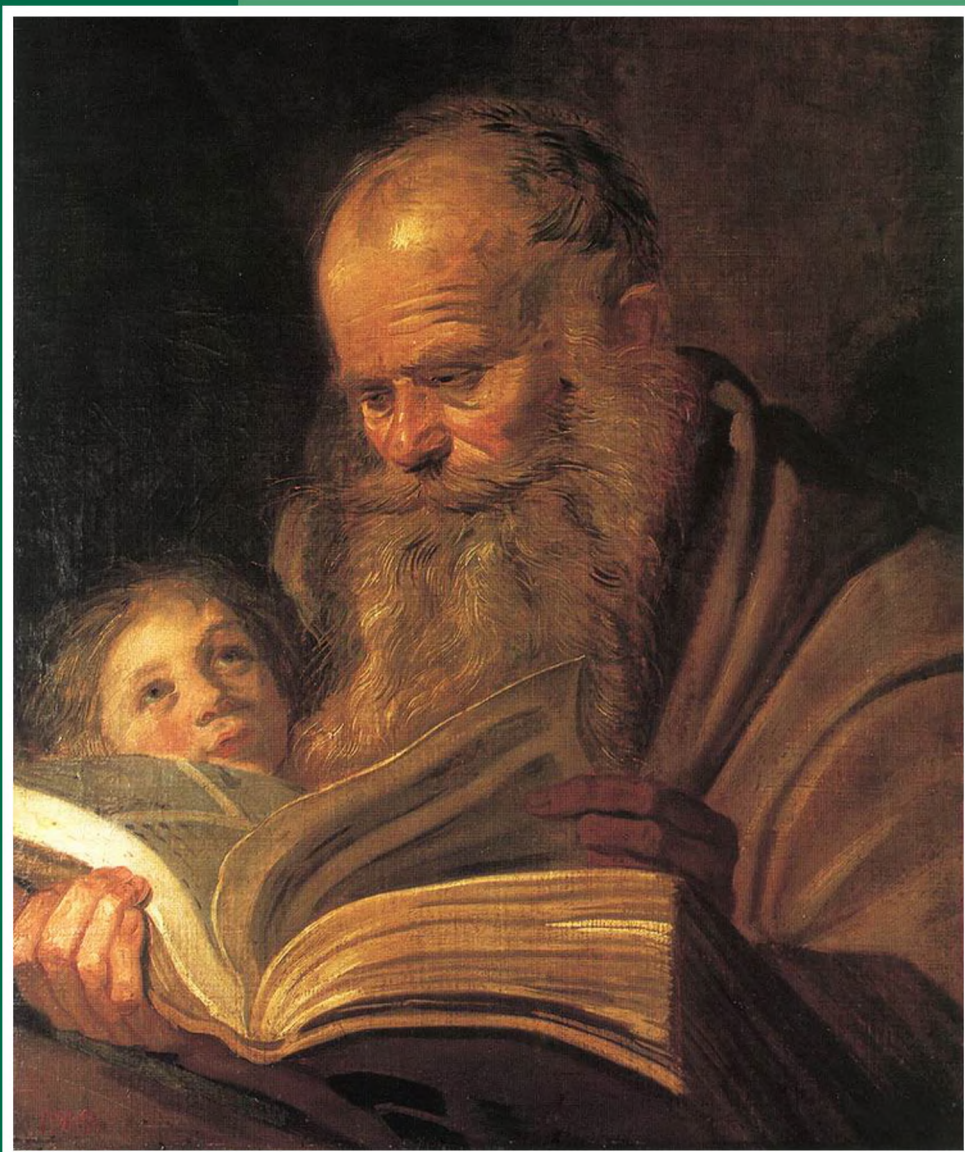

МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ 2

Серія: «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ»

Серію засновано у 2001 році

Редакційна колегія:

П.В. Пашко, д-р екон. наук (голова)

І.Г. Бережнюк, д-р екон. наук

А.І. Крисоватий, д-р екон. наук

А.А. Мазаракі, д-р екон. наук

В.В. Ченцов, д-р іст. наук

А.Д. Войцешук, канд. екон. наук

ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
МИТНОЇ СПРАВИ

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

Том 2

Наукове видання

Хмельницький
2013

УДК 342.951
ББК 67.301:92
М 66

*За повного або часткового відтворення матеріалів даної публікації
посилання на видання обов'язкове*

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного науково-дослідного інституту митної справи
(протокол № 11 від 22.10.2013 р.)*

Колектив авторів:

І.Г. Бережнюк, д-р екон. наук, доц.; П.В. Пашко, д-р екон. наук, проф.; Д.А. Арзянцева, канд. екон. наук, доц.; Д.В. Архірейський, д-р іст. наук, доц.; Б.І. Бабенко, канд. техн. наук, доц.; О.І. Барановський, д-р екон. наук, проф.; Л.Р. Баязітов; Н.І. Білак; О.В. Боровик, д-р техн. наук, проф.; В.В. Булана; В.М. Бурдін, д-р юрид. наук, доц.; О.М. Вакульчик, д-р екон. наук, проф.; О.В. Виноград, канд. пед. наук; А.Д. Войцещук, канд. екон. наук, доц.; К.Є. Гальський, д-р іст. наук, доц.; Є.В. Гармаш, канд. юрид. наук; О.П. Гребельник, д-р екон. наук, проф.; І.М. Дворнічена; В.В. Долобанько; О.О.; В.Ю. Єдинак, канд. екон. наук; В.П. Жданова; М.Ф. Івашов, канд. екон. наук, с.н.с.; Л.М. Івашова д-р наук з держ. упр.; О.Л. Калашникова, д-р філол. наук, проф.; К.М. Колесников, канд. іст. наук, доц.; Ю.О. Коновалов; О.О. Корнійчук; О.Т. Корнійчук; А.І. Кредісов, д-р екон. наук, проф.; А.І. Крисоватий, д-р екон. наук, проф.; Ю.Д. Кунев, д-р юрид. наук, доц.; А.А. Мазаракі, д-р екон. наук, проф.; В.П. Мартинюк, д-р екон. наук, доц.; Ю.О. Медвідь; Е.С. Молдован, канд. держ. упр.; О.В. Морозов, д-р іст. наук, доц.; К.Д. Мотюк; О.С. Нагорічна, канд. пед. наук; О.В. Неліпович; І.В. Несторишен, канд. екон. наук, доц.; К.М. Огороднік; В.М. Пархоменко; В.Ю. Петруня, канд. екон. наук; Ю.Є. Петруня, д-р екон. наук, проф.; С.А. Попель; О.П. Потушинська; А.Ф. Примак, канд. іст. наук; Л.Р. Прус, канд. екон. наук, доц.; О.О. Пунда, канд. юрид. наук; М.М. Разумей; Т.В. Руда, канд. екон. наук; Є.М. Рудніченко, канд. екон. наук, доц.; С.І. Трусов; В.А. Туржанський, канд. екон. наук, доц.; О.А. Фрадинський, канд. екон. наук, доц.; В.О. Хома, канд. юрид. наук, доц.; В.І. Царенко, канд. юрид. наук, доц.; В.В. Ченцов, д-р іст. наук, проф.; В.В. Шмигельський; О.І. Шнирков, д-р екон. наук, проф.; С.В. Шуляк, канд. політ. наук; О.В. Яковенко, канд. екон. наук, доц.

*При оформленні палітурки використано художню картину «Євангеліст Матфій»,
автор Франс Хальс (1623-1625 роки)*

*У якості ілюстративного матеріалу до частини наукових статей Митної енциклопедії
використано фотографії С.Орлова*

М 66 **Митна енциклопедія:** У двох томах. Т.2/: Редкол.: ... І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2013. – 536 с. – (Митна справа в Україні. Т. 23).

ISBN 978-966-346-853-2 (серія)

ISBN 978-617-7094-10-3

Митна енциклопедія є пілотним виданням, до якого увійшли найбільш вагомі результати, отримані Державним науково-дослідним інститутом митної справи під час виконання у 2011-2013 роках науково-дослідної роботи «Розбудова митної справи України: витоки, реалії, перехід до сталого розвитку» (реєстраційний № 0111U006927).

До складу наукового видання включено матеріали, які всебічно характеризують багатогранність митної справи у контексті історії її становлення, формування нормативно-правового забезпечення, організації управлінської діяльності тощо.

Митна енциклопедія буде корисною для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, а також фахівців митного спрямування, які цікавляться митною проблематикою та вирішують питання нормативного, економічного, управлінського, організаційного забезпечення митної діяльності в Україні.

УДК 342.951

ББК 67.301:92

ISBN 978-966-346-853-2 (серія)

ISBN 978-617-7094-10-3

© Державний науково-дослідний
інститут митної справи, 2013

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У ДВОХ ТОМАХ

Редакційна рада:

БЕРЕЖНЮК І.Г. – голова редакційної ради

ПАШКО П.В. – заступник голови редакційної ради

ФРАДИНСЬКИЙ О.А. – відповідальний секретар

ВОЙЦЕЦУК А.Д.

НАГОРІЧНА О.С.

НЕЛПОВИЧ О.В.

НЕСТОРИШЕН І.В.

ПАВЛОВ А.П.

ПРУС Л.Р.

ПУНДА О.О.

РУДА Т.В.

РУДНІЧЕНКО Є.М.

ТУРЖАНСЬКИЙ В.А.

ХОМА В.О.

ЦАРЕНКО В.І.

ЯКОВЕНКО О.В.

МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

ТОМ 2

М (магазин безмитної торгівлі) – **Я** (японська єна)

Редакційна колегія тому:

БЕРЕЖНЮК І.Г. – відповідальний редактор

ПАШКО П.В. – заступник відповідального редактора

ВАКУЛЬЧИК О.М.

ГАЛЬСЬКИЙ К.Є.

ГРЕБЕЛЬНИК О.П.

ІВАШОВА Л.М.

КАЛАШНИКОВА О.Л.

КРЕДІСОВ А.І.

КРИСОВАТИЙ А.І.

МАЗАРАКІ А.А.

ПЕТРУНЯ Ю.Є.

ЧЕНЦОВ В.В.

ШНИРКОВ О.І.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВАТ – відкрите акціонерне товариство
ВМО – Всесвітня митна організація
ВРУ – Верховна Рада України
ГКУ – Господарський кодекс України
Держмитком – Державний митний комітет
Держмитслужба - Державна митна служба
Держприкордонслужба – Державна прикордонна служба
ДМКУ – Державний митний комітет України
ДМСУ – Державна митна служба України (Держмитслужба України)
ДПСУ – Державна податкова служба України
ЄС – Європейський Союз (Євросоюз)
ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність
ЗУ – Закон України
КАСУ – Кодекс адміністративного судочинства України
ККУ – Кримінальний кодекс України
КМУ – Кабінет Міністрів України
КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення
МВСУ – Міністерство внутрішніх справ України
МВФ – Міжнародний валютний фонд
Міндоходів – Міністерство доходів і зборів України
МКУ – Митний кодекс України
МОЗУ – Міністерство охорони здоров'я України
МФУ – Міністерство фінансів України
НБУ – Національний банк України
ООН – Організація Об'єднаних Націй
ПАТ – публічне акціонерне товариство
ПДВ – податок на додану вартість
ПКУ – Податковий кодекс України
СБУ – Служба безпеки України
СНД – Співдружність Незалежних Держав
СОТ – Світова організація торгівлі
ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю
УКТ ЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
ЦКУ – Цивільний кодекс України

МАГАЗИН БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ – спеціалізований торговельний заклад, розташований у пункті пропуску через державний кордон України, відкритому для міжнародного сполучення, а також на повітряному або водному транспортному засобі комерційного призначення, що виконує міжнародні рейси, та призначений для реалізації товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі.

М.б.т. здійснюють продаж товарів громадянам, які виїжджають за межі митної території України, а також пасажиром міжнародних рейсів, які виконуються повітряними та водними транспортними засобами комерційного призначення, що експлуатуються резидентами. Реалізація **М.б.т.** товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі, підприємствам забороняється. **М.б.т.** в установленому порядку здійснюють торгівлю всіма видами продовольчих і непродовольчих товарів, крім товарів, які відповідно до закону заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України, та товарів за товарними позиціями 2701-2716 згідно з УКТ ЗЕД. Правила продажу товарів **М.б.т.** громадянам затверджуються КМУ.

Приміщення **М.б.т.** може включати в себе: 1) торговельний зал (зали), у тому числі бари та пункти громадського харчування; 2) допоміжні приміщення; 3) склади магазину, в тому числі склади для товарів, що реалізуються в торговельних залах, розташованих у різних пунктах пропуску, та переміщуються між ними виключно під митним контролем, та для майна, яке використовується у таких залах для реалізації зазначених товарів. Вимоги до територій, приміщень, резервуарів,

холодильних чи морозильних камер, критих чи відкритих майданчиків, які можуть використовуватися при провадженні видів діяльності, встановлюються МКУ та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Розташування **М.б.т.** та умови реалізації в них товарів повинні виключати можливість безпосереднього ввезення цих товарів для споживання на митній території України. У приміщенні **М.б.т.** створюється зона митного контролю. Відкриття та експлуатація **М.б.т.** передбачає надання дозволу на розташування відповідного спеціалізованого торговельного закладу у пункті пропуску через державний кордон України, в інших зонах митного контролю, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, спільно із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону. Дозвіл на відкриття та експлуатацію **М.б.т.** діє безстроково.

Підприємства, які отримали такі дозволи, включаються до відповідних реєстрів, які ведуться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, відповідно до МКУ. Таким підприємствам видаються витяги із зазначених реєстрів.

Утримувач **М.б.т.** зобов'язаний: 1) своєчасно декларувати контролюючому органу, в зоні діяльності якого знаходиться магазин, товари, що надходять до магазину чи вибувають з магазину, у тому числі товарні нестачі, що виникли не внаслідок умисних дій утримувача магазину, та подавати всі документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення цих товарів; 2) виключити можливість надходження товарів до магазину та вживати всіх можливих заходів щодо запобігання вилученню товарів з магазину поза митним контролем, у тому числі виникненню товарних нестач; 3) дотримуватися положень МКУ та інших законодавчих актів України щодо умов діяльності магазинів безмитної торгівлі; 4) вести облік товарів, що надходять до магазину безмитної торгівлі та реалізуються ним, і щоквартально подавати контролюючому органу, в зоні діяльності якого знаходиться магазин, звіт про рух товарів у магазині за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Утримувачі **М.б.т.** можуть у порядку, передбаченому МКУ, отримати дозвіл на відкриття та експлуатацію митного складу або складу тимчасового зберігання закритого типу для зберігання та наступного постачання в ці магазини всіх видів товарів, у тому числі підакцизних, крім товарів, вивезення яких на митну територію України, вивезення за межі митної території України та/або переміщення митною тери-

торією України транзитом заборонено законом.

Передбачену МКУ адміністративну відповідальність за порушення порядку та строків розпорядження товарами, розміщеними у магазині безмитної торгівлі, у разі зупинення дії або анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію **М.б.т.** несе утримувач цього магазину.

Корнійчук О.О.

МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО (старослов'янська назва «Магдебурія») – середньовічне міське право, за яким міста частково звільнялися від влади центральної державної адміністрації й створювали власні органи місцевого самоврядування й суду. Походило від королівських привілеїв, наданих місту Магдебург (Німеччина) 1188 р. **М.п.** надавалося столичним і торговим містам, встановлювало порядок виборів і функцій вейта та магістрату в управлінні містом і здійсненні судової справи. Починаючи з XIII ст. **М.п.** поширювалося на міста Східної Європи.

На українських землях першими «магдебурію» набули Володимир-Волинський (1324 р.), Львів (1352 р.), Кам'янець (1374 р.), Київ (1494 р.), Станіслав (1663 р.) та ін. **М.п.** жителі «стольного града» одержали рескриптом Великого князя Литовського

Олександра, за яким міщани звільнялися від повинності «рубить город» (будувати міське укріплення), стергти скарб воєводи й захоплених литовським військом полонених. Кияни надалі вже не платили штрафів і податків, які призначали посаджені Великим князем чиновники. Воєводам було заборонено втручатися в господарську та торговельну діяльність міста. 12 січня 1516 р. Великий князь Литовський Сигизмунд I (1506–1548 рр.) остаточно відмінив «права полськія, литовськія і рускія», які суперечили «праву німецькому, майдебурскому». У своїй «Підтвердительній грамоті» він підтвердив права і привілеї, надані Києву Великим князем Олександром і оголосив, аби кияни «...во всех речах обходилися и справлялися так як полномошная установа и звычай права, именуемое Майдебурское, означает». Далі в «Грамоті» регламентуються права магістрату та вейта Києва. Останньому, зокрема, надавалася «власть зуполная судити проступних, карати, получ заслуги каждого – мечем стинати, топити, огнем палити, як право Майдебурское во всех своих артикулах, пунктах и параграфах описуется». У «Підтвердительній грамоті» Сигизмунда I була чітко сформульована митна політика князя. Києву та іноземним купцям надавалися значні пільги та привілеї. Всі вони були звільнені «від мита нашого надлежащего» на всій території Великого князівства, в усіх панствах наших дедічних, коронних, от мить и цель (податків, зборів) всяких сухимь путем и водного...». Сигизмунд I та його наступник Сигизмунд II Август (1548–1572 рр.) – король Польщі і Великий князь Литовський дотримувалися наданих українському купецтву прав і привілеїв і не дозволяли місцевим воєводам і чиновникам порушувати право вільної торгівлі. На підставі **М.п.** у Києві протягом з XVI–XVII ст. діяло право складу, відповідно до якого іноземні купці, які транспортували товари через місто (Дніпром або сушею), зобов'язувалися зупинятися у стольному граді і протягом 10-20 днів реалізовувати тут частину своїх товарів. Це давало солідні прибутки магістратові і місцевим купцям, які скуповували оптом значні партії транзитних товарів, а потім реалізовували їх на ринках. Складське право мали також Луцьк, Кам'янець, Львів.

Гальський К.Є.

МАКАРЕНКО АНАТОЛІЙ ВІКТОРОВИЧ – Голова Державної митної служби України з січня 2009 по березень 2010 рр., державний радник митної служби II рангу, капітан 1-го рангу запасу, Почесний мит-

ник України, Заслужений економіст України.

Народився 23 жовтня 1964 р. в с. Тарасівка Полігівського району Запорізької області. У 1986 р. закінчив Київське вище військово-морське полі-

тичне училище за військово-політичною спеціальністю, після чого по 1998 р. проходив службу в Збройних силах. З січня 1999 р. працював інспектором, заступником начальника підрозділу боротьби з контрабандою, начальником відділу тарифів та митної справи Київської регіональної митниці. У 2000 р. закінчив Харківську

державну академію міського господарства за спеціальністю облік і аудит. З грудня 2002 р. – заступник начальника, перший заступник начальника Київської регіональної митниці, начальник Управління інформаційного забезпечення та митної статистики Державної митної служби України, з жовтня 2005 по січень 2009 р. – начальник Київської регіональної митниці.

Розпорядженням КМУ від 28 січня 2009 р. А.В. Макаренко призначений на посаду Голови Державної митної служби України.

Очолюючи митну службу України, А.В. Макаренко особливу увагу приділив організації постійного та багатоступеневого контролю за митним оформленням товарів, вдосконаленню нормативно-правової бази та співпраці з суб'єктами ЗЕД. З цією метою було затверджено порядок роботи посадових осіб митних органів при здійсненні контролю за правильністю визначення митної вартості товарів під час митного оформлення та прийнято положення про відділ митних платежів у структурі митниці. Суттєві заходи вжито для реалізації принципів Кіотської конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур і Рамкових стандартів безпеки та полегшення світової торгівлі. В практиці митних органів активно впроваджувалася система заходів по здійсненню митного контролю за вже оформленими товарами і послугами.

Під керівництвом А.В. Макаренка митні органи здійснювали ефективну протидію контрабанді, порушенням митних правил та прав інтелектуальної власності. Організаційні та оперативні заходи у цій

сфері проводилися з ВМО, Радою керівників митних служб СНД, Міжнародною організацією Інтерпол, Держприкордонслужбою, СБУ, Генеральною прокуратурою.

За ініціативи А.В. Макаренка було затверджено нову структуру митниць та встановлено граничне співвідношення чисельності керівників митниць, керівників відділів та працівників підрозділів митного оформлення. Особлива увага Голови ДМСУ була приділена розвитку інформаційно-технологічних засобів митниць. У жовтні 2009 р. розпочато реалізацію пілотного проекту щодо взаємодії Єдиної автоматизованої інформаційної системи Державної митної служби України та Нової комп'ютеризованої транзитної системи Європейської Співдружності (NCTS) під час митного оформлення товарів у режимі «Транзит». У рамках міжнародного співробітництва А.В. Макаренко сприяв розвитку митних зв'язків із ВМО, Економічною та соціальною радою ООН, митними адміністраціями держав світу.

У 2009 р. ДМСУ активно реалізовувала процес планування та підготовки до Євро-2012 з футболу. Значні заходи були вжиті з розбудови і реконструкції пунктів пропуску та затверджено галузеву цільову програму ДМСУ з підготовки та проведення в Україні фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу у 2012 р. Пріоритетним напрямком діяльності керівника митної служби була боротьба з корупцією: здійснювалися активні заходи з профілактики правопорушень серед працівників митних органів, проводилися перевірки результатів митного оформлення, поглиблений контроль роботи пунктів пропуску, митного огляду та перегляду окремих груп товарів. Було затверджено правила етики поведінки посадових осіб митної служби України та програму формування професійного світогляду працівників митної служби на 2009 – 2011 рр. У напрямі зміцнення законності, дисципліни, організованості; підвищення правового, професійного та культурного рівня працівників організовано виховну роботу.

А.В. Макаренко нагороджений пам'ятними нагрудними знаками «За сумлінну службу в митних органах України», «15 років митній службі України», нагрудними знаками «За сприяння органам внутрішніх справ», «Почесний знак Міністерства внутрішніх справ України», медаллю «За укріплення таможеного содружества».

Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А., Медвідь Ю.О.

МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА (англ. Republic of the Maldives) – див. ОФШОРНА ЗОНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА.

МАНІФЕСТ – 1) (мор.) перелік коносаментів. Документ, який подається до митниці з переліком вантажу, що його перевозять на суднах. Складається за даними виписаних коносаментів і містить: найменування судна, порт завантаження, номери коноса-

ментів, найменування, масу, об'єм і кількість вантажу по кожному коносаменту, імена відправників та одержувачів вантажу, маркування вантажу, ставку та суму фрахту; 2) (пошт.) перелік міжнародних експрес-відправлень не документального характеру та/

або відомості про міжнародні експрес-відправлення документального характеру (кількість місць та їх загальна вага), що містяться у вантажі. **М.** може використовуватися під час митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон у міжнародних експрес-

відправленнях, а також як єдиний транспортний документ під час переміщення (пересилання) вантажів у разі перебування товарів та інших предметів під митним контролем. Виділяють вантажний **М.**, фрахтовий **М.**, контейнерний **М.**, каргоманіфест.

Потушинська О.П.

МАРКА АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ – спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, віднесений до документів суворого обліку, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів.

Наявність наклеєної в установленому порядку **М.а.п.** встановленого зразка на пляшці (упаковці) алкогольного напою та пацці (упаковці) тютюнового виробу є однією з умов для ввезення на митну територію України і продажу таких товарів споживачам, а також підтвердженням сплати податку та легальності ввезення товарів. У разі ввезення алкогольних напоїв і тютюнових виробів на митну територію України платники акцизного податку зобов'язані забезпечити їх маркування марками встановленого зразка у такий спосіб, щоб марка акцизного податку розривалася під час відкупорювання (розкривання) товару.

М.а.п. для вироблених в Україні алкогольних напоїв і тютюнових виробів відрізняються від марок для ввезених на митну територію України алкогольних напоїв і тютюнових виробів дизайном та кольором. Маркування здійснюється **М.а.п.**, зразки яких затверджуються КМУ. Кожна **М.а.п.** на алкогольні напої повинна мати окремий номер та позначення про суму сплаченого акцизного податку за одиницю маркованої продукції, місяць і рік випуску марки. Кожна **М.а.п.** на тютюнові вироби повинна мати окремий номер та позначення про квартал і рік випуску марки.

МАРКЕТИНГ У МИТНІЙ СПРАВІ – діяльність митних органів, яка пов'язана в вивченням споживачів митних послуг, а також розробкою та реалізацією відповідних заходів, що сприяють найкращому досягненню суспільних цілей. Одержувачами митних послуг виступають громадяни, організації (насамперед, бізнес-сектор), держава. Митні послуги для громадян та організацій – це послуги з митного оформлення товарів та інших цінностей. У сегменті

Маркуванню підлягають усі алкогольні напої з вмістом спирту етилового понад 8,5 об'ємних одиниць. Маркування вироблених в Україні алкогольних напоїв із вмістом спирту етилового від 1,2 до 8,5 % об'ємних одиниць не здійснюється. Виробники та імпортери тютюнових виробів ведуть облік та звітують про використання **М.а.п.** за видами марок (Т1 – «тютюн імпортований», ТВ – «тютюн вітчизняний») у кількісному виразі.

Продаж **М.а.п.** вітчизняним виробникам алкогольних напоїв і тютюнових виробів провадиться на підставі: довідок про сплату суми податку, яка розрахована за ставками на готову продукцію (для алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий неденатурований); заявки-розрахунку кількості **М.а.п.**; звіту про використання марок, придбаних у попередньому місяці, за встановленою формою у двох примірниках, один з яких залишається у продавця марок, другий (з відміткою продавця) – у виробника; платіжного документа на перерахування плати за марки з відміткою банку про дату виконання платіжного доручення.

Для одержання **М.а.п.** імпортер повинен подати продавцю таких марок заявку-розрахунок у трьох примірниках за встановленою продавцем марок формою, платіжні документи, що підтверджують внесення плати за марки та сплату податку до відповідного бюджету. Один примірник заявки-розрахунку залишається у продавця **М.а.п.**, другий – з відміткою продавця марок про сплату податку повертається імпортеру для передачі контролюючому органу, третій – з відміткою продавця марок залишається у покупця (імпортера). Контролюючому органу забороняється вимагати від імпортерів додаткові документи для видачі **М.а.п.**, якщо вони не передбачені законодавчо.

М.а.п., не використані для маркування товарів через їх пошкодження, приймаються від покупців марок для утилізації з відшкодуванням фактично сплачених сум податку. Плата за марки поверненню не підлягає.

Фрадинський О.А.

організацій насамперед треба виділити імпортерів, експортерів, митних брокерів. До переліку ключових послуг, які надають митні органи державі, відносяться: забезпечення економічної безпеки держави, конкурентоспроможність національної економіки, фінансове забезпечення функціонування держави. До основного набору митних послуг, що надаються суб'єктам ЗЕД, можна віднести: сприяння відбору та розвитку кваліфікованих посередників у взаємодії

між суб'єктами ЗЕД та митними органами; надання консультацій і інформації суб'єктам ЗЕД; виявлення і відповідне донесення думок представників суб'єктів ЗЕД щодо шляхів вдосконалення нормативно-правової бази здійснення цієї діяльності; залучення представників суб'єктів ЗЕД до розроблення шляхів удосконалення технологій митного контролю та

оформлення; створення спеціальних схем оформлення товарів, які спрощують та прискорюють митні процедури. Маркетингове наповнення митних процедур у кінцевому рахунку може бути визначено як митний контроль і митне оформлення у вигляді митного сервісу.

Петруня Ю.Є., Петруня В.Ю.

МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ (англ. Republic of the Marshall Islands) – див. ОФШОРНА ЗОНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

МЕДИМН (μέδιμνος) – основна одиниця міри сипучих речовин у Стародавній Греції, 1 медимн = 52,53 л., 1 медимн пшениці = 40,955 кг. Найдавніший, так званий егінський, **М.** запозичений разом з усією системою мір і вагів із Вавилонії через фінікійське посередництво. Дорівнював двом вавилоно-фінікійським ефам, тобто 72,74 л; вага $\frac{1}{2}$ **М.** води складає талант, найвищу одиницю ваги. **М.** поділявся на гектеї, хойники, котили і кіафоси (έκτεύς = $\frac{1}{6}$ **М.**, χοινίξ = $\frac{1}{6}$ гектея, κοτύλη = $\frac{1}{4}$ хойника, κιαφός = $\frac{1}{6}$ котили = $\frac{1}{20}$ л).

Для власне рідких тіл грекам була створена

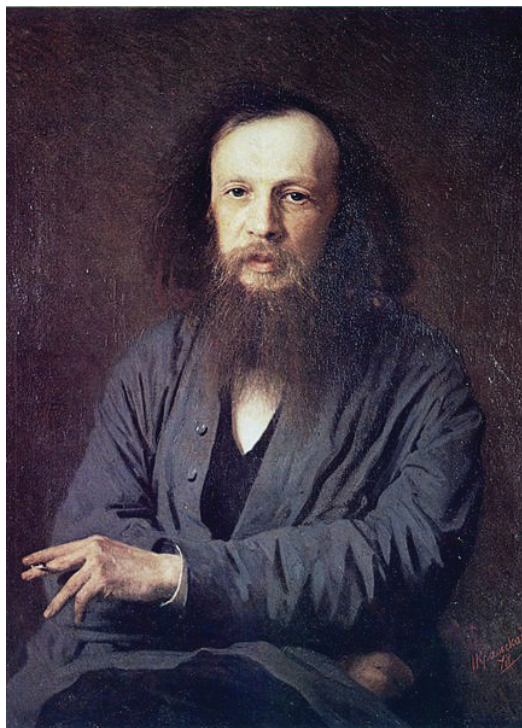
інша міра у 12×12 котил (κοτύλη – $\frac{1}{18}$ **М.**): 12 котил – χοῦς, 12 χοεῖς – амфора (ἀμφορεύς), що дорівнювало $\frac{3}{4}$ **М.**, тобто 54,56 л, або 4,44 відра. та амфора за легендою були створені Солоном, який, з метою зменшення заборгованості сільського населення Аттики, зменшив усі міри, вагу і монету егінської системи на 27 %. Аттичний **М.**, отже, рівнявся 52,53 л., а амфора – 39,39 л (3,2 відра). Аттична система згодом була запозичена Римом, де аттичний гектей отримав назву модія (modius = 8,75 л).

Колесников К.М.

МЕНДЕЛЕЄВ ДМИТРО ІВАНОВИЧ (1834-1907 рр.) – російський вчений світового рівня відомий своїми працями в галузі хімії, фізики, геології, географії, політекономії, агрономії, демографії, соціології, педагогіки. Державний чиновник Російської імперії 3 рангу, (співстванно цивільному чину таємного радника, або ж вій-

ськовому званню генерал-лейтенанта (віце-адмірала)). Кавалер орденів Святого Володимира (1 та 2 ступенів), Святого Олександра Невського, Святої Анни (1 та 2 ступенів), Святого Станіслава (1 та 2 ступенів), Почесного легіону (Франція). Нагороджений медаллю Академії Метеорологічної аеростатики (Франція), медалями Деві та Коплі Лондонської королівської спілки, Фарадеевською медаллю Англійського хімічного товариства. Повний перелік почесних звань та нагород перевищує 100 найменувань. Його іменем названо один із фундаментальних законів світобудови – періодичний закон хімічних елементів (знаменита «таблиця Менделєєва») та рівняння стану ідеального газу (закон Менделєєва-Клапейрона), 101-ий хімічний елемент періодичної системи отримав назву «менделевій».

Народився 27 січня (8 лютого – за новим стилем) 1834 р. у м. Тобольську в сім'ї Івана Павловича та Марії Дмитрівни Менделєєвих та був останньою, сімнадцятою дитиною в родині. Батько вченого був директором Тобольської гімназії та мав чин надворного радника. Через катаракту батька, яка призвела до втрати зору, сім'я була змушена залишити Тобольськ та переїхати в село Аремзянське, де знаходилася невелика фабрика із виробництва скла, яка належала Василю Корнільєву – рідному брату матері вченого. На той час В. Корнільєв мешкав у Москві та передав право на управління фабрикою своїй сестрі, сім'я якої залишилася без засобів для існування. **М.** був двічі одружений. Першою його дружиною стала Феозва Микитівна Лещова, прийомна дочка П.П. Єршова, автора казки «Конек-горбунок» із якою у нього було троє дітей. Вдруге вчений одружився із Ганною Іванівною Поповою у шлюбі з якою у нього народилося четверо дітей. Старша дочка від цього

*Портрет Д.І. Менделєєва.
Художник І.М.Крамської, 1878 рік*

шлюбу – Любов стала дружиною російського поета О. Блока.

У 1841 р. був зарахований на навчання до тобольської гімназії, де його вчителем російської мови та літератури став П.П. Єршов. У 1849 р. і після закінчення гімназії разом з матір'ю та сестрою Лізою переїхав до Москви, де намагався вступити до Московського університету, в чому йому було відмовлено, оскільки він, як уродженець Сибіру мав право на вступ до Казанського університету. У наступному році безуспішно вступав до Медико-хірургічної академії і лише за протекцією батькового товариша був зарахований на навчання за казенний кошт до Головного педагогічного інституту в м. Петербург на фізико-математичний факультет. Після закінчення інституту в 1855 р. працював вчителем у гімназіях Сімферополя та Одеси. За шість місяців життя в Одесі підготував магістерську дисертацію «Про питомі об'єми», яку захистив у 1856 р. в Петербурзі та був зарахований у січні 1857 р. приват-доцентом на кафедрі хімії Петербурзького університету. В 1859-1861 рр. був у науковому відрядженні за кордоном у містах Парижі, Гейдельберзі, Карлсруе, де зустрічався з провідними світовими хіміками.

За написання у 1861 р. першого в Росії підручника з органічної хімії отримав Демидівську премію 1862 р.. У 1863 р. став професором Петербурзького університету, у 1865 р. захистив докторську дисертацію «Про сполуки спирту з водою». У лютому 1869 р. сформулював свій знаменитий періодичний закон хімічних елементів. У 1892-1907 рр. **М.** займав посаду хранителя, а згодом управляючого Головної палати мір та ваг.

В історію російської економічної науки **М.** ввійшов як радник-економіст імператора Олександра III та трьох міністрів фінансів Росії (М. Х. Бунге, І. О. Вишнеградського, С. Ю. Вітте), ідеолог і розробник митного тарифу 1891 р., його науки праці з поліекономії залишаються актуальними і донині. Вперше у якості економіста молодий **М.** проявив себе у 29 років, коли у 1863 р. на прохання нафтопромисловця В. Кокорева дослідив причини економічної кризи, у яку потрапили каспійські нафтові промисли. Розуміючи важливість індустріалізації, вчений вказував на неприпустимість залежності тогочасної Росії від експорту зерна. А економічну безпеку Росії прямо пов'язував із розвитком її промисловості, вказуючи при цьому на необхідність застосування протекціоністських заходів, необхідність інвестицій та розумне залучення іноземного капіталу. Свої економічні погляди **М.** виклав у доповіді «Об условиях развития заводского дела в России» (1882 р.), яку було зачитано на відкритті Торгово-промислового з'їзду в Москві. Вказана доповідь, а також статті «О возбуждении промышленного развития России» (1883-1884 рр.) та «Письма о заводах» (1885-1886 рр.) засвідчу-

ють, що економічні погляди вченого сформувалися у 80-их роках XIX ст.

Розуміючи слабкість позицій російських промисловців навіть на внутрішньому ринку, вчений вказував на необхідність їх державної підтримки, головним інструментом якої виступав митний тариф. У застосуванні протекціоністських заходів **М.** вбачав тимчасовий, але необхідний захід на етапі початкової індустріалізації країни, допоки економіка країни не стане у достатній мірі конкурентоспроможною. Вчений поділяв наукові погляди німецького економіста Фрідріха Ліста та висловлював думку, що протекціонізм на початковій стадії формування національних економік є необхідним інструментом регулювання. Саме завдяки початковому протекціонізму передові західні економіки вийшли на перші місця у світовому рейтингу, а тепер, шукаючи ринки збуту для своїх товарів, пропагують фрітрейдерство – політику вільної торгівлі. Як приклад країни із найбільш вдалим застосуванням протекціонізму наводилася Німеччина, де економічні успіхи канцлера Бісмарка напряму пов'язувалися із цілеспрямованим протекціонізмом галузей промисловості, так і населенню, задіяному у промисловому виробництві.

У 1889 р. у **М.** з'явилася можливість безпосередньо вплинути на рівень тарифного захисту російської економіки шляхом долучення до розробки нового митного тарифу. Заїхавши в гості до свого давнього товариша по навчанню у Педагогічному інституті, а тепер – міністра фінансів Івана Вишеградського, він отримав пропозицію до січня 1890 р. розробити свої пропозиції по тарифних ставках для хімічної продукції, що випускалася на російських заводах. З ентузіазмом включившись у роботу та опрацювавши матеріали, вчений зрозумів, що проблема потребувала комплексного підходу – усунення недоліків окремо взятої галузі не вирішувало проблему економіки в цілому. Необхідно було зібрати та опрацювати статистичні матеріали, розробити принципи нової митної політики, яка би враховувала взаємозв'язок між окремими сегментами економіки. Результати цієї праці було викладено у доповіді на ім'я міністра фінансів І.Вишеградського «Связь частей общего таможенного тарифа. Ввоз товаров» (грудень 1889 р.). У жовтні 1890 р. світ побачило «Добавление к докладной записке, относящейся к связи частей таможенного тарифа» метою якого був більш детальний розгляд тарифів по деяких групах товарів та з'ясування впливу мита на стан розвитку промисловості; у лютому 1891 р.– «О таможенной пошлине на серу и серный колчедан». Проект митного тарифу було розглянуто на засіданні Державної ради, де у гострих дискусіях Вишеградському та **М.** вдалося відстояти основні принципи свого проекту. 27 травня 1891 р. Державна рада схвалила новий митний тариф, а уже 11 червня він був затверджений імператором Олександром III та набрав чинності з 1 липня. У російській економічній

історії він отримав назву «менделєєвського». Основою його рисою стало обґрунтування протектування усього, що вироблялося російською промисловістю. Безмитними залишалися лише 14 товарних позицій. Підвищення тарифу відбулося за 293 позиціями (51,8% від загальної кількості), у 14 випадках (2,5%) мито було запроваджено на товари, що до цього часу не оподатковувалися взагалі, а на 42 товарні позиції (7,5%) мито було знижено (сільсько-господарські машини, коси, серпи). У порівнянні із тарифом 1868 р. мито на керосин виросло у 3 рази, на нафту – у 2 рази, на залізо – у 4 рази; на мідь – у 7 разів, на чавун – у 12 разів. Тариф 1891 р. став кульмінацією протекціоністської політики Росії та у відносному значенні склав 33 % від вартості тогочасного російського імпорту. Він проіснував до 1894 р., коли в результаті митної війни із Німеччиною Росія була змушена знизити рівень митного захисту своєї економіки.

Результатом роботи над новим митним тарифом стала головна наукова праця **М.** з питань митно-тарифного регулювання – «Толковый тариф, или исследование о развитии промышленности

России в связи с ее общим таможенным тарифом 1891 года» (1891-1892 pp.), у якій він виклав свої економічні погляди, проаналізував стан розвитку промисловості і торгівлі, проаналізував застосування митного тарифу та окреслив можливі вектори його застосування.

Економічна політика російського уряду, який намагався за рахунок аграрного сектору економіки вирішити проблему розвитку промислового виробництва, отримала назву «менделєєвщини», а сам вчений був звинувачений у тому, що його економічні погляди оплачуються російськими промисловцями. Незадовго до смерті **М.** у своєму щоденнику написав: «Нехай мене судять хто і як захоче – мені немає у чому каються, оскільки ні капіталу, ні грубій силі, ні своєму достатку я ні на йоту при цьому не служив, а лише старався, і, допоки зможу, буду старатись дати плідну, промислово-реальну справу своїй країні».

Помер вчений 20 січня (2 лютого) 1907 р. у м. Санкт-Петербурзі, похований на Волковському кладовищі.

Фрадинський О.А.

МЕРКАНТИЛІЗМ (від англ. – mercantilism, фр. – mercantilisme, італ. – mercante – купець, торговець) як явище виник наприкінці XV ст. і є напрямо у політичній економії, історії та теорії економічних вчень, становленні та розвитку державного управління країн світу, що узагальнює та деталізує в основному інтереси торгівельної буржуазії епохи первісного накопичення капіталу. Ключовими моментами розвитку концепції **М.**, що поступово віддзеркалювалися в державних політиках багатьох країн, є: ототожнення багатства з грошима (державна визначалася тим багатшою, чим більше дорогоцінних металів (золота й срібла), грошей було в її розпорядженні); накопичення багатства за допомогою держави. **М.** розвивався від раннього, чи початкового (до великих географ. відкриттів – середина XVI ст.; представники – І. Стаффорд (Великобританія), Г. Скаруффі (Італія), ін.) до пізнього (др. пол. XVI ст. – XVII ст., коли внаслідок великих географ. відкриттів активізувалася роль міжнародної торгівлі, фактично завершився процес утворення абсолютистських держав; представники-головні теоретики – Т. Ман (Великобританія), А. Серра (Італія), А. Монкретьєн (Франція) тощо).

М. модифікувався із «теорії грошового балансу» (ранній період), якою обґрунтовувалась державна політика збільшення грошової маси в країні шляхом: заборони на вивіз грошей за кордон, перетворення торгівлі іноземними грошима на держмонополію, примусове зобов'язання іноземців, що продають свої товари, витратити всі одержані від торгівлі гроші на придбання товарів місцевого виробництва) у систему «активного торгівельного балансу» (пізній меркантилізм). При цьому система «активного торгівельного балансу»

будувалась на таких засадах: багатство держави вимірювалось різницею між вартістю вивезених та ввезених товарів, а ця різниця мала бути забезпеченою активізацією вивозу виключно готових виробів, обороною на ввіз предметів розкоші, і, найголовніше, торгівельним посередництвом за принципом «купувати дешевше в одній країні і продавати дорожче в іншій» (згідно із цим дозволявся вивіз національних грошей за кордон). Пізній **М.** безпосередньо був спрямований на: забезпечення активного торгівельного балансу країн, освоєння і захоплення зовнішніх ринків, активізацію діяльності урядів щодо регулювання ввезення шляхом обкладання зростаючим митом іноземних товарів та стимулювання вивозу вітчизняних товарів, що передбачало й премії для організації підприємств, що виробляють товари підвищеного попиту в зарубіжних країнах.

Фактично меркантилісти здійснили чи не першу спробу створити своєрідну теорію міжнародної торгівлі, описати те, що в сучасній економічній діяльності є платіжним балансом. **М.** у контексті часу сприяв зосередженню уваги урядів, підприємців, посередницьких структур на проблемах саме активізації комерційної діяльності з головним акцентом на досягненні прибутку через нееквівалентний обмін на зовнішніх ринках. При цьому, меркантилісти, розуміючи вартість у вигляді грошей, вважали, що прибуток всередині країни може бути тільки відносним й знаходить своє відображення у торгівельному балансі, який сальдується грошима. Ототожнюючи багатство з грошима, вони наголошували, що товар має вартість лише тому, що він купується за певну кількість грошей, отже вартістю товару визнавалась кількість грошей, які дають за певний товар.

Визнавши гроші як товар, пізні меркантилісти робили спроби з'ясувати: як, чому і за яких умов певний товар перетворюється на гроші, вартість самих грошей, формування вартості товару тощо. Не знайшовши відповіді на ці ключові питання меркантилісти так і не дійшли до осмислення численних проблем щодо можливості розвитку однієї країни не тільки через зубожіння іншої шляхом нав'язування нееквівалентного обміну на зовнішніх ринках, а через нарошування національного багатства тощо.

Панування **М.** як школи, зумовило активізацію уваги урядів, підприємців до проблем, що викладені вище, але переважна орієнтація на активний

протекціонізм не супроводжувалась окресленням меж державного втручання у внутрішню та ЗЕД. Відповідно, торгівельна діяльність, особливо міжнародна, виявилась занадто субординованою численними, часто неодноточними обмеженнями, а наявні правила і процедури торгівлі вже не відповідали потребам і можливостям товаровиробника починаючи з початку й до останньої чверті XVIII ст. Основні положення **М.** фактично вичерпали себе, дедалі гостріше сприймалися потреби збільшення свободи торгівлі та підприємництва, наставав час фритредерства.

Івашова Л.М.

МЕРКОСУР (ісп. Mercado Común del Sur – MERCOSUR) – найбільший інтеграційний союз країн Латинської Америки і Карибського басейну (ЛАКБ) з населенням 250 млн чол., територією 12 млн кв. км, сумарним ВВП близько 2 трлн дол., експортом більше 270 млрд дол. За своїм економічним потенціалом і значенням у світовій економіці він поступається тільки ЄС, НАФТА і ASEAN.

Процес інтеграції в **MERCOSUR** охоплює три етапи. Перший розпочався у березні 1991 р., коли президенти чотирьох країн Південної Америки – Аргентини, Бразилії, Парагваю, Уругваю – підписали Асунсьйонський договір про створення зазначеного об'єднання, назва якого перекладається як «Загальний ринок Півдня». Договір передбачав скасування всіх мит і нетарифних обмежень у взаємній торгівлі між країнами-членами, тобто створення зони вільної торгівлі (ЗВТ), запровадження єдиного зовнішнього тарифу (ЄЗТ) і митного союзу (МС) у субрегіоні до 31 грудня 1994 р., вільний рух капіталів, координацію політики в галузі промисловості, сільського господарства, транспорту і зв'язку, у валютно-фінансовій сфері. Основними завданнями об'єднання були: проведення єдиної політики щодо третіх країн та об'єднань, координація позицій країн-членів на міжнародних і регіональних торговельних та економічних форумах. Стратегічною метою нового об'єднання було визначено створення спільного ринку чотирьох країн, до яких згодом могли приєд-

натися інші держави Південної Америки.

Модель інтеграції у **MERCOSUR**, заснованою в період панування у світі й на континенті неолібералізму, переходу держав регіону до «відкритої ринкової економіки», було створено на пріоритеті вимог вільного ринку, лібералізації торгівлі як засобу здійснення структурних реформ і модернізації національних економік. Вона не передбачала провідної ролі однієї держави, проведення нею активної соціальної, промислової та сільськогосподарської політики. За дуже короткий час, до 1 січня 1995 р., майже повністю реалізовано програму лібералізації взаємної торгівлі, яка передбачала автоматичне й загальне зниження митних зборів на 7 % щороку, з моменту підписання Асунсьйонського договору. В результаті було повністю звільнено від тарифних та інших бар'єрів торгівлю 90 % товарів. Внутрішньозональний експорт зріс у 1990–1994 рр. з 4,1 до 12 млрд дол., а щодо загального експорту країн членів – з 8,8 до 19,3 %.

До кінця 1994 р. країнам-членам вдалося виробити й затвердити єдину митну номенклатуру, єдиний зовнішній тариф, правила походження товарів, спростити митні процедури, усунути перешкоди вільної торгівлі сільськогосподарськими товарами. У прийнятому 17 грудня 1994 р. протоколі Оуру-Прету проголошувалося створення першого в Південній Америці митного союзу й уведення ЄЗТ з численними винятками, які передбачалося скасувати до кінця 2005 р. Протокол Оуру-Прету визначив також постійну структуру органів об'єднання, що складається з трьох головних інститутів і приймає основні політичні рішення (Рада спільного ринку – вищий орган у складі міністрів закордонних справ, група загального ринку з 10 технічними комісіями, виконавчий орган, комісія з торгівлі), і трьох допоміжних – спільна парламентська комісія, соціально-економічний форум, адміністративний секретаріат. Усі ці органи – міжурядові, які не мають наддержавного характеру. До їх складу входять міністри та інші державні чиновники країн-членів, які поєднують роботу в них зі своїми повсякденними обов'язками в національних адміністраціях.

Успіхи **MERCOSUR** привернули до нього увагу інших країн та економічних союзів як у Латино-американському регіоні, так і за його межами.

Одночасно в об'єднанні посилюються тенденції до зовнішньої експансії, розширення спільного ринку «четвірки» з метою зміцнення її економічного потенціалу і політичного впливу. У 1996 р. до **MERCOSUR** приєдналися Болівія й Чилі на правах асоційованих членів, підписавши угоду про вільну торгівлю й таким чином підключившись до ЗВТ даного союзу. Вони не були зацікавлені у вступі в митний союз **MERCOSUR**, де рівень ЄЗТ значно вищий, ніж їхні національні тарифи і не відповідає їхній зовнішньоторгівельній стратегії.

У 1991–1998 рр. помітно інтенсифікувалися не тільки торговельні, але й взаємні інвестиційні потоки. Частка внутрішньозонального експорту країн «четвірки» зростає за цей період з 8,9 до 25,3 % від їх глобального експорту. Дуже важливо, що розширення взаємної торгівлі відбувалося в першу чергу, за рахунок обміну промисловими товарами (продукцією автомобільної, хімічної, металургійної, фармацевтичної, харчової галузей). Швидко розвивалася й торгівля з країнами інших частин світу. Питома вага **MERCOSUR** у світовій торгівлі дещо зростає – з 1,4 до 1,5 %. Різко зросли іноземні інвестиції в країни союзу. У 1999 р. вони становили 55,8 млрд доларів або майже чверть усіх іноземних інвестицій у країни, що розвиваються. Порівняно з 1991 р. це було більш ніж десятикратне зростання. Після періоду швидкого розвитку в 1991–1998 рр. процес інтеграції в **MERCOSUR** уповільнився. Період 1999–2002 рр. став часом глибокої кризи об'єднання, зниження взаємної торгівлі, відходу від багатьох спільних домовленостей.

Криза з усією очевидністю продемонструвала багато структурних, концептуальних та організаційних слабкостей **MERCOSUR**, що привело країни-члени до рішення про необхідність реформування моделі інтеграції з метою зміцнення союзу. У січні 2002 р. Рада спільного ринку ухвалила план дій під назвою «Стратегія перезапуску **MERCOSUR**». Процес інтеграції став знову набирати оберти у 2003 р. у зв'язку з поліпшенням кон'юнктури світового ринку, відновленням і піднесенням економіки в країнах **MERCOSUR**. З цього часу почався новий, сучасний етап розвитку союзу, який характеризується суперечливими тенденціями. З одного боку, спостерігаються зусилля задля виявлення недоліків моделі інтеграції та їх подолання, удосконалення інституціональної структури союзу, зміцнення співпраці у соціальній та фінансовій сферах, під-

вищення авторитету і значення **MERCOSUR** у світі, збільшення кількості його членів, з іншого – посилення розбіжностей у подальшому розвитку інтеграційного процесу, занадто повільне просування до завершення створення Митного союзу й ЗВТ.

Зростання впливу **MERCOSUR** у Західній півкулі і в світі приводить до об'єднання інших країн. В останні роки намітилася тенденція до збільшення кількості повноправних членів об'єднання. У 2003 р. між **MERCOSUR** і Андським співтовариством націй (АСН), куди на той момент входило п'ять країн – Болівія, Венесуела, Колумбія, Перу, Еквадор, укладено угоду про спільну Південноамериканську зону вільної торгівлі і взаємне асоційоване членство. Асоційованими членами **MERCOSUR** стали, крім Болівії й Чилі, ще чотири країни. Венесуела в 2005 р. вийшла з АСН на знак протесту проти підписання Колумбією і Перу угоди про вільну торгівлю з США й подала заяву про вступ до **MERCOSUR** як повноправного члена, що означало введення ЄЗТ, приєднання до Митного союзу та всіх угод **MERCOSUR** з міжнародними організаціями і третіми країнами. Рішення про приєднання Венесуели до Митного союзу було прийнято членами **MERCOSUR** дуже швидко в липні 2006 р.

На сучасному етапі **MERCOSUR** на чолі з Бразилією проводить активну політику розширення економічних зв'язків із країнами різних континентів, що також сприяє зростанню впливу об'єднання у світі. Значна увага приділяється відносинам із найбільшими країнами світу, що розвиваються, – Китаєм, Індією, ПАР. У 2004–2009 рр. підписано торгові угоди з Індією, Південноафриканським митним союзом, Єгиптом, Марокко, Радою співробітництва арабських держав Перської затоки, Йорданією, Кубою, Малайзією. У грудні 2007 р. угоду про вільну торгівлю укладено з Ізраїлем, угода набула чинності 2010 р. Із 1995 р. ведуться переговори з ЄС щодо укладення угоди про економічне й політичне співробітництво, на заваді стають протиріччя щодо субсидій сільському господарству в співтоваристві.

У рамках **MERCOSUR** створено Гарантійний фонд для дрібних і середніх підприємств, який почав функціонувати 2010 р. За період економічного піднесення 2003–2008 рр. частка населення, що живе за межею бідності, знизилася в країнах союзу з 40 до 26 % від загальної кількості населення.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

МЕРТВІЙ ФРАХТ (англ. dead freight) – плата, що отримується судновласником із фрахтувальника за часткове або повне невикористання вантажопідйомності судна, наданого судновласником відповідно до договору морського перевезення. **М.ф.** є відшкодуванням збитків судновласника. Якщо судновласник використовує зафрахтоване місце на судні, яке повинні були зайняти вантажі відправника – порушника договору, для перевезення вантажів інших відправників, він зобов'язаний відняти отриманий фрахт, пред'являючи вимогу про відшкодування збитку. Він

може зажадати, щоб вантажовідправник – порушник договору відшкодував йому різницю між обумовленим і фактично отриманим фрахтом, якщо новий вантаж прийнятий по нижчій фрахтовій ставці.

Право на **М.ф.** виникає у судновласника як при недовикористанні вантажопідйомності судна, так і при недовикористанні його вантажомісткості. При оплаті **М.ф.** з нього, як правило, утримують вартість навантажувально-розвантажувальних робіт, якщо за умовами фрахту вони виробляються за рахунок судновласника.

Відповідно до законодавства України, якщо судно відправлено у плавання недовантаженим, перевізник зберігає право на повний фрахт. Повний фрахт передбачає оплату фрахту за той ван-

таж, який навантажений, а також фрахту, який сплачується за ненавантажений вантаж, тобто **М.ф.**

Неліпович О.В.

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ.

МКУ визначено, що визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за шістьма методами, кожен з яких має свою основу. Україна застосовує методи визначення митної вартості, передбачені міжнародною угодою щодо застосування ст. VII ГАТТ «Оцінка товарів для митних цілей». Ця багатостороння торговельну угоду було сформовано під час Токійського (1973 -1979 рр.) та Уругвайського (1994 р.) – раундів міжнародних переговорів, що відбувалися під егідою ГАТТ.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції). Кожен наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу відповідно до норм МКУ. Методи на основі віднімання та додавання вартості (обчислена вартість) можуть застосовуватися у будь-якій послідовності на прохання декларанта або уповноваженої ним особи.

Гармаш Є.В.

Назва методу	Сутність методу
	1. Основний
за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції)	ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за товари, якщо вони продаються на експорт в Україну, скоригована в разі потреби з урахуванням 2. Дирторядні
за ціною договору щодо ідентичних товарів	вартість операції з ідентичними товарами, що продаються на експорт в Україну з тієї ж країни і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього
за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів	вартість операції з подібними (аналогічними) товарами, які продано на експорт в Україну і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього
на основі віднімання вартості	ціна одиниці товару, за якою оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) імпортовані товари продаються на території України у найбільших загальних кількостях покупки, який не є пов'язаною з продавцем особою, одночасно або у час, наближений до дати ввезення оцінюваних товарів, за умови вирахування, якщо вони можуть бути виділені, визначених компонентів
на основі додавання вартості (обчислена вартість)	надана виробником товарів, що оцінюються, або від його імені інформація про їх вартість
резервний	митна вартість оцінюваних товарів визначається з використанням способів, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ)

Методи визначення митної вартості

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(англ. methods of state regulation of foreign trade activities) – це цільове використання різноманітних способів та прийомів з метою державного регулювання ЗЕД. У науковій та фаховій літературі **М.** розглядаються достатньо широко. Не зважаючи на те, що майже всі автори погоджуються щодо думки про наявність двох груп **М.**, вони по-різному визначають ці групи, характеризують їх та класифікують способи й прийоми в межах кожної з вищезазначених груп. За різними класифікаційними ознаками **М.** поділяються на: за формою – прями й непрямі; за характером – адміністративні й економічні; за терміном дії – короткострокові й довгострокові; за призначенням – обмежувальні

й стимулюючі; за способом застосування – тарифні й нетарифні. У практичній діяльності органи доходів і зборів, які є основним суб'єктом регулювання зовнішньоторговельних відносин **М.** поділяють за способом застосування на дві групи: методи митно-тарифного регулювання і методи нетарифного регулювання.

Регулювання ЗЕД здійснюється шляхом використання певного набору інструментів, таких як: митний тариф, податок на dodanu вартість, акцизний податок, зміна курсу валюти, коди товарної номенклатури, кількісні обмеження, побічний протекціонізм, стимулювання експорту, технічні стандарти тощо. Залежно від класифікації та **М.** застосовуються різні інструменти, які використовуються комплексно і в різноманітних поєднаннях.

У світовій і вітчизняній практиці **М.** поділяються в основному на дві великі групи: адміністративні методи є короткотерміновими, мають обмежувальний або фіскальний характер та використовуються державою для здійснення «ручного» управління у сфері ЗЕД з метою термінового впливу на прискорення чи гальмування тих чи інших процесів відповідно до державних потреб; економічні методи є довготривалими, характеризуються як регулюючі та використовуються з метою сприяння розвитку національної економіки та забезпечення стабільних надходжень до бюджету від ЗЕД держави.

Івашова Л.М.

Ознака	Методи	Інструменти державного регулювання ЗЕД									
		Митний тариф	Митний збір	ПДВ	Акцизний збір	Зміна курсу	Кодифікація товару	Кількісні обмеження	Протекціонізм	Стимулювання експорту	Технічні стандарти
За формою	Прямі	+	+								
	Непрямі			+	+	+	+				
За характером	Економічні	+	+	+	+						
	Адміністративні							+	+	+	+
За терміном дії	Короткострокові							+	+	+	+
	Довгострокові	+	+	+	+						
За призначенням	Обмежувальні	+	+	+	+			+	+	+	+
	Стимулюючі	+	+						+	+	+
За способом застосування	Тарифні	+	+								
	Нетарифні			+	+	+		+	+	+	+

Співставно-порівняльний аналіз змісту методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності

МЕТОДИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ (англ. methods customs control) – набір способів і прийомів, що застосовуються посадовими особами органів доходів і зборів під час здійснення митного контролю. Залежно від періоду і форми здійснення митного контролю **М.м.к.** поділяються на: 1) методи документального контролю, що застосовуються під час перевірки документів та відомостей, які надаються під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України (форматно-логічний контроль, контроль співставлення, контроль із застосуванням системи управління ризикам ст. 337 МКУ); проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів

Івашова Л.М.

МЕТОДИКА ДРЕСИРУВАННЯ СОБАК – науково-обґрунтована система вироблення у собак комплексу навичок, необхідних для використання їх під час огляду громадян, товарів, транспортних засобів, приміщень. **М.д.с.** визначає кількість загальнодисциплінарних і спеціальних навичок, необхідних для пошукової роботи собак, тривалість курсу дресирування, нормативи підготовки собак за періодами, а також процес вироблення навичок з урахуванням індивідуальних особливостей собак, вплив конкретної обстановки та інших зовнішніх чинників на їх роботу, можливі помилки дресирувальників, які призводять до вироблення у собак небажаних умовних рефлексів, а також способи запобігання їм.

М.д.с. незалежно від її спеціального призначен-

(читання документів, співставлення документів, арифметична перевірка, аналітичні процедури, зустрічна перевірка документів); направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів поданих органу доходів і зборів (запит, підтвердження); 2) методи фактичного контролю, що використовуються при інших формах митного контролю: митного огляду, обліку товарів та транспортних засобів, усного опитування громадян та посадових осіб підприємств, огляду територій, перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України або перебувають під митним контролем (інвентаризація, лабораторний аналіз, експертиза, огляд, опитування, контрольні заміри тощо).

ня побудована на єдиній теорії, загальних принципах та правилах вироблення умовних рефлексів.

Виноград О.В.

МИКОЛАЇВСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Історія митної служби на території сучасної Миколаївської області іде всередину століть, на той час, коли в XV сторіччі литовський князь Вітовт після переможних боїв з татарами облаштував митні застави на берегах Південного Бугу. В листопаді 1793 р. у Миколаєві створюється митна застава, що входить в Одеський митний округ і підпорядковується Комерц-колегії.

Місто Миколаїв було засновано як верф і військовий порт на приєднаних до Росії землях. Місця ці швидко стали жвавими в торгово-економічному відношенні. Тому Миколаївська митна застава стояла на сторожі політико-економічних інтересів держави та відповідала за велику ділянку зовнішнього кордону, а також за охорону внутрішніх митних бар'єрів, якими в той час була розділена Росія. Наприклад, безмитне переміщення будь-якого товару з Криму чи Бессарабії у внутрішні губернії країни розглядалося як контрабанда.

1 червня 1862 р. в зв'язку з відкриттям у Миколаєві морського комерційного порту, Миколаївська митна застава перетворена в **М.м.** 1-го класу

Адміністративна будівля Миколаївської митниці

Митний пост «Дніпро-Бузький»

*Пункт пропуску «ТОВ СП Нібулон»
Миколаївської митниці*

2-го розряду. Штат митниці складав 8 чоловік. Існували такі посади як: пакагузний наглядач, корабельний доглядач, вахтстемпельмейстер, доглядачі і т.д.

У 1893 р. в митниці відбувається часткова реорганізація – прикордонна варта виділена в окремий Корпус з підпорядкуванням Міністерству фінансів Росії. Доходи від діяльності **М.м.** у 1898 р. становили 612 тисяч 94 карбованця 72 копійки золотом.

Нова історія для **М.м.** почалася з проголошення незалежності України. Як українська митниця **М.м.** почала свою історію в червні 1991 р. Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 «Про створення регіональних митниць та митниць Державної митної служби України» **М.м.** була підпорядкована Чорноморській регіональній митниці. Відповідно до наказу ДМСУ від 25.06.2003 р. № 417 **М.м.** підпорядковано ДМСУ.

Постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 **М.м.** було реорганізовано у **М.м.** Міңдоходів як юридичну особу публічного права та територіальний орган Міністерства доходів та зборів України.

МИСТЕЦТВОЗНАВЕЦЬ – посадова особа, призначена Міністерством культури Автономної Республіки Крим, управлінням культури обласної (міської) держадміністрації за погодженням з Мінкультури для проведення попередньої експертизи та оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей або для здійснення контролю за вивезенням, тимчасовим вивезенням культурних цінностей та їх поверненням в Україну в пункті пропуску через митний кордон України.

Під час здійснення контролю **М.** та посадова особа органу доходів і зборів звіряє подані культурні цінності з інформацією, що міститься у свідоцтві на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України та дода-

МИТНА АВТОНОМІЯ – суверенне право самостійно встановлювати мита на імпорнтні товари, і таким чином захищати національного виробника.

Зоною діяльності митниці визначено територію Миколаївської області.

У квітні 2013 р. до складу **М.м.** входило 6 митних постів та 9 пунктів пропуску, в тому числі:

- митний пост «Октябрський», пункти пропуску «Спеціальний морський порт «Октябрський», «ЗАТ «Миколаївський калійний термінал», пункт контролю «Суднобудівний завод «Океан»;
- митний пост Дніпро-Бузький, пункт пропуску «Дніпро-Бузький морський торговельний порт»;
- митний пост «Первомайськ»;
- митний пост «Варварівка»;
- митний пост «Костянтинівка», пункти пропуску «Миколаїв-аеропорт», «Аеропорт Кульбакіне»;
- митний пост «Миколаїв-морський», пункти пропуску «Миколаївський морський торговельний порт», «ТОВ СП Нібулон», «Миколаївський річковий порт», «Порт «Очаків», пункт контролю «Миколаївське морське агентство».

У 2012 р. основними експортними товарами були: олія соняшникова, деревна тріска, кукурудза, добрива мінеральні, сталь та вироби з неї, щети́нь та відіс гранітний, макуха, готова шкіра із шкур великої рогатої худоби, зернові культури, соя, вугілля кам'яне, кокс, безалкогольні напої, соки, пиво, вина виноградні, томатна паста, цибуля. Основними імпорнтними товарами були сільгосптехніка, боксити, сода каустична, скло, поліетилен, гербіциди, фунгіциди, плити деревостружкові, обладнання для АЕС, риба морожена, ільменітова руда, патока, мармурова крихта оброблена, нікелеві заготовки, металоконструкції алюмінієві для соянчної електростанції, соки концентровані.

Керівники **М.м.**:

- Крот О. Ф. (1986-1994 рр.);
- Чувахін В. О. (1994-2000 рр.);
- Ковальський В. К. (2000-2010 рр.);
- Поляков А. А. (з 2010 р.).

Фрадинський О.А.

них до нього переліку і фотографіях, оформлених відповідно до чинних вимог.

У разі, коли подані власником під час здійснення митного контролю культурні цінності не відповідають інформації, що міститься у свідоцтві та/або доданих до нього переліку і фотографіях, **М.** на зворотному боці свідоцтва робить запис «Заявлені до вивезення культурні цінності не відповідають тим, що подані для контролю», проставляє відтиск особистої номерної печатки, дату, у відтиску печатки – підпис і вилучає це свідоцтво. При вилученні свідоцтва **М.** складає акт про вилучення свідоцтва (у двох примірниках), який підписує власник культурних цінностей, **М.** та посадова особа органу доходів і зборів.

Корнійчук О.О.

З приходом на російський престол імператриці Єлизавети Петрівни усі внутрішні митниці в Україні були ліквідовані. Але царський уряд, орієнтуючись

на остаточну ліквідацію залишків української державності, добре розумів, що митний бар'єр між Росією та Україною серйозно гальмував їх подальше економічне зближення, зокрема у галузі торгівлі. У зв'язку з цим 15 липня 1754 р. вийшов указ Єлизавети Петрівни про скасування мита на товари, котрі надходили з Росії до України, і навпаки та

на заборону мита на території Лівобережжя. Митний кордон між Україною і Росією був скасований, і Україна втратила свою митну автономію. З того часу і до 1991 р. (понад 240 років) Україна митної автономії більш не мала (за винятком порівняно невеликого проміжку часу з 1918 по 1919 рр.).

Прус Л.Р.

МИТНА АГЕНЦІЯ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ.

Із дати приєднання Болгарії до ЄС її митні органи безпосередньо застосовують законодавство ЄС, яким регламентуються загальні процедури, тарифні й нетарифні заходи (заборони й обмеження) при експорті та імпорті товарів щодо «третіх» для ЄС країн. Митні органи Болгарії з 1 січня 2007 р. застосовують такі ж інструменти для здійснення митного контролю, які існують в інших країнах ЄС.

Болгарія застосовує ліберальний режим зовнішньої торгівлі, який відповідає вимогам СОТ. Лише обмежена кількість товарів є об'єктом адміністративного контролю. Болгарське митне управління є централізованою адміністративною структурою, організованою в рамках Національного митного агентства (NCA) під керівництвом міністра фінансів. NCA є юридичною особою, фінансується з державного бюджету. Управління NCA здійснюється генеральним директором та його чотирма заступниками. Загальна функція NCA – здійснення митного контролю та контролю митної території Болгарії. Структура NCA складається з центрального митного управління (CCD), розташованого

в Софії, 5 регіональних митних управлінь (RCD), розташованих у головних містах країни, 17 митних будинків (CH). Митних органів та прикордонних пунктів – 102. Митні органи та прикордонні пункти діють спільно для проведення митного нагляду й контролю. Функції **М.а.**: керування діяльністю митного управління; планування, призначення й контроль за використанням виділених бюджетних коштів і власних доходів агентства; укладання та припинення трудових договорів з особами, які працюють в агентстві; регламентування правил щодо організації діяльності, внутрішніх справ, заробітної плати й винагород в агентстві; затвердження офіційних планів агентства; співпраця з іншими органами у формуванні, реалізації заходів, пов'язаних із митними питаннями.

Основні нормативно-правові акти митного законодавства Болгарії, чинні на території Болгарії після приєднання Болгарії до ЄС: Регламент (ЄО) №2913/92 Ради ЄС від 12 жовтня 1992 р. «Про введення в дію Митного кодексу Співтовариства» (ОВ L 302, 19.10.1992 р.), Регламент (ЄО) №2454/93 Європейської комісії від 2 липня 1993 р. «Положення із застосування регламенту (ЄО) №2913/92 ради ЄС про введення в дію Митного кодексу спільноти» (ОВ L 253, 11.10.1993 р.) з останніми змінами й доповненнями. У **М.а.** наразі працюють 3337 співробітників митних служб та допоміжного персоналу.

Ченцов В.В.

МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВАЧЧИНА. Республіка Словаччина – країна на сході центральної Європи, межує на півночі з Чеською республікою й Польщею, сході – з Україною та на півдні – з Угорщиною, Австрією. На сторожі економічних інтересів країни стоїть **М.а.**, яка виконує такі завдання: захист економічних інтересів держави у міжнародних відносинах; захист економічних інтересів в межах ЄС; захист безпеки та здоров'я людини; протидія правопорушенням у зовнішньоекономічних операціях.

У середньовіччі на території Словаччини вже функціонував інститут збору мита. У певному фіксованому місці з великим потоком товарів (гавані, вулиці, дороги) справлялись збори або з товарів, або за користування шляхами. Територія сучасної Словаччини з незапам'ятних часів була перетином важливих торговельних маршрутів. Історія митної служби Словаччини більшою мірою пов'язана з історією митної справи в колишній Чехословаччині.

М.а. було сформовано 30 грудня 1992 р. Ор-

ганізація, повноваження та компетенція органів державного управління у сфері митної справи, обов'язки й повноваження митника визначаються в акті № 652/2004 органу державного управління у сфері митної справи. Управління **М.а.** здійснює генеральний директор. Дирекція складається з дев'яти підрозділів, які контролюють і підтримують роботу всієї служби. Десять митних управлінь здійснюють свою діяльність на регіональному рівні. У цілому функціонує 27

митниць.

М.а. співпрацює з поліцією, іншими державними органами, корпораціями та фізичними особами, також з міжнародними організаціями (ВМО, СОТ), митними адміністраціями інших країн.

Увезення і вивезення валюти не обмежене. При в'їзді з території країн, що не входять до ЄС, суми понад 10 000 EUR підлягають обов'язковому декларуванню.

Ченцов В.В.

МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ ХОРВАТІЇ. Хорватська митна служба має давню, восьмивікову історію, про що свідчить один із найдавніших оригінальних митних статутів Європи – Митний устав м. Дубровник 1272 р. До 1991 р. Хорватія перебувала у складі Югославії, тому тільки наприкінці ХХ ст. митна система Хорватської Республіки стала незалежною.

Для гарантування економічної безпеки держави в зовнішній торгівлі, контролю за обігом товарів через митний кордон Хорватії створено Митну адміністрацію, що здійснює свої повноваження у складі Міністерства фінансів республіки. Зокрема Міністерство фінансів несе відповідальність за підготовку та реалізацію фінансової політики уряду. До організаційної структури **М.а.Х.** входять: департамент адміністративних процедур, департамент у справах про проступки, служби контролю (інспекція; відділ перевірки, дослідження управління ризиками), департамент акцизів та акцизного збору (акцизний відділ), департамент спеціальних податків, департамент кадрів та фінансів (відділ кадрів; відділ зборів; відділ бухгалтерського обліку). Загальна кількість працівників – 8102 цивільних

службовців та працівників, зайнятих у Міністерстві фінансів, у тому числі митній адміністрації, податкової служби та фінансової поліції.

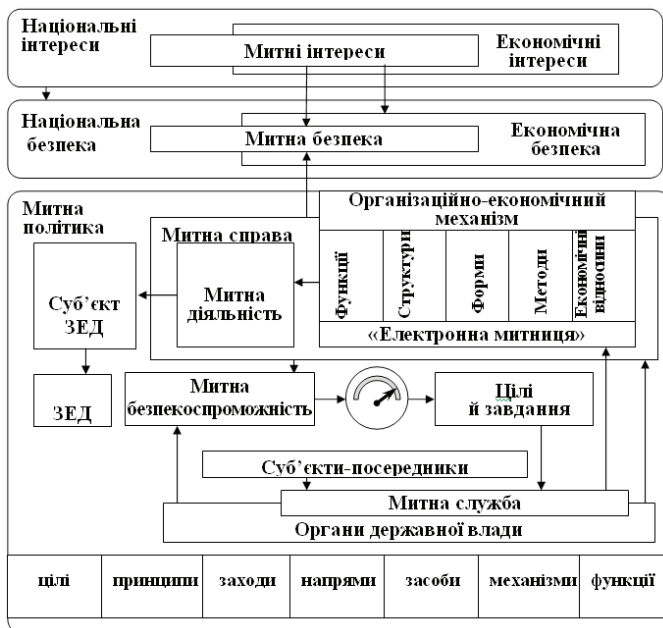
Для виконання всіх обов'язків, що входять до компетенції митних органів, у складі **М.а.Х.** створено центральний офіс, якому підпорядковано митниці. Для здійснення кваліфікованого навчання в країні створено спеціальний навчальний центр, що підпорядковується **М.а.Х.** Число посадових осіб митних органів наразі становить 3139 осіб. Кількість контрольно-пропускних пунктів – 80, із них 54 – прикордонні. 21 вересня святкують День хорватської митниці. Центральний офіс митного управління розташований в місті Загреб. На нього безпосередньо або через підрозділи (митниці) покладається виконання наступних завдань: перевірка належного виконання митних процедур і використання товарів відповідно до обраного митного режиму; збір митних платежів, ПДВ, акцизу та інших зборів, що справляються при імпорті, експорті, транзиті товарів, а також інших загальних зборів; моніторинг та перевірка використання товарів, звільнених від сплати митних податків та зборів, ПДВ та акцизу; застосування аудиту та контролю щодо перевірки рішень про звільнення від сплати митних податків та зборів, ПДВ та акцизу; перевірка поданих до митного оформлення документів; запобігання здійсненню митних правопорушень та інших злочинів, пов'язаних із безпосередньою діяльністю Митної адміністрації та ін.

Основними законодавчими актами, які регулюють ЗЕД та діяльність митної служби, є Конституція Республіки Хорватія та прийнятий на її основі Закон «Про митну службу» від 3 липня 2009 р. Законом «Про митну службу» встановлено, що уповноважені працівники митниці, відповідно до їх кваліфікації, знань та вмінь, підлягають періодичній горизонтальній ротации в тих чи інших структурних підрозділах митного управління. Зміна робочих місць здійснюється згідно з періодичними змінами в програмі роботи посадових осіб митних органів.

Ченцов В.В.

МИТНА БЕЗПЕКА – стан захищеності митних інтересів держави. З іншого боку, **М.б.** являє собою комплекс (систему) ефективних економічних, правових, політичних та інших заходів держави, суспільства й окремих індивідів із захисту інтересів

(у тому числі інтересів власності) народу та держави в зовнішньоекономічній сфері і, зокрема, у митній сфері. Місце митної безпеки в системі національної безпеки та її зв'язок з митною політикою й митною справою зображено на рисунку.

Місце митної безпеки в системі національної безпеки та її зв'язок з митною політикою й митною справою

М.б. характеризується певними показниками та аналізується за ними, відповідно до чого розраховуються критерії оцінювання митної безпеки: стан захищеності митних кордонів; частка перерахованих митними органами до державного бюджету податків і зборів у загальному обсязі доходів бюджету; повнота внесення цієї частки; стан реалізації та застосування засобів митно-тарифного й нетарифного регулювання; простота організації міжнародної торгівлі; стан зміни стандартів управління; рівень оновлення інформаційних технологій; повнота митного оформлення та застосування митних процедур; стан урахування певних загроз і викликів під час здійснення митного оформлення;

МИТНА БЛОКАДА – різновид агресивної зовнішньоекономічної політики, крайній прояв протекціонізму, що полягає у встановленні одними країнами чи групами країн дискримінаційних митних тарифів та бар'єрів по відношенню до інших країн чи їх союзів. Може поєднуватися

МИТНА БРОКЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ – посередницька діяльність щодо забезпечення комерційних контактів між органами доходів і зборів та компаніями, які здійснюють перевезення товарів через митний кордон.

М.б.д. належить до видів господарської діяльності, що підлягають обов'язковому ліцензуванню. Контроль за **М.б.д.** здійснюють органи доходів і зборів. Періодичність контролю за **М.б.д.** визначається на основі критеріїв ризику, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження діяльності митного брокера:

параметри результатів контролю та врахування ризиків; стан визначення бази нарахування митних платежів; ставлення суспільства до митної служби; параметри товаро- та пасажиропотоку через митний кордон; стан транзитних перевезень через територію країни; кількість і наповненість угод про співробітництво в митній справі; параметри організації навчання персоналу й управління ним; рівень упровадження інновацій та використання сучасних технічних засобів; показники ліквідованої або недопущеної шкоди; стан реалізації заходів з протидії митному шахрайству; дієвість кампаній по зв'язках з громадськістю; дотримання стандартів поширення інформації та інші.

Порогові значення показників **М.б.** свідчитимуть про потенційні загрози ефективному провадженню митної справи, які існують у певний час. Метою системи **М.б.** є досягнення усталеної та передбаченої роботи митної служби, достатнього рівня сприяння ЗЕД в нестабільних зовнішніх і внутрішніх умовах, забезпечення зниження ризиків, а також виявлення та нейтралізації ризичинників, які безпосередньо впливають на стан реалізації митної справи й опосередковано – на ЗЕД та її ефективність. Під забезпеченням **М.б.** розуміють застосування в митній справі сукупності засобів, здатних протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам та викликам у сфері митних економічних відносин; забезпечити можливість досягнення необхідного рівня захищеності, надійності та усталеності митної служби шляхом створення ефективного регуляторного організаційно-економічного механізму.

Пашко П.В.

із встановленням валютних обмежень. Метою **М.б.** є економічна ізоляція та повне чи часткове припинення експорту з країн, що блокуються. Може застосовуватися з метою політичного тиску.

Фрадинський О.А.

додержання ліцензійних вимог, додержання вимог господарського законодавства та законодавства з питань митної справи; строк провадження ним господарської діяльності. Відповідно до встановлених критеріїв встановлюється високий, середній чи незначний ступінь ризику. Періодичність контролю за **М.б.д.** з високим ступенем ризику – не частіше одного разу на рік; із середнім ступенем ризику – не частіше одного разу на три роки; з незначним ступенем ризику – не частіше одного разу на п'ять років.

Яковенко О.В.

МИТНА ВАРТА – спеціалізована служба, що входила у систему управління митною справою в Україні у 1996-2012 рр. та виконувала покладені на неї завдання самостійно або у взаємодії з іншими структурними підрозділами митних органів. На першому етапі свого формування (1996–2003 рр.) **М.в.** як силовий підрозділ входила до складу відділу по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил. На другому етапі (2003–2005 рр.) підрозділи **М.в.** було виведено з підпорядкування начальників відділень і служб по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил і підпорядковано безпосередньо керівникам митних органів. У цей же період набуває чинності МКУ від 11.07.2002 № 92-IV, статті 19–23 якого чітко регламентували діяльність підрозділу **М.в.**, в частині його завдань, прав, та порядку організації. На третьому етапі (2005–2009 рр.) відбулася реорганізація відділень по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил і **М.в.** регіональних митниць, відділень по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил і відділів **М.в.** митниці прямого підпорядкування у служби по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, а також відділи **М.в.** митниць у служби боротьби з митними правопорушеннями та **М.в.** регіональних митниць, митниць.

Метою діяльності **М.в.** було забезпечення захисту економічних інтересів України, ведення ефективної боротьби зі злочинністю у сфері ЗЕД та здійснення контролю за дотриманням законодавства про митну справу. Основними завданнями **М.в.** були:

МИТНА ВАРТИСТЬ – є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари.

М.в. є однією з найважливіших категорій не тільки в системі митного оподаткування, але й у системі митного контролю та митного оформлення. Це обумовлено ключовою роллю, яку відіграє **М.в.** у системі митно-тарифного регулювання ЗЕД. Функціональне призначення **М.в.** товарів – це основа, на яку розраховуються більшість платежів, що здійснюються на митниці, – митний тариф, митні збори, акцизний збір та податок на додану вартість.

Правове регулювання **М.в.** у міжнародних ак-

- виявлення, попередження та припинення контрабанди і порушень митних правил поза місцем розташування пунктів пропуску через державний кордон або поза місцем і часом здійснення митного оформлення чи провадження підготовчих дій до таких порушень у прикордонних районах у взаємодії з Держприкордонслужбою, МВС та СБУ. На митному кордоні, де він збігається з державним, і в межах прикордонної смуги та прикордонного контрольованого району **М.в.** здійснює свої повноваження тільки за участю військовослужбовців Держприкордонслужби;

- здійснення контролю за проходженням, охорона і супроводження підакцизних товарів та інших предметів, у тому числі транзитних, що переміщуються через територію України.

Співробітникам **М.в.** категорично заборонялося: провадити дії на державному кордоні, не узгоджені з командуванням прикордонних з'єднань та частин, в смугах закладення прикордонних наряків, у районах, блокованих підрозділами Держприкордонслужби у зв'язку з проведенням спеціальних прикордонних операцій та прикордонних пошуків; допускати вихід плавзасобів **М.в.** на акваторії прикордонних річок, озер, інших водоймищ та в територіальне море без відповідного дозволу Держприкордонслужби; перебувати за лінією інженерно-технічних споруд Держприкордонслужби без письмового дозволу начальника прикордонного загону; застосовувати спеціальні засоби і зброю та використовувати службових собак на державному кордоні.

Затримавши порушників державного кордону, співробітники **М.в.** повинні були негайно передати їх на прикордонну заставу або до іншого найближчого прикордонного підрозділу. Співробітники **М.в.** могли залучатися до проведення спеціальних заходів в інтересах охорони митного кордону поза встановленим робочим часом, а також у нічний час, у вихідні і святкові дні.

М.в. комплектувалася з числа службових осіб митних органів за умови проходження ними в установленому порядку строкової військової служби. Організаційну структуру **М.в.**, порядок організації її роботи та штатну чисельність затверджувалась Головою ДМСУ. Нагляд за дотриманням законності у діяльності митної варті здійснювався Генеральним прокурором і підпорядкованими йому прокурорами.

Фрадинський О.А.

тах вперше було започатковано у ст. VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), що була підписана на Конференції Об'єднаних Націй з торгівлі та зайнятості у Женеві в жовтні 1947 р., та набрала чинності 1 січня 1948 р. Подальшого розвитку **М.в.** набула у Брюссельській Конвенції 1950 р., «Про створення уніфікованої методології визначення митної вартості товарів» та, згодом на Токійському раунді багатосторонніх торговельних переговорів під егідою ГАТТ у 1979 р., де було підписано Угоду про застосування ст. VII ГАТТ «Оцінка товарів для митних цілей». Угода про застосування статті VII ГАТТ 1994 р., укладена в ході Уругвайського раунду

багатосторонніх торговельних переговорів під егідою ГАТТ закріпила, що митна вартість імпортованих товарів є контрактною, тобто фактично сплаченою ціною або такою, що підлягає сплаті за товари, якщо вони продаються на експорт до країни імпорту. Причому в Угоді М.в. імпортованих товарів означає вартість товарів для цілей стягнення адвалорних мит (від латин. *Advalorem*) на імпортовані товари.

Сучасна тенденція українського законодавства з питань митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України – гармонізація із законодавством ЄС.

Цілями М.в., відповідно до чинного МКУ, є: нарахування митних платежів; застосування інших заходів державного регулювання ЗЕД України; ведення митної статистики; розрахунок податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Визначення М.в. є обов'язком декларанта відповідно до МКУ. МКУ містить методи визначення М.в. товарів, що переміщуються через митний кордон України у різних митних режимах. Заявлення М.в. товарів здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів у порядку, визначеному МКУ. Обов'язки та права

декларанта або уповноваженої ним особи при заявленні М.в. товарів визначено МКУ. Форму декларації та порядок її заповнення визначено МФУ.

Для підтвердження заявленої М.в. декларант подає документи, що визначені МКУ. У разі якщо зазначені документи містять розбіжності, наявні ознаки підробки або не містять усіх відомостей, що підтверджують числове значення М.в. товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари. Декларант або уповноважена ним особа на письмову вимогу органу доходів і зборів зобов'язані протягом 10 календарних днів надати (за наявності) додаткові документи, перелік яких містить МКУ.

Обов'язком органу доходів і зборів є здійснення контролю правильності визначення товарів під час проведення митного контролю і митного оформлення шляхом перевірки числового значення заявленої М.в. За результатами здійснення контролю правильності визначення М.в. товарів орган доходів і зборів визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою М.в. чи приймає письмове рішення про її коригування. Обов'язки та права органу доходів і зборів під час контролю та порядку коригування М.в. визначено МКУ.

Бережнюк І.Г., Царенко В.І.

МИТНА ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (1893-1894 РОКИ).

Одна із найбільш жорстоких торговельних війн у історії Російської імперії велась із Німеччиною в період царювання Олександра III. Як не дивно, між цими країнами то того часу взагалі не було укладено зовнішньоекономічних договорів, а уся торгівля базувалася на основі усних домовленостей та міцних династичних зв'язках між німецьким імператором Вільгельмом II та російським імператором Олександром III.

Росія та Німеччина здавна підтримували між собою жваві торговельні відносини. Основну статтю німецького імпорту з Росії складала зернова продукція (пшениця, овес, жито), а російського імпорту з Німеччини – промислові товари. У 80-х роках XIX ст. обидві держави поступово підвищували свої мита, при цьому Німеччина основну ставку зробила на збільшення мит на сільськогосподарську продукцію, чим ускладнила становище російського зернового експорту. В 1891 р. становище Росії набуло взагалі дискримінаційного характеру – Німеччина уклала торговельні конвенції із Австро-Угорщиною, Італією, Швейцарією, Бельгією, Північно-Американськими штатами та Аргентинською республікою у яких передбачала зниження на 30 % мит на їх товари, які були конкурентами для російського експорту. Так при ввезенні до Німеччини зерна із цих країн розмір мита складав 3,5 марки і 100 кілограмів, у той час як для Росії – 5 марок за 100 кілограмів.

Як свідчив російський міністр фінансів С. Вітте, Німеччина запровадила для імпорту сільськогосподарської продукції два рівні митного тарифу: мінімальний тариф – для продукції із країн, з якими укладено торговельні договори (конвенції); максимальний тариф – для країн, торговельні договори з якими були відсутні. Таким чином, російська сільськогосподарська продукція ставала в Німеччині не конкурентоздатною через високий рівень митних бар'єрів, причому німецька продукція, що імпортувалася в Росію користувалася найбільшим рівнем митного сприяння.

У відповідь російський міністр фінансів Вітте запропонував запровадити у Росії дворівневий імпортований тариф: мінімальний – базувався на іс-

*Портрет Олександра III,
художник М.Т.Богацький, 1887 р.*

нуючих митних ставках та максимальний – збільшений на кілька десятків відсотків в порівнянні із мінімальним. Максимальний митний тариф застосовувався до імпорتنих товарів із великою степенем промислової переробки, які складали лівову частку у тодішньому німецькому експорті в Росію. Було збільшено збір із німецьких торгових кораблів у 20 раз – з 5 копійок до 1 рубля на тону вантажу. 13 липня 1893 р. Державною Радою Росії було прийнято подвійний митний тариф, що передбачав загальний митний тариф для товарів із тих країн, які надали російським товарам пільгові умови ввезення та транзиту. Для товарів країн, які не надали Росії пільг в оподаткуванні, застосовувався стандартний тариф із 15, 20 та 30% надбавками. 20 липня 1893 р. такий максимальний тариф було запроваджено для німецьких товарів. У відповідь Німеччина запровадила 50% мито на російські товари. Торгівля між країнами була повністю паралізованою.

Радикальні рішення російського уряду отримали невіднозначну оцінку усередині країни – якщо промисловці палко підтримували рішення про підвищення митного обкладання німецького імпорту (лівова частка якого була промисловими товарами), то сільськогосподарські виробники закликали негайно низити митні ставки. У Німеччині ситуація повторювалася з точністю до навпаки – аграрії палко ратували за продовження митної війни, а промисловці вказували на падіння виробництва, значні збитки через втрату ринку збуту та необхідність скорочення кваліфікованих робітників, робочі місця яким забезпечували російські замовлення.

Росія зуміла не допустити значного падіння свого основного експортного товару – зерна (якщо в неурожайному 1891 р. до Німеччини ввозилося 20,6 млн. пудів російської пшениці, то у 1893 р., у розпал митної війни, – 1,3 млн. пудів, тобто у 16

разів менше). Компенсація відбулася шляхом заміни німецького ринку на ринки Італії, Швейцарії, Румунії та Австро-Угорщини, при цьому при перевезенні залізничним транспортом було передбачено понижений тариф; уряд дозволив орендарям земельних ділянок вносити орендну плату зерном, а державним банкам – надавати кредити під зернову заставу.

Про збитки німецької сторони свідчить промовистий факт: якщо узяти кількість німецьких кораблів, які заходили в російські порти в 1890-1892 рр. за 100%, то у 1893-1894 рр. цей показник впав до 6 %. У 3-5 разів зменшився імпорту з Німеччини у Росію заліза, цинку, міді, цементу, продукції хімічної промисловості. У цілому ж німецькі промисловці втратили російський ринок, величина якого оцінювалася у 100 млн російських рублів. Проте, найбільших втрат Німеччина зазнала у політичній площині – Росія остаточно відмовилася від традиційної геополітичної орієнтації на Німеччину та почала активно співпрацювати із Францією, на стороні якої вступила у I Світову війну.

Результатом цього торговельного конфлікту стало підписання 10 лютого 1894 р. взаємовигідного десятирічного договору між Німеччиною та Російською імперією про торгівлю і мореплавство та запровадження поміркованих митних тарифів. За цим договором Німеччина зменшила мита на окремі види російських товарів: для зерна – до 3,5 марки за 100 кг, безмитно дозволялося ввозити льон та пеньку, а оподаткування російського керосину здійснювалося виходячи не із ваги а із його об'єму. Росія у свою чергу знизила тариф на німецькі промислові товари: на залізо – до 10-17 %, машини та вироби із заліза – до 18 %, вироби з міді – до 10 %, вироби із шкіри – до 20 %, папір – до 17 %, шерстяні тканини – до 12-30 %.

Фрадинський О.А.

МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури. **М.д.** заповнюється на бланку ЄАД (єдиного адміністративного документу), що подається органу доходів і зборів на паперовому носії або у вигляді електронного документа (у тому числі **М.д.**, заповнена у звичайному порядку, попередня **М.д.**, тимчасова **М.д.**, періодична **М.д.**, додаткова декларація).

Товари декларуються шляхом подання органу доходів і зборів: **М.д.** на бланку єдиного адміністративного документа; або **М.д.** М-16; або письмової заяви встановленої форм; або **М.д.** для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не

пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності.

М.д. на бланку єдиного адміністративного документа для декларування товарів (крім тих, що пересилаються через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях), що переміщуються через митний кордон України декларантами (крім громадян), заповнюється на: товари, митна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 100 євро; товари, які підлягають державному експортному контролю та переміщення яких через митний кордон України згідно із законодавством потребує надання відповідного дозволу чи висновку; товари, які ввозяться на митну територію України і підлягають державній реєстрації відповідно до законодавства; товари, які поміщуються в митні режими митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі та після перебування у таких митних режимах поміщуються в інші митні режими.

The image shows a complex form titled 'Україна (форма М.Д.)' and 'ДЕКЛАРАЦІЯ'. The main title is 'Повідомлення про ввіз товарів поштою та експресом' (Notification of Goods Import by Mail and Express). The form is divided into multiple sections, each with a heading and a grid for data entry. Key sections include:

- Section 1 (Goods in Mail):** Contains fields for 'Види товарів', 'Обсяг', 'Вартість товарів в еквівалентній сумі', 'Відомості про товар', 'Ідентифікаційна марка', and 'Відомості про країну походження'. It also includes checkboxes for 'Відомості про транзитні перевантаження', 'Товари для особистого використання', 'Товари для колекційного використання', and 'Товари для комерційного використання'. There are also fields for 'Ідентифікаційна марка' and 'Відомості про країну походження'.
- Section 2 (Goods in Express Mail):** Contains fields for 'Види товарів', 'Обсяг', 'Вартість товарів в еквівалентній сумі', 'Відомості про товар', 'Ідентифікаційна марка', and 'Відомості про країну походження'. It also includes checkboxes for 'Відомості про транзитні перевантаження', 'Товари для особистого використання', 'Товари для колекційного використання', and 'Товари для комерційного використання'. There are also fields for 'Ідентифікаційна марка' and 'Відомості про країну походження'.
- Section 3 (Post Office):** Contains fields for 'Назва поштової установи', 'Адреса поштової установи', 'Телефон поштової установи', and 'Електронна пошта поштової установи'.
- Section 4 (Sender):** Contains fields for 'Прізвище, ім'я, по-батькові', 'Ім'я', 'Сторона походження', 'Місце походження', 'Адреса місця походження', 'Телефон місця походження', and 'Електронна пошта місця походження'.

Товари, що пересилаються через митний кордон України в міжнародних поштових відправленнях, декларуються шляхом подання органу доходів і зборів: **М.д.** на бланку єдиного адміністративного документа у разі: надходження на адресу декларанта (крім громадянина) в одній депеші від одного відправника товарів, сумарна фактурна вартість яких є об'єктом оподаткування митними платежами; або пересилання декларантом (крім громадянина) товарів, митна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 100 євро; або надходження на адресу громадянина в одній депеші від одного відправника товарів, сумарна фактурна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 10 000 євро; або пересилання громадянином товарів, сумарна фактурна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 10 000 євро;

Товари, що пересилаються через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях,

декларуються шляхом подання органу доходів і зборів: 1) митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: у разі надходження на адресу декларанта (крім громадянина) товарів, сумарна фактурна вартість яких є об'єктом оподаткування митними платежами; або у разі пересилання декларантом (крім громадянина) товарів, митна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 100 євро; або у разі надходження на адресу громадянина товарів, сумарна фактурна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 10 000 євро; або у разі пересилання громадянином товарів, сумарна фактурна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 10 000 євро.

Під час переміщення (пересилання) товарів через митний кордон України громадянами **М.д.** на бланку єдиного адміністративного документа заповнюється у разі, коли такі товари відповідно до МКУ декларуються з поданням **М.д.**, передбаченої законодавством України для підприємств, а також для декларування товарів (у тому числі транспортних засобів особистого користування), що ввозяться на митну територію України і підлягають державній реєстрації відповідно до законодавства.

М.д. на бланку єдиного адміністративного документа та **М.д.** М-16 виготовляються типографським способом або за допомогою комп'ютера. **М.д.** на бланку єдиного адміністративного документа заповнюється державною мовою за допомогою комп'ютера. **М.д.** М-16 заповнюється державною мовою від руки або за допомогою комп'ютера.

М.д. на бланку єдиного адміністративного документа подається разом з її електронною копією. Інформація, внесена декларантом до електронної копії **М.д.**, повинна відповідати інформації, внесеної декларантом до оригіналу на паперовому носії, за винятком тієї інформації, яка в установленому порядку вноситься тільки до електронної копії.

Електронна **М.д.** складається з полів електронного документа, що відповідають формам митних декларацій на паперовому носії, та засвідчується електронним цифровим підписом особи, яка її склала. Формат електронної копії **М.д.** на паперовому носії, електронної **М.д.**, інших електронних документів, необхідних для здійснення митного контролю та оформлення, кодування символів, засоби пересилання визначаються Міндоходів України з оприлюдненням відповідної інформації на веб-сайті Міндоходів України.

М.д. на бланку єдиного адміністративного документа заповнюється з використанням форми МД-2, до якої у разі потреби можуть додаватися доповнення форми МД-6 та додаткові аркуші форми МД-3 або специфікація форми МД-8. В одній **М.д.** на бланку єдиного адміністративного документа може бути задекларовано не більш як 999 товарів.

Додаткові аркуші форми МД-3, доповнення

форми МД-6 та специфікації форми МД-8 у разі їх застосування є невід'ємною частиною **М.д.** на бланку єдиного адміністративного документа форми МД-2. На додаткових аркушах форми МД-3 зазначаються відомості про: товари, що мають різні коди згідно з УКТ ЗЕД; товари з однаковим кодом згідно з УКТ ЗЕД, які мають різні дані (країну походження, ознаки та характеристики, що впливають на застосування ставок ввізного (вивізного), особливих видів мита, акцизного податку, податку на додану вартість); інші товари у випадках, визначених Мінфіном України. Замість додаткових аркушів форми МД-3 у випадках, визначених Мінфіном України, дозволяється застосування специфікації форми МД-8.

Доповнення форми МД-6 використовується у разі, коли в будь-якій графі форми МД-2, МД-3 або МД-8 **М.д.** на паперовому носії не вистачає місця для внесення необхідних відомостей декларантом або для проставлення службових відміток чи внесення відомостей посадовою особою органу доходів і зборів. Порядком розподілу аркушів **М.д.** на бланку єдиного адміністративного документа на паперовому носії визначається Мінфіном України.

М.д. на паперовому носії вважається оформленою за наявності на всіх її аркушах відбитка особистої номерної печатки посадової особи органу

доходів і зборів, яка завершила митне оформлення. Електронна **М.д.** вважається оформленою за наявності внесеної до неї посадовою особою органу доходів і зборів, яка завершила митне оформлення, за допомогою автоматизованої системи митного оформлення відмітки про завершення митного оформлення та засвідчення такої декларації електронним цифровим підписом посадової особи органу доходів і зборів, яка завершила митне оформлення. Оформлена електронна **М.д.** за допомогою автоматизованої системи митного оформлення перетворюється у візуальну форму, придатну для сприйняття її змісту людиною, у форматі, що унеможливує у подальшому внесення змін до неї, засвідчується електронним цифровим підписом посадової особи органу доходів і зборів, яка завершила митне оформлення, та надсилається декларанту або уповноваженій ним особі.

М.д. на бланку єдиного адміністративного документа заповнюється на партію товарів, що переміщуються через митний кордон України на підставі одного зовнішньоекономічного договору (контракту) або іншого документа, що використовується в міжнародній практиці замість зовнішньоекономічного договору (контракту), та поміщується у визначений митний режим.

Гармаш Є.В.

МИТНА ЕКСПЕРТИЗА – специфічний вид діяльності, розглядається як випробування, дослідження якості (споживчих властивостей, нешкідливості, харчової цінності тощо), кількості та відповідності умовам нормативної документації, умовам договору партії (або окремого товару) з наданням мотивованого, об'єктивного, незалежного, кваліфікованого висновку. МКУ регламентовано, що **М.е.** призначається у випадку, якщо для з'ясування проблематичних аспектів, що виникають у справі про порушення митних правил, виникла потреба у спеціальних знаннях з окремих галузей науки, техніки, мистецтва, релігії тощо. Окрім того, **М.е.** не є судовою.

Метою **М.е.** є проведення аналізу і оцінки якості товару для виявлення його відповідності нормативним документам, ідентифікації та фальсифікації.

М.е. характеризується специфічністю предмета, завдання, об'єктів та методів дослідження. До об'єктів **М.е.** належать: товари та предмети, що переміщуються через митний кордон, а також їх

проби, відібрані для дослідження; об'єкти контрабанди та порушення митних правил; товаросупровідні документи, що використовуються при митному контролі та митному оформленні. Призначення митної експертизи пов'язано з виконанням таких завдань: проведення лабораторних досліджень, експертиз, прийняття рішень про класифікацію товарів згідно з УКТ ЗЕД для забезпечення здійснення митного контролю; проведення науково-дослідних робіт у сфері експертного забезпечення діяльності органів доходів і зборів у межах питань, віднесених до компетенції Міндоходів України; керівництво діяльністю експертних підрозділів; забезпечення організації підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації експертів за напрямками досліджень.

При здійсненні **М.е.** в митній справі вирішується цілий комплекс загальних завдань фіскального, статистичного, контрольного, захисного та економічного характеру.

Мотюк К.Д.

МИТНА ІДЕОЛОГІЯ – складова митної політики, яка змінюється відповідно до вимог часу, суспільства та держави, і на базі якої формується державна концепція митної політики. Якщо митна політика є жорстко структурованою системою державно-правових заходів, то **М.і.** відзначається більш демократичним характером. **М.і.** формується безпосередньо суспільством або активною його частиною, безпосередньо пов'язаною зі створенням додаткового продукту (виробництво й торгівля)

Практична реалізація принципів **М.і.** проявля-

ється, у першу чергу, в намаганні державою збудувати уніфіковану і централізовану митну систему.

Виділяють етапи розвитку **М.і.**: «органи доходів і зборів для держави» (з метою забезпечення економічної безпеки держави); «органи доходів і зборів для органів доходів і зборів» (спрямований на удосконалення роботи органів доходів і зборів); «органи доходів і зборів для учасників ЗЕД» (найголовніше завдання – організувати митне оформлення і контроль у вигляді сервісу).

Прус Л.Р.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ (від лат. conventio – договір, угода) – багатостороння міжнародна угода, яка регулює комплекс питань у сфері митних відносин. **М.к.**, як правило, розробляються і приймаються у рамках міжнародних організацій, таких як СОТ, ВМО. **М.к.** установлює взаємні права й обов'язки держав у певній галузі митної справи.

Держава як носій суверенітету, через свої уповноважені органи, має універсальну компетенцію щодо підтримки, чи не підтримки міжнародних **М.к.**. Президент, парламент та уряд кожної країни може вирішувати фактично будь-які питання, пов'язані із міжнародною безпекою та міжнародним співробітництвом, але приєднання до міжнародних **М.к.** неможливе, якщо такий крок суперечить основним принципам міжнародного права і національним економічним інтересам. Загальновизнаним є право міжнародних міждержавних організацій укладати **М.к.**. При цьому у статуті організації мають бути чітко зазначені органи, уповноважені здійснювати відповідні заходи з укладення конвенції, а також його процедура. Основні **М.к.** до яких приєдналася Україна:

- Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва (м. Брюссель, 04.11.1952 р.; дата приєднання України: 19.06.1992 р.; дата набрання

чинності для України: 26.06.1992 р.)

- Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (м. Женева, 19.05.1956 р.; дата приєднання України: 01.08.2006 р.; дата набрання чинності для України: 17.05.2007 р.);

- Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (м. Кіото, 18.05.1973 р.; дата приєднання України: 05.10.2006 р.; дата набрання чинності для України: 15.09.2011 р.);

- Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (м. Женева, 14.11.1975 р.; правонаступництво: 17.05.1994 р.; дата набрання чинності для України: 11.10.1994 р.);

- Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (м. Брюссель, 14.06.1983 р.; дата приєднання України: 26.08.2002 р.; дата набрання чинності для України: 01.01.2004 р.);

- Конвенція про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 26.06.1990 р.; дата приєднання України: 24.03.2004 р.; дата набрання чинності для України: 22.09.2004 р.).

Мартинюк В.П.

МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПРИВАТНИХ ДОРОЖНІХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ 1954 РОКУ (Нью-Йорк, 04 червня 1954 року). **М.к.** набула чинності 11 вересня 1957 р. Україна приєдналась до **М.к.** – Закон України № 1661-IV від 24.03.2004 р.

М.к. безстрокова та відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін; складається із 9 глав, 44 статей.

Метою підписання **М.к.** є полегшення розвитку міжнародного туризму.

М.к. передбачає, що кожна Договірна Держава дозволяє тимчасове ввезення без оплати ввізного мита та податків та без застосування заборон і обмежень ввезення під умовою зворотного вивезення таких перевізних засобів, що належать особам, які проживають за межами її території, які ввозяться та використовуються у приватному порядку.

М.к. визначає порядок надання документів на тимчасове ввезення. Такі документи є дійсними для території всіх або декількох Договірних Держав, мають назву carnets de passages en douane, що відповідає зразку, закріпленому у **М.к.**

Відомості, які повинні бути відображені у ввізних документах: вага НЕТТО вантажу; цінність вантажу у грошовому еквіваленті держави-ввезення.

Перевізні засоби, що вказані у ввізних документах, повинні бути вивезені у тому ж стані, у якому вони були ввезені, крім нормального зносу. Строк дії документів не повинен перевищувати один рік. Доказом зворотнього вивезення є документальне підтвердження митних органів держави тимчасового ввезення.

У **М.к.** містяться обмеження щодо використан-

ня таких перевізних засобів, випадки продовження строку тимчасового ввезення та випадки, коли вивезення не доцільне.

М.к. розкриває основні терміни, а саме: «ввізне мито та податки» означають не тільки митні збори, але також усі мита і податки, що стягуються у зв'язку із ввезенням; «перевізні засоби» означають, якщо з контексту не випливає інше, всі дорожні моторні перевізні засоби (включаючи забезпечені двигунами велосипеди) і трейлери (ввозяться разом з цими перевізними засобами або окремо), а також запасні частини для них і звичайні речі та спорядження, коли такі ввозяться разом із відповідним перевізним засобом; слова «приватне використання» виключають перевезення осіб за винагороду, нагороду чи інше зустрічне задоволення і перевезення товарів з промисловими або торговими цілями за винагороду або без винагороду; слова «тимчасові документи на ввезення» включають митний документ, що засвідчує гарантію або депозит ввізних мит та податків; слово «особи» означає як фізичні, так і юридичні особи, якщо з контексту не випливає інше.

Будь-який спір між двома або кількома Договірними Державами про тлумачення або застосування положень **М.к.** вирішується якщо це можливо за допомогою переговорів між ними. Будь-який спір, який не вирішено за допомогою переговорів, передається до арбітражу, якщо будь-яка із Договірних Держав, яка бере участь у цьому спорі, того вимагає, і, відповідно, передається одному або декільком арбітрам, обраним за згодою таких Держав. Рішення арбітра або арбітрів є обов'язковим для відповідних Договірних Держав.

Царенко В.І.

МИТНА ЛОГІСТИКА – галузь теорії логістики, що вивчає закономірності та особливості впровадження логістичних концепцій при здійсненні державної митної справи, що включає: логістику митних правил, інформаційну логістику державної митної справи, фінансову логістику митних платежів, транспортно-митну логістику, логістику складування, логістику матеріально-технічного забезпечення, логістику надання адміністративних послуг, логістику надання транспортно-експедиційних послуг та логістичний менеджмент здійснення митної справи України.

Основою **М.л.** є логістична організація переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, яка реалізується у використанні митних режимів суб'єктами ЗЕД. **М.л.** повинна забезпечити узгодженість матеріальних (товарних), інформаційних і фінансових потоків, оптимальну технологію забезпечення переміщення товарів через митний кордон України з метою прискорення, здешевлення цього процесу, а також відпрацювання стандартних логістичних вимог як щодо митних режимів (тобто органів доходів і зборів), так і до учасників зовнішньоторговельних операцій (експортерів, імпортерів, перевізників). При цьому митно-логістичні потоки – товарно – інформаційно – фінансові потоки пов'язані з переміщенням і пропуском через митний кордон України товарів та транспортних засобів комерційного призначення та справлянням відповідних митних платежів. Митно-логістичні потоки включають вхідні (імпорт, транзит) та вихідні (експорт, транзит) види матеріальних потоків. Їх супроводжують інформаційні потоки: вихідні (від органів доходів і зборів до центрального органу), вхідні (навпаки), супроводжувальні (документи на товар). Фінансові потоки, в свою чергу, бувають вихідні (перерахування митних платежів до держбюджету) та вхідні (державне фінансування органів доходів і зборів).

Виділяють компонентну, функціональну та регіональну структуру **М.л.** Компонентна структура охоплює митні режими; функціональна показує логістику митного контролю на залізничному, по-

вітряному, автомобільному та інших видах транспорту; регіональна структура відображає інституційне забезпечення здійснення державної митної справи, яке можна декомпонувати на 5 просторових рівнях: локальному (митний пост, пункт пропуску); мікро- (орган доходів і зборів); макро- (Міндоходів України); мега – (митний союз, асоціація Україна-ЄС); мета- (глобальний митний простір).

Зокрема, на локальному рівні державна митна справа здійснюється на митних постах, пунктах пропуску, які класифікуються за категоріями (міжнародні, міждержавні, місцеві); за видами (автомобільні, залізничні, морські, пішохідні, повітряні, поромні, річкові); за характером транспортних перевезень (пасажирські, вантажні, вантажно – пасажирські); за характером функціонування (постійні, тимчасові); за часом роботи (цілодобові, у визначений час). Мікрорівень митно-логістичних систем представлений митницями – базовими підрозділами системи органів доходів і зборів. Залежно від розміщення регіону діяльності органи доходів і зборів поділяються на зовнішні (прикордонні), внутрішні, на кордонах і територіях вільних митних зон. На мезорівні митно-логістична діяльність зосереджується в регіональних (обласних) органах доходів і зборів. Макрорівень митно-логістичних систем – рівень національної митної системи, що визначається як сукупність форм, засобів і методів реалізації державної політики у сфері державної митної справи. В Україні ці функції здійснює Міндоходів України. Мезорівень митно-логістичних систем – рівень інтеграційних угруповань країн, тобто митних союзів. Як приклад, можна навести ЄС, який створив єдину митну систему співдружності та прийняв Митний кодекс ЄС. На метарівні митно-логістичних систем – у загальносвітовому митному просторі – відбувається координація таких взаємопов'язаних сфер, як зовнішньоторговельна, митна, транспортно-логістична. Так, з 1953 р. діє ВМО, до якої приєдналась Україна. Міжнародне співробітництво з митних питань тісно пов'язане з глобальними проблемами розвитку світової торгівлі товарами та послугами. Так, у 1950 р. прийнято «Брюссельську митну номенклатуру», на основі якої пізніше були розроблені основні міжнародні системи класифікації товарів – Гармонізована система опису та кодування товарів (ГС) – використовує СОР, Стандартна міжнародна товарна класифікація (СМТК – використовує ООН). На ГС базується і єдиний митний тариф України. Глобальною за своїм масштабом багатосторонньою угодою в галузі митних тарифів є ГАТТ (Генеральна угода з тарифів та торгівлі), тепер – СОР (Світова організація торгівлі), яка зіграла основну роль у лібералізації світової митної політики шляхом досягнення домовленостей про «митне роззброєння», тобто про консолідацію та зниження мита. Водночас відбувається уніфікація митної політики держав світу.

Прус Л.Р.

МИТНА ЛОГІСТИКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

– теорія і практика управління матеріальними, а також супутніми інформаційними, фінансовими, сервісними та іншими потоками, які пов'язані з необхідністю дотримання вимог державної митної справи при здійсненні зовнішньоекономічних операцій підприємствами задля забезпечення їх конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішніх ринках.

М.л. актуальна за таких умов: у процесі виробництва чи надання послуг використовуються підприємством імпортовані товари, сировина (імпортовані операції); суб'єкт здійснює торгово-посередницькі та інші зовнішньоекономічні операції з нерезидентом-юридичною особою (лізингові, інвестиційні та ін.); підприємство виходить на зовнішні ринки (експортні операції). Конкретні умови здійснення ЗЕД суб'єктами господарювання впливають на вибір оптимальної технології переміщення товарів, транспортних засобів, сировини через митний кордон України.

Основною метою застосування **М.л.** є вирішення питань, пов'язаних з здійсненням державної митної справи органами доходів і зборів при переміщенні товарів через митний кордон України за зовнішньоекономічними операціями підприємств з метою їх прискорення та здешевлення здійснення.

При здійсненні митних процедур у суб'єктах ЗЕД найбільш часто виникають такі основні проблеми: попадання суб'єкта ЗЕД під профілі ризику у автоматизованій системі аналізу і управління ризиками ПІК «Інспектор-2006», з подальшим здійсненням органами доходів і зборів заходів з мінімізації ризиків; попадання контракту або конкретної поставки товарів за контрактом під профілі ризику у автоматизованій системі аналізу і управління ризиками ПІК «Інспектор-2006», з подальшим прийняттям органами доходів і зборів заходів для мінімізації ризиків; відмова органу доходів і зборів від прийняття контракту та (або) документів для митного оформлення; заборона органом доходів і зборів ввезення товарів, транспортних засобів в Україну або вивезення товарів, транспортних засобів з України; затримка митного оформлення з додатковими витратами на зберігання товарів на складах тимчасового зберігання, переоформлення документів, поділ товарної партії на окремі товари за їх видами та (або) найменуваннями тощо; огляд товарів, транспортних засобів, пред'явлених органу доходів і зборів з додатковими витратами на навантаження-вивантаження товарів, відновлення товарного виду розкритих упаковок тощо; зміна органом доходів і зборів заявленого суб'єктом ЗЕД коду товарів, транспортних засобів за УКТ ЗЕД зі збільшенням нарахуваних митних платежів; коригування заявленої митної вартості товарів, транспортних засобів зі збільшенням нарахуваних митних плате-

жів; вимога органу доходів і зборів про подання суб'єктом ЗЕД додаткових документів; відмова органу доходів і зборів від надання суб'єкту учаснику ЗЕД тарифних пільг (преференцій); відмова органу доходів і зборів від надання учаснику ЗЕД пільг з ПДВ; призупинення випуску товарів при їх імпорті в Україну без дозволу правласника товарних знаків на товарах; конфіскація товарів, транспортних засобів комерційного призначення – безпосередніх предметів порушень митних правил; штраф за порушення митних правил; документальні перевірки дотримання законодавства, які здійснюють органи доходів і зборів після випуску товарів, із донарахуванням митних платежів.

Із метою своєчасного виявлення існуючих і потенційних митних ризиків підприємства, розробки більш ефективних рішень при здійсненні експортно-імпортованих операцій, суб'єкту ЗЕД необхідно застосовувати такі складові **М.л.**: вибір митного органу для митного оформлення; зниження витрат на адміністрування митних операцій; покращення процедур декларування товарів; оцінка ризиків у момент виходу на ринок; проведення митної діагностики; актуалізація знань з питань митного регулювання, в т. ч., шляхом прийняття участі у спеціалізованих семінарах та тренінгах.

Відповідно до МКУ скасовано прив'язку місця декларування вантажу до місця державної реєстрації суб'єкта господарювання. Однак, слід врахувати, що митне оформлення підакцизних товарів, природного газу, товарів, які відповідно до законодавства підлягають клеймуванню державним пробірним клеймом, а також лікарських засобів, може здійснюватися у спеціально визначених для цього контролюючих органах. МКУ передбачено безоплатне консультування органами доходів і зборів за місцем розташування підприємства за практичного застосування норм законодавства України з питань державної митної справи. Однак механізм дій при цьому чітко не визначено. Отже, вибір органу доходів і зборів повинен базуватись на чітко визначеному нормативно-правовому та методичному забезпеченні.

Зниження витрат на адміністрування митних операцій передбачає: розробку підходів до визначення та підтвердження митної вартості товарів (в тому числі з питань включення роялті та ліцензійних платежів); визначення рівня готовності підприємства до проведення перевірок органами доходів і зборів з питань сплати митних платежів, а також пошук суб'єктів господарювання, що можуть надати підтримку з цих питань; підготовка та підписання Меморандуму з питань надання цінової інформації у органи доходів і зборів; застосування встановлених пільг і преференцій; підготовка документів, необхідних для повернення надмірно сплачених митних платежів; оцінка можливості за-

стосування окремих митних режимів (процедур), в т. ч. з метою зменшення податкового навантаження при імпорті товарів; підготовка запитів у органи доходів і зборів та інші державні органи для вирішення спірних питань, пов'язаних із оподаткуванням товарів.

Робота за цим напрямом **М.л.** дозволить підприємству зменшити розмір митних платежів, а також ризики висунення претензій органами доходів і зборів та правоохоронними органами завдяки застосуванню законних й ефективних підходів до сплати митних платежів.

Покращення процедур декларування товарів спрямоване на дослідження митних режимів задля вибору та застосування найбільш сприятливих, а також відповідну підготовку документів, необхідних для подання заявки на застосування спрощених процедур, в т. ч. при дотриманні відповідних умов електронного декларування; для забезпечення переміщення комплектих об'єктів; ефективну співпрацю з митними ліцензійними складами, складами тимчасового зберігання, митними брокерами, а також використання інституту уповноваженого економічного оператора та підготовку запитів до органів доходів і зборів щодо покращення процедури митного оформлення товарів. Результатом реалізації цієї складової митної логістики є економія коштів та часу завдяки застосуванню більш ефективних підходів до процедури декларування товарів, технологічних схем митного контролю і митного оформлення.

Оцінку ризиків при виході на ринок як напряду **М.л.** доцільно здійснювати у наступній послідовності: аналіз номенклатури товарів на предмет можливості їх переміщення через митний кордон України з урахуванням діючих обмежень; опис необхідних митних процедур при переміщенні товарів через кордон; опис необхідних погоджень з державними органами (сертифікація, санітарний, фітосанітарний та інші види попереднього документального контролю) при переміщенні товарів через кордон; виявлення і оцінка основних митних ризиків; попередня оцінка витрат на митне оформлення; підготовка рекомендацій з питань застосування найбільш сприятливих митних процедур; комплексний аналіз і підготовка зовнішньоекономічного договору.

Це дозволить своєчасно отримувати об'єктивну інформацію про основні процедури і діючі правила переміщення товарів через митний кордон та потенційні митні ризики, а також зекономити кошти та не допускати помилок при ввезенні (вивезенні) товарів до (з) України.

Іншим, не менш важливим, питанням є проведення митної діагностики суб'єкта ЗЕД, зміст якої полягає у розгляді зовнішньоекономічних до-

говорів (контрактів), змісту експортно-імпортних операцій, опрацювання прийнятих підходів до процедури декларування товарів, аналіз митних режимів, що застосовуються підприємством, в т. ч. підходів до визначення митної вартості, вибору пільг та преференцій; оцінка фактичних та потенційних митних ризиків підприємства; загальна оцінка ефективності процедур декларування товарів; аналіз чинного законодавства з найбільш суттєвих торгових операцій; оцінка правильності визначення митної вартості в межах найбільш суттєвих торгових імпортних операцій.

Проведення митної діагностики підприємства також включає: оцінку правомірності застосування пільг і преференцій; виявлення переоплат по митних платежах та розробка рекомендацій стосовно їх повернення; виявлення існуючих та потенційних митних ризиків, їх оцінку; розробку рекомендацій стосовно зниження виявлених ризиків; розробку рекомендацій для застосування в майбутньому більш ефективних з точки зору оподаткування підходів.

Такі дії мотивовані рядом потреб суб'єкта ЗЕД: необхідність у незалежній діагностиці діяльності підприємства у сфері митного регулювання для керівництва підприємства, акціонерів, інвесторів (потенційних покупців бізнесу), стратегічних партнерів (у тому числі банків тощо); своєчасне виявлення існуючих і потенційних ризиків (ризиків донарахування митних платежів, включаючи штрафні санкції за несвоєчасну сплату, ризиків адміністративних санкцій за порушення митних правил або конфіскації товарів тощо); зниження ризиків висунення претензій митними, податковими і правоохоронними органами; отримання рекомендацій для підвищення конкурентоспроможності підприємства; оцінка ефективності роботи персоналу у сфері організації переміщення товарів через митний кордон України.

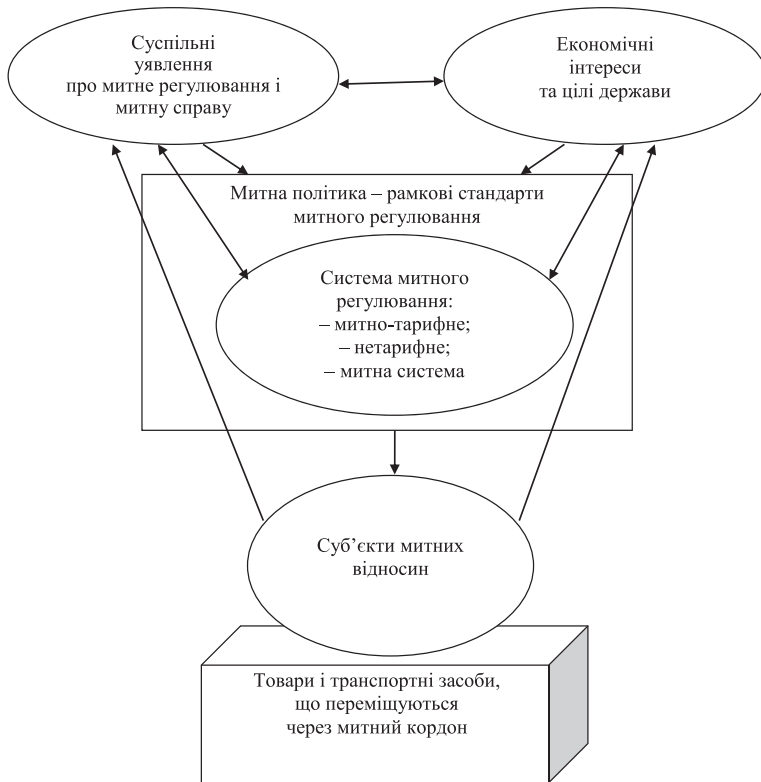
Актуалізація знань з питань митного регулювання дозволить отримати повну, достовірну і об'єктивну інформацію у сфері митного регулювання, а її систематизація призведе до можливості отримання готових рішень з питань здійснення ЗЕД та декларування товарів, розробленням із урахуванням передового досвіду та ефективно реагувати на зміни у законодавстві України з питань державної митної справи.

М.л. допомагає вирішити одночасно дві задачі: ефективний контроль над витратами, пов'язаними з митним оформленням з метою їх зменшення і досягнення високої якості забезпечення процесів постачання, виробництва, збуту та післяпродажного обслуговування задля досягнення рівня конкурентоспроможності суб'єкта ЗЕД.

Прус Л.Р.

МИТНА ПОЛІТИКА – система орієнтирів (рамкових стандартів) митного регулювання, зоріє-

тована на забезпечення економічних інтересів і цілей держави. Цілі **М.п.** – забезпечення націо-

нальних митних інтересів держави та їх безпеки. Функції **М.п.** – призначення й сукупність обов'язків по відношенню до держави; до основних функцій належать: фінскальна; економіко-регуляторна; захисна; контрольно-організаційна; інформаційно-статистична; міжнародно-політична.

Механізм формування та реалізації **М.п.** працює таким чином: на етапі формування **М.п.** суспільні уявлення про митне регулювання та митну справу у взаємозв'язку та взаємозалежності з економічними інтересами і цілями держави впливають на визначення орієнтирів (рамкових стандартів) митного регулювання. У межах визначеної **М.п.** формується система митного регулювання, яка, окрім механізмів митно-тарифного та нетарифного регулювання, включає в себе митну систему.

Вплив держави в особі митних органів на інших суб'єктів митних відносин, причетних до переміщення товарів та транспортних засобів, з метою підпорядкування їхніх дій своїм економічним інтересам, запускає механізм митного регулювання, який реалізовується через митну справу.

М.п. реалізує як економічні, так і політичні цілі, що визначаються державним устроєм, чинною законодавчою базою та соціально-економічним напрямом розвитку суспільства. Як орган, створений державою, митна служба повинна бути надійним регулятором зовнішньоторговельної діяльності й гарантом дотримання митного законодавства.

Формування та реалізація **М.п.** – складний процес, що проходить всередині державного механізму за участю всіх гілок влади.

Під механізмом **М.п.** слід розуміти сукупність інститутів, що беруть участь у формуванні та реалізації **М.п.** (інституціональна складова), а також набір форм і методів її реалізації, порядок використання компетентними державними органами інструментів митного регулювання (функціональна складова).

Суб'єктами формування **М.п.** та носіями відповідних економічних і політичних інтересів можуть бути: внутрішні державні інститути відповідно до обсягів закріплених за ними повноважень у митній галузі; різні недержавні інститути, представлені спілками підприємців, експортерів чи імпортерів, торгово-промисловими

палатами, іншими організаціями ділових кіл, а також політичними партіями та громадськими організаціями й асоціаціями, які беруть участь у механізмі формування митної політики передбаченими законом засобами й методами (через представництво в парламенті, уряді, різних дорадчих органах та ін.); суб'єкти міжнародного регулювання (іноземні держави, міжнародні організації), що беруть участь у формуванні митної політики через міжнародно-договірний механізм та інтеграційні структури.

Разом з тим, нині не склалося єдиного підходу до поняття митної політики. Визначають її як «систему заходів, правил, процедур», і як «функцію, механізм регулювання» і як «комплекс напрямків, стратегічну лінію», і «як загальні принципи зовнішньої торгівлі держави на відповідний період часу», і як «інструмент митних відносин», і як «засіб коригування й використання механізму митного регулювання».

З врахуванням вище зазначеного в діючій редакції МКУ наводиться визначення поняття «Державна митна політика», під якою розуміється система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки.

Пашко П.В., Бережнюк І.Г.

МИТНА ПОЛІТИКА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО

– полягала у протекціонізмі шляхетському станові. Це виявлялось у тому, що митна система, дорожній примус, складське право були спробою властей запровадити певний торговельний протекціонізм на користь місцевого купецтва. Головним завданням **М.п.** було забезпечення регулярних і достатніх надходжень до господарського скарбу. Частина з них надходила від стягнення мита й інших зборів. Інколи, у зв'язку з конкретними подіями міжнародного життя, суттєвого значення набувала регулятивна функція.

Зокрема, згідно з тарифом («таксою») для справляння мита, призначеним 8 листопада 1563 р. литовським підскарбієм Остафієм Воловичем, не належало сплачувати мито «от железа, меди и всего того, што ку стрелбе и войне належит». У стягненні мит, велике застосування мав вироблений упродовж століть звичай. Порядок стягнення й особливо розмір мит на кожній митниці встановлювався за місцевим звичаєм, який залежав від найрізноманітніших умов. Тому традиційно великі князі литовські підтверджували привілеї своїх попередників, включаючи положення про сплату мита. На практиці господарських приписів часто не дотримувались, що ставало причиною численних звернень з місць до великого князя.

Особлива увага при здійсненні **М.п.** приділялася митним округам. Межі митних округів було визначено при Жигимонті I. Він здавав на відкуп цілі округи або навіть об'єднував у руках одного відкупщика кілька митних округів. У центрі кожного митного округу, в найбільших господарських містах, знаходились комори, тобто головні митниці. На кордоні або на «гостинцях», у господарських і приватновласницьких маєтках стояли прикоморки, тобто відділення головної митниці. У містечках та селах були пости, де «лежала» митна варта. В ранніх актах відділення головних митниць також називались коморами, а головна митниця інколи називалась головною коморою. Господар віддавав на відкуп або у управління цілий округ якійсь особі, а та вже від себе призначала своїх слуг («справців») на прикоморки. На українських землях, що входили до складу Великого князівства Литовського, виділяли три митні округи. На Волині, в районі волинських мит, було дві головні комори – Луцьк і Володимир. У Київському окрузі комора знаходилась у Києві. Двома головними коморами Підляського округу були Берестя та Більськ. Практикувались два способи управління округами. Перший полягав у тому, що для завідування ними скарб призначав особливих справців, які, отримуючи платню, стягували мито і збори й віддавали все повністю до скарбу. Інший – здавання в оренду одній або кільком особам на задалегідь визначених умовах.

Процедура митного оформлення детально регламентована у поборових листах від 7 грудня 1561 р. Сплативши на кордоні мито з «новопривезених» товарів, занесених до реєстру, купець не повинен був

сплачувати його повторно, навіть, якщо вивозив товари за кордон. Якщо ж під час ввезення торговець не міг заплатити на кордоні або не міг бути здійснений «шацунок» (оцінювання, визначення вартості), належало всі товари занести до реєстру «поборцов граничных, ничто не утаиваючи, и квит на то взяти за печатью зь скарбу на то данною». За цим «квитом» (борговою розпискою) при кордонах, митних коморах потрібно було здійснити оцінювання товару, а купець мав сплатити мито у Вільні або в головній коморі того місця, куди допроваджувався товар.

Для того щоб купці не оминали встановлених митниць і не уникали сплати мита, широко застосовувався дорожній примус та право складу. Дорожній примус означав, що купці мали пересуватися лише встановленими дорогами. Відхилення від них загрозувало ув'язненням, конфіскацією товарів, чи стратою порушника. Повинні були їздити не просто встановленими дорогами, а дотримуватись правила, за яким купці певного міста користувалися визначеним шляхом. Право складу вимагало, щоб купці зупинялись у складських містах і протягом певного часу гуртом продавали свої товари місцевим купцям і шляхті. Лише після цього вони могли рушати далі. Право складу передусім мало на меті забезпечення надходжень до скарбниці. У тих, хто б намагався уникнути сплати мита наказувалось конфіскувати весь наявний при них товар. Половину конфіскованого належало передати до скарбу, а інша половина залишалась у винагороду митникові, який запобіг порушенню.

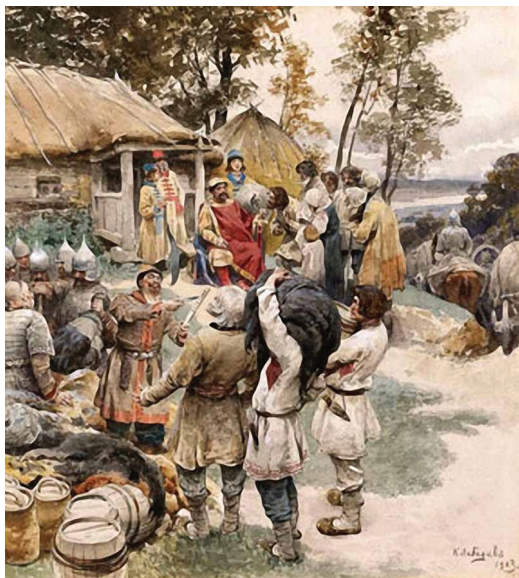
Уже наприкінці XVI ст. митна сторожа не справлялася з покладеними на неї обов'язками. Щоб покращити її роботу, застосовувались різні проекти. Наприклад, організація мережі донощиків для інформування комори про купців, які мають намір оминати мито. Незважаючи на пильність митників, сприяння дворян та інші заходи, «прокрадання» через мито було звичайною справою. Особливою сміливістю відзначалась шляхта, як вища, так і нижча.

Система оренд або відкупів дозволяла господарю отримувати живі гроші для власних та державних потреб. З поступовим зменшенням великокнязівських прибутків, з наданням права стягувати мито тим чи іншим особам, звільненням шляхти від сплати мит з товарів власного виробництва було пов'язане зменшення митних доходів.

Лише митники мали право ставити спеціальну печатку на товари, що пройшли всі необхідні митні процедури. Оренда митних комор вимагала чималих капіталів, а їх мали лише великі підприємці або магнати. У більшості випадків такі капітали мали євреї. Оренда митних зборів була вигідною як євреям, так і владі, бо остання завжди могла розраховувати на отримання позичок від перших. У Великому князівстві Литовському траплялися випадки, коли великий князь позичав у приватної особи велику суму грошей, віддаючи у заставу замок і стягнення у ньому мита.

Ченцов В.В.

МИТНА ПОЛІТИКА КИЇВСЬКОЇ РУСІ. Діяльність київських князів у X ст., була спрямована на максимальну концентрацію товарних ресурсів усієї держави, опанування найбільш важливими перехресттями торгових шляхів для контролю міжнародної торгівлі, досягнення сприятливого митного режиму для свого купецтва на іноземних ринках. Усі ці завдання розв'язувалися за допомогою лише військової сили, і тільки з XI ст. почали застосовуватися дипломатичні методи. **М.п.** не була відокремлена від загальної податкової функції держави.

«Князь Ігор збирає данину з древлян в 945 році», художник К.В. Лебєдєв, 1913 рік

З кінця IX ст. на території васальних Києву племенних союзів уводиться суворя напіввійськова адміністративна система, яка мала на меті міцно прив'язати нові території до центру держави. Крім місцевої племенної знаті, яка продовжувала керувати внутрішнім життям свого народу, київські князі вводять інститут посадника. Цей представник центральної влади, маючи свій військовий контингент, здійснював фіскальну, судову, адміністративну функції і при цьому, в умовах слабкого зв'язку між центром і підвладними територіями, мав дуже широкі автономні управлінські повноваження.

Данина з васальних територій збиралася двома способами: підкорені племена самостійно привозили зазначену кількість податкових зборів до Києва або князь особисто робив об'їзд васалів для збирання податків та виконання судової влади. Перший спосіб збирання данини називався повозом, другий – полюддям. Унаслідок необлаштованості постійного місця перебування київських князів у місті другий спосіб переважав.

У середині X ст. княгиня Ольга здійснила спробу зменшити повноваження посадників на ва-

сальних землях. На підвладних територіях упродовжувалася система сільських судово-податних округів, які формувалися навколо погостів. На початку XI ст. уводиться в практику фіксація законом розмірів податків – так звані устави київських князів. Більшість митних податків спрямовувалась на утримання князівської дружини. До другої половини XIII ст., коли почалося формування помісної військової системи, кількість і якість збройних сил залежали від обсягів князівської скарбниці.

З ускладненням соціально-трудоких відносин Київської Русі і відповідно збільшенням завдань перед адміністративним апаратом до його складу почали включатися люди з різних соціальних верств. З XII ст. князівські чиновники – тіуни, що здійснювали свої функції в районах жвавої торгівлі, поступово набували повноважень щодо забезпечення безпеки торгових шляхів та купців, які прямували ними, і за це стягували мито товаром або грішми на користь князівської скарбниці.

Більшість надходжень осідала у вотчину князів, а центр поступово втрачав матеріальні джерела. Економічний розвиток давньоруської держави та поява металевих грошей не лише у владної верхівки, а й у купецтва, ремісників та міщан сприяв виділенню мита в окремий вид зборів.

Упродовж X-XIII ст. відбувається еволюція митної діяльності. На перших етапах цей процес не виходив за рамки звичайної військової контрибуції з підкорених племен і виконував функцію інструменту закріплення влади на нових приєднаних територіях. Поступово ускладнення соціальної структури суспільства і держави, розвиток економічних відносин, зростання ролі товарного обміну як на території Київської Русі, так і за її межами змусили виокремлювати митні податки, митні процедури вже в окремий вид державних функцій.

До першої половини XII ст. Київська Русь активно використовувала свій комунікаційний потенціал для внутрішнього збагачення. Тісні політичні й торговельні контакти з Візантійською імперією робили південноруські міста складськими центрами східних товарів, що притягувало іноземців і працювало на високий статус Русі за її кордонами. Але в середині XII ст. феодалні війни досягли свого апогею. Окрім феодалних війн, по митному потенціалу Русі завдала удару і нова хвиля тюркської експансії. Упродовж XII ст. половці дезорганізували південну торгівлю. Європа відкрила більш зручний і короткий шлях до благ Сходу, і поступово роль Київської Русі зводиться до регіональних торговельних контактів. Внаслідок геополітичних змін на півдні Європи і внутрішніх процесів Київська Русь втрачає важливі торговельні комунікації, а поглиблення феодалного сепаратизму та утворення трьох нових політичних центрів: Галицько-Волинської Русі, Новгородської і Рязанської республіки, Володимиро-Суздальської Русі – локалізувало митні процеси і підкорило їх потребам удільних князів.

У XIV ст. з'являється традиція укладати між

удільними князями Русі угоди про недопущення збільшення кількості мит. Звичайні, старі мита склалися з таких зборів: «С воза деньга, с чело-века косток деньга, если кто поедет без воза, верхом на лошади, но для торговли, платить деньгу же; кто утаится от митника, промѣтитесь, тот платит с воза промити б алтин да заповеди стольно же, сколько би возов не било; промита состоит в том, когда кто объедет мит; если же кто проедет мит, а митника у застави не будет, то промити нет; если митник догонит купца, то пусть возьмет свой мит, но промити и заповеди здесь нет. С лодьи пошлина; с доски два алтина, со струга алтин. Тамги и осмничего берешся от рубля алтин; но томга и

осмничее береться только тогда, когда кто начнет торговать; если же поедет только мимо, то знает свой мит да костки, а других пошлин нет; если же кто поедет без торгу, то с того ни мита нет, ни пошлин».

Митні стягнення поширювалися лише на осіб купецьких гільдій. Відповідно розміри мита залежали від виду транспорту для перевезення товарів – кінного або водного (річкові судна). Продовжували застосовуватися і штрафи за ухилення від визначених державою митних застав – промит і запо-відь. Через професійну недбалість митника купці звільнялися від сплати штрафів.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

МИТНА ПРАКТИКА ЗОЛОТОЇ ОРДИ В ДАВ-НЬОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ. Митну систему, що впроваджувалася на васально залежних від Золотої Орди руських територіях протягом усього періоду поширення ординської влади на держави, походження яких пов'язане як з Давньою Руссю, так і з ярликом ординських ханів (великі князівства Київське, Владимирське, Рязанське, Тверське, Литовське тощо), можна сфокусувати навколо таких основних положень:

Територія Золотої Орди в другій половині XIII ст.

– Золота Орда прагнула зберегти та всіма можливими методами забезпечити ефективне функціонування двох провідних адміністративно-господарських систем (які включали і власне митні аспекти), характерних для кочових цивілізацій Євразійського континенту та для давньоруської традиції. Зазначені системи діяли, з огляду на досить тривалий період здійснення ординської сеньйоральної влади над руськими, литовськими та половецькими територіями (до завоювання по-

ловецькими кочовищами в середині XIII ст., коронації на царя Івана IV у 1547 р. та утворення Речі Посполитої у 1569 р.), досить успішно, що переконливо свідчить про виконання ними покладених державою обов'язків;

– митні функції виконували баскаки та даруги, статус яких був досить високий, оскільки в ханських ярликах вони згадувалися одразу після представників духовенства, а оскільки питанням субординації в середньовіччі приділялася особлива увага, це свідчить про високий статус митників та їх важливу роль у функціонуванні державного механізму Орди та підвладних територій; баскаки здійснювали кураторство над митною справою в найбільш загальному вигляді, а даруги контролювали конкретні територіальні чи галузеві напрямки митної політики;

– тюрко- та арабомовна термінологія, яка застосовувалася в справочинстві Золотої Орди стосовно чиновників-митників у домусульманській період та в процесі ісламізації, семантично збігається навколо таких провідних функцій митників, як «збирання» (податків, боргів тощо) та «таврування» (рабів, товарів, худоби та ін.) усього, що підлягало митному контролю;

– переконливим доказом того, що митна політика Золотої Орди була досить ефективною, свідчить такий факт: з підпорядкованими Орді, а пізніше Кримському ханству територіями успішно торгували такі авторитетні європейські державні утворення, як Генуезька та Венеціанська республіки, які володіли у містах Криму, Причорномор'я та Приазов'я купецькими кварталами, пристанями та протягом тривалого періоду навіть цілими містами: Кафа (Феодосія) в Криму, Тана в гирлі Дону тощо.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

МИТНА СИСТЕМА – найбільш загальне та збірне поняття, під яким слід розуміти не лише державні та інші структури, які забезпечують реалізацію митної політики, але й практичні форми їх діяльності, а також митне законодавство, включаючи підзаконні акти.

М.с. – це система організації митної служби,

що діє в державі. Система митної служби включає всі елементи митної справи з відповідною їй інфраструктурою. Це поняття визначається і як контроль-регулювальна система органів державного управління. З погляду інших авторів, під системою митних органів слід розуміти лише матеріальний компонент митної справи – власне

виконавчі та розпорядчі органи держави, що реалізують митну політику.

Елементами **М.с.** з повною ідентичністю до цього визначення можна вважати підрозділи митних органів, які повною мірою можуть виконувати свої функції лише у взаємозв'язку, залежно від відповідної структури митного органу. Поняття структури тісно пов'язане з поняттям організації, яке часто ототожнюється з поняттям упорядкованості, що не можна вважати раціональним.

Факторами, що утворюють **М.с.**, є функціональна та організаційна єдність митних органів. З функціонального погляду, кожен з митних органів на своєму рівні та в установленому законодавством порядку й обсягах бере участь у реалізації митної справи. Функціональна єдність митних органів доповнюється і зміцнюється організаційною єдністю. Митні органи перебувають в ієрархічній підпорядкованості за субординацією.

Принцип єдиної системи митних органів незрозуміло пов'язаний з однорідними принципами, на яких ґрунтується організація та реалізація митної справи: єдиної митної політики, єдиної митної території, єдиного митного законодавства, єдиного тарифного регулювання і поєднання його із засобами економічної політики. Єдина система митних органів – це вся сукупність митних органів; їх взаємозв'язок та взаємодія у здійсненні митної справи, що базуються на загальних системних принципах: цілісності, структурності, ієрархічності, взаємозалежності із зовнішнім соціальним середовищем.

Логічно зарахувати **М.с.** до систем функціональних, якими вважаються штучні системи, їх створення та розвиток базуються на виконанні об'єктивних необхідних функцій, визначених призначенням. Цілісність системи створюють взаємозв'язок та залежність митних органів один від одного при досягненні спільних цілей (результатів) взаємодії, реалізації своїх функцій. Структурність системи створюється своєрідністю

форм побудови організаційних структур митних органів, їх зв'язків і відносин у рамках єдиного технологічного процесу реалізації митної справи. Ієрархічність системи характеризує відношення субординації по вертикалі та координації дій по горизонталі, які базуються на розподілі повноважень і функцій митних органів у реалізації митної справи. Взаємозв'язок системи із зовнішнім соціальним середовищем утілений у постійній взаємодії митних органів з іншими органами виконавчої влади, різноманітними об'єднаннями та структурами суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Характерні ознаки будь-якої системи – її цілеспрямованість і доцільність, які надають їй самостійності. Самостійність митних органів забезпечується митним законодавством.

Ураховуючи належність **М.с.** до систем складно організованих, слід окремо звернути увагу на особливості процесу управління нею. Суб'єкт управління (система, яка управляє) та об'єкт управління (система, якою управляють) разом створюють систему більш високого рівня – систему управління. Управління як система являє собою комплекс взаємопов'язаних елементів: мета управлінського впливу; суб'єкт управління; форми і методи управління; стиль управлінської діяльності; процес прийняття і реалізації управлінських рішень, їх результати. Мета як організуючий фактор **М.с.** – це реалізація митної політики через забезпечення повноти реалізації митного законодавства.

У процесі безпосередньої реалізації **М.с.** митні органи стають суб'єктом управління відносно інших учасників митних відносин, причетних до переміщення товарів і транспортних засобів.

Таким чином, **М.с.** – функціональна, контрольована, складно організована та чітко структурізована соціально-економічна система управління митною справою в цілому та всіма її підсистемами, зокрема з метою найефективнішої реалізації митної політики.

Бережнюк І.Г.

МИТНА СИСТЕМА АВСТРІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ. Австрія поділена на 9 федеральних земель: (Бургенланд, Карінтія, Нижня Австрія, Верхня Австрія, Зальцбург, Штірія, Тіроль, Форарльберг, Відень).

Структура митної системи є відповідною до адміністративно-територіального поділу країни.

Кожна земля має центральну митницю, якій підпорядковуються відповідні відділи та митні пости. Зона діяльності такої митниці також співпадає з кордонами відповідної землі. Види мита, які встановлюються на зовнішніх кордонах Австрії, митні збори, які справляються, мають, здебільшого, протекційні функції і виражаються у двох формах: антидемпінгове та компенсаційні мита, які є захистом від депмінгу та субсидійованого імпорту. Антидемпінгове мито застосовується до кожного товару, випуск якого у вільний обіг завдає шкоди. Особливим видом мита в Австрії, як і в ЄС в цілому, є сільськогосподарські мита. Їх мета – реалізація вимог загальної сільськогосподарської політики Співтовариства. До другої половини 90-х років Спільнота використовувала особливу систе-

му компенсаційних сільськогосподарських зборів, принцип яких – підвищення вартості ввезених продуктів до рівня вартості аналогічних продуктів всередині Співтовариства. Сільськогосподарські мита відрізняються досить високими ставками – до 200%. Різновид сільськогосподарських мит – сезонні мита, які застосовуються для деякої сільськогосподарської продукції з метою захисту сільськогосподарських виробників Співтовариства в період продажу їх продукції. Наразі основна маса митних зборів, що справляються в ЄС, належить до адвалерних. Подібний спосіб встановлення розмірів імпорتنних і експортних мит пов'язаний із підвищенням ролі регулятивної (захисної) функції мита: він дозволяє більш справедливо регулювати зовнішній товарообіг в умовах формування спільного ринку. Перехід на адвалерний спосіб стягнення мит підтримується також міжнародними торговельними організаціями та угодами (зокрема, правилами

COT). Ставка специфічних мит встановлюється залежно від яких-небудь специфічних якостей товару (ваги, обсягу, потужності та ін.), але не від ціни цього товару (прикладі: сіль – 2,6 євро/1000 кг; шампанські вина – 32 євро / літр; винний оцет – 6,4 євро / літр). Подібний спосіб оподаткування товарів дозволяє уникнути коливань у надходженні коштів до скарбниці при значних змінах ринкової вартості товарів, а також ухилення від сплати мит шляхом штучного заниження фактурної ціни товару при його імпорті або експорті.

Змішані (альтернативні) мита поєднують у собі способи обчислення ставки, що застосовуються для специфічних і адвалерних мит. Найчастіше використовуються в випадках недостатньої ефективності адвалерних мит з метою запобігання можливості штучного заниження ціни оподатковуваного товару.

Ченцов В.В.

МИТНА СЛУЖБА ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ. Поступово, впродовж еволюції структурної організації Запорозького Війська, набувала організації й митна система війська. Ресурси Запорізької Січі формувалися з комбінації податків, натуральних і особистих повинностей, оренд, регалій. Регалії як спосіб одержання доходів базувалися лише на монопольному праві коша розподіляти між куренями господарчі території. Тобто кіш, за прикладом європейських монархів, зосереджував у своїх руках найбільш дохідні статті господарювання.

Запорізька Січ у XVI-XVII ст.

Тривалий час фіскальна система Запорожжя об'єктивно могла спиратися лише на зовнішні джерела – військову здобич, «жалування» царське (королі, потім царі й гетьмани посилали на Січ гроші, провіант, різне спорядження). Але найважливішим елементом фіскальної системи Запо-

різької Січі було мито як узагальнення всіх послуг за перетинання кордонів території, за користування шляхами, мостами, торговими і ринковими спорудами. Спочатку мито було, головним чином, джерелом прибутків Січі, а в новітні часи – здебільшого засобом меркантилістської політики.

З розвитком торгівлі на митну службу покладаються ще декілька завдань: проведення політики меркантилізму для накопичення дорожочинних металів на потреби стратегічних закупівель (зброя, бойові припаси тощо); боротьба з контрабандою; облік пасажиропотоків через митний кордон та кордони Війська Запорізького.

Характерно, що митний та державний кордони не збігалися. Державний кордон (кордони війська) визначався за охоронними ланками, які називалися «козацькі лінії» –військові застави, що більше контролювали пасажирські, а не товарні потоки. Митний кордон проходить по митних коморах, що облаштовувались біля перевозів, мостів та інших стратегічно важливих для торгівлі місць, незалежно від близькості до кордону; був навіть торговий порт «отступ», де бралися податки з суден. Іноді козаки влаштовували перевози і поза державним кордоном у володіннях кримського хана. Очевидно, такі відносини здійснювалися за певним договором і були вигідні для обох сторін.

Існувала величезна кількість різних видів митних зборів, що вміщували не тільки мито в сучасному розумінні, а й різноманітні торгові податі. Можна виділити такі дві основні групи митних зборів: проїзне (зовнішньоторговельна діяльність) і торгове (безпосередньо внутрішня торгівля). Структура митних податків спиралась на традиції у цій сфері державної діяльності, які були закладені ще в XIII–XIV ст.

Безпосереднім збором мита займалися кантаржії, кількість яких визначалася масштабністю торгівлі. У межах цього відомства існувала окрема

торговельна зона – Гассан-Баша, розташована біля Січі. Очолював її базарний отаман, а військовий кантаржій мав лише контрольно-ревізійні функції. Найбільш вагомим і тому найбільш розгалуженим було відомство з питань зовнішньоторговельної діяльності. Це відомство займалося стягненням проїзного мита. Воно мало найбільш різноманітний штат. Очолював його генеральний підскарбій або дозорець, як його стали називати за часів Гетьманщини. Він визначав не тільки діяльність підвладного відомства, але й значно впливав на функціонування двох інших: відав розподілом податків, а також установлював розмір митних зборів; відав фінансами та скарбовою канцелярією козацького війська. Підскарбію допомагали чиновники, що називалися факторами. Вони виконували майже ті самі функції, що й канцеляристи.

Безпосередньо на постах (на перевозах) діяла група осіб, очолювана шафарієм (від магдебурзького права – ключник, домоправитель). Шафаріїв на Запорізькій Січі було четверо. Вони збирали мито, вели книги прибутків та видатків, іноді їм були підзвітні загани митної варті (якщо перевіз збігався із форпостом). Шафаріям допомагали підшафарії і штат писарів, що здійснювали контроль за рахунками прибутків та витрат, які склалися з митних зборів. На кожному перевозі існувала посада товмача – особи, що знала іноземні мови. Це допомагало знаходити спільну мову з іноземцями, що

якоюсь мірою позитивно впливало на надходження до Військового скарбу. Безпосередніми збирачами мита були індуктори та евектори. До речі, дуже цікаво поділити компетенції цих службовців саме за характером мита, що збиралося. Усі митники отримували певну матеріальну підтримку з Військового скарбу. Проте основним джерелом збагачення було затримання контрабанди, що сприяло зниженню рівня злочинності на Запорозжжі. Але митники не могли користуватися багатьма перевагами, що давав устрій Січі: постійно перебуваючи на кордонах і перевозах, вони фактично позбавлялися можливості брати участь у виборах старшини.

Не слід вважати, що Військо Запорізьке в митній діяльності обмежувалося лише паланковими територіями. З початком війни з Польщею 1648–1667 рр. територія Війська залишилась майже єдиним прямим торговим «вікном» для гетьманського уряду Богдана Хмельницького. Активна торговельна політика Запорозжжя в Криму та басейні Чорного моря у цей період давала змогу гетьманському уряду проводити закупки матеріальних ресурсів для війни, здійснювати реекспорт російського зерна до володінь Османської імперії, що давало кошти на продовження війни. Ця активна дипломатична і торговельна діяльність стала підґрунтям для укладення угоди, яка увійшла в історію під назвою Чорноморської конвенції.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

МИТНА СЛУЖБА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.

В XI ст. до нашої ери у Китаї з'явилися сухопутні переходи через кордон, які можна назвати формою, що подала поштовх зародженню митниці. 714 р. було створено важливе відомство, призначене для здійснення управління морською торгівлею – Управління морської торгівлі. 1685 р. в Китаї виникли відомства, відповідальні за управління морською зовнішньою торгівлею. Новим етапом розвитку митниці Китаю стало створення 25 жовтня 1949 р. у Пекіні Генеральної адміністрації митниці, яка оголосила про руйнування напівколоніальної митниці та народження соціалістичної митниці.

Система **М.с.** складається з трьох рівнів: Головна митна адміністрація (також включає в себе підлеглі підрозділи: митну адміністрацію Гуандонг, відділ митної адміністрації в Тьянджіне, відділ митної адміністрації в Шанхаї); 41 регіональних митних управління; 313 митниць. Додатково, митна служба Китаю має 2 митні школи, розташовані в Шанхаї і Кунхуандао. Митниця Китаю має міжнародні офіси в Брюсселі, Москві, Вашингтоні. Митна служба Китаю, маючи штат співробітників понад

48 000 осіб, забезпечує ефективний митний контроль в 247 портах.

Управління **М.с.** підпорядковане жорсткій вертикальній структурі. Головна митна адміністрація є вищим органом управління китайської митниці і має в Уряді Китаю рівень міністерства. Головна митна адміністрація складається з 15 департаментів, 10 інститутів, 1 акредитованого та 3 міжнародних представництв. Керує Головною митною адміністрацією міністр.

М.с. здійснює свою діяльність відповідно до принципів гарантування безпеки держави, збереження національної економіки та управління соціальним розвитком на основі професійної підготовки. До законодавчих актів, що регламентують митну справу в Китаї належать: Кримінальний кодекс Народної Республіки Китай (Положення інтелектуальної власності); Положення, що регулюють митний штраф в Народній Республіці Китай; Правила митної служби Народної Республіки Китай щодо запровадження положень з митного захисту прав інтелектуальної власності; Положення Народної Республіки Китай щодо митного захисту прав інтелектуальної власності.

Товари, що можуть бути імпортовані до Китаю при відвідинах менш, ніж на 6 місяців без сплати мита: сигарети – 400 шт., алкогольні напої – 2 пляшки, розумна кількість парфумів. Кількість сигарет збільшується до 600 шт. при відвідинах більш, ніж на 6 місяців. Алкогольний ліміт подвоюється до

4 пляшок при відвідинах більш, ніж на 6 місяців. Забороняються ввезення зброї та боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, радіоприймачів/передавачів, ножів та аналогічної небезпечної різьмальної зброї, дорогоцінних металів і коштовних каменів, порнографічних матеріалів, яловичини,

баранини, фруктів, помідорів і червоного перцю, рідкісних видів тварин, рослин і насіння, будь-які написані від руки або записані матеріали, які можуть загрожувати китайській національній безпеці.

Ченцов В.В.

МИТНА СЛУЖБА КОРОЛІВСТВА БЕЛЬГІЯ.

Головними завданнями М.с. є: місія забезпечення ланцюжка поставок (митні органи повинні рухатись у напрямку створення мереж з метою контролю усього ланцюжка поставок від виробника до споживача і мати можливість у будь-який момент втрутитися, щоб попередити порушення законодавства; місія по боротьбі з шахрайством (митниця відіграє ключову роль у торгівлі людьми, а також боротьбі з економічними та торговими правопорушеннями); місія дипломатії та економічної ролі митниці (митниця повинна розвивати міжнародне співробітництво, а також забезпечувати економічні інтереси Бельгійського Королівства).

Service Public
Fédéral
FINANCES

Митниця несе відповідальність за захист суспільства, сприяє міжнародній торгівлі, беручи на себе управління зовнішніми кордонами і безпекою поставок. Митниця зобов'язується: гарантувати безпеку громадян; захищати фінансові інтереси Європейського Співтовариства та його держав-членів; захищати суспільство від незаконної і несправедливої торгівлі, сприяти законній економічній діяльності.

Для виконання цих завдань М.с. працює на національному та міжнародному рівні з іншими мит-

ними службами та правоохоронними органами, перш за все у боротьбі з шахрайством, організованою злочинністю та тероризмом. Для суб'єктів ЗЕД, які сумлінно здійснюють свою діяльність, створено спеціальні пільгові умови та можливість надання статусу уповноваженого економічного оператора (УЕО). УЕО являє собою статус, який надається будь-якому економічному оператору, який відповідає загальним критеріям, які стосуються системи управління, фінансової спроможності, а в деяких випадках, відповідним стандартам надійності та безпеки. Визнання статусу УЕО підтверджується видачею сертифіката суб'єкта економічної діяльності.

Отже, як і більшість країн ЄС, структура митного регулювання в цій країні має 2 рівні: загальноєвропейський та державний. На загальноєвропейському рівні на Бельгію, як і на інших членів ЄС, поширюється європейське законодавство, в тому числі Митний кодекс ЄС та інші нормативно-правові акти Європейського Співтовариства. Також, як і в більшості країн ЄС, митна служба Бельгії входить до складу Міністерства фінансів та підпорядкована йому. На державному рівні Бельгія має також національні нормативно-правові акти, що регулюють митну справу та регламентують деякі відмінні митні правила.

У Бельгії немає жодних обмежень на імпорт та експорт місцевої або іноземної валюти. Заборонено ввезення неконсервованого м'яса, наркотичних речовин, зброї та боєприпасів.

Ченцов В.В.

МИТНА СЛУЖБА НІГЕРІЇ (англ. Nigeria Customs Service (NCS)) – воєнізований державний орган, який знаходиться в підпорядкуванні міністерства фінансів Нігерії. М.с.Н. була створена в 1891 р. за ініціативи британської колоніальної адміністрації для захисту кордонів. За більш ніж столітню історію митна служба Нігерії пройшла довгий шлях реорганізацій і розвитку, в наслідок останньої реорганізації, яка відбулася у 1992 р. М.с.Н. набула сучасного вигляду і отримала статус воєнізованого державного органу.

FEDERAL GOVERNMENT OF NIGERIA
FEDERAL MINISTRY OF FINANCE
NIGERIA CUSTOMS SERVICE (NCS)

Основними функціями М.с.Н. є: адміністрування імпортних мит і акцизних зборів та їх облік; попередження і боротьба з контрабандою; реалізація фіскальних заходів; генерування статистичної

інформації для цілей планування; спрощення процедур торгівлі; реалізація двосторонніх і багатосторонніх угод укладених урядом; спільна діяльність з іншими державними органами; здійснює боротьбу з незаконною комерційною діяльністю та незаконною торгівлею (наприклад, імпорт підроблених товарів), порушенням прав інтелектуальної власності, незаконною торгівлею зброєю і боєприпасами, відмиванням грошей, незаконним обігом наркотиків, торгівлею культурними цінностями, ввезенням порнографічних матеріалів, переміщенням заборонених токсичних і небезпечних речовин.

М.с.Н. очолює Генеральний контролер, якому підпорядковується п'ять заступників, кожен з яких відповідає за діяльність певного департаменту: Департамент технічної підтримки, Департамент тарифів і торгівлі, Департамент розслідувань та інспекції, Департамент стратегічних досліджень і політики, Департамент розвитку людських ресурсів.

Попель С.А.

МИТНА СЛУЖБА НІМЕЧЧИНИ. М.с.Н. являє собою трирівневу систему. На чолі стоїть Федеральне міністерство фінансів. У міністерстві десять департаментів (митна служба, податкова служба, департамент європейської політики тощо), керівництво яких, безпосередньо підпорядковується міністру фінансів. Центральний апарат митної служби розташований у Бонні.

**Bundesministerium
der Finanzen**

Середній рівень складається з восьми Головних фінансових дирекцій (це митні та податкові підрозділи, а також у Кельні базується підрозділ, який бореться з використанням незаконної робочої сили у всіх федеральних землях) і Оперативно-розшукового відомства. 43 митниці разом з 288 митними постами і 28 митними комісаріатами, а також 8 оперативними митницями складають третій структурний рівень.

Для прийому та здійснення платежів створено чотири федеральні каси. Для проведення різного роду експертиз товарів у **М.с.Н.** є п'ять добре оснащених лабораторій і підготовчих установ. Центр навчання у сфері фінансів зосереджено у Вищій федеральній школі з двома філіями. Вищезгадані установи, а також 11 митних навчальних центрів забезпечують навчання й перепідготовку кадрів. Підготовка та перепідготовка кінологів і службових собак здійснюється у двох спеціалізованих школах. Забезпеченням необхідною екіпіровкою, інвентарем та обладнанням займається тилове відомство митної служби.

Відповідно до Закону ФРН «Про управління фінансами» від 30 серпня 1971 р. система управління митною справою є складовою системи управління

фінансами. Головними відомствами цієї системи виступають: Управління федеральними боргами, Управління федеральною спиртовою монополією, Федеральне міністерство фінансів, Відомство з митно-кримінальних справ (управління митної поліції), Федеральне відомство з регулювання невіршених майнових питань, Федеральне відомство з нагляду за кредитним господарством, Федеральне відомство з нагляду за страховою діяльністю.

Унаслідок змін, що відбулися в Німеччині та Європі, змінилася діяльність **М.с.Н.** На кордонах з державами ЄС спрощено контроль за обігом товарів і переміщенням пасажирів: тепер тут проводяться тільки вибіркові мобільні перевірки. Це наступний крок на шляху до єдиної Європи. Класична функція митної служби, а саме митне оформлення вантажів, що ввозяться з «третіх» країн, виконується спільно з прикордонними головними митницями, розміщеними на кордоні з «третіми» країнами, і внутрішніми головними митницями. Це можливо завдяки тому, що товари з кордону до головної митниці, розміщеної всередині країни, перевозяться в рамках так званого внутрішньомитного транзиту і подаються до митного оформлення лише внутрішній митниці.

Увезення й вивезення національної та іноземної валюти не обмежено. Готівкові суми більше 15 тис. євро обов'язково декларуються.

Для громадян ЄС, які подорожують в межах ЄС, митні обмеження відсутні.

Персонал митних органів Німеччини – це державні службовці. Зайняті на державній службі Німеччини поділяються на три групи: чиновники, службовці та робітники. Причому за 6,5 млн. зайнятих на державній службі питома вага службовців становить 3 млн. чоловік, чиновників – більше 2 млн., а робітників – близько 1,5 млн. чоловік. У митній системі Німеччини така пропорційність між категоріями зайнятих: із 40 тис. митних працівників чиновники становлять 87 %, службовці – 9 %, а робітники – лише 4 %.

Ченцов В.В.

МИТНА СЛУЖБА ПАНАМИ реалізує такі функції, як: виконання правил, необхідних для ефективного контролю, управління ризиками, збирання іноземних торгових податків та інших зборів; виконання адміністративних вимог щодо сплати податків; управління, посилення й зміцнення митної політики на засадах модернізації; надання допомоги на прохання агентств відповідно до угод про співробітництво й взаємну допомогу між митницею та Республіканською партією Панами; митний контроль та моніторинг операцій щодо потоку товарів, остаточне або тимчасове складування; за-

безпечення правильного застосування митної вартості; відкрите аукціонування товарів, заявлених до відмови, або конфіскованих через митні правопорушення відповідно до місцевих правил; спостереження за вчиненням митних правопорушень і застосування покарань; перевірка та виконання процедури сертифікації, перевірка походження товарів; визначення необхідних для сплати податків, мита, зборів та інших платежів; захист прав інтелектуальної власності відповідно до національного законодавства, міжнародних договорів та угод.

Податок на посадку в аеропорту стягується з усіх пасажирів, що вилітають з Панами, у розмірі 40 дол. США. Ввезення і вивезення національної та іноземної валюти не обмежене. Ввозити готівкою, дорожніми чеками і розрахунковими картками можна будь-які суми. Декларувати потрібно лише

суми більше \$ 10000. При ввезенні золота і золотих виробів декларація обов'язкова. Особам, старшим 18 років, дозволено безмитне ввезення до 500 сигарет або 50 сигар або 500 г тютюну, до трьох пляшок алкогольних напоїв, парфумів – в обмеженій кількості для особистого використання (флакони мають бути відкритими), а також подарунків загаль-

ною вартістю до 50 дол. США. Заборонено ввезення плодів, овочів та виробів тваринного походження (включаючи креветок), продуктів, що швидко псується, зброї та боєприпасів, а також наркотиків і нарковмісних речовин. Заборонено вивезення рідкісних видів рослин і представників фауни.

Ченцов В.В.

МИТНА СЛУЖБА ПОЛЬЩІ. Головним державним виконавчим органом у Польщі, який реалізує митну політику, є **М.с.П.** Після Другої світової війни спеціальним урядовим указом було створено Міністерство фінансів, а в його складі – митне управління. Згодом відкрилися окремі митні відділи в містах Гдині, Гливиці, Кракові, Познані та Варшаві.

Як і більшість митних адміністрацій світу, **М.с.П.** складається з центрального апарату і регіональних митниць. Після вступу Польщі до ЄС в межах **М.с.П.** функціонують 14 митниць, 52

митних управлінь і 175 митних відділів (з них 55 прикордонних). До того моменту діяли 14 митниць, 67 митних управлінь і 277 митних відділів (із них 135 – прикордонні). Отже, після вступу до ЄС ліквідовано 12 митних управлінь і 102 митних відділів (із них 80 – прикордонні). Кількість митниць не змінилась.

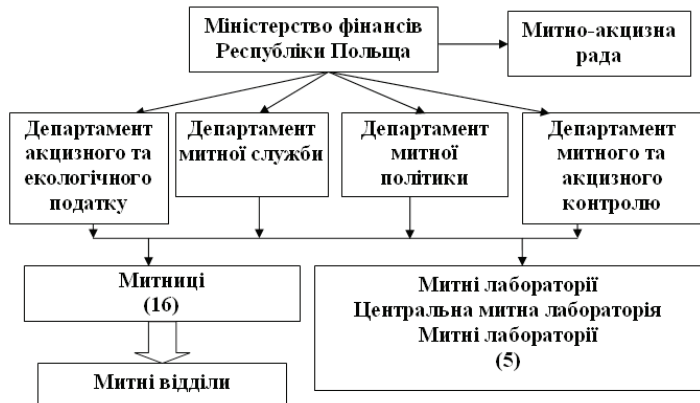
Головні завдання **М.с.П.** полягають у: здійсненні митного контролю, визначенні і збиранні мита й податків на державному кордоні, боротьбі з контрабандою і протидії митному шахрайству.

Основна функція **М.с.П.** – фіскальна. З 1 травня 2004 р. (після вступу в ЄС) **М.с.П.** отримала нові завдання. До них належать: охорона зовнішніх кордонів ЄС на східному й північному кордоні, а також у морських та аеропортах, завдання, пов'язані із впровадженням інформаційної бази даних зовнішньоторгового обігу, включаючи товарообіг з країнами ЄС (INTRASAT), співпраця з реалізації спільної земельної політики, що стосується вивезення сільськогосподарської продукції.

Старовинні прикраси і книги, видані до 1945 р., необхідно задекларувати при ввезенні. Для вивезення з Польщі предметів, вироблених до 9 травня 1945 р., необхідно отримати дозвіл реставратора пам'яток старовини.

Особливі правила діють щодо осіб, які проживають у прикордонні з Польщею країнах, що не є членами ЄС (у 15-кілометровій зоні уздовж кордону). Таким особам безмитно дозволяється ввезти: до 0,5 л міцних спиртних напоїв, 1 л столового вина, до 20 сигарет, 15 сигарілл, 5 сигар або 20 г курячого тютюну, 25 мл парфумів або 100 мл туалетної води.

Ченцов В.В.

Організаційна структура митної системи Польщі

МИТНА СЛУЖБА ПРИ УРЯДІ РЕСПУБЛІКИ ТАДЖИКИСТАН – правоохоронний виконавчий орган державної влади, що забезпечує безпосередню реалізацію у митних цілях завдань у сфері митної справи відповідно до законодавства республіки. Загальне керівництво діяльністю **М.с.** покладено на Уряд Республіки Таджикистан (РТ).

За часів Радянського Союзу на території республіки функціонував Термезький митний пост, що контролював переміщення товарів через митний кордон СРСР. У квітні 1987 р. був створений Ниж-

ньо-Пянджський оперативний відділ митного кордону, що підпорядковувався Термезькій митниці. Формування республіканської митниці зі штатом із 41 особи було здійснено у травні 1988 р. за рішенням Уряду Таджикиської ССР. Митниця перебувала у подвійному підпорядкуванні: з однієї сторони – Головному управлінню митного контролю СРСР, а з іншої – Раді Міністрів Таджикиської ССР. Після розпаду Союзу, 22 січня 1992 р. постановою Кабінету РТ було створено Головне управління митного контролю при Кабінеті Міністрів РТ, яке у червні

гаразди сприяли безконтрольному переміщенню матеріальних цінностей через митний кордон та підривали економічну безпеку країни. Не дивлячись на надзвичайно важкі умови діяльності, громадянську війну, у 1992 р. в країні було прийнято Митний кодекс та закон «Про митний тариф». 1997 р. країна вступила до ВМО та приєдналася до ряду Міжнародних конвенцій у сфері митної справи. В 2004 р. прийнято нову редакцію Митного кодексу РТ, який враховував міжнародні загальноприйняті норми та передовий світовий досвід.

Сьогодні **М.с.** відіграє вагомую роль при формуванні дохідної частини державного бюджету РТ

та забезпечує економічну безпеку шляхом виконання правоохоронної функції, яка полягає у боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, незаконним обігом наркотичних засобів, вогнепальної зброї, боєприпасів, вивозом предметів історичної та культурної спадщини, здійсненні контролю над вивезенням стратегічно важливих товарів.

До митних органів РТ віднесено: уповноважений орган з питань митної справи; регіональні митні управління; митниці; митні пости. До системи митних органів входять установи, які не є правоохоронними органами, а основна функція яких полягає у забезпеченні діяльності митних органів. Компетенція конкретних митних органів по здійсненню їх функцій, здійсненню обумовлених митних операцій, а також регіон діяльності визначаються уповноваженим органом з питань митної справи.

На митні органи РТ покладено такі функції: участь у розробці та реалізації державної митної політики; забезпечення захисту суверенітету та економічної безпеки республіки; забезпечення дотримання митного та іншого законодавства РТ, контроль за виконанням

Організаційна структура Митної служби при Уряді Республіки Таджикистан

1993 р. було перетворено у Державний митний комітет РТ. Постановою Ради Міністрів 1994 р. Державний митний комітет РТ було перетворено у Митний комітет при Уряді РТ.

Характерною ознакою митних органів республіки стало їх становлення в умовах громадянської війни, яка тривала 5 років (з травня 1992 по червень 1997 рр.), коли внутрішньополітичні не-

якого покладено на митні органи; захист прав та інтересів держави і учасників ЗЕД у сфері митної справи; розвиток своєї матеріально-технічної та соціальної бази; забезпечення дотримання встановлених у відповідності із нормативно-правовими актами РТ та міжнародними угодами заборон і обмежень щодо товарів, які переміщуються через митний кордон; здійснення митного оформ-

лення та митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон; повне і своєчасне внесення в державний бюджет податків та зборів, утримання яких покладено на митні органи; контроль за порядком переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон держави, захист права інтелектуальної власності; здійснення боротьби з контрабандою та іншими порушеннями у сфері митної справи, розробка та реалізація системи заходів по запобіганню незаконному обігу через митний кордон наркотичних засобів і психотропних речовин, зброї, предметів художнього, історичного і археологічного надбання, видів тварин та рослин, що знаходяться під загрозою знищення, розгляд справи про адміністративні правопорушення у сфері митної справи та притягнення до адміністративної відповідальності; ведення митної статистики зовнішньої торгівлі та товарну номенклатуру ЗЕД; здійснення інформаційно-роз'яснювальної та консультативної роботи у сфері митної справи; проведення науково-дослідних робіт у сфері митної справи; інші, відповідно до законодавства.

Служба в митних органах є спеціальним видом служби громадян РТ, які здійснюють свою професійну діяльність по реалізації завдань, прав та обов'язків митних органів відповідно до законодавства країни. Співробітниками митних органів можуть бути дієздатні громадяни РТ у віці від 20 до 35 років із середньою спеціальною або вищою

освітою, здатні за своїми особистими, моральними, діловими, професійними якостями та станом здоров'я виконувати покладені на них обов'язки. Вимоги до стану здоров'я громадян, що вступають на службу до митних органів, визначаються у відповідності до критеріїв, встановлених для військовослужбовців. Військовозобов'язані громадяни, прийняті на службу в митні органи, знімаються з військового обліку у встановленому порядку та ставляться на спеціальний облік в митні органи. Для новоприйнятих працівників встановлюється випробувальний термін до шести місяців без присвоєння спеціального звання. Для випускників вищих освітніх закладів, що навчалися за направленням митного органу або ж перейшли на М.с. шляхом переведу з інших правоохоронних органів чи воєнізованих структур, випробувальний термін не встановлюється. З метою технічного забезпечення діяльності митних органів у їх штатних розписах передбачаються відповідні посади вільнонайманих працівників та службовців.

При прийомі на роботу та проходженні служби в митних органах кожен громадян повинен пройти державну дактилоскопічну реєстрацію. Співробітники митних органів, відповідно до законодавства РТ, зобов'язані щорічно подавати у податкові органи відомості про отримані ними доходи та майно, що належить їм на праві власності, у т.ч., про належні їм акції, частки статутного капіталу юридичних осіб, які виступають об'єктами оподаткування.

Фрадинський О.А.

МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ –

була створена 4 січня 1992 р. згідно з Указом Президента Республіки Вірменія (РВ). У перші роки свого існування вона діяла в якості митної адміністрації. З липня 1999 р. вона увійшла до складу Міністерства державних доходів РВ. Державний митний комітет при уряді РВ був створений у 2001 р. за постановою уряду РВ «Про створення Державного митного комітету при уряді РВ». За тією ж постановою була затверджена структура центрального апарату Державного митного комітету при уряді РВ. Згідно з указом президента РВ 2008 р., Державна податкова служба при уряді РВ та Митна служба при уряді РВ, внаслідок злиття, реорганізувалися в Комітет державних доходів при уряді РВ.

Реформи в податковій та митній системі РВ розпочалися в квітні 2008 р. з метою спрощення митних процедур та сприяння діяльності підприємців. Були запроваджені міжнародні норми щодо якості процедур митного оформлення та впровадження системи самодекларування та функціонування інституту митних брокерів із метою зниження корупційних ризиків. Митні брокери займаються не лише митним оформленням, але й транспортуванням, складуванням товарів (логістичними послугами). Запроваджена система електронного декларування.

У структурі Комітету державних доходів РВ ви-

значено Вищий орган (18 департаментів й управлінь та 114 відділів) і Територіальні органи (7 податкових інспекцій, 21 територіальна податкова інспекція, 9 митниць та 6 митних постів).

Очолює Комітет державних доходів РВ Голова, якому підпорядковані два перших заступники, три заступники та начальник апарату. До складу Департаменту входять: Департамент з управління персоналом; Відділ з ведення справ; Управління внутрішнього аудиту; Управління подвійного митного контролю та боротьби з контрабандою; Управління інформаційних технологій; Управління оперативного розшуку; Управління по обслуговуванню платників податків і податкових процедур; управління по організації та контролю; Управління по організації і моніторингу перевірок; Управління правового регулювання; Управління розслідувань; Управління стратегічного програмування; Управління митного контролю; Управління митного постконтролю; Управління митного попереднього контролю; Управління статистики, аналізу та управління ризиками; Фінансово-розрахункове управління; Юридичне управління та секретаріат.

У територіальній структурі М.с. визначено дев'ять митниць (Араратська регіональна митниця, Гугаркська регіональна митниця, Регіональна митниця міжнародних дорожніх перевезень, Спеціалізована митниця для митного оформлення товарів із яких сплачується акцизний податок, Спеціалізована митниця з міжнародною поштою і кур'єрським перевезенням товарів, Спеціалізована митниця з оформлення митних документів автотранспортних засобів, Сюнікська регіональна митниця, Митниця «Звартноц»), Ширакська регіональна митниця) та шість митних постів (Бавринський митний пост, Баграташевський митний пост, Мегринський митний пост, Митний пост Айрум-Джліліза, Митний пост аеропорта «Ширак», Митний пост Тогаван-Привольне).

М.с. – це структура, яка має ключове значення для економічного розвитку та управління зовнішньою торгівлею. Основною місією М.с. є захист економіки та суспільства в рамках найбільш важливих завдань і, зокрема, боротьба з митними злочинами та порушеннями митних правил, боротьба

з тероризмом, постійно зростаючими темпами контрабанди наркотиків, зброї, культурних цінностей. Крім цих функцій, М.с. повинні забезпечити стягування митних зборів.

Основними завданнями М.с. є: забезпечення економічного суверенітету РВ, економічної безпеки, захисту економічних інтересів і внутрішнього ринку; забезпечення виконання митного законодавства та контроль за виконанням митного законодавства, виявлення правопорушень і запобігання їм, реалізація робіт по стягуванню боргів до державного бюджету РВ, які виникли внаслідок невиконання зобов'язань, передбачених митним законодавством; застосування заходів, передбачених митним законодавством РВ із регулювання торгово-економічних відносин, застосування нетарифних заходів регулювання, передбачених митним законодавством РВ, при перевезенні товарів і транспортних засобів з митної території РВ, збір і подальший переказ до державного бюджету РВ митних зборів; виконання митного нагляду та митних формальностей, створення сприятливих умов для пасажиропотоку; боротьба з контрабандою, а також з порушеннями перевезень товарів і транспортних засобів за іншими пунктами законодавства РВ, запобігання спробам нелегального перевезення по митній території РВ наркотичних засобів, зброї, предметів, що мають культурне, історичне або археологічне значення, об'єктів інтелектуальної власності, видів тварин і рослин, що перебувають під загрозою зникнення, їх частин та інших товарів, а також сприяння боротьбі з міжнародним тероризмом; сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків РВ; сприяння заходам щодо забезпечення якості імпортованих товарів з метою захисту прав споживачів; виконання зобов'язань за митною частиною РВ, передбачених міжнародними угодами, співробітництво з митними та іншими компетентними органами інших країн, з міжнародними компаніями, що займаються митними питаннями; ведення митної статистики РВ; аналіз і дослідження митних справ, а також надання консультацій з митних справ.

Туржанський В.А.

МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА – складається із Митного департаменту при Міністерстві фінансів Литовської Республіки, Митної кримінальної служби, Митного навчального центру, Митної лабораторії, Митної інформаційної системи та трьох територіальних митниць – Вільнюської, Каунаської та Клайпедської.

Місія Литовської митниці полягає у захисті суспільства, ринку, навколишнього середовища та фінансових інтересів Литви від шкоди, яка може бути нанесена незаконною міжнародною торгівлею, шляхом створення сприятливих умов для законної торгівлі.

До основних завдань, що ставляться перед М.с. належать: реалізація торгівельної та митної

політики держав; розвиток співпраці з митними економічними операторами, створення сприятливих умов для розвитку бізнес-середовища, поліпшення послуг, що надаються митними органами; підвищення ефективності діяльності, поліпшення управління в митній сфері, розвиток знань та можливостей, відповідальності та взаємної довіри і чесності між митницею та учасниками ЗЕД; контроль за сплатою мита та інших обов'язкових платежів, що стягуються при переміщенні небезпечних вантажів.

На теренах Литви **М.с.** почала розвиватися у XI-XIII ст. Із утворенням Великого князівства Литовського виникли передумови для формування на кордонах держави спеціальних установ, які би здійснювали контроль та оподаткування зовнішньої торгівлі. На початок XVI ст. Литва мала повністю сформовану та ефективну **М.с.**, яка проіснувала до 1795 р. – року приєднання Литви до Російської імперії.

Із проголошенням у березні 1990 р. суверенітету Литви особливої актуальності набули питання забезпечення економічної безпеки держави та охорони її митного кордону. 1990 р. Сейм Литви прийняв тимчасовий закон про митницю, а за кілька днів постановою уряду було утворено Митний департамент, до штату якого увійшли 30 співробіт-

ників. До кінця року було сформовано перші сім митниць. У цей час основними завданнями для митників Литви стало дотримання законодавства у сфері митної політики, справляння митних платежів, боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил. Для підвищення кваліфікації персоналу у 1992 р. створено Митну школу, яка в 2001 р. була перетворена у Митний навчальний центр. У 1993 р. прийнято закон про митний тариф. У своїй роботі литовська митниця стала використовувати положення міжнародних конвенцій, договорів, почали працювати перші митні склади та брокери, прийнято Службовий статут (нова його редакція набула чинності у 2003 р.), Митний департамент переведено у підпорядкування Міністерства фінансів. У 1996 р., внаслідок реорганізації митної служби республіки, було утворено 10 територіальних митниць, 74 митних пости та визначено зони їх діяльності. 2002 р. у складі **М.с.** було сформовано Митну кримінальну службу, основним призначенням якої стала боротьба з контрабандою та захист внутрішнього ринку Литви та ЄС. Після вступу Литви до ЄС кількість митниць було зменшено до 5 – у містах Вільнюсі, Каунасі, Клайпеді, Шяуляї та Паневежисі.

Фрадинський О.А.

МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА (Customs Service of the Republic of Moldova) – адміністративний правоохоронний орган, що підпорядкований Міністерству фінансів та забезпечує економічну безпеку країни, здійснення митної політики і безпосередньо управляє митною діяльністю в державі, наділений статусом юридичної особи, має печатку із зображенням Державного герба Республіки Молдова, діє за принципом бюджетної

установи із фінансуванням з державного бюджету, має спеціальні фонди, а також засоби, які надходять від діяльності підвідомчих установ, що діють на умовах самофінансування. Місія **М.с.** полягає в реалізації митної політики з метою забезпечення економічної безпеки держави шляхом спрощення процедур торгівлі, безпечності міжнародного товарообороту, забезпечення дотримання митних правил, нарахування та сплати імпортних та експортних мит, боротьба з митними правопорушеннями, розвитку професійної та транспарентної адміністрації, яка впроваджує міжнародні стандарти для спрощення митних процедур та захисту суспільства.

Митну справу безпосередньо здійснюють митні органи, які є правоохоронними органами та складають єдину систему, до якої входять **М.с.**, митниці (Белтц, Бендер, Бричень, Кахул, Кишинев, Леушень, Унгень, Центр) та митні пости. Для проведення експертиз та досліджень товарів з митною метою **М.с.** створюються митні лабораторії, з метою підготовки кадрів для митних органів і підвищення їх кваліфікації діють відповідні учбові заклади. Служба може створювати обчислювальні центри, поліграфічні та будівельно-експлуатаційні підприємства, діяльність яких сприятиме вирішенню завдань, покладених на митні органи.

М.с. очолює Генеральний директор, якому прямо підпорядковуються 2 Департаменти (Правоохоронний та Доходів і інформаційних технологій), а також 6 Управлінь (Управління фінансів та бухгалтерського обліку, Юридичне управління, Управління стратегічного менеджменту та міжна-

родних відносин, Управління внутрішньої безпеки, Управління менеджменту персоналу, Управління внутрішнього аудиту). У свою чергу, Правоохоронному департаменту підпорядковано 5 управлінь – Управління оперативних служб, Управління спеціальних місій, Управління прикордонних злочинів, Управління аналізу ризиків, Управління наступного контролю. Департаменту доходів і інформаційних технологій також підпорядковується 5 управлінь: Управління контролю та митних призначень, Управління тарифного та нетарифного регулювання, Управління досліджень та експертизи товарів (Митна лабораторія), Управління інформаційних технологій та митної статистики, Управління інфраструктури та матеріально-технічного забезпечення.

Митні органи виконують такі основні функції: участь у розробці митної політики держави та її реалізація; дотримання митного законодавства, застосування заходів по захисту прав і законних інтересів осіб при здійсненні митної справи; забезпечення, у межах своєї компетенції, економічної безпеки держави; застосування засобів митного регулювання торгово-економічних відносин; утримання мита, податків та інших митних платежів; участь у розробці заходів економічної політики щодо товарів, які перетинають митний кордон, та реалізація цих заходів; боротьба з контрабандою, порушеннями митних правил та податкового законодавства щодо товарів, які переміщуються через митний кордон; мінімізація незаконного обігу через митний кордон наркотичних засобів, зброї, предметів, які мають художню, історичну та археологічну цінність, об'єктів інтелектуальної власності, видів тварин та рослин, що знаходяться під загрозою знищення, інших товарів; сприяння боротьбі із відмиванням грошей та міжнародним тероризмом; здійснення та вдосконалення митного контролю та митного оформлення, створення умов, які сприяють прискоренню товарообороту через митний кордон; ведення та участь у веденні митної статистики зовнішньої торгівлі та спеціальної митної статистики; сприяння реалізації заходів по захисту національної безпеки, суспільного порядку, життя і здоров'я людини, захисту тварин і рослин, охороні навколишнього природного середовища, внутрішнього ринку країни; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань Республіки Молдова в частині, яка стосується митної справи, участь в розробці міжнародних угод у сфері митної справи, співпраця з митними та іншими компетентними органами іноземних держав, міжнародними організаціями, які займаються питаннями митної справи; проведення науково-дослідних робіт та консультування у сфері митної справи, здійснюють підготовку та підвищення кваліфікації спеціалістів митної служби.

Служба в митних органах – це особливий вид державної служби, завдяки якій здійснюються

функції, права та обов'язки митних органів, що входять у систему правоохоронних органів держави. Посадовими особами митних органів є громадяни Республіки Молдова, які займають посади в митних органах та мають спеціальні звання. Співробітниками **М.с.** можуть бути громадяни Республіки Молдова, які досягли 18 річного віку, здатні за своїми особистими та діловими якостями, рівнем знань і станом здоров'я забезпечувати виконання функцій, покладених на митні органи. При вступі на службу в митні органи подаються: заява; документ, що підтверджує особу, трудова книжка, документ про освіту, медичний висновок про стан здоров'я, довідка про відсутність судимості, особиста справа. Вказані документи підлягають перевірці. Зарахування на службу в митні органи є добровільним та здійснюється на підставі індивідуального трудового договору. Індивідуальний трудовий договір укладається в письмовій формі між особою та **М.с.** терміном на 1 рік, на 3 роки, на 5 років. Особі, прийнятій на службу, після укладання договору, після закінчення випробувального терміну (до 6 місяців) присвоюється спеціальне звання та особистий номер. Співробітникам митних органів видаються службові посвідчення та номерні жетони спеціального зразка. При вступі на службу усі співробітники митних органів підлягають обов'язковій дактилоскопічній реєстрації.

Посади в митних органах та відповідні цим посадам спеціальні звання поділяються на групи: молодший склад: прапорщик **М.с.**, старший прапорщик **М.с.**; середній керівний склад: молодший лейтенант **М.с.**, лейтенант **М.с.**, старший лейтенант **М.с.**, капітан **М.с.**; старший керівний склад: майор **М.с.**, підполковник **М.с.**, полковник **М.с.**; вищий керівний склад: генерал-майор **М.с.**, генерал-лейтенант **М.с.**, генерал-полковник **М.с.**

Співробітникам митних органів заборонено брати участь у здійсненні незаконних операцій; робити публічні коментарі, що стосуються політики, програм та стратегій митних органів; вживати алкогольні напої та наркотичні засоби під час роботи; палити у заборонених місцях або ж під час роботи у громадських місцях; використовувати своє службове становище в особистих інтересах; схилити осіб до винагородження за виконання якого-небудь посадового обов'язку; вимагати, отримувати або погоджуватись на подарунки, позики або інші вигоди чи послуги за виконання посадових обов'язків; особисто або через членів сім'ї, брати участь в діях та угодах, які можуть призвести до конфлікту інтересів; використовувати майно установ для вирішення власних особистих інтересів; приймати заяви, вирішення яких не входять до їх компетенції.

З метою підвищення рівня професійної підготовки працівників **М.с.** у 2007 р. було створено Центр професійної підготовки співробітників митниці, основним завданням якого визначено за-

безпечення розвитку потенціалу співробітників митних органів з метою підвищення рівня їх професійної підготовки, ділових якостей, досягнення усіх цілей та обов'язків, покладених на офіцерів митниці. Професійна підготовка здійснюється у формі початкової підготовки новоприйнятих на службу працівників та підвищення кваліфікації співробітників митних органів. **М.с.** видає власне

періодичне видання – журнал VAMA, в якому аналізуються законодавчі та інші нормативні акти митного, економічного, податкового характеру, митна практика, надаються консультації та рекомендації у сфері митної справи, друкуються інтерв'ю з підприємцями, задіяними у ЗЕД, інформація про діяльність митних органів.

Фрадинський О.А.

МИТНА СЛУЖБА СІНГАПУРУ (англ. Singapore Customs) є окремим департаментом при Міністерстві фінансів. **М.с.С.** була заснована в 1910 р. під назвою Центрального Державний митний Департамент. Основним завданням новоствореного органу був збір імпортного мита зі спиртних напоїв. За останні 90 років відбулися значні зміни у функціях, які виконує митна служба, викликаних глобалізацією та змінами в законах, тарифах і торгівлі. **М.с.С.** реорганізована у 2003 р. шляхом об'єднання таких державних органів, як департамент мита і акцизу (CED), відділ сприяння торгівлі (TFD), відділ статистики і аудиту. При цьому функції прикордонного контролю в пунктах пропуску були передані відді-

лу імміграції і прикордонного контролю (ICA) при міністерстві внутрішніх справ Сінгапуру.

М.с.С. відіграє важливу роль у зборі митних платежів та спрощенні митних процедур. Вона відповідає за виконання митних і торговельних угод в тому числі угод про вільну торгівлю укладених з іншими країнами. Основні функції **М.с.С.:**

1) спрощення митних процедур. **М.с.С.** надає консультаційні послуги і співпрацює з підприємствами різних галузей промисловості, щоб зрозуміти потреби клієнтів і пропонувати індивідуальні рішення для бізнес-спільноти;

2) регулювання торгівлі. Забезпечує конкурентоспроможність та рівні умови для всіх підприємств, а також застосовує систему заходів спрямовану на мінімізацію ухилення від сплати митних зборів і податків за рахунок везення контрабандних товарів та підробки митних декларацій;

3) забезпечення безпеки торгівлі. **М.с.С.** є відповідною установою в галузі безпеки торгівлі, яка займається введенням в дію програми добровільної сертифікації для компаній, які прагнуть здійснити надійні заходи безпеки в своїх торгових операціях, які б сприяли підвищенню безпеки глобального ланцюга поставок.

М.с.С. очолює генеральний директор. В структуру митної служби також входять такі органи: відділ торгівлі, відділ управління людськими ресурсами, відділ планування, відділ корпоративних послуг, відділ інформаційних технологій, відділ статистики та аудиту, відділ розвідки і слідчий відділ.

Попель С.А.

МИТНА СЛУЖБА ФРАНЦІЇ. Колегіальним органом управління **М.с.Ф.** є адміністративна рада, що складається з генерального директора, шефа кабінету, начальників підуправлінь і шефа інспекції регіональних служб. Безпосередньо генеральному директору підпорядковано дві служби: інспекція регіональних служб і французький комітет зі спрощення процедур у зовнішній торгівлі. Інспекція регіональних служб контролює діяльність митних служб на місцях. На практиці цей орган є лише до радчим при генеральному директорові. Як правило, інспекції проводяться центральним апаратом, або рахунковою палатою Міністерства фінансів. Кабінет складається з двох відділів: інформації та зв'язку; технічного співробітництва. Шеф кабінету

є заступником генерального директора і заміщає його у разі відсутності або хвороби. Відділ інформації та зв'язку займається розробкою нормативних документів та інформуванням митних служб на місцях про введення нових законів та підзаконних актів. Відділ технічного співробітництва відповідає за взаємодію з митними органами інших держав. Крім зазначених органів, у центральному апараті є шість функціональних підрозділів: кадрів і бюджету, організації та адміністративного управління службами, статистики та інформації, юридичний, регламентації товаропотоку, податковий, нафтопродуктів та транспорту. Митні служби, що знаходяться поза центральним апаратом, поділяються на дві категорії: зовнішні органи регіональної компетенції, зовнішні органи національної компетенції. Останні підпорядковані безпосередньо генеральному директорові і створені для виконання низки функцій. Організаційна структура цих служб така: а) національна дирекція статистики зовнішньої торгівлі; б) національна дирекція розслідування і дізнання; в) служба фінансового контролю розрахунків з іноземними учасниками ЗЕД.

М.с.Ф. виконує три основні функції: фіскальну, економічну та захисну. Щороку митна система поповнює державну скарбницю Франції на 70 млрд.

євро, а це 15 % бюджету країни. Одночасно французька митниця вважається однією з найжорсткіших серед митниць ЄС. Виконання функцій, спрямованих на захист як економічних, так і інших життєвоважливих функцій держави, ставить митну систему Франції в один ряд з такими правоохоронними структурами, як прокуратура та поліція.

М.с.Ф. виконує наступні місії: податкова – митні органи Франції стягують податки на нафту, продукти її переробки, спеціальний морський акциз для захисту промислового виробництва місцевих поселень в заморських департаментах; спеціальний податок на транспортні засоби – «податок з коліс»; податки на засоби повітряного транспорту; портові збори; спеціальний податок на предмети розкоші. Основними нормативними актами, що регулюють діяльність митників є: Конституція Франції, Митний кодекс Франції, Митний кодекс ЄС. На сьогодні у французькій митниці працює понад 18000 осіб, департаменти розбиті на 2 гілки – комерційна (54% штату, оформлюють товари і справляють прями і непрямі податки, а також гілка спостереження, в якій зайнято 46% штату, і завдання якої – моніторинг громадян, транзитних вантажів і транспорту).

Ченцов В.В.

МИТНА СПРАВА. В науковій літературі існує значна кількість визначень поняття **М.с.** Під **М.с.** розуміють використання мита, інших інструментів митно-тарифного та нетарифного регулювання, а також процедури митного оформлення та контролю.

М.с. науковці визначають і як сукупність різноманітних засобів приведення в життя митної політики держави, і як особливий вид державної діяльності, оскільки її метою є захист національної безпеки, коли уповноважені органи використовують специфічні засоби та вживають заходи, притаманні тільки відповідним, визначеним законом державним органам та їхнім посадовим особам, і як стосунки, що складаються в системі зовнішньоекономічних відносин.

М.с. вважають також специфічну діяльність держави та створених нею митних органів у взаємодії з іншими державними органами щодо забезпечення зовнішньополітичної і особливо суб'єктів ЗЕД підприємництва. **М.с.** як науку вчені окреслю-

ють як різноманіття знань про митну службу та її діяльність.

Починаючи з часів Митного кодексу СРСР 1991 р., законодавці формулюють **М.с.** як порядок і умови переміщення через митний кордон товарів та називають функції митних органів, кількість яких відповідно до кожної нової редакції Митного кодексу збільшується. Із наукової точки зору, основним недоліком законодавчого визначення **М.с.** є те, що воно дефініціює власне функції та повноваження об'єкта, а не сам об'єкт.

Аналіз недоліків законодавчого визначення **М.с.**, результати дослідження авторських визначень вчених та міжнародних підходів до даного поняття, а також той факт, що безпосереднє здійснення **М.с.** покладається саме на митні органи, які наділені виключною компетенцією в даній галузі регулятивної діяльності, доводять, що **М.с.** – це виключна діяльність митних органів щодо забезпечення реалізації митної політики.

Бережнюк І.Г.

«МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» СЕРІЯ ВИДАНЬ – див. СЕРІЯ ВИДАНЬ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ».

МИТНА СТАТИСТИКА – складова частина загальнодержавної системи статистичного обліку і звітності. Завданнями **М.с.** є: об'єктивний та достовірний облік даних про переміщення товарів через митний кордон України; збір, формування, опрацювання, узагальнення, всебічний аналіз та зберігання статистичної інформації з питань державної митної справи та зовнішньої торгівлі товарами; подання статистичної, довідкової, аналітичної інформації з питань державної митної справи та зовнішньої торгівлі товара-

ми органам державної влади; надання відповідної інформації міжнародним організаціям та митним органам інших країн згідно з укладеними, відповідно до закону міжнародними договорами України, та законами України; захист статистичної інформації, яка відповідно до закону не підлягає розголошенню.

Статистична інформація, яка формується, узагальнюється і аналізується органами доходів і зборів, використовується в інтересах зміцнення зовнішньоекономічних зв'язків, поліпшення мит-

но-тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД, подальшої інтеграції України у загальносвітову систему економічних відносин. Забороняється вимагати від органів доходів і зборів статистичну інформацію, не передбачену державною статистичною звітністю, МКУ та іншими законами України.

М.с. складається з митної статистики зовнішньої торгівлі і спеціальної митної статистики. Для формування **М.с.** використовуються документи та відомості, що подаються до органів доходів і зборів центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами згідно з норм МКУ, якими визначається порядок здійснення митного контролю та митного оформлення. Інформація щодо обсягів експорту та імпорту конкретних видів товарів надається центральним органам виконавчої влади за їх вмотивованим запитом (одноразово) або на підставі міжвідомчих угод про інформаційний обмін (регулярно). Надання інформації центральному органу виконав-

чої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів, про обсяги експорту та імпорту конкретних видів товарів здійснюється на підставі наказів зазначеного органу.

Інформація щодо експортно-імпортних операцій конкретних суб'єктів ЗЕД може надаватися лише органам досудового слідства у зв'язку з розслідуванням ними кримінальних справ, контролюючим органам, а також за письмовими вмотивованими запитамі – державному уповноваженому Антимонопольного комітету України та голові територіального відділення Антимонопольного комітету України у зв'язку з розслідуванням ними антиконкурентних узгоджених дій. Іншим органам, уповноваженим відповідно до закону на здійснення валютного контролю, інформація, необхідна для здійснення такого контролю, надається у випадках та в порядку встановленого законом.

Арзянцева Д.А.

МИТНА СТАТИСТИКА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ є узагальненою та відповідним чином систематизованою інформацією про переміщення товарів через митний кордон України. **М.с.** формується, узагальнюється та аналізується на основі даних, які містяться у митних деклараціях. Дані **М.с.** в установленому законодавством порядку використовуються відповідними органами державної влади для здійснення контролю за надходженням митних платежів до державного бюджету, валютного контролю, аналізу стану зовнішньої торгівлі України, її торговельного і платіжного балансів та економіки в цілому. Ведення **М.с.** здійснюється за методологією, яка забезпечує порівнянність даних **М.с.** України з даними державної статистики інших держав. Регулярне

оприлюднення даних **М.с.** забезпечує Міндоходів України

Статистична інформація з питань зовнішньої торгівлі використовується для: визначення стратегії, тактики та основних напрямів розвитку ЗЕД; аналізу та прогнозування зовнішньоекономічної політики і ситуації, що склалася чи складатиметься на світовому ринку; проведення переговорів з торговельно-економічних питань; застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД; складання торговельного та платіжного балансів України, планування і проведення валютно-фінансової політики; визначення ринків збуту товарів; формування статистики зовнішньоекономічних зв'язків України.

Арзянцева Д.А.

МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ГОНКОНГУ. Функції та цілі **М.а.с.:** захищати спеціальний адміністративний регіон Гонконг від контрабанди та боротися з нею; захищати і збирати доходи від сплати мита на товари, що обкладаються митом; виявляти і припиняти незаконний обіг наркотиків, боротися зі зловживанням наркотичних засобів; захищати права інтелектуальної власності; захищати інтереси споживачів; захищати і сприяти законній торгівлі й виробництву, а також підтримувати торговий імідж Гонконгу.

Відповідно до законодавства Гонконгу в цьому адміністративному окрузі відсутнє будь-яке мито на товари, що переміщуються в режимі імпорту до Гонконгу, за винятком акцизних зборів. Акциз нараховується на чотири групи товарів незалежно від того, імпортовані вони до Гонконгу чи вироблені на території Гонконгу для місцевого споживання. До таких товарів належать вуглеводневі паливні та мастильні матеріали (бензин для наземних транспортних засобів, авіаційне паливо, дизельне

паливо), лікєро-горілчані вироби міцністю більше ніж 30 градусів, метиловий спирт та тютюнові вироби, окрім, так званого бездимного тютюну.

Відповідно до порядку сплати зборів з товарів, **М.а.с.** контролює підприємства, що є виробниками тютюнових виробів, алкогольних напоїв, нафтобази, промислові й комерційні установи, що займаються брокерською діяльністю, а також здійснює нагляд за видачею та порядком користування ліцензіями, здійснює нагляд за діяльністю митних складів. Поставки та зберігання товарів в магазинах безмитної торгівлі також перебува-

ють під контролем **М.а.с.** Ліцензії видаються тим, хто імпортує, експортує або ж виробляє товари, що підлягають обкладанню акцизними зборами. **М.а.с.** також займається збором платежів, що підлягають сплаті при первинній реєстрації транспортних засобів відповідно до встановленого порядку реєстрації транспортних засобів (першого податкового обліку) в адміністративному окрузі Гонконг. У складі **М.а.с.** існує також спеціальний слідчий підрозділ по боротьбі з незаконним обігом тютюнових виробів.

Ченцов В.В.

МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ (МИТНА СЛУЖБА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ).

Митні збори у Великобританії було започатковано з англосаксонських часів, коли король мав прерогативу щодо збору імпортованих товарів для власного використання та оподатковував товари різними видами зборів. Державну митну службу у Великобританії було організовано 1203 р., а вже 1275 р. в кожному великому порту країни було організовано для збору коштів до державної казни пункти збору податків. 1507 р. з'явилася перша Книга тарифів. 1671 р. було створено Митну раду Великобританії. 1823 р. відбулася масштабна реорганізація з метою об'єднання митниць англійської, шотландської та ірландської митних служб у Лондоні та створено Комітет із внутрішніх прибутків.

Пізніше функції Комітету зазнали суттєвих змін, наслідком яких стало злиття Митного комітету та Акцизного комітету. Новий орган мав назву Majesty's Customs and Excise (Митні та акцизні платежі її Величності). Протягом століття він здійснював функції збирання податків, був відповідальним за попередження та вилучення контрабанди. 2004 р. було прийнято рішення про злиття HM Customs and Excise та раніше існуючого Комітету з внутрішніх прибутків. Повноваження органу було закріплено 2005 р. Податковим та Митним законом. Орган почав офіційно функціонувати з 18 квітня 2005 р. та вважається «неміністерським» відділом британського уряду, головним завданням якого є збір податків різних видів, у т.ч. – митних зборів. Функції Департаменту митниць та акцизів Великобританії можна класифікувати за такими групами: фіскальні, правоохоронні, контрольно-організаційні та міжнародно-комунікативні. Отже, до завдань Управління митниць та акцизів Великобританії належать: збір податків; збір митних платежів; упровадження обмежень та заборон на імпорт та експорт товарів; боротьба з незаконним

обігом наркотиків; вирішення завдань, пов'язаних із міжнародною торгівлею; ведення торгівельної статистики.

Головним органом управління, який відповідає за переміщення потоків людей та товарів через державний кордон Великої Британії, є Управління митних та акцизних зборів її Величності (HR Revenue and Customs) та Прикордонний Департамент (UK Border Agency), який входить до структури Міністерства внутрішніх справ. Департамент митних та акцизних зборів Великобританії є одним із різновидів неурядових установ – центральних відомств, глави яких не входять до складу уряду, а є професійними урядовцями вищого рангу. Хоча такі відомства і не очолюються безпосередньо міністрами, на одного з членів уряду покладається загальне керівництво кожним із них. Таке керівництво щодо митних органів здійснює міністр фінансів. Безпосереднє керівництво Департаменту здійснює голова, якого призначає на цю посаду Королева Великобританії. HMRC має у своєму складі 4 оперативні групи, які очолює генеральний директор. Це групи: сплати податків фізичних осіб, прибутку та кредиту, бізнесу та податків та введення законів у дію та контролю за їх дотриманням. Прикордонний департамент (UK Border Agency) має у своєму складі 3 структурні підрозділи: міжнародна група, прикордонна служба та імміграційна служба. Кожен із них має власну структуру та повноваження.

Як і багато інших острівних держав, Великобританія приділяє особливу увагу ветеринарному та фітосанітарному контролю. Тому до цієї країни заборонено до ввезення м'ясо, молоко та інші продукти тваринного походження (риба, яйця, мед). Виняток становить лише порошокове молоко для дитячого харчування, а також м'ясо, молоко, риба, мед для власного споживання з Андорри, Норвегії, Сан-Марино, Канарських і Нормандських островів і низки інших «екологічних» країн.

У всіх портах і аеропортах Великобританії існує система трьох коридорів. «Зелений коридор» призначений для пасажирів із країн, що не входять до ЄС, які не мають що декларувати і не ввозять заборонених або обмежених до ввозу предметів. «Червоним коридором» мають пройти ті пасажирів, які мають із собою предмети, що підлягають декла-

руванню, товари для комерційного використання, тютюнові вироби з країн ЄС у кількостях, що перевищують ліміти, встановлені для конкретної країни. І, нарешті, «Блакитний коридор» призначений для

громадян, які прибувають із країн ЄС за відсутності у них заборонених або обмежених до ввезення предметів і тютюнових виробів понад встановлені норми.

Ченцов В.В.

МИТНА ТА ПРИКОРДОННА ОХОРОНА США.

31 липня 1789 р. П'ятий акт першого Конгресу США встановив 59 митних округів в 11 штатах, які ратифікували нову конституцію. Прикордонні пункти, що знаходилися під юрисдикцією фіскального митного департаменту, були визначені цим актом і згодом стали відомі як Митна служба США. Митно-прикордонна служба США являє собою єдиний орган у структурі Міністерства національ-

ної безпеки США. Митно-прикордонна служба поєднує в собі функції низки інших агентств та інститутів, таких як: служба імміграції, служба контролю здоров'я тварин і рослин та прикордонні війська.

Однією з найважливіших функцій є охорона кордонів Сполучених Штатів, що включає в себе припинення спроб незаконного в'їзду на територію країни, незаконного ввезення наркотиків, зброї та контрабанди, охорону сільськогосподарських та економічних інтересів США від небезпечних шкідників і хвороб, захист американського бізнесу у питаннях прав інтелектуальної власності. У структурах митної та прикордонної служби США працює більше 56 000 співробітників, у тому числі: більше 20 000 із них здійснюють огляд пасажирів у більш ніж 300 портах в'їзду до США, більше 19 000 співробітників здійснюють патрулювання кордонів США з Мексикою та Канадою, більше 2200 співробітників є фахівцями в галузі сільського господарства й обмежують потрапляння до країни шкідників і хвороб, які можуть завдати шкоди економіці США. Щоденно співробітники митної служби контролюють понад 1,1 млн. іноземних туристів, які в'їжджають до США через повітряні, наземні й морські порти прибуття. США є членом ВМО.

Ченцов В.В.

МИТНА ТАРИФНА ПРЕФЕРЕНЦІЯ

(англ. customs tariff preference) – система пільгових мит та тарифів, які застосовуються при обкладенні митами всіх або декількох товарів окремих країн і не поширюються на товари інших країн. **М.т.п.** у спеціальній літературі також називають тарифними пільгами, тарифними преференціями, митними преференціями або преференційними митами. Тарифні пільги (тарифні преференції) допускаються щодо ставок Митного тарифу України у вигляді звільнення від оподаткування ввізним митом, зниження ставок ввізного мита або встановлення тарифних квот відповідно до законодавства України та для ввезення товарів, що походять з держав, з якими укладено відповідні міжнародні договори.

М.т.п. (тарифні преференції) – це пільгові мита, які встановлюються на основі багатосторонніх угод на товари, що походять з країн, які розвиваються. Мета преференційних мит – сприяти економічному розвитку цих країн, перш за все, за рахунок їх індустріалізації і розширення експорту. З 1971 р. діє Загальна система преференцій (ЗСП), бенефіціарами якої є 150 країн, що розвиваються. ЗСП передбачає значне зниження імпорتنих мит на готову продукцію з країн, що розвиваються. Преференційні ставки мита фіксуються зазвичай в окремому стовпчику тарифу. Тарифні пільги засто-

совуються виключно на основі податкового законодавства України, МКУ, законів України, а також міжнародних договорів України. Тарифні пільги встановлюються щодо товарів і не можуть застосовуватися в індивідуальному порядку до окремих осіб і за окремими контрактами. Безпосередньо порядок надання тарифних пільг, передбачених законами України, визначається КМУ.

У той же час, відповідно до принципу виключної юрисдикції України, у здійсненні митної справи встановлена Національна система преференцій України. Вона передбачає встановлення преференційних ставок мита, включаючи звільнення від сплати мита, щодо товарів, які походять з країн, що розвиваються, і застосовуються до товарів, які походять: 1) із найменш розвинутих країн, що встановлюється за даними ООН; 2) з країн, що розвиваються, у яких обсяг валового національного продукту на душу населення не перевищує такого показника в Україні. Оскільки такі країни не є постійними, то переліки країн, на товари яких поширюється національна система преференцій, визначаються щорічно ВРУ під час прийняття закону про Державний бюджет на поточний рік.

Встановлення преференцій у рамках митного союзу або зони вільної торгівлі має свої підстави, порядок та правила. Так, звільнення від справляння мита,

зниження ставок мита або застосування тарифних квот на преференційне ввезення товарів, які походять з держав, що утворюють разом з Україною митний союз або зону вільної торгівлі, встановлюється на підставі відповідних міжнародних договорів України.

Важливим інструментом зовнішньоекономічної політики ЄС є преференційні угоди. Створено цілу систему таких угод, особливістю яких є те, що поступки в них даються на невзаємній основі (III Ломейска конвенція про торговельно-економічні відносини ЄЕС із 66 державами Африки, басейнів Карибського моря і Тихого океану; угоди про

співробітництво з 7 країнами, що розвиваються, Південного і Південно-Східного Середземномор'я, а також із Югославією). Із західноєвропейськими державами – учасниками ЕАСТ ЄЕС уклало угоду про створення зони вільної торгівлі промисловими товарами. Преференційні угоди різного роду на основі взаємності укладені також із Туреччиною, Кіпром, Мальтою й Ізраїлем. На основі цих угод у ЄЕС утворилася зона преференційної торгівлі, що охоплює країни Західної Європи, Середземномор'я і більшої частини Африканського континенту.

Івашова Л.М.

МИТНА ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ – територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України.

М.т.У. збігається з державним кордоном України. В той же час **М.т.У.** не збігається з державною територією, оскільки подекуди із **М.т.У.** можуть вилучатися ділянки державної території, чи, навпаки, включатися ділянки, що знаходяться поза межами державного кордону. Так, МКУ встановлено, що території спеціальних розташованих в Україні митних зон вважаються такими, що знаходяться поза межами **М.т.У.**, за винятком визначених чинним законодавством випадків. Тому межі **М.т.У.** визначаються другою складовою, а саме митним кордоном України.

МИТНА ШКОДА – оцінені наслідки дійсних, фактичних або можливих небажаних негативних економічних і соціальних втрат, що виникають у результаті митних викликів у галузі митної справи та можуть мати як вартісну, так і загальну ситуацій-

Поняття митна територія відіграє ключове значення для здійснення митного регулювання: митна територія є територією на якій застосовується митне законодавство держави; ввезення товарів на митну територію, або вивезення з неї, та відповідно переміщення їх через митний кордон, є підставою здійснення митного оформлення та митного контролю; розпорядження іноземними товарами на митній території визначається згідно з правилами митного режиму, в який вони поміщені; товари повністю отримані або вироблені на **М.т.У.** мають статус українських товарів або товарів походженням з України для цілей митного регулювання; товари ввезені на територію вільних митних зон вважаються такими, що знаходяться поза межами митної території з точки зору сплати мит та митних платежів, застосування інших заходів митного регулювання.

Корнійчук О.О.

ну експертну оцінку втрат, збитку, проведених заходів або робіт з ліквідації небажаних негативних наслідків та додаткових витрат для їх попередження і т.п.

Пашко П.В.

МИТНЕ БЮРО РЕСПУБЛІКИ СЕРБІЯ. Після Першої світової війни, спочатку в Королівстві сербів, хорватів і словенців, а потім в Королівстві Югославії, через внутрішні конфлікти, кризи і напруженості в міжнародних відносинах, митна служба не відігравала важливої ролі. Повоєнна Югославська митна служба почала свою діяльність 15 листопада 1944 р. в митницях, розташованих на звільненій території. Сьогодні митна адміністрація є складовою частиною міністерства фінансів. Наразі митна служба стежить за 2114 км сухопутного кордону та 700 км річкового кордону. У ній зайнято 2542 співробітники в 14 митницях, 92 митних постах, 26 митних органах для оформлення товарів, 76 прикордонних переходах і 9 пунктах митного контролю.

Міністерство фінансів встановлює форму, зміст і порядок подання декларації та інші форми митних процедур. За цим стежить Бюро митного комітету Республіки Сербії. Сільськогосподарські та харчові продукти повинні супроводжуватися від-

повідними ліцензіями та дозволами, необхідними для митного оформлення, у разі потреби. **М.Б.** перевіряє всі вхідні поставки та документацію.

Закон «Про митницю» регулює загальні правила та процедури, що застосовуються до товарів, які ввозяться до країни або з митної території Республіки Сербія. Мета Закону «Про митницю»: захист економічних, податкових і фінансових інтересів, захист від недобросовісної і незаконної торгівлі, підтримка законної підприємницької діяльності, гарантування безпеки людей та безпеки довкілля, сприяння міжнародній торгівлі.

У цілому, Сербія зберігає прихильність реформам у галузі митної справи. Адміністративний потенціал сербської митної служби був додатково посилені шляхом активізації навчальної діяльності. Програму електронного навчання ВМО було

включено до регулярної програми підготовки співробітників митних служб. У результаті заходи постмитного контролю було посилено. Запровадження Кодексу поведінки призвело до початку великої кількості дисциплінарних процедур на основі внутрішнього контролю (27 справ, що стосуються 73 співробітників митних органів). Стратегія управління ризиками здійснюється на основі поліпшення ІТ-системи шляхом збільшення параметрів ризику. Безмитний імпорт: 1 л. міцного алкоголю, 200 сигарет і розумна кількість тютюнових виробів (для особистого користування), 1 флакон парфумів, 1 флакон туалетної води. Забороняються до ввезення: наркотики, порнографія, зброя та боєприпаси (окрім мисливської зброї за спеціальними дозволами), пестициди, токсичні й шкідливі матеріали.

Ченцов В.В.

МИТНЕ БЮРО ФІЛІППІН (англ. Bureau of Customs) – відомчий орган Міністерства фінансів Філіппін, який був створений в 1902 р. Історичні джерела свідчать, що митна адміністрація на території Філіппін була створена ще задовго до виникнення самої країни.

Всю історію **М.Б.Ф.** можна розділити на декілька етапів:

1. Іспанська експансія (1582 – 1898 рр.) – створена тарифна рада, основним завданням якої був збір імпорتنих мит (на всі товари встановлено ставка 10 %);

МИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ – одноразові номерні запірні-пломбові пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки, засоби електронного цифрового підпису та інші засоби ідентифікації, що використовуються органами доходів і зборів для відображення та закріплення результатів митного контролю та митного оформлення.

Для відображення результатів здійснення

2. Американська експансія (1898 – 1946 рр.) – створено **М.Б.Ф.** (1902 р.) і прийнято ряд законодавчих актів, у яких переглянуто митні тарифи на імпорتنі товари; як

3. Незалежність (із 1946 р.) – виокремлення з **М.Б.Ф.** бюро з питань імміграції (1946 р.), прийняття закону про митний кодекс Філіппін (1957 р.), проведення реорганізацій 1965 р.

Остання велика реорганізація **М.Б.Ф.** відбулася в 1986 р., в результаті, якої було значно розширено повноваження центрального апарату, збільшено кількість представницьких органів в середині країни. У 1998 р. почалася реалізація програми направленої на загальну комп'ютеризацію митної служби в країні, наказом № 463 комісара **М.Б.Ф.** було створено робочу групу для впровадження цієї програми. Основними завданнями **М.Б.Ф.** є: ефективно збирання митних зборів; якісне надання митних послуг; боротьба з контрабандою; сприяння розвитку міжнародної торгівлі; впровадження міжнародних стандартів в діяльності митних органів.

Станом на 1 січня 2013 р. в **М.Б.Ф.** працює близько 5,5 тис. працівників. Очолює **М.Б.Ф.** комісар, якому допомагають 5 заступників і один помічник. Кожен заступник відповідає за певний напрямок діяльності: внутрішня адміністрація, адміністрування митних зборів, координування діяльності бюро, управління інформаційними технологіями, нагляд і контроль. Помічник комісара **М.Б.Ф.** займається питаннями постаудиту. Штаб-квартира відомства знаходиться в місті Маніла.

Попель С.А.

митного контролю на документах, що подаються посадовим особам органів доходів і зборів для митного контролю і митного оформлення при переміщенні через митний кордон України вантажів, валюти, цінностей, багажу, транспортних засобів, громадян, пошти тощо, використовують особисте **М.з.** інспекторів, які введено в дію Порядком заповнення, видачі, зберігання, обліку та викорис-

тання особистих митних забезпечень інспекторів.

Особисті **М.з.** видаються тільки атестованим інспекторам відділів (вантажних, пасажирських, поштових та ін.), які безпосередньо працюють з документами, на котрих проставляються ці забез-

печення. В Україні вони поділяються на такі типи: особиста номерна печатка інспектора; штамп «Під митним контролем»; спеціальний пломбір з пуансонами; особиста металева печатка.

Кривосавий А.І.

МИТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО – сукупність правових норм законів та підзаконних нормативних актів, що стосуються імпорту, експорту, переміщення або зберігання товарів, застосування і забезпечення виконання яких покладено безпосередньо на митну службу (відповідний контролюючий орган), а також будь-які нормативні акти, видані митною службою (відповідним контролюючим органом) в межах установлених для неї законом повноважень. У правовому суспільстві діяльність окремої особи щодо задоволення своїх, індивідуальних інтересів і потреб цілком закономірно наштовхується на певні перешкоди, створені в тому числі для задоволення або захисту інтересів вищого рівня – державних або суспільних. Відповідно, отримати кінцевий результат своєї діяльності особа може тільки за умови подолання таких бар'єрів. Зазначена модель притаманна й діяльності, пов'язаній з міжнародним фізичним обігом товарів.

Невідворотність спрямування частини такої діяльності на додання бар'єрів (за класифікацією ЄС – фізичні, технологічні, фіскальні), «захованих» у численних правових нормах численних законодавчих та підзаконних актів, обумовлює потенційну наявність певних юридичних обов'язків особи.

При цьому початок особою цільової діяльності (пов'язаної з міжнародним фізичним обігом товарів) означає реалізацію суб'єктивного права, обтяженого певними юридичними обов'язками – позитивними зобов'язаннями; момент подолання бар'єрів означає звільнення (очищення) від таких обтяжень, будучи моментом потраплення з імперативної зони правовідносин (дії приписів щодо виконання необхідних і достатніх дій) у диспозитивну (дії дозволів розпоряджатися майном (товарами і транспортними засобами), або моментом зміни правового режиму на основі юридичних фактів – виконання зобов'язання (необхідних дій), видання індивідуального правозастосовчого акта про випуск товарів.

Саме такий підхід до діяльності, пов'язаної з міжнародним фізичним обігом товарів, обумовив особливості формулювання терміна **М.з.**

Будучи малопритатним для однозначної галузевої класифікації наявного масиву законодавчих та нормативно-правових актів як самодостатніх документів, термін **М.з.** надзвичайно важливий для визначення меж дії групи правових норм у сфері публічного адміністрування митної справи. Дане Кіотською конвенцією визначення, відо-

бражуючи загальні властивості правовідносин у будь-якій галузі публічного права: 1) конкретизує сферу індивідуальних інтересів осіб, пов'язуючи їх з імпортом, експортом, переміщенням або зберіганням товарів; 2) конкретизує дві функції митної служби відносно законодавства – «застосування» та «забезпечення виконання».

З особливостей формулювання цього визначення випливає альтернативний зміст декількох інших ключових понять Кіотської конвенції: «випуск товарів» – санкціонований митною службою момент звільнення суб'єктивного права від усіх або частини обтяжень, обумовлених наявністю певних юридичних обов'язків; «очищення» (в українському законодавстві – «митне оформлення») – загальний процес звільнення суб'єктивного права від усіх або частини обтяжень, обумовлених наявністю певних юридичних обов'язків; «митна процедура» (в українському законодавстві – «митна процедура», «митний режим») – унормована та уніфікована (за ознакою споріднення характеру обтяжень, що допускається залишити після «випуску») сукупність умов та вимог до процесу «очищення».

Крім цього, термін «**М.з.**» є системоутворюючим для ряду інших термінів з Кіотської конвенції: «митна служба» – державна служба, на яку покладено застосування «митного законодавства» та стягнення мит і податків, а також застосування інших законів та правил, що стосуються ввезення, вивезення, переміщення або зберігання товарів; «митний контроль» – сукупність заходів, що здійснюються митною службою для забезпечення дотримання «митного законодавства»; «митна територія» – територія, на якій застосовується **М.з.** Договірної Сторони; «рішення» – окремий акт, яким митна служба приймає рішення з питання, передбаченого «митним законодавством»; «взаємна адміністративна допомога» – заходи, які здійснюються однією митною службою за дорученням іншої митної служби або спільно з нею з метою належного застосування «митного законодавства», а також для запобігання, розслідування або припинення порушень «митного законодавства»; «бездіяльність» – невиконання дії або неприйняття рішення, що вимагається від митної служби відповідно до **М.з.**, протягом розумного терміну з питання, належним чином поставленого перед нею.

В українському законодавстві термін **М.з.** не застосовується.

Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ – здійснення митних формальностей, необхідних для випуску товарів у вільний обіг, з метою внутрішнього споживання,

експорту чи переведення під інші митні режими.

Термін **М.о.** можна вважати тотожним терміну «очищення», який є наслідком прямого перекладу

терміна «clearance» з Кіотської конвенції. «Очищення» означає вчинення митних формальностей, необхідних для введення товарів у внутрішнє споживання, для їх експорту або для поміщення під іншу митну процедуру.

За формою **М.о.** є завершеним різновидом митних формальностей, наведених у Кіотській конвенції. Юридичний обов'язок з **М.о.** починається після виконання декларантом початкового різновиду митних формальностей, які закінчуються поданням декларації на товари. Завершується цей юридичний обов'язок випуском товарів або відмовою щодо випуску чи знищенням товарів.

До типових юридичних обов'язків, що охоплюються терміном **М.о.**, належать: пред'явлення товарів і транспортних засобів контролюючому органу у визначені терміни; подання декларації на товари з необхідними супровідними документами (рахунок-фактура, ліцензія на імпорт, сертифікат про походження тощо); у певних випадках – надання гарантії і сплата належних мит і податків. До обов'язків контролюючого органу також зараховують такі: установлення графіка роботи; перевірка декларацій на товари, огляд товарів,

обчислення та збір мит і податків, а також випуск товарів.

М.о. полягає у виконанні митних формальностей «нижчого рівня», які, в свою чергу, містять конкретизовані вимоги до операцій, що підлягають виконанню окресленими колами суб'єктів. Ця особливість змісту **М.о.** знайшла відображення у назвах та структурах нормативно-правових актів, які у 2012 р. почали видаватися на виконання прийнятого 13.03.12 р. МКУ. Зокрема, зовнішньо це відображається у застосуванні стандартного словосполучення «виконання митних формальностей при здійсненні **М.о.**».

В українському законодавстві визначено багато видів «митного оформлення» (як правило, описаних в окремих нормативно-правових актах), їх можна вирізнити за такими ознаками: напрямом переміщення товарів та/або митні режими, в яких розміщуються товари; види транспорту, якими переміщуються товари, та способи їх переміщення; відмітні споживчі властивості товарів або певна галузева ознака їх призначення; транспортні засоби, що розглядаються як товар.

Кунев Ю.Д., Баязітов Л.Р.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ. Культурні цінності, що вивозяться з України, декларуються в установленому законодавством порядку органом, уповноваженим здійснювати контроль за їх переміщенням та митне оформлення.

Під час здійснення контролю мистецтвознавець (у разі його наявності) та посадова особа органу доходів і зборів звіряють подані культурні цінності (К.Ц.) з інформацією, що міститься у свідоцтві та доданих до нього переліку і фотографіях, оформлених відповідно до визначених вимог. Свідоцтво залишається в органі доходів і зборів, який здійснив їх митне оформлення.

У разі, коли подані власником під час здійснення митного контролю К.Ц. не відповідають інформації, що міститься у свідоцтві та/або доданих до нього переліку і фотографіях, мистецтвознавець на зворотному боці свідоцтва робить запис «Заявлені до вивезення К.Ц. не відповідають тим, що подані для контролю», проставляє відтиск особистої номерної печатки, дату. У відтиску печатки робить підпис і вилучає це свідоцтво. При вилученні свідоцтва мистецтвознавець складає акт про вилучення свідоцтва (у двох примірниках), який підписує власник К.Ц., мистецтвознавець та посадова особа органу доходів і зборів. Вилучене свідоцтво та акт передаються до Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через дер-

жавний кордон України (Державна служба контролю), яка вносить до Реєстру порушень порядку переміщення К.Ц. через державний кордон України дані про власника К.Ц. з подальшим наданням такої інформації правоохоронним органам. Другий примірник акта залишається у власника культурних цінностей.

За відсутності в пункті пропуску через митний кордон України мистецтвознавця та у разі виникнення у посадової особи органу доходів і зборів сумніву щодо відповідності К.Ц., пред'явлених при митному контролі, К.Ц., на які видано свідоцтво і додані до нього перелік і фотографії, посадова особа органу доходів і зборів повинна залучити до процедури митного контролю представника Державної служби контролю або уповноваженого Державної служби контролю у термін, що не перевищує трьох діб.

При тимчасовому вивезенні К.Ц. свідоцтво, переліки та фотографії з відтиском особистої номерної печатки, датою та підписом мистецтвознавця (у разі його наявності) та з відтиском номерної печатки посадової особи органу доходів і зборів про їх пропуск через митну територію України залишаються в органі доходів і зборів, який здійснив їх митне оформлення. Копія свідоцтва та другий примірник переліку і фотографій з аналогічними реквізитами залишаються у власника і є підставою для повернення ним К.Ц. в Україну.

Калашникова О.Л.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ – заходи, які здійснюються з метою виконання митних формальностей та забезпечення додержання норм законодавства з митної справи при переміщенні через

митний кордон припасів.

М.о. здійснюється в пункті пропуску через державний кордон, де перебуває транспортний засіб комерційного призначення. З метою забезпечення схоронності припасів на них може накладатися

митне забезпечення.

Під час переміщення транспортних засобів через митний кордон декларант разом з іншими необхідними документами надає контролюючому органу документ, що засвідчує наявність припасів, їх рух у вагонах-ресторанах, кафе-барах, або декларацію про припаси, яка містить відомості про їх найменування, наявність, кількість завантажених та вивантажених припасів. Для пропуску припасів на транспортний засіб комерційного призначення подається документ, що визначає їх вартість, найменування та кількість.

При здійсненні **М.о.** перевіряються дані у наданих декларантом документах про припаси із фактичними даними. Після завершення митного контролю припасів посадова особа контролюючого органу проставляє відбиток номерної печатки на відповідних документах.

Операції з припасами, ввезених на митну територію, щодо їх видачі, випуску для вільного обігу на митній території або поміщення в інший

митний режим, навантаження та перевантаження здійснюються виключно з дозволу контролюючого органу. Кількість припасів, які дозволяється видавати, визначається з погляду на чисельність пасажирів, членів екіпажу, а також тривалості перебування транспортного засобу на митній території.

Переміщення припасів через митний кордон України здійснюється із звільненням від оподаткування митними платежами при дотриманні умов, що: припаси, які ввозяться на митну територію України морськими, річковими, повітряними суднами, залишаються на борту цих суден; припаси для споживання, які ввозяться залізничним та автомобільним транспортом, придбані в країнах, територію яких перетинав відповідний транспортний засіб зі сплатою належних митних платежів; припаси для експлуатації і технічного обслуговування транспортних засобів залишаються на борту цих транспортних засобів.

Кунєв Ю.Д.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАТРАНСПОРТІ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ І РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ – заходи, які здійснюються з метою випуску товарів, що переміщуються через митний кордон трубопровідним транспортом та лініями електропередач, у вільний обіг для внутрішнього споживання, експорту чи поміщення у інші митні режими.

В Україні **М.о.** здійснюється відповідними уповноваженими митницями, а переміщення товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередач через митний кордон відбувається на підставі оформленої періодичної митної декларації відповідно до обраного митного режиму у визначеному законом загальному порядку.

Для **М.о.** декларант надає митниці: зовнішньоекономічний договір або інші документи, що підтверджують право володіння, користування (розпорядження) товарами; акт прийому-передачі товарів або довідку, що підтверджує кількість товарів; комерційні та супровідні документи на товари; відомості про найменування та адресу від-

правника товарів, найменування та адресу отримувача товарів; документи (дозволи, сертифікати), що підтверджують фізико-хімічні показники товарів, та інші документи.

Після переміщення товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередач через митний кордон за періодичною митною декларацією декларант подає митниці додаткову митну декларацію та акти прийому-передачі товарів, підписані відповідними суб'єктами господарювання (перевізником, відправником, одержувачем), що підтверджують переміщення товарів через митний кордон, передачу їх власнику відповідно до зовнішньоекономічного договору тощо.

У 2012 р. в Україні **М.о.** здійснювала Київська регіональна митниця. Окремо митне оформлення нафтопродуктів, що ввозилися на митну територію України трубопровідним транспортом для виробництва етилену у зоні діяльності Івано-Франківської митниці, здійснювала Івано-Франківська митниця.

Кунєв Ю.Д.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ.

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ.

МИТНЕ ОЧИЩЕННЯ – 1) (як процес) здійснення митних формальностей, необхідних для виконання (зняття) обтяжень визначених митним законодавством і реалізації права законного розпорядження товарами після перетину митного кордону 2) (як результат) умовний термін, який означає завершення процесу виконання митних процедур, визначених митним законодавством, тобто «очищення» суб'єктів (органів доходів і зборів та осіб, яких це стосується) від обов'язків щодо переміщення товарів через митний кордон України та отримання продукту митної діяльності – «очищені» товари та

транспортні засоби. Похідними є поняття «очищені товари та транспортні засоби», що за змістом означають завершений процес виконання митних формальностей щодо цих об'єктів. У Кіотській конвенції визначено, що «очистка означає здійснення митних формальностей, необхідних для уведення товарів у внутрішнє споживання, для їх експорту або для поміщення під іншу митну процедуру». В митному законодавстві України термін **М.о.** відсутній, а найближчим за змістом в ньому є термін «митне оформлення» для значення – як процес.

Кунев Ю.Д., Баязітов Л.Р.

МИТНЕ ПРАВО – галузь права, яка регулює суспільні відносини в сфері переміщення товарів, ручного вантажу, багажу і транспортних засобів через митний кордон держави. В Україні одним із основних завдань **М.п.** є нормативне забезпечення митної політики та митної справи держави, захист вітчизняного виробника та вітчизняного ринку, встановлення відповідальності за порушення митних правил і порядку її застосування. **М.п.** виконує функції: а) регулятивну (вплив на суспільні відносини через встановлення прав та обов'язків суб'єктів митно-правових відносин); б) охоронну (вплив на відповідних суб'єктів з метою виконання ними митних правил і норм). Це зумовлює деякі специфічні ознаки **М.п.**. Зокрема, воно більше, ніж інші галузі національного права, формується під впливом міжнародних митних правил, норм і стандартів. Предметом **М.п.** є митні відносини, які виникають у зв'язку зі здійсненням органами доходів і зборів функцій економічного захисту державного кордону (тарифне регулювання, сплата податків тощо) і митного контролю за переміщенням через кордон товарів і транспортних засобів. Основним методом регулювання цих відносин є імперативний метод (метод владних приписів). Диспозитивний метод, який встановлює рівність учасників митних відносин, застосовується як додатковий (наприклад, при регулюванні відносин, що складаються між органом доходів і зборів та митним брокером).

Норми **М.п.** регулюють: зміст митної політики та митної справи; організацію митної справи;

службу в органах доходів і зборів та установах; статус переміщених через митний кордон держави товарів і транспортних засобів; порядок митного контролю; декларування товарів; митні операції на морському та річковому транспорті; перевезення, зберігання і розпорядження товарами, що перебувають під митним контролем; підприємницька діяльність у галузі митної справи; поняття і види митних режимів; особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон; стягнення мита з товарів, що переміщуються через митний кордон держави; митні пільги; митну статистику та ведення товарної номенклатури ЗЕД; дізнання та адміністративно-юрисдикційну діяльність органів доходів і зборів; відповідальність за порушення митних правил; провадження у справах про порушення митних правил. Джерелами **М.п.** в Україні є Конституція України, МКУ, закони в галузі митної справи, Укази Президента України, Постанови КМУ, підзаконні нормативні акти Міндоходів України, інших заінтересованих міністерств і відомств України.

М.п. – це комплексна галузь права, що є системою правових норм різної галузевої належності, які встановлюються або санкціонуються державою й призначені для регулювання відповідних суспільних відносин. **М.п.** можна визначити як комплексну галузь права, яка складається з різних правових інститутів і правових норм, що регулюють суспільні відносини в галузі митної справи.

Гармаш Є.В.

МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ШВЕЦІЇ. Митне управління є представництвом шведського парламенту та уряду. Митна система налічує у собі близько 2200 співробітників. До **М.у.Ш.** входять: генераль-

ний директор митниці, начальник управління персоналом, керівник правоохоронного відділу, керівник відділу ефективної торгівлі, директор з комунікацій, ІТ-менеджер, глава адміністрації та головний юрисконсульт.

Основна мета митних органів Швеції полягає у контролі руху товарів, забезпеченні конкурентного торгового нейтралітету та сприянні безпечному суспільству. Уряд Швеції сформулював три основні завдання **М.у.Ш.:** правильність та простий

Tullverket

порядок встановлення митних зборів; боротьба з контрабандою (митні органи повинні приділяти пріоритетну увагу боротьбі з організованою та масштабною злочинністю); довіра громадян та організації митній службі. Митна служба повинна виконувати свої обов'язки так, щоб громадяни та організації могли довіряти митним органам.

Митний тариф (Тарік) містить більше 11 000 товарних кодів (відповідно до тарифу 2010), у яких пряма ставка мита застосовується для різних видів

товарів. Тарік дуже часто змінюється, тому для того, щоб отримати актуальну та правильну інформацію, необхідно мати доступ до останньої версії Таріка. За допомогою системи запитів будь-який суб'єкт має безкоштовний доступ до митного тарифу через мережу Інтернет. Там міститься поточна інформація про ставки мита, товарні коди, імпорту та експорту, валютні курси і т.д. Тарік оновлюється щоденно, інформація передається безпосередньо від Європейської комісії.

Ченцов В.В.

МИТНИЙ АТАШЕ (від франц. *attache* – прикріплений) – офіційна особа найнижчого дипломатичного рангу, яка є фахівцем у сфері митної справи та працює у дипломатичному представництві країни за кордоном. Завданням **М.а.** є вивчення та аналіз митної політики та стану митної справи у країні перебування, підтримка та розвиток співробітництва з митними органами інших країн, а також міжнародними організаці-

ями, що займаються питаннями митної справи. Інститут **М.а.** почав активно використовуватися у 70-их роках ХХ ст. митними відомствами західних країн з метою запобігання поширенню контрабанді наркотичних виробів, а згодом поширив свій вплив на інші сфери ЗЕД. **М.а.** діють під загальним керівництвом посла у відповідній країні перебування.

Фрадинський О.А.

МИТНИЙ АУДИТ – вид митного контролю, який полягає в обстеженні адміністрації, організації, внутрішніх процедур і внутрішніх систем обліку і контролю оператора ЗЕД. Основи та зміст **М.а.** вперше були визначені Стандартами 6.6. і 6.10. Генерального додатку переглянутої Кіотської конвенції: «Система митного контролю повинна містити в собі проведення контролю, заснованого на аудиті. Митна служба повинна проводити оцінку комерційних систем економічних операторів і їхнього впливу на митні операції для забезпечення відповідності вимогам митних органів».

Ріст міжнародної торгівлі, разом зі зменшенням коштів митних адміністрацій по усьому світі, привели до розробки системи контролю, заснованою на управлінні ризиками і аудиті. **М.а.** відносяться до контролю фіскального типу при контролі звичайних комерційних вантажів і не має відношення і впливу на типи контролю, що проводяться на границі та спрямовані на запобігання контрабанди.

Серед видів **М.а.** розрізняють митний пост-аудит (МПА) та попередній митний аудит (ПМА). Термін «аудит» у європейському законодавстві також використовується при описі пост-митного контролю над окремими угодами. Митний пост-

аудит – вид митного контролю, що проводиться митниками після того, як імпортовані або експортовані товари були пропущені через границю або пройшли розмитнення на границі. Метою митного пост-аудиту, який проводиться зазвичай на території трейдера, є підтвердження точності митних декларацій шляхом звірення записів, книг трейдерів, бізнес систем і інших відповідних комерційних даних. Попередній митний аудит – це особливий вид контролю, який проводиться аудиторами перед видачею дозволу на використання певних митних процедур і режимів.

Термін «**М.а.**» не застосовується в українському законодавстві. Однак, МКУ 2012 року містить норму, що розглядає його як одну з форм митного контролю, який здійснюється посадовими особами органів доходів і зборів шляхом проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів. **М.а.** зазвичай має проводитися на основі добровільного співробітництва. Проте, він є ефективним інструментом для забезпечення відповідності діяльності економічних операторів митним вимогам.

Вакульчик О.М.

МИТНИЙ АУДИТОРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ (англ. *post-clearance audit*) – це процес, що дає можливість співробітникам митниці перевіряти точність декларацій з допомогою перевірки книг, записів, бізнес-систем і всіх відповідних митних комерційних даних фізичних та юридичних осіб, безпосередньо або побічно задіяних у міжнародній торгівлі.

М.а.к. повинен розглядатися як варіант спрощення механізмів торгівлі, прискорення процедур митного контролю на момент переміщення товару через митний кордон, а також доставки товару в

місця безпосередньої торгівлі. Для проведення **М.а.к.** можна використовувати поряд із традиційними видами аудиту (камеральною перевіркою, документальним аудитом, зустрічними перевірками, одночасними перевірками) форми електронної перевірки документів (зокрема зустрічні і синхронні). Електронні процедури набувають важливості під час проведення самого аудиту та його складових: 1) збирання інформації; 2) планування аудиту; 3) аналізу можливих ризиків щодо ймовірних порушень, у результатах якого повинна відобразитися природа порушень; 4) кількісного

аналізу на основі листування, попередніх нарахувань і декларацій, наявної оперативної інформації; 5) перевірки методів сплати платежів; 6) оцінювання результатів митного аудиторського контролю тощо.

Багатофункціональна комплексна система «Електронна митниця», яка створювалась в митній службі України у 2012 р. мала за мету надати можливість застосовувати традиційно використовувані в аудиті методи обміну інформацією (обмін за запитом, автоматичний обмін, спонтанний обмін) з усіма суб'єктами ЗЕД, митними органами

МИТНИЙ АУКЦІОН – спосіб продажу товарів, за яким власником товарів стає покупець, який в ході торгів запропонував за них найвищу ціну. Організатором **М.а.** виступає спеціалізоване підприємство незалежно від форми власності, з яким орган доходів і зборів, що здійснив вилучення товарів чи зберігав їх, уклав договір про реалізацію товарів. Обов'язковою умовою укладення договору є занесення підприємства до єдиного реєстру торговельних підприємств. Визначення організатора **М.а.** здійснюється на тендерній основі комісією, утвореною органом доходів і зборів. Членом комісії (за згодою) може бути представник фінансового органу. Орган доходів і зборів, що здійснив вилучення товарів чи зберігав їх, укладає з організатором **М.а.** договір про їх реалізацію за визначену комісійну винагороду.

Для організації та проведення **М.а.** його організатором утворюється аукціонний комітет під головуванням представника організатора **М.а.** До складу комітету обов'язково включаються представники органу доходів і зборів, що здійснив вилучення товарів або їх зберігав. Товари передаються для реалізації на **М.а.** органом доходів і зборів відповідно до договору, укладеного з організатором митного аукціону.

Організатор визначає дату і час проведення **М.а.** Строк його підготовки не повинен перевищувати одного місяця з дати прийняття товарів організатором **М.а.** Інформація про товари, що підлягають продажу публікується не пізніше ніж за 15 календарних днів до дати проведення **М.а.** в місцевих, регіональних або загальнодержавних засобах масової інформації. Інформація про товари, що підлягають продажу повинна містити такі відомості: найменування товарів, їх місцезнаходження; технічні характеристики, рік випуску; стартову ціну продажу; суму коштів, що вноситься учасником перед початком митного аукціону, назву банківської установи, адресу та номер рахунка, відкритого для їх внесення; кінцевий строк прийняття заяв; час і місце ознайомлення з товарами; час і місце проведення митного аукціону; адресу, номер телефону, час роботи організатора митного аукціону.

М.а. проводиться безпосередньо ліцитатором у формі публічних торгів. До початку торгів ліцита-

торів різних країн і правоохоронними органами всередині держави. Державний **М.а.к.** – один із заходів попереджень можливих митних правопорушень, застосування якого мало надати можливість на той час митній службі своєчасно й достатньою мірою виконувати економіко-регуляторну, захисну, фіскальну та інформаційно-статистичну функції митної політики, використовуючи існуючі кадрові можливості. Впровадження **М.а.к.** мало дозволити реалізувати концепцію добровільного дотримання норм законодавства суб'єктами ЗЕД.

Пашко П.В.

тор інформує учасників про товари, що підлягають реалізації, та умови їх продажу. Початком торгів вважається момент оголошення стартової ціни продажу лота, який першим виставлено на торги. За кожним лотом ліцитатор оголошує номер, зазначений в інформаційній картці, найменування товару, його стислу характеристику, стартову ціну і шкалу кроку аукціону. Лот виставляється на торги за наявності не менше двох учасників торгів. У разі коли протягом трьох хвилин після триразового оголошення стартової ціни лота учасники **М.а.** не виявляють бажання придбати запропонований ліцитатором лот, він знімається з торгів на цьому митному аукціоні.

У ході торгів учасники повідомляють про готовність придбати заявлений лот за оголошену ліцитатором ціну, піднімаючи картку учасника з номером, повернутим до ліцитатора або піднімаючи картку учасника з номером та пропонуючи одночасно свою ціну. Мовчання учасника, який першим підняв картку з номером, приймається ліцитатором як згода цього учасника з оголошеною ціною. У разі коли ціна, запропонована учасником, який першим підняв картку з номером, є більшою від запропонованої ліцитатором ціни, ліцитатор називає номер учасника і запропоновану ним ціну. У разі коли протягом трьох хвилин після триразового оголошення останньої ціни вища ціна не пропонується, ліцитатор одночасно з ударом молотка оголошує про продаж лота, називає продажну ціну та аукціонний номер переможця, за яким його зареєстровано як учасника **М.а.**

Учасникам **М.а.** і присутнім у залі особам забороняється розмовляти, пересуватися, вести пряму телевізійну трансляцію без відповідного дозволу на те організатора митного аукціону, фотографувати учасників під час проведення торгів, користуватися відеокамерами, засобами мобільного та пейджерного зв'язку, радіотелефоном тощо. Під час **М.а.** аукціонний комітет забезпечує ведення протоколів щодо кожної аукціонної угоди, до яких заносяться номери і назви лотів, стартова і продажна ціна товарів, пропозиції учасників митного аукціону та відомості про переможців. Протокол підписується ліцитатором і переможцем, що одержав право на придбання товару.

Переможець **М.а.**, що відмовився від підпи-

сання протоколу, позбавляється права на подальшу участь у **М.а.** За умови достатньої кількості учасників **М.а.** торги за відповідним лотом повнолюються. **М.а.** може бути припинений і товари знято з продажу на вимогу будь-кого з учасників чи організатора митного аукціону в разі невиконання аукціонним комітетом вимог щодо змісту інформації про товари, або порушення інших передбачених правил проведення **М.а.** Придбані покупцем на **М.а.** товари поверненню організаторові **М.а.** не підлягають.

Особи, які не є учасниками аукціону, можуть бути присутні на **М.а.** за умови внесення ними вхідної плати. Розмір вхідної плати визначається організатором і не повинен перевищувати одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Товари (лоти), виставлені та не продані на **М.а.** протягом 15 календарних днів з дня інформаційного повідомлення про його проведення або продані в кількості, що не перевищує 30 відсотків їх обсягу, підлягають уцінці, але не більше ніж на 20 відсотків їх вартості, визначеної в акті опису, оцінки та передачі товарів. Уцінка товарів з обмеженим строком зберігання або користування проводиться

у скорочені строки, залежно від їх споживчих властивостей.

М.а. вважається таким, що не відбувся, у разі: відсутності покупців або за наявності тільки одного учасника; несплати переможцем в установлені строки повністю належної суми за придбані товари, зазначеної в протоколі; порушення визначених умов його проведення. У разі визнання **М.а.** таким, що не відбувся, його організатор протягом трьох днів письмово повідомляє про це орган доходів і зборів, яким товари були передані на аукціонні торги.

Реалізації на **М.а.** не підлягають: предмети, що мають історичну, наукову, художню або іншу культурну цінність; предмети релігійного культу; лікарські та медичні препарати; наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори; валютні цінності (валюта України та іноземна валюта); алкогольні напої та тютюнові вироби; товари, заборонені до реалізації в Україні згідно із законодавством; товари, включені до номенклатури матеріальних цінностей Державного резерву, що затверджується КМУ, за переліком, визначеним Держрезервом.

Фрадинський О.А.

МИТНИЙ БАР'ЄР – обмеження імпорту товару шляхом підвищення ставок ввізного мита.

М.б. може застосовуватися окремою країною або митним союзом не лише для захисту та підтримки вітчизняного товаровиробника, а й з метою зміни товарної структури імпорту, покращен-

ня торгового балансу або досягнення інших цілей такої країни або митного союзу. Також застосування **М.б.** розглядається як засіб соціальної політики щодо обмеження імпорту соціально некорисних (небезпечних) товарів – тютюнових виробів, алкогольних напоїв, продукції, яка забруднює навколишнє природне середовище та ін.

У випадку суттєвого підвищення ставок ввізного мита, зростає вартість імпортованих товарів, що викликає економічну недоцільність їх ввезення або робить їх менш конкурентоспроможними у порівнянні до аналогічних вітчизняних, та призводить до зменшення обсягу імпорту таких товарів.

На практиці **М.б.** може встановлюватися як до окремого товару, незалежно від країни, з якої він імпортується, так і стосовно будь-яких товарів, що імпортуються з конкретної країни або групи країн.

Якщо держава є членом митного союзу чи іншої економічної організації, які встановили певні вимоги до застосування тарифних заходів, то використання **М.б.** для такої держави обмежене.

Коновалов Ю.О., Медвідь Ю.О.

МИТНИЙ БОРГ (англ. Customs debt) – обов'язкові платежі, що підлягають сплаті під час митного оформлення товарів у разі їх увезення на митну територію України для вільного використання; при гарантуванні: сума митних платежів, розрахована на дату поміщення товарів у відповідний митний режим, яка підлягала б сплаті у разі випуску цих товарів у вільний обіг на митній території України при настанні гарантійного випадку. Розмір

митного боргу може становити частину цієї суми митних платежів – відповідно частині товару, щодо якої встановлено невиконання зобов'язання. В ЄС – зобов'язання особи сплатити суму імпортованого мита (митний борг з імпорту) або експортного мита (митний борг з експорту), відповідної, згідно діючих норм Співтовариства, товарам, що імпортуються або експортуються.

Прус Л.Р.

МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МАЛЬТИ. Митний Департамент був офіційно відкритий французь-

ким grosмейстером Франсуа Еммануелем Маріа де Роан 27 липня 1776 р. Основну будівлю **М.д.М.**

було закладено безпосередньо на узбережжі Велікої Бухти, якраз під bastіонами Ласкаріс 1774 р.

М.д.М. входить до складу Міністерства фінансів і виконує покладені на нього функції щодо реалізації митної політики держави. Основними функціями **М.д.М.** є: участь у бізнес-плануванні та оцінці процесу розробки відомчих планів; співпраця з державними відомствами та установами центрального апарату уряду у питаннях, що стосуються діяльності митниці; проведення нарад у Міністерстві фінансів з питань оподаткування та внесення законодавчих пропозицій для забезпечення правильної інтерпретації та підвищення інформативності чинного законодавства; забезпечення ефективного та результативного обслуговування клієнтів; поліпшення управління людськими ресурсами; уведення в дію ефективних заходів контролю з фінансових питань.

Загальними цілями **М.д.М.** є збір відповідних доходів за рахунок мінімізації навантажень на трейдерів. **М.д.М.** несе відповідальність за здійснення контролю імпорту та експорту товарів, за застосування спрощених процедур, чітку інформацію. Мальта має у своєму розпорядженні систему угод про запобігання подвійного оподаткування з 35 країнами. Законодавство Мальти пропонує пільговий режим оподаткування і для бізнесу

деяких видів, наприклад, судновласницьких компаній, а також операторів тоталізаторів, що працюють через Інтернет, онлайніових казино. Основними податками Мальти є: прибутковий податок, трасти, податок на прибуток, валютні обмеження, забезпечувана законодавством конфіденційність, екологічний податок (з 01.09.2004 р.). Увезення іноземної валюти, дорожніх і платіжних чеків не обмежене за умови їх декларування. Можна ввезти до 1000 мальтійських лір на людину. Вивіз іноземних валютних коштів дозволений не більше суми, оголошеної в декларації при в'їзді. Можна вивезти не більше 1000 мальтійських лір на людину в купюрах або монетах.

Безмитно ввозяться до 200 сигарет, 100 маленьких сигар, 50 сигар, 250 г тютюну, до 1 л столового вина, 1 л алкогольних напоїв міцністю понад 22%, до 125 мл туалетної води та 10 мл парфумів, а також іншої парфумерії в кількості, необхідної для особистого використання. Дозволено ввезення комп'ютера, телевізора, відеомагнітофона або камери з обов'язковим декларуванням. Заборонено ввезення зброї, вибухових речовин, наркотиків, а також будь-яких рослин, ґрунту, тварин і птахів (в т. ч. їх опудал і домашніх тварин), продуктів харчування і напівфабрикатів із м'яса та птиці.

Ченцов В.В.

МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ РЕСПУБЛІКИ КІПР

функціонує при Міністерстві фінансів Республіки Кіпр. Місією **М.д.** є захист суспільства та навколишнього середовища, полегшення і поліпшення якості життя шляхом запобігання незаконному обігу наркотиків та інших предметів, що підпадають під заборони та обмеження; збір митних платежів; сприяння законній торгівлі та ведення бізнесу; збір та аналіз статистичних даних, що стосуються торговельної діяльності **М.д.**

М.д. виконує такі функції:

- запровадження і стягнення імпорتنих мит, акцизів і ПДВ на імпортовані товари;
- контроль за рухом товарів з інших держав-членів на Кіпр і навпаки, а також стягнення митних

зборів і ПДВ на зазначені товари;

– управління потоком товарів з районів Кіпру, які не знаходяться під контролем уряду Республіки Кіпр в райони, які знаходяться під контролем уряду республіки в рамках нинішньої системи ЄС;

– активна участь у роботі комітетів і органів ЄС;

– забезпечення безпеки переміщення товарів, заборон й обмежень на імпорт, експорт і транзит певних товарів (наркотики, прекурсори, зброя) та застосування відповідних санкцій (ембарго);

– застосування заборон та обмежень на імпорт, експорт і транзит флори й фауни, яка знаходиться під загрозою зникнення, видів спадщини, авторського права;

– авторизація та контроль за спрощенням митних процедур і процесів, відповідно до митного законодавства ЄС;

– активна участь в транзиті вантажів;

– збір та аналіз статистичної митної інформації;

– співпраця з міжнародними митними органами та організаціями.

Штаб-квартира **М.д.** знаходиться в Нікосії, де формується політика **М.д.** та здійснюються технічні операції.

Туржанський В.А.

МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ СЛУЖБИ ДОХОДІВ ГРУЗІЇ – структурний підрозділ Служби доходів Грузії (Revenue service (RS)), яка підпорядкована Міністерству фінансів. Генеральний директор RS здійснює нагляд за діяльністю **М.д.** У своїй діяльності

Департамент керується Конституцією Грузії, міжнародними угодами, Податковим кодексом Грузії, іншими нормативними актами Грузії. **М.д.** є юридичною особою. **М.д.** очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з неї міністром

REVENUE SERVICE

фінансів Грузії за поданням Генерального директора RS. Голова має заступників, які призначаються і звільняються з посади Генеральним директором RS Грузії. Голова **М.д.** в межах його компетенції: представляє **М.д.** у відносинах з іншими органами державної влади; забезпечує дотримання законодавчих і підзаконних актів Грузії; забезпечує управління, координацію і нагляд за діяльністю структурних підрозділів **М.д.**; вносить пропозиції щодо заохочення або накладання дисциплінарних стягнень до працівників; підзвітний Генеральному директору RS Грузії; надає дозвіл щодо доступу до автоматизованої системи баз даних RS Грузії.

Відповідно до Статуту, **М.д.** забезпечує: державний нагляд за товарами та реєстрацією транспортних засобів під час переміщення через митний кордон; реалізацію торгової політики і заходів державного контролю в пунктах пропуску через державний кордон; внесення відповідних записів до проїзних документів та реєстрацію інформації, що стосується осіб, транспортних засобів та / або товарів в автоматизованій базі даних Міністерства внутрішніх справ при перетині державного кордону Грузії; в межах компетенції – захист прав інтелектуальної власності; санітарно-карантинний контроль, державний ветеринарний, прикордонний карантинний, фітосанітарний контроль; в межах компетенції RS – видачу, внесення змін і

скасування дозволів на експорт, імпорт, реекспорт або транзит продукції, що підлягають ветеринарному контролю, імпорту рослинного походження товарів, що підлягають фітосанітарному контролю товарів подвійного призначення, імпорт і експорт ліків, які піддаються особливому контролю; співробітництво з правоохоронними органами щодо поставок, які підлягають державному контролю; координацію електронного документообігу між органами державної влади щодо видачі дозволів на вивезення та ввезення продукції, що підлягає експортному контролю за допомогою автоматизованої системи «Відстеження 7», яка функціонує в рамках експортного контролю та безпеки кордонів; видача дозволів у відповідності з принципом єдиного вікна; обробка інформації, пов'язаної з порушенням законодавства, виявлених в зоні контролю з метою його розміщення в інформаційній системі; проведення постійного моніторингу поточної діяльності податкової служби; аналіз результатів моніторингу та, при необхідності, надання інформації до відповідних органів з метою ліквідації черг та поліпшення якості обслуговування.

Крім **М.д.**, структурним підрозділом RS Грузії є Відділ митного оформлення (В.м.о.), який також має статус юридичної особи. До основних функцій В.м.о. відносять: моніторинг, контроль та аналіз товарних операцій; моніторинг процесу виконання прийнятих рішень, пов'язаних з виконанням товарних операцій; здійснення державного контролю за товарами, що перебувають під державним контролем та/або на транспортних засобах за допомогою рентгенівських сканерів; аналіз та обробка інформації, отриманої в результаті сканування; видача сертифікатів про походження товарів для експорту.

Несторишен І.В.

МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЯМАЙКИ. У 1985 р. при Уряді Ямайки був створений Податковий департамент для покращення звітності та збільшення збору податків, якого з часом було розділено на митний і акцизний департаменти та департамент внутрішніх доходів. У жовтні 1991 р. уряд Ямайки разом зі Всесвітнім банком реорганізували податкову службу за функціональним принципом. Одним з елементів реорганізації є подальше підпорядкування підрозділів митного та акцизного управління Ямайському митному департаменту й Головному управлінню податкового споживання (GCT).

Головними завданнями **М.д.Я.** є: збір коштів до державного бюджету та забезпечення захисту від незаконного імпорту; оцінка та справляння митних зборів, платежів і штрафних санкцій на товари, що імпортуються; виявлення та припинення контрабанди, в тому числі наркотиків і нелегальних лікарських засобів та препаратів; пропуск пасажирів, багажу, вантажів і поштових відправлень; виявлення та затримання осіб, які займаються незаконною діяльністю, спрямованою на порушення митного законодавства.

М.д.Я. входить до структури податкових органів і підпорядковується управлінню податкової адміністрації, яке, у свою чергу, підпорядковується

ся Міністерству фінансів. Міністерство фінансів несе загальну відповідальність за розробку фінансових та економічних основ політики уряду, збір і розподіл державних доходів. Відповідно до реформи 1994 р. голова **М.д.Я.** підпорядковується голові Податкової адміністрації. З метою координації та узгодження митної та податкової політики він подає голові Податкової адміністрації відповідну доповідь. Діяльність **М.д.Я.** регулюється Законом про митницю. Додатково до своїх власних законів митні органи видали більше 125 законів для інших державних установ. Основним законодавчим актом, що регулює ЗЕД Ямайки є Митний акт (The Customs Act) від 21 липня 1941 р. зі змінами.

Зазначені положення деталізуються в спеціальних нормативно-правових актах. Їх можна систематизувати в такі групи: акти що визначають порядок переміщення товарів, предметів і громадян різними видами транспорту (акт про водний транспорт, акт про повітряний транспорт, акт про цивільну авіацію, Токійська, Монреальська та Га-агська конвенції про цивільну авіацію); акти, що визначають порядок переміщення товарів, тран-

МИТНИЙ ДИРЕКТОРАТ МІНІСТЕРСТВА ОПОДАТКУВАННЯ ДАНІЇ. Питаннями митного контролю управляє **М.д.**, який безпосередньо підпорядковується відповідним службам комісії ЄС. Підставою для класифікації переміщуваних товарів через кордон Данії та визначення розмірів мита, що підлягає сплаті з цих товарів, є «Митний тариф Данії», уведений в дію з 1 січня. 1988 р. До його основи покладено «Гармонізовану систему опису й кодування товарів» Ради з митної співпраці, «Єдину номенклатуру ЄЕС» та «Єдиний тариф ЄЕС».

SKATTEMINISTERIET

Данія дотримується єдиних для ЄС вимог щодо маркування продукції та тарифів для товарів, що постачаються ззовні ЄС. Мита на такі товари, як насіння злаків, рис, молоко і молочну продукцію, яловичину і телятину, оливкову олію та цукор встановлюються за допомогою системи різних ставок, яка використовується для того, щоб зрівняти ціни на імпортовану продукцію з внутрішніми цінами ЄС. Митні процедури, зокрема класифікація та оцінка вартості товарів,

МИТНИЙ ІНДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ (англ. EBA – European Business Association) – один з чотирьох індексів, які визначають представниками EBA.

EBA – неприбуткова організація, що об'єднує понад 900 іноземних та вітчизняних компаній, які

спортних засобів (акт про ввезення тварин, акт про небезпечні наркотичні засоби, акт про вогнепальну зброю, акт про лікарські засоби); акти, що визначають порядок нарахування та справляння митних платежів (акт про ввізне мито, акт про митні платежі (демпінг та субсидії)); акти, що визначають порядок переміщення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності (акт про авторське право, акт про комерційні найменування).

Товари випускаються у вільний обіг за умови, якщо: назва та найменування товару відповідають митному тарифу; заявлена митна вартість відповідає дійсній; задекларовані дані щодо ваги відповідають дійсним. Товари, конфісковані у процесі розвантаження та контролю, поміщуються на Королівський склад для подальшого відчуження або знищення. Мита, податки і збори на імпортовані товари наступні: увізне мито, гербове мито, додаткове гербове мито, генеральний податок на споживання (GCT), спеціальний податок на споживання (SCT), стандартна плата відповідності (SCF), митна плата за користування (CUF), комісійна плата за оформлення, екологічне мито.

Ченцов В.В.

проводяться відповідно до правил ЄС. На більшість товарів не потрібно ліцензій на імпорт. Виняток становлять алкогольні напої, зброя, деякі види ліків, продуктів харчування та хімічні речовини. Членство Данії в НАТО обумовлює участь країни в особливому режимі регулювання експорту та реекспорту стратегічних товарів. На низку продуктів харчування Данія має свої власні стандарти, що обумовлено більш високими санітарними та екологічними вимогами, ніж встановлено в ЄС. У той час як стандарти всередині спільного ринку ЄС гармонізуються, в окремих країнах присутні нові нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі, у зв'язку з цим фірми Данії відчувають певні труднощі. Цими проблемами займаються відповідні відомства – Міністерство економіки і підприємництва Данії, Агентство із забезпечення добросовісної конкуренції Данії.

Нетарифні бар'єри, тобто заходи щодо захисту внутрішнього ринку країни від іноземної конкуренції методами, відмінними від митно-тарифних, застосовуються Данією в контексті загальної торговельної політики Європейського Співтовариства в основному проти товарів з країн, що не входять до ЄС. Певну роль в Данії відіграють такі види торговельних бар'єрів, як безпосередні кількісні обмеження імпорту та ліцензування імпорту.

Ченцов В.В.

працюють в Україні. Сьогодні Асоціація є провідною організацією міжнародного бізнесу в Україні. Європейська Бізнес Асоціація була створена в 1999 р. Ініціатором створення Європейської Бізнес Асоціації була Європейська Комісія, яка зацікавлена в підтримці європейського бізнесу на Україні та

Символіка ЄБА

налагодженні двосторонніх зв'язків Україна – ЄС.

Беручи до уваги пріоритети України щодо інтеграції в ЄС, основною метою діяльності Асоціації є налагодження стосунків європейського бізнесу з представниками влади в Україні для співпраці щодо створення сприятливих умов ведення бізнесу та залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.

Оцінка **М.і.** Асоціації проводиться Європейською Бізнес Асоціацією за підтримки дослідницької компанії InMind. Індекс розраховується на основі регулярного моніторингу оцінок ефективності роботи митної служби України першими особами компаній-членів Митного Комітету Асоціації. **М.і.** представляє собою набір із наступних 4-х показників оцінки митних процедур серед компаній, які взаємодіяли з митною системою:

- середнє число днів, що були витрачені на митне оформлення однієї партії товару;
- відсоток фізичних перевірок товарів;
- загальна кількість відмов щодо застосування першого методу визначення митної вартості (частка від загального числа митних декларацій, %);
- середня кількість документів на одну партію.

Результати представлені по кожному з 4-х показників окремо, в наступному вигляді: середнє значення по кожному показнику (середнє арифметичне) відображене в графіку і таблиці; числове значення, що розділяє наполовину вищу та нижчу частини вибірки (медіана).

Результати також розділяються за наступними показниками:

1. Тип компанії: лише імпорт/експорт виробленої продукції, компанії, що мають також місцеве виробництво; компанії, які надають послуги та імпортують/експортують товари для власних потреб.

2. Типи товарів/послуг, що пропонує компанія: споживчі товари; промислові товари; послуги.

Нововведенням, використаним при аналізі результатів в 2012 р. **М.і.**, стало виведення інтегрального індексу та додаткове дослідження таких факторів, як практичне використання системи електронного декларування, оцінка рівня корупційності та бюрократизації митних органів, а також діагностика застосування нового Митного кодексу.

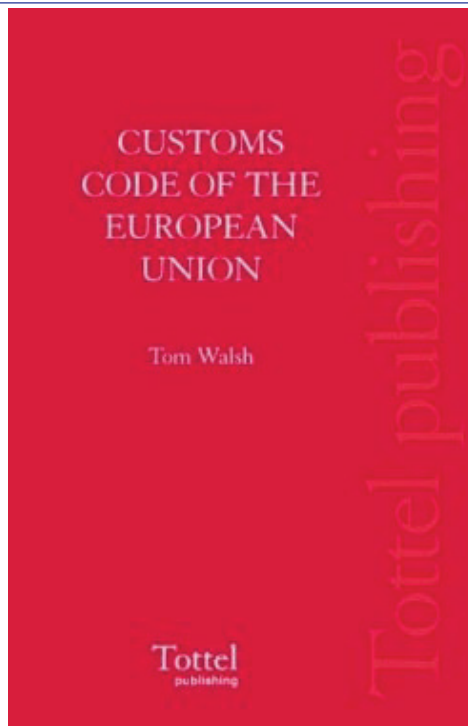
Несторишен І.В.

МИТНИЙ КОДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

– основний нормативний акт ЄС, що базується на Договорі про заснування ЄС та в якому встановлено загальні митні правила і процедури, які регламентують торгівлю з третіми країнами.

У відповідності з міжнародними законами, конвенціями і законодавством ЄС в інших сферах **М.к.** застосовується на всій митній території ЄС. При цьому деякі положення **М.к.** можуть бути застосовані за межами митної території відповідно до законодавства, що регулює певні сфери діяльності, або відповідно до міжнародних конвенцій.

Основні положення **М.к.** було визначено регламентом Європейської Ради 2913/92 від 12 жовтня 1992 р., який вступив у дію 01 січня 1994 р. **М.к.** (1992 р.) виконав важливу роль щодо консолідації актів вторинного законодавства ЄС в митній сфері, оскільки об'єднав положення 75 регламентів, прийнятих протягом 1968-1992 рр. **М.к.** базувався на концепції внутрішнього ринку і регулював заходи спільної сільськогосподарської та торгівельної політики. Містив у собі основи митного законодавства; правила, пов'язані із митними напрямками діяльності, що мають економічний ефект (митні режими, митні процедури, підстави зміни, знищення товарів); правила, пов'язані із питаннями митного боргу та скасуванням рішень, пов'язаних із митними питаннями.

З метою забезпечення умов для застосування **М.к.** було прийнято спеціальний регламент Європейської Ради 2454/93 (02 липня 1993 р.) – Імплементаційний кодекс (складається більш ніж з 700 статей і 100 окремих додатків). Головною метою цього Кодексу є усунення перешкод для торгівлі між державами-членами ЄС, проведення єдиної зовнішньої митної політики щодо третіх країн. В Імплементаційному кодексі конкретизуються правила і положення **М.к.** та наведено форми уніфікованих документів, які використовуються митними службами країн ЄС.

У 2008 р. видано модернізований Митний кодекс ЄС відповідно до регламенту Європейської Ради 450/2008 від 23 квітня 2008 р., який вступив у дію 24 червня 2008 р. та мав почати застосовуватися в повному обсязі не пізніше 24 червня 2013 р. Він був спрямований в першу чергу на модернізацію митної справи в межах ЄС, зокрема, в рамках виконання програм ЄС щодо розбудови інформаційного суспільства – «i2010», створення Електронного Уряду «i2010 eGovernment Action Plan» та розбудови системи «Електронна Митниця» - «Customs 2013». Зокрема, багато з норм модернізованого **М.к.** спрямовані на запровадження нових митних процедур, які б відповідали стандартам, необхідним для запровадження систем електронного декларування, управління ризиками, безпаперового документообігу в митних органах тощо. Отже, передбачалось значно ширше використання в митних операціях інформаційних технологій, тому він мав впроваджуватись посту-

пово – по мірі того, як почнуть діяти правила його застосування. Визначення точної дати, з якої модернізований кодекс мав почати застосовуватися в повному обсязі, на момент його прийняття, було ускладнено через необхідність розробки і впровадження комп'ютерних систем для нових автоматизованих митних процедур. У той же час, Митний кодекс 1992 р. (з подальшими редакціями) та Правила його застосування не скасовані і залишалися чинними.

Якщо **М.к.** (1992 р.) складався з 9 розділів, 253 статей, то у модернізованому **М.к.** 2008 р. було 9 частин, 38 розділів, 28 глав, загальним обсягом 188 статей.

20 лютого 2012 р. Комісія ЄС запропонувала допрацювати Модернізований **М.к.** у Кодекс Митного Союзу (Community Customs Code (Modernised Customs Code)), а 11 вересня 2013 р., парламент ЄС прийняв зміни до **М.к.** ЄС. Вони направлені на спрощення і уніфікацію митних правил і процедур на всьому митному просторі ЄС. Одним з головних завдань внесення змін до **М.к.** є повний відмова від паперових носіїв на користь електронних митних технологій, а також гармонізація практик, що застосовуються національними митними адміністраціями різних країн-членів ЄС. Крім цього, передбачаються й додаткові заходи щодо прискорення митних процедур для уповноважених економічних операторів. За даними Європейської Комісії очікується, що положення **М.к.** повинні бути повністю реалізовані до кінця 2019 р.

Прус Л.Р.

МИТНИЙ КОДЕКС МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІЇ І КАЗАХСТАНУ – кодифікований нормативно-правовий акт, який регулює економічні відносини між країнами-учасниками Митного союзу, контролює діяльність митних органів і дозволяє вирішувати питання судового характеру. Замінив собою митні кодекси країн-учасниць митного союзу. **М.к.** був підписаний главами всіх трьох держав 27 листопада 2009 р. у Мінську з метою формування правової бази Митного союзу в рамках Євразійського економічного співтовариства, який формально почав діяти з 01 січня 2010 р.

За своєю правовою силою цей кодекс розглядається як наднаціональний правовий акт безпосередньо прямої дії, що забезпечує правове регулювання зовнішньої торгівлі та інших форм ЗЕД країн – учасниць Митного союзу. Першою, 21 травня 2010 р., ратифікувала **М.к.** Митного союзу Російська Федерація, республіка Казахстан – 25 червня 2010 р., республіка Білорусь – 2 липня 2010 р.

Документ визначає компетенцію, права та обов'язки членів організації, включаючи правоохоронну діяльність, а також права та обов'язки суб'єктів ЗЕД, передбачає формування єдиної товарної номенклатури ЗЕД, визначення країни походження товарів та їх митної вартості, ви-

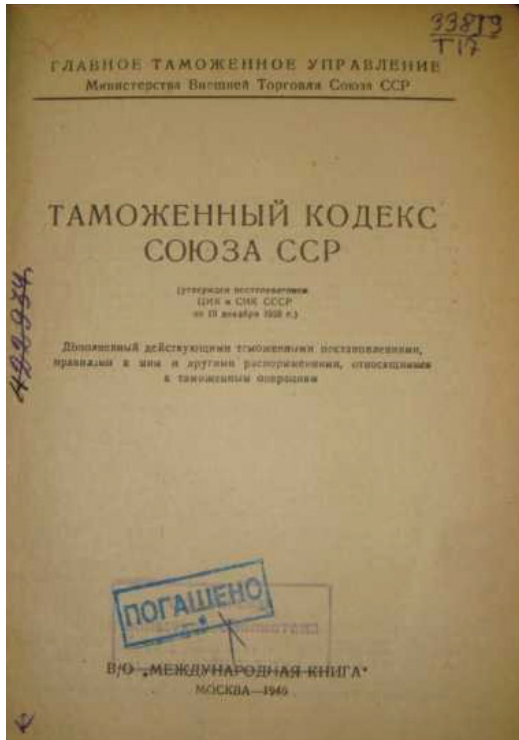

дів митних платежів і порядок їх застосування та стягнення, застосування єдиних ставок мита, загальних принципів нетарифного регулювання та відсутність торгових бар'єрів і митного огляду, а та-

кож більш тісне економічне співробітництво країн-учасниць. **М.к.** складається з 2 частин, 8 розділів, 50 глав, загальним обсягом 372 статті.

Прус Л.Р.

МИТНИЙ КОДЕКС СРСР – систематизований законодавчий акт, який регулював організацію митної справи та діяльність органів митного контролю на території СРСР протягом 1929 – 1991 рр.. Існував у трьох редакціях – 1928 року, 1964 р. та 1991 р.

*Митний кодекс союзу СРСР, редакція 1928 року.
(видання 1945 року)*

М.к. в редакції 1928 р. був прийнятий Центральним Виконавчим Комітетом СРСР (ЦВК СРСР) 19 грудня 1928 р. та підписаний Головою ЦВК СРСР М. Калініним, заступником Голови Ради Народних комісарів СРСР В. Шмідтом та А. Толоконцевим (за Секретаря ЦВК СРСР). Складався із 4 відділів, 18 глав та 188 статей.

Відділ I «Організація митного управління» (4 глави, 24 статті) – врегулював організаційно-правові засади діяльності митних органів; спростив їх структуру, ліквідувавши районні митні управління; деталізував повноваження митної служби. Відділ II «Про митні операції» (14 глав, 139 статті) – регламентував перевезення вантажів різними видами транспорту, між митними установами та у прикордонних районах; митний догляд вантажів та їх опо-

даткування митними зборами; пересилання міжнародних поштових відправлень; пропуск через митний кордон осіб та їх речей; застосування пільг для фізичних і юридичних осіб; встановив види порушень митних правил (окрім контрабанди) та покарання за їх вчинення. Відділ III «Про контрабанду, стягнення та провадження справ за контрабандою» (22 статті) – дав визначення контрабанди та її видів; встановлював розмір штрафних санкцій за вчинення контрабанди (базовий штраф становив визначену митним органом вартісну величину предмета контрабанди); за контрабанду вчинену повторно протягом трьох років передбачалося застосування, у якості каральної санкції, адміністративної висилки. При виявленні фактів кваліфікованої контрабанди – передбачалася передача справи до суду для притягнення до кримінальної відповідальності. Відділ IV «Про порядок утримання мита та митних зборів а також штрафів за порушення митних постанов» (3 статті) – врегулював зазначені питання. **М.к.** в редакції 1928 р. втратив свою силу із вступом у дію Митного кодексу СРСР 1964 року.

М.к. в редакції 1964 р. був прийнятий Верховною Радою СРСР 5 травня 1964 р. та введений у дію 1 липня цього ж року. Систематизував вимоги щодо здійснення митної справи відповідно до тогочасних реалій. Надав право Міністру зовнішньої торгівлі розробляти і видавати інструкції та накази на виконання положень **М.к.** На відміну від попередньої редакції був більш компактним і лаконічним, складався із 3 розділів, 10 глав, 120 статей та 1 додатку.

Розділ I «Організація митного управління» складався із 7 статей та регламентував питання організації митної справи на території СРСР. Розділ II «Митні операції» поділявся на 10 глав та 88 статей. Встановлював порядок переміщення вантажів різними видами транспорту, міжнародними поштовими відправленнями; огляд, зберігання та випуск вантажів; сплату митних зборів та інше. Розділ III «Відповідальність за порушення митних правил і за контрабанду» складався із 25 глав та передбачав систему штрафів; віднесення права на застосування штрафних санкцій до компетенції начальників митниць та їх заступників; визначив, що гранична величина адміністративної відповідальності громадян за вчинення контрабанди не могла перевищувати 50 карбованців, а для посадових осіб – 100 карбованців. В кримінальному порядку наказувалася контрабанда вибухових, наркотичних сильнодіючих і отруйних речовин, зброї та військового спорядження, а також контрабанда товарів та інших цінностей з використанням спеці-

альних сховищ, наданням невірної інформації, за попередньою домовленістю осіб чи із використанням службового становища. Додатком до **М.к.** був «Опис прапора митних установ СРСР та перебуваючих у їх розпорядженні суден» який являв собою Державний прапор СРСР в правому нижньому куті якого, на відстані однієї восьмої від нижнього краю та однієї шостої від зовнішнього краю, розміщувалися два перехрещених жезли Меркурія зеленого кольору розміром в одну третину ширини прапора. **М.к.** в редакції 1964 р. втратив свою силу із вступом у дію **М.к.** 1991 р.

М.к. в редакції 1991 р. був прийнятий Верховною Радою СРСР 26 березня 1991 р. та введений у дію 1 липня цього ж року. Складався із 9 розділів («Загальні положення», «Переміщення і пропуск через митний кордон СРСР товарів та інших предметів», «Митний контроль», «Мито і митні збори», «Митне оформлення», «Порядок переміщення через митний кордон СРСР предметів міжнародних та іноземних організацій, представництв та осіб, що користуються на території СРСР митними пільгами», «Контрабанда і пору-

шення митних правил, провадження у справах про контрабанду і порушення митних правил», «Розпорядження товарами та іншими предметами», «Міжнародні договори СРСР»), 17 глав, 138 статей та 2 додатків («Опис прапору митних органів СРСР та перебуваючи у їх розпорядженні морських і річкових суден», «Опис розпізнавального знаку автотранспортних засобів і повітряних суден, що знаходяться у розпорядженні митних органів СРСР»). **М.к.** в редакції 1991 р. запровадив принципи здійснення митної справи на основі єдності митної території, митного законодавства, справляння мит і митних зборів; відповідав тогочасним реаліям та був направлений на лібералізацію і розвиток зовнішньої торгівлі.

Після розпаду СРСР **М.к.** 1991 р. продовжив діяти в більшості союзних республік до створення і прийняття ними власних кодифікованих нормативно-правових актів митного спрямування. В Російській Федерації, як правонаступниці СРСР, втратив свою силу 21 липня 1993 р. із вступом у дію Митного кодексу Російської Федерації.

Фрадінський О.А.

МИТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ – кодифікований нормативно-правовий акт, що визначає засади організації та здійснення державної митної справи в Україні, регулює економічні, організаційні, правові, кадрові та соціальні аспекти діяльності Міндоходів України. **МКУ** спрямований на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутріш-

нього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету, а також забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи.

Перша редакція **МКУ** була прийнята 12 грудня 1991 р. № 1970-XII, введена в дію 01 січня 1992 р. **МКУ** 1992 р. містив 11 розділів, 24 глави, 164 статті: загальні положення; митний контроль; митне оформлення; переміщення та пропуск через митний кордон України товарів та інших предметів; мито та митні збори; перевезення, зберігання і розпорядження товарами та іншими предметами, що знаходяться під митним контролем; контрабанда; порушення митних правил, провадження у справах про порушення митних правил; відповідальність митних органів та їх службових осіб; службові особи митних органів, правовий і соціальний захист працівників митних органів; міжнародні договори.

Підготовку другої редакції **МКУ** та її розгляд було викликано необхідністю приведення митного законодавства у відповідність до набуття чинності Конституції України, гармонізації та уніфікації із загальноприйнятими в європейській та світовій практиці нормами і стандартами, а також приведення **МКУ** у відповідність до ринкової економіки. ВРУ четвертого скликання 11 липня 2002 р. було прийнято другу редакцію **МКУ** № 92-IV, яка набула чинності 01 січня 2004 р. **МКУ** 1992 р. включав 21 розділ, 67 глав, 432 статті і містив чимало норм-відсилок, прямих приписів на прийняття підзаконних актів. Друга редакція **МКУ** втратила чинність у зв'язку із прийняттям третьої редакції **МКУ**. Вона була прийнята 13 березня 2012 р. за № 4495-VI та набула чинності 01 червня 2012 р. **МКУ** 2012 містить 20 розділів

(загальні положення; країна походження товару; митна вартість товарів та методи її визначення; Українська класифікація товарів ЗЕД; митні режими; переміщення і пропуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України; митні формальності при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту; зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення на складах органів доходів і зборів та розпорядження ними; митне оформлення; митні платежі; гарантії забезпечення виконання зобов'язань перед органами доходів і зборів; митний контроль; особливості пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами; особливості пропуску та оподаткування

товарів, що переміщуються через митний кордон України представництвами іноземних держав, міжнародними організаціями та офіційними особами, а також дипломатичними представництвами України, що знаходяться за кордоном; сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України; здійснення органами доходів і зборів контролю за окремими видами діяльності підприємств; митна статистика; запобігання та протидія контрабанді; порушення митних правил та відповідальність за них; провадження у справах про порушення митних правил; митна служба України), а також окремих розділ 21 «Прикінцеві та перехідні положення» загальним обсягом 590 статей.

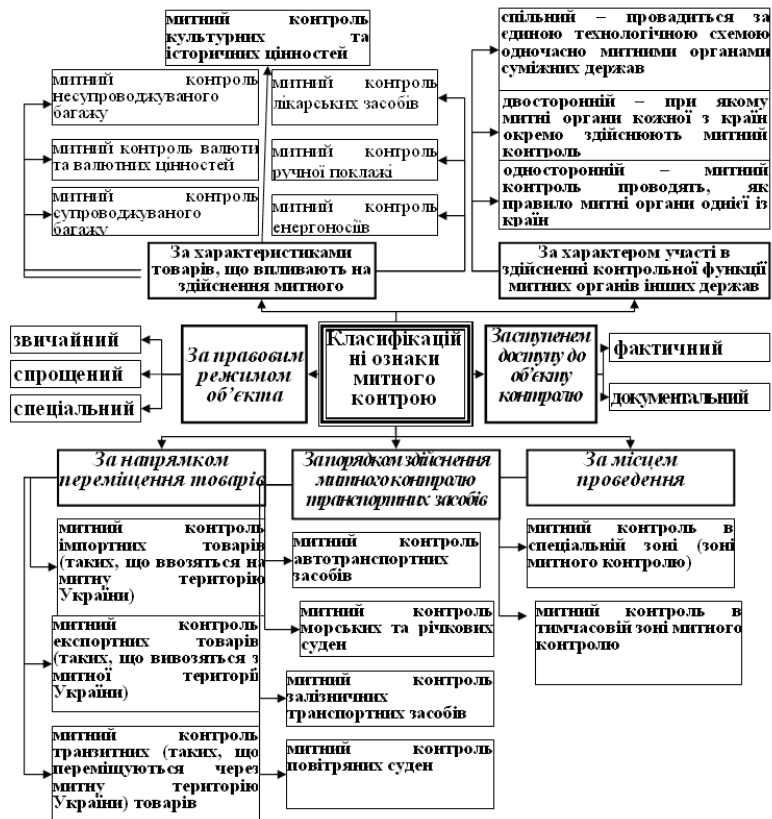
Прус Л.Р.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ – сукупність заходів, що здійснюють органи доходів і зборів в межах своїх повноважень з метою забезпечення додержання норм митного законодавства та міжнародних договорів, укладених у встановленому законом порядку.

В інтерпретації оновленої Кіотської конвенції (глава 2 «Визначення понять» Генерального додатку) **М.к.** (Customs control) – це заходи, які використовують органи доходів і зборів для гарантування виконання митного законодавства. Формальною визначеною 6 форм **М.к.** – перевірка та виявлення за допомогою різних форм контролю відповідності проведених митних операцій та дій митному законодавству; дотримання фізичними та юридичними особами, які беруть участь у митній діяльності, встановлених митних правил і процедур, тобто порядку переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів. В якості ознак, що застосовуються для технічного позначення та розрізнення між собою окремих форм **М.к.**, приймаються ознаки об'єкта спрямування діяльності (інформація, товари, транспортні засоби, приміщення, системи обліку тощо) та характер діяльності (пошук, перевірка, порівняння тощо).

Кіотською конвенцією застосовується також поняття, похідне від терміну

«**М.к.**» – «методи контролю». Таких методів, як визнаних та рекомендованих до впровадження різновидів світової практики здійснення **М.к.**, два: контроль за переміщеннями – заходи контролю, які застосовуються до товарів і транспортних засобів до або після їх прибуття/вибуття, або під час перебування під митним режимом, до моменту їх випуску; контроль на основі методів аудиту – сукупність заходів, за допомогою яких Міндоходів

Класифікаційні ознаки митного контролю

України переконується у правильності заповнення декларацій на товари та достовірності зазначених у них даних, перевіряючи наявні у причетних до декларування осіб відповідні книги обліку рахунків, документи, облікову документацію та комерційну інформацію.

М.к. є різновидом державного контролю та здійснюється відповідно до наступних принципів: законності, системності, систематичності, дієвості, гласності. **М.к.** властиві їй специфічні принципи, що відрізняють його від інших видів державної контрольної діяльності, а саме принципу вибіркової, мінімізації митних процедур, безперервності. Зокрема, принцип вибіркової означає, що форми та обсяг контролю при митному оформленні, обираються підставі результатів системи управління ризиками. Крім того, якщо за результатами застосування системи управління ризиками не визначено необхідності проведення митного огляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, митне оформлення та випуск цих товарів, транспортних засобів за рішенням органу доходів і зборів можуть бути здійснені без пред'явлення зазначених товарів, транспортних засобів органу доходів і зборів або з пред'явленням, але без проведення їх митного огляду. Важливою особливістю **М.к.** є те, що його проведення допускається і після випуску товарів у вільний обіг.

Слід зазначити, що при ввезенні **М.к.** починається з моменту перетинання товаром і транспортним засобом митного кордону України, а при вивезенні – з моменту пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного оформлення та їх декларування в установленому порядку. Товари, транспортні засоби комерційного призначення перебувають під **М.к.** з моменту його початку і до закінчення згідно із заявленим митним режимом. Граничний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення під **М.к.** не може перевищувати 180 календарних днів, крім митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму. Товари, що переміщуються через митний кордон України, разом з їх упаковкою та маркуванням, транспортні засоби комерційного призначення, якими вони переміщуються через митний кордон України, пред'являються у незмінному стані для **М.к.**, а документи на них подаються органом доходів і зборів у пунктах пропуску через державний кордон України та в інших місцях на митній території України, встановлених органами доходів і зборів для здійснення **М.к.** та митного оформлення, не пізніше ніж через три години після прибуття зазначених товарів у пункт пропуску через державний кордон України або інше визначене органами доходів і зборів місце. Товари, транспортні засоби комерційного призначення, які перебувають під **М.к.** і за якими власник або уповноважена ним особа не звернулася до закін-

чення граничного строку набувають статусу таких, що зберігаються на складі органу доходів і зборів. **М.к.** закінчується: 1) у разі ввезення на митну територію України – після закінчення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму; 2) у разі вивезення за межі митної території України – після здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення та перетинання ними митного кордону України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму.

М.к. здійснюється у місцях розташування органів доходів і зборів, а також в інших місцях, визначених законодавством. З метою забезпечення здійснення органами доходів і зборів **М.к.** товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, проведення заходів, пов'язаних з виявленням, попередженням та припиненням контрабанди і порушень митних правил, створюються зони **М.к.** у пунктах пропуску через державний кордон України, на територіях морських і річкових портів, аеропортів, на залізничних станціях та на територіях підприємств, вільних митних зон, митних складів, складів тимчасового зберігання, а також в інших місцях, визначених законодавством

Основні функції **М.к.**: забезпечення дотримання митного законодавства; захист економічних інтересів держави на внутрішньому та на зовнішньому ринках; реалізація заходів щодо захисту прав, законних інтересів громадян, суб'єктів ЗЕД; стягнення мита, податків та інших митних платежів; запровадження ефективного механізму здійснення внутрішньо – та зовнішньоекономічної політики; сприяння прискоренню товарообігу через митний кордон держави шляхом встановлення спрощених процедур; виявлення, припинення та попередження порушень митних правил.

З метою скорочення часу проведення **М.к.** та підвищення його ефективності органи доходів і зборів можуть використовувати технічні та спеціальні засоби, а також службових собак. Зокрема, до числа технічних та спеціальних засобів відносяться: оглядова рентгенотелевізійна техніка, інспекційно-доглядові комплекси, засоби пошуку, засоби нанесення та зчитування спеціальних міток, доглядовий інструмент, технічні засоби поверхневого зондування, технічні засоби ідентифікації, хімічні засоби ідентифікації, технічні засоби митного контролю матеріалів, що діляться, і радіоактивних матеріалів, а також низка інших технічних засобів.

На думку багатьох науковців, до пріоритетних напрямів вдосконалення процедур митного контролю можна віднести:

- повномасштабне впровадження електронно-го декларування;
- впровадження ризикоорієнтованої системи **М.к.**;
- використання нових інструментів **М.к.** (мит-

ний постаудит);

- широке використання інформаційних технологій.

Кунев Ю.Д., Несторишен І.В.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – заходи, які здійснюються з метою виконання митних формальностей та забезпечення додержання норм законодавства з митної справи при переміщенні через митний кордон міжнародних експрес-відправлень.

При переміщенні міжнародних експрес-відправлень через митний кордон України їх пропуск здійснюється в найкоротший строк. Окрім митного контролю, товари, що переміщуються у міжнародних експрес-відправленнях, можуть підлягати санітарному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному та іншим видам контролю.

Контролюючий орган, у зоні діяльності якого розташований пункт пропуску через державний кордон України, здійснює пропуск вантажу експрес-перевізника на митну територію України на підставі поданого експрес-перевізником єдиного транспортного документа, який одночасно є документом контролю доставки з пункту пропуску до центральної (регіональної) сортувальної станції. Вантаж експрес-перевізника переміщується з пункту пропуску через державний кордон України до митниці, у зоні діяльності якої розташована центральна (регіональна) сортувальна станція, і в зворотному напрямку під митним забезпеченням з використанням програмно-інформаційного комплексу. При надходженні міжнародного експрес-відправлення до митниці призначення посадова особа цієї митниці здійснює підтвердження шляхом проставлення відмітки на супровідних документах, що експрес-перевізник виконав узяті на себе зобов'язання щодо доставки та пред'явлення міжнародного експрес-відправлення.

Обов'язок декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях, покладений на експрес-перевізника чи уповноважену ним особу. При цьому товари, які не є об'єктом оподаткування митними платежами, а також міжнародні експрес-відправлення документарного характеру декларуються в усній формі на підставі товаросупровідних документів. Інші товари, що переміщуються через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях, підлягають письмовому декларуванню.

Посадові особи підрозділу митного оформлення, у зоні діяльності якого розташована центральна (регіональна) сортувальна станція, розпочинають **М.к.** після їх декларування та подання контролюючому органу всіх документів, необхідних для здійснення **М.к.**

Місцем здійснення **М.к.** через митний кордон України, є центральні (регіональні) сортувальні станції або місце розташування (проживання) відповідного одержувача (відправника).

Операції з міжнародними експрес-відправленнями (розпакування, перепакування, пред'явлення для огляду тощо) та їх зберігання до випуску у вільний обіг чи повернення відправникам здійснюються під митним контролем. При проведенні митного огляду товарів, що переміщуються в міжнародних експрес-відправленнях, як правило, використовуються технічні засоби митного контролю. Сортування та обробка міжнародних експрес-відправлень проводяться в зонах митного контролю на центральних (регіональних) сортувальних станціях працівниками цих станцій.

При цьому процедура розпакування й огляду міжнародних експрес-відправлень здійснюються у присутності посадової особи підрозділу митного оформлення.

Кунев Ю.Д.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – заходи, які здійснюються з метою виконання митних формальностей та забезпечення додержання норм законодавства з митної справи при переміщенні через митний кордон міжнародних поштових відправлень.

При переміщенні міжнародних поштових відправлень через митний кордон України їх пропуск здійснюється в найкоротший строк. Окрім митного контролю, товари, які переміщуються в міжнародних поштових відправленнях, можуть підлягати санітарному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному та іншим видам контролю. Митне оформлення товарів, які переміщуються в міжнародних поштових відправленнях, може бути завершено тільки після закінчення необхідних видів контролю.

Декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях, здійснюється оператором поштового зв'язку або декларантом чи уповноваженою ним особою. Товари, які не є об'єктом оподаткування митними платежами, а також кореспонденція, поштові листи та листівки, література для сліпих, друковані матеріали, відправлення документарного характеру декларуються в усній формі на підставі товаросупровідних документів. Інші товари, що переміщуються через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях підлягають письмовому декларуванню шляхом використання уніфікованих міжнародних бланків встановлених форм згідно з положення-

ми Актів ВПС: митної декларації CN 23 (при пересиланні посилок, дрібних пакетів, бандеролей); ярликів «Митниця CN 22» (при пересиланні дрібних пакетів та бандеролей). У разі недеklarування відправником товарів, що переміщуються у міжнародних поштових відправленнях, або відсутності митної декларації CN 23 складається відповідний акт за встановленим зразком.

Операції з міжнародними поштовими відправленнями (розпакування, перепакування, пред'явлення для огляду тощо) та їх зберігання до випуску у вільний обіг чи повернення відправникам здійснюються під митним контролем.

Місцями здійснення **М.к.** через митний кордон України, є виробничі відділення оператора поштового зв'язку або місця розташування (проживання) одержувача чи відправника.

Митний контроль товарів, які переміщуються в міжнародних поштових відправленнях, здійсню-

ється посадовими особами органів доходів і зборів шляхом перевірки документів, необхідних для такого контролю, митного огляду, переогляду, обліку предметів у міжнародних поштових відправленнях, а також іншими способами, що не суперечать законодавству. При цьому підрозділи органів доходів і зборів та оператора поштового зв'язку попередньо узгоджують технологічну схему оброблення та проведення митного контролю вхідних, вихідних та транзитних депеш.

Розпакування, зважування та упакування міжнародних поштових відправлень здійснюються працівниками виробничих підрозділів оператора поштового зв'язку в присутності посадової особи підрозділу органу доходів і зборів. При проведенні митного огляду товарів, що переміщуються в міжнародних поштових відправленнях, як правило, використовуються технічні засоби митного контролю.

Кунев Ю.Д.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАТРАНСПОРТІ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ ТА РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ – сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання митного законодавства при переміщенні через митний кордон товарів трубопровідним транспортом та лініями електропередач.

М.к. через митний кордон України здійснюється в спеціально визначених місцях митного контролю. При цьому з використанням відповідних приладів здійснюється облік товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом та лініями електропередачі.

Посадовими особами органів доходів і зборів, в зоні діяльності якої знаходяться місця **М.к.**, здійснюється фактичний контроль шляхом: перевірки

показників приладів обліку і даних документів обліку електроенергії, газу, нафти, нафтопродуктів тощо; проведення контрольних вимірювань; визначення фізичного обсягу та фізико-хімічних показників товарів.

За результатами проведеного фактичного контролю складаються та реєструються відповідні акти. Показники приладів обліку, дані про обсяг переміщених через кордон трубопровідним транспортом та лініями електропередач товарів, документи про фізико-хімічні показники таких товарів та інша інформація передається органом доходів і зборів, в зоні діяльності якого знаходяться місця **М.к.**, до відповідного органу доходів і зборів, уповноваженого здійснювати митне оформлення.

Кунев Ю.Д.

МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – межі митної території України. **М.к.У.** збігається з державним кордоном України, крім меж штучних островів, установок і споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі території значених островів, установок і споруд становлять **М.к.У.**

Виділяють зовнішній і внутрішній кордони. Зовнішній митний кордон розмежовує митний кордон суміжних держав і переважно збігається з

державним кордоном. Виняток складає периметр спеціальних митних зон. Охорона зовнішнього кордону здійснюється підрозділами Державної прикордонної служби України спільно з органами доходів і зборів. Внутрішній митний кордон складають периметри спеціальних митних зон. Внутрішній митний кордон, як правило, знаходиться у середині держави (митні пости в аеропортах).

М.к.У. можна визначити як кордон території, на яку поширюється єдине митне законодавство. **М.к.У.** – це межа, що відокремлює митну територію

рію від навколишніх територій і акваторій морів. Імпорتنі й експортні товари пропускаються через **М.к.У.** лише при виконанні положень митного законодавства, зокрема при сплаті мита.

Законодавство пов'язує встановлення **М.к.У.** з державним кордоном України, за винятком меж території спеціальних митних зон. Відповідно до ЗУ «Про державний кордон України» державний кордон України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, встановлюється: 1) на суші – по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах; 2) на морі – по зовнішній межі територіального моря України; 3) на судноплавних річках – по середині головного фарватеру або тальвегу річки; на несудноплавних річках (струмках) – по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах

– по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми. Державний кордон України, що проходить по річці (струмках), озеру чи іншій водоймі, не переміщується як при зміні обрису їх берегів або рівня води, так і при відхиленні русла річки (струмках) в той чи інший бік; 4) на водосховищах гідровузлів та інших штучних водоймах – відповідно до лінії державного кордону України, яка проходила на місцевості до їх заповнення; 5) на залізничних і автодорожніх мостах, греблях та інших спорудах, що проходять через прикордонні ділянки судноплавних і несудноплавних річок (струмках), – по середині цих споруд або по їх технологічній осі, незалежно від проходження державного кордону України на воді.

Корнійчук О.О.

МИТНИЙ ОГЛЯД – визначають як візуальне безпосереднє або опосередковане дослідження товарів і транспортних засобів, а також, у виняткових випадках, фізичних осіб, що переміщуються через митний кордон України. **М.о.** – одна з форм митного контролю, здійснюваного органами доходів і зборів, що складається з огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян. **М.о.** товарів, транспортних засобів комерційного призначення, пред'явлених органу доходів і зборів (у тому числі для перерахунку та зважування), проводиться в можливий короткий строк після прийняття рішення про його проведення.

За результатами застосування системи управління ризиками огляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення може бути ідентифікаційним – без розкриття пакувальних місць і без обстеження транспортного засобу, частковим – з розкриттям до 20 % пакувальних місць і вибірково обстеженням транспортного засобу та повним – з розкриттям до 100 % пакувальних місць та поглибленим обстеженням транспортного засобу.

Якщо є підстави вважати, що в ручній поклажі або багажі громадянина переміщуються через митний кордон України, у тому числі транзитом, товари, які підлягають обліку і від-

повідним видам контролю передбачені МКУ, чи товари, при митному оформленні яких справляються митні платежі, а також товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено, орган доходів і зборів має право провести **М.о.**, а в разі необхідності – і переогляд ручної поклажі та багажу з їх розпакуванням. Огляд та переогляд ручної поклажі, багажу громадянина здійснюються в присутності цього громадянина чи уповноваженої ним особи.

Особистий **М.о.** як виняткова форма митного контролю проводиться за письмовим рішенням керівника органу доходів і зборів або особи, яка виконує його обов'язки, якщо є достатні підстави вважати, що громадянин, який прямує через митний кордон України чи перебуває в зоні митного контролю або у транзитній зоні міжнародного аеропорту, приховує предмети контрабанди чи товари, які є безпосередніми предметами порушення митних правил або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту через територію України. Перед початком огляду посадова особа органу доходів і зборів повинна пред'явити громадянину письмове рішення керівника органу доходів і зборів чи особи, яка виконує його обов'язки, ознайомити громадянина з його правами та обов'язками під час проведення такого огляду і запропонувати добровільно видати приховані та/або не задекларовані товари. Факт ознайомлення громадянина з рішенням про проведення особистого огляду засвідчується посадовою особою органу доходів і зборів відповідним написом на рішенні про проведення такого огляду. У разі відмови громадянина від добровільної видачі прихованих та/або не задекларованих товарів на рішенні про проведення особистого огляду робиться відповідний запис, завірений підписом посадової особи органу доходів і зборів, яка пред'являла зазначене рішення громадянинові.

Крисоватий А.І.

МИТНИЙ ОКРУГ – орган місцевого митного управління в Російській імперії, що організовувався за територіально-адміністративною ознакою. До складу **М.о.** входили митниці, митні застави, перехідні пункти, а до 1899 року – підрозділи прикордонної варту, що знаходилися в територіальних межах округів.

Вперше були запроваджені законом «Установлення митного управління по європейській торгівлі» від 1811 р. Було засновано 11 **М.о.** (Архангельський, Санкт-Петербурзький; Ревельський; Ризький; Лібавський; Палангенський; Радзивилівський; Дубоссарський; Одеський; Феодосійський;

Таганрозький) із яких останні 5 – повністю або частково розташовувалися на території теперішньої України.

У наступні роки кількість **М.о.**, їхні назва, склад та територіальні межі неодноразово змінювалися: у Митному статуті 1819 р. – 12 (5 – на території України); у Митному статуті 1842 р. – 14 (7 – на території України); у Митному статуті 1857 р. – 16 (7 – на території України); у Митному статуті 1892 р. – 7 (5 – на території України).

3 1 січня 1913 р. **М.о.** були замінені митними дільницями.

Фрадинський О.А.

МИТНИЙ ПОСТ – відокремлений структурний підрозділ органу доходів і зборів, який безпосередньо здійснює митний контроль і митне оформлення товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон.

*Митний пост «Рава-Руська»
Львівської митниці Міндоходів*

Функціями та завданнями **М.п.** є: контроль за декларуванням митної вартості товарів, а також за достовірністю класифікації та країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон; виконання функцій з тарифного і нетарифного регулювання; нарахування та стягнення митних платежів; забезпечення проведення заходів щодо контролю за доставкою товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, у встановлені органом доходів і зборів місця призначення; приймання, перевірка, обробка й оформлення документів на товари та транспортні засоби; організація заходів щодо запобігання

контрабанді та порушення митних правил; заведення справи про порушення митних правил; інформування керівництва органу доходів і зборів про зовнішньоекономічні операції; збір та надання органу доходів і зборів даних митної статистики зовнішньої торгівлі товарами та спеціальної митної статистики.

М.п. не є окремою юридичною особою, а перебуває в складі органу доходів і зборів. Зона діяльності **М.п.** визначається положенням про **М.п.** і встановлюється в межах території окремих пунктів пропуску та в межах окремих адміністративних районів. Зазвичай діяльність **М.п.** поширюється на один або декілька районів області та території окремих об'єктів транспортної інфраструктури (аеропорти, залізничні станції, пункти пропуску через державний кордон, річкові порти).

Керівництво **М.п.** здійснює начальник, який призначається на посаду за пропозицією начальника митниці, і відповідає за: якісне, повне та своєчасне виконання покладених на **М.п.** завдань; повне та своєчасне справляння податків, зборів (інших обов'язкових платежів) у зоні діяльності **М.п.**; дотримання посадовими особами **М.п.** вимог законодавства України; організацію роботи з виявлення й припинення контрабанди та порушень митних правил; організацію професійної підготовки особового складу **М.п.**; організацію роботи з охорони праці, створення безпечних умов праці, забезпечення дотримання вимог пожежної безпеки та ін..

Створення, реорганізація та ліквідація **М.п.** здійснюються за узгодженням керівника відповідного органу доходів і зборів.

Медвідь Ю.О., Фрадинський О.А.

МИТНИЙ ПОСТАУДИТ – тип митного контролю, що застосовується митниками після того як імпортовані або експортовані товари були пропущені через кордон або пройшли розмитнення на кордоні. Метою такого контролю, що проводиться зазвичай на території трейдера, є підтвердження точності митних декларацій шляхом звірення записів, книг трейдерів, бізнес систем і інших відповідних комерційних даних. **М.п.** вважається одним з найбільш ефективних засобів перевірки на відпо-

відність і виявлення шахрайства в торгівлі, особливо, шахрайства, при визначенні митної вартості.

МКУ розглядає **М.п.** як форму митного контролю, який полягає у проведенні посадовими особами органів доходів і зборів документальних виїзних (планових або позапланових) та документальних невиїзних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. Документальні перевірки – це сукупність заходів, за допомогою яких органи доходів і зборів перекону-

ються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або за межі території вільної митної зони, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів. Під час таких заходів перевіряється дотримання законодавства України з питань державної митної справи щодо: правильності визначення бази оподаткування; обґрунтованості та законності надання (отримання) пільг і звільнення від оподаткування; правильності класифікації згідно з УКТ ЗЕД товарів, щодо яких прове-

дено митне оформлення; відповідності фактичного використання переміщених через митний кордон України товарів заявленій меті такого переміщення; відповідності фінансових і бухгалтерських документів, звітів, договорів (контрактів), калькуляцій, інших документів підприємства інформації, зазначеній у митній декларації, декларації митної вартості, за якими проведено митне оформлення товарів у відповідному митному режимі. Результати перевірки оформлюються актом (якщо порушення виявлено) або довідкою та є підставою для самостійного визначення органом доходів і зборів суми податкового зобов'язання підприємства щодо сплати митних платежів.

Вакульчик О.М.

МИТНИЙ РЕЄСТР ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ – реєстр об'єктів права інтелектуальної власності (ПІВ), які охороняються відповідно до закону, який ведеться з метою сприяння захисту майнових прав на об'єкти ПІВ під час митного контролю та митного оформлення товарів, що містять такі об'єкти, на підставі заяв правовласників і містить інформацію, яка використовується з метою запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушенням ПІВ. Інформація, що міститься у **М.р.**, є складовою частиною єдиної автоматизованої інформаційної системи Міндоходів України (ЄАІС Міндоходів України).

Митниці: після реєстрації об'єктів ПІВ у **М.р.** та на підставі даних, що містяться у ньому, вживають заходів із запобігання переміщенню через митний кордон України товарів із порушенням ПІВ; мають право з власної ініціативи призупиняти митне оформлення товарів, щодо яких правовласником не подано заяву про сприяння захисту належних йому майнових прав на об'єкт ПІВ, але є достатні підстави вважати, що внаслідок переміщення через митний кордон України зазначених товарів такі майнові права можуть бути порушені.

Ведення **М.р.** здійснює структурний підрозділ Міндоходів України, до функцій якого належить сприяння захисту ПІВ (спеціалізований підрозділ).

Ведення **М.р.** передбачає: розгляд заяв про сприяння захисту майнових ПІВ (Заяви), внесення відомостей з таких Заяв та доданих до них матеріалів до **М.р.**; перевірку відповідності Заяв та доданих до них матеріалів їх електронним версіям; перевірку поданих відомостей з використанням міжнародних та національних відкритих баз даних об'єктів ПІВ щодо обсягу правової охорони окремих об'єктів ПІВ; надання відмов до поданих заяв; розгляд звернень правовласників щодо внесення змін до інформації митного реєстру; здійснення реєстрації об'єктів ПІВ у **М.р.** та виключення об'єктів ПІВ з **М.р.**; внесення змін до **М.р.**; оприлюднення переліку об'єктів ПІВ, включених до **М.р.**, тощо.

Для включення об'єкта ПІВ до **М.р.** правовласник подає до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, Заяву за встановленою формою. До Заяви додаються:

– виписка з відповідного реєстру Державної служби інтелектуальної власності України (ДСІВ) про реєстрацію в Україні ПІВ, яка засвідчує дійсність акта про таку реєстрацію на дату подання заяви із зазначенням терміну дії правової охорони або повідомлення ДСІВ про дію в Україні правової охорони прав інтелектуальної власності на об'єкти, які мають міжнародну реєстрацію, або копія документа, що засвідчує майнові права інтелектуальної власності на сорти рослин у Державному реєстрі прав інтелектуальної власності на сорти рослин;

– для об'єктів авторського права і суміжних прав – документи та відомості, що засвідчують наявність зазначених прав;

– докладний опис об'єкта ПІВ і товарів, що його містять, який дає змогу митниці ідентифікувати такий об'єкт ПІВ і товари та визначити код товарів згідно з УКТ ЗЕД. При реєстрації запатентованих винаходів (корисних моделей) – опис способів та методів їх ідентифікації у конкретних товарах;

– у разі подання Заяви особою, яка діє від імені власника майнових прав на об'єкт ПІВ в межах наданих повноважень, – належним чином оформлена довіреність або її завірена копія;

– зразки товарів, що містять об'єкт ПІВ, або їх фотографічне зображення.

Заява та додані до неї матеріали розглядаються спеціалізованим підрозділом у строк не більше 30 робочих днів з дати подання Заяви та у разі відповідності реєструють відповідний об'єкт ПІВ у **М.р.** шляхом внесення інформації в електронному вигляді до ЄАІС Міндоходів України.

Про здійснення реєстрації об'єкта ПІВ спеціалізований підрозділ не пізніше наступного дня письмово повідомляє правовласника, зазначивши при цьому дату реєстрації об'єкта ПІВ, його порядковий номер у **М.р.** та строк, на якій здійснено реєстрацію об'єкта ПІВ.

У включенні об'єкта ПІВ до **М.р.** може бути відмовлено у разі:

- неподання документів (матеріалів), які передбачені;
- відсутності характерних ознак, які можуть бути проконтрольовані митними органами під час ідентифікації товарів, що містять об'єкти ПІВ, при їх переміщенні через митний кордон України або неможливості їх ідентифікації методами, запропонованими правовласником (неможливості ідентифікації об'єкта у конкретному товарі);
- невідповідності даних, наведених у поданих Заяві й матеріалах, що до неї додаються;
- відсутності у заявника правових підстав для звернення із Заявою до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та необхідного обсягу прав для здійснення дій, пов'язаних із захистом ПІВ.

Про таку відмову спеціалізований підрозділ письмово інформує заявника із зазначенням підстав. Заявник може повторно подати Заяву та матеріали, що додаються до неї, за умови повного усунення причин, які були підставами для відмови у включенні об'єкта ПІВ до **М.р.**

Об'єкт ПІВ виключається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, з **М.р.**: у разі закінчення строку реєстрації об'єкта ПІВ; за заявою правовласника; за рішенням суду; у разі закінчення строку правової охорони об'єкта ПІВ чи її дострокового припинення; у разі відмови

правовласника відшкодовувати витрати за зберігання товарів, митне оформлення яких призупинено на підставі даних **М.р.** або з власної ініціативи митниці, на складах митниці; у разі відмови правовласника відшкодовувати за власний рахунок витрати за знищення товарів; у разі виявлення недостовірності відомостей, наведених правовласником у Заяві та доданих до неї матеріалах.

Реєстрація об'єктів ПІВ у **М.р.** проводиться на строк шість місяців або один рік. Початком строку реєстрації вважається день включення об'єкта ПІВ до **М.р.**

Строк реєстрації об'єкта ПІВ може бути продовжений на шість місяців або на один рік на підставі письмового звернення, поданого правовласником до Міндоходів України не пізніше ніж за 10 робочих днів до закінчення її строку.

Правовласник повинен у триденний строк поінформувати центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, про зміни у відомостях про об'єкт ПІВ. Внесення змін до інформації **М.р.** щодо зареєстрованого об'єкта ПІВ здійснюється шляхом подання правовласником письмового звернення до Міндоходів України. Спеціалізований підрозділ у строк не більш ніж 10 робочих днів з дня надходження такого звернення вносить відповідні зміни до інформації **М.р.** Унесенні змін до **М.р.** може бути відмовлено, про що спеціалізований підрозділ інформує правовласника із зазначенням встановлених підстав.

Прус Л.Р.

МИТНИЙ РЕЖИМ – комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення. Схематично зміст цього поняття можна зобразити як на схе-

мі 1. Відповідно до ст. 71 МКУ, декларант має право обрати **М.р.**, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму та у порядку, що визначені МКУ. Поміщення товарів у **М.р.** здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей, передбачених МКУ. **М.р.**, у який поміщено товари, може бути змінено на інший, обраний декларантом, за умови дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД, встановлених відповідно до закону для товарів, які поміщуються у такий інший **М.р.**.

МКУ містить перелік із чотирнадцяти **М.р.**, що застосовуються в Україні: імпорт (випуск для вільного обігу), реімпорт, експорт (остаточне вивезення), реекспорт, транзит, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля, переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або руйнування, відмова на користь держави.

Царенко В.І.

Структура митного режиму

МИТНИЙ РЕЖИМ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ – митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних і водних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленями на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

У **М.р.** можуть поміщуватись іноземні та українські товари, які ввозяться з-за меж митної території України або вивозяться з митної території України, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин.

Поміщення товарів у **М.р.**, а також зміна цього митного режиму здійснюються відповідним контролюючим органом, у зоні діяльності якого розташований магазин безмитної торгівлі. Іноземні товари поміщуються у **М.р.** з умовним звільненням від оподаткування митними платежами. Поміщення українських товарів у **М.р.** для цілей оподаткування вважається експортом цих товарів. Товари можуть перебувати під митним контролем в **М.р.** протягом всього строку їх придатності для споживання або використання.

Постачання товарів магазином безмитної торгівлі на борт транспортного засобу комерційного призначення, що виконує міжнародний рейс, здійснюється за технологічною схемою під контролем посадових осіб контролюючого органу під митним

забезпеченням або забезпеченням утримувача магазину безмитної торгівлі. Для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, подаються товаросупровідні документи на ці товари та звіт про поставлені, реалізовані та не реалізовані товари на транспортному засобі. Після завершення транспортним засобом комерційного призначення міжнародного рейсу в прямому та зворотному напрямках товари, що не були реалізовані, повертаються з цього транспортного засобу в контейнерах під контролем посадових осіб контролюючого органу до магазину безмитної торгівлі, який постачав їх на зазначений транспортний засіб. В окремих випадках товари після закінчення чергового міжнародного рейсу можуть залишатися на такому транспортному засобі під забезпеченням утримувача магазину безмитної торгівлі.

Облік товарів, що постачаються магазинами безмитної торгівлі на транспортні засоби комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, та повертаються з цих транспортних засобів до магазинів, які постачали товари, ведеться утримувачами магазинів безмитної торгівлі окремо від обліку інших товарів, що реалізуються зазначеними магазинами.

Товари, поміщені у **М.р.**, можуть бути вивезені повністю або частково в інший магазин безмитної торгівлі за умови виконання митних формальностей для митних режимів транзиту та безмитної торгівлі.

М.р. завершується шляхом реекспорту товарів, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх у інший митний режим. Також **М.р.** може припинитися у разі конфіскації товарів або їх повної втрати унаслідок аварії, дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту таких обставин.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ ВІДМОВИ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ – митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь.

Відмова від товарів на користь держави здійснюється за відповідною письмовою заявою власника цих товарів та з дозволу відповідного контролюючого органу. Перелік товарів, які не можуть бути поміщені у **М.р.**, визначається КМУ. Поміщення у **М.р.** іноземних товарів відбувається із звіль-

ненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

М.р. завершується після розміщення товарів на складі відповідного контролюючого органу. Відповідальність за неправомірне розпорядження товарами шляхом їх поміщення в **М.р.** несе декларант. Будь-які майнові претензії осіб, які мають повноваження щодо товарів, від яких декларант відмовився на користь держави, не відшкодовуються.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ – митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання. Товари,

поміщені в **М.р.**, протягом усього строку перебування у цьому режимі перебувають під митним контролем.

Поміщення товарів у **М.р.**, а також зміна цього митного режиму здійснюються контролюючим органом, у зоні діяльності якого знаходиться така зона.

Іноземні товари, що ввозяться на територію вільної митної зони, допускаються на зазначену територію з умовним повним звільненням від

оподаткування митними платежами. Поміщення українських товарів у **М.р.** для цілей оподаткування вважається експортом цих товарів. Для розміщення іноземних товарів у **М.р.** та розміщення їх на територіях вільних митних зон комерційного типу, що розташовані в морських, річкових портах чи аеропортах, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України, використовуються транспортні або комерційні документи, які містять опис таких товарів та супроводжують їх при ввезенні.

Товари можуть перебувати в **М.р.** на території вільної митної зони протягом усього часу функціонування відповідної вільної митної зони.

Операції з поміщеними у **М.р.** товарами, що знаходяться на територіях вільних митних зон комерційного типу, обмежуються лише простими складськими операціями, необхідними для забезпечення збереження цих товарів: переміщення товарів у межах вільної митної зони з метою раціонального розміщення, чищення, провітрювання, створення оптимального температурного режиму зберігання, сушіння (у тому числі із створенням потоку тепла), захист від корозії, боротьба із шкідниками, інвентаризація. Також допускаються подрібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепаккування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження та інші подібні операції.

З поміщеними у **М.р.** товарами, що знаходяться на територіях вільних митних зон сервісного типу, дозволяється здійснення операцій, пов'язаних із ремонтом, модернізацією, будівництвом повітряних, морських і річкових суден, інших плавучих засобів, їх складових частин, а також операцій, зазначених у МКУ, необхідність у яких виникла у зв'язку з експлуатацією вільної митної зони цього типу.

Переліки видів товарів, які можуть бути поміщені у **М.р.** з метою розміщення на територіях вільних митних зон промислового типу, та виробничих операцій, які можуть здійснюватися з такими товарами, визначаються окремими законами України для кожної такої зони.

Дозволяється передача права власності на товари, поміщені у **М.р.** Інформація про власника таких товарів надається органу доходів і зборів під час поміщення зазначених товарів в інший митний режим.

Товари, що перебувають на території вільної митної зони у **М.р.**, або товари, вироблені на території цієї зони, можуть бути вивезені повністю або частково на територію іншої вільної митної зони, за умови виконання митних формальностей, передбачених для митних режимів транзиту та вільної митної зони.

Особливості митного статусу товарів, що поміщуються в **М.р.**: а) іноземні товари, поміщені у **М.р.**, зберігають статус іноземних товарів; б) товари, виготовлені (вироблені, одержані) у вільній митній зоні, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у митний режим вільної митної зони; в) українські товари, поміщені у **М.р.**, отримують статус іноземних товарів; г) українські товари, що не використовуються у виробничих та інших господарських операціях і необхідні для забезпечення функціонування підприємств, розташованих на території вільної митної зони, а також українські товари, що використовуються у виробничих та інших господарських операціях і не витрачаються при цьому, допускаються на такі території (випускаються з них) з письмовим інформуванням органу доходів і зборів без зміни їх митного статусу та поміщення у митні режими.

М.р. завершується шляхом реекспорту товарів, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх у інший митний режим, а також у разі конфіскації чи повної втрати цих товарів. Якщо встановлені законом заборони або обмеження щодо імпорту відповідних товарів, які діяли під час перебування цих товарів у **М.р.**, скасовано, дозволяється завершення **М.р.** шляхом випуску зазначених товарів для вільного обігу на митній території України.

Також **М.р.** припиняється органом доходів і зборів у разі: а) конфіскації товарів; б) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили.

Випуск у вільний обіг продуктів переробки товарів, поміщених у **М.р.**, здійснюється зі сплатою митних платежів та процентів, що підлягали б сплаті у разі перенесення строків сплати митних платежів у зв'язку з наданням розстрочення або відстрочення їх сплати. Відходи (залишки), що утворилися в результаті здійснення операцій з іноземними товарами у вільній митній зоні і мають господарську цінність та/або можуть бути утилізовані, у разі вивезення за межі вільної митної зони підлягають поміщенню в цьому стані у відповідний митний режим.

Протягом 90 днів від дати скасування **М.р.** на території вільної митної зони промислового типу поміщені в **М.р.** товари, що знаходяться на території цієї зони, повинні бути переміщені власником або уповноваженою ним особою на територію іншої вільної митної зони, реекспортовані чи задекларовані до іншого митного режиму. Однак законами України можуть визначитися більш тривалі строки розпорядження товарами.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ ЕКСПОРТУ – митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної тери-

торії України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення.

М.р. може бути застосований до товарів, що

призначені для вивезення за межі митної території України, та до товарів, що вже вивезені за межі цієї території та перебувають під митним контролем, за винятком товарів, заборонених до поміщення у цей митний режим відповідно до законодавства.

Для поміщення товарів у **М.р.** особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: 1) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів у **М.р.**, документи на такі товари; 2) сплатити митні платежі, якими відповідно до закону обкладаються товари під час вивезення за межі митної території України у **М.р.**; 3) виконати вимоги щодо застосування передбачених законом заходів нетарифного регулювання ЗЕД; 4) у випадку, встановлених законодавством, подати органу доходів і зборів дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з вивезення товарів у третю країну (реекспорт). Органи доходів і зборів не вимагають обов'язкового

підтвердження прибуття товарів, що експортуються, у пункт призначення за межами митної території України.

У разі встановлення актами законодавства заборон чи обмежень щодо вивезення відповідних товарів за межі митної території України товари, що: 1) поміщені в **М.р.**, випускаються за межі митної території України відповідно до умов, що діяли на момент поміщення цих товарів у зазначений митний режим; 2) фактично випущені за межі митної території України за періодичними митними деклараціями, підлягають поміщенню у **М.р.**

Товари, поміщені у **М.р.**, втрачають статус українських товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України. Товари, що знаходяться за межами митної території України, втрачають статус українських товарів з моменту поміщення їх у **М.р.**

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ ЗНИЩЕННЯ АБО РУЙНУВАННЯ – митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД. Знищення або руйнування товарів допускається з письмового дозволу органу доходів і зборів за заявою власника товарів чи уповноваженої ним особи.

Дозвіл на поміщення товарів у **М.р.** видається органом доходів і зборів, якщо власником чи уповноваженою ним особою: укладено договір на знищення (руйнування) товарів з підприємством, уповноваженим відповідно до законодавства України на знищення (руйнування) відповідних категорій товарів; отримано дозволу на знищення (руйнування) товарів від державних органів, до повноважень яких належить контроль за переміщенням таких товарів.

Не вважаються операціями зі знищення або руйнування товарів: використання для споживання тваринами товарів, попередньо призначених для споживання людиною; проведення з товарами операцій з переробки; отримання продуктів переробки (монтаж, демонтаж, переробку або обробку товарів); ремонт товарів, включаючи їх відновлення; використання товарів як таких, що полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються. Якщо товари, які передбачається знищити або зруйнувати, можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави, орган доходів і зборів письмово пропонує декларантові обрати цей митний режим. За згоди власника товарів з пропозицією органу доходів і зборів ці товари поміщуються в митний режим відмови на користь держави.

Поміщення товарів у **М.р.** здійснюється органом доходів і зборів, у зоні діяльності якого про-

водяться операції зі знищення або руйнування. Відповідно до положень МКУ та вимог, встановлених КМУ чи центральними органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень, здійснюється знищення або руйнування окремих категорій товарів, зокрема: лікарських і наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; неякісної та небезпечної продукції; військової, мисливської, спортивної вогнепальної зброї та боєприпасів до неї; холодної і пневматичної зброї; вибухових речовин; спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, засобів індивідуального захисту, засобів активної оборони та засобів для виконання спеціальних операцій і оперативного-розшукових заходів. Знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок їх власника, уповноваженої ним особи чи інших заінтересованих осіб.

Залишки, що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів, у тому числі складові товари, які не були знищені або зруйновані, та отримані в результаті знищення або руйнування товарів відходи, які мають господарську цінність, підлягають поміщенню протягом 10 днів від дати знищення товарів у відповідний митний режим як іноземні товари, які перебувають під митним контролем. Відходи, що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів і не мають господарської цінності та не можуть бути утилізовані, підлягають видаленню відповідно до законодавства України як українські товари підприємством, яке здійснило операції зі знищення (руйнування) товарів.

Товари, поміщені у **М.р.**, а також залишки та відходи, що утворилися в результаті здійснення операцій із знищення (руйнування), перебувають під митним контролем. Орган доходів і зборів має право здійснювати у будь-який час перевірку товарів, поміщених у **М.р.** (до моменту їх фактичного знищення), а також залишків і відходів, одержаних у результаті здійснення операцій із знищення або

руйнування (до моменту їх декларування у відповідний митний режим чи видалення відповідно до законодавства України). Відповідні посадові особи органів доходів і зборів та інших державних органів, до повноважень яких належить контроль за переміщенням товарів, що знищуються, мають

право бути присутніми під час здійснення операцій із знищення (руйнування) таких товарів.

М.р. завершується після виконання операцій із знищення або руйнування товарів та декларування у відповідний митний режим їх залишків.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ ІМПОРТУ (випуск для вільного обігу) – митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.

М.р. може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим, а також до продуктів переробки товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території.

Для поміщення товарів у **М.р.** особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: 1) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, документи на такі товари; 2) сплатити митні платежі, якими відповідно до законів України обкладаються товари під час ввезення на митну територію України в режимі імпорту; 3) виконати встановлені відповідно до закону вимоги щодо заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Якщо іноземні товари після ввезення їх на митну територію України були пошкоджені або втрачені внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили або внаслідок протиправних дій третіх осіб,

що підтверджується документально, за рішенням декларанта вони можуть бути заявлені органу доходів і зборів у **М.р.** в пошкодженому стані чи у фактичній кількості з додержанням щодо них встановлених відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД. У разі втрати товарів після ввезення їх на митну територію України внаслідок протиправних дій третіх осіб митні платежі, встановлені на імпорт таких товарів, підлягають сплаті в повному обсязі у порядку, встановленому МКУ. За рішенням декларанта або уповноваженої ним особи допускається поміщення пошкоджених товарів в інші митні режими.

У разі встановлення відповідно до закону заборон чи обмежень щодо ввезення на митну територію України відповідних товарів такі товари, випущені у вільний обіг на митній території України за попередніми, тимчасовими або періодичними митними деклараціями, підлягають поміщенню у **М.р.** відповідно до умов, які діяли на момент їх випуску у вільний обіг. Відповідно до МКУ при поміщенні у **М.р.** товари, набувають статусу українських товарів. Підтвердженням такого статусу є митна декларація, за якою ці товари випущено у вільний обіг на митній території України.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ МИТНИЙ СКЛАД – митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

У **М.р.** можуть поміщатися будь-які товари, за винятком: 1) товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України; 2) товарів, строк придатності для споживання або використання яких закінчився; 3) товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога; 4) живих тварин; 5) електроенергії, що переміщується лініями електропередач.

Для поміщення товарів у **М.р.** органу доходів і зборів подаються митна декларація, товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару. Товари, що поміщуються у **М.р.**, декларуються органу доходів і зборів утримувачем митного складу.

Розміщення на митному складі товарів, поміщених в інші, ніж митний склад, митні режими (транзиту, тимчасового ввезення, переробки на митній території, експорту, тимчасового вивезення, переробки за межами митної території) для їх

зберігання, перевантаження або дозавантаження транспортного засобу здійснюється на підставі митної декларації, раніше оформленої відповідно до таких інших митних режимів, або документа, що її замінював, – накладної УМВС (СМГС), накладної ЦІМ (СІМ), накладної ЦІМ/УМВС (ЦІМ/СМГС, СІМ/СМГС), книжки МДП (Carnet TIR) тощо. У цьому разі поміщення таких товарів у **М.р.** не відбувається. Товари, що вивантажуються на митний склад і призначені для зберігання більше ніж на 90 днів, підлягають поміщенню у **М.р.**

У разі надходження товарів у складі консолідованих вантажів з метою подальшої доставки в орган доходів і зборів призначення при перевантаженні таких товарів з одного транспортного засобу на інший їх розміщення на митному складі або поміщення у **М.р.** не є обов'язковим. Органам доходів і зборів для поміщення товарів у **М.р.** забороняється вимагати: 1) подання інших, ніж передбачені у МКУ документів (у тому числі документів, які видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів); 2) проведення видів контролю, зазначених у ч. 1 ст. 319 МКУ.

Умови поміщення у **М.р.** товарів, розміщених на митних складах, розташованих на територіях

морських і річкових портів, аеропортів, залізничних станцій, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України, та їх реекспорту. Товари, що ввозяться на митну територію України і розміщуються на митних складах, розташованих на територіях морських і річкових портів, аеропортів, залізничних станцій, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України, поміщуються у **М.р.** на підставі електронного повідомлення утримувача митного складу, що містить кількість та опис товарів, підписаного електронним цифровим підписом.

Електронне повідомлення надсилається органу доходів і зборів протягом чотирьох годин з моменту фактичного розміщення товарів на митному складі. Орган доходів і зборів надсилає утримувачу митного складу підтвердження дати та часу отримання електронного повідомлення. Розміщення товарів на митному складі дозволу органу доходів і зборів не потребує.

Поміщення у митний режим реекспорту товарів, розміщених на митних складах, здійснюється на підставі електронного повідомлення утримувача митного складу, що містить кількість та опис товарів, підписаного електронним цифровим підписом. Електронне повідомлення надсилається органу доходів і зборів не пізніше, ніж за чотири години до моменту фактичного випуску товарів з митного складу. Орган доходів і зборів надсилає утримувачу митного складу підтвердження дати та часу отримання електронного повідомлення. Якщо протягом двох годин з моменту отримання електронного повідомлення про реекспорт товарів орган доходів і зборів не повідомив утримувача митного складу про намір здійснити митний огляд таких товарів, дозволяється випускати ці товари з митного складу з метою їх реекспорту.

Строк зберігання в **М.р.** підкацизних товарів, іноземних товарів, які були попередньо поміщені у митні режими транзиту, тимчасового ввезення або переробки на митній території України, а також продуктів переробки не може перевищувати 365 днів від дня поміщення їх у **М.р.**

Іноземні товари, що зберігаються в **М.р.**, до закінчення строку їх придатності або строків зберігання, повинні бути задекларовані для ввезення на митну територію України в іншому митному режимі або реекспортовані. Якщо іноземні товари під час зберігання в **М.р.** були зіпсовані або ушкоджені внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили, такі товари за умови належного підтвердження зазначених фактів дозволяється декларувати для вільного обігу на митній території України так, ніби вони були ввезені в зіпсованому (ушкодженому) стані.

Строк зберігання у **М.р.**, призначених для експорту, не може перевищувати одного року з дати поміщення їх у цей режим. До закінчення зазначе-

ного строку такі товари повинні бути вивезені за межі митної території України.

Іноземні товари, поміщені в **М.р.**, зберігають статус іноземних товарів. Українські товари, поміщені в **М.р.**, втрачають статус українських товарів з моменту відшкодування сум податку на додану вартість відповідно до положень ПКУ.

З товарами, що зберігаються на митному складі, без дозволу органу доходів і зборів можуть проводитися прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів: 1) переміщення товарів у межах складу з метою раціонального розміщення; 2) чищення; 3) провітрювання; 4) створення оптимального температурного режиму зберігання; 5) сушіння (у тому числі із створенням потоку тепла); 6) захист від корозії; 7) боротьба із шкідниками; 8) інвентаризація.

Власник товарів, що зберігаються в **М.р.** на митному складі, або уповноважена ним особа з дозволу органу доходів і зборів може проводити підготовку таких товарів до продажу (відчуження) та транспортування: консолідація та подібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження, взяття проб і зразків товарів та інші подібні операції. Операції, що проводяться з товарами, що зберігаються в **М.р.** на митному складі, не повинні змінювати характеристик, за якими ці товари були класифіковані згідно з УКТ ЗЕД.

З дозволу органу доходів і зборів та за умови надання фінансової гарантії відповідно до розділу X МКУ товари, поміщені у **М.р.**, можуть тимчасово з наступним поверненням вивозитися з митного складу на строк, обумовлений метою такого вивезення, але не більший ніж 45 днів. Не підлягають тимчасовому випуску з наступним поверненням товари, що використовуватимуться для виробництва, упаковки, експлуатації природних ресурсів, будівництва, ремонту чи обслуговування, виконання земляних або інших подібних робіт.

М.р. припиняється органом доходів і зборів у разі: 1) передачі товарів на склад органу доходів і зборів у зв'язку із закінченням строків зберігання в режимі митного складу; 2) конфіскації товарів; 3) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили.

У разі припинення **М.р.** фінансові гарантії підлягають поверненню (вивільненню).

Після перебування на митному складі товари, оформлені у митні режими експорту, реекспорту, транзиту, тимчасового вивезення, переробки за межами митної території України, повинні бути в установленій відповідно до МКУ строк вивезені за межі митної території України або поміщені в інший митний режим, який дозволяється стосов-

но таких товарів. У разі поміщення товарів, що зберігаються на митному складі в **М.р.**, в інший митний режим та у випадках закінчення строку зберігання на митному складі орган доходів і зборів встановлює строк для вивезення зазначених

товарів з митного складу, виходячи з наявних транспортних засобів та навантажувально-розвантажувальної техніки, але не менший ніж п'ять робочих днів.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ ПЕРЕРОБКА ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ – митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту.

Операції з переробки товарів можуть включати: власне переробку товарів, у тому числі: обробку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки; ремонт товарів, у тому числі модернізацію, відновлення та регулювання, калібрування.

Товари, поміщені в **М.р.**, протягом всього строку перебування у цьому режимі перебувають під митним контролем. Поміщення товарів у **М.р.** в установлених законом випадках здійснюється зі сплатою вивізного мита. Не підлягають поміщенню у **М.р.** товари (крім тих, що вивозяться з метою ремонту), які при імпорті були звільнені від оподаткування митними платежами відповідно до МКУ і ПКУ.

За обґрунтованої необхідності КМУ має право визначити: 1) продукти переробки, залишки переробки, а також товари, продукти переробки чи залишки переробки яких підлягають обов'язковому поверненню на митну територію України і випуску у вільний обіг; 2) мінімальне співвідношення вартості українських та іноземних товарів для окремих категорій товарів, що піддаються операціям з переробки за межами митної території України.

Товари, продукти переробки яких визначені КМУ як обов'язкові до повернення на митну територію України, вивозяться у **М.р.** із застосуванням заходів гарантування на суму їх вартості в порядку, визначеному КМУ.

У разі встановлення законами України заборон чи обмежень щодо переробки відповідних товарів за межами митної території України переробка таких товарів, поміщених у **М.р.**, завершується на умовах, які діяли на момент поміщення цих товарів у зазначений митний режим.

Якщо умовами переробки товарів за межами митної території України передбачено проведення розрахунків частиною товарів, призначених для переробки, така частина товарів при вивезенні за межі митної території України декларується у митному режимі експорту.

Поміщення товарів у **М.р.** допускається з письмового дозволу органу доходів і зборів за заявою

власника цих товарів або уповноваженої ним особи.

Строк переробки товарів за межами митної території України встановлюється органом доходів і зборів у кожному випадку під час надання дозволу підприємству-резиденту, виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом українських товарів для переробки. За заявою підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів, з причин, підтверджених документально, строк переробки товарів за межами митної території України продовжується зазначеним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів. Законами України може визначатися інший строк переробки товарів.

Органи доходів і зборів здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів за межами митної території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки зазначаються в договорі (контракті) на переробку товарів або в окремому документі, що подаються органу доходів і зборів підприємством для отримання дозволу на переробку товарів за межами митної території України.

Порядок митного оформлення продуктів переробки передбачений статтею 168 МКУ, а саме: під час ввезення продуктів переробки іноземні товари, які були витрачені у процесі переробки товарів, що вивозилися, декларуванню не підлягають; повне звільнення від оподаткування митними платежами застосовується до товарів, які були поміщені у **М.р.** та в межах визначеного строку повертаються на митну територію України: 1) у тому самому стані, в якому вони були вивезені за межі митної території України; 2) у відремонтованому вигляді, якщо ремонт проведено в рамках гарантійних зобов'язань; до продуктів переробки застосовується часткове звільнення від оподаткування митними платежами, відповідно до якого сплаті підлягає позитивна різниця між сумою митних платежів, нарахованою на продукти переробки, та сумою митних платежів, яка підлягала б сплаті у разі імпорту відповідних товарів, які були вивезені за межі митної території України для переробки; продукти переробки можуть ввозитися на митну територію України однією чи кількома партіями. Допускається ввезення продуктів переробки на митну територію України через інший орган доходів і зборів, ніж той, через який товари вивозилися.

лися для переробки.

Товари, поміщені у **М.р.**, та/або продукти їх переробки можуть бути реалізовані за межами митної території України за умови митного оформлення товарів, поміщених у **М.р.**, у митний режим експорту з дотриманням вимог МКУ та інших законодавчих актів України.

Залишки і відходи, що утворилися в результаті здійснення операцій з переробки українських товарів за межами митної території України і залишаються за межами цієї території, митному контролю та митному оформленню не підлягають.

Митний статус товарів, що поміщуються у **М.р.**: українські товари, поміщені у **М.р.**, отримують статус іноземних товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України; продукти переробки, виготовлені (одержані) у процесі

здійснення операцій з переробки товарів, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у **М.р.**

М.р. завершується: 1) шляхом імпорту продуктів переробки; 2) шляхом реімпорту товарів, що вивозилися в **М.р.**; 3) шляхом експорту продуктів переробки чи товарів, що вивозилися в **М.р.**; 4) у випадках: а) конфіскації товарів; б) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту такої аварії або дії обстави.

М.р. припиняється органом доходів і зборів у разі: 1) конфіскації товарів; 2) повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту такої аварії або дії обстави.

Попель С.А.

МИТНИЙ РЕЖИМ ПЕРЕРобКА НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ – митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.

Поміщення товарів у **М.р.** здійснюється з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами. Заходи гарантування додержання **М.р.** застосовуються до товарів такої переробки у спосіб, визначений МКУ. У процесі переробки іноземних товарів не допускається використання українських товарів (крім палива та енергії), на які законом встановлено вивіз мито.

Обмеження або заборони щодо ввезення окремих видів товарів на митну територію України з метою переробки встановлюються законом. За обґрунтованої необхідності КМУ має право визначити: 1) товари, при поміщенні яких у **М.р.** застосовуються фінансові гарантії; 2) продукти переробки та/або товари, продукти переробки яких підлягають обов'язковому реекспорту за межі митної території України; 3) мінімальне співвідношення вартості іноземних та українських товарів для окремих категорій товарів, що піддаються операціям з переробки; 4) перелік товарів, які не можуть бути допущені до переробки для вільного обігу на митній території України; 5) товари, поміщення яких у **М.р.** забороняється.

У разі встановлення, відповідно до МКУ, заборон чи обмежень щодо переробки відповідних товарів на митній території України переробка таких товарів, поміщених **М.р.**, завершується на умовах, що діяли на момент поміщення цих товарів у зазначений митний режим. Поміщення товарів у **М.р.** допускається з письмового дозволу органу доходів і зборів за заявою власника цих товарів або уповноваженої ним особи.

Операції з переробки товарів можуть включати: власне переробку товарів, у тому числі: об-

робку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки; ремонт товарів, у тому числі модернізацію, відновлення та регулювання, калібрування.

Окремі операції з переробки товарів або повний цикл переробки за дорученням підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів на митній території України, та з дозволу органу доходів і зборів можуть здійснюватися іншими підприємствами. При цьому відповідальність перед органами доходів і зборів за порушення визначеного порядку переробки товарів несе підприємство, якому видано дозвіл на проведення операцій з переробки товарів на митній території України. Дозволи на виконання окремих операцій з переробки або повного циклу переробки надаються одночасно з дозволом на переробку товарів на митній території України або, за необхідності, – на підставі заяви відповідної особи після надання цього дозволу та відображаються у ньому.

Строк переробки товарів на митній території України встановлюється органом доходів і зборів у кожному випадку під час видачі дозволу підприємству, виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення органом доходів і зборів іноземних товарів для переробки. За заявою підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів, з причин, підтверджених документально, строк переробки товарів на митній території України продовжується зазначеним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів. Законами України може визначитися більший строк переробки товарів.

Органи доходів і зборів здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів на митній території України. Дані про обов'язковий обсяг виходу продуктів переробки

зазначаються в договорі (контракті) на переробку товарів або в окремому документі, що подаються митному органу підприємством для отримання дозволу на переробку товарів на митній території України.

Порядок митного оформлення продуктів переробки передбачений МКУ, а саме: під час реекспорту продуктів переробки вони підлягають декларуванню органам доходів і зборів з поданням переліку українських товарів, витрачених під час здійснення операцій з переробки іноземних товарів, із зазначенням їх кількості та вартості; декларант має право заявити українські товари (крім палива та енергії), що повністю використані під час переробки іноземних товарів, у митний режим експорту. Митне оформлення в такому випадку здійснюється в порядку, встановленому МКУ та іншими законами України для митного оформлення експорту українських товарів; продукти переробки можуть реекспортуватися однією чи кількома партіями. Допускається вивезення продуктів переробки за межі митної території України не через той орган доходів і зборів, через який товари ввозилися на цю територію для переробки.

Переробка товарів для вільного обігу на митній території України: дозволяється ввезення товарів для переробки на митній території України з метою подальшого митного оформлення продуктів переробки для вільного обігу на цій території; товари можуть бути допущені до переробки для вільного обігу на митній території України за умови, що: 1) орган доходів і зборів може впевнитися в тому, що продукти перероб-

ки були отримані саме з цих товарів; та 2) товари після переробки не можуть бути економічно вигідно відновлені у первинному стані; переробка товарів для вільного обігу на митній території України завершується шляхом поміщення продуктів їх переробки у митний режим імпорту. За рішенням декларанта або уповноваженої ним особи допускається поміщення зазначених продуктів в інші митні режими.

Залишки або відходи, що утворилися в результаті здійснення операцій з переробки іноземних товарів і мають господарську цінність та/або можуть бути утилізовані, підлягають поміщенню в цьому стані у відповідний митний режим до закінчення строку переробки товарів

Митний статус товарів, що поміщуються у **М.р.** закріплений у МКУ: іноземні товари, поміщені у **М.р.**, зберігають статус іноземних товарів; продукти переробки, залишки (відходи), виготовлені (одержані) в процесі здійснення операцій з переробки іноземних товарів, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у **М.р.**; українські товари, що використовувалися в процесі переробки іноземних товарів на митній території України, отримують статус іноземних товарів у момент вивезення продуктів переробки за межі митної території України.

М.р. завершується шляхом реекспорту продуктів переробки чи поміщення їх в інший митний режим, а також у випадку конфіскації товарів; повної втрати товарів унаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту такої аварії або дії обставин.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ РЕЕКСПОРТУ – митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

М.р. може бути застосований до товарів, які при ввезенні на митну територію України мали статус іноземних та: 1) після ввезення на митну територію України перебували під митним контролем та не були поміщені у митний режим (у тому числі у зв'язку з обмеженнями чи заборонами щодо ввезення таких товарів на митну територію України); 2) були поміщені у митний режим тимчасового ввезення та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, а також змін, що допускаються у разі використання таких товарів у митному режимі тимчасового ввезення; 3) були поміщені у митний режим переробки на митній території та

вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, або у вигляді продуктів їх переробки; 4) були поміщені у митний режим митного складу та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання; 5) були поміщені у митний режим імпорту і повертаються нерезиденту – стороні зовнішньоекономічного договору, згідно з яким ці товари поміщувалися у цей режим, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов цього договору або з інших обставин, що перешкоджають його виконанню, якщо ці товари: а) вивозяться протягом шести місяців з дати поміщення їх у митний режим імпорту; б) перебувають у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування, зберігання та використан-

ня (експлуатації), внаслідок якої були виявлені недоліки, що спричинили реекспорт товарів; б) визнані помилково ввезеними на митну територію України.

Товари можуть бути також поміщені у **М.р.**, якщо: 1) під час перебування таких товарів на митній території України вони піддавалися операціям, необхідним для їх збереження, а також технічному обслуговуванню чи ремонту, необхідність у яких виникла під час перебування на митній території України; 2) стан таких товарів змінився внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили; 3) у **М.р.** поміщується лише частина товарів, раніше ввезених на митну територію України.

У **М.р.** також поміщуються товари, що перебували у митному режимі вільної митної зони, безмитної торгівлі та вивозяться за межі митної території України.

Для поміщення товарів у **М.р.** особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: 1) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, документи на такі товари; 2) надати митному органу документи та відомості, необхідні для ідентифікації товарів, що реекспортуються; 3) у випадках, встановлених законодавством, подати органу доходів і зборів дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з реекспорту цих товарів.

Окремі положення щодо застосування **М.р.** зазначено у ст. 87 МКУ. Це випадки застосування ідентифікації товарів та виключення із цього

правила. Застосування **М.р.** можливе за умови ідентифікації органом доходів і зборів товарів, заявлених у цей режим, як таких, що були раніше ввезені на митну територію України. Для товарів, що ввозяться з наміром подальшого реекспорту, засоби забезпечення ідентифікації можуть бути застосовані на момент їх ввезення на митну територію України.

Для забезпечення ідентифікації товарів, що реекспортуються, можуть застосовуватися засоби: одноразових номерних запірно-пломбових пристроїв, печаток, голографічних міток, нанесення цифрового, літерного чи іншого маркування, ідентифікаційних знаків, проставлення штампів, взяття проб і зразків, складання опису товарів, транспортних засобів комерційного призначення, креслень, масштабних зображень, виготовлення фотографій, ілюстрацій, використання товаросупровідної документації тощо.

Товари, що набули статусу українських внаслідок імпорту та реекспортуються згідно з пунктом 5 частини першої статті 86 МКУ, втрачають статус українських товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України.

Після поміщення товарів у **М.р.** згідно із пунктом 5 частини першої статті 86 МКУ суми ввізного мита, сплачені при імпорті цих товарів, повертаються особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам відповідно до МКУ. Акцизний податок і податок на додану вартість при поміщенні товарів згідно з пунктом 5 частини першої статті 86 МКУ в **М.р.** справляються відповідно до ПКУ.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ РЕІМПОРТУ – митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Умови поміщення товарів у митний режим реімпорту визначено у ст. 78 МКУ. **М.р.** може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим.

У **М.р.** можуть бути поміщені товари, які: 1) були вивезені за межі митної території України у митному режимі тимчасового вивезення та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання, а також змін, що допускаються у разі використання таких товарів у митному режимі тимчасового вивезення; 2) були вивезені за межі митної території України у митному режимі переробки за межами митної те-

риторії та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання; 3) були поміщені у митний режим експорту (остаточного вивезення) і повертаються особі, яка їх експортувала, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов зовнішньоекономічного договору, згідно з яким ці товари поміщувалися у режим експорту, або з інших обставин, що перешкоджають виконанню цього договору, якщо ці товари: а) повертаються на митну територію України у строк, що не перевищує шести місяців з дати вивезення їх за межі цієї території у митному режимі експорту; б) перебувають у такому самому стані, в якому вони оформлені у митний режим експорту, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування, зберігання та використання (експлуатації), внаслідок якого були виявлені недоліки, що спричинили реімпорт товарів.

Також зазначені товари можуть бути поміщені у **М.р.** у разі, якщо: 1) під час перебування таких товарів за межами митної території України вони піддавалися операціям, необхідним

для їх збереження, а також технічному обслуговуванню чи ремонту, необхідність у яких виникла під час перебування за межами митної території України; 2) стан таких товарів змінився внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили; 3) у **М.р.** поміщується лише частина товарів, раніше випущених для вивезення за межі митної території України.

Для поміщення товарів у **М.р.** особа, на яку покладається обов'язок щодо дотримання вимог митного режиму, повинна: 1) ввезти товари на митну територію України не пізніше, ніж у встановлений законодавством строк після їх вивезення за межі митної території України; 2) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів у **М.р.**, документи на такі товари; 3) надати органу доходів і зборів документи та

МИТНИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВОГО ВВЕЗЕННЯ – митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД і підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

М.р. може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим, який передбачає їх перебування під митним контролем.

Для поміщення товарів у **М.р.** особа, відповідальна за дотримання митного режиму, повинна: 1) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення у режимі тимчасового ввезення, документи на такі товари, транспортні засоби, що підтверджують мету їх тимчасового ввезення; 2) у випадках, передбачених законодавством, надати органу доходів і зборів зобов'язання про реекспорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які тимчасово ввозяться, у строки, встановлені органом доходів і зборів; 3) подати органу доходів і зборів дозвіл відповідного компетентного органу на тимчасове ввезення товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законодавством; 4) сплатити митні платежі або забезпечити виконання зобов'язання із сплати митних платежів відповідно до вимог МКУ.

МКУ визначає перелік товарів, що можуть бути поміщені у **М.р.** з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами: транспортні засоби комерційного призначення, зазначені у МКУ та в Додатках В.1-В.9, С, D до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 р.),

відомості, необхідні для ідентифікації товарів, що реімпортуються.

Українські товари, поміщені у **М.р.**, зберігають статус українських товарів. Іноземні товари, що реімпортуються згідно з пунктом 3 частини другої статті 78 МКУ, після поміщення у **М.р.** набувають статусу українських товарів. Підтвердженням українського статусу товарів є митна декларація, за якою ці товари випущено у вільний обіг.

Після поміщення у **М.р.** товарів суми вивізного мита, сплачені при експорті цих товарів, повертаються особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам, у порядку, передбаченому МКУ. Акцизний податок і податок на додану вартість при поміщенні товарів раніше експортованих у **М.р.**, за дотримання умов, визначених у МКУ, справляються відповідно до ПКУ.

Царенко В.І.

на умовах, визначених цими Додатками, а також повітряні судна, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу.

МКУ визначає перелік товарів, що можуть бути поміщені у **М.р.** з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами. У **М.р.** з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами відповідно до положень Додатка Е до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 р.) можуть поміщуватися товари (за винятком підакцизних), транспортні засоби комерційного призначення а також повітряні судна, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу, а також у Додатках В.1-В.9, С, D до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 р.), або такі, що не відповідають вимогам зазначених Додатків.

У разі тимчасового ввезення товарів з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами за кожний повний або неповний календарний місяць заявленого строку перебування на митній території України сплачується 3 відсотки суми митних платежів, яка підлягала б сплаті у разі випуску цих товарів у вільний обіг на митній території України, розрахованої на дату поміщення їх у **М.р.**

Сума митних платежів сплачується при поміщенні товарів у митний режим тимчасового ввезення та розраховується за встановлений органом доходів і зборів строк дії цього митного режиму. У такому ж порядку сплачуються митні платежі у разі продовження строку тимчасового ввезення. Загальна сума митних платежів, яка підлягає сплаті за час перебування товарів у **М.р.** з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами, не повинна перевищувати суми, яка підлягала б сплаті у разі випуску цих товарів у вільний обіг на митній території України, розра-

хованої на дату поміщення їх у **М.р.**. Сума митних платежів, сплачена на підставі умовного часткового звільнення від оподаткування митними платежами, поверненню не підлягає.

У разі випуску товарів, поміщених у **М.р.** з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами, у вільний обіг на митній території України або передачі таких товарів у користування іншій особі митні платежі сплачуються в обсязі, передбаченому законом для ввезення цих товарів на митну територію України у митному режимі імпорту, за відрахуванням суми, вже сплаченої на підставі умовного часткового звільнення цих товарів від оподаткування митними платежами. При цьому за період, коли застосовувалося таке звільнення, підлягають сплаті проценти з сум податкових зобов'язань, що підлягали б сплаті у разі, якщо б щодо таких сум надавалося розстрочення податкових зобов'язань відповідно до розділу II ПКУ.

Транспортні засоби комерційного призначення, поміщені в **М.р.**, можуть піддаватися операціям технічного обслуговування та ремонту, необхідність в яких виникла протягом строку перебування в митному режимі тимчасового ввезення. Строк тимчасового ввезення товарів встановлюється органом доходів і зборів у кожному конкретному випадку, але не повинен перевищувати трьох років з дати поміщення товарів у **М.р.**

Строк тимчасового ввезення транспортних засобів комерційного призначення встановлюється органом доходів і зборів з урахуванням того, що ці транспортні засоби повинні бути реекспортовані відразу ж після закінчення транспортних операцій, для яких вони були ввезені.

З урахуванням мети ввезення товарів та інших обставин попередньо встановлений строк тимчасового ввезення товарів за письмовою заявою власника цих товарів або уповноваженої ним особи може бути продовжений відповідним органом доходів і зборів. У разі відмови у продовженні строку тимчасового ввезення орган доходів і зборів зобов'язаний невідкладно письмово або в електронній формі повідомити особі, яка звернулася із заявою про його продовження, про причини та підстави такої відмови.

Забезпечення дотримання вимог **М.р.** здійснюється шляхом: 1) застосування міжнародного митного документа (книжки АТА або книжки СРД), що містить чинну міжнародну гарантію сплати митних платежів, встановлених законом на імпорт товарів; 2) надання фінансової гарантії у визначеному законом по-

рядку. Фінансова гарантія повертається після завершення **М.р.**

Гарантія дотримання вимог **М.р.** не вимагається щодо: устаткування для радіо- чи телепередач і репортажів, а також транспортних засобів, спеціально пристосованих для використання для цілей радіо- чи телепередач; контейнерів, піддонів та упаковок; наукового і педагогічного устаткування та матеріалів для забезпечення добробуту мореплавців, що використовуються на борту суден; особистих речей; товарів, ввезених для спортивних цілей; товарів, що ввозяться в рамках прикордонного обігу; медичного, хірургічного і лабораторного устаткування, а також будь-яких товарів, таких як автомобілі чи інші транспортні засоби, ковдри, намети, збірні будинки, інших товарів першої необхідності, відправлених як допомога потерпілим від стихійного лиха чи подібних катастроф; транспортних засобів комерційного призначення; тяглових тварин, тварин, ввезених для перегону на нове пасовисько чи випасання на землях, розташованих у прикордонній смузі (контрольованому прикордонному районі); товарів, які тимчасово ввозяться на митну територію України з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами; повітряних суден, які ввозяться на митну територію України українськими авіакомпаніями за договорами оперативного лізингу.

Іноземні товари, поміщені у **М.р.**, зберігають статус іноземних товарів. **М.р.** завершується шляхом реекспорту товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, або шляхом поміщення їх в інший митний режим, що допускається МКУ. Якщо заборони або обмеження щодо імпорту, що діяли на момент тимчасового ввезення товарів, скасовано протягом їх перебування у **М.р.**, дозволяється завершення **М.р.** шляхом випуску товарів для вільного обігу на митній території України.

М.р. припиняється органом доходів і зборів у разі конфіскації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили.

У разі припинення **М.р.** згідно з частиною третьою статті 112 МКУ реекспорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення не вимагається, а гарантії підлягають поверненню (вивільненню).

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ – митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від опо-

даткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Так, згідно із наведеним поняттям обов'язковими підставами для поміщення товарів, транспортних засобів у митний **М.р.** є: товари повинні мати статус українських; транспортні засоби мають бути комерційного призначення; подальший реімпорт; встановлення строку зворотного ввезення; незмінний стан товарів або транспортних засобів.

Держава в свою чергу при дотриманні умов поміщення товарів у **М.р.**: надає умовне повне звільнення від оподаткування; не застосовує заходи нетарифного регулювання. Умови поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у **М.р.** визначено ст. 114 МКУ. **М.р.** може бути застосований до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що безпосередньо вивозяться за межі митної території України.

Для забезпечення ідентифікації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що поміщуються у **М.р.**, можуть застосовуватися засоби, передбачені МКУ. Органи доходів і зборів застосовують зазначені засоби тільки у тих випадках, коли комерційні способи ідентифікації є недостатніми. Не вимагається застосування засобів забезпечення ідентифікації до тари, піддонів та інших подібних товарів, що не мають індивідуальних ідентифікаційних ознак.

Для поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у **М.р.** особа, відповідальна за дотримання митного режиму, повинна: 1) подати органу доходів і зборів, що здійснює випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення у режимі тимчасового вивезення, документи на такі товари, транспортні засоби, що підтверджують мету їх тимчасового вивезення; 2) у випадках, передбачених законодавством, надати органу доходів і зборів зобов'язання про реімпорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які тимчасово вивозяться, у строки, встановлені органом доходів і зборів; 3) подати органу доходів і зборів дозвіл відповідного компетентного органу на тимчасове вивезення товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законодавством.

Транспортні засоби комерційного призначення, поміщені у **М.р.**, можуть піддаватися операціям технічного обслуговування та ремонту, необхідність в яких виникла протягом строку перебування у митному режимі тимчасового вивезення. Строк тимчасового вивезення

товарів, транспортних засобів комерційного призначення встановлюється органом доходів і зборів у кожному конкретному випадку, але не повинен перевищувати трьох років з дати поміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у зазначений митний режим.

З урахуванням мети тимчасового вивезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення та інших обставин строк, зазначений у частині першій цієї статті, може бути продовжений. У разі якщо товари, транспортні засоби комерційного призначення поміщені у **М.р.**, не можуть бути своєчасно реімпортовані внаслідок накладення на них арешту, перебіг строку тимчасового вивезення зупиняється на час такого арешту.

За заявою особи, відповідальної за дотримання **М.р.**, орган доходів і зборів надає дозвіл на передачу права використання **М.р.** щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення будь-якій іншій особі за умови, що така особа: відповідає вимогам, встановленим МКУ; та бере на себе зобов'язання особи, відповідальної за дотримання **М.р.**

При поміщенні товарів, транспортних засобів комерційного призначення у **М.р.** та їх реімпорті до закінчення строку, встановленого органом доходів і зборів, до цих товарів, транспортних засобів застосовується умовне повне звільнення від оподаткування митними платежами. При цьому товари не змінюють свого статусу.

М.р. завершується шляхом реімпорту товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, або поміщення їх в інший митний режим, що допускається МКУ, а також у випадках, передбачених частиною третьою цієї статті.

Якщо заборони або обмеження щодо експорту, що діяли на момент тимчасового вивезення товарів, скасовано протягом їх перебування у **М.р.**, дозволяється завершення **М.р.** шляхом випуску товарів у митному режимі експорту.

М.р. припиняється органом доходів і зборів у разі конфіскації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили.

Царенко В.І.

МИТНИЙ РЕЖИМ ТРАНЗИТУ – митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома органами доходів і зборів або в межах зони діяльності одного такого органу без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД.

Переміщення товарів у **М.р.** здійснюється як прохідний або внутрішній транзит, або каботаж. **М.р.** застосовується до товарів, які переміщуються: 1) прохідним транзитом від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України (у тому числі в межах одного пункту пропуску через державний кордон України);

2) внутрішнім транзитом або каботажом: а) від пункту ввезення (пропуску) на митну територію України до органу доходів і зборів, розташованого на митній території України; б) від органу доходів і зборів, розташованого на митній території України, до пункту вивезення (пропуску) за межі митної території України; в) від одного пункту, розташованого на митній території України, до іншого пункту, розташованого на митній території України, у тому числі якщо частина цього переміщення проходить за межами митної території України; г) від штучного острова, установки або споруди, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, до органу доходів і зборів, розташованого на території України, зайняті сушею, та у зворотному напрямку.

М.р. може бути застосований як до товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що безпосередньо ввозяться на митну територію України, так і до таких, що перебувають на митній території України. У **М.р.** можуть бути поміщені товари, транспортні засоби комерційного призначення незалежно від їх митного статусу, а також будь-які товари, крім заборонених законодавством для ввезення та/або транзиту через митну територію України.

Для поміщення товарів та/або транспортних засобів комерційного призначення у **М.р.** особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: подати органу доходів і зборів митну декларацію (документ, який використовується замість митної декларації), товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок-фактуру (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару; у випадках, визначених законодавством, надати органу доходів і зборів дозвільний документ на транзит через митну територію України, який видається відповідними уповноваженими органами; у випадках, встановлених МКУ, забезпечити виконання зобов'язання із сплати митних платежів.

Для забезпечення ідентифікації товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що поміщуються у **М.р.**, можуть застосовуватися засоби митного забезпечення. Не вимагається застосування засобів забезпечення ідентифікації до тари, піддонів та інших подібних товарів, що не мають індивідуальних ідентифікаційних ознак.

Товари, транспортні засоби комерційного призначення, що переміщуються у **М.р.**, повинні: 1) перебувати у незмінному стані, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування і зберігання; 2) не використовуватися з жодною іншою метою, крім транзиту; 3) бути доставленими у орган доходів і зборів призначення до закінчення визначеного строку для різних видів транзиту; 4) мати неушкоджені засоби забезпечення ідентифікації у

разі їх застосування.

Транспортні засоби комерційного призначення, поміщені у митний режим транзиту, можуть піддаватися операціям з технічного обслуговування та ремонту, потреба в яких виникла під час перебування їх на митній території України. За умови забезпечення ідентифікації товарів, що переміщуються у режимі транзиту, та дотримання інших вимог, встановлених МКУ, допускається перевезення зазначених товарів транспортним засобом, який здійснює перевезення в межах митної території України товарів, які не перебувають під митним контролем. Для декларування у **М.р.**, що переміщуються будь-яким видом транспорту використовується митна декларація (у тому числі попередня митна декларація).

У разі транзиту в межах одного пункту пропуску або для декларування товарів, що не є підакцизними, залежно від виду транспорту замість митної декларації може використовуватися авіаційна вантажна накладна (Air Waybill) або коносамент (Bill of Lading). Для декларування товарів, що не є підакцизними, замість митної декларації залежно від виду транспорту може використовуватися накладна УМВС (СМГС), накладна ЦІМ (СІМ), накладна ЦІМ/УМВС (ЦІМ/СМГС, СІМ/СМГС), книжка МДП (Carnet TIR).

Незалежно від виду транспорту для декларування у **М.р.** товарів, транспортних засобів комерційного призначення може використовуватися книжка АТА або книжка СРД. У випадках, передбачених міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону, для декларування у **М.р.** товарів, транспортних засобів комерційного призначення використовуються документи, передбачені такими договорами.

Залежно від виду транспорту МКУ встановлює такі строки транзитних перевезень: для автомобільного транспорту – 10 діб (у разі переміщення в зоні діяльності одного органу доходів і зборів – 5 діб); для залізничного транспорту – 28 діб; для авіаційного транспорту – 5 діб; для морського та річкового транспорту – 20 діб; для трубопровідного транспорту – 31 доба; для трубопровідного транспорту (з перевантаженням на інші види транспорту) – 90 діб. До зазначених строків не включається: час дії обставин непереборної сили; час зберігання товарів під митним контролем (за умови інформування органу доходів і зборів, який контролює їх переміщення); час, необхідний для здійснення інших операцій з товарами, у випадках, передбачених цим розділом (за умови інформування органу доходів і зборів, який контролює переміщення цих товарів).

Товари під час перебування у режимі транзиту не змінюють свій статус. **М.р.**, як правило, завершується вивезенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення, поміщених у цей митний режим, за межі митної території України.

Таке вивезення здійснюється під контролем органу доходів і зборів призначення. При вивезенні за межі митної території України товарів, поміщених у **М.р.**, окремими партіями **М.р.** вважається завершеним після фактичного вивезення за межі митної території України останньої з таких окремих партій. При ввезенні товарів на митну територію України з метою подальшого їх поміщення у відповідний митний режим **М.р.** завершується фактичним доставленням товарів до митного органу призначення. **М.р.** також завершується поміщенням товарів, транспортних засобів комерційного призначення в інший митний режим при дотриманні вимог, визначених МКУ.

Орган доходів і зборів призначення після представлення товарів, поміщених у митний режим транзиту, та митної декларації або іншого документа, визначеного МКУ, перевіряє дотримання вимог, встановлених законодавством України з питань державної митної справи до пе-

реміщення товарів у **М.р.**, та виконує митні формальності, необхідні для завершення **М.р.**. Українські товари, що переміщувалися у **М.р.** між штучним островом, установкою або спорудою, створеними у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, та органом доходів і зборів, розташованим на території України, зайнятій сушею, випускаються з-під митного контролю після фактичного доставлення цих товарів до зазначеного органу.

М.р. також припиняється у разі конфіскації товарів, їх повної втрати внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, за умови підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили. У цьому разі вивезення товарів за межі митної території України не вимагається, а митні гарантії підлягають поверненню (визволенню).

Царенко В.І.

МИТНИЙ СКЛАД – відповідним чином облаштовані складські приміщення, резервуар, холодильна чи морозильна камера, критий або відкритий майданчик, призначені для зберігання товарів під митним контролем.

Основними завданнями **М.с.** є: сприяння розвитку ЗЕД України; створення умов для підготовки імпортованих товарів до їх вільного використання на території України; сприяння транзитним перевезенням; створення умов для таких форм ЗЕД, як продаж товару на умовах консигнації, реекспорту, торгівля зразками тощо; наближення місця митного оформлення товару, що надходить із-за кордону, до споживача; зниження витрат, пов'язаних із переміщенням товару через митну територію України; формування експортних партій товару.

Законодавством визначено вимоги до **М.с.**, а саме: закрите з усіх боків приміщення, призначене для зберігання відповідного виду товарів; наявність обладнаних засобами зв'язку службових приміщень для інспекторів митниці, що здійснюватимуть у ньому контроль; оснащення пожежо-охороною сигналізацією, наявність під'їзних шляхів, дотримання норм зберігання товару; від-

повідність організації здійснення ввезення та вивезення товару вимогам митних, пожежних та інших органів; гарантованість перебування товару під постійним митним контролем.

М.с. можуть бути двох видів: відкритого і закритого типу. **М.с.** відкритого типу може використовуватися для збереження під митним контролем товарів, що переміщуються через митний кордон України та належать будь-якій особі. **М.с.** закритого типу використовується для збереження тільки тих товарів, що належать власнику складу.

Процедура відкриття та експлуатація **М.с.** передбачає отримання власником **М.с.** дозволу на право відкриття та експлуатацію **М.с.** Без цього дозволу **М.с.** не допускається до провадження такої діяльності, за винятком уповноважених економічних операторів, сертифікати яких замінюють такий дозвіл.

М.с. може використовуватися тільки для зберігання товарів, розміщених у митний режим митного складу. При розміщенні товарів на **М.с.** контролюючому органу разом з митною декларацією подаються такі документи: договір про зберігання товарів на митному ліцензійному складі між його власником та особою, яка розміщує ці товари на складі й зовнішньоекономічний договір (контракт); товаротранспортні та інші товаросупровідні документи (накладні, коносаменти, специфікації, рахунки-фактури тощо); дозволи органів державної влади, які здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України.

При видачі без дозволу контролюючому органу чи втраті товарів, що зберігаються на **М.с.**, власник цього складу несе відповідальність згідно з МКУ та повинен сплатити кошти у сумі ввізних (вивізних) податків та зборів, що підлягали б сплаті, якби товари були оформлені відповідно до митного режиму імпорту (експорту).

Попель С.А.

МИТНИЙ СОЮЗ – угода між країнами про створення єдиної митної території. При цьому, **М.с.** передбачає не тільки безмитну торгівлю між країнами-учасниками союзу, але й встановлення єдиного зовнішнього митного тарифу, який на практиці ліквідує проблему транзиту, що існує при створенні зон вільної торгівлі. Тобто, під **М.с.** розуміють політично-економічне об'єднання, яке створюється з метою координації зовнішньоекономічної політики держав, регламентації обсягів, структури та умов здійснення експорту, імпорту та транзиту товарів чи інших предметів. **СОТ М.с.** визначається як заміна двох чи більше митних територій на одну митну територію у такий спосіб, що: мито та інші обмежувальні засоби регулювання торгівлі (за винятком деяких дозволів у разі необхідності) скасовуються відносно основної частини торгівлі між складовими територіями союзу чи, принаймні, відносно основної частини торгівлі товарами, які походять із таких територій; в основному таке саме мито та інші засоби регулювання торгівлі застосовуються кожним з членів союзу до торгівлі з територіями, які не входять до даного союзу.

У 2012 р. у світі існувало понад 30 різних інтеграційних об'єднань, абсолютна більшість з яких певним чином координують митно-тарифну політику, серед яких можна виділити близько десяти, що класифікуються як **М.с.** Найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання – ЄС, одним із перших етапів якого стало створення **М.с.**, що задекларовано в ст. 9 Римського (засновницького) договору 1957 р. Всебічне дослідження митних союзів як форми інтеграційних об'єднань почалося з роботи Дж. Вайнера «Проблеми митного союзу», виданої у 1950 р. У ній він стверджує, що регіональне угруповання, створене для ведення вільної торгівлі, має два протилежні наслідки – позитивний, оскільки воно сприяє розширенню торгівлі між членами угруповання, і негативний, оскільки відвертає торгівлю від ефективніших зовнішніх джерел. На думку Вайнера, оцінка даних процесів залежить від того, чи сприяють, врешті-решт, **М.с.** розширенню торгівлі в межах регіону, чи слугують переорієнтацією на зовнішні ринки.

Приєднання країни до **М.с.** доцільно аналізувати з урахуванням впливу динамічної ефективності, порівнюючи дві моделі тарифної політики, наявність у держави власної митної політики і використання митного тарифу відповідно до економічних інтересів країни та усунення митного тарифу у взаємній торгівлі між учасниками митного союзу. Західні дослідники даних моделей виокремлюють два типи ефектів, які виникають у результаті створення **М.с.**, – статичні та динамічні.

Під статичними ефектами розуміють економічні наслідки, які виявляються відразу після створення **М.с.** як його безпосередній результат, а під динамічними ефектами – економічні наслідки, що

виявляються на більш пізніх фазах функціонування митного союзу. Дослідження статичних ефектів викристалізувало домінуючі ефекти, що діють на першій фазі після створення **М.с.**, – ефект розширення торгівлі й ефект зростання торгівлі. Ефект розширення торгівлі – це переорієнтація споживачів з менш ефективного джерела поставки товарів на більш ефективне зовнішнє джерело (імпорт). Ефект зростання торгівлі, за своєю суттю, є антиподом ефекту розширення – переорієнтацію місцевих споживачів із закупівлі товарів з більш ефективного позаінтеграційного джерела постачання на менш ефективне внутрішньоінтеграційне джерело, яка відбулась за рахунок усунення імпорто-го тарифу у межах митного союзу.

Окрім того, існує ще декілька ефектів статичного характеру від участі країни у **М.с.** Насамперед, це виявляється в тому, що кожна країна-учасниця має певну економію на зменшенні частини адміністративних витрат, оскільки усунення торговельних бар'єрів, спрощення процедури митного оформлення та контролю вантажів зумовлює не тільки скорочення кількості працюючих у митних органах, а й спрощення складної системи безперервного контролю при переміщенні через кордон. Масштаби і глибина інтеграційних процесів сприятимуть також поліпшенню сукупних умов торгівлі країн, що беруть участь у **М.с.**, з третіми країнами, порівняно з умовами торгівлі окремих країн.

Але крім статичних ефектів, існує ціла низка динамічних ефектів, а саме фактор посилення конкуренції між виробниками різних країн, наслідками якої є покращання якості товарів, фіксація ціни на певному рівні, стимулювання створення нових технологій і т.п. Усунення торговельних бар'єрів стосовно товарів країн-учасниць зумовить значне зростання конкуренції між виробниками подібної продукції. А чим більший рівень конкуренції між виробниками країн-членів союзу, тим більшим буде позитивний ефект від створення **М.с.** У даному випадку різниця в перевагах виробництва спричинить те, що кожна країна посилить свою конкурентоспроможність у більш ефективних галузях виробництва і скоротить виробництво менш ефективних галузей. Таким чином, матиме місце торговельне розширення без значного скорочення торгівлі з іншими країнами. У результаті участі у **М.с.** країни експортоорієнтовані підприємства починають використовувати переваги економії масштабу, які надають їм можливість не тільки збільшити масштаби виробництва, але й скоротити витрати виробництва. Таким чином, розширення розмірів ринку збуту за рахунок створення **М.с.** дає змогу передусім галузям, які спеціалізуються на виробництві даних товарів користуватися результатами економії на масштабах. Інтегрування країни також зумовлює приплив іноземних інвестицій, оскільки фірми із країн, що не входять до **М.с.**, прагнуть зберегти певний сегмент ринку,

який закритий кордонами **М.с.**, за собою шляхом заснування підприємств з іноземним капіталом на території інтеграційного об'єднання. Крім цього, країни-учасниці **М.с.** отримують певні можливості торговельного договору, в даному випадку картельної угоди, від встановлення не національного імпортного тарифу, а єдиного зовнішнього мита. Водночас, слід зауважити, що, крім економічних передумов існують не менш важливі передумови

політичного характеру, які впливають на створення чи вступ до вже існуючого **М.с.**

З огляду на ці обставини, доходимо висновку, що як модель торговельної політики **М.с.** не є односторонньо позитивним чи негативним явищем у світовій системі господарювання. Усе залежить від сукупності втрат чи переваг, які отримує держава при участі в цьому інтеграційному об'єднанні.

Гребельник О.П.

МИТНИЙ СТАТУС ТОВАРІВ. За митним законодавством України **М.с.т.** розуміють як належність товарів до українських або іноземних. У міжнародній практиці під поняттям **М.с.т.** розуміють походження товарів з території певної країни, економічного чи митного союзу або навпаки поза їхніми межами.

При цьому до товарів походженням з певної країни, економічного чи митного союзу відносять як товари, вироблені на їхній території, так і товари, ввезені на дану територію для вільного обігу. **М.с.т.** з походженням поза територією певної країни, економічного чи митного союзу мають товари, які ви-

роблені за межами або вивезені для вільного обігу за межі території відповідної країни, економічного чи митного союзу. **М.с.т.** є критерієм для визначення обсягу заходів щодо оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі. **М.с.т.** не є постійним і може змінюватися при випуску товарів для вільного обігу за межі митної території, на якій він був вироблений.

Медвідь Ю.О.

МИТНИЙ СТАТУТ ПО АЗІЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ ВІД 30 ТРАВНЯ 1817 РОКУ – законодавчий акт Російської імперії, запроваджений Маніфестом імператора Олександра I 30 травня 1817 р. Став логічним продовженням розбудови митної справи в Російській імперії в контексті прийнятого 24 червня 1811 р. «Установлення митного управління по європейській торгівлі» та врегулював питання організації торговельних відносин із південними та східними країнами-сусідами. Вступив в дію з 1 січня 1818 р.

М.с. визначив організацію митного управління у південних та східних районах Російської імперії, розділивши їх на три митних округи: Астраханський (губернії Астраханська та Кавказька); Оренбурзький (губернії Оренбурзька, Тобольська, Томська включно до Бухари); Грузинський (Грузія та провінції на кордонах з Персією). Митні округи очолювали їх начальники під керівництвом яких перебував необхідний штат митних чиновників та службовців. **М.с.** визначив посадові обов'язки по-

садових осіб митної служби, їх права, заохочення та пенсійне забезпечення. До його складу ввійшли Правила утримання мита з ціни товару, а також Загальні правила дії митного тарифу в зазначених митних округах.

Структурно **М.с.** складався із 6 відділів, 9 глав та 83 параграфів і 2 додатків.

Відділ I. «Про прихід кораблів, вступ їх у відання карантину або застави, про прийом у відання митниці товарів та про очищення їх митом» – складався із 2 глав та 33 параграфів, регламентував дотримання митних формальностей при здійсненні імпорتنих операцій з використанням морського транспорту.

Відділ II. «Про відпуск товарів» – складався із 3 глав та 23 параграфів і встановлював митні формальності на морському транспорті при здійсненні експортних операцій, проведення митної очистки товару та його навантаження на торгові судна та відпуск їх у море.

Відділ III. «Про прихід караванів із-за кордону до митниць і застав та про очистку товарів митом» – встановлював порядок проведення митних процедур при перевезенні товарів по суші та складався із 2 глав і 6 параграфів.

Відділ IV. «Про відпускні через прикордонні митниці і застави товари» складався із 6 параграфів та врегулював питання організації митного контролю, митного декларування та митної очистки при здійсненні експортних операцій із використанням наземних перевезень.

Відділ V. «Про міновий обряд» – 7 параграфів відділу передбачали застосування митних процедур при здійсненні торговельних операцій, у тому числі мінових (бартерних) з місцевим населенням Середньої Азії (казахами, киргизами).

*Караван в пустелі.
Художник Альберто Пасіні, 1867 р.*

Відділ VI. «Про утримання за таємний провіз та про товари, ціна яких буде меншою встановленого для них мита» – складався із 2 глав та 6 параграфів, які встановлювали порядок застосування штрафних та каральних санкцій при перевезенні через сухопутний та митний кордон товарів в розрізі експорту та імпорту, дозволених для перевезення та заборонених, а також порядок конфіскації на

користь державної казни з подальшим продажем товарів, ціна на яких була нижчою за встановлене мито.

М.с. містив два додатки: для імпорту – додаток А «Форма оголошення привізних товарів»; для експорту – додаток Б «Форма оголошення відпускових товарів».

Фрадинський О.А.

МИТНИЙ СТАТУТ РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ – одне із найдавніших джерел права та історії русько-європейських митних зв'язків. **М.с.Р.** зберігся в

Людвік IV Дитя (893 – 911 рр.)

єдиному примірнику у складі вкладної книги пасауської церкви, датований 1254–1265 рр., часом правління пасауського єпископа Оттона фон Лонсдорфа. Виданий приблизно у 902 – першій половині 904 рр. за розпорядженням східнофранкського короля Людвіка IV Дитя для відновлення на сході Баварії митних порядків, що існували за часів східнофранкських королів Людвіка II Німецького (840–876 рр.) і Карломана (876–880 рр.), які володіли Баварією.

М.с.Р. відрізняється від відомих королівських капітуляріїв за змістом, становлячи зібрання конкретних митних норм, призначених для конкретної території, а не лише загальних формулювань на кшталт «Постанови про торговців» імператора Людвіка I (814–840 рр.). Це єдиний документ раннього Середньовіччя, присвячений питанням дунайської торгівлі, який дійшов до наших днів.

Купцями-іноземцями у **М.с.Р.** названо лише ругів (на думку багатьох дослідників – русів) і богемів. Щодо слов'ян, які «приходять з Ругів чи Богемів» заради торгівлі, то вони могли торгувати всюди на дунайському березі, у Рьотелі і Рідмарсі, але повинні були платити мито (на відміну від слов'ян – королівських підданих, які не платили в'їзного мита). З товарів, які привозилися русами на регенсбурзький торг, **М.с.Р.** називає віск: з одного в'юка воску купці мали платити дві міри воску, від вантажу однієї людини – одну міру; а також невільників і коней: від рабині і жеребця платилася тремиса податку (4 денарії), від раба і кобили – по сайзі (1 денарій).

Ченцов В.В., Морозов О.В.

МИТНИЙ СТАТУТ СРСР 1924 РОКУ – перший нормативно-правовий акт СРСР з митної справи, затверджений 12 грудня 1924 р. вищим органом виконавчої влади Радянського Союзу (у період 1922-38 рр.) – Центральним виконавчим комітетом (ЦВК) СРСР та підписаний його Головою М.Калініним та Секретарем А. Єнукідзе. **М.с. СРСР** було розроблено на основі Декрету Ради народних комісарів СРСР від 12 листопада 1920 р. «Про порядок прийому, збереження, відпуску імпортованих та експортних товарів». **М.с. СРСР** складався із 6 розділів, 29 глав та 283 статей.

До першого розділу «Установи митного управління» входило 2 глави та 28 статей. Розділ врегулював питання організації та підпорядкування митних установ і передбачав що управління митною справою в СРСР покладалося на Народний Ко-

місаріат Зовнішньої Торгівлі у якому створювалося Головне Митне Управління (ГМУ) та Митно-Тарифний комітет (МТК). На ГМУ покладалося розробка загальних заходів, інструкцій та роз'яснене до них, а також організацій та керівництво боротьби з контрабандою через митні установи, розташовані на території СРСР. Для керівництва на місцях передбачалося створення відділень ГМУ у союзних республіках, межі діяльності таких відділень співпадали із територією республік. МТК встановлював правила по застосуванню діючих митних тарифів, розробляв законодавчі пропозиції по встановленню нових та зміну існуючих ставок мит і митних зборів та ін. Для виконання повноважень на місцях створювалися районні митні інспекторські управління до складу яких входили митниці та митні пости. Також регламентувалася діяльність

митних службовців.

До складу другого розділу «Про ввезення та вивезення вантажів» входило 19 глав та 179 статей. Передбачалося, що переміщення вантажів через кордон здійснювалося винятково через митні установи. Встановлювався порядок здійснення митних формальностей при перевезенні вантажів морським, річковим, залізничним видами транспорту, ґрунтовими дорогами та повітряними шляхами; перевезення вантажів між митницями та із прикордонних районів у інші місцевості; регламентував митний огляд вантажів та визначення їх ваги; розрахунок та сплату мита та інших зборів збереження вантажів та їх випуск у вільний обіг;

Третім розділом **М.с. СРСР** «Про пропуск поштових відправлень» (3 глави та 22 статті) встановлювався: порядок пересилання через митний кордон поштових відправлень та організація їх митного огляду і оподаткування.

Четвертий розділ «Про пропуск пасажирів та про пільги, що надаються установам та особам», складався із 2 глав та 16 статей. Врегулював питання пропуску через митний кордон пасажирів та належних їм речей а також надання митних пільг фізичним та юридичним особам (у тому числі – ди-

пломатичним установам).

У 10 статтях п'ятого розділу «Про митний нагляд за каботажним та прибережним перевезенням вантажів» законодавчо регламентувалися митні питання організації морських перевезень в СРСР.

Шостий розділ **М.с. СРСР** «Про утримання за порушення монополії зовнішньої торгівлі та митних правил і про порядок діловодства за цими порушеннями» (5 глав та 27 статей) класифікував види порушень у сфері митної торгівлі, їх ознаки, відповідальність за вчинення та порядок провадження. Контрабанду було віднесено до адміністративних порушень, визначалось покарання, за яке передбачався штраф: при контрабанді товарів, що оподатковуються митом – у 5 кратному розмірі від величини мита; при контрабанді товарів, що не оподатковуються митом –25% від визначеної митниками вартості товарів; за товари заборонені для експортно-імпорتنних операцій – у двократному розмірі від визначеної митниками вартості товарів.

М.с. СРСР втратив чинність через 4 роки у зв'язку із прийняттям у грудні 1928 р. Митного кодексу СРСР.

Фрадинський О.А.

МИТНИЙ ТАРИФ – систематизований відповідно до товарної номенклатури ЗЕД перелік ставок мита, що справляється з товарів, котрі переміщуються через митний кордон України. Він є вагомим інструментом зовнішньоекономічної політики країни та державного регулювання національного ринку у його взаємодії зі світовим.

Незважаючи на те, що **М.т.** за змістом – економічна категорія, його застосування може мати як економічний, так і політичний характер. Економічна роль **М.т.** пов'язана, насамперед, з тим, що, впливаючи на ціну товару та відмежовуючи національний ринок від світового, підвищуючи рівень цін на товари, мито активно впливає на конкурентоспроможність товару, що, в свою чергу, позначається і на рівні накопичення капіталу, темпах розвитку, нормах прибутку в окремих галузях економіки, нівелюючи різницю, яка склалася в міжнародних і національних умовах виробництва.

Тому роль **М.т.** в економічному контексті полягає у: створенні вартісного бар'єра, який підвищує ціну товару, незалежно від застосованого експортного, імпортного чи транзитного мита; збільшенні внутрішньої зайнятості. Сукупні витрати у відкритій економіці складаються із витрат споживачів, капіталовкладень, державних витрат, чистого експорту (під чистим експортом розуміють різницю між експортом та імпортом). Збільшення сукупних витрат внаслідок скорочення імпорту стимулює внутрішньоекономічний розвиток, оскільки збільшуються доходи і зайнятість; стимулюванні державою розвитку окремих галузей економіки чи підприємств. В першу чергу мова йде про захист

молодих галузей. Тимчасовий захист молодих національних фірм від жорсткої конкуренції іноземних корпорацій дозволяє галузям, які утворюються, зміцніти і стати ефективними виробниками; надходженні коштів до державного бюджету країни; захисті від демпінгу. **М.т.** необхідні для захисту вітчизняних фірм від іноземних конкурентів, які реалізують свою продукцію за цінами, нижчими за собівартість.

Торговельно-політична роль мита: захищати галузі від конкуренції іноземних товарів (це не обов'язково мають бути слабкі в економічному відношенні галузі та підприємства, частіше найбільшим захистом користуються саме найбільш розвинені, монополізовані галузі. Мета такого виду політики – створення національним виробникам умов для отримання на внутрішньому ринку монополно високого прибутку як одного із важелів успішного виходу на зовнішній ринок); у необхідності забезпечення обороноздатності країни (військово-політичний аспект). Захист мито потрібне для збереження і посилення ролі галузей, що спеціалізуються на виробництві стратегічних товарів і матеріалів необхідних для їх обробки; диверсифікація заради стабільності. Доходи високоспеціалізованих економік знаходяться у прямій залежності від міжнародних ринків. Захист за допомогою **М.т.** потрібний для стимулювання промислової диверсифікації, що зменшує залежність країни від світових процесів; бути інструментом тиску на конкурентів з метою отримання певних поступок.

Таким чином, більшість країн світу, використовуючи **М.т.** у своїй зовнішньоекономічній політиці,

вирішують низку завдань, таких як: захист економіки країни від негативного впливу іноземної конкуренції (митний тариф завжди погіршує конкурентні умови функціонування іноземних виробників на даному ринку); забезпечення умов для ефективної інтеграції країни до світового економічного простору (митні тарифи широко використовуються з метою поліпшення умов доступу національних то-

варів на іноземні ринки); підтримання раціонального співвідношення вивезення і ввезення товарів, валютних надходжень і витрат на території країни (**М.т.** впливають на стан платіжного балансу країни); створення умов для прогресивних змін у структурі виробництва і споживання товарів; раціоналізація товарної структури вивезення і ввезення товарів.

Гребельник О.П.

МИТНИЙ ТАРИФ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1654 Р.) визначав фінансову суму мита за певний товар. Згідно **М.т.** сума мита встановлювалась як залежно від вартості й виду товару безпосередньо у грошових одиницях, так і самими товарами. **М.т.** встановлював митні платежі залежно від країн походження товарів (окремо для турецьких та московських товарів). Також **М.т.** визначалася сума мита на предмети розкоші – золото, срібло, дорогоцінне каміння, перли (фіксована сума від кожних ста талерів цінностей – п'ять золотих мита). Згідно **М.т.**, прийнятим в умовах продовження Національно-визвольної війни, мито стягувалося у західноєвропейських талерах і польських золотих.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

МИТНИЙ ТАРИФ ГЕТЬМАНА ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО. І. Скоропадський (1646-1722 рр.) – Гетьман України у 1708-1722 рр. Командував козацьким загоном у складі російської армії під час війни Росії зі шведами (1700-1721 рр.). Майже 15 р. свого гетьманування **М.т.** опікувався розвитком економіки, торгівлі, фінансово-податкової та митної системи Гетьманської України. Саме під час

гетьманування **М.т.** на початку XVIII ст. в Україні спостерігалися позитивні зрушення в аграрному виробництві, розвивалося землеробство, тонкорунне вівчарство. Ширилося ремісничє виробництво, особливо гончарство, ткацтво, малярство. Створювалися перші підприємства мануфактурного типу. В Україні зростали правові інститути, формувалися нові законодавчі акти, які у значній мірі стосувалися митної справи. Як відомо з універсалів гетьмана **М.т.** 1709, 1713, 1721 рр. він вимагав, щоб ставки індукти та евекти не були обтяжливими для купців і споживачів товарів й усіляко сприяли розвитку національної торгівлі. Неприпустимі стягнення індукти з торговців «бидлом і прочіє речі» на ярмарках гетьман навіть називав «ярмарковимь грабительством».

Універсалом 1713 р. були передбачені досить помірні, як на той час, ставки вивізного мита з іноземців та українських купців, зокрема: від мажі (воза) солі – по три шаги, від куфи дьогтю або меду – теж по алтину, від бочки вина – по золотому, від волів, «яких гнали до Шленську» (Сілезія) – по одній копійці з вола і т.п. Більш того, в кінці свого акта гетьман уточнив, що «з інших, не поданих в Універсалі, дрібних речей, жодного мита, нічого не брати». Порівнюючи митний тариф **М.т.** з тарифами, що діяли на той час у Європі, зокрема з Амстердамським тарифом XVIII ст., приходимо до висновку, що встановлені Універсалом 1713 р. ставки мита були у 1,8-2,6 разів нижчі ніж ставки мита у Західній Європі.

Гальський К.Є.

МИТНИЙ ТАРИФ УКРАЇНИ – систематизований перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України. Товарною номенклатурою **М.т.У.** є Українська класифікація товарів ЗЕД (УКТ ЗЕД), яка базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів (ГС). ВРУ встановлює нові та змінює діючі ставки уввізного мита, визначених **М.т.У.**, шляхом прийняття законів

МИТНИЦЯ – митний орган, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на органи доходів і зборів, а саме: забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань державної митної справи; забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної митної справи, укладеними відповідно до закону; створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України, здійснення разом з митними органами інших держав заходів щодо удосконалення процедури пропуску товарів, транспортних засобів через митний кордон України, їх митного контролю та митного оформлення; здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, у т. ч. на підставі електронних документів (електронне декларування), за допомогою технічних засобів контролю тощо; аналіз та управління ризиками з метою визначення форм та обсягів митного контролю; забезпечення справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти їх сплати, застосування заходів щодо їх примусового стягнення у межах повноважень, визначених МКУ та ПКУ та іншими актами законодавства України, організація застосування гарантій забезпечення сплати митних платежів, взаємодія з банківськими установами та незалежними фінансовими посередниками, що надають такі гарантії; застосування передбачених законом заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД, здійснення контролю за дотриманням усіма суб'єктами ЗЕД та громадянами встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення окремих видів товарів через митний кордон України; здійснення заходів щодо недопущення переміщення через митний кордон України товарів, на які встановлені заборони та/або обмеження щодо переміщення через митний кордон України, а також товарів, які не відповідають вимогам якості та безпеки; здійснення державного експортного контролю в межах повноважень, покладених на органи доходів і зборів відповідно до МКУ та інших законів України; здійснення контролю за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України; сприяння захисту прав інтелектуальної власності, життєвих заходів щодо запобігання переміщенню

України з урахуванням висновків КМУ. В 2001 р. був прийнятий ЗУ «Про Митний тариф України». Із набуттям чинності цим законом, Єдиний митний тариф України, як звід ставок, втратив чинність. Ставки ввізного (імпортного) мита з 2001 р. визначаються **М.т.У.** Ставки вивізного (експортного) мита визначаються низкою окремих законів України.

Шнурков О.І.

ню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів; запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил на всій митній території України; здійснення в межах повноважень, визначених Митним кодексом, контролю за діяльністю підприємств, які надають послуги з декларування товарів, перевезення та зберігання товарів, що переміщуються через митний кордон України чи перебувають під митним контролем, та здійснюють інші операції з такими товарами, надання дозволів та видача ліцензій на здійснення зазначених видів діяльності; видача сертифікатів уповноваженого економічного оператора; ведення Української класифікації товарів ЗЕД; ведення митної статистики та обмін даними митної статистики з митними органами інших країн; проведення верифікації (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України та видача у випадках, встановлених чинними міжнародними договорами, сертифікатів походження; здійснення обміну документами та інформацією (у тому числі електронною) з іншими державними органами України, митними, правоохоронними та іншими органами іноземних держав; впровадження, розвиток та технічне супроводження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій в державній митній справі, автоматизація митних процедур, надання підприємствам послуг електронного цифрового підпису.

М. є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням і діє відповідно до Конституції України, цього Кодексу, інших нормативно-правових актів та на підставі положення, яке затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

М. є територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, і підпорядковується йому. Не допускається втручання у діяльність митниць інших територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

М. здійснює свою діяльність на території відповіді-

ної адміністративно-територіальної одиниці (Автономна Республіка Крим; область; міста Київ, Севастополь). Окремі митниці можуть здійснювати свою діяльність на територіях двох чи більше адміністративно-територіальних одиниць або на всій території України.

Створення, реорганізація та ліквідація митниць здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує дер-

жавну податкову і митну політику, в порядку, визначеному законом.

У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створюються її відокремлені структурні підрозділи (митні пости).

Корнійчук О.О.

МИТНИЦЯ ВІДПРАВЛЕННЯ – орган доходів і зборів, з якого починається переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів або їх частини під митним контролем в митницю призначення шляхом перевезення їх залізничним, автомобільним, повітряним, річковим, морським видами транспорту.

М.в. дає дозвіл на доставку товарів у митницю призначення за умови відсутності у неї претензій до пред'явлених для митного контролю документів, товарів та транспортних засобів, що перевозять ці товари. Товари перевозяться між митницями під митним забезпеченням в упаковці, транспортних засобах чи контейнерах, виготовлених та облад-

наних таким чином, щоб товари не могли бути вилученими з опечатаного вантажного місця, транспортного засобу чи контейнера або поміщатись у такі місця без залишення видимих слідів розпечатання чи пошкодження митного забезпечення.

М.в. вказує граничний термін доставки товарів у митницю призначення. Цей термін є або законодавчо обумовлений, або встановлюється самою митницею згідно з нормативами на перевезення товарів з урахуванням виду транспортного засобу, маршруту перевезення, властивостей товарів та інших умов.

Корнійчук О.О.

МИТНИЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ – орган доходів і зборів, у якому закінчується переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів. **М.п.** складає документ контролю доставки на підставі даних, зазна-

чених у товаросупровідних, транспортних документах (у тому числі у подорожньому листі), посвідченні особи перевізника та проводить огляд самих товарів.

Корнійчук О.О.

МИТНІ ВІДНОСИНИ – вид суспільних відносин щодо встановлення порядку і умов переміщення товарів через митний кордон України, їх митного контролю та митного оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання ЗЕД, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обміну митною інформацією, ведення Української класифікації товарів ЗЕД, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил, організації і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інших заходів, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Визначаючи місце **М.в.** у моделі «внутрішні відносини – кордон – зовнішні відносини», необхідно виходити з того, що суть і значення зовнішніх і внутрішніх чинників принципово не змінюються, оскільки митні відносини є частиною як внутрішньоекономічних, так і зовнішньоекономічних відносин. У даному контексті важливим є те, що **М.в.**, спочатку й історично формуючись на кордоні дії зовнішніх і внутрішніх чинників, відіграють роль певного регулятора, значною мірою бар'єра чи обмежувача, який перешкоджає імпорту, а в окремих випадках експорту або транзиту товарів.

Циклічність **М.в.** передбачає їх тимчасову прив'язку до митної політики, яка провадиться органами влади. Ця циклічність має просторово-обмежений характер, оскільки стосується особливостей розвитку **М.в.** окремої держави (або групи

держав) із світовою системою господарювання і викликана, насамперед, суперечністю економічних інтересів країн при визначенні пріоритетів напряму розвитку зовнішньоекономічних відносин як у плані теоретичних обґрунтувань, так і при здійсненні зовнішньоекономічної політики держави.

Об'єктом **М.в.** є всі види ЗЕД, при здійсненні яких відбувається процес переміщення через митний кордон, експорт (імпорт) товарів, капіталу, робочої сили; експорт (імпорт) послуг; науково-технічна та науково-виробнича кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; кредитні та розрахункові операції між суб'єктами ЗЕД; спільна підприємницька діяльність; міжнародні орендні операції; організація та проведення міжнародних виставок; різнобічні форми зустрічної торгівлі.

Залежно від конкретних цілей можна виділити наступні види **М.в.**: організацію митної системи країни; механізм переміщення через митний кордон товарів та транспортних засобів; систему регулювання митних режимів; нарахування та сплату митних платежів; систему митного оформлення; митний контроль за товарами та транспортними засобами, які переміщуються через митний кордон; систему валютного контролю; систему взаємовідносин, які виникають при порушенні митного законодавства; участь України в міжнародно-правовому співробітництві та регулюванні митної справи в рамках інтеграційних об'єднань.

Варто зауважити, що **М.в.** – це не пасивний об'єкт регулювання. Вони є активним фактором

розвитку національної системи господарювання, оскільки, прискорюючи або стримуючи іноземну конкуренцію, стимулюючи або перешкоджаючи процесові іноземного інвестування, захищаючи національного товаровиробника чи національний

ринок, митні відносини позитивно впливають на стабілізацію та розвиток національної економіки, сприяють підвищенню ефективності вітчизняного виробництва.

Гребельник О.П.

МИТНІ ЗБОРИ – обов'язкові платежі, які справлялися на користь митних органів за виконання покладених на митницю обов'язків, або за надання послуг у галузі митної справи. Встановлені МКУ від 12.12.1991 № 1970-XII та справлялися в розмірах, визначених постановою КМУ від 27.01.97 № 65 «Про ставки митних зборів». Залежно від типу **М.з.** ставки встановлювалися у твердих сумах (доларах США) або адвалерні – у відсотках від митної вартості.

Із вступом України до СОТ справляння **М.з.** припинено.

М.з. можна поділити на чотири основних типи:

1. Що справлялися під час митного оформлення за: митне оформлення товарів, транспортних засобів та запасних частин до них (у тому числі таких, що ввозяться тимчасово або з метою транзиту); перебування товарів, транспортних засобів та запасних частин до них під митним контролем; митне оформлення товарів, транспортних засобів та запасних частин до них у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, де вони зберігаються, чи поза робочим часом, установленим для митниці; митне оформлення транспортного засобу індивідуального користування, якщо цей засіб використовується для перевезення товарів та інших предметів в обсягах, що підлягають обкладенню митом; видачу Посвідчень на право реєстрації (перереєстрації) ввезених в Україну громадянами транспортних засобів (у тому числі ввезених тимчасово), а також номерних агрегатів, що підлягають реєстрації в органах Державної автомобільної інспекції; зберігання товарів, транспортних засобів та запасних частин до них на складах митниць.

М.з. за митне оформлення не справлялися в разі ввезення в Україну товарів, транспортних засобів та запасних частин до них: вартістю до 100 доларів США; громадянами, главами дипломатичних представництв, членами дипломатичного та консульського персоналу представництв іноземних держав, дипломатичними та консульськими кур'єрами, співробітниками представництв міжнародних організацій, представництв іноземних держав при них та членами сімей цієї категорії громадян, що проживають разом з ними, за винятком митного збору за митне оформлення предметів поза місцем розташування митниць або поза робочим часом, установленим для митниць; в обсягах, що не підлягають митному оподаткуванню (крім таких, що ввозяться тимчасово або з метою транзиту).

М.з. за митне оформлення товарів, транспортних засобів та запасних частин до них у зонах мит-

ного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, де вони зберігаються, не справлялися в разі проведення митного оформлення в зонах митного контролю на територіях, де розташовані підрозділи митних органів. При нарахуванні митного збору за митне оформлення товарів, транспортних засобів та запасних частин до них у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що їх зберігають, у квитанції форми МД-1 зазначалася кількість годин роботи працівника митниці, завізована підписом громадянина. При нарахуванні цього виду **М.з.** робота працівника митниці протягом неповної години обліковувалася як робота протягом однієї години. При цьому до часу, витраченого працівником митниці на митне оформлення, зараховується також час, витрачений ним на проїзд до місця призначення й у зворотному напрямку.

2. За перебування товарів, транспортних засобів та запасних частин до них під митним контролем. Термін перебування під митним контролем для нарахування **М.з.** за перебування під митним контролем обчислювався: при прийнятті товарів, запасних частин до транспортних засобів на зберігання на складах підприємств – з дати оформлення квитанції форми МД-1 про прийняття товарів, транспортних засобів та запасних частин до них на зберігання, а також проставлення відбитку штампа «Під митним контролем» на 1-му та 2-му примірниках квитанції форми МД-1; при ввезенні транспортних засобів, номерних вузлів та агрегатів – з дати оформлення прикордонною митницею декларації форми МД-7 на ввезення транспортного засобу індивідуального користування, вузла чи агрегату. У всіх випадках термін перебування товарів, транспортних засобів та запасних частин до них під митним контролем для нарахування митного збору за перебування під митним контролем обчислюється до дати завершення митного оформлення або їх повернення власникам чи уповноваженим особам.

При нарахуванні **М.з.** за перебування під митним контролем до терміну перебування під митним контролем не включався: час від складення протоколу про порушення митних правил до прийняття остаточного рішення в справі, якщо згідно з таким рішенням справу припинено або винесено постанову про повернення товарів, транспортних засобів та запасних частин до них громадянину; час проведення експертизи з установлення класифікаційного коду товару за товарною номенклатурою ЗЕД та митної вартості. У цьому разі **М.з.** за перебування під митним контролем нараховувався, починаючи із 4-го календарного дня з дати

прийняття відповідного рішення митним органом; час, витрачений на отримання інформації, потрібної для здійснення митного оформлення товарів, транспортних засобів та запасних частин до них, за запитом, надісланим одним митним органом іншому (у тому числі центральному апарату ДМСУ), а також іншим державним установам. У цьому разі **М.з.** за перебування під митним контролем нараховується, починаючи з 4-го календарного дня з дати отримання митним органом відповідної інформації; час, витрачений громадянином на отримання дозволів інших державних органів на ввезення товарів, транспортних засобів та запасних частин до них, а також на подання цих дозволів митному органу, якщо їх подання зумовлювалося проведенням відповідної експертизи і вони не могли бути отримані до моменту ввезення цих товарів, транспортних засобів та запасних частин до них. При ввезенні транспортних засобів – час, витрачений громадянином на отримання дозволів інших державних органів на право оформлення транспортних засобів (при переїзді на постійне місце проживання в Україні час, витрачений на отримання постійної прописки). У цьому разі **М.з.** за перебування під митним контролем нараховується, починаючи з 4-го календарного дня з дати отримання дозволу.

При зберіганні товарів, транспортних засобів та запасних частин до них на складах митниці **М.з.** за перебування їх під митним контролем не справляється. **М.з.** за перебування під митним контролем не справляється за весь період перебування під митним контролем у разі: тимчасового ввезення на митну територію України та тимчасового вивезення за межі митної території України товарів, транспортних засобів та запасних частин до них; транзиту через митну територію України; отримання (відправлення) громадянами міжнародних поштових відправлень.

3. За зберігання товарів, транспортних засобів та запасних частин до них на складах митниць. Термін зберігання товарів, транспортних засобів та запасних частин до них на складах митниць для нарахування митного збору за їх зберігання обчислювався з дати оформлення відповідних документів про фактичне прийняття товарів, транспортних засобів та запасних частин до них на зберігання митницею. **М.з.** за зберігання не справляється, якщо дата прийняття на зберігання товарів, транспортних засобів та запасних частин до них збігається з датою видачі (повернення) їх власникам або уповноваженим особам. При нарахуванні **М.з.** за зберігання товарів, транспортних засобів та запасних частин до них на складах митниць термін зберігання обчислювався в календарних днях.

4. За видачу дозвілних документів – свідоцтва про визнання підприємства декларантом; продовження терміну дії такого свідоцтва; видачу сертифіката підтвердження доставки товару, прийнятого під режим експортного контролю України.

М.з. сплачувалися як у національній валюті України, так і в іноземній валюті, що її купує НБУ, а **М.з.** за митне оформлення товарів, які є об'єктом зовнішньоторговельних угод, – у національній валюті України та іноземній валюті. КМУ мав право визначати інші випадки, коли частина суми митних зборів за митне оформлення сплачується в іноземній валюті, а також розмір такої частини. Перерахунок іноземної валюти у національну валюту України здійснювався за курсом НБУ, що застосовується для розрахунків по зовнішньоекономічних операціях і діє на день пред'явлення митницею вимоги про сплату митних зборів. За заявою підприємства та при наявності гарантії банку митниця мала право надати відстрочення або розстрочення сплати **М.з.** на строк, що не перевищує одного місяця.

Фрадинський О.А.

МИТНІ ІНТЕРЕСИ – певний спектр (сукупність) національних інтересів держави, що пов'язані із забезпеченням і реалізацією виконання митної справи й задоволення яких сприяє забезпеченню ефективного функціонування, стійкого розвитку економічної системи, зменшенню загроз національній безпеці України, стабільності в суспільстві в сферах, що пов'язані з митною сферою та визначається поточним станом зовнішньоекономічних відносин, повнотою задоволення матеріальних потреб громадян, ступенями реалізації визначених стратегічних орієнтирів соціально-економічного розвитку й захисту культурного та інформаційного середовища держави, станом зовнішньоекономічної та митної безпеки.

МКУ визначено, що **М.і.** – це національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи. Захист **М.і.** України є однією з головних функцій Міндоходів України. Метою реалізації **М.і.**

є підтримання такого стану економічної сфери, який характеризується стійкістю до негативних зовнішніх загроз, здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування економіки держави й економічне зростання.

М.і. потребують спочатку визначення, а згодом – реалізації та захисту. Визначення **М.і.** ґрунтується на таких чинниках: сукупність економічних інтересів; сукупність цілей на конкретному етапі здійснення митної політики; урахування поточного стану зовнішньоекономічної та митної безпеки; сукупність існуючих на даний момент зовнішніх і внутрішніх загроз. **М.і.** не завжди є однаковими: вони змінюються зі зміною вищенаведених чинників, умов існування країни згідно з етапом її розвитку.

Виділено дві групи **М.і.**: інтереси, захист яких підвищує зовнішньоекономічну безпеку України, та інтереси, захист яких забезпечує власне митну безпеку. До **М.і.**, захист яких підвищує зовнішньоеко-

номічну безпеку України як складову економічної безпеки, можна віднести: створення умов для активізації розвитку економічних суб'єктів, вітчизняного науково-технічного й інноваційного потенціалів, підвищення конкурентоспроможності національної економіки; управдження дійового механізму збереження й відтворення природних, трудових, інтелектуальних, енергетичних ресурсів і основних фондів на території держави, а також економічного стимулювання найефективнішого їх використання в межах країни; заохочення підприємств до ефективного зовнішньоекономічного співробітництва; забезпечення збалансованості структури зовнішньої торгівлі шляхом застосування прийнятих у міжнародній практиці заходів, що підвищить експортний потенціал, задовольнить потреби внутрішнього ринку, захистить вітчизняних товаровиробників та інші.

До **М.і.**, захист яких забезпечує митну безпеку України, можна віднести: створення сприятливих

умов для полегшення торгівлі; сприяння транзитові: прискорення товарообігу й пасажиропотоку через митний кордон; своєчасне й повне стягнення податків і митних зборів; ефективну організацію боротьби з контрабандою й порушеннями митних правил ефективного запобігання їм (у тому числі попередження та відвернення правопорушень); наближення митного законодавства до світових вимог, розвиток міжнародного співробітництва в галузі митної справи; забезпечення конфіденційності інформації щодо суб'єктів ЗЕД; збільшення транзитної привабливості країни; недопущення ввезення на територію держави неякісних товарів, використання й споживання яких становить небезпеку для здоров'я населення; недопущення ввезення продукції низького морально-етичного змісту, зокрема такої, що пропагує міжнаціональні конфлікти, сепаратизм тощо.

Пашко П.В.

МИТНІ ОРГАНИ – до внесення змін у зв'язку з проведенням адміністративної реформи у 2013 р до них відносились: центральний орган виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спрямовував, координував та контролював діяльність митниць, митних постів, спеціалізованих митних органів та митних організацій спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України, в межах своїх повноважень видавав накази, організовував та контролював їх виконання. Структуру центрального органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, складали департаменти, управління та відділи. ДМСУ очолював Голова, якого призначав на посаду та звільняв з посади згідно з Конституцією України, Президент України за поданням Прем'єр-Міністра України.

Митниця була **М.о.**, який у зоні своєї діяльності забезпечував виконання завдань, покладених на митну службу України. Митниця підпорядковувалася центральному органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи. Митниця здійснювала свою діяльність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (Авто-

номна Республіка Крим; область; міста Київ, Севастополь). Окремі митниці могли здійснювати свою діяльність на територіях двох чи більше адміністративно-територіальних одиниць або на всій території України.

У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створювались її відокремлені структурні підрозділи (митні пости). Митний пост був митним органом, який входив до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечував виконання завдань, покладених на митну службу України.

Створення, реорганізація та ліквідація митниць, митних постів (за поданням керівника відповідної митниці) та призначення і звільнення їх керівників здійснювалось центральним органом виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Для виконання окремих завдань, а також сукупності декількох завдань, покладених на митну службу України, в ній створювались відповідні спеціалізовані митні органи, які виконували свої функції на всій митній території України. У місцях розташування митниць, митних постів в міру необхідності могли створюватися відокремлені підрозділи та окремі робочі місця спеціалізованих митних органів.

Корнійчук О.О.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1917–1922 РР. Становлення радянської митної системи в Україні мало низку особливостей. По-перше, необхідно було враховувати чинники революції, національно-визвольної боротьби та громадянської війни, коли в 1917–1920 рр. на території України з'являлись і зникали різні національно-політичні режими, уряди тощо. Фактично жодна з політичних сил не відмовилась від митної служби як невід'ємної складової сво-

го державного апарату. По-друге, організацію і діяльність радянських митних установ на теренах України обов'язково слід розглядати як невід'ємну складову загальної радянської митної системи. По-третє, зародження радянської митної служби відбувалось на певному сформованому досвіді. Радянська держава повною мірою скористалася досвідом та напрацюваннями у митній справі як царського режиму, так і Тимчасового уряду.

Трансформація царської митної системи розпочалась у часи діяльності Тимчасового уряду. Згідно з постановою від 28 лютого 1917 р. всі митні установи підпорядковувались Департаменту митних зборів Міністерства фінансів і керувалися нормами Митного статуту 1910 р. 14 липня 1917 р. Тимчасовим урядом було прийнято постанову «Про утворення Митно-тарифного комітету», а при Міністерстві торгівлі та промисловості було створено Митно-тарифний комітет та особливу митно-тарифну комісію. До цього 20 травня 1917 р. у Петрограді для скликання з'їзду митних службовців було створено оргбюро, головою якого став А. Феденков. На початку вересня 1917 р. з'їзд розпочав свою роботу, результатом якої стало обрання Центрального комітету Всеросійської профспілки митних службовців, який до більшовицького державного перевороту у жовтні 1917 р. фактично керував діяльністю митників. У цей час в Україні нараховувалось 19 митниць зі штатом чисельністю 750 осіб.

Перші кроки в розбудові нової, вже радянської митної системи були здійснені в грудні 1917 р., коли з'явилися постанова наркоматів внутрішніх справ і закордонних справ РСФРР «Про правила в'їзду та виїзду з Росії» і декрет РНК РСФРР «Про дозвіл на ввезення та вивезення товарів». Згідно з цими директивами, експортно-імпортна діяльність у межах зовнішньої торгівлі входила до компетенції Наркомату торгівлі і промисловості (НКТіП), будь-які товари без ліцензії цього наркомату вважалися контрабандними; митним органам надавалось право огляду багажу та особистих речей усіх осіб, що перетинали кордон Країни Рад, окрім дипломатів. 22 квітня 1918 р. було видано декрет РНК РСФРР «Про націоналізацію зовнішньої торгівлі», яким увесь контроль за зовнішньоекономічними операціями покладался на НКТіП. Через місяць, 29 травня 1918 р., РНК РСФРР видала декрет «Про митні збори та установи» (інша його назва – «Про розмежування прав центральних і місцевих радянських влад щодо збирання мит і про регулювання діяльності місцевих митних установ»), за яким митні установи оголошувалися підконтрольними тільки центральній владі. Радянські органи влади на місцях мали максимально допомагати митникам у їхній діяльності, не втручаючись у неї. Щоправда, місцеві ради депутатів отримали право призначати до митниць комісарів, які б наглядали за виконанням митниками розпоряджень вищої влади.

Декретом РНК РСФРР «Про організацію прикордонної охорони» закладалися основи охорони кордонів, боротьби з контрабандою та співпраці митниць з органами прикордонної охорони.

На початку 1918 р. відновив свою діяльність Департамент митних зборів при Наркоматі фінансів на чолі з наркомом В. Менжинским, пере-

бравши управління митною справою від ЦК Всеросійської спілки митних службовців. Декретом РНК РСФРР від 29 червня 1918 р. Департамент був перейменований у Головне управління митного контролю, яке підпорядковувалось НКТіП. Протягом 1919 р. з'явився лише один декрет РНК РСФРР, який прямо стосувався митної справи, – «Про порядок укладення угод на ввезення та вивезення товарів з іноземних держав». Цей декрет чітко окреслив коло учасників зовнішньоторговельних відносин. Суб'єктом відповідно виступав НКТіП від Країни Рад, а контрагентами – представництва іноземних держав та іноземні фірми. Декретом також встановлювався порядок укладання зовнішньоторговельних угод.

21 січня 1919 р. РНК УСРР продублювала декрет РНК РСФРР від 29 травня 1918 р., заклавши тим самим початки української радянської митної системи. Цим актом митні установи оголошувалися органами центральної влади і мали керуватись у своїй практичній діяльності принципом націоналізації зовнішньої торгівлі. 9 березня 1919 р. РНК УСРР прийняла декрет «Про перехід митних установ та прикордонної охорони у підпорядкування Ради народного господарства України», а через два дні – декрет «Про в'їзд та виїзд з України».

14 травня 1920 р. з'явилась постанова РПО «Про боротьбу з контрабандною торгівлею», якою визначались обставини торгівлі контрабандним товаром і особи, що могли притягуватись до відповідальності за вчинення такої торгівлі. 8 червня 1920 р. РНК РСФРР затвердила положення «Про Раду зовнішньої торгівлі», згідно з яким на створену Раду зовнішньої торгівлі, що підпорядковувалась НКЗТ, покладалися функції організаційно-координаційного органу у сфері зовнішньої торгівлі. Декретом РНК РСФРР від 29 червня 1920 р. Головне управління митного контролю перепідпорядковувалося Наркомату зовнішньої торгівлі (НКЗТ) РСФРР, що мав реалізовувати принципи державної монополії зовнішньої торгівлі. Митна діяльність в Україні покладалася на створене Управління уповноваженого НКЗТ РСФРР при Раднаркомі УСРР, у структурі якого були відділи митного контролю і прикордонної охорони, статистично-економічний та експортний.

23 лютого 1922 р. декретом РНК РСФРР було затверджено Митно-тарифний комітет, до компетенції якого входили: складання нових і зміна застарілих списків заборонених товарів, вирішення питань, пов'язаних із застосуванням тарифу, розгляд скарг щодо рішень Митного управління у питаннях тарифу, висновки з усіх проектів законів, торговельних угод, конвенцій тощо, які стосувалися митно-тарифної справи. 9 березня 1922 р. постановою ВЦВК та РНК РСФРР у результаті діяльності Митно-тарифного комітету було затверджено перший радянський митний тариф з євро-

пейської ввізної торгівлі, а 13 червня того ж року – з вивізної. Відповідно відреагував і уряд України – 20 квітня 1922 р. прийнято постанову РНК УСРР

«Про введення в дію на території УСРР Митного тарифу з європейської торгівлі».

Ченцов В.В., Архирейський Д.В.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В

1923–1929 РР. Діяльність митного відомства у 1923–1929 рр. відбувалась в істотно новій історичній ситуації, характерними особливостями якої були перебудова та централізація всього державного апарату у зв'язку зі створенням СРСР. Ще однією характерною особливістю діяльності митних органів на території України було те, що з цього періоду їх робота виходила з-під контролю республіканського керівництва і контролювалась виключно урядом СРСР. Такий стан речей крім договору про створення СРСР був підтверджений і першою Конституцією СРСР, прийнятою 31 січня 1924 р. Основний закон держави визначав однією із компетенцій вищої влади СРСР представництво Союзу в міжнародних відносинах, у тому числі й управління зовнішньою торгівлею.

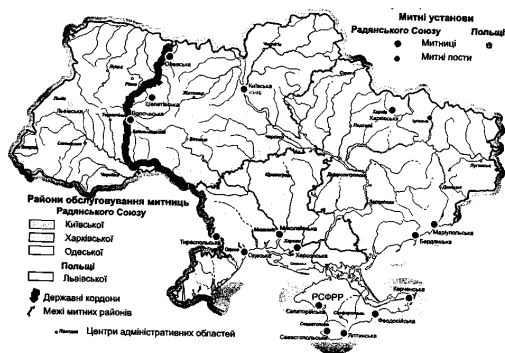
від 5 травня 1925 р., були технічні наради у складі керуючого, його помічників та інспекторів. Наради виконували консультативні функції. На залізницях утворювались митні станції.

Митний статут 1924 р. визначав порядок приймання на службу в митні установи, а також види діяльності, займатися якими митникам заборонялось. У цілому по території СРСР Митний статут 1924 р. фіксував чотирирівневу систему управління митною справою: вищий рівень – НКЗТ та ГМУ, нижче – уповноважений НКЗТ у союзних республіках (відділення ГМУ у республіках та районні митні інспекторські управління), на нижчому рівні – митниці всіх розрядів та митні пости.

У підпорядкуванні Українського відділення ГМУ у 1925 р. перебували такі митні установи: Київська, Шепетівська, Волочиська, Кам'янець-Подільська, Харківська, Одеська, Миколаївська митниці першого розряду, Маріупольська митниця другого розряду, Олевська, Пищевська, Слобідська, Ямпіль-Волинська, Гусятинська, Гуківська, Могилів-Подільська, Тираспольська, Херсонська, Бердянська митниці третього розряду; Городницький, Аннопольський, Купевський, Шибенівський, Сатанівський, Збриський, Ісаковецький, Кам'янецький, Рибницький, Орловський митні пости. У підпорядкуванні районного митного інспекторського управління перебували Севастопольська та Феодосійська митниці першого розряду, Керченська митниця третього розряду, Євпаторійський та Ялтинський митні пости.

8 квітня 1925 р. для централізації відповідної діяльності на території України наказом ГМУ НКЗТ СРСР було створено об'єднаний відділ боротьби з контрабандою. Постановою РНК СРСР від 17 жовтня 1925 р. збільшувався ступінь самостійності діяльності Митно-тарифного комітету. Водночас, відомства, що не погоджувались з рішеннями МТК, отримали право опротестовувати ці рішення в адміністративно-фінансовій комісії уряду СРСР.

18 листопада 1925 р., за постановою ЦВК та РНК СРСР, НКЗТ було об'єднано з Наркоматом внутрішньої торгівлі в єдиний Наркомат зовнішньої та внутрішньої торгівлі (Наркомторг). Усі функції обох наркоматів автоматично успадкувало новоутворене відомство. Загальне ж керівництво митними органами здійснювало Головне митне управління. Подібна реорганізація відбулась і в Україні. Постановою ВУЦВК та РНК УСРР від 28 квітня 1926 р. Наркомат внутрішньої торгівлі та Управління УпНКЗТ СРСР при РНК УСРР об'єднувались у єдиний Наркомат зовнішньої та внутрішньої торгівлі УСРР. Наказом по Наркомторгу СРСР від 18 січня 1927 р. було затверджено Положення про Українське відділення Головного митного Управління. Положення підтверджувало всі попередні функції відділення в Україні.

Елементи митної системи на території України у 1925 році

12 грудня 1924 р. Президія Центрального виконавчого комітету СРСР затвердила Митний статут СРСР, який слід вважати першим кодифікованим союзним актом з митної справи. Статут законодавчо зафіксував систему митного управління, що сформувалась на той час. Керівництво митними установами на місцях здійснювали створені митні інспекторські управління, очолювані районними інспекторами. Межі діяльності цих управлінь встановлювались безпосередньо НКЗТ за домовленістю з урядом союзної республіки.

У 1925 р. відбувалась планова реорганізація всього союзного митного апарату. За ініціативою НКЗТ створювались і ліквідовувались окремі митні установи, змінювалась їх дислокація, здійснювалась класифікація. Митниці першого розряду діяли на залізничних станціях і в портах зі значним товарообігом, другого – у невеликих портах і на шосейних шляхах, третього розряду – на ґрунтових шляхах. Усі митні установи очолювались керуючими, а робочими органами митниці, за наказом НКЗТ

Упродовж 1927 р. у межах України відбулась поступова реорганізація митних структур, пов'язана зі зміною їх статусу. Певна структурна перебудова відбувалась і безпосередньо в самому ГМУ. Так, на основі злиття кошторисно-розрахункового та адміністративно-господарчого відділів було утворено адміністративно-фінансовий. Інспекція ГМУ як самостійна частина ліквідувалась.

12 жовтня 1927 р. на другій сесії ВУЦВК десятого скликання розглядалось питання «Про раціоналізацію, здешевлення та поліпшення радапарату». У зв'язку з тим, що справу боротьби з контрабандою перебирали на себе органи ОДПУ, митниці України переходили виключно до своїх оперативних функцій: пропуску та огляду вантажів, пасажирів, їхнього багажу, поштових посилок, стягнення митних зборів, упровадження судово-конфіскаційного діловодства у справах контрабанди тощо. Унаслідок реалізації рішень сесії ВУЦВК митний апарат України було істотно скорочено: ліквідовано Пищевську, Тираспольську та Гусятинську митниці, і таким чином число митних установ, включ-

но із самим відділенням, на 1 жовтня 1927 р. було зменшено з 19 до 16 одиниць.

Протягом 1928 р. в Українському відділенні відбулися подальші структурно-штатні зміни. З 1 лютого наказом ГМУ Наркомторгу СРСР у митних установах було введено нові штати. Ліквідовано Київську митницю, а апарат Українського відділення об'єднано з Харківською митницею. Ліквідовано деякі інші митниці та митні пости. На початку літа 1928 р. на території України продовжували свою діяльність такі митні установи: відділення ГМУ, Харківська, Одеська, Шепетівська, Волочиська, Кам'янець-Подільська, Миколаївська, Маріупольська, Херсонська, Бердянська митниці та Очаківський митний пост. Важливою подією для подальшої діяльності митних органів СРСР стало затвердження 19 грудня 1928 р. постановою ЦВК та РНК СРСР Митного кодексу СРСР. Кодекс закріплював управління митною системою за Наркомторгом СРСР, що здійснював це керівництво, як і раніше, через ГМУ.

Ченцов В.В., Архирейський Д.В.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1929–1953 РР. В 1929 р. уряд СРСР фактично відмовився від нової економічної політики, оголосивши курс на прискорену індустріалізацію промисловості та колективізацію сільського господарства. Уже в 1930-х рр. стала очевидною тенденція «відмови від економічної моделі управління й домінування адміністративно-командних методів регулювання суспільних відносин». Не була винятком і зовнішньоекономічна сфера, включно з митною справою. СРСР впроваджував політику «зачинених дверей», намагаючись не допустити власних громадян до широкого спілкування з представниками капіталістичного світу, що призвело до значного скорочення обсягів міжнародного пасажирського сполучення. Різко й відчутно зменшилась кількість учасників зовнішньоторговельних відносин.

Начальник Головного митного управління СРСР у 1945–1951 рр. Д.О. Александров

Період історії митних органів під час правління Й. Сталіна датують відповідно 1929–1953 рр. Цей період ділять на три окремі підперіоди, які збігаються з довоєнним часом (1929–1941 рр.), воєнним (1941–1944 або 1945 рр.) та післявоєнним (1945–1953 рр.).

У 1930-х рр. жорсткішим став ідеологічний та політичний контроль за ввезенням до країни друкованої продукції, яка обов'язково перевірялась Головним управлінням у справах літератури та книговидавництва СРСР. Було посилено контроль Головного митного управління Наркомторгу за митними органами на місцях, особливо за кадровою роботою. У рамках політики спрощення системи управління митними структурами в лютому 1934 р. було ліквідовано Українське відділення, а нечисленні українські митниці підпорядковано безпосередньо Головному митному управлінню. Конституція СРСР 1936 р. підтвердила, що союзні республіки позбавлені права займатися зовнішньоекономічною діяльністю.

У 1941 р. система митних установ України у зв'язку з початком війни була фактично знищена, частину митників мобілізовано до діючої армії, інших – переведено на митниці в неохоплені воєнними діями регіони. Зі збільшенням перевезень техніки, військового спорядження, зброї, продовольства тощо за системою ленд-лізу обсяги роботи радянських митників значно зросли, але це стосувалося, звичайно, не території України, яка довгий час була або зоною бойових дій, або окупована німецькими загарбниками. Тільки з 1944 р. в контексті загальнодержавної відбудовчої політики починається відбудова й митної системи України. Відновлюють свою діяльність Одеська і Миколаївська митниці, створюються нові – Львівська, Чопська, Ренійська, Вадул-Сіретська тощо. У цілому

структура радянської митної системи цього часу залишилася незмінною, лише наркомати перетворювалися (1946 р.) у міністерства, а Головне митне

управління відтепер діяло у складі Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР.

Ченцов В.В., Архирейський Д.В.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1953-1985 РР. Післясталінський період характеризується небажанням тодішніх керівників держави відмовлятися від традиційних методів управління економікою та суспільством. В умовах розгортання так званої холодної війни, тобто політичного, культурного та економічного протистояння двох систем, одну з яких очолював СРСР, а іншу становили держави західного капіталістичного світу, радянсько-партійне керівництво не наважилось наділити своїх громадян повноцінними громадянськими правами. У галузі економіки настала ера консервації, що запрограмувала хронічне відставання СРСР від країн Заходу в майбутньому.

Водночас консервація економіки змушувала радянське керівництво йти на ширші контакти із західними державами, що лише зміцнювало економічну залежність від них СРСР. У 1960–1980-х рр. експорт Радянського Союзу фактично становили сировина та військова продукція, а СРСР потребував від Заходу як технологій, так і значного спектру товарів широкого призначення. Обсяги міжнародної торгівлі відчутно зростали, що відповідно позначалось і на роботі митників.

У 1953 р. були затверджені Правила митного огляду, пропуску ручного та несупроводжувано-

го багажу осіб, які прямували через державний кордон СРСР. 5 травня 1964 р. Президія Верховної Ради СРСР затвердила новий Митний кодекс. Управління митною справою в межах усього СРСР було залишено за Міністерством зовнішньої торгівлі і здійснювалося Головним митним управлінням. Основними функціями митних установ визначались контроль за дотриманням державної монополії зовнішньої торгівлі, здійснення суто митних операцій і боротьба з контрабандою. ГМУ складалося з відділів: оперативно-інспекторського, боротьби з контрабандою, митного права і міжнародних зв'язків, кадрів, фінансування, бухгалтерського обліку і контролю. У системі ГМУ більше не було підрозділу, який би займався питаннями тарифно-митного регулювання. Значно спростилася система керування, вона стала дворівневою: митниці й митні пости безпосередньо підпорядковувалися ГМУ. Усі структурні трансформації здійснювались лише Мінзовнішторгом. Новий Митний кодекс фактично закріплював командно-адміністративні методи керівництва митним відомством. Таке формування міжнародної, зовнішньоекономічної та митної політики закріплювалось і Конституцією СРСР 1977 р.

Ченцов В.В., Архирейський Д.В.

МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1985-1991 РР. Останній період діяльності радянських митних установ у часи так званої перебудови (1985–1991 рр.) закінчився остаточним розпадом Радянського Союзу. Б. Габричидзе назвав «найбільш радикальним етапом реформи системи митних органів» початок 1986 р., коли Головне митне управління було перетворено у Головне управління державного митного контролю при Раді Міністрів СРСР (ГУДМК) – самостійний державний орган зі статусом союзного відомства.

Функціонально митна система у 1986-1989 рр. не змінилася. Основною функцією залишався

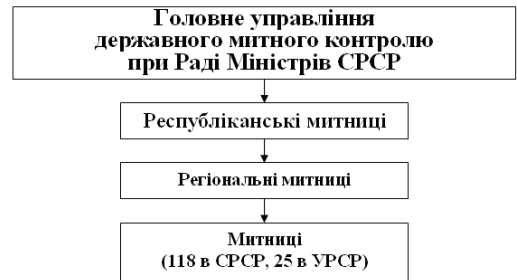
контроль за дотриманням державної монополії зовнішньої торгівлі. Однак змін зазнавали організаційно-правові підвалини митної системи, що було пов'язано із загальною ситуацією в країні. На державному рівні було прийнято низку нормативних актів, які визначали правовий статус та порядок функціонування митних структур.

Так, усі відділи, що входили до складу Головного митного управління, тепер перетворювались на управління ГУДМК, значно розширювалась мережа місцевих митних установ.

На початок 1991 р. на території України діяло 25 зі 118 митниць, які функціонували в СРСР. Організаційною структурою тодішньої радянської митної служби передбачалася управлінська вертикаль до

Радянські митні установи УРСР в 1989 році

Організаційна структура митної системи СРСР (1990 рік)

складу якої входили Головне управління державно-митного контролю при Раді Міністрів СРСР, республіканські, регіональні митниці та митниці.

24 травня 1991 р. постановою Кабінету Міністрів УРСР Управління державного митного контролю при Раді Міністрів УРСР було реорганізовано в Державний комітет митного контролю України. На той час уже функціонував Закон УРСР «Про зовнішньоекономічну діяльність», що передбачав положення самостійного здійснення Українською

РСР митного регулювання ЗЕД на своїй території та визначення митної політики Верховною Радою Української РСР. Згодом 1 червня 1991 р. було введено у дію Митний кодекс СРСР, який надав право митним органами здійснювати дізнання у справах з контрабандою та передбачив створення центрального митного органу СРСР – Митного комітету, з підпорядкуванням йому регіональних митниць та митниць.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В., Шуляк С.В.

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 1991-1993 РР. Історія митної служби української держави бере початок із прийняттям Закону Української РСР «Про митну справу в Українській РСР» від 25 червня 1991 р., яким було започатковано процес формування єдиної системи митних органів України, що включала Державний комітет митного контролю та митниці. Загальне керівництво митною справою в Україні здійснювала Верховна Рада УРСР та Кабінет Міністрів УРСР, а митна служба була виведена з підпорядкування союзних органів. Досить символічним є ще один історичний факт – утворення 11 грудня 1991 р. Державного митного комітету України згідно Указу №1 першого Президента України та затвердження 12 грудня 1991 р. постановою ВРУ МКУ.

Одним з головних завдань митних органів визначався захист економічних інтересів України.

Підпорядкування митниць та митних постів України (1991–1993 роки)

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 1994-1996 РР. В 1994 р. у системі управління митною справою відбулися суттєві зміни: постановою КМУ створено 8 територіальних митних управлінь, кожному з яких

Чотирьохланкова структура управління митною справою України (1994–1996 роки)

Однак виконання цього завдання неможливе було без створення необхідної кількості митних установ.

Після проголошення незалежності України залишилося «у спадщину» 1402 км кордону, забезпеченого пунктами митного контролю та оформлення, пропускна спроможність яких розраховувалася на монополію держави у зовнішньоекономічній діяльності й тотальну заборону закордонних поїздок. 4650 км кордону з Росією, Білоруссю та Молдовою залишалися відкритими з погляду митного контролю. Окрему проблему того часу становила відсутність мережі внутрішніх митниць, що значною мірою стримувало процес поживлення зовнішньої торгівлі. Як результат – за рік (з 1 січня 1992 р. до 1 січня 1993 р.) кількість митниць зростає з 26 до 52, митних постів – зі 111 до 225, а чисельність працюючих у митних органах – з 3 997 до 6 131 осіб.

За 1993 р. створюються 13 нових митниць і 20 митних постів, а чисельність штатних працівників митної служби зростає до 13 126 чоловік. Того ж року Указом Президента України затверджується «Комплексна програма розбудови державного кордону України», яка передбачала комплекс організаційних, правових і матеріально-технічних заходів з розвитку мережі пунктів перепуску через державний кордон.

Бережнюк І.Г.

підпорядковувалися від 5 до 15 митниць. Система управління митними органами через територіальні митні управління мала своєрідну особливість: відсутність у територіальних митних управлінь права на здійснення безпосереднього митного оформлення. Окремі митниці залишалися митницями прямого підпорядкування та підпорядковувалися не територіальним митним управлінням, а безпосередньо Державному митному комітету України.

Така чотирьохланкова структура управління митною справою в Україні проіснувала трохи більше 2 років. За цей час кількість митниць зростає до 71, митних постів – до 269, збільшилася чисельність працюючих у митній системі і на початок 1996 р. становила 17 256 чоловік.

Значними темпами зростали основні показники діяльності митної системи: сума сплаченого до

бюджету мита та податку на додану вартість, кількість оформлених вантажних митних декларацій, кількість пропущених через кордон транспортних засобів (у 1995 р. їх число становило 15,5 млн.), в

тому числі тих, що ввозилися громадянами на територію України. Успішно велася боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил.

Бережнюк І.Г.

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 1996-2005 РР.

1996 р. ознаменувався вагомою подією в історії митних органів України – Указом Президента України від 29 листопада 1996 р. ДМКУ було реформовано у ДМСУ, а територіальні митні управління – у регіональні митниці, водночас створювалися спеціалізовані митні установи та організації. Найважливішою відмінністю регіональної митниці від територіального митного управління стало те, що вона, як і підпорядковані їй митниці, у встановле-

ному порядку отримала функцію безпосереднього здійснення митного контролю та митного оформлення у відповідній зоні діяльності.

Структура ДМСУ передбачала у своєму складі 10 регіональних митниць, 41 підпорядковану їм митницю та 6 митниць прямого підпорядкування. В подальшому кількість митниць та їх підпорядкованість досить часто змінювалися, а управлінська вертикаль «центрального апарату – регіональна митниця – митниця» проіснувала до 2005 р.

У 2005 р. всі митниці виведено з підпорядкування регіональних митниць (в зв'язку з припиненням діяльності регіональних митниць) та безпосередньо підпорядковано центральному апарату ДМСУ, що сприяло керованості митними органами за рахунок перерозподілу працівників на більш важливі ділянки роботи та покращанню якості виконання завдань, поставлених перед митною службою, яка на той час керувалася положеннями прийнятого ВРУ 11 липня 2002 р. нового МКУ. На кінець 2005 р. всі 49 митниць стали митницями прямого підпорядкування, хоча в назвах Київської та Енергетичної залишилося слово «регіональна».

Бережнюк І.Г.

Організаційна структура митної системи України (1996–2005 роки)

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 2006-2008 РР.

У 2006 р. в структурі митних органів України відновлено функціонування регіональних митниць. Наказом ДМСУ від 15.09.2006 № 785 «Про створення регіональних митниць та ліквідацію деяких митниць» створювалася Західна, Кримська, Південна, Східна, Центральна регіональні митниці. Разом з Київською, Енергетичною та Інформаційною регіональних митниць стало 8. Бориспільська та Севастопольська митниці залишилися митницями прямого підпорядкування. Інші 39 митниць

підпорядковувалися регіональним. Створена вертикальна організаційно-управлінська структура «Державна митна служба – регіональні митниці – митниці» функціонувала за територіальним принципом з урахуванням адміністративно-територіального устрою держави. Ключовим елементом такої організаційно-управлінської структури було визначено регіональні митниці, а в регіональних митницях – служби координації та контролю діяльності підпорядкованих митних органів.

Початок 2008 р. – новий виток реформування структури митної системи із урахуванням розподілу та інтенсивності пасажиро- й товаропотоків. В результаті відтворення механізму управління за схемою «центральный апарат ДМСУ – митний орган» було ліквідовано Західну, Кримську, Південну, Східну, Центральну регіональні, Магістральну, Приморську, Керченську, Кучурганську і Вадул-Сиретську митниці та створено Східну, Київську обласну, Київську центральну спеціалізовану, Кримську, Львівську, Південну, Харківську, Ізмаїльську, Дністровську, Чернівецьку митниці з визначенням зон їх діяльності. Київська, Енергетична та Інформаційна митниці рахувалися регіональними.

Бережнюк І.Г.

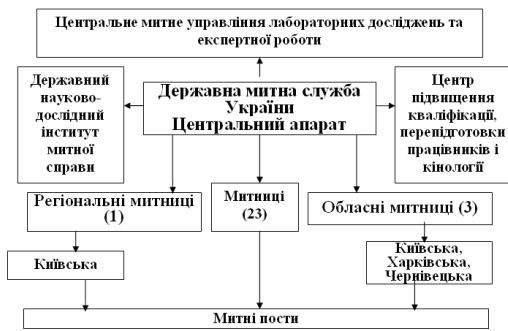
Організаційна структура митної системи України (2008 рік)

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 2009-2012 РР.

В період 2009-2012 рр. продовжувалося реформування системи митних органів України на принципах дотримання балансу між ефективністю митного контролю та сприяння зовнішній торгівлі.

В основу змін було покладено Концепцію реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей».

Протягом 2010 р. структуру митних органів України було приведено у відповідність до адміністратив-

Організаційна структура митної системи України (2012 рік)

но-територіального устрою держави та побудовано ефективну і просту модель діяльності митної служби по лінії «Державна митна служба України (Центральний апарат) – митниці (регіональна митниця, обласні митниці, митниці)». Так у Закарпатській області, до реформування діяло 3 самостійні митниці – Ужгородська, Чопська, Виноградівська, а після – залишилася одна – Чопська. Аналогічна ситуація склалася і

в Одеській області де із чотирьох митниць, які діяли до реформування – Південної, Дністровської, Ізмаїльської та Ягорлицької почала діяти одна – Південна. В цілому ж кількість митниць посилено скорочено із 46 до 27. Водночас було суттєво посилено підрозділи митного оформлення, що сприяло пришвидшенню здійснення митних процедур.

Вагомим кроком на шляху до вдосконалення діяльності митної служби України стало прийняття у березні 2012 р. нової редакції МКУ, розроблено відповідно до вимог міжнародних стандартів та конвенцій. Серед новацій стало: запровадження інституту уповноважених економічних операторів; спрощення митних процедур; скорочення часу митного оформлення із 24 до 4 годин; введення поняття «компромісу у митній справі». Діяльність митних органів орієнтувалася на повноцінне застосування системи аналізу ризиків та використанні методів митного аудиту. Суб'єкти ЗЕД отримали право здійснювати митне оформлення товарів у будь-якому митному органі із розширеними можливостями електронного декларування.

Фрадинський О.А.

МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ З 2013 Р.

Суттєві зміни в організаційній структурі митних органів України відбулися в грудні 2012 р: Указом Президента України шляхом реорганізації Державної митної служби та Державної податкової служби було утворено Міністерство доходів і зборів України. Функції формування та реалізації єдиної державної митної політики покладалися на Міністерство доходів і зборів України.

До складу новоствореного центрального апарату міністерства доходів і зборів України увійшов центральний апарат ДМСУ на базі якого було створено Департамент митної справи у складі 5 управлінь:

– Управління організації митного контролю та

оформлення;

– Управління митної вартості, класифікації товарів та заходів регулювання ЗЕД;

– Управління боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями;

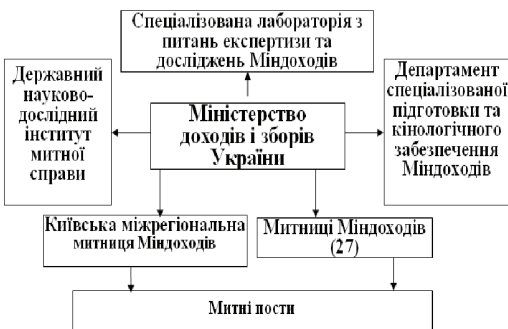
– Управління кадрової роботи;

– Управління аналізу ризиків та аналітичної роботи.

Частину структурних підрозділів ДМСУ було об'єднано із підрозділами центрального апарату колишньої Державної податкової служби за принципом виконання подібних завдань та функцій. Так було створено департамент податкових та митних платежів, Департамент податкового і митного аудиту, Департамент розвитку інформаційних технологій, електронних сервісів та обліку платників, Департамент методології та формування податкової і митної політики, Координаційно-моніторинговий департамент.

Митниці були реорганізовані у 27 митниць Міндоходів з відповідним підпорядкуванням центральному апарату Міністерства. Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи було перейменовано у Спеціалізовану лабораторію з питань експертизи та досліджень Міндоходів, а Центр підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників і кінології – у Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів.

Фрадинський О.А.

Організаційна структура митної системи України (2013 рік)

МИТНІ ПІЛЬГИ – встановлене законодавством звільнення (повне або часткове) осіб, що перевозять через митний кордон товари або інші предмети, від митних платежів. **М.п.** також визначаються як встановлені на умовах взаємності або в одно-

сторонньому порядку пільги щодо переміщуваних через митний кордон товарів у вигляді повернення раніше сплаченого мита, звільнення від сплати мита, зниження ставки мита, встановлення квот на преференційне ввезення (вивезення) товарів.

Прийнято розрізняти **М.п.** та митні тарифні пільги. З урахуванням міжнародної практики встановлення пільг здійснюється ВРУ за поданням КМУ. Залежно від того, в якій галузі митної справи робиться виключення пом'якшувального характеру, **М.п.** можна розділити на: пільги з митного оформлення та митного контролю; пільги зі сплати митних платежів (тарифні пільги).

Пільги з митного оформлення і митного контролю надаються у відношенні товарів і транспортних засобів, що перебувають у власності представниками іноземних держав та міжнародних організацій, посадових осіб і допоміжного персоналу таких представництв та організацій, представництв низки іноземних фірм, їх співробітників, а також членів їх сімей і полягають у звільненні товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон цими особами від певних форм митного контролю та у спрощенні процедури їх митного оформлення.

МИТНІ ПЛАТЕЖІ – податки, що відповідно до ПКУ або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на органи доходів і зборів.

Всі **М.п.** є загальнодержавними податками, що є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених ПКУ. В основному митному документі – МКУ такий термін як «**М.п.**» відсутній. Відповідно до статті 4 МКУ до **М.п.** відносяться: мито; акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції); податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції).

Мито – це загальнодержавний податок, встановлений ПКУ та МКУ, який нараховується та сплачується відповідно до МКУ, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВРУ. Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, митом, крім особливих видів мита, встановлюються МКУ та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВРУ. Правила оподаткування особливими видами мита встановлюються законами України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україні». Окрім МКУ визначення поняття «мито» зустрічається і в деяких міжурядових договорах, але за змістом відрізняються від наведеного вище: «мито» – усі види мита, податків, зборів або інші види сплати, що нараховуються і справляються на територіях держав Договірних Сторін під час застосування митного законодавства, виключаючи збори та види сплати, які обмежені до приблизної вартості наданих послуг; «мито» – всі види мита, зборів, податків та будь-яких інших виплат, що стягують-

Система **М.п.** складається на основі міжнародних договорів і угод, укладених між державами на двосторонній і багатосторонній основі, а також на підставі міжнародних порядків і принципів взаємності.

Види **М.п.**: пільги дипломатичних, консульських і торговельних представництв; пільги міжнародних органів і організацій; пільги, що поширюються на транспортні засоби; пільги, що поширюються на різноманітні товари, предмети, вантажі, багаж; пільги, надані фізичним особам: дипломатичним агентам; консульським посадовим особам; посадовим особам міжнародних органів і організацій; особам, що в'їжджають на територію тієї або іншої держави як спеціалісти; іноземним туристам; персоналу транспортних засобів; особам, що виконують службові обов'язки в прикордонних районах; громадянам, що проживають у прикордонних населених пунктах; тим, хто навчається або працює на території іншої держави.

Коновалов Ю.О.

ся на територіях Договірних Сторін і закріплені в митному законодавстві, за винятком зборів та виплат за надані послуги; «мито» означає мито та всі інші податки, збори або інші нарахування, які стягуються при імпорті або експорті товарів, але не включаючи збори та нарахування, які є незначними у порівнянні з приблизною вартістю наданих послуг.

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції). Акцизний податок стягується відповідно до розділу VI ПКУ.

Податок на додану вартість – непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V ПКУ. Разом з тим, існує ще один податок, що за всіма ознаками можна віднести до митних платежів – екологічний податок. Сплачується відповідно до норм розділу VII ПКУ.

Екологічний податок – загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 р.. Податковими агентами, що сплачують до бюджету екологічний податок, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення є: ті, що здійснюють торгівлю на митній території України паливом власного виробництва та/або передають замовнику або за його дорученням іншій особі паливо, вироблене з давальницької сировини такого замовника; ті, що здійснюють ввезення палива на митну територію України.

Гармаш Є.В.

МИТНІ ПРАВИЛА – порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митниці для проведення митного контролю та мит-

ного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на митницю.

Коновалов Ю.О.

МИТНІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ (лат. «preferens» – полюбляє) – сприятливий, ніж зазвичай, митний режим, наданий будь-якою країною товарам, які надходили з деяких країн, або груп країн.

Історія виникнення **М.п.** пов'язана безпосередньо з історією освіти та розвитку колоніальних систем світу. Саме політика преференційних тарифів стала основою, де почала розвиватися економіка країн монополій, це відбувалося з допомогою обмеження зовнішньої торгівлі країн – сателітів. Особливо широкою системою колоніальних **М.п.**, якою було охоплено близько 100 залежних країн і територій, мали Англія, Франція, Бельгія, Голландія, котрим колонії були однією з основних джерел збагачення. Оскільки колонії зазвичай експортували сировину вільно на більшість ринків, а метрополії експортували готові товари, то політика **М.п.** пред'являла значно більші переваги метрополій, аніж для колоніальних продуктів.

Спочатку термін **М.п.** відносився до того типу тарифних відносин між колонією і метрополією, у якому кожна сторона зберігала свою «тарифну індивідуальність», але обумовлювала інші пільги, не надані іншим країнам, у вигляді часткового або повного звільнення від імпорتنих, експортних тарифів. Приміром, Франція почала створювати колоніальну систему **М.п.** наприкінці XIX ст., офор-

мивши її цілком в 1928 р. У систему **М.п.** Франції було залучено близько тридцяти залежних країн і територій. Ряд колоній (у тому числі Алжир, Туніс, Індокитай) були у митній території Франції, і везення з третіх країн оподатковувалися митами французького митного тарифу, тоді як торгівля з метрополією велася практично безмитно. Деякі інші французькі колонії мали відмінний від метрополії зовнішній тариф. Більшість їх надавали Франції **М.п.** й самі ввозили свої товари на ринки метрополії безмитно чи по мінімальній ставці митного тарифу Франції.

На початку 50-х років посилилася боротьба країн за створення не колоніальної економіки, з'явилися нові підходи до проблем **М.п.** у відносинах промислово розвинених капіталістичних країн. Цьому руху країн передувало створення 1947 р. Генеральної угоди з торгівлі й тарифів.

У 1960-х рр. ряд молодих країн Африки, Азії, Латинської Америки виступили водночас у рамках Конференції ООН по торгівлі і розвитку із пропозицією з приводу створення системи **М.п.** нового типу. У період із 1971 р. до 1975 р. **М.п.** нових типів отримали популярність під назвою «Загальної системи преференцій» та були запроваджені 18-ма капіталістичними країнами Європи.

Шнирков О.І.

МИТНІ ПРОЦЕДУРИ – зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання.

М.п. та митні формальності – дуже близькі поняття. Згідно з оновленою Кіотською конвенцією, **М.п.** – це операції, що застосовуються митницями до товарів, які становлять предмет митного контролю. Отже, за міжнародною нормою, яка тепер є частиною національного законодавства, **М.п.** фактично визначено як операції митного контролю. Оновлена Кіотська конвенція визначає митні формальності як усі операції, які повинна належним чином виконувати посадова особа органу митного контролю згідно митного законодавства. Спільним у Кіотському тлумаченні **М.п.** і митних формальностей є те, що це операції, які забезпечують здійснення митного контролю. Різняться дані поняття виключно за об'єктом управлінського впливу. Об'єкт управлінського впливу **М.п.** – це працівники органів митного контролю, які виконують визначені законодавством операції під час митного контролю.

Також, міжнародні фахівці визначають **М.п.** як комплекс правових та адміністративних положень, які встановлюють порядок застосування заходів державного регулювання зовнішньоторговельної

діяльності відносно товарів і транспортних засобів, а також статус самих товарів і транспортних засобів для митних цілей.

Вітчизняні науковці, які досліджують в своїх працях сутнісний зміст **М.п.**, переважно сприймають законодавче визначення **М.п.** як єдино правильне, за винятком окремих авторів. Наприклад, О.Б. Єгоров визначає **М.п.** як порядок і організацію переміщення товарів та інших предметів через митні кордони, оподаткування митом, оформлення, здійснення контролю та інших заходів щодо реалізації митної політики. Тому **М.п.** – встановлена законодавством послідовність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами митного контролю для здійснення митного оформлення і митного контролю. **М.п.** передбачають встановлення послідовності дій суб'єктів митної діяльності: посадових осіб органів митного контролю, суб'єктів ЗЕД та громадян, які перетинають митний кордон.

Для системного подання процедур митного оформлення та митного контролю можна виокремити основні групи **М.п.**: пропуск через митний кордон України транспортних засобів, товарів, предметів; контроль за доставкою транспортних засобів, товарів, предметів до місця призначення; митний контроль, митне оформлення транспорт-

них засобів, товарів, предметів у місці призначення; пост-аудит контроль транспортних засобів, то-

варів, предметів у місці використання.

Разумей М.М.

МИТНІ РЕЖИМИ ЄС. Згідно МК ЄС всі товари, незалежно від їх природи, кількості, країни походження, країни відправлення і місця призначення, при дотриманні певних умов у будь-який час можуть бути віднесені до одного з митних режимів. МК ЄС передбачає п'ять **М.р. ЄС.**, причому, що є особливістю Кодексу, один з режимів об'єднує вісім митних процедур. Митні процедури реалізуються при подачі декларантом митної декларації, тоді як інші **М.р. ЄС.** вимагають лише певних дій над товаром. МК ЄС містить наступні митні режими:

1) поміщення товару під одну з митних процедур: випуск товару у вільний обіг; транзит товару; розміщення товару на митний склад; переробка товару всередині митної території; переробка під митним контролем; тимчасове ввезення; переробка товару за межами митної території; експорт товару;

МИТНІ СПИСКИ (ἀπογραφαί) – у Стародавній Греції спеціальні реєстраційні книги, в яких митник (елліменіст) фіксував номенклатуру, обсяги, пункти призначення вантажів, що проходили через порт. Для території України (Пантікапей, Боспор) відомі з промови Демосфена «Проти Форміону про позику» (XXXIV, 34).

У **М.с.** заносилися всі товари, в тому числі й ті, що не обкладалися звичайними експортно-імпортними митами. Немає сумніву, що цей облік проводився не стільки зі статистичною, скільки з фіскальною метою: купці, звільнені від вивізного мита, все рівно мали сплачувати митним властям портове мито – елліменіон (ἐλλιμένιον τέλος) – за право користування інфраструктурою гавані.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ – усі операції, що повинні здійснюватися особами, яких це стосується, і органами митного контролю з метою дотримання митного законодавства. Схожі, але не ідентичні визначення містяться у додатку, затвердженому ЗУ «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у змінений редакції згідно з Додатком I до Протоколу про внесення змін до Міжнародної

- 2) поміщення товарів у вільну зону або на вільний склад;
- 3) реекспорт товарів з митної території ЄС;
- 4) знищення товарів;
- 5) відмова від товарів.

При цьому митні процедури, що існують в праві ЄС, прийнято класифікувати таким чином: відкладальні процедури (зовнішній транзит, митний склад, внутрішня переробка по відкладальній системі, переробка під митним контролем, тимчасове ввезення), які дають можливість «відкласти» сплату митних зборів до дотримання певних умов; економічні процедури (три процедури переробки, тимчасове ввезення, митний склад), реалізація яких впливає на економічні інтереси ЄС і, крім волевиявлення декларанта, вимагає дозволу митних органів.

Шнурков О.І.

Адміністрація портів через митників-елліменістів вела суворий облік не тільки асортименту й обсягів товарів на кораблях, що вантажилися в доках, а й установлювала певний контроль за тими суднами, що заходили в порт по дорозі, наприклад, для поповнення запасів. Усі записи зберігалися у спеціальних митних або портових архівах. Завдяки цьому під час суперечок приватних торговців із портовою або митно-податковою адміністрацією, під час конфліктів учасників торговельних операцій між собою зацікавлені сторони могли використовувати ці спеціальні митні записи (ἀπογραφαί) в судових справах. Про загальне поширення цієї практики свідчить уже згадувана промова Демосфена 328 р. до н. е.

Колесников К.М.

конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур» та у МКУ.

У загальному розумінні формальність (у однині), це офіційні вимоги, умови до дій, які обов'язково виконуються при оформленні чогонебудь. Сутність формальності полягає у формі її існування – обов'язок (у правовідносинах – юридичний обов'язок) та її змісті – дії, здійснення яких призводить до виконання обов'язку. **М.ф.** є формою реалізації юридичних обов'язків суб'єктів правовідносин в норми митного законодавства. Змістом цих норм є описи обов'язкових і необхідних дій (операцій), виконання яких призводить до виконання юридичних обов'язків.

Перелік різновидів **М.ф.**, наведений у Кіотській конвенції та МКУ конкретизує місце, час і обставини настання юридичних обов'язків. Найбільш загальною ознакою, що споріднює **М.ф.** усередині різновидів та обумовлює відмінність між цими різновидами, є співвіднесення з моментом настання обов'язку, з моментом подання декларації на товари. У Кіотській конвенції це

виражено через назви та зміст глави 3 Генерального додатку «Митне оформлення та інші митні формальності» та Спеціального додатку А «Митні

формальності, які передують представленню декларації на товари».

Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАТРАНСПОРТІ – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи на авіатранспорті.

М.ф. здійснюються згідно Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення повітряних суден перевізників і товарів, що переміщуються цими суднами, затвердженої наказом ДМСУ від 06.04.2004 № 240. Інструкція розроблена відповідно до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію (1944 р.), до якої Україна приєдналась 1992 р., МКУ та інших підзаконних актів органів виконавчої влади.

М.ф. здійснюються органом доходів і зборів, розташованому у міжнародному аеропорту, у взаємодії з органами державної влади, на які законодавством покладено функції з проведення інших видів контролю. Повітряні судна, які виконують міжнародні рейси, і товари, що переміщуються ними, підлягають митному контролю та митному оформленню: по прибутті на митну територію України – після проведення прикордонного контролю; при вибутті з митної території України – до початку

прикордонного контролю. За відсутності на борту повітряного судна вантажів за рішенням посадової особи (старшого зміни) підрозділу митниці, яка здійснює **М.ф.**, митний контроль повітряного судна може здійснюватися документально без присутності посадових осіб органу доходів і зборів на борту цього повітряного судна. Про таке рішення ця посадова особа повідомляє представника міжнародного аеропорту або авіаперевізника та органу охорони державного кордону. Документи на повітряне судно передаються представником перевізника для оформлення у підрозділ органу доходів і зборів.

Під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України авіатранспортом декларант, уповноважена ним особа або перевізник надають органу доходів і зборів в паперовій або електронній формі документи та відомості, визначені МКУ. Посадова особа органу доходів і зборів, перевіряє повноту даних, унесених до генеральної декларації, і опитує командира повітряного судна чи іншого вповноваженого представника авіаперевізника щодо наявності на борту товарів, у тому числі таких, що надійшли без товаросупровідних документів, або наявності документів, що надійшли без товарів. При здійсненні митного огляду проводиться загальний огляд повітряного судна з урахуванням його конструктивних особливостей, а також вибірковий поглиблений огляд окремих вузлів повітряного судна. По закінченні митного огляду і за відсутності зауважень посадова особа органу доходів і зборів проставляє відбиток особистої номерної печатки на генеральній декларації. За наявності зауважень посадова особа зазначає їх у генеральній декларації та засвідчує запис проставленням відбитка штампа «Під митним контролем». Відбиток особистої номерної печатки проставляється на генеральній декларації після усунення зауважень.

Разумей М.М.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами

доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи на автомобільному транспорті.

М.ф. здійснюються у разі ввезення на митну територію України після проведення прикордонного контролю, у разі вивезення – до початку прикордонного контролю. Митний контроль автомобільних транспортних засобів і товарів у пункті пропуску здійснюється в три етапи: попередні операції; здійснення інших видів контролю; закінчення митного контролю. Митний контроль автомобільних транспортних засобів і товарів здійснюється виключно в зонах митного контролю і завершується митним оформленням відповідно до вимог законодавства. Пропуск через митний кордон транзитних вантажів та автомобільних транспортних

засобів, що здійснюють транзитні перевезення, а також контроль за їх переміщенням здійснюються в спрощеному режимі у встановленому законодавством та міжнародними договорами порядку.

Автотранспортний засіб комерційного призначення, що використовується для переміщення товарів через митний кордон України, не потребує окремої митної декларації, якщо під час такого переміщення декларуються товари, які перевозяться цим автотранспортним засобом. Відомості про автотранспортний засіб комерційного призначення, що перевозить товари, вносяться до митної декларації, за якою оформлено ці вантажі, книжки МДП, передбаченої Митною конвенцією про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1975 р., товарно-транспортних накладних, дорожнього листа, провізних та інших супровідних документів, передбачених законодавством. Декларування автомобільного транспортного засобу, що використовується виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України, здійснюється без застосування митної декларації шляхом подання документів, що містять точні відомості про цей транспортний засіб (реєстраційні

них та інших документів, що підтверджують право керування цим транспортним засобом), а в разі переміщення ним товарів – також товаротранспортних (товаросупровідних) документів. Під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України автотранспортом декларант, уповноважена ним особа або перевізник надають органу доходів і зборів в паперовій або електронній формі документи та відомості, визначені МКУ. Порожні автотранспортні засоби комерційного призначення та автотранспортні засоби, які перевозять пасажирів через митний кордон України, декларуються шляхом подання національних реєстраційних документів. Огляд автомобільних транспортних засобів і товарів здійснюється спільно посадовими особами органів доходів і зборів та органів охорони державного кордону відповідно до вимог законодавства та міжнародних договорів України. **М.ф.** щодо автомобільного транспортного засобу і товарів закінчується після здійснення всіх передбачених законодавством видів контролю щодо цього автомобільного транспортного засобу і товарів.

Разумей М.М.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи на залізничному транспорті.

Митний контроль за переміщенням через митний кордон України залізничного рухомого складу здійснюється посадовими особами органів доходів і зборів шляхом перевірки відомостей, зазначених у документах, що подаються для здійснення митних процедур. Для цілей митного контролю використовується інформація, що міститься в автоматизованому банку даних Укрзалізниці. Митний контроль товарів у міжнародному залізничному сполученні здійснюється в зонах митного контролю. З метою запобігання порушенню розкладу руху поїздів митний контроль може здійснюватися поза пунктами пропуску через державний кордон або в місцях, визначених керівником органу доходів і зборів за погодженням з керівниками залізничної станції та

органу охорони державного кордону України. Пасажири поїздів міжнародного сполучення можуть проходити митний контроль також в інших місцях, визначених уздовж маршруту руху поїзда за умови погодження між Міндоходів України, Адміністрацією Держприкордонслужби і Мінтрансом. Посадка і висадка пасажирів, що пройшли **М.ф.**, а також завантаження і розвантаження товарів (вантажів), відправлення пасажирських поїздів з місць стоянки здійснюються з дозволу органу доходів і зборів та органу охорони державного кордону.

Строки здійснення **М.ф.** щодо залізничного рухомого складу визначаються керівником органу доходів і зборів за погодженням з іншими контролюючими органами та адміністрацією залізниці, а в пункті пропуску через державний кордон України – крім того, з керівником відповідного органу охорони державного кордону України. Розвантажувальні, навантажувальні, перевантажувальні та інші операції, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, проводяться підприємствами залізниці за рахунок власників товарів або уповноважених ними осіб.

Під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України залізничним транспортом декларант, уповноважена ним особа або перевізник надають органу доходів і зборів в паперовій або електронній формі документи та відомості, визначені МКУ: транспортні (перевізні) документи; передатну відомість на залізничний рухомий склад; документ, що засвідчує наявність припасів (за наявності припасів); визначений актами Всесвітнього поштового союзу документ, що супроводжує між-

народні поштові відправлення (за їх наявності); комерційні документи (за наявності їх у перевізника) на товари, що перевозяться.

Органи доходів і зборів мають право проводити митний огляд та перегляд залізничних транспортних засобів і товарів (вантажів) з метою перевірки законності переміщення, відповідності

даних, наведених у перевізних та товаросупровідних документах, фактичним. У разі виявлення порушень митних правил або законодавства на будь-якому етапі здійснення **М.ф.** посадова особа органу доходів і зборів зобов'язана вжити необхідних заходів, передбачених законодавством.

Разумей М.М.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА МОРЬСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи на морському та річковому транспорті.

М.ф. щодо суден, що прибули з-за кордону, здійснюються після проведення прикордонного контролю, а суден, що вибувають за кордон, – до початку прикордонного контролю. **М.ф.** щодо суден можуть здійснюватись документально за умови їх постійного перебування під контролем митниці в зонах митного контролю в пунктах пропуску через державний кордон України. **М.ф.** щодо судна, що прибуває на митну територію або вибуває за її межі, здійснюється, як правило, на його борту. Судно закордонного плавання протягом усього часу стоянки в порту перебуває під митним контролем. Орган доходів і зборів має право в цей період здійснювати огляд і перегляд судна, пломбування та опечатування його окремих трюмів і приміщень, де розміщені товари, підстави для ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України чи транзит через територію України яких – відсутні. Огляд судна контрольними органами проводиться після узгодження органом охорони державного кордону та органом доходів і зборів. Якщо є підстави вважати, що судно переміщується через митний кор-

дон з порушенням норм законодавства з питань митної справи, то його митний огляд здійснюється обов'язково.

М.ф. щодо іноземних суден можуть здійснюватись документально за умови їх постійного перебування під контролем митниці в зонах митного контролю в пунктах пропуску через державний кордон України. **М.ф.** щодо товарів, що переміщуються членами екіпажів та пасажирами цих суден, здійснюються біля борту судна або в іншому місці у межах зони митного контролю, яке визначено адміністрацією порту та погоджено з органом доходів і зборів та органом охорони державного кордону.

Залежно від водотоннажності і призначення суден закордонного плавання їх митне оформлення проводиться у строк, який визначається керівником органу доходів і зборів за погодженням з керівником відповідного органу охорони державного кордону України та іншими контрольними службами. Митне оформлення суден закордонного плавання здійснюється цілодобово у такій черговості: аварійні судна; пасажирські судна; вантажно-пасажирські судна; лінійні судна; танкерні судна; інші судна у порядку їх прибуття.

Вивантаження товарів із суден закордонного плавання та навантаження товарів на зазначені судна здійснюються з дозволу органу доходів і зборів та під його контролем згідно з документами, передбаченими МКУ. Дозвіл надається невідкладно після перевірки поданих документів. У разі відмови у наданні дозволу орган доходів і зборів зобов'язаний невідкладно, письмово або в електронній формі, повідомити власника товарів або уповноважену ним особу про причини і підстави такої відмови. З метою надання органам доходів і зборів можливості оцінити ризики при ввезенні товарів на митну територію України водним транспортом перевізник може надавати органу доходів і зборів відомості щодо цих товарів в електронному вигляді у форматі міжнародних стандартів обміну електронною інформацією.

Разумей М.М.

МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ ОРГАНУ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи поза місцем розташування органу доходів і зборів.

Згідно зі МКУ митне оформлення здійснюєть-

ся в місцях розташування відповідних підрозділів органів доходів і зборів протягом робочого часу, встановленого для цих органів. За письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи митні формальності можуть виконуватись органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів. У разі переміщення товарів і транспортних засобів експрес-перевізником з письмовою заявою

звертається експрес-перевізник. Форма письмового звернення визначається МФУ. Заява щодо виконання **М.ф.** повинна містити: відомості про товар та/або транспортний засіб, відправника, одержувача, зовнішньоекономічний договір або інший документ, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту); плановані час і дату виконання митних формальностей; зобов'язання про внесення плати; відомості про бажане місце проведення виконання митних формальностей; печатку заявника (за наявності); підпис заявника. Рішення про виконання **М.ф.** у робочий час приймається посадовою особою цього органу доходів і зборів, уповноваженою на це наказом керівника органу доходів і зборів, на підставі письмової заяви декларанта або уповноваженої ним особи шляхом проставлення на заяві резолюції.

За виконання **М.ф.** із заінтересованих осіб справляється плата у розмірах, установлених КМУ, та в порядку, визначеному МФУ. Плата справля-

ється у гривні за офіційним (валютним) курсом, встановленим НБУ, що діє на дату подання митної декларації, а у разі, коли виконання митних формальностей не пов'язано з поданням митної декларації, – на дату фактичної сплати.

Виконання **М.ф.** за одну годину роботи становить: у робочий час – 20 євро; у надурочний, нічний час і вихідні дні – 40 євро; у святкові та неробочі дні – 50 євро. Плата нараховується виключно за фактичний час здійснення **М.ф.**, установлений для органу доходів і зборів, незалежно від кількості посадових осіб органу доходів і зборів, залучених до їх проведення. До часу, витраченого посадовою особою органу доходів і зборів на здійснення **М.ф.**, зараховується також час, витрачений нею на проїзд до місця призначення й у зворотному напрямку. Кошти, що надійшли від справляння плати за виконання **М.ф.**, зараховуються до державного бюджету.

Разумей М.М.

МИТНО-ПРАВОВА НОРМА – юридично обов'язкове правило, яке встановлено і санкціоновано державою відповідно до правових актів, що регулюють митно-тарифні відносини і невиконання (порушення) якого приводить до відповідальності, яка встановлена і забезпечена державою. Норми митного права відносяться до норм матеріального та норм процесуального митного права.

Існує наступна систематизація митних норм: уповноважуючі – які встановлюють права суб'єктів на здійснення тих чи інших дій; зобов'язувальні – які зобов'язують суб'єкта виконувати обов'язки по здійсненню певних дій певного змісту; забороняючі – які встановлюють зобов'язання суб'єкта стримуватись від дій певного характеру.

М.п.н., які є складовими формування правового механізму функціонування підприємств у сфері зовнішніх зв'язків, можуть мати як спеціальний, так і загальний характер. Те ж саме стосується нормативних документів, хоча в актах загального характеру трапляються й окремі норми, спеціально розраховані на митні відносини. Загалом нормативні акти, які регулюють даний вид взаємовідносин, можна умовно розділити на чотири групи:

Першу складають правові норми загального характеру: Декларація про державний суверенітет України, яка започаткувала правову норму про самостійне створення Україною власної митної системи та Конституція України, якою регламентуються положення щодо захисту суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки і встановлюється конституційна норма, згідно з якою засади зовнішніх відносин, ЗЕД, митної системи визначаються винятково законами України.

До другої належать акти, в яких закріплені основні принципи організації і напрямки здійснення митно-тарифної політики України. Насамперед, це ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»

та МКУ. Дані нормативні документи визначають основні правові засади функціонування митної системи України, головні напрямки митної політики країни; систему органів державного регулювання митної справи. Так, МКУ регулює діяльність служб митного контролю, їх права та обов'язки, порядок митного контролю та інші близькі за характером питання, такі як розподіл функцій законодавчої та виконавчої влади в митній галузі.

Основу третьої групи становлять акти, які складаються із систематизованих норм, що регулюють окремих напрям митних відносин. Зокрема, ЗУ «Про Єдиний митний тариф», який практично регламентує тарифну політику в Україні. Ним визначається порядок, методологія тарифного оподаткування та пов'язані з цим дії суб'єктів ЗЕД. До даної групи належать також постанови та розпорядження КМУ з питань організації та забезпечення митної справи: здійснення загального керівництва митною справою; встановлення розмірів мита, митних зборів і плати за митні процедури; координація діяльності міністерств, державних комітетів і відомств України в галузі митної справи.

Четверта група – це акти щодо регулювання поточних операцій в сфері митно-тарифних відносин. Це найбільш чисельна група нормативних документів, які регламентують широке коло відносин, – постанови, інструктивні листи, накази з питань митно-тарифного регулювання ЗЕД, а також спільні акти Міністерства доходів і зборів України (ДМСУ – до 2013 р.) та інших центральних, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Такі нормативно-правові акти (спільні накази, інструкції, положення), як правило, стосуються спільних заходів щодо транспортування й оформлення вантажів, які переміщуються через митний кордон України, функціонування пунктів пропуску, організації боротьби з митними правопорушеннями тощо.

Гребельник О.П.

МИТНО-ТАРИФНА РАДА УКРАЇНИ – колегіальний орган, що створений у лютому 1993 р. та діяв при КМУ для реалізації принципів проведення єдиної митно-тарифної політики в державі. Головними завданнями **М.т.р.** були:

- розроблення пропозицій про основні напрями і засоби реалізації митно-тарифної політики України;

- розроблення проектів актів законодавства України та міжнародних договорів України щодо митно-тарифного регулювання;

- підготовка пропозицій про встановлення, скасування або зміну ставок ввізного та вивізного мита;

- підготовка і розгляд пропозицій про внесення змін до Української класифікації товарів ЗЕД;

- розроблення правил визначення митної вартості товарів та країн їх походження;

- розроблення та розгляд пропозицій про надання тарифних пільг і преференцій, а також заходів, спрямованих на захист внутрішнього ринку.

Діяльність **М.т.р.** ґрунтувалось на принципах проведення єдиної митно-тарифної політики на основі врахування інтересів країни і суб'єктів ЗЕД, захисту внутрішнього ринку, обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції під час здійснення експортно-імпорتنих операцій, протидії дискримінаційним заходам окремих іноземних держав та їх союзів. У своїй діяльності **М.т.р.** керувалась Конституцією і законами України ВРУ, указами та розпорядженнями Президента України, декретами, постановами і розпорядженнями КМУ.

М.т.р. узагальнювала практику застосування

МИТНО-ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ – використання державою (або скоординовано групою держав) інструментів мита як важелів впливу на діяльність суб'єктів зовнішньоекономічних відносин. **М.-т.р.** є однією з ключових форм державного регулювання ЗЕД і відноситься до числа економічних методів впливу на зовнішньоекономічні процеси. **М.-т.р.** передбачає встановлення певного рівня митної ставки залежно від виду (класифікації) товару та країни його походження. Мито може встановлюватися на товари, що імпортуються та експортуються. Імпортне (ввізне) мито потенційно ускладнює ввезення товарів іноземного походження на територію даної країни (групи країн). Експортне (вивізне) мито потенційно ускладнює вивезення, експорт певного товару з країни (гру-

МИТО – вид державного непрямого податку, який справляється з імпорту, експорту і транзиту товарів, торговельно-промислового прибутку, майна, цінностей і предметів, що перетинають кордон у визначених державою пунктах під контролем митниць. В Україні застосовуються такі види **М.**: ввізне мито; вивізне мито; сезонне мито; особливі види мита (спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне).

законодавства з питань митно-тарифного регулювання. Для здійснення покладених на неї завдань мала право: одержувати від міністерств, відомств та інших органів державної виконавчої влади необхідну інформацію і статистичні дані в установленому порядку; залучати на договірних засадах фахівців органів державної виконавчої влади та наукових установ, створювати з їх числа тимчасові комісії.

М.т.р. самостійно визначає порядок і регламент своєї роботи. Її склад затверджувався КМУ. Головою **М.т.р.** був перший віце-прем'єр-міністр України, який мав право вносити у разі потреби зміни до її складу. До складу **М.т.р.** входили представники КМУ; заступники міністрів фінансів, економічного розвитку та торгівлі, аграрної політики та продовольства, енергетики та вугільної промисловості; заступники голів ДМСУ та ДПСУ; представники Антимонопольного комітету та депутатського корпусу України; урядові уповноважені з питань європейської інтеграції та співробітництва з Російською Федерацією.

Рішення **М.т.р.** приймалися простою більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні **М.т.р.**, і оформлялися протоколом, який підписував голова **М.т.р.** Матеріально-технічне забезпечення діяльності **М.т.р.** здійснювала ДМСУ. Функції робочого апарату **М.т.р.** виконував центральний апарат ДМСУ.

М.т.р. ліквідована Постановою КМУ від 13.03.2013 № 180 «Про ліквідацію деяких консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених КМУ».

Гребельник О.П.

пи країн). Тобто мито в будь-якому випадку є обмеженням, бар'єром у здійсненні зовнішньоекономічних, насамперед зовнішньоторговельних, операцій. Висота митних бар'єрів визначається рівнем ставок мита. Скажімо, імпортне мито на рівні 5% скоріше за все мало позначиться на обсягах імпорتنих потоків, на бажанні здійснювати відповідний міждержавний рух товарів. Ставки на рівні 10% та більше будуть мати зовсім іншу силу впливу. Чим вище ставка імпортного мита, тим сильніше закривається відповідний ринок від іноземних конкурентів (нерезидентів). Це створює кращі умови для виробників-резидентів. Але це не означає, що чим вищими є митні бар'єри, тим краще це для відповідної економіки.

Петруня Ю.Є.

За основними функціональними ознаками **М.** – це: регулювання зовнішньоторговельного обігу з іноземними державами; джерело поповнення державного бюджету; захист національного товаровиробника.

М. завжди є тарифним бар'єром на шляху товаропотоку з однієї країни до іншої, навіть, якщо розмір ставки незначний, а торговельні перешко-

ди ніколи не сприяють переміщенню товарів. При транзиті, якщо ставки значні, вони змінюють напрям товаропотоку, при експорті знижують обсяги вивозу товарів, а при запровадженні імпортного **М.** спонукає інші країни до створення відповідних перешкод на шляху ввезення товарів з країни-ініціатора застосування митного тарифу.

При застосуванні **М.** завжди реалізується фіскальна функція, оскільки воно в будь-якій ситуації є податком, що наповнює державну казну і покривається за рахунок кінцевого споживача. Фіскальний ефект прямо залежить від митної ставки – якщо вона незначна, то й ефект від даного податку невеликий, а якщо розмір ставки підвищується, то й посилюється податковий тягар.

М. також забезпечує ефект захисту, оскільки воно знижує, насамперед, цінову конкурентоспроможність товару, відносно якого застосовується. Зі збільшенням ставки **М.** зростає його протекціоністська спрямованість як інструменту зовнішньотор-

МИТО АВТОНОМНЕ – мито або ставка мита, яка встановлюється державою самостійно, в односторонньому порядку, тобто без будь-яких обов'язків перед іншою країною, і застосовується до товарів незалежно від їх походження. Величина мита може бути змінена відповідно до інтересів країни без узгодження з країнами-партнерами. **М.а.** досягає значних розмірів і є об'єктом дискусій на дво- або багатосторонніх переговорах для отримання поступок в обмін на зниження ставок даного мита. Предметом таких переговорів є перелік товарів, до яких застосовуються митні тарифи, їх структура, розмір митних ставок, порядок їх застосування. В результаті виникає конвенційне або договірне мито.

На ранніх етапах формування митно-тарифної політики, як правило, митний тариф є автономним. Це пов'язане з тим, що: по-перше, через відсутність концепції реалізації зовнішньоекономічної стратегії країна не може визначити пріоритетність застосування тих чи інших регуляторів зовнішньое-

МИТО АДВАЛОРНЕ – різновид мита при якому митна ставка нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладаються митом. Воно аналогічне пропорційному податку і використовується, як правило, при оподаткуванні товарів, які мають різні якісні характеристики в межах однієї товарної групи, тобто **М.а.** оподатковуються диференційовані промислові товари. Його величина прямо пропорційна до ціни.

Наприклад, якщо ставка митного тарифу на імпортний товар становить 10 %, а вартість партії імпортних товарів складає 2000 дол. США, то мито буде дорівнювати 200 дол. США. Або, якщо вартість імпортного товару становить 600 дол. США за одну тону, то митний тариф у такому випадку буде дорівнювати 60 дол. США за тону імпортованого товару. Отже, ціна товару в країні імпорту складе 660 дол. США за одну тону. Якщо товар оподат-

говельної політики. За своєю суттю воно виконує захисну функцію навіть тоді, коли вітчизняна продукція не вступає в пряму конкуренцію з іноземними товарами. Наприклад, коли країна хоче знизити валютні витрати своїх громадян, у зв'язку з проблемами платіжного балансу, влада йде на підвищення ціни на деякі іноземні товари, хоча аналогічні імпортозамінні вітчизняні товари відсутні, з метою тимчасового скорочення споживання.

Механізм застосування **М.** складається з декількох елементів: товарна класифікація об'єкта оподаткування, методи оцінки вартості оподатковуваних товарів, методи визначення країни походження товарів, процедура застосування митних ставок. Тому ефективне застосування **М.** не обмежується простою зміною рівнів митних ставок. Досягнення певних цілей: протекціоністських чи фіскальних, можливе за умови маніпуляції всіма елементами даного податку.

Гребельник О.П.

кономічних відносин; по-друге, основи регулятивності формуються, передусім, на національному рівні, а потім у міру інтегрування на базі міжнародного законодавства; по-третє, першочерговими завданнями стають проблеми пошуку джерел формування бюджету та захисту національного ринку, тобто **М.а.** виконує фіскальну та протекціоністську функції, а вже потім регулятивну; по-четверте, **М.а.** встановлюється з метою максимізації митних ставок не стільки з фіскальної причини, скільки створення сприятливих умов для проведення майбутніх торгів у сфері регулювання торгових бар'єрів у вигляді митних тарифів.

На перших етапах формування митно-тарифної політики України (1991–1993 рр. та 1994–1996 рр.) митний тариф мав автономний характер, а в подальшому у міру запровадження двосторонніх та багатосторонніх договорів мито набуло конвенційної спрямованості.

Гребельник О.П.

ковується за адвалорними ставками, то підставою для нарахування величини мита завжди є митна вартість товару. Величина адвалорного мита визначається за формулою:

$$Ma = (MB \times Cma) : 100,$$

де Ma – величина мита, яка нараховується за адвалорною ставкою; MB – митна вартість товару; Cma – адвалорна ставка мита (у відсотках до митної вартості товару).

Одним із факторів поширення **М.а.** стало те, що його можна використовувати як засіб захисту надходжень до державного бюджету за умов інфляції, тобто незалежно від темпів інфляції рівень митних надходжень до державної казни залишається незмінним. Так, наприклад, якщо мито складатиме 10 % ціни товару, то при ціні товару 100 дол. США доходи бюджету становитимуть 10 дол. США. При збільшенні ціни товару до 200 дол. США доходи

бюджету зростають до 20 дол. США. При падінні ціни товару до 50 дол. США – скоротяться до 5 дол. США. Але незалежно від ціни рівень оподаткування адвалорним митом залишається незмінним – 10 %. Тому за умов довгострокової тенденції до зростання цін, як правило, спостерігається намагання збільшити в митних тарифах частку **М.а.** Ця тенденція – характерна для сучасної митної політики більшості економічно розвинутих країн.

Іншим фактором, який стимулював застосування **М.а.**, стало підвищення ролі зовнішньої торгівлі. Збільшення обсягів товаропотоку, розширення товарної номенклатури торгівлі зумовило необхідність вироблення простого і разом з тим ефективного способу нарахування митних платежів. Крім того, застосування адвалорного мита спрощує систему тарифної класифікації товарів, робить її не такою громіздкою і подрібненою. За допомогою адвалорного способу нарахування мита досягається як фіскальний ефект, так і ефект захисту. При цьому простежується певна закономірність, чим вища ставка мита, тим більша вірогідність застосування

М.а. як засобу захисту національного ринку.

Недолік **М.а.** полягає в тому, що йому передують митна оцінка вартості товару. Оскільки ціна товару може коливатися під дією багатьох економічних (обмінний курс, процентна ставка) і адміністративних (митне регулювання, індикативні ціни, поняття мінімальних цін) факторів, то використання **М.а.** є суб'єктивним, і може стати джерелом зловживань. При цьому зловживання можуть бути як з боку суб'єктів ЗЕД, так і з боку адміністративних органів. Імпортер завжди зацікавлений у заниженні вартості товару, оскільки зменшення об'єкта оподаткування мінімізує витрати на митниці, а органи доходів і зборів завжди мають можливість завищити вартість імпорту, оскільки в цьому випадку збільшуються доходи держави. Дана суперечність має об'єктивний характер, оскільки її підґрунтям є реалізація економічних інтересів різних суб'єктів митних відносин. Розв'язання даної проблеми полягає в обґрунтуванні та конкретизації такої економічної категорії, як митна вартість.

Гребельник О.П.

МИТО АНТИДЕМПІНГОВЕ – додатковий податок на товари, що переміщуються через митний кордон країни, у випадках коли їх ціна нижча, ніж середньосвітові ціни. Використовується для захисту внутрішнього ринку від коливань цін і для підтримки національного виробника. Механізм використання **М.а.** – це система заходів, пов'язаних з використанням митного тарифу з метою блокування потоку товарів, реалізація яких відбувається за демпінговими цінами. При цьому під демпінгом розуміється продаж значних за обсягами партій товару за цінами, які суттєво нижчі, ніж при звичайних комерційних операціях на внутрішньому ринку (або в країні походження даного товару) і наносять або можуть нанести економічний збиток національній промисловості або суттєво затримати її розвиток.

Для констатації факту демпінгу потрібна наявність двох критеріїв – цінового, або вартісного та критерію економічного збитку. Тому при здійсненні антидемпінгових процедур, насамперед, визначаються поняття «нормальна ціна» і «нормальна вартість». Під «нормальною ціною товару» розуміють ціну, за якою аналогічний товар реалізується на внутрішньому ринку країни-експорту або походження. Якщо продаж аналогічних товарів на ринку країни-експорту або походження відсутній чи неможливо зробити правильне порівняння, то «нормальною» ціною вважається ціна аналогічних товарів, відповідно до якої товари експортуються до інших країн. Якщо і таким шляхом неможливо встановити нормальну ціну, то нею вважається «нормальна вартість», яка отримується шляхом додавання «фактичних» витрат виробництва і помірною обсягу прибутку. Ціни кваліфікуються як демпінгові, якщо різниця між «нормальною» продажною ціною і ціною угоди перевищує встановлений процент, як правило, це 20%.

При визначенні економічного збитку виходять з трьох груп показників: динаміки імпорту і динаміки частки ринку, що належить постачальникам демпінгового товару; співвідношення імпортних цін на демпінговий товар і внутрішніх цін на аналогічний товар; вплив імпорту «демпінгового» товару на економічні показники національних підприємств.

Перша група показників є основою кваліфікації (визнання факту й оцінки) матеріального збитку. Ці показники вираховуються і враховуються практично в усіх випадках антидемпінгових суперечок, які мають місце, наприклад, у країнах ЄС. При цьому провадження антидемпінгових процедур відбувається при різних кількісних оцінках цих показників. Цінові показники можуть розраховуватись за співвідношенням імпортних цін до оптових. Ці показники як додатковий до демпінгової маржі вартісний орієнтир, можуть кількісно відрізнитися від показника цінового критерію демпінгу. При розрахунку показників третьої групи береться до уваги вплив імпортного «демпінгового» товару на випуск і реалізацію аналогічної національної продукції, використання виробничих потужностей, запаси продукції, прибуток, доходи від інвестицій, на зайнятість, рух ліквідних засобів та ін. При цьому для врегулювання антидемпінгових суперечностей повинно бути констатовано зниження ефективності роботи національних підприємств (зменшення доходів, скорочення зайнятості).

Констатація національними органами окремих країн або наднаціональними органами країн ЄС демпінгової маржі і економічного збитку, здійснена після аналізу наявних даних і консультацій із зацікавленими сторонами, дає змогу приймати економічні санкції проти експортерів. Ці санкції можуть мати різнобічний характер (зниження квоти реалі-

зації на даному ринку, зниження обсягів поставок, добровільне підвищення цін), але одним із найбільш ефективних є оподаткування демпінгового товару **М.а.**

М.а. нараховується в сукупності із звичайним митом. Воно сплачується в розмірі різниці між демпінговою ціною товару і ціною на аналогічний товар на світовому ринку. Такий вид мита нараховується країною незалежно від того, оподатковується даний товар митом відповідно до законодавства країни чи знаходиться у переліку безмитних. В Україні **М.а.** застосовується відповідно ЗУ «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту»: у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу і

при цьому заподіюється шкода національному товаровиробникові; у разі вивезення за межі митної території України товарів за ціною, істотно нижчою за ціни інших експортерів подібних або безпосередньо конкуруючих товарів на момент цього вивезення, якщо таке вивезення заподіює шкоду.

Ставка **М.а.** не може перевищувати різниці між конкурентною оптовою ціною об'єкта демпінгу в країні експорту на момент цього експорту і заявленою ціною при його ввезенні на митну територію України або різниці між ціною об'єкта демпінгу з України і середньою ціною українського експорту подібних чи безпосередньо конкуруючих товарів на той самий період часу.

Гребельник О.П.

МИТО ВОДЯНЕ – група митних платежів у давньоруській державі, що стягувалось з усіх предметів, товарів, живих тварин, які привозили суднами або сплавляли плотами. **М.в.** стягували з кожної «ком'яги» (судна) залежно від його габаритів і ваги товарів. «Ком'яги» одного розміру сплачували, як

правило, однакове мито. Мито, яке сплачували залежно від довжини судна, називали «посажене»; за причалювання до берега стягували «бережне» мито. Порожні судна, які не мали жодного товару, звичайно митних платежів не сплачували.

Ченцов В.В.

МИТО ГОЛОВНЕ – платіж, який стягували на кордоні за переміщення товарів і речей через державні кордони Великого князівства Литовського. Товари, що ввозили з-за кордону або ввозили за межі держави, називали «гостиними», або «крамним». **М.г.** було найбільш до-

хідним видом податків. Іноді **М.г.** монарх встановлював не лише на кордонах держави, а й всередині країни, насамперед у великих містах, що були центрами митних округів. До таких міст належав і Київ.

Ченцов В.В.

МИТО ЕКСПОРТНЕ – непрямий податок, що нараховується на товари, які реалізуються іноземним суб'єктам господарської діяльності і вивозяться за межі митної території країни. При цьому експортне мито може виконувати декілька функцій: протекціоністську, фіскальну, регулятивну, торговельно-політичну.

Оскільки **М.е.** – вартісна категорія, то при його аналізі критерієм домінування певної функції є співвідношення між національними та світовими цінами на конкретний товар. Товари експортуються, коли співвідношення між цінами сприятливі на користь ціни національного виробника. Якщо ставка **М.е.** більша за різницю між цінами, то мито виконує протекціоністську функцію. Якщо рівень **М.е.** базується на різниці між національними цінами та світовими, то домінантним є фіскальний ефект. У разі ж, коли ставка вивізного мита є незначною порівняно з наявною різницею між цінами, то використовується даний захід як регулятор експортних операцій.

Існує декілька причин застосування **М.е.** з метою захисту національного ринку. Введення митного тарифу на експорт вважають доцільним у тому разі, коли ціна на певний товар перебуває під адміністративним контролем держави і утримується на рівні нижче світового шляхом виплати субсидій виробникам. У даному разі обмеження експорту розглядається державою як необхідний захід для підтримання достатньої пропозиції на

внутрішньому ринку і запобігання надлишковому експорту товарів, які субсидуються.

У деяких країнах **М.е.** встановлюється на певний строк, як правило, при дефіциті сировини в країні. У такий спосіб створюється перешкода для вивезення сировини на зовнішній ринок, оскільки при експорті висока ціна сировини впливає на її конкурентоспроможність. Таким чином, внутрішній переробник отримує додатковий вигравш не тільки за рахунок збільшення можливостей отримання сировини, але й за рахунок певної стабілізації цін на внутрішньому ринку через неможливість здійснення експортних операцій. Якщо країна, що експортує товар, має на світовому ринку монополне право на встановлення цін на даний товар, то вона може використовувати вивізне мито у своїх інтересах. При цьому, розмір оптимального **М.е.** буде прямо пропорційний до кількості країн-імпортерів, які залежні від імпортних поставок даного товару на національний ринок. Оподаткування експорту часто залежить від монопольного становища країни з певного товару, що змушує інші країни переплачувати за імпортні товари.

Ступінь ефективності застосування такої моделі зовнішньоторговельної політики залежить від обґрунтування оптимального рівня **М.е.** Дохід від зростання світових цін на експортні товари в даному разі має перекивати чисті внутрішні втрати, які виникають внаслідок введення **М.е.** Для виконання вивізним митом функції регулятивності можли-

во запроваджувати мито на експорт з метою поліпшення умов торгівлі країни. Це відбувається за умови, коли ціни на імпорتنі товари залишаються без змін, а експортні ціни зростають через використання вивізного мита. Торговельно-політична роль **М.е.** виявляється в тому, що за його допомогою країна може впливати не тільки на економічні відносини, але й на політичну ситуацію.

Чим вищий митний бар'єр на шляху експорту товару, тим складніше виробникам забезпечити відповідний рівень прибутків від експортної операції. Ставка мита, яка перевищує розмір прибутку від майбутньої операції, може взагалі гальмувати експорт товарів. Тому при оцінці рівня **М.е.** його ставка обов'язково має порівнюватись з оцінкою прибутків, які можна отримати від зовнішньоторговельних операцій. Таке зіставлення є об'єктивним критерієм для відповіді на запитання: високою чи низькою є ставка **М.е.**

Вперше в Україні **М.е.** почало використовуватись з 1992 р. і нараховувалось на всі потенційно експортні товари (близько 124 товарних груп). У 1993 р. вийшов Декрет КМУ «Про вивізні «експортне» мито у 1993 р.» Декларативними причинами застосування **М.е.** стали встановлення раціональної структури експорту і скорочення переліку товарів, експорт яких підлягає нетарифному регулюванню. Значно скоротилась кількість товарних груп порівняно з 1992 р., що підпали під дію екс-

портного мита (43 товарні позиції). Але було розширено діапазон ставки мита від 10% до 30% митної вартості товару. Не обкладалися **М.е.** товари, які вивозились у межах отриманих суб'єктами підприємницької діяльності експортних квот, а також товари, що вироблені повністю з давальницької сировини, яка була попередньо імпортована.

Починаючи з 1996 р. основною метою введення **М.е.** стає виконання функції регулювання. Це пов'язано з необхідністю заблокувати експортний потік важливої для національної економіки сировини з України. Головним аргументом при цьому є завантаження національних підприємств роботою. Вивізне мито стало використовуватись з таких товарних позицій, як металобрухт, жива худоба та шкіряна сировина, насіння деяких видів олійних культур.

Але слід зауважити, що збільшення ціни експортного товару за рахунок застосування вивізного мита приводить до пошуку потенційними експортерами шляхів мінімізації митних платежів. Такими шляхами стають толлінгові схеми, навіть офіційна робота трейдерів у формі давальницьких схем дозволяє мінімізувати митні платежі, тому що **М.е.** при вивезенні насіння за давальницькою схемою не сплачується, не кажучи про те, коли готова продукція не повертається або використовується режим вільної торгівлі.

Гребельник О.П.

МИТО ІМПОРТНЕ – нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію країни. Основні цілі застосування **М.і.** – це: створення сприятливих умов для розвитку національного виробництва; регулювання конкурентного впливу іноземних товарів на ринок України з метою встановлення добросовісної конкуренції; вплив на господарську діяльність і соціальну обстановку як складової механізму ціноутворення; формування раціональної структури споживчого ринку, яка ґрунтується на збалансованій пропозиції внутрішніх та зовнішніх ресурсів, а також на ескаляції митного тарифу; захист окремих галузей економіки від можливого заподіяння їм суттєвих збитків від іноземних виробників; збільшення доходної частини державного бюджету; сприяння структурній перебудові економіки України; сприяння оптимізації співвідношення експорту та імпорту держави, валютних витрат і надходжень, досягненню оптимального торговельного балансу; вирішення торговельно-політичних цілей у взаємовідносинах з іноземними державами, їхніми союзами та групами, тобто використання митного тарифу з метою поступок на міжнародних переговорах.

За економічним змістом і характером дії **М.і.** належить до вартісних ринкових регуляторів зо-

внішньоторговельного обороту, тобто як будь-який податок мито збільшує ціну товару і знижує його конкурентоспроможність.

Хоча **М.і.** – найпопулярніший захід системи економічного інструментарію регулювання ЗЕД, але часто його доля в структурі митних платежів не сама суттєва, так нарахування з податку на додану вартість значно перевищують надходження з мита при ввезенні товарів. Визначити вплив мита на загальний рівень товарних цін у країні значно важче, ніж розрахувати підвищення цін на імпорتنі товари. Проте деякі автори, здійснивши такі розрахунки, доводять, що втрати споживачів від загального підвищення внутрішніх цін, яке було результатом застосування **М.і.** в економічно розвинутих країнах, у 4-5 разів перевищували суму стягнутого мита.

Механізм нарахування і сплати ввізного мита включає декілька етапів, а саме: порядок визначення контрактної вартості товару; порядок визначення товарної групи імпортованого товару; порядок визначення країни походження товару; порядок використання пільг, якщо такі передбачені для даного товару; порядок нарахування і сплати мита.

Гребельник О.П.

МИТО КОМБІНОВАНЕ поєднує нарахування мита за адвалерними та специфічними ставками, але при цьому мито сплачується за більшою сумою

нарахування. Тобто **М.к.** швидше альтернативне, а не комбіноване, в силу специфіки механізму його нарахування.

Нарахування величини **М.к.** за товарами, що оподатковуються за комбінованими ставками, здійснюється в три етапи. На першому етапі здійснюється розрахунок величини мита за адвалорною ставкою. На другому етапі величина мита нараховується за специфічною ставкою. Слід зауважити, що послідовність може бути й іншою, тобто спочатку нараховується **М.к.** за специфічною ставкою, а потім за адвалорною. У даному разі, послідовність не має принципового значення. На третьому етапі зіставляються результати нарахування мита і найбільша з них приймається як **М.к.**, що має бути сплачене. Тобто застосовуються не обидва види мита, а альтернативний варіант за більшою сумою нарахування.

Сума мита по комбінованій ставці визначається за формулою:

$$C_{\text{МК}} = C_{\text{Ма}}, \text{ якщо } C_{\text{Ма}} \geq C_{\text{МС}}$$

$$C_{\text{МК}} = C_{\text{МС}}, \text{ якщо } C_{\text{МС}} \geq C_{\text{Ма}}$$

де $C_{\text{МК}}$ – сума ввізного (вивізного) мита за комбінованими ставками, $C_{\text{Ма}}$ – сума ввізного (вивізного) мита розрахована по ставкам в відсотках до митної вартості, $C_{\text{МС}}$ – сума ввізного (вивізного) мита розрахована по ставкам в євро за одиницю товару.

Наприклад, якщо ставка митного тарифу на імпортований товар становить 30%, але не менше 12 євро за штуку, а вартість партії імпортованих товарів складає 2000 євро при їх загальній кількості 500 штук, то імпортерне мито буде становити 1800 євро. Це зв'язано з тим, що задекларована ціна 4 євро за штуку менше ніж ціна розрахунку митної ставки при імпорті товарів по даній товарній позиції. Отже, ціна товару в країні імпорту складе 7,6 євро за одиницю ввезеного товару. Таким чином, адвалорний еквівалент комбінованого митного тарифу на імпортований товар становитиме у даному випадку 90%.

Практика застосування даного виду мита свідчить, що метою його використання є як фіскальна, так і захисна функції, але домінуючим є ефект захисту національного виробника від конкуренції іноземних товарів. Застосування комбінованого ввізного мита усуває неможливість заниження митної вартості товарів і відповідно неможливість ухилення від сплати обов'язкових митних платежів суб'єктами ЗЕД шляхом використання такого інструменту, як ціна товару. За оцінками деяких митних служб Європи та країн СНД, дані методи ухилення від сплати податків традиційні практично для всіх країн світу і становлять 80% усіх порушень митного законодавства і конфліктних ситуацій із перевізниками вантажів при здійсненні митного оформлення товарів.

При цьому, чим більша різниця між мінімальною ціною, яку встановлюють органи доходів і зборів, і фактурною ціною, за якою імпортує товар

суб'єкт ЗЕД, тим менша зацікавленість суб'єктів ЗЕД в легальному отриманні митного вантажу. Тобто застосування **М.к.** може практично блокувати потік товару з конкретної товарної позиції, що, на нашу думку, пов'язане не стільки з бажанням чи небажанням суб'єктів ЗЕД легально сплачувати митні платежі, скільки з рентабельністю операцій з даного товару. Тобто при легальному отриманні вантажу суб'єкт ЗЕД практично не витримує цінової конкуренції. Тому товари, що оподатковуються **М.к.**, посідають друге місце після піддакцизних товарів, які, як правило, є завжди об'єктом контр-абандних операцій.

Після запровадження комбінованого мита споживачі будуть сплачувати більшу ціну за імпортовані товари, тоді як національні виробники за свої товари будуть отримувати більші прибутки. Величина доходу держави залежатиме від митної вартості товару і збільшуватиметься у міру розширення об'єкта оподаткування. Чим більша ціна товару, тим більший дохід отримувє держава при певному обсязі імпорту. За своїми джерелами цей дохід складається з двох частин: частина – сплачується споживачами, а решта – закордонними підприємствами-виробниками.

Є ще один, з нашої точки зору, суттєвий недолік застосування **М.к.** Розповсюдження такого мита на все більшу кількість товарних позицій зумовлює негативну реакцію імпортерів: до країни ввозяться в основному товари дешеві та низькоякісні, тобто такі, які мають низьку митну вартість, що, у свою чергу, дає змогу мінімізувати митні платежі та тримати норму прибутковості за даними товарами на певному рівні. У даній ситуації, у першу чергу, втрачає споживач. Тому при застосуванні **М.к.** у державі має бути чітко відпрацьована система регуляторів якісних показників імпортованих товарів. Це можуть бути державні структури, які входять до системи нетарифного регулювання (карантин рослин, ветеринарна інспекція, екологічна інспекція, система стандартизації, санітарно-епідеміологічна служба) і через систему видачі документів-дозволів контролювати даний процес.

В Україні комбіновані ставки мита почали застосовуватись з другої половини 1995 р. Так, з 19 прийнятих у 1996 р. постанов, якими вносились зміни до Єдиного митного тарифу, в 13 запроваджувалися комбіновані ставки ввізного мита. В основному вони встановлені на сільськогосподарську і харчову продукцію, лікєро-горілчані та тютюнові вироби, продукцію легкої промисловості, автомобілі, відеотехніку та інші види високоліквідних товарів, які, як правило, є традиційними об'єктами заниження митної вартості.

Гребельник О.П.

МИТО КОМПЕНСАЦІЙНЕ – нараховується у випадку переміщення через митний кордон тих товарів, при виробництві яких прямо чи побічно використовувались субсидії або якщо їх імпорт

наносить шкоду національному виробництву аналогічних товарів. Стаття VI СОТ визначає **М.к.** як особливе мито, яке встановлюється з тим, щоб нейтралізувати дію субсидій або пільг, які застосо-

вуються прямо або побічно стосовно експорту або виробництва якого-небудь товару, і рекомендує країні, що ввела субсидію, провести консультацію з іншими учасниками СОТ, а у тих випадках, коли це субсидування стосується інтересів інших країн, обмежити його розміри.

У випадках явного застосування експортних субсидій Угода надає право застосовувати відносно таких товарів **М.к.** без доказу наявності матеріального збитку. В інших випадках обкладання **М.к.** здійснюється на підставі правил процедури встановлення нанесеного збитку від використання експортних субсидій.

Результатом Уругвайського раунду стала Нова редакція Кодексу щодо субсидій і **М.к.**, в якому регулюється дві групи питань: правила застосування **М.к.** і правила використання субсидій. Щодо застосування **М.к.**, то кодекс значно розширив статтю VI СОТ і доповнив положенням щодо субсидій. У Новій редакції кодексу розмежовуються експортні субсидії і субсидії, які використовуються в країні як інструмент економічної і соціальної політики.

Відповідно до законодавства України **М.к.** застосовується у випадках: ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктами субсидованого імпорту, якщо при цьому заподіюється шкода національному виробникові; вивезення за

межі митної території України товарів, для виробництва, переробки, продажу, транспортування, експорту або споживання яких безпосередньо або опосередковано надавалася субсидія, якщо таке вивезення заподіює шкоду. Цей вид мита нараховується за ставкою і на умовах, що встановлюються згідно з рішеннями Комісії про вжиття компенсаційних заходів, але ставка **М.к.** не може перевищувати виявленого розміру субсидій. **М.к.** сплачується незалежно від сплати інших податків і зборів, у тому числі мита та митних зборів, що нараховуються при переміщенні товарів через митний кордон. Відносно імпорту товару одним постачальником не може одночасно використовуватись компенсаційне і антидемпінгове мито. При використанні різниці між мінімальною ціною та митною вартістю товару, що є об'єктом антисубсидійного розслідування мито нараховується за формулою:

$$\text{Смк} = (\text{Ц} + \text{Ке} \times \text{Н}) - \text{В} \times 100,$$

де, Смк – сума **М.к.**, Ц – мінімальна ціна на імпорт в Україні товару відповідно до рішення Міжвідомчої комісії по міжнародній торгівлі про використання компенсаційних заходів, Ке – курс євро, встановлений НБУ на день подачі митної декларації, В – митна вартість товару, Н – кількісна чи фізична характеристика товару.

Гребельник О.П.

МИТО КОНВЕНЦІЙНЕ (ДОГОВІРНЕ) встановлюється на базі двосторонньої або багатосторонньої угоди з іншими державами, або угоди про створення митного союзу, і тому воно не може бути змінене державною владою в односторонньому порядку.

З розвитком інтернаціоналізації господарського життя, механізм застосування митного тарифу набуває договірний характер. Цьому передують такі тенденції: знижується роль національного законодавства, зростає роль міжнародного, і, у першу чергу, тих законодавчих актів, які спрямовані на зняття торговельних обмежень; реалізація екс-

портного потенціалу країни на світовому ринку нерідко залежить від рівня протекціонізму відносно товарів даної країни, а пониження даного рівня можливе тільки за умови певних поступок країни у напрямі лібералізації умов здійснення ЗЕД.

М.к. не змінюється впродовж тривалого часу, що має велике значення для аналізу тих митних бар'єрів, з якими експортер має справу на ринку інших країн. Воно вилучається з митного тарифу, коли угоди, за якими воно було представлено, призупиняють свою дію.

Гребельник О.П.

МИТО ПОДУЖНЕ (ПОДУЖЧИНА) – платіж у Великому князівстві Литовському, який знімали за ввезення та продаж зерна, муки, солі. У Києві **М.п.**

становило півтора гроша за віз. **М.п.** йшло в дохід магістрату.

Ченцов В.В.

МИТО ПОСАЖЕНЕ – митний платіж, що стягувався з кожного судна (воза). Особливістю справляння **М.п.** було те, що воно визначалось

залежно від довжини транспортного засобу у сажнях.

Ченцов В.В.

МИТО ПРОСТЕ – вид мита за способом застосування митних ставок. Він базується на одній ставці митного оподаткування, тобто передбачає одну ставку мита для кожного товару незалежно від країни походження. Такий тариф є універсальним, але він не забезпечує достатньої маневреності в митній політиці, не передбачає пільгового або дискримінаційного мита і порівняно мало розповсюджений (Мексика, Болівія, Панама). Простий митний тариф за походженням завжди є автономним, тобто приймається країною без домовленостей з

іншими державами у сфері митного регулювання ЗЕД. Слід зазначити, що при застосуванні експортного мита, як правило, діє простий митний тариф, тоді як механізм дії імпортного мита передбачає використання декількох видів митних ставок. Це свідчить про різну функціональну мету використання даного заходу митно-тарифної політики. Якщо у першому випадку – це виконання митним тарифом протекціоністських функцій, то у другому – це регулювання товаропотоків з певних країн.

Гребельник О.П.

МИТО РУБЛЕВЕ визначено Новоторговим статутом 1667 р. Відповідно до Новоторгового статуту зовнішні митні збори поділялися на ввізні та вивізні, внутрішні – на **М.р.** (проїждже, торгове), перекупне та збори приватноправового характеру (амбарне, аршинне). **М.р.** істотно відрізнялося від зовнішніх мит тим, що воно стягувалося за умови, по-перше, коли товари призначались на продаж, по-друге, коли вони привозилися з міста, де існували митниці. Тому купець міг проїхати через усю

Срібний рубль XVII ст.

МИТО СПЕЦИФІЧНЕ нараховується в установленому грошовому розмірі на кількісну одиницю товару та інших предметів, що обкладаються митом: обсяг, маса, метр, штука або інше. Наприклад, ставка митного тарифу на товар складає 50 євро за одну тону. Якщо митна вартість товару дорівнює 1000 євро за одну тону, то ціна цього товару в країні імпорту буде складати 1050 євро за одну тону. Можна легко встановити, що адвалорний еквівалент специфічного тарифу на цей товар складе у даному випадку 5%. Якщо товар оподатковується за специфічними ставками, то на відміну від адвалорного мита підставою для його нарахування є не митна вартість товару, а кількість товару. Ставка фіксується у стабільній валюті.

М.с. нараховується за формулою:

$$M_c = K_T \times C_{M_c} \times O_k$$

де M_c – величина мита, яке нараховується за специфічною ставкою; K_T – кількість товару (у тонах, літрах, кубометрах, штуках тощо); C_{M_c} – специфічна ставка мита (в євро за одиницю товару); O_k – офіційний курс євро до гривні, який встановлюється НБУ на дату подання митної декларації.

М.с., як правило, застосовується на стандартизовані товари і має перевагу перед адвалорним з точки зору адміністрування, оскільки усуває можливість зловживань. Водночас технічні відмінності при застосуванні адвалорного і **М.с.** є не основними, тому що за організаційно-технічними відмінностями стоять торговельно-політичні й економічні цілі. Зокрема, рівень митного захисту за допомогою **М.с.** дуже залежить від коливань цін на товари. Так, **М.с.** в 100 дол. за один імпортований

Росію і везти із собою різні припаси для власного споживання. З іншого боку, в місцях, де не було митниць, місцеві виробники продавали свої товари вільно, і місцеві купці, купуючи товар у своєму місті, не платили ніяких мит. Основна маса дрібних купців і виробників, які купували сировину та продавали готову продукцію у своєму місті, була вільна від сплати мит. Але якщо вони везли свій товар в інше місто для продажу, то цей товар став об'єктом торгівлі і підлягав сплаті мита у місці майбутнього продажу.

М.р. стягувалось у вигляді певного процента з продажної ціни товару. Розмір **М.р.** становив 10 % із солі, 2,5 % із сибірських соболів, що привозилися до Москви, і 5 % – від усіх інших товарів. За загальним правилом **М.р.** стягувалося під час продажу товарів. Проте й покупець міг «явити» в митниці кошти, що призначались для закупівлі товарів, і сплатити **М.р.** в розмірі 2,5 % з цих коштів. Покупцеві видавався випис із митниці, після отримання якого під час купівлі товарів на заявлені кошти продавець звільнявся від сплати тієї частини **М.р.**, яка була сплачена при оголошенні коштів: при п'ятивідсотковому миту з нього добиралось 2,5 %, при десятивідсотковому – 7,5 %

Ченцов В.В.

музичний центр значно обмежує імпорту музичних центрів ціною 800 дол., (тому що адвалорний еквівалент специфічного мита складає 12,5% його ціни), ніж музичного центру ціною 1200 дол., що складає тільки 8,3% його ціни. Внаслідок підвищення імпортованих цін, рівень захисту внутрішнього ринку за допомогою специфічного тарифу знижується.

Отже, за умов коливання цін наслідки застосування мита різні: при збільшенні ціни сума, яка сплачується як адвалорне мито, збільшується пропорційно до зростання вартості товару, в той час як **М.с.** залишається незмінним. І навпаки, при падінні цін сума, яка сплачується як адвалорне мито, зменшується, а як **М.с.** залишається незмінною, тобто при падінні цін більш ефективним є використання **М.с.**, а при підвищенні – адвалорного. Незалежність **М.с.** від ціни товару позбавляє його певної еластичності і знижує ефективність його застосування з торговельно-політичними цілями.

Крім цього, за умов активізації інтеграційних процесів є необхідність порівняння рівня митного оподаткування, а при порівнянні специфічних ставок є певні складнощі, тому що застосовується вартісний показник (ставка **М.с.** виражається у грошових одиницях).

Дохід від введення **М.с.** отримує держава. Однак необхідно зауважити, що цей дохід ніякою мірою не буде залежати від ціни товару. І держава програє, коли збільшується ціна товару, тому що ставка залишається фіксованою і не змінюється сума мита при збільшенні ціни товару, оскільки частину доходу сплатять споживачі, а решту – імпортери-виробники.

Безумовно, як і при застосуванні адвалорного мита, функціональність **М.с.** залежить від величини митної ставки. Зі збільшенням ставки **М.с.** послаблюється фіскальний ефект і посилюється захисний.

В Україні спеціфічні митні ставки почали застосовуватись з 1995 р. Це було обумовлено, у першу чергу, тим фактором, що через застосування адвалорних ставок почало відбуватися масове заниження митної вартості товарів суб'єктами ЗЕД з метою мінімізації митних платежів, особливо в

частині сплати імпортного мита. Оскільки спеціфічні ставки не залежать від методики визначення митної вартості, то застосування даного інструменту тарифного регулювання частково розв'язало проблему. В основному об'єктом оподаткування **М.с.** стала сільськогосподарська продукція, мінеральна сировина, товари широкого вжитку (одяг із натуральної шкіри, хутрові вироби, побутова радіоелектроніка) та транспортні засоби.

Гребельник О.П.

МИТО СПЕЦІАЛЬНЕ – особливий вид мита, який додатково застосовується при захисті національного ринку. При цьому ставки спеціального митного тарифу встановлюються на більш високому рівні в порівнянні з постійно діючими. В залежності від функціональної направленості **М.с.** може використовуватись як захисний захід, міра попередження та захід у відповідь. Як захисний захід, **М.с.** запроваджується, якщо товари ввозяться на митну територію України у таких кількостях або на таких умовах, які загрожують чи завдають шкоди вітчизняним виробникам подібних або безпосередньо конкуруючих товарів.

Запобіжним заходом даний вид тарифного регулювання стає відносно суб'єктів ЗЕД, які порушують загальнодержавні інтереси у сфері міжнародних економічних відносин, а також як захід для припинення недобросовісної конкуренції у випадках, що визначаються законами України.

У відповідь на дискримінаційні дії та (чи) недружні дії з боку іноземних держав проти України або у відповідь на дії окремих країн та їх союзів, які обмежують здійснення законних прав та інтересів суб'єктів ЗЕД України, держава також може запро-

ваджувати **М.с.**

Слід зауважити, що ставка **М.с.** встановлюється в кожному окремому випадку залежно від конкретної ситуації та мотивації застосування.

Останнім часом досить інтенсивно даний інструмент регулювання почали використовувати не тільки країни з напрацьованим антидемпінговим законодавством, але й країни, які тільки починають відпрацьовувати механізм жорсткого протекціоністського регулювання імпорту – Російська Федерація та країни СНД. Так, відносно українських товарів з вересня 2000 р. було введено спеціальне 30 % імпортне мито на вивезення з України картопляного крохмалю, що зробило практично нерентабельним експорт даного товару до Росії. Наслідком даного процесу стало значне падіння обсягів продажу крохмалю (оскільки виробляти його в обсягах, необхідних для внутрішнього споживання, нерентабельно). Ініціатором проведення спеціального розслідування та введення **М.с.** став основний конкурент українських підприємств на даному сегменті ринку Росії – Група промислових підприємств «Російський крохмалепродукт».

Гребельник О.П.

МИТО СУХЕ – група митних платежів у давньоруській державі, що стягувались із возів, саней та різних товарів, які перевозили або переносили сушею. До **М.с.** належало: «подужне» (із воза), «полозове» (зі саней), «верхове» (із вершника, який перевозив товар). Від **М.с.** звільняли купців,

що поверталися додому тим самим шляхом, яким везли товар на продаж, але тільки за умови, що кількість возів залишилась тією самою. Із зайвих возів, придбаних у дорозі, **М.с.** треба було сплачувати повністю.

Ченцов В.В.

МИТО ТОРГОВЕ – платіж у Великому Князівстві Литовському, який необхідно було сплачувати за надання послуг у сфері реалізації товарів (місця на ринках, торгах, ярмарках; розміщення товарів на спеціальних торгових складах; проживання та утримання коней, волів на готельних дворах та ін.). **М.т.** в Києві стягували призначені великокня-

жим урядом осмьник та його помічники. Серед товарів, які обкладалися **М.т.**, були риба «солоне, живое або теж вялое» (рибне мито); дрова, ліс та вироби з дерева (дров'яне мито); м'ясо, шкури та хутра (скопне мито або «цло оть зверу косматого»).

Ченцов В.В.

МИТО ТРАНЗИТНЕ – встановлюється для товарів, які переміщуються через митну територію країни до інших держав. **М.т.** застосовується тільки у деяких країнах світу. Основні причини застосування **М.т.**: регулювання (стримання) потоків певних груп товарів через територію країни; поповнення державного бюджету; покриття витрат, пов'язаних з транзитом іноземних товарів через митну територію країни.

Певний час **М.т.** було досить популярним за-

ходом фіскального характеру і застосовувалось багатьма країнами світу. Але з часом, враховуючи той факт, що всі держави, як правило, зацікавлені у збільшенні транзиту через їхню територію, оскільки це приносить чималі дивіденди, **М.т.** стало об'єктом міжнародних переговорів, і у більшості країн припинило своє існування (перша половина ХХ ст.). У 1921 р. результатом проведення Барселонської конференції стало прийняття узгодженого документу під назвою «Статус про транзит» від-

повідно до якого представники 34 країн-учасниць взяли зобов'язання про не запровадження **М.т.** та вільне переміщення транзитних товарів через їх територію.

В подальшому дана практика було розповсюджена і на інші території. Так, відповідно до статті V COT країни-учасниці даної організації взяли на себе обов'язок щодо свободи транзиту через територію кожної з країн-учасниць, тобто звільнення

транзитних товарів від митних та транзитних зборів. Тому даний вид мита сьогодні використовується дуже рідко, як правило, як інструмент «торговельної війни». Більшість країн віддають перевагу при оподаткуванні транзиту нарахуванню різного виду зборів: дозвільні, гербові, статистичні і, як правило, нарахування плати за переміщення вантажів через митну територію даної держави.

Гребельник О.П.

МИТО У ВЕЛИКОМУ КНЯЗІВСТВІ ЛИТОВСЬКО-МУ. Чіткої межі між митом та податками в сучасному розумінні не існувало. Виділяють внутрішні мита, державні та приватні, і зовнішні (цло), що сплачували на кордоні. Цло бралось від торговельно-комунікаційних засобів (возів, коней, ком'яг, шкут), незалежно від товару, що ними перевозився. Тобто цло – це індуктивно-евективна (імпортно-експортна) система оплат від засобів перевезення. А мито – усі інші види оплат від роду та виду товару. До початку XVI ст. поділ на «цло» і «мито» був майже відсутнім і почав викристалізовуватись лише на середину цього століття.

Внутрішні мита стягувались при пересуванні товарів у країні, наприклад, на мостах, греблях тощо, або ввезенні їх до міста, чи перевезенні через нього, чи взагалі через заставу; торгові мита стягувались при переході предмета споживання від продавця до покупця, причому найчастіше у той момент, коли урядова влада або влада громади закликала до засвідчення правильності ваги та міри продукту, що продавався. Торгові мита стягувались лише з товарів, а мита на заставах і переїздах поширювались інколи на товари, а інколи на осіб, які прямували з товаром або без нього. Серед останнього роду мит слід розрізнити мита провізні та ввізні, проїзні та в'їзні.

Найбільш поширеним в'їзним та виїзним митом була обістка, або явка. У широкому значенні цей термін вживався як сповіщення урядових органів міста про прибуття до нього тих чи інших осіб, яке оплачувалось. Але переважно його вживали у вузькому значенні виду митного збору, який сплачувався завжди, незалежно від торгового і провізного мита, бо його головне значення полягало

у повідомленні про прибуття товарів. Інший вид особистого мита, головщина, стягувався досить рідко.

Серед мит, якими обкладались товари при їх пересуванні, виділяють дві групи. Першу становили мита, що стягувались державою, громадами або приватними землевласниками як плата за якусь реальну послугу проїжджим особам. Вони мали характер податків, бо оплата послуг була значно вища їх вартості. Цю групу становили мостове, гребельне, мито на перевозах і мито, яке сплачували при переході річкових суден через язи й під мостами. Вони різнилися способами стягнення та розміром. Іншу групу становили мита, які були податками у повному значенні, вони мали суто фіскальні цілі і стягувались за найрізноманітніших умов. Деякі були узаконені великокнязівською владою. Інколи такі мита отримували спеціальні назви. Зокрема, у Києві на пристані з жита, яке міряли на колоди, стягували поколодне мито на костьол св. Миколая. А з ком'яг (вид річкового судна), що йшли вниз по Дніпру, брали корчовщину (різновид митних зборів за перевезення і продаж збіжжя). Особливим видом проїжджого мита було соляне, яке стягували від солі, що перевозилась (переважно у замках на Волині), та від караванів (тільки у південних замках). Право на збирання соляного мита великі князі досить рідко надавали приватним особам та місцевому уряду.

Ввізне **М.** встановлювалося з урахуванням суспільних потреб на товари. Зокрема, на більш потрібні недорогі тканини тариф був значно нижчим, ніж на дорогі. Також при визначенні тарифів враховувалася загальнополітична ситуація.

Ченцов В.В.

МИТО У КИЇВСЬКІЙ РУСІ. З XI ст. починається процес виділення мита як окремого виду зборів. У XI-XIV ст. в давньоруській державі існували види мита, які поділялися на проїзне, вивізне та торгове мита. До проїзного належало мито за товар, який перевозився возом і, що залежало від довжини воза в сажнях (посажене), мито з купця та його робітників як з фізичних осіб (головщина) та

штраф за несплату мита (промит). Вивізне передбачало мито за право повернутися з торгу (задні колачі) та за проїзд мостами (мостове). Торгове включало мито за місце у торговому ряду (явка), за право зберігати товар у складських коморах (коморне), за право купців наймати житло (гостинне).

Ченцов В.В., Морозов О.В.

МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ (англ. International Development Association (IDA) була створена як філія МБРР у 1960 р., входить до групи Світового банку. Метою **МАР** є підтримка економічного розвитку, збільшення продуктивності і

життєвих стандартів у найменш розвинутих країнах світу, які є членами **МАР**, в особливості запровадження фінансування для задоволення важливих потреб їх розвитку на сприятливіших умовах для балансу платежів, ніж надають звичайними

кредитами і таким чином продовження завдання розвитку МБРР та підтримки його діяльності.

Для досягнення поставленої мети **МАР** надає безпроцентні кредити на 35-40 років. Погашення кредитів починається з 11-го р. після початку їх використання. **МАР** стягує 0,75 % комісійних. Оскільки **МАР** отримує основну частину ресурсів у вигляді внесків держав-членів, сума коштів, які можуть надаватися в кредит, фактично обмежена розміром обіжних відрахувань. Відтак, **МАР** має розподіляти ресурси між країнами-позичальниками, що відповідають установленим критеріям:

1. Критерії прийнятності. Для того, щоб визначити, які країни мають право позичати у **МАР**, використовуються три критерії: відносний показник бідності, що вимірюється як ВВП в розрахунку на душу населення нижче певного порогового значення, яке переглядається час від часу; недостатня кредитоспроможність для позичання коштів на ринкових умовах, внаслідок чого виникає потреба в отриманні ресурсів на пільгових умовах; висока ефективність здійснюваної політики, що сприяє економічному зростанню і скороченню бідності.

2. Критерії розподілу. Основним чинником, що визначає порядок розподілу ресурсів **МАР** між країнами, які відповідають установленим критеріям, є те, наскільки ефективна здійснювана в країні політика, що сприяє економічному зростанню і скороченню бідності. Ще одним визначальним чинником є рівень доходів на душу населення: найбідніші країни, що відповідають критеріям **МАР**, отримують більше коштів, ніж інші країни, за однакових показників ефективності політики.

3. Рейтинг ефективності. Кожний рік **МАР** оцінює якість здійснюваної позичальниками політики. Критерії і методологія цих оцінок з часом змінювались. Так, оцінці підлягає не лише політика уряду, але й установи, що втілюють цю політику в життя. При проведених оцінках також враховується ефективність портфеля проектів, що реалізуються в країні. 20 критеріїв реалізації поділені на чотири категорії: управління економікою; структурна політика; заходи політики, метою яких є залучення

різних верств населення в процес розвитку/забезпечення соціальної справедливості; управління державним сектором і відповідні установи.

Обсяг ресурсів, що виділяються **МАР** країні, залежить, насамперед, від рейтингу, що присвоюється позичальнику на основі результатів щорічної оцінки ефективності здійснюваної в країні політики і її інституціональної системи. При виділенні коштів позичальникам, що мають право на отримання кредитних ресурсів як від **МАР**, так і від МБРР («змішаним» позичальникам), необхідно враховувати кредитоспроможність цих країн, від якої залежать їх можливості отримувати ресурси з інших джерел, а також здатність цих країн ефективно використовувати ресурси **МАР** для вирішення проблеми бідності.

Кошти виділяються з достатньою гнучкістю, таким чином, щоб можна було своєчасно реагувати на важливі зміни в показниках ефективності діяльності. В результаті фактичний обсяг кредитування тісно пов'язаний з показниками ефективності, що дозволяє поступово збільшувати обсяг кредитних ресурсів, що виділяються тим країнам, де здійснювана політика найбільшою мірою сприяє ефективному використанню ресурсів.

Джерела фонду **МАР**: внески за підпискою; додаткові внески країн-членів (переважно розвинених); повернення кредитів; відрахування із прибутків МБРР.

Основними елементами стратегії **МАР** є: прискорення економічного зростання шляхом вжиття продуманих заходів макроекономічної галузевої політики, що, насамперед, сприяє розвитку сільських районів і приватного сектора; інвестування в людський капітал шляхом сприяння розвитку і зміцненню соціальної сфери, в тому числі вирішенню гендерних проблем, вжиттю заходів з боротьби з інфекційними захворюваннями, такими як ВІЛ/СНІД, та пом'якшення соціальних наслідків цих захворювань; розширення організаційно-технічних можливостей для підвищення ефективності управління, в тому числі управління державними видатками, і для боротьби з корупцією; охорона довкілля в цілях стійкого розвитку; сприяння подоланню наслідків збройних конфліктів; сприяння торгівлі і регіональній інтеграції.

МАР нараховує 171 країну-учасницю. Членами **МАР** можуть бути лише члени МБРР. **МАР** за організаційною структурою та методами управління побудована аналогічно до МБРР. **МАР** має Раду керуючих, виконавчих директорів, президента і персонал, необхідний для виконання визначених зобов'язань. Місце розташування органів **МАР** – Вашингтон. Сьогодні **МАР** є найбільшим джерелом фінансування основних соціальних послуг в найбільш бідних країнах світу. Інвестиції в медичне обслуговування, початкову освіту і забезпечення чистою водою здійснюються, насамперед, в інтересах дітей.

Барановський О.І.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ – об'єктивний процес економічної взаємодії країн, що приводить до зближення господарських механізмів або об'єднання держав у єдину структуру на основі спеціальних угод та шляхом формування організаційних інституцій з метою більш ефективного ведення господарської діяльності, прискорення розвитку регіональних економік та підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку країн – членів інтеграційних угруповань.

Інтеграційний рух економік країн може здійснюватися на основі торговельної або виробничої діяльності. Основними формами торговельної інтеграції є: зона преференційної торгівлі, зона вільної торгівлі, загальний ринок, митний союз. Об'єднання країн на основі виробничої співпраці може здійснюватися шляхом створення спільного ринку, економічного або політичного союзу.

Розвиток **М.е.і.** відбувається від простих до більш складних форм – від зони преференційної торгівлі до формування політичного союзу. Формування міжнародних інтеграційних угруповань, за-

лежно від їх форм передбачає усунення внутрішніх митних тарифів та формування спільного зовнішнього тарифу, вільний рух капіталу та робочої сили в межах об'єднання, гармонізацію економічної політики. До інтеграційних процесів більш схильними є країни з вищим рівнем економічного розвитку, що зумовлюється їх більш активною участю в міжнародному поділі праці та структурною взаємодоповнюваністю. Результатом **М.е.і.** є отримання статичних (виникають одразу після створення відповідної форми об'єднання) та динамічних (виникають на пізніших стадіях функціонування об'єднання) ефектів. Основними інтеграційними угрупованнями сьогодні є ЄС (об'єднує 28 держав у формі економічного союзу), НАФТА (угода про зону вільної торгівлі між США, Канадою та Мексикою), АТЕС (Азіатсько-Тихоокеанське економічне співтовариство, що об'єднує Японію, США, Канаду, Австралію, Нову Зеландію, Китай та ін.), CARICOM (торговельно-економічний союз країн Південної Америки).

Петруня Ю.Є., Єдинак Ю.В.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО БЕЗПЕЧНІ КОНТЕЙНЕРИ (англ. International Convention for Safe Containers) прийнята ООН у Женеві 5 грудня 1972 р., є безстроковою, складається із преамбули, 16 статей, 2 додатків, відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Метою підписання **М.к.** було: підтримання високого рівня безпеки людського життя під час обробки, штабелювання та перевезення контейнерів у ході звичайної експлуатації; полегшення міжнародних контейнерних перевезень; розробки загальних міжнародних вимог у сфері безпеки.

М.к. поширюється на нові й існуючі контейнери, які використовуються в міжнародних перевезеннях, за винятком контейнерів, спеціально призначених для повітряних перевезень. Кожний існуючий контейнер повинен пройти процедуру допуску згідно з відповідними положеннями про допуск існуючих контейнерів, викладеними в додатку I, протягом 5 років з моменту набрання чинності **М.к.**

Кожний контейнер, допущений згідно зі статтею 3 **М.к.**, підлягає на території Договірних Сторін контролю з боку посадових осіб, належним чином уповноважених цими Договірними Сторонами. Цей контроль обмежується перевіркою наявності на контейнері таблички, що має силу, про допуск

за умовами безпеки, як цього вимагає **М.к.**, якщо немає серйозних підстав для припущення про те, що стан контейнера є таким, що виникає очевидна загроза безпеці. У такому разі посадова особа, яка здійснює контроль, здійснює його лише настільки, наскільки це необхідно для забезпечення того, щоб до продовження експлуатації контейнер було відновлено до стану, що відповідає вимогам безпеки.

Стаття 9 **М.к.** передбачає можливість вносити поправки за пропозицією будь-якої Договірної Сторони відповідно до кожної з процедур, зазначених у цій статті.

Будь-який спір між двома чи більше Договірними Сторонами стосовно тлумачення або застосування **М.к.**, який не може бути вирішено шляхом переговорів або інших засобів урегулювання, передається на прохання однієї з них до арбітражного суду, створеного в такий спосіб: кожний учасник спору призначає арбітра, і ці два арбітри призначають третього арбітра, який є головою. Якщо після закінчення трьох місяців з дня одержання прохання один з учасників не може призначити арбітра або арбітри не можуть обрати голову, будь-який з учасників може звернутися до Генерального секретаря з проханням призначити арбітра або голову арбітражного суду.

Примак А.Ф.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ВЗАЄМНУ АДМІНІСТРАТИВНУ ДОПОМОГУ У ВІДВЕРНЕННІ, РОЗСЛІДУВАННІ ТА ПРИПИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (англ. International Convention on mutual administrative assistance for the prevention, investigation and repression of Customs offenses). **М.к.** прийнята 9 червня 1977 р. під егідою Ради митного співро-

бітництва у Найробі; є безстроковою, складається із преамбули, 6 глав, 23 статей, 11 додатків; відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

У преамбулі **М.к.** зазначено, що порушення митного законодавства становить загрозу економічним, соціальним та фіскальним інтересам держав та законним інтересам торгівлі; протидія

порушенням митного законодавства може бути ефективнішою за умови співробітництва між митними адміністраціями; таке співробітництво є однією з цілей Конвенції про створення Ради митно-співробітництва

Статтю 1 передбачено, що Договірні Сторони, які прийняли один або більше Додатків до **М.к.**, погоджуються, що їх митні адміністрації надаватимуть одна одній взаємну допомогу з метою відвернення, розслідування та припинення порушень митного законодавства згідно з положеннями цієї Конвенції.

Будь-які дані, документи чи інша інформація, що надаються або отримуються згідно з **М.к.**: використовуються лише для цілей, визначених **М.к.**, включаючи використання під час судового або адміністративного розгляду, і за умови дотримання заборон, які можуть бути встановлені митною адміністрацією, що їх надає; користуються в отримуючій державі таким же захистом щодо конфіденційності та офіційної секретності, який застосовується в цій державі у відношенні до подібних даних, документів та інформації, отриманих на її власній території.

Обмін інформацією між Договірними Сторонами згідно з **М.к.** здійснюється безпосередньо через їх митні адміністрації. Митні адміністрації Договірних Сторін визначають підрозділи або осіб, відповідальних за обмін інформацією, і повідомляють Генеральному Секретарю Ради назви/імена та адреси таких підрозділів або осіб. Генеральний Секретар надає цю інформацію іншим Договірним Сторонам. Митна адміністрація запитуваної Договірної Сторони, дотримуючись положень законодавства та правил, чинних на її території, вживає необхідних заходів для виконання

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ГАРМОНІЗОВАНУ СИСТЕМУ ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ складається із преамбули, 20 статей та Протоколу, який був прийнятий у 1986 р. та відстрочив дату вступу **М.к.** у силу. **М.к.** була прийнята у Брюсселі 14 червня 1983 р. Україна приєдналась до **М.к.** у травні 2002 р.

М.к. була розроблена та прийнята з метою сприяння міжнародній торгівлі, спрощення збору, співставлення та аналізу статистичних даних, особливо тих, що відносяться до міжнародної торгівлі, для зменшення витрат, які викликані повторним описом, класифікацією і кодуванням товарів при їх переході з однієї системи класифікацій в іншу в процесі міжнародної торгівлі. **М.к.** покликана сприяти стандартизації зовнішньоторговельної документації та передачі статистичних даних.

У **М.к.** розроблено систему єдиних термінів. Зокрема, під «Гармонізованою системою опису та кодування товарів» розуміється Номенклатура, що включає в себе товарні позиції, підпозиції і належні до них цифрові коди, примітки до розділів, груп і підпозицій, а також основні правила класифікації для тлумачення Гармонізованої системи. Під «номенклатурою митних тарифів» розуміється номен-

клатура, розроблена відповідно до законодавства

Договірної Сторони для справляння митних зборів при імпорті товарів. Під «статистичними номенклатурами» розуміються номенклатури товарів, розроблені Договірною Стороною для збору статистичних даних з експорту та імпорту товарів. Під «єдиною митно-статистичною номенклатурою» розуміється номенклатура, яка об'єднує номенклатуру митних тарифів і статистичну номенклатуру, яку за законодавством Договірної Сторони вимагає використовувати під час декларування товарів при імпорті.

Відповідно до положень **М.к.**, взаємна адміністративна допомога може бути таких видів: допомога, що надається митною адміністрацією з власної ініціативи (Додаток 1); допомога за запитом у стягненні ввізного та вивізного мита й податків (Додаток 2); допомога за запитом щодо контролю (Додаток 3); допомога за запитом стосовно нагляду (Додаток 4); розслідування та повідомлення за запитом на користь іншої Договірної Сторони (Додаток 5); участь представників митних адміністрацій при розгляді справ у суді або трибуналі (Додаток 6); присутність представників митних адміністрацій однієї Договірної Сторони на території іншої Договірної Сторони (Додаток 7); участь у розслідуваннях, що проводяться за кордоном (Додаток 8); збір інформації (Додаток 9); надання допомоги у боротьбі з контрабандою наркотиків та психотропних речовин (Додаток 10); надання допомоги у протидії контрабанді творів мистецтва, антикваріату та інших культурних цінностей (Додаток 11).

З метою розвитку міжнародного співробітництва в галузі митної справи та підвищення рівня ефективності боротьби з порушеннями митного законодавства, 23 травня 2000 р. на основі Указу Президента України № 699/2000 Україна також приєдналася до **М.к.**

Примак А. Ф.

клатура, розроблена відповідно до законодавства Договірної Сторони для справляння митних зборів при імпорті товарів. Під «статистичними номенклатурами» розуміються номенклатури товарів, розроблені Договірною Стороною для збору статистичних даних з експорту та імпорту товарів. Під «єдиною митно-статистичною номенклатурою» розуміється номенклатура, яка об'єднує номенклатуру митних тарифів і статистичну номенклатуру, яку за законодавством Договірної Сторони вимагає використовувати під час декларування товарів при імпорті.

М.к. зобов'язала Договірні Сторони привести у відповідність до Гармонізованої системи національні митно-статистичні номенклатури. А також учасники взяли на себе зобов'язання використовувати всі товарні позиції і підпозиції Гармонізованої системи, а також належні до них цифрові коди, без будь-яких доповнень або змін, та застосовувати основні правила класифікації для тлумачення Гармонізованої системи, а також всі примітки до розділів, груп і підпозицій та не змінювати обсяг розділів, груп, товарних позицій і підпозицій Гармонізованої системи. Сторони домовились дотримуватися порядку кодування, прийнятому у Гармонізованій системі.

Кожна Договірною Сторона **М.к.** також зобов'язалась опублікувати свої статистичні дані з імпорту та експорту товарів у відповідності до шестизначного коду Гармонізованої системи. **М.к.** передбачає можливість більш детальної класифікації та створення у своїй номенклатурі митних тарифів або у

статистичній номенклатурі підрозділів для класифікації товарів по більшій кількості знаків, ніж у Гармонізованій системі, при умові, що ці підрозділи будуть додані і кодовані понад шестизначний цифровий код, який наведено в додатку до **М.к.**

Хома В.О.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ВИКОНАВЦІВ, ВИРОБНИКІВ ФОНОГРАМ І ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ

(англ. International Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations) прийнята державами-учасницями Дипломатичної конференції, скликаної Міжнародним союзом з охорони літературних і художніх творів, МОП та ЮНЕСКО 26 жовтня 1961 р. у м. Римі (Італія); є безстроковою; складається з 34 статей; відкрита для держав-членів ООН, учасників Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів або Всесвітньої конвенції про авторське право. Учасницями **М.к.** є понад 60 держав.

Метою підписання **М.к.** є: захист права виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення.

Охорона, що надається **М.к.**, не зачіпає і ніяким чином не впливає на захист авторських прав на твори літератури і мистецтва. Тому жодне з положень **М.к.** не може розглядатися як таке, що завдає шкоди цій охороні.

Для цілей **М.к.** національний режим охорони означає правовий режим, який встановлюється національним законодавством Договірної Держави, в якій запитується охорона: виконавців, які є її громадянами, щодо виконань, здійснених, переданих в ефір або вперше записаних на її території; виробників фонограм, які є її громадянами, щодо фонограм, вперше записаних або вперше опублікованих на її території; організацій мовлення, штаб-квартири яких розташовані на її території,

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІЮТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ

– міжнародна митна конвенція, яка набула чинності з 25.09.1974 р. У зв'язку із прийняттям 26.06.1999 р. оновленої **М.к.** (відповідно до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур), яка вступила у дію з 03.02.2006 р., **М.к.** від 1973 р. втратила свою актуальність. Станом на 30.06.2012 р. **М.к.** нараховувала 81 країну-учасницю.

Україна приєдналась до **М.к.** 05.10.2006 р., але фактичне приєднання нашої держави відбулося лише у 2011 р. шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення

та гармонізацію митних процедур» від 15.02.2011 № 3018-IV. Конвенція набула чинності в Україні з 15.09.2011 р.

М.к. розроблена та прийнята з метою гармонізації та спрощення митних процедур, сприяння розвитку міжнародної торгівлі, впровадження митних принципів, сформованих у ГАТТ (1994 р.) та угодах СОТ, які стосуються митної справи. Метою **М.к.** є спрощення та гармонізація митних процедур і правил. **М.к.**, з одного боку, спрямована на стимулювання ЗЕД шляхом спрощення та прискорення процедур митного оформлення та митного контролю, а з іншого боку – на те, щоб це прискорення та спрощення не заподіяло шкоди інтересам держави та суспільства в частині наповнення доходної частини державного бюджету, захисту внутрішнього ринку тощо. **М.к.** передбачає, що одним із напрямків, у якому мають рухатися митні

що до телерадіомовлення, здійснюваного за допомогою передавачів, розташованих на її території. Охорона, яка надається виконавцям відповідно до **М.к.**, включає можливість запобігати здійсненню без їхньої згоди телерадіопередачі або публічного сповіщення їхнього виконання за винятком випадків, коли використовуване для телерадіопередачі або для публічного сповіщення виконання вже було передане в ефір або здійснюється з використанням запису; здійсненню без їхньої згоди запису виконання, яке не було предметом запису; відтворенню без їхньої згоди запису їхнього виконання; якщо первинний звуковий запис був здійснений без їхньої згоди; якщо відтворення здійснюється з іншою метою, ніж та, на яку виконавці дали свою згоду; якщо первинний звуковий запис здійснений відповідно до положень статті 15, а відтворення здійснюється з іншою метою, ніж та, яка зазначена в цих положеннях.

Будь-яка держава, яка стала учасницею **М.к.**, бере на себе всі зобов'язання і користується всіма перевагами, що випливають з неї. Кожна Договірною Держава зобов'язується вжити відповідно до своєї Конституції заходів, необхідних для забезпечення застосування **М.к.**

Будь-який спір між двома або більше Договірними Державами, що стосується тлумачення або застосування **М.к.**, якщо він не врегульований шляхом переговорів на вимогу будь-якої із сторін у спорі, передається на розгляд до Міжнародного Суду, якщо тільки сторони не домовляться про інший порядок його врегулювання.

Примак А.Ф.

та гармонізацію митних процедур» від 15.02.2011 № 3018-IV. Конвенція набула чинності в Україні з 15.09.2011 р.

М.к. розроблена та прийнята з метою гармонізації та спрощення митних процедур, сприяння розвитку міжнародної торгівлі, впровадження митних принципів, сформованих у ГАТТ (1994 р.) та угодах СОТ, які стосуються митної справи.

Метою **М.к.** є спрощення та гармонізація митних процедур і правил. **М.к.**, з одного боку, спрямована на стимулювання ЗЕД шляхом спрощення та прискорення процедур митного оформлення та митного контролю, а з іншого боку – на те, щоб це прискорення та спрощення не заподіяло шкоди інтересам держави та суспільства в частині наповнення доходної частини державного бюджету, захисту внутрішнього ринку тощо. **М.к.** передбачає, що одним із напрямків, у якому мають рухатися митні

адміністрації у сучасних умовах, є перехід на методи митного контролю, які засновані на принципах постаудиту та управління ризиками.

Відповідно до статті 4 оновленої **М.к.**, вона має таку структуру: Основна частина, Загальний додаток і Спеціальні додатки (А, В, С, D, E, F, G, H, J, K). Загальний додаток і кожний із Спеціальних додатків до **М.к.** складається, як правило, із розділів, на які поділяється відповідний додаток. У кожному Спеціальному додатку містяться також Рекомендовані правила. **М.к.** не містить норм прямої дії. Положення **М.к.**, наведені у формі стандартів і правил, охоплюють практично весь спектр питань митного регулювання. Державам-учасникам **М.к.** надається можливість самостійно відображати у національних законодавчих та підзаконних актах відповідні правила, залежно від стану економічних відносин у країні, її рівня розвитку і т.д.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УЗГОДЖЕННЯ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ НА КОРДОНАХ ВІД 21 ЖОВТНЯ 1982 РОКУ (англ.

International Convention on the Harmonization of Frontier Controls of Goods) – підписана 21 жовтня 1982 р. під егідою ООН та набула чинності 15 жовтня 1985 р. і складається з основного тексту (Преамбула і чотири глави, які містять 26 статей) і восьми додатків, які є її невід’ємною частиною. **М.к.** є безстроковою та відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Мета **М.к.** – полегшення міжнародного перевезення всіх видів вантажів, що перетинають при ввезенні, вивезенні, транзиті один або більше морських, повітряних чи сухопутних кордонів, шляхом скорочення вимог стосовно дотримання формальностей, а також видів і тривалості контролю, зокрема через національну й міжнародну координацію процедур контролю і методів їх застосування. Положення **М.к.** не впливають на права й обов’язки, що витікають з договорів, які її Договірні Сторони (держави) уклали до приєднання до неї.

На міжнародному рівні держави зобов’язуються співпрацювати одна з одною та з компетентними міжнародними органами, обмінюватися на підставі попереднього запиту інформацією, потрібною для застосування **М.к.** відповідно до умов, зазначених у її додатках, а також укладати, в окремих випадках, нові багатосторонні або двосторонні договори чи угоди. У відносинах між собою та з компетентними міжнародними органами держави прагнуть широко використовувати документи, складені відповідно до зразка формуляра ООН.

З урахуванням цього, держави зобов’язуються: приймати документи, виготовлені з використанням певного технічного процесу, за умови, що вони відповідають офіційним правилам стосовно їх форми, автентичності та засвідчення, а також легко читаються і зрозумілі; забезпечити підготовку і засвідчення необхідних документів, що повніс-

В Україні розпочато наближення національного митного законодавства до всіх без винятку положень оновленої **М.к.**. МКУ розроблений на основі **М.к.** ДМСУ та Міністерством доходів і зборів України прийнято низку наказів, направлених на відображення положень **М.к.** в практиці роботи органів доходів і зборів. Найголовніше, що було зроблено для імплементації її положень, – це запровадження митного контролю, заснованого на аналізі та управління ризиками, запроваджено контроль після завершення митного оформлення, створено умови для розвитку електронного декларування.

При приєднанні до **М.к.** для України передбачено перехідний період (від 3 до 5 років) для приведення положень митного законодавства у відповідність до її положень, але основні вимоги **М.к.** вже виконано.

Разумей М.М.

ти відповідають вимогам законодавства.

Розглядаючи загальні положення основного тексту **М.к.**, що спрямовані на полегшення процедур перетину кордонів під час міжнародних автомобільних перевезень у цілому, не можна не згадати про спеціальні положення, визначені у восьми її додатках. Їх зміст присвячено вирішенню таких питань: узгодження митного контролю з іншими видами контролю (Додаток 1); медико-санітарного контролю (Додаток 2); ветеринарного контролю (Додаток 3); фітосанітарного контролю (Додаток 4); контролю відповідності технічним стандартам (Додаток 5); контролю якості (Додаток 6); діяльності адміністративного комітету (Додаток 7); полегшення процедур перетину кордонів під час міжнародних автомобільних перевезень (Додаток 8).

Оскільки положення всіх зазначених Додатків не можна розглянути в межах даної статті, пропонується звернути основну увагу лише на перший і восьмий.

Так, у змісті Додатка 1 зазначено, що з урахуванням існування митниць на всіх кордонах і загального характеру їх роботи організація інших видів контролю за можливістю координується з митним контролем. На виконання цього принципу в разі потреби допускається проведення всіх або окремих видів контролю не на кордоні, за умови, що процедури, які використовуються, сприяють полегшенню міжнародних перевезень вантажів.

З усіх питань, що охоплює **М.к.**, служби контролю й митниці негайно обмінюються всією відповідною інформацією для забезпечення ефективності певних видів контролю. На підставі результатів проведеного контролю компетентна служба приймає рішення про те, як надалі вчинити з цим вантажем, і в разі потреби інформує про це компетентні служби, які проводять інші види контролю. На підставі цього рішення митниця визначає для такого вантажу відповідний митний режим.

Щодо Додатка 8, то його зміст присвячено та-

ким питанням: полегшення процедур видачі віз професійним водіям; організації міжнародних автотранспортних операцій; огляду транспортних засобів; застосування міжнародного вагового сертифіката транспортного засобу; функціонування пунктів перетину кордонів; здійснення контролю над реалізацією положень цього Додатка.

Окрему змістовну його частину утворюють два доповнення:

Доповнення 1 «Міжнародний сертифікат технічного огляду»;

Доповнення 2 «Міжнародний ваговий сертифікат транспортного засобу».

Міжнародний сертифікат технічного огляду – це буклет формату А6 (148 × 105 мм) з обкладинкою зеленого кольору і білими внутрішніми сторінками або аркуш паперу зеленого чи білого кольору формату А4 (210 × 197 мм), складений до формату А6 таким чином, щоб розділ, який містить розпізнавальний знак держави або ООН, розташо-

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ ПРО КОНОСАМЕНТ ВІД 25 СЕРПНЯ 1924 РОКУ (англ. International Convention for the Unification of Certain Rules of lading) – прийнята у Брюсселі 25 серпня 1924 р., яка набула чинності 2 червня 1931 р.; є безстроковою; складається з 16 статей та протоколу підписання; відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Метою підписання **М.к.** було встановлення за допомогою угоди деяких однакових правил, що стосуються коносаментів. Термін «коносамент» походить від французького слова *connaissement* і являє собою документ, який вантажоперевізник надає власникові вантажу.

Положення **М.к.** застосовуються до коносаменту, що належить до перевезення вантажів між портами двох різних держав, якщо: коносамент видано в Договірній Державі; перевезення здійснюється з порту, що знаходиться в Договірній Державі; договір, що міститься в коносаменті або посвідчений ним, передбачає, що правила **М.к.** або що вводять їх в дію законодавства будь-якої держави застосовуються до даного договору, яка б не була національність судна, перевізника, відправника, одержувача чи іншої заінтересованої особи, за винятком живих тварин і вантажу, що перевозиться на палубі судна.

М.к. майже дослівно відтворила Гаазькі правила і має вплив на законодавство багатьох країн.

У 1968 р. був прийнятий Протокол змін і допо-

МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА – ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України. **М.т.д.** може залучатись у вигляді: 1) будь-якого майна, необхідного для забезпечення виконання завдань проектів (програм), яке ввозиться або набувається в Україні; 2) робіт

бувався з лицьового боку складеного Сертифіката.

Пункти сертифіката і текст, який міститься у них, друкуються національною мовою Договірної Сторони, що видає Сертифікат, зберігаючи нумерацію позицій. Останні заповнюються від руки, за допомогою друкарської машинки або комп'ютера латинськими буквами тільки компетентними органами.

У свою чергу, досягнути полегшення процедур перетину кордонів під час міжнародних автомобільних перевезень на умовах, запропонованих Доповненням 2 Додатка 8 до Конвенції, можна шляхом прийняття і взаємного визнання нового уніфікованого документа – Міжнародного вагового сертифіката транспортного засобу, розробленого для уникнення повторних процедур зважування транспортних засобів у пунктах перетину кордонів.

На сьогоднішній день **М.к.** нараховує понад 55 держав-учасниць.

Хома В.О.

внень до **М.к.** (що одержав найменування Правил Вісбі), який набув чинності 23 червня 1977 р.

Основні положення Протоколу зводяться до такого: встановлено, що перевізник не може спростувати дані коносаментів, якщо коносамент переданий третьому добросовісному утримувачу; передбачена можливість продовження терміну позовної давності; встановлений термін для пред'явлення регресних позовів. Змінене правило про обмеження відповідальності перевізника: введена так звана «дуалістична система» – 10 тис. франків Пуанкаре за місце або одиницю, або 30 франків за 1 кг. ваги бруто втраченого або пошкодженого вантажу, залежно від того, яка сума вища. Вирішене питання і про порядок обмеження відповідальності при перевезенні вантажів у контейнері: коли використовується контейнер, піддон або подібне транспортне пристосування, кількість місць, перерахована в коносаменті як упаковане в такому пристосуванні, вважається кількістю місць для цілей обмеження відповідальності. У решті випадків таке транспортне пристосування разом із завантаженням в нього вантажем повинно розглядатися як одне місце. У Протоколі уточнено, що перевізник не має права скористатися обмеженням відповідальності, якщо збиток виявився результатом дії або упущення перевізника, вчинених з наміром заподіяти збиток або по самовпевненості і з усвідомленням можливості спричинення збитку.

Примак А.Ф.

і послуг; 3) прав інтелектуальної власності; 4) фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті; 5) інших ресурсів, не заборонених законодавством, у тому числі стипендій. Допомога, що надається донорами у рамках технічного та техніко-економічного співробітництва, сприяє дотриманню курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію, дає можливість залучити

додаткові ресурси для розв'язання стратегічних завдань розвитку, зменшити навантаження на державний бюджет, створити додаткові робочі місця.

В Україні реалізуються проекти технічної допомоги у таких сферах: громадська сфера; безпека кордонів; поглиблення демократичних перетворень, формування інститутів розвинутого громадянського суспільства; підвищення рівня екології та соціально-економічна реабілітація забруднених регіонів; ядерна та радіаційна безпека; фінансовий сектор; освіта і наука; агропромисловість; промислове виробництво; законотворча сфера; діяльність ЗМІ; охорона здоров'я; енергетичний сектор; транспортна галузь. Для одержання **М.т.д.** потенційні реципієнти (визначені у програмі, проекти **М.т.д.** резиденти України, які одержують **М.т.д.**) подають запити до спеціально уповноваженого органу, який проводить експертизу запитів та за її результатами звертається до донорів з проханням прийняти рішення про фінансування програм, проектів **М.т.д.**.

Грошові кошти, які виділяють міжнародні економічні організації й окремі країни в рамках **М.т.д.**, не надходять безпосередньо в розпорядження приймаючої сторони, а направляються на оплату й організацію роботи відповідних фахівців-консультантів.

Проектна пропозиція складається у довільній формі українською та англійською мовами (або мовою, прийнятною для донора) та повинна містити: аналіз проблеми, розв'язання якої потребує залучення **М.т.д.**; мету та завдання проекту (програми); перелік видів діяльності, що здійснюватимуться за рахунок **М.т.д.**; стислу інформацію про потенційного реципієнта; очікувану вартість про-

екту (програми) і термін його реалізації; очікувані результати від реалізації проекту (програми) та вплив проекту (програми) на розвиток відповідної галузі або регіону. Програми, проекти **М.т.д.** підлягають державній реєстрації Агентством координації **М.т.д.** із включенням до Державного реєстру програм і проектів **М.т.д.** Державна реєстрація програм і проектів є підставою для акредитації їх виконавців, а також надання підтверджень щодо забезпечення відповідних пільг, привілеїв, імунітетів, передбачених законодавством України та її міжнародними договорами.

Установлене міжнародними договорами України звільнення від оподаткування товарів, які надходять в Україну в рамках проектів (програм) **М.т.д.**, здійснюється на підставі довідки про підтвердження пільг з оподаткування товарів, що надходять у рамках міжнародних договорів з надання Україні **М.т.д.** У разі використання товарів та інших предметів, робіт (послуг), щодо яких було отримано пільги, не для відповідних програм, проектів **М.т.д.** податок на додану вартість та ввізне мито за такі товари сплачуються на загальній підставі. **М.т.д.** має використовуватися лише для цілей, визначених у програмах, проектах **М.т.д.** Контроль за реалізацією програм, проектів **М.т.д.** здійснюється спеціально уповноваженим органом.

У разі виявлення порушень законодавства України, міжнародних договорів України, невідповідності реалізації програми, проекту **М.т.д.** завданням, попередньо визначеним відповідно у програмі, проекті **М.т.д.**, спеціально уповноважений орган має право зупинити здійснення програми, проекту в порядку, що визначається КМУ.

Потушинська О.П.

МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – перевезення вантажу або пасажирів, яке здійснюється між двома або більше державами, особливою яких є обов'язковий перетин кордону як мінімум хоча б двох суміжних країн, та виконується на умовах, які встановлені відповідними міжнародними угодами.

Характерною особливістю правового регулювання у цій сфері є те, що основні питання перевезень вирішуються в міжнародних угодах (транспортних конвенціях), що містять уніфіковані норми, що визначають умови **М.п.** вантажів і пасажирів. Угоди містять вимоги до перевізної документації, визначають порядок прийому вантажу до перевезення і видачу його в пункті призначення, умови відповідальності перевізника, процедуру пред'явлення до перевізника претензій та позовів.

М.п. можуть здійснюватися як одним перевізником, так і більшою кількістю. **М.п.** бувають прямого сполучення, непрямого сполучення й ті, які здійснюються декількома перевізниками. При прямому сполученні укладається один договір, який є обов'язковим для усіх співперевізників, при

цьому видається один транспортний документ, умови перевезення залишаються незмінними. При здійсненні непрямого сполучення з кожним із співперевізників укладається окрема угода, застосовується своя транспортна документація й свої умови перевезення. Укладення подальших договорів між співперевізниками здійснює перший перевізник, або всі угоди укладає сторона у договорі перевезення.

При **М.п.** можливий варіант перевезення декількома перевізниками. В такому випадку кожен із співперевізників застосовує свою транспортну документацію, але деякі важливі умови перевезення залишаються незмінними (наприклад, відповідальність сторін). Існує також перевезення сусідського сполучення – коли між двома державами є спільний кордон. При транзитних перевезеннях процедура перевезення не однакова. Перевезення у наскрізному сполученні – перевезення по території однієї й тієї ж держави, але з перетинанням іноземного кордону (наприклад, Москва-Калінінград). Залежно від порядку проходження кордону перевезення бувають без перевантажування й з перевантажуванням, перевезення з пересадкою

й без пересадки. Ці перевезення здійснюються на кордоні між державами.

М.п. класифікують за такими ознаками:

1) за предметом транспортних операцій: вантажні, пасажирські, багажні; 2) за видом транспорту: водні (морські, річкові), залізничні, автомобільні, повітряні, трубопровідні, змішані перевезення (беруть участь два або більше видів транспорту); 3) залежно від транспортної характеристики товару: а) з сухим вантажем: навалювальні, руда, вугілля, зерно, цемент, мінеральні добрива, генеральні або штучні; б) з наливним вантажем: нафта і нафтопродукти,

рослинні олії, жири, вино, рідкі хімічні вантажі тощо; 4) за періодичністю: регулярне й нерегулярне перевезення (лінійне і трампове судноплавство, регулярне повітряне сполучення і чартерні рейси); 5) за видом транспортно-технологічної системи: контейнерні, паромні, ліхтерні, ролкерні; 6) залежно від складу учасників перевізного процесу: здійснювані виробником товару, продавцем або покупцем, замовником товару, перевізником-посередником; 7) залежно від місця проведення: здійснювані всередині країни та/або на території інших країн.

Потушинська О.П.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – складова частина зовнішньополітичної діяльності України. Міжнародна діяльність центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, спрямовується і координується Президентом України, КМУ та здійснюється за погодженням з Міністерством закордонних справ України.

За дорученням КМУ Міністерство доходів і зборів України може в обсязі наданих відповідно до закону повноважень вести переговори та консультативну роботу, пов'язану з підготовкою міжнародних договорів з питань державної митної справи та забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, з метою вдосконалення митного контролю підтримує зв'язки з митними адміністраціями іноземних держав – на двохсторонньому рівні та на багатосторонньому – з ЄС та в рамках міжнародних організацій та об'єднань (ВМО, Організація Чорноморського Економічного Співробітництва, Організація за демократію та економічний розвиток, ООН, СНД, СОТ тощо). Україна стала членом ВМО у 1992 р. шляхом приєднання до Конвенції про створення Ради митного співробітництва. Міністерство доходів і зборів України бере участь у сесіях ВМО та діяльності комітетів з різних напрямів митної справи, які є робочими органами ВМО.

Відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, органами доходів і зборів України спільно з митними органами суміжних держав може здійснюватися проведення спільного митного контролю у пунктах пропуску через держав-

ний кордон України; узгодження в установленому законом порядку часу здійснення митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України, процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, що використовуються митними органами для виконання митних формальностей; проведення спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення контрабанди та порушень митних правил; проведення в установленому законом порядку спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення правопорушень у сфері службової діяльності працівників митних служб; проведення інших спільних одноразових чи постійних заходів з питань, що відповідно до законодавства України належать до повноважень митних органів; обмін інформацією, у тому числі з використанням інформаційних технологій та систем.

З метою вирішення невідкладних питань щодо пропуску товарів, виявлення та припинення контрабанди і порушення митних правил, забезпечення законності і правопорядку в пунктах пропуску через державний кордон України керівнику митниці та його заступникам надається право проведення робочих зустрічей з представниками митного органу суміжної іноземної держави. Взаємодія органів доходів і зборів України з митними та іншими уповноваженими органами іноземних держав, а також з міжнародними організаціями з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил здійснюється в порядку, передбаченому міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону.

Разумей М.М.

МІЖНАРОДНИЙ ВЕТЕРИНАРНИЙ СЕРТИФІКАТ – сертифікат, форма та зміст якого відповідають рекомендаціям відповідних міжнародних організацій, що видається в країні експорту згідно з інструкціями відповідних міжнародних організацій і засвідчує стан здоров'я тварин та/або дотримання вимог щодо охорони здоров'я людини, які були виконані стосовно товарів, що експортуються.

М.в.с. видаються державними інспекторами ветеринарної медицини або уповноваженими лікарями ветеринарної медицини фізичним, юридичним особам та фізичним особам – підприєємцям. З цією метою державним інспекторам

ветеринарної медицини або уповноваженими чи ліцензованими лікарями ветеринарної медицини подаються документи, що підтверджують ветеринарно-санітарний стан товару і благополуччя місцевості його походження (ветеринарні документи, експертні висновки державних лабораторій ветеринарної медицини).

Підставою для видачі **М.в.с.** є безпосередній огляд товару. Ветеринарні документи дійсні для пред'явлення до відправлення протягом 5 днів і до кінця транспортування й строків реалізації товарів при дотриманні умов зберігання та правил перевезення.

Прус Л.Р.

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ МИТНИЦІ – відзначають щорічно 26 січня. У листопаді 1952 р. вступила в силу Конвенція про утворення Ради митного співробітництва. 26 січня 1953 р. в Брюсселі відбулася перша сесія Ради митного співробітництва (від 1994 р. відома під сучасною назвою – ВМО).

МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР – угода між державами, що зазначається, як правило, у письмовій формі з різних питань їхніх взаємовідносин у політичній, економічній, митній та інших сферах співробітництва, на ґрунті добровільності і сукупної рівності. Оскільки, **М.д.**, на відміну від міжнародного звичаю, – зрозуміла форма угод, яка меншою мірою піддається довільному тлумаченню, то більшість норм міжнародного права – це норми, сформульовані й узгоджені між державою у **М.д.** **М.д.** України у сфері ЗЕД створюють цілу правову систему, в якій можна виділити багатосторонні і двосторонні угоди, договори, які містять у собі загальні норми про зовнішньоекономічну діяльність, а також основні положення її питань. Поділ міжнародних угод на двосторонні і багатосторонні залежить від їх змісту і від кількості учасників.

Серед багатосторонніх угод виділяються своєю значущістю і відповідно кількістю учасників універсальні угоди, які відображають інтереси всіх держав та суб'єктів ЗЕД. Прикладом багатостороннього договору є Конвенція ООН про міжнародні договори купівлі-продажу товарів на наднаціональному рівні (доповнення), яка розроблена Комісією ООН з права міжнародної торгівлі (УН-СІТРАЛ) і прийнята у 1980 р. Застосовується вона до угод купівлі-продажу товарів між сторонами, які представлені суб'єктами ЗЕД різних держав, які є учасниками конвенції. Конвенція надає право сторонам встановлювати інші правила. У Конвенції чітко регламентуються права та обов'язки продавців і покупців при здійсненні угод з купівлі та продажу товарів. Прикладом багатосторонніх угод на регіональному рівні можуть бути документи, підписані Україною з країнами СНД та державами-учасницями ГУУАМ.

М.д. з питань співробітництва у митній сфері можна систематизувати за таким класифікаційними ознаками: багатосторонні **М.д.** міжрядо-

МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ – угода між двома й більше державами або іншими суб'єктами міжнародного права, що встановлює, змінює або припиняє їхні взаємні права й обов'язки у сфері митно-тарифних відносин. **М.д.** є основним і головним джерелом міжнародного права. Відповідно до Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, є частиною національного законодавства України. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

На сесії керівниками своїх митних служб було представлено 17 країн Європи. Міжнародним днем митника цей день було оголошено у 1983 р., зараз його святкують понад 800 тисяч осіб – така загальна чисельність митників у світі.

Прус Л.Р.

вого та міжвідомчого характеру, двосторонні **М.д.** міждержавного та міжурядового характеру; двосторонні **М.д.** міжвідомчого характеру. До багатосторонніх **М.д.** відносяться міжнародні конвенції підписані на рівні прийняті на рівні Всесвітньої митної організації. Основними серед них є: Митна конвенція про контейнери 1972 р.; Міжнародна конвенція про безпеку контейнерів 1972 р.; Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки міжнародного дорожнього перевезення 1975 р. (Україна бере участь з 1995 р.); Конвенція ООН з боротьби із незаконним обігом наркотичних засобів та психотропних речовин 1988 р.; Міжнародна Конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства від 9 червня 1977 р.; Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів 2002 р. (Початок застосування Україною 2004 р.); Женевська міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах 2002 р.; Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, Стамбульська конвенція про тимчасове ввезення товарів.

Варто зауважити, що багатосторонні угоди визначають напрями руху міжнародного інтегрування між країнами, двосторонні договори вирішують конкретні економічні проблеми у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Як правило, предметом двосторонніх договорів є: торговельно-економічне співробітництво; заохочення та взаємний захист інвестицій; сприяння капіталовкладенням в економіку країн; промислове і науково-технічне співробітництво; торговельні угоди; проблеми кредитування взаємовідносин; питання, що стосуються подвійного оподаткування суб'єктів ЗЕД.

Гребельник О.П.

М.д. – це поняття, що охоплює всі міжнародні угоди, які можуть мати різні найменування: договір, угода, конвенція, пакт, декларація, протокол і т.п., але мають однакову юридичну чинність. За сферою розповсюдження **М.д.** можуть бути універсальними, регіональними, двосторонніми. За об'єктом регулювання **М.д.** можна розділити на дві групи. Перша група включає міжнародні договори, які цілком і повністю регулюють питання митної справи. Для прикладу, до таких договорів можна віднести Міжнародну конвенцію про спрощення та гармонізацію митних процедур (Київська конвенція) 1973 р. Друга група міжнародних до-

говорів опосередковано стосується регулювання міжнародних митних відносин. Наприклад, Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р..

Відповідно до **М.д.**, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, органами доходів і зборів України спільно з митними органами суміжних держав може здійснюватися: проведення спільного митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України; узгодження в установленому законом порядку часу здійснення митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України, процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, що використовуються митними органами для вико-

нання митних формальностей; проведення спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення контрабанди та порушень митних правил; проведення в установленому законом порядку спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення правопорушень у сфері службової діяльності працівників митниць; проведення інших спільних одноразових чи постійних заходів з питань, що відповідно до МКУ та інших актів законодавства України належать до повноважень органів доходів і зборів; обмін інформацією, у тому числі з використанням інформаційних технологій та систем.

Мартинюк В.П.

МІЖНАРОДНИЙ ІМПОРТНИЙ СЕРТИФІКАТ – документ, виданий уповноваженим на це державним органом держави-імпортера, який підтверджує зобов'язання імпортера імпортувати товари до своєї держави, а якщо товари не будуть до неї імпортовані, то не відправляти їх в інше місце без дозволу Державної служби експортного контролю України.

Якщо умовою постачання товарів до України є оформлення українською стороною інших державних гарантій або зобов'язань щодо використання імпортованих товарів в пред'явлених цілях, такі гарантії або зобов'язання можуть бути оформлені як доповнення до імпортного сертифікату або як окремий документ. Оформлення і видача вказаних документів здійснюється Держекспортконтролем

на підставі пред'явлення українським імпортером у разі вимоги пред'явлення таких документів іноземним експортером або відповідним державним органом держави експортера.

М.і.с. видається на один вид продукції по УКТ ЗЕД незалежно від кількості найменувань продукції, яка увійшла до зовнішньоекономічного договору (контракту). **М.і.с.** оформляється в двох екземплярах: перший видається імпортеріві, а другий – залишається в Держекспортконтролі. **М.і.с.** вважається дійсним у разі, коли він переданий компетентним державним органам країни-експортера в строк не більш як шість місяців з дня його оформлення Держекспортконтролем.

Прус Л.Р.

МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ (англ. International Road Transport Union (IRU)) було засновано 23 березня 1948 р. за ініціативою автодорожників і автотранспортних асоціацій Бельгії, Данії, Франції, Великобританії, Норвегії, Нідерландів, Швеції і Швейцарії у Женеві. **МСАТ** є міжнародною неурядовою організацією, яка об'єднує національні асоціації та союзи міжнародних автомобільних перевізників.

Головна мета **МСАТ**, як зазначено в Статуті, – захист інтересів галузі вантажного та пасажирського автомобільного транспорту, організація та сприяння міжнародному співробітництву в інтересах гармонійного та сталого розвитку світової економіки в цілому. Штаб-квартира **МСАТ** розміщена в Женеві (Швейцарія). Є три постійних представництва – у Брюсселі, Москві та Стамбулі, які провадять і координують політику **МСАТ** відповідно в країнах ЄС, СНД, на Середньому Сході. Згідно зі Статутом

установлені дві категорії членства: дійсні (активні) члени та асоційовані.

Дійсні члени – це національні асоціації автомобільного транспорту, які представляють у своїй країні три види професійного автомобільного транспорту: пасажирський комерційний транспорт, включаючи таксі, вантажний комерційний транспорт і транспорт для власних потреб.

Асоційованими членами можуть бути національні та міжнародні організації, будівельники автомобілів, транспортні компанії з комбінованих перевезень, а також промислові та наукові підприємства, які прямо або опосередковано пов'язані з діяльністю автомобільного транспорту; вони не мають права голосу та прав дійсних членів, але можуть отримати інформацію, яка призначена для усіх членів **МСАТ**. На засіданнях Ради Дирекції асоційовані члени мають право дорадчого голосу та право участі у роботі комісій та робочих груп. Асоційовані члени від виробників автомобілів – є повноправними членами Міжнародної технічної комісії **МСАТ**.

Важливе місце у діяльності **МСАТ** займає розробка резолюцій у галузі міжнародного перевезення автомобільним транспортом з метою гармонізації правил і приписів, які існують в окремих країнах. Вони стосуються загально транспортної політики, професійної підготовки водіїв автотранспортних засобів, Конвенції МДП, міжнародного

перевезення пасажирів, обмеження вагових норм і розмірів автотранспортних засобів, міжнародно-го перевезення у контейнерах, перевезення швидкоплавних вантажів, безпеки дорожнього руху тощо.

На конгресах **MCAT**, як правило, приймаються рішення загального; програмного характеру у формі резолюцій і звернень до урядів. Тут розглядаються питання з експлуатації автомобільного транспорту, які являють спільний інтерес для членів Союзу на основі спільної політики у галузі міжнародних автомобільних перевезень, виробляються єдині, прийнятні для усіх членів Союзу концепції з використання пасажирського і вантажного автотранспорту, розробляються рекомендації з найму, умов і раціоналізації праці транспортних працівників, застосування на автотранспорті останніх досягнень науки і техніки. Діяльність **MCAT** у галузі нормування направлена, у першу чергу, на вироблення угод і єдиних документів з метою спрощення митних формальностей і прискорення доставки вантажів. Одним з таких документів є розроблена під керівництвом **MCAT** книжка МДП у рамках Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП 1959 р. 14 листопада 1975 р. було підписано нову Митну конвенцію МДП (набрала чинності 20 березня 1978 р.), в якій враховані пропозиції, що сприяють зменшенню формальностей при міжнародних автомобільних перевезеннях, прискоренню руху та підвищенню його безпеки. За дорученням Комітету з внутрішнього транспорту ЄЕК ООН **MCAT** є органом, який відповідає за функціонування системи МДП на міжнародному транспорті у рамках, що встановлені цими конвенціями. **MCAT** також займається питаннями застосування на практиці Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ), бере активну участь у розробці конвенцій та угод, що стосуються питань автомобільного транспорту, у робочих органах КВТ ЄЕК ООН. **MCAT** постійно розглядає питання безпеки, ефективності та економічності транспортних засобів; зокрема передбачена система жорсткого контролю за технічним станом транспортних засобів, що беруть участь в міжнародних перевезеннях за процедурою МДП.

MCAT здійснює ряд заходів з розширення практики видачі міжнародних водійських прав у країнах-членах. Для розгляду окремих технічних і питань створюються групи експертів, наприклад, з комбінованих перевезень, митних правил, правових питань, ціноутворення, інфраструктури автомобільних доріг тощо. **MCAT** має консультативний статус при Економічній та соціальній раді ООН, який дозволяє йому брати активну участь у нарадах регіональних економічних і соціальних комісій для Африки, Азії та басейну Тихого океану, Євро-

пи і Латинської Америки. **MCAT** підтримує постійні контакти з ЄЕК ООН, Радою Європи, ЕС.

Органами **MCAT** є: Генеральна асамблея **MCAT**; Рада з питань пасажирського транспорту; Рада з питань вантажного транспорту; Президія – Президентська виконавча рада **MCAT**. Допоміжними органами є: комісії, робочі групи **MCAT** та оперативні групи, Генеральний секретаріат **MCAT**. Генеральна Асамблея – вищий орган **MCAT**, що складається з усіх дійсних та асоційованих членів. До її компетенції входять визначення стратегічних питань, внесення змін і доповнень до Статуту, вибори Президії та прийняття нових членів, вироблення рішень з основоположних напрямків діяльності **MCAT**. Згідно зі Статутом Генеральна асамблея засідає не менше одного разу на рік. Кожні два роки проводяться конгреси **MCAT**. До складу **MCAT** входять дві Ради з питань транспорту: Рада з питань пасажирського транспорту, яка складається з дійсних членів, що виконують професійні перевезення пасажирів, включаючи таксі і оренду автомобілів з водієм; Ради з питань вантажного транспорту, яка складається з дійсних членів, що виконують професійні перевезення вантажів і перевезення вантажів за власний рахунок автомобільним транспортом.

Кожна національна організація, що визнає дійсним членом **MCAT**, має бути членом хоча б одної Ради з питань транспорту. Ради з питань транспорту забезпечують досягнення мети транспортної політики **MCAT** відповідно до діяльності цієї Ради. До Президії – Президентської виконавчої Ради **MCAT** входять Президент, який очолює Раду, і 9 членів (три від Ради з питань пасажирського транспорту, 6 членів від Ради з питань вантажного транспорту). Президенти Рад з питань транспорту є Віце-президентами **MCAT**. Президія на практиці реалізує рішення Генеральної Асамблеї, контролює роботу комісій і груп експертів **MCAT**, вносить до Генеральної Асамблеї пропозиції з ключових питань діяльності **MCAT**, зміни до Статуту, утворення комітетів зв'язку, керує роботою Генерального секретаріату. Президія обирається на сесіях **MCAT** терміном на 2 роки. Президент **MCAT** обирається на пленарному засіданні Генеральної асамблеї на такий же термін.

Генеральний секретаріат **MCAT** виконує рішення Президії та усі інші адміністративні функції, які випливають із задач і цілей Союзу: забезпечує зв'язки між робочими органами Союзу та його членами, підтримує відносини з різними міжнародними організаціями. Генеральний секретаріат розміщено у Женеві. У складі **MCAT** працюють також міжнародні комісії та групи експертів, яким доручено проводити дослідницьку роботу та готувати пропозиції зі спеціальних напрямів.

Барановський О.І.

МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЙ МИТНИХ ТАРИФІВ – розпочав свою діяльність з 1 квіт-

ня 1891 р. як інформаційно-технічна організація, що систематизує, видає та розповсюджує матеріа-

ли про митні тарифи й митне законодавство різних держав світу. Відтак, **М.с.** можна вважати першою міжнародною митною організацією. З цією структурою вчені-міжнародники пов'язували виникнення співробітництва держав у митних справах, а отже, і початок його правового регулювання. Однак, **М.с.** виконував, радше, інформаційні, ніж організаційні функції.

М.с., як видно з його назви, не наділений повноваженнями, пов'язаними з розробкою проектів міжнародних конвенцій, внесення змін до конвенцій або рекомендацій, що забезпечують однакове тлумачення і застосування конвенцій тощо. Водночас, здійснювані під його контролем систематизація нормативно-правових актів з питань митного регулювання та розповсюдження інформації, що стосується митного регулювання і процедур сприяли подальшому прогресивному розвитку норм міжнародного митного права на багатосторонній колективній основі, шляхом розробки проектів міжнародних митних конвенцій з питань, які ще не

врегульовані міжнародним правом та в яких право було ще не досить розвинуте в практиці держав.

Конвенція про створення **М.с.** була прийнята в Брюсселі 5 липня 1890 р. Метою **М.с.** є публікація і оголошення, можливо швидше і точніше митних тарифів різних держав земної кулі і тих змін, яким ці тарифи будуть піддаватися в майбутньому. З цією метою в Брюсселі було створено Міжнародне бюро, якому доручені переклад і публікація цих тарифів в Міжнародному митному бюлетені, а також законодавчих чи адміністративних постанов, які вноситимуть до них зміни.

Конвенція визначала, що персонал Міжнародного бюро призначатиметься Міністерством закордонних справ Бельгії, яке фінансуватиме і спостерігатиме за правильною роботою установи. Кожна з держав Союзу отримала право відтворювати як в місцевому офіційному органі, так і в своїх парламентських документах, прості витяги з тарифів чи, в порядку виключення, частини бюлетеня.

Барановський О.І.

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР

– комплекс наземних та водних транспортних магістралей з відповідною інфраструктурою на визначеному напрямку, включаючи допоміжні споруди, під'їзні шляхи, прикордонні переходи, сервісні пункти, вантажні та пасажирські термінали, устаткування для управління рухом, організаційно-технічних заходів, законодавчих та нормативних актів, які забезпечують перевезення вантажів та пасажирів на рівні, що відповідає вимогам Європейського Співтовариства.

Міжнародна мережа транспортних коридорів визначена Деклараціями Першої (31.10.1991 р., Прага), Другої (14-16.03.1994 р., Крит) та Третьої (23-25.06.1997 р., Гельсінкі) Пан-Європейських конференцій з питань транспорту. Затверджені десять Пан-європейських **М.т.к.**, які отримали назву

«критські»:

Коридор №1. Гельсінкі – Таллінн – Рига – Каунас і Клайпеда – Варшава і Гданськ;

Коридор №2. Берлін – Познань – Варшава – Брест – Мінськ – Смоленськ – Москва – Нижній Новгород;

Коридор №3. Брюссель – Ахен – Кельн – Дрезден – Вроцлав – Катовіце – Краків – Львів – Київ;

Коридор №4. Дрезден/Нюрнберг – Прага – Відень – Братислава – Дер – Будапешт – Арад – Бу-

Пан-європейський міжнародний транспортний коридор №3

Пан-європейський міжнародний транспортний коридор №7

Пан-європейський міжнародний транспортний коридор №5

Міжнародний транспортний коридор Європа-Кавказ-Азія

харест – Констанца/Крайова – Софія – Салоніки – Пловдив – Стамбул;

Коридор №5. Венеція – Трієст/Копер – Любляна – Любляна – Марибор – Будапешт – Ужгород – Львів – Київ;

Коридор №6. Гданськ – Катовіце – Жиліна, західна гілка: Катовіце – Брно;

Коридор №7. Дунайський (водний); (Австрія, Угорщина, Югославія, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна);

Коридор №8. Дуррес – Тірана – Скоп'є – Бітола – Софія – Дімітровград – Бургас – Варна;

Коридор №9. Гельсінкі – Виборг – Санкт-Петербург – Псков – Москва – Калінінград – Київ – Любашівка/Роздільна – Кишинів – Бухарест – Дімітровград – Александрополіс;

Коридор №10. Зальцбург – Любляна – Загреб – Белград – Ніш – Скоп'є – Велес – Салоніки.

Територією України проходять такі М.т.к.:

– пан-європейський №3 Берлін (Дрезден) – Вроцлав – Львів – Київ. (Німеччина, Польща, Україна). Загальна протяжність – 1640 км., в тому числі по Україні: залізничний – 694 км., автодорожній – 611,7 км;

– пан-європейський №5 Трієст – Любляна –

Будапешт – Братислава – Ужгород – Львів (Італія, Словенія, Угорщина, Словаччина, Україна) Загальна протяжність – 1595 км., в тому числі по Україні: залізничний – 266 км., автодорожній – 338,7 км;

– пан-європейський №7 Дунайський (водний) (Австрія, Угорщина, Югославія, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна). Загальна протяжність – 1600 км, в тому числі по території України – 70 км;

– пан-європейський №9 Хельсінкі – Санкт-Петербург – Вітебськ – Київ (Москва – Одеса (Кишинів)) – Бухарест – Александрополіс (Фінляндія, Росія, Україна, Білорусь, Молдова, Румунія, Греція). Загальна протяжність 3400 км., в тому числі по Україні: залізничний – 1496 км., автодорожній – 996,1 км;

– М.т.к. Гданськ-Одеса (Балтійське море – Чорне море). Загальна протяжність 1816 км., в тому числі по Україні: залізничний – 918 км., автодорожній – 1208,4 км.;

– М.т.к. Європа – Кавказ – Азія (ТРАСЕКА);

– М.т.к. Європа – Азія (Азербайджан, Болгарія, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизія, Молдова, Румунія, Туреччина, Туркменістан, Узбекистан, Україна).

Мотюк К.Д.

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – АЗІЯ» – міжнародний транспортний коридор, що проходить територією України з використанням коридорів № 5 і № 3, і далі від Фастова за маршрутом МТК ОСЗ (Організація співробітництва залізниць) № 8 (українська частина – держкоридор з Польщею, Угорщиною, Словаччиною – Львів

*Міжнародний транспортний коридор
Європа-Азія в межах України*

МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ» (ТРАСЕКА) – транспортний коридор, який утворено відповідно до програми міжнародного співробітництва в галузі транспорту між ЄС та країнами-партнерами у Східній Європі, на Півдньому Кавказі і в Центральній Азії. ТРАСЕКА називають іноді «Великим Шовковим шляхом XXI сторіччя», оскільки його архітектура призначена для перевезення нафти і бавовнику. Країни-учасники: Україна, Молдова, Болгарія, Румунія, Туреччина, Грузія, Вірменія, Азербайджан, Туркменістан, Узбекистан, Казахстан, Киргизстан і Таджикистан.

– Фастів – Знаменка – Нижньодніпровськ – Вузол – Красна Могила – Гукове) проходить по Південно-Західній, Одеській, Придніпровській і Донецькій залізницях. Далі маршрут пролягає через Волгоград, Астрахань, Магат, Бейнеу на Туркменістан та Іран, що скоротить відстань перевезень вантажів з Європи в ці країни на 700-1300 км в порівнянні з північним напрямком коридору через Оренбург.

Країни-учасники: Німеччина, Італія, Австрія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Україна, Росія, Казахстан, країни Середньої Азії та Китай.

Основна частина вантажів із Донбасу на Захід, а також у промислові центри Придніпров'я перевозяться на ділянці Чаплине – Синельникове – Нижньодніпровськ – П'ятихатки. Напрямок являє собою двоколіїну електрифіковану ділянку: у межах Донецької і Придніпровської залізниць – постійний струм, від П'ятихаток до Фастова – змінний. Розміри руху в межах Придніпровської залізниці досягають 60-70 млн. т-км/км у одному напрямку, що негативно впливає на рух пасажирських поїздів. Тут не можна забезпечити швидкість руху більше 120 км/год.

Прус Л.Р.

Програма TRACECA (англійська аббревіатура «транспортний коридор Європа-Кавказ-Азія») була розроблена як один із компонентів міждержавної програми Tacis, а в 1996 р. на конференції в Афінах до цієї програми було залучено Україну. Активна робота з реалізації Програми розпочалася з вересня 1998 р., коли в Баку Президенти 12 країн: України, Молдови, Болгарії, Румунії, Туреччини, Грузії, Вірменії, Азербайджану, Киргизстану, Таджикистану, Казахстану і Узбекистану підписали Основну багатосторонню угоду про міжнародний транспорт в частині розвитку коридору Європа – Кавказ – Азія.

Однією із важливих ланок коридору Європа –

Міжнародний транспортний коридор ТРАСЕКА
в межах України

Кавказ – Азія є чорноморська траса, що з'єднує Україну і Грузію. З 1996 р. тут діє автомобільна, а з 1999 р. залізнично-поромна переправа Іллічівськ – Поті (Батумі), створена за ініціативою України. Це дало можливість після підписання тристоронньої угоди між Грузією, Україною і Болгарією відкрити регулярне залізничне поромне сполучення на лінії Поті – Іллічівськ – Варна. У 2004 р. почала діяти залізнично-поромна переправа Іллічівськ – Деренжі (Туреччина).

7-8 вересня 1998 р. в Баку відбулася міжнародна конференція «Відновлення історичного Шовкового шляху». Дванадцятьма країнами, в тому числі і Україною, підписана «Основна багатостороння угода про міжнародний транспорт щодо розвитку коридору Європа – Кавказ – Азія» та Технічні додатки до неї. Ці документи – важливий інституційний механізм для сприяння розвитку та регулюванню міжнародних вантажних і пасажирських перевезень, включаючи транзитні перевезення, координацію і гармонізацію транспортної політики.

На координаційному засіданні TRACECA у Тбілісі у грудні 2001 р. були остаточно затверджені погоджені з ЄС маршрути проходження цього транспортного коридору. На території України – це маршрут Одеса/Іллічівськ – Вінниця – Ягодин – Гданськ, що відповідає національному коридору Одеса – Гданськ, і дає можливість поєднати Чорне та Балтійське моря.

Коридор ТРАСЕКА – це сполучення залізничних ліній і морських, поромних, залізничних переправ. Загальна довжина залізниць основного напрям-

ку – 4745 кілометрів. Морські поромні переправи включають поромні комплекси Іллічівськ (Україна), Варна (Болгарія), Поті (Грузія) на Чорному морі та поромну переправу Баку (Азербайджан) – Туркменбаши (Туркменістан) – на Каспійському морі. В рамках проекту створюються поромні переправи у портах Констанца (Румунія) та Самсун (Туреччина).

Сухопутним аналогом коридору Європа – Кавказ – Азія є міжнародний транспортний коридор Європа – Азія (Німеччина, Італія, Австрія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Україна, Росія, Казахстан, країни Середньої Азії та Китай). Коридор утворено в рамках розвитку економічних зв'язків між країнами Європи і Азії як автомобільний та залізничний.

На Конференції Міжурядової Комісії TRACECA в грудні 2001 р. було прийнято рішення щодо продовження коридору ТРАСЕКА сухопутною територією України від Іллічівська до пункту прикордонного переходу Ягодин маршрутом МТК Гданськ – Одеса.

Проекти, спрямовані на покращення функціонування коридору ТРАСЕКА: безпека цивільної авіації та безпеки; міжнародні логістичні центри; безпеки наземного транспорту та безпеки; логістичні процеси і морські магістралі (LOGMOS); морські магістралі – Чорне і Каспійське моря; безпека на морі – Чорне і Каспійське моря; зміцнення потенціалу з підготовки транспорту; транспортний діалог і взаємодія мереж.

ТРАСЕКА відіграє важливу роль у розвитку міжнародного транспортного сполучення України, а саме: є платформою для проведення транспортної політики узгодженої з ЄС і країнами ТРАСЕКА; отримання технічної допомоги ЄС в рамках програми ТРАСЕКА для вирішення проблем розвитку інфраструктури, гармонізації законодавчої та нормативної бази транспорту, підвищення кваліфікації персоналу; продовження загальноєвропейських транспортних коридорів 3, 5, 9 і 7, які закінчуються на території України, на Кавказ, Туреччину і Центральну Азію; забезпечення транспортного сполучення України по Чорному морю з країнами ТРАСЕКА – Туреччиною, Грузією, Болгарією та Румунією; залізничне і автомобільне транспортне сполучення з країнами ТРАСЕКА Молдовою та Румунією, а також країнами сусідами членами ЄС; розвиток транспортного сполучення Чорне море – Балтійське море.

Прус Л.Р.

МІЖНАРОДНІ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯ – належним чином упаковані міжнародні відправлення з документами чи товарними вкладеннями, які приймаються, обробляються, перевозяться будь-яким видом транспорту за міжнародним транспортним документом з метою доставки одержувачу прискореним способом у визначений строк.

М.е.в. є одним із способів переміщення товарів (також товари можуть переміщуватися у вантажних відправленнях, супроводжуваному багажі, несупроводжуваному багажі, ручній поклажі, міжнародних поштових відправленнях). Прискорене переміщення через митний кордон, забезпечення щодо прийман-

ня, обробки і пред'явлення до митного контролю та митного оформлення, а також видача **М.е.в.** отримувачам здійснює експрес-перевізник або його представник. Договором на перевезення кожного окремого **М.е.в.** є міжнародний транспортний документ.

Для надання послуг з прискореного транспортування **М.е.в.** створюється локальна мережа експрес-перевізника, яка є складовою всесвітньої мережі відстеження доставки **М.е.в.** від відправника до одержувача та являє собою сукупність центральних сортувальних станцій, регіональних сортувальних станцій, а також повірених експрес-перевізника.

Медвідь Ю.О.

МІЖНАРОДНІ ІНДЕКСИ ТА РЕЙТИНГИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ

– займають особливе місце в системі оцінювання ефективності здійснення митної справи. Варто зазначити, що у світі існує значна кількість різних міжнародних індексів та рейтингів: глобальних й локальних, комплексних й спеціалізованих, регулярних та тимчасових. Всі вони характеризують ефективність країни, регіону, міста, порівняно з їх конкурентами, які також змагаються за обмежені ресурси – інвестиції. Чим вища позиція країни в тому чи іншому регіоні, тим більше у неї шансів в потенційній боротьбі за залучення капіталу. Більшість індексів та рейтингів є публічними, що робить їх зручним інструментом для аналізу управлінських рішень, в тому числі й державних. Комплексне використання **М.і.р.** дозволяє оцінити реальний рівень сприятливого середовища для ведення бізнесу в країні.

Значний інтерес до міжнародних рейтингів та позиції в них України проявляє керівництво країни, а саме Президент України, з метою поліп-

шення умов для ведення бізнесу, вдосконалення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, прискорення реформування сфери надання адміністративних послуг, видав наказ «Про невідкладні заходи щодо прискорення здійснення економічних реформ» від 12 червня 2013 № 327/2013, відповідно до якого доручив КМУ прискорити здійснення заходів щодо поліпшення умов ведення бізнесу та забезпечення входження України у 2013 р. до першої сотні держав за рейтингом Світового банку «Doing Business».

До найбільш відомих **М.і.р.** відносять: огляд ділового клімату (BEEPS), логістичний індекс (LPI), Індекс легкості ведення бізнесу (Ease of Doing Business Index), Індекс сприяння торгівлі Всесвітнього економічного форуму(ETI), Митний індекс Європейської Бізнес Асоціації (EBA – European Business Association). Перераховані показники оцінюють ефективність митної діяльності та обтяжливість правових норм на основі різних визначень і методик.

Несторишен І.В.

МІЖНАРОДНІ МИТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

– міжнародні об'єднання та організації, які ставлять за мету уніфікацію та стандартизацію системи митного регулювання зовнішньоекономічних операцій, формують структуру та зміст міжнародного митного права, розширюють напрямки багатостороннього міжнародного митного співробітництва, здійснюють конвергенцію митного законодавства різних держав та їхнього вдосконалення, працюють у сфері кодифікації та прогресивного розвитку норм міжнародного митного права.

Учасники **М.м.о.** обмінюються інформацією щодо удосконалення методів роботи органів митної служби, запроваджують об'єднані номенклатури та єдині адміністративні документи митного права, спрощують перевірки та оформлення, які стосуються перевезення товарів, здійснюють підтримку ведення сучасних митних систем та впровадження в них новітніх інформаційних техноло-

гій, організують семінари та навчальні цикли.

М.м.о. поділяються на: універсальні (СОТ, ВМО) та регіональні (ЄС, СНД, Євразійське економічне співтовариство, Організація Чорноморського Економічного Співробітництва).

ВМО є світовим центром митної експертизи, їй належить лідируюча роль в обговоренні, розвитку та вдосконаленні техніки митної справи та митного законодавства. Основною метою даної організації є забезпечення якомога вищого рівня погодженості й одноманітності митних систем держав-учасниць, посилення вивчення проблем, що виникають у ході розвитку і поліпшення митного законодавства, а також підвищення ефективності роботи митних служб за допомогою заходів, що сприяють їх національному розвитку, а саме: зміцнення національної безпеки, ведення статистики зовнішньої торгівлі та збільшення надходження податків.

Мартинюк В.П.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

– об'єднання держав, установ, фізичних осіб, що спільно реалізують програму або мету на підставі певних правил та процедур і діяльність яких виходить за національні кордони. Історію виникнення і функціонування **М.о.** можна поділити на декілька етапів:

I етап. Становлення системи міжнародних організацій (середина XIX ст. – середина 40-х рр. XX ст.).

II етап. Формування системи Об'єднаних Націй (середина 40-х – кінець 50-х років XX ст.).

III етап. Активізація процесу утворення й поширення міжнародних регіональних організацій (кінець 50-х – кінець 80-х років).

IV етап. Відновлення єдиної системи міжнародних економічних відносин (з 90-х років XX ст.).

Кількість **М.о.** вимірюється тисячами. Вони дуже

різноманітні за складом учасників, цілями, функціями, місцем в інституційному середовищі міжнародного бізнесу та впливом на міжнародні відносини.

В економічній літературі визначено такі основні ознаки класифікації **М.о.**:

1) членство суб'єктів міжнародних відносин і юридичний статус організації: міждержавні (ООН, НАТО, ОБСЄ, ЄС, НАФТА); неурядові (Міжнародна торговельна палата, Спілка міжнародних ярмарків, Міжнародний кооперативний альянс, Всесвітня конфедерація праці).

2) за географічним розташуванням: глобальні (МВФ, СОТ, ОЕСР, Червоний хрест); регіональні (ЄС, НАФТА, АСЕАН, СНД).

3) за функціональною спрямованістю: загальної компетенції (ООН, ЄС); спеціальної компетенції (ОПЕК, СОТ).

4) за характером діяльності: універсальні (ООН, ЄС); політичні (Ліга арабських держав, Організація африканської єдності, Західноєвропейський союз); економічні (Велика сімка, СОТ, ОПЕК); гуманітарні (Червоний Хрест); культурно-просвітницькі (ЮНЕСКО); оборонні (НАТО, ЗЕС).

5) за умовами участі в членстві: відкриті; закриті.

До головних цілей та функцій **М.о.** належать: вивчення та застосування заходів вирішення найважливіших проблем міжнародних економіч-

них відносин; забезпечення стабілізації валюти; сприяння усуненню торговельних бар'єрів і забезпечення широкого товарообігу між державами; виділення коштів на додаток до приватного капіталу для надання допомоги технологічному та економічному прогресу; стимулювання покращення умов праці і трудових відносин; прийняття резолюцій і рекомендацій з регулювання світових господарських зв'язків.

Попель С.А.

Територіальне розміщення міжнародних організацій

МІЖНАРОДНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ – міжнародними вважаються перевезення вантажів і пасажирів між двома чи кількома державами. Вони виконуються на умовах, що встановлені цими державами міжнародними угодами (транспортними конвенціями).

На нормативному (національному) рівні не має загального визначення поняття «**М.п.**». Ми можемо зустріти в окремих конвенціях лише визначення **М.п.**, що здійснюються тими чи іншими різновидами транспорту. Спробу їх узагальнення було зроблено у підручнику з міжнародного приватного права Ю.Г. Федосєєвої. Автор пропонує під **М.п.** розуміти переміщення вантажів або пасажирів, що здійснюються за допомогою будь-якого виду транспорту, якщо таке переміщення має міжнародний характер: місце відправлення та місце призначення знаходяться на території різних країн або саме переміщення здійснюється на території іноземної країни, а також інші аналогічні ситуації.

Російський правник О.М. Садіков зазначає, що доставка вантажів і пасажирів на територію іноземної країни може мати місце у двох різних за своїми юридичними умовами ситуаціях: а) у разі відсутності угоди стосовно міжнародного сполу-

чення; б) за наявності двосторонньої або багатосторонньої угоди щодо даного питання. Від цих обставин залежить правовий режим перевезень між сторонами. На залізничному транспорті, у разі відсутності угоди відносно міжнародного сполучення, перевезення за кордон повинні здійснюватися після укладення кількох договорів перевезення за правилами законодавства країн-учасниць перевезень. На інших видах транспорту (автомобільному, морському, повітряному) транспортні засоби однієї країни можуть перетинати державний кордон лише за наявності відповідного дозволу компетентних органів іншої держави. Для усунення будь-яких ускладнень практика пішла шляхом укладення міжнародних угод для **М.п.** вищевказаними різновидами транспорту. Вчений дійшов висновку, що **М.п.** (міжнародному сполученню) властива не одна, а дві ознаки: вони здійснюються, по-перше, між двома та більше країнами і, по-друге, на умовах, встановлених міжнародними угодами. При цьому, слід мати на увазі й ту обставину, що сполучення між країнами можуть практично здійснюватися й без укладення міжнародних угод – на підставі норм внутрішнього права

Крисоватий А.І.

МІЖНАРОДНІ ПОШТОВІ ВІДПРАВЛЕННЯ – упаковані та оформлені відповідно до вимог Актів Всесвітнього поштового союзу та Правил надання

послуг поштового зв'язку листи (прості, рекомендовані), відправлення з оголошеною цінністю, поштової картки (прості, рекомендовані), бандеро-

лі та спеціальні мішки з позначкою «М» (прості, рекомендовані), дрібні пакети, поштові посилки (звичайні, з оголошеною цінністю), відправлення прискореної пошти з позначкою EMS, які приймаються для пересилання за межі України, надходять до України або переміщуються територією України транзитом операторами поштового зв'язку.

М.п.в. пересилаються на підставі укладених угод між країнами-членами Всесвітнього поштового союзу. **М.п.в.** пересилаються і доставляються в межах України у терміни, визначені нормативними актами для внутрішніх поштових відправлень. **М.п.в.** приймаються до пересилання наземним та авіатранспортом.

Поштові відправлення дипломатичних, консульських представництв зарубіжних країн, міжнародних, міжурядових організацій для пересилання в межах України, а також усіх інших відправників на адреси зазначених установ та організацій оформляються і оплачуються як внутрішні, але обробляються, пересилаються і вручаються як міжнародні.

Прості листи масою до 20 грамів і поштові картки, які відправляються на адресу працівників українських установ за кордоном (посольств, консульств, торговельних представництв, представництв при міжнародних організаціях тощо), приймаються, оформляються і оплачуються як внутрішні.

Відправлення з оголошеною цінністю, поштові посилки приймаються тільки до країн, зазначених у Керівництві з приймання **М.п.в.** **М.п.в.** повинні мати такі розміри і граничну масу:

- листи (гранична маса до 2 кг, розміри в упаковці у мм: 110 x 220, 114 x 162, 114 x 229, 162 x 229; до 20 грамів – максимальна товщина 5 мм);

- поштові картки (розміри в упаковці у мм: 105 x 148);

- відправлення з оголошеною цінністю (гранична маса до 2 кг, розміри в упаковці максимальний: сума вимірів довжини, ширини і товщини не повинна перевищувати 900 мм, а найбільший вимір – 600 мм. Сума довжини і подвійного діаметра рулонів не повинна перевищувати 1040 мм, а найбільший вимір – 900 мм; мінімальний: 90 x 140 мм, сума довжини і подвійного діаметра

рулонів – 170 мм (найбільший вимір не повинен перевищувати 100 мм));

- бандеролі (гранична маса до 5 кг, розміри в упаковці максимальний: сума вимірів довжини, ширини і товщини не повинна перевищувати 900 мм, а найбільший вимір – 600 мм. Сума довжини і подвійного діаметра рулонів не повинна перевищувати 1040 мм, а найбільший вимір – 900 мм; мінімальний: 90 x 140 мм, сума довжини і подвійного діаметра рулонів – 170 мм (найбільший вимір не повинен перевищувати 100 мм));

- секограми (гранична маса до 5 кг, розміри в упаковці максимальний: сума вимірів довжини, ширини і товщини не повинна перевищувати 900 мм, а найбільший вимір – 600 мм. Сума довжини і подвійного діаметра рулонів не повинна перевищувати 1040 мм, а найбільший вимір – 900 мм); мінімальний: 90 x 140 мм, сума довжини і подвійного діаметра рулонів – 170 мм (найбільший вимір не повинен перевищувати 100 мм));

- дрібні пакети (гранична маса до 2 кг, розміри в упаковці максимальний: сума вимірів довжини, ширини і товщини не повинна перевищувати 900 мм, а найбільший вимір – 600 мм. Сума довжини і подвійного діаметра рулонів не повинна перевищувати 1040 мм, а найбільший вимір – 900 мм); мінімальний: 90 x 140 мм, сума довжини і подвійного діаметра рулонів – 170 мм (найбільший вимір не повинен перевищувати 100 мм));

- мішки «М» (гранична маса до 15 кг);

- поштові посилки (гранична маса до 20 кг будь-який вимір посилки не повинен перевищувати 1050 мм. Сума розмірів довжини і найбільшого кола у будь-якому напрямі (крім довжини) не повинна перевищувати 2000 мм. Мінімальний: 90 x 140 мм незалежно від товщини. Для громіздких посилок: будь-який вимір посилки не повинен перевищувати 1500 мм, а сума розмірів довжини і найбільшого кола у будь-якому напрямі (крім довжини) не повинна перевищувати 3000 мм);
- відправлення міжнародної прискореної пошти «EMS» (гранична маса до 20 кг будь-який вимір не повинен перевищувати 1500 мм. Сума розмірів довжини і найбільшого кола у будь-якому напрямі (крім довжини) не повинна перевищувати 3000 мм.

Фрадинський О.А.

МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ (МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ) – центральний орган виконавчої влади, утворений відповідно до Указу Президента України від 24.12.2012 № 726/2012 «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» шляхом реорганізації ДМСУ та ДПСУ. Президент України Указом від 18.03.2013 № 141 «Про Міністерство доходів і зборів України» затвердив Положення про Міністерство доходів і зборів, діяльність якого спрямовує і координує КМУ.

Основною метою створення **Міндоходів України** є адміністрування податків, зборів, митних

платежів та єдиного соціального внеску, надання послуг громадянам і бізнесу та, як наслідок, забезпечення наповнення доходної частини бюджету, створення умов для розвитку підприємництва та міжнародної торгівлі.

Міндоходів України визначено головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення: формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики; формування та реалізації державної політики з адміністрування

єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (єдиний внесок); формування та реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями при застосуванні податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Міндоходів України керує Міністр доходів і зборів України, який має 3 заступників. Указом Президента України від 24.12.2012 № 739/2012 Міністром доходів і зборів України призначено Клименка Олександра Вікторовича. До структури **Міндоходів України** входять центральний апарат, територіальні органи доходів і зборів. У складі **Міндоходів України** та його територіальних органів утворені та діють підрозділи податкової міліції.

Спеціалізованими департаментами та органами **Міндоходів України** визначено Спеціалізовану лабораторію з питань експертизи та досліджень

Міндоходів, Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів, Інформаційно-довідковий департамент Міндоходів. Територіальними органами **Міндоходів України** є головні управління, митниці, державні податкові інспекції, об'єднані державні податкові інспекції у відповідних областях та Автономній Республіці Крим, Міжрегіональне головне управління (Центральний офіс з обслуговування великих платників) та спеціалізовані державні податкові інспекції (з обслуговування великих платників у Дніпропетровську, Донецьку, Запоріжжі, Луганську, Львові, Одесі та Харкові).

При **Міндоходах України** створено консультативно-дорадчі органи – Раду з питань стимулювання інвестицій та підприємницької діяльності, що забезпечує взаємодію з вітчизняними та іноземними інвесторами з питань розвитку податкової та митної політики у державі та її впливу на залучення інвестицій до України; Громадську раду – для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійсненні громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, налагодженні ефективної взаємодії і врахуванні громадської думки під час формування та реалізації державної політики; Колегію з метою підготовки рекомендацій щодо виконання **Міндоходів України** своїх завдань, погодженого вирішення питань, що належать до його компетенції, та для колективного і вільного обговорення найважливіших напрямів його діяльності; Науково-технічну раду – для розгляду наукових рекомендацій та пропозицій щодо розробки та реалізації стратегії розвитку податкової та митної сфери, визначення основних напрямів науково-технічної діяльності, сприяння підвищенню результативності наукових досліджень.

Прус Л.Р.

МІНІСТЕРСТВО ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ КОРОЛІВСТВА ДАНІЯ (англ. Skatteministeriet) було створено в 1975 р., як незалежне міністерство. В 1990 р. відбулася реорганізація в ході якої було об'єднано податковий директорат Данії та Директорат з мит і акцизів. Об'єднання центральних служб у складі єдиного Міністерства тривало 6 місяців.

SKATTEMINISTERIET

На сьогоднішній день Міністерство податків і зборів складається з:

- 1) Податкового Департаменту (Skatteministeriets departement);
- 2) Національного трибуналу з податкових питань (Landsskatteretten);
- 3) Державного органу нагляду за азартними

іграми (Spillemyndigheden);

4) Центрального органу митного і податкового адміністрування (**SKAT**).

SKAT є державним органом, відповідальним за адміністрування митних, прямих і непрямих податків, здійснює функції управління, планування і розвитку митної справи в Королівстві Данія.

У структурі **SKAT** функціонують три спеціальні підрозділи: адміністративний, фінансовий і управління людськими ресурсами. В регіональну структуру **SKAT** входять 30 митних і податкових регіонів, сім з яких мають власні митні центри, що являють собою окремі підрозділи. В **SKAT** на кінець 2012 р. працювало близько 5200 співробітників, з яких 800 працюють в центральному апараті.

Центральним органом **SKAT** є Адміністрація, яка здійснює керівництво органом на чолі якого стоїть директор. Адміністрація здійснює свою діяльність у співпраці з 98 муніципалітетами.

Попель С.А.

МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВИ ТА УКРАЇНИ (EUBAM). Розпочала свою діяльність 30 листопада 2005 р. у відповідь на спільне звернення Президентів Республіки Молдови та України до Європейської Комісії. На молдавсько-українському кордоні завдовжки 1222 км мали місце чисельні протизаконні транскордонні дії, такі як торгівля людьми, контрабанда та інші форми незаконного переміщення товарів. Ситуація ще більше ускладнювалась існуванням в Республіці Молдова сепаратистського Придністровського регіону, який приймає до того ж кордону упродовж 454 км і який не контролюється урядом Молдови.

Основне завдання місії полягає у раціональному внеску в розвиток таких процедур управління кордоном, які відповідали б стандартам ЄС і задовольняли б законні потреби громадян Молдови та України, осіб, що перетинають кордон, а також ділових кіл, що в свою чергу зміцнює регіональну безпеку і сприяє економічному розвитку.

Місія **EUBAM** – це консультативно-технічний орган, який повністю фінансується Європейським Союзом у межах Європейського інструменту добросусідства та партнерства, мандат якого передбачає нарощування можливостей наших партнерів, в першу чергу прикордонних та митних відомств, а також інших правоохоронних та державних органів Молдови і України у галузі управління кордонами. При цьому партнером з реалізації виступає Програма розвитку ООН. Шляхом надання всебічної підтримки у впровадженні передового досвіду ЄС через свою штаб-квартиру в Одесі та шість польових офісів з обох сторін молдавсько-українського кордону **EUBAM** прагне до

МІСІЯ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – інструмент стратегічного управління, основна мета діяльності (призначення) центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, яка визначалась на довгостроковий період з урахуванням потенційних ризиків трансформації, що впливають на соціально-економічну ситуацію в державі. Вона встановлювала основні орієнтири, визначала основне призначення ДМСУ як суб'єкта державного управління та її роль у забезпеченні національних інтересів і безпеки держави при переміщеннях через митний кордон України товарів і транспортних засобів.

Формування **М.м.с.** базувалось на моделі діяльності, яку було окреслено в Концепції модернізації діяльності митної служби України, що затверджена наказом ДМСУ від 17.10.06 №895. Концепція визначала основні напрямки модернізації: удосконалення нормативно-правової бази з усіх напрямів діяльності митної служби України; створення ефективного механізму управління діяльністю митної служби; спрощення та ефективність митних процедур і технологій контролю на

того, щоб прикордонні та митні процедури і норми в Молдові та Україні нарешті дзеркально відображали аналогічні процедури, які переважають в ЄС. В більш широкому контексті і в рамках Європейської політики добросусідства **EUBAM** є інструментом, за допомогою якого ЄС намагається, з одного боку, сприяти розвиткові законної торгівлі та пересуванню осіб, а з іншого боку, гарантувати безпеку своїх громадян і боротися зі злочинністю.

Місію очолює Голова, який має одного заступника. Структурно місія складається із 7 відділів (організаційно-правового; зв'язків з громадськістю; з питань стратегії, планування й управління якістю; безпеки та охорони; аналітичної та оперативної підтримки; інституційного розвитку; адміністративного) та 6 польових офісів (три – на території Молдови (Отач, Кишиневу, Басарабьяска) та три на території України (Котовськ, Кучурган, Одеський морський порт).

Бюджет **EUBAM** на 2011-2013 рр. становить 21 мільйон євро, а її персонал складається з близько 100 експертів з країн-членів ЄС, які прикомандировані або працюють за контрактом, та 126 місцевих спеціалістів з Молдови та України. Правовою базою **EUBAM** є Меморандум про взаєморозуміння, підписаний в кінці 2005 р. Європейською Комісією, Урядом Республіки Молдова та Урядом України, а керівним органом Місії є Консультативна Рада, яка збирається два рази на рік. Нейтралітет, партнерство, надійність, результативність, орієнтація на надання послуг та прозорість – ось шість ключових цінностей Місії. Мандат Місії продовжувався вже тричі (в 2007, 2009 та 2011 рр.), при цьому діючий нині мандат завершується 30 листопада 2015 р.

Фрадинський О.А.

кордоні та всередині держави; удосконалення митної інфраструктури.

М.м.с. була сформульована у Концепції реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей», яка схвалена рішенням колегії ДМСУ від 29.10.2010 та у МКУ: створення і забезпечення сприятливих умов для розвитку ЗЕД, гарантування безпеки зовнішньої торгівлі та суспільства, захист митних інтересів України.

Відповідно до **М.м.с.** ДМСУ визначала стратегічні цілі, враховуючи при цьому стратегічні цілі та пріоритети економічного розвитку України та державної політики у сфері державної митної справи, визначені стратегічними і програмними документами, міжнародними договорами України з питань співробітництва у митній сфері; результати проведеного аналізу поточної ситуації та оцінки факторів впливу та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на визначений період, прогнози розвитку галузей народного господарства тощо.

Відповідно до Концепції реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей» стратегічними цілями були: повне дотримання

правових норм в митній справі; мінімальний адміністративний тягар на законослухняних суб'єктах; прозоре прийняття рішень в митній справі; однаковість вимог та ставлень до всіх споживачів митних послуг; дієвий захист суспільства від нечесної та нелегальної торгівлі, загроз здоров'ю та моралі громадян, ризиків тероризму, в співпраці з іншими

державними органами; добросовісність прийняття рішень в митній справі; мінімальні фінансові та часові витрати на проходження митних процедур. Ключовою умовою досягнення стратегічних цілей митної служби України була підтримка балансу між митним контролем та сприянням бізнесу.

Прус Л.Р.

МІСІЯ МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ – адмініструвати податки, збори, митні платежі та єдиний соціальний внесок, надавати послуги громадянам і бізнесу та, як наслідок, забезпечувати наповнення доходної частини бюджету, створювати умови для розвитку підприємництва та міжнародної торгівлі. Реалізується **М.М.У.** шляхом розробки та виконання стратегічного плану розвитку, який визначає комплекс стратегічних напрямів розвитку Міндоходів України, що деталізовані за кон-

кретними стратегічними цілями, алгоритмами та строками їх виконання. Зокрема, передбачено вдосконалення податкових і митних сервісів, розвиток партнерських стосунків з громадянами та бізнесом, активізацію міжнародної торгівлі за рахунок оптимізації митного регулювання, боротьбу з корупцією та «тіньовим» сектором економіки, запровадження сучасної ІТ-функції у роботу органів доходів і зборів.

Прус Л.Р.

МІСЦЕ ДЕКЛАРУВАННЯ – орган доходів і зборів, який здійснює митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, а також транспортних засобів, що використовуються для їх переміщення та декларуються одночасно з цими товарами; орган доходів і зборів в порту чи аеропорту прибуття на митну територію України

або в порту чи аеропорту відправлення з митної території України – при декларуванні морських, річкових та повітряних суден; місце перетину митного кордону України – при декларуванні порожніх транспортних засобів і транспортних засобів, що перевозять пасажирів.

Прус Л.Р.

МІСЦЕ МІЖНАРОДНОГО ПОШТОВОГО ОБМІНУ – виробничий підрозділ підприємства поштового зв'язку, який здійснює: оброблення міжнародних поштових відправлень; пред'явлення їх органу доходів і зборів для здійснення митного контролю та митного оформлення; відправлення за призначенням.

інвентарем, забезпечуються експлуатаційними матеріалами, порожніми мішками та електронними вагами. На робочих місцях для сортування письмової кореспонденції, дрібних пакетів та відправлень з оголошеною цінністю встановлюються спеціальні шафи, а для посилок – стелажі. Під кожною клітинкою шафи (стелажу) для вихідних поштових відправлень закріплюються пластини (ярлики) з чітким зазначенням найменування латинськими літерами зарубіжних **М.м.п.**, до яких направляються поштові відправлення. Перелік таких клітинок у відповідності до планів направлення міжнародної пошти визначає керівник **М.м.п.**. Під клітинками для вхідних поштових відправлень закріплюються пластинки (ярлики) з найменуванням обласних центрів та центру Автономної Республіки Крим.

М.м.п. організовуються на базі виробничих підрозділів підприємств поштового зв'язку за умови погодження з органом доходів і зборів, у зоні якого передбачається відкриття **М.м.п.**, Міндоходів та Держкомзв'язком. Поділяються на **М.м.п.** з повною обробкою пошти (письмової кореспонденції, періодичних друкованих видань, посилок) та спеціалізовані **М.м.п.**, які обробляють та відправляють за призначенням один із видів МПВ (письмову кореспонденцію чи посилки).

Матеріальну відповідальність за збереження товарів (предметів) у міжнародних поштових відправленнях і правильність їх обробки як до проведення митного контролю, так і після нього несуть працівники підприємства поштового зв'язку. Проте підприємство поштового зв'язку не несе відповідальності за рішення, які приймаються митницями під час митного контролю міжнародних поштових відправлень.

У **М.м.п.** організовуються робочі місця окремо для розкриття мішків з письмовою кореспонденцією і підготовки її для сортування та обробки, обробки та сортування рекомендованої кореспонденції, відправлень з оголошеною цінністю, дрібних пакетів, посилок, періодичних друкованих видань, обліку, контролю та повернення порожніх мішків. Робочі місця устатковуються засобами поштової механізації, оргтехніки, виробничими меблями,

Фрадинський О.А.

МІТАТА (μίτᾱτα, від τίτος – «нитка, основа тканини») – спочатку митні застави або підконтрольні чиновникам емпорії на східному кордоні Візантії, поява яких не в останню чергу була пов'язана із запровадженням шовкової монополії. Від середини VIII ст., з пом'якшенням державної монополії на

завезення і продаж шовку, **М.** – спеціально відведені та обладнані складами і гостинними дворами місця, де під контролем меркантилістів асоціації іноземних купців реалізували переважно оптові партії привізних товарів.

Колесников К.М.

МОВА ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДО МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ

– українська мова, офіційна мова митних союзів, членом яких є Україна, або інша іноземна мова міжнародного спілкування. Митні органи вимагають переклад українською мовою документів, складених іншою мовою, ніж офіційна мова митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою міжнародного спілкування, тільки у разі, якщо дані, які містяться в них, є необхід-

ними для перевірки або підтвердження відомостей, зазначених у митній декларації. У такому разі декларант забезпечує переклад зазначених документів за власний рахунок. Переклади здійснюються фахівцями, які мають відповідний статус та повноваження відповідно до чинного законодавства. Ідентичність перекладу засвідчується печаткою відповідальної особи або підприємства перекладача.

Прус Л.Р.

МОЛОДІЖНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІЛКА МОЛОДИХ МИТНИКІВ» (МГО СММ)

– незалежне, некомерційне, громадське об'єднання студентів і молодих працівників митниць. Створена у лютому 2007 р. на базі Академії митної служби України м. Дніпропетровськ. Головною метою організації є реалізація та захист соціальних, економічних, наукових, творчих та інших інтересів її членів.

Спілка ставить перед собою завдання сприяння науковому, творчому та інтелектуальному розвитку своїх членів, виховання патріотизму, духовності молодих митників, організація їх змістовного дозвілля, формування у молодих митників поваги до закону і громадської активності, сприяння розширенню міжнародних контактів молоді України та їх об'єднань. Статутними органами Спілки молодих

митників є конференція, правління та Голова **МГО СММ**. Членство в Спілці є індивідуальним. Членами **МГО СММ** можуть бути громадяни України чи іноземці, що перебувають в Україні на законних підставах, віком від 14 до 35 років, які й працюють на митницях або навчаються в закладах освіти за митним спрямуванням. **МГО СММ** активно співпрацює з іншими громадськими утвореннями, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. Зокрема інтереси Спілки представлені у Дніпропетровській молодіжній раді при міському голові, Дніпропетровській обласній молодіжній раді. Спілка є засновником та видавцем газети «Молодіжна митна служба» і часопису молодих вчених «Митна політика України».

Трусов С.І.

МОНАКО (англ. Principality of Monaco) – див. ОФШОРНА ЗОНА МОНАКО.

МОНЕТА (від лат. moneta – один з епітетів богині Юнони (Juno Moneta), при храмі якої в III ст. до н.е. знаходився монетний двір. **М.** – грошовий знак виготовлений з металу (золота, срібла, міді, мідних сплавів, сплавів нікелю та алюмінію). Платіжний засіб. Панівні форми – кругла та овальна, винятки поодинокі. В **М.** виділяють три складові: аверс – лицевий бік; реверс – зворотній бік; гурт – ребро. На кожній монеті є зображення (герб, ім'я, титул, зображення правителя) та легенда, яка містить назву міста, держави, рік карбування, назву монети.

Перші **М.** були виготовлені в державі Лідія (Мала Азія) VIII-VII ст. до н.е. та на острові Егіна в Стародавній Греції в VII ст. до н.е. В середньовічній Європі карбування **М.** розпочали у X ст. н.е., після чого національні **М.** достатньо швидко витіснили з обігу римські, візантійські та арабські **М.** **М.** – це універсальний платіжний засіб, тому що якість та вага металу підтверджена державою (державним штампелем).

Випускати **М.** може тільки суверенна держава, або згідно чинного законодавства її автономія (наприклад **М.** Великого Князівства Фінляндія у складі Російської Імперії). Хоча в історії відомі випадки, коли власні **М.** карбували під час громадянських війн регіони, які прагли побудувати незалежну державу (Астурія – провінція Іспанії в 1939 р. карбувала свої **М.**, хоча і недовго).

З появою паперових грошей роль **М.**, як основного платіжного засобу знижується, а в XX ст. припиняється. **М.** з дорогоцінних металів в наш час випускаються рідко (пам'ятні або ювілейні **М.**) і не мають суттєвого економічного значення. На території сучасної України перші **М.** з'явилися ще в античні часи (монети Стародавніх Греції, Риму, їх колоній в Північному Причорномор'ї, монети Боспорського Царства).

Культурною цінністю вважаються **М.**, які не є платіжним засобом, виготовлені до 1960 р. включно.

Калашникова О.Л.

Монета з Лідії – VI ст. до н.е.

*Ольвійські монети (дельфінчик).
V ст. до н.е. Бронза*

МОРАЛЬНА ШКОДА – полягає: у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи. Особа має право на відшкодування **М.ш.**, завданого внаслідок порушення її прав. **М.ш.** відшкодовується грошом, іншим майном або в інший спосіб. Розмір грошового відшкодування **М.ш.** визначається судом залежно

від характеру правопорушення, глибини фізичних та душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості. **М.ш.** відшкодовується незалежно від майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню, та не пов'язана з розміром цього відшкодування. **М.ш.** відшкодовується одноразово, якщо інше не встановлено договором або законом.

Бурдін В.М.

МОРСЬКА МИТНА ВАРТА – особливий воєнізований морський підрозділ Російської імперії, основним призначенням якого була боротьба з таємним безмитним провозенням товарів та людей на водних транспортних засобах.

Спроби створення **М.м.в.** в Російській імперії, припадають на першу чверть XVIII ст., коли пунктом 19 Інструкції Комерц-колегії передбачалося «иметь таможенные яхты со служителями для всяких отправлений купеческих дел» (1724 р.). Проте, першу (і єдину) митну яхту було спущено на воду лише у 1747 р., її екіпаж складався із одного офіцера та десятка матросів і солдат Кронштадтського гарнізону, ефективність митної роботи яких була вкрай низькою. У серпні 1827 р., імператором Миколою I було прийнято рішення про створення воєнізованої митної прикордонної сторожі. З метою захисту митних рубежів на Балтиці, у цьому ж р., було придбано палубне судно «Або» в обов'язки якого, відповідно до розроблених інструкцій, входив митний огляд іноземних кораблів у акваторії Фінської затоки.

Проте, постійного митного контролю на морі організувати не вдалося. Для вивчення передового світового досвіду організації митного контролю на морі у Англію та Францію було відкомандировано начальника Ризького митного округу контрадмірала Шттофрегена. За результатами його

доповідної записки було вирішено організувати прикордонну морську сторожу, функції якої на першопочатках поклалися на військово-морські сили. У 1868 р. імператор Олександр II своїм указом заснував Балтійську митну крейсерську флотилію, яка найкраще зарекомендувала себе в охороні митних кордонів на морі. Першим кораблем, що підняв митний прапор, став у травні 1872 р. військовий корвет Балтійського флоту «Варяг».

Після створення у 1893 р. Окремого корпусу прикордонної варті, у штаті корпусу було утворено Флотилію, штати якої комплектувалися із відставних офіцерів флоту, новобранців прикордонної сторожі, але більшість фахівців були вільнонайманими спеціалістами. Формування Флотилії у часі зайняло 7 років (із 1893 по 1899 рр.). До її складу ввійшли, переважно, невеликі кораблі, озброєні гарматами дрібного або середнього калібру та екіпажами у 20-30 осіб.

15 серпня 1896 р. **М.м.в.** отримала свої власні прапор та вимпел, які були подібні до прапору та вимпелу на комерційний прапор Російської імперії, проте у лівому верхньому куті несли зображення перехрещених гвинтівки та кавалерійської шаблі. 5 березня 1901 р. було видозмінено прапор та вимпел Флотилії та запроваджено брейд-вимпел Шефа прикордонної варті на правій половині якого розміщувалося зображення двох перехрещених кадуцеїв.

Для забезпечення митних інтересів Росії на Чорному морі, за особистим розпорядженням С.Ю. Вітте, в Одесі, у 1900 р. були побудовані митні крейсери «Ястреб», «Ворон» та «Кречет». Основне їх призначення полягало у патрулюванні підходів до гирла Дунаю, Одеси, Керченської протоки. З метою охорони митного кордону на Каспії було створено митну прикордонну флотилію у складі міноносця «Часовой» та 4 прикордонних катерів військово-морського типу.

З метою оновлення корабельного складу **М.м.в.** у 1904 р. замість парових баркасів «Ласточка» і «Нирок» було введено у стрій побудовані у Фінляндії та

Митний моторний крейсер «Ястреб»

озброєні шістьма дрібнокаліберними гарматами митні крейсери «Кондор» та «Беркут». Після закінчення Російсько-японської війни, у 1906 р., морській митній варті було передано військові міноносці №101 та №105, а у 1908 р. – мінний крейсер «Абрек». У грудні 1912 р. за кресленнями фінських крейсерів, у Миколаєві було побудовано митний крейсер «Абрек», який було оснащено двома шестициліндровими двигунами Дизеля.

В епоху свого найбільшого розквіту, перед російсько-японською війною 1904-1905 рр., флотилія **М.м.в.** налічувала 11 крейсерів, 7 парових катерів і 763 парусних та гребних суден, які розподілялися між прикордонними бригадами для несення служби у морській та річковій зонах. Імператорським указом від 8 жовтня 1904 р. усім службовцям **М.м.в.** було присвоєно військово-морські чини та звання. До цього часу офіцерам **М.м.в.** присвоювалися кавалерійські звання, передбачені для сухопутних частин митної варті – корнет, ротмістр.

На початок 1914 р. **М.м.в.** нараховувала

10 крейсерів прикордонної сторожі: на Балтійському морі – «Страж» та «Беркут» у Ревелі (тепер – Таллін); «Орел» та «Кондор» у Ризи; «Роксана» у Нарві та «Абрек» у Лібаві (тепер – Лієпая); на Чорному морі – паровий крейсер «Ястреб» та «Коршун» – в Одесі; «Ворон» – у Керчі; моторний крейсер «Ястреб» – у Батумі. В окремих джерелах згадується моторна яхта «Кречет», яка оперувала на Каспійському морі та була приписана до порту Баку.

З початком I Світової війни кораблі **М.м.в.** було включено до військово-морських сил Росії, де вони виконували допоміжні функції та діяли у якості портових, посильних та рятувальних суден. Частина їх загинула під час бойових дій та у полум'ї Громадянської війни, частина була розібрана на метал у 20-30 рр. XX ст., а «Ворон», паровий крейсер «Яструб» та «Абрек» взяли посильну участь у II Світової війні, пережити яку вдалося лише останньому, який було виключено зі складу військового флоту та передано на злам у 1948 р.

Фрадинський О.А.

МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ МОРСЬКИЙ.

МОТОРНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ – транспортний засіб, що рухається за допомогою встановленого на ньому двигуна. **М.т.з.** обладнується двигуном внутрішнього згорання із запалюванням від стиснення (дизельні, напівдизельні двигуни), двигуном внутрішнього згорання з іскровим запалюванням (бензинові двигуни) або електродвигуном.

При перетині державного кордону **М.т.з.** може розглядатися товаром, який ввозиться на митну територію, засобом, за допомогою якого перевозять вантажі та пасажирів, особистим транспортним засобом громадянина або транспортним засобом представництв іноземних держав, міжнародних організацій та офіційних осіб. При ввезенні на митну територію України для вільного обігу та у деяких інших випадках **М.т.з.** підлягає оподаткуванню митом, акцизним податком та податком на додану вартість. При цьому базу оподаткування митом та акцизним податком є об'єм циліндрів двигуна внутрішнього згорання **М.т.з.** в кубічних сантиметрах або потужність електродвигуна в кВт.

М.т.з., що використовується для переміщення товарів або пасажирів через митний кордон, може тимчасово ввозитися на митну територію України без справляння митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД. Відомості про **М.т.з.**, що перевозить товари, вносяться до митної декларації, за якою оформлено ці вантажі, книжки МДП, товарно-транспортних

накладних, дорожнього листа, провізних та інших супровідних документів. Порожній **М.т.з.** комерційного призначення або який перевозить пасажирів через митний кордон, декларується шляхом подання національних реєстраційних документів.

При тимчасовому ввезенні строком до 1 року на митну територію України **М.т.з.** особистого користування громадянином-резидентом, передбачається надання письмового зобов'язання про його зворотнє вивезення за умови письмового декларування та сплати митних платежів, які нараховуються при імпорті такого транспортного засобу. У випадку тимчасового ввезення на термін до 1 року на митну територію України **М.т.з.** особистого користування громадянином-нерезидентом, письмове декларування, подання документів, що видаються державними органами, та застосування заходів гарантування не здійснюється.

М.т.з., призначений для офіційного (службового) користування представництвами іноземних держав та міжнародними організаціями в Україні, підлягає декларуванню митницею за місцем акредитації цих представництв та пропускання в Україну в режимі тимчасового ввезення на строк, визначений зазначеними представництвами, але не більший, ніж строк їх акредитації. При переміщенні через митний кордон та при митному оформленні **М.т.з.** підлягає ідентифікації.

Медвідь Ю.О.

МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ (англ. Multimodal Transport) – внутрішньодержавне та міжнародне перевезення вантажів, яке здійснюється двома і більше видами транспорту, згідно з договором перевезення з місця, де вантаж передається під контроль оператора **М.п.**, до визначеного

місця доставки. Перевізник, який організовує **М.п.** вантажу «від дверей до дверей», приймає на себе відповідальність за все перевезення в цілому. Перевізник видає відправнику документ на **М.п.**, який покриває весь шлях слідування вантажу. В договорі **М.п.** точно прораховані та узгоджені: оптимальна

схема та маршрут руху транспорту; час та місце подання транспорту; час та місце перевантаження товару; умови тимчасового зберігання вантажу; інші послуги, в залежності від потреб замовника.

При **М.п.** використовуються комбіновані вантажні зв'язки, здійснювані за допомогою різних засобів транспорту: залізничного, автомобільного, морського, авіаційного. Участь в **М.п.** можуть приймати: залізничні станції, відкриті для виконання відповідних операцій **М.п.**; морські і річкові порти; вантажні термінали; поромні комплекси; судна для перевезення вантажних одиниць **М.п.**

Одним з перших джерел міжнародного рівня, в якому було дано визначення терміну «**М.п.**» («Multimodal Transport») була розроблена і підписана в 1980 р. в рамках ООН під егідою ЮНКТАД Конвенція ООН «UN Convention on International Multimodal Transport of Goods», яка була спрямована на міжнародне правове регулювання **М.п.** перевезень. Конвенція, не ратифікована достатньою кількістю країн, не набула чинності, але визначення терміну «**М.п.**», сформульоване у зазначеному документі, виступає сьогодні орієнтиром в області права та статистики.

Україна прийняла активну участь у вирішенні питання про міжнародну уніфікацію норм, які регулюють **М.п.** вантажів та сприяла цілеспрямова-

ному розвитку торгівельно-економічних відносин між державами. Так, «Соглашение между Правительствами государств – членов Организации за демократию и экономическое развитие – ГУАМ о международных мультимодальных перевозках грузов» застосовується в сфері міжнародних **М.п.** вантажів між державами – членами Організації за демократію та економічний розвиток ГУАМ (ОДЕР – ГУАМ) та транзиту через їх території, які здійснюється перевізниками, зареєстрованими на території держави однієї із сторін з пунктами відправлення чи призначення на їх території з використанням залізничного, річкового, морського чи автомобільного транспорту. Зазначена угода регулює відносини між транспортними організаціями, операторами **М.п.**, вантажовідправниками, вантажоодержувачами, іншими фізичними і юридичними особами, які виступають від імені вантажовласника при виконанні перевезень вантажів та визначає права, обов'язки і відповідальність кожного учасника перевезень.

При міжнародних **М.п.** країни, що ратифікували, прийняли, затвердили чи приєдналися до міжнародних нормативно-правових документів, що регулюють питання **М. п.**, можуть використовувати процедуру митного транзиту.

Неліпович О.В.

НАБІР СПЕЦІАЛЬНОГО ОГЛЯДУ «ДІ-1» – див. ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ.

НАБІР ТЕСТІВ ДЛЯ ПОПЕРЕДНЬОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН І ПСИХОТРОПНИХ СУБСТАНЦІЙ В ПОЛЬОВИХ УМОВАХ «ВЕРТЕКС» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ)

НАВИГАЦІЙНИЙ АКТ – система протекціоністських заходів Англії, що мала на меті стимулю-

Олівер Кромвель

вання розвитку торгівлі та зміцнення могутності флоту, запроваджена англійським парламентом, у 1651 р., за поданням Олівера Кромвеля.

Законодавчо передбачалося, що товари із Азії, Африки, Америки у Великобританію могли завозитись лише на торговельних кораблях, котрі належали підданам Британії, а їх екіпаж на 75% складався із британських підданих; із Європейських країн товари могли завозитись на британських кораблях, або ж на кораблях країни-місця їх виробництва; ввіз риби у Англію та її колонії дозволявся за умови, що вона спіймана британськими кораблями; каботажне плавання дозволялося виключно британським кораблям. Дотримання **Н.а.** покладалося на капітанів англійських військових кораблів, які отримали право на проведення догляду усіх морських суден, що викликали підозру у контрабанді. Наслідками запровадження **Н.а.** стали чотири англо-голандські війни (1652-1654; 1665-1667; 1672-1674 та 1780-1684 рр.), які закінчилися не на користь Англії, але підірвали могутність Голландії на морях. Адам Сміт, визнаючи економічну недоцільність **Н.а.**, вважав його одним із наймудріших державних документів з політичної точки зору. Остаточоно **Н.а.** було скасовано у 1854 р.

Фрадинський О.А.

НАВЧАННЯ ТВАРИН ПЕВНИХ ДІЙ називається дресируванням. Сутність навчання полягає у виробленні умовних рефлексів і доведення їх до навичок (автоматичного виконання).

Серед форм навчання розрізняють:

– неасоціативне навчання (простіші форми на-

вчання): звикання, сенситизація;

– асоціативне навчання: класичні умовні рефлекси, інструментальні умовні рефлекси;

– когнітивні процеси: латентне навчання, вибір за зразком; навчання, яке базується на уявленнях.

Звикання як форма неасоціативного навчання – це послаблення або зникнення реакції нервової системи при багатократних повторних проявах подразника, що не супроводжується біологічно значимим впливом на тварину.

Сенситизація – це явище посилення відповіді на слабкий специфічний стимул у тому випадку, якщо він поєднується в часі з неприємним впливом.

Асоціативне навчання (навчання з підкріпленням) – це процес формування у центральній нервовій системі тимчасового зв'язку між двома стимулами, до одного з яких собака був спочатку байдужим, а інший виконував роль винагороди або покарання.

В залежності від структури умовні рефлекси поділяються на класичні (набута реакція на раніше байдужий подразник) та інструментальні (методом проб і помилок, коли собака запам'ятовує те, що випадково привело до успіху, а все інше поступово відсіюється, відбір і закріплення вдалих рухів приводить до формування рухових навичок).

При виробленні класичного умовного рефлексу типовий досвід починається зі стимулу (безумовного), який викликає цілком певну відповідь (безумовний рефлекс). Потім майже одночасно з безумовним стимулом дають другий стимул, який, як правило, не викликає безумовний рефлекс (потенційний умовний стимул). В результаті поєднання умовного стимулу і безумовного рефлексу, яке повторюється, з'являється умовний рефлекс, який викликається умовним стимулом.

Інструментальне навчання відрізняється від класичного тим, що послідовність дій у досліді

залежить від поведінки собаки. Зазвичай використовуються різноманітні методика, але всі вони відповідають загальній схемі вироблення інструментальної реакції.

Недоліком класичного умовного рефлексу є те, що він може бути вироблений лише при наявності внутрішньої готовності собаки, тобто відповідної потреби.

Недолік інструментального умовного рефлексу полягає в тому, що його формування охоплює лише завершальну фазу інстинктивної поведінки, а фаза орієнтації та пошуку собаки в часі, просторі залишається без уваги.

Когнітивні (пізнавальні) процеси – види поведінки собаки, в основі яких лежить не умовно-рефлекторна відповідь на вплив зовнішніх стимулів, а формування внутрішніх уявлень про події та зв'язки між ними.

Виноград О.В.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ВETERАН МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ» – заохочувальна відзнака ДМСУ, запроваджена у червні 2004 р., якою нагороджувались особи, які пропрацювали в митних органах, спеціалізованих митних установах і організаціях 20 (з 2008 р. – 25) і більше років, а також колишні працівники митної служби, які внесли вагомий внесок у розвиток митної системи та особисто сприяли діяльності Співки ветеранів митної служби України.

Нагородження **Н.з.** здійснювалось за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ, керівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій, а також Голови відділення Співки ветеранів митної служби України.

Осіб, до яких були застосовані протягом останнього року роботи дисциплінарні стягнення та заходи дисциплінарного впливу, не представлялись до нагородження **Н.з.**

Про нагородження осіб **Н.з.** видавався наказ ДМСУ. Особі, нагородженій **Н.з.**, видавалось посвідчення встановленого зразка. Вручення **Н.з.** та посвідчення до нього здійснювалось Головою ДМСУ або керівниками митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. **Н.з.** могли бути нагороджені ветерани, які звільнені з митних органів до видання цього наказу. У трудовій книжці нагородженого працівника кадровою службою вчинявся відповідний запис із зазначенням дати та номера наказу про нагородження.

Н.з. носить на правому боці грудей і розміщується нижче державних нагород.

Н.з. має форму кола діаметром 32 мм. На лицьовому боці **Н.з.** на тлі зеленої емалі зображено емблему ДМСУ. По колу знака викарбувано напис: «Ветеран митної служби України». На зворотному боці **Н.з.** в лівій нижній частині розміщено лаврову гілку, у центрі напис: «Державна митна служба України». По колу **Н.з.** обрамлено випуклим бортиком. Усі зображення і написи рельєфні. За допомогою кільця з вушком **Н.з.** з'єднується з прямокутною колодкою у вигляді стрічки, що в нижній частині загострюється. Розмір колодки: довжина 45 мм, ширина 28 мм. Стрічка муарова шовкова зеленого кольору з повздовжніми смужками білого, жовтого та синього кольорів: двома синіми смужками посередині шириною по 5 мм кожна, між якими жовта смужка завширшки 2 мм, далі зелені смужки завширшки 4 мм, по краях колодки

Нагрудний знак
«Ветеран митної служби України»

білі та зелені смужки завширшки по 2 мм. У верхній частині колодки є планка з жовтого металу із зображенням у центрі емблеми ДМСУ. Ширина планки 6 мм, діаметр картуша 9 мм. Колодка прикрашена лавровою гілкою жовтого металу. На зво-

роті колодки розташовано кріплення до одягу.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прус Л.Р.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ВІДМІННИЙ МИТНИК» 1, 2 ступенів – заохочувальна відзнака ДМСУ, запроваджена у 2006 р., якою нагороджувались працівники митних органів, спеціалізованих митних управлінь і організацій (митні органи), які працювали в митних органах не менше трьох років і досягли визначних успіхів у безпосередньому здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, у боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил; у впровадженні у практику досягнень науки і передового досвіду; у підготовці та підвищенні кваліфікації фахівців з митної справи, у створенні високоякісних підручників і навчальних посібників з митно-правової тематики; у підготовці законодавчих та інших нормативно-правових актів з митної справи, у кадровій, планово-фінансовій, адміністративно-господарській роботі. Автори макету відзнаки: Несіна А. В., Пашко П. В., Сопов О. М., Шиян О. М. Відзнака «Відмінний митник» 1 ступеня була вищою відзнакою відносно відзнаки «Відмінний митник» 2 ступеня.

Подання кандидатур для нагородження відзнакою вносилося на ім'я Голови ДМСУ заступниками Голови Служби, керівниками департаментів, управлінь, самостійних відділів центрального апарату ДМСУ та керівниками митних органів. Нагородження працівника митної служби відзнакою здійснювалось також з урахуванням пропозицій державних органів та установ, підприємств та гро-

мадських організацій. Пропозиції про нагородження **Н.з.** 1 ступеня вносилося, як правило, щодо осіб, які раніше були нагороджені **Н.з.** 2 ступеня, та у подальшому завдяки високому професіоналізму та наполегливості забезпечували результативність у роботі. Пропозиції про нагородження **Н.з.** 2 ступеня вносилися, як правило, щодо осіб, які раніше були нагороджені Грамотою ДМСУ. Нагородження працівників митної служби **Н.з.** проводилося, як правило, один раз на рік до Дня митної служби України. Про нагородження Відзнакою видавався наказ ДМСУ. Особи, нагороджені відзнакою, видавалося посвідчення.

Н.з. та посвідчення до неї вручалось Головою Служби, або за його дорученням, членами колегії ДМСУ, керівниками митних органів в урочистій обстановці. Працівнику митної служби, нагородженому **Н.з.**, могла надаватися винагорода в розмірі посадового окладу за рахунок фонду оплати праці відповідного органу митного контролю. У разі втрати чи псування відзнаки та посвідчення до неї дублікати не видавалися.

Н.з. 1, 2 ступенів носить на правому боці грудей та розміщується нижче державних нагород з дотриманням установленної послідовності за наявності нагрудних знаків ДМСУ. Позбавлення **Н.з.** проводилося на підставі наказу ДМСУ за протиправні дії та вчинки, несумісні з принципами моралі і професійною етикою. **Н.з.** з посвідченням, що належали особі, позбавленій нагороди, підлягали

Нагрудний знак «Відмінний митник» 1 ступеню

Нагрудний знак «Відмінний митник» І1 ступеню

поверненню до ДМСУ.

Н.з. мав форму щита з окуттям, що розширюється до верху, у центрі якого на зеленому тлі вміщено зображення емблеми ДМСУ, а під нею напис «Відмінний митник». Щит обрамлено вінком з лаврового листа. У нижній частині нагрудного знака розміщено стрічку синього і жовтого кольорів. Усі зображення і написи рельєфні. Розмір нагруд-

ного знаку – 34 x 45 мм. **Н.з.** 1 ступеня виготовлявся із жовтого металу, II ступеня – з білого металу. На зворотному боці нагрудного знаку є застібка для кріплення до одягу.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прус Л.Р.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА БОРТЬБУ З КОНТРАБАНДОЮ» – заохочувальна відзнака ДМСУ, запроваджена у квітні 2008 р., якою нагороджувались посадові особи ДМСУ, митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій (митні органи) за професіоналізм, мужність і відвагу, виявлені при розкритті та припиненні фактів незаконного переміщення товарів, валюти, історичних і культурних цінностей, наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, зброї та боеприпасів, а також інші особи за активну допомогу митним органам у протидії митним правопорушенням. Автори макету знаку: Бузало В. Й., Пашко П. В., Сопов О. М., Тарасюк О. В., Шиян О. М.

Нагородження посадових осіб митної служби України **Н.з.** проводилось за поданням заступників

Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ та керівників митних органів, у яких працювали особи, представлені до нагородження. У поданні зазначали трудові досягнення працівника, які були підставою для нагородження.

Особи, які мали дисциплінарні стягнення, а також до яких ужито заходи дисциплінарного впливу протягом останнього року, не представлялись до нагородження **Н.з.**. Особи, нагороджені **Н.з.**, видавали посвідчення встановленого зразка. Нагородженій посадовій особі митної служби України могла виплачуватися одноразова грошова винагорода за рахунок і в межах затвердженого фонду оплати праці відповідного митного органу. Вручення **Н.з.** і посвідчення до нього проводилось в урочистій обстановці Головою ДМСУ або, за його розпорядженням, керівником митного органу, у якому працює нагороджена особа. Утрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавали. **Н.з.** носять на правому боці грудей і розміщують нижче державних нагород і почесних звань з дотриманням установленої послідовності за наявності в нагородженого нагрудних знаків ДМСУ.

Н.з. виготовляли штамповкою, мав форму круглої медалі діаметром 32 мм, на лицьовому боці якої в її верхній частині зображено емблему ДМСУ; у нижній частині – дві лаврових гілки; по центру – напис «За боротьбу з контрабандою». **Н.з.** обрамлено бортиком з 12 зачепок щитового окуття. Усі зображення рельєфні. Зворотний бік **Н.з.** плоский з бортиком по колу. **Н.з.** виготовляється з томпаку, покритого гальванічним золотом. За допомогою кільця з вушком **Н.з.** з'єднується з прямокутною колодкою у вигляді стрічки, що в нижній частині загострюється, завширшки 28 мм і завдовжки 40 мм. У верхній частині колодки є планка із зображенням у центрі емблеми ДМСУ в картуші. Стрічка **Н.з.** муарова – синя з повздовжніми смужками зеленого та білого кольору: по краях дві зелені смужки по 2 мм; ближче до центру – біла смужка 2 мм; по центру – біла смужка 4 мм. На зворотному боці колодки є застібка для кріплення **Н.з.** до одягу.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прус Л.Р.

Нагрудний знак «За боротьбу з контрабандою»

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ДОСЯГНЕННЯ В МИТНІЙ СПРАВІ» I, II ступенів – був заохочувальною відзнакою ДМСУ, запровадженою у квітні 2008 р., яким нагороджували працівників ДМСУ, митних органів,

спеціалізованих митних установ та організацій (митні органи) за значні особисті досягнення при виконанні службових обов'язків із здійснення митної справи, високі показники в роботі, виявлену ініціативу та від-

повідальність під час виконання завдань, покладених на митні органи. Автори макету знаку: Бузало В. Й., Пашко П. В., Сопов О. М., Тарасюк О. В., Шиян О. М.

Нагородження працівників митної служби України **Н.з.** проводилось за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ та керівників митних органів, у яких працюють особи, представлені до нагородження. У поданні зазначали трудові досягнення працівника, які були підставою для нагородження.

Працівники митної служби України, які мали дисциплінарні стягнення, а також до яких ужито заходи дисциплінарного впливу протягом останнього року, не представлялись до нагородження **Н.з.** Пропозиції про нагородження **Н.з.** I ступеня вносились, як правило, стосовно осіб, які раніше були нагороджені нагрудним знаком II ступеня.

Подання про нагородження розглядалось Головою ДМСУ. Про нагородження працівників митної служби України **Н.з.** видавали наказ ДМСУ. Нагородженому працівнику митної служби України видавали посвідчення та **Н.з.** установленого зразка, а також могла бути виплачена одноразова грошова винагорода за рахунок і в межах затвердженого фонду оплати праці відповідного митного органу.

Вручення **Н.з.** і посвідчення проводилось в урочистій обстановці Головою ДМСУ або, за його розпорядженням, керівником митного органу, у якому працює нагороджена особа. Утрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавали. **Н.з.**

носять з правого боку грудей і розміщують нижче державних нагород з дотриманням установленної послідовності за наявності в нагородженого нагрудних знаків ДМСУ.

Н.з. мав форму хреста з розбіжними боками зеленого кольору, покладеного на підложку у вигляді прямого рівностороннього хреста, лапи якого залиті напівпрозорою світло-зеленою емаллю. Кожна лапа хреста по центру розсічена смужкою завширшки 3,5 мм. У центрі хреста окремо деталлю розташовано круглий медальйон жовтого металу із зображенням емблеми ДМСУ на тлі зеленої напівпрозорої емалі з обідком білої емалі, на якому по колу напис – «За досягнення в митній справі». Навколо медальйона розташовано вінок рослинного орнаменту, виконаний за технологією особливо точного вакуумного лиття.

Н.з. I ступеня виготовляється з жовтого металу. **Н.з.** II ступеня виготовляється з білого металу, медальйон – із жовтого металу. За допомогою кільця з вушком відзнака з'єднується з прямокутною колодкою у вигляді стрічки, що в нижній частині загострюється, завширшки 28 мм і завдовжки 40 мм. У верхній частині колодки є планка із зображенням у центрі емблеми ДМСУ в картуші. Стрічка **Н.з.** муарова, з повздовжніми смужками зеленого, жовтого та білого кольору: по краях дві жовті смужки по 2 мм; ближче до центру білі – 2 мм; по центру – зелена смужка 20 мм з повздовжніми білими смужками: для I ступеня – одна біла смужка посередині

Нагрудний знак «За досягнення в митній справі» I ступеню

Нагрудний знак «За досягнення в митній справі» II ступеню

завширшки 4 мм; для II ступеня – дві білих смужки посередині завширшки по 4 мм, розділені зеленою смужкою 4 мм. На зворотному боці колодки є застібка для кріплення **Н.з.** до одягу.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ЗАСЛУГИ» – заохочувальна відзнака ДМСУ, якою нагороджували працівників митної служби України, з червня 2004 р. за видатні особисті досягнення із захисту економічних інтересів держави, проявлену мужність і відвагу під час виконання службових обов'язків, вагомий вклад у розвиток і розбудову митної служби України. Автори макету знаку: Романченко С. Г., Сопов О. М., Шиян О. М.

Нагородження працівників митної служби **Н.з.** проводилось за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ,

Нагрудний знак «За заслуги»

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ЗВИТЯГУ» – заохочувальна відзнака ДМСУ I, II, III ступенів, запроваджена у 2006 р., якою нагороджувались посадові особи ДМСУ, регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ і організацій (митні органи) за мужність і відвагу, професіоналізм, принциповість і наполегливість, вагомий особистий внесок у зміцнення економічної безпеки України. Автори макету знаку: Несіна А. В., Пашко П. В., Сопов О. М., Шиян О. М. Нагородження нагрудними знаками проводилося, як правило, послідовно.

Н.з. III ступеня нагороджувалися посадові особи митних органів, які при виконанні службових обов'язків, здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, у боротьбі з контрабандою та іншими порушеннями митних правил виявили безкомпромісність, наполегливість і принциповість, високий професіоналізм, завдяки чому

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прус Л.Р.

керівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій. У поданні зазначали відомості про трудові досягнення працівника, що були підставою для порушення клопотання.

Особі, до яких застосовано протягом останнього року роботи дисциплінарні стягнення та заходи дисциплінарного впливу, не представлялись до нагородження **Н.з.** Про нагородження працівника **Н.з.** видавали наказ ДМСУ. Особі, нагородженій **Н.з.**, видавали посвідчення встановленого зразка.

Вручення **Н.з.** та посвідчення до нього здійснювалось Головою ДМСУ або керівниками митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Особі, нагородженій **Н.з.**, виплачували грошову винагороду за рахунок фонду оплати праці відповідного митного органу. У разі нагородження працівників митної служби України **Н.з.** помертньо нагрудний знак, посвідчення, а також грошова винагорода передавалась сім'ї нагородженого.

Втрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавали. **Н.з.** носиться на правому боці грудей і розміщується нижче державних нагород. **Н.з.** має форму восьмипроменевої зірки білого металу. У центрі зірки розташовано круглий медальйон жовтого металу, на якому розташовано кадуцей на тлі зеленої емалі. По колу **Н.з.** викарбовано напис: «За заслуги» літерами жовтого металу на тлі білої емалі. Нижню частину **Н.з.** прикрашає стилізований орнамент з лавра. Медальйон покладено на картуш жовтого металу. Розмір зірки: 55 x 55 мм.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Пашко П.В.

було досягнуто позитивних результатів у протидії митним правопорушенням.

Н.з. II ступеня нагороджувалися посадові особи митних органів, які, як правило, мають **Н.з.** III ступеня та при виконанні службових обов'язків досягли високої результативності у розкритті і попередженні митних правопорушень; забезпечують захист економічних інтересів держави; виявили спроби незаконного переміщення товарів, валюти, історичних та культурних цінностей, наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Н.з. I ступеня нагороджувалися посадові особи митних органів, які, як правило, мають **Н.з.** II ступеня; які систематично виявляли високий професіоналізм під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, активно працювали у напрямі запобіган-

Нагрудний знак «За звитягу» I ступеню

Нагрудний знак «За звитягу» II ступеню

Нагрудний знак «За звитягу» III ступеню

ня та припинення порушенням митних правил або завдяки діям яких було виявлено та припинено, незважаючи на перешкоди, спроби незаконного переміщення через митний кордон України отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та боеприпасів, а також контрабанди стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України; а також за вагомих особистий внесок у зміцнення економічної безпеки України.

Нагородження посадових осіб митних органів **Н.з.** проводилося за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ, керівників інших митних органів. Подання про нагородження розглядалися Головою ДМСУ. У поданні зазначали досягнення посадової особи, що стали підставою для порушення клопотання про нагородження. Особи, до яких протягом останнього року роботи застосовано дисциплінарні стягнення, до нагородження не представляються. Про нагородження посадових осіб митної служби **Н.з.** видається наказ ДМСУ. Посадовій особі, нагородженій **Н.з.**, видавалося посвідчення. Вручення **Н.з.** проводилося в урочистій обстановці Головою ДМСУ або за його дорученням керівниками інших митних органів. Утрачені нагрудні знаки та посвідчення до них повторно не видаються. **Н.з.** носили на правому боці грудей нижче державних нагород, з дотриманням установленної послідовності в

розміщенні відзнак ДМСУ.

Н.з. мав форму просічного круга діаметром 32 мм, у якому вміщено зображення емблеми ДМСУ. По бортику відзнаки напис «Державна митна служба України». Усі зображення і написи рельєфні. **Н.з.** I ступеня виготовлявся з позолоченої латуні, II ступеня – з білого металу, III ступеня – з бронзи. На зворотному боці **Н.з.** в нижній частині бортика напис «За звитягу». За допомогою кільця з вушком **Н.з.** з'єднується з прямокутною колодкою у вигляді стрічки, що в нижній частині загострюється. Розмір колодки: довжина – 45 мм, ширина – 28 мм. У верхній частині колодки є планка із зображенням у центрі емблеми ДМСУ. Планки **Н.з.** виготовляються відповідно до металу для кожного ступеня **Н.з.**. На зворотному боці колодки є застіб-

ка для кріплення до одягу. Стрічка заохочувальної відзнаки шовкова муарова зеленого кольору з поздовжніми білими смужками: для I ступеня – з двома білими смужками посередині шириною по 7 мм кожна і однією зеленою між ними смужкою шириною 2 мм; для II ступеня – з трьома білими смужками посередині шириною по 4 мм кожна і двома зеленими між ними смужками шириною по 2 мм кожна; для III ступеня – з чотирма білими смужками посередині, з яких крайні мають ширину 3 мм а внутрішні – 2 мм, і трьома зеленими смужками між ними шириною по 2 мм кожна.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прис Л.Р.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА МИТНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ» – I, II ступенів був заохочувальною відзнакою ДМСУ, яку було запроваджено у квітні 2008 р. та якою нагороджували працівників ДМСУ, митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій (митні органи) за забезпечення своєчасної та в повному обсязі сплати до державного бюджету податків і зборів, а також інших осіб за сприяння митним органам в захисті прав споживачів товарів, протидії проявам корупції, хабарництва й інших службових зловживань у митній службі України. Автори макету знаку: Бузало В. Й., Пашко П. В., Сопов О. М., Тарасюк О. В., Шиян О. М.

Нагородження **Н.з.** проводилось, як правило, послідовно. Нагородження працівників митної служби України нагрудним знаком проводилось за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ та керівників митних органів, у яких працюють особи, представлені до нагородження. У поданні зазначали трудові

досягнення працівника, які були підставою для нагородження. Працівники митної служби України, які мали дисциплінарні стягнення, а також до яких ужито заходів дисциплінарного впливу протягом останнього року, не представлялись до нагородження нагрудним знаком.

Подання про нагородження розглядалося Головою ДМСУ. Про нагородження осіб **Н.з.** видавався наказ ДМСУ. Вручення **Н.з.** і посвідчення до нього проводилось в урочистій обстановці Головою ДМСУ або, за його розпорядженням, керівником митного органу. Утрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавались.

Позбавлення працівника митної служби України **Н.з.** здійснювалось на підставі наказу ДМСУ при звільненні з митної служби України за вчинок, який ганьбить його як державного службовця або дискредитує митну службу України, а також у разі визнання працівника митної служби України винним у скоєнні злочину за рішенням суду. Рішення

*Нагрудний знак «За митну безпеку держави»
I ступеню*

*Нагрудний знак «За митну безпеку держави»
II ступеню*

про позбавлення **Н.з.** оскарженню не підлягало. **Н.з.** і посвідчення до нього, що належали працівнику митної служби України до позбавлення його цієї відзнаки, підлягали поверненню до ДМСУ.

Н.з. носять на правому боці грудей і розміщують нижче державних нагород і почесних звань з дотриманням установлені послідовності за наявності в нагородженого нагрудних знаків ДМСУ. **Н.з.** має форму хреста з розбіжними боками зеленого кольору, поверх якого покладено сійво у вигляді 16 стилізованих мечів. У центрі хреста окремою деталлю розташовано круглий медальйон із зо-

браженням емблеми ДМСУ на тлі зеленої напівпрозорої емалі з обідком білої емалі, на якому по колу напис – «За митну безпеку держави». Навколо медальйона розташовано лавровий вінок. **Н.з.** I ступеня виготовляється з жовтого металу. **Н.з.** II ступеня виготовляється з білого металу. Зворотний бік **Н.з.** плоский з вигравіруваним номером і застібкою для кріплення до одягу.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прус Л.Р.

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ» – заохочувальна відзнака ДМСУ, запроваджена у квітні 2008 р., якою нагороджували посадових осіб ДМСУ, митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій (митні органи) за впровадження сучасних методів міжнародної практики діяльності митної служби України, підготовку та забезпечення виконання міжнародних договорів України з питань митної справи, а також інших осіб за плідну співпрацю, активну допомогу митним органам у виконанні

завдань із захисту економічних інтересів держави, розвитку міжнародного митного співробітництва. Автори: Бузало В. Й., Пашко П. В., Сопов О. М., Тарасюк О. В., Шиян О. М.

Нагородження посадових осіб митної служби України нагрудним знаком проводилось за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ та керівників митних органів, у яких працюють особи, представлені до нагородження. У поданні зазначали трудові досягнення працівника, які були підставою для нагородження. Про нагородження осіб **Н.з.** видавали наказ ДМСУ. Вручення **Н.з.** і посвідчення до нього проводилось Головою ДМСУ або, за його розпорядженням, керівником митного органу.

Утрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавався. **Н.з.** носять з правого боку грудей і розміщують нижче державних нагород з дотриманням установлені послідовності за наявності в нагородженого нагрудних знаків ДМСУ.

Н.з. виготовлявся з латуні за технологією особливо точного вакуумного лиття, має форму просіченого круга діаметром 32 мм, на лицьовому боці якого, на фоні стилізованого зображення земної кулі, розміщено ажурну емблему ДМСУ. По колу **Н.з.** на тлі зеленої напівпрозорої емалі – напис «За розвиток міжнародних зв'язків». Покриття – гальванічне золото. За допомогою кільця з вушком **Н.з.** з'єднується з прямокутною колодкою у вигляді стрічки, що в нижній частині загострюється, завширшки 28 мм і завдовжки 40 мм. У верхній частині колодки є планка із зображенням у центрі емблеми ДМСУ в картуші. Стрічка **Н.з.** муарова – жовта, з повздовжніми смужками зеленого кольору: одна по центру – 10 мм і на відстані 5 мм від неї ще дві по 2 мм кожна. На зворотному боці колодки є застібка для кріплення нагрудного знака до одягу.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прус Л.Р.

Нагрудний знак
«За розвиток міжнародних зв'язків»

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СПРІЯННЯ МИТНИМ ОРГАНАМ УКРАЇНИ» – заохочувальна відзнака ДМСУ, запроваджена у 2006 р., якою нагороджувались особи за активну допомогу митним органам України у виконанні завдань із захисту економічних інтересів держави. Автори макету знаку: Рувін О. Г., Сопов О. М., Шиян О. М.

Нагородження працівників митної служби

Нагрудний знак
«Сприяння митним органам України»

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СУМЛІННУ СЛУЖБУ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ» – заохочувальна відзнака ДМСУ I, II, III ступенів, запроваджена у червні 2004 р., якою нагороджувались працівники митної служби, які пропрацювали в митних органах, спеціалізованих митних установах і організаціях відповідно 20, 15, 10 років. Автори макету знаку: Бузало В. Й., Пашко П. В., Сопов О. М., Тарасюк О. В., Шиян О. М.

Нагородження працівників митної служби **Н.з.** проводилось за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ, керівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій. У поданні зазначали відомості про трудові досягнення, вислугу років та відсутність у працівника дисциплінарних стягнень за останній рік. Особи, до яких застосовано протягом останнього року роботи дисциплінарні стягнення та заходи дисциплінарного впливу, не

України **Н.з.** проводилось за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ, керівників митних органів та організацій. У поданні зазначали відомості про трудові досягнення працівника, що стали підставою для порушення клопотання. Про нагородження осіб **Н.з.** видавали наказ ДМСУ. Особі, нагородженій **Н.з.**, видавали посвідчення встановленого зразка. Вручення нагрудного знака та посвідчення до нього здійснювалось Головою ДМСУ або керівниками митних органів, організацій. Втрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавались. **Н.з.** носить на правого боку грудей і розміщується нижче державних нагород.

Н.з. має форму рівностороннього хреста. Сторони хреста мають прямокутну форму з прямокутними просвітами. Хрест виконано з металу жовтого кольору. Лапи хреста заповнено зеленою емаллю. У центрі хреста розташовано круглий щит жовтого металу, у центрі якого розташовано кадучей на тлі зеленої емалі. Щит покладено на картуш. По діагоналях хреста розташовані ключі жовтого металу. Хрест покладено на лавровий вінок білого металу, який переплетено з лапами хреста. Розмір хреста 43 x 43 мм. За допомогою кільця з вушком хрест з'єднується з колодкою, що має форму прямокутної трапеції. Розмір колодки: довжина 45 мм, ширина 28 мм. Стрічка кріпиться до металеві планки завширшки 6 мм, на лицьовому боці якої розташована емблема ДМСУ. На звороті планки розташовано кріплення до одягу. Стрічка нагрудного знака білого кольору з поздовжньою зеленою смугою завширшки 8 мм посередині, по краях якої розташовані жовті смуги завширшки 2 мм, та жовтими смугами по боках стрічки завширшки 2 мм.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Пашко П.В.

представлялись до нагородження нагрудним знаком.

Про нагородження осіб **Н.з.** видавався наказ ДМСУ. Особі, нагородженій **Н.з.**, видавали посвідчення встановленого зразка. Вручення **Н.з.** та посвідчення до нього здійснювалось Головою ДМСУ або керівниками митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Втрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавали. **Н.з.** носить на правому боці грудей і розміщується нижче державних нагород.

Н.з. має форму кола діаметром 32 мм. На лицьовому боці **Н.з.** розміщено емблему ДМСУ; на круглому щиті розміщено кадучей, перехрещений двома ключами, на тлі смарагдової (зеленої) емалі. Щит покладено на картуш, який охоплює лавровий вінок. На зворотному боці **Н.з.** по колу викарбовано напис: «Державна митна служба України» та розташовано лаврову гілку. Крім того,

викарбовано напис: «За сумлінну службу». **Н.з.** має випуклий бортик. Відзнака I ступеня виготовлялась з позолоченої латуні, II ступеня – з нікельованої латуні, III ступеня – з латинованої латуні. За допомогою кільця з вушком **Н.з.** з'єднується з колодкою, що має форму прямокутної трапеції, типу «французька». Розмір колодки: довжина – 45 мм, ширина – 28 мм. Колодка «м'яка», кріпиться до металевої накладки, яку розташовано у верхній частині колодки. На лицьовому боці накладки зображено емблему ДМСУ. На звороті накладки розташовано кріплення до одягу. Матеріали та покриття накладок однакові з медалями відповідних ступенів. Стрічка нагрудного знака смарагдового кольору з поздовжніми зеленими смугами завширшки 12 мм посередині та білими смугами завширшки 2 мм по боках: для I ступеня – з однією зеленою смугою посередині завширшки 6 мм, для II ступеня – з двома зеленими смугами посередині завширшки 3 мм, для III ступеня – з трьома зеленими смугами посередині завширшки 2 мм.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прус Л.Р.

Нагрудний знак «За сумлінну службу в митних органах України» II ступеню

Нагрудний знак «За сумлінну службу в митних органах України» I ступеню

Нагрудний знак «За сумлінну службу в митних органах України» III ступеню

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗОЛОТА ЗІРКА «ЗА ЗАСЛУГИ» – найвища відзнака ДМСУ, запроваджена у 2006 р., якою нагороджувались посадові особи митної служби України за видатні особисті досягнення в галузі митної справи, виявлену трудову доблесть, мужність і відвагу під час виконання службових обов'язків, вагомий вклад у розбудову митної служби країни та виконання завдань із захисту економічних інтересів держави. Автори макету знаку: Бузало В. Й., Пашко П. В., Сопов О. М., Тарасюк О. В., Шиян О. М.

Висунення кандидатур для нагородження **Н.з.** здійснювалось заступниками Голови ДМСУ, директорами департаментів ДМСУ, начальниками регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ і організацій.

Подання про нагородження подавались до колегії ДМСУ для розгляду та прийняття рішення. У поданні зазначалися заслуги працівника, що стали підставою для порушення клопотання. Особи, які мали дисциплінарні стягнення протягом останнього року роботи, до нагородження нагрудним знаком не представлялися. Рішення колегії ДМСУ про нагородження посадових осіб митної служби нагрудним знаком приймалось після попереднього розгляду матеріалів комісією з розгляду та аналізу матеріалів про нагородження та заохочення працівників митної служби та затверджувалось наказом Голови ДМСУ.

Нагрудний знак «Золота зірка «За заслуги»

НАГРУДНИЙ ЗНАК «ПОЧЕСНИЙ МИТНИК УКРАЇНИ» – заохочувальна відзнака Держмиткому України (з 1997 – ДМСУ), запроваджена у квітні 1996 р., якою нагороджувались працівники митних органів за вмілу організацію роботи і високі показники в службовій діяльності, зразкове виконання службового обов'язку і виявлену при цьому ініціативу, особисту мужність і самовідданість, а також

Після підписання наказу про нагородження працівника **Н.з.** йому видавався **Н.з.** і посвідчення до нього. Вручення **Н.з.** проводилось в урочистій обстановці Головою ДМСУ або за його дорученням керівниками регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ і організацій. Посадовим особам митної служби, нагородженим **Н.з.**, надавалась грошова винагорода за рахунок фонду оплати праці відповідного митного органу, спеціалізованої митної установи та організації. У разі нагородження посадових осіб митної служби України **Н.з.** посмертно нагрудний знак, посвідчення, а також грошова винагорода передавались сім'ї нагородженого. Прізвища осіб, які нагороджені **Н.з.**, заносились до Книги пошани ДМСУ. Про вручення **Н.з.** складався протокол, який зберігався в Департаменті кадрової роботи ДМСУ.

Позбавлення посадової особи митної служби **Н.з.** здійснювалось на підставі наказу ДМСУ при звільненні з митної служби за вчинок, який ганьбить його як державного службовця або дискредитує митну службу, а також у разі визнання посадової особи винною у скоєнні злочину, що підтверджувалось рішенням суду. Рішення про позбавлення **Н.з.** оскарженню не підлягало. **Н.з.** та посвідчення до нього, що належали посадовій особі митної служби до позбавлення її цієї відзнаки, підлягали поверненню до ДМСУ. Утрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавались. **Н.з.** носить на правому боці грудей нижче державних нагород, першим серед відзнак ДМСУ.

Н.з. виготовляється із жовтого металу, має форму восьмипроменевої зірки, у центрі якої круглий медальйон із зображенням емблеми ДМСУ в обрамленні декоративного картуша. Медальйон має обідок білої емалі, на якому у верхній частині напис «За заслуги», у нижній частині – стилізоване зображення лаврової гілки. В основі променів зірки із зовнішнього боку картуша симетрично розміщено кришталеві камені: чотири прямокутної форми розміром 3 x 7 мм і чотири прямокулі – діаметром 3,5 мм. Усі зображення і написи рельєфні, пружки медальйона – жовтого металу. Розмір **Н.з.**: 60 x 60 мм. Зворотний бік нагрудного знака має застібку для кріплення знака до одягу та вигравіруваний порядковий номер.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Прус Л.Р.

громадяни, які внесли вагомий вклад у розвиток та розбудову митної системи та особисто сприяли захисту економічних інтересів України. З 2008 р. **Н.з.** нагороджували працівників митних органів, організацій, науково-дослідної установи, спеціалізованих вищих навчальних закладів, які пропрацювали в митній службі України 10 і більше років, за вмілу організацію роботи та високі показники в

службовій діяльності, зразкове виконання службових обов'язків і виявлену при цьому ініціативу, особисту мужність і самовідданість при виконанні завдань, покладених на митну службу України, а також колишні працівники митної служби України.

Н.з. носиться на правому боці грудей і розміщується нижче державних нагород.

Н.з. у 1996-2004 рр. виготовлявся зі сплаву жовтого кольору і мав форму витягнутого по вертикалі та вигнутого назовні еліпса висотою 50 мм і шириною в центральній частині 38 мм. На лицьовій стороні знак мав плоску окантовку загальною шириною 5 мм та розміщену по її внутрішньому краю рельєфну окантовку з витої стрічки.

У центрі еліпса, залитого емаллю голубого кольору, знаходився п'ятикутний щит видовженої форми, покритий емаллю малинового кольору. На щиті - рельєфне стилізоване зображення Золотих воріт, в арці яких розміщено символ Державної митної служби України - Кадуцей. Розміри щита: по вертикалі - 30 мм, по горизонталі - 20 мм. Вгорі та внизу знак охоплювала стрічка з рельєфним написом «Почесний митник України». Зворотний бік знака ввігнутий з вигравійованим номером знака та шпилькою для прикріплення його до одягу.

Автори макету **Н.з.**(2004 р.): Рувін О. Г., Сопов О. М., Шиян О. М. **Н.з.** мав форму рівностороннього хреста з розширеними лапами, виконаного із золотистого металу. Сторони хреста заповнені зеленою емаллю. На сторони покладено кадуцей золотистого металу. Розмір хреста: 40 x 40 мм. У

центрі хреста, на круглому щиті розташовано тризуб на білому тлі. Навколо тризуба розміщено напис: «Почесний митник»; напис розташовано на тлі зеленої емалі. Щит покладено на картуш золотистого металу. По діагоналях хреста розташовано ключі золотистого металу. Хрест покладено на «свайво» сріблястого металу. За допомогою кільця з вушком хрест з'єднується з колодкою, що має форму прямокутної трапеції, типу «французька». Розмір колодки: довжина – 45 мм, ширина – 28 мм. Стрічка кріпиться до металевої накладки, яку розташовано у верхній частині колодки. На лицьовому боці накладки зображено емблему ДМСУ. На звороті накладки розташовано кріплення до одягу. Планка золотистого металу завширшки 6 мм. Стрічка **Н.з.** білого кольору з поздовжньою зеленою смугою завширшки 8 мм посередині, по краях якої розташовані жовті смуги завширшки 2 мм, та жовтими смугами по боках стрічки завширшки 2 мм.

Нагородження працівників митної служби **Н.з.** проводилось за поданням заступників Голови ДМСУ, керівників структурних підрозділів ДМСУ, керівників митних органів, організацій, науково-дослідної установи, спеціалізованих вищих навчальних закладів. У поданні зазначали відомості про трудові досягнення працівника, що стали підставою для порушення клопотання. Особи, до яких застосовано протягом останнього року роботи дисциплінарні стягнення та заходи дисциплінарного впливу, не представлялись до нагородження **Н.з.**

Про нагородження працівника **Н.з.** видавався

Нагрудний знак «Почесний митник України»
(до 2004 р.)

Нагрудний знак «Почесний митник України»
(з 2004 р.)

наказ ДМСУ. Особі, нагородженій нагрудним знаком, видалось посвідчення встановленого зразка.

Вручення **Н.з.** та посвідчення до нього здійснювалось Головою ДМСУ або керівниками митних органів, організацій, науково-дослідної установи, спеціалізованих вищих навчальних закладів. У трудовій книжці нагородженого працівника кадровою службою робився відповідний запис із зазначенням дати та номера наказу про нагородження. Особі, нагородженій **Н.з.**, виплачувалась грошова

винагорода за рахунок фонду оплати праці відповідного митного органу. Повторне нагородження **Н.з.** не проводилось. Втрачений **Н.з.** і посвідчення до нього повторно не видавались. **Н.з.** носить на правому боці грудей і розміщується нижче державних нагород.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» цю відзнаку було скасовано.

Пашко П.В.

НАКАЗИ МОСКОВІЇ – постійнодіючі органи державного управління, що існували в Росії у XVI – поч. XVIII ст., аналог сучасних міністерств. Виникнення **Н.** пов'язується із одноособними та тимчасовими дорученнями (наказами), які російські царі давали своїм довіреним особам та стосувалися забезпечення життєдіяльності держави. З часом навколо таких осіб утворювався штат помічників, які спільно вирішували поставлене завдання у сфері державної економіки чи управління. Перша згадка про **Н.** датується 1512 р., а сама система **Н.** створювалася поступово – якщо у кінці XVI ст. їх кількість становила близько 30, то через століття, у кінці XVII ст. сягнула 80. Свого розквіту вони сягнули в часи Івана IV (Грозного). **Н.** виконували адміністративні, судові та фінансові функції у підвідомчих їм сферах управління або територіях. Безпосередньо підпорядковувалися царю та боярській Думі. Остаточно були ліквідовані за царювання Катерини II у 1775 р., коли було проведено адміністративно-територіальну реформу, наслідком якої стало запровадження губерній. Збільшення кількості **Н.** та чисельності їх штатів обумовлювалися ускладненням економічної та політичної структури суспільства. Якщо у 1640 р. в системі **Н.** працювало усього 837 особи, то через 150 років їх кількість сягнула 2739 осіб.

Як відзначали сучасники, піддядих в **Н.** стало так багато, що доводилося писати стоячи. Найбільший штат – по 400 осіб був у Помісному **Н.** та **Н.** Великої казни. У решті **Н.** штат становив від 30 до

*«В Наказі московських часів»,
художник С.В. Іванов, 1907 рік*

100 осіб.

Н. очолювався суддею, інколи кількома, але не більше як трьома, причому на цю посаду, як правило призначалися бояри, окольничі та думні дворяни. В штат також входили наказні дяки та піддяді, а також обслуговуючий персонал. Дяки та піддяді виконували в основному канцелярські функції та формували тогочасну російську бюрократію. Прийняті в **Н.** рішення записувалися у спеціальні книги. Суттєвою проблемою у діяльності **Н.** було дублювання їх функцій, коли однією і тією ж проблемою займалися кілька **Н.**

Усі **Н.** умовно можна поділити на 3 основні групи: двірцеві (обслуговували особисті потреби царя, його родини та придворних, так царськими доходами керував **Н.** Великого двору); територіальні (управляли процесами життєдіяльності окремих віддалених або щойно включених до складу Московії територій, що часто відображалося у назві **Н.** – Малоросійський, Сибірський, Велико-го князівства Смоленського); галузеві (найбільша група **Н.**, які врегульовували питання розвитку суспільства, економіки, оборони).

В свою чергу серед галузевих наказів виокремлюються:

- судово-управлінські: Чолобитний **Н.** – був судовою інстанцією для дяків та піддядих, що працювали у системі **Н.**, а також займався прийомом та обліком чолобитних, поданих на ім'я царя; Розбійний **Н.** здійснював провадження у справах про вбивства, грабунки, розбійні напади та здійснював розшук злочинців, йому підпорядковувалися тюрми та палачі; Посольський **Н.** протягом 200 років керував зовнішньою політикою держави, здійснював дипломатичну переписку, підготовку міждержавних угод, наказів, інструкцій, обмін посольськими місіями; викупував та обмінював полонених; управляв ново приєднаними територіями Московії та окремими верствами її населенні (татарським дворянством);

- військові **Н.**: Розрядний – аналог теперішнього Генерального штабу, займався кадровим доббором, комплектацією війська, місцевих адміністрацій, визначав призначенням на військових та службових осіб; Пушкарський і Ствольний **Н.** та Збройова палата займалися питаннями виготовлення та придбання вогнепальної зброї; контроль за виробництвом військового спорядження, обла-

дунків, холодної зброї, луків і самострілів здійснювався Бронним **Н.**; питання формування військових полків європейського зразка було віднесено до компетенції Іноземного і Рейтарського **Н.**;

- фінансово-економічні **Н.**: **Н.** нової чверті – контролював доходи від реалізації горілки та тютюну, а також судовими справами у разі таємного продажу зазначених товарів; **Н.** Великого приходу видав доходами від торгівлі, гостинної та суконної сотень, митниць, перевозів, мостовщини; **Н.** Великої казни – займався контролем за надходженням податків та зборів із адміністративно-територіальних одиниць, які не підпорядковувалися іншим **Н.**, починаючи

з 1680 р. під його віддання перейшли доходи від митниць, кабаків та від торгівлі тютюном; Рахунковий **Н.** – контролював видатки на державне управління, а також обліковував невикористані кошти та суми недоїмок; **Н.** грошового та хлібного збору утворювався в період ведення війни та займався мобілізацією грошей та продуктів харчування, що йшли на утримання війська; Ямський **Н.** – один із найстаріших **Н.**, контролював поштові та транзитні перевезення по території Московії, створення поштових станцій – ямів, видавав подорожні грамоти та утримував транспортні податки.

Фрадинський О.А.

НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ – речовини природного чи синтетичного походження, препарати, рослини, які становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними, що включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Н.з. визначаються наркотичними, за умови, якщо вони відповідають трьом критеріям: медичний критерій полягає в тому, що речовина повинна справляти специфічну дію на ЦНС (стимулюючу,

седативну, галюциногенну та ін.), яка і є безпосередньою причиною її немедикаментозного застосування; під соціальним критерієм мається на увазі, що немедикаментозне вживання даного засобу набуває таких масштабів, які становлять серйозну суспільну небезпеку; юридичний критерій базується на обох вищезгаданих і вимагає, аби відповідна речовина була законодавчо внесена до списку наркотиків.

За ступенем небезпеки та інтересом для використання **Н.з.** поділяються на три групи: які становлять особливу небезпеку і не представляють інтересу для використання в медичних цілях (канібіс, героїн, ЛСД); які становлять особливу небезпеку, яка представляє інтерес для використання в медичних цілях (морфін, кокаїн, метадон, кодеїн, та інші); які становлять певну небезпеку, яка представляє інтерес для використання в медичних цілях (барбітал, феназіпал, мезіндол та інші).

За походженням **Н.з.** поділяються на: **Н.з.** рослинного походження: (марихуана, гашиш, макова соломка, опій, псилоцибіномісні гриби); **Н.з.** напівсинтетичного походження (героїн, ЛСД); **Н.з.** синтетичного походження (фенциклідин, промедол, фенамін, МДА, МДМА, фентаніл, 3-метілфентаніл).

До предмету обігу **Н.з.** відносяться: рослини, що містять **Н.з.**, в будь-який період вегетації і в умовах їх незаконного посіву та вирощування; **Н.з.** рослинного і синтетичного походження включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Мотюк К.Д.

НАУКОВА РАДА ДМСУ створена відповідно до пункту 11 Положення про ДМСУ, затвердженого постановою КМУ від 18.07.2007 № 940 «Про затвердження Положення про ДМСУ», з метою проведення єдиної політики ДМСУ в організації і здійсненні наукових досліджень і наукового забезпечення навчально-методичної роботи, сприяння об'єктивності та відповідності наукових досліджень завданням, покладеним на митні органи, державним вимогам та стандартам, а також підвищення ролі наукового забезпечення митної справи.

У 2012 р. наказом ДМСУ внесено зміни у по-

ложення про **Н.р.**, зокрема підставою створення визначено пункт 12 Положення про ДМСУ, затвердженого Указом Президента України від 12.05.2011 № 582, а метою – розгляд наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності ДМСУ.

Н.р. – постійно діючий колегіальний дорадчий орган управління науковою та науково-технічною діяльністю ДМСУ, утворений із числа учених та висококваліфікованих спеціалістів. Основними завданнями **Н.р.** були: координація наукової і науково-технічної діяльності, а також науково-методичної роботи митних закладів освіти та на-

уково-дослідних установ ДМСУ; визначення пріоритетних напрямів фундаментальних, прикладних та наукових досліджень з питань митної політики та складових частин митної справи; наукове супроводження впровадження результатів наукових досліджень у практичну діяльність митних органів і навчальний процес; сприяння вирішенню проблем підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів для митних закладів освіти та науково-дослідних установ ДМСУ; організація взаємодії і співробітництва з іншими органами державної влади, митними організаціями зарубіжних країн з питань наукового забезпечення митної справи; виявлення, узагальнення і апробація в практичній і науковій діяльності ДМСУ позитивного досвіду та інновацій; обговорення та рекомендація фундаментальних і прикладних наукових розробок для подання їх на здобуття державних премій у галузі науки і техніки.

До складу **Н.р.** входили керівники і спеціалісти структурних підрозділів ДМСУ, митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій, провідні вчені, наукові працівники науково-дослідних установ ДМСУ та науково-педагогічні працівники митних закладів освіти.

До березня 2012 р. у складі **Н.р.** із її членів працювали дві секції: секція 1 «Наукове та науково-методичне забезпечення митної справи»; секція 2 «Науково-методичне забезпечення професійної підготовки працівників митної служби (підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації)». Секцію очолював голова, який організовує роботу секції, проведення її засідань, контроль за виконанням покладених на неї завдань. За рішенням секції обирався секретар, який вів протоколи засідань.

Основною формою роботи **Н.р.** були засідання, які проводилися відповідно до планів роботи

(річні, кварталні). Засідання **Н.р.** проводив Голова або за його дорученням заступник Голови. Головою **Н.р.** незмінно був Пашко П. В., доктор економічних наук, професор. Секретарями були: Андрійків А. І. з 2009 р., Омельченко О. Л. у 2011 р., Нагорічна О. С. з 2012 р.

Н.р. для реалізації покладених на неї завдань мала право: вносити на розгляд керівництва ДМСУ наукові рекомендації та інші пропозиції з актуальних питань діяльності митної служби та удосконалення галузевої науки; вносити на обговорення колегії ДМСУ актуальні та перспективні питання, пов'язані з науковим забезпеченням діяльності митної служби та галузевою науковою діяльністю; вносити на розгляд керівництва ДМСУ пропозиції щодо затвердження відповідних рішень **Н.р.** наказами ДМСУ, спільними рішеннями з іншими центральними органами виконавчої влади та зацікавленими організаціями; отримувати необхідну інформацію і документи, що стосуються питань наукового характеру та розвитку митної служби, від структурних підрозділів митної служби, митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій; у разі необхідності залучати до участі в роботі **Н.р.** У посадових осіб митної служби, які не входять до складу цієї ради, а також фахівців міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, науково-дослідних установ та організацій; в установленому порядку залучати до підготовки і розгляду актуальних питань відповідних експертів та інших фахівців.

З 2013 р. **Н.р.** припинила свою діяльність у зв'язку з утворенням Міністерства доходів і зборів України шляхом реорганізації ДПСУ та ДМСУ відповідно до Указу Президента України №726/2012 від 24.12.2012.

Нагорічна О.С.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ

– система заходів (наукових, науково-технічних, організаційних тощо), спрямованих на забезпечення необхідними ресурсами прогресивного розвитку центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізовує державну політику у сфері державної податкової та митної справи.

Н.з. є одним із пріоритетів у забезпеченні національної безпеки в цілому та прогресивного розвитку Міністерства доходів і зборів України, зокрема.

Суб'єктами системи **Н.з.** є:

– на стратегічному рівні: керівний склад центрального апарату Міндоходів;

– на операційному рівні: координатор – структурний підрозділ, який відповідно до розподілу функціональних повноважень, забезпечує організацію наукової і науково-технічної діяльності;

– на тактичному рівні: виконавці – творчі колективи фахівців (посадових осіб, які володіють спеціальними знаннями й навичками у певній галузі), вчених і науковців.

Об'єктом **Н.з.** є відносини, пов'язані з науковою і науково-технічною діяльністю центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізовує державну політику у сфері державної податкової та митної справи.

Визначальними умовами, що сприяють підвищенню результативності системи **Н.з.** є:

– правові (чітка і зрозуміла стратегія розвитку міністерства; стабільність (3-5 років) організаційної структури Міністерства як Замовника; чітко визначені пріоритетні напрями наукових досліджень; належний стан локальної нормативно-правової бази та її своєчасне удосконалення, визначення конкретних напрямів наукового дослідження на довго- та короткострокову перспективу; правові

засади забезпечення можливості виконання наукових досліджень відомчими науково-дослідними установами на замовлення промисловості та бізнесу),

– організаційні (своєчасне затвердження тематичного плану наукових досліджень на поточний рік; можливість залучення сторонніх виконавців – науковців та практиків до проведення досліджень; забезпечення належними інформаційними та статистичними матеріалами колективів, що проводять дослідження; чітка постановка завдання наукового дослідження профільними структурними підрозділами та підтримка постійного взаємозв'язку по лінії «замовник – виконавець»; залучення науковців до розроблення нових нормативних актів та експертизи чинних; аналіз результативності проведених наукових досліджень та впровадження наукових результатів у різні сфери економіки та суспільства; припинення/призупинення виконання наукових досліджень здійснювати лише за наявності обґрунтувань отримання негативного результату або суттєвого збільшення вартості дослідження; постійний контроль досягнення проміжних та кінцевих результатів; мож-

ливість виконання ініціативних тем науковими установами; використання наукового потенціалу (спеціалізація наукових досліджень) відповідно до кваліфікації науковців; чіткість процедури приймання наукових досліджень; налагодження співпраці: з відповідними департаментами та управліннями міністерства, митницями, науково-дослідними та іншими організаціями, науковими установами інших держав та міжнародних організацій (ВМО, PICARD) тощо),

– фінансові (належний рівень бюджетного фінансування; можливість залучення (платної) консультативної допомоги з боку провідних вітчизняних та іноземних наукових інституцій, окремих науковців; матеріальне та соціальне забезпечення працівників; створення сприятливих умов для підвищення науково-професійного рівня, зокрема, через участь у комунікативних заходах; робота у бібліотеках, архівах тощо, фінансування відряджень на участь у вітчизняних та міжнародних семінарах за напрямками наукових досліджень; додаткове вивчення іноземної мови (англійська): термінологія за напрямками наукових досліджень).

Нагорічна О.С.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – система суспільно-економічних заходів, спрямованих на пошук шляхів реалізації місії, а саме: забезпечення сприятливих умов для розвитку ЗЕД, гарантування безпеки зовнішньої торгівлі та суспільства, захист митних інтересів України, адаптації українського законодавства у сфері державної митної справи до засад і принципів митної політики ЄС.

Н.з. дозволяє подолати розрив між реальними можливостями інноваційного потенціалу у сфері державної митної справи та сучасним станом його фактичного використання. Результативність державної політики у сфері державної митної справи безпосередньо залежить від рівня наукового забезпечення, яке формується на основі вивчення та структурування напрацьованих практичних результатів, розробки наукових підходів до вирішення завдань, які постають перед митними органами.

Н.з. здійснюється у формах: науково-технічне забезпечення (пошук, відбір, використання та адаптація досягнень науково-технічного прогресу при безпосередньому здійсненні державної митної справи), науково-методичне забезпечення (розроблення рекомендацій, стандартів, нормативів, методичних положень, інструктивних вказівок,

нормативно-правових актів, нових ресурсощадних технологій, а також удосконалення змістового наповнення навчального процесу вищих навчальних закладів (що здійснюють підготовку кадрів для митних органів), кадрового менеджменту і створення необхідних умов забезпечення впровадження та інформаційне забезпечення (законодавчі та нормативно-правові акти, міжнародні конвенції з митної справи, Конституція України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, дані Eurostat, інформаційні й аналітичні матеріали СOT, ВМО та державних митних адміністрацій країн світу, наукові публікації провідних українських та зарубіжних учених і фахівців-практиків щодо проблем митного регулювання і державної митної справи, ЗЕД, економічної глобалізації та європейської інтеграції, а також звіти митних органів про виконання поставлених завдань; Концепція реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей», проекти концепцій та результати опитування, системи управління базами даних ДМСУ, ДПСУ, Міністерства доходів і зборів України, Адміністрації прикордонної служби України та інших органів центральної виконавчої влади).

Прус Л.Р.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ – інтелектуальна творча діяльність, яка була спрямована на забезпечення митних інтересів України, розвитку державної митної справи та професійної освіти в митній службі України.

Н.-д.д. здійснювалась на підставі середньостро-

кових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня, визначених КМУ, Пріоритетних напрямів наукових досліджень в галузі митної справи, Тематичного плану науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт ДМСУ на відповідний рік, які затверджуються наказами.

Відповідно до ЗУ «Про наукову і науково-тех-

нічну діяльність» основними формами **Н.-д.д.** були фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Відповідно до МКУ наукові дослідження у сфері забезпечення митних інтересів в митній службі України здійснюють спеціалізовані навчальні заклади та науково-дослідна установа. Спеціалізованим навчальним закладом була Академія митної служби України, яка створена Указом Президента «Про створення Академії митної служби України», а науково-дослідною установою – Державний науково-дослідний інститут митної справи, функціонування якого передбачено постановою КМУ «Про утворення Державного науково-дослідного інституту митної справи».

Наукові дослідження у митній службі України були спрямовані на дотримання митних інтересів, які визначені МКУ як національні інтереси України, забезпечення і реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи. Згідно Закону України «Про основи національної безпеки України» національні інтереси – життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток. Національні інтереси в Україні визначені у таких документах: «Стратегія інтеграції України до ЄС», рекомендації парламентських слухань «Зовнішня політика України як інструмент забезпечення національних інтересів держави: здобутки, реалії та перспективи», ЗУ «Про основи національної безпеки України». «Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється».

Відповідно до МКУ, державна митна справа передбачає собою встановлений порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання ЗЕД, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення УКТ ЗЕД, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Науково-дослідна діяльність у сфері професійної освіти була спрямована на забезпечення професіоналізації митної справи, підвищення ефективності виконання посадовими особами митної служби України завдань, визначених МКУ, функцій по наданню фізичним і юридичним особам якісних адміністративних послуг, що буде максимально сприяти реалізації їх конституційних прав, свобод та законних інтересів, підвищення рівня ефективності кадрового забезпечення здійснення державної митної справи.

Виконання **Н.-д.д.** забезпечувало інтеграцію освіти, науки і державної митної справи, що дозволило удосконалити діяльність митної служби України. Результатом фундаментальних та прикладних наукових досліджень у сфері державної митної справи були нові знання, зафіксовані на носіях наукової інформації у формі звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття тощо. Також могло бути одержано науково-прикладний результат як нове конструктивне чи технологічне рішення, експериментальний зразок, закінчене випробування, розробка, яка впроваджена або може бути впроваджена у діяльність митних органів. Науково-прикладний результат міг бути у формі звіту, ескізного проекту, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, натурного зразка тощо. Механізм формування ДМСУ тематики фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, окремих їх етапів у межах визначеного для цього обсягу видатків державного бюджету та їх проведення на засадах державного замовлення був визначений Порядком формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів Державного бюджету.

Процедура закупівель робіт, товарів і послуг для проведення наукових досліджень у сфері державної митної справи здійснювалась з урахуванням Закону України «Про здійснення державних закупівель». Вимоги щодо організації робіт з державної реєстрації та обліку відкритих (несе-кретних) науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт та вимоги до поширення відповідної інформації визначались Порядком державної реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт і дисертацій.

Порядок та умови здійснення **Н.-д.д.** визначались відповідними договорами, державними стандартами України (ДСТУ 3973-2000 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання науково-дослідних робіт. Загальні положення», ДСТУ 3974-2000 «Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Правила виконання дослідно-конструкторських робіт. Загальні положення» ДСТУ 3008-95 «Структура і правила оформлення. Документація. Звіти у сфері науки і техніки», ISO 16175-1:2010 «Інформація і документація. Принципи та функціональні вимоги до документів в електронному офісі»), іншими нормативними актами. Координація **Н.-д.д.** здійснювалась Науковою радою ДМСУ. Фінансове забезпечення **Н.-д.д.** здійснювалось в межах коштів державного бюджету, передбачених ДМСУ за відповідною бюджетною програмою на відповідний рік.

Прус Л.Р.

НАЦІОНАЛЬНА ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ УГОРЩИНИ. Зважаючи на географічне розташування країни та проходження її територією основних транзитних шляхів, Угорщина протягом багатьох століть була воротами до Західної Європи. Зростають обсяги вантажообігу майже за всіма видами транспорту і ця тенденція не припиняється з початку 90-х рр.

Угорщина стала членом ЄС з 1 травня 2004 р., що призвело до реорганізації органів та діяльності адміністрації митного та прикордонного контролю. Відповідно до шенгенських норм митний контроль на зовнішніх кордонах тепер посилений, а контроль територій уздовж внутрішніх з ЄС кордонів здійснюється мобільними групами контролю. Генеральну програму розвитку переміщення через митний кордон запроваджено з 1995 р. Її мета – забезпечення відповідності митного та прикордонного контролю вимогам Шенгенської угоди.

З 30 червня 2009 р. запроваджено в дію систему електронних митних процедур. Це призвело до зниження адміністративних бар'єрів, пов'язаних із митним оформленням. Ця система забезпечує можливість подання митних декларацій в електронному вигляді. Митна та фінансова служба Угорщини зв'язується особисто із заявником лише в тому випадку, якщо існує необхідність в огляді самого товару, що проходить митне оформлення, або для отримання оригіналів документів у друкованому вигляді, необхідних для митного оформлення.

Структура митної системи Угорщини значно відрізняється від української тим, що в ній митне управління – не відокремлений централізований орган, а лише структурний підрозділ Головного управління угорської митної та фінансової охорони, що так само поєднує в собі багато інших підрозділів, головна мета яких – гарантування економічної безпеки не лише Угорської Республіки, а й усього ЄС.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МИТНИЙ ОРГАН РУМУНІЇ.

Перший закон румунського митного законодавства було складено 1 липня 1875 р. Після Другої світової війни румунське митне управління увійшло в комплексну реорганізацію. 1973 р. було створено Головне митне управління. 15 грудня 1950 р. Румунія приєдналася до Конвенції про створення Ради

Митні органи, які мають офіційну юрисдикцію, включають: органи низового (місцевого) рівня – митниця, слідчий відділ, митні склади; органи середнього рівня – регіональні адміністративні органи, центральне управління аеропортів, центральне управління правоохоронної діяльності, центральне контрольне управління, центральну патрульну службу, центр адміністративного управління та ІКТ, митну лабораторію; органи вищого рівня – головне управління економіки й комісаріат.

Митні органи без офіційної юрисдикції є органами, створеними для надання різним митним відомствам матеріально-технічних засобів, фінансових, інформаційно-технічних і господарських послуг, забезпечення базової та поглибленої підготовки співробітників й організації медичних, соціальних та культурних послуг.

Митно-фінансова служба здійснює виконавчі функції в межах повноважень митного відомства, яке є частиною фінансової адміністрації, що функціонує під контролем і наглядом міністерства фінансів. Щоб захистити економіку Угорщини і, відповідно, ЄС, угорська митна та фінансова охорона піддає імпорتنі підкацизні товари з несоюзних країн посиленому контролю. Митна адміністрація запровадила контроль за експортом і нерозповсюдженням ядерної зброї відповідно до законних положень. Для предметів військового призначення передбачено трирівневе ліцензування. Після видачі загальної ліцензії на цю діяльність суб'єкт повинен у кожному конкретному випадку проводити окремі переговори, у результаті яких йому може бути видано торгову ліцензію, необхідну для експорту або імпорту підконтрольних предметів. Наразі в Україні діє 474 підприємства за участю угорського капіталу, з яких 281 – спільні.

Повернення податку на додану вартість (по-угорськи: AFA) можна вимагати протягом 90 днів з дня покупки за товари, придбані в Угорщині на суму 50 тис. форинтів і вище. При виїзді товар в оригінальній упаковці подається до митного огляду, в результаті чого ставиться штамп на оригінал рахунку і бланк повернення ПДВ. Часовий інтервал з моменту придбання товару до вимоги повернення – макс. 183 дні. ПДВ не повертається у випадках вивезення творів мистецтва, колекцій та антикваріату. Повернення здійснюється у форинтах, при купівлі на кредитну картку повернення проводиться банківським переказом.

Ченцов В.В.

DIRECȚIA GENERALĂ A VĂMILOR

митного співробітництва, а пізніше стала членом Всесвітньої митної організації (1969 р.). Національний митний орган діє в якості спеціалізованого органу центрального публічного управління, підпорядкований Міністерству фінансів. Організаційна структура центрального апарату **Н.м.о.**: дирекція з управління підакцизним товарообігом, дирекція з управління податками, дирекція з технічного забезпечення, дирекція з контролю за інвестиціями, дирекція митної статистики та комунікацій. У структурі **Н.м.о.**: пунктів пропуску – 44; митних постів – 42.

Основним завданням митної служби є захист кордонів. Також митна служба Румунії виконує наступні функції: боротьба з незаконною торгівлею видами дикої флори і фауни, що перебувають під загрозою зникнення; боротьба з незаконним обігом наркотиків; боротьба з незаконним використанням прав інтелектуальної власності. Митні органи можуть створювати профспілки. Профспілки

вільно визначають свою мету, організаційну структуру, органи управління, права та обов'язки членів. Головні споживачі румунського експорту – Німеччина, Італія, Франція, Туреччина і США. Італія, Росія і Франція – основні країни-імпортери.

Дозволено безмитне ввезення предметів і речей в межах особистих потреб. Тимчасово та для особистих потреб дозволено безмитно ввозити фото-, аудіо- та відеотехніку по 1 предмету кожного найменування, до 4 л вина, до 1 л міцних алкогольних напоїв, до 200 шт. сигарет або до 200 г інших тютюнових виробів, до 200 г кави або какао для особистого вживання. Увезення місцевої валюти не обмежене, але потрібно ліцензування. Вивіз місцевої валюти заборонений. Імпорт іноземної валюти не обмежений (сума понад \$ 1 тис. підлягає декларуванню), експорт дозволений в межах тієї суми, яка була задекларована при в'їзді до країни.

Ченцов В.В.

НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ – життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток

Пріоритетами **Н.і.У.** є: гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина; розвиток громадянського суспільства, його демократичних інститутів; захист державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів, недопущення втручання у внутрішні справи України; зміцнення політичної і соціальної стабільності в суспільстві; забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, гарантування вільного розвитку, використання і захисту російської, інших мов на-

ціональних меншин України; створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення; збереження та зміцнення науково-технологічного потенціалу, утвердження інноваційної моделі розвитку; забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства, збереження навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів; розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу українського народу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення; інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий простір; розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України.

Пашко П.В.

НЕГЛАСНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТОВАРІВ (англ. movement of goods under secret control) (невідомий для інших; прихований, таємний; негласний нагляд). З метою виявлення та притягнення до відповідальності осіб, причетних до вчинення контрабанди, а також з метою вилучення товарів, щодо яких є підозра в незаконному переміщенні через митний кордон України, переміщення таких товарів може здійснюватися під негласним контролем та оперативним наглядом правоохоронних органів.

Порядок проведення **Н.к.** визначається МКУ і відповідним нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону, погодженим з Генеральною прокуратурою України

та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України.

Проведення негласного супроводження контрабандних товарів органами митного контролю погоджується з іншими правоохоронними органами України і, в разі необхідності, за їх участю або без такої.

Переміщення під негласним контролем стосується всіх видів контрабанди.

Якщо під негласним контролем переміщуються товари, вилучені з цивільного обігу, то про прийняття рішення щодо проведення негласного контролю негайно сповіщається прокурор. Підставами для проведення конкретної негласної дії є наявність відомостей, які потребують перевірки про вчинений злочин та особу, яка його вчинила, з метою їх підтвердження або спростування, за умови, що в інший спосіб, крім проведення негласної дії, отримати інформацію неможливо.

Система негласних дій включає в себе: аудіо-відеоконтроль особи; накладення арешту на корес-

понденцію; огляд і виїмку кореспонденції; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем; обстеження публічно недоступних місць, житла; спостереження за особою, річчю або місцем; аудіо-відеоконтроль місця; контроль за вчиненням злочину; негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження.

Негласність дій виражається в тому, що вони здійснюються приховано не лише від осіб, злочинна діяльність яких документується, але й від усіх інших суб'єктів, що не беруть безпосередньої участі в їх провадженні.

Суб'єктами організації та проведення негласних дій слід вважати службових осіб уповноважених законом органів, що приймають рішення щодо їх здійснення, організують та виконують необхідні дії, спрямовані на отримання відомостей, що входять до предмету доказування.

Такими уповноваженими законом органами є: уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здій-

снюють контроль за дотриманням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора, до проведення негласних дій можуть залучати також інші особи.

Окремі негласні дії проводяться із використанням спеціальних технічних засобів отримання інформації (СТЗ), якими є технічні, програмні засоби, устаткування, апаратура, прилади, пристрої, препарати та інші вироби, призначені (спеціально розроблені, виготовлені, запрограмовані, пристосовані) для негласного отримання інформації. СТЗ розробляються та виготовляються виключно на підставі ліцензій, отриманих у встановленому порядку.

Для підвищення ефективності у боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, вважається за доцільне інформування окремих оперативних підрозділів митниць з боку правоохоронних органів в обсязі, що стосується їх повсякденної діяльності.

Жданова В.П.

НЕТТО-БАЛАНС (англ. the net balance) – співвідношення між вартістю експорту й імпорту протягом календарного р. (або іншого обраного періоду)

незалежно від термінів їх оплати при якому спостерігається збіг вартості експорту та імпорту.

Івашова Л.М.

НЕТТО-РЕЕСТРОВИЙ ТОННАЖ (англ. Net register tonnage (N.R.T.) – чиста реєстрова вмістимість, яка визначається шляхом виключення із бруutto-реєстрового тоннажу вмістимості приміщень, що не призначені для перевезення вантажів та пасажирів, приміщень для екіпажу, машин-

ного відділення та приміщень для допоміжних механізмів. **Н.-р.т.** характеризує комерційний потенціал судна та може використовуватися у якості базової величини при визначенні сум портових та канальних зборів.

Фрадинський О.А.

НЕЯКІСНА ТА НЕБЕЗПЕЧНА ПРОДУКЦІЯ – продукція, яка не відповідає вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів стосовно відповідних видів продукції щодо її споживчих властивостей; продукція, яка не відповідає обов'язковим вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів і нормативних документів щодо її безпеки для життя і здоров'я людини, майна і довкілля; продукція, якій з метою збуту споживачам виробником (продавцем) навмисне надано зовнішнього вигляду та (або) окремих властивос-

тей певного виду продукції, але яка не може бути ідентифікована як продукція, за яку вона видається; продукція, під час маркування якої порушено встановлені законодавством вимоги щодо мови маркування та (або) до змісту і повноти інформації, яка має при цьому повідомлятися; продукція, строк придатності якої до споживання або використання законодавством відповідних документів, що підтверджують якість та безпеку продукції.

Корнійчук О.О.

НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ (англ. Netherlands Antilles) – див. ОФШОРНА ЗОНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

НІМЕЦЬКА ВІВЧАРКА – одна з найпопулярніших і найстаріших порід собак, яку найчастіше використовують в митницях під час здійснення митного контролю.

За класифікацією Міжнародної Кінологічної Федерації відноситься до групи 1 FCI «Вівчарки та собаки-пастухи» (крім швейцарських собак-пастухів). Секція 1. «Вівчарки».

Історія виникнення собак цієї породи нерозривно пов'язана із особистістю Макса фон Штефана, який своє життя присвятив створенню та

удосконаленню **Н.в.**, створив союз «Суспільство німецької вівчарки» та керував ним більше 30-ти років.

Н.в. – найсміливіший і, на думку багатьох кінологів, найрозумніший собака. Він мужній, кмітливий, надзвичайно відданий родині господаря, доброзичливий з дітьми, легко піддається дресируванню. Особливістю породи є сильний тип нервової діяльності. Уважність, природність поведінки, слухняність, інстинкти охорони, вірність, невідкупність, сміливість, рішучість – найбільш

важливі якості представників цієї породи. **Н.в.** використовується в армії (доставка повідомлень під

вогнем чи через мінні поля), як рятувальний собака (у воді, у горах і при пожежах), як прикордонний собака (здатний виявити слід правопорушника на певній ділянці місцевості), у митниці (з пошуку і виявлення об'єктів контрабанди, які мають індивідуальний запах).

У часи першої світової війни **Н.в.** прокладали телефонні кабелі, підтримували зв'язок, шукали поранених.

Н.в. – стрункий і доволі сильний собака з розвиненою мускулатурою, зі зростом – 55-65 см, вагою 25-45 кг. У нього гармонійні, плавні лінії корпусу, пружна спина, сильні пружні кінцівки. Колір може бути чорно-рудий із чорною маскою на морді та чорною спиною, смугасто-сірий, чорний. Тривалість життя **Н.в.** близько 9-13 років.

Виноград О.В.

НИУЕ (англ. Niue) – див. ОФШОРНА ЗОНА НИУЕ.

НОВОТОРГОВИЙ СТАТУТ 1667 РОКУ (рос. назва «Новоторговый уставъ 1667 года») – нормативно-правовий акт Московської держави, який розширив положення Торгового статуту 1653 р., регламентувавши зовнішні та внутрішні торговельні обороти та права іноземних купців, що торгували з Московією. **Н.с.** було розроблено чиновниками Посольського наказу під керівництвом відомого російського дипломата і державного діяча А.Л. Ордіна-Нащокіна. Прийнятий царем Олексієм Михайловичем та підтриманий Боярською думою 22 квітня 1667 р.. Складався із преамбули, 94 статей та 7 статей-додатків.

*А.Л. Ордин-Нащокін (1605-1680 рр.)
Невідомий російський художник, кінець XVII ст.*

У сфері внутрішньої торгівлі статут деталізував правила внутрішньої торгівлі, ліквідував існуючі дрібні податки – «Подужное, мыты, и сотое, и тритчатое, и десятое, свальное, и складки, и повороты, и статейные, и мостовое, и гостиное, и иные всякие мелкие статьи отставлены и положены в рублевую пошлину». Деталізовано розмір внутрішніх податків та порядок їх сплати. Представникам місцевої влади заборонялося перешкоджати веденню торгових операцій.

У сфері зовнішньої торгівлі **Н.с.** носив протекційністський характер та відстоював інтереси московського торгового капіталу – іноземним купцям заборонялася роздрібна торгівля, свої операції вони могли здійснювати в прикордонних містах – Архангельську, Новгороді, Пскові, Казані Астрахані, Путивлі та Смоленську. Проте для окремих купців – власників царських торгових грамот із червоною печаткою торгівля могла здійснюватися і у внутрішніх містах – для цього необхідно було окрім рубльового мита сплатити проїждже мито. Значно підвищувався рівень митного захисту, були запроваджені надвисокі мита на алкоголь і цукор; введено часові обмеження на торгові операції, так для Архангельська іноземна торгівля дозволялася до Семенового дня (1 вересня за старим стилем) – «...и исторговався от города за море пошли до Семеня дни, а после б Семеня дни никакого торгу не было...». Встановлювався механізм детального обліку привозних товарів, які заборонялося продавати чи обмінювати між іноземними купцями під загрозою конфіскації таких товарів. Запроваджувався валютний курс рубля до основних європейських грошових одиниць – «добрый Угорской золотой по рублю, а ефимок Любской по полтине». З метою збільшення в обігу золота та срібла передбачалося безмитне вивезення товарів придбаних за монети із дорогоцінних металів. Сплата мит іноземними купцями передбачалася золотою та срібною монетою, а для московських торгових

людей – російською срібною монетою невеликих номіналів.

Н.с. разом із Торговим статутом 1653 р. діяв до

середини XVIII ст. та був замінений Митним статутом 1755 р.

Фрадинський О.А.

НОГАТА (за однією версією від араб. «накада», «накд» – повноцінна, відбірна монета; за другою версією від ест. *nahat* – хутро) – дрібна грошова одиниця стародавньої Русі у X-XV ст.

За однією із версій **Н.** одна з назв високопробної срібної монети (арабський кувічний дірхем ранніх емісій), що була в обігу починаючи з IX ст. Упродовж X ст. монети постійно псувалися (стиралися, обрізувалися та ін.), в результаті чого їх почали приймати на вагу, виходячи з вмісту в них чистого срібла. Саме тоді з'явився запозичений від арабських купців термін «ногата» (добра, повновартісна монета), який вживався для позначення високопробних дірхемів попереднього карбуван-

ня. За Короткою редакцією Руської правди (XI ст.) **Н.** дорівнювала 1/20 гривні і 1,25 куни, а вже у Широкій Редакції (XII ст.) – 1/20 гривні і 2,5 куни. Перші **Н.** важили близько 3,41 грамів. У середині X ст., коли замість єдиної вагової системи створилось дві, південна й північна. **Н.** одержала в південній системі вагу 4,09 грамів, а в північній – 2,56 грамів.

Інші дослідники, прихильники «хутряної теорії», вбачають у розмінних номіналах лічбу хутра куниць і білок (куна, вивериця). Термін **Н.** пов'язують з фінським «ногатъ» (нохат), що означало шкіра, хутро, пов'язують і ногату або ж від слова «нога», тобто соболина шкурка з чотирма ногами.

Яковенко О.В.

НОМЕНКЛАТУРА ПРОДУКЦІЇ (від лат. *nomenclatura* – список) – систематизований за певними ознаками перелік матеріальних цінностей, що виготовляються підприємствами всіх галузей економіки країни; згрупований перелік товарів, за якими ведеться статистичний облік виробництва. Залежно від застосування розрізняють товари промислово-технічного призначення і товари народногосподарського призначення. За ступенем деталізації **Н.п.** буває розгорнута, групова та зведена. Розгорнута **Н.п.** – це докладний перелік усіх видів продукції за типами, марками, профілями та ін.; групова – це однорідні групи з єдиною назвою (наприклад: чорні метали, тверде паливо, будівельні матеріали, товари культурно-побутового та господарського призначення тощо); зведена – найбільш укрупнений перелік продукції, за яким визначаються основні напрями розвитку економіки, тобто її макроструктура.

Н.п. промисловості (НПП), яка охоплює секції С, D, E Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД), розроблена Держкомстатом в рамках переходу на міжнародні статистичні стандарти. Номенклатура містить групування продукції, що необхідні перш за все для потреб органів статистики, і по суті є статистичною класифікацією продукції промисловості. Номенклатура передбачається для використання при зборі, обробці та для міждержавного обміну статистичною інформацією і може бути корисною при вирішенні задач каталогізації продукції та для здійснення економіко-статистичного аналізу виробництва, реалізації і використання продукції на макроекономічному, регіональному і галузевому рівнях, а також для структування інформації за видами виробленої продукції з метою проведення маркетингових обстежень і здій-

снення постачально-збутових операцій.

При розробці **Н.п.** було використано: ДКПП – Державний класифікатор продукції та послуг, який, в свою чергу, базується на CPA – Статистична класифікація продукції за видами діяльності в Європейській економічній спільноті; PRODCOM – Перелік продуктів для європейської статистики виробництва (2000 р.) та Проект модельного класифікатора продукції (товарів, послуг) з поясненнями до нього Статкомітету СНД.

Н.п. є систематизованим зведенням найменувань групувань продукції, кодування яких побудовано на ієрархічній системі класифікації. Використання при розробці НПП методологічного принципу побудови значених вище класифікацій дозволяє об'єднати в єдиному складовому коді коди різних, але взаємопов'язаних класифікацій – видів економічної діяльності (КВЕД, побудованої на базі NACE – 4 знаки) і продукції (додається ще 2 знаки, тобто всього 6 знаків, що відповідає коду CPA). У відповідності з цим принципом продукція класифікується за тим видом діяльності (в рамках одного класу NACE), який є характерним для виробництва цього виду продукції. Наступні 7-й, 8-й, 9-й знаки використовуються для подальшої класифікації продукції. У НПП вироблена продукція та надані послуги згруповані в блоки (три секції та 16 підсекцій), які позначаються великими літерами латинської абетки та відповідають секціям та підсекціям міжнародних, європейських та національних класифікацій видів діяльності та продукції. Ці літери не використовуються безпосередньо для ідентифікації продукції, а введені лише для зручності користувача.

Вакульчик О.М.

ОБЕСТКА – платіж у Великому Князівстві Литовському, який сплачувався у великокняжу казну при продажі зерна. **О.** не залежала від кількості зернових і складала

один гріш. **О.** була символічним внеском і своєрідним сповіщенням уряду про торговельну операцію.

Ченцов В.В.

ОБИСКА (ЯВКА) – митний збір у Великому Князівстві Литовському, який сплачувався при ввезенні товарів до міста, незалежно від торгового і провізного мита. Головне завдання полягало у повідомленні про прибуття товарів. У Черкасах, Каневі та Києві **О.** сплачували в розмірі одного гроша від торговця. А в Чорнобилі таку ж **О.** стягували не тільки з хазяїна товару, а й з його слуг. У люстрації Остерського староства 1552 р. зафіксовано стягу-

вання цього виду митного збору або «оть головы», або від підводи, якщо з нею прямувало не більше однієї людини. Особи, які прибували рікою на ком'яхах, мали сплачувати **О.** кожний.

Термін **О.** також вживався у значенні сповіщення урядових органів міста у Великому Князівстві Литовському про прибуття до нього тих чи інших осіб, яке оплачувалось.

Ченцов В.В.

ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ – об'єкти авторського права і суміжних прав, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення (зазначення походження товарів) та сорти рослин.

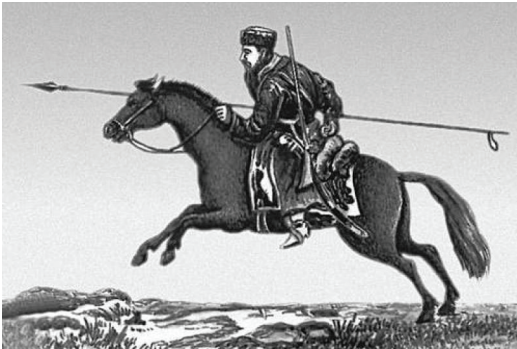
Поняття **О.п.** закріплене в МКУ, відрізняється від поняття **О.п.** наведеному в ЦКУ, що пояснюється тим, що не всі **О.п.** підлягають митному захисту, а тільки ті із них, які можуть бути фактично переміщені через митний кордон України. Наприклад, не вважаються об'єктами права інтелектуальної власності в митному розумінні літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття тощо.

В деяких статтях МКУ використовується поряд з поняттям «**О.п.**» досить загальне поняття «**О.п.**», що охороняється відповідно до закону». Товар, який переміщується через митний кордон України може одночасно містити у собі декілька **О.п.**, які підлягають митному захисту. На підставі заяв правовласників, центральним органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, ведеться митний реєстр **О.п.**, які охороняються відповідно до закону. Після реєстрації **О.п.** в митному реєстрі **О.п.**, які охороняються відповідно до закону, органи доходів і зборів на підставі даних такого реєстру вживають заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України контрафактних товарів.

Білак Н.І.

ОБ'ЇДЧИК – посада, яку займали працівники прикордонної варту у XVIII ст. 27 вересня 1782 р. видано наказ Катерини II про організацію особливої митної прикордонної мережі і варту для запобігання таємному провезенню товарів. Митна прикордонна варта тепер складалася з **О.** та наглядців. **О.** наймали за контрактом за наявності посвідчень про гарну поведінку та службу на по-

передній посаді. Кількість **О.** залежала від довжини ділянки кордону: по два службовці на кожні 10 верст і ще 20 % від цієї кількості службовців перебували на митниці. Митного наглядача призначало губернське правління за згоди казенної палати та радника з митних справ. Поки наглядач обіймав цю посаду, він вважався чиновником 11-го класу і керував 12 **О.** (двоє – для особливих доручень). **О.** були зобов'язані протягом терміну чергування постійно перебувати на своїй ділянці. Головним їх обов'язком ставало запобігання або перешкодження протизаконному перетинанню кордону. Якщо **О.** не міг зупинити порушника, тоді він переслідував його до першого населеного пункту, де сповіщав місцеву владу, яка мала надати допомогу. За сумлінне виконання службових обов'язків **О.** винагороджувала влада: за затримання контрабанди, порушників кордону, дезертирів або селян-утікачів вони отримували грошову винагороду. Наглядачі мали постійно контролювати роботу **О.** Для запобігання підкупу та зловживанням серед

службовців митної варті практикувалася щорічна зміна місця служби. За діяльністю митної варті нагляд радив радник з митної справи в казенній палаті й не менш як тричі на рік об'їздив дільницю губернії.

У 1811 р. запроваджуються митні округи, між якими було розподілено митну варту. Варта складалася з команд (по 10 О.). Кожними трьома ко-

мандами керував наглядач з помічником. Уся митна варта підпорядковувалася безпосередньо начальникові митного округу. О. тепер набирали не за контрактом, а з відставних військових. Кадрове питання вирішували Міністерство фінансів та Військове міністерство.

Ченцов В.В., Морозов О.В.

ОБЛАСТЬ РИЗИКУ – в цілому, зона загальних втрат, в межах яких вони не перевищують граничного значення встановленого рівня ризику. В теорії економічних ризиків виділяють такі основні **О.р.**: безризикова область – характеризується відсутністю яких-небудь втрат при здійсненні інвестиційної операції з гарантією одержання як мінімум розрахункового інвестиційного прибутку; область мінімального ризику – характеризується рівнем втрат, що не перевищує розміри чистого прибутку; область підвищеного ризику – характеризується рівнем втрат у розмірі розрахункової суми прибутку; область критичного ризику – характеризу-

ється тим, що в її межах можливі втрати в розмірі розрахункової суми доходу підприємства; область катастрофічного (неприпустимого) ризику – це область, у межах якої можливі втрати, близькі до розміру власних коштів підприємства.

В митній справі **О.р.** – згруповані об'єкти аналізу ризику, щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю. **О.р.** разом з профілями та індикаторами ризику є основними інструментами митного контролю з використанням системи управління ризиками.

Несторишен І.В.

ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО СЛУЖБОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ – внесення суб'єктами владних повноважень такої інформації у відповідні переліки відомостей, затверджені в органах державної влади, на підставі чого відповідна інформація вважається інформацією для обмеженого користування. **О.д.**, здійснюється при дотриманні сукупності таких вимог:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Не може бути віднесено до інформації з обмеженим доступом наступні дані: про розпорядження бюджетними коштами; про володіння, користування чи розпорядження державним або комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів; про умови отримання державних та/або комунальних коштів або майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування; юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно; декларації про доходи осіб та членів їхніх сімей, які претендують на зайняття чи займають виборну посаду в органах влади, обіймають посаду державного службовця, службовця органу місцевого самоврядування першої або другої категорії; про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту; про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися

і загрожують безпеці людей; про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціальне-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення; про факти порушення прав і свобод людини і громадянина; про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб.

Документам, що містять інформацію, яка становить службову інформацію, присвоюється гриф «для службового користування». Інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше. Інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо немає законних підстав для обмеження у доступі до такої інформації, які існували раніше.

Обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. Перелік відомостей, що становлять службову інформацію, який складається органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами владних повноважень, у тому числі на виконання делегованих повноважень, не може бути обмеженим у доступі.

ДМСУ було затверджено перелік відомостей, які містять конфіденційну інформацію, до яких було віднесено: матеріальні носії, що містять відомості, отримані з ЄАІС ДМСУ та локальних баз даних; паспорти митниць; документи щодо проведення контрольних заходів, перевірок фактів правопорушень, пов'язаних із здійсненням службової діяльності, з боку посадових осіб митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, у тому числі спільних з правоохоронними органами

(вибірково); інформація: про конкретні наміри або факти втягування посадових осіб у кримінальні структури, вчинення ними правопорушень у сфері службової діяльності, яка підлягає перевірці (вибірково); про виконання Плану заходів із захисту особового складу; документи з питань проведення спільних з правоохоронними органами операцій, перевірок щодо виявлення контрабанди й фактів порушень митних правил, заходів, спрямованих на профілактику правопорушень, пов'язаних зі здійсненням службової діяльності працівниками; орієнтування з питань протидії контрабанді й порушенням митних правил, правопорушенням у сфері службової діяльності працівників; журнали обліку використання, зберігання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів; аналітичні довідки й звіти про незаконне переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів, зброї тощо (вибірково); таблиці озброєння; заявки на отримання та рознарядки на видачу озброєння, та інвентаризаційні описи спеціальних засобів, боєприпасів і військово-технічного майна; озброєння, спеціальних засобів, боєприпасів і військово-технічного майна, відповідні книги обліку озброєння та боєприпасів; накази про надання права постійного носіння табельної зброї посадовим особам; інформація про кількість одиниць табельної зброї та боєприпасів; книги: обліку й закріплення озброєння та боєприпасів, їх видачі й прийняття, озброєння та боєприпасів, номерного обліку озброєння, картки обліку

озброєння та боєприпасів; відомості закріплення озброєння та боєприпасів за особовим складом; журнали: обліку особистих номерних печаток, що ведуться підрозділами по роботі з особовим складом, обліку штампів «Під митним контролем», обліку пломбів з пуансонами, видачі й використання особистих митних забезпечень; схеми розташування систем відеоспостереження об'єктів митної інфраструктури; матеріальні носії інформації, на яких здійснюється збереження інформації центральної бази даних ЄАІС ДМСУ; ключові документи (матеріальні об'єкти із зафіксованими відповідним чином ключовими даними з метою подальшого застосування для криптографічного перетворення інформації), призначені для криптографічного захисту конфіденційної інформації, що є власністю держави; засоби криптографічного захисту конфіденційної інформації, що є власністю держави, з уведеною до них ключовою інформацією; журнали обліку, видачі засобів криптографічного захисту конфіденційної інформації, що є власністю держави, та ключових документів до них; відомості та документи комплексних систем захисту інформації та з питань захисту інформації в ЄАІС ДМСУ; інформація про заходи мобілізаційної підготовки, мобілізаційного плану митних органів спеціалізованих митних установ та організацій; повністю заповнений паспорт профілю ризику, що містить відомості за сукупністю всіх показників профілю ризику.

Прус Л.Р.

ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ ТОВАРІВ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ

– не дозволяється пропуск на митну територію України товарів в будь-яких обсягах, що класифікуються в 1-24 групах УКТ ЗЕД та ввозяться громадянами для вільного обігу. У МКУ визначено, що обмеження не поширюється на такі випадки: 1) громадяни, які досягли 18-річного віку, можуть ввозити алкогольні напої та тютюнові вироби на митну територію України в ручній поклажі або супроводжуваному багажі без сплати митних платежів та без письмового декларування у таких кількостях із розрахунку на одну особу: 200 сигарет або 50 сигар чи 250 грамів тютюну, або ці вироби

в наборі загальною вагою, що не перевищує 250 грамів; 5 літрів пива, 2 літри вина, 1 літр міцних (із вмістом спирту більш як 22%) алкогольних напоїв; 2) харчові продукти вагою до 10 кг в упаковці виробника, що надходять на адресу громадян у міжнародних поштових або експрес-відправленнях; 3) харчові продукти для власного споживання на суму, яка не перевищує еквівалент 200 євро, що ввозяться в порядку та обсягах, визначених КМУ; 4) домашніх тварин.

Крім того, не підлягають переміщенню на митну територію України в несупроводжуваному багажі продукти харчування без упаковки виробника.

Корнійчук О.О.

ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВИВЕЗЕННЯ (ПЕРЕСИЛАННЯ) ГРОМАДЯНАМИ ЗА МЕЖИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ОКРЕМИХ ТОВАРІВ.

Не допускається вивезення (пересилання) громадянами за межі митної території України товарів, незалежно від їх загальної фактурної вартості, згідно з переліком, визначеним КМУ: пір'я, придатне для набивання; пух, необроблений; рідкісноземельні метали, скандій та ітрій у чистому вигляді, у сумішах або сплавах; ртуть; шкури необроблені великої рогатої худоби або тварин родини конячих, овець або шкури ягнят, з вовняним покривом або без вовняного покриву; шкури свиней необроблені, з

волоссяним покривом або без волоссяного покриву, спилок або неспилок; деревина паливна у вигляді колод, полін, хмизу, гілок тощо; тріска або стружка деревна хвойних або листяних порід; лісоматеріали необроблені, обкоровані або не обкоровані, начорно брусовані або не брусовані; деревина бондарна; колоди колоті; деревинні палі та кілки, загострені, але не розпиляні вздовж; деревина обтесана або закруглена, але не обточена, не вигнута і не оброблена іншим способом, що використовуються для виробництва ціпків, парасольок, ручок для інструментів тощо; деревина у вигляді трісок, пластинок, стрічок тощо; шпали дерев'яні для за-

лізничних або аналогічних колій; лісоматеріали розпиляні або стругані вздовж, колоті або лущені, обтесані або необтесані, шліфовані чи не шліфовані, з'єднані або не з'єднані у шип, завтовшки більші як 6 мм; срібло, золото, платина у необробленому або напівобробленому вигляді, або у вигляді порошку; відходи або брухт дорогоцінних металів чи металів, плакованих дорогоцінними металами; інші відходи або брухт з вмістом дорогоцінних металів чи сполук дорогоцінних металів, що використовуються головним чином для добування дорогоцінних металів; вироби з дорогоцінних металів або металів, плакованих дорогоцінними металами; феросплави; відходи та брухт ливарного чавуну, корозійностійкої (нержавіючої) сталі, легованої сталі, крім корозійностійкої (нержавіючої), чорних металів, луджені; токарна стружка, обрізки, уламки, відходи фрезерного виробництва та ошурки; відходи обрізування або штампування чорних металів, пакетовані та непакетовані; відходи та брухт чорних металів подрібнені (різані), пакетовані, непакетовані; зливки чорних металів для переплавлення (шихтові зливки); зливки та інші первинні форми сталі корозійностійкої (нержавіючої); штейн мідний; мідь цементаційна (мідь осаждена); мідь нерафінована; аноди мідні для електролітичного рафінування; ваербарси (литі заготовки з металу для виробництва дроту) з міді рафінованої; білети (заготовки з металу квадратного чи круглого поперечного перерізу для подальшої прокатки сортових профілів) з міді рафінованої; сплави на основі міді та цинку (латуні), на основі міді та олова (бронзи); мідні сплави (за винятком лігатур), мідні відходи і брухт, лігатури на основі міді, порошки та луска мідні, прутки, бруски та профілі мідні, дріт мідний, плити, листи та стрічки з міді завтовшки понад 0,15 мм, вироби мідні; вироби столові, кухонні або інші побутові вироби та їх частини, мідні, крім мочалок для чищення кухонного посуду, подушечок для чищення або полірування, рукавичок та аналогічних виробів, приладів побутових для приготування або розігрівання їжі, неелектричних та їх частин; нікель необроблений, нікелеві відходи та брухт, порошки та луска, прутки, бруски, профілі та дріт, плити, листи, стрічки та фольга, труби, трубки та фітинги для них (наприклад, муфти, коліна, втулки), вироби; відходи та брухт алюмінієві; свинець необроблений, відходи та брухт свинцеві; відходи та брухт цинкові; олово необроблене, олов'яні відходи та брухт, прутки, бруски, профілі

ОБМЕЖЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ СЛУЖБОЮ В МИТНИХ ОРГАНАХ, ОРГАНІЗАЦІЯХ можна поділити на дві групи: обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу; обмеження, пов'язані з проходженням державної служби посадовими особами митних органів.

На службу до митних органів, організацій не приймалися особи, визнані в установленому порядку недієздатними або обмеженими у дієздат-

та дріт, вироби; вольфрам і вироби з вольфраму, молібден і вироби з молібдену, тантал і вироби з танталу, магній і вироби з магнію, штейни кобальтові та інші проміжні продукти металургії кобальту; кобальт і вироби з кобальту, вісмут і вироби з вісмуту, кадмій і вироби з кадмію, титан і вироби з титану, цирконій і вироби з цирконію, сурма та вироби із сурми, марганець та вироби з марганцю, берилій, хром, германій, ванадій, галій, гафній (кельтій), індій, ніобій (колумбій), реній і талій, а також вироби з цих металів, металокераміка і вироби з металокераміки, включаючи відходи та брухт.

КМУ встановлено, що вивезення (пересилання) за межі митної території України дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них з метою їх відчуження здійснюється у разі, коли сумарна фактурна вартість дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та виробів з них: не перевищує суму, еквівалентну 10000 євро (крім заборонених до вивезення за межі митної території України), шляхом вчинення дій, усного або за бажанням власника таких товарів чи на вимогу посадової особи органу доходів і зборів письмового декларування; перевищує суму, еквівалентну 10000 євро (крім дорогоцінних металів, заборонених до вивезення за межі митної території України, та особистих речей), – на умовах розміщення товарів у митний режим експорту. Також встановлено, що вивезення (пересилання) за межі митної території України громадянами культурних цінностей з метою їх відчуження здійснюється у разі, коли сумарна фактурна вартість культурних цінностей: не перевищує суму, еквівалентну 10000 євро, на підставі свідоцтва встановленого зразка на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей та з обов'язковим письмовим декларуванням; перевищує суму, еквівалентну 10000 євро, – на умовах розміщення товарів у митний режим експорту.

Порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів визначається НБУ. Не допускається вивезення за межі митної території України алкогольних напоїв та тютюнових виробів громадянами, які не досягли 18-річного віку.

Корнійчук О.О.

ності, особи, які мали судимість за вчинення умисного злочину, а також особи, які протягом року, що передував їх зверненню до митного органу, організації з приводу працевлаштування, притягувалися до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, відповідно до вир. суду позбавлені права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, або

обіймати відповідні посади, мали громадянство іншої держави. Не допускалось призначення осіб на посади державної служби, на яких вони будуть безпосередньо підпорядковані близьким особам. Особа, яка вступала на державну службу, зобов'язана була до призначення на посаду державної служби вийти зі складу виконавчого органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі або територіальній громаді, та представляє інтереси держави або територіальної громади в раді товариства (спостережній раді), ревізійній комісії господарського товариства), припинити іншу оплачувану або підприємницьку діяльність, крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту.

Стосовно осіб, які претендували на зайняття посад, проводилась спеціальна перевірка, у тому числі щодо відомостей, поданих особисто. Посадові особи митних органів не могли обіймати посади, перебування на яких передбачало прийняття рішень з питань діяльності підприємств, контроль за діяльністю яких відповідно до МКУ було покладено на митні органи, а також службові зносини з такими підприємствами, якщо у штаті цих підприємств перебували близькі родичі зазначених посадових осіб.

Заборонялось використовувати свої службові повноваження та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди або у зв'язку з прийняттям обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі: неправомірно сприяти фізичним або юридичним особам у здійсненні ними господарської діяльності, одержанні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів, пільг, укладанні контрактів (у тому числі на закупівлю

товарів, робіт і послуг за державні кошти); неправомірно сприяти призначенню на посаду особи; неправомірно втручатися в діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування або посадових осіб; неправомірно надавати перевагу фізичним або юридичним особам у зв'язку з підготовкою проектів, виданням нормативно-правових актів та прийняттям рішень, затвердженням (погодженням) висновків.

Заборонялось безпосередньо або через інших осіб одержувати дарунки (пожертви) від юридичних або фізичних осіб за рішення, дії чи бездіяльність в інтересах дарувальника.

Особи, які займали посади в митних органах, організаціях, не могли мати у безпосередньому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути безпосередньо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.

Особам, які звільнилися з посади або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, протягом р. з дня її припинення заборонялось: укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з підприємствами, установами чи організаціями незалежно від форми власності, якщо особи, протягом р. до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих підприємств, установ чи організацій; розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, установлених законом; представляти інтереси будь-якої особи у справах (у тому числі в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган (органи), в якому (яких) вони працювали.

Корнійчук О.О.

Огляд – процедура контролю на безпеку із застосуванням технічних або інших засобів, призначена для виявлення зброї, вибухових речовин, предметів або пристроїв, що можуть бути використані для вчинення акту незаконного втручання. Водночас, **О.** розуміють як контроль технічного стану, що здійснюється переважно з використанням органолептичних методів і засобів вимірю-

вальної техніки, номенклатуру яких встановлено організаційно-методичними документами. **О.** – це візуальний контроль технічного стану споруди за зовнішніми ознаками з документальним підтвердженням придатності об'єкта до експлуатації. **О.** – це стадія експертного дослідження, зміст якої полягає в огляді представлених об'єктів з метою отримання уявлень про характер та стан об'єкта.

У митному законодавстві під **О.** транспортних засобів, вантажів та іншого майна розуміють комплекс спеціальних заходів, що здійснюється з метою виявлення осіб, які незаконно намагаються перетнути державний кордон, використовуючи для цього схованки і тайники, обладнані в транспортних засобах, а також виявлення контрабанди, зброї, наркотичних речовин, боєприпасів, вибухових речовин, матеріалів і предметів, заборонених для ввезення в Україну і вивезення з України, виявлення викрадених транспортних засобів.

Бурдін В.М.

ОГЛЯД ДІЛОВОГО КЛІМАТУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ (англ. Business Environment and Enterprise Performance Survey – BEEPS) – дослідження, що здійснюються спільно Світовим Банком та Європейським банком реконструкції та розвитку (EBRD). Дослідження проводилися в 1999, 2000, 2005, 2008 та 2012 рр. в країнах Центральної та Східної Європи, Середньої Азії шляхом опитування керівників підприємств. Опитування сфокусовані на взаєминах бізнесу і

держави в частині формування ділового клімату.

Особливу увагу приділяється отриманню порівнянних оцінок поширення корупції, рівня впливу держави на бізнес, а також якості бізнес-середовища. Особливістю даних BEEPS є можливість встановити зв'язки між якістю ділового клімату, державних інститутів й поведінкою і параметрами фірми. Обстеження проводяться за допомогою індивідуальних інтерв'ю менеджерів і власників підприємств.

Несторишен І.В.

ОГЛЯД ТА ПЕРЕОГЛЯД РУЧНОЇ ПОКЛАЖІ, БАГАЖУ громадянина здійснюються в присутності цього громадянина чи уповноваженої ним особи, якщо є підстави вважати, що в ручній поклажі або багажі, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі транзитом, товари, які підлягають обліку і відповідним видам контролю, чи товари, при митному оформленні яких справляються митні платежі, а також товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено або обмежено. Перегляд може бути здійснено за рішенням керівника органу доходів і зборів або його заступника, якщо є підстави вважати, що переміщення через митний кордон здійснюється з порушенням норм чинних нормативно-правових актів з питань митної справи.

О. за відсутності громадянина чи уповноваженої ним особи здійснюються у таких випадках: якщо є підстави вважати, що несупроводжуваний багаж містить товари, які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей, тварин та рослин, а також довкілля; якщо громадянин або уповноважена ним особа не з'явилися протягом одного місяця з дня надходження до митниці призначення несупроводжуваного багажу; у разі залишення на території України ручної поклажі, багажу з порушенням зобов'язання про їх транзит через територію України.

О. за відсутності громадянина чи його уповно-

важеного представника здійснюються в присутності представників підприємства, що здійснює перевезення, пересилання ручної поклажі та багажу чи їх зберігання. Про здійснення **О.** складається акт, форму якого встановлює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Один примірник акта огляду (перегляду) передається громадянину або уповноваженій ним особі або представнику підприємства, що здійснює перевезення, пересилання ручної поклажі та багажу чи їх зберігання.

Корнійчук О.О.

ОГЛЯД ТА ПЕРЕОГЛЯД ТОВАРІВ, ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ – форма митного контролю, яка проводиться в можливо короткий строк після прийняття рішення про його проведення посадовими особами органів доходів і зборів.

За результатами застосування системи управління ризиками огляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення може бути ідентифікаційним – без розкриття пакувальних місць і без

обстеження транспортного засобу, частковим – з розкриттям до 20 % пакувальних місць і вибірковим обстеженням транспортного засобу та повним – з розкриттям до 100 % пакувальних місць та поглибленим обстеженням транспортного засобу.

За письмовим рішенням керівника органу доходів і зборів або особи, яка виконує його обов'язки, огляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення може також проводитися, якщо: митна декларація не подана декларантом протягом встановленого строку, за наявності достатніх підстав вважати, що ці товари переміщуються через митний кордон України з порушенням норм МКУ та інших законів з питань державної митної справи; товари виявлено (знайдено) під час здійснення митного контролю в зонах митного контролю та/або транспортних засобах, що перетинають митний кордон України, і їх власник невідомий; декларантом не виконуються встановлені обов'язки.

Перегляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення проводиться у разі виявлення пошкодження або втрати митного забезпечення, на-

кладеного на зазначені товари, транспортні засоби, чи за наявності інших видимих ознак можливого несанкціонованого доступу до товарів, що перебувають під митним контролем. Витрати, пов'язані з проведенням такого переогляду, несе власник зазначених товарів, транспортних засобів або уповноважена ним особа.

Крім вищезазначених випадків, **О.** комерційного призначення може проводитися за наявності достатніх підстав вважати, що переміщення цих товарів, транспортних засобів через митний кордон України здійснюється поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, у тому числі в разі отримання відповідної офіційної інформації від правоохоронних органів.

Вичерпний перелік відповідних підстав визначається КМУ, а саме: 1) відсутність або підтвердження відомостей про здійснення в повному обсязі митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення; 2) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України та/або межі зони митного контролю поза робочим часом, установленим для органу доходів і зборів; 3) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення в межах контрольованого прикордонного району, прикордонної смуги поза місцем розташування органу доходів і зборів або поза зонами митного контролю; 4) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення маршрутом або у спосіб, що є нехарактерним для переміщення такого виду товару, транспортного засобу; 5) переміщення товарів за маршрутом або у спосіб, що є типовим для переміщення предметів контрабанди або товарів, які є безпосередніми предметами порушення митних правил; 6) переміщення громадянами товарів в обсязі, що не є обґрунтованим у разі переміщення особистих речей; 7) наявність ознак облаштування товарів, транспортних засобів комерційного призначення спеціально виготовленими сховищами (тайниками) або використання інших засобів чи способів, що утруднюють виявлення товарів; 8) наявність ознак надання одним товарам вигляду інших; 9) припущення за результатами використання технічних засобів митного контролю про те, що переміщувані через митний кордон України товари заборонені або обмежені до такого переміщення згідно із законодавством; 10) виявлення в результаті використання технічних засобів митного контролю місць у товарах, транспортних засобах комерційного призначення, які можуть використовуватися для приховування товарів від митного контролю; 11) невідповідність даних, отриманих під час використання технічних засобів митного контролю, даним, що містяться у товаросупровідних та інших документах (відомостях), які подаються для митного контролю; 12) подання органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або вияв-

лення у поданих документах недостовірних даних; 13) переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок використання службового становища посадовими особами органу доходів і зборів; 14) одержання в установленому порядку від правоохоронних органів інформації про переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення з порушенням вимог законодавства з питань державної митної справи.

З метою проведення **О.** посадові особи органів доходів і зборів самостійно вживають заходів, передбачених МКУ, на всій митній території України, у тому числі в межах контрольованого прикордонного району. Такий **О.** проводиться за рахунок органу, з ініціативи або на підставі інформації якого прийнято рішення про його проведення. Якщо в результаті проведення **О.** виявлено факт незаконного переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, витрати, пов'язані з проведенням **О.**, відшкодовуються власником зазначених товарів, транспортних засобів або уповноваженою ним особою.

О. комерційного призначення здійснюється у присутності особи, яка переміщує ці товари, транспортні засоби через митний кордон України чи зберігає товари під митним контролем, а у разі її відсутності – за умови залучення не менше ніж двох понятих. Як поняті запрошуються особи, не заінтересовані у результатах **О.**. Працівники органів доходів і зборів не можуть бути понятими.

Порядок проведення **О.** визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

За результатами **О.** складається акт огляду (переогляду) у двох примірниках, в якому зазначаються відомості про: посадових осіб органу доходів і зборів, які здійснювали огляд (переогляд), та осіб, які були присутні під час його проведення; підстави проведення огляду (переогляду) за відсутності особи, яка переміщує товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України чи зберігає товари під митним контролем; обсяг здійснення огляду (переогляду) та результати його проведення; інші відомості, що стосуються товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляд (переогляд) яких проводився. Акт **О.** засвідчується відбитком особистої номерної печатки посадової особи органу доходів і зборів, яка проводила огляд (переогляд). Один примірник акта передається (надсилається) особі, яка переміщує товари через митний кордон України чи зберігає товари під митним контролем. Форма акта **О.** затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Корнійчук О.О.

ОГЛЯД ТЕРИТОРІЙ ТА ПРИМІЩЕНЬ МІСЦЬ, ДЕ ЗНАХОДЯТЬСЯ ТОВАРИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ МИТНОМУ КОНТРОЛЮ. Огляд територій та при-

міщень складів тимчасового зберігання, митних складів, магазинів безмитної торгівлі, територій вільних митних зон та інших місць, де знаходяться

товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на органи доходів і зборів (крім житла громадян), може здійснюватися посадовими особами органу доходів і зборів за письмовим рішенням керівника цього органу або особи, яка виконує його обов'язки, з метою: перевірки законності ввезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України, дотримання порядку їх ввезення, а також правильності нарахування та повноти сплати митних платежів; перевірки відповідності фактичної кількості ввезених товарів, транспортних засобів комерційного призначення відомостям, заявленим у митній декларації; перевірки дотримання встановлених МКУ та іншими законами України правил провадження діяльності.

О. проводиться після пред'явлення особі, у володінні (користуванні) якої перебуває територія, особі, відповідальній за експлуатацію складу організації – отримувача гуманітарної

допомоги, утримувачеві складу тимчасового зберігання, митного складу, магазину безмитної торгівлі, вільної митної зони або уповноваженій ним особі відповідного рішення та службового посвідчення посадової особи органу доходів і зборів. **О.** повинен здійснюватися не більш як протягом одного дня, якщо інше не встановлено законодавством.

За результатами **О.** складається акт, один примірник якого вручається відповідно особі, у володінні (користуванні) якої перебуває територія, особі, відповідальній за експлуатацію складу організації – отримувача гуманітарної допомоги, утримувачеві складу тимчасового зберігання, митного складу, магазину безмитної торгівлі або уповноваженій ним особі, керівникові чи заступнику керівника органу управління відповідної спеціальної (вільної) економічної зони. Форма акта **О.** затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Корнійчук О.О.

ОДИНИЦІ ВИМІРУ ТОВАРІВ.

Основною одиницею виміру та обліку кількості товарів в УКТ ЗЕД є одиниця маси – кілограм (кг). У разі потреби для цілей тарифного регулювання, нетарифного регулювання (ліцензування, квотування тощо), збору та оброблення статистичних даних застосовуються додаткові одиниці виміру та обліку, перелік яких визначається митним законодавством. Перелік одиниць виміру товарів, які використовуються в УКТ ЗЕД наведено в таблиці

Товари у складі товарних потоків мають власні фізичні одиниці виміру, які залежно від характеру самого товару найбільш точно виражають його кількість (штуки, тони, метри, літри, куб.м. тощо).

Арзянцева Д.А.

Умовне позначення	Назва
Основна одиниця	
кг	кілограм
Додаткові ОВО	
брутто-ресстр. т	брутто-ресстрова тонна
вантажпідйом. метрич. т	вантажпідйомність у метричних тоннах
г	грам
г поділ. ізотоп	грам подільних ізотопів
кар	карат метричний (= 200 мг)
м²	квадратний метр
кг N	кілограм азоту
кг KOH	кілограм гідроксиду калію
кг NaOH	кілограм гідроксиду натрію
кг K₂O	кілограм оксиду калію
кг H₂O₂	кілограм пероксиду водню
кг P₂O₅	кілограм п'ятиоксиду фосфору
кг C₅H₁₄ClNO	кілограм хлорид холіну
кг сух. 90 % реч	кілограм сухої на 90 % речовини
кг U	кілограм урану
м³	кубічний метр
Кі	кюрі
л	літр
л 100 % спирт	літр чистого (100 %) спирту
м	метр
пар	пара (2 шт.)
100 шт	сто штук
тис. м³	тисяча кубічних метрів
тис. л	тисяча літрів
тис. шт	тисяча штук
тис. кВт год	тисяча кіловат-годин
шт	штука

ОЗЕРОВ ІВАН ХРИСТОФОРОВИЧ (1869-1942 рр.) – видатний російський вчений – економіст, фінансист, статистик і правник, один із основоположників фінансової науки в Росії, професор Московського та Петербурзького університетів, член Державної Ради від університетів та Академії наук.

Народився 1869 р. в незаможній селянській родині, яка проживала у с. Заніно Чухломського повіту Костромської губернії. Змалку проявив хист до навчання. Після успішного закінчення дворічної народної школи та гімназії (яку закінчив із золотою медаллю та де отримував стипендію імені Івана Сусаніна) – вступив у 1889 р. на юридичний факультет Московського університету. Після закінчення університету був залишений на викладацькій роботі. У 1898 р. захистив магістерську дисертацію на тему: «Прибутковий податок в Англії та економічні і суспільні умови його існування». В 1900 р. отримав докторську ступінь з фінансового права шляхом захисту дисертації «Найважливіші напрямки розвитку прямого оподаткування в Німеччині». Після захисту докторської дисертації читав курс фінансового права в Петербурзькому та Московському університетах, Московському комерційному інституті, Бестужевських жіночих курсах, Педагогічній академії, Московському міському народному інституті.

Окрім викладацької діяльності плідно займав-

ся і науковою роботою. Наукові погляди були сформовані під впливом завідувача кафедрою фінансового права Московського університету академіка І. Янжула до числа учнів та послідовників якого **О.** зараховував і себе. У його доробку було кілька десятків наукових видань з питань державних фінансів, оподаткування, страхування, фінансового права, соціології, макроекономіки, міжнародних економічних відносин, митної справи серед яких варто виокремити: «Общества потребителей. Исторический очерк их развития в Западной Европе, Америке и России и краткое руководство к основанию и ведению потребительских обществ» (1894 р.), «Почта в России и за границей» (1902 р.); «Развитие общечеловеческой солидарности» (1902 р.), «Отчего Америка идет так быстро вперед» (1903 р.), «Экономическая Россия и ее финансовая политика на исходе XIX и в начале XX в.» (1905 р.), «Основы финансовой науки» (1905 р.), «Большие города, их задачи и средства управления» (1906 р.), «Чему учит нас Америка?» (1908 р.), «На темы дня. К экономическому положению России» (1912 р.), «На новый путь! К экономическому освобождению России» (1915 р.), «Куда мы идем?» (1917 р.) та інші. В якості публіциста кілька років вів економічний та фінансовий огляд в журналі «Русская Мысль», а також брав участь у написанні статей для Енциклопедичного словника Брокгауза та Єфрона.

Найбільш відомою його працею став підручник «Основы финансовой науки», нагороджений премією Міністра фінансів Самуїла Грейга, вперше опублікований у 1905 р. та протягом 12 наступних років п'ять разів перевиданий. Цінність видання полягала на використанні при його написанні історичного матеріалу та сучасних новацій.

Наукова діяльність **О.** зосереджувалася на питаннях оподаткування, збалансування державного бюджету, впливу фінансової системи на економічний розвиток країни. У сфері ЗЕД **О.** справедливо вказував на неприпустимість застосування лише протекціоністських заходів, які вважав одним із важливих факторів забезпечення промислового розвитку, але не вирішальними. Підвищення митних ставок, яке б мало створити умови для акліматизації російської промисловості, в реальності призвело до змови між товаровиробниками, які під захистом високих митних ставок збільшили ціну на свою продукцію, що переважно програвала перед іноземною у своїй якості (типовий приклад – для будівництва залізниці на Уралі, в самому серці російської металургії, використовувалися рейки не місцевого виробництва, а бельгійські). При високому рівні державного покровительства пригнічується підприємницька активність, втрачаються стимули для конкурентної боротьби та в кінцевому випадку діє не на користь внутрішнього товаровиробника і споживача. Шкоду високого митного тарифу для економіки Росії **О.** наводить на

прикладі мита на жерсть, величина якого становила 3 рублі золотом. Таким чином, вартість консервованої продукції, на виробництво якої повинна йти ця жерсть у разі перевищувала американські аналоги – так, у Лондоні американські м'ясні консерви були дешевшими від пустих російських консервних банок. Необхідність конкуренції, створення сприятливих умов для інвестування іноземного капіталу, підвищення платоспроможності населення, система державних замовлень, надання сприятливих тарифів на залізничні перевезення, в поєднанні із помірним протекціонізмом – ось що повинно стати локомотивами розвитку російської економіки.

На відміну від переважної більшості науковців **О.** активно займався практичними питаннями розвитку підприємництва, банківської діяльності і навіть кінематографу (в якості сценариста для фільмів одного із перших російських кінопродюсерів **О. Ханжонкова**). В 1911 р. ввійшов до складу правління Російсько-Азійського банку – найбільшої банківської установи Російської імперії. Був членом правління Тульського земельного банку, Лен-

ських золотих копалень, Білорецько-Балтійського торгівельного товариства, Єринського портландцементного заводу, Миколає-Павдинського гірського округу, Російської паперової фабрики, Північного видавничого товариства. В 1916 р. з його ініціативи було проведено Перший всеросійський з'їзд представників банківських спілок і контор.

В 1918 р. став радником з економічних питань гетьмана Павла Скоропадського, згодом повернувся в Москву, де читав лекції у вищих навчальних закладах та досліджував питання створення сільськогосподарського банку, механізму оподаткування підприємств, фінансові питання зовнішньої торгівлі. В 1930 р. – заарештований та засуджений до вищої міри покарання, яку було замінено 10 роками позбавлення волі, які він відбував на будівництві Біломорсько-Балтійського каналу. У 1933 р. його амністували, а з 1936 р. перевели на проживання в Будинок для пристарілих вчених у Ленінграді. Помер під час блокади Ленінграду у травні 1942 р., похований на Пискарьовському кладовищі. Реабілітований у січні 1991 р.

Фрадинський О.А.

ОКРЕМИЙ КОРПУС ПРИКОРДОННОЇ ВАРТИ (1893-1918 рр.) – спеціальне воєнізоване формування у складі Міністерства фінансів Російської імперії, основним завданням якого стала охорона державного кордону та боротьба з контрабандою. Утворений 15(27) жовтня 1893 р. указом імператора Олександра III шляхом виокремлення Прикордонної варті зі складу Митного департаменту та подальшої реорганізації у **ОКПВ** з підпорядкуванням безпосередньо Міністру фінансів, який оголошувався Шефом корпусу. Безпосереднє керівництво **ОКПВ** здійснював командир корпусу. Першим шефом корпусу став С.Ю. Вітте, а першим коман-

диром було призначено генерала від артилерії **О.Д. Свін'їна** – героя російсько-турецької війни 1877-1878 рр. Для **ОКПВ** було встановлено храмове свято яке припало на 21 листопада (4 грудня) – день Введення у храм Пресвятої Богородиці, а Богородиця стала святою покровителькою корпусу.

На момент утворення **ОКПВ** в Міністерстві фінансів, якому підпорядковувалися митники та прикордонники створилася конфліктна ситуація – прикордонні бригади, які були сформовані на військових засадах підпорядковувалися митним округам, керівниками яких були цивільні чиновники. Це створювало конфлікти і непорозуміння, а також впливало на рівень несення прикордонної служби та сприяло падінню престижу військового мундиру.

Основне завдання **ОКПВ** полягало у запобіганні таємному перевезенню товарів через сухопутний та морський кордон європейської Росії, Закавказзя, Великого князівства Фінляндського, Закаспійську область, річок Пяндж та Амудар'ї. Окрім цього на **ОКПВ** покладалася виконання політичного та поліцейського нагляду в інтересах Міністерства Внутрішніх справ, а також карантинні функції на кордоні. Одним із ефективних методів протидії контрабанди було визнано розвідувальну роботу, яка полягала у створенні в прикордонній зоні інформаційної мережі, що мала на меті збір агентурних відомостей. За необхідності службовим особам **ОКПВ** дозволялося застосовувати зброю. Так, протягом 1893-1913 рр. прикордонники 3595 разів застосували зброю, внаслідок чого 1302 порушники було вбито, а 1702 – поранено. Втрати **ОКПВ** склали 177 осіб вбитими та 369 – пораненими. Особливо небезпечною була ситуація у Закавказзі.

Свін'їн О.Д., командир ОКПВ у 1893-1908 роках

Шеф **ОКПВ** був наділений широкими повноваженнями по організації прикордонного нагляду, адміністративній, інспекторській та господарській діяльності корпусу – визначав райони діяльності бригад, місце розташування штабів, штатну чисельність особового складу, правила застосування зброї, порядок проведення обшуків та виїмок при розшуку контрабанди, затверджував на посаді командира **ОКПВ** (після узгодження його кандидатури з імператором), начальника штабу та завідуючого військово-судовою частиною **ОКПВ**, приймав рішення про зарахування на посади офіцерів і цивільних чиновників, а також про їх звільнення, затверджував атестації посадових осіб корпусу. Шефами **ОКПВ** були Вітте С.Ю. (1893-1903 рр.), Плеске Е.Д. (1903-1904 рр.), Коковцов В.М. (1904-1905 рр., 1906-1914 рр.), Шипов І.П. (1905-1906 рр.), Барк П.Л. (1914-1917 рр.)

Для керівництва охороною кордону було створено Управління **ОКПВ** до складу якого увійшли: командир **ОКПВ** (він же начальник управління), помічник командира, чини для доручень, штаби **ОКПВ** (складалися із 4 відділів 1 – стройове, інспекційне та мобілізаційне; 2 – прикордонного нагляду; 3 – озброєння, спорядження та лазарету; 4 – господарське); окремі частини – медична, судова, морська, будівельна, екзекуторська, журнальна і типографська. Командир корпусу отримав усі військово-дисциплінарні, командні, інспекторські та стройові права і обов'язки. Командирами **ОКПВ** були Свіньїн О.Д. (1893-1908 рр.), Пихачов М.А. (1908-1917 рр.), Мокасей-Шибінський Г.Г. (1917-1918 рр.). Таким чином було створено передумови для перетворення **ОКПВ** у окремий рід військ, штаб яких займався питаннями комплектації, навчання, матеріально-технічного забезпечення, а також розробляв необхідні службові інструкції та інші документи, що врегульовували питання охорони кордону.

З метою впорядкування управління **ОКПВ** в лютому 1899 р. було затверджено нову організаційну структуру корпусу за якою він поділявся на 7 округів з місцями дислокації у Санкт-Петербурзі, Тифлісі, Вільно, Варшаві, Бердичеві, Одесі і Таш-

кенті. Війська **ОКПВ** було поділено на 31 бригаду (Санкт-Петербурзька, Ревельська, Аренсбургська, Ризька, Горджинська, Таурогенська, Вержболовська, Граєвська, Ломжинська, Рипінська, Олександрівська, Каліфська, Велюньська, Ченстоховська, Новобржеська, Сандомирська, Томашівська, Волинська, Волочиська, Хотинська, Скулянська, Ізмаїльська, Одеська, Кримська, Чорноморська, Карська, Єлизаветпольська, Єриванська, Бакинська, Закаспійська, Амудар'їнська), 2 особливих відділи (Біломорський та Керченський) та крейсерської флотилії корпусу у складі 10 крейсерів. Штатна чисельність **ОКПВ** складала 36709 осіб, із них генералів та офіцерів – 1033, об'їждчиків – 12101, стражників – 23575.

В зв'язку із побудовою Китайської Східної залізничної дороги та потребою в її охороні в 1901 р. у складі **ОКПВ** було створено особливий Заамурський прикордонний округ, куди увійшли 4 бригади, 12 загонів, 55 рот, 6 залізничних батальйонів та 6 кінних артилерійських батарей зі штатом у 495 генералів і офіцерів та 25 000 нижніх чинів.

З початком I Світової війни частини **ОКПВ** (окрім розміщених у Закавказзі та Середній Азії бригад) були розгорнуті відповідно до штатів військового часу та підпорядковані Військовому міністерству. Із особового складу **ОКПВ** формувалися кавалерійські та піхотні полки, окремі сотні та артилерійські дивізіони і батареї, розвідувальні загоны. Навесні 1915 р. на австрійський фронт було переміщено частини Заамурського округу.

1 січня 1917 р. **ОКПВ** було перейменовано в Окремий прикордонний корпус. 30 березня 1918 р. Управління Окремого прикордонного корпусу було ліквідовано. Замість нього у структурі Наркомату фінансів створено Головне управління прикордонної охорони. У вересні 1918 р. прийнято рішення про необхідність ліквідації прикордонної охорони, про що було порушено клопотання перед Головою Військово-Революційної Ради Л.Д. Троцьким, який розпорядився створити тимчасову Ліквідаційну комісію, яка б закінчила свою роботу до 15 лютого 1919 р.

Фрадинський О.А.

ОКТАВА – податок на зовнішню торгівлю у Візантійській імперії, запроваджений імператором Юстиніаном у VI ст.н.е. Після його приходу до влади, з метою впорядкування зовнішньої торгівлі та поповнення державної скарбниці, було засновано постійні митниці у основних морських гаванях Візантії – Авідосі та Ієроні, в яких митникам було вказано утримувати **О.**, розмір якої становив 1/8 частина (12,5%) від вартості імпортованого товару. Згодом ця норма поширилася і на товари, що надходили в Константинополь сухопутними шляхами.

В історичних джерелах **О.** згадується і як основний митний збір Візантійської імперії і як універсальний податок на торговельну операцію. Існує припущення, про дуалістичний характер **О.**, яка

Юстиніан I (483-565 рр. н.е.).

Фрагмент мозаїк в церкві Сан-Вітале (Італія)

об'єднала у собі торговий податок (аналог сучасного ПДВ) та митний збір (аналог сучасного мита). При цьому на митну складову припадало 10% обов'язкового платежу, а 2,5% складала його

торгова частина. Таке співвідношення може характеризувати **О.** як важливий протекціоністський інструмент захисту економіки Візантії.

Фрадинський О.А.

ОКТРУА (від франц. «Octroi» – дарування, надання) – ввізне мито, що з'явилося у Франції в XIII ст. **О.** стягувалось у міських заставах при ввезенні споживчих товарів. **О.** називалися також і привілеї монопольних торговельних компаній у XVI-XVIII ст.

За часів Римської імперії **О.** вживалося як «vectigalia portorium» – податок на в'їзд / відправлення в провінцію (для тих міст, яким було дозво-

лено стягувати «portorium» загальними доходами з державної скарбниці); тому припускають, що **О.** була формою податку на в'їзд / виїзд з римської території або на товари на ринку.

О. було скасовано в більшості країн у кінці XIX – початку XX ст. в результаті створення єдиного внутрішнього ринку.

Туржанський В.А.

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ – система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів. **О.р.д.**, а отже, і застосування оперативно-технічних засобів її здійснення, спрямована не лише на одержання даних, важливих для підготовки і проведення слідчих дій, виявлення ознак злочину, але й на розкриття злочину, тобто на здобуття даних, які підтверджують факт вчинення злочину і вказують на особу, яка його вчинила. У кожному випадку наявності підстав для проведення **О.р.д.** заводиться оперативно-розшукова справа. Постановою про заведення такої справи підлягає затвердженню начальником органу внутрішніх справ, підрозділу внутрішньої безпеки МВС, органу СБУ, Державної прикордонної служби України, охорони вищих посадових осіб, Служби зовнішньої розвідки України, органу, установи виконання покарань чи слідчого ізолятора, оперативного підрозділу органів доходів і зборів (оперативного підрозділу податкової міліції та підрозділами, які ведуть боротьбу з контрабандою) або його уповноваженим заступником. Підставами для заведення оперативно-розшукових справ є наявність достатньої інформації, одер-

жаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів. Порядок ведення таких справ визначається окремим нормативно-правовим актом СБУ. Організаційною формою **О.р.д.** є оперативно-розшукові заходи, що становлять собою сукупність окремих управлінських рішень та оперативно-розшукових дій, об'єднаних єдиною метою і спрямованих на вирішення визначених тактичних завдань. Метою провадження оперативно-розшукових заходів є отримання масиву даних, які відповідатимуть критеріям допустимості, а тому можуть бути використанні у кримінальному судочинстві. Принципами **О.р.д.** є: конституційний принцип законності; принцип гуманізму; принцип рівності прав людини і громадянина перед законом; принцип поваги і дотримання прав і свобод людини і громадянина у **О.р.д.**; принцип оперативності (наступальний характер діяльності); принцип всебічності, повноти та об'єктивності ведення справи; принцип здійснення юридичної діяльності лише уповноваженим на це законом суб'єктом; принцип залучення конфідентів; принцип конспірації та принцип відповідності рівня оперативно-розшукового реагування.

Шмигельський В.В.

ОПЕРАТОР ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ – підприємство, що здійснює свою господарську діяльність для забезпечення функціонування засобів, споруд та мереж поштового зв'язку з метою надання послуг поштового зв'язку.

Всі **О.п.з.** незалежно від їх організаційно-правової форми користуються рівними правами і виконують однакові обов'язки відповідно до законодавства України, крім виключних прав і обов'язків національного оператора. **О.п.з.** забезпечують доступ користувачів до інформації про тарифи, правила надання послуг поштового зв'язку, строки пересилання поштових відправлень, режими роботи об'єктів поштового зв'язку, заборонені до пересилання предмети, відповідальність операторів перед користувачами. **О.п.з.** мають право інформувати

користувачів про надання ними послуг поштового зв'язку через засоби масової інформації та шляхом розповсюдження рекламних повідомлень.

О.п.з. самостійно планують свою діяльність і визначають перспективи свого розвитку, виходячи з попиту на послуги поштового зв'язку та замовлень держави на ці послуги. Для забезпечення сталих умов роботи та розвитку власної мережі поштового зв'язку оператор має право здійснювати внутрішньогосподарську централізацію, перерозподіл та використання власних ресурсів. Доходи філіалів національного оператора від господарської діяльності у сфері надання послуг поштового зв'язку визначаються у межах доходних надходжень, перерозподілених між філіалами.

Фрадинський О.А.

ОПЕРАЦІЇ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВОЮ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ

ВІДНОСИНАХ – операції з перероблення (оброблення, збагачення чи використання) давальниць-

кої сировини в результаті технологічного процесу із зміною коду згідно з УКТ ЗЕД незалежно від кількості виконавців, а також етапів (операцій з перероблення цієї сировини) з метою отримання готової продукції за відповідну плату. До **О.д.с.** належать операції, в яких сировина замовника на конкретному етапі переробки, а також на заключному, є основним матеріалом та її вартість становить не менш як 20 відсотків загальної вартості готової продукції, при цьому обов'язковим є попереднє здійснення поставки давальницької сировини виконавцю та повернення виготовленої з неї готової продукції замовнику.

О.д.с. розглядають як один із видів виходу суб'єктів ЗЕД на зовнішній ринок. Операції з давальницькою сировиною здійснюються тоді, коли в одній країні є потужності для видобування та виробництва сировини, а в іншій – потужності для її переробки. Переробне підприємство однієї країни зобов'язується переробити давальницьку сировину своїми засобами і поставити її постачальнику готову продукцію.

Використання таких операцій є виправданим заходом щодо можливості функціонування ряду підприємств та цілих галузей України. Найбільшу питому вагу (за вартістю) ввезення давальницької сировини в обсягах імпорту галузевих груп товарів мають шкірсировина, хутро та вироби з них, товари легкої промисловості, мінеральні продукти. Основними країнами-імпортерами сировини є Російська Федерація, Німеччина, Італія. Найбільшу питому вагу вивезення готової продукції в обсягах галузевих груп товарів мають товари легкої промисловості, деревина та целюлозно-паперові вироби.

До об'єктивних причин поширення та використання схем переробки давальницької сировини серед українських підприємств-переробників можна віднести: дефіцит власних сировинних ресурсів за наявності потужного комплексу переробних підприємств; відсутність у переробних підприємств оборотних коштів, достатніх для придбання нового обладнання та необхідної кількості сировини; бажання завантажити власні виробничі потужності.

ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ, ЩО ЗБЕРІГАЮТЬСЯ НА МИТНОМУ СКЛАДІ – операції щодо зберігання товарів на складах органу доходів і зборів, які здійснюються на підставі заяви власника товару або уповноваженої ним особи і з дозволу начальника органу доходів і зборів або уповноваженої ним особи.

З товарами, які зберігаються на митному складі можуть проводитися такі операції: операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів (з метою раціонального розміщення, чищення, провітрювання, створення оптимального температурного режиму зберігання, сушіння, захист від корозії, боротьба із шкідниками, інвентаризація); підготовка товарів за

Основними мотивами здійснення давальницьких операцій для замовника, з одного боку, може бути бажання знайти можливість зниження собівартості продукції за рахунок зменшення витрат на оплату праці, здійснюючи переробку у країнах з більш низьким рівнем заробітної плати, а з іншого – відсутність у країні замовника відповідних технологій та технологічних потужностей для здійснення виробництва.

Проте такі операції не є однозначними за своєю суттю. З одного боку, вони забезпечують безперервний цикл виробництва продукції в декількох країнах, а у деяких випадках – є єдиною прийнятною схемою функціонування багатьох українських підприємств, розташованих далеко від сировинних баз. З іншого боку, до негативних наслідків застосування таких операцій можна віднести залежність цілих галузей економіки від іноземних постачальників, низький рівень технічного та технологічного забезпечення виробництва, низький рівень оплати праці тощо.

В Україні операції з давальницькою сировиною до набуття чинності МКУ від 13.03.2012 р. № 4495-VI, регламентувались ЗУ «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» (2001 р.). Проте у МКУ визначення поняття **О.д.с.** відсутнє. У той же час МКУ регулює такі операції як операції з іноземними товарами, які піддаються переробці на митній території або за її межами у встановленому законодавством порядку без застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.

Згідно МКУ кількість операцій з переробки товарів у митному режимі переробки на митній території не обмежується. Такі операції можуть включати: 1) власне переробку товарів, у тому числі: обробку, монтаж, демонтаж, використання окремих товарів, які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки; 2) ремонт товарів, у тому числі модернізацію, відновлення та регулювання, калібрування.

Вакульчик О.М.

дозволом органу доходів і зборів до продажу (відчуження) та транспортування (відчуження, транспортування, консолідацію, подрібнення партій, маркування, формування відправлень, сортування, зберігання у цілях транзиту); змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик і властивостей, що істотно відрізняють її від вихідних складових; взяття проб та зразків.

Не дозволяється проведення операцій, які призводять до зміни характеристик товару за, якими були класифіковані ці товари. Перелік та порядок здійснення таких операцій встановлюються КМУ або уповноваженим ним органом.

Попель С.А.

ОПЕРАЦІЇ МДП – перевезення на умовах Конвенції МДП, з використанням національного законодавства у визначених випадках, митною територією України – з митниці відправлення або проміжної митниці в митницю призначення або проміжну митницю. З 01.01.2009 р. всі операції МДП проводяться з використанням європейської митної інформаційної системи NCTS (New Customs Transit System). Дія Конвенції МДП поширюється на перевезення товарів, які виконуються без проміжного перевантаження останніх, з митниці відправлення в митницю призначення транспортними засобами, зчепами дорожніх транспортних засобів або в контейнерах з перетином одного чи декількох кордонів за умови, що все МДП чи його частина від початку й до кінця здійснюється автомобільним транспортом.

О.МДП виконується за умови, що товари перевозяться транспортними засобами за наявності свідоцтва про допущення дорожнього транспортного засобу до перевезення вантажів під митними печатками й пломбами (за винятком перевезень

великогазових чи громіздких вантажів), а товари, що перевозяться в контейнерах, – Свідоцтва про допущення контейнера до перевезення вантажів під митними печатками й пломбами за типом конструкції чи Свідоцтва про допущення контейнера до перевезення вантажів під митними печатками й пломбами, виданого на будь-якому етапі після виготовлення контейнера.

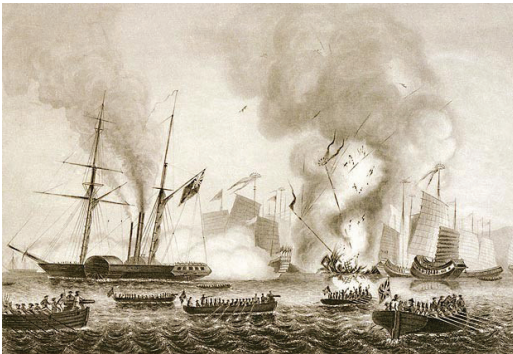
Держатель книжки МДП, який здійснює **О.МДП** і прибуває в Україну з іншої країни, або держатель книжки МДП, який здійснює МДП і виїжджає за кордон, повинен мати: реєстраційні документи на транспортний засіб і посвідчення водія, що відповідають вимогам Конвенції про дорожній рух (Відень, 1968 р.); на транспортному засобі – реєстраційний номерний знак, літери якого відповідають латинському алфавітові, прямокутні таблички з надписом «TIR», що відповідають вимогам статті 16 Конвенції МДП, а також розпізнавальний знак держави, у якій зареєстровано цей транспортний засіб; Свідоцтво про допущення.

Гармаш Є.В.

ОПІУМНІ ВІЙНИ – військові конфлікти між Великобританією та Китаєм у середині XIX ст. (1840-1842 рр. та 1856-1860 рр.) в основі яких покладено передумови торгівельного характеру, в першу чергу, – закритість торгівельного ринку Китаю для західної торгівлі та дискримінація європейських торговців. Перші торгівельні представництва європейців з'явилися у Китаї на початку XVI ст., коли іспанці заснували свої факторії у місті Нінгфо, у 1522 р. португальцями було утворено колонію Макао, у 1662 р. французи відкрили своє торгівельне представництво у Кантоні. При цьому поряд із торгівельною було розгорнуто місіонерську діяльність, наслідками якої став активний перехід китайців у християнську віру. Намагаючись зберегти власні вікові традиції, китайський уряд обмежив для європейців у 1757 р. торгівлю, дозволивши торгувати лише через порти Макао та Кантон. Усі торгівельні угоди європейців у цих портах повинні

були здійснюватись при посередництві китайської торгової спілки купців Гонга, яка підпорядковувалась китайському уряду. Це, у свою чергу, надмірно обмежувало торгівлю, концентрувало її в одних руках та виключало вільну конкуренцію. Розвиток промислового виробництва у Англії вимагав пошуку нових ринків збуту, одним із найбільш перспективних розглядався густонаселений Китай, окрім того він був важливим постачальником чаю, який широко увійшов у вжиток англійців. Ще одним інтересом англійської корони у Китаї стали контрабандні поставки з Індії опіуму, активними споживачами якого були китайці. Для транспортування його із портів Калькутта і Бомбей було розроблено спеціальні, добре озброєні кораблі, які отримали назву «опіум-кліперів».

З метою обмеження впливу англійських торговців у Китаї та знищення контрабандних поставок опіуму, китайський уряд оголосив полоненими англійських торгівельних представників, умовою звільнення яких назвав добровільну видачу опіуму та припинення його поставок. У відповідь на явно недружні заходи, уряд Великобританії направив у Китай військовий експедиційний корпус. Метою військової експедиції, яка отримала назву «Першої **О.в.**» було: повне задоволення вимог англійських підданих у Китаї; отримання прав на вільну торгівлю у китайських портах; уникнення подібних ситуацій у майбутньому. Результатом війни стало укладення 29 серпня 1842 р. Нанкінського договору за яким Китай виплатив Великобританії контрибуцію у 21 мільйон доларів США, оплатив конфіскований у англійських купців опіум на суму 6 мільйонів доларів США, передав її у власність Гонконг та відкрив для англійської торгівлі порти Кантон, Амой, Фучжоу, Нинбо, Шанхай.

*Бій англійського фрегата «Немесіс» з китайськими джонками в Аньсунській бухті
7 січня 1841 року*

Особливою статтею Нанкінського договору було передбачено його перегляд через 10 років після укладання. Дипломатичні представники Великобританії, Франції та США передали Китаю спільні вимоги про перезаключення договорів 1842–1844 рр., вимагаючи права необмеженої торгівлі на усій китайській території та офіційного дозволу на торгівлю опіумом. Китайським урядом такі вимоги було визнано неприйнятними, що призвело до відкритого військового конфлікту у 1856 р. Результатом військових дій став Пекінський договір, за яким Китай виплатив Вели-

кобританії та Франції 11 мільйонів доларів США контрибуції, відкрив для іноземної торгівлі порт Тяньцзінь та дозволив використовувати китайців у якості робочої сили, в колоніях Великобританії та Франції. Проте, для Китаю найстрашнішим результатом **О.в.** стало стрімке збільшення кількості наркоманів, якщо на початку Першої **О.в.** із 416 млн. китайців курцями опіуму було близько 2 мільйонів осіб, то у 1881 р. – із 369 мільйонів населення кожен третій (120 мільйонів осіб) вважався опіумним наркоманом.

Фрадинський О.А.

ОРГАНИ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ – термін, що виник у зв'язку з створенням на базі ДПСУ та ДМСУ Міністерства доходів і зборів України та введений Законом України «Про внесення змін до МКУ у зв'язку з проведенням адміністративної реформи» від 04.07.2013

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ – сукупність організаційних структур, конкретних форм та методів управління, а також інструментів, за допомогою яких реалізується державне управління в галузі митної справи. Він поєднує в собі організаційний та функціональний механізми. В основу **О.-ф.м.** покладено організаційну

№ 405-VII на заміну терміну «митний орган». До **О.д.з.** відносять: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, митниці та митні пости.

Прус Л.Р.

структуру органів державного управління митною справою. Зазначимо одразу, коли йдеться про реалізацію державного управління, ми застосовуємо визначення «державне управління в галузі митної справи», а коли про систему державного управління, то як її підсистему ми розглядаємо «систему державного управління митною справою».

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ – міжнародна організація в галузі залізничного транспорту, створена на нараді міністрів залізничного транспорту 28 червня 1956 р. в м. Софія (Республіка Болгарія) щодо формування передумов для здійснення міжнародних залізничних перевезень в напрямку між Європою і Азією. Основою існування і роботи **ОСЗ** є «Положення про **ОСЗ**», яке має характер міжнародного договору.

У роботі **ОСЗ** як міжурядової організації беруть участь 27 країн: Азербайджан, Албанія, Білорусь, Болгарія, Угорщина, В'єтнам, Грузія, Іран, Казахстан, Китай, КНДР, Куба, Киргизія, Латвія, Литва,

Молдова, Монголія, Польща, Росія, Румунія, Словаччина, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Україна, Чехія та Естонія. Крім того, в якості спостерігачів у **ОСЗ** беруть участь Німецька, Французька, Грецька, Фінська, Сербська залізниці і ЗАТ «Залізниця Дьйор – Шопрон – Ебенфурт».

На початку 50-х років ХХ ст. у зв'язку зі зростаючим розвитком соціальних та економічних зв'язків між соціалістичними країнами, стало необхідним створення єдиних правових і економічних норм для забезпечення пасажирських і вантажних перевезень у міжнародному сполученні.

ОСЗ – єдина міжнародна організація, в рамках якої сьогодні вирішуються практично всі питання (економічні, фінансові, експлуатаційні та технічні) функціонування залізничного транспорту в умовах його структурних перетворень.

Найважливішим з основних напрямків діяльності **ОСЗ** є ведення справ Угоди про міжнародне залізничне пасажирське сполучення (СМПС), Угоди про міжнародне залізничне вантажне сполучення (СМГС), Договору про правила користування вагонами в міжнародному сполученні (ППВ), Договору про Міжнародний залізничний пасажирський тариф (МПТ), Договору про єдиний транзитний тариф (ЕТТ), Договору про Міжнародний транзитний тариф (МТТ), Договору про Правила розрахунку за перевезення в міжнародному пасажирському і вантажному сполученнях.

Основні напрямки роботи **ОСЗ** на період 2006-2016 рр.: забезпечення, розвиток і удосконалення міжнародних залізничних перевезень на

евроазіатському просторі; підвищення конкурентоздатності перевезень залізничним транспортом країн-членів **ОСЗ**; удосконалення нормативної законодавчої бази, що регламентує безперешкодне перевезення вантажів і пасажирів; продовження роботи з пошуку шляхів зближення і гармонізації правових систем СМГС і КОТІФ на основі існуючої «Спільної точки зору», впровадження на залізницях країн-членів **ОСЗ** проекту уніфікованої накладної ЦІМ/СМГС; продовження робіт з ревізії СМГС і СМПС із метою наближення цих нормативних документів до реалій і вимог сьогодення, виходячи з необхідності розвитку ринкових відносин і захисту інтересів клієнта; проведення робіт з актуалізації Правил перевезень небезпечних вантажів і гармонізації їх із правилами RID; продовження роботи з розвитку й удосконалення існуючих транспортних коридорів **ОСЗ**; подальше зміцнення співробітництва і взаємодії залізниць, насамперед в галузі пасажирських і вантажних перевезень, удосконалення інфраструктури і рухомого складу; створення швидкісних магістралей для перевезень пасажирів і вантажів у міжнародному сполученні; розвиток мультимодальних

перевезень між Європою й Азією, враховуючи контейнерні перевезення; удосконалення тарифної політики з метою створення конкурентних тарифів при організації перевезень у міжнародному вантажному сполученні за участю транспортних коридорів **ОСЗ**; продовження роботи з удосконалення і гармонізації системи опису й кодування вантажів у міжнародному вантажному сполученні, а також правил користування вагонами в міжнародному вантажному сполученні.

Укрзалізниця була прийнята в **ОСЗ** в червні 1992 р. Укрзалізниця як один із найактивніших членів **ОСЗ** разом із залізницями Росії, Білорусії, Казахстану, Польщі та ін. бере участь у роботі всіх органів **ОСЗ**, а це: Комісія з транзитної політики та стратегії розвитку, Комісія з транспортного права, Комісія з вантажних перевезень, Комісія з пасажирських перевезень, Комісія з інфраструктури і рухомого складу, Постійна робоча група з кодування та інформатики, Постійна робоча група з фінансових і розрахункових питань.

Укрзалізниця є учасником усіх Угод, Договорів і тарифів, що діють у рамках **ОСЗ**.

Прус Л.Р.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА – міжурядова регіональна організація, об'єднує 12 держав Чорноморського басейну, Закавказзя і Балкан. 25 червня 1992 р., в ході зустрічі на вищому рівні в Стамбулі, представники держав підписали Декларацію про Чорноморське економічне співробітництво, що визначила пріоритетні напрями і основні механізми цього регіонального співробітництва.

5 червня 1998 р. на саміті в м. Ялта глави держав/урядів Азербайджану, Албанії, Болгарії, Вірменії, Греції, Грузії, Молдови, Російської Федерації, Румунії, Туреччини й України підписали Статут **ОЧЕС**. Підписанням Статуту завершився процес створення нової міжнародної регіональної економічної організації. 1 травня 1999 р. після ратифікації Статуту парламентами держав-членів відбулась інавгурація цієї організації і поява її на міжнародній арені. Відповідно до Статуту **ОЧЕС** країни-учасниці співпрацюють між собою в таких

сферах: торгівля і економічний розвиток; банківська справа і фінанси; зв'язок; енергетика; транспорт, сільське господарство і агропромисловість; охорона здоров'я і фармацевтика; охорона довкілля; туризм; наука і техніка; обмін статистичними даними і економічна інформація; співробітництво між митними й іншими прикордонними органами; контакти між людьми; боротьба з організованою злочинністю, незаконним обігом наркотиків, зброї і радіоактивних матеріалів, актами тероризму і незаконною міграцією.

В рамках Платформи співробітництва між державами здійснюється взаємодія між **ОЧЕС** і ЄС. Діяльність організації доволі швидко стала предметом уваги за межами регіону. В результаті, через кілька років після її створення, сформувався інститут спостерігачів **ОЧЕС**. В їх числі – Австрія, Єгипет, Ізраїль, Італія, Німеччина, Польща, Словаччина, Туніс, Франція. Країни-спостерігачі запрошуються на засідання старших посадових осіб і зустрічі міністрів іноземних справ, беруть участі в тих заходах, які становлять для них інтерес. Статус спостерігача при **ОЧЕС** можуть мати і міжнародні організації (наприклад, Європейська енергетична хартія), зацікавлені в розвитку регіонального економічного співробітництва. В роботі **ОЧЕС** беруть участь представники міжнародних організацій: ЄЕК ООН, Економічна і соціальна комісія для Азії і Тихого океану (ЕСКАТО ООН), Європейська конференція міністрів транспорту (ЕКМТ), Європейська комісія, Парламентська асамблея **ОЧЕС** (ПАЧЕС), Чорноморський банк торгівлі і розвитку (ЧБТР), а також представники неурядових організацій.

Основними цілями **ОЧЕС** є: створення режиму вільного руху товарів, послуг, капіталів; форму-

вання інфраструктури бізнесу – мережі банків і ділових центрів для фінансування й інформаційної підтримки державних і приватних інвестицій в інфраструктурні проекти; спорудження спільними зусиллями об'єктів інфраструктури на транспорті, створення нових транспортних комунікацій, перехід на сучасні транспортні і складські технології; створення транспортних коридорів; організація паромного сполучення між портами Чорного моря тощо; використання і охорона ресурсів Чорного моря – біологічних, мінеральних, водних, в тому числі в галузі морського рибальства і риборозведення; співробітництво в розвитку паливно-сировинної бази регіону, раціональному використанні енергії, будівництві газо- і нафтопроводів, модернізації нафтопереробних підприємств, будівництві терміналів на березі Чорного моря, використання нетрадиційних джерел енергії; співробітництво в технічному переозброєнні металургійних підприємств і в агропромисловому комплексі, розвитку телекомунікацій країн **ОЧЕС**; кооперація в розвитку уніфікованої митної системи країн регіону. Членами Організації є 12 країн: Азербайджан, Албанія, Болгарія, Вірменія, Греція, Грузія, Молдова, Росія, Румунія, Сербія, Туреччина та Україна.

Вищим органом **ОЧЕС** є саміти, що проводяться за узгодженням країн-учасниць, розглядають принципи питань багатосторонньої взаємодії. Головним постійним органом **ОЧЕС**, що приймає рішення, є Рада міністрів закордонних справ (РМЗС). Засідання Ради проводяться, як правило, двічі на рік, по закінченню головування країни. Рада вирішує всі питання щодо функціонування **ОЧЕС**, розглядає результати діяльності допоміжних органів і приймає відповідні резолюції, рішення та рекомендації. Рішення РМЗС приймаються консенсусом. У період між засіданнями Ради координацію діяльності в рамках **ОЧЕС** здійснює діючий голова – міністр закордонних справ головної країни.

Комітет старших посадових осіб (КСПО) **ОЧЕС** репрезентує міністрів закордонних справ країн-членів між засіданнями РМЗС і діє від їх імені. Зокрема, КСПО розглядає діяльність допоміжних органів, виконання рішень і рекомендацій Ради, готує пропозиції щодо прийняття Радою нових рішень та вносить для затвердження Радою проект бюджету **ОЧЕС**. Допоміжними органами **ОЧЕС** є робочі групи, які проводять регулярні засідання для обговорення конкретних напрямів галузевого співробітництва. В рамках **ОЧЕС** функціонують робочі групи з таких питань: сільського господарства, фінансів та банківської діяльності, боротьби зі злочинністю, інформаційних та телекомунікаційних

технологій, співробітництва у надзвичайних ситуаціях, енергетики, захисту навколишнього середовища, обміну статистичними даними, охорони здоров'я і фармацевтики, науки і технологій, малого та середнього бізнесу, туризму, торгівлі та економічного розвитку, транспорту, культури, освіти. Крім того, в разі необхідності можуть створюватися тимчасові робочі групи експертів з конкретних питань.

Виконавчим органом **ОЧЕС** є Постійний Міжнародний Секретаріат **ОЧЕС**, що розташований у м. Стамбул. Секретаріат функціонує під загальним керівництвом діючого голови **ОЧЕС**. Безпосереднє керівництво здійснюється Генеральним секретарем ПМС **ОЧЕС**. Парламентська асамблея **ОЧЕС** представляє національні парламенти держав-членів і забезпечує постійну підтримку процесу чорноморського співробітництва на консультативній основі. Асамблея складається з 70 членів, що призначаються національними парламентами на строк не менше одного року. Кількість делегатів від кожної країни приблизно відповідає чисельності її населення. Кожна національна делегація працює на постійній основі. Підприємництво в структурі **ОЧЕС** представлено Діловою радою – міжнародною недержавною неприбутковою організацією, що складається з представників ділових співтовариств держав-членів **ОЧЕС**. На рівні місцевих влад країн-учасниць **ОЧЕС** діє Чорноморський клуб. В рамках **ОЧЕС** є Координаційний центр з обміну статистичними даними і економічною інформацією (Туреччина) і Регіональний енергетичний центр (Болгарія).

У рамках **ОЧЕС** підписана низка документів про регіональне співробітництво, серед яких: Угода між урядами держав-учасниць про співробітництво у наданні надзвичайної допомоги і ліквідації надзвичайних ситуацій, що виникли внаслідок лих природного і техногенного характеру; Угода про співробітництво у боротьбі зі злочинністю, зокрема організованою; Меморандуми про взаєморозуміння у сприянні вантажним автоперевезенням у регіоні, з розвитку морських магістралей регіону **ОЧЕС**, про скоординований розвиток Чорноморського транспортного кільця швидкісних автомагістралей, про взаєморозуміння у співробітництві між дипломатичними академіями та інститутами при міністерствах закордонних справ країн-членів **ОЧЕС**. Підписані також Угода про спрощення візових процедур для підприємців та Угода про спрощення візового режиму для водіїв вантажних автотранспорту країн-членів **ОЧЕС**.

Барановський О.І.

ОРДЕН (від нім. orden, лат. ordo – знак, розряд) – знак відзнаки, почесна державна нагорода за особливі заслуги. Орденські знаки набули поширення у Європі в XIV-XVI ст., як придворні ордени, засновані монархами для заохочення дворян. В Англії Орден Підв'язки 1348-1350 рр. та орден Бані

1399 р., в Бургундії, Іспанії та Австрії Орден Золотого Руна 1429 р., у Франції Орден Святого Духа 1579 р. Найбільша кількість **О.** виникла в XVIII-XIX ст., в тому числі, в тих державах Азії де раніше **О.** не було: в Туреччині Орден Півмісяця 1799 р., в Ірані Орден Лева і Сонця 1808 р., в Японії Орден

Сонця, яке сходить 1875 р., в Китаї Орден Подвійного Дракона 1882 р.

О., як правило складається зі знака (хреста, зірки, а бо ін.), який носили на стрічці або ланцюжку, з XVIII ст. на колодці (за допомогою булавки або гвинта), та широкій стрічці певних кольорів, яку носили через плече для вислих ступенів **О.** Кожний **О.** має один або декілька ступенів. Між **О.** також існувала своя ієрархія.

У разі переїзду громадян на постійне місце проживання до інших держав їм дозволяється вивозити особисті нагороди, на які є орденські книжки або нагородні посвідчення. Вивезення громадянами, які переїжджають на постійне місце проживання до іншої держави, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки. У випадку належності державних нагород до інших історичних епох вони вважаються культурною цінністю, якщо виготовлені до 1950 р., як пластика малих форм.

Калашникова О.Л.

Орден Золотого Руна

ОRENDA МИТА – практика передачі права на збирання митних платежів, поширена у Великому Князівстві Литовському. Князь надсилав дозволений лист до воеводи, в якому зазначалось, кому, на який термін і на яких умовах передавались в оренду митні збори. Зазвичай термін **О.м.** становив три роки, а встановлена для кожного окремого випадку орендна плата мала вноситися щор., рідше щопівр. у визначений день. Переважно вона здійснювалась у грошовій формі, хоча інколи встановлювалося, що деяка частина буде сплачуватись певними виробами. **О.м.** потребувала чималих капіталів, а їх мали лише великі підприємці або магнати (у більшості випадків – євреї). Як митники-орендарі фігурують одні й ті ж особи: Аврам і Міхель Єзофовичі та інші члени родини Ребен-

ковичів, Лерин Геріш, Шамак Данилович, Нисан Шимшич та ін.

Система оренд або відкупів дозволяла отримувати живі гроші для державних потреб та була вигідною як євреям, так і владі, бо остання завжди могла розраховувати на отримання позичок від перших. Нерідко конкурентами євреїв-кредиторів у цій справі ставали підприємливі шляхтичі. Особливою активністю відзначалася родина Борзобогатих-Красенських. Однак у більшості випадків шляхті так і не вдалося монополізувати такий вид економічної діяльності.

З наданням права стягувати мита тим чи іншим особам, звільненням шляхти від сплати мит з товарів власного виробництва було пов'язане поступове зменшення митних надходжень.

Ченцов В.В.

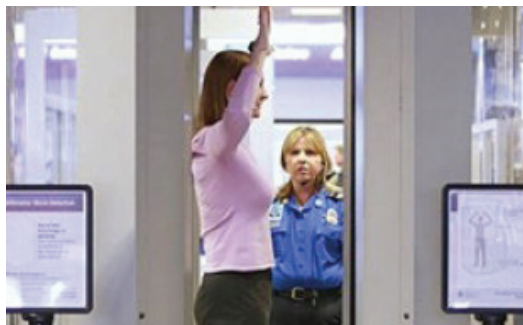
ОРІЕНТУВАННЯ – інформація про осіб та/або транспортні засоби, за допомогою яких можуть бути вчинені порушення законодавства України з питань державної митної справи, а також інформація про товари, що можуть бути об'єктом правопорушення, яка створена органами доходів і зборів самостійно за результатами здійснення аналітичної роботи або отримана органами доходів і зборів. **О.** як один з інструментів розробки і реалізації заходів з управління ризиками використовуються для невідкладного інформування митниць про осіб та/або транспортні засоби, за

допомогою яких можуть бути вчинені порушення законодавства України з питань державної митної справи, про товари, які можуть бути об'єктом правопорушення, та про застосування форм контролю для виявлення, запобігання та припинення таких порушень. Джерелом інформації щодо **О.** є відомості, отримані митницею від інших органів державного контролю, міжнародних організацій, митних та інших уповноважених органів іноземних держав, власні аналітичні напрацювання та інші джерела.

Булана В.В., Несторишен І.В.

ОСОБИСТИЙ ОГЛЯД – виняткова форма митного контролю проводиться за письмовим рішенням керівника органу доходів і зборів або особи, яка виконує його обов'язки, якщо є достатні під-

стави вважати, що громадянин, який прямує через митний кордон України чи перебуває в зоні митного контролю або у транзитній зоні міжнародного аеропорту, приховує предмети контрабанди чи то-

вари, які є безпосередніми предметами порушення митних правил, або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту через територію України.

Перед початком огляду посадова особа органу доходів і зборів повинна пред'явити громадянину письмове рішення керівника органу доходів і зборів чи особи, яка виконує його обов'язки, ознайомити громадянина з його правами та обов'язками під час проведення такого огляду і запропонувати добровільно видати приховані та/або незадекларовані товари. Факт ознайомлення громадянина з рішенням про проведення особистого огляду засвідчується посадовою особою органу доходів і зборів відповідним написом на рішенні про проведення такого огляду. У разі відмови громадянина від добровільної видачі прихованих та/або незадекларованих товарів на рішенні про проведення особистого огляду робиться відповідний запис, завірений підписом посадової особи органу доходів і зборів, яка пред'являла зазначене рішення громадянину.

Громадянин, стосовно якого здійснюється **О.о.**, має право: до початку проведення **О.о.** ознайомитися з рішенням про проведення **О.о.** та порядком його проведення; ознайомитися із своїми правами та обов'язками під час проведення **О.о.**; надавати пояснення та заявляти клопотання; добровільно видати товари, що переміщуються ним через митний кордон України з порушенням вимог законодавства з питань державної митної справи; роби-

ти заяви з обов'язковим внесенням їх посадовою особою органу доходів і зборів, яка проводить **О.о.**, до протоколу проведення такого огляду; користуватися рідною мовою та послугами перекладача; ознайомитися з актом проведення **О.о.** після його складення та зробити заяву, яка підлягає внесенню до акта; оскаржувати рішення, дії органу доходів і зборів щодо проведення такого огляду.

О.о. проводиться в ізольованому приміщенні, що відповідає встановленим санітарно-гігієнічним вимогам, посадовою особою органу доходів і зборів однієї статі з громадянином, стосовно якого проводиться **О.о.**, у присутності не менш як двох понятих тієї самої статі. Як поняті запрошуються особи, не заінтересовані у результатах огляду. Понятими не можуть бути родичі особи, яка підлягає особистому огляду, та працівники органів доходів і зборів. Доступ до приміщення, де проводиться огляд, громадян, які не беруть участі в ньому, і можливість спостерігати за проведенням огляду з боку таких громадян мають бути виключені. Обстеження органів тіла громадянина, який підлягає **О.о.**, проводиться виключно медичним працівником.

Під час проведення **О.о.** складається протокол за формою, що встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Протокол підписується посадовою особою органу доходів і зборів, яка провела огляд, громадянином, який пройшов **О.о.**, понятими, які були присутні під час огляду, а в разі обстеження медичним працівником – і цим працівником. Громадянин, який пройшов **О.о.**, має право зробити заяву з обов'язковим занесенням її до протоколу. **О.о.** не підлягають Президент України, Голова ВРУ, народні депутати України, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, Голова та судді Верховного Суду України, Голова та судді Конституційного Суду України, Міністр закордонних справ України, Генеральний прокурор України та члени їхніх сімей, які прямують разом з ними.

Бурдін В.М.

ОСОБИСТІ РЕЧІ – товари, нові і такі, що були у вжитку, призначені для забезпечення звичайних повсякденних потреб фізичної особи, які відповідають меті перебування зазначеної особи відповідно в Україні або за кордоном, переміщуються через митний кордон України у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі, міжнародних поштових та експрес-відправленнях і не призначені для підприємницької діяльності, відчуження або передачі іншим особам. До **О.р.** громадян можуть бути віднесені такі товари: 1) товари особистої гігієни та індивідуальні косметичні засоби у кількості, що забезпечує потреби однієї особи на період поїздки; 2) одяг, білизна, взуття, що мають суто особистий характер, призначені виключно для власного користування і мають ознаки таких, що були у користуванні;

3) особисті прикраси, у тому числі з дорогоцінних металів та каміння, що мають ознаки таких, що були в користуванні; 4) індивідуальне письмове та канцелярське приладдя; 5) один фотоапарат, одна кіно-, відеокамера разом з об'єктивом, кількістю фото-, відео-, кіноплівок та додаткового приладдя; 6) один переносний проектор та аксесуари до нього разом з об'єктивом, кількістю діапозитивів та/або кіноплівок; 7) бінокль; 8) переносні музичні інструменти у кількості не більше двох штук; 9) один переносний звуковідтворювальний пристрій (у тому числі магнітофон, диктофон, програвач компакт-дисків тощо) з об'єктивом, кількістю плівок, платівок, дисків; 10) один переносний радіоприймач; 11) стільникові (мобільні) телефони у кількості не більше двох штук, пейджери; 12) один переносний телевізор; 13) пере-

носні персональні комп'ютери у кількості не більше двох штук і периферійне обладнання та приладдя до них; флеш-карти у кількості не більше трьох штук; 14) одна переносна друкарська машина; 15) калькулятори, електронні книжки у кількості не більше двох штук; 16) індивідуальні вироби медичного призначення для забезпечення життєдіяльності людини та контролю за її станом з ознаками таких, що були в користуванні; 17) звичайні та/або прогулянкові дитячі коляски у кількості, що відповідає кількості дітей, які перетинають кордон разом із громадянином, а у разі відсутності дітей – у кількості не більше однієї штуки; 18) одна інвалідна коляска на кожного інваліда, який перетинає митний кордон України, а у разі відсутності такої особи – у кількості не більше однієї штуки; 19) лікарські засоби, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в порядку та обсягах, визначених КМУ; 20) годинники у кількості не більше двох штук; 21) 0,5 літра туалетної води та/або 100 грамів парфумів; 22) спортивне спорядження – велосипед, вудка рибальська, комплект альпіністського спорядження, комплект спорядження для підводного плавання, комплект лиж, комплект тенісних ракеток, дошка

для серфінгу, віндсерфінгу, комплект спорядження для гольфу, інше аналогічне спорядження, призначене для використання однією особою; 23) спеціальне дитяче харчування для дітей, хворих на фенілкетонурію або інше захворювання, що потребує спеціального харчування, яке не виробляється (не реалізується) в Україні, що переміщується (пересилається) через митний кордон України в порядку та обсягах, визначених КМУ; 24) інші товари, призначені для забезпечення повсякденних потреб громадянина, перелік і гранична кількість яких визначаються законами України.

При переміщенні (пересиланні) **О.р.** громадянами через митний кордон України, **О.р.** підлягають декларуванню шляхом учинення дій, усно, або, за бажанням власника чи на вимогу органу доходів і зборів, письмово, не оподатковуються митними платежами та звільнюються від подання документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а також від державного санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного та радіологічного контролю.

Потушинська О.П.

ОСОБЛИВІ ВИДИ МИТА – додаткові види митного податку, які застосовуються в окремих екстремальних ситуаціях. В таких ситуаціях застосовуються надзвичайні тарифні заходи, що класифікуються за принципом обмеження. Вони поділяються на три види: антидемпінгове, спеціальне та компенсаційне мито. Інколи **О.в.м.** називають дискримінаційними, тому що їх рівень завжди значно вищий, ніж звичайний, і використовуються вони винятково для посилення тарифного тиску на товари іноземного виробництва з метою пониження їх конкурентоспроможності.

Дані види митного тарифу застосовуються не тільки для вирішення стратегічних завдань (захист національного ринку або акумуляція коштів), але й у разі виникнення форс-мажорних обставин, а саме: необхідність погашення тимчасового дисбалансу з певної торговельної групи, експансія дешевої низькоякісної продукції на національний ринок, адекватні дії країни на економічну експансію з боку інших держав.

Як правило, **О.в.м.** є тимчасовим заходом і використовується країною або в односторонньому порядку із захисною метою від спроб недобросовісної конкуренції з боку її торговельних партнерів,

або як захід у відповідь на дискримінаційні дії, що порушують інтереси країни з боку інших держав. Інший важливий аспект **О.в.м.** – це їх «точковий характер» впливу. Вони мають використовуватись стосовно до імпорту окремих іноземних товарів чи окремих іноземних виробників, які застосовують демпінг або субсидії при експорті або виробництві продукції, або при зростаючій загрозі для українського ринку масового імпорту товарів.

Перед застосуванням **О.в.м.** провадиться розслідування (за дорученням уряду країни), конкретних випадків з метою отримання об'єктивних доказів того, що саме несприятливий вплив іноземної конкуренції наніс або невідворотно загрожує нанести істотного збитку якій-небудь галузі економіки держави. Ці обставини ускладнюють процес введення та використання **О.в.м.** У процесі розслідування провадяться двосторонні переговори, визначаються позиції, розглядаються можливі пояснення ситуації, що виникла, робляться спроби розв'язати проблему іншим шляхом. Слід зауважити, що введення **О.в.м.** є крайнім заходом, який використовують країни для врегулювання торговельних суперечностей.

Гребельник О.П.

ОСТРІВ ГЕРНСІ (англ. Isle of Guernsey) – див. ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ГЕРНСІ.

ОСТРІВ ДЖЕРСІ (англ. Isle of Jersey) – див. ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ.

ОСТРІВ МЕН (англ. Isle of Man) – див. ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ МЕН.

ОСТРІВ ОЛДЕРНІ (англ. Isle of Alderney) – див. ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ.

ОСТОРОВИ КУКА (англ. Cook Islands) – див. ОФШОРНА ЗОНА ОСТРОВИ КУКА.

Осудність – психічний стан людини, за якого вона під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними. **О.** – юридична передумова вини і кримінальної відповідальності, обов'язкова ознака суб'єкта злочину. Лише психічно здорова людина свідомо обирає варіанти поведінки, здатна розуміти те, що чинить, і тому може бути відповідальною за свої суспільно небезпечні діяння. Здатність керувати своїми діями свідчить про можливість ставити перед собою певні завдання, мету і, відповідно, розв'язувати їх і досягати бажаного результату, проявляти свою волю у цьому напрямі чи навпаки, утримуватися від необдуманих вчинків і споку.

О. характеризується двома критеріями – медичним (біологічним) і юридичним (психологічним). Медичний критерій визначає здоровий стан психіки особи, відсутність певних психічних захворювань, недоліків розумового розвитку, а юридичний – полягає в здатності особи усвідомлювати характер своїх су-

спільно небезпечних дій (бездіяльності) та керувати ними. Взагалі **О.** – це нормальний стан психічно здорової людини. Існує презумпція психічного здоров'я: кожна особа вважається такою, яка не має психічного розладу, доки наявність якого розладу не буде встановлено на підставах і в порядку, передбачених законом. Якщо виникає сумнів з приводу осудності, органи досудового розслідування чи суд призначають судово-психіатричну експертизу. Особа повинна бути визнана судом осудною чи неосудною не взагалі, а лише стосовно діяння, що їй інкримінується.

Стан **О.** протилежний за змістом стану неосудності, який виключає відповідальність особи, а також відрізняється від обмеженої **О.** – стану, який характеризується нездатністю особи повною мірою усвідомлювати свої діяння та/або керувати ними, що, однак, не виключає й кримінальної відповідальності.

Бурдін В.М.

Осудність обмежена – кримінально-правова категорія, яка характеризує психічний стан особи під час вчинення злочину, обов'язковою ознакою якого (стану) є суттєве обмеження внаслідок хронічного або тимчасового розладу психічної діяльності (непсихотичний рівень), здатності особи усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і/або керувати ними за якісного збереження критичної функції свідомості. Підлягає кримінальній відповідальності особа, визнана судом **О.о.**, тобто така, яка під час вчинення злочину, через наявний у неї психічний розлад, у повній мірі була не здатна усвідомлювати свої дії (бездіяльність) та (або) керувати ними.

О.о., так само як осудність та неосудність, характеризується двома критеріями – медичним (біологічним) і юридичним (психологічним), сукупність яких і дає підстави для визнання особи обмежено осудною. При цьому слід зазначити, що будь-який психічний розлад межового характеру, який не позбавляє особу здатності усвідомлювати та керувати своїми діями, певною мірою обмежує цю здатність, але не будь-який свідчить про обме-

жену осудність. Іншими словами, обмежена здатність усвідомлювати свої дії або керувати ними за певних хворобливих розладів психіки (непсихотичного рівня), як правило, не повинна ідентифікуватися з обмеженою осудністю. Для визнання особи обмежено осудною недостатньо встановити в неї хворобливий розлад психічної діяльності непсихотичного рівня, потрібно, щоб хворобливі вияви істотно вплинули на поведінку особи і зумовили злочинний характер діяння.

О.о. не скасовує кримінальної відповідальності, її правова природа полягає у тому, що вона є пом'якшуючою покарання обставиною, що передбачена самостійною нормою Загальної частини ККУ. Визнання особи обмежено осудною враховується судом при призначенні покарання і може слугувати підставою для застосування примусових заходів медичного характеру, тобто суд взагалі може відмовитись від призначення покарання особі, визнаної обмежено осудною стосовно вчиненого нею злочину.

Бурдін В.М.

Отруйні (сильнодіючі) речовини – речовини чи відходи, які, потрапляючи в середину організму через органи дихання, травлення або через шкіру, здатні викликати смерть людини чи справляти на неї сильний негативний вплив.

Порядок поводження з **О.р.** передбачений санітарно-гігієнічним та будівельним законодавством України. Згідно зі ЗУ «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізація отруйних речовин, у т. ч. токсичних промислових відходів, продуктів біотехнології та інших біологічних агентів, здійснюються за умови дотримання санітарних норм і наявності дозволу Державної санітарно-епідеміологічної служби, а також з дозво-

лу інших спеціально уповноважених на те органів у порядку, встановленому КМУ. Законодавством України передбачено спеціальні умови щодо перевезення **О.р.** залізничним, повітряним та ін. транспортом. **О.р.** віднесено до особливо небезпечних вантажів, перевезення яких повітряним транспортом здійснюється з дозволу компетентних органів за спеціальними правилами, що встановлюються органами державного регулювання діяльності авіації. Згідно зі Законом України «Про транспорт» не допускається розміщення об'єктів, пов'язаних з виробництвом, зберіганням, навантажуванням, транспортуванням і розвантажуванням отруйних речовин поблизу місць загального користування, споруд, житлових масивів, природних територій та об'єктів, що підлягають особливий охороні. Мі-

німальна відстань від таких об'єктів визначається відповідними будівельними нормами та правилами, що погоджені з Міністерством інфраструктури України, відповідними законодавчими актами. Розміщення об'єктів, пов'язаних з виробництвом, зберіганням, навантаженням, транспортуванням і розвантаженням отруйних та сильнотоксичних хімічних речовин, визначається відповідними будівельними та санітарними нормами і правилами щодо об'єктів, розташованих на землях залізничного транспорту загального користування.

До найбільш небезпечних (надзвичайно і високо токсичних) речовин відносяться: деякі сполуки металів (органічні і неорганічні похідні миш'яку, ртуті, кадмію, свинцю, талію, цинку та інших); карбоніли металів (тетракарбоніл нікелю, пентакарбоніл заліза та інші); речовини, що мають ціаністу групу (синильна кислота та її солі, бензальдегідціангідрон, нітрили, органічні ізоціанати); сполуки

фосфору (фосфорорганічні сполуки, хлорид фосфору, фосфін, фосфідин); фторорганічні сполуки (фтороцтова кислота і її ефіри, фторетанол та інші); хлоргідрони (етиленхлоргідрон, епіхлоргідрон); галогени (хлор, бром); інші сполуки (етиленоксид, аліловий спирт, метил бромід, фосген, інші).

До сильно токсичних хімічних речовин відносяться: мінеральні і органічні кислоти (сірчана, азотна, фосфорна, оцтова, інші); луги (аміак, натронне вапно, їдкий калій та інші); сполуки сірки (діметилсульфат, розчинні сульфіди, сірковуглець, розчинні тіоціанати, хлорид і фторид сірки); хлор і бромзаміщені похідні вуглеводню (хлористий і бромистий метил); деякі спирти і альдегіди кислот; органічні і неорганічні нітро і аміносполуки (гідроксиламін, гідрозин, анілін, толуїдин, нітробензол, динітрофенол); феноли, крезоли та їх похідні; гетероциклічні сполуки.

До помірно токсичних, малотоксичних і практично не токсичних хімічних речовин, які не представляють собою хімічної небезпеки, відноситься вся основна маса хімічних сполук. Більшість із хімічних речовин, у тому числі і слабо токсичних, можуть стати причиною тяжкого ураження людини. Водночас привести до масових санітарних втрат в наслідок аварій (катастроф), що супроводжуються викидами (виливами) хімічних речовин, можуть не всі хімічні сполуки, включаючи навіть надзвичайно, високо і сильно токсичні.

Незаконне переміщення через митний кордон – поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю **О.р.** законодавством України віднесено до контрабанди. ККУ встановлено кримінальну відповідальність за цей вид злочину.

Мотюк К.Д.

ОФІЦІЙНЕ ВИДАННЯ ДМСУ – офіційне загальнодержавне періодичне науково-практичне видання, засновником якого була ДМСУ. З 2002 р. виходив інформаційно-аналітичний журнал «Митниця» – офіційне відомче видання, яке містило інформаційно-аналітичні матеріали з актуальних питань митної справи, технологічні аспекти діяльності української митниці; події міжнародного митного співробітництва; роз'яснення митного законодавства фахівцями; перспективи розвитку митної справи в Україні; статті з кадрових питань; інформацію про сучасне життя і діяльність митниць; нариси про минуле та історичні матеріали, пов'язані зі становленням митної справи на території України. **О.в.** виходило один раз на місяць українською мовою. Журнал «Митниця» складався з таких розділів: офіційні новини ДМСУ; міжнародна співпраця; боротьба з контрабандою; митна експертиза; є така митниця; досвід колег; знімаючи мундир; мивушина; творчість.

Прус Л.Р.

ОФІЦІЙНИЙ КУРС ВАЛЮТИ УКРАЇНИ ДО ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ

– співвідношення, за яким національна валюта України обмінюється на іноземну, або «ціна» грошової одиниці України, що визначена в грошовій одиниці іншої країни та офіційно встановлюється НБУ: щоденно – для вільно конвертованих валют та іноземних валют інших країн, які є головними зовнішньоекономічними партнерами України; один раз на місяць – для інших іноземних валют; один раз на місяць повторно – для спеціальних прав запозичення.

Офіційний курс гривні до долара США розраховується за курсом, який визначається, як середньозважений курс продавців і покупців на міжбанківському валютному ринку України, що склався за попередній робочий день, з можливим відхиленням $\pm 2\%$. Офіційний курс гривні до долара США є основним для визначення вартості інших іноземних валют, крім цього в залежності від іноземної валюти, при визначенні курсу щодо гривні, враховуються такі дані як: щоденний фіксинг курсів валют до євро Європейського центрального банку; курси національних валют до долара США, установлені відповідними центральними (національними) банками держав; поточні крос-курси відповідних валют до долара США на міжнародних валютних ринках, у тому числі тих, що публікує газета «Financial Times»; курс спеціальних прав запозичень до долара США, установлений Казна-

чейським управлінням МВФ. Для розрахунку курсу гривні до іноземної валюти використовується інформація про котирування іноземних валют за станом на останню дату.

О.к. починає діяти наступного дня після затвердження, в разі встановлення на останній робочий день тижня або на передсвятковий день, курс діє протягом наступних вихідних чи святкових днів, а також на перший робочий день наступного тижня чи в перший післясвятковий день. **О.к.**, який встановлюється один раз на місяць, затверджується в передостанній робочий день місяця із строком дії цього курсу із першого числа наступного календарного місяця і до його кінця. **О.к.** розраховується Департаментом валютного регулювання та затверджується першим заступником Голови НБУ. Інформація про встановлені офіційні курси гривні до іноземних валют розміщується в міжнародній комп'ютерній мережі Інтернет, надсилається територіальним управлінням НБУ та банкам згідно з Тимчасовою схемою розсилання організаційно-розпорядчих і нормативно-правових актів НБУ, центральним органам виконавчої влади згідно з переліком, установленим НБУ. НБУ у межах своїх повноважень щодо забезпечення стабільності гривні може впливати на формування офіційного валютного курсу в результаті купівлі-продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України.

Мартинюк В.П.

ОФШОРНА ЗОНА (від англ. offshore – поза територією/берегом) – держава, або частина її території, що створює особливі сприятливі умови правового та економічного характеру суб'єктам господарювання для ведення підприємницької діяльності. Особливістю **О.з.** є те, що пільговий режим застосовується лише щодо тих суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють свою діяльність та отримують прибутки поза межами офшорної юрисдикції.

До основних ознак **О.з.** відносять: наявність спрощеної системи реєстрації; відсутність податків на доходи та прибутки, або ж незначний рівень оподаткування фінансових результатів діяльності; ліберальне валютне законодавство; суворе дотримання комерційної таємниці. Економічну вигоду **О.з.** отримують за рахунок фінансових надходжень при здійсненні реєстрації та щорічної перереєстрації (якщо це передбачено законодавством) бізнесу на своїй території; сплати податків, рівень яких є невисоким, а також вирішують проблему зайнятості, шляхом застосування вимоги обов'язкового працевлаштування своїх громадян у офшорних компаніях у якості директорів, адміністраторів, юристів, консультантів, тощо.

Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), на початок 2013 року, до переліку країн і територій, що у своїй діяльності застосовують ознаки офшорності віднесені: Австралія, Американські Віргінські острови, Ангілья, Андора, Антигуа і Барбуда, Аргентина, Аруба, Багамські острови, Барбадос, Бахрейн, Беліз, Бельгія, Бермудські острови, Бразилія, Британські Віргінські острови, Бруней, Вануату, Великобританія, Угорщина, Гватемала, Німеччина, Гернси, Гібралтар, Гонконг, Гренада, Греція, Данія, Джерсі, Співдружність Домініки, Ізраїль, Індонезія, Іспанія, Італія, Кайманові острови, Канада, Катар, Кіпр, Китай, Південна Корея, Коста-Ріка, Кюрасао, Ліберія, Ліхтенштейн, Люксембург, Маврикій, Макао, Малайзія, Мальта, Маршаллові острови, Мексика, Монако, Монсеррат; Науру, Нідерланди, Ніуе, Нова Зеландія, Норвегія, Об'єднані Арабські Емірати, острів Мен, острів Сен-Мартен, острів Кука, Панама, Польща, Португалія, Російська Федерація, Самоа, Сан-Марино, Сейшельські острови, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія,

Сінгапур, Словачія, Словенія, США, Теркс і Кайкос, Терція, Уругвай, Філіппіни, Фінляндія, Чехія, Чилі, Швейцарія, Швеція, Естонія, Південно-Африканська Республіка, Японія.

Відповідно до вітчизняного законодавства **О.з.** визнано 36 держав та територій – острів Гернси; острів Джерсі; острів Мен; острів Ордерні; Бахрейн; Беліз; Андорра; Гібралтар; Монако; Ангілья; Антигуа і Барбуда; Аруба; Багамські Острови; Барбадос; Бермудські острови; Британські Віргінські острови; Віргінські острови (США); Гренада; Кайманові острови; Монтсеррат; Нідерландські Антильські острови; Пуерто-Ріко; Сент-Вінсент і Гренадіни; Сент-Кітс і Невіс; Сент-Люсія; Співдружність Домініки; Теркс і Кайкос; Ліберія; Сейшельські острови; Вануату; Маршалські острови; Науру; Ніуе; острови Кука; Самоа; Мальдівська Республіка.

3 метою запобігання ухилення від сплати

суб'єктами господарювання податків та підвищення контролю за обігом незаконно отриманих доходів багатьма міжнародними організаціями та країнами світу, в тому числі Україною, держави з ознаками офшорності можуть офіційно визнаватися **О.з.**, до резидентів яких застосовуються різноманітні заходи у вигляді обмежень, штрафів та інших санкцій. В Україні серед заходів, що застосовувалися або застосовуються для запобігання ухилення від сплати податків вітчизняними суб'єктами господарювання при співробітництві з компаніями, що мають офшорний статус, виділяють: обмеження формування витрат при придбанні товарів і послуг у офшорних компаній; обов'язковість включення до доходів, одержаних від офшорних компаній дивідендів; застосування інструментів трансферного ціноутворення та інші.

Кредісов А.І.

ОФШОРНА ЗОНА АНГІЛЬЯ (англ. offshore zone Anguilla) – острів у східній частині Карибського моря, самоврядна заморська територія Великобританії площею 02 кв. км. До складу території входять сам острів Ангілья (близько 26 км в довжину та 5 км в ширину), а також дрібні прилеглі островці та коралові рифи, які не мають постійного населення. Населення острова (14 764 мешканців станом на 2010 р.) – це нащадки вивезених з Африки рабів. Раніше острів мав іншу назву, але іспанські завойовники, враховуючи його подовжену форму, назвали його Ангілья, що в перекладі з іспанської означає «вугор». Христофор Колумб відкрив цей острів в 1493 р. Перше поселення на Ангільї заснували голландці в 1631 р., але колонізували острів у середині XVII ст. англійці, вихідці з сусідніх островів Сент-Кітс і Невіс. У XVIII ст. двічі (в 1745 і 1796 рр.) острів намагалася захопити Франція. У 1882 р. Великобританія адміністративно об'єднала Ангілью в рамках колонії Півдніричних островів з островами Сент-Кітс і Невіс.

Мова – англійська. Столиця Валлі, територія – піщані пляжі з білого коралового піску. Клімат островів тропічний, жаркий. Основу економіки островів ще недавно складав вилов морепродуктів, солі і туризм. Основні сільськогосподарські культури: солодка картопля, горох, сорго, кукурудза. Розводять овець, кіз і свиней. У прибережних

водах ведеться вилов риби і омарів.

Правова система **О.з.** базується на системі загального права Англії з низкою місцевих поправок. Починаючи з 1992 р., і особливо в 1994 р., в систему права **О.з.** були включені численні аспекти сучасного законодавства з надання фінансових послуг. На території **О.з.** зареєстровано 45 відділень іноземних банків. Правил, що регулюють валютні операції, немає. На острові впроваджена система надання фінансових послуг у формі чекових рахунків або за допомогою інших інвестиційних інструментів.

Основне корпоративне законодавство представлено Законом «Про міжнародні комерційні корпорації» (1994 р.). В **О.з.** створюються міжнародні комерційні корпорації (IBC) – для ведення міжнародної комерційної діяльності та розміщення капіталу.

Зареєстровані компанії повинні мати ліцензію та офіс із юридичною адресою на території **О.з.** Також повинен бути призначений зареєстрований резидентний агент (житель Ангільї). Проведення зборів необов'язково та можливе за допомогою телефону. Валютний контроль відсутній (доходи можуть репатріюватися в будь-якій валюті).

О.з. є типовим «податковим раєм». Міжнародні комерційні компанії звільняються від прибуткового податку, податку на доходи корпорації, податку на приріст капіталу, податку на прибуток, податку з дарувань, податку на спадщину. Країна не бере участі в договорах про подвійне оподаткування. Державний інкорпораційний внесок становить 250 дол., державні щорічні мита дорівнюють 200 дол., щорічна дата виплати – день оформлення інкорпорації. Передбачається мінімальне надання звітності, тобто відсутність вимоги щорічного декларування доходів владі, повідомлення про реальне володіння власністю, проведення зборів на острові (зустрічі можна проводити особисто, по телефону або за допомогою

Прапор держави Ангілья

іншого засобу зв'язку).

Закон про конфіденційні відносини, який прийнятий в 1981 р., передбачає, що розголошення конфіденційної інформації про Міжнародні комерційні компанії **О.з.**, включаючи відомості про власників і директорів компанії, вважається правопорушенням за яке передбачено штраф.

Незважаючи на відсутність особливих вимог з надання фінансової звітності, для Міжнародних комерційних компаній є обов'язковим ведення фінансової документації, що відображає фінансовий стан компанії. Єдина умова – щорічна виплата відповідного реєстраційного внеску місцевій владі в день оформлення інкорпорації.

За закон «Про боротьбу з кримінальними доходами» (The Proceeds of Criminal Conduct), суду дозволено конфіскувати майно кримінального

походження. Згідно Закону «Про боротьбу з відмиванням грошей» (MLRAA – The Money Laundering Reporting Authority) особи, що надають фінансові послуги, повинні повідомляти державним органам про будь-які підозрілі угоди, що можуть мати відношення до наркотиків або іншого криміналу. Закон «Про управління компанією» (The Company Management) передбачає процедури ліцензування та регулювання компаній, керованих іншими компаніями, встановлюючи мінімальні критерії для ліцензування та звітності.

В якості центру фінансових послуг **О.з.** активно використовується азіатський ринком, який приваблюють переваги системи онлайн-реєстрації, послуги в секторі взаємних фондів і кептивного страхування.

Туржанський В.А.

ОФШОРНА ЗОНА АНДОРРА (англ. offshore zone Andorra) – територія держави, Андорра, що знаходиться між Францією та Іспанією в східній частині Піренейських гір. Андорра займає площу 468 кв. км., населення складає близько 78 тис. чол. (станом на 2012 р.). Офіційна мова – каталонська. А. є членом Ради Європи, Митного союзу ЄС, та членом ООН.

Прапор держави Андорра

В липні 2012 р. в **О.з.** прийнятий новий Закон «Про іноземні інвестиції», відповідно до якого громадянам нерезидентам дозволено володіти 100% акцій компаній, які знаходяться на території країни. До квітня 2011 р. оподаткування в **О.з.** здійснювалося за рахунок невеликих податків для угод з нерухомістю, муніципальних зборів, податків на продаж та реєстраційних платежів.

З квітня 2011 р. в силу вступило нове законодавство, відповідно до якого іноземні компанії почали оподатковуватись податком на доходи в роз-

мірі 10%. А з січня 2012 р. компанії-резиденти та приватні особи, що займаються бізнесом платять податок за ставкою 5% (планується збільшення відсоткової ставки до 10%).

В **О.з.** можлива реєстрація наступних компаній: відкрита компанія з обмеженою відповідальністю (Societat per Accions); приватна компанія з обмеженою відповідальністю (Societat de Responsabilitat Limitada); компанія з повною відповідальністю (Societat Colectiva). Реєстрація товариства з повною відповідальністю в **О.з.** неможливо.

Для реєстрації відкритої компанії з обмеженою відповідальністю необхідний статутний капітал у мінімальному розмірі 30 тис. євро, які повністю оплачуються засновниками та депонуються на рахунок в місцевий банк після схвалення реєстратором майбутньої назви компанії. Компанія з повною відповідальністю не потребує оплати статутного капіталу. Для приватної компанії з обмеженою відповідальністю необхідний статутний капітал у розмірі 6 тис. євро.

Назва компанії має бути автентичною і не може містити слова, що прямо або опосередковано відносяться до органів державної влади. Назви повинні містити скорочення, що характеризують форму власності – SA, SRL чи SC.

На території **О.з.** дозволена будь-яка діяльність, що не заборонена законом. Для реєстрації необхідно подати наступні документи: меморандум («estatuts»), статут підприємства («rao social») та петицію про заснування («suplica»). Термін реєстрації юридичної особи може займати від 3 до 8 місяців, оскільки працює багаторівневий механізм затвердження та узгодження з усією вертикаллю влади.

Мотюк К.Д.

ОФШОРНА ЗОНА АНТИГУА І БАРБУДА (англ. offshore zone Antigua and Barbuda) – територія острівної держави Антигуа і Барбуда, яка розташована в Східно-Карибському регіоні, на південний схід від Пуерто-Рико. Антигуа займає територію 280 кв. км., Барбуда – 160 кв. км. Крім цих двох остро-

вів до складу держави входить маленький безлюдний острів Редонда (1,6 кв. км, розташований на захід від Антигуа). Загальна чисельність населення островів становить 81 479 чол. (станом на 2005 р.). Столиця і головний порт – Сент-Джонс. Державна мова – англійська.

Прапор держави Антигуа і Барбуда

Острови були відкриті Христофором Колумбом в 1493 р.. Першими європейськими поселенцями в 1632 р. були англійці. Антигуа і Барубада залишалися Британською колонією до 1967 р., за винятком короткого періоду, коли поселення було захоплено французами і отримала незалежність 1 листопада 1981 р. та ввійшли до складу Британської Співдружності.

Державний устрій Антигуа і Барубада ґрунтується на принципах парламентської демократії Вестмінстерської системи. Королева Єлизавета II є номінальною главою держави, її представником є Генерал-губернатор. Виконавча влада належить Кабінету міністрів на чолі з Прем'єр-міністром (Прем'єр-міністр призначається Генерал-губернатором, Рада міністрів також призначається Генерал-губернатором, але за рекомендацією Прем'єр-міністра).

Антигуа і Барубада є членом ООН, Співдружності Націй, Організації американських держав, Організації Східно-Карибських держав, МВФ, Світового банку. Валютою держави є східно-карибський долар, курс обміну якого до долара США залишається фіксованим з 1976 р. і дорівнює USD 1 = ECD 2,7. Після занепаду цукрової промисловості, найзначнішим сектором економіки країни став туризм.

В 1982 р. було прийнято нормативні акти, які дозволяли реєстрацію міжнародного бізнесу. Банкам було дозволено пропонувати фінансові послуги іноземцям і нерезидентам. Перші офшорні банки у **О.з.** почали працювати в 1983 р. У цей же час у **О.з.** були прийняті жорсткі закони про конфіденційність. Банки **О.з.** зобов'язані розкривати інформацію про клієнта, якщо триває кримінальне розслідування або ж за рішенням суду у кримінальній справі.

Фінансові санкції, застосовані США і Великобританією в результаті ослаблення контролю над операціями по «відмиванню» грошей, завдали серйозного удару по офшорному фінансовому сектору. Для того, щоб санкції були зняті, уряд країни здійснив відповідні заходи, щоб відповідати міжнародним вимогам і в 2000 р. державу **О.з.** було

включено до списку «податкових притулків» Організації економічного співробітництва і розвитку.

Законодавча система **О.з.** заснована на англійському загальному праві. Основним законодавчим актом, що регулює діяльність офшорного сектора, є Закон про Міжнародні комерційні корпорації (the International Business Corporations Act). Закон був прийнятий в 1982 р.. Зміни до Закону були ухвалені в жовтні 1998 р. і вступили в дію в листопаді 1998 р.

У **О.з.** дозволено реєструвати компанії наступних організаційно-правових форм: міжнародні комерційні корпорації, холдингові компанії, компанії для імпорту/експорту, судноплавні компанії, фінансові компанії та ін..

Для ведення діяльності за межами **О.з.** реєструється Міжнародна комерційна корпорація (International Business Corporation – IBC). IBC може використовуватися практично для будь-якого виду комерційної торговельної діяльності, управління фінансами, володіння фінансовими інструментами, судоволодіння і володіння нерухомістю, акціями інших компаній.

Існує декілька обмежень на діяльність компанії, зареєстрованих в **О.з.**, так IBC не має права: вести справи з резидентами **О.з.**, володіти власністю в **О.з.**, вести діяльність в якості банку, страхової компанії, агента або брокера без отримання відповідної ліцензії, а також не може надавати юридичну адресу іншим компаніям. Усі IBC повинні мати зареєстрованого агента і зареєстрований офіс (юридичну адресу) в **О.з.**. IBC звільнені від сплати всіх податків протягом п'ятдесяти років, включаючи податки на прибуток, майно, цінні папери, основні засоби, дивіденди і відсотки по депозиту.

IBC реєструється двома засновниками, які повинні бути громадянами і резидентами **О.з.**, принаймні один з них повинен бути юристом. Засновники підписують Установчий договір і відправляють його Директору відділу Міжнародних комерційних корпорацій. Після заснування IBC отримує Свідоцтво про реєстрацію. Назва IBC може бути будь-якою, однак вона не повинна збігатися з назвою вже існуючої компанії і повинна закінчуватися словами «Limited», «Corporation», «Incorporated», «Society Anonyme», «Sociedad Anonima» або «Aktiengesellschaft»; або їх скороченнями: «Ltd.», «Corp.», «Inc.», «SA», «AS» або «AG». Не допускаються двозначні назви корпорацій. Для IBC не встановлений мінімальний розмір статутного капіталу. Зазвичай корпорації реєструються із статутним капіталом 1 тис. дол. в США, розділеним на 1000 іменних акцій або акцій на пред'явника вартістю 1 дол. США кожна. IBC може випускати іменні акції, акції на пред'явника, акції з номінальною вартістю або без неї. У сертифікаті акцій на пред'явника має бути зазначено, що вони не можуть бути передані резиденту **О.з.**. Компанія може мати одного акціонера, яким може бути фі-

зична або юридична особа, резидент **О.з.** або нерезидент. Випуск акцій не реєструється в реєстрі, таким чином імена акціонерів і бенефіціарних власників не розкриваються. У ІВС може бути один або більше директорів, як фізична, так і юридична особа, резидент **О.з.** або нерезидент. (У випадку з банками, трастовими чи страховими компаніями, хоча б один із директорів повинен бути громадянином і резидентом **О.з.**).

Корпорації не подають жодних щорічних бухгалтерських чи аудиторських звітів. Однак необхідно, щоб дані та копії деяких документів корпорації зберігалися за адресою зареєстрованого офісу в **О.з.** Збори директорів і акціонерів можуть проводитися за межами **О.з.**, за винятком щорічних загальних зборів та зборів Ради директорів. Директори повинні зібрати перші щорічні загальні збори акціонерів не пізніше, ніж через 18 місяців після реєстрації корпорації. Такі загальні збори по-

винні проводитися не пізніше, ніж через 15 місяців з дня проведення попереднього зібрання. Дозволяється проведення зборів по телефону, але при цьому принаймні один директор повинен бути присутнім в **О.з.**, акціонери можуть голосувати через повіреного (номінальні місцеві директори і акціонери можуть провести щорічні загальні збори по телефону за участю зарубіжних директорів і акціонерів). Щорічне державне мито складає 300 доларів США.

Сектор фінансових послуг в **О.з.** контролюється Регулюючою комісією фінансових послуг **О.з.**.

За висновком МВФ 2004 р., діяльність офшорного сектора в **О.з.** здійснюється згідно зі світовими стандартами. На початок 2012 р. **О.з.** підписали 30 міжнародних договорів, 10 з яких є договорами про уникнення подвійного оподаткування та 20 з яких є договорами про обмін податковою інформацією.

Неліпович О.В.

ОФШОРНА ЗОНА АРУБА (англ. offshore zone Aruba) – країна, яка розташована у південній частині Карибського моря, неподалік від берегів Венесуели. Є однією із федерацій у складі Королівства Нідерландів. Аруба займає територію площею 193 кв. км, чисельність населення складає 103 тис. чол. (станом на 2012 р.).

О.з. – одна з наймолодших фінансових юрисдикцій, яка почала функціонувати після панамської кризи 1987 р.

Основою законодавства **О.з.** на якому базується діяльність офшорних компаній є: «Господарський кодекс Аруби»; «Постанова про банки» (1985 р.); «Національна постанова про кримінальну відповідальність за відмивання грошей» (1996 р.); «Національний наказ про податок на прибуток»; «Державна постанова з нагляду за кредитною системою» (1998 р.).

У **О.з.** компанії можуть здійснювати будь-яку діяльність не заборонену законом, крім комерційної діяльності з резидентами і володіти нерухомістю на території країни. На проведення банківських, страхових, перестрахових і трастових операцій необхідна спеціальна ліцензія.

Компанії, які реєструються в **О.з.** не можуть

містити в своїй назві такі слова або словосполучення, як: «Bank», «Building Society», «Chamber of Commerce», «Chartered», «Cooperative», «Imperial», «Insurance», «Municipal», «Royal», «Trust Company», «Trustee Company». Натомість назва компанії може містити наступні слова: «Corporation», «Incorporated», «Societe Anonyme», «Sociedad Anonima», «Gesellschaft mit beschränkter Haftung»; або аббревіатури: «Ltd», «Corp», «Inc», «SA», «NV», «BV», «GmbH».

В **О.з.** можуть створюватися компанії двох типів:

1. Aruba Vrijgestelde Vennotschap (A.V.V.) – компанія, яка звільнена від оподаткування і є юридичною особою з обмеженою відповідальністю і статутним капіталом у формі акцій;

2. Vrijgestelde Vennotschap (V.V.) – закрита компанія з обмеженою відповідальністю.

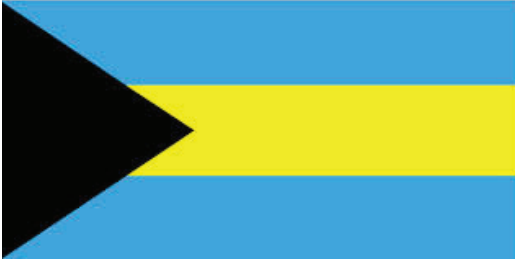
Найбільша ставка у **О.з.** корпоративного податку (44%) і податку на прибуток (55%). Імпортні товари оподатковуються збором у розмірі 12,5%. Ці правила не стосуються всіх продовольчих товарів. Товари розкоші оподатковуються за значно вищими податковими ставками. Валютний контроль не поширюється на компанії, акціонери яких не є резидентами **О.з.** Якщо у компанії офіс розташований в **О.з.**, але діяльність компанія здійснює за територією країни, ставка податку на прибуток для них складає 2,4% (якщо сума прибутку менша 100 тис. флоринів = 55,8 тис. дол. США) і 3% (якщо сума прибутку більша ніж 100 тис. флоринів = 55,8 тис. дол. США). У випадку, коли прибуток був отриманий в результаті операцій з цінними паперами, податок буде дорівнювати 10% від стандартного розміру ставки податку на прибуток. При отриманні прибутку в результаті збільшення вартості цінних паперів, податок не стягується.

Попель С.А.

Прапор держави Аруба

ОФШОРНА ЗОНА БАГАМСЬКІ ОСТРОВИ (англ. offshore zone Bahamas) – архіпелаг, до складу якого входить більше 700 островів, з них лише 30 заселені людьми. Острови розташовані в Атлантичному океані, на північ від Куби. Їх загальна площа – 13940 кв. км, чисельність населення близько 320 тис. чол. (станом на 2005 р.). Столиця – м. Нассау. Державна мова – англійська.

Прапор Багамських островів

Багамські острови входять до складу співдружності, очолюваної Великобританією. Головою держави є британська королева, яку представляє Генерал-губернатор. Багамські острови є незалежною державою з двопалатним парламентом і посадою Прем'єр-міністра.

О.з. входить до п'ятірки найбільших офшорних центрів, що спеціалізуються на управлінні взаємними фондами. Загальна сума активів фондів, зареєстрованих у **О.з.** перевищує сотню мільярдів доларів США. Особливістю **О.з.** є те, що відсутні як корпоративний, так і особистий прибутковий податки, відсутні податки на майно та приріст капіталу, а також ПДВ. Крім того, не існує санкцій за ухилення від сплати податків в інших країнах. Нерезиденти можуть відкривати бізнес, заручившись формальним дозволом місцевого центрального банку.

Всі компанії, що розміщуються у **О.з.**, реєструються у вигляді міжнародних комерційних компаній (International Business Company – IBC), які за своїм організаційно-правовим статусом є закритими компаніями з обмеженою відповідальністю.

Компанія зареєстрована у **О.з.** не має права вести бізнес з резидентами Багамських островів і інвестувати засоби у власність, що знаходиться на островах, окрім свого зареєстрованого офісу. Офшорній компанії також не дозволено займатися банківською або трастовою діяльністю, страхуванням або перестраховуванням і надавати адресу свого зареєстрованого офісу для потреб інших компа-

ній. Така офшорна компанія має право працювати тільки за межами **О.з.**. Компанія вправі відкривати у **О.з.** банківські рахунки, користуватися послугами місцевих юристів, вести і зберігати фінансову документацію та фінансові звіти, проводити збори директорів і акціонерів. Офшорним компаніям також дозволено володіти акціями або борговими зобов'язаннями інших компаній, зареєстрованих у **О.з.**. Багамські резиденти можуть також володіти акціями таких офшорних компаній. Тільки зареєстровані агенти, що мають місцеві ліцензії можуть подати документи на реєстрацію компанії у **О.з.** і для створення такої офшорної компанії, необхідно представити Реєстратору компаній **О.з.** статут і установчий договір майбутньої офшорної компанії.

Вимоги до розміру капіталу офшорної компанії відсутні, проте від його величини залежать ставки щорічних ліцензійних внесків. Офшорна компанія має право випускати лише іменні акції, які можуть бути як з оголошеною номінальною вартістю акцій, так і без неї. Мінімальна кількість директорів і акціонерів для офшорної компанії **О.з.** – один, і при цьому директор може бути акціонером. Директори і акціонери офшорних компаній **О.з.** можуть бути фізичними і юридичними особами.

Всі офшорні компанії зобов'язані мати зареєстрований офіс і зареєстрованого агента у **О.з.** Офшорна компанія у **О.з.** зобов'язана вести реєстр акціонерів, а також протоколи зборів директорів і акціонерів. Ці документи разом з даними про директорів і акціонерів є внутрішніми документами офшорних компаній і недоступні для громадськості. Печатку офшорна компанія повинна зберігати у своєму офісі, а її відтиск – схвалити на перших зборах директорів. Хоча документація офшорної компанії у **О.з.** не підлягає суспільній перевірці, але вона доступна для перевірки акціонерам, якщо на те є обґрунтовані причини. Законодавством не передбачено щорічного обов'язкового звітування офшорними компаніями у **О.з.**

Слід зауважити, якщо офшорна компанія не сплачує щорічні державні мита за продовження реєстрації, вона вилучається з реєстру після закінчення року з моменту останньої оплати мита. При цьому закон чітко пояснює, що викреслений з реєстра офшор не має права продовжувати господарську діяльність, управляти своїми банківськими рахунками, хоча директори і акціонери викресленої офшорної компанії продовжують нести відповідальність за боргами і зобов'язаннями офшору.

Несторишен І.В.

ОФШОРНА ЗОНА БАРБАДОС (англ. offshore zone Barbados) – східний острів у Карибському архіпелазі, розташований в 480 км від північного узбережжя Південної Америки. Свою назву острів отримав завдяки португальському досліднику Педро Кампосу, який назвав його «Os Barbados» (у перекладі з іспанської – «бородаті»). Площа суші

становить 430 кв. км. Із заходу береги омиваються Карибським морем, східні узбережжя – Атлантичним океаном. Столиця – м. БріджТаун. Офіційна мова – англійська. Державна грошова одиниця – барбадоський долар (BBD), але в обігу перебувають також американські і канадські грошові знаки.

Історично економіка **О.з.** залежала від світових

цін на цукор. Цукрова тростина була висаджена на **О.з.** британськими колонізаторами незабаром після їх першого прибуття на острів і залишається основним товаром для експорту на **О.з.**. Барбадос є також популярним туристичним напрямом. Для того, щоб захистити економіку **О.з.** від непередбачуваних падінь цін на цукор, а також, щоб збільшити приплив на острів туристів бізнес рівня, стали розвивати індустрію офшорних фінансових послуг. Цьому сприяло географічне положення Барбадосу, адже він знаходиться на одному часовому поясі з найбільшими фінансовими центрами США. До того ж, барбадоський долар був прикріплений до долара США з 1975 р. за курсом 1 USD = 2 BBD.

Офшорна індустрія у **О.з.** стала активно розвиватися після появи місцевого акту про діяльність офшорних банків у 1979 р. (Offshore Banking Act of 1979 Barbados). У 2002 р. цей акт був замінений на Акт про міжнародні фінансові послуги 2002-5 (International Financial Services Act 2002-5). Регулювання фінансового сектору **О.з.** покладено на Центральний банк Барбадосу.

На кінець 2012 р. у **О.з.** діяло 6 місцевих комерційних банків та банківських холдингових компаній. Банків ліцензованих на ведення міжнародного банківського бізнесу налічувалося 45. Повний список міжнародних банків **О.з.** відредагований у вересні 2012 р. Багато із офшорних банків **О.з.** мають канадське походження або є філіями канадських банків. На відміну від багатьох офшорних юрисдикцій у **О.з.** є план компенсації по депозитах. Цей план, відомий як Barbados Deposit Insurance Corporation (BDICI) був складений спираючись на ще один законодавчий Акт Барбадосу від 2006 р. – Акт про страхування депозитів – 29 (Deposit Insurance Act -29). Планом компенсації по депозитах **О.з.** керує окрема інституція та депозити в **О.з.** захищені до суми в 25 000 барбадоських доларів (12 500 дол. США).

На кінець 2012 р. **О.з.** підписала 38 міжнародних податкових угод, 34 з яких є договорами про уникнення подвійного оподаткування та 4 – договорами щодо обміну податковою інформацією.

Відповідно до Закону «Про компанії» від

Прапор держави Барбадос

1982 р. на острові може існувати декілька організаційно-правових форм компаній: компанії з обмеженою відповідальністю, компанії без акціонерного капіталу, призначені для благодійності і компанії взаємного страхування. Велика частина офшорних операцій здійснюється через компанії з обмеженою відповідальністю, які набувають статусу офшорної компанії згідно із законодавством, у т.ч. «Законом про міжнародні комерційні компанії» 1991 р. Міжнародна комерційна компанія (МБК) найбільш часто застосовується для проведення офшорних операцій у **О.з.**. Даний статус компанія отримує, якщо її діяльність стосується міжнародного виробництва, міжнародної торгівлі або комерції.

Назва компанії у **О.з.** повинна закінчуватися на слова, що позначають обмежену відповідальність або її аббревіатуру. Банк, страхова чи перестраховальна компанія, траст, інвестиційний фонд, ощадний фонд, будівельне товариство і т.п., повинні мати дозвіл на діяльність у вигляді державної ліцензії. Найменування, які вказують на уряд, місцеві органи або державну владу, зазвичай заборонені.

Для реєстрації компанія подає до реєстру Статут, інформацію про директорів і юридичну адресу, а також заяву на ім'я Реєстратора. Після отримання Свідоцтва про реєстрацію, компанія вважається зареєстрованою та може розпочинати свою діяльність. Міністерство фінансів видає ліцензію за заявою, яку необхідно подати відразу ж після реєстрації. Акціонер може бути один, він може бути юридичною або фізичною особою. Вимога щодо мінімального розміру акціонерного капіталу відсутня, проте зазвичай він складає 50 тис. дол. США. Можливий випуск іменних акцій, на пред'явника, привілейованих, акції з правом голосу і без, акцій, які можуть бути пред'явлені до погашення. МБК управляє директор, як мінімум, один. Він може бути і юридичною особою, вимоги щодо резидентності відсутні. Компанія повинна мати зареєстровану адресу в **О.з.**, за місцезнаходженням якої повинні зберігатися документи компанії. Офшорні компанії у **О.з.** повинні мати секретаря, який може бути як фізичною, так і юридичною особою.

МБК підлягають оподаткуванню в залежності від рівня отриманих доходів. Якщо дохід до 10 тис. барбадоських доларів, то ставка податку становить 2,5 %, дохід від 10 тис. до 20 тис. – ставка 2,0 %, від 20 тис. до 30 тис. – 1,5 %, понад 30 тис. – 1 %. Можливо за участю Міністра встановити іншу ставку, але вона не може бути нижче 1 %. Інші податки для МБК у **О.з.** відсутні.

Фінансова звітність МБК підлягає аудиторській перевірці в тому випадку, якщо розмір загальних активів та доходу становить більше 500 тис. дол. США. Всі компанії **О.з.** повинні вести фінансовий облік і щорічно подавати до податкових органів декларацію. Збори директорів мо-

жуть проводиться в будь-якій точці земної кулі, є можливість їх проведення за допомогою телефонного зв'язку або інших електронних засобів. **О.з.** має свою власну біржу, яка була повністю

комп'ютеризована в липні 2000 р., і центральний депозитарій, проте взаємні фонди поки ще не дуже розвинені.

Неліпович О.В.

ОФШОРНА ЗОНА БАХРЕЙН (англ. offshore zone Bahrain) – територія Королівства Бахрейн, на якій встановлені спрощені податкові, реєстраційні, ліцензійні, валютні та інші пільгові умови здійснення господарської діяльності.

Прапор Королівства Бахрейн

Загальна площа країни – 750 кв. км, столиця – Манама, валюта – бахрейнський динар.

Королівство Бахрейн (Б.) розташоване в Персицькій затоці в 16 км. на схід від Саудівської Аравії. Главою конституційної монархії є король, уряд очолює Прем'єр-міністр, законодавча влада представлена двопалатним парламентом, верхівка судової влади – Вищим цивільним апеляційним судом. Б. є членом ВОТ, ВМО, Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Організації арабських країн-експортерів нафти, Міжнародної організації по стандартизації та ряду інших міжнародних організацій. Правова система королівства базується на мусульманському праві. Базовими галузями економіки Б. є видобуток та переробка нафти і алюмінію, сільське господарство, будівництво, туризм, фінансові послуги.

ОФШОРНА ЗОНА БЕЛІЗ (раніше Британський Гондурас) (англ. offshore zone Belize) – країна в Центральній Америці, що межує на півночі з Мексикою, на заході і півдні з Гватемалою, зі сходу омивається Карибським морем. Площа суші становить 22963 кв. км. Чисельність населення – 308 тис. чол. (оцінка 2009 р.). Столицею Белізу (Б.) є місто Бельмопан. Глава держави – королева Великобританії, представлена Генерал-губернатором, який за законом має бути громадянином Б. Законодавчий орган – двопалатні Національні збори. Прем'єр-міністр і Кабінет міністрів представляють виконавчу владу. У 1973 р. країна отримала назву «Беліз», походження якої остаточно не встановлено. За однією з версій це слово з мови майя be'lix, що означало «каламутна вода» і застосовувалося до назви річки Беліз. За іншою версією ця назва походить від неправильної вимови конкістадорами імені пі-

Б. відомий як міжнародний офшорний фінансовий центр. Основними податками на його території є податок на прибуток, який сплачують лише нафтогазові компанії за ставкою 46% від чистого прибутку (решта підприємств звільнені від сплати такого податку); 10% – місцевий податок від орендної плати за комерційну нерухомість; гербовий збір, який сплачується при передачі права власності на майно у розмірі 1,5-3 % вартості такого майна; податок з продажу бензину та сплата внесків на соціальне страхування робітників. Такі податки як податок з доходів фізичних осіб, податок на дивіденди, податок на майно та податок на додану вартість в країні відсутні.

Офшорного статусу Б. надають ряд критеріїв, серед яких існуюча в державі система пільгового оподаткування, відсутність валютного контролю, відсутність вимог щодо статутного капіталу та можливість реєстрації підприємств типу Вільної (офшорної) акціонерної компанії (Exempt Joint Stock Company). Термін функціонування таких компаній до 25 років з наступною особливістю – заборона здійснення страхової, банківської та брокерської діяльності, а також безпосередньо на території Бахрейну підприємницької діяльності. Організаційними вимогами для підприємств є необхідність реєстрації на території **О.з.** адміністративного офісу, обов'язковість ведення бухгалтерської звітності, проходження аудиторської перевірки та проведення щорічних зборів засновників.

У 2009 р. міжнародною Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) на основі дослідження діючих в країні податкових стандартів **О.з.** було віднесено до списку країн – «податкових гаваней».

Медвідь Ю.О.

рата XVIII ст. Пітера Воллейнса. Також існує версія, що африканські раби з Конго привезли цю назву з собою, оскільки в Анголі також є Беліз. Країною

Прапор держави Беліз

повної незалежності досягнуто в 1981 р.

Привабливість реєстрації офшорних компаній в **О.з.** для ведення будь-якої ділової і інвестиційної діяльності ґрунтується на «Законі про міжнародні компанії» (The International Business Companies Act of 1990), який повністю звільняє від податків офшорні компанії, зареєстровані в **О.з.** Основними типами офшорних компаній в **О.з.** є компанії міжнародного бізнесу (IBC) і трасти (у формі трастово-фонду).

Компанії, зареєстровані в **О.з.**, є класичними офшорними компаніями, які забезпечують повну конфіденційність і відсутність податкових зобов'язань. За своєю організаційно-правовою формою мають ознаки акціонерного товариства, але з чітким обмеженням відповідальності, і відносяться до категорії міжнародних комерційних компаній (IBC). Назва компанії включає в себе прив'язку до організаційної форми і включає слова: Limited, Corporation, Incorporated, Societe Anonyme, Sociedad Anonima, абрєвіатури Ltd, Corp., Inc. У назві офшорної компанії не можуть бути використані слова і аналоги, що відображають певну діяльність, яка підпадає під ліцензування, наприклад, Assurance, Bank, Building Society, Chamber of Commerce, Chartered, Cooperative, Imperial, Insurance, Municipal і Royal. IBC не має права вести бізнес з резидентами Б. і інвестувати кошти у будь-яку власність, що знаходиться в **О.з.**, окрім як на утримання свого зареєстрованого офісу. Офшорній компанії також не дозволено займатися банківською або трастовою діяльністю, страхуванням або перестрахуванням і надавати адресу свого зареєстрованого офісу для потреб інших компаній. Така компанія має право працювати тільки за межами **О.з.**

В **О.з.** встановлені мінімальні вимоги для реєстрації компанії: один директор без обов'язкової резидентності в країні, один акціонер. Директором та акціонером може бути як фізична, так і юридична особа. Компанія повинна мати зареєстровану адресу і ліцензованого агента в **О.з.**, який представлятиме її інтереси в усіх державних органах. Конфіденційність забезпечується не тільки відсутністю обов'язкового внесення інформації про власників до реєстру, а й можливістю використання послуг номінального директора та акціонера. Незважаючи на встановлений розмір статутного капіталу в еквіваленті 50 тис. дол. США, немає вимог до строків його оплати. Офшорні компанії **О.з.** не підлягають валютному контролю з боку держави, не мають зобов'язань з проведення щорічного аудиту і повністю звільнені від оподаткування.

Особливості реєстрації офшорних компаній в

О.з.: володіння і управління офшорною компанією може здійснюватися однією особою (фізичною або юридичною); акції компанії можуть випускатися іменні та на пред'явника; відсутня вимога щодо строків оплати мінімального статутного капіталу офшорної компанії; статутний капітал офшорної компанії може бути виражений в будь-якій валюті; проведення зборів директорів та акціонерів компанії може бути в будь-якій країні світу; для офшорної компанії немає вимог щодо подання щорічної фінансової і статистичної звітності; в **О.з.** відсутній реєстр директорів та акціонерів офшорної компанії (у файлі реєстратора зберігаються тільки копії статуту, засновницького договору компанії і свідоцтва про реєстрацію); компанія може мати офіс в **О.з.** та управляти з нього своїми справами; офшорній компанії гарантована репатріація 100 % капіталу та прибутку від діяльності за межами **О.з.**; офшорні компанії звільняються від оподаткування; для офшорної компанії відсутні імпорتنі мита на автомобілі, устаткування, сировину та напівфабрикати.

Офшорна компанія в **О.з.** зобов'язана вести реєстр акціонерів, а також протоколи зборів директорів та акціонерів. Ці документи разом з даними про директорів та акціонерів є внутрішніми документами компанії і недоступні для громадськості. Хоча документація компанії не підлягає перевірці, вона доступна для перевірки акціонерами, якщо на те є обґрунтовані причини. Якщо компанія не сплачує щорічні державні мита за продовження реєстрації, вона буде вилучена з реєстру після закінчення року з моменту останньої оплати. При цьому закон чітко пояснює, що вилучена з реєстру компанія не має права продовжувати господарську діяльність, і, зокрема, управляти своїми банківськими рахунками, хоча директори та акціонери такої компанії продовжують повністю нести відповідальність за її боргами та зобов'язаннями.

Вилучена з реєстру компанія може, сплативши нараховані мита і штрафи, бути відновлена в ньому, однак після закінчення певного терміну відновлення офшорної компанії в **О.з.** проводиться тільки через місцевий суд, рішення якого може бути як позитивним в частині відновлення компанії, так і негативним.

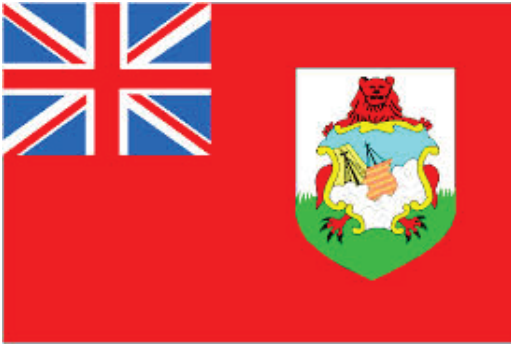
О.з. підписала угоди про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами, як: Антигуа і Барбуда, Багамські острови, Барбадос, Великобританія, Гаїті, Гайана, Гренада, Данія, Домініка, Монтсеррат, Санта Люсія, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Суринам, Тринідад і Тобаго, Швеція, Ямайка.

Неліпович О.В.

ОФШОРНА ЗОНА БЕРМУДСЬКІ ОСТРОВИ (англ. offshore zone Islands of Bermuda) – група зі 150 невеликих коралових островів в північно-західній частині Атлантичного океану, які не входять

до Карибського басейну. Загальна площа становить 53,3 кв. км. Офіційна мова – англійська.

На сьогоднішній день Бермудські острови (Б.о.) залишаються найстаршою колонією Вели-

Прапор Бермудських островів

кобританії. Голова уряду представляє в країні владу Британської корони. Тим не менше, вже більше 300 років на островах діє система самоврядування, що враховує власні інтереси країни. Великобританія несе відповідальність за безпеку і зовнішню діяльність. У той же час, завдяки своєму стратегічному розташуванню на півночі Атлантики, острови перебувають під захистом США. Управління на островах здійснюється Законодавчими зборами. Правова система базується на загальному праві Англії, модифікованому і доповненому законами, прийнятими в рамках Конституції Б.о. 1968 р.

Корпоративне законодавство **О.з.** представлене Законом про компанії, прийнятим в 1981 р. Для здійснення міжнародної діяльності та інвестицій створюється особливий тип компаній, так звані «звільнені» компанії. Всі інші компанії, засновані на островах, повинні не менш, ніж на 60 % належати резидентам **О.з.** Основною умовою заснування компанії є наявність зареєстрованого офісу. Реєстрація готових компаній не здійснюється.

Процедура заснування бермудської компанії є складною. Насамперед у місцевій газеті друкується оголошення, про намір інкорпорувати (заснувати) компанію. У цьому оголошенні також згадується назва передбачуваної компанії, цілі діяльності, визначається статус компанії («звільнена» або внутрішня). У валютний департамент **О.з.** направляється заявка на інкорпорацію. Ця заявка включає такі відомості: назва компанії; адреса зареєстрованого офісу; імена, адреси і громадянство передбачуваних директорів; імена, адреси і громадянство акціонерів та їх частка в компанії; установчий договір, в якому вказується розмір акціонерного капіталу і типи акцій; інформація про банківський рахунок, інформація про банк, що має відношення до передбачуваних реальним власникам; відповідне мито за внесення до реєстру.

Втім, існують певні обмеження щодо торговельної та комерційної діяльності: «звільнена» компанія **О.з.** не може вести торговельну діяльність у межах островів; компаніям не може належати нерухоме майно на островах; без відповідної

ліцензії «звільненій» компанії заборонено здійснювати такі види діяльності: банківська справа, страхування (в т.ч. життя), перестраховування, управління фондами, схеми колективного інвестування, консультування з питань інвестицій або будь-яку іншу діяльність, пов'язану з банківською або страховою сферою.

Встановлені чіткі вимоги до назви: назва може бути будь-якою мовою латинської алфавітної системи. У разі, якщо для назви використовується не англійська мова, реєстратор може запросити її завірений переклад на англійську, з тим, щоб упевнитися в допустимості назви; не дозволені до використання назви, ідентичні або подібні з уже існуючими або які передбачають королівський або урядовий патронаж; заборонені назви, які реєстратор вважає небажаними, образливими або сумнівними; потрібно узгодження чи ліцензія на вживання в назві наступних слів або їх іноземних еквівалентів: Bank, Building Society, Savings, кредити, Trust, страхування, перестраховування, управління фондом, інвестиційний фонд, довірена особа, брокер; для позначення обмеженої відповідальності назва повинна закінчуватися на слово «обмеженою» або його скорочення «Ltd».

Для заснування компанії достатньо одного акціонера. Інформація про власників повідомляється уряду в момент інкорпорації, проте ці відомості є конфіденційними. Книга запису акцій компанії може в будь-який момент бути піддана перевірці, тому анонімність зберігається шляхом призначення номінальних акціонерів і директорів.

У **О.з.** не стягуються податок на доходи корпорацій і прибутковий податок (податок на доходи фізичних осіб). Механізм звільнення від оподаткування реалізується шляхом отримання свідоцтва про звільнення від оподаткування та гарантію уряду в рамках Закону «Про податковий захист звільнених підприємств» (1966 р.). Проте **О.з.** не бере участь в угодах про попередження подвійного оподаткування.

Незважаючи на те, що законодавством не передбачено вимогу про надання фінансової звітності, необхідно вести відповідну документацію для відображення фінансового стану компанії. Фінансова документація зберігається за адресою зареєстрованого офісу. Якщо вона зберігається за межами островів, копії всіх звітів повинні бути надані для щоквартальної перевірки директорами.

Особливістю **О.з.**, є те, що на островах зосереджено значний обсяг страховального бізнесу, за яким **О.з.** є третім центром після Лондона і Нью-Йорка. **О.з.** представляють особливий інтерес для підприємців з Гонконгу, охочих відкрити офшорну компанію: біржа Гонконгу затвердила статус «звільненої» компанії **О.з.** як засіб для лістингу (допуску цінних паперів на біржу).

Несторишен І.В.

ОФШОРНА ЗОНА БРИТАНСЬКІ ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ (англ. offshore zone British Virgin Islands.)

– територія з 60 окремих островів, які розташовані в Карибському архіпелазі на північний захід від Американських Віргінських островів і на відстані 60 миль від Пуерто-Ріко. Столиця – Род-таун, розташована на острові Тортولا. Населення становить 24 491 мешканців, при цьому 20 тисяч із них проживає на Тортолі (перепис 2009 р.).

Прапор Британських Віргінських островів

Британські Віргінські острови (Б.В.о.) – залежна від Великобританії територія й член британської співдружності. Самоврядування здійснюється з 1967 р. Урядовим органом є Виконавча рада, очолювана губернатором, якого призначає Міністерство закордонних справ Великобританії. Виконавча рада складається з головного міністра, трьох міністрів і генерального прокурора. Офіційна мова – англійська. Основна валюта – долар США. На островах розвинуті банківські й аудиторські послуги.

Форма звільненої від сплати податків компанії – Міжнародна комерційна компанія (International Business Company (IBC)). IBC, діяльність якої регулювалася колективним законодавчим актом, що вступив у силу 1 серпня 1984 р., була одним з найбільш сучасних видів компаній, і після зменшення значення Панами як офшорної зони, тільки в 1988 р. на островах було створено понад 6000 міжнародних бізнес компаній. Однак компаніями типу IBC заборонялося вести бізнес з жителями островів і місцевими фірмами і мати на островах власність.

Із 1 січня 2005 р. в **О.з.** вступив в силу новий закон про компанії – The New BVI Companies Act. Цей закон протягом декількох років поступово замінив закон про IBC, який успішно діяв більше двадцяти років і сприяв створенню приблизно 600 000 офшорних компаній на Б.В.о..

Новий закон відмінив дію двох попередніх законів – закону про офшорні компанії і закону про звичайні місцеві компанії, об'єднавши в одному документі положення, які регулюють новий порядок створення і функціонування всіх без виключення компаній у **О.з.**

Зміни у законодавстві 2005 р. ліквідували концепцію внутрішньої компанії, що діяла у **О.з.**, і офшорної компанії, залишивши всього одну уніфіковану форму: комерційну компанію BVI. Нова

уніфікована компанія, як і раніше, користується безподатковим статусом, включаючи звільнення від всіх прибуткових податків, податків на дивіденди, відсотки, ренту, авторську винагороду і прибуток від доходів з продажу акцій компанії. Замість податку існує фіксоване щорічне державне мито, а також щорічна плата реєстраційному агенту.

Реєстрація комерційної компанії BVI підходить для всього спектру операцій, починаючи зі звичайної торгової діяльності і закінчуючи пайовою участю в іноземних компаніях.

Компанія може бути зареєстрована під будь-якою назвою, яку орган, що її реєструє, вважає допустимою, і яка не містить слів «страхування», «гарантія», «будівельна компанія», «банк» чи «траст» (Insurance, Assurance, Building Society, Bank, Trust), без відповідного дозволу уряду. Назва не повинна також містити слова, що вказують на зв'язок з королівською родиною чи урядом. Назва компанії може бути англійською чи будь-якою іншою мовою і може використовувати будь-яке слово, що позначає обмежену відповідальність. Меморандум і статут повинні включати назву компанії, зареєстровану адресу офісу, ім'я й адресу зареєстрованого агента, мету компанії, що не повинна суперечити законам островів, статутний акціонерний капітал і валюту, види акцій, які можуть бути акціями на пред'явника, іменними акціями, чи тими й іншими, і пояснення, що стосуються акцій на пред'явника.

Компанія повинна мати зареєстрований офіс у **О.з.** і зареєстрованого агента, який повинен бути юристом, дипломованим бухгалтером, що має ліцензію трастової, чи іншої фірми, яка спеціалізується на управлінні. Компанія повинна мати щонайменше одного директора, який призначається засновниками, що підписали меморандум і статут. Допускаються директори – фізичні чи юридичні особи – колективні директори, крім того, можуть призначатися інші керівники шляхом ухвалення відповідного рішення. Імена й адреси директорів і власників не вносяться в будь-який відкритий реєстр, хоча компанія може надати цю інформацію до органу, що здійснює реєстрацію для одержання офіційного посвідчення.

Акціонерний капітал може бути виражений в будь-якій валюті. Однак, зазвичай, статутний акціонерний капітал складає 50 000 дол. США. Мінімальне число пайовиків – один, і щонайменше одна акція повинна бути випущена директорами на їхніх перших зборах. Усі випущені акції, як іменні, так і на пред'явника, повинні бути цілком оплачені, але плата може здійснюватися у формі простого векселя, підписаного пайовиком. Якщо не випускається мінімальне число акцій, директори несуть повну відповідальність за всю діяльність компанії.

Компанія повинна мати реєстр акцій у своєму зареєстрованому офісі, хоча ця інформація не є

відкритою. Компанія не повинна готувати і надавати фінансові звіти. Компанія цілком звільнена від усіх видів податків, але необхідно сплачувати щорічну ліцензію в розмірі 300 дол. США, якщо акціонерний капітал не перевищує 50 тис. дол. США, і в розмірі 1 тис. дол. США при перевищенні цієї суми.

Відповідно до статуту компанії директора можуть проводити збори на островах чи в будь-якій іншій країні. Вимога про проведення щорічних зборів відсутня, а для проведення зборів дирек-

торів і акціонерів не обов'язково потрібна їхня особиста присутність у визначеному місці – адже, збори можуть проводитися по телефону.

О.з. уклала договір про уникнення подвійного оподаткування з Швейцарією та Японією. **О.з.** спеціалізується на реєстрації міжнародних бізнес-корпорацій. У цій офшорній зоні представлені також взаємні фонди і страхові компанії, але не зареєстровано жодного офшорного банку.

Неліпович О.В.

ОФШОРНА ЗОНА ВАНУАТУ (англ. offshore zone Vanuatu) – територія республіки Вануату, яка представлена 13 основними островами. Вануату знаходиться на південному заході Тихого океану північніше Нової Зеландії. Загальна площа складає 14 800 кв. км., столиця – Порт Віла. Офшорні компанії представлено у таких організаційно-правових формах: міжнародна компанія; звільнені компанії; трасти; місцева компанія (для підприємств, що ведуть бізнес на території **О.з.**). Найбільш поширена

Прапор держави Вануату

форма реєстрації офшору – міжнародна компанія.

Законом про Міжнародні компанії від 1992 р. регулюються основні положення про реєстрацію офшорних компаній: відсутнє поняття статутного капіталу; компанія повинна мати зареєстрований офіс та зареєстрованого агента у **О.з.**; для Комісії надається Конституція офшорної компанії (аналог Установчого договору та статуту), що підкріплюється підписом реєстратора; після внесення компанії в реєстр, реєстратор призначає першого директора.

Назва офшорної компанії може бути будь-якою іноземною мовою, проте Комісії необхідно

представити переклад англійською або французькою мовами. Для використання в назві таких слів як «bank», «building society», «insurance», «assurance», «reinsurance», «fund management», «investment fund», «trust», «trustees», «finance» або їх еквівалентів іншою мовою необхідно отримати спеціальний дозвіл у вигляді державної ліцензії. Міжнародна компанія може бути заснована протягом доби, проте неможливе негайне придбання існуючої компанії. Назва може містити слова, що вказують на статус компанії з обмеженою відповідальністю. В офшорній компанії має бути один або декілька директорів, а також як мінімум один акціонер, які можуть бути як фізичними, так і юридичними особами, резидентність яких немає значення.

Персональні дані директорів та акціонерів, а також бенефіціарних власників офшорної компанії є суворо конфіденційними, розкриття яких можливе лише уповноваженими органами за наявності визначеного документа. Загальні збори можуть проводитися в будь-якій країні, при чому не є обов'язково проводити щорічні збори. Компанії звільнені від щорічної подачі звітів. Офшорна компанія може мати банківський рахунок у **О.з.**, але заборонено вести діяльність на території **О.з.**, здійснювати торгові операції або володіти нерухомістю в країні.

При реєстрації компанії сплачується 150 дол. США та щорічно – 300 дол. США державного податку, але компанії звільнені від інших податків та валютного контролю протягом 20 років з дня реєстрації. Компанії не можуть займатися банківським, страховим, інвестиційним бізнесом. **О.з.** не підписано договори про уникнення подвійного оподаткування.

Мотюк К.Д.

ОФШОРНА ЗОНА ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ (США) (англ. offshore zone United States Virgin Islands) – територія з групи островів в Карибському морі, залежна від США. Найбільшими є острови: Сент-Томас (245 кв. км, з них тільки 80,9 кв. км – безпосередньо територія острова), Сент-Джон (50,8 кв. км), Санта-Крус (Сен-Круа, 214,6 кв. км) і Вотер-Айленд (0,49 кв. км). Загальна площа володіння – 1910 кв. км, з яких лише 355 кв. км припадає безпосередньо на сушу. Офіційна мова – англійська, валюта – долар США. Основа економіки

О.з. – туризм, який обслуговує 30 % працездатного населення та сільське господарство, в якому зайнято 8,5 % працездатного населення. Найбільші промислові підприємства – нафтопереробний завод американської компанії «Амерада Хесс» потужністю 23 млн тон на рік (на острові Санта-Крус) і глиноземний завод. Основні морські порти – Шарлотта-Амалія і Крістіанстед (на острові Санта-Крус), є два міжнародних аеропорти.

Конституційний статус **О.з.** із позицій оподаткування та митного контролю – територія

Прапор Віргінських островів (США)

поза державними законами США. У **О.з.** можуть створюватися підприємства, які частково або повністю звільняються від місцевих податків і від федерального прибуткового податку США. В **О.з.** можна зареєструвати такі види підприємств: USVI Corporation; USVI Foreign Sales Corporation; USVI Exempt Company.

USVI Corporation – корпорації, звільнені від сплати податків. Щоб отримати даний статус USVI Corporation не повинна здійснювати підприємницької діяльності на території **О.з.** чи США, а фізичні особи-резиденти **О.з.** або США не вправі володіти більш, ніж 10% капіталу корпорації. USVI Corporation має право випускати акції на пред'явника, але вони розглядаються, як акції, чийми власниками є громадяни США. Така корпорація сплачує у **О.з.** щорічний фіксований податок у розмірі 1 тис. дол. США.

Порядок утворення та подальша діяльність USVI Corporation регулюються корпоративним Кодексом В.О. (США), основа якого – корпоративний Кодекс штату Делавер 1953 р.

Будь-які три фізичні особи можуть створити корпорацію у **О.з.**, підготувавши в присутності державного нотаріуса і подавши Установчий договір в офіс віце-губернатора В.О. (США) разом із сплатою реєстраційного мита. Після цього засновники або директори повинні затвердити статут, який буде регулювати діяльність корпорації. Капітал корпорації не може бути менший 1 000 дол. США та має бути оплачений. Акції можуть випускатися як з номінальною вартістю, так і без номінальної вартості (як правило, капітал представлений у вигляді акцій без номінальної вартості). Корпорація повинна мати трьох директорів, якими вправі бути тільки фізичні особи. У штаті компанії повинно бути три посадові особи: президент (одночасно виконує обов'язки директора корпорації), секретар і скарбник. Допускається призначення інших по-

садових осіб. Кожна корпорація зобов'язана призначити професійного агента-резидента **О.з.** для підтримки своєї юридичної адреси та контактів з офіційними органами. Інформація про власників корпорацій **О.з.**, звільнених від сплати податків, не підлягає розголошенню, за винятком випадків належним чином оформлених запитів управління з податків і зборів **О.з.** або внутрішньої податкової служби США (IRS).

О.з. є єдиною юрисдикцією під прапором США, де дозволяється переміщення підприємств як на територію **О.з.**, так і за межі **О.з.**. При переміщенні на територію **О.з.**, корпорація, яка не має статусу звільненої від сплати податків, може прийняти рішення про отримання такого статусу при дотриманні вищезазначених умов. Корпорації **О.з.** подають декларації та сплачують податки безпосередньо в Управління з податків і зборів **О.з.** Ставки, форми і правила сплати податків ті ж, що і для федеральних податків США, що називається у **О.з.** «дзеркальною системою» оподаткування. Річний звіт про господарську діяльність подається корпорацією у **О.з.** до 30 червня кожного року. Всі корпорації, уповноважені здійснювати діяльність на території **О.з.**, щороку сплачують державне мито, ставка якого залежить від видів діяльності та становить мінімум 150 дол. США на рік. Максимальна ставка корпоративного податку в **О.з.** – 38,5 %.

В **О.з.** не існує податку з продажу, але існує кілька інших непрямих податків, включаючи:

- податок на нерухоме майно в розмірі 1,25 % оціночної вартості нерухомого майна, яка відповідно до законодавства **О.з.** становить 60 % фактичної вартості;
- податок на валовий прибуток у розмірі 4 %. Підприємства в яких річний валовий прибуток менший 150 тис. дол. США, звільняються від податку на перші 5 тис. дол. США валового прибутку на місяць;
- акцизний збір та митні збори, які накладаються на товари, що ввозяться в **О.з.** для використання або перепродажу. Акцизний збір на більшість ввезених товарів становить 4%, але ця ставка збільшується на тютюнові вироби та алкоголь.

Уряди США і **О.з.** підписали угоду, що регулює обмін інформацією та взаємну підтримку в питаннях оподаткування для запобігання ухиленню від сплати податків. У **О.з.** для корпорацій необхідна обов'язкова реєстрація та аудит щорічного фінансового звіту з обов'язковим розкриттям у них інформації про доходи. Валютний контроль у **О.з.** відсутній.

Туржанський В.А.

ОФШОРНА ЗОНА ГІБРАЛТАР (англ. offshore zone Gibraltar) – територія, розташована на південному сході Європи і обмежена Гібралтарською протокою, яка з'єднує Середземне море і Атлантичний океан, а також розмежовує Європу і Афри-

канський континент. Півострів займає площу 6,8 кв. км, при цьому чисельність населення складає 30 тис. чол. (станом на 2009 р.).

О.з. – одна із найстаріших в Європі офшорних зон. Основою офшорного законодавства є Акт

Прапор Гібралтару

«Про Компанії Великобританії», датований ще 1929 р. з поправками, які були внесені Актом «Про офшорні компанії» у 1984 р..

Підприємства, які зареєстровані в **О.з.** спеціалізуються в основному на трьох таких напрямках ведення бізнесу: банківська справа, страхова діяльність і трастове підприємництво. У **О.з.** можлива реєстрація декількох типів підприємств – Private Company, Qualifying Company, Limited Partnership, Exempt Private Company, Non-Resident Company, при чому саме Non-Resident Company є найбільш часто використовуваними формами ведення бізнесу.

Кожна зареєстрована в **О.з.** компанія може вважатися офшорною, якщо вона виконує дві вимоги, а саме: не веде підприємницьку діяльність в межах країни і управління нею не здійснює рези-

дент країни. При відсутності спеціального дозволу або ліцензії в назві офшорної компанії не повинні використовуватися слова або фрази, які можуть відноситися до управління або мати на увазі діяльність, пов'язану з банківською, трастовою або страховою діяльністю, наприклад: «Bank», «Assurance», «Insurance», «Association», «Royal», «Imperial», «Trust», «Trustee», «Holdings», «Group», «Europe», «Gibraltar», «and International».

Для підприємств в **О.з.** стандартний розмір статутного капіталу становить 2000 гібралтарських фунтів (які є рівноцінними англійському фунту стерлінгів).

Офшорні компанії в **О.з.** звільнені від податків на прибуток, якщо він отриманий не в межах країни, або не переведений в країну реєстрації компанії. Гроші, які переводяться на банківські рахунки в **О.з.** оподатковуються. Відсутнє адміністрування таких податків, як: ПДВ, податок на доходи фізичних осіб, податок на дивіденди, податок на роялті.

У **О.з.** немає вимог про необхідність щорічних зборів акціонерів або директорів, але якщо є необхідність, то вони можуть проводитися в будь-якій країні в телефонному режимі або за допомогою інших засобів електронних комунікацій; відсутні обов'язкові аудиторські перевірки та валютний контроль.

В **О.з.** важливим аспектом є забезпечення конфіденційності інформації, яка може бути розкрита за рішенням Верховного суду за підозрою у злочинній діяльності.

Попель С.А.

ОФШОРНА ЗОНА ГРЕНАДА (англ. offshore zone Grenada) – територія держави Гренада у південно-східній частині Карибського моря, що займає острів Гренада, південну частину островів Гренадини із групи Малі Антильські острови. Площа країни 344 кв. км.

Гренада в якості домініона входить до складу Британської співдружності. Управління від імені королеви здійснює генерал-губернатор, який призначає уряд.

Офіційна мова – англійська. Грошова одиниця – східнокарибський долар.

Обсяг ВВП дорівнював 657 млн. дол. США

Прапор Гренади

(2008 р.), у структурі якого послуги становлять 76,6%, промисловість – 18%, сільське господарство – 5,4 %. Чисельність населення 104 000 чол. (станом на 2009 р.). Економіка базується на туризмі та офшорному бізнесі.

Міжнародні бізнес-компанії **О.з.** – еквівалент офшорним компаніям чи звільненим компаніям, які не сплачують податки і використовуються для торгівлі. Акт про міжнародні бізнес-компанії від 1996 р. є основним нормативним актом, що регулює діяльність офшорних компаній. Процес реєстрації міжнародної бізнес-компанії у **О.з.** відбувається через уповноваженого агента, як правило компанію, що має ліцензію відповідного органу та здійснює реєстрацію, технічне обслуговування міжнародних корпорацій.

У 1997 р. частина законодавства була перероблена з метою кращої організації діяльності фінансового сектору. Нерезиденти можуть здійснювати будь-яку не заборонену законом діяльність, але їм не дозволяється проводити комерційні операції із резидентами та володіти нерухомістю на території країни, а також залучати резидентів до адміністративного управління і надання послуг реєстраційного агента для місцевих компаній. Надання банківських, страхових та перестрахових, трастових послуг потребує спеціальної ліцензії.

Слова «Limited», «Corporation», «Incorporated», «Societe Anonyme» чи «Sociedad Anomina», «Public Limited Company», «Societe», «a Responsabilite Limitee», «Berhad», «Proprietary», «Namloze Venootschap», «Besloten Venootschap», «Aktiengesellschaft» або «Limited Life Company» чи скорочення «Ltd», «Corp», «Inc», «S.A.» «PLC», «S.A.R.L», «Bhd», «Pty», «NV», «BV», «A.G.» чи «LLC» утворюють частину назви кожної компанії.

Юридична адреса на території **О.з.** надається реєстраційним агентом і є обов'язковою. Використовується вона виключно для отримання поштової кореспонденції від органів державної влади. Офшорна компанія може бути створена з одним директором і одним акціонером, у тому числі в одній особі. Заявлений статутний капітал не оплачується і не встановлюються його граничні значення. Рекомендовано величину статутного капіталу у розмірі 50 тис. дол. США. Допускається випуск іменних акцій та на пред'явника, з зазначенням або без зазначення номінальної вартості у будь-якій валюті. Нема жодних обмежень щодо місця проведення зборів акціонерів. Протоколи зборів можуть зберігатися у будь-якій зазначеній в установчих документах адресі.

Доходи гренадських офшорних компаній не оподатковуються на термін до двадцяти років піс-

ля реєстрації. Щорічні збори включають щорічний ліцензійний збір, реєстраційний збір, банківську ліцензію відповідної категорії, повну ліцензію на трастову діяльність, кептвинні страхові ліцензії.

Офшорні компанії, створені в **О.з.** не зобов'язані вести бухгалтерський облік, для них виносяться мінімальні вимоги до звітності. Офшорні банки **О.з.** не оподатковуються. Їм не дозволено здійснювати обслуговування резидентів. Вони ліцензуються відповідно до призначення банківського бізнесу. Найчастіше в практичній діяльності використовуються два типи офшорних банківських ліцензій: обмежена і необмежена. Офшорні трасти управляються за довіреністю і діяльність їх теж не повинна бути на території **О.з.** Порушення конфіденційності можливо лише при винесенні відповідної постанови суду за підозрою у нелегальному збуті наркотиків, зброї, підтримці терористичної діяльності, відмиванні нелегальних доходів, отриманих злочинним шляхом. **О.з.** не укладала договорів з метою уникнення подвійного оподаткування. **О.з.** тривалий час характеризувалася низьким рівнем регулювання банківського сектору і була внесена у «чорний список» FATF. Поступово значна частина банків була ліквідована і посилились вимоги до їх податкової звітності.

Яковенко О.В.

ОФШОРНА ЗОНА КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ (англ. offshore zone Cayman Islands) – територія з трьох островів, які розташовуються в Карибському морі, між Кубою і Центральною Америкою. Загальна площа країни – 262 кв. км. Значна частина населення, що становить близько 55 тис. чол. (2010 р.), проживають на острові Гранд Кайман, 1200 чол. – на острові Кайман Трак і тільки 120 чол. на острові Малий Кайман. Столицею є м. Джорджтаун на головному острові Гранд Каймані. Державною мовою є англійська.

У 1655 р. Кайманові острови (К.о.) офіційно стали частиною Британської Імперії і управлялися як залежна від Ямайки територія. Король Георг III надав К.о. звільнення від сплати податків в якості подяки за порятунок десяти торгових суден Королівського флоту, які сіли на мілину в бурхливому морі в 1794 р. Після того, як в 1962 р. Ямайка стала незалежною державою, К.о. вирішили залиши-

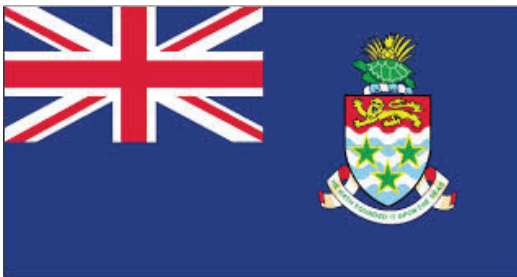
тися колонією Британії. Згідно з Конституцією від 1972 р., К.о. є Британозалежною територією.

Діяльність компаній у **О.з.** регулюється законом, датованим 1960 р., який базується на загальному англійському праві. Відповідно до законодавства, компанії-нерезиденти звільнені від сплати податків. Також податком не оподатковуються приріст капіталу, матеріальні цінності, отримані в результаті дарування або права спадкування. Є лише гербовий збір, який поширюється на нерухомість, що знаходиться на території островів. При цьому ставки є наступними: 7,5 % податком оподатковується передача майна і 1 % податком – застава майна.

У **О.з.** можлива реєстрація офшорних компаній наступних типів: стандартні резидентні компанії, класичні нерезидентні компанії і компанії звільнені – ті, що обмежуються в акціях, гарантіях або мають необмежену відповідальність. У цьому випадку нерезидентами виступають компанії, створені у формі акціонерних товариств.

У кожної компанії, зареєстрованої в **О.з.**, повинен бути офіс на території островів, в якому зберігається реєстр компанії, а також бухгалтерські документи, де відображена вся фінансова діяльність, вона ж у разі необхідності може бути використана для пояснення та підтвердження низки угод. У **О.з.** офіційно дозволено застосування номінального сервісу і випуск акцій на пред'явника для підвищення рівня конфіденційності.

У плані вибору назв для компанії не має жодних обмежень. Виняток становлять слова, які зу-

Прапор Кайманових островів

мовлювали б безпосередній зв'язок компанії з Королівством, Урядом або видами діяльності, що підлягають обов'язковому ліцензуванню. Серед обов'язкових слів у назві компанії повинні бути присутні наступні: Limited, Incorporated, корпорації тощо.

Вимогами до відкриття підприємств у **О.з.** є: наявність зареєстрованого офісу на території островів; мінімум по одному директору і акціонеру (можуть бути як фізичні, так і юридичні особи); наявність секретаря за умови роботи тільки одного директора; статутний капітал у розмірі 900 доларів; проведення зборів мінімум раз на рік на території **О.з.**

Інформація про директорів компанії і її фінансова звітність не потрапляють в Реєстр, це гарантує високий рівень конфіденційності. Компанія, зареєстрована таким чином, що звільняється від податків на 20 років з моменту початку діяльності незалежно від правок, які можуть бути внесені до податкового законодавства протягом цього часу.

О.з. поширена серед власників великого банківського капіталу. Зокрема, на їх території працює

більше 560 банківських установ. Діяльність банків чітко врегульована, тому найбільші банківські центри світу, розташовані в Нью-Йорку або Токію, визнають їх право на проведення наднадійних банківських операцій. У **О.з.** є два типи банків: банки першого типу можуть працювати з нерезидентами, а другого – ні.

Особливостями ведення офшорної діяльності у **О.з.** є: ведення документації англійською мовою; відсутність необхідності в щорічній бухгалтерській та аудиторській звітності; мінімальна чисельність управлінського персоналу; звільнення, за невеликими винятками, від сплати податків; мінімальний розмір суми статутного капіталу.

Є певні пільги і для фізичних осіб, зокрема, для отримання дозволу на постійне проживання на території **О.з.** необхідно оплачувати 2400 дол. США на рік. Не існує жодних обмежень щодо володіння нерезидентами земельними ділянками, Для придбання частки в бізнесі, що складає більше ніж 40%, необхідно отримати дозвіл місцевої влади.

Несторішен І.В.

ОФШОРНА ЗОНА ЛІБЕРІЯ (англ. offshore zone Liberia) – територія республіки Леюрія, яка розташована в Західній Африці. На південному заході Ліберія омивається Атлантичним океаном, межує на північному заході зі Сьєрра-Леоне, на півночі – з Гвінеєю, на сході – з Кот-д'Івуаром. Територія – 111,4 тис. кв. км. Населення – 4,23 млн. чол. (2011 р.). Столиця – Монровія (Monrovia) – 550 тис. чол. Офіційна мова – англійська.

Законодавча система має двоїсту структуру та складається із статутного законодавства, що ґрунтується на законодавстві США (знаходить відображення в Законодавчому кодексі Ліберії від 1956 р.) і традиційного законодавства, заснованого на неписаних плеємних практиках, яке використовується місцевим населенням.

О.з. уклала угоди про уникнення подвійного оподаткування із Німеччиною і Швецією. У 1982 р. **О.з.** та США підписали угоду, відповідно до якої доходи, отримані від морських і авіаперевезень не підлягають подвійному оподаткуванню. Однак ці угоди не застосовуються до ліберійських нерезидентних компаній.

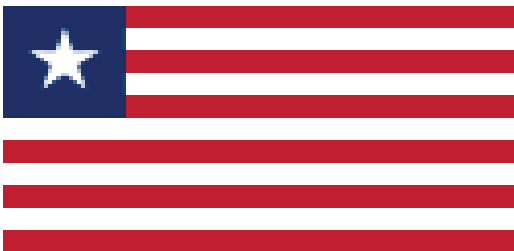
З 1948 р. **О.з.** здійснює реєстрацію суден. Власники суден з усього світу реєструють свої судна в

О.з., оскільки нерезидентні корпорації, зареєстровані в **О.з.**, не платять податок з доходів від судноплавства.

Для ведення міжнародної торгівлі та інвестиційної діяльності реєструються нерезидентні корпорації. Нерезидентні корпорації створюються відповідно до Закону про комерційні корпорації **О.з.** від 1977 р. Нерезидентні корпорації не можуть займатися торговельною діяльністю на території **О.з.**, володіти нерухомістю в **О.з.**, вести банківську або страхову діяльність. Кожна компанія повинна мати зареєстрований офіс (юридичну адресу) та зареєстрованого агента в **О.з.** Ліберійські корпорації не сплачують податків в **О.з.**, якщо діяльність ведеться за межами країни. Фактичний офіс корпорації може розташовуватися в будь-якому місці за рішенням корпорації.

У Законі про комерційні компанії **О.з.** (Liberian Associations Law), який багато в чому базується на Законі про корпорації США, передбачена можливість створення підприємств таких організаційно-правових форм: Corporation – корпорація; Registered business company – зареєстрована підприємницька компанія; Limited Liability Company – компанія з обмеженою відповідальністю; Limited partnership – партнерство з обмеженою відповідальністю; Foundation – закрита фондова компанія; Not-for-profit corporation – некомерційна корпорація; Foreign maritime entity – іноземне морське підприємство.

Реєстратором компаній в **О.з.** є трастова компанія Liberian International Ship and Corporate Registry (LISCR), яка будучи уповноваженим агентом Міністерства закордонних справ Ліберії здійснює реєстрацію всіх підприємств, веде їх облік і реєстр, а також надає зареєстровану адресу для

Прапор Ліберії

всіх без виключення компаній з іноземними інвестиціями. В даний час LISCR має представницькі офіси – в США і Швейцарії та адміністративні офіси – у Греції, Гонконзі і Лондоні. LISCR також здійснює різні адміністративні функції місцевого зареєстрованого агента, а саме, проводить збори від імені акціонерів компаній, готує протоколи і надає інші послуги. У статуті ліберійського підприємства не уточнюється предмет діяльності, лише вказується, що компанія не буде вести будь-якої забороненої законом діяльності (банківської, страхової, фондової діяльності та казино).

Назва корпорації може бути на будь-якій мові при використанні латинського алфавіту. Назви не можуть бути ідентичними або подібними з назвами вже існуючих компаній, а також не можуть включати слова «банк», «основа», «дипломованих», «страхування», «партнерство» і «створення». Можна використовувати слова «Royal», «Imperial» і «Довіра» без будь-яких обмежень. Назви всіх корпорацій повинні закінчуватися словами Limited, TOB, Інкорпорейтед або Інк, або їх еквівалентами на іноземній мові (GmbH, SA, і т.д.). Для ліберійських корпорацій не встановлено розмір мінімального статутного капіталу. Зазвичай корпорації реєструються із статутним капіталом в 500 іменних акцій або акцій на пред'явника без номінальної вартості або з капіталом 50 тис. дол. США. Мінімальним випущеним капіталом є одна акція без номінальної вартості або одна акція з номінальною вартістю. Акції можуть бути випущені в якості іменних або на пред'явника, або частиною

іменних і частиною на пред'явника, із або без номінальної вартості. Акції з номінальною вартістю можуть бути номіновані в будь-якій валюті. Випуск акцій заноситься до реєстру Ліберії. Корпорація може мати одного або більше акціонерів, якими можуть виступати фізичні та юридичні особи, резиденти і нерезиденти **О.з.**

При реєстрації корпорації в **О.з.** необхідно вказати початкову кількість директорів. Якщо в компанії існує три або більше акціонерів, повинно бути як мінімум три директора. Якщо кількість акціонерів менше, ніж три, число директорів має принаймні бути рівним числу акціонерів. Директорами можуть бути фізичні та юридичні особи, резиденти або нерезиденти **О.з.**. Одна і та ж особа може виступати в якості директора, президента, секретаря і скарбника корпорації. Ліберійська корпорація повинна призначити секретаря, яким може бути тільки фізична особа будь-якої національності, резидент або нерезидент **О.з.**.

Корпоративні документи компанії відкриті для інспекції. Не існує вимоги щодо внесення до реєстру даних про службовців корпорації, директорів та акціонерів під час реєстрації.

Корпорації в **О.з.** не зобов'язані подавати щорічні звіти, форми податкової звітності чи здійснювати аудит. Однак, корпорації повинні вести облік, що відображає фінансовий стан компанії. Організаційні та управлінські збори корпорації можуть проводитися в будь-якій точці світу. Щорічне урядове мито становить 150 доларів США на рік.

Туржанський В.А.

ОФШОРНА ЗОНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА (англ. offshore zone Republic of the Maldives) – територія Мальдівської республіки, яка розташована на 1190 островах в Індійському океані, з яких заселені лише 200. Загальна площа держави складає 298 кв. км, столиця – м. Мале. Республіка є членом ООН, Співдружності Націй, Азійського банку розвитку, Асоціації регіонального співробітництва Південної Азії.

О.з. не вважається типовою офшорною зоною, типова форма діяльності офшорних компаній

спрощена. **О.з.** визнана державою з найбільш простою системою оподаткування: немає загального податку на прибуток. Окрім того, податкове право не визнає таких податків, як ПДВ, податки на роялті чи на дивіденди.

Законодавство в **О.з.** передбачає дві форми компаній:

- товариство з обмеженою відповідальністю (Private company);
- акціонерне товариство (Public company).

Для реєстрації офшорної компанії необхідні установчий договір (Memorandum of Incorporation) та Статут. Назва компанії повинна закінчуватися словами «Ltd», «Limited», «Corporation», «Corp.», «Incorporated», «Inc». Статутний капітал – 50 тис. дол. США, проте немає вимог щодо його сплати. Офшорним компаніям дозволений випуск акцій на пред'явника. Зареєстрований офіс офшорної компанії повинен знаходитися на Мальдівах в офісі зареєстрованого агента, який має ліцензію. Агент представляє офшорну компанію в усіх органах державної влади.

Структура офшорної компанії повинна складатися як мінімум з одного директора (фізичної чи юридичної особи) та одного акціонера (дозволені номінальні акціонери та директори). Щорічні збори акціонерів не обов'язкові. За необхідністю збори акціонерів можуть проводитися в будь-якій

Прапор Мальдівської республіки

країні світу, у тому числі за допомогою телефону.

В країні закритий реєстр акціонерів та директорів. Інформація надається лише за рішенням суду.

Для офшорних компаній не передбачене щорічне подання звітів та здійснення аудиту.

Мотюк К.Д.

ОФШОРНА ЗОНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ

(англ. offshore zone Marshall Islands) – територія, розташована в Океанії, в північній частині Тихого океану, між Гавайями і Папуа-Новою Гвінеєю. Площа країни становить 181,3 кв. км.

О.з. має два міжнародних аеропорти і високорозвинуту телекомунікаційну інфраструктуру та сферу банківських послуг.

Законодавство **О.з.** у сфері регулювання офшорного підприємництва було розроблено на основі корпоративного законодавства Сполучених Штатів Америки (зокрема штатів Делавар і Нью-Йорк).

Прапор Маршалських островів

Найпоширенішою організаційно-правовою формою компаній, які реєструються в офшорній зоні є Міжнародна бізнес компанія (IBC – International Business Companies). Назва не має бути ідентичною або подібною до вже існуючої; обов'язково повинна бути написана латинськими літерами; не може містити слова або аббревіатури «Bank», «Chartered», «Insurance», «Trust»; повинна обов'язково містити слова або аббревіатури «Limited», «Corporation», «Incorporated», «Ltd.», «Corp.», «Inc.».

Підприємства звільнені від сплати податку на прибуток, дивіденди, приріст капіталу. Не має зобов'язань вести бухгалтерський облік і здавати річну звітність та призначати директора і секретаря із числа резидентів **О.з.**. Законодавством передбачена можливість переведення існуючих закордонних підприємств під юрисдикцію **О.з.**, із збереженням дати реєстрації і юридичного статусу організації.

Підприємствам створеним в **О.з.** дозволяється здійснювати будь-яку діяльність, що не суперечить законодавству. Банківська діяльність, страхування, перестраховування і надання трасових послуг потребують наявності відповідної ліцензії.

Попель С.А.

ОФШОРНА ЗОНА МОНАКО

(англ. offshore zone Monaco) – територія князівства Монако, яке займає площу 2 кв. км на Французькій Рів'єрі. Лише 5 тис. серед 30 тисячного населення є справжнім корінним населенням – монегасками.

Дана країна має як риси «класичної» офшорної юрисдикції, так і володіє специфічними умовами для організації та ведення бізнесу. Компанії, що зареєстровані в князівстві, мають такі пільги: не оподатковуються податком на дохід фізичної особи; не оподатковуються податком на прибуток підприємства; «помірні» податки на спадщину (для прямих спадкоємців ставка складає 0%); для новостворених компаній, що займаються науковими дослідженнями – податкові кредити та дворічні податкові канікули.

Прапор князівства Монако

Проте, використання пільг має певні особливості. Зокрема, не оподатковуються доходи з фізичних осіб-резидентів князівства.

Пільги компанії, щодо оподаткування податком на прибуток надаються за умови, якщо 75 % доходів від свого бізнесу вона отримує на території країни **О.з.** В інших випадках податок сплачується за ставкою 33,3 %. В **О.з.** допускаються будь-які види діяльності, що прямо не заборонені законом. Реєстрація підприємства відбувається протягом 4 тижнів після представлення усіх документів.

В князівстві існують такі організаційно-правові форми підприємств: акціонерне товариство; товариство з обмеженою або повною відповідальністю; траст (трастова компанія); представництво (філіал) іноземної компанії.

Акціонерні товариства можуть створюватись без будь-яких обмежень, проте для інших форм господарювання існують певні вимоги. Так, компанія з обмеженою відповідальністю на момент реєстрації повинна мати певний мінімум статутного капіталу – 150 тис. євро, а також одноразово сплатити одну відсоткову ставку податку на капітал. Для того, щоб заснувати траст, необхідно бути резидентом країни, а щоб керувати ним – бути резидентом не менше року.

Для відкриття філіалу іноземної компанії необхідно подати керівництву держави повний фінансовий звіт про діяльність компанії за три роки. Також потрібно відкрити офіс в князівстві, а на ке-

рівну посаду в філіалі запросити резидентів країни. Хоч в **О.з.** дозволена будь-яка діяльність, що не заборонена законом, для організації бізнесу необхідно отримати ліцензію (дозвіл) керівництва країни. Для цього в департамент торгівлі подається: детальний бізнес-план підприємства; докази наявності капіталу, що забезпечує майбутнє придбання основних фондів та сплату необхідних податків.

Важливим аргументом для отримання ліцензії

є користь компанії для економіки країни. Рішення за кожною заявою на організацію нового підприємства приймає особисто монарх. На відміну від звичайних офшорних зон, інформація з ведення бізнесу є не цілком конфіденційною. Спеціальний департамент SICCFIN займається відслідковуванням фінансової діяльності підприємств та контролює дотримання законодавства.

Мотюк К.Д.

ОФШОРНА ЗОНА МОНТСЕРАТ (англ. offshore zone Montserrat) – володіння Великої Британії в Карибському морі. Монтсеррат (М.) входить до архіпелагу Малі Антильські острови. Загальна площа 101 кв. км.

Прапор Монтсеррат

Управління у М. здійснює Генерал-губернатор, який призначається королевою і здійснює керування Виконавчим комітетом.

Активізація вулканічної діяльності на острові у 1995 р. зумовила значні економічні втрати. Частина території острова непридатна для життя і закрита для відвідування. Через небезпеку нових вивержень М. покинуло дві третини населення.

У січні 2013 р. уряд ЄС оголосив про виділення фінансової допомоги М., для економічного оздоровлення країни. Грошова одиниця – східно-карибський долар.

ВВП за ПКС у 2006 р. становив 43,78 млн. дол. Питома вага сфери послуг у ВВП становить 75,1 %, промисловості – 23,2 %, сільського господарства – 1,6 %.

О.з. має найменший фінансовий сектор із усіх заморських територій Великої Британії. Законодавством передбачено існування приватних компаній, офшорних компаній, банків, страхових компаній, трастів. **О.з.** спеціалізується на банківському секторі, зокрема, створенні банків класу Б. Процедура їх заснування нескладна і місцеві закони дозволяють дотримуватись режиму конфіденційності.

ОФШОРНА ЗОНА НАУРУ (англ. offshore zone Nauru) – кораловий острів, розташований в південно-західній частині Тихого океану, в 42 км на південь від екватора. Площа становить 21 кв. км., населення – 13528 чол. (станом на липень 2007 р.). Офіційної столиці та міст на острові немає. Резиденція президента знаходиться в окрузі Мененг, а

На території **О.з.** прийняті правила валютного контролю, але їх в повній мірі не дотримуються, що дозволяє легко ввозити і вивозити капітал. Вартість створення банків класу Б у **О.з.** досить висока. На острові у 2012 р. функціонуло лише два банки класу А. Мінімальний розмір капіталу банку встановлений на рівні 1 млн. дол.

Регулювання банківського сектору здійснюється на основі законів про офшорні банки і Комісією фінансових послуг від 2001 р. Закон «Про офшорні банки» визначає режим ліцензування, розміри резервів, ліквідацію та реорганізацію, інші загальні та адміністративні питання. Комісія фінансових послуг здійснює нагляд за діяльністю офшорних банків, але не має повноважень для всебічної перевірки їх діяльності. У вересні 2002 р. був підписаний меморандум між Комісією і Східнокарибським центральним банком про збільшення повноважень Комісії.

Управління банківською системою здійснює Східно-карибський центральний банк, який був створений у жовтні 1983 р. і об'єднує економіку восьми острівних країн. Місією є забезпечення стабільності східно-карибського долара і цілісності банківської системи з метою збалансованого розвитку і росту країн-членів.

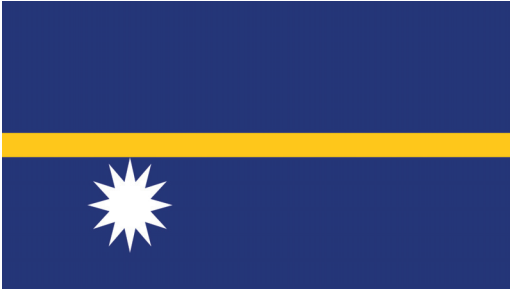
Для офшорних компаній на території **О.з.** немає податків і гербових зборів. Для трастових компаній у **О.з.** мінімальний розмір капіталу встановлений на рівні 250 тис. дол. США. Офшорним трастовим компаніям видається обмежена ліцензія. Офшорні страхові компанії зареєстровані у **О.з.** мають дотримуватись розміру обов'язкових резервів на протязі усього періоду існування, мати представника із резидентів країни.

Резидент **О.з.** не може бути директором офшорних компаній. Усі офшорні компанії **О.з.** зобов'язані проводити щорічні збори, здійснювати аудиторську перевірку фінансової звітності та її реєстрацію. Акції офшорної компанії можуть бути без зазначення номінальної вартості.

Яковенко О.В.

урядові установи і парламент – в окрузі Ярен. Все населення острова проживає уздовж узбережжя, а також навколо озера Буада. Офіційна валюта – австралійський долар.

О.з. була популярною офшорною зоною в першу половину 90-х років завдяки простій і незатратній процедурі реєстрації офшорних банків,

Прапор держави Науру

що зумовило її «банківську спеціалізацію». Відповідно до Закону про міжнародні бізнес-компанії (1992 р.), було спрощено умови реєстрації та ведення бізнесу. Зокрема, була дозволена будь-яка форма діяльності без ліцензії, крім банківської, страхової і трастової діяльності. Офшорним компаніям було заборонено володіти нерухомістю на острові, вести бізнес з резидентами республіки, а також залучати компанії-резиденти до управління офшором. Закон дозволяв купувати вже готові компанії. Для реєстрації необхідно було подати в державні органи статут і меморандум про заснування компанії. Найменування компанії здійснювалось будь-якою мовою, але з обов'язковим перекладом на англійську мову. Реєстраційний агент надавав офшорній компанії юридичну адресу на території острова, яка використовувалась тільки для одержання поштової кореспонденції від державних органів. Директор офшорної компанії міг

бути юридичною або фізичною особою, резидентом будь-якої країни світу, окрім Науру. Збори директорів можна було проводити в будь-якій точці земної кулі, не виключено проведення зборів за допомогою телефонного зв'язку. Протоколи зборів могли зберігатися за будь-якою адресою, вказаною в установчих документах. Місце зберігання фінансової і установчої документації було можливе в будь-якій країні світу. Офшорні компанії були звільнені від сплати податку на прибуток, приріст капіталу та розподілені дивіденди.

Проте, під тиском FATF (Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей) і під загрозою санкцій з боку США, **О.з.** була змушена в 2001 р. обмежити, а в 2003 р. – заборонити діяльність офшорних банків і вжити заходів щодо запобігання відмиванню «брудних» грошей. Зокрема, президентом Науру було прийнято рішення не відновлювати випущені раніше офшорні банківські ліцензії, а також не видавати більше так званих «паспортів інвестора». Президент також видав указ, що передбачав створення спеціального органу з боротьби з «відмиванням» грошей, полегшення обміну інформацією з іншими країнами, а також провів повне розслідування і судовий розгляд всіх незаконних дій, вчинених банками, компаніями та особами, що мали паспорти **О.з.**. Такі кроки було зроблено під тиском США, які вважали, що банки **О.з.** та громадяни, які отримували паспорти **О.з.** широко використовувалися терористичними та іншими злочинними угрупованнями.

Несторишен І.В.

ОФШОРНА ЗОНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ (англ. offshore zone Netherlands Antilles) – автономія у складі Королівства Нідерланди. Нідерландські Антильські острови (Н.А.о.) складаються з двох великих островів Кюрасао і Бонайре, що розташовані в південній частині архіпелагу Малих Антильських островів біля узбережжя Венесуели, та трьох дрібних островів – Сен-Мартен, Сінт-Естатіус і Саба, що знаходяться на півночі архіпелагу. Загальна площа Антильських островів – 960 кв. км. Адміністративний центр – м. Віллемстад на острові Кюрасао. Грошова одиниця – нідерландський антильський гульден, мова –

нідерландська, креольська, англійська, іспанська.

Територія острова Сен-Мартен була відкрита Христофором Колумбом у 1493 р. У 1499 р. іспанець Алонсо де Охеда відкрив південні острови, населені індіанцями. Після відкриття на початку ХХ ст. родовищ нафти у Венесуелі, англо-голландська компанія «Ройял Датч-Шелл» побудувала в 1916 р. на острові Кюрасао великий нафтопереробний завод. Переробка венесуельської нафти стала основою господарського розвитку Н.А.о., які з 1954 р. – самоврядна автономна частина у складі Королівства Нідерландів.

Глава держави – королева Королівства Нідерландів, представлена Губернатором. Питання зовнішньої політики і оборони є компетенцією голландської влади. Адміністративного поділу автономної конституційної монархії законодавчо не зафіксовано, проте, кожен з островів Н.А.о. має власну виконавчу і законодавчу владу.

О.з. сформувалась в якості офшорного центру в 30-х роках ХХ ст. Законодавчі аспекти офшорного бізнесу регулює Комерційний кодекс. Реєстрація будь-якої компанії на островах відбувається при безпосередній участі одного з державних нотаріусів. Найчастіше в якості організаційно-правової форми виступає відкрита компанія з обмеженою відповідальністю Naamloze Vennootschap (NV). Для

Прапор Нідерландських Антильських Островів

її роботи необхідною є наявність хоча б одного акціонера і одного директора. При цьому один з директорів компанії повинен бути резидентом **О.з.** Статут компанії і всі поправки до нього повинні бути на нідерландській мові. В обов'язковому порядку необхідним є його погодження з міністром юстиції. Повідомлення про реєстрацію компанії – публічна інформація. В якості керівника обирається виконавчий директор. Компанія має право випускати іменні акції та акції на пред'явника. Збори акціонерів повинні проводитися щорічно, причому не віддалено, а на самих островах.

Всі фінансові компанії, які реєструються на Антільських островах, підпорядковуються Центральному банку. Він же видає так звану «декларацію про незаперечення». Особливо можна отримати дозвіл на створення офшорних міжнародних банків.

Офіційно офшорних компаній у **О.з.** немає, але ними автоматично визнаються всі зарубіжні компанії, зареєстровані на території островів нерезидентів і які отримують дохід за їх межами.

У 2000 р. з'явилася нова форма організації підприємств: закриті компанії з обмеженою відповідальністю – Netherlands Antilles Besloten Vennootschap (NABV), які, на відміну від NV, не зобов'язані при реєстрації отримувати дозвіл міністра юстиції. Номінальна вартість акцій, випущених такими компаніями, не обов'язково повинна бути оголошена, а акції на пред'явника випускати заборонено. Компанія типу NABV має можливість звернутися до податкової інспекції з проханням про звільнення від податку на прибуток. Для отримання офіційно закріпленого ста-

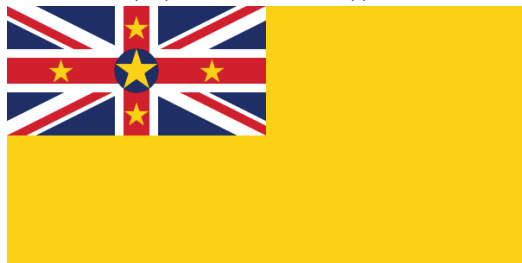
туса звільненої компанії, необхідно, щоб до Ради директорів входили виключно резиденти островів, а вид діяльності був пов'язаний з кредитуванням, інвестуванням або іншими фінансовими послугами.

Всі офшорні страхові або перестрахові компанії у **О.з.** працюють під наглядом місцевого Центрального банку. Для отримання дозволу на такий вид діяльності компанія зобов'язана сформулювати статутний капітал у розмірі не менше 110 тис. дол. США. Здійснює управління такою компанією фізична особа, затверджена Центральним банком.

Інвестиційні та холдингові компанії, прибуток яких становить до 100 000 у національній валюті, платять податок за ставку 2,4 %, якщо ж сума прибутку перевищує 100 000 – ставка податку зростає до 3 %. Приріст капіталу не оподатковується. Холдингова компанія – власник іноземної нерухомості також звільняється від оподаткування. За рішенням податкового інспектора офшорна торгова компанія може отримати звільнення від сплати податку на 90% доходу. Така податкова пільга відноситься до компаній, зареєстрованих до 1 січня 2000 р. Всі компанії, зареєстровані пізніше, потрапляють під дію нових податкових положень з 2002 р., згідно з якими було відмінено офшорний режим, введено єдину ставку податку на прибуток у розмірі 34,5 % та повне або часткове звільнення від сплати дивідендів, запроваджено вид компанії, звільнених від оподаткування. Зроблений цей крок був для того, щоб **О.з.** не потрапили до «чорного списку» країн, складеного ОЕСР.

Потушинська О.П.

ОФШОРНА ЗОНА НИУЕ (англ. offshore zone Niue) – територія республіки Ніуе, що розташована на одному з найбільших коралових островів в Тихоокеанському регіоні в північному напрямку від Нової Зеландії і на південь від островів Західного Самоа. У 1900 р. над островом був встановлений британський протекторат. В 1901 р. Ніуе була анексована Новою Зеландією, і до 1974 р. островом керував уповноважений новозеландський представник. У 1974 р. в результаті референдуму, проведеного під егідою ООН, країна отримала незалежність, і з тих пір, відповідно до положень власної конституції, є самоврядною державою у вільній асоціації з Новою Зеландією. Населення

Прапор республіки Ніуе

Ніуе становить близько 2,2 тис. чол. (станом на 2012 р.), загальна площа острова – 259 кв. км., офіційна мова – полінезійська та англійська. Адміністративний центр – м. Алофі.

О.з. є класичною банківською офшорною юрисдикцією. Законодавство встановлює три класи офшорних банківських ліцензій: ліцензії класу «А», «В» і «С». Для реєстрації офшорної компанії необхідно подати заяву про заснування і статут компанії. Назва офшорної компанії повинна закінчуватися словом «Incorporated», «Corporation», «Limited», або аббревіатурою «Inc.», «Corp.», «Ltd.», «GmbH», «AG». Для використання в назві компанії слів «Bank», «Insurance», «Trust», «Imperial», «Chartered» необхідно отримати спеціальну ліцензію.

Слід зазначити, що не існує вимог щодо обов'язкової оплати і встановлення мінімального та максимального розміру статутного капіталу. Законодавством передбачено випуск як іменних, так і акцій на пред'явника, з номінальною чи без номінальної вартості. Офіс зареєстрованої компанії використовується лише для одержання поштової кореспонденції з органів державної влади.

Компаніям, створеним відповідно до Закону про міжнародні бізнес-компанії, заборонено

здійснювати комерційну діяльність з резидентами і володіти нерухомістю на території **О.з.** Заборонено також залучення резидентних компаній до адміністративного управління та надання послуг реєстраційного агента для резидентних компаній. В країні існує закритий реєстр акціонерів і директорів. Інформація (заява про заснування, статут, назва реєстраційного агента і реєстраційна адреса) надається лише за рішенням суду.

Офшорна компанія звільнена від сплати податків на прибуток, розподілення дивідендів і приріст капіталу, передбачається сплата мінімального річного

ліцензійного збору у розмірі USD 150. Крім того, не передбачено подання будь-яких звітів. Структура управління офшорної компанії повинна складатися як мінімум з одного директора. Директорами офшорної компанії можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, крім того, відсутня вимога до громадянства чи національності. Відомості про директорів зберігаються в реєстрі підприємств у **О.з.** Акціонерами офшорної компанії можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, які є резидентами будь-якої країни світу. Мінімальна кількість акціонерів – один.

Несторишен І.В.

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ГЕРНСІ (англ. offshore zone Guernsey) – територія острова Гернсі, на якій встановлено спрощені податкові, реєстраційні, ліцензійні, валютні та інші пільгові умови здійснення господарської діяльності. Загальна площа острова становить 78 кв. км, столиця – Порт Святого Петра, валюта – британський фунт стерлінгів та гернсійський фунт.

Міжнародний фінансовий центр **О.з.** розташований в протоці Ла-Манш в 48 км. від Франції та в 130 км. від берегів Великобританії. Окрім відомого офшорного статусу острів Гернсі з власною адміністративною і фінансовою системою має особливий правовий статус: є самостійною управлінською територією, підконтрольною Великобританії, але не входить до складу ЄС. Главою держави є королева Великобританії, представлена Губернатором, законодавча влада належить Палаті Штатів – парламенту, верхівка судової влади представлена Королівським судом. Правова система острова базується на законах Великобританії з одночасною дією власних нормативно-правових актів.

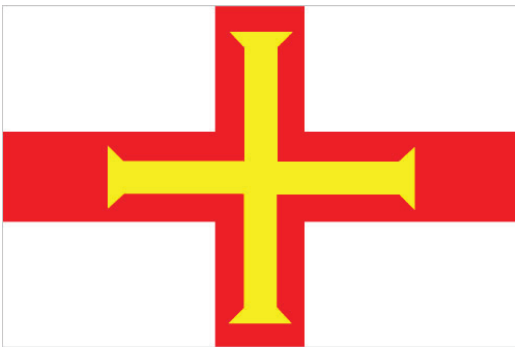
Митна територія **О.з.** є частиною Митного со-

юзу Європейського співтовариства, завдяки чому між островом та країнами Європи існує вільна торгівля, а щодо товарів, які імпортуються з країн, які не є учасниками Митного союзу Європейського співтовариства, діє єдиний Спільний митний тариф.

На офшорний статус **О.з.** вказують ряд спрощених і водночас ризикових ознак ведення господарської діяльності: можливість реєстрації компанії з мінімальною кількістю засновників від 2 осіб та розміром статутного капіталу до 10000 фунтів стерлінгів з обов'язковою оплатою лише 2 акцій номінальною вартістю 1 фунт стерлінгів кожна; невизначеність місця управління компанією; відсутність валютного контролю та інші. Фактично обов'язковими організаційними вимогами для компаній-резидентів є необхідність мати на острові зареєстрований офіс, ведення бухгалтерської документації з обов'язковим її зберіганням в офісі згідно зареєстрованої адреси та подача річної фінансової звітності. Суттєві спрощення існують і при оподаткуванні: звільнення або сплата податку на прибуток за ставкою 0-20% залежно від джерел отримання доходів та організаційно-правової форми власності компанії (нерезидентна компанія, міжнародна компанія, товариство з обмеженою відповідальністю, траст), відсутність податку на приріст капіталу, податку на майно, податку на успадкування.

Компанії-нерезиденти, які не знаходяться у **О.з.**, можуть отримати статус компанії, звільнених від сплати податків, але здійснювати на території острова будь-яку комерційну діяльність з резидентами **О.з.**, в тому числі торгівлю, надання страхових, банківських та інших фінансових послуг їм заборонено. Базовими галузями економіки **О.з.** є фінансові послуги, туризм, сільське господарство, легка промисловість та електроніка.

Медвідь Ю.О.

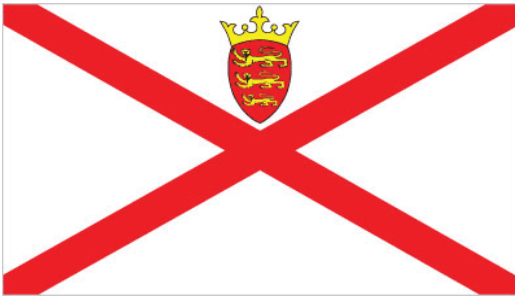

Прапор Острова Гернсі (Округу Гернсі)

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ (англ. offshore zone Isle of Jersey) – територія острова Джерсі, на якій встановлено спрощені податкові, реєстраційні, ліцензійні, валютні та інші пільгові умови здійснення господарської діяльності. Загальна площа острова становить 118 кв. км, сто-

лиця – м. Сент-Хельєр, валюта – британський фунт стерлінгів та джерсійський фунт.

Міжнародний фінансовий центр **О.з.** розташований в протоці Ла-Манш в 20 км. від Франції та в 135 км. від берегів Великобританії. Окрім відомого офшорного статусу острів Джерсі з власною

Прапор Острову Джерсі (Округу Джерсі)

фінансовою системою має особливий правовий статус: є самостійною управлінською територією, підконтрольною Великобританії, але не входить ні до її складу, ні до складу ЄС.

Головою держави є королева Великобританії, представлена Віце-губернатором, законодавча влада належить Штатам Джерсі – парламенту, верхівка судової влади представлена Королівським судом та Апеляційним судом Джерсі. Правова система острова базується на законах Великобританії з одночасною дією власних нормативно-правових актів.

Митна територія **О.з.** є частиною Митного союзу Європейського співтовариства, завдяки чому між островом та країнами Європи існує вільна торгівля, а щодо товарів, які імпортуються з країн, які не є учасниками Митного союзу Європейського співтовариства, діє єдиний Спільний митний тариф.

На офшорний статус **О.з.** вказує низка спрощених і водночас ризикових ознак ведення господарської діяльності: можливість реєстрації компанії з мінімальною кількістю засновників (від 2 осіб) та розміром статутного капіталу до 10000

фунтів стерлінгів з обов'язковою оплатою лише 2 акцій; можливість проведення зборів акціонерів в будь-якій точці планети; необов'язкова присутність учасника компанії при її реєстрації; невизначеність місця зберігання документів; відсутність валютного контролю та ін. Фактично основними обов'язковими організаційними вимогами для компаній є необхідність мати на острові реєстраційний офіс та реєстраційного агента, обов'язкове ведення бухгалтерського обліку та подання річної фінансової звітності. Суттєві спрощення існують і при оподаткуванні: сплата податку на прибуток підприємств за ставками 0-20% залежно від виду господарської діяльності та організаційно-правової форми компанії (міжнародні комерційні компанії (International Business Companies), компанії, звільненні від сплати податків (Exempt Companies), товариства з обмеженою відповідальністю (Limited Partnerships), трасти (Trusts)); звільнення від сплати податку на дивіденди; звільнення від сплати або сплата податку на додану вартість за ставками 0% та 5% залежно від виду операції; відсутність місцевих податків, відсутність податку на майно, податку на приріст капіталу та інші.

Пріоритетними видами діяльності у **О.з.** є фінансові послуги, туризм, сільське господарство та легка промисловість. З метою запобігання ухиленню від сплати податків суб'єктами господарювання та підвищення контролю за обігом незаконно отриманих доходів багатьма міжнародними організаціями та країнами світу, в тому числі Україною, **О.з.** неодноразово офіційно визнавався офшорною зоною, до резидентів якої могли застосовуватися різноманітні заходи у вигляді обмежень, штрафів та інших санкцій.

Медвідь Ю.О.

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ МЕН (англ. offshore zone Isle of Man) – територія острова Мен, на якій встановлено спрощені податкові, реєстраційні, ліцензійні, валютні та інші пільгові умови здійснення господарської діяльності.

Загальна площа острова становить 572 кв. км, столиця – м. Дуглас, валюта – британський фунт стерлінг та менський фунт.

Один з найбільших офшорних центрів Європи

Прапор парламентської конституційної монархії Острова Мен

та світу розташований в Ірландському морі між берегами Великобританії та Ірландії в 140 км на північний захід від м. Ліверпуль. Окрім відомого офшорного статусу парламентська конституційна монархія має особливий правовий статус: є підконтрольною територією Великобританії, але не входить до ні її складу, ні до складу ЄС. Головою держави та виконавчої влади є Лорд, якого призначає королева Великобританії, законодавча влада належить Тінвальду – парламенту, Верховний суд є головним органом судової влади. На острові діють власні правова та податкова системи, але разом з тим частково є чинними законодавчі акти Об'єднаного Королівства Великобританії.

О.з. є давнім міжнародним фінансовим центром, членом Всесвітньої організації торгівлі та Організації економічного співробітництва і розвитку. Правова та економічна залежність від Великобританії забезпечують острову безпосередній вихід на ринки ЄС.

На офшорний статус **О.з.** вказує низка спрощених і, водночас, ризикових ознак ведення господарської діяльності: можливість реєстрації компа-

нії з мінімальною кількістю засновників (1-2 особи) та розміром статутного капіталу від 0 до 2000 фунтів стерлінгів без обов'язкової оплати в залежності від форми власності компанії (товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з необмеженою діяльністю, командитне товариство, акціонерне товариство, траст); необов'язкова присутність учасника компанії при її реєстрації; невизначеність місця управління компанією; невизначеність місця зберігання документів; відсутність валютного контролю та інші. Фактично обов'язковими вимогами для компаній-резидентів є необхідність мати на острові адміністративний офіс та подавати раз на рік фінансову звітність в Комісію з фінансового контролю. Суттєві спрощення існують і при оподат-

куванні: звільнення від сплати податку на приріст капіталу, звільнення або сплата податку на прибуток за ставкою 10 % в залежності від резидентного статусу та форми власності компанії, звільнення або сплата податку на дивіденди за ставкою 10 % залежно від джерела їх походження, сплата податку на додану вартість за ставками 0 %, 15 %, 20 % з врахуванням виду операції.

Фактично на території **О.з.** дозволяється здійснювати будь-яку діяльність не заборонену законом, проте пріоритетними є надання банківських, фінансових, професійних та наукових послуг, туризм, торгівля, сільське господарство та переробна промисловість.

Медвідь Ю.О.

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ (англ. offshore zone Alderney) – територія острова Олдерні, на якій встановлені спрощені податкові, реєстраційні, ліцензійні, валютні та інші пільгові умови здійснення господарської діяльності. Загальна площа острова – 7,8 кв. км, столиця – єдине на острові м. Свята Анна, валюта – британський фунт стерлінгів та фунт Олдерні. Міжнародний фінансовий центр Олдерні розташований в протоці Ла-Манш в 32 км. від Франції та в 160 км. від берегів Великобританії. Окрім відомого офшорного статусу Острів Олдерні має особливий правовий статус: є автономною територією округу Гернсі, підконтрольною Великобританії, але не входить ні до її складу, ні до складу ЄС. Острів Олдерні має власну законодавчу владу, яка належить Штатам Олдерні – парламенту, виконавчу та судову владу. Апеляції на рішення судів Олдерні розглядаються Королівським судом Гернсі. Правова система острова, окрім власних нормативно-правових актів, містить

законодавство округу Гернсі та закони Великобританії. Базовими галузями економіки Острова Олдерні є фінансові послуги, туризм та сільське господарство.

Митна територія **О.з.** є частиною Митного союзу Європейського співтовариства.

На офшорний статус **О.з.** вказує низка спрощених і, водночас, ризикових ознак ведення господарської діяльності: можливість реєстрації компанії з мінімальною кількістю засновників від 1 особи та розміром статутного капіталу до 10000 фунтів стерлінгів; невизначеність місця управління компанією; відсутність валютного контролю та обмежень на експорт-імпорт валюти, відсутність обов'язкового аудиту фінансової звітності залежно від типу компанії та ін. Фактично обов'язковими організаційними вимогами для компаній-резидентів є наявність на острові зареєстрованого офісу, періодичне подання фінансової і податкової звітності та щорічне проведення зборів засновників компанії. Суттєві спрощення існують і при оподаткуванні: звільнення або сплата податку на прибуток за ставкою 0-30 % в залежності від джерела отримання доходів та організаційно-правової форми власності компанії, відсутність податку на приріст капіталу, податку на додану вартість, податку з обороту, податку на майно, податку на успадкування.

Контроль за компаніями, зареєстрованими у **О.з.** здійснюють фінансові органи округу Гернсі та Реєстратор компаній Олдерні.

Медвідь Ю.О.

Прапор Острова Олдерні

ОФШОРНА ЗОНА ОСТРОВИ КУКА (англ. offshore zone Cook Islands) – територія із 15 островів в Полінезії загальною площею 240 кв. км. Острови кука (О.К.) розділені на дві групи:

– 9 островів Південної групи: Раротонга (головний острів), Аітутакі, Атіу, Мангала, Мануае, Мауке, Мітіаро, Палмерстон і Такутеа – в основному вулканічного походження (заввишки до 652 м). Виняток становлять Мануае і Палмерстон і низинний острів Такутеа;

– 6 островів Північної групи: Маніхікі, Нассау, Пукапука, Ракаханга, Суворов і Тонгарева. За ви-

нятком Нассау всі острови – низовинні атоли з великими лагунами.

Острови Мануае, Суворов і Такутеа незаселені. О.К. межують з територіальними водами Кірибаті, Французької Полінезії, Ніуе, Американського Самоа, Токелау.

Столиця – м. Аваруа на острові Раротонга. Населення – 21 388 чол. (2006 р.). Офіційна мова – англійська, грошова одиниця – новозеландський долар.

Офшорна діяльність представлена численними міжнародними бізнес-компаніями, офшорни-

Прапор Островів Кука

ми банками, трастами, страховими компаніями. Вони не є платниками податків, проте сплачують незначні щорічні внески.

У **О.з.** можна зареєструвати такі типи Міжнародних компаній: компанії без встановленої відповідальності, компанії з відповідальністю обмеженою гарантією акціонерів, компанії з необмеженою відповідальністю та взаємні інвестиційні фонди.

Міжнародна компанія в **О.з.** володіє такими ж правами, що і фізична особа. До компаній, що займаються торговельною та господарською діяльністю застосовуються наступні обмеження: компанія не може вести торговельні операції з резидентами **О.з.**; компанія не може займатися банківською або страховою діяльністю без ліцензії. Іноземні компанії можуть перереєструватися в **О.з.** у якості Міжнародних компаній, а місцеві компанії можуть перейти в інші юрисдикції. Назви компаній в **О.з.** повинні закінчуватися на одне з наступних слів або їх відповідні скорочення: Limited, Corporation, Incorporated, Societe Anonyme, Sociedad Anonima і т.д. Назви компаній можуть бути на будь-яких мовах за умови використання латинського алфавіту, допускається будь-яке зазвичай прийняте закінчення в назвах компаній. В якості назви компанії **О.з.** не допускається використання слів: «Trust», «Bank», «Insurance» («Траст», «Банк», «Страхування»). Більше того, використання таких слів як «Foundation», «Charity» («Фонд», «Благодійний фонд») та інші можуть бути заборонені на розсуд Державного реєстру компаній.

Компанія реєструється у **О.з.** на підставі заяви, що подається до Державного Реєстру компаній. Установчий договір і статут повинні подаватися до Державного Реєстру. В Установчому договорі вказуються види діяльності, якими може займатися компанія, а Статут обумовлює правила, що регламентують внутрішню діяльність компанії. Для

ОФШОРНА ЗОНА ПУЕРТО-РИКО (ісп. Puerto Rico, в перекладі – «багатий порт») – територія, що перебуває в правах самоуправління під юрисдикцією США і має статус «неінкорпорованої організованої території» (unincorporated organized territory). Це означає, що дана територія не є невід'ємною частиною США, верховна влада на-

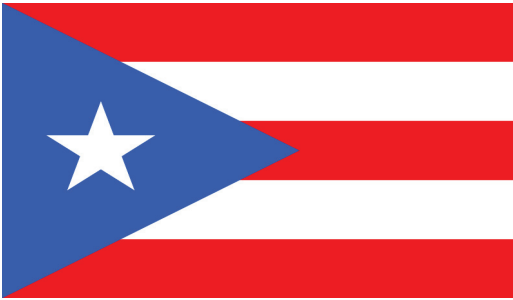
реєстрації компанії в **О.з.** необхідний, як мінімум, один акціонер, який може бути фізичною або юридичною особою. Подробиці щодо бенефіціарних власників компанії і акціонерів не публікуються. При цьому вимога щодо мінімального розміру статутного капіталу відсутня. Загальноприйнятий розмір статутного фонду становить 1 тис. дол. США. Міжнародні компанії в **О.з.** можуть випускати іменні акції, акції на пред'явника, привілейовані акції, акції, які можуть бути пред'явлені до погашення, акції з номінальною вартістю і без неї, і акції як з правом голосу, так і без права голосу. Кожна зареєстрована в **О.з.** компанія повинна мати юридичну адресу **О.з.**, яка вноситься в Реєстр компанії. Локальний агент необхідний для того, щоб компанія мала свого уповноваженого представника за відомою адресою для отримання всіх офіційних повідомлень на ім'я компанії. Міжнародні компанії **О.з.** призначають секретаря компанії, який повинен бути трастовою компанією, зареєстрованою в **О.з.**

Міжнародні компанії звільнені від усіх видів оподаткування в **О.з.** Нульова ставка оподаткування застосовується до всіх доходів, прибутку, дивідендів, роялті, компенсацій або інших, пов'язаних з ними, джерел надходжень. Вимога про надання звіту аудиторської перевірки державним органам відсутня, крім випадків, коли компанія займається офшорним банківським бізнесом або має ліцензію на здійснення страхування. Компанія зобов'язана вести облік своєї фінансової діяльності, який повинен відображати фінансовий стан компанії. Міжнародна компанія зобов'язана складати річні звіти та зберігати бухгалтерські книги й відомості про директорів, акціонерів, секретарів компанії та господарську діяльність. Збори директорів і акціонерів не обов'язково повинні проводитися в **О.з.**; відсутня і вимога про проведення річних загальних зборів. Всі збори можуть проводитися за межами **О.з.** за допомогою телефону чи інших електронних засобів зв'язку.

На території **О.з.** зареєстрована велика кількість банків, у тому числі міжнародних. Закон про банківську діяльність 2003 р. передбачає три типи ліцензій: ліцензію на здійснення банківської діяльності всередині країни, ліцензію на здійснення міжнародної банківської діяльності та обмежену ліцензію на здійснення міжнародної банківської діяльності. Компанії, зареєстровані в **О.з.** мають право вести бізнес по всьому світу, за винятком країни реєстрації.

Туржанський В.А.

лежить Конгресу США, але дія на ній Конституції США обмежена. **О.з.** розташована в Вест-Індії, на острові Пуерто-Рико в групі Великих Антильських островів (що відділяють Карибське море від Мексиканської затоки і Атлантичного океану) і низці прилеглих островів. Населення території становить 3 994 259 осіб (оцінка станом на 2007 р.), площа –

Прапор Пуерто-Ріко

9104 кв. км. Столиця – м. Сан-Хуан, розташоване на північному узбережжі головного острова (430 тис. чол.). На референдумі, який пройшов 6 листопада 2012 р. у два етапи, 54 % виборців висловилися за зміну політичного статусу архіпелагу. Перетворення Пуерто-Ріко в 51-й штат США підтримав 61% голосуючих, 33 % проголосували за надання архіпелагу статусу суверенної асоційованої держави в союзі з США, 5% підтримали повну незалежність території. У столиці країни, в м. Майагес та Понсе знаходяться офшорні зони.

Більша частина підприємств в **О.з.** функціонує у вигляді компаній, товариств або підприємств з одноосібним власником. Компанія є самостійною юридичною особою, яка існує відокремлено від своїх акціонерів, посадових осіб і директорів; на відміну від компаній ні товариство, ні підприємство, що належить одноосібному власнику, не можуть дійсно вважатися відокремленими від осіб, які їх заснували. Пуерториканські компанії підпадають під юрисдикцію США, але користуються додатковими податковими пільгами, які забезпечуються діяльністю в рамках структури контрольованої іноземної компанії (Controlled Foreign Corporation (CFC)). **О.з.** пропонує пакет заходів зі стимулювання бізнесу, що включає в себе звільнення від низки податків та спеціальний режим для інноваційних галузей.

Відповідно до Закону про компанії **О.з.**, будь-яка юридична чи фізична особа може, як окремо, так і спільно з іншими особами, заснувати компанію з метою здійснення будь-якого законного виду діяльності. Компанія вважається існуючою з моменту виписки свідоцтва про реєстрацію Державним секретарем **О.з.** У свідоцтві про реєстрацію зазвичай вказують основні цілі діяльності компанії, кількість акцій в кожному з класів акцій та права акціонерів відповідно до кожного класу акцій.

У **О.з.** для створення компанії необхідний, як мінімум, один засновник, який може не бути резидентом країни. Максимальне і мінімальне число акціонерів не встановлюється, крім випадків заснування акціонерних компаній закритого типу, в яких кількість акціонерів обмежена (35 осіб). Засновники приймають Статут компанії, в якому описуються внутрішні правила і положення, що регла-

ментують діяльність компанії, в тому числі права та обов'язки акціонерів, директорів та посадових осіб. Директори або акціонери мають право згодом вносити до Статуту зміни.

Пуерториканські компанії мають право випускати акції різних видів, у тому числі звичайні і привілейовані. Такі акції можуть мати зазначену номінальну вартість. Власники звичайних акцій мають право голосу та право контролю за діяльністю компанії, при ліквідації компанії вони беруть участь у розподілі грошових сум і активів після задоволення вимог кредиторів та акціонерів з переважним правом вимоги. Власники привілейованих акцій зазвичай користуються переважними правами при розподілі дивідендів та ліквідації компанії. Установчий договір компанії регламентує права, що випливають з володіння кожним із видів акцій. Пуерториканська компанія зобов'язана користуватись послугами локального агента з адресою в **О.з.** Локальний агент може бути фізичною особою-резидентом **О.з.**

В 1998 р. в **О.з.** прийнято Закон про стимулювання господарської діяльності. Зазначений закон із наступними змінами надає звільнення від оподаткування юридичним особам, що здійснюють виробництво продукції в **О.з.**, юридичним особам, які мають намір надавати в **О.з.** комерційні послуги для зовнішніх ринків, юридичним особам, які здійснюють розвиток та функціонування портів й перевантажувальних комплексів, у тому числі супутніх підприємств сфери послуг, і юридичним особам, які займаються частковою переробкою відходів. Загалом, до числа юридичних осіб входять як створені в **О.з.** компанії, так і вже існуючі, що планують розширення своєї діяльності більш, ніж на 25 %. Компанії, що задовольняють вимогам чинного законодавства, мають право на отримання податкових пільг:

- максимальна ставка податку на дохід компанії знижується до фіксованої ставки, що варіюється в межах від 2 % до 7 % з доходу «підприємства промислового розвитку» (industrial development income (IDI));

- 2-4 % – спеціальна ставка податку на дохід будь-яких підприємств сфери послуг, звільнених від оподаткування відповідно до Закону, які організували свої штаб-квартири для здійснення діяльності в Північній і Південній Америці чи у всьому світі;

- 100 % звільнення від сплати податку з доходу «підприємств промислового розвитку», розташованих у В'єкесе, Кулебрі та інших муніципальних округах з низьким рівнем економічного розвитку або високим рівнем безробіття;

- звільнення від сплати податку на дохід надається з пасивного доходу, отриманого від законних інвестицій, здійснюваних через «підприємства промислового розвитку»;

- процентний дохід, отриманий фінансовими

установами з позик у розмірі 50000 дол. США або менше, які були видані підприємствам малого та середнього бізнесу для розширення їх діяльності звільняється від оподаткування;

– інвестиції в майно та обладнання повністю вираховуються з оподаткованої суми в році здійснення інвестицій;

– спеціальні зниження ставок податків, що стосуються витрат на фонд заробітної плати виробничого персоналу;

– спеціальний кредит в розмірі 25 % надається при купівлі товарів місцевого виробництва та тих, що виготовлені із регенованих відходів;

– на витрати на навчання, спрямоване на підвищення продуктивності праці та вдосконалення управлінських навичок надається знижка, розмір якої може досягати 200 % від суми, на яку витрати на навчання перевищили середньорічні витрати пов'язані з цим процесом за попередні три роки;

– 5 % суми платежів фіксованого податку спрямовується до спеціального фонду економічного розвитку, який використовується для фінансування науково-технічних досліджень, викупу звільнених від оподаткування підприємств його керівництвом, стратегічних галузей і програм розподілу ризиків на підприємствах малого бізнесу;

– підприємства повністю звільняються від сплати податку на нерухомість і прибуткового податку на майно в період початку будівництва і першого року експлуатації. У наступні роки такі підприємства отримують 90 % звільнення від податку на майно і повністю звільняються від сплати прибуткового податку на нематеріальні активи, в тому числі, патенти, торгові марки та ліцензії на виробництво;

– 100 % звільнення від акцизних зборів з сировинних матеріалів, машин і устаткування надаєть-

ся виробникам. За певних умов виробники також звільняються від акцизу на пальне;

– спеціальні пільги надаються підприємствам, розташованим в сільських муніципальних округах з високим рівнем безробіття і слабкорозвинутою промисловістю;

– спеціальний 50 % податковий кредит надається компаніям, які купують пакет акцій або активи звільнених від оподаткування підприємств, що ліквідовуються. Такий кредит обмежений сумою загального податкового кредиту на рік, що дорівнює 15 млн. доларів;

– спеціальні ставки податку на дохід (0-2 %) надаються підприємствам з інноваційними технологіями виробництва, які раніше не застосовувалися;

– звільнення від акцизного збору надається на будь-які машини або обладнання, які використовуються в цілях охорони навколишнього середовища, безпеки або охорони здоров'я;

– певні підприємства, які відповідають встановленим критеріям можуть претендувати на кредит зі сплати прибуткового податку з роялті та ліцензій, що перевищує 100 млн. дол США.

Усі компанії, які здійснюють господарську діяльність в **О.з.** зобов'язані подавати свої річні звіти до 15 квітня поточного року. З певними винятками, балансовий звіт повинен бути забезпечений аудиторським висновком, складеним дипломованим бухгалтером, який має ліцензію в **О.з.**. Іноземні компанії надають тільки звіт про свої операції в **О.з.** і баланс поточних операцій. Щорічний збір за подачу звіту становить 100 дол США. Якщо звіт не подано до встановленої дати, включаючи продовження терміну подання, збір за подачу простроченого звіту буде становити, як мінімум, 500 дол США.

Геліпович О.В.

ОФШОРНА ЗОНА САМОА (англ. offshore zone Samoa) – держава, яка знаходиться в південній частині Тихого океану, між Гонолулу та Сіднеєм. Це група островів з площею 2 944 кв. км.

Основною формою безподаткової компанії, що реєструється на Самоа на основі Закону про міжнародні компанії від 1987 р., є Міжнародна компанія (IC – International Company). Для діяльності міжнародних компаній, що засновані у **О.з.**

Прапор Самоа

встановлено наступні обмеження: компанії не мають права вести діяльність з резидентами **О.з.**; заборонено володіти нерухомістю, що розміщена в **О.з.** (як виняток – лише оренда офісу); для ведення банківської, страхової, перестраховувальної діяльності, діяльності з управління фондами, схемами колективного інвестування, управління трастами, виступу у якості опікуна та інших видів діяльності, що передбачає взаємодію з банківською чи страховою індустрією необхідна наявність відповідної ліцензії.

Прибуток компаній, що зареєстровані в **О.з.** не оподатковуються податком на прибуток та звільнені від сплати гербового збору. У відповідності до законодавства усі компанії повинні мати зареєстрований офіс у **О.з.**

У **О.з.** можлива реєстрація наступних компаній:

1. Трастові компанії, які повинні мати оплачений капітал у розмірі 250 000 \$ та представити докази того, що вони мають великий досвід в наданні послуг із довірчого управління.

2. Товариства з обмеженою відповідальністю, що створюються за зразком таких компаній у США.

3. Страхові компанії, які звільняються від будь-якої форми оподаткування та обов'язків валютного контролю з боку **О.з.**

4. Офшорні банки, які можуть працювати лише за наявності ліцензії, виданої міністром фінансів. Заборонено здійснювати валютні та банківські послуги для жителів **О.з.** Законодавством передбачено трьохрівневу систему ліцензування шляхом випуску різних класів ліцензій. Для отримання ліцензії класу А необхідно володіти капіталом не менше 10 млн. дол. США, для класу В – не менше 2 млн чи 250 000 дол. США залежно від категорії ліцензії. Ліцензійні офшорні банки звільнюються від усіх форм оподаткування чи гербових зборів з доходів, що отримані в межах офшорно-

го банківського бізнесу. Подібні пільги застосовуються до акціонерів та вкладників ліцензованих офшорних банків. Окрім того, такі банки звільнені від валютних обмежень та валютного контролю проте, банки зобов'язані представляти проведені фінансові звіти щорічно. Існує чітка політика конфіденційності. До державних чиновників, посадових осіб, співробітників та аудиторів застосовуються штрафні санкції у разі розкриття ними інформації про довірені їм офшорні справи.

5. Міжнародні трасти. При реєстрації трастів поручитель та отримувачі таких трастів звільняються від усіх форм оподаткування, податків чи валютного контролю. Уся інформація, що стосується міжнародних трастів, в тому числі про довіреності та особистості сторін є конфіденційними та потрапляють під дію закону про таємницю.

Мотюк К.Д.

ОФШОРНА ЗОНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ

(англ. offshore zone Republic of Seychelles) – територія з групи 115 островів розташованих в Індійському океані на північ від Мадагаскару. Площа Сейшельських островів становлять близько 455 кв. км.

Прискорений розвиток фінансового сектору **О.з.**, пов'язаний зі створенням Управління міжнародної торгівлі Сейшельських островів та впровадження прогресивних законів, які сприяють створенню офшорних структур і залученню інвестицій. Офшорне законодавство базується в основному на таких законодавчих актах як «The International Business Companies Act» (1994 р.) і «Business Tax Act» (1997 р.).

У **О.з.** дозволено створення будь-яких підприємницьких структур, але найбільш популярними формами для ведення міжнародного бізнесу і

Прапор Сейшельських Островів

ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ

(англ. offshore zone Saint Vincent and Grenadines) – острівна держава Карибського басейну, розташована між Карибським морем та Атлантичним океаном. Територія складається з о. Сент-Вінсент та групи невеличких островів Гренадіни в північній частині архіпелагу Малих Антильських островів. Загальна площа держави – 389,3 кв. км, з них о. Сент-Вінсент – 344 кв. км, о-ви. Гренадіни – 45,3 кв. км. Столиця – Кінгстаун, валюта – східно-карибський долар, мова – англійська та французька.

інвестування є міжнародні комерційні компанії – International Business Company. Ці компанії мають право займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, яка не заборонена законодавством (банківська, трастова і страхова діяльність вимагає ліцензування). У зв'язку з цим все більша кількість міжнародних банків і страхових компаній засновують філії та дочірні підприємства у **О.з.**, які поряд з місцевими консалтинговими, бухгалтерськими і юридичними фірмами надають послуги клієнтам. Крім цього **О.з.** має ряд особливостей, а саме: високий рівень анонімності та конфіденційності; відсутні вимоги з бухгалтерського обліку і фінансової звітності; відсутнє оподаткування; спрощена процедура реєстрації.

Компанії, які створюються у **О.з.** повинні обов'язково в назві мати такі слова або словосполучення, як: «Limited», «Corporation», «Incorporated», «Societe Anonyme» і «Sociedad Anomina», «Public Limited Company», «Societe», «Berhad», «Proprietary», «Namloze Venootschap», «Besloten Venootschap», «Aktiengesellschaft i Limited Life Company», «S.A.», «PLC», «S.A.R.L.», «Bhd», «Pty», «NV», «BV», «A.G.», «LLC».

Офшорні компанії, як правило реєструються з статутним капіталом 5 тис. дол. США. Така величина статутного капіталу дозволяє сплачувати мінімальний розмір гербового збору.

Попель С.А.

Острови були відкриті Х. Колумбом під час його третьої експедиції в Новий Світ 28 січня 1498 р. в день Святого Вінсента (Saint Vincent), що й зумовило виникнення назви о. Сент-Вінсент. Главою конституційної монархії є королева Великобританії, представлена Генерал-губернатором, виконавчу владу очолює Прем'єр-міністр, законодавча влада належить однопалатному парламенту. Правова система базується на загальному англійському праві та власному законодавстві.

Столиця Кінгстаун – відома, перш за все, як

Прапор держави Сент-Вінсент і Гренадіни

один з найбільших офшорних центрів Карибського басейну. З 1976 р. офшорна діяльність оформлена на законодавчому рівні. Пізніше, в 1996 р., були прийняті нормативні акти, які покликані ретельно регулювати офшорний бізнес.

Контролем і управлінням офшорної діяльності займається Сент-Вінсентське трастове управління, представництва якого розташовані в кількох європейських країнах, та Сент-Вінсентське офшорне фінансове управління. До їх функцій належать: нагляд за виконанням вимог офшорного законодавства, ліцензування агентів, довірених осіб, банківських установ. Згідно із законодавством, офшорні компанії, зареєстровані на території **О.з.**, повністю звільняються від сплати будь-яких видів податків, а також не зобов'язані подавати фінансову звітність за місцем реєстрації. Законодавчі умови за наявності офісу дозволяють реєструвати компанії з одним директором, акціонером та найманим агентом (з числа місцевих громадян). Мінімальний розмір оголошеного статутного капіталу компанії повинен становити не менше 10 000 дол. США з

ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС, або Сент-Крістофер і Невіс (англ. offshore zone St. Kitts & Nevis, or St. Christopher & Nevis) – держава, розташована в Східній частині Карибського регіону, приблизно в 2000 км на південний схід від Маямі. Територія держави площею 261 кв. км складається з острова Сент-Кітс і острова Невіс, які входять до групи Малих Антильських островів. Повна назва країни Федерація Сент-Кітс і Невіс, столиця –

Прапор держави Сент-Кітс і Невіс

необов'язковою його сплатою. Назва компанії повинна містити слова «Limited», «Corporation», «Incorporated», «Societe Anonyme» або «Sociedad Anomina», «Public Limited Company», «Societe», «a Responsabilite Limitee», «Berhad», «Proprietary», «Namloze Venootschap», «Besloten Venootschap», «Aktiengesellschaft» або «Limited Life Company» або скорочення, які будуть утворювати частина назви кожної компанії «Ltd», «Corp», «Inc», «SA», «PLC», «SARL», «Bhd», «Pty», «NV», «BV», «AG» або «LLC». Установчі документи можуть бути на будь-якій мові за наявності завіреного примірника документа, перекладеного на англійську мову. Вимоги щодо резидентності директорів і акціонерів, подання річної та поточної фінансової звітності, зберігання бухгалтерських документів не пред'являються. Конфіденційна інформація може бути передана за межі країни тільки у випадку судового розгляду на міжнародному рівні.

У процесі реєстрації компанії необхідно сплатити державі мито.

Після реєстрації власники компанії отримують сертифікат, згідно з яким вона звільняється від сплати податків на найближчі 25 років. Протягом усього терміну роботи компанії засновники мають право вносити зміни до Установчого договору, в тому числі змінювати її найменування.

Особливістю діяльності офшорних компаній в **О.з.** є заборона на страхування, банківську, довірчу діяльність безпосередньо на території країни, проте реєструвати такі компанії у **О.з.** не заборонено. Місцева влада наділена правом самостійно приймати рішення про законність тих чи інших видів діяльності.

Потушинська О.П.

м. Бастер, розташоване на острові Сент-Кітс, валюта – східно-карибський долар, мова – англійська.

Землі Сент-Кітс і Невіс були відкриті в 1493 р. Х. Колумбом. В 1628 р. територія стала британською колонією. В 1983 р. острови здобули незалежність і утворили Федерацію. У тому ж році з Великобританією, Данією, Норвегією, США, Швейцарією і Швецією був підписаний договір про уникнення подвійного оподаткування. Федерація Сент-Кітс і Невіс є членом Британської Співдружності та ООН. Главою федеративної парламентської монархії є королева Великобританії, представлена Генерал-губернатором, виконавчу владу очолює Прем'єр-міністр, законодавча влада належить парламенту. Правова система базується на загальному англійському праві та власному законодавстві.

Традиційно за ознаками діяльності **О.з.** розділяють територіально на: Сент-Кітс – економіка базується на туризмі та Невіс – розвиток офшорної діяльності, яка регулюється власним офшорним законодавством Невіса.

Особливістю **О.з.** є лояльна система оподаткування для підприємств, зареєстрованих на її

території зі статусом офшорної кампанії. Уряд **О.з.** дозволяє реєструвати підприємства у формі класичних офшорних компаній: International Business Companies (IBC) типу акціонерних компаній з обмеженою відповідальністю (Corporation) або товариств з обмеженою діяльністю (Limited Liability Company (LLC)), якими може володіти фізична або юридична особа. Для таких компаній відсутні вимоги щодо внесення мінімального законодавчо визначеного розміру статутного капіталу та проведення аудиту діяльності суб'єкта господарювання за результатами роботи за рік. Компанія, зареєстрована на території держави не зобов'язана мати фіксовану юридичну адресу, але повинна мати агента-юридичну особу, статутний фонд якої становить не менше 500 000 дол. США або агента-приватну особу, яка має урядову ліцензію. Спеціальні вимоги щодо валютного контролю, зборів акціонерів та збереження статутних документів не встановлені. Проте діють особливості та обмеження в сфері діяльності – зареєстровані офшорні компанії (IBC) не мають права вести бізнес з резидентами держави **О.з.**, а також їм заборонено здійснювати безпосередньо на території **О.з.** банківську, страхову, трастову діяльність та інвестувати кошти в нерухомість, за винятком фінансування на утримання зареєстрованого офісу.

О.з. гарантує офшорним компаніям 100 % репатріацію капіталу і прибутку за межі країни. Якщо ж офшорне підприємство не платить щорічні державні внески на продовження реєстрації, то протягом року з дня останньої виплати, автоматично виключається з реєстру підприємств **О.з.**

ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ЛЮСІЯ (англ. offshore zone Saint Lucia) – країна на сході Карибського моря, розташована на однойменному острові площею 617 кв. км.

З 1979 р. Сент-Люсія – незалежна держава, що входить до Британської співдружності. Управління державою від імені королеви здійснює Генерал-губернатор. Державна мова – англійська. Офіційна валюта – східнокарибський долар.

О.з. належить до нових офшорних юрисдикцій. Офшорний бізнес розвивається на її території з 2000 р. Реєстрація компаній-нерезидентів здійснюється в найкоротший час. Інформація про

Прапор Сент-Люсії

У 2002 р. **О.з.** були вимушені переглянути закони, що регламентують діяльність офшорних юрисдикцій після внесення країни до «чорного списку» FATF та ОЕСР. Нові положення та поправки дозволили вести бізнес у таких сферах як: судноплавство, страхова діяльність, послуги корпоративного обслуговування і трастовій галузі.

Банківська система країни **О.з.** представлена державними банками та низкою приватних банків. Діяльність офшорних банків регулюється положенням про фінансові послуги, згідно з яким ведення банківської діяльності вимагає однієї з двох ліцензій: «обмеженої» або «необмеженої». Оподаткування банківських прибутків здійснюється за регресивною шкалою ставок податку на прибуток.

Особливостями офшорної трастової діяльності в **О.з.** є звільнення зареєстрованих трастів від всіх форм оподаткування та валютного контролю, за умов здійснення господарських операцій з контрагентами-нерезидентами.

Серед податків, які поширюються на суб'єктів господарювання, що здійснюють комерційну діяльність безпосередньо на території **О.з.**, виділяють: податок на додану вартість та ввізне мито (є бюджетонаповнюючими); податок на прибуток від операцій з активами, що знаходяться на території країни більше 1 року з дати їх придбання; податок на доходи фізичних осіб – нерезидентів; земельний податок; податок на доходи отримані від оренди житла. Податок на доходи фізичних осіб-резидентів та податок на спадщину або подарунок в країні відсутні.

Потушинська О.П.

власників компанії не заноситься до державного реєстру.

Ліцензування фінансових офшорних компаній на державному рівні відноситься до повноважень Управління наглядом фінансових послуг. Регулювання діяльності іноземних компаній відбувається на основі закону про міжнародні компанії від 1999 р., а також окремих спеціалізованих нормативних актів.

В **О.з.** передбачена окрема організаційно-правова форма для звільнення від податків компаній. Назва такої компанії обов'язково має включати абревіатуру, що вказує на обмежену відповідальність засновників. Пільгове оподаткування передбачає податок на прибуток корпорацій у розмірі 1 % чи щорічний ліцензійний збір, величина якого залежить від статутного капіталу. Податок на приріст капіталу не стягується.

Міжнародна компанія, зареєстрована в **О.з.**, повинна мати зареєстрованого агента і зареєстрований офіс. При реєстрації агенту повідомляються дані про акціонерів та директорів компанії. Допустима кількість директорів від одного до семи. У компанії повинна бути призначена особа, яка відповідатиме за корпоративні відносини. Якщо компанія сплачує

щорічний ліцензійний збір, а не корпоративний податок, то вона не зобов'язана проводити щорічний аудит і здавати щорічну фінансову звітність. Засідання акціонерів або директорів можуть відбуватися у будь-якій точці світу в будь-який час.

Ліцензії для внутрішніх і офшорних банків видаються Міністерством фінансів. Східно-карибський центральний банк відповідає за вітчизняний банківський сектор, а за офшорний – Міністерство фінансів. Особливістю **О.з.** є сприятливі умови для

створення нерезидентських страхових і перестрахових компаній. Вимоги до мінімального обсягу капіталу страхових компаній встановлені в діапазоні від 50 тис. до 100 тис. дол. США. Банки повинні мати повністю оплачений капітал не менше 1 млн дол. США, банки класу Б – 250 тис. доларів США, всі інші компанії – 1 тис. доларів США.

О.з. не має укладених договорів з іншими країнами про усунення подвійного оподаткування.

Яковенко О.В.

ОФШОРНА ЗОНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ

(англ. offshore zone Commonwealth of Dominica) – острів в східній частині Карибського моря, розташований між двома французькими островами: Гваделупа – на півночі і Мартініка – на півдні. Острів Домініка був відкритий в 1493 р. Христофором Колумбом і населявся місцевими племенами карібів та араваків. У 1978 р. Домініка отримала незалежність від Великобританії і є парламентською демократією. **О.з.** розташована на території площі 751 кв. км.

Прапор Співдружності Домініки

Основним законодавчим актом, що регламентує офшорну юрисдикцію **О.з.** є закон «Про міжнародні компанії» (The International Business Companies Act) від 26.06.1996 р..

Назва компаній, які створюються в **О.з.** не повинна бути ідентичною або схожою на вже існуючі та має включати слова «Limited», «Corporation»,

«Incorporated», «Societe Anonyme», «Sociedad Anonima», «Gesellschaft mit beschränkter Haftung» або аббревіатури «Ltd.», «Corp.», «Inc.», «GmbH», «SA». А слова «Assurance», «Bank», «Building Society», «Chamber of Commerce», «Chartered», «Cooperative», «Imperial», «Insurance», «Municipal», «Royal», «Trust Company», «Trustee Company» або інші слова або словосполучення, які мають таке ж значення не можуть бути використані в назві компанії.

Підприємства, які реєструються у **О.з.** в основному спеціалізуються на таких напрямках ведення бізнесу, як банківська справа, страхова діяльність та трастове підприємництво.

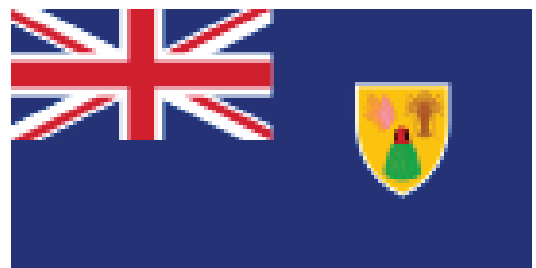
Домініка пропонує одну з найбільш швидких процедур реєстрації офшорної компанії. Подана на розгляд заявка розглядається Державною реєстраційною палатою протягом одного-двох робочих днів. Для **О.з.** характерні: відсутність податків; спрощена процедура реєстрації; низькі ставки реєстраційного внеску; мінімальний статутний капітал – 100 доларів США; розміри податків не залежать від суми статутного капіталу; відсутність аудиту та бухгалтерської звітності; законодавчо гарантована конфіденційність інформації. Законодавчо встановлено відповідальність в розмірі 25 тис. дол. США і позбавлення волі на строк до двох років для будь-якої посадової особи, аудитора чи офіційного ліквідатора компанії за розголошення інформації, яка стосується компанії, за виключенням випадків розголошення інформації за рішенням суду на основі заяви Генерального прокурора.

Попель С.А.

ОФШОРНА ЗОНА ТЕРКС І КАЙКОС (англ. offshore zone Turks and Caicos Islands) (TCI) – заморська територія Великобританії. Складається із 30 островів у Карибському морі, в південно-східній частині архіпелагу Багамські острови, що разом утворюють Кайкос на заході і Теркс на сході. Загальна площа островів 430 кв. км. Постійне населення становить 31 458 осіб (за даними перепису 2012 р.), що заселяють лише 6 островів.

З 1766 р. Теркс і Кайкос були колонією Великобританії. З 1976 р. на островах є місцевий уряд і парламент. У 1982 р. острови відмовились від отримання державної незалежності і зберегли статус заморської території Великобританії.

Управління на островах здійснює Виконавчий комітет, який очолює Губернатор. Він є представником королеви і відповідає за внутрішню безпеку.

Прапор островів Теркс і Кайкос

ку, зовнішні зв'язки, питання оборони і частково діяльність судів.

Правова система Теркс і Кайкос заснована на англійському праві, з незначними правками із законодавства Багамських островів та Ямайки. У 2009 р. внаслідок виявлення корупційних дій чиновників Теркс і Кайкос на три роки було запроваджено пряме тимчасове управління британської адміністрації. 15 жовтня 2012 р. була прийнята нова конституція, яка повернула втрачені повноваження місцевій владі. Офіційна мова – англійська. Groshova odinitsya – долар США.

ВВП становить 632 млн дол. (2007 р.). Основними галузями розвитку економіки є: туризм, рибальство та офшорний бізнес. Серед напрямів офшорного бізнесу **О.з.** домінуючим є страхування. Корпоративне законодавство регулюється законом від 1981 р. На островах можна зареєструвати звичайну компанію (Ordinary company), звільнену компанію (Exempted company), компанію з обмеженими терміном існування (Limited Life Company), іноземну компанію (Foreign company) і некомерційну організацію (Non-profit organisation). Для ведення міжнародної торгівлі та інвестиційної діяльності використовуються звільнені компанії (Exempted company). Ці компанії можуть займатись будь-яким законним видом діяльності, але поза межами **О.з.** Для здійснення окремих видів діяльності потрібно отримати ліцензію, а саме у якості страхової чи перестрахової компанії, банку чи трастової компанії, зареєстрованого агента, інвестиційного фонду. Урядовий контроль за цими сферами діяльності здійснює Фінансова комісія, яка контролює Реєстр компаній і Реєстр торгових знаків і патентів.

Обов'язковою вимогою є наявність на ост-

ровах **О.з.** реєстраційного офісу і реєстраційного агента. Назва офшорної компанії має закінчуватись на Sociedad Anónima чи SA. Статутний капітал компанії, який становить 5000 дол. США не підлягає обов'язковій сплаті.

Для реєстрації офшорної компанії потрібна наявність одного акціонера і одного директора (фізичних чи юридичних осіб). Дозволяється випуск акцій на пред'явника без зазначеного номіналу. Зібрання акціонерів можна проводити у будь-якому населеному пункті світу. Від офшорної компанії не вимагається ведення бухгалтерського обліку і подання фінансової звітності.

В **О.з.** відсутні прямі податки на доходи фізичних і юридичних осіб, включаючи податки на спадщину і дарування. Компанії сплачують щорічні ліцензійні збори. Також усі платники податків сплачують мита та гербові збори. У **О.з.** відсутній центральний банк і валютний контроль.

Дана юрисдикція відома своєю конфіденційністю, яка закріплена Ордонансом 1979 р. «Про конфіденційні взаємовідносини». Несанкціоноване видання інформації є злочином, за яке передбачено штраф у розмірі 10 тис. дол. США з фізичної особи і 50 тис. дол. США з юридичної особи і позбавлення волі строком до трьох років. Порухення конфіденційності можливе лише за рішенням суду. Між США і **О.з.** підписаний договір про надання взаємної правової допомоги, який дозволяє судам **О.з.** вимагати у місцевих осіб інформацію за запитом органів США у зв'язку з проведенням розслідувань у сфері наркобізнесу та «відмивання» грошей. **О.з.** мають укладені договори із 12 країнами про обмін податковою інформацією. **О.з.** не підписували жодних угод про подвійне оподаткування.

Яковенко О.В.

ПАН-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) – ВРОЦЛАВ – ЛЬВІВ – КИЇВ» – міжнародний транспортний коридор, що проходить територією України. Країни – учасниці: Німеччина, Польща, Україна.

Протяжність основного ходу: 1640 км, в тому числі по Україні:

- залізничний: – 694 км (українська частина – державний кордон з Польщею – Мостиська ІІ – Львів – Красне – Тернопіль – Хмельницький – Жмеринка – Козятин – Фастів – Київ);
- автодорожний: – 611,7 км (українська частина – Краковець – Львів – Рівне – Житомир – Київ).

Меморандум про взаєморозуміння щодо коридору № 3 підписано у вересні 1996 р. Міністрами транспорту України, Німеччини і Польщі.

Залізничний маршрут цього транспортного коридору повністю електрифікований, двоколіний і обладнаний пристроями автоблокування. Існуюча залізнична інфраструктура коридору за більшістю показників відповідає загальноєвропейським вимогам. У межах України Критський коридор № 3 (Берлін/Дрезден-Катовіце-Львів-Красне-Тернопіль-Жмеринка-Козятин-Київ) і МТК ОСЗ (організація співробітництва залізниць) № 3 (Зголець-Вроцлав-Ополе-Катовіце-Медика-Мостиська-Львів-Жмеринка-Київ-Зернове-Суземка-Москва) проходять по Львівській і Південно-Західній залізницях.

Коридор електрифікований від Києва до Львова з виходом у Європу. Цей напрямку є одним з найбільш завантажених. В 2003 р. на станції Мос-

тиська ІІ Львівської залізниці введено в дію колі-еперевідний пристрій для автоматичної зміни колісних пар системи SUW 2000 для переходу з національної колії 1520 мм на європейську 1435 мм.

Двоколійна ділянка у межах Львівської залізниці становить 39 % від довжини коридору № 3 у межах України. З них 84 км (Державний кордон з Польщею-Львів) електрифіковано постійним струмом; використовується локомотив ВЛ11^М. Пасажирський рух забезпечується з допомогою електровоза ВЛ10. Від Львова до Підволочиська залізниця працює на змінному струмі. На Львівській залізниці найскладніші ділянки профілю, плану й умови експлуатаційної роботи. Найбільші кути нахилу на цьому напрямку сягають 14 %, частка кривих ділянок 27,1 %, мінімальний радіус 250 м.

В 2002 р. за кошти Європейського Союзу побудовано мостовий перехід через річку Західний Буг на українсько-польському державному кордоні та автомобільний пункт пропуску Краковець. В районі пункту пропуску «Ягодин» створено залізничний термінал, а в Раві-Руській спільними зусиллями України та Польщі, за участю приватного капіталу, створено транспортно-складський комплекс. В рамках реалізації проекту TACIS здійснюється підготовка до реконструкції міжнародних пунктів пропуску на україно-польському кордоні «Ягодин-Дорогуськ», «Рава-Руська-Хребенне», а також пункт пропуску «Ужгород-Вишне Немецьке» на україно-словацькому кордоні.

Залишаються актуальними проблеми, пов'язані з наявністю на західному кордоні України двох видів колії: європейського стандарту – 1435 мм та національного стандарту – 1520 мм, необхідність перестановки вагонів на інші візки, чи перевантаження з вагона у вагон.

На даний час країнами-учасницями Керуючого Комітету ПЕТК ІІІ здійснюється реалізація проекту INTERREG ІІІВ «Гармонізація економічного та інфраструктурного розвитку Пан-європейського транспортного коридору ІІІ», метою проекту є розробка найбільш ефективної стратегії розвитку економіки та інфраструктури Пан-європейського транспортного коридору на основі проведеного глибинного аналізу економічного та інфраструктурного підґрунтя зон і регіонів України, Польщі та Німеччини.

Прус Л.Р.

Пан-європейський транспортний коридор № 3 в межах України

ПАН-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 5 «ТРИЄСТ – ЛЮБЛЯНА – БУДАПЕШТ – БРАТИСЛАВА – УЖГОРОД – ЛЬВІВ» – міжнародний транспортний коридор, що проходить територією України. Країни – учасниці: Італія, Словенія, Угорщина, Словаччина, Україна.

Протяжність транспортного коридору становить 1595 км, в тому числі по території України:

- залізничний – 266 км (українська частина – державний кордон з Угорщиною, Словаччиною – Чоп – Мукачеве – Стрий – Львів);

- автодорожній – 338,7 км в тому числі відгалуження 47,2 км (українська частина – Косини – Чоп – Стрий – Львів (з відгалуженням Сторожниця – Ужгород – Мукачеве)).

Меморандум про взаєморозуміння підписано в грудні 1996 р.

Із загальної протяжності транспортного коридору 28,5 км з цементобетонним покриттям, 252,6 км – з асфальтобетонним покриттям та 37,3 км – чорне шосе. 29,9 км (9 %) складають автодороги I категорії, 249,7 км – II категорії, 32,9 км – III категорії та 5,9 км IV категорії.

Існуюча інфраструктура транспортного коридору є повністю електрифікована, двоколійна і обладнана пристроями автоблокування, за більшістю показників, відповідає загальноєвропейським вимогам, за винятком Бескидський тунель.

Коридор проходить по Львівській, Південно-Західній і Південній залізницях (Трієст-Любляна-Загреб-Будапешт/Братислава-Чоп-Львів), ОСЗ (організація співробітництва залізниць) № 5 (Захонь-Чоп-Стрий-Львів-Красне-Жмеринка-Фастів-Дарниця-Гребінка-Полтава-Харків-Тополі-Валуйки) з відгалуженням № 5-а (Дарниця-Котоп-Зернове-Суземка-Москва). На цьому напрямку вантажі перевозяться і маршрутними контейнерними потягами «Чардаш» (Будапешт-Москва) і Ізов-Зернове/Тополі від державного кордону Польщі й Словаччини транзитом по території України і далі за напрямком Транссибірської

магістралі. Цей коридор у межах України – двоколійна, електрифікована на постійному струмі лінія Львів-Чоп довжиною 266 км, що з'єднує Україну зі Словаччиною, Угорщиною, Болгарією, Румунією й іншими країнами Центральної і Південної Європи.

Напрямок Стрий-Лавочне-Мукачеве за параметрами плану і поздовжнього профілю не дозволяє реалізувати високі швидкості. Укони понад 10 % на вказаному напрямку становлять більше 16 %, кривих ділянок радіусом до 700 метрів – 19,5 % від загальної довжини лінії. На ділянці Лавочне-Мукачеве швидкість руху не перевищує 60 км/год. На відрізку Львів-Чоп найбільший кут нахилу – 30 %, частка кривих ділянок – 36,5 %, мінімальний радіус – 152 м.

Важливою проблемою коридору № 5 на території України для автомобільного та залізничного сполучення є подолання Карпатських гір, які вирізняються значною сейсмічною активністю та підвищеною ураженістю зсувними і селевими процесами на схилах. Що стосується залізничного сполучення, то суттєвою перешкодою при облаштуванні цього транспортного коридору є однокільний Бескидський тунель, який побудовано ще в 1886 р. і на цей час його технічний стан вкрай незадовільний. Тунель значно обмежує швидкість руху поїздів, пропускну та перевізну спроможність всього коридору і через це перешкоджає нарощуванню обсягів перевезень. Подальше погіршення його інженерно-геотехнічного стану може призвести до повного припинення руху потягів за цим напрямком.

Необхідно відмітити, що внаслідок впливу факторів глобальних змін клімату та пов'язаних з ними аномальних похолодань (1998, 2001, 2008 рр.) відбулася значна активізація зсувних та селевих процесів. Це суттєво ускладнило інженерно-геологічні умови функціонування транспортного коридору, що вимагає проведення комплексного аналізу та запровадження системи сучасного моніторингу еколого-техногенних загроз безпеці транспортного коридору з використанням технологій дистанційного зондування землі та геоінформаційних систем.

Серед інших перешкод використання цього коридору є те, що для забезпечення передавальної роботи Україна із Словаччиною має 2 залізничні прикордонні переходи: Ужгород – Матевце та Чоп – Чірна-над-Тісою. Прикордонні станції України мають можливість і резерви пропуску пасажиро- і вантажопотоків в обох напрямках. Вони обладнані необхідними механізмами і складськими пристроями. Вживаються заходи щодо розвитку прикордонної залізничної інфраструктури. Словацькі залізниці постійно не виконують добові норми приймання вантажів, внаслідок чого вагони країн СНД простояють на українській території і Укрзалізниця вимушена платити за їх користування іноземним залізницям. Це обумовлено низкою

Пан-європейський транспортний коридор № 5 в межах України

причин, зокрема, обмеженими на даний час технічними можливостями словацьких прикордонних станцій. З метою збереження існуючих обсягів перевезень вантажів необхідним є вкладання коштів в розвиток залізничної інфраструктури словацьких прикордонних станцій та відновлення в повному обсязі технічних можливостей з вивантаження та перевантаження вантажів на словацькій території. Через нездатність залізниць Словаччини забезпечити прийом від Укрзалізниці всіх погоджених об-

сягів перевезень, Укрзалізниця втрачає фінансові надходження. Якщо така тенденція буде продовжуватись і надалі, Укрзалізниця вимушена буде шукати альтернативні маршрути доставки вантажів до країн Європи (в обхід Словаччини).

Пасажирська служба Львівської залізниці провела детальний аналіз і довела фактами економічну недоцільність курсування зазначених поїздів. Завантаженість потягів складає приблизно 8 %.

Прус Л.Р.

ПАН-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 7 «ДУНАЙСЬКИЙ» (ВОДНИЙ)

– міжнародний транспортний коридор (МТК) – внутрішній водний шлях по річці Дунай від Кельмаха до Чорного моря з виходом в море через Георгіївське, Сулинське та Кілійське гирла Дунаю, два останні з яких є судноплавними. Країни – учасниці: Австрія, Угорщина, Югославія, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна. Протяжність транспортного коридору становить 1600 км, в тому числі по території України – 70 км.

Для цього міжнародного транспортного коридору характерні дві принципові відмінності від інших європейських транспортних коридорів, затверджених другою конференцією міністрів транспорту ЄС на о. Крит у 1994 р. Перш за все, це єдиний транспортний коридор, який цілком проходить по внутрішньому водному шляху. Друга особливість – наявність протягом МТК № 7 єдиних міжнародних правових норм, пов'язаних з рухом транспортних суден та перевезеннями зовнішньоторговельних вантажів.

По українській частині дельти Дунаю МТК № 7 проходить по річковій артерії від морського порту Рені, через морський порт Ізмаїл до виходу в море. У даний час окрім внутрішньобасейнових перевезень, функціонують такі міжбасейнові траси, як Дунай-Майн-Рейн-Північне море (цей наскрізний шлях з'єднує порти п'ятнадцяти країн, включаючи окрім придунайських країн Швейцарію, Францію, Нідерланди, Бельгію та Люксембург), Дунай-Одер-Ельба, запроєктовані Дунай-Адріатичне море, Дунай-Егейське море. Однак, найбільший поза

Ізмаїльський морський торговельний порт

басейновий вантажопотік здійснюється по трасі Дунай-Чорне море, де Україні належить північна частина дельти ріки з її найбільш повноводним рукавом – Кілійським.

До 1996 р., у зв'язку з ембарго Югославії, по цьому коридору міжнародні транзитні перевезення були обмежені. В кінці 2001 р. підписано Меморандум про взаєморозуміння. У 2004 р. введено першу чергу проекту з відновлення глибоководного судноплавного ходу Дунай – Чорне море, що дозволить активізувати діяльність українських транспортних підприємств та збільшити вантажообіг на українській ділянці МТК № 7. Обслуговування вантажопотоків здійснюється завдяки роботі портів Дунайського басейну (Ізмаїл, Рені).

Потужності ДП «Ізмаїльський морський тор-

Пан-європейський транспортний коридор №7

Ренійський морський торговельний порт

гovelний порт» дозволяють переробляти до 8,5 млн. т вантажів на рік. Загальна територія порту складає 107,5 га, а також площа ділянки 85-го кілометра становить 15,2 га. Ізмаїльський порт має 24 причали загальною протяжністю 2618,6 м. Площа відкритих складів становить 201,1 тис. м², критих – 19,7 тис. м². Можливості причалів порту дозволяють приймати і ставити під вантажні операції судна з осадкою до 7 м, довжиною до 150 м, шириною до 30 м, дедвейтом до 6000 т.

Порт має великий парк перевантажувальної техніки і вантажозахоплювальних пристроїв: порталні крани вантажопідйомністю до 40 т., автoвантажувачі вантажопідйомністю до 25 т., плавкрани вантажопідйомністю до 16 т., що дозволяють якісно перевантажувати всю номенклатуру вантажів, запропоновану замовниками. Для здійснення допоміжних операцій є в розпорядженні тягачі, бульдозери, трактори та інша техніка. Порт Ізмаїл має власний портовий флот, до складу якого входять буксири-штовхачі, катери, плавкрани, несамохідні суховантажні баржі, бункерувальники, понтони, суду спецпризначення.

У свій склад ДП включає: три виробничо-перевантажувальних комплекси, кожний з яких має свої відмінні риси, як щодо портових потужностей, так і у відношенні оброблюваних вантажів, а також флот портовий, морський вокзал, інші допоміжні виробництва.

ДП «Ренійський морський торговельний порт» приймає будь-які судна, осадка яких дозволяє пройти Сулинський канал та ГСХ «Дунай – Чорне море» гирлом Швидке, що з'єднує Дунай з Чорним морем. На 39 спеціалізованих причалах порту обробляються практично усі види вантажів, у тому числі генеральні, навалювальні, наливні, насипні, великовагові, негабаритні, контейнери.

Проектна потужність порту 14,5 млн. тонн. Площа території 94,36 га. Довжина причальної лінії 3927 м. Порт має 3 вантажних райони, нафторайон та поромний комплекс. Площа критих складів складає 30 тис. м² та відкритих – 195 тис. м².

Порт Рені оснащений розгалуженою мережею залізничних колій, має великий парк перевантажувальної техніки і вантажозахоплювальних пристроїв, що дозволяють перевантажувати вантажі вагою одного місця до 250 тонн (мостовий кран змонтовано для перевантаження ядерного палива). Порт Рені єдиний серед українських портів на Дунаї, має поромний комплекс, який забезпечує обробку суден типу Ро-Ро в річковому і морському напрямках.

МТК № 7 – «Дунайський водний шлях» пов'язує значну кількість європейських країн з Азово-Чорноморським басейном, а через Волго-Донський канал – з Каспійським. Це найкоротший шлях для масових вантажів з Центральної Європи у Закавказзя, Середню Азію, на Близький і Середній Схід і навпаки.

Прус Л.Р.

ПАН-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР № 9 «ГЕЛЬСІНКИ – САНКТ-ПЕТЕРБУРГ – ВІТЕБСЬК – КІЇВ (МОСКВА – ОДЕСА (КИШІНІВ) – БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРУПОЛІС» – міжнародний транспортний коридор (МТК), що проходить територією України. Країни-учасниці: Фінляндія, Росія, Україна, Білорусь, Молдова, Румунія, Греція.

Коридор № 9 проходить по Південно-Західній і Одеській залізницях.

Протяжність основного ходу транспортного коридору становить 3400 км, в тому числі по Україні:

– залізничний – 1496 км (державний кордон з Білорусією – Горностаївка – Чернігів – Ніжин – Київ – Козятин – Жмеринка – Роздільна – Кучурган – державний кордон з Молдовою);

– автодорожній – 996,1 км (Нові Яриловичі – Чернігів – Копті – Київ – Любашівка – Платонове);

в тому числі відгалуження – 152,4 та 242,4 км:

9а: Роздільна – Одеса – Ізмаїл, з перспективною лінією Ізмаїл – Рені, далі на Румунію (залізничний транспорт), Любашівка – Одеса (автомобільний транспорт);

9с: Ніжин – Конотоп – Хутір Михайлівський – Зернове – державний кордон з Росією, далі на Москву (залізничний транспорт), Копті – Бачівськ (автомобільний транспорт).

Передбачений основний напрямок руху коридору №9 проходить територією України по магістралях М-01 та М-05 від кордону з Білорусією через Чернігів та Київ до Одеси. У 2004 р. заверше-

- Умовні позначення**
- — — — — кордони держав
 - — — — — межі областей
 - Одеса – обласний центр
 - — — — — АБ (автоблокування)
 - — — — — перспективна лінія
 - — — — — електрифікація постійним струмом
 - — — — — електрифікація змінним струмом
 - — — — — двоколейна
 - — — — — одноколейна

Пан-європейський транспортний коридор № 9 в межах України

но будівництво першої черги швидкісної автомагістралі за напрямком Жашків – Червонознамянка. Відновлення автомобільної дороги за вказаним напрямком дозволить проїзд автопотягів загальною масою 40 тонн, що сприятиме підвищенню об'ємів перевезень у міжнародному сполученні, але і суттєво збільшить геомеханічні навантаження на підґрунтя інженерних споруд цього МТК.

Із загальної протяжності 85,7 км з цементобетонним покриттям, 512,9 км – з асфальтобетонним покриттям. 442,5 км (73 %) складають автодороги I категорії, 99,6 км – II категорії, 56,5 км – III категорії.

Існуюча інфраструктура транспортного коридору є повністю електрифікована, двоколійна і обладнана пристроями автоблокування, за більшістю показників, відповідає загальноєвропейським вимогам. Крім пасажирських і вантажних потягів на цьому напрямку використовується контейнерний поїзд Клайпеда-Одеса (через Словечно-Бережеськ).

ПАРИЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ 1883 РОКУ (англ. Paris Convention for the Protection of Industrial Property) – прийнята у Парижі 20 березня 1883 р. та переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р. **П.К.** набула чинності в Україні: 25 грудня 1991 р.

П.К. безстрокова та відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою сторін-учасниць.

У статтями **П.К.** визначено, що країни, до яких застосовується ця **П.К.**, утворюють Союз з охорони промислової власності; об'єктами охорони промислової власності є патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування та вказівки про походження чи найменування місця походження, а також припинення недобросовісної конкуренції.

Основні норми **П.К.** стосуються національного режиму, права пріоритету та загальних правил.

Серед об'єктів промислової власності **П.К.** називає корисні моделі (utility models). Також **П.К.** передбачає придушення недобросовісної конкуренції (repression of unfair competition).

П.К. розкриває, що поняття «інтелектуальна власність» ширше, ніж поняття «промислова власність». Інтелектуальна власність окрім промислової охоплює права, що стосуються літературних,

ПАСИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ БАЛАНС (англ. passive trade balance) – це співвідношення між вартістю експорту й імпорту протягом календарного року (або іншого обраного періоду) незалежно від термінів їх оплати при якому спостері-

ПАТРОНИ – бойові припаси до стрілецької зброї та гармат невеликого калібру. Сучасні **П.** ручної стрілецької зброї є унітарними тобто всі

Ділянка Зернове – Хутір Михайлівський – Київ-Пасажирський Південно-Західної залізниці довжиною 354 км є частиною МТК № 9. На ній розташовано 28 станцій, у тому числі 4 станції позакласні (Київ-Пасажирський, Дарниця, Бахмач-Пасажирський, Конотоп). Ділянка Зернове – Київ – двоколійна, електрифікована змінним струмом, облаштована системою автоблокування.

У пасажирському русі використовуються електровози ЧС4 і ЧС8 депо Київ-Пасажирський із змінною локомотивних бригад на ст. Конотоп. Довжина приймально-відправних колій становить 850 м.

Вантажонапруженість становить 30-35 млн. т-км/км. Найбільші кути нахилу досягають 8 %. Частка кривих ділянок – 10,3 %, мінімальний радіус – 325 м. За параметрами поздовжнього профілю і плану це одна з найкращих ділянок.

Прус Л.Р.

художніх і наукових творів; виконавчої діяльності митців, звукозапису, радіо- та телевізійних передач.

Перша група цих прав відома як авторське право – копірайт (copyright), друга – суміжні права (related rights, neighbouring rights). Отже, схематично інтелектуальну власність можна зобразити так: Інтелектуальна власність/Промислова власність/Копірайт/Суміжні права.

У сфері промислової власності **П.К.** є своєрідним «ветераном». Яка передбачає, що державичлени можуть укладати між собою окремі спеціальні угоди. Ці угоди можуть охоплювати певні аспекти промислової власності. Такі спеціальні угоди мають узгоджуватися з нормами **П.К.** і не суперечити їй. Країни-учасниці **П.К.** утворюють Паризький союз з охорони промислової власності.

Радянський Союз приєднався до **П.К.** відповідно до постанови Ради Міністрів СРСР від 8 березня 1965 р. № 148. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 19 вересня 1968 р. було ратифіковано Стокгольмський акт **П.К.** про охорону промислової власності і Конвенцію, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності. Заявою Прем'єр-міністра України від 26 серпня 1992 р. була підтверджена чинність на території України **П.К.** про охорону промислової власності, Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків та Вашингтонського договору про патентну кооперацію.

Жданова В.П.

гається перевищення імпорту (ввезення товару) над експортом (вивезенням товарів з країни) при цьому формується пасивне сальдо торговельного балансу.

Івашова Л.М.

елементи спорядження: капсуль-запальник, металний заряд (порох або його замітник) і елемент метання – снаряд – змонтовані в одній деталі, що

називають гільзою. Залежно від зброї **П.** бувають револьверні, пістолетні, карабінні, автоматні, гвинтівкові і рушничні. **П.**, призначені для стрільби з конкретних моделей зброї, називаються штатними. Вони маркуються на дні гільзи.

Гільзи складаються з таких основних частин: корпусу, дульця і донної частини – фланця, деякі

гільзи мають ще й скат. За формою гільзи бувають: циліндричні, пляшкові і конічні; за будовою фланця: із закраїною і беззакраїною, з кільцевою проточною. Закраїна (виступаюча за межі корпусу гільзи частина фланця) і кільцева проточка призначені для захоплення гільзи зачепом викидача зброї. Закраїна також не дозволяє патрону просунути далі в канал стволу.

У дні гільз **П.** для зброї центрального бою є отвір – капсульне гніздо. Воно може бути повністю відкритим або закритим виступом металу з запальними отворами. Капсуль має вигляд ковпачка (діаметром 6 мм) або гільзочки, всередині якої запресовано чутливу до удару вибухову речовину, покриту фольгою або пергаментом. Після вибуху капсульної суміші утворюється іскра, яка запалює порох. Існують два види пороху: димні і бездимні. Склад пороху залежить від його виду та калібру патрона.

Бурдін В.М.

ПАУШАЛЬНИЙ ПЛАТІЖ (від нім. Pauschale – намічена сума, загальна сума) – є сумою ліцензійної винагороди, твердо зафіксованою в угодах, яка сплачується одноразово і не залежить від обсягів виробництва (продажу) продукції (товарів, робіт, послуг) з використанням об'єкта права інтелектуальної власності.

П.п. є видом ліцензійного платежу, а в поєднанні з роялті становить комбінований платіж. **П.п.** встановлюється виходячи з оцінок очікуваної економічної ефективності і прибутків ліцензіата (особа, що придбала ліцензії) на основі використання ліцензії.

Перевага **П.п.** полягає в тому, що ліцензіар (продавець ліцензій) одержує всю суму в досить короткий термін з мінімальним ризиком. Такий вид платежу є фактичною ціною купівлі ліцензії. Він може

здійснюватись одноразово або частинами.

Розрахунок **П.п.**, який включається до ціни, здійснюється відповідно до умов ліцензійного договору або іншого договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Для підтвердження розрахунку та сплати суми **П.п.**, яка включається до ціни, декларант або уповноважена ним особа подає органу митного контролю ліцензійний договір або інший договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності та наявні у нього документи, що підтверджують заявлені числові значення цієї складової частини митної вартості.

Розрахована сума **П.п.** зазначається у декларації митної вартості, яка подається під час митного оформлення оцінюваних товарів.

Білак Н.І.

ПЕРЕВІЗНИК – особа, яка здійснює перевезення товарів через митний кордон України та/або між органами доходів і зборів на території України або є відповідальною за такі перевезення. **П.** має право: не приймати для перевезення між органами доходів і зборів товари у разі оформлення митних та/або транспортних документів з порушенням порядку, встановленого законодавством України; замінювати моторний транспортний за-

сіб, попередньо повідомивши доходів і зборів призначення про причини такої заміни (технічний стан, екологічні вимоги, економічна доцільність); замінювати уповноваженого **П.** особу (водія), відповідальну за доставку товарів до органу доходів і зборів призначення, попередньо повідомивши його про причини такої заміни (стан здоров'я, візові питання, вимоги Європейської угоди щодо роботи екіпажів транспортних засобів, які виконують міжнародні автомобільні перевезення); з дозволу органу доходів і зборів призначення вивантажувати товар на склад цього органу, якщо доставлені **П.** товари, що перебувають під митним контролем, протягом трьох діб не будуть заявлені відповідальною за це особою до жодного митного режиму, у такому разі витрати на вивантаження та зберігання товару відшкодовуються його власником; отримувати роз'яснення причин відмови у митному оформленні чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України та перелік заходів, яких необхідно вжити для їх усунення.

П. зобов'язаний: під час прийняття товарів до перевезення перевіряти точність відомостей щодо кількості вантажних місць, їх маркування, номери, зовнішній стан товарів та їх пакування, у разі неможливості такої перевірки вносити відповідний запис до міжнародної автомобільної накладної (CMR); у встановлений термін доставляти товари до органу доходів і зборів призначення, а також подавати передбачені законодавством документи на них; не розпочинати вивантаження чи перевантаження товарів без дозволу органу митного контролю; у разі прибуття до органу доходів і зборів призначення поза робочим часом забезпечувати схоронність товарів і вживати визначених органом митного контролю заходів для недопущення їх несанкціонованого вилучення з-під митного контролю.

Якщо під час перевезення товарів транспортний засіб внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили не зміг прибути до органу доходів і зборів призначення, допускається вивантаження товарів в іншому місці. При цьому **П.** зобов'язаний: вжити всіх необхідних заходів для забезпечення збереження товарів та недопущення будь-якого їх використання; терміново повідомити найближ-

чий орган митного контролю про обставини події, місцезнаходження товарів і транспортного засобу. Митниці не відшкодовують **П.** витрати, понесені у зв'язку із вжиттям вказаних заходів.

За порушення встановленого порядку переміщення товарів транзитом **П.** притягується до адміністративної відповідальності, передбаченої МКУ. У разі втрати або видачі без дозволу органу доходів і зборів товарів, що перебувають під митним контролем і переміщуються транзитом, **П.** зобов'язаний сплатити митні платежі, встановлені законом на імпорт зазначених товарів. Порушення **П.** встановлених МКУ строків доставки товарів, якщо виконано всі інші вимоги, не створює для нього зобов'язання щодо сплати митних платежів. **П.** звільняється від зобов'язання щодо сплати митних платежів лише у разі, якщо товари, що перебувають під митним контролем і переміщуються транзитом, було знищено або безповоротно пошкоджено внаслідок аварії, дії обставин непереборної сили або природних втрат за нормальних умов транспортування, за умов підтвердження факту аварії або дії обставин непереборної сили.

Корнійчук О.О.

ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО ДІЇ, СПРЯМОВАНІ НА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ З ПРИХОВУВАННЯМ ВІД МИТНОГО КОНТРОЛЮ

П. предметів контрабанди являє собою будь-який спосіб утаювання, що ускладнює їх виявлення, зокрема: із використанням тайників або інших засобів «фізичного приховування», які утруднюють візуальне виявлення контрабанди; шляхом надання одним предметам вигляду інших; шляхом подання органу митного контролю як підстави для переміщення предметів підроблених документів або таких, що одержані незаконним шляхом, містять неправдиві дані чи є підставою для переміщення інших предметів.

МКУ визначає **П.** як переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням органу митного контролю як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

Під тайниками слід вважати спеціально виготовлені, обладнані або пристосовані сховища, а також конструктивні емкості, порожнини транспортних засобів, багажу та інші предмети, що попередньо підлягали розборці, демонтажу або переобладнанню.

Найбільш поширеними місцями **П.** контрабандних предметів в автотранспорті є: шини ходових та запасних коліс; спеціально переобладнані або виготовлені паливні та водяні баки; ящики для інструментів з подвійними стінками та днищами; простір за передньою панеллю та декоративною обшивкою кабіни; пустоти між подвійними стінками вантажного приміщення; тайники спеціально обладнані в балках, лонжеронах і шасі автомобіля та ін.

Під «фізичним» **П.** розуміється створення умов, за яких візуальне виявлення предметів контрабанди під час митного контролю ускладнене. Залежно від об'єктів митного контролю до інших засобів фізичного приховування, що утруднюють виявлення предметів контрабанди можна віднести, зокрема, приховування безпосередньо на тілі контрабандиста; в організмі людини (у внутрішніх порожнинах та ковтальним способом); безпосередньо в одязі, взутті та особистих речах; в особистому багажі та ручній поклажі; у легальних товарах та вантажах; у транспортних засобах; у міжнародних поштових відправленнях та ін.

П. шляхом камуфлювання предметів контрабанди – це спосіб маскування, що використовується з метою контрабандного переміщення і полягає у зміні зовнішнього вигляду предметів, їх зовнішніх ознак (форми, стану, упаковки, етикеток тощо).

Це може бути розбирання предмета та окреме переміщення його складових частин, надання одним предметам (товарам) вигляду інших тощо. Наприклад, зброя, спеціально пристосована для стрільби, може бути закамфльована під різноманітні предмети побуту – авторучку, запальничку, коробку сигарет. У таких випадках камуфляж є конструктивним оформленням даного виду зброї, при якому істотно змінюються її зовнішні характерні ознаки, що дозволяють віднести зброю до побутових предметів.

Використанням інших засобів чи способів, що утруднюють виявлення предметів, можуть визнаватися, зокрема, приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини, а також надання одним предметам вигляду інших (зміна їхніх зовнішніх ознак – форми та стану, упаковки, ярликів, етикеток тощо).

П. охоплює також дії контрабандиста, що виражаються у пред'явленні органу митного контролю як підстави для переміщення предметів контрабанди: а) піддроблених документів; б) документів, отриманих незаконним шляхом; в) документів, що містять неправдиві дані.

Документи, що містять неправдиві дані – це

документи, що є справжніми за формою, але містять недостовірні відомості. У таких випадках має місце так звана інтелектуальна підробка (внесення в документи неправдивих відомостей). Для цього, як правило, використовуються митні декларації, в яких зменшується кількість товару, записуються предмети (товари) іншими найменуваннями тощо.

Підробка документів може виявлятися як у частковій зміні первинного змісту справжнього документа (шляхом підчистки, підробки, виправлення тощо), так і в повному виготовленні фальшивого документа від бланка до підписів, печаток та штампів. У даному разі має місце так звана матеріальна підробка.

П. з використанням документів, отриманих незаконним шляхом передбачає одержання справжніх документів, що надають право на переміщення предметів через митний кордон особі, яка такого права не має. До таких належать документи, отримані за допомогою хабара, погроз, фізичного примусу, обману. Це може виявлятися в незаконному оформленні працівником митниці митної декларації без належного митного оформлення вантажу, а також вивезенні за кордон товарів, що підлягають ліцензуванню, за ліцензією, яка нелегально отримана.

Жданова В.П.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзит через територію України товарів та інших предметів у будь-який спосіб, включаючи використання з цієї метою трубопровідного транспорту та мереж електропередачі.

У разі ввезення товарів на митну територію України декларант або уповноважена ним особа попередньо повідомляють митницю, у зоні діяльності якого товари будуть пред'явлені для митного оформлення, про намір везти ці товари. Попереднє повідомлення про намір везти товари на митну територію України здійснюється шляхом надання органу доходів і зборів, в зоні діяльності якого товари будуть пред'явлені для митного оформлення, попередньої митної декларації або іншого документа, що може використовуватися замість митної декларації. Попереднє повідомлення може здійснюватися у формі електронних документів. При цьому визначається спеціальний формат таких документів, кодування символів, засоби пересилання.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон України, перелік яких визначається законодавчо, відповідно до міжнародних договорів України. Переміщення окремих видів товарів через митний кордон України може здійснюватися у спеціально визначених пунктах пропуску через державний кордон України.

Не можуть бути пропущені через митний кордон України: товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено законом; товари, на пропуск яких відповідно до закону потрібні дозволи інших державних органів, за відсутності цих дозволів (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів, а також харчових продуктів для власного споживання, що ввозяться громадянами в дозволеному обсязі); товари, що переміщуються через митний кордон України з порушенням законодавчих вимог. Перевізник зобов'язаний здійснити зворотне вивезення товарів, ввезення і транзит яких на митну територію України заборонений.

У випадках, передбачених законом, на окремі товари встановлюються обмеження щодо їх переміщення через митний кордон України. Пропуск таких товарів через митний кордон України та їх митне оформлення здійснює митниця на підставі отриманих з використанням засобів інформаційних технологій документів, які підтверджують дотримання зазначених обмежень, виданих державними органами, уповноваженими на здійснення відповідних контрольних функцій, іншими юридичними особами, уповноваженими на їх видачу, якщо подання таких документів передбачено законами України.

Обмеження щодо ввезення на митну територію України та вивезення за межі митної території України валютних цінностей, а також порядок переміщення їх через митний кордон України, у тому числі особливості декларування валютних ціннос-

тей (зокрема, визначення граничних сум валютних цінностей, які підлягають письмовому або усному декларуванню), можуть встановлюватися НБУ.

В пункті пропуску через державний кордон України органу доходів і зборів подаються документи, що містять відомості про товари, достатні для їх ідентифікації та необхідні для прийняття рішення про пропуск їх через митний кордон України.

Товари, що переміщуються через митний кордон України в режимі транзиту, у разі необхідності довантаження транспортного засобу або перевантаження з метою транзиту через митний склад можуть направлятися для митного оформлення на митницю, у зоні діяльності якого буде здійснено таке перевантаження (довантаження). Органу митного контролю в такому разі подаються лише заява перевізника і копія договору, який є підставою для перевантаження (довантаження).

Якщо за умовами перевезення митне оформлення товарів у повному обсязі здійснюється не в місці перетину митного кордону, а перевезення здійснюється із зміною транспортного засобу у пункті пропуску через державний кордон України, митниці у пункті пропуску через державний кордон України подаються транспортні, комерційні та інші супровідні документи, що містять відомості про товари, достатні для їх ідентифікації та необхідні для прийняття рішення про можливість їх пропуску через митний кордон України.

Граничний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення у пунктах пропуску через державний кордон України не може перевищувати 30 днів, а для автомо-

більного транспорту – п'ять днів з моменту прибуття у пункт пропуску через державний кордон України для здійснення митних процедур.

Після надання митницею дозволу на пропуск товарів через митний кордон України власник товарів або уповноважена ним особа зобов'язані доставити товари та документи на них без будь-якої зміни їх стану у визначене органом митного контролю місце і забезпечити перебування їх у цьому місці до прибуття працівників органу митного контролю, якщо інше не передбачено МКУ.

Доставка товарів та документів на них повинна бути здійснена у визначений законодавством строк. Товари і транспортні засоби, якими вони перевозяться, після прибуття у місце доставки розміщуються у зонах митного контролю. У місці доставки товари і транспортні засоби пред'являються, а документи на них передаються органу доходів і зборів у мінімально можливий строк після їх прибуття, а в разі прибуття поза робочим часом, встановленим для органу доходів і зборів, – у мінімально можливий строк після початку роботи цього органу. Зміна місця стоянки (прибуття) транспортного засобу, вивантаження, перевантаження товарів, розпакування, пакування чи перепакуння товарів, зміна, вилучення чи пошкодження засобів забезпечення ідентифікації допускаються лише з дозволу органу митного контролю. У разі відмови у наданні дозволу органи доходів і зборів зобов'язані невідкладно, письмово або в електронній формі, повідомити власника товару або уповноважену ним особу про причини і підстави такої відмови.

Долобанько В.В.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ У СУПРОВОДЖУВАНОМУ БАГАЖІ – переміщення через митний кордон України товарів, що належать громадянам, у багажних відділеннях транспортних засобів, якими прямують ці громадяни або уповноважені ними особи, з оформленням багажних документів.

Товари (за винятком підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, що ввозяться громадянами на митну територію України у супроводжуваному багажі через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, та товари (крім підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, що ввозяться громадянами на митну територію України у супроводжуваному багажі через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню (за винятком товарів, на які встановлено обмеження щодо переміщення громадянами через митний кордон України) та не є об'єктами оподаткування митними платежами. Ця

норма застосовується у разі, якщо особа, яка ввозить товари на митну територію України, в'їжджає в Україну не частіше одного разу протягом однієї доби. З метою забезпечення дотримання цієї умови посадові особи органів охорони державного кордону, які здійснюють паспортний контроль у пунктах пропуску через державний кордон України, безпосередньо в процесі здійснення такого контролю інформують працівників митниць про громадян, які в'їжджають в Україну частіше одного разу протягом однієї доби. У разі якщо товари в багажах, що не перевищують обмежень, ввозяться на митну територію України особою, яка в'їжджає в Україну частіше одного разу протягом однієї доби, такі товари підлягають письмовому декларуванню в порядку, встановленому для громадян, з поданням документів, які видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів, та оподатковуються ввізним митом за ставкою 10 відсотків і податком на додану вартість за ставкою, встановленою ПКУ.

У разі якщо товари підлягають державній реєстрації на території України, такі товари підлягають письмовому декларуванню в порядку, встановле-

ному для громадян, з поданням документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів при переміщенні (пересиланні) їх через митний кордон України громадянами, та звільняються від оподаткування митними платежами.

Товари (крім підакцизних), що ввозяться громадянами у супроводжуваному багажі, сумарна фактурна вартість та/або загальна вага яких перевищують обмеження, але загальна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 10000 євро, підлягають письмовому декларуванню в порядку, встановленому для громадян, з поданням документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів і оподатковуються ввізним митом за ставкою 10 відсотків й податком на додану вартість за ставкою, встановленою ППКУ, в

частині, що перевищує еквівалент 1000 євро (при ввезенні товарів на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення) та еквівалент 500 євро або вартість товарів, обчислена пропорційно до ваги, що перевищує 50 кг (при ввезенні через інші пункти пропуску через державний кордон України). Базою оподаткування таких товарів є частина їх сумарної фактурної вартості, що перевищує еквівалент 1000 євро (при ввезенні товарів на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення) та еквівалент 500 євро або вартість товарів, обчислена пропорційно до ваги, що перевищує 50 кг (при ввезенні через інші пункти пропуску через державний кордон України).

Потушинська О.П.

ПИСЬМОВІ ДОКАЗИ – документи, акти, довідки, листування службового або особистого характеру або виписки з них, що містять відомості про обставини, які мають значення для справи. **П.д.** звичайно визначаються як предмети, на яких за допомогою знаків виражені думки, що містять відомості про факти, які мають значення для вирішення справи.

Ознаки **П.д.:** 1) письмова форма; 2) відомості про факти закріплюються в об'єктивній формі на тих або інших матеріальних предметах. Предмет повинен бути придатний для письма, щоб нанесені знаки могли зберегтися протягом певного часу (папір, предмети з дерева, металу тощо); 3) закріплення людиною на предметі своїх думок певними знаками (букви, цифри, ієрогліфи, знаки телеграфні, стенографічні, топографічні); 4) відомості про юридичні або доказові факти; 5) загальнорозуміла інформація, розшифровка закодованих даних.

П.д. класифікуються за декількома ознаками: 1) за суб'єктом, від якого виходять **П.д.** – офіційні та неофіційні (приватні). Офіційні **П.д.** визначаються як документи, що виходять від державних органів, державних і суспільних установ, підприємств, організацій. Неофіційними називають документи, що

виходять від громадян. 2) за змістом **П.д.** поділяються на розпорядничі та інформаційні (довідково-інформаційні). Розпорядничими називаються такі **П.д.**, у яких виражений акт волі, волевиявлення, спрямований на виникнення, зміну або припинення правовідносин, які видаються органами державної влади і управління з метою здійснення покладених на них функцій (накази, розпорядження керівників підприємств і установ, документ з викладом тексту договору тощо). Ознайомлювальні **П.д.** містять тільки відомості про наявність або відсутність певних фактів, повідомлення про них: довідки, посвідчення, звіти, технічна документація; 3) за формою **П.д.** поділяються на документи простої і кваліфікованої письмової форми. Під доказами простої письмової форми розуміють такі **П.д.**, які не містять ніякого посвідчення або реєстрації. Докази кваліфікованої письмової форми – документи, нотаріально засвідчені або зареєстровані у встановленому законом порядку; 4) за характером джерела формування **П.д.** поділяються на оригінали та копії. Оригіналом є перший екземпляр, підписаний особою, яка видала документ, а копією є повторення документа в цілому або в частині (виписки). Копія може бути простою або посвідченою.

Потушинська О.П.

ПІВДЕННА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Бере початок своєї діяльності з 26 квітня 1795 р., як Одеська митниця, яка нагороджена рескриптом Катерини II.

Одеська митниця стала невід'ємною частиною славетної історії м. Одеса. Завдяки дипломатичному хисту першого директора Одеської митниці Михайла Кир'якова, Одеса отримала імператорський кредит на розбудову порту. У радянський період Одеську митницю називали південним форпостом держави. Саме в Одеській митниці було створено перший у митній системі СРСР підрозділ по боротьбі з контрабандою.

Адміністративна будівля Південної митниці

Митний пост «Ізмаїл»

У зв'язку із низкою реорганізаційних заходів, митниця неодноразово змінювала назву та зону діяльності. З 1795 р. вона називалась – «Одеська митниця», з 08.12.1988 р. – «Одеська регіональна митниця», з 19.09.1994 р. – «Одеська митниця у підпорядкуванні Південного регіонального митного управління», з 09.01.1997 р. – «Чорноморська регіональна», з 08.05.2005 р. – «Одеська митниця», з 27.01.2007 р. – «Південна регіональна митниця», з 01.05.2008 р. – «Південна митниця». З 14 жовтня 2010 р., у зв'язку з оптимізацією структури ДМСУ до **П.м.** було приєднано Ізмаїльську і Дністровську митниці.

Згідно постанови КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20 березня 2013 р. № 229 **П.м.** була реорганізована у **П.м.** Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено територію Одеської області.

П.м. називають морськими воротами країни та узбережжям восьми портів. Чотири із них: Одеса, Іллічівськ і Южний – на Чорному морі та Ізмаїл – на Дунаї входять до п'ятірки портів, які мають загальнодержавне значення. Довжина державного кордону складає 1158 км, у тому числі: сухопутного – 823 км (з Молдовою – 642 км) та морського – 335,6 км.

У квітні 2013 р. до складу **П.м.** входило 9 митних постів, в тому числі: митні пости «Одеса-порт», «Одеса-аеропорт», «Одеса-спеціалізований», «Іллічівськ», «Григорівка», «Ізмаїл», «Білгород-Дністровський», «Роздільна», «Котовськ».

Серед 35 пунктів пропуску, які функціонували в складі **П.м.** у квітні 2013 р. – 25 міжнародних та 10 міждержавних, в тому числі.

– автомобільного сполучення – 19 («Табакі–Мирне», «Нові Трояни–Чедир Лунга», «Виноградівка–Вулкенешть», «Рені–Джурджолешть», «Долинське–Чішмікій», «Старокозаче–Тудора», «Маяки–Удобне–Паланка», «Серпневе 1 – Басаряб'яска», «Малоярославець 1–Чадир-Лунга», «Лісне–Сеїць», «Кучурган–Первомайськ», «Градениці–Незавертайлівка», «Великопольське–Мелеешть», «Слов'яносербка–Ближній Хутір», «Платонове–Гоянул Ноу», «Олексіївка–Вадул Туркулуй», «Станіславка–Веренкеу», «Тимкове–Броштень», «Йосипівка–Колосово»);

– залізничного сполучення – 4 («Слобідка–Кобасна» (станція «Слобідка»), «Кучурган–Новосавицьке» (станція «Кучурган»), «Фрікацей–Етулія» (станція «Фрікацей»), «Рені–Джурджолешть» (станція «Рені»);

– повітряного сполучення – 3 («Ізмаїл-аерорт», «Одеса», «Лиманське»);

– морського сполучення – 9 («Ренійський морський торговельний порт», «Ізмаїльський морський торговельний порт», «Усть-Дунайський морський торговельний порт», «Білгород-Дністровський морський торговельний порт», «Іллічівський рибний порт», «Іллічівський морський торговельний порт», «Іллічівський судноремонтний завод», «Одеський морський торговельний порт», «Морський торговельний порт «Южний»).

Керівники **П.м.**:

- Кір'яков М. М. (1795 – 1799 рр.);
- Ятковський П. Н. (1977 – 1994 рр.);
- Ковальчук М. М. (1994 – 1997 рр.);
- Пшеничний В. Й. (1997 – 1999 рр.);
- Онишків В. А. (1999 – 2000 рр.);
- Рибалка В. В. (2000 р.);
- Качуренко В. Г. (2000 – 2002 рр.);
- Токарчук О. Й. (2002 – 2003 рр.);
- Калетнік І. Г. (2003 – 2005 рр.);
- Симонов О. І. (2005 р.);
- Фокін О. Т. (2005 – 2007 рр.);
- Педешко А. І. (2007 – 2008 рр.);
- Штанько А. І. (2008 – 2009 рр.);
- Кудашкін О. М. (2009 – 2010 рр.);
- Григор'єв В. А. (2010 – 2011 рр.);
- Бойченко Т. Ю. (2011 р.);
- Вдовиченко О. А. (2011 – 2012 рр.);
- Григор'єв В. А. (з 2012 р.).

Туржанський В.А.

ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ (англ. South Asian Association for Regional Cooperation, SAARC) – економіко-політична організація восьми країн у Південній Азії – найбільша регіональна організація. Створена в грудні 1985 р. для забезпечення співпраці в соціально-економічній сфері із державами Бангладеш, Бутан, Мальдіви, Непал, Пакистан, Індія, Шрі-Ланка. У квітні 2007 р. на 14 саміті **SAARC** восьмим членом організації став Афганістан. Штаб-квартиру організації розміщено в Катманду (Непал).

Представники низки країн намагалися перетворити її на форум з обговорення спірних регіональних проблем, щоб надалі надати їй політичного і навіть військового характеру. Однак, було прийнято рішення про те, щоб **SAARC** займалася виключно питаннями економічного, технічного і культурного співробітництва.

Діяльність **SAARC** в економічній галузі не дозволила досягти суттєвих результатів і подолати тенденцію до відносного скорочення економічної співпраці між країнами Південної Азії (в 90-ті рр.

внутрішньо-регіональний торговий обіг становив близько 1 % загальної торгівлі країн-членів **SAARC**). Тут існує багато бар'єрів, які важко подолати через різні рівні соціально-економічного розвитку країн регіону та їх політику в цій сфері.

Проте, з часом зростає прагнення країн Південної Азії до розвитку внутрішньорегіональних економічних зв'язків. Почалося обговорення можливості створення зони вільної торгівлі в Південній Азії, що дозволить різко збільшити торговий обіг і взаємні інвестиції.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ (НАФТА) (англ. North American Free Trade Agreement) – угода між Канадою, США і Мексикою, що ґрунтується на моделі Європейського Співтовариства (Європейського Союзу).

Угоду **НАФТА** підписано 17 грудня 1992 р. і надало чинності 1 січня 1994 р. Угода передбачає поетапну ліквідацію митних тарифів і нетарифних бар'єрів як для промислових, так і для сільськогосподарських товарів, захист прав інтелектуальної власності, вироблення загальних правил для інвестицій, лібералізацію торгівлі послугами та створення ефективного механізму для розв'язання торговельних суперечок між країнами-учасницями. Основна мета **НАФТА** – усунення бар'єрів у сфері торгівлі та інвестицій між США, Канадою і Мексикою. Тоді як Європейський Союз базується на концепції федеральної політики з розподілом влади між її органами – Радою, Комісією, Парламентом і Судом правосуддя, з одного боку, та державами-членами з іншого, **НАФТА** будує інтеграцію на основі конфедеративних зв'язків між суверенними державами. Взаємодія у сфері торговельного обороту в кожній із цих держав підтримується автономними директивними органами у встановлених **НАФТА** межах. Завдання **НАФТА**:

- усунення митних і паспортних бар'єрів та стимулювання руху товарів і послуг між країнами-учасницями Угоди;
- створення і підтримка умов для справед-

ливої конкуренції в зоні вільної торгівлі;

- залучення інвестицій у країни-члени Угоди;
- забезпечення належного й ефективного захисту та охорони прав інтелектуальної власності;
- створення дієвих механізмів впровадження й використання Угоди, спільного розв'язання суперечок і управління;
- створення бази для майбутньої тристоронньої, регіональної та міжнародної кооперації з метою розширення і поліпшення Угоди;
- створення єдиного континентального ринку.

Як і інші регіональні інтеграційні блоки, **НАФТА** організовано для розширення економічних зв'язків (передусім, взаємної торгівлі) між країнами-учасницями. Забороняючи державам-членам дискримінацію щодо взаємних товаропоставок та інвестицій, **НАФТА** встановлює протекціоністські правила проти зовнішніх виробників (зокрема, в текстильній промисловості та автомобілебудуванні).

Економічна інтеграція в країни Північної Америки відрізняється від інтеграції країн Західної Європи й Азії, заснованої на узгодженій регуляторній діяльності багатьох високорозвинутих держав. У середині **НАФТА**, на відміну від ЄС і АТЕС, є тільки один центр економічної сили – США, чия економіка у декілька разів перевищує разом Канаду й Мексику. Центральний організаційний інститут **НАФТА** – це Комісія з вільної торгівлі на рівні міністрів торгівлі, яка контролює виконання угоди і сприяє розв'язанню суперечок, що виникають. Учасники **НАФТА** не мають наміру трансформувати її в митний союз, як це було в ЄС, оскільки 70 % зовнішньої торгівлі США припадає на країни, які розміщені за межами **НАФТА**, тому США прагнуть зберегти свободу своєї зовнішньоекономічної політики. З виникненням і розвитком **НАФТА** посилилася конкурентна боротьба між трьома світовими лідерами – Північною Америкою, Західною Європою і Японією, – але вже в новій конфігурації цих центрів, з новим співвідношенням сил.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ПІДАКЦИЗНІ ТОВАРИ – товари на які податковим законодавством встановлено ставки акциз-

ного податку. До групи **П.т.** традиційно відносять предмети розкоші та товари, споживання яких

несе негативний зовнішній ефект. Усі **П.т.** можна поділити на три основні групи: автотранспорт та запчастини до нього; тютюнові та алкогольні вироби; нафта та продукти її переробки. До **П.т.** в Україні належать: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ; автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.

На рівні Європейського Союзу гармонізовано справляння акцизного податку із тютюнових виробів, спирту та алкогольних напоїв, нафтопродуктів, вугілля, природного газу та електроенергії. Поряд із гармонізованою системою акцизного оподаткування в країнах ЄС існує широкий перелік підакцизних товарів справляння яких здійснюється виключно на внутрішньодержавному рівні. Найпоширенішою групою таких товарів є безалкогольні прохолоджувальні напої (мінеральна вода, соки, лимонади), товари повсякденного споживання (натуральна та розчинна кава, кавові концентрати,

чай, цукор, сіль, сірники), предмети розкоші (ювелірні вироби, літальні апарати, яхти). До нетрадиційних **П.т.** віднесено текстильні вироби, барвники і пігменти, косметику, мінеральні добрива, постачання питної води через водопровідну мережу, стічні води, одноразовий харчовий посуд, пакувальну тару, страхові та туристичні послуги.

Фрадінський О.А.

ПІДДОН – промисловий виріб певних габаритів та конструкції, що використовуються як пересувний засіб для зберігання і транспортування укладених на ньому товарів, а також для формування вантажних пакетів, штабелювання і транспортування товарів. **П.** складається з двох настилів, з'єднаних між собою розпірками, або з одного настилу, встановленого на ніжках. Висота **П.** коригується до розміру необхідного для здійснення завантажувально-розвантажувальних робіт за допомогою виделкових автотранспортних або навантажувачів **П.** Це пристосування може бути додатково оснащено надбудовою. **П.** найчастіше

виготовляють з дерева, картону або пластмаси (і в деяких випадках з металу), призначені для переміщення різноманітних товарів зручним способом. Товари, поміщені на **П.**, можуть додатково фіксуватись ремнями (кріпильними стрічками) або стрейч плівками.

Більшість **П.** можуть нести вантаж в 1000 кг. Порожній **П.** важить 15 – 21 кг. В Європі зазвичай використовують стандартний **П.** EUR, який має розміри 800x1200x145 мм, вантажопідйомність таких **П.** – до двох тонн. Вони використовуються, головним чином, для роздрібною торгівлі, їх розміри визначаються внутрішніми розмірами вантажівок, що здійснюють переміщення товарів із складів до роздрібних торгових установ. Окрім **П.** типу EUR існують й інші типи, зокрема: FIN – 1000x1200x145 мм; морський – 1140x1140x1350 мм. Найдешевші **П.** зроблені з м'якої деревини і часто є неповоротною тарою, що підлягають утилізації разом з іншими пакувальними матеріалами. Такі **П.** мають дуже просту конструкцію, що дозволяє піднімати їх тільки з двох протилежних положень. **П.** з якісної деревини, більшість пластмасових та металевих піддонів можуть бути зняті з усіх чотирьох боків. Вони зазвичай вимагають застави і повинні бути повернені відправникові або перепродані після використання.

Потушинська О.П.

ПІДРОБКА – імітація, яка зазвичай зроблена із наміром зловмисно спотворити її зміст або походження. Під терміном **П.** розуміють: 1) каране законом виготовлення неправдивих (фальшивих) документів або внесені в офіційний документ явно неправдиві відомості, а також зміна змісту, характеру і призначення документа підписками, поправками тощо, з метою видати їх за справжні, що тягне за собою збиток для інших. Розрізняють

П. службову, вчинену службовою особою (напр., **П.** документів, давання неправдивих відомостей тощо з корисливих помислів), і **П.**, вчинену приватною особою. Обидва види **П.** караються законом за відповідними статтями ККУ.

П. документів може бути самостійним злочином або способом вчинення іншого злочину. Самостійними злочинами, що здійснюються шляхом **П.** документів, є, наприклад, фальсифікація вибор-

чих документів, виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів, виготовлення або збут підроблених кредитних або розрахункових карток й інших платіжних документів, підроблення рецептів чи інших документів, що дають право на отримання наркотичних засобів або психотропних речовин, службова фальсифікація, П. виготовлення або збут підроблених документів, державних нагород, штампів, печаток, бланків.

Підроблені документи бувають двох видів: 1) інтелектуальна П. (документ має всі реквізити, за формою правильний, але викладені в ньому дані не відповідають дійсності); 2) матеріальна П.: а) часткова П. – в справжній документ внесено зміни шляхом підчистки, травлення, заміни фотографії, листів та ін.; б) повна П. – документ сфабрикований цілком. Інтелектуальна П. встановлюється слідчим чи оперативним шляхом, а матеріальна П. – у процесі криміналістичного дослідження документів. До числа П. відносяться не тільки документи у прямому розумінні слова, але і будь-який пристрій, наприклад, магнітна плівка, на якому записана інформація.

Документ вважається П., наприклад, якщо ви-

являється, що він був вироблений або змінений особою, яка цього не робила, в день або в місці, де це не відбувалося, або особою, якої насправді не існує. Злочином вважається також копіювання або використання підроблених документів, коли відомо, що вони не справжні, а також виготовлення або володіння будь-якими матеріалами, призначеними для використання з метою виробництва таких специфічних фальшивих документів, як гроші, чеки, свідоцтва про володіння акціями, чекові і кредитні картки, паспорта або реєстраційні посвідчення; нелегальне відтворення / імітація виробу – нелегальне порушення права інтелектуальної власності: зареєстрованої торгової марки або фірмової назви; незареєстроване право власності на товарний вигляд, чи оформлення або позначення виробу; патент, дизайн всього виробу та / або право на проектування / патент на конструкцію; авторське право. Часто з метою уникнення звинувачень в порушенні авторських прав, підроблені речі маркують чужим знаком, фірмове найменування, тощо дуже схожі на оригінали, але із зміненою однією або декількома літерами.

Потушинська О.П.

ПІДРОБКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА – складання і видача документу, правильно оформленого з формальної сторони, але такого, що заздалегідь містить неправдиві дані. При П.і. спотворюється істина в офіційному документі шляхом внесення до нього особою помилкових відомостей без порушення при цьому форми документа (справжній бланк, справжній підпис посадової особи, справжня печатка), але внесені в момент офіційного складання документа відомості в повному обсязі або частково не відповідають дійсності. Важливо,

що при виготовленні П.і. використовуються способи і матеріали, регламентовані для документів даного виду. Документи з П.і., що містять заздалегідь неправдиві дані, поділяються на безтоварні і безгрошові (повністю або частково).

Наявність П.і. не може бути визначена експертним шляхом, тому що досліджувані документи не мають матеріальних ознак незаконного виготовлення. Зазвичай цей вид підробки встановлюється за результатами слідчо-оперативних заходів.

Потушинська О.П.

ПІЛЬГОВІ СТАВКИ МИТА – особливі митні ставки відповідно до яких товари, що імпортуються в країну оподатковуються за мінімальним розміром, тому, як правило, рівень пільгових ставок незначний (від 3 % до 5 % митної вартості товарів) і при цьому вони становлять половину повних ставок. Вони нараховуються відносно товарів, що походять з країн з якими Україна уклала торговельно-економічні угоди з наданням режиму найбільшого сприяння або національного режиму. Преференційні митні ставки є мінімальними, тому що вони за розмірами є найнижчими, а П.с.м – це окремий вид митних ставок і, вони відрізняються від преференційних тим, що, як правило, вони за розміром вищі за преференційні ставки і застосовуються до товарів

походженням з країн, з якими не заключаються договори про вільну торгівлю чи митні союзи.

Система оподаткування пільговими ставками в Україні зазнала певної еволюції. До 1997 р. пільгові ставки застосовувалися до товарів (предметів), які походили з країн або економічних союзів, що користувались в Україні режимом найбільшого сприяння, а також до товарів з країн, що розвиваються, у межах товарних груп 25–97. З 1997 р. дана схема змінилася. Пільгові ставки почали використовуватися при оподаткуванні товарів з країн, що уклали з Україною торговельно-економічні угоди з наданням режиму найбільшого сприяння або національного режиму.

Гребельник О.П.

ПІСТОЛЕТ СТЕЧКІНА – був розроблений в кінці 1940 – початку 1950 рр. конструктором І.Я. Стечкиним і прийнятий на озброєння Радянської Армії у 1951 р., одночасно з пістолетом Макарова ПМ. АПС (Автоматичний Пістолет Стечкина) призначався в якості особистої зброї самооборони деяких категорій військовослужбовців та офіцерів, яким

за штатом належав автомат Калашникова або карабін СКС, а пістолет Макарова здавався недостатнім. До таких належали наприклад, – екіпажі танків і бойових машин, гранатометники, офіцери, що діють у зоні активних бойових дій. У порівнянні з ПМ АПС забезпечував істотно більшу вогневу міць і бойову ефективність, за рахунок більшої ємності

магазина й більш довгого ствола. Крім того, для підвищення точності стрільби до пістолета надавалася кобура-приклад, що примикає до рукоятки. При необхідності з АПС також можна було вести вогонь чергами, при цьому завдяки наявності сповільнювача темпу стрільби пістолет залишався керованим. Незважаючи на зазначені переваги, АПС, особливо в сполученні зі штатною кобурою-прикладом, був занадто громіздкий і важкий, він створював перешкоди при екстремному покиданні бойової техніки, і в результаті незабаром був знятий з озброєння ЗС і відправлений на резервне зберігання.

З ростом злочинності на початку 1990-х рр. правоохоронні структури Росії підвищили свій інтерес до таких пістолетів, а тому різні загони ОМОН, СОБР та інші стали закуповувати списані з армії, але цілком дієздатні АПС. Пістолет АПС побудований на основі автоматики з вільним затвором. Курковий ударно-спусковий механізм подвійної дії допускає відкриття вогню як самовзводом, так і при попередньому ручному зведенні курка. Ручний запобіжник розташований на затворі, і при

включенні блокує ударник і затвор. Крім того, запобіжник також виконує функцію переключача режимів вогню, дозволяючи вибрати режим одиночних пострілів або вогню чергами. Для досягнення розумного темпу стрільби при невеликій масі затвора в пістолеті передбачений інерційний сповільнювач темпу стрільби, розташований у рукоятці. Приціл оригінальної конструкції має установки по дальності на 25, 50, 100 і 200 метрів. Штатна кобура-приклад закритого типу виконана з дерева (ранні варіанти) або із пластику, і примикає до рукоятки пістолета. Стальний магазин із дворядним розташуванням і виходом патронів вміщає 20 патронів, засувка фіксатора магазину розташовується в нижній частині рукоятки.

На базі АПС в 1970-х рр. для сил спеціального призначення Армії і МВС був розроблений спеціальний варіант пістолета АПСБ, що комплектувався подовженим стволом з різьбленням у дуловій частині, що дозволяло встановлювати глушник. Пістолети АПСБ також комплектувалися легким дротяним від'ємним прикладом.

В митній службі України П.С. використовувався для озброєння працівників підрозділів митної варти, а також оперативно-чергових служб до компетенції яких належали питання забезпечення дотримання перепускного режиму, відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди, транспортні засоби, що належать митній службі або використовувалися ними, на підприємства, установи та організації, в приміщеннях та/або на території яких здійснюється митний контроль, на товари, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення.

Бурдін В.М.

ПІСТОЛЕТ ФОРТ. 9 мм пістолети «Форт-12», «Форт-14ТП», «Форт-17» було сконструйовано та виготовлено КП НПЩ «ФОРТ» МВС України у м. Вінниці. Пістолети є особистою зброєю захисту та нападу, призначені для ураження противника на невеликих відстанях – до 50 метрів, прицільна дальність пострілу найбільш ефективна на відстані

до 50 м. Забійна сила кулі зберігається на відстані до 350 м. Вогонь з пістолета ведеться поодинокими пострілами. Тактико-технічні характеристики Форт-12: ударно-спусковий механізм подвійної дії; калібр – 9x18 мм ПМ; довжина – 180 мм; довжина ствола – 95 мм; вага зарядженого – 950 г. Ємність магазину – 12; країна виробник – Україна.

9 мм пістолет «Форт-12»

9 мм пістолет «Форт-14»

9 мм пістолет «Форт-17»

Форт-12 влаштований за схемою з вільним затвором. Ударно-спусковий механізм (УСМ) подвійної дії, скопійований з чеського пістолета ЧЗ 82/83. Запобіжник розташований на затворі і у включеному стані блокує шептало курка (ударник при цьому не блокується). Магазин дворяндий, на 12 патронів, прицільні прилаштування фіксовані, найпростішого типу. На основі бойового пістолета також випускаються модифікації під спеціальні патрони з гумовими «несмертельними» кулями і під газові патрони. Пістолети випускаються як у звичайному оформленні з матовими поверхнями, так і в нагородному, із гравіруванням і золоченням. За відгуками українських користувачів Форту, ранні зразки мали не велику надійність (до 40% затримок при стрільбі). Пістолет занадто важкий і громіздкий для обраного калібру і ємності магазину, проте відрізняється від ПМ більш зручною рукояттю й помітно кращою точністю стрільби.

Тактико-технічні характеристики Форт-14: УСМ подвійної дії; калібр – 9х18 мм ПМ; довжина – 222 мм; довжина ствола – 135 мм; вага без патронів – 920 г; ємність магазину – 14; країна виробник – Україна. На початку 21 ст. на НВО «Форт» як більш потужної і точною альтернативи пістолета Форт-12 був розроблений пістолет Форт-14, що відрізнявся більшою ємністю магазину та іншими новинками. Спочатку пістолет Форт-14 розроблявся під патрон 9х19 Parabellum, і мав схему автоматики з рухомим стволом типу FN Browning High Power; однак в подальшому було прийнято рішення про переведення цього пістолета на патрон 9х18ПМ, для якого схема з жорстким замиканням ствола не потрібна. Тому пістолет Форт-14 отримав нерухомий ствол, що кріпиться до рамки за допомогою осі затворної затримки і що знімається при розбиранні зброї. З 2003 р. пістолети Форт-14 почали надходити на озброєння правоохоронних органів України. На базі пістолета Форт-14 розроблено «тактичний комплекс» Форт-14Тр, що складається з модифікованого пістолета Форт 14 з подовженим стволом і рамкою з інтегральними направляючими під стволом. У передній частині ствола пістолета

Форт-14Тр, виконана різьба для встановлення фірмового глушника, на рамці може ставитись ліхтар або лазерний приціл.

Пістолет Форт-14 розроблений на основі автоматики з вільним затвором. Через те, що спочатку в ньому планувалося використовувати схему автоматики з коротким ходом ствола і його жорстким замиканням в момент пострілу, пістолет зберіг типові для такої схеми розташування поворотної пружини під стволом і легко знімний ствол. У порівнянні з пістолетом Форт-12 новий пістолет отримав більш довгий ствол і магазин більшої ємності, що позитивно позначилося на бойовій ефективності зброї. Також як і попередник, Форт-14 виконано у цілому із сталі. Запобіжні пристрої включають автоматичне блокування ударника при не натисненому спусковому гачку, а також розташований на затворі ручний запобіжник, що дозволяє заблокувати ударно-спусковий механізм як із зведеним, так і зі спущеним курком. Як і у пістолета Форт-12, пристрою для безпечного спуска курка з бойового взводу в конструкції не передбачено. Магазили двохрядні, засувка магазину розташована в підставі спускової скоби. Штатні прицільні пристосування нерегульовані, приціл встановлений в поперечному пазу типу «ластівчин хвіст».

Тактико-технічні характеристики Форт-17: УСМ подвійної дії; калібр – 9х18 мм. ПМ; довжина – 180 мм; довжина ствола – 95 мм; вага без патронів – 700 г; ємність магазину – 12; країна виробник – Україна. Рік випуску – 2004.

Пістолет Форт-17 є новітньою розробкою НВО «Форт» (м. Вінниця, Україна), вперше він був продемонстрований в 2004 р. Основна відмінність Форт-17 від попередника Форт-12 – рамка, виконана з ударовитривалого полімеру, зі змінною задньою частиною рукоятки, що допускає підгонку по руці стрілка (за типом німецького пістолета Walther P99). Ще одна відмінність від Форт-12 – інтегральна напрямна типу Picatinny на рамці під стволом. Призначена для установки ліхтаря або лазерного цілевказівника. Як наслідок, пістолет Форт-17 трохи легший, а також дешевший у виробництві, ніж його попередник Форт-12. За влаштуванням механізмів пістолет Форт-17 повністю ідентичний пістолету Форт-12.

Модифікації «Форт-17»: Форт-17 Kurz – розроблений для стрільби патронами 9х17 Kurz. Форт-17Г є модифікованою зброєю самооборони та призначена для стрільби газовими (P.A. BLANK) та шумовими (P.A.K.) патронами калібру 9 мм, а також запуску сигнальних ракет за допомогою холостого патрону калібру 9 мм. Форт-17Р – травматичний пістолет, призначений для самооборони цивільного населення. Пристосований для стрільби патронами, що споряджені еластичними кулями несмертельної дії, типу 9 мм P.A., на відстані від 3 до 15 м. Форт-17Т – газовий пістолет з можливістю стрільби патронами травматичної дії калібру 9 мм P.A.

В митній службі України **П.Ф.** використовувалися для озброєння працівників підрозділів митної варті, а також оперативно-чергових служб до компетенції яких належали питання забезпечення дотримання перепускного режиму, відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди, транспортні засоби, що належать митній службі або вико-

ристовувалися ними, на підприємства, установи та організації, в приміщеннях та/або на території яких здійснюється митний контроль, на товари, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення.

Бурдін В.М.

ПЛАСТИД (інша назва С-4 (Composition C-4)) – поширений у США різновид пластичних вибухових речовин військового призначення. Суміш була розроблена до 1950 р. в Пікатіні арсенал (англ. Picatinny Arsenal) Карлом Г. Оттосоном (англ. Karl G. Ottoson), для заміни суміші С-3. Технологія промислового виробництва С4 була розроблена в 1956 р.

Вибухова суміш С-4 має світло-коричневий колір та консистенцію м'якої глини. Зберігає пластичність в діапазоні температур від -57°C до +77°C. В чистому вигляді не має запаху та не є токсичною, оскільки не містить арильних нітросполук. Однак при спалюванні виділяє отруйні випари.

До складу С-4 входять: гексоген – близько 91%

маси; полімерний зв'язник – поліізобутилен – 2,1%; пластифікатор – ди-(2-етилгексил)-себацінат або діоктилсебацінат – 5,3%; моторне масло специфікації SAE 10 – 1,6%. Оскільки отримана в такий спосіб суміш не має запаху, до її складу додається хімічна мітка (наприклад, 2,3-диметил-2,3-динитробутан) для визначення типу вибухової речовини і її походження.

С-4 широко відома своєю пластичністю. Вона може заповнювати щілини в будівлях і конструкціях та набувати будь-якої бажаної форми. Крім того, С-4 відома своєю надійністю і стабільністю. Надійним способом виклику вибуху є застосування електродетонатора або капсули-детонатора. С-4 негіроскопічна і не розчинна у воді; легко деформується зусиллям рук. При пострілі гвинтівки кулею не вибухає. Використовується як звичайна промислова вибухівка, в деяких випадках, під водою, а також як вибуховий заряд в деяких ракетах. Починаючи з 1990-х років, композицію С-4 стали часто називати **П.** або **П. С-4**. Особливо часто застосовують для приховування правильної інформації про склад і характеристики вибухових пристроїв, що застосовуються для протиправних дій (у терактах).

Потужний **П. С-4**, який найбільш часто застосовують терористи, тепер можна виявити, навіть якщо він добре захищений у багажі, за допомогою спеціальних електромагнітних хвиль, які називаються «терагерцевими».

Боровик О.В.

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС КРАЇНИ – співвідношення платежів за кордон та надходжень із-за кордону в країну за певний період часу. При його побудові враховується той факт, що всі зовнішньоекономічні операції можна поділити на кредитні (поступлення іноземної валюти в країну) та дебітові (витрати іноземної валюти). Тому в балансі перші йдуть зі знаком «плюс», а другі – зі знаком «мінус». Структуру **П.б.к.** формують: рахунок поточних операцій та рахунок руху капіталу. Основу рахунку поточних операцій складає експорт та імпорт товарів і послуг. Рахунок руху капіталу відображає рух інвестицій – вхідних та вихідних. Сальдо **П.б.к.** може бути активним (позитивним) та пасивним (від'ємним). Наявність позитивного сальдо означає, що надходження іноземної валюти в країну перевищує валютні витрати країни. Від'ємне сальдо передає ситуацію, коли валютні витрати країни перевищують надходження іноземної валюти в країну. Коригуючим фактором виступає маніпулювання офіційними резервами країни (насамперед накопиченими раніше запасами іноземної

валюти). Проблеми для держави та національної економіки створює насамперед поява від'ємного сальдо платіжного балансу, для погашення якого потрібно використовувати офіційні резерви, внаслідок чого відбувається їх зменшення.

Очевидно, що деяка незбалансованість грошових надходжень в країну та її зовнішніх виплат не утворює якусь суттєву загрозу економічній стабільності країни. Однак, наявність тривалого та значного від'ємного сальдо створює девальваційний тиск на курс національної валюти, на рівень забезпеченості країни золотовалютними резервами. Щоб виправити ситуацію, держава змушена йти на введення різного роду протекціоністських заходів, що стримують імпорт та стимулюють експорт. Наявність тривалого та значного позитивного сальдо фактично означає, що в країні фактичний рівень споживання є меншим від потенційно можливого. Довготривале перевищення надходжень валюти в країну над її відтоком може бути фактором прискорення інфляції.

Петруня Ю.Є.

ПЛАТНИК ПОДАТКІВ – фізична особа (резидент і нерезидент України), юридична особа (резидент і нерезидент України) та його відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з ПКУ або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно законодавства. **П.п.** може бути платником за одним або кількома податками та зборами.

П.п. зобов'язаний: стати на облік у контролюючих органах; вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів; подавати до контролюючих органів декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів; сплачувати податки та збори у встановлені строки та розмірах; подавати на належно оформлену письмову вимогу контролюючих органів документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування, первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів; подавати контролюючим органам інформацію, відомості про суми коштів, не сплачених до бюджету в зв'язку з отриманням податкових пільг (суми отриманих пільг) та напрями їх використання; подавати контролюючим органам інформацію у встановленому порядку, строках та обсягах; виконувати законні вимоги контролюючих органів щодо усунення виявлених порушень законів з питань оподаткування та митної справи і підписувати акти (довідки) про проведення перевірки; не перешкоджати законній діяльності посадової особи контролюючого органу під час виконання нею службових обов'язків та виконувати законні вимоги такої посадової особи; повідомляти контролюючим органам про ліквідацію або реорганізацію протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення; повідомляти контр-

ольючі органи про зміну місцезнаходження юридичної особи та зміну місця проживання фізичної особи – підприємця; забезпечувати збереження документів, пов'язаних з виконанням податкових обов'язку, протягом установлених строків; допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, територій (крім житла громадян), що використовуються для одержання доходів чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування, а також для проведення перевірок з питань обчислення і сплати податків та зборів.

П.п. має право: безоплатно отримувати в органах Міндоходів України, інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю; представляти свої інтереси в контролюючих органах самостійно, через податкового агента або уповноваженого представника; обирати самостійно метод ведення обліку доходів і витрат; користуватися податковими пільгами за наявності підстав; одержувати, у встановленому порядку і умовах, відстрочення, розстрочення сплати податків або податковий кредит; бути присутнім під час проведення перевірок та надавати пояснення з питань, що виникають під час таких перевірок, ознайомлюватися та отримувати акти (довідки) перевірок, перед підписанням актів (довідок) про проведення перевірки, у разі наявності зауважень щодо змісту (тексту) складених актів (довідок) підписувати їх із застереженням та подавати контролюючому органу, у встановленому порядку, письмові заперечення; оскаржувати у встановленому порядку рішення, дії (бездіяльність) контролюючих органів (посадових осіб), надані контролюючими органами роз'яснення; вимагати від контролюючих органів проведення перевірки відомостей та фактів, що можуть свідчити на користь платника податків; на нерозголошення контролюючим органом (посадовими особами) відомостей про такого платника без його письмової згоди та відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю та стали відомі під час виконання посадовими особами службових обов'язків; на залік чи повернення надміру сплачених, а також надміру стягнутих сум податків та зборів, пені, штрафів; на повне відшкодування збитків (шкоди), заподіяних незаконними діями (бездіяльністю) контролюючих органів (їх посадових осіб); вести облік тимчасових та постійних податкових різниць, та використовувати дані такого обліку для складання декларації з податку на прибуток.

Фрадинський О.А.

ПЛОМБА (від лат. *plumbum* – свинець) – різновид свинцевої (або з іншого матеріалу) печатки, що прикріплюється до товарів або дверей запе-

чатуваних приміщень, контейнерів та ін. В митній сфері це один із засобів митного забезпечення. Пломбування (опломбування) – накладення **П.** з

метою контролю доступу до об'єкта, захисту його від несанкціонованого втручання.

За ступенем захисту об'єкта, що охороняється, **П.** класифікуються на силові та індикаторні. Силові **П.** – одночасно виконують роль замка, або запірно-пломбувальні пристрої, які здатні протистояти злому. До силових **П.** відносять жорсткі багатоеlementні та моноблочні **П.** болтового або тросового типу, які можна відкрити лише спеціальним інструментом або високим руйнівним зусиллям. Індикаторні **П.** (контрольні) – лише засвідчують факт несанкціонованого доступу до об'єкту.

Свинцеві пломби

Один з найбільш вживаних способів контролю стану **П.** – маркування з унікальним ідентифікаційним номером, який наноситься на пломбувальний пристрій способом, який виключає можливість маніпулювання і відзначається в супровідних до-

Пломба охоронна індикаторна пластикова

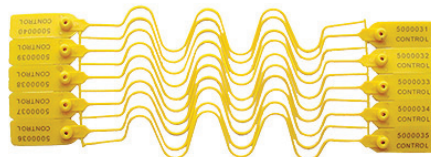
кументах. Електронні **П.** (e-seal) мають RFID-чип, інформація з таких **П.** зчитується безконтактним способом, що дозволяє здійснювати моніторинг та ідентифікацію об'єкту, що охороняється в будь-який момент часу.

Індикаторні (контрольні) **П.** застосовують з метою виявлення фактів несанкціонованого доступу до об'єктів (лічильники електроенергії, газу, води, грошові сховища в банках, інкасаторські сумки, складські приміщення, ємності, автомобілі, контейнери, бензоколонки, офіси, гральні автомати, шафи та багато інших об'єктів).

Пломба-наклейка

На початку 2000-х рр., в Україні, відповідно до міжнародних стандартів, замість застарілих свинцевих, сургучевих та пластилінових (мастикових) **П.** застосовуються одноразові пластикові і металопластикові індикаторні та силові **П.**, які мають індивідуальний номер, не можуть використовуватися повторно, стійкі до спроб підробки та маніпуляцій. Такі **П.** є дієвим засобом контролю. Номерні контрольні **П.** ефективно застосовують у банківській, офісній, сільськогосподарській, поштової та митній справах.

Пломба контрольна номерна

Варто зазначити, що до перевезень товарів під митними печатками та **П.** можуть допускатися тільки ті транспортні засоби, вантажні відділення яких відповідають вимогам Додатку 2 до Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів. Зокрема, до міжнародного перевезення вантажів дорожніми транспортними засобами під митними печатками і **П.** можуть бути допущені лише транспортні засоби, сконструйовані та обладнані таким чином: можливість накладати митні печатки і **П.** простим і надійним способом; відсутність можливості з запечатаної або запломбованої частини транспортного засобу витягнути або помістити будь-який вантаж без залишення явних слідів злому, або пошкодження накладених печаток і **П.**; відсутність потаємних місць для приховування вантажів.

Рудніченко Є.М., Несторишен І.В.

ПЛОМБУВАННЯ ВАГОНІВ І КОНТЕЙНЕРІВ

здійснюється з метою запобігання проникненню сторонніх осіб у вантажні приміщення вагонів, контейнерів і забезпечення схоронності перевезених вантажів. Вагони і контейнери пломбуються запірно-пломбувальними пристроями (ЗПП) (пломба в єдиній конструкції з пристроєм для блокування), призначеними для одночасного запирання і пломбування вагонів і контейнерів або свинцевими пломбами. Технічні вимоги щодо конструкції та виготовлення ЗПП, пломб і закруток погоджуються Укрзалізницею. ЗПП належать до групи охоронних технічних засобів одноразового використання. Повторне використання їх можливе лише у разі, коли це передбачено їх конструкцією. ЗПП, пристрої для їх зняття, пломби, лещата для пломбування та дрiт надаються залізницею відправникам (експедиторам) за плату.

Пломба на контейнері зі спеціальним замком

ЗПП широко використовуються органами митного контролю. ЗПП, накладені при перевезеннях товарів під митним контролем, можуть зніматися тільки працівниками митниць, а після митного оформлення – вантажоодержувачем або залізницею, за винятком випадків, коли існує реальна загроза знищення, безповоротної втрати або істотного їх псування. При накладенні ЗПП органом митного контролю робиться відмітка в перевізних документах і в акті розкриття вагона (контейнера).

Акт розкриття вагона (контейнера і т. п.) повинен бути підписаний працівниками залізничної станції, на якій проводилося розкриття, митних органів та інших контролюючих організацій, що брали участь в огляді, і завіряється календарним штемпелем станції. Станція, що склала акт, повинна внести в накладну в графу «Відмітки залізниці» відмітку про складання акта розкриття або зробити відмітку про таке розкриття, яка завіряється підписом працівника станції і накладенням календарного штемпеля

станції. Накладення нових пломб на перевізні засоби проводиться органом митного контролю або прикордонною передавальною станцією. Такі пломби прирівнюються до пломб відправника.

При знятті ЗПП і розкритті транспортних засобів та упаковки окремих вантажних місць для митного огляду посадові особи митних органів в присутності працівників станції складають акт митного огляду. Накладення нових ЗПП на транспортний засіб проводиться органом доходів і зборів та залізницею.

Акт митного огляду складається в 3-х примірниках і розподіляється таким чином: перший примірник прикладається до перевізних документів і прямує на станцію призначення; другий примірник залишається в справах органу митного контролю, що проводив митний огляд; третій примірник передається в справу станції. Нові справні пломби ЗПП митних органів або залізниці, про які зроблені відмітки в перевізних документах, прирівнюються до пломб ЗПП відправника або станції відправлення.

Існують такі типи ЗПП, як «Спрут – Універсал» використовується для пломбування критих, рефрижераторних вагонів, цистерн, вагонів-хоперів, критих вагонів для перевезення легкових автомобілів, контейнерів. ЗПП «ЛАВР» застосовується для пломбування критих вагонів і контейнерів, а ЗПП «Лавр – Гарант М» – для пломбування критих вагонів, рефрижераторних вагонів, цистерн, вагонів-хоперів, критих вагонів для перевезення легкових автомобілів, контейнерів. ЗПП «Кліщ-60СЦ» застосовується для пломбування контейнерів. ЗПП «Скат» використовується для пломбування спеціалізованих цистерн, завантажених зрідженими газами, кислотами та іншими рідкими хімічними

вантажами.

Зняття ЗПП «Спрут – Універсал», «Лавр – Гарант М» і «Кліщ-60СЦ» проводиться кліщами – кусачками, ЗПП «ЛАВР» – спеціальними знімачами, ЗПП «Скат» – неіскристими інструментами, робочі поверхні яких рясно змащені тавотом, солідолом чи іншим мастилом.

Рудніченко Є.М., Несторишен І.В.

«ПОВІСТЬ ВРЕМЕННИХ ЛІТ» – видатна пам’ятка літописання Київської Русі. Складена у Києві на початку XII ст. на підставі літописів X–XI ст., візантійських хронік, договорів Київської Русі з Візантією, ін. матеріалів. У центрі уваги «Повісті» – історія східних слов’ян та усталення християнства на Русі, становлення княжого володарювання та давньоруської державності. Значне місце у **П.в.л.** займають питання зовнішньої та внутрішньої торгівлі, прикордонних стосунків Київської Русі із сусідами, зокрема, з Візантією. Її авторство визнається за ченцем Києво-Печерського монастиря Нестором. У первісному автентичному вигляді **П.в.л.** – не збереглася. Найдавнішими зібраннями **П.в.л.** визнаються Київське зведення (авторська копія **П.в.л.**) 1050 р., Новгородське зведення 1050 р. і Києво-Печерські зведення 1073 і 1095 рр. Друге видання **П.в.л.** 1116 р. підготовлено на доручення Великого князя Київського Володимира Мономаха ігуменом Київського Видубицького монастиря Сильвестром. Пізніше ці літописання стали основою для написання Лаврентіївського та Іпатіївського літописів, які опубліковані в сучасних історичних студіях.

Гальський К.Є.

ПОВІТРЯНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ – кодифікований нормативно-правовий акт, який встановлює правові основи діяльності в галузі авіації. У преамбулі ПКУ визначено, що державне регулювання діяльності в галузі авіації та використання повітряного простору України спрямоване на гарантування безпеки авіації, забезпечення інтересів держави, національної безпеки та потреб суспільства і економіки у повітряних перевезеннях та авіаційних роботах.

ПКУ відповідає вимогам Конвенції про міжнародну цивільну авіацію. Україна як держава, що приєдналася до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію, несе відповідальність за виконання міжнародних зобов’язань, що випливають із цієї Конвенції, та за гарантії і створення умов безпеки для суспільства, захисту інтересів під час провадження діяльності в галузі цивільної авіації та використання повітряного простору України.

ПКУ є одним із правових джерел з питань державної митної справи, оскільки посадові особи органів доходів і зборів мають орієнтуватися в питаннях правового регулювання повітряних перевезень та закріплених у **ПКУ** технічних та інших нормах, що забезпечують реалізацію державної митної справи.

ПКУ прийнятий 19.05.2011 р., складається із

ПОВНІ МИТНІ СТАВКИ – вид ставок мита відповідно до яких товари, що імпортується в країну оподатковуються за максимальним рівнем митно-тарифного оподаткування. Вони застосовуються до товарів, вироблених в країнах, що не входять до переліку країн, з якими укладено угоди про надан-

19 розділів та 130 статей: Розділ 1. Загальні положення – статті 1-3. Розділ 2. Система державного регулювання в галузі авіації та використання повітряного простору України – статті 4-9. Розділ 3. Основні механізми управління безпекою в галузі авіації – статті 10-22. Розділ 4. Використання повітряного простору України – статті 23–37. Розділ 5. Повітряні судна та льотна придатність – статті 38-44. Розділ 6. Польоти повітряних суден – статті 45-48. Розділ 7. Авіаційний персонал – статті 49-56. Розділ 8. Екіпаж повітряного судна – статті 57-62. Розділ 9. Аеродроми і аеропорти – статті 63-82. Розділ 10. Охорона навколишнього природного середовища – статті 83-84. Розділ 11. Захист цивільної авіації від актів незаконного втручання – статті 85-91. Розділ 12. Повітряні перевезення – статті 92-102. Розділ 13. Права пасажирів на компенсацію у разі відмови у перевезенні, скасування чи тривалої затримки авіарейсів статті 103-107. Розділ 14. Авіаційні роботи статті 108-109. Розділ 15. Пошук і рятування статті 110-116. Розділ 16. Авіаційне страхування статті 117-118. Розділ 17. Розслідування авіаційних подій статті 119-125. Розділ 18. Відповідальність за порушення законодавства в галузі цивільної авіації – статті 126-130. Розділ 19. Прикінцеві та перехідні положення.

Царенко В.І.

ня режиму найбільшого сприяння або національного, або за відсутності юридичного документа, що засвідчує країну виробника – сертифіката походження товару. Повним митом оподатковуються товари із країн Європи (Мальта, Ліхтенштейн, Кіпр, Ізраїль, Сербія, Хорватія, Словенія, Норвегія), Азії

(Тайвань, Малайзія, Сінгапур, Камбоджа, Лаос, Таїланд, Непал, Бангладеш, Афганістан, Іран, Кувейт, Катар) та Африки (Судан, ПАР, Саудівська Аравія, Бруней).

Застосування митних ставок прямо залежить від країни виробництва товару, і є одним із головних елементів системи регулювання товаропотоків між країнами, який має істотне значення при реалізації зовнішньоекономічних торговельних операцій, є визначення країни походження товарів. Треба мати на увазі, що країною походження товарів вважається та, де товари було повністю виготовлено або піддано достатній обробці чи переробці.

Якщо товари виробляються в межах Міждержавної кооперації, то для застосування критерію достатньої переробки може використовуватись кумулятивний принцип походження, згідно з яким при послідовній переробці товару в країнах-учасниках кооперації ці держави розглядаються з метою визначення походження як одне ціле. При визначенні критерію достатньої переробки товару,

виробленого за участю двох або більше країн, країною походження вважається країна, в якій товар було піддано останній суттєвій переробці, достатній для надання йому характерних особливостей.

У разі, коли стосовно конкретних товарів чи конкретної країни критерії походження товару окремо не обумовлюються, застосовується загальне правило, відповідно до якого товар вважається підданим достатній переробці, якщо відбулася зміна товарної позиції (класифікаційного коду товару) згідно з номенклатурою товарів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності на рівні будь-якого з перших 4 знаків.

У разі, коли критерій достатньої переробки виражається через адвалорну частку, вартісні показники розраховуються: для імпортованих матеріалів за митною вартістю, тобто вартістю, що підлягає митному оподаткуванню при ввезенні (на базі СІФ) або у випадку, якщо його походження невідоме; за встановленою ціною першого продажу на території країни, де здійснювалось виробництво.

Гребельник О.П.

ПОВ'ЯЗАНІ ОСОБИ – юридичні та/або фізичні особи, взаємовідносини між якими можуть впливати на умови або економічні результати їх діяльності чи діяльності осіб, яких вони представляють і які відповідають будь-якій з наведених нижче ознак: юридична особа, що здійснює контроль за господарською діяльністю платника податку або контролюється таким платником податку чи перебуває під спільним контролем з таким платником податку; фізична особа або члени її сім'ї, які здійснюють контроль за платником податку; посадова особа платника податку, уповноважена здійснювати від імені платника податку юридичні дії, спрямовані на встановлення, зміну або припинення правових відносин, а також члени її сім'ї; платники податку – учасники об'єднання підприємств незалежно від його виду та організаційно-правової форми, що провадять свою господарську діяльність шляхом утворення такого об'єднання.

Під контролем господарської діяльності платника податку розуміють: володіння безпосередньо або через пов'язаних фізичних та/або юридичних осіб часткою (паєм, пакетом акцій) статутного фонду платника податку в розмірі не менш як 20 відсотків статутного фонду платника податку; вплив безпосередньо або через пов'язаних фізичних та/або юридичних осіб на господарську

діяльність суб'єкта господарювання в результаті надання права, яке забезпечує вирішальний вплив на формування складу, результати голосування та рішення органів управління платника податку; обіймання посад членів наглядової (спостережної) ради, правління, інших наглядових чи виконавчих органів платника податку особами, які вже обіймають одну чи декілька із зазначених посад в іншому суб'єкті господарювання; обіймання посади керівника, заступника керівника спостережної ради, правління, іншого наглядового чи виконавчого органу платника податку особою, яка вже обіймає одну чи декілька із зазначених посад в інших суб'єктах господарювання; надання права на укладення договорів і контрактів, які дають можливість визначити умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або здійснювати делеговані повноваження і функції органу управління платника податку.

Для фізичної особи загальна сума володіння часткою статутного фонду платника податку (голів у керівному органі) визначається як загальна сума корпоративних прав, що належать такій фізичній особі, членам сім'ї такої фізичної особи та юридичним особам, які контролюються такою фізичною особою або членами її сім'ї.

Фрадинський О.А.

ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ (РОЗРАХУНОК)

– документ, що подається платником податків контролюючому органу у встановлені строки, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Митні декларації прирівнюються до подат-

кових декларацій для цілей нарахування та/або сплати податкових зобов'язань. Додатки до П.д. є її невід'ємною частиною. Форма, порядок та строки подання митної декларації, а також порядок прийняття органом доходів і зборів митної декларації визначаються з урахуванням вимог митного законодавства України.

П.д. складається за затвердженою формою. Форма П.д. повинна містити необхідні обов'язкові

реквізити і відповідати нормам та змісту відповідних податку та збору. Обов'язкові реквізити – це інформація, яку повинна містити форма **П.д.** та за відсутності якої документ втрачає визначений статус із настанням передбачених законом юридичних наслідків. **П.д.** повинна містити такі обов'язкові реквізити: тип документа (звітний, уточнюючий, звітний новий); звітний (податковий) період, за який подається податкова декларація; звітний (податковий) період, що уточнюється (для уточнюючого розрахунку); повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами; код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер; реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта; місцезнаходження (місце проживання) платника податків; найменування органу державної податкової служби, до якого подається звітність; дата подання звіту (або дата заповнення – залежно від форми); ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток або інші відомості про посадових осіб платника податків; підписи платника податку – фізичної особи та/або посадових осіб платника податку, засвідчені печаткою платника податку (за наявності).

У окремих випадках форма **П.д.** додатково може містити такі обов'язкові реквізити: відмітка про звітування за спеціальним режимом; код виду економічної діяльності (КВЕД); код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ; індивідуальний податковий номер та номер свідоцтва про реєстра-

цію платника податку ПДВ згідно з даними реєстру платників ПДВ за звітний (податковий) період.

П.д. повинна бути підписана: керівником платника податків або уповноваженою особою, а також особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання **П.д.** до контролюючого органу; фізичною особою – платником податків або його законним представником; особою, відповідальною за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації згідно із договором про спільну діяльність або угодою про розподіл продукції.

П.д. подається за звітний період в установлені строки до контролюючого органу, в якому перебуває на обліку платник податків. Платник податків зобов'язаний за кожн встановлений звітний період подавати **П.д.** щодо кожного окремого податку, платником якого він є, незалежно від того, чи провадив такий платник податку господарську діяльність у звітному періоді.

П.д. подається за вибором платника податків, якщо інше не передбачено, в один із таких способів: особисто платником податків або уповноваженою на це особою; надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення; засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством.

Прийняття **П.д.** є обов'язком контролюючого органу. Під час прийняття податкової декларації уповноважена посадова особа контролюючого органу, в якому перебуває на обліку платник податків, зобов'язана перевірити наявність та достовірність заповнення всіх обов'язкових реквізитів. За умови дотримання платником податків встановлених вимог особа органу контролюючого органу, зобов'язана зареєструвати **П.д.** платника датою її фактичного отримання контролюючим органом. Невмотивована відмова посадової особи контролюючого органу прийняти **П.д.** забороняється.

П.д., окрім законодавчо передбачених випадків, подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює: календарному місяцю – протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця; календарному кварталу або календарному півріччю – протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя); календарному року, – протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року; календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб – до 1 травня року, що настає за звітним; календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб – підприємців – протягом 40 календарних днів,

Вісмітка про одержання (штамп органу державної податкової служби)	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства фінансів України 21.12.2011 № 1688
---	--

**ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ ПЛАТНИКА ЄДИНОГО ПОДАТКУ -
ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ - ПІДПРИЄМЦЯ**

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Тип податкової декларації	
1	☒ звітна ☐ звітна нова ☐ уточнююча ☐ довідково*
Звітний (податковий) період, за який подається або уточнюється податкова декларація:	
2	І квартал ☒ півріччя ☐ три квартали ☐ рік ☐ місяць* ☐ 2012 (рік)
Прізвище, ім'я, по батькові платника податку: Петренко Іван Петрович	
Реєстраційний номер облікової картки платника податків - фізичної особи - підприємця:	
3	1 2 3 3 2 1 1 2 3 3 або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через своїй переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті)
Податкова адреса (місце проживання) платника податку	
4	поштовий індекс: 0 3 1 7 0 область, місто): Київ міський код: 044 Адреса: вул. Золочих 85, кв. 227 телефон: 33322111 Електронна адреса*: факс:
Найменування органу державної податкової служби, до якого подається податкова декларація:	
5	ДПІ у Святошинському р-ні м. Києва
Види підприємницької діяльності, які здійснювалися у звітному періоді:	
6	номер згідно з КВЕД* назва згідно з КВЕД* 51.47 оптова торгівля вищими непродовольчими товарами споживчого призначення 52.63 роздрібна торгівля поза магазинами
7	Фактична чисельність працівників у звітному періоді: 3

* види діяльності согласно ДК 009:2005 ухваляються в течение 2012 года, пока ЧП не перешел на ДК 009:2010 (прим. автора)

Частина бланку податкової декларації платника єдиного податку – фізичної особи-підприємця

ників податкової звітності в установлений строк; граничні строки для оскарження **П.п.-р.**

П.п.-р. приймається керівником органу доходів і зборів або особою, яка виконує його обов'язки, протягом десяти робочих днів з дня, наступного за днем вручення платнику податків акта перевірки, а за наявності заперечень посадових осіб платника податків до акта перевірки – протягом трьох робочих днів, наступних за днем розгляду заперечень і надання (надсилання) письмової відповіді на заперечення платнику податків. **П.п.-р.** складається в двох примірниках у письмовій формі з відповідними підписами та завіряється печаткою контролюючого органу. До **П.п.-р.** додається розрахунок податкового зобов'язання та штрафних (фінансових) санкцій.

П.п.-р. надсилається (вручається) за кожним окремим податком, збором разом із штрафними санкціями, а також за кожною штрафною (фінансовою) санкцією за порушення норм іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на такий контролюючий орган, та за пенею при порушенні строків розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності. **П.п.-р.** вважається надісланим (врученим) платнику податків, якщо його передано посадовій особі такого платника податків під розписку або надіслано листом з повідомленням про вручення. Складання та надсилання платнику податків після порушення кримінальної справи **П.п.-р.** за податковими зобов'язаннями, несплата яких встановлена рішенням суду, забороняється до набрання законної сили рішенням суду у справі або винесення постанови про закриття такої кримінальної справи. У разі самостійного визначення контролюючим органом податкового зобов'язання платника податків з причин, не пов'язаних з порушенням податкового законодавства, такий платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму податкового зобов'язання за строки, визначені законодавством, а якщо такі строки не визначено, – протягом 30 календарних

днів, що настають за днем отримання **П.п.-р.** про таке нарахування.

При визначенні грошового зобов'язання контролюючим органом у разі неподання платником податків в установлені строки податкової (митної) декларації; виявлення за результатами перевірки контролюючим органом порушення правил нарахування, утримання та сплати до відповідних бюджетів податків і зборів, заявлених у податкових (митних) деклараціях; застосування штрафних (фінансових) санкцій та пені за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності; набрання законної сили судом про визнання платником податків винним в ухиленні від сплати податків; виявлення після митного оформлення та після випуску товарів контролюючим органом заниження або завищення податкових зобов'язань, визначених платником податків у митних деклараціях, платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму грошового зобов'язання протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання **П.п.-р.**, якщо не розпочинається процедура оскарження даного **П.п.-р.** протягом такого строку.

П.п.-р. може бути оскаржене в адміністративному або судовому порядку. Якщо нарахована сума грошового зобов'язання збільшується внаслідок адміністративного оскарження **П.п.-р.**, то на суму збільшення надсилається окреме **П.п.-р.**. У випадку самостійного погашення платником податків грошового зобов'язання за **П.п.-р.**, скасування контролюючим органом раніше прийнятого **П.п.-р.**, зменшення контролюючим органом нарахованої суми грошового зобов'язання за раніше прийнятим **П.п.-р.**, набрання законної сили рішенням суду про скасування **П.п.-р.** або зменшення суми грошового зобов'язання за **П.п.-р.** контролюючого органу **П.п.-р.** вважається відкликаним. Ведення реєстру виданих **П.п.-р.** та контроль за сплатою грошових зобов'язань за **П.п.-р.** здійснює контролюючий орган, який приймає такі рішення.

Медвідь Ю.О.

ПОДАТКОВИЙ ВЕКСЕЛЬ – 1) простий вексель, авальований банком, що видається векселедавцем: до отримання з акцизного складу спирту етилового; до отримання з нафтопереробного підприємства нафтопродуктів або до ввезення нафтопродуктів на митну територію України і є забезпеченням виконання векселедавцем зобов'язання сплатити суму акцизного податку у визначений строк; 2) вексель, який не підлягає авальованню банком та видається вітчизняними підприємствами суднобудівної промисловості при ввезенні у митному режимі імпорту на митну територію України устаткування, обладнання і комплектуючих, що не виробляються в Україні на суму податкових зобов'язань з податку на додану вартість, визначену у митній декларації.

П.в. є цінним папером та податковим звітним

документом, використовується для забезпечення зобов'язання зі сплати акцизного податку (у разі отримання підакцизної сировини) або податку на додану вартість (у разі імпорту суднобудівного обладнання та устаткування). **П.в.** для забезпечення зобов'язання зі сплати акцизного податку може бути виданий: виробником алкогольних напоїв – зі строком погашення до 90 днів з дня видачі **П.в.**; підприємством первинного виноробства, яке є виробником виноградних, плодово-ягідних та інших виноматеріалів – зі строком погашення до 180 днів від дня видачі **П.в.**; виробником лікарських засобів – зі строком погашення до 180 днів від дня видачі **П.в.**; виробником продуктів органічного синтезу – зі строком погашення до 90 днів від дня видачі **П.в.**; суб'єктом господарювання, який використовує біоетанол для виробництва бензинів моторних сумішевих – зі строком погашення до 90

днів від дня видачі **П.в.**; виробниками біопалива – зі строком погашення до 90 днів від дня видачі **П.в.** суб'єктом господарювання – виробником етилену – зі строком погашення до 90 днів від дня видачі **П.в.**, а у випадку ввезення на митну територію України підакцизної сировини – зі строком погашення до 90 днів з дати оформлення митної декларації; суб'єктом господарювання – виробником, що використовує нафтопродукти у якості сировини у хімічній промисловості, – зі строком погашення до 90 днів від дня видачі **П.в.**, а у випадку ввезення на митну територію України підакцизної сировини для виготовлення підакцизної продукції, – зі строком погашення до 90 днів з дати оформлення митної декларації.

П.в. для забезпечення зобов'язання зі сплати акцизного податку складається у двох примірниках, один з яких надається органу доходів і зборів за місцезнаходженням векселедавця, а у випадку ввезення на митну територію України підакцизної сировини для виробництва підакцизної продукції – у трьох примірниках. Сума акцизного податку в **П.в.** розраховується з фактично отриманої кількості підакцизної сировини та ставок на готову продукцію, яка вироблятиметься з отриманої підакцизної сировини. При експорті підакцизної продукції, виготовленої з отриманої підакцизної сировини, сума акцизного податку за **П.в.** розраховується з урахуванням обсягів відвантаженої продукції згідно з оформленою митною декларацією. **П.в.** вважається погашеним векселедавцем у разі сплати визначеної суми акцизного податку у повному обсязі та в зазначений у **П.в.** строк. При отриманні підакцизної сировини для виготовлення підакцизної продукції за пільговою ставкою, без передбачення

сплати акцизного податку, **П.в.** вважається погашеним у разі документального підтвердження факту цільового використання підакцизної сировини для виробництва підакцизної продукції.

У разі непогашення у встановлений строк суб'єктом господарювання **П.в.** орган доходів і зборів нотаріально засвідчує відмову боржника від оплати (вчиняє протест) та звертається за оплатою векселя до банку, який його авальював. Банківський зобов'язаний не пізніше операційного дня, що настає за датою звернення векселедержателя з опротестованим векселем, переказати суму, зазначену в цьому векселі.

П.в. для забезпечення зобов'язання зі сплати податку на додану вартість видається за умови оформлення митної декларації на суму податкового зобов'язання з податку на додану вартість, нарахованого за митною декларацією. Датою видачі векселя є дата подання митної декларації для митного оформлення. Часткове погашення **П.в.** за зобов'язаннями з податку на додану вартість не дозволяється.

Строк **П.в.** векселя за зобов'язаннями з податку на додану вартість настає на дату виникнення податкових зобов'язань з постачання збудованого судна, для будівництва якого були ввезені устаткування, обладнання та комплектуючі. У разі несвоєчасного погашення **П.в.** до платника податку, який видав **П.в.**, застосовуються штрафні санкції. Облік **П.в.** здійснюється органами доходів і зборів. Обов'язки з погашення **П.в.** не можуть передаватися іншим особам незалежно від їх взаємовідносин з векселедавцем. За користування **П.в.** відсотки або інші види плати не нараховуються.

Медвідь Ю.О.

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ – кодифікований нормативно-правовий акт який регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства. **ПКУ** визначає функції та правові основи діяльності контролюючих органів **ПКУ** є одним із основних джерел права з питань державної митної справи оскільки разом із **МКУ** регулює питання із справляння митних платежів.

ПКУ прийнятий 02.12.2010 р., містить 19 розділів та 340 статей. Розділ I. Загальні положення – статті 1-39. Розділ II. Адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів) – статті 40-132. Розділ III. Податок на прибуток підприємств – статті 133 -161. Розділ IV. Податок на доходи фізичних осіб – статті 162-179. Розділ V. Податок на

додану вартість – статті 180-211. Розділ VI. Акцизний податок – статті 212-230. Розділ VII. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу – статті 231-239. Розділ VIII. Екологічний податок – статті 240-250. Розділ IX. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України – статті 251-255. Розділ X. Рентна плата за нафту,

природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні – статті 256-260. Розділ XI. Плата за користування надрами – статті 262-264. Розділ XII. Місцеві податки і збори – статті 265-268. Розділ XIII. Плата за землю – статті 269-290. Розділ XIV. Спеціальні податкові режими – стаття 291-300. Розділ XV. Збір за користування радіочастотним ресурсом України – статті 318-322. Розділ XVI.

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ (англ. tax control) – система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових і касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Відповідно до ПКУ

ПОДАТКОВО-МИТНА СФЕРА – сукупність умов, фактів, явищ, процесів, спрямованих на забезпечення формування єдиної державної податкової та митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів та реалізації єдиної державної податкової та митної політики.

Термін сформувався як результат об'єднання завдань і функцій ДПУ та ДМСУ шляхом їх реорганізації у Міністерство доходів і зборів України, і є новацією у державному управлінні.

П-м.с. охоплює: єдину державну податкову, державну митну політики в частині адміністрування податків і зборів, митних платежів; державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями при застосуванні податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску; реалізацію єдиної державної податкової, державної митної політики; а також партнерські відносини з громадянами і бізнесом; впровадження нових електронних високоякісних сервісів, міжнародну торгівлю та митне регулювання, протидію корупції, державне управління, наукову та наукову-технічну діяльність тощо.

Відповідно до Положення про Міністерство доходів і зборів України Міндоходів України є правонаступником ДПУ та ДМСУ й головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення формування єдиної державної податкової, державної митної політики в частині адміністрування податків і зборів, митних

ПОДАТКОВО-МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЕСТОНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (англ.. Estonian Tax and Customs Board) – урядова установа, що відноситься до управління Міністерства фінансів, наділена управлінською функцією та здійснює державний нагляд, а також застосовує державний примус на передбачених законом підставах і масштабі. Департамент у своїй діяльності

Збір за спеціальне використання води – статті 323-327. Розділ XVII. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів – статті 329-334. Розділ XVIII. Особливості оподаткування платників податків в умовах дії угоди про розподіл продукції – статті 335-340. Розділ XIX. Прикінцеві положення. Розділ XX. Перехідні положення.

Царенко В.І.

П.к. здійснюється шляхом: ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірок та звірок. **П.к.** у частині здійснення заходів, що вживаються органами доходів і зборів з метою перевірки правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, є складовою частиною митного контролю.

Івашова Л.М.

платежів та реалізації єдиної державної податкової, державної митної політики.

Гармонійне співвідношення правових норм, усунення правових колізій та забезпечення умов для належного функціонування у загальній системі державного управління органів доходів і зборів, виконання покладених на них законом функцій і повноважень забезпечують відповідні норми ПКУ та МКУ, у які, у зв'язку з проведенням адміністративної реформи, внесено зміни, зокрема:

– замінено слова «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику», «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики», «центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері митної справи» на «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику», а терміни «митні органи» – термінами «органи доходів і зборів» та «митниці»;

– визначено порядок проходження служби в органах доходів і зборів, статус посадових осіб цих органів, засади їх соціального та правового захисту, з метою уніфікації цих норм для посадових осіб створеного Міністерства доходів і зборів у межах існуючих норм щодо посадових осіб податкової та митної служб України.

Рішенням Колегії Міндоходів України від 05.04.2013 затверджено єдині цілі, єдині завдання для органів доходів і зборів.

Нагорічна О.С.

підзвітний міністру фінансів, який направляє та координує його діяльність та здійснює відносно нього службовий нагляд.

Департамент займається забезпеченням надходжень доходів до державного бюджету у частині державних податків та митних доходів, захистом суспільства та законної економічної діяльності, реалізацією державної податкової та митної по-

літик, контролем дотримання податкового законодавства, митних правил та інших нормативних актів, видачею дозволів на діяльність та на організацію азартних ігор, наглядовою діяльністю у сфері азартних ігор, а також обслуговуванням клієнтів при виконанні податкових зобов'язань і митних формальностей.

Відповідно до покладених на департамент завдань до основних його функцій віднесено: спрощення ведення законної торгівельної діяльності між Естонією та країнами, що не входять до складу ЄС; запобігання незаконному товарообороту; впровадження митних правил та забезпечення їх виконання; ведення обліку державних податків, що підлягають надходженню в бюджет, або уже надійшли; ведення реєстру податкозобов'язаних осіб; ведення податкових справ, нарахування та контроль за правильністю сплати державних податків, а також нагляд за сплатою податків у встановленому розмірі та порядку, використанням податкових пільг, обліком та визначенням сум податків, що підлягають сплаті; боргова вимога за податками, відстроченні платежів, списання та анулювання податкового боргу; повернення та взаємозалік зайво сплачених сум податків; захист суспільства та економіки шляхом попередження, запобігання і виявлення податкових та митних порушень; застосування державного примусу до порушників митних правил і податкового законодавства; розгляд спорів, скарг та їх вирішення; інформування осіб з питань оподаткування та митної справи; представлення держави у судах в межах своєї компетенції; організація міжнародного обміну інформацією в сфері оподаткування і митної діяльності; збір та обробка даних необхідних для ведення зовнішньоторгівельної статистики; забез-

печення взятих за міжнародними договорами податкових та митних зобов'язань; співробітництво з іншими установами, відповідними установами іноземних держав та міжнародними організаціями; видача дозволів на організацію та ведення азартних ігор та наглядова діяльність у цій сфері.

Департаментом управляє генеральний директор, якого призначає та звільняє міністр фінансів за погодженням з канцлером. Генеральний директор має двох заступників: заступника з основних процесів (координує діяльність у сфері оподаткування та здійснення митних процедур) та заступника з обслуговуючих процесів, зокрема, таких, як розвиток департаменту, кадрова робота, інформаційно-аналітичне та правове забезпечення. Структурно департамент ділиться на такі відділи: розвитку, адміністративний, юридичний, контролю, податковий, кадровий, внутрішнього контролю, інформаційно-аналітичний, організації обслуговування, доходів, слідчий, митного управління.

Відділ митного управління складається із служб та митних пунктів: служби по застосуванню митної політики, митної служби, служби контролю за легальною торгівлею, Пихьяського митного пункту, Лиунаського митного пункту, Ідаського митного пункту, Пихьяської служби мобільного контролю, Лиунаської служби мобільного контролю. Основними завданнями відділу є: застосування митних правил та пов'язаних із ними нормативних актів, а також попередження митних порушень, їх запобігання, розкриття та провадження; захист суспільства та законної економічної діяльності; обслуговування клієнтів та їх інструктування при здійсненні митних формальностей; опрацювання проектів нормативних актів, що стосуються митної сфери; співробітництво у митній сфері з різними установами та міжнародними організаціями.

Фрадинський О.А.

ПОДАТОК – вид обов'язкового, нееквівалентного платежу, який стягується державою на підставі її виключної влади, та не носить характеру покарання або компенсації. Залежно від функціонального призначення та сфер застосування **П.** можна характеризувати наступним чином: з правової точки зору **П.** – нормативно-врегульовані відносини між суб'єктами оподаткування: державою та платниками **П.**; в економічному аспекті – податки є методом перерозподілу новоствореної вартості; фінансові аспекти податків полягають у формуванні централізованих фондів грошових коштів держави, які використовуються для виконання останньою своїх функцій; соціальний зміст **П.** проявляється у регулюванні добробуту членів суспільства шляхом застосування підвищених або понижених ставок **П.**, податкових пільг.

В ПКУ **П.** визначено як «обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників **П.**». В Україні встановлю-

ються загальнодержавні та місцеві **П.**. До загальнодержавних належать **П.**, що встановлені ПКУ і є обов'язковими до сплати на усій території України, окрім, законодавчо передбачених випадків. До місцевих належать **П.**, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених ПКУ, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

До групи загальнодержавних **П.** відносяться: **П.** на прибуток підприємств; **П.** на доходи фізичних осіб; **П.** на додану вартість; акцизний **П.**; екологічний **П.**; рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України; рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні; плата за користування надрами; плата за

землю; фіксований сільськогосподарський П.; мито. До місцевих податків належать: П. на нерухоме

майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний П..
Фрадинський О.А.

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ – непрямий податок, який є часткою новоствореної вартості, входить до ціни реалізації товарів і сплачується споживачем до державного бюджету на кожному етапі виробництва товарів. Першим описав механізм дії ПДВ французький спеціаліст Моріс Лоре у 1954 р., який обґрунтував переваги ПДВ в порівнянні з іншими універсальними акцизами – податком з обороту і податком з продаж. У 1967 р. ПДВ вперше було запроваджено у Данії, 1968 р. – у Франції та Німеччині, у 1969 р. – у Нідерландах та Швеції. На сьогодні ПДВ стягується у 140 країнах світу (крім США та Японії, де існує податок з продажів). ПДВ – найзначніший за обсягом з усіх податків, які нараховуються в державний бюджет України. В Україні податок на додану вартість був введений в дію 1 січня 1992 р.

Головна особливість механізму сплати ПДВ – це розрив між реальним і формальним платником. Реальний платник ПДВ – це покупець, тому що кошти для ПДВ входять до ціни товару. Формальний платник ПДВ – це продавець, який після продажу товару зобов'язаний перерахувати ПДВ до бюджету.

Платниками податку є як фізичні, так і юридичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність в Україні. Об'єктом оподаткування є продаж товарів (робіт, послуг) на митній території України (здійснюваний як резидентами, так і нерезидентами), ввезення (імпорт) товарів і послуг (в тому числі й у вигляді оренди чи лізингу), які оподатковуються за ставкою 20%, а операції вивезення товарів та послуг за межі митної території України (експорт) – за нульовою ставкою. Існує також перелік видів операцій, які не належать до об'єкта оподаткування.

Базою ПДВ є фактична (договірна) ціна товару чи послуги. Якщо товар чи послуга є імпортованою, то базою є договірна ціна, але не менша за митну вартість, що зазначена у ввізній митній декларації з урахуванням витрат на транспортування, навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування до пункту перетину митного кордону України, сплати брокерських, агентських, комісійних та інших видів винагород, пов'язаних з ввезенням (пересиланням) таких товарів, плати за використання об'єктів інтелектуальної власності. До бази оподаткування також включаються всі податки – в тому числі акцизний податок і мито.

Податкове зобов'язання платника податку – це

ПОДІБНІ (АНАЛОГІЧНІ) ТОВАРИ – товари, які хоч і не однакові за всіма ознаками, але мають схожі характеристики і складаються зі схожих компонентів, завдяки чому виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються та вважаються комерційно взаємозамінними. За ціною до-

обсяг загального ПДВ, що нарахований платником податків і включений до вартості робіт, послуг, які надаються у звітному періоді. Податковий кредит – сума податку на додану вартість, що сплачена платником податку у звітному періоді, у зв'язку з придбанням сировини, матеріалів, товарів, робіт, послуг, а також основних фондів та нематеріальних активів. Сплаті в бюджет підлягає різниця між податковим зобов'язанням та податковим кредитом. Бюджетне відшкодування ПДВ платнику податку з боку держави пов'язано із ситуацією, коли податковий кредит за звітний період перевищує податкове зобов'язання. Бюджетне відшкодування – це сума, що підлягає поверненню платнику податку з державного бюджету у зв'язку з надмірною сплатою податку платником. За бажанням платника податку сума бюджетного відшкодування може бути повністю або частково зарахована в рахунок платежів з цього податку. Підставою для формування податкового кредиту, є наявність у платника податку – покупця товарів, робіт або послуг – належно оформленої податкової накладної.

Право на нарахування податку та складання податкових накладних надається виключно особам, зареєстрованим як платники ПДВ. Платник податку зобов'язаний надати покупцю податкову накладну, яка складається у момент виникнення податкових зобов'язань продавця у двох примірниках – оригінал надається покупцю, копія залишається у продавця товарів. Податкова накладна є звітним податковим документом і одночасно розрахунковим документом, випикується на кожну повну або часткову поставку товарів (робіт, послуг). Платники податку повинні зберігати податкові накладні протягом строку, передбаченого законодавством для зобов'язань із сплати податків.

Датою виникнення податкових зобов'язань вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше: або дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок платника податку як оплата товарів, або дата відвантаження товарів, а для робіт (послуг) – дата оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (послуг) платником податку. Датою виникнення податкових зобов'язань при ввезенні (імпорті) товарів є дата оформлення ввізної митної декларації із зазначенням у ній суми податку, що підлягає сплаті.

Вакульчик О.М.

говору щодо П.т. здійснюється визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, якщо застосування основного методу (за ціною договору) та першого з другорядних (за ціною договору щодо ідентичних товарів) не можливе.

Згідно з Регламентом Комісії (ЄС) №2454/93 від 2 червня 1993 р. щодо імплементації Регламенту Ради (ЄС) 2913/92, який запровадив Митний кодекс Співтовариства **П.т.** (similar goods) – це товари вироблені у одній і той самій країні, хоча не однакові в усіх відношеннях, мають схожі характеристики та компоненти, що дозволяє їм виконувати ті ж самі функції і бути комерційно взаємозамінними, враховуючи якість товарів, їх репутацію і торгівельну марку.

Слід звернути увагу на той факт, що згідно з чинним законодавством, поняття «**П.т.**» ототожнюється з категоріями «аналогічні товари» та «однорідні товари». Так, відповідно до ПКУ однорідні (подібні) товари (роботи, послуги) – це товари (роботи, послуги), що не є ідентичними, але мають схожі характеристики і складаються із схожих компонентів, у результаті чого виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються, та

вважаються комерційно взаємозамінними. Для визначення товарів однорідними (подібними) враховуються такі ознаки: якість та ділова репутація на ринку; наявність торговельної марки; країна виробництва (походження); виробник; рік виробництва; новий чи вживаний; термін придатності.

Використання значної кількості синонімів для відображення поняття «**П.т.**» може бути пояснено тим фактом, що українське законодавство ще знаходиться у стадії імплементації до світового, а різні підходи до перекладу нормативно-правових текстів іноземного походження саме призводять до їх появи. Так, в українській версії Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947 р.) часто зустрічається термін «аналогічний товар», який у англійській версії цього документу сформульовано як «like product», а не «analogical product», і, у свою чергу, може бути перекладено як «подібний товар».

Вакульчик О.М.

ПОДРАЗНИКИ – різноманітні чинники навколишнього середовища (світло, звук, тиск, запах температура тощо), що діють на організм та викликають реакцію у відповідь. Дія **П.** на організм – подразнення.

За природою **П.** поділяють на: фізичні (температура, тиск, світло, звук, дотик, електричний струм); хімічні (речовини їжі, ліки, гормони, вітаміни, продукти обміну речовин, кислоти, луги тощо); змішаної природи (зміна осмотичного тиску, зміна рН середовища). За видами впливу на органи чуттів **П.** поділяють на світлові, звукові, запахові, смакові, температурні, больові, тактильні. За силою дії – порогові, підпорогові та надпорогові.

За своєю структурою **П.** поділяються на: прості, складні та комплексні.

Кожен **П.** вимірюється такими параметрами: інтенсивністю, тривалістю, частотою, локалізацією в просторі, градієнтом біологічної значимості. Деякі **П.**, а саме смакові, тактильні, больові застосовують в дресированні собак для утворення цих підкріплення умовних рефлексів. Решта **П.** називаються умовними і служать сигналами для управління собакою. Кожен безумовний **П.** в організмі викликає специфічну природжену реакцію (рефлекс). Умовні **П.** таких реакцій не мають, на них в організмі утворюються тимчасові зв'язки у вигляді умовних рефлексів.

Виноград О.В.

ПОДУЖНЕ МИТО – див. МИТО ПОДУЖНЕ.

ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ – строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу. Відповідно до ЦКУ заява про захист цивільного права або інтересу має бути прийнята судом до розгляду незалежно від впливу позовної давності. Протягом часу дії **П.д.** особа може розраховувати на захист свого порушеного цивільного права судом. Сплив же позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови у позові.

Сучасне цивільне законодавство передбачає два види **П.д.**: загальну та спеціальну. Загальна **П.д.** встановлена тривалістю у три роки. Вона застосовується, як правило, до всіх вимог цивільно-правового характеру, якщо тільки для окремих видів вимог не передбачено спеціальної позовної давності, і незалежно від того, хто подає позов: чи громадянин (фізична особа), чи юридична особа, чи держава, тощо. Для окремих видів вимог законом може встановлюватись спеціальна **П.д.**: скорочена або більш тривала, порівняно із загальною **П.д.**.

П.д. в один рік застосовується, зокрема, до вимог: про стягнення неустойки (штрафу, пені); про

спростування недостовірної інформації, розміщеної у засобах масової інформації. У цьому разі **П.д.** обчислюється від дня поміщення цих відомостей у засобах масової інформації або від дня, коли особа довідалась або мала довідатись про ці відомості; про переведення на співвласника прав та обов'язків покупця у разі порушення переважно права купівлі частки у праві спільної часткової власності; у зв'язку з недоліками проданого товару; у зв'язку з перевезенням вантажу, пошти; про розірвання договору дарування; про оскарження дій виконавця заповіту. **П.д.** у п'ять років застосовується до вимог про визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом насильства або обману. **П.д.** у десять років застосовується до вимог про застосування наслідків нікчемного правочину.

Перебіг **П.д.** починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила. Перебіг **П.д.** за вимогами про визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом насильства, починається від дня припинення насильства. Перебіг **П.д.** за вимогами про застосування наслідків нікчемного правочину починається від дня, коли по-

чалось його виконання. У разі порушення цивільного права або інтересу неповнолітньої особи **П.д.** починається від дня досягнення нею повноліття. За зобов'язаннями з визначеним строком виконання, перебіг **П.д.** починається зі спливом строку виконання. За зобов'язаннями, строк виконання яких не визначений або визначений моментом вимоги, перебіг **П.д.** починається від дня, коли у кредитора виникає право пред'явити вимогу про виконання

зобов'язання. Якщо боржникові надається пільговий строк для виконання такої вимоги, перебіг **П.д.** починається зі спливом цього строку. За регресними зобов'язаннями перебіг **П.д.** починається від дня виконання основного зобов'язання.

П.д. слід відрізняти від присіяних (преклюзивних) строків, гарантійних строків, строків оперативного захисту цивільних прав і претензійних строків.

Пунда О.О.

ПОЛІГКАПЕЛ (παλιγο-κάπηλος – дослівно «торгаш, перепродавець», інколи у значенні κάπηλος – «дрібний гендляр, шахрай») – у Стародавній Греції представник прошарку ринкових посередників-перекупників, які реалізували свій товар у роздріб з яток особисто або через одного-двох

рабів чи вільновідпущеників. Разом із великими закордонним купцями емпорами (ἐμποροί) та дрібними гендлярами капелами (κάπηλοι) виступали основними суб'єктами торговельних відносин.

Колесников К.М.

«ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБЛАШТУВАННЯ ПРИКОРДОННОЇ МИТНОЇ ВАРТИ» 1827 РОКУ (в російському оригіналі – «Положение обь устройствъ пограничной Таможенной стражи») – імений указ російського імператора Миколи I, затверджений 5 серпня 1827 р., що заклав основу формування на західному кордоні Росії митної варти як військової організації, що перебувала у підпорядкуванні Відділення прикордонного нагляду Департаменту зовнішньої торгівлі Міністерства фінансів. Складався із 25 пунктів та 3 додатків.

Відповідно до положення уся прикордонна митна варта поділялася на 31 роту із яких було сформовано 4 бригади: Віленська (5 рот), Гродненська (3 роти), Волинська (4 роти); Херсонська (3 роти); 7 напівбригад: Санкт-петербурзька (2 роти), Естляндська (2 роти), Лифляндська (2 роти), Курляндська (2 роти), Одеська (2 роти), Таврійська (2 роти), Таганрозька (2 роти) та 2 окремі роти – Біломорську і Керч-Єнікальську. Командування бригад, напівбригад та окремих рот підпорядковувалося начальникам митних округів та займалося лише військовою підготовкою підлеглих та господарським забезпеченням несення прикордонної митної варти.

Захоплення контрабандистів на російському кордоні. Художник Е. Ейкфедт, 1862 р.

Питання митної охорони кордону перебували у відданні наглядачів та їх помічників із яких формувалися загони кінних об'їждчиків та піших вартівників. До складу кожної роти входило по одному кінному та пішому загону. Кількість службових осіб в ротах відрізнялася. Для комплектування кінних та піших загонів набиралися військові із кавалерійських та піхотних полків. Переведення на службу до митної варти розглядалося як вид заохочення, тому вимоги до претендентів були досить високими – відмінний стан здоров'я, відсутність шкідливих звичок, зразкова поведінка за місцем служби. Заборонялося приймати на службу цивільних осіб без крайньої на те необхідності. Наглядачі та їх помічники підлягали ротації по лінії державного кордону кожних 6 місяців, проте, якщо вони якісно виконували свої обов'язки – тоді начальник митного округу мав право залишити їх на попередньому місці служби. Про ротації серед своїх підлеглих начальники митних округів зобов'язані були щомісячно доповідати у Департамент зовнішньої торгівлі. У складі кінних загонів перебували вахмістри, а до штату загонів піших гартувальників входили фельдфебелі, завдання яких полягало у організації військової підготовки підлеглих та підтримання їх належного рівня фізичного розвитку.

Для підвищення ефективності прикордонного митного захисту за рішенням керівників митних округів могли створюватися рухомі застави у кількості від 6 до 10 осіб під керівництвом досвідчених офіцерів (із знанням митної справи та досвідом військової служби). Завданням таких застав було проведення рейдів вздовж лінії кордону не тільки для пошуку контрабанди та затримання контрабандистів, але й контроль діяльності місцевих митників.

У прикордонній митній варті проходило службу 11 бригадних і напівбригадних командирів, 31 командир рот, 119 наглядачів і 156 помічників наглядачів, 37 писарів, 3282 нижніх чинів – 2018 кінних об'їждчиків та 1264 піших вартівників.

Держава забезпечувала прикордонну митну варту продовольством, озброєнням та обмундиру-

ванням. Для кінних загонів закуплялися коні козачих порід. При відставці кінного об'їждчика, який прослужив більше 4 років, службовий кінь переходив у його приватну власність. Фінансове забезпечення митної варті складалося із грошового утримання та разових винагород при затриманні контрабанди. Крім того, при виході у відставку митника, що без-

доганно прослужив від 6 до 10 років виплачувалася разова винагорода до 200 рублів; при стажі бездоганної служби від 10 до 15 років розмір винагороди міг становити 500 рублів, а коли стаж такої служби перевищував 15 років – особа могла претендувати на пенсію в розмірі 60 рублів на рік.

Фрадинський О.А.

ПОЛТАВСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. **П.м.** була створена наказом Голови ДМКУ № 217 від 17 листопада 1992 р. на базі Полтавського та Кременчуцького митних постів, що підпорядковувалися Харківській митниці.

Адміністративна будівля Полтавської митниці

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. №564 **П.м.** була реорганізована Полтавську регіональну митницю та підпорядкована ДМСУ.

У 2000 р. Полтавська регіональна митниця була знову реорганізована у **П.м.** із підпорядкуванням Східній регіональній митниці. З лютого 2005 р. в зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про зміну підпорядкування митних органів» безпосереднє координаційно-організаційне управління **П.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

Згідно постанови КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20 березня 2013 р. № 229 **П.м.** було реорганізовано у **П.м.** Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено територію Полтавської області.

У квітні 2013 р. до складу **П.м.** входило 2 мит-

них пости:

– митний пост «Лтава». Зона діяльності: м. Полтава, м. Миргород, м. Гадяч і 21 район Полтавської області (Полтавський, Ново-Санжарський, Чутівський, Карлівський, Решетилівський, Машівський, Диканський, Котелевський, Миргородський, Хорольський, Велико Багачанський, Семенівський, Шишацький, Пирятинський, Лубенський, Оржицький, Гребінківський, Чорнухівський, Гадяцький, Зіньківський, Лохвицький);

Митний пост «Кременчук»

– митний пост «Кременчук». Зона діяльності: м. Кременчук, м. Комсомольськ і 4 райони Полтавської області (Кременчуцький, Глобинський, Козельщинський, Кобеляцький).

Керівники **П.м.:**

- Власюк А. О. (1993 – 2000 рр.);
- Педешко А. І. (2000 – 2003 рр.);
- Рудкін Л. М. (2004 – 2005 рр.);
- Леончіков І. В. (2005 – 2010 рр.);
- Лось В. П. (2010 – 2011 рр.);
- Романенко Г. В. (2011 – 2012 рр.);
- Хмаров В. В. (2012 – 2013 рр.);
- Іванов С. В. (з 2013 р.).

Дубова О.М., Туржанський В.А.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ – один із видів адміністративного стягнення, застосовується уповноваженим державним органом, як правило виконавчої влади, від імені держави до осіб, винних у скоєнні адміністративного правопорушення.

В МКУ зазначається, що **П.** як адміністративне стягнення за порушення митних правил є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. **П.** вноситься у формі постанови про накладення адміністративного стягнення. В КУпАП передба-

чено, що **П.** як захід адміністративного стягнення вноситься в письмовій формі. У передбачених законом випадках попередження фіксується іншим установленим способом.

П. полягає в офіційному осуді вчиненого проступку і застереженні правопорушника від його повторення. Це найменш суворе адміністративне стягнення, яке застосовується за незначні адміністративні проступки. **П.** спрямоване на інформування правопорушника, що його поведінка носить антигромадський характер і засуджується нормами адміністра-

тивного права, і що йому слід припинити вчинення подібних проступків, в протилежному випадку він буде притягнутий до більш суворого покарання.

Варто зазначити, що генеза законодавчого підґрунтя **П.** як виду адміністративного стягнення достатньо специфічна, умовно можна спробувати виділити кілька етапів у формуванні такого підґрунтя із специфічними ознаками та тенденціями кожного, що певним чином, може сприяти визначенню пріоритетів нормотворення на майбутнє.

Загальною особливістю **П.**, як одного із видів адміністративного стягнення, є його виховний, репресивний, каральний та профілактичний характер. Як правило, **П.** виноситься щодо осіб, протиправні дії яких не становлять підвищеної суспільної небезпеки. **П.** виконує свою виховну роль тоді, коли застосовується не заочно, а у присутності правопорушника. У такому випадку, виховний вплив **П.** реалізується через усвідомлення правопоруш-

ником факту, що впродовж року з моменту ухвалення відповідної постанови, вчинення однорідного правопорушення виступає обставиною, яка обтяжує відповідальність. В цьому випадку правопорушник притягується до підвищеного штрафу. **П.** вважається тільки тоді адміністративним стягненням, якщо воно оформлене у відповідному порядку письмовою постановою або у передбачених законодавством випадках фіксується іншим встановленим способом. Тобто, якщо **П.** оформляється усно, це не є адміністративним стягненням.

П. як адміністративне стягнення має низку специфічних ознак, а саме: вважається заходом адміністративного стягнення; виноситься у письмовій формі; виконується компетентним органом; призначається за проступок більш серйозний, ніж той, за який можна обмежитися усним зауваженням; є заходом адміністративної відповідальності.

Жданова В.П.

ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ – завчасне повідомлення органу доходів і зборів декларантом про намір ввезти товари на митну територію України або вивезти їх за її межі. **П.р.** регламентуються МКУ. **П.р.** приймаються за письмовими зверненнями декларантів (уповноваженими ними особами) органами доходів і зборів до початку переміщення товарів через митний кордон України.

П.р. є обов'язковим для виконання будь-яким органом доходів і зборів.

МКУ передбачено надання **П.р.** з питань класифікації товарів (у тому числі комплектних об'єктів, що постачаються в розібраному стані декількома партіями протягом тривалого періоду), визначення країни походження товарів і щодо надання дозволу з поміщення товарів в окремі митні режими. Порядок прийняття **П.р.** органами доходів і зборів відповідає міжнародним нормам з питань класифікації товарів, зокрема Рекомендаціям Всесвітньої митної організації та вимогам Митного Кодексу ЄС.

П.р. про класифікацію товарів згідно з УКТ ЗЕД – це документ установленої форми, який приймається органом митного контролю за результатами розгляду звернення декларанта (уповноваженої ним особи). З метою одержання **П.р.** про класифікацію декларант (уповноважена ним особа), надсилає до органу доходів і зборів письмове звернення, до якого додаються:

- зовнішньоекономічний договір (контракт) або інший документ, що використовується в міжнародній практиці замість договору (контракту);
- технічні умови, технологічні схеми виготовлення товару (за наявності);
- фотографії, креслення товару (за наявності);
- дозволи й сертифікати уповноважених державних органів (за наявності);

- специфікації, каталоги та паспортні дані про товар виробника (за наявності);
- сертифікати походження товару, дозволи, маркувальні етикетки (за наявності);
- зразки товарів (за наявності).

Вищезазначені документи подаються у вигляді оригіналів або їх копій. Якщо оригінали документів складені мовою, відмінною від української або офіційної мови митних союзів, членом яких є Україна, то декларант (уповноважена ним особа) забезпечує їх переклад українською мовою.

У разі ненадання декларантом (уповноваженою ним особою) необхідних документів чи відомостей, або встановлення факту здійснення розгляду іншим органом митного контролю звернення цього декларанта (уповноваженої особи) щодо ідентичного товару, орган доходів і зборів відмовляє у розгляді звернення з обґрунтуванням причин, що стали підставою для відмови в прийнятті **П.р.**, з поверненням проб і зразків товару (у разі їх подання).

П.р. про країну походження товару – документ встановленої форми, що приймається за зверненням заявника та засвідчується рішенням про визначення країни походження товару уповноваженим структурним підрозділом органу доходів і зборів, на який покладено функції контролю за визначенням країни походження товару. Для одержання **П.р.** про країну походження товару заявник подає до органу митного контролю звернення про прийняття **П.р.** про країну походження товару, заповнене за формою, наведеною Порядком прийняття, відкликання **П.р.** про країну походження товару. До звернення додаються: документи, що підтверджують країну походження товару, визначені МКУ (у випадках, коли їх подання передбачено законом); фотографії, креслення; комерційні, технічні й інші документи, що містять відомості про товар (наприклад, технологічні схеми вироб-

ництва; бухгалтерські документи про калькуляцію собівартості одиниці продукції; інформація про походження та вартість імпортової сировини, використаної при виробництві товару); документи, які свідчать про те, що цей товар повністю вироблено або піддано достатній переробці в конкретній країні (у разі наявності).

Документи подаються у вигляді оригіналів або копій, завірених у встановленому порядку.

МКУ передбачено відповідальність за негативні наслідки застосування **П.р.**, прийнятого на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної та/або неповної інформації, що суттєво вплинуло на його характер. Так, якщо за результатами документальної перевірки встановлено факт недостовірності документів, недостовірності та/або ненадання підприємством всієї наявної у нього інформації, необхідної для прийняття зазначеного **П.р.**, що суттєво вплинуло на характер цього рішення, орган доходів і зборів фіксує зазначене у акті перевірки. У такому випадку окремо рішення не виноситься, а зазначається у акті перевірки. За результатами перевірки нараховується грошове зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій).

Строк дії **П.р.** складає три роки. Після закінчення строку дії **П.р.** втрачає чинність, що не перешкоджає заявнику звернутися з новим запитом про прийняття **П.р.**

Відповідно до МКУ строк прийняття **П.р.** з питань класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД та надання дозволу на поміщення товарів в окремі митні

режими становить 30 днів з дня отримання органом митного контролю відповідного звернення та може бути продовжений керівником органу доходів і зборів (уповноваженою ним особою), але не більше, ніж на 15 днів. **П.р.** про визначення країни походження товару приймається в строк, що не перевищує 150 днів з дня отримання органом доходів і зборів відповідного звернення за умови, що декларантом (уповноваженою ним особою) повідомлено всі необхідні для прийняття такого рішення дані про товар.

П.р. може бути відкликано органом митного контролю, який його прийняв, за таких умов:

1) якщо воно було прийняте на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної інформації, та/або внаслідок ненадання підприємством всієї наявної у нього інформації, необхідної для прийняття зазначеного рішення, що суттєво вплинуло на характер цього рішення;

2) якщо **П.р.** вступило в суперечність із законодавством України з питань державної митної справи внаслідок змін в останньому;

3) якщо воно прийняте з порушенням вимог МКУ. За необхідності внесення змін до **П.р.**, воно відкликається, а на його заміну приймається нове з обов'язковим посиланням у ньому на відкликане **П.р.** та зазначенням причин його відкликання. Нове **П.р.** не пізніше наступного робочого дня після його прийняття надсилається особі, за зверненням якої було прийнято відкликане рішення.

Туржанський В.А.

ПОПЕРЕДНІЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

– контрольні заходи, які полягають у перевірці документів та відомостей, необхідних для здійснення державних санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного контролю за товарами, що переміщуються через митний кордон України, або контролю за переміщенням культурних цінностей.

П.д.к. проводиться митницею в пунктах пропуску через державний кордон України. Радіологічний контроль у формі **П.д.к.** не здійснюється. При проведенні **П.д.к.** посадові особи контролюючого органу перевіряють та аналізують інформацію, яка міститься в товаросупровідних документах та відомостях, наданих перевізником, експедитором чи уповноваженою особою, а також інформацію, яка міститься в автоматизованій інформаційній системі митниці щодо відсутності заборон чи обмежень щодо ввезення на митну територію України товарів та інших відомостей.

При проходженні **П.д.к.** у передбачених випадках контролюючому органу подаються:

– для здійснення санітарно-епідеміологічного контролю харчових продуктів – міжнародний санітарний сертифікат;

– для здійснення ветеринарно-санітарного контролю товарів: міжнародний ветеринарний сертифікат, реквізити дозволу на ввезення в Україну об'єктів ветеринарно-санітарного контролю, відомості про включення товарів до державного реєстру ветеринарних препаратів, кормових добавок, преміксів та готових кормів;

– для здійснення фітосанітарного контролю товарів: фітосанітарний сертифікат та реквізити карантинного дозволу,

– для здійснення екологічного контролю товарів: свідоцтво про допуск транспортних засобів до перевезення небезпечних вантажів, свідоцтво про підготовку водіїв транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, реквізити висновку Мінприроди та відомості про включення товарів

Штамп про проведення попереднього документального контролю

до Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів;
– для здійснення контролю за переміщенням культурних цінностей: свідоцтво на право вивезення культурних цінностей.

Факт здійснення **П.д.к.** засвідчується шляхом проставлення посадовою особою контролюючого органу на товаросупровідних документах відміток у формі відбитків штампа та особистої номерної печатки. Дані результатів проведення **П.д.к.** заносяться до автоматизованої інформаційної системи митниці.

Інформація про товари, щодо яких існують об-

меження чи заборони на ввезення на митну територію України, форми і реквізити документів, необхідних для проходження **П.д.к.**, подаються контролюючому органу в електронному вигляді Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством екології та природних ресурсів України, Міністерством аграрної політики та продовольства України, Міністерством культури України.

Вичерпний перелік товарів, що підлягають **П.д.к.** у разі переміщення через митний кордон України затверджується КМУ.

Медвідь Ю.О.

ПОПЕРЕДНІЙ МИТНИЙ АУДИТ – особливий вид митного контролю, який проводиться після одержання заявки економічного оператора із проханням про дозвіл застосування певних спрощених митних процедур і пільгових режимів. Метою застосування **П.м.а.** є перехід від тотальної перевірки всіх декларацій суб'єктів ЗЕД до їх вибіркового контролю в період до факту митного оформлення товарів та транспортних засобів на підставі довіри органів митного контролю. **П.м.а.** є одним із засобів контролю, які застосовують сучасні митні адміністрації на основі системи управління ризиками для того, щоб досягти кращих результатів з оптимальним використанням фінансових, матеріальних і людських ресурсів. Основні завдання **П.м.а.** полягають у тому, щоб перевірити: чи відповідає оператор умовам для одержання дозволу на проведення певної митної процедури або режиму; чи є достатньою обов'язкова гарантія, надана оператором; чи відповідає документація оператора вимогам органів доходів і зборів та відповідних стандартів. Результати **П.м.а.** використовуються органами доходів і зборів також при оцінці ризиків стосовно економічного оператора, а саме – для визначення частоти, обсягу і цілей контрольних візитів у рамках митного пост-аудиту. Таким чином, хоча **П.м.а.** зазвичай виконується у зв'язку із наданням або закінченням дії відповідного дозволу, що був раніше наданий оператору, його результати можуть призвести до необхідності внесення суб'єкта ЗЕД до плану перевірок та визначення тематики самої перевірки під час митно-

го пост-аудиту.

Залежно від обсягу та сфери проведення **П.м.а.** існують такі його види: повний контроль (включає всі сфери підприємницької діяльності економічного оператора за останні 3 роки); частковий (перевірці піддається діяльність за певний період – 1 або 2 роки); вибіркового (спрямований на певну сферу підприємницької діяльності економічного оператора – наприклад, зберігання вантажів на митних складах, переробка товарів на митній території, імпорт піддакцизних товарів й т.д.). Цілі **П.м.а.** полягають у тому, щоб перевірити: відповідність діяльності економічного оператора законодавству стосовно умов, за якими надаються дозволи на застосування й проведення ним таких митних процедур, як зберігання вантажів на митних складах, переробка товарів на митній території й т.д.; законність діяльності економічного оператора, що використовує спрощені процедури декларування; дотримання застосування вимог торговельної політики, включаючи імпорт і експорт товарів і рослин відповідно до CITES, товарів подвійного призначення й т.д.

Таким чином, **П.м.а.** перевіряє благонадійність систем управління економічного оператора і відповідає на два основних питання – чи можна видати цьому підприємству відповідний дозвіл (авторизацію) на спрощення митних процедур і який рівень ризику порушення митних правил притаманний цьому суб'єкту ЗЕД (як скоро і як часто треба проводити митний пост-аудит).

Вакульчик О.М.

ПОПЕРЕДНЯ МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – документ, що подається до ввезення в Україну товарів, транспортних засобів комерційного призначення (у тому числі з метою транзиту) або після їх ввезення, якщо ці товари, транспортні засоби перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України.

П.м.д. подається декларантом або уповноваженою ним особою органу доходів і зборів, в зоні діяльності якого товари, транспортні засоби комерційного призначення будуть пред'явлені для митного оформлення, з метою проведення аналізу ризиків та прискорення виконання митних формальностей.

П.м.д. повинна містити відомості, достатні для: ввезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України та забезпечення доставки їх до органу доходів і зборів призначення; або випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму за попередньою митною декларацією, яка містить всю необхідну для цього інформацію, після пропуску цих товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України та без пред'явлення їх органу доходів і зборів, яким оформлена така **П.м.д.**; або випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення від-

повідно до заявленого митного режиму за **П.м.д.**, яка містить всю необхідну для цього інформацію, після пред'явлення їх органу доходів і зборів, яким оформлена така **П.м.д.**

За рішенням органу доходів і зборів, яким оформлена **П.м.д.**, випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму за **П.м.д.**, яка містить всю необхідну для цього інформацію, може бути здійснено після переміщення цих товарів, транспортних засобів через митний кордон України без пред'явлення їх цьому органу доходів і зборів.

Рішення про випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму без пред'явлення їх органу доходів і зборів за **П.м.д.**, яка містить всю необхідну для цього інформацію, приймається органом доходів і зборів, яким оформлена така **П.м.д.**, на основі результатів аналізу ризиків у строк не більше чотирьох робочих годин з моменту пропуску цих товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України.

При ввезенні на митну територію України під-акцизних товарів подання **П.м.д.**, доставка та пред'явлення цих товарів органу доходів і зборів, яким оформлена така **П.м.д.**, є обов'язковими.

При поданні **П.м.д.** відповідальність декларанта або уповноваженої ним особи за достовірність відомостей, наведених в цій декларації, настає з моменту: випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму без пред'явлення їх органу доходів і зборів, яким оформлена така попередня митна декларація; або випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму після пред'явлення їх органу доходів і зборів, яким оформлена така попередня митна декларація, але без проведення митного огляду цим органом доходів і зборів; або надання декларанту або уповноваженій ним особі органом доходів і зборів, яким оформлена така попередня митна декларація, інформації про проведення митного огляду пред'явлених товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

П.м.д. приймається органом доходів і зборів, якщо її перевіркою встановлено, що вона містить необхідні відомості щодо товару і до неї додано

необхідні документи або їх копії, у тому числі у вигляді електронного документа. У разі відсутності на момент подання **П.м.д.** оригіналів документів дозволяється подання їх копій. Факт прийняття декларації засвідчується посадовою особою органу доходів і зборів, яка її прийняла, шляхом проставлення на ній відбитка відповідного митного забезпечення та інших відміток (номера декларації, дати та часу її прийняття тощо), у тому числі з використанням інформаційних технологій.

Орган доходів і зборів не має права відмовити в прийнятті попередньої митної декларації, якщо виконано всі умови, встановлені МКУ. Відмова органу доходів і зборів в прийнятті **П.м.д.** повинна бути вмотивованою, а про причини відмови має бути письмово повідомлено декларанта.

Ввезення товару на територію України за попередньою митною декларацією дозволяється протягом 30 днів з дати її оформлення органом доходів і зборів.

Для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму за попередньою митною декларацією, яка містить всю необхідну для цього інформацію, застосовуються курси валют та заходи тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, чинні на дату прийняття органом доходів і зборів такої попередньої митної декларації для оформлення, а заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності – чинні на дату такого випуску.

Якщо **П.м.д.** містить лише відомості, достатні для ввезення товарів, транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України та забезпечення їх доставки до органу доходів і зборів призначення, або після оформлення **П.м.д.** змінюються заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, для випуску товарів декларантом або уповноваженою ним особою подається додаткова декларація.

П.м.д., за якою органом доходів і зборів здійснено випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму без пред'явлення їх цьому органу доходів і зборів або **П.м.д.** разом з додатковою декларацією відповідно до МКУ, становлять митну декларацію, заповнену в звичайному порядку.

Коновалов Ю.О.

ПОРОДИ СОБАК – окремі групи близько-споріднених і зовні подібних собак, які володіють характерними рисами, отриманими шляхом селекції і підтримуються людиною, а також ведуть своє походження від відомої групи собак. **П.с.** – група, представлена значною кількістю собак, які стабільно передають певні характеристики протягом поколінь. Собаки однієї і тієї ж породи володіють схожими характеристиками в екстер'єрі і поведінці. Окрема собака ідентифі-

кується, як представник породи, за допомогою підтвердження її походження на підставі генетичного аналізу або письмових реєстраційних записів про її походження. Без одного з цих підтверджень ідентифікація приналежності собаки до будь-якої певної породи не є надійною. Такі реєстраційні записи називаються плеєнними книгами, їх можуть вести власники собак, клуби та інші організації.

Загалом сьогодні виділяють службові, мис-

ливські, спортивні та декоративні **П.с.**

П.с. постійно вдосконалюються під впливом цілеспрямованого добору в бажаному для людини напрямку. У нашій країні проводиться значна робота з удосконалення наявних і створення нових **П.с.** Вимоги до **П.с.** викладаються у відповідних стандартах. Стандарт є основним документом при визначенні конституції й екстер'єру собаки.

П.с., які використовуються в органах доходів і зборів України: німецькі вівчарки, лабрадори ретривери (голден ретривери), спанієлі (англійський, американський кокер-спанієль та російський мисливський спанієль), бельгійські вівчарки (малінуа).

Виноград О.В.

ПОРОХ (рос. порох, англ. powder, нім. Pulver n) – тверда система, яка містить органічні та неорганічні сполуки, здатні стійко (без переходу у детонацію) горіти в широкому інтервалі зовнішнього тиску, виділяючи велику кількість газів з температурою 1200-3700 °С.

Першим представником **П.** і вибухових речовин був димний **П.** – механічна суміш калієвої селітри, вугілля і сірки, в співвідношенні 75:15:10. У Європі **П.** відомий з XIII ст.; до середини XIX ст. він залишався єдиною вибуховою речовиною бризантною дії і до кінця XIX ст. – металічним засобом. Піроксиліновий **П.** був отриманий у Франції **П.** В'єлем у 1884 р., баліститний **П.** – у Швеції Альфредом Нобелем у 1888 р., кордитний **П.** – у Великобританії наприкінці XIX ст.

Розрізняють **П.**: порохи-механічні суміші (димні **П.**); бездимні (колоїдні) **П.**. До **П.** першої групи відноситься чорний (димний) **П.**. Сорти димних **П.**: шнуровий (для вогнепровідних шнурів); рушничний (для запальників до зарядів із нітроцелюлозних **П.** і сумішних твердих палив); грубозернистий; плиннозгораючий (для підсилювачів і сповільнювачів у трубах і підричниках); мінний (для підричних робіт); мисливський. Сучасний димний **П.** виготовляють у вигляді зерен неправильної форми.

Наприкінці XIX ст. у всіх арміях світу в якості вибухової речовини для метання зарядів почали використовувати бездимні **П.**. Вихідним продуктом для їх отримання є піроксилін.

манья є піроксилін. Піроксилін – бризантна вибухова речовина, яка безпосередньо для метання зарядів не може використовуватись внаслідок великої швидкості вибухового перетворення. Залежно від природи розчинника, що застосовується при желатинізації піроксиліну, розрізняють: піроксилінові **П.** – **П.** на леткому розчиннику; нітрогліцеринові **П.** – **П.** на важколеткому розчиннику, **П.** на нелеткому розчиннику.

Піроксиліновий **П.** отримують шляхом розчинення піроксиліну №2 або суміші піроксиліну №1 і піроксиліну №2 в леткому розчиннику – спиртово-ефірній суміші. Сила і калорійність **П.** визначаються вмістом азоту в піроксиліні. Тому використання для приготування **П.** більш високоазотних піроксилінів приводить до збільшення сили та калорійності **П.**. До складу піроксилінового **П.** звичайно входить 91-96 % піроксиліну, 1,2-5 % летких речовин, 1,0-1,5 % стабілізатора для збільшення стійкості при зберіганні, 2-6 % флегматизатора для уповільнення горіння зовнішніх шарів порохових зерен, 0,2-0,3 % графіту і вогнегасячі присадки. Такі **П.** виготовляються у вигляді пластинок, стрічок, кілець, трубок і зерен з одним або декількома каналами; застосовуються в вогнепальній зброї і в артилерії. Основними недоліками піроксилінових **П.** є: зміна вмісту залишкового розчинника і вологи при збереженні, що негативно позначається на їхніх баліститних характеристиках; тривалість технологічного циклу виробництва. Нітрогліцеринові **П.** поділяють на баліститні і кордитні.

Основу баліститних **П.** складають нітроцелюлоза, яка не видаляється, і (важколеткий) розчинник, тому їх іноді називають двоосновними. **П.** виготовляється у виді трубок, пластинок, кілець і стрічок. Недоліком баліститних **П.** є велика небезпека у виробництві, зумовлена наявністю в їх складі потужної вибухової речовини – нітрогліцерину, дуже чутливої до зовнішніх впливів.

Кордитні **П.** містять високоазотний піроксилін, для розчинення якого потрібна, крім нітрогліцерину, добавка летких розчинників. Перевага кордитів – велика потужність.

Боровик О.В.

ПОРТ (від лат. portus – сховище, притулок) – визначена межами територія та акваторія, обладнана для обслуговування суден і пасажирів, проведення вантажних, транспортних та експедиційних робіт, а також інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності. Залежно від власного правового режиму **П.** бувають каботажні та міжнародні; за своїм типом класифікуються на військові, торговельні, порти загального призначення; залежно

ПОРТАТИВНИЙ ЕКСПРЕС-АНАЛІЗАТОР СПЛАВІВ «EXPERT MOBILE» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ).

ПОРТОВІ ЗБОРИ – обов'язкові платежі, які справляються у морських портах із суден зазначених груп і плавучих споруд, що плавають під Державним прапором України чи іноземним прапором. У морському порту справляються такі **П.з.**: корабельний, причальний, якірний, каналний, маяковий, адміністративний та санітарний. Використання коштів від **П.з.** допускається виключно за їх цільовим призначенням. Фінансування утримання гідротехнічних споруд в об'ємах, необхідних для підтримання їх паспортних характеристик, здійснюється за рахунок **П.з.**, що справляються у морських портах, де розташовані такі гідротехнічні споруди.

Нарахування **П.з.** здійснюється з умовного об'єму судна, який обчислюється в кубічних метрах і дорівнює добутку трьох величин (довжина судна, ширина судна і висота борту судна), зазначених в обмірному свідоцтві (головні розмірення) або документі, що його замінює.

Розміри ставок **П.з.** для кожного морського порту встановлюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту. Порядок справляння, обліку та використання коштів від **П.з.**, крім використання коштів від адміністративного збору, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах мор-

від виду вантажів виділяють універсальні та спеціалізовані **П.**; за місцем розташування поділяються на морські, річкові, озерні, водосховищні.

Розвиток **П.** в Україні бере свій початок із заснування в Північному Причорномор'ї перших давньогрецьких міст-колоній – Ольвії, Херсонесу, Керкінітиди, Пантікапеї, які стали одними із найбільших постачальників зерна для своєї метрополії. На сьогодні в Україні діють 22 морських **П.** (Одеський, Іллічівський, Південний, Кенійський, Усть-Дунайський, Білгород-Дністровський, Ізмаїльський, Миколаївський, порт Октябрськ, Садовський, Херсонський, Євпаторійський, Ялтинський, Керченський, Севастопольський, Феодосійський, Бердянський, Маріупольський, Іллічівський рибний, Керченський рибний, Маріупольський рибний, Севастопольський рибний) та 11 річкових **П.** (Київський, Чернігівський, Херсонський, Миколаївський, Дніпропетровський, Запорізький, Дніпродзержинський, Нікопольський, Кременчуцький, Новокаховський, Черкаський).

Фрадинський О.А.

ського і річкового транспорту.

П.з. сплачуються адміністрації морських портів України. Причальний збір справляється на користь власника причалу, а якщо причал перебуває у користуванні – на користь відповідного користувача. Канальний збір справляється на користь власника каналу. Корабельний збір справляється на користь користувача портової акваторії, а також власника операційної акваторії причалу (причалів), збудованої до набрання чинності ЗУ «Про морські порти» від 17.05.2012 № 4709-VI. Маяковий збір справляється на користь державної установи, що організовує та здійснює навігаційно-гідрографічне забезпечення мореплавства.

Сплата **П.з.** у портах здійснюється до виходу судна з порту, а за транзитний прохід Керч-Єнікальського каналу (КЄК) та каналу Прорва – шляхом попередньої оплати або безпосередньо на вході у КЄК та канал Прорва, якщо при цьому не обумовлено інше.

Контроль за цільовим використанням коштів від **П.з.** здійснює національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту. За нецільове використання коштів від **П.з.** суб'єкт, який допустив таке порушення, сплачує до державного бюджету України штраф у розмірі 200 % використаної не за цільовим призначенням суми **П.з.**.

Фрадинський О.А.

ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ – адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України поря-

док переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з това-

рами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на органи митного контролю і передбачено адміністративну відповідальність. Адміністративна відповідальність за **П.м.п.** настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Видами **П.м.п.** в Україні є:

- порушення режиму зони митного контролю;
- неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем;
- недоставлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення та документів до органу доходів і зборів призначення, видача їх без дозволу органу митного контролю або втрата;
- порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю;
- недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання;
- перешкодження посадовій особі органу доходів і зборів в доступі до товарів, транспортних засобів, документів;
- неподання органу доходів і зборів звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем;
- переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної

власності;

- порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території та/або встановленого законодавством порядку проведення операцій з товарами, поміщеними в режим вільної митної зони;
- порушення порядку зберігання товарів на митних складах та здійснення операцій із цими товарами;
- порушення порядку або строків розпорядження товарами, розміщеними у магазині безмитної торгівлі;
- порушення порядку здійснення операцій з переробки товарів;
- перевищення строку тимчасового ввезення або тимчасового вивезення товарів;
- переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем;
- переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю;
- зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів.

Фрадинський О.А.

Порушення службової дисципліни – дисциплінарний проступок. Видами дисциплінарних проступків є порушення службової дисципліни у сфері регулювання ЗУ «Про державну службу», Дисциплінарного статуту Збройних Сил України, ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ, Дисциплінарного статуту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Дисциплінарного статуту прокуратури України, Статуту про дисципліну працівників спеціальних (воєнізованих) аварійно-рятувальних служб. Зазначені нормативні акти по-різному визначають поняття **П.с.д.**, чи дисциплінарного проступку, однак усі визначення об'єднують такі основні ознаки як: протиправність, винність, діяння (дія чи бездіяльність), караність. Проте ЗУ «Про державну службу» містить виключний перелік діянь, що кваліфікуються як дисциплінарні проступки: 1) вияв неповаги до державних символів України; 2) невиконання або неналежне виконання в межах посадових обов'язків рішень державних органів та/або органів влади Автономної Республіки Крим, наказів, розпоряджень та доручень керівників, наданих у межах їхніх повноважень; 3) невиконання або неналежне

виконання посадових обов'язків; 4) перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу злочину або адміністративного правопорушення; 5) невжиття передбачених законом заходів щодо усунення конфлікту інтересів; 6) порушення обмежень щодо участі державного службовця у виборчому процесі, визначених виборчим законодавством; 7) порушення правил внутрішнього службового розпорядку; 8) порушення правил професійної етики державного службовця; 9) прогул, тобто відсутність державного службовця на робочому місці більше трьох годин підряд протягом робочого дня без поважних причин; 10) поява державного службовця на робочому місці у нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння.

У ДМСУ до 2013 р. питання службової дисципліни регулював Дисциплінарний статут митної служби України. За цим статутом **П.с.д.** визначалось як протиправне, винне (умисне чи необережне) діяння (дія чи бездіяльність) посадової особи митної служби, тобто невиконання урочистого зобов'язання посадових осіб митної служби, зокрема невиконання або неналежне виконання нею своїх службових обов'язків, перевищення по-

вноважень, порушення обмежень і заборон, установлених законодавством з питань проходження служби в митних органах, або вчинення інших дій які дискредитують не тільки посадову особу митної служби, а й митну службу України.

Посадові особи органів доходів і зборів України за вчинення **П.с.д.** несуть відповідальність відповідно норм ЗУ «Про державну службу».

За вчинення **П.с.д.** на посадову особу накладають дисциплінарне стягнення. Існує загальне правило, що дисциплінарне стягнення має від-

повідати характеру і тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку та ступеню вини суб'єкта відповідальності. Під час визначення виду дисциплінарного стягнення враховуються характер дисциплінарного проступку, обставини, за яких він вчинений, настання тяжких наслідків, добровільне відшкодування завданої шкоди, попередня поведінка суб'єкта відповідальності та його ставлення до виконання службових обов'язків.

Царенко В.І.

ПОРЯДОК ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ НА МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ ВЛАСНОГО СПОЖИВАННЯ – законодавчо встановлена кількість, вартість та вага продуктів харчування, яку дозволено ввозити фізичним особам (резидентам і нерезидентам) для власного споживання. Відповідно до МКУ громадянам дозволяється:

1) ввозити на митну територію України харчові продукти для власного споживання на загальну суму, яка не перевищує еквівалент 200 євро на одну особу, в таких обсягах: в упаковці виробника, призначені для роздрібною торгівлі, – у кількості не більше ніж одна упаковка або загальною масою, яка не перевищує 2 кілограмів, кожного найменування на одну особу; без упаковки – у кількості, що не перевищує 2 кілограмів кожного найменування на одну особу; без упаковки – неподільного продукту, готового до безпосереднього вживання, у кількості не більше ніж по одному найменуван-

ню на одну особу. Під час ввезення громадянами на митну територію України зазначених харчових продуктів здійснюється їх декларування (шляхом вчинення дій, усно або письмово за бажанням власника таких продуктів або на вимогу посадової особи митниці).

2) пересилати харчові продукти вагою до 10 кг в упаковці виробника, що надходять на адресу громадян у міжнародних поштових або експрес-відправленнях;

Згідно МКУ громадяни, які досягли 18-річного віку, можуть ввозити алкогольні напої на митну територію України в ручній поклажі або супроводжуваному багажі без сплати митних платежів та без письмового декларування у таких кількостях із розрахунку на одну особу: 5 літрів пива, 2 літри вина, 1 літр міцних (із вмістом спирту більш як 22 %) алкогольних напоїв.

Мартинюк В.П.

ПОРЯДОК ВЗЯТТЯ ПРОБ (ЗРАЗКІВ) ТОВАРІВ – регулюється МКУ та передбачає взяття проб (зразків) товарів здійснюється посадовими особами органів митного контролю в рамках процедур митного контролю та митного оформлення з метою встановлення характеристик, визначальних для: 1) класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД; 2) перевірки задекларованої митної вартості товарів; 3) встановлення країни походження товарів; 4) встановлення належності товарів до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, сильнотоксичних чи отруйних речовин; 5) встановлення належності товарів до предметів, що мають художню, історичну чи археологічну цінність; 6) встановлення належності товарів до таких, що виготовлені з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

Взяття проб (зразків) товарів проводиться уповноваженими посадовими особами органу доходів і зборів на підставі вмотивованого письмового рішення керівника цього органу або особи, яка виконує його обов'язки. У разі проведення огляду і переогляду ручної поклажі та багажу за відсутності громадянина чи уповноваженої ним особи взяття проб (зразків) повинно здійснюватися у присутності двох понять. З дозволу органу доходів і зборів можуть також братися проби (зразки) товарів, що

зберігаються на митному складі, складі тимчасового зберігання. При вивезенні товарів з митної території України взяття проб (зразків) товарів може здійснюватися тільки в органі доходів і зборів відправлення. При цьому проби (зразки) можуть братися до завантаження товарів у транспортний засіб, за умови забезпечення надійної ідентифікації всіх товарів, призначених для завантаження. Взяття проб (зразків) товарів, що перебувають під митним контролем, посадовими особами інших державних органів, а також декларантами або уповноваженими ними особами здійснюється спільно з посадовими особами відповідного органу митного контролю.

Декларанти або уповноважені ними особи мають право бути присутніми під час взяття проб (зразків) товарів посадовими особами органу доходів і зборів та інших державних органів. Органи доходів і зборів повинні бути ознайомлені з результатами проведених досліджень (аналізів, експертиз) проб (зразків) товарів, взятих іншими державними органами, декларантами або уповноваженими ними особами, не пізніше наступного робочого дня після їх отримання зазначеними органами та особами, а також отримати примірники результатів таких досліджень (аналізів, експертиз). Декларанти або уповноважені ними особи сприяють посадовим особам органів доходів і зборів

під час взяття проб (зразків) товарів і здійснюють вантажні та інші необхідні операції. Окрема митна декларація на проби (зразки) товарів не подається за умови, що відомості про них будуть наведені в митній декларації, яка подається щодо всіх товарів, які переміщуються через митний кордон України.

Для великогабаритних і технічно складних товарів (машини, технологічні лінії, промислові конструкції тощо) органи доходів і зборів можуть вимагати від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності надання тільки техніко-технологічної документації. Достовірною техніко-технологічною документацією вважаються офіційно видані книги, державні та галузеві стандарти, технічні умови, специфікації, каталоги, креслення і паспортні дані на виріб виробника.

Проби (зразки) товарів, крім великогабаритних і технічно складних (машини, технологічні лінії, промислові конструкції тощо), беруться в мінімальній кількості у двох примірниках (досліджуваний та контрольний), кожен з яких є достатнім для проведення дослідження. У разі якщо взяття контрольних проб (зразків) товарів з об'єктивних причин не видається можливим (одиночний товар, обмежена кількість, вміст поштового відправлення тощо), проби (зразки) товарів беруться в одному примірнику (досліджуваному). Нормативи взяття проб (зразків) товарів установлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Взяття проб (зразків) здійснюється з обов'язковим дотриманням правил техніки безпеки та пожежної безпеки. Про взяття проб (зразків) товарів складається акт за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. На кожну взятую пробу (зразок) накладається окреме митне забезпечення.

Декларанти або уповноважені ними особи

ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ ЕМБЛЕМИ І ПРАПОРА ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ТА ШТАНДАРТА ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

— емблема і прапор Державної митної служби України були офіційними відмітними символами, що вказували на належність до ДМСУ.

Емблема ДМСУ встановлювалася у службовому кабінеті Голови ДМСУ, а також використовувалася на прапорі ДМСУ, штандарті Голови ДМСУ, на знаках розрізнення форменого одягу посадових осіб митних органів України, відомчих заохочувальних відзнаках, на бланках службової документації, печатках, транспортних і спеціальних засобах, будинках та спорудах ДМСУ. Прапор ДМСУ встановлювався на будинках і спорудах ДМСУ, крім тих, що розташовані в пунктах пропуску через державний кордон України. Штандарт Голови

повинні бути ознайомлені з результатами проведеного дослідження (аналізу, експертизи) проб та зразків товарів і отримати від органу доходів і зборів, який призначив таке дослідження (аналіз, експертизу), примірники цих результатів не пізніше наступного робочого дня після проведення дослідження (аналізу, експертизи) або отримання примірників результатів такого дослідження (аналізу, експертизи) від інших державних органів.

Органи доходів і зборів не відшкодовують витрат, здійснених декларантом або уповноваженою ним особою внаслідок взяття проб (зразків) товарів, що перебувають під митним контролем. Витрати на проведення дослідження (аналізу, експертизи) проб (зразків) товарів, здійснені органами доходів і зборів, не відшкодовуються декларантом або уповноваженою ним особою, крім випадків, коли таке дослідження (аналіз, експертиза) проводиться з ініціативи зазначених осіб. За бажанням декларанта або уповноваженої ним особи, за умови забезпечення сплати митних платежів відповідно до обраного митного режиму, товари, проби (зразки) яких взяті для проведення дослідження (аналізу, експертизи), випускаються органом митного контролю до одержання результатів відповідних досліджень (аналізів, експертиз), якщо вони не підпадають під дію встановлених законодавством України заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України. З метою встановлення характеристик товару, необхідних для його митного оформлення, органи митного контролю можуть письмово, у тому числі з використанням засобів інформаційних технологій, затребувати з підприємств-виробників, суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та громадян наявну у них техніко-технологічну документацію про склад, фізико-хімічні властивості товарів, інформацію про основні технологічні стадії їх виробництва та призначення.

Потушинська О.П.

ДМСУ встановлювався у службовому кабінеті Голови Державної митної служби України.

Відтворення зображень емблеми і прапора ДМСУ, штандарта Голови Державної митної служби України могло бути виконано в одноколірному варіанті і допускалося у пропорціях, що відповідали меті їх застосування. Зображення емблеми і прапора ДМСУ, штандарта Голови Державної митної служби України допускалося на друкованій, рекламно-інформаційній та сувенірній продукції, кіно-, відео- та фотоматеріалах, що видавалися (виготовлялися) ДМСУ або на її замовлення. В інших випадках порядок використання емблеми і прапора ДМСУ та порядок їх виготовлення встановлювався Головою Державної митної служби України.

Фрадинський О.А.

ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ, ЗАТРИМАНИХ ОРГАНАМИ МИТНО-

ГО КОНТРОЛЮ ЧИ КОНФІСКОВАНИХ СУДАМИ ЗА ПОДАННЯМ ОРГАНІВ МИТНОГО КОНТРОЛЮ

– визначається ЗУ від 21.09.1999 № 1068 «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей».

Культурні цінності, вилучені митними або правоохоронними органами, а також конфісковані за рішенням суду, передаються безоплатно Міністерству культури України, Головному архівному управлінню, які забезпечують їх зберігання, експертизу та інформацію про них з метою уточнення права власності на них. Після встановлення права власності на зазначені культурні цінності вони передаються в установленому порядку їх законному власнику чи уповноваженій ним особі. Витрати на зберігання та експертизу культурних цінностей відшкодовує власник, якщо інше не передбачено законодавством України або рішенням суду.

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ. Митний контроль товарів та інших предметів, які переміщуються в міжнародних поштових відправленнях (МПВ), здійснюється виключно в належним чином обладнаних операторах поштового зв'язку службових приміщеннях, у яких встановлюється зона митного контролю. Кількісний склад посадових осіб підрозділу митниці (ПМ) в міжнародному місці поштового обміну (ММПО) встановлюється митницею з урахуванням обсягів МПВ і має забезпечувати якість митного контролю та митного оформлення у встановлені терміни.

ПМ та ММПО узгоджують технологічну схему оброблення, митного контролю вхідних, вихідних та транзитних депеш, узгоджують технологічну схему оброблення, митного контролю і митного оформлення товарів та інших предметів, які переміщуються в МПВ. Митний контроль товарів та інших предметів, що містяться в МПВ, здійснюється за відсутності відправника (одержувача) МПВ.

Митний контроль МПВ здійснюється оглядовою комісією в складі трьох осіб – однієї посадової особи ПМ та двох працівників ММПО – у спеціально виділених приміщеннях, обладнаних з урахуванням обсягу роботи. Розпакування, зважування та упакування МПВ здійснюються працівниками ММПО в присутності посадової особи ПМ. Товари та інші предмети, які переміщуються в МПВ, окрім митного контролю, можуть підлягати санітарному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному та іншим видам контролю. Митне оформлення товарів та інших предметів, які переміщуються в МПВ, може бути завершене тільки після закінчення цих видів контролю.

Митний контроль товарів та інших предметів, які переміщуються в МПВ, здійснюється посадовими особами митниці шляхом перевірки документів, необхідних для такого контролю, митного огляду, переогляду, обліку предметів у МПВ, а також іншими способами, що не суперечать законодавству України.

Якщо вилучені або конфісковані культурні цінності обернені відповідно до закону в дохід держави, Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей вирішує питання про безоплатну передачу цих культурних цінностей для постійного зберігання в державну частину музейного, бібліотечного та архівного фондів або релігійним організаціям. Повернення незаконно ввезених в Україну культурних цінностей здійснюється відповідно до законодавства України або за рішенням суду. Незаконно ввезені в Україну культурні цінності, що повертаються, звільняються від сплати мита, митних та інших зборів. Усі витрати, пов'язані з поверненням культурних цінностей, несе сторона, що вимагає їх повернення.

Калашникова О.Л.

Митний огляд МПВ здійснюється, як правило, без їх розпакування, з використанням технічних засобів контролю. Митний огляд з розпакуванням МПВ здійснюється в таких випадках:

- якщо товари та інші предмети в МПВ задекларовано загальним найменуванням або нерозбірливо;
- якщо товари та інші предмети в МПВ підлягають контролю з боку інших державних органів контролю;
- якщо товари та інші предмети в МПВ підлягають оподаткуванню згідно із законодавством України;
- за відсутності митної декларації CN 23 та ярлика «Митниця CN 22» або в разі їх незаповнення;
- якщо згідно з вимогами поштових правил МПВ є дефектним (пошкодження оболонки, невідповідність заявленій вазі тощо).

При цьому в двох останніх випадках МПВ пред'являються до митного огляду разом з актом форми 51, який складається працівниками ММПО. Про розходження у вазі, у кількості товарів та інших предметів, а також за наявності будь-яких дефектів, виявлених при здійсненні митного огляду МПВ, працівниками ММПО складається в трьох примірниках акт за формою 51, який підписується членами оглядової комісії. Один примірник такого акта передається ПМ.

Для здійснення митного контролю товарів та інших предметів, що надходять в Україну в МПВ (крім бандеролей та листів з укладенням предметів, які підлягають митному контролю), працівники ММПО пред'являють посадовим особам ПМ у зону митного контролю перелік, складений за встановленим Державним комітетом зв'язку та інформатизації України зразком, та МПВ, наведені в ньому, разом з митними деклараціями CN 23, супровідними адресами на бланках CP 71 та іншими потрібними документами. По одному примірнику переліку та митної декларації CN 23 залишається в ПМ.

Бандеролі з друкованою продукцією, листи з укладеннями предметів, які підлягають митному

контролю, а також посилки, дрібні пакети, відправлення з оголошеною цінністю, відправлення з позначкою EMS пред'являються ПМ за накладною форми 16 разом із супровідними документами до них у разі їх наявності. Митний контроль їх здійснюється з використанням технічних засобів. По одному примірнику накладної форми 16 та митної декларації CN 23 в разі її наявності залишається в ПМ.

Для здійснення митного огляду товарів та інших предметів, що пересилаються в МПВ з України, ММПО пред'являють посадовим особам ПМ у зону митного контролю накладну форми 16 та МПВ, наведені в ній, разом з митними деклараціями CN 23, супровідними адресами на бланках СР 71 та іншими потрібними документами. По одному примірнику накладної форми 16 та митної декларації CN 23 залишається в ПМ. За наявності документів, необхідних для митного оформлення МПВ, ПМ здійснює митне оформлення МПВ у термін, що не перевищує:

- для відправлень міжнародної прискореної пошти (EMS) з товарними вкладеннями – 2 доби, для письмової кореспонденції – 12 годин;

- для інших МПВ: з товарними вкладеннями – 5 дб, для письмової кореспонденції – 48 годин.

У разі збільшення обсягів надходжень МПВ у передсвяткові дні цей термін може бути збільшений до 10 дб. Мішки з порожньою тарою, що пересилаються за межі України або надходять в Україну з-за кордону, пропускаються за наявності на них непошкоджених plomb, відбитків печаток, перев'язу ММПО. При цьому відмітки ПМ у ММПО на накладних CN 37, CN 38, CN 41 не проставляються.

Не підлягають пропуску через митний кордон України в МПВ предмети: заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України; відправлені з порушенням митних правил, активів Всесвітньої поштової конвенції, та нормативно-правових актів, що застосовуються у сфері надання послуг поштового зв'язку; на переміщення яких через митний кордон України встановлено обмеження внаслідок застосування державних заходів нетарифного регулювання (ліцензування, сертифікації тощо) або щодо яких діє дозвільна

система з боку державних органів контролю, у разі відсутності відповідних дозвільних документів.

Предмети, які заборонені до переміщення через митний кордон України та мають ознаки контрабанди або порушення митних правил, затримуються і зберігаються митницею до прийняття рішення щодо подальшого розпорядження ними в установленому порядку. У разі відсутності ознак контрабанди або порушення митних чи поштових правил МПВ з предметами, забороненими до переміщення через митний кордон України, пропуску в Україну не підлягають і повертаються за місцем міжнародного поштового обміну відправникам МПВ.

МПВ з предметами, на переміщення яких через митний кордон України встановлено обмеження, у встановленому порядку зберігаються оператором поштового зв'язку під митним контролем до подання ПМ відповідних дозвільних документів або до закінчення встановленого поштовими правилами терміну зберігання МПВ. В останньому разі на супровідних документах та переліках (накладних форми 16) таких МПВ посадовою особою митниці проставляється штамп «Не підлягає пропуску через митний кордон України з причини _____» і МПВ у встановленому порядку повертаються оператором поштового зв'язку відправникам.

Відповідно до правил поштового зв'язку матеріальну відповідальність за втрату, крадіжку, пошкодження МПВ перед відправниками (одержувачами) МПВ несуть оператори поштового зв'язку. До їх компетенції належать також розпорядження МПВ, не пропущених згідно із законодавством України, та інформування відправників про причини їх повернення. При поверненні МПВ за митний кордон України працівники ММПО пред'являють їх ПМ разом із супровідними документами для анулювання службових відміток у разі їх наявності. Причину повернення таких МПВ зазначає ММПО на бланку форми CN 15. При поверненні в Україну МПВ, які з будь-яких причин не були видані адресату за кордоном, митницею платежі не нараховуються.

Фрадинський О.А.

ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ – здійснюється у пунктах пропуску через Державний кордон України.

Відповідно до законодавства у пунктах пропуску через державний кордон України контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами порядку переміщення культурних цінностей здійснює мистецтвознавець, а у разі його відсутності – посадова особа органу митного контролю.

Культурні цінності, що вивозяться з України,

декларуються в установленому законодавством порядку органу митного контролю України, який здійснює контроль за їх переміщенням та митне оформлення. Під час здійснення контролю мистецтвознавець (у разі його наявності) та посадова особа органу митного контролю зв'язують подані культурні цінності з інформацією, що міститься у свідоцтві та доданих до нього переліку і фотографіях, оформлених відповідно до вимог, визначених законодавством. Свідоцтво залишається в органі митного контролю, який здійснив їх митне оформлення.

Калашникова О.Л.

ПОРЯДОК І ФОРМИ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ. Суми митних платежів сплачуються в готівковій формі через касу органу митного контролю чи фінансової установи або у безготівковій формі через фінансову установу, крім випадків, передбачених МКУ та законами України. МКУ встановлено, що суми митних платежів, нараховані органом митного контролю, підлягають сплаті до державного бюджету платником податків безпосередньо на єдиний казначейський рахунок. Перерахування сум митних платежів до державного бюджету України із зазначених рахунків здійснюється органом митного контролю.

Митні платежі сплачуються у валюті України. В окремих випадках, перелік яких встановлюється КМУ, митні платежі можуть бути сплачені в іноземній валюті за курсом, встановленим НБУ. Перерахунок сум митних платежів, визначених у валюті України, в іноземну валюту для цілей сплати митних платежів, обчислених у валюті України, здійснюється за курсом, встановленим НБУ, що діє

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНУ. Акцизний податок – непрямий податок на споживання підакцизних товарів (продукції), що включається до ціни таких товарів (продукції). Відповідно до ПКУ визначено групи підакцизних товарів: спирт етиловий та інші спиртові дистиляти; алкогольні напої, пиво солодове; тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ; легкові автомобілі, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.

Об'єктом оподаткування акцизним податком є ввезення підакцизних товарів на митну територію України, а також операції із реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів, що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування до закінчення строку, відповідно до ПКУ. Операції, які не підлягають оподаткуванню – операції із вивезення підакцизних товарів платником податку за межі митної території України, а також операції із ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів, у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера, для їх повернення експортеру.

Операції, що звільнені від оподаткування: ввезення підакцизних товарів для офіційного та особистого використання дипломатичними та консульськими представництвами іноземних держав; ввезення на митну територію України усіх підакцизних товарів, що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів, за умови пред'явлення органу митного контролю ліцензії на право виробництва (крім виробництва нафто-

на день подання митної декларації, а у разі якщо обов'язок із сплати митних платежів не пов'язаний з поданням митної декларації, – на день фактичної сплати.

Митні платежі можуть бути сплачені в будь-якій іншій формі, передбаченій законом. На вимогу платника податків органу митного контролю зобов'язані видати підтвердження сплати митних платежів у письмовій формі. Питання порядку справляння митних платежів врегульовані і в міжнародних договорах, учасницею яких є і Україна. Серед таких міжнародних угод можна виділити оновлену Конвенцію про спрощення та гармонізацію митних процедур та Протокол про Єдиний порядок справляння митних платежів в державах-учасниках СНД. В Конвенції передбачено порядок справляння та повернення митних платежів в аспекті функціонування кожного виду митного режиму, натомість в Протоколі передбачено порядок без врахування виду обраного митного режиму.

Гармаш Є.В.

продуктів); ввезення на митну територію України підакцизних товарів (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів) як міжнародної технічної допомоги або як гуманітарної допомоги; ввезення акредитованими державними випробувальними лабораторіями та/або суб'єктами господарювання, еталонних чи тестових зразків тютюнових виробів (не призначених для продажу вроздріб) для проведення досліджень чи випробувань. Окремо, у ПКУ, передбачається, що усі підакцизні товари, які тимчасово ввозяться на митну територію України для показу чи демонстрації, якщо вони залишаються у власності нерезидентів та їх використання на території України не має комерційного характеру, пропускаються через митний кордон України без сплати акцизного податку під зобов'язання про вивезення таких товарів у такому ж стані, за умови надання гарантій (грошової застави) органу митного контролю.

Порядок визначення бази оподаткування акцизним податком встановлено ПКУ, відповідно до застосування: адвалорної ставки – виходячи із вартості підакцизних товарів за максимальними роздрібними цінами, без урахування акцизного податку та ПДВ; специфічних ставок – виходячи із суми метричних одиниць виміру, ваги, об'єму, кількості або іншого натурального показника. Застосовуються до підакцизних товарів (продукції) таких як: спирт етиловий, алкогольні напої, нафтопродукти, скраплений газ, транспортні засоби. Також можливе застосування одночасно адвалорної та специфічної ставки – комбінована ставка, що застосовується до тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну.

Ставки акцизного податку, визначені в ПКУ, не є постійними, а щорічно переглядаються КМУ

з внесенням змін до 1 червня відповідного року. Пільги з оподаткування акцизним податком при ввезенні стосуються нафтопродуктів, а саме: легкі дистилляти (код згідно з УКТ ЗЕД 2710 11 11 00) та важкі дистилляти (код згідно з УКТ ЗЕД 2710 19 31 30) можуть ввозитися в Україну в якості сировини для виробництва етилену без сплати акцизного податку. До отримання цих дистиллятів виробниками має видаватися податковий вексель на суму акцизного податку, нарахованого на обсяг нафтопродуктів на строк до 90 календарних днів.

Датою виникнення податкових зобов'язань у випадку імпорту на митну територію України, згідно

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПЛАТИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ АБО ЧАСОМ РОБОТИ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ.

Митне оформлення відповідно до МКУ визначено як виконання органом митного контролю дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів. У той же час митне оформлення можна розглядати як обов'язок осіб, що переміщують товари, пройти певну процедуру – послідовні дії органів митного контролю щодо легалізації переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон.

Законодавчо визначено місце і час проведення митного оформлення. Воно здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів органів доходів і зборів протягом часу. Згідно з міжнародними договорами митне оформлення у пунктах пропускання через митний кордон України може здійснюватися цілодобово. Зі вступом України до Світової організації торгівлі 16 травня 2008 р. у національному митному законодавстві було зроблено кроки до гармонізації його норм із міжнародними вимогами. Так було відмінено митні збори, замість яких запроваджено плату за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування органів доходів і зборів або поза робочим часом. На прохання осіб, що переміщують через митний кордон України товари і транспортні засоби, митне оформлення може здійснюватися поза місцем розташування органів митного контролю, а також поза робочим часом, встановленим для органів митного

ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ. ПДВ – непрямий податок, справляння якого здійснюється на кожному етапі продажу. Ряд товарів та послуг, видів діяльності повністю або частково звільняються від оподаткування ПДВ.

Згідно з ПКУ, при перетині митного кордону України платником ПДВ є будь-яка особа, яка ввозить товари в обсягах, які підлягають оподаткуванню

но з ПКУ, є дата подання митної декларації або дата нарахування податкового зобов'язання органом митного контролю. Строки сплати податкових зобов'язань для імпортованих підакцизних товарів (крім маркованої продукції) – до або в день подання митної декларації; для імпортерів маркованої підакцизної продукції – при придбанні марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації. Що стосується декларації з акцизного податку, то імпортери алкогольних напоїв та тютюнових виробів мають подавати її щомісяця не пізніше 20 числа наступного періоду.

Мартинюк В.П.

контролю, на умовах, визначених МКУ.

За митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування органів доходів і зборів або поза робочим часом, органами митного контролю із заінтересованих осіб справляється плата в порядку та у розмірах, установлених КМУ. Розмір такої плати не може перевищувати вартості фактичних витрат органів митного контролю на вчинення зазначених дій. Плата за митне оформлення справляється у розмірах: 20 євро за годину роботи у робочі дні; 40 євро за годину у надурочний, нічний час або у вихідні дні; 50 євро – у святкові та неробочі дні. Дані ставки розраховуються за годину роботи, незалежно від кількості посадових осіб, що беруть участь у митному оформленні, при цьому кожна неповна година інспектора обліковується як повна робоча година.

Плата за митне оформлення справляється до або на момент здійснення митного оформлення та закріплюється у митній декларації або у митній квитанції МД-1 (якщо МД не подається) у національній валюті, розрахованій за курсом НБУ, встановленим на дату подання декларації чи оформлення квитанції. Плата за митне оформлення відноситься до обов'язкових митних платежів, що носять компенсаційний характер, оскільки сплачуються фізичними та юридичними особами за надання їм державними органами певних послуг (митного оформлення) та за своєю правовою природою є платежами адміністративного характеру. Крім того, даний платіж не віднесено до переліку загальнодержавних та місцевих податків чи зборів (платежів), а тому він не включається до бази оподаткування податком на додану вартість.

Мартинюк В.П.

ню. На таку особу покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до МКУ.

В Україні ПДВ розраховується за двома ставками: базова ставка – 20% від бази оподаткування, що додається до ціни товарів (робіт, послуг); при експорті товарів та супутніх такому експорту послуг ставка податку становить 0% до бази оподаткування. Товари вважаються вивезеними (експортованими) платником податку за межі митної

території України в разі, якщо їх вивезення засвідчене належно оформленою митною декларацією.

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку:

1. Ввезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі імпорту або реімпорту (імпорту). З метою оподаткування до імпорту також прирівнюється: ввезення з-за меж митного кордону України на митну територію України товарів (супутніх послуг) за договорами лізингу (оренди) (у тому числі у разі повернення об'єкта лізингу лізингодавцю-резиденту або іншій особі за дорученням такого лізингодавця), застави, та іншими договорами, які не передбачають передання права власності на такі товари (майно) або передбачають їх обмін на корпоративні права чи цінні папери, у тому числі якщо таке ввезення пов'язане із поверненням товарів у зв'язку з припиненням дії зазначених договорів; поставка товарів з території безмитних магазинів на митну територію України для їх вільного обігу (крім території інших безмитних магазинів); поставка продуктів переробки (готової продукції) з митного режиму переробки на митній території України на митну територію України для їх вільного обігу; в інших випадках, передбачених МКУ.

2. Вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту. З метою оподаткування до експорту товарів також прирівнюється: вивезення товарів (супутніх послуг) за межі митного кордону України за договорами фінансового лізингу (оренди) (у тому числі у разі повернення об'єкта фінансового лізингу лізингодавцю-нерезиденту або іншій особі за дорученням такого лізингодавця), застави та іншими договорами, які не передбачають передання права власності на такі товари (майно) або передбачають їх обмін на корпоративні права чи цінні папери, у тому числі якщо таке вивезення пов'язане із припиненням дії зазначених договорів; поставка товарів (супутніх послуг) з митної території України на території безмитних магазинів; передача товарів, оформлених у митному режимі експорту, під митний режим митного складу, для подальшого вивезення таких товарів з митної території України; в інших випадках, визначених МКУ.

3. Постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.

База оподаткування операцій з постачання товарів, ввезених на митну територію України, визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче митної вартості товарів, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита,

за винятком податку на додану вартість, що включаються в ціну товарів/послуг. Визначена вартість перераховується в українські гривні за валютним курсом НБУ, що діяв на кінець операційного дня, що передує дню, в якому товар (товарна партія) вперше підпадає під режим митного контролю відповідно до митного законодавства.

Для визначення суми ПДВ при імпорті товарів застосовується формула:

$$\text{ПДВ} = \text{МВ} \times \text{Ст},$$

де ПДВ – податок на додану вартість; МВ – митна вартість; Ст – ставка ПДВ.

Митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України на підставі договору купівлі-продажу або міни, визначається на основі ціни, яку було фактично сплачено або яка підлягає сплаті за ці товари на момент перетинання митного кордону України. До митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються), також включаються фактичні витрати, якщо вони не були раніше до неї включені: на навантаження, вивантаження, перевантаження, транспортування та страхування до пункту перетинання митного кордону України; комісійні та брокерські винагороди; ліцензійні та інші платежі за використання об'єктів права інтелектуальної власності, які покупець повинен прямо чи побічно здійснити як умову продажу (експорту) товарів, які оцінюються.

Датою виникнення податкових зобов'язань при ввезенні товару є дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Для поміщення товарів у митний режим експорту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму повинна провести дії передбачені МКУ, а саме: подати органу митного контролю, що здійснює випуск у митному режимі експорту, документи на такі товари; сплатити митні платежі, якими відповідно до закону обкладаються товари під час вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту; у випадку, встановлених законодавством, подати органу митного контролю дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з вивезення товарів у третю країну (реекспорт).

Обчислення та сплату ПДВ за товари, які ввезені на територію України, здійснюють до і після митного оформлення на основі митної декларації, в якій нарахована сума податку виділяється окремим рядком.

Мартинюк В.П.

ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ СТАТУСУ ГАРАНТА

– встановлена МКУ послідовність дій юридичної особи, що має намір отримати статус гаранта. Для цього юридична особа повинна отримати офіційне підтвердження: 1) для банківських установ – у

передбачених законодавством випадках від НБУ – про дотримання (виконання) встановлених для цих установ нормативів, які забезпечують безумовне виконання платіжних зобов'язань перед державним бюджетом; 2) від контролюючого ор-

гану за місцем реєстрації юридичної особи як платника податків – про відсутність збитковості та відсутність заборгованості із сплати податків і зборів до бюджетів всіх рівнів за останні три календарні роки; 3) для банківських установ – від незалежної аудиторської компанії, внесеної до Реєстру аудиторів банків НБУ, яка здійснює аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, – позитивний аудиторський висновок за останні три звітні роки.

Строк перевірки органом доходів і зборів відсутності заборгованості перед органами доходів і зборів за попередньо наданими гарантіями не перевищує трьох робочих днів з дня подання юридичною особою заяви на отримання статусу гаранта і документів, визначених МКУ. Висновок про результати такої перевірки у довільній формі за підписом керівника органу доходів і зборів не пізніше одного робочого дня надсилається юридичній особі, а його копія додається до інших документів.

Взаємовідносини між Міндоходів та гарантами

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГОТІВКИ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – законодавчо регламентований порядок та обсяги готівки і банківських металів, який дозволено переміщувати через митний кордон держави. Переміщення через митний кордон України іноземної валюти, валюти України та банківських металів може здійснюватися фізичними та юридичними особами шляхом їх ввозу, вивозу або пересилання.

Затверджений наступний порядок переміщення готівки та банківських металів через митний кордон України: фізична особа має право ввозити в Україну та вивозити за межі України готівку в сумі, що не перевищує в еквіваленті 10 000 євро, без письмового декларування у органі доходів і зборів; фізична особа – резидент має право ввозити в Україну та вивозити за межі України готівку в сумі, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро, за умови письмового декларування органу доходів і зборів в повному обсязі та за наявності документів, що підтверджують зняття готівки з рахунків у банках (фінансових установах), виключно на ту суму, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро. Строк дії таких документів 30 календарних днів, починаючи з дня видачі; фізична особа – нерезидент має право ввозити в Україну готівку в сумі, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро, за умови письмового декларування у органі доходів і зборів в повному обсязі; фізична особа – нерезидент має право вивозити за межі України готівку в сумі, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро, якщо сума готівки, що вивозиться, не перевищує суми готівки, письмово задекларованої цією особою органом доходів і зборів при ввезенні в Україну. Вивезен-

ня готівки у такому випадку здійснюється за умови її письмового декларування органу доходів і зборів в повному обсязі; юридична особа ввозить готівку в Україну або вивозить її за межі України через повноважного представника без обмеження суми на умовах письмового декларування відповідному органу доходів і зборів в повному обсязі; фізична особа – нерезидент має право вносити кошти на рахунки в уповноважених банках або виконувати інші операції в банках України на підставі митної декларації у випадках, передбачених законодавством України; фізична особа має право ввозити в Україну і вивозити за межі України банківські метали вагою, що не перевищує 500 г, у вигляді зливків і монет на умовах письмового декларування органу доходів і зборів в повному обсязі; фізична особа має право вивозити за межі України банківські метали вагою, що перевищує 500 г, у вигляді зливків і монет на підставі індивідуальної ліцензії на вивезення за межі України банківських металів та за умови письмового декларування органу доходів і зборів; банківські метали вагою, що перевищує 500 г, мають право ввозити в Україну виключно уповноважені банки; юридичні особи (крім уповноважених банків) не мають права ввозити в Україну і вивозити за межі України банківські метали, за винятком увезення в Україну юридичною особою-резидентом банківських металів, що виготовлені нерезидентом за договором про перероблення (афінаж) давальницької сировини, якщо ці банківські метали в повному обсязі продаються НБУ (Державній скарбниці України). Підставою для ввезення в Україну цих банківських металів є спеціальний дозвіл НБУ.

Документи на отримання статусу гаранта надсилаються на адресу Міністерства доходів і зборів України поштою або безпосередньо надаються заявником або уповноваженою ним особою. Адміністративна послуга щодо надання статусу гаранта надається на безоплатній основі. Міндоходів забезпечує регулярне (не рідше чотирьох разів на рік) оприлюднення зазначеного реєстру на своєму офіційному веб-сайті. Міндоходів веде реєстр гарантів та форм фінансових гарантій, що надаються ними відповідно до укладених угод, які затверджуються цим органом.

Прус Л.Р.

ня готівки у такому випадку здійснюється за умови її письмового декларування органу доходів і зборів в повному обсязі; юридична особа ввозить готівку в Україну або вивозить її за межі України через повноважного представника без обмеження суми на умовах письмового декларування відповідному органу доходів і зборів в повному обсязі; фізична особа – нерезидент має право вносити кошти на рахунки в уповноважених банках або виконувати інші операції в банках України на підставі митної декларації у випадках, передбачених законодавством України; фізична особа має право ввозити в Україну і вивозити за межі України банківські метали вагою, що не перевищує 500 г, у вигляді зливків і монет на умовах письмового декларування органу доходів і зборів в повному обсязі; фізична особа має право вивозити за межі України банківські метали вагою, що перевищує 500 г, у вигляді зливків і монет на підставі індивідуальної ліцензії на вивезення за межі України банківських металів та за умови письмового декларування органу доходів і зборів; банківські метали вагою, що перевищує 500 г, мають право ввозити в Україну виключно уповноважені банки; юридичні особи (крім уповноважених банків) не мають права ввозити в Україну і вивозити за межі України банківські метали, за винятком увезення в Україну юридичною особою-резидентом банківських металів, що виготовлені нерезидентом за договором про перероблення (афінаж) давальницької сировини, якщо ці банківські метали в повному обсязі продаються НБУ (Державній скарбниці України). Підставою для ввезення в Україну цих банківських металів є спеціальний дозвіл НБУ.

Мартинюк В.П.

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ – відповідно до МКУ, порядок при якому громадяни за умови дотримання вимог МКУ та інших актів за-

конодавства України можуть переміщувати через митний кордон України будь-які товари, крім тих, що заборонені до ввезення в Україну (у тому числі з метою транзиту) та вивезення з України. Згідно

МКУ до товарів, що не можуть бути пропущені через митний кордон України відносять: 1) товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено законом; 2) товари, на пропуск яких відповідно до закону потрібні дозволи інших державних органів, за відсутності цих дозволів (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів, а також харчових продуктів для власного споживання, що ввозяться громадянами в обсязі та в порядку, встановлених МКУ); 3) товари, що переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог МКУ та інших законів України, крім випадків, передбачених МКУ.

П. регулює умови пропуску та оподаткування товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності. У випадку переміщення громадянами-підприємцями через митний кордон України товарів, пов'язаних зі здійсненням ними підприємницької діяльності, митне оформлення здійснюється в порядку, встановленому МКУ та іншими законодавчими актами України для підприємств.

Відповідно до МКУ, який встановлює засоби та способи переміщення товарів, громадяни можуть перемішувати товари засобами авіаційного, водного, автомобільного й залізничного транспорту шляхом: вантажних відправлень; використання ручної поклажі; супроводжуваного багажу; несупроводжуваного багажу; міжнародних поштових відправлень; міжнародних експрес-відправлень. Громадянам, які в'їжджають на територію України або виїжджають з неї засобами автомобільного та залізничного транспорту, а також транспортними засобами особистого користування, дозволяється здійснювати декларування товарів, що переміщуються ними через митний кордон України, не залишаючи цих транспортних засобів.

Стосовно транзитних пасажирів, які не залишають транзитної зони, митний контроль не проводиться, однак органи доходів і зборів мають право вживати передбачених МКУ заходів у разі підозри щодо вчинення такими пасажирями порушення митних правил або контрабанди.

Митне оформлення товарів, що вивозяться за межі митної території України громадянами, може здійснюватися у будь-якому органі доходів і зборів на всій митній території України. Митне оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України громадянами (крім товарів, що переміщуються у несупроводжуваному багажі та у вантажних відправленнях, а також товарів за товарними позиціями 8701-8707, 8711, 8716 згідно з УКТ ЗЕД,

які підлягають державній реєстрації), здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон України.

Митне оформлення товарів, які ввозяться на митну територію України громадянами у несупроводжуваному багажі та вантажних відправленнях, здійснюється в органах доходів і зборів за місцем проживання або тимчасового перебування зазначених громадян, у місці кінцевого призначення транспортного засобу, що здійснював перевезення цих товарів, або, за заявою громадянина, – у пунктах пропуску через державний кордон України. Місця здійснення митного оформлення ввезених на митну територію України громадянами товарів за товарними позиціями 8701-8707, 8711, 8716 згідно з УКТ ЗЕД, що підлягають державній реєстрації.

Переміщення громадянами через митний кордон України трун з тілами (урн з прахом) чи останків померлих здійснюється на підставі письмової заяви цих громадян довільної форми та документів, визначених ЗУ «Про поховання та похоронну справу».

Відповідно до МКУ особисті речі, що переміщуються (пересилаються) громадянами через митний кордон України, підлягають декларуванню шляхом учинення дій, усно, або, за бажанням власника чи на вимогу органу доходів і зборів, письмово, не оподатковуються митними платежами та звільняються від подання документів, що видаються державними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, а також від застосування до них видів державного контролю.

При переміщенні товарів через митний кордон України, громадяни можуть скористатися двоканальною спрощеною системою митного контролю (ст. 366 МКУ), що дає громадянам змогу здійснювати декларування, обираючи один з двох каналів проходу (проїзду транспортними засобами особистого користування) через митний кордон України. Канал, позначений символами зеленого кольору («зелений коридор»), призначений для декларування шляхом вчинення дій громадянами, які переміщують через митний кордон України товари в обсягах, що не підлягають оподаткуванню митними платежами та не підпадають під встановлені законодавством заборони або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території і не підлягають письмовому декларуванню. Канал, позначений символами червоного кольору («червоний коридор»), призначений для всіх інших громадян.

Потушинська О.П.

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ОСОБИСТИХ НАГОРОД – регулюється ЗУ «Про вивезення, ввезення та повер-

нення культурних цінностей» від 21.09.1999 № 1068-XIV та Додатком 1 до пункту 1.5 Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тим-

часове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України, затвердженої Наказом Міністерства культури і мистецтв України від 22.04.2002 р. № 258.

У разі переїзду громадян на постійне місце проживання і до інших держав їм дозволяється вивозити особисті нагороди, на які є орденські книжки або нагородні посвідчення. Вивезення громадянами, які переїжджають на постійне місце проживання до іншої держави, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки.

Порядок вивезення державних нагород України з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння затверджено постановою КМУ від 21.06.2001 р. № 677. Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, нагороджені державними нагородами з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, мають право вивозити ці нагороди за наявності документів про нагородження ними у разі: переїзду на постійне місце проживання до інших країн за наявності документів, що підтверджують переїзд громадянина на постійне місце проживання до ін-

шої країни; виїзду за межі України для тимчасового перебування за умови надання митниці на кордоні зобов'язання про зворотне ввезення державних нагород в Україну.

Якщо громадяни, які відбувають на постійне місце проживання до іншої країни, вивозять успадковані ними державні нагороди з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, вони повинні подати до митниці для митного оформлення: документи, що підтверджують переїзд громадянина на постійне місце проживання до іншої країни; копію свідоцтва про смерть власника нагороди, засвідчену в установленому порядку; документи про нагородження; свідоцтво про право на спадщину.

У разі незаконного вивезення за межі України державних нагород з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, вони підлягають вилученню у порядку, передбаченому законодавством. Державні нагороди з дорогоцінних металів та/або дорогоцінного каміння, вилучені правоохоронними та органами митного контролю, конфіскуються згідно із законодавством, зраховуються в установленому порядку до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та передаються до Державного сховища дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння МФУ.

Калашникова О.Л.

ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ УСТАНОВ

– визначав процедуру присвоєння персональних звань державної митної системи України з 01.01.1993 по 01.01.2004 рр.

Могли встановлюватися такі персональні звання державної митної системи України: дійсний державний радник митної служби, дійсний радник митної служби 1, 2 та 3 рангу, радник митної служби 1, 2 та 3 рангу, інспектор митної служби 1, 2 та 3 рангу. Персональне звання дійсного державного радника митної служби України присвоювалося Президентом України за поданням КМУ. Персональні звання державного радника митної служби 1, 2, 3 рангів присвоювалися КМУ за поданням Голови ДМКУ або Головою ДМСУ. Інші персональні звання присвоювалися Головою ДМКУ (ДМСУ).

Відповідно до посад встановлювався такий перелік персональних звань:

По ДМКУ (ДМСУ): дійсний державний радник митної служби – Голова ДМКУ (ДМСУ); державний радник митної служби 1 рангу – Перший заступник Голови; 2 рангу – заступники Голови; 3 рангу – начальники управлінь; радник митної служби 1 рангу – заступники начальників управлінь, начальники відділів 2 рангу – начальники секторів, головні спеціалісти; радник митної служби 3 рангу – провідні спеціалісти, спеціалісти 1 категорії, керівник канцелярії, референти; інспектор митної служби 1 рангу – спеціалісти 2 категорії, спеціалісти без категорії, службовці та інші працівники.

По митних установах ДМКУ (ДМСУ): державний радник митної служби 3 рангу – начальник митниці; радник митної служби 1 рангу – начальник митниці; радник митної служби 1 рангу – заступники начальника митниці, начальники спеціалізованих митних установ; радник митної служби 2 рангу – начальники митних постів, відділи митниць, їх заступники, головні інспектори, головні спеціалісти; радник митної служби 3 рангу – старші інспектори митної служби, спеціалісти 1 категорії; інспектор митної служби 1 рангу – інспектори митної служби, спеціалісти 2 категорії.

Персональні звання, вказані в переліку, є найвищими для відповідної посади. Присвоєння персональних звань працівникам митних установ ДМКУ (ДМСУ) проводилося в послідовному порядку при позитивній атестації, відповідності посаді та в разі закінчення строку перебування у попередньому званні. Первинне персональне звання присвоювалося в період від двох до шести місяців з початку роботи в митній установі. Персональні звання присвоювалися в період роботи в митних органах та зберігалися (з виплатою надбавки встановленого розміру) при направленні на навчання в спеціалізовані навчальні заклади митної системи України. Персональне звання могло бути поновлено при поверненні працівника на роботу в митні органи не пізніше 2-х років після звільнення у передбачених чинним трудовим законодавством випадках за поданням керівника митної установи. Працівники митних установ позбавлялися пер-

сонального звання при звільненні за неналежне виконання чи одноразове грубе порушення службових обов'язків або порушення трудової дисципліни.

Установлювалися такі строки вислуги в кожному персональному званні: інспектор митної служби 1, 2, 3 рангів – 2 роки, радник митної служби 2, 3 рангів – 3 роки. Строки вислуги в персональних званнях «Радника митної служби 1 рангу», «Державного радника митної служби 1, 2, 3 рангів» не встановлювалися.

Особам, що були зараховані в митні установи і до цього не мали персональних звань, присвоювалося персональне звання «Інспектор митної служби 3 рангу».

Голова ДМКУ (ДМСУ) мав право присвоювати персональні звання без дотримання послідовності в таких випадках: за значні успіхи в роботі та відмінне виконання службових обов'язків присвоювати наступне персональне звання до закінчення встановленого строку перебування в попередньому званні, позачергове звання або присвоювати персональне звання на один ступінь вище того, що передбачене посадою; при присвоєнні на вищу посаду, але не більше як на два ступені вище того, у якому працівник перебуває; при призначенні на посаду керівника митної установи особи, що не

мали персонального звання; особам, що зараховуються в митні установи на інші керівні посади і до цього не мали персональних звань, присвоювати персональне звання на одну-дві ступені вище первинного («Інспектор митної служби 3 рангу»). Працівникам митних установ ДКМУ (ДМСУ), які прослужили встановлений термін в одному персональному званні, але мають суттєві недоліки в службовій діяльності або в поведінці, наступне персональне звання не присвоювалося.

Позбавляти звання або понижувати у званні осіб вищого керівного складу установ митної служби України мав право КМУ за поданням Голови ДМКУ (ДМСУ), інших осіб – Голова ДМКУ (ДМСУ) за поданням підрозділів ДМКУ (ДМСУ) та начальників митних установ. Службовим особам митних установ, що діють при ДМКУ (ДМСУ) і фінансуються з державного бюджету, персональні звання присвоюються Головою ДМКУ (ДМСУ) у встановленому порядку. Не підлягали атестації та не присвоювалися персональні звання особам, що займають посади молодшого обслуговуючого персоналу (електрики, сантехніки, вантажники, прибиральниці), працівники дитячих дошкільних закладів, будівельних груп, секретарі – друкарки, діловоди.

Корнійчук О.О.

ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

– визначав процедуру присвоєння спеціальних звань митної служби посадовим особам, іншим працівникам митних органів та організацій.

Посадовим особам митних органів присвоювалися спеціальні звання в межах відповідної категорії посад. Посадовій особі, що вперше призначена на посаду в митні органи, присвоювалося спеціальне звання інспектора митної служби 4 рангу. Працівникам митних органів та організацій, які не були посадовими особами та вперше призначалися на посаду в митному органі та організації, присвоювалось спеціальне звання молодшого інспектора митної служби. У разі присвоєння чергового спеціального звання в межах відповідної категорії посад для посадових осіб та інших працівників митних органів, організацій у встановлювався такий строк перебування у спеціальному званні: радник митної служби 2 рангу – 5 років; радник митної

служби 3 рангу – 4 роки; інспектор митної служби 1 рангу – 3 роки; інспектор митної служби 2 рангу – 3 роки; інспектор митної служби 3 рангу – 3 роки; інспектор митної служби 4 рангу – 3 роки; інспектор митної служби – 2 роки; молодший інспектор митної служби – 2 роки.

Строк перебування у спеціальному званні, найвищому для відповідної посади, не обмежувався. Строк перебування у спеціальному званні дійсного державного радника митної служби, державного радника митної служби 1-3 рангів, радника митної служби 1 рангу не встановлювався. Строк перебування посадової особи, працівника митно-

Погони дійсного державного радника митної служби

Погони державного радника митної служби 1, 2, 3 рангу

Погони радника митної служби 1, 2, 3 рангу

го органу та організації у відпустці для догляду за дитиною не зараховувався до строку перебування у спеціальному званні.

Спеціальні звання посадовим особам та іншим працівникам митних органів та організацій присвоювалися послідовно. Особі, призначеній на посаду з установленням випробувального строку, спеціальне звання присвоювалося після його закінчення. Спеціальні звання митної служби присвоювалися відповідно до займаних посад. Граничними спеціальними званнями митної служби України могли бути:

– у центральному органі виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи: Голова Держмитслужби – дійсний державний радник митної служби; перший заступник Голови Держмитслужби – державний радник митної служби 1 рангу; заступник Голови Держмитслужби, директор департаменту, радник Голови Держмитслужби – державний радник митної служби 2 рангу; заступник директора департаменту, заступник директора департаменту – начальник управління (відділу), начальник управління – державний радник митної служби 3 рангу; заступник начальника управління, начальник відділу, заступник начальника відділу, завідуючий сектором – радник митної служби 1 рангу; помічник Голови Держмитслужби, головний інспектор, головний спеціаліст – радник митної служби 2 рангу; провідний інспектор, провідний спеціаліст – радник митної служби 3 рангу; старший інспектор, спеціаліст 1 категорії – інспектор митної служби 1 рангу

Погони інспектора митної служби 1,2,3,4 рангу

– на митницях, митних постах: начальник митниці – державний радник митної служби 2 рангу; перший заступник начальника митниці – державний радник митної служби 3 рангу; заступник начальника митниці, заступник начальника митниці – начальник служби; начальник митного поста, штатна чисельність якого перевищувала 40 одиниць; начальник самостійного відділу (служби) митниці, штатна чисельність якого перевищувала 10 одиниць – радник митної служби 1 рангу; начальник самостійного відділу (служби) митниці, штатна чисельність якого не перевищувала 10 одиниць; начальник митного поста, штатна чисельність якого не перевищувала 40 одиниць; заступник начальника служби, заступник начальника служби – начальник відділу (сектору), заступник начальника митного поста, заступник начальника митного поста – начальник відділу (сектору) – радник митної служби 2 рангу; заступник начальника самостійного відділу митниці, заступник начальника самостійного відділу – начальник сектору, начальник відділу у складі підрозділу та його заступник, заступник начальника відділу у складі підрозділу – начальник сектору, начальник самостійного сектору – радник митної служби 3 рангу; начальник сектору у складі підрозділу, головний інспектор, головний спеціаліст – інспектор митної служби 1 рангу; провідний інспектор, провідний спеціаліст – інспектор митної служби 2 рангу; старший інспектор, спеціаліст 1 категорії – інспектор митної служби 3 рангу; інспектор, спеціаліст 2 категорії, спеціаліст – інспектор митної служби 4 рангу; водій, завідуючий складом, архівом, іншим підрозділом – інспектор митної служби.

– у спеціалізованих митних органах: керівник спеціалізованого митного органу – державний радник митної служби 2 рангу; перший заступник керівника спеціалізованого митного органу – державний радник митної служби 3 рангу; заступник керівника спеціалізованого митного органу – радник митної служби 1 рангу; начальник основного відділу (служби), завідуючий кафедрою – радник митної служби 2 рангу; заступник начальника основного відділу (служби), заступник завідуючого кафедрою, начальник відділу у складі підрозділу та його заступник, начальник самостійного сектору – радник митної служби 3 рангу; начальник сектору у складі відділу, головний інспектор, головний спеціаліст, старший викладач – інспектор митної служби 1 рангу; провідний інспектор, провідний

Погони курсанта

спеціаліст – інспектор митної служби 2 рангу; старший інспектор, спеціаліст 1 категорії – інспектор митної служби 3 рангу; інспектор, спеціаліст 2 категорії, спеціаліст – інспектор митної служби 4 рангу; водій, завідуючий складом, архівом, іншим підрозділом – інспектор митної служби.

– у митних організаціях: керівник митної організації – радник митної служби 1 рангу; перший заступник, заступник керівника митної організації – радник митної служби 2 рангу; начальник основного відділу (служби) – радник митної служби 3 рангу; заступник начальника основного відділу (служби), начальник відділу у складі підрозділу та його заступник, начальник самостійного сектору – інспектор митної служби 1 рангу; начальник сектору у складі відділу, головний інспектор, головний спеціаліст – інспектор митної служби 2 рангу; провідний інспектор, провідний спеціаліст – інспектор митної служби 3 рангу; старший інспектор, спеціаліст 1 категорії – інспектор митної служби 4 рангу; інспектор, спеціаліст, водій, завідуючий складом, архівом, іншим підрозділом – інспектор митної служби.

Посадовим особам та іншим працівникам митних органів та організацій спеціальні звання відповідно до займаних посад присвоювалися: дійсного державного радника митної служби – Президентом України за поданням КМУ; державного радника митної служби 1-3 рангів – Президентом України за поданням Голови Держмитслужби; радника митної служби 1-3 рангів посадовим особам та іншим працівникам митних органів та організацій, а також спеціальні звання інспекторів митної служби 3 і 4 рангів, інспекторів митної служби випускникам спеціалізованого вищого навчального закладу митної служби – Головою Держмитслужби; інспекторів митної служби 1-4 рангів, інспекторів митної служби та молодших інспекторів митної

служби – керівниками відповідних митних органів (за винятком митних постів).

Подання щодо присвоєння звання дійсного державного радника митної служби вносились КМУ Головою Держмитслужби. До подання додавались такі документи: біографічна довідка; копія документа про призначення на посаду; копія акта щодо присвоєння попереднього спеціального звання митної служби; копія першої сторінки та сторінки трудової книжки із записом про присвоєння попереднього спеціального звання митної служби.

Голова Держмитслужби мав право присвоювати посадовим особам та іншим працівникам митних органів та організацій, які сумлінно виконували службові обов'язки, – спеціальні звання в межах, визначених для відповідної посади, достроково, за умови перебування в попередньому спеціальному званні не менш як протягом половини встановленого строку.

Спеціальне звання, присвоєне посадовій особі, іншому працівнику митного органу та організації, зберігається за ними довічно. Позбавлення спеціального звання здійснювалось виключно за вироком суду у випадках, визначених ККУ. Про присвоєння та позбавлення спеціального звання робився відповідний запис у трудовій книжці. Особам, яким присвоєно спеціальні звання, виплачувались щомісячні грошові надбавки в установленних законодавством розмірах.

Особі, що була зарахована на навчання до навчального закладу за державним замовленням митної служби, присвоювалось звання курсанта. Термін перебування в спеціальному званні курсанта не встановлювався. Спеціальне звання курсанта присвоювалось керівником відповідного навчального закладу.

Корнійчук О.О.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

– конкурсний відбір на заміщення вакантних посад державних службовців третьої-сьомої категорій крім випадків, коли законами України встановлено інший порядок заміщення таких посад. Конкурс на заміщення вакантної посади державного службовця повинен забезпечувати конституційне право рівного доступу до державної служби громадян України.

Для проведення відбору кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців наказом (розпорядженням) керівника відповідного державного органу, який здійснює призначення на посаду державного службовця, утворюється конкурсна комісія у складі голови, секретаря і членів комісії. Очолює конкурсну комісію, як правило, заступник керівника державного органу. До складу конкурсної комісії входять представники кадрової та юридичної служб, а також окремих структурних підрозділів апарату державного органу. У держав-

ному органі з нечисленним апаратом (до п'яти осіб) конкурс може проводитися керівником цього органу або конкурсною комісією органу вищого рівня.

Переведення на рівнозначну або нижчу посаду в одному державному органі, а також просування по службі державних службовців, які зараховані до кадрового резерву чи успішно пройшли стажування у порядку, визначеному КМУ, може здійснюватися без конкурсного відбору. Умови проведення конкурсу в окремому державному органі визначаються його керівником, який призначає на посади та звільняє з посад державних службовців. Рішення про проведення конкурсу приймається керівником органу за наявності вакантної посади державного службовця.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які: 1) досягли встановленого законодавством граничного віку перебування на державній службі; 2) визнані в установленому порядку недієздатними; 3) мають судимість, що є несумісною із зайняттям

посади державного службовця; 4) у разі прийняття на службу будуть безпосередньо підпорядковані або підлеглі особам, які є їх близькими родичами чи свояками; 5) позбавлені права займати відповідні посади в установленому законом порядку на визначений термін; 6) в інших випадках, установлених законами. Особи, які подали необхідні документи до державного органу для участі у конкурсі, є кандидатами на зайняття вакантної посади державного службовця.

Конкурс проводиться поетапно: 1. Публікація оголошення державного органу про проведення конкурсу в пресі або поширення його через інші засоби масової інформації, не пізніше ніж за місяць до початку конкурсу та довести до відома працівників органу, в якому оголошується конкурс. В оголошенні про проведення конкурсу повинні міститися такі відомості: а) найменування державного органу із зазначенням його місцезнаходження, адреси та номерів телефонів; б) назви вакантних посад із зазначенням, що додаткова інформація щодо основних функціональних обов'язків, розміру та умов оплати праці надається кадровою службою; в) основні вимоги до кандидатів, визначені державним органом згідно з типовими професійно-кваліфікаційними характеристиками посад державних службовців; г) термін прийняття документів (протягом 30 календарних днів з дня оголошення про проведення конкурсу). В оголошенні може міститися додаткова інформація, що не суперечить законодавству про державну службу.

2. Прийом документів від осіб, які бажають взяти участь у конкурсі, та їх попередній розгляд на відповідність встановленим кваліфікаційним вимогам до відповідного рівня посади. Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають до конкурсної комісії державного органу, в якому проводиться конкурс, такі документи: а) заяву про участь у конкурсі, в якій зазначається про ознайомлення заявника із встановленими законодавством обмеженнями щодо прийняття на державну службу та проходження державної служби; б) заповнену особову картку (форма П-2 ДС) з відповідними додатками; в) дві фотокартки розміром 4 x 6 см; г) копії документів про освіту, засвідчені нотаріально чи в іншому встановленому законодавством порядку; д) відомості про доходи та зобов'язання фінансового характеру щодо себе та членів своєї сім'ї; е) копію першої та другої сторінок паспорта громадянина України, засвідчену кадровою службою. Особи, які працюють у державному органі, де оголошено конкурс, і бажають взяти у ньому участь, зазначених документів до заяви не додають. Особи можуть подавати додаткову інформацію стосовно своєї освіти, досвіду роботи, професійного рівня і репутації (копії документів про підвищення кваліфікації, присвоєння наукового ступеня або вченого звання, характеристики, реко-

ментації, наукові публікації тощо). Забороняється вимагати відомості та документи, подання яких не передбачено законодавством. Особи, документи яких не відповідають встановленим вимогам, за рішенням голови конкурсної комісії до конкурсу не допускаються, про що їм повідомляється кадровою службою з відповідним обґрунтуванням. Подані документи і матеріали конкурсної комісії зберігаються у кадровій службі.

3. Проведення іспиту та відбір кандидатів. Іспит проводиться конкурсною комісією державного органу, в якому оголошено конкурс, з метою об'єктивної оцінки знань і здібностей кандидатів на посаду державних службовців. Кадрова служба за погодженням з головою конкурсної комісії визначає дату проведення іспиту та повідомляє кандидатів про місце і час його проведення. Під час іспиту перевіряються знання Конституції України, Законів України «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією», а також законодавства з урахуванням специфіки функціональних повноважень відповідного державного органу та структурного підрозділу. Кандидати, які не склали іспит, не можуть бути рекомендовані конкурсною комісією для призначення на посаду. Конкурсна комісія на підставі розгляду поданих документів, результатів іспиту та співбесіди з кандидатами, які успішно склали іспит, на своєму засіданні здійснює відбір осіб для зайняття вакантних посад державних службовців. Інші кандидати, які успішно склали іспит, але не були відібрані для призначення на посади, у разі їх згоди, за рішенням конкурсної комісії можуть бути рекомендовані для зарахування до кадрового резерву в цьому державному органі і протягом року прийняті на вакантну рівнозначну або нижчу посаду без повторного конкурсу. Якщо жоден з кандидатів не рекомендований конкурсною комісією для зайняття вакантної посади державного службовця, оголошується повторний конкурс.

Засідання конкурсної комісії вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менше ніж 2/3 її складу. Рішення комісії приймається простою більшістю голосів присутніх на її засіданні членів конкурсної комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії. Засідання конкурсної комісії оформляється протоколом, який підписується всіма присутніми на засіданні членами комісії і подається керівникові не пізніше ніж через два дні після голосування. Кожний член комісії може додати до протоколу свою окрему думку. Конкурсна комісія повідомляє кандидатів про результати конкурсу протягом трьох днів після його завершення. Рішення про призначення на посаду державного службовця та зарахування до кадрового резерву приймає керівник державного органу на підставі пропозиції конкурсної комісії протягом місяця з дня прийняття рішення конкурсною комісією. Рішення конкурсної комісії може

бути оскаржене керівнику відповідного державно-го органу протягом трьох днів після ознайомлення з цим рішенням. Рішення керівника державного

органу може бути оскаржене у порядку, визначеному законодавством.

Потушинська О.П.

ПОРЯДОК СПРАВЛЕННЯ ЄДИНОГО ЗБОРУ, ЯКИЙ СПРАВЛЯЄТЬСЯ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ. Єдиний збір (ЄЗ) справляється одноразово залежно від режиму переміщення (ввезення, транзит) за єдиним платіжним документом залежно від виду, місткості або загальної маси транспортних засобів.

ЄЗ справляється у національній валюті України за офіційним (обмінним) курсом НБУ на день сплати збору. ЄЗ не може перевищувати вартість витрат, пов'язаних із здійсненням митного контролю при транзиті вантажів і транспортних засобів, санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного та екологічного контролю вантажів і транспортних засобів, та витрат, пов'язаних з відновленням автомобільних доріг. ЄЗ перераховується до державного бюджету України у повному обсязі. Координація діяльності органів державної влади, пов'язаної із забезпеченням справляння ЄЗ, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Координація діяльності державних контролюючих органів із справляння єдиного збору безпосередньо у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідними органами доходів і зборів.

Ставки ЄЗ за здійснення у пунктах пропуску через державний кордон України контролю вантажів і транспортних засобів, плата за проїзд транспортних засобів автомобільними дорогами України (за кожен кілометр проїзду) та додаткова плата за кожен кілометр проїзду автомобільних транспортних засобів з перевищенням встановлених розмірів, загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів встановлюються у євро та не можуть змінюватися протягом бюджетного року.

Для автомобільних транспортних засобів та контейнерів, які перетинають державний кордон

України без вантажів, ставка ЄЗ за здійснення вищевказаного контролю встановлюється у розмірі 20 % ставки, передбаченої для відповідного автомобільного транспортного засобу та контейнеру. При цьому плата за проїзд автомобільними дорогами України (за кожен кілометр проїзду), у тому числі за перевищення встановлених розмірів загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів, справляється повністю. У разі перетинання державного кордону України залізничними вагонами без вантажів ЄЗ не справляється.

ЄЗ з транспортних засобів не справляється у випадку транзиту вантажу, що не підлягає пропуску через митний кордон України та перевантажується на інший транспортний засіб у зоні митного контролю пункту пропуску, який є одночасно пунктом в'їзду та виїзду цього вантажу. ЄЗ не справляється з транспортних засобів, якими перевозяться вантажі гуманітарної допомоги, якщо товаросупровідні документи оформлені на отримувачів гуманітарної допомоги в Україні, що внесені до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги. ЄЗ за здійснення зазначеного контролю не справляється у разі перевантаження у пункті пропуску через державний кордон України вантажу з водних та авіаційних транспортних засобів і з трубопровідного транспорту на засоби інших видів транспорту (автомобільний, залізничний). Не справляється ЄЗ із перевізників-нерезидентів, діяльність яких здійснюється на підставі міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ.

З перевізників-резидентів, які сплатили збір за першу реєстрацію транспортного засобу згідно з ПКУ плата за проїзд автомобільними дорогами України справляється лише у разі перевищення встановлених розмірів загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів.

Фрадинський О.А.

ПОСАДА – визначена структурою і штатним розписом первинна одиниця державних органів, підприємств, установ, організацій різних форм власності, на яку покладено встановлене нормативними актами (положеннями про структурні підрозділи, посадовими інструкціями та ін.) коло службових повноважень. П., як категорія включає соціальний, правовий та організаційний аспекти. Соціальна сутність П. виявляється в зумовленні характеру, обсягу і меж взаємовідносин між службовцями та іншими учасниками управлінського процесу. Правовий аспект П. проявляється у тому,

що вона містить певну частину компетенції державних органів, підприємств, установ, організацій різних форм власності – посадових повноважень. Організаційний аспект П. полягає в тому, що вона є частиною структурного підрозділу державних органів, підприємств, установ, організацій різних форм власності. З багатьох осіб, зайнятих суспільно корисною працею, П. мають тільки службовці, її необхідність зумовлена тим, що в процесі своєї діяльності службовець має справу з людьми, впливає на них.

Корнійчук О.О.

ПОСАДА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ – визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу, органу

влади Автономної Республіки Крим або їх апарату з установленими відповідно до законодавства посадовими обов'язками у межах повноважень,

визначених законодавством України, а саме: підготовка пропозицій стосовно формування державної політики у відповідній сфері; розроблення, експертиза та/або редагування проектів нормативно-правових актів; надання адміністративних послуг; здійснення державного нагляду (контролю); управління державним майном або

майном, що належить Автономній Республіці Крим, державними корпоративними правами; управління персоналом державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим або їх апарату; реалізації інших повноважень відповідного органу.

Корнійчук О.О.

ПОСАДОВІ ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – працівники митних органів України, на яких було покладено виконання завдань, які були визначені для митної служби України, та полягали у здійсненні організаційного, юридичного, кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності митної служби

України і яким присвоювалися спеціальні звання митної служби. **П.** були державними службовцями. Правове становище **П.** визначалось МКУ, а в частині, не врегульованій ним, – законодавством про державну службу та іншими актами законодавства України.

Корнійчук О.О.

ПОСАДОВІ ОСОБИ ПІДПРИЄМСТВ – керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за додержання вимог,

встановлених МКУ, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України, укладеними у встановленому законом порядку.

Корнійчук О.О.

ПОСАДОВІ ОСОБИ ПРЕДСТАВНИЦТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ – акредитовані в Україні глави дипломатичних представництв та члени дипломатичного персоналу, посадові особи консульських установ, представники іноземних держав при міжнародних організаціях, посадові особи міжнародних організацій.

центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, в порядку, визначеному КМУ.

Митні пільги для міжнародних організацій та представництв іноземних держав при них, а також для персоналу цих організацій і представництв та членів сімей персоналу визначаються міжнародними договорами України, укладеними відповідно до закону.

З урахуванням принципу взаємності стосовно кожної окремої держави митні пільги, що надаються згідно з МКУ членам дипломатичного персоналу представництва іноземної держави, можуть поширюватися на членів адміністративно-технічного персоналу цього представництва, а також на членів їхніх сімей, які не є громадянами України та не проживають в Україні постійно.

Кожна посадова особа представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні, яка має пільги згідно із МКУ, користується ними у разі прямування в Україну для зайняття відповідної посади з моменту перетину митного кордону України, а у разі знаходження на території України – з того часу, коли ця посадова особа офіційно приступила до виконання своїх обов'язків. Члени сімей посадових осіб представництв іноземних держав та міжнародних організацій в Україні, якщо вони не є громадянами України та не проживають в Україні постійно, мають ті самі пільги, що і ці посадові особи.

У разі надання закордонному дипломатичному представництву України або його персоналу іноземною державою менш сприятливого режиму, ніж передбачено МКУ, до дипломатичного представництва такої іноземної держави в Україні та його персоналу застосовуватиметься аналогічний режим на умовах взаємності.

Після залишення посадовими особами представництв іноземних держав та міжнародних організацій митної території України надання їм митних пільг, передбачених МКУ, припиняється.

Інформація про надання митних пільг дипломатичним установам України за кордоном та їх персоналу для визначення умов взаємності стосовно кожної окремої іноземної держави надається Міністерством закордонних справ України

Корнійчук О.О.

ПОСАЖЕНЕ МИТО – див. МИТО ПОСАЖЕНЕ.

ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ)».

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ВАРТІСТЬ І ФРАХТ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CFR) (Cost and Freight (...named port of destination)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» – означає, що: 1) продавець за власний рахунок укладає договір перевезення товару до визначеного порту відвантаження; 2) здійснює поставку товару, який має перейти через поручні судна в порту відвантаження; 3) несе витрати та оплачує фрахт, необхідні для доставки товару до визначеного порту призначення; 4) проводить митне очищення товару

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DAP) (Delivered At Place (...named place of destination)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010», означає, що продавець: 1) здійснює перевезення товару до погодженого сторонами місця не розвантажуючи товар з транспортного засобу у такому місці; 2) за власний рахунок укладає договір перевезення товару до узгодженого місця призначення; 3) надає покупцю на його прохання, на його ризик та за його рахунок інформацію, необхідну для отримання страхування; 4) якщо необхідно проводить митне очищення товару для експорту; 5) несе всі ризики, пов'язані з доставкою товару в визначене місце. Покупець: 1) за власний рахунок та на власний ризик одержує

для експорту. Покупець: 1) за власний рахунок та на власний ризик одержує імпорتنу ліцензію або інший дозвільний документ; 2) виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; 3) несе всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту переходу товару через поручні судна в визначеному порту відвантаження. Ці умови поставки може застосовуватися тільки при перевезенні товару морським або внутрішнім водним транспортом.

жуче імпорتنу ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності, необхідні для імпорту товару; 2) несе всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту його поставки у визначене місце; 3) надає продавцю, на його прохання, необхідну інформацію для укладення договору страхування.

Якщо продавець за його договором перевезення несе витрати по розвантаженню у визначеному місці призначення, то продавець не має права вимагати від покупця відшкодування таких витрат, якщо інше не погоджено сторонами. Ці умови поставки можуть бути використані незалежно від обраного виду транспорту, а також при використанні більш ніж одного виду транспорту.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (DDP) (Delivered Duty Paid (...named place of destination)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець повинен надати товар, що пройшов митне очищення і розвантаження з транспортного засобу, у розпорядження покупця, в визначеному місці призначення. Продавець зобов'язаний нести усі витрати і ризики, пов'язані з транспортуванням товару, включаючи будь-які збори для імпорту в країну при-

значення. У той час як умови поставки EXW покладають на продавця мінімальні обов'язки, то умови поставки DDP припускають максимальні обов'язки продавця. Ці умови поставки не можуть застосовуватися, якщо продавець не може забезпечити одержання імпортової ліцензії. Якщо сторони погодилися про виключення з зобов'язань продавця деяких з витрат, що підлягають сплаті при імпорті (таких, як податок на додану вартість – ПДВ), це повинно бути чітко визначено в контракті купівлі-продажу.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ)» (DAT) (Delivered At Terminal (...named terminal of destination)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець: 1) здійснює перевезення товару до погодженого сторонами терміналу та забезпечує його розвантаження на даному терміналі; 2) за власний рахунок укладає договір перевезення товару до узгодженого терміналу в місці призначення; 3) представляє покупцю на його прохання, на його ризик та за його рахунок інформацію, необхідну покупцю для отримання страхування; 4) при необхідності проводить митне очищення товару для експорту. Покупець, при необхідності: 1) за власний рахунок та на власний ризик одержує ім-

порتنу ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності, необхідні для імпорту товару; 2) несе всі витрати та ризики втрати чи пошкодження товару з моменту його поставки на термінал.

Сторонам рекомендується найбільш точно визначити термінал, певний пункт на терміналі в погодженому порту або місце призначення, оскільки ризики до цього пункту несе продавець. Продавцю рекомендується забезпечити договори перевезення, в яких точно відображено такий вибір. Ці умови поставки можуть бути використані незалежно від обраного виду транспорту, а також при використанні більш ніж одного виду транспорту.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-БОРТ (... НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)» (FOB) (Free On Board (...named port of shipment)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, поставка є здійсненою продавцем, коли товар перейшов через поручні судна в названому порту відвантаження, а також продавець проводить митне очищення товару для експорту. Покупець за власний рахунок укладає договір перевезення товару від визначеного порту відвантаження; за власний рахунок та

на власний ризик одержує імпорتنу ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; несе усі витрати й ризики втрати чи пошкодження товару з моменту переходу товару через поручні судна в названому порту відвантаження. Ці умови поставки можуть застосовуватися тільки при перевезенні товару морським або внутрішнім водним транспортом.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)» (FAS) (Free Alongside Ship (...named port of shipment)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що поставка є здійсненою продавцем, коли товар розміщений біля борту судна у названому порту відвантаження, а також продавець проводить митне очищення товару для експорту. Покупець за власний рахунок укладає договір перевезення товару від визначеного порту відвантаження, а також за власний рахунок та на власний ризик одержує імпорتنу ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальнос-

ті для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну.

Якщо сторони бажають, щоб покупець узяв на себе обов'язки з експортного очищення товару, сторони повинні включити застереження про це у договір купівлі-продажу. Умови поставки **FAS** застосовується тільки при морських та річкових перевезеннях. На продавця покладаються всі витрати до моменту розміщення товару на пристані порту у країні-експортері. Покупець несе витрати з завантаження товару на судно і транспортування вантажу до місця призначення.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ЗАВОД (... НАЗВА МІСЦЯ)» (EXW) (EX Works (...named place)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець надає товар у розпорядження покупця на своєму підприємстві або в іншому названому місці (наприклад: на заводі, фабриці, складі тощо), без здійснення митного очищення товару для експорту та завантаження його на будь-який транспортний засіб, а покупець несе всі витрати та ризики в зв'язку з перевезенням товару від підприємства продавця до місця призначення, а також зобов'язаний отримати на власний ризик і за власний рахунок будь-яку експортну та імпорتنу ліцензію або інший

офіційний дозвільний документ і виконати усі митні формальності. Якщо сторони бажають покласти на продавця обов'язки щодо завантаження товару в місці відправлення та всі ризики й витрати такого вантаження, це має бути чітко обумовлено шляхом включення відповідного застереження до договору купівлі-продажу.

Умови поставки **EXW** не слід застосовувати, коли покупець не в змозі виконати експортні формальності, прямо чи побічно. За таких обставин мають застосовуватися умови поставки **FCA**, за умови, що продавець погоджується нести витрати й ризики, пов'язані з відвантаженням товару.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ)» (FCA) (Free Carrier (...named place)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010» означає, що продавець здійснює поставку товару, який пройшов митне очищення для експорту, шляхом передання визначеному покупцем перевізнику, у певному місці, а також, на прохання покупця вправі заключити договір перевезення за рахунок і на ризик покупця. Покупець за власний рахунок укладає договір перевезення товару від певного місця, а також за власний рахунок та на власний ризик одержує імпорتنу ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для ім-

порту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну.

Вибір місця поставки впливає на зобов'язання щодо завантаження й розвантаження товару у такому місці. Якщо поставка здійснюється на території продавця, то продавець несе відповідальність за завантаження. Якщо ж поставка здійснюється в інше місце, продавець не несе відповідальності за розвантаження товару. Якщо покупець призначає іншу особу, ніж перевізник, прийняти товар для перевезення, то продавець вважається таким, що виконав свої обов'язки щодо поставки товару з моменту його передання такій особі.

Потушинська О.П.

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CPT) (Carriage Paid to (...named place of destination)) – базисна умова поставки товарів згід-

но з правилами «ІНКОТЕРМС 2010», означає, що продавець: 1) здійснює поставку товару шляхом його передання перевізнику, призначеному ним самим; 2) оплачує витрати перевезення товару

до визначеного місця призначення; 3) за власний рахунок укладає договір перевезення товару до узгодженого пункту в визначеному місці призначення; 4) проводить митне очищення товару для експорту. Покупець: 1) за власний рахунок та на власний ризик одержує імпорتنу ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; 2) несе всі

ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)» (CIP) (Carriage and Insurance Paid to (...named place of destination)) – базисна умова поставки товарів згідно з правилами «ІНКОТЕРМС 2010», означає, що продавець: 1) здійснює поставку товару шляхом його передавання перевізнику, призначеному ним самим; 2) оплачує витрати перевезення товару до визначеного місця призначення; 3) за власний рахунок укладає договір перевезення товару до узгодженого пункту в визначеному місці призначення; 4) забезпечує страхування на користь покупця проти ризику втрати чи пошкодження товару під час перевезення; 5) проводить митне очищення товару для експорту. Покупець: 1) за власний ра-

ПОСТІЙНА ПАЛАТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОСУДДЯ ЛІГИ НАЦІЙ (англ. Permanent Court of International Justice, Cour permanente de justice Internationale) – один з головних постійно діючих органів Ліги націй в м. Гаага (Нідерланди). П. стала першим міжнародним судовим органом в історії мирного розв'язання спорів.

На підставі статті 14 Статуту Ліги Націй в 1920 р. на Паризькій мирній конференції була утворена спеціальна комісія юристів, яка виробила проект Статуту суду, схвалений в грудні того ж року Радою і Асамблеєю Ліги Націй. У 1921 р. відбулося обрання суддів-членів Постійної палати міжнародного правосуддя. Судді обиралися строком на дев'ять років. Спочатку суд складався з одинадцяти суддів і чотирьох заступників, потім число суддів було доведено до п'ятнадцяти. Радянський Союз не був учасником протоколу про підписання статуту П. і не визнав її компетенцію і після вступу до Ліги націй в 1934 р. Перше засідання Постійної палати міжнародного правосуддя відбулося в 1922 р. Практично П. розпочала свою діяльність 1922 і працювала до 1940 р. до вторгнення нацистської Німеччини в Нідерланди. Визнання юрисдикції П. базувалося на принципі факультативності: кожна держава могла зробити заяву про визнання обов'язкової юрисдикції П., чим зобов'язувала себе стосовно інших держав, котрі робили таку заяву. Всього 45 держав зробили подібні заяви. Крім того, в багатьох міжнародних договорах того часу

ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ – місце проживання на території будь-якої держави

ризика втрати чи пошкодження товару з моменту його передавання перевізнику.

У випадку здійснення перевезення в узгоджений пункт призначення декількома перевізниками, перехід ризику відбувається в момент передачі товару першому перевізнику. Ці умови поставки можна використовувати для будь-якого виду перевезення, включаючи перевезення різними видами транспорту.

Потушинська О.П.

хунок та на власний ризик одержує імпорتنу ліцензію або інший дозвільний документ, виконує усі митні формальності для імпорту товару та його транзитного перевезення через будь-яку країну; 2) несе всі ризики втрати чи пошкодження товару з моменту його передавання перевізнику.

За умови поставки CIP від продавця вимагається забезпечення страхування лише з мінімальним покриттям. У випадку, якщо покупець бажає отримати страхування з більшим покриттям, він повинен домовитися про це з продавцем, або самостійно вжити заходів до забезпечення додаткового страхування. Ці умови поставки можна використовувати для будь-якого виду перевезення, включаючи перевезення різними видами транспорту.

Потушинська О.П.

містилося положення про звернення до Палати в разі виникнення спорів. Було укладено понад 175 таких договорів. За спірними питаннями держав П. прийняла 32 рішення. Крім того, вона надала 27 консультативних висновки, якими допомагала Лізі націй в її зусиллях, спрямованих на врегулювання різних спорів. З погляду застоювання і розвитку міжнародного права, діяльність П. має неабияку цінність. Досвід її роботи враховано під час утворення Міжнародного суду (МС) ООН.

Діяльність цього судового органу була перервана під час другої світової війни, останню сесію П. провела в жовтні 1945 р., на якій прийняла рішення про передачу своїх архівів і майна МС, який також повинен був засідати в Палаці миру в Гаазі, а в 1946 р. П. була розпущена у зв'язку з припиненням діяльності Ліги націй. Вклад П. в мирне розв'язання міждержавних суперечок виявився досить скромним. Ухвали, що виносилися нею, і консультативні висновки були далекі від безсторонності.

Відповідно до Статуту ООН в 1945 р. був заснований новий судовий орган – Міжнародний суд ООН (МС). Водночас значною мірою була збережена наступність між Палатою і МС. Статут МС є практично ідентичним статуту П., як і регламенти обох установ. Хоча в 1978 р. Міжнародний суд прийняв переглянутий Регламент в цілях спрощення і прискорення судових розглядів.

Барановський О.І.

не менше одного року фізичної особи, яка не має постійного місця проживання на території

інших держав і має намір проживати на території цієї держави протягом необмеженого строку, не обмежуючи таке проживання певною метою, і за умови, що таке проживання не

є наслідком виконання цією особою службових обов'язків або зобов'язань за договором (контрактом).

Корнійчук О.О.

ПОСТІЙНЕ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ (МІСЦЕ-ПЕРЕБУВАННЯ) – місцезнаходження офіційно зареєстрованого головного органу управління

(контори) суб'єкта господарської (зовнішньоекономічної) діяльності.

Корнійчук О.О.

ПОЧЕСНА ГРАМОТА ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – заохочення ДМСУ, запроваджена у лютому 2006 р., якою нагороджувались посадові особи ДМСУ, регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ і організацій за зразкове виконання службових обов'язків, професіоналізм, виявлену ініціативу й високу результативність у роботі.

П.г. ДМСУ могли також нагороджуватися: трудові колективи митних органів за високі досягнення при виконанні завдань, покладених на митну службу України, з нагоди урочистих подій, ювілейних дат тощо; представники центральних та місцевих органів виконавчої влади, державні, політичні, громадські діячі, науковці, іноземні громадяни та інші особи за плідне співробітництво з митною службою України, спрямоване на реалізацію державної політики в галузі митної справи.

До нагородження **П.г. ДМСУ** могли бути представлені посадові особи митних органів, які досягли високих показників у службовій діяльності та раніше, як правило, були нагороджені Грамотою ДМСУ. Подання про нагородження **П.г. ДМСУ** вно-

силось на ім'я Голови ДМСУ заступниками Голови ДМСУ, керівниками структурних підрозділів ДМСУ та начальниками інших митних органів. У поданні зазначали конкретні результати роботи посадової особи митного органу чи досягнення колективу, що стали підставою для порушення клопотання про нагородження. Про нагородження посадових осіб і колективів митних органів **П.г. ДМСУ** видавався наказ ДМСУ.

У зв'язку з нагородженням **П.г. ДМСУ** посадовим особам митних органів могла виплачуватися грошова винагорода за рахунок і в межах фонду оплати праці відповідного митного органу. Посадовим особам митних органів, нагородженим **П.г. ДМСУ**, видавався пам'ятний знак. **П.г. ДМСУ** та пам'ятний знак вручались в урочистій обстановці Головою Держмитслужби України або за його дорученням керівниками митних органів. Дублікат утраченої **П.г. ДМСУ** не видавався.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» **П.г. ДМСУ** було скасовано.

Прус Л.Р.

ПОЧЕСНА ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ, ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ – заохочувальна відзнака, запроваджена у лютому 2006 р., якою нагороджувались посадові особи регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ і організацій (митні органи) за зразкове виконання службових обов'язків, професіоналізм, виявлену ініціативу й високу результативність у роботі.

Подання про нагородження Почесною грамотою, Грамотою вносилось на ім'я начальника митного органу заступниками начальника митного органу та керівниками структурних підрозділів митного органу. У поданні зазначали конкретні досягнення в роботі посадової особи митного органу, що стали підставою для порушення клопотання

про його заохочення. Про нагородження посадової особи Почесною грамотою, Грамотою видавались накази митного органу.

У зв'язку з нагородженням Почесною грамотою, Грамотою посадовим особам митних органів могла виплачуватися грошова винагорода за рахунок і в межах фонду оплати праці відповідного митного органу. Почесну грамоту, Грамоту вручали посадовій особі в урочистій обстановці керівником митного органу. Дублікати втрачених Почесної грамоти, Грамоти не видавались.

Відповідно до Указу Президента України від 31.05.2012 №365/12 «Про відомчі заохочувальні відзнаки» її було скасовано.

Прус Л.Р.

ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (МЕТАЛОШУКАЧІ) – призначені для пошуку і виявлення зброї, боєприпасів, металевих предметів і виробів як у ручній поклажі, багажі й одязі контрольованих осіб, у міжнародних поштових відправленнях, так і в металонемістких сипучих і пакетованих вантажах. Робота сучасного металошукача полягає у тому, що два імпульсних генератори, налаштованих на одну частоту, постійно випромінюють електромагнітні коливання. В одного з них як передавальний контур використовується спеціальна пошукова рамка, виконана як дуга або кільце. При відсутності в електричному

полі цієї рамки металевих предметів сигнали обох генераторів однакові і на виході схеми порівняння приладу сигнал індикації відсутній. При попаданні в зону пошукової рамки металевого предмета відбувається зміна частоти цього генератора і на схемі порівняння двох частот виділяється сигнал різницевої частоти, що і перетворюється у світловий і звуковий сигнали, що свідчать про перебування металевих предметів у контрольованій зоні. Здатність приладу сприймати дрібні металеві предмети з досить великих відстаней або при наявності перешкод, що утрудняють пошук, визначає його

Металошукач «Garrett PD 6500»

чутливість. Ручні металодетектори можуть визна-

Металодетектор «Garrett THD»

чати наявність дрібних (5-ти копійчаних монет) металевих предметів з відстані 6-15 см, що достатньо для проведення пошукових дій при контролі ручної поклажі, багажу, одягу контрольованих осіб, а також міжнародних поштових відправлень.

Металошукач «**Garrett PD 6500**» багатозонний ародний металодетектор високої надійності з 32 зонами індикації металу по вертикалі арки. Висока точність виявлення, сучасний дизайн, дозволяють використовувати цю модель в місцях з підвищеними вимогами до безпеки. Завдяки використанню багатокотушечної схеми має абсолютно рівномірне покриття по всій висоті арки. Налаштовується на будь-яку масу металу починаючи від кількох грам і більше. Роботою приладу керує мікропроцесор, програма якого виключає взаємне маскування предметів з протилежними магнітними властивостями.

Металодетектор «**Garrett THD**» використовується для виявлення металевих предметів при

огляді людей, багажу і т.п. Дозволяє виявляти чорні і кольорові метали. Має вібраційну і світлодіодну індикацію, що забезпечує скритність в роботі. Має гарну чутливість виявлення кругової спрямованості. Компактний розмір детектора дозволяє проводити пошук у важкодоступних місцях. Вмонтоване в наконечник підсвічування дозволяє використовувати THD в умовах слабого освітлення. Прилад має кругову спрямованість з зоною чутливості 9 см, що особливо важливо при пошуку в важко доступних місцях.

Металодетектор «**АКА-7202**» призначений для пошуку металевих предметів у діелектричних і слабо провідних середовищах. Детектор застосовується в підрозділах митниць, для виявлення прихованих металевих предметів, у тому числі зброї у багажі та на тілі людини. Крім того, прилад може використовуватися в якості освітлювального засобу для огляду документів в темний час доби, а також для освітлення номерів вузлів та агрегатів транспортних засобів в важкодоступних і затемнених місцях.

«**АКА-7202М**» представляє собою портативний вихрострумний металодетектор з параметричним накладним перетворювачем і ефективним діаметром котушки 140 мм. Сигналізація виявлених металевих предметів здійснюється появою сигналу на вбудований п'єзоелектричний впряміювач. Характерною особливістю приладу є його висока локалізована чутливість. При цьому детектор добре відчуває дрібні металеві предмети і має помірну чутливість до великих об'єктів. У при-

Металодетектор «АКА – 7202»

ладі реалізований динамічний режим роботи, тобто виявлення металевого предмета (видача звукового сигналу) відбувається тільки при переміщенні пошукової котушки приладу над цим металевим предметом. Такий режим роботи реалізується вбудованою системою автоматичної підтримки рівня чутливості приладу, яка при цьому забезпечує довготривалу стабільність роботи незалежно від розряду джерела живлення і зміни умов зовнішнього середовища. «**АКА-7202М**» має також вбудовану систему автоматичного контролю розряду батареї.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ) – дозволяють крім огляду конструкційних порожнин безпечно здійснювати візуальний контроль об'єктів паливних баків, канистр, заповнених агресивними рідинами – бензином, дизельним паливом, різними оліями. Необхідне для цього висвітлення

спостережливих зон здійснюється за допомогою світлового потоку, утвореного з вихідного отвору ендоскопу за рахунок використання світловолоконного кабелю, з'єданого з досить потужним джерелом світла, що живиться або від мережі змінного струму, або від окремого автономного

Ендоскоп типу «ЕТА 6 – 1,2»

Відео-ендоскоп «Everest UV»

акумулятора, який входить у комплект.

Ендоскоп – група оптичних приладів різного призначення. Технічні ендоскопи використовуються для огляду важкодоступних порожнин машин і устаткування, крім того, технічні ендоскопи використовуються в системах безпеки для огляду прихованих порожнин (у тому числі для огляду бензобаків на митниці).

Трубка оглядова гнучка «ТСГ 10.1000.0-60-07-И» призначена для передачі зображення важкодоступних ділянок об'єкта, контролю елементів конструкції, що досліджуються при догляді. Довжина робочої частини оглядової трубки не менше 200 мм від торця. Трубка герметична та стійка до впливу бензину (гасу, палива і т.п.). Трубка оглядова може експлуатуватися при температурі від -10 до +50°C та відносній вологості 98% при температурі +25°C.

Трубка оглядова «ТСС540.80-70-12-Р» призначена для візуальної перевірки прихованих порожнин транспортних засобів та вантажів при їх догляді.

Ендоскоп типу «ЕТА 6-1,2» призначений для огляду в нестандартних умовах важкодоступних затемнених місць, а також порожнеч і внутрішніх порожнин різних об'єктів, конструкційних вузлів.

Автономні ендоскопи з світлодіодним підсвічуванням, відрізняються винятковою зручністю в роботі: при однаковому рівні освітленості спостережуваного об'єкта. Оператор має у своєму роз-

порядженні більшу свободу маніпулювання, через відсутність дроту, що з'єднує прилад із блоком освітлювача. Збільшується час автономної роботи в порівнянні з традиційним акумуляторним блоком. Відпадає необхідність у придбанні окремого блоку освітлювача.

Відео-ендоскоп «Everest UV» призначений для візуального контролю об'єктів, що мають складну геометрію об'єктів, до яких неможливий прямий доступ. Його перевагами є: артикуляція All-Way® – для високої маневреності ендоскопа використовуються сервомотори; світлодіодна підсвітка – споживає менше енергії і забезпечує практично необмежений ресурс роботи; інтерфейс користувача – всього п'ять кнопок, які роблять управління простим і зрозумілим, дозволяючи користувачеві з легкістю зберегти фотографії або записати відео на внутрішню пам'ять або на USB накопичувачі; змінні оптичні об'єктиви – з різними полями зору, глибинами фокусування і напрямками огляду та вимірювальні; міцність – створений для роботи в суворих умовах (корпус із титану), захищений від ударів попадання всередину пилу і вологи; кейс для транспортування і зберігання захищає систему «Everest UV» від пошкоджень і забезпечує зберігання найрізноманітніших аксесуарів; потужне програмне забезпечення: інтуїтивне меню, що розкривається з підказками, файловий менеджер і функції вимірювання кількома способами.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ПОРТАТИВНІ). Портативний детектор контрабанди «К910В» («Бастер») був розроблений для митниці США компанією CSECO в рамках закритої програми у 1982 – 1984 рр. Одразу отримав визнання, оскільки до програми створення цього приладу з самого початку були залучені інспектори-практики. У 1996 р. «Бастер» передали для використання співробітникам американських правозахисних відомств. Зараз використовується правозахисними агенціями в усьому світі.

Із липня 2004 р. компанія CSECO вдосконали-

ла здатність «Бастера» моделі «К910В» виявляти радіоактивне випромінювання: надає сигнал тривоги щодо присутності невідомого зовнішнього опромінення. «Бастер» призначений для виявлення контрабанди, прихованої в спеціально обладнаних потаємних місцях багажу та вантажів, в порожнинах та за облицюванням транспортних засобів, а також закамуфльованої під різні предмети побуту. В основу роботи детектора покладений метод фізичного (радіометричного) контролю, оснований на отриманні інформації про внутрішній стан підконтрольного об'єкта, який просвічу-

*Портативний детектор
контрабанди «K910B» («Бастер»)*

ється проникним випромінюванням. Джерелом енергії є барий-133.

Ультразвуковий портативний вимірювач рівню «УУП1-П1» – призначений для оперативного виміру рівня рідин, а також рівня границі двох рідин з різною щільністю (наприклад, бензин і підтоварна вода), які перебувають у залізничних і автомобільних цистернах, стаціонарних резервуарах, ємностях і технологічних апаратах. При використанні обчислювача рівнемір забезпечує також вимір температури стінки резервуарів і цистерн, обчислення щільності бензинів з низькою, середньою й високою щільністю, літнього й зимового дизпалива, зрідженого пропан-бутану, рідких аміаку й хлору, обчислення об'єму й маси рідин у залізничних цистернах, збереження результатів вимірів (обчислень) у пам'яті й наступну передачу цієї інформації в ЕОМ. Принцип дії рівнеміра заснований на локації поверхні рідини через дно резервуара за допомогою ультразвуку. У ньому застосований імпульсний

*Рівнемір ультразвуковий портативний
«УУП1-П1»*

метод виміру часу поширення сигналів у звукопроникних рідинах і автоматичне перерахування його в дальність (рівень) за допомогою обмірюваного або введеного оператором із таблиці значення швидкості звуку в рідині. Спосіб кріплення електроакустичного перетворювача – зовнішня магнітна фіксація.

Рівнемір внесений у Держреєстр засобів виміральної техніки України й випускається у вибухозахисному виконанні.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)

Телевізійна система оперативного спостереження «СОВА» призначена для оперативного спостереження об'єктів у важкодоступних місцях (дно автомобіля, вузькі щілини та ін.) в умовах обмеженого освітлення, відображення телевізійного сигналу на екрані рідкокристалічного монітора,

*Телевізійна система оперативного
спостереження «СОВА»*

та запису кадрів цього сигналу за допомогою запам'ятовуючого пристрою, який входить в склад виробу, а також має можливість запису кадрів на відеомагнітофон або комп'ютер для систематизації. Система виготовлена у кліматичному виконанні УХЛ 1.1 згідно з ГОСТ 15150 – 69, при цьому максимальне значення робочої температури +45°C, а мінімальне значення робочої температури мінус 25°C для відео зонду, 0°C для блока електронного, +10°C для зарядного пристрою ЗП-01.

Доглядовий прилад «Regula 3101»

Прилад «DIXI-06 А»

Конструктивно система виконана як переносний блок електронний у захисному чохлах (який за допомогою ременів розміщений на поясі оператора), відеозонду, який оператор тримає в руці та стаціонарного зарядного пристрою для зарядки акумулятора блока електронного. Блок електронний складається з блока запам'ятовуючого, який розміщений на відкидній кришці блока електронного, та блока моніторного. Відеозонд складається з подовжувача телескопічного, який має можливість фіксації, та відеоголовки. Подовжувач телескопічний закінчується поворотним

ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ. Комплект оглядових дзеркал «ОАД-2» виріб призначений для виконання візуального огляду важкодоступних і неосвітлених місць в транспортних засобах, приміщеннях та інших об'єктах з допомогою різних типів змінних дзеркал, які закріплюються на телескопічній штанзі. Для освітлення ділянки поверхні, що оглядається, використовуються ліхтар Maglite з акумуляторною батареєю типу D (2xR20) та малогабаритний ліхтар (2xK6). В процесі роботи

Комплект оглядових дзеркал «ОАД-2»

шарніром, який дозволяє змінювати кут нахилу відеоголовки.

Умови експлуатації системи : діапазон робочих температур – відеозонд – від -25°C до +45°C, блок електронний – від 0°C до +45°C, зарядний пристрій ЗП-01 – від +10°C до +45°C; відносна вологість повітря до 93% при температурі +25°C; атмосферний тиск від 680 до 800 мм.рт.ст. При великій різниці температур в робочих та складських приміщеннях необхідно перед включенням витримати систему не менше двох годин в нормальних умовах.

Оглядовий прилад «Regula 3101» – призначений для візуального огляду прихованих місць, порожнин, емностей та інших об'єктів, огляд яких утруднений через неможливість або утруднення підходу до них (днище автомобіля, вузькі прорізи). Можлива передача даних зображення в ефірі.

Приладом оглядовим (бороскоп) є переносний пристрій, який складається з блоку відображення інформації в сумці-футлярі з наплічним ременем, зондом, який з'єднаний з ним за допомогою кабелю, штанги з вбудованою телекамерою і джерелом підсвічування. Для заряджання акумулятора прилад забезпечений зарядним пристроєм.

Прилад «DIXI-06 А» являє собою мобільний професійний прилад, призначений для огляду важкодоступних місць в автотранспорті, залізничному та авіаційному транспорті. Він складається з відеоманіпулятора на телескопічній штанзі та блоку візуалізації зображень на базі рідкокристалічного монітору.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

«ОАД-2» переноситься в спеціальному чохлах з плечовим ременем.

Комплект оглядових дзеркал «ОАД-4» призначено для проведення візуального огляду малодоступних і неосвітлених місць у транспортних засобах, приміщеннях і інших об'єктах за допомогою дзеркала, яке закріплюється на двосекційній телескопічній штанзі. Для освітлення ділянки поверхні, що оглядається, використовується малогабаритний ліхтар (2xR6). У процесі роботи

Комплект оглядових дзеркал «ОАД-4»

Галогенний ліхтар «MAG-LITE»

Комплект замічних щупів КЩ-1

«ОАД-4» переноситься в спеціальному чохлі з можливістю закріплення на пояському ремені.

Комплект замічних щупів «КЩ-1» призначений для контролю м'яких та сипучих середовищ, пошуку сторонніх предметів та упаковок, включаючи можливість відбору проб середовищ, які контролюються.

Галогенний ліхтар «RANGERSUN-500» призначений для використання у вибухонебезпечних, задимлених та вологих середовищах, при догляді великих ємностей, цистерн на транспортних засобах. Найбільш доцільно використовувати його при догляді великих трюмів на судах, залізничних вагонах та автодорожніх засобах.

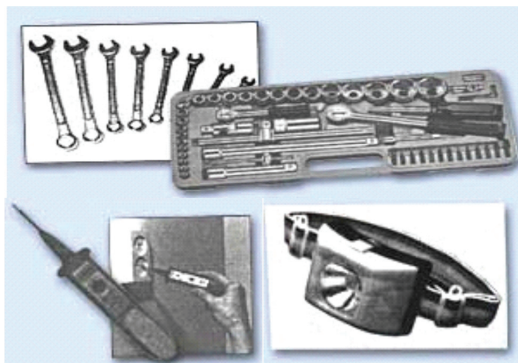
Галогенний ліхтар «MAG-LITE» призначений для використання у вибухонебезпечних, задимлених та вологих середовищах при догляді великих ємностей, цистерн та трюмів на транспортних засобах.

Набір «ДІ-1» призначено для спеціального огляду автотранспорту та вантажу при виявленні контрабанди наркотиків та інших підозрілих предметів в умовах боксу і демонтажу окремих вузлів автомашини, відкриванню дверей та таємних люків.

Електрощуп «OF/800» призначений для підсвічення вузьких щілин за меблями, ящиками, простору за решітками вентиляції, всередині механізмів, труб малого діаметру та в багатьох інших місцях.

Ультразвуковий вимірювальний прилад «LASER TAPE» призначений для вимірювання довжини, площі та обсягів об'єктів дослідження.

«Lowrance iFinder H20 GPS» – супутникова система навігації, що дозволяє з максимальною точністю визначити місце розташування об'єкта, його

Набір «ДІ-1»

Супутникова система навігації «Lowrance iFinder H20 GPS»

Ультразвуковий вимірювальний прилад LASER TAPE

широту, довготу і висоту над рівнем моря, а також напрямком і швидкістю його руху.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

ПРАВИЛА ПРО ОКРЕМИЙ КОРПУС ПРИКОРДОННОЇ ВАРТИ («ПРАВИЛА ОБ ОТДЕЛЬНОМ КОРПУСЕ ПОГРАНИЧНОЙ СТРАЖИ») – прийнятий у 1910 р. нормативно-правовий акт який узагальнив та систематизував діючі в Російській імперії законодавчі документи по охороні кордону та організації Окремого корпусу прикордонної варти. Складався із 13 глав (врегулювали пи-

тання управління, складу та структури корпусу; порядок прийому та звільнення чинів корпусу, їх обмундирування, утримання та пенсійне забезпечення, заохочення та нагородження державними відзнаками; права, обов'язки та відповідальність посадових осіб; порядок застосування зброї та організації морського нагляду) та 4 додатків (розпис штаб- і обер-офіцерських посад; розпис

посад, які можуть бути заміщені унтер-офіцерами надстрокової служби; положення про майнове забезпечення частин і установ, зміни в грошо-

вому утриманні чинів середньоазіатських частин корпусу).

Фрадинський О.А.

ПРАВОВА ПОМИЛКА або помилка у праві: 1) неадекватне, алогічне уявлення дієздатної особи про характер і наслідки своєї поведінки; 2) обумовлений неумисною, неправильно дією (бездіяльністю) негативний результат, що перешкоджає досягненню поставленої мети та вимагає юридичного розгляду.

Теоретики права до ознак **П.п.** відносять: а) негативний результат (фрагмент, епізод) як наслідок неправильного вольової дії соціального суб'єкта, нерозривно пов'язаного з реалізацією прав і свобод особистості, її законних інтересів; б) помилка повинна бути істотною, що не дозволяє людині реалізувати свої права, свободи і законні інтереси; в) це «об'єктивно протиправне» явище соціальної дійсності. Протиправність помилки не пов'язана з порушенням норм права, а полягає в тому, що вона перешкоджає досягненню тих цілей суспільного розвитку, які закріплені в законодавстві; г) помилка в праві вимагає проведення відповідного юридичного розгляду, що передбачає визнання і виправлення помилки відповідно до встановленого законом порядку; д) помилка носить ненавмисний характер і

сприяє створенню умов настання несприятливих наслідків для учасників правовідносин. **П.п.** – результат (фрагмент, епізод), який реалізується людиною у правовій сфері.

У кримінальному праві **П.п.** полягає у неправильному усвідомленні юридичних властивостей діяння та його наслідків. Її класифікують на помилку юридичну (*error juris*) (характеризується хибним уявленням щодо: злочинності або незлочинності вчиненого діяння; кримінально-правової кваліфікації; виду та розміру покарання) та помилку фактичну (*error facti*) (характеризується неправильною уявою щодо: об'єкта злочинного посягання; предмета посягання; особи потерпілого; знарядь та засобів вчинення злочину; причинного зв'язку; кваліфікуючих ознак злочину). Коли ж помилка зумовлена тільки незнанням законів, то за загальним правилом це не виключає можливості притягнення винної особи до кримінальної відповідальності. В цивільному праві помилка здебільшого розглядається як специфічна форма обману при укладенні угоди. Тому **П.п.** може стати підставою для визнання угоди недійсною.

Царенко В.І.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ – 1) Порядок регулювання, виражений у комплексі правових засобів, які характеризуються особливим групуванням взаємодіючих між собою дозволів, заборон та позитивних зобов'язань, до того ж таких, що створюють особливий напрям регулювання. 2) Особливий порядок правового регулювання, що виражається поєднанням юридичних засобів, створюючи бажаний соціальний стан і конкретний ступінь сприятливості або несприятливості для задоволення інтересів суб'єкта права. Тобто режим – це система

умов і методів здійснення правового регулювання, нібито «розпорядок» дії права, його функціональна характеристика. 3) Система норм права, що регулюють людську діяльність, відносини між людьми стосовно певних об'єктів. 4) Закріплені в законодавстві права, обов'язки та відповідальність; система заходів, що використовуються для досягнення поставлених цілей; система правового впливу, що полягає у специфіці прийомів регулювання та його механізму.

Царенко В.І.

ПРАВопорушення – загальнотеоретичне поняття антиподу правомірної поведінки – протиправне, винне, соціально шкідливе діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатної особи, що тягне для неї юридичну відповідальність.

Традиційно поняття **П.** визначають через сукупність таких ознак: (соціальна) суспільна шкідливість, протиправність, наявність вини та настання юридичної відповідальності залежно від виду вчиненого правопорушення.

Соціальна шкідливість – здатність діяння спричиняти шкоду нормальним суспільним відносинам, правам, свободам, законним інтересам фізичних чи юридичних осіб. Ця шкода може бути різною залежно від наслідків протиправного діяння, його соціальної оцінки (матеріальною і моральною, значною і незначною).

Протиправність **П.** полягає у діяннях, що су-

перечать приписам правових норм. Критерієм правомірності дій має бути право як втілення справедливості, тому саме з позицій гарантованих конституцією прав і свобод людини повинні розцінюватися державою ознаки протиправності діянь. У законодавстві державою закріплено належний порядок суспільних відносин. За умови дотримання приписів правових норм усіма суб'єктами суспільних відносин буде забезпечено суспільний правопорядок та гарантовано умови для реалізації їх прав. Протиправність, як ознака правопорушення, дуже близька до суспільної небезпечності. Якщо порушується правовий припис, то і спричиняється шкода суспільним інтересам.

Винність суб'єкта **П.** є також ознакою правопорушення. Вину традиційно розуміють як психічне відношення суб'єкта **П.** до його діяння та (чи) тих наслідків, що настають в результаті цього діяння.

Тобто наявність вини, як ознаки, **П.** свідчить про його свідомо-вольовий характер. Не є **П.** діяння вчинене із браком свідомості.

П. як юридичний факт породжує реакцію держави у вигляді охоронних правовідносини, в межах яких реалізуються заходи відповідальності за вчинене правопорушення. Для суб'єкта **П.** юридичні наслідки завжди будуть негативними. Вид юридичної відповідальності залежить від галузі законодавства у якій вчинено **П.**

Зовні **П.** завжди є діянням (дією чи бездіяльністю) суб'єкта, яке може виражатися: 1) у невиконанні суб'єктивних обов'язків, що впливають з договору чи закону; 2) у недотриманні визначених державою у правових нормах заборон; 3) у зловживанні суб'єкта своїми правами, створенні будь-яких перепон для використання своїх суб'єктивних прав іншими суб'єктами.

ПРАКТІЙ – за результатами аналізу херсонських будівельних написів IV–V ст., що дозволяють реконструювати організацію митно-податкових служб пізньоантичного Херсонесу Таврицького (Херсонеса), **Пракцій (П.)** – це місцева установа, що збирала мито на ввіз та вивіз товарів. Міський гарнізон балістаріїв (загін, озброєний балістами (старовинними металевими машинами)) утримувався за рахунок частини митних зборів, яка відходила центральній владі імперії. Третина акумульованих **П.** коштів надходила до державної скарбниці (*sacrae largitionum*), решта – спрямовувалася на потреби міської громади. К. Цукерман стверджує, що **П.** стягував з населення як митні збори, так й інші податки. Грецьке слово «пракцій»(*πρακτεῖον*) у даному контексті утворено від дієслова *πραττω* і перекладається як «стягувати», «збирати». Тобто кошти на утримання гарнізону та фортифікаційне будівництво виділялися з будь-яких місцевих податків, а не лише тільки з митних зборів.

ПРАКТОР (від *πραττω* – «стягувати») – адміністративна посада, яку в класичних Афінах і в ранньоелліністичному Боспорі займали виконавці судових рішень. У Єгипті римської доби так називали чиновників, які спочатку стягували з населення недоїмки і поступово перетворювалися на «податкових інспекторів». У деяких джерелах X–XI ст.

ПРАПОР ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – прямокутне полотнище зеленого кольору зі співвідношенням сторін 2:3. У верхньому лівому куті полотнища (крижі) зображено Державний Прапор України, а в центрі вільної половини – емблему Державної митної служби України. Зображення Державного Прапора України займає четверту частину полотнища, а висота емблеми Державної митної служби України дорівнює 5/12 висоти полотнища. Обидві сторони полотнища ідентичні.

Заснований Указом Президента України від 27.06.2003 № 554/2003 «Про символіку Державної митної служби України».

Фрадинський О. А.

Видами правопорушення є злочини і провини. Злочин – це передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. Юридичним вираженням особливої суспільної небезпеки злочинів є їх заборона кримінальним законом і застосування за їх вчинення кримінального покарання. У кримінальному законодавстві наведено вичерпний перелік злочинів.

Провини (проступки, вчинки) – це правопорушення, що мають меншу суспільну небезпечність ніж злочини. Відповідальність за їх вчинення передбачена іншими, крім кримінального, галузями законодавства. За галузями законодавства їх класифікують на адміністративні провини, дисциплінарні провини (в галузі трудового права та відповідно до Дисциплінарних статутів), цивільно-правові провини.

Царенко В.І.

З інтерпретацією настиного напису 488 р. пов'язано декілька актуальних питань. Перш за все – це факт існування та призначення «пракція»(*πρακτεῖον*). Як називалися чиновники практія – невідомо. В. Латишев зазначає, що міська митна установа і балістарії були об'єднані в рамках однієї організаційної структури – вікаріату. Тобто в Херсоні імперська військова і цивільна влада вже наприкінці V ст. була об'єднана. Можливо, на нижчих посадах у **П.** служили херсоніти, що було характерною рисою візантійської податкової політики – використання муніципальних службовців під час збирання податків. Подібна практика використання надходжень від місцевих податків існувала в місті з II ст. Оскільки В. Латишев переклав термін «пракціон» як «митниця», деякі фахівці запевняють, що фіскальні функції **П.** тільки й обмежувалися сферою митної діяльності.

Ченцов В.В., Колесников К.М.

П. – синонім слова «комерціарій» (збирач податків). На думку дослідників, у X–XIII ст. **П.** означав не конкретну посаду, а функції чиновника, наприклад, «особу, відповідальну за збирання податків в окрузі», або «інспектор, що стягує мито з кораблів і моряків в імперському порту».

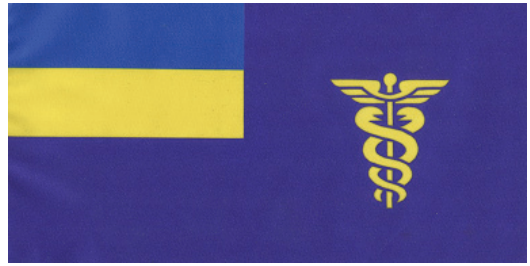
Ченцов В.В., Колесников К.М.

ПРАПОР МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ – прямокутне полотнище темно-синього кольору, у верхньому куті якого розміщено Державний Прапор України, що займає четверту частину полотнища. У центрі вільної половини полотнища, на відстані 3/10 його ширини від верхнього краю прапора, зображено кадуцей жовтого кольору, висота якого дорівнює 2/5 ширини полотнища.

Зображення кадуцея будується відповідно до схеми, яка є складовою частиною цього опису. Співвідношення ширини прапора до його довжини – 2:3. Зворотний бік прапора є дзеркальним відображенням лицьового боку.

Затверджений Постановою ВРУ «Про

затвердження описів прапора та розпізнавального знака митних органів України» від 04.04.1997 №181/97-ВР.

Фрадинський О.А.

ПРЕДМЕТ КОНТРАБАНДИ – нормативно-правова категорія, характеристика елементу об’єктивної сторони складу злочину. Контрабанду відносять до злочинів, характерною особливістю яких є обов’язкова наявність предмета, на який безпосередньо направлені злочинні дії винного і через який він посягає на суспільні відносини, що характеризують об’єкт цього злочину. П.к., як підстава виникнення та умова реалізації суспільних відносин, змістом яких є господарська діяльність їх суб’єктів, матеріалізує, висвітлює саме цю соціальну категорію. Цей різновид економічних відносин закріплені, матеріалізовані в предметах, вичерпний перелік яких міститься у ККУ. Основним безпосереднім об’єктом контрабанди тривалий час визнавалися охоронювані кримінальним законом суспільні відносини щодо зовнішнього і внутрішнього товарообігу в Україні. Додатковим безпосереднім об’єктом контрабанди були охоронювані кримінальним законом суспільні відносини стосовно порядку переміщення через митний кордон України товарів, історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових

речовин, зброї та боеприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також стратегічно важливих сировинних товарів, відносно яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України. Набрання чинності у січні 2012 р. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» N 4025-VI про гуманізацію відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності (або як його ще називають Закон про декриміналізацію) змінило нормативне визначення предмета контрабанди, декриміналізуючи «предметну» контрабанду. За ККУ П.к. – це культурні цінності, отруйні, сильнодіючі, вибухові речовини, радіоактивні матеріали, зброя та боеприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації, переміщені через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Пунда О.О.

ПРЕДМЕТИ АНТИКВАРІАТУ – культурні цінності матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення, підлягають збереженню, відтворенню та охороні і створені понад 50 років тому, у тому числі:

а) предмети і документи, що пов’язані з розвитком суспільства та держави, історією науки, мистецтва і техніки, а також з життям і діяльністю видатних осіб, державних, політичних і громадських діячів;

б) художні твори, у тому числі: оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, картини та малюнки повністю ручної роботи на будь-якій основі та з будь-яких матеріалів; оригінальні художні композиції та монтажні з будь-яких матеріалів; гравюри, естампи, літографії та їх оригінальні друковані форми, твори декоративно-прикладного мистецтва, у тому числі вироби традиційних народних промислів та інші художні вироби зі скла, кераміки, дерева, металу, кістки, тканини та інших матеріалів;

в) складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам’яток і пам’яток монументального мистецтва;

г) рідкісні рукописи, друковані видання і документальні пам’ятки, у тому числі інкунабули та інші видання, що являють собою історичну, художню, наукову та культурну цінність;

ґ) архівні документи, уключаючи кіно-, фото-, фонодокументи;

д) унікальні та рідкісні музичні інструменти;
е) старовинні монети та інші предмети колекціонування.

П.а. є товари, що належать до товарних позицій за кодами 9701 - 9706 згідно з УКТ ЗЕД.

Коновалов Ю.О.

ПРЕКУРСОРИ (лат. praе – попереду, перед + cursus – напрямок) – речовини та їх солі, класифіковані в міжнародних конвенціях як хімічні матеріали, що використовуються для приготування наркотичних і психотропних речовин, а також хімічні речовини та їх солі, що використовуються з аналогічною метою і віднесені Комітетом з контролю за наркотиками при МОЗ України до зазначеної категорії. Постановою КМУ від 6.05.2000 № 770 затверджено Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, у вигляді таблиці (списку № 1 та списку № 2).

Список № 1. – **П.**, обіг яких обмежено і стосовно яких вжито певних заходів контролю. Список № 2. – **П.**, стосовно яких вживаються певні заходи контролю. До цих списків також включають солі перелічених речовин у разі, коли утворення таких солей можливе, за винятком солей сульфатної та хлоридної кислот. Матеріали, що містять не менше ніж 10 % таких прекурсорів, як ацетон, етиловий ефір, метилетилкетон та толуол, підлягають

тим же заходам контролю, що й **П. П.** включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Мотюк К.Д.

ПРЕМІЮВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ТА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – грошове чи матеріальне заохочення посадових осіб та інших працівників митної служби, яке здійснювалось відповідно до їх особистого вкладу в загальні результати роботи за підсумками роботи у звітному періоді з урахуванням фактично відпрацьованого часу.

Фонд преміювання посадових осіб та працівників митниць, спеціалізованих митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи утворювався у розмірі не менш як 10 % посадових окладів за штатним розписом цього органу, організації, закладу, установи та економії фонду оплати праці. Фонд преміювання посадових осіб та працівників митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи спрямовувався на: преміювання за результатами роботи посадових осіб та працівників; виплату одноразової премії з нагоди державних, професійних свят та ювілейних дат посадовим особам та працівникам; створення за рішенням керівників митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи фонду керівника у розмірі 20 відсотків планового фонду преміювання.

Підставою для виплати премії: керівникам митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів, науково-дослідної установи був наказ ДМСУ, погоджений Профспілкою працівників митних органів; іншим посадовим особам та працівникам митної служби – наказ митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи,

погоджений з профспілковим комітетом цього органу, установи, організації, закладу.

Преміювання здійснювалось відповідно до їх особистого вкладу в загальні результати роботи за підсумками роботи у звітному періоді (місяці) з урахуванням фактично відпрацьованого часу. За результатами роботи у звітному періоді для визначення розміру премії враховували такі показники: своєчасне та якісне виконання посадовою особою та працівником своїх посадових обов'язків та заходів, передбачених планами робіт митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи та для відповідного структурного підрозділу, результативність роботи; виконавська дисципліна; трудова дисципліна; ініціативність. Розмір премії посадових осіб та працівників митної служби залежав від виконання показників та особистого вкладу в загальні результати роботи без обмеження індивідуальних премій максимальними розмірами.

У межах фонду преміювання митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи здійснювалось преміювання: керівників митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів, науково-дослідної установи – за рішенням Голови ДМСУ; інших посадових осіб та працівників митної служби – за рішенням керівника митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи.

Накладення дисциплінарного стягнення поєднувалось з повним позбавленням посадової особи премії за той місяць, у якому накладено стягнення. Премія не нараховувалась посадовим особам і працівникам за час відпусток, тимчасової непра-

цездатності та в інших випадках, коли згідно із законодавством виплати провадяться, виходячи із середньої заробітної плати.

З нагоди відзначення державних, професійних свят та ювілейних дат посадовим особам та працівникам митної служби виплачувалась одноразова премія з урахуванням особистого вкладу.

Фонд керівника митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи спрямовувався на: разове заохочення, збільшення розміру премії за результатами роботи за звітний період окремих посадових осіб та працівників митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу та науково-дослідної установи, які відзначилися при виконанні особливо важливих завдань із захисту митних інтересів України, виявили високий рівень активності та ініціативи, в тому числі на

підставі рішення Голови ДМСУ за поданнями керівників відповідних структурних підрозділів апарату, погодженими із заступниками Голови ДМСУ (згідно з функціональними повноваженнями); збільшення розміру фонду преміювання окремим структурним підрозділам митних органів, митної організації, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи за результатами роботи; виплату одноразової премії посадовим особам та працівникам з нагоди їх ювілейних дат.

Виплата одноразової премії у зв'язку з ювілеєм посадових осіб та працівників (50, 55, 60 pp.) або у зв'язку досягненням пенсійного віку проводилась за рішенням керівника митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу та науково-дослідної установи за поданням керівника відповідного структурного підрозділу.

Прус Л.Р.

ПРЕФЕРЕНЦІЇ (англ. preferences; лат. praefereantia' – перевага,) – переваги, пільги, надані окремим державам, підприємствам, організаціям для підтримки певних видів діяльності. **П.** здійснюються в формі зниження податків, знижок з мит, звільнення від платежів, надання вигідних кредитів. **П.** надаються

державою і носять адресний характер. У відносинах між державами **П.** надаються як на засадах взаємності, так і односторонньому порядку. Основними формами **П.** є особливі бюджетні режими валютного регулювання в т.ч. митні тарифні **П.**

Івашова Л.М.

ПРЕФЕРЕНЦІЙНІ СТАВКИ МИТА – особливі митні ставки, які включають звільнення від сплати мита і застосовуються до товарів, які походять з держав, що разом з Україною входять до митних союзів або створюють з нею спеціальні митні зони, уклали з Україною договори про вільну торгівлю, а також при прийнятті якогось спеціального преференційного рішення відповідно до міжнародних договорів за участю України. Розпорядженням КМУ від 14.02.94 р. Україна приєдналася до Загальної системи преференцій. Сутність даного міжнародного механізму преференцій полягала в тому, що існувала система митних пільг, які надавалися розвиненими країнами, країнам, що розвиваються. Ці пільги полягають у зниженні мита на готові вироби з цих країн. Рішення по даному питанню прийнято на сесії Конференції ООН з торгівлі і розвитку в Нью-Делі в 1964 р. Дані ставки використовуються щодо імпорту із 155 країн, що розвиваються, і 25 територій, причому для 41 з них встановлено безмитне ввезення для усіх видів продукції. Особливість України стосовно Генеральної системи преференцій полягає в тому, що вона була країною-донором. За резолюціями 21 та 24 другої сесії ЮНКТАД, а також резолюцією 96 четвертої сесії цієї Конференції Україна надавала тарифні преференції країнам, що розвиваються. Тарифний преференційний режим було встановлено щодо 149 країн. Тарифні преференції встановлювались на товари, вироблені у країнах, що розвиваються, тільки за умови безпосередньої закупівлі товарів у даних країнах, і розмір преференційних ставок для зазначених товарів був нульовим.

З 1997 р. Україна змінила систему надання пре-

ференцій. Було анульовано преференційні ставки відносно товарів, які походили з країн, що розвиваються. Преференції почали діяти тільки відносно товарів, що вироблялись у державах, з якими Україна уклала угоди про вільну торгівлю,— Азербайджан, Вірменія, Латвія, Литва, Молдова, Грузія, Естонія, Казахстан, Туркменістан, Узбекистан. З 01.02.98 р. діють преференційні ставки відносно товарів походженням з Росії, а з 1.03.98 р. на товари, що виробляються в Білорусі. Товари, які ввозяться та походять з країн, що уклали з Україною договори про вільну торгівлю, звільняються від справляння ввізного мита. Практично кожна угода про вільну торгівлю містить виключення деяких товарів з режиму вільної торгівлі, до яких не застосовуються преференції. За винятком деяких країн (в основному країн Балтії), звільнення від мита відбувається, коли виконуються вказані нижче правила: підтвердження походження товарів шляхом представлення сертифіката форми СТ-1 (або форми EUR – країни Балтії та Македонія); дотримання правила «безпосередньої закупівлі»; дотримання правила «прямого відвантаження».

Для застосування тарифних преференцій щодо зазначених вище країн необхідним елементом є визначення країни походження товарів, яке здійснюється: з країнами СНД – відповідно до Правил визначення країни походження, затверджених Рішенням Ради глав урядів СНД 30.11.2000 р.; з країнами Балтії та Македонією – на підставі правил визначення країни походження товарів, які є невід'ємною частиною цих двосторонніх угод про вільну торгівлю.

Преференційне мито може вводитись держа-

вами як на взаємній основі, так і в односторонньому порядку. Так, наприклад, починаючи з 1 січня 1965 р. Радянський Союз надав односторонні, взаємні і недискримінаційні преференції країнам, що розвиваються, при цьому відмінив нарахування мита при імпорті всіх їхніх товарів. Але, оскільки існувала монополія держави на здійснення зовніш-

ноекономічної діяльності, то впровадження даного заходу суттєвого значення не мало. Це був більше політичний, ніж економічний крок, тому що держава, контролюючи всі операції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків, могла регулювати товаропотік не економічними, а адміністративними методами.

Гребельник О.П.

ПРИКОРДОННА ТЕРИТОРІЯ – територія яка прилягає до державного кордону. Вживається у різних значеннях:

1. **П.т.** – відповідно до ст. 1 міжнародної угоди між Україною та Словачкою Республікою «Про співробітництво у галузі карантину і захисту рослин» від 14 травня 1993 р., це територія 10 км повітряної лінії по обидві сторони від спільного кордону обох держав. **П.т.** означає територію під юрисдикцією конкретної держави, яка є стороною даної угоди, близьку до державного кордону з іншою стороною, де розпочато діяльність з одного боку державного кордону, залежно від характеру специфічної діяльності, може мати прямий або непрямий та шкідливий або позитивний вплив на довкілля з іншого боку державного кордону.

2. Прикордонна зона. Відповідно до угоди між Урядом Республіки Польща та КМУ від 16 березня 2009 р. «Про правила малого прикордонного руху», це – територія адміністративних одиниць держав Договірних Сторін, яка не перевищує 30 кілометрів від спільного кордону. У випадку коли частина такої адміністративної одиниці розташована на відстані між 30, та 50 км від лінії кордону, вона визнається частиною прикордонної зони. Згідно зі ст. 3 угоди, жителі прикордонної зони можуть перетинати спільний кордон Польщі та України, в рамках малого прикордонного руху,

ПРИКОРДОННИЙ КОНТРОЛЬ – державний контроль, що здійснюється Державною прикордонною службою України, який включає комплекс дій і систему заходів, спрямованих на встановлення законних підстав для перетинання державного кордону особами, транспортними засобами і переміщення через нього вантажів. **П.к.** здійснюється з метою протидії незаконному переміщенню

якщо виконують визначені умови: пред'являють дійсний дозвіл; не зареєстровані у Інформаційній Системі Шенген (SIS), як особи, яким відмовлено у в'їзді; не вважаються особами, що становлять загрозу громадському порядку, внутрішній безпеці, здоров'ю населення або міжнародним відносинам Договірних Сторін.

3. Під **П.т.** часто розуміють визначену законом України «Про Державний кордон України» від 04.11.1991 № 1777-XII, Постановою КМУ «Про прикордонний режим» від 27.07.1998 № 1147 прикордонну смугу чи контрольований прикордонний район.

Прикордонна смуга – це ділянка місцевості, яка встановлюється безпосередньо уздовж державного кордону на його сухопутних ділянках або уздовж берегів прикордонних річок, озер та інших водойм у межах територій селищних і сільських рад, прилеглих до державного кордону, але не може бути меншою від ширини смуги місцевості, що розташована в межах від лінії державного кордону до лінії прикордонних інженерних споруджень. До прикордонної смуги не включаються населені пункти і місця масового відпочинку населення.

Контрольований прикордонний район – це ділянка місцевості, яка визначена у межах території району і міста, прилеглої до державного кордону або до узбережжя моря, що охороняється Державною прикордонною службою, а також у межах територіального моря, внутрішніх вод, частини вод прикордонних річок, озер та інших водойм і розташованих у цих водах островів.

У прикордонній смугі і контрольованому прикордонному районі в порядку, визначеному КМУ, встановлюється прикордонний режим, що включає правила в'їзду, тимчасового перебування, проживання, пересування громадян України й інших осіб, провадження робіт, обліку та утримання на пристанях, причалах і в пунктах базування самохідних і несамохідних суден, їхнього плавання і пересування у внутрішніх водах України.

Царенко В.І.

осіб через державний кордон, незаконній міграції, торгівлі людьми, а також незаконному переміщенню зброї, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, боєприпасів, вибухових речовин, матеріалів і предметів, заборонених до переміщення через державний кордон.

П.к. підлягають особи, які перетинають державний кордон, транспортні засоби, що перево-

зять через державний кордон людей та вантажі, а також вантажі, що переміщуються через державний кордон.

До **П.к.** включають: перевірку документів; огляд осіб, транспортних засобів, вантажів; виконання доручень правоохоронних органів України; перевірку виконання іноземцями, особами без громадянства умов перетинання державного кордону у разі в'їзду в Україну, виїзду з України та транзитного проїзду територією України; реєстрацію іноземців, осіб без громадянства та їх паспортних документів у пунктах пропуску через державний кордон; перевірку автомобільних транспортних засобів з метою виявлення викрадених.

Забезпечується **П.к.** шляхом реалізації таких заходів: установлення режиму в пунктах пропуску через державний кордон та здійснення контролю за його додержанням; застосування технічних засобів прикордонного контролю, використання службових собак та інших тварин; створення і використання баз даних про осіб, які перетнули дер-

жавний кордон, вчинили правопорушення, яким не дозволяється в'їзд в Україну або яким тимчасово обмежено право виїзду з України, про недійсні, викрадені і втрачені паспортні документи, а також інших передбачених законом баз даних; спостереження за транспортними засобами і в разі потреби їх супроводження; здійснення адміністративно-правових, кримінально-процесуальних, а також оперативно-розшукових заходів; організації і забезпечення взаємодії з підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких пов'язана з міжнародним сполученням; координації дій контрольних органів і служб.

Місце здійснення **П.к.** залежить від його виду. Зокрема **П.к.** і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів та вантажів здійснюються: у пунктах пропуску через державний кордон (пішохідних, автомобільних, залізничних, морських та інших); поза пунктами пропуску через державний кордон або в пунктах пропуску в неробочий час у разі прибуття яхти до порту чи відходу яхти з порту, прибережного рибальства, плавання річкових і морських суден внутрішніми водними шляхами, сходження на берег екіпажу судна для перебування на території населеного пункту, в якому розташований порт, виникнення особливих потреб гуманітарного характеру особи або групи осіб за умови відсутності загроз національній безпеці України, виникнення невідкладних обставин, пов'язаних з ліквідацією надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та їх наслідків, загрози життю, за умови відсутності загроз національній безпеці України; на території суміжних держав у порядку, передбаченому міжнародними договорами.

Царенко В.І.

ПРИЛАД ДОГЛЯДОВИЙ «DIXI-06» – див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ).

ПРИЛАД ДОГЛЯДОВИЙ «REGULA 3101» – див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ).

ПРИЛАД НІЧНОГО БАЧЕННЯ «NVB5X-21A» – див. СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ.

ПРИЛАД УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ВИМІРЮВАЛЬНИЙ «LASER TAPЕ» – див. ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ.

ПРИНЦИП «ЄДИНОГО ВІКНА» – спосіб взаємодії органу державної влади із громадянином або суб'єктом господарської діяльності, відповідно до якого громадянин або суб'єкт господарювання з метою отримання (оформлення) дозвільних (комерційних) документів звертається лише до однієї особи державного органу і через встановлений час отримує дозвільні або оформлені документи. **П.є.в.** виключає надання необхідного пакету документів громадянином або суб'єктом господарю-

вання до різних підрозділів та кабінетів державної установи з метою їх оформлення і погодження.

Основні цілі застосування **П.є.в.** – спрощення процедур отримання та оформлення громадянами або суб'єктами господарювання дозвільних і комерційних документів; скорочення термінів оформлення дозволів та комерційних документів; впровадження єдиних автоматизованих адміністративних процедур; встановлення єдиного переліку та зменшення кількості документів, які подаються з метою отримання дозволів; забезпечення

можливості постійного контролю за процедурою оформлення пакету документів; виключення особистих контактів громадян або суб'єктів господарювання з особами державних органів влади, які перебувають на керівних посадах, при оформленні документів; підвищення прозорості діяльності органів державної влади; забезпечення рівності прав громадян та суб'єктів підприємницької діяльності.

У діяльності митних органів України запровадження П.є.в. відбулося у 2005 р. відповідно до наказу ДМСУ від 20.04.2005 р. «Про затвердження Порядку здійснення митного контролю й митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації». Організація роботи за П.є.в. передбачала надання декларантом для посадової особи митниці необхідних документів при митному оформленні у «єдине вікно».

Медвідь Ю.О.

Приміщення митного поста
«Херсон-центральний» для подачі документів
до митного оформлення

ПРИНЦИП «ЄДИНОГО ОФІСУ» – спосіб організації взаємодії контролюючих органів, що здійснюють свою діяльність у пунктах пропуску через державний кордон України в одному приміщенні.

П. є. о. використовується в усіх внутрішніх підрозділах митного оформлення митниць і передбачає розміщення в одному приміщенні представників державних органів, які діють у пунктах пропуску через державний кордон України і здійснюють

ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, санітарно-епідеміологічний, екологічний контроль.

Метою П. є. о. є удосконалення процедури контролю товарів у пунктах пропуску через державний кордон, уникнення дублювання функцій контролюючих органів та покращення умов попереднього документального контролю в пунктах пропуску, що здійснюється працівниками митної справи й розвитку системи адміністративних послуг в Україні.

«Єдині офіси» передусім призначені для того, щоб надавати взаємопов'язані та всебічні послуги через якомога меншу кількість пунктів звернення клієнтів. При цьому пункти повинні бути максимально доступними для користувачів послуг та обладнанні таким чином, щоб забезпечити оптимальні умови для роботи дозвільних органів в одному приміщенні. Метою «єдиного офісу» є сприяння істотній економії часу та зменшенню фінансових витрат фізичних та юридичних осіб при зверненні до митниць з питань здійснення митних процедур.

Руда Т.В.

ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ (англ. principles of state customs) – це сукупність сформульованих і затверджених державою основних ідей і керівних положень з реалізації державної митної політики спрямованої на забезпечення національних інтересів у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Відповідно до положень МКУ державна митна справа здійснюється на основі принципів: виключної юрисдикції України на її митній території; виключних повноважень митних органів України щодо здійснення

державної митної справи; законності та презумпції невинуватості; єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; спрощення законної торгівлі; визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб; заохочення доброчесності; гласності та прозорості; відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються МКУ.

Івашова Л.М.

ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ можна класифікувати в розрізі двох груп: принципи бюрократичного управління й принципи аджократичного управління. Аджократія – структура холдингового типу, яка реалізує про-

блемно-програмне управління, тобто ця структура складається з тимчасових груп, що створюються для виконання певних завдань і потім припиняють свою діяльність. Бюрократичні принципи реалізуються адміністративними методами, а аджокра-

тичні – інтелектуальними, відповідно до цього й визначаються типи управління – лінійно-функціональне й мотиваційне.

Розглянемо принципи адхократичного управління, класифіковані із застосуванням фасетного методу за чотирма підгрупами: загальні, внутрішньої організації, зовнішніх взаємодій, кадрові. Отже, перша підгрупа – загальні принципи: концентрація на потребах суспільства на основі холистичного маркетингу, тобто орієнтація на виявлення й задоволення потреб населення, бізнес-структур, відповідно до яких мають формулюватися завдання митної служби за дотримання балансу інтересів, зовсім не означає виконувати те, що просять. «У південноафриканській культурі існує поняття, що на місцевому діалекті звучить як «убунту», й добре передає суть шойно сказаного. Його можна перекласти приблизно так: «Я можу побачити себе самого тільки вашими очима»; демократичність і доступність не тільки щодо зовнішніх партнерів, але й усередині організації; соціальна відповідальність і турбота про клієнта (в особі всіх верств населення) має пронизувати всю організацію, стати її філософією; креативна рухливість як процес охоплює всіх працівників і виходить на рівень усього органу виконавчої влади; інформаційна технологічність, тобто в організації мають застосовуватися найсучасніші технології отримання інформації, її обробки, аналізу й формування на її основі управлінських рішень; пошук, прогнозування й планування змін, а не очікування директив згори; орієнтація на результат.

Друга підгрупа – принципи внутрішньої організації: гнучкість структури до виконуваних програм; кореляція рішень, які розробляються різними лан-

ками управління, що покращує взаєморозуміння в колективі та сприяє реалізації одного із загальних принципів – мобілізації; організаційна еластичність, тобто система здатна відчувати значні внутрішні й зовнішні впливи, не руйнуючись, але деформуючи структуру; організаційна реактивність, тобто оперативність в ухваленні управлінських рішень, своєчасна реакція на ситуацію або проблему, що виникла; розробка мережевої стратегії розвиває принцип відповідності структури завданням: територіальні органи митної служби підпорядковуються центральному апарату й мають створювати мережеву організацію з єдиною стратегією; проектне фінансування має замінити виділення коштів на кошторисне утримання митної служби.

Наступна підгрупа – принципи зовнішніх взаємодій: розробка стратегії збільшення потенціалу як матеріальних, так і нематеріальних ресурсів, необхідних для забезпечення діяльності організації; швидка адаптація до змін зовнішнього середовища, яке з часом характеризується все більшою невизначеністю, глобалізацією, що особливо відчувається з посиленням процесів; реалізація дій, які сприймаються керованим об'єктом, що особливо важливий у проведенні перетворень у масштабах країни, коли населення, незважаючи на ідеологічну обробку, не сприймає дії митної служби, адже вони не задовольняють потреби громадян; маніпуляція зовнішнім середовищем, тобто відповідно до законів синергії не тільки зовнішнє середовище структурує систему, але й сама система впливає на зовнішнє середовище для збереження державного устрою, забезпечення національної безпеки й підвищення рівня життя населення, а не окремих його верств.

Остання підгрупа – кадрові принципи: розширення свободи дій персоналу, незважаючи на посилення процесів регламентації та стандартизації як складових адміністративної реформи; орієнтація на співробітників, котрі діють самостійно і дають найбільшу віддачу в роботі, оскільки самостійність і нововведення – якісні характеристики, що збагачуватимуть одна одну; самовдосконалення керівника і, перш за все, керівників вищої ланки, які не завжди виявляють самостійність у цьому питанні; формування лідерів із застосуванням концепції управління людським потенціалом, претендування на лідерство, на жаль, в органах виконавчої влади, зокрема і в митній службі, розглядається як посягання на владу вищого керівника.

Зазначені принципи управління митною службою в структурі державного управління митною справою повністю відповідають принципам управління розвитком сучасних економічних систем, а саме забезпечують: внутрішню єдність, або цілісність митної служби; цілісність зберігається завдяки гнучкій структурі, здатній адекватно реагувати на зміну як внутрішніх, так

і зовнішніх чинників впливу; вони не відмінюють ієрархію, необхідну для ранжирування елементів, або підрозділів організації; вони характери-

зуються значним потенціалом для розвитку митної служби.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ПРИПАСИ – товари, призначені для споживання пасажиром та членами екіпажу на борту транспортних засобів; товари, необхідні для експлуатації і технічного обслуговування транспортних засобів на шляху прямування та у пунктах проміжних стоянок чи зупинок, крім запасних частин та устаткування, які знаходяться у транспортних засобах на момент прибуття на митну територію або доставляються на них під час перебування на цій території; товари, які призначаються для продажу на внос пасажиром та членам екіпажу транспортних засобів і знаходяться у цих транспортних засобах або доставляються на них.

В міжнародній практиці виділяють: **П.** для споживання – товари, призначені для споживання

пасажиром та членами екіпажу транспортних засобів та товари (крім запасних частин та устаткування), необхідні для експлуатації та технічного обслуговування транспортних засобів, які використовуються для перевезення пасажирів чи товарів в промислових або комерційних цілях; **П.** для реалізації – товари, призначені для продажу пасажиром та членам екіпажу транспортних засобів, які використовуються для перевезення пасажирів чи товарів в промислових або комерційних цілях.

В залежності від виду транспортного засобу **П.** поділяють на суднові **П.** – при перевезенні водним транспортом, бортові **П.** – при перевезенні повітряним транспортом, залізничні **П.** та автомобільні.

Медвідь Ю.О.

ПРИРОДНИЙ ЗБИТОК (natural loss of goods – англ., естественная убыль-рос.) – товарні втрати, обумовлені природними процесами, що викликають зміну кількості товару. **П.з.** може відбуватися внаслідок зменшення ваги, обсягу, якості товарно-матеріальних цінностей при їх збереженні та перевезенні в результаті: утрушування; триммінгу (trimming – англ.) – утрушування вантажу в трюмі судна (враховується в умовах комерційних перевезень); усушки (wantage – англ.) – втрати вантажем маси внаслідок повного або часткового випару вологи, що втримується в ньому; витоку; розпилу; усадки (shrinkage – англ.) – ущільнення насипних і навалочних вантажів внаслідок перерозподілу часток вантажу в масі насипки та здавлювання нижніх шарів верхніми.

Усушка становить 50-100 % усього природного збитку. Вона відбувається навіть якщо товар герметично укупорений. Це стосується як продовольчих, так і непродовольчих товарів. Розпил (утрушування, розпилення) властивий лише дуже подрібненим продуктам (пральні порошки, крейда, цемент, пудра, окремі харчові продукти типу сухого молока, солі, цукру тощо). Розлив (розмазування) – втрати рідких в'язких, мазеподібних продуктів за рахунок прилипання часток до стінок

тари (фарби, олифа, мед, напої, та ін.). Звітрювання – перехід летючих речовин у навколишнє середовище (в алкогольних напоях – етиловий спирт; у парфумерно-косметичних – спирт і ароматичні речовини).

Внаслідок об'єктивного характеру ці втрати нормуються, тобто встановлюються їх граничні розміри (норми). Обсяги **П.з.** при перевезеннях залежать від виду цінностей і транспорту, відстані перевезення, пори року та інших факторів і визначаються по нормах від вартості або маси кожного виду цінностей. При виявленні недостачі цінностей у межах норм **П.з.** представник транспорту при передачі вантажу замовнику зобов'язаний зробити на транспортному документі відповідну відмітку. Виявлена при прийманні недостача цінностей, що перевищує встановлені норми, оформляється актом. Нормовані втрати, що відбулися під час перевезення, списують за рахунок вантажоодержувача. Норми **П.з.** при зберіганні й продажі залежать від виду цінностей, кліматичної зони, умов, строків зберігання і т.п. Такі втрати списують, якщо при інвентаризації виявлена недостача цінностей. Це списання здійснюють виходячи з встановлених норм, але не більше суми недостачі, що була виявлена при інвентаризації.

Вакульчик О.М.

ПРИСТРОЇ ДЛЯ ВІДСТРІЛУ ПАТРОНІВ – пістолети і револьвери, які виготовлені у встановленому законом порядку та конструктивно призначені тільки для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими зарядами не смертельної дії, і технічно не придатні для стрільби бойовими патронами. При цьому їхня конструкція має забезпечувати неможливість взаємозаміни основних частин бойової і спортивної вогнепальної зброї, унеможлиблює здійснення пострілів в автоматичному режимі чергами.

П.в.п., споряджених гумовими кулями, дозво-

Пристрій для відстрілу патронів «Терен - 3Р»

лені лише певному переліку осіб. Зокрема, працівникам правоохоронних органів: прокуратури, судів, міліції, податкової міліції й адміністрації, антимонопольного комітету, митниці та їх близьким родичам. **П.в.п.** дозволені військовослужбовцям строкової служби, контрактникам, журналістам, членам охорони громадського порядку і державного кордону, державним службовцям, народним депутатам. Цю зброю мають право особи, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Йдеться

ПРИСЯГА МИТНИКА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (КЛЯТВЕННОЕ ОБЕЩАНИЕ ТАМОЖЕННИКА РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ). Передбачена і введена у дію Митним статутом Росії 1819 р. Відповідно до порядку, затвердженого міністром фінансів, кожен прийнятий на службу митний чиновник складав «клятвенное обещание» у письмовій формі, а також зачитував його усно в присутності свідків і священника. У тексті присяги вказувалося, що новоприйнятий зобов'язується перед святим Євангелієм вірно та нелицемірно служити його імператорській величності «своему истинному и природному великоимперию великому государю императору...во всем повиноватся, не щадя живота своего до последней капли крови». Чиновник зобов'язувався в усьому боронити права та інтереси держави та імператора, дотримуватися наказів своїх начальників, «крепко хранить доверенную тайность». Один із свідків прийняття присяги (як правило, чиновник митного органу), мав письмово завірити підписаний новоприйнятим текст «клятвенного обещания». Власним підписом цей акт повинен був підтвердити і священник.

Новоприйняті на роботу службовці митниці суворо попереджались про можливі наслідки по-

рушення присяги або недостойної поведінки. За будь-які негативні прояви вони підлягали негайному звільненню зі служби. А за серйозні порушення, які могли б зашкодити інтересам держави, царські митники притягалися до судової відповідальності, згідно з кримінальним законодавством. З цього приводу заслуговує на увагу циркуляр директора Департаменту митних зборів М.О.Качалова з питань роботи з кадрами від 18 травня 1874 р., адресований начальникам митних округів і митниць імперії. Коментуючи процес прийняття нових чиновників на службу в митні органи, головний митник держави вимагав приймати на службу, в основному, чоловіків з вищою або середньою освітою, юристів, товаровзнавців, колишніх службовців управ, звільнених у запас, офіцерів та унтер-офіцерів армії та флоту, людей, як писав М.Качалов, «с прочными нравственными правилами». В циркулярі підкреслювалось, що «важность поручаемых таможенникам казенных интересов требует строгой с них ответственности и потому на этой службе не могут быть оставляемы лица, не только не благонадежные но даже сомнительные, к которым нельзя иметь полного доверия».

Боровик О.В.

рушення присяги або недостойної поведінки. За будь-які негативні прояви вони підлягали негайному звільненню зі служби. А за серйозні порушення, які могли б зашкодити інтересам держави, царські митники притягалися до судової відповідальності, згідно з кримінальним законодавством. З цього приводу заслуговує на увагу циркуляр директора Департаменту митних зборів М.О.Качалова з питань роботи з кадрами від 18 травня 1874 р., адресований начальникам митних округів і митниць імперії. Коментуючи процес прийняття нових чиновників на службу в митні органи, головний митник держави вимагав приймати на службу, в основному, чоловіків з вищою або середньою освітою, юристів, товаровзнавців, колишніх службовців управ, звільнених у запас, офіцерів та унтер-офіцерів армії та флоту, людей, як писав М.Качалов, «с прочными нравственными правилами». В циркулярі підкреслювалось, що «важность поручаемых таможенникам казенных интересов требует строгой с них ответственности и потому на этой службе не могут быть оставляемы лица, не только не благонадежные но даже сомнительные, к которым нельзя иметь полного доверия».

Гальський К.Є.

ПРИХОВУВАННЯ ВІД МИТНОГО КОНТРОЛЮ

– відповідно до МКУ переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з **П.м.к.**, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

Спеціально виготовлене сховище (тайник) – сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнані та пристосовані з цією метою

конструктивні ємності чи предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо. Використання інших засобів чи способів, що утруднюють виявлення предметів, можуть визнаватися, зокрема, приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини, а також надання одним предметам вигляду інших (зміна їхніх зовнішніх ознак – форми та стану, упаковки, ярликів, етикеток тощо). Підробленими треба вва-

жати як фальшиві документи, так і справжні, до яких внесено неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекручують зміст інформації щодо фактів, які ними посвідчуються, а також документи з підробленими підписами, відбитками печаток та штампів. Незаконно одержаними слід визнавати документи, які особа отримала за відсутності законних підстав або з порушенням встановленого порядку.

ПРИЧАЛ – гідротехнічна споруда, яка має швартовні та відбійні пристрої і призначена для стоянки та обслуговування суден, обслуговування пасажирів, у тому числі для їх посадки на судна і висадки з суден, проведення вантажно-розвантажувальних робіт.

Залежно від свого призначення **П.** поділяються на пасажирські та вантажні. Серед вантажних, у свою чергу, виокремлюють – контейнерні (обладнані для навантаження чи розвантаження суден-контейнеровозів); риферні (обладнанні холодильним устаткуванням для зберігання продуктів); ремонтні (обладнанні необхідним устаткуванням для проведення ремонтних робіт). Залежно від товарів, перевалку яких проводять на **П.**, виокремлюють зернові, нафтові, вугільні, цементні, **П.** для

Документами, що містять неправдиві дані, є, зокрема, такі, в яких відомості щодо суті угоди, найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості товарів, а також їх відправника чи одержувача, держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, не відповідають дійсності.

Гармаш Є.В.

сипучих та навалювальних вантажів.

Фрадинський О.А.

«ПРО ЗАСНУВАННЯ ОСОБЛИВОЇ МИТНОЇ ПРИКОРДОННОЇ ЛІНІЇ ТА ВАРТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ТАЄМНОМУ ПЕРЕВЕЗЕННЮ ТОВАРІВ»

(в російському оригіналі – «Объ учрежденіи особой Таможенной пограничной цѣпи и стражи для отвращенія потаеннаго провоза товаровъ») – іменний указ російської імператриці Катерини II від 27 вересня 1782 р. у якому зазначався недостатній рівень охорони державних кордонів від контрабандного перевезення товарів та необхідність створення спеціальних підрозділів основним завданням яких стала б охорона митного кордону. Складався із 20 параграфів.

Митна прикордонна варта створювалася у всіх прикордонних губерніях де вже існували прикордонні та портові митниці. До штату прикордонної митної варти входили митні об'їждчики, в розрахунок 2 особи на 10 верств кордону, та митні прикордонні наглядачі, в розрахунок 1 особа на 50 верств кордону, із двома помічниками – для нагляду за митними об'їждчиками. З метою запобігання корупції серед службовців митної прикордонної варті, для них передбачалася щорічна ротація місця несення служби.

В обов'язки митних об'їждчиків входив щоденний об'їзд контрольованої ділянки кордону (одним – в денний час, другим – в нічний час доби) із метою виявлення випадків незаконного переміщення товарів поза межами традиційних торговельних шляхів, або в обхід митниць, а також затримання біглих солдат та селян (за кожного затриманого об'їждчик отримував 3 рублі винагороди). До компетенції митних прикордонних наглядачів входили аналогічні повноваження на закріплених за ними

ділянках кордону, а також контроль за діяльністю митних об'їждчиків, що несли варту у підпорядкованій 50-верстній смузі. Органи місцевого самоврядування та населення зобов'язані були всіляко

Портрет Катерини II – законодавиці в храмі богині Правосуддя.

Художник Д.Г.Левицький, 1783 рік

сприяти митній прикордонній варті у виконанні службових обов'язків.

З метою підвищення рівня контролю за зовнішньою торгівлею та запобігання контрабанді у найзручніших місцях, на перетині торговельних шляхів в намісництвах Київському, Могилевському та Полоцькому створювалися митниці через які купців зобов'язували перевозити товари. Жителям прикордонних районів перевезення товарів через кордон дозволялося здійснювати, із дотриманням усіх митних формальностей, через митні застави де знаходилися митні прикордонні наглядачі.

«ПРО ОБЛАШТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ВАРТИ НА КОРДОНАХ ЗАХІДНИХ ГУБЕРНІЙ» (в російському оригіналі – «Объ устройствъ военной стражи на границахъ западныхъ Губерній») – затверджена 4 січня 1811 р. російським імператором Миколою I доповідна записка військового міністра М. Б. Барклая-де-Толлі. Складалася із 2 частин: Доповіді про необхідність реформування системи нагляду за митним кордоном та Положення про облаштування прикордонної варті (7 пунктів).

У доповіді було вказано на недостатній рівень захисту митного кордону від втеч за кордон російських підданих; вивозу російської монети та міді, перегону коней і худоби, а також потрапляння на терени Росії безпаспортних осіб. Визначався ряд об'єктивних та суб'єктивних факторів, що не сприяли ефективному здійсненню митної охорони, як то – законодавча неврегульованість понять облаштування кордону; недостатній рівень виховської дисципліни серед відповідальних осіб; неефективність використання козаків для охорони митного кордону. З метою організації ефективної митної варті пропонувалося 2 основні заходи:

- мотиваційний – полягав у передачі затриманого контрабандного товару у власність митників, що його виявили (при цьому, товар, заборонений до ввезення на території Росії, підлягав знищення, а митники отримували «приличныя награждения»);

- організаційно-управлінський – передбачав постійну ротацію митників по лінії кордону «... або по расчетамъ корысти, болѣе будетъ прибыли чаще пропускать тайно черезъ кордонъ, нежели воспользовавшись однажды законнымъ призомъ, преградить навсегда злоумышленности».

Відповідно до Положення про облаштування прикордонної варті увесь західний кордон від Полангена на Балтійському морі до Єгорлика на Дністрі поділявся на рівні ділянки довжиною у 150 верств. Митна охорона кожної ділянки здійснювалася безперервними кінними козачими роз'їздами, а загальне керівництво охороною здійснювали штаб-офіцери з регулярного війська. Для несення митної варті виділялися козачі полки: Донський козачий майора Селіванова; Донський козачий підполковника Попова; Донський козачий підполковника Платова; 1-й Бузький козачий полк;

Для контролю за діяльністю митної прикордонної варті в губернських Казених палатах передбачалася посада Радника митних справ, в обов'язки якого входило тричі на рік об'їзд митного кордону губернії із функцією нагляду за дотриманням указів та настанов; організацією перевезення товарів та за діями митниць і митних застав. Про виявлені факти зловживань необхідно було доповідати уповноваженим установам «...чтобъ виновные судимы и наказаны были безъ послабления».

Фрадинський О.А.

Донський козачий генерал-майора Денисова; Донський козачий генерал-майора Іловайського; Донський козачий генерал-майора Чернозубова; Донський козачий підполковника Слюсарева; 2-й Бузький козачий полк; 3-й Бузький козачий полк. Облаштування митного кордону від Єгорлика на Дністрі до гирла Дністра покладалося на генерал-лейтенанта Дюка де Ришельє.

Раз у три роки передбачалася ротація полків, шляхом переміщення на іншу ділянку. Кожна ділянка кордону поділялася на 15 частин, кожна козака сотня розміщувалася у трьох сусідніх місцях, так щоб на об'їзд ділянки кордону у

Портрет М.Б. Барклая-де Толлі.

Художник Д.Доу, 1829 рік

Портрет написано після смерті генерала на основі використання прижиттєвої гравюри

10 верств виділялося 50 козаків. Штаб-офіцери, які відповідали за охорону окремих ділянок, зобов'язувалися отримувати двічі на день (вранці та ввечері) рапорти підлеглих про стан охорони кордону – кінна команда, яка була крайньою на ділянці кордону заповнювала рапорт про час здійснення об'їзду та стан справ, після чого це повідомлення естафетним порядком достав-

лялося до сусідніх кінних команд, де на ньому аналогічно фіксувався стан справ у кожній із них. Таким чином начальники ділянок двічі на день отримували необхідну їм інформацію та могли бути впевнені у діяльності митних патрулів. Раз в тиждень оригінали таких рапортів надсилалися дивізійним командирам.

Фрадинський О.А.

ПРОБА – державний стандарт, що визначає цінність сплаву, з якого вироблено виріб з дорогоцінних металів, і засвідчує вміст вагомих одиниць основного дорогоцінного металу в одній тисячі вагових одиниць сплаву. ЗУ «Про державне регулювання видобутку, виробництва, використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» встановлює для ювелірних виробів з сплавів золота такі проби: 333, 375, 500/585, 750.

У світовій практиці відповідність сплавів за вмістом дорогоцінних металів опробовують в метричній системі. Метрична **П.** – наявність дорогоцінного металу в 1000 вагових одиницях сплаву. В Англії, США, Швейцарії використовують каратну систему. Каратна **П.** – це наявність дорогоцінного металу в лігатурі з 24 частин. До 1927 р. Росія практикувала золотникову систему проб. Золотникова **П.** – число золотників дорогоцінного металу у фунті сплаву. Фунт дорівнює 96 золотникам, або 409,5 г, а золотник – 4,266 г. Крім цього, можуть траплятися ексклюзивні сплави, наприклад, дукатне золото вміщує 980/000 золота, золото для пер – 667/000, гранатове – 250/000. У Російській Федерації введено (1999 р.) і діють такі **П.** сплавів зо-

лота: 375, 500, 585, 750, 958, 999. В Україні основну масу виробів виготовляють зі сплавів **П.** 750, 585. За кордоном широко використовують 18- і 14-каратні сплави.

Туржанський В.А.

ПРОБІРНЕ КЛЕЙМО (рос. пробирное клеймо, англ. assay mark, hall-mark, нім. Proberstempel m) – державний знак встановленого єдиного зразка, що засвідчує цінність виробів із дорогоцінних металів. Опис державного **П.к.** та його форма затверджуються МФУ та виготовляються за його завмовленням.

Клеймування – пробірно-технологічна операція нанесення відбитку **П.к.** на ювелірні та побутові вироби з дорогоцінних металів. Не підлягають обов'язковому клеймуванню в органах, які здійснюють державний пробірний контроль напівфабрикати і зливки з дорогоцінних металів; вироби з дорогоцінних металів, які мають історичну або археологічну цінність, а також ордени, медалі і монети; дрібна насічка (інкрустація) золотом і сріблом на зброї, предметах побуту, релігійного культу тощо; сухозлітка жовта і сухозлітка срібна; прилади, лабораторний посуд та інші вироби, що виготовляються з дорогоцінних металів і призначені для наукових, виробничих, медичних та інших цілей.

Згідно Указу Президента «Про Положення про Державну пробірну службу України» від

13.04.2011 р. № 461/2011 органом державного пробірного контролю в Україні є Державна пробірна служба, яка є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ через МФУ. Пробірна служба України може мати свої територіальні підрозділи у м. Донецьку, Львові, Одесі та Харкові.

Усі ювелірні вироби з дорогоцінних металів, які призначено для продажу, повинні мати державне **П.к.** та іменник. Для маркування компонентів золотих сплавів у відповідності ГОСТ 6835–80 «Золото и золотые сплавы. Марки.» введено літерні позначення: Зл – золото, Ср – срібло, М – мідь, Пд – паладій, Пл – платина, Н – нікель, Кд – кадмій, Ц – цинк. Вміст компонентів визначається цифровим шифром. У сплавах золото-срібних, золото-мідних та золото-срібно-мідних вміст дорогоцінного металу в марці надається в тисячних частках. Наприклад, марка золота 750 проби ЗлСр750-250 означає двокомпонентний золото-срібний сплав із вмістом 750 часток золота, тобто 75%, та вмістом 250 часток срібла, тобто 25%. У марках золото-мідних сплавів цифровий шифр вказується лише для золота. Наприклад, марка золота ЗлМ583

означає двокомпонентний сплав із вмістом золота 58,3% (583 проба), решта – мідь. У марках золото-срібно-мідних сплавів цифровий шифр ставиться лише для золота та срібла. Наприклад, марка ЗлСрМ958-20 означає трикомпонентний золотий сплав 958 проби, в якому є окрім золота 20% срібла, решта (2,2%) – мідь. У золотих сплавах із вмістом платини, паладію та нікелю цифровий код вказує на відсотковий вміст кожного компонента, окрім золота. Наприклад, марка ЗлМНЦ12,5 ~ 10 – 2,5 означає золотий сплав 750 проби, в якому міді – 12,5%, нікелю – 10, цинку – 2,5. У марках золотих припаїв золото має позначення – ПЗл, а цифровий шифр вказує на відсотковий вміст (%) лігатурних домішок та ставиться після кожного компонента, окрім останнього. Наприклад, марка золотого припаю ПЗл58,3Ср11М18КдЮЦ означає 5-компонентний сплав 583 проби, в якому срібла – 11%, міді – 18, кадмію – 10, решта (2,7%) – цинк.

П.к. поділяють на 2 групи: основні й додаткові. Основні **П.к.** мають самостійне значення і засвідчують кількість вмісту дорогоцінного металу, а додаткові використовують в поєднанні з основними для клеймування роз'ємних та додаткових частин виробу.

Основні **П.к.** мають самостійне значення та засвідчують, що виріб пройшов пробірний контроль та задовольняє вимогам Положення про пробірний нагляд. Відбиток основного клейма має три складові:

ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ – визначається як різновид провадження у справах про адміністративні правопорушення та складається з низки послідовних дій юрисдикційних органів, які згідно з нормами адміністративного та митного законодавства вживають заходів, спрямованих на притягнення правопорушників до відповідальності та на забезпечення виконання винесеної постанови.

Завданнями **П.ПМП** є своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її з дотриманням вимог закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобіган-

1. Знак посвідчення, який може бути різним залежно від того, в якому році цей виріб було виготовлено:

- 1908-1927 рр. випуску – «жінка в кокошнику»;
- 1927-1958 рр. випуску – «голова робітника з молотом»;
- 1958-1993 рр. випуску – п'ятикутна зірка з серпом та молотом всередині;
- з 1993 р. випуску українські виробники мають знак посвідчення – тризуб;
- з 1998 р. суб'єкти підприємницької діяльності (ВАТ «Українські ювеліри», Львівський державний ювелірний завод, ЗАТ «Харківський ювелірний завод», Вінницьке державне підприємство «Кристал») – знак посвідчення – листок каштана.

2. Шифри інспекції пробірного нагляду, що розташовують в нижньому лівому куті відбитка клейма.

3. Тризначне цифрове позначення встановленої проби.

П.к. наноситься методом механічного штампування, лазерним та електроіскровим.

Останнім часом у світі почали широко застосовувати лазерні технології в маркуванні та клеймуванні ювелірних виробів, дорогоцінних сплавів та каміння. Лазерні технології обробки матеріалів широко застосовують в промисловості для таких технологічних операцій, як зварювання, різання, маркування та гравірування, термообробка, свердління отворів. Частина технологічних процесів лазерної обробки повністю відпрацьована та впроваджена в ювелірній галузі, деякі процеси та технології перебувають у стадії розробки. Одним з найбільш цікавих методів обробки дорогоцінних металів є їх маркування та гравірування. Сучасні прилади, обладнані комп'ютерним управлінням, дають можливість наносити на метал методом лазерного маркування практично будь-яку графічну інформацію: малюнки, надписи, вензеля, логотипи. При чому зображення можна наносити як у растровому, так й у контурному вигляді.

Туржанський В.А.

ня таким правопорушенням. Підставами для порушення справи про порушення митних правил є: безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил; офіційні письмові повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від правоохоронних органів, а також органів, що здійснюють види контролю, зазначені у МКУ; офіційні письмові повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Провадження у справі про порушення митних правил включає в себе виконання процесуальних дій, зазначених у МКУ, розгляд справи, винесення

постанови та її перегляд у зв'язку з оскарженням (внесенням подання прокурора). **П.ПМП** здійснюється відповідно до МКУ, а в частині, що не регулюється ним, – відповідно до законодавства України про адміністративні правопорушення. **П.ПМП** здійснюється державною мовою. Особи,

які беруть участь у **П.ПМП** і не володіють або недостатньо володіють державною мовою, мають право робити заяви, давати пояснення, подавати клопотання рідною мовою, а також користуватися послугами перекладача.

Гармаш Є.В.

ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ – будь-яка речовина або продукт (сирий, включаючи сільськогосподарську продукцію, необроблений, напівоброблений або оброблений), призначений для споживання людиною. **П.х.** включає напій, жувальну гумку та будь-яку іншу речовину, включаючи воду, які навмисно включені до **П.х.** під час виробництва, підготовки або обробки.

Держава забезпечує безпечність та якість **П.х.** з метою захисту життя і здоров'я населення від шкідливих факторів, які можуть бути присутніми у **П.х.**, шляхом: 1) встановлення обов'язкових параметрів безпечності для **П.х.**; 2) встановлення мінімальних специфікацій якості **П.х.** у технічних регламентах; 3) встановлення санітарних заходів і ветеринарно-санітарних вимог для потужностей (об'єктів) та осіб, які зайняті у процесі виробництва, продажу (постачання), зберігання (експонування) **П.х.**; 4) забезпечення безпечності нових **П.х.** для споживання людьми до початку їх обігу в Україні; 5) встановлення стандартів для **П.х.** з метою їх ідентифікації; 6) забезпечення наявності у **П.х.** для спеціального дієтичного споживання, функціональних **П.х.** і дієтичних добавках заявлених особливих характеристик та їх безпечності для споживання людьми, зокрема особами, які мають особливі дієтичні потреби; 7) інформування та підвищення обізнаності виробників, продавців (постачальників) і споживачів стосовно безпечності **П.х.** та належної виробничої практики; 8) встановлення вимог щодо знань та умінь відповідального персоналу виробників, продавців (постачальників); 9) встановлення вимог щодо стану здоров'я відповідального персоналу виробників, продавців (постачальників); 10) участі у роботі відповідних міжнародних організацій, які встановлюють санітарні заходи та стандарти **П.х.** на регіональному і світовому рівнях; 11) здійснення державного контролю на потужностях (об'єктах), де виробляються та переробляються продукти, що становлять значний ризик для здоров'я і життя людей; 12) здійснення державного нагляду з метою перевірки виконання виробниками та продавцями (постачальниками) об'єктів санітарних заходів. 13) виявлення порушень та здійснення необхідних заходів щодо притягнення до відповідальності осіб,

які не дотримуються чинного законодавства.

До системи державних органів, які забезпечують розробку, затвердження та впровадження санітарних заходів, а також державний контроль та нагляд за їх виконанням, в межах своєї компетенції, входять: КМУ; центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я; Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України; центральний орган виконавчої влади з питань аграрної політики; центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання та споживчої політики.

Контроль за порядком переміщення **П.х.** через митний кордон України здійснює . снують певні обмеження та заборони щодо ввезення громадянами товарів **П.х.** на митну територію України. Так товари, що класифікуються в 1-24 групах УКТ ЗЕД ввозити громадянами для вільного обігу, в будь-яких обсягах не дозволяється. Обмеження не поширюються на: 1) алкогольні вироби, що ввозяться громадянами, які досягли 18-річного віку, в кількостях та у способи, що зазначені у МКУ (5 літрів пива, 2 літри вина, 1 літр міцних (із вмістом спирту більш як 22 %) алкогольних напоїв); 2) **П.х.** вагою до 10 кг в упаковці виробника, що надходять на адресу громадян у міжнародних поштових або експрес-відправленнях; 3) **П.х.** для власного споживання на суму, яка не перевищує еквівалент 200 євро, що ввозяться в порядку та обсягах, визначених КМУ; 4) в упаковці виробника, призначені для роздрібною торгівлі, – у кількості не більше ніж одна упаковка або загальною масою, яка не перевищує 2 кілограмів, кожного найменування на одну особу; без упаковки – у кількості, що не перевищує 2 кілограмів кожного найменування на одну особу; без упаковки – неподільного продукту, готового до безпосереднього вживання, у кількості не більше ніж по одному найменуванню на одну особу. Не підлягають переміщенню на митну територію України в несупроводжуваному багажі **П.х.** без упаковки виробника. Не допускається вивезення (ввезення) за межі митної території України (на митну територію України) алкогольних напоїв громадянами, які не досягли 18-річного віку.

Потушинська О.П.

ПРОІЗНІ МИТНІ ЗБОРИ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ збирались при здійсненні зовнішньоторговельної діяльності. До них відносять: мито – плата за товар, що ввозився на територію запорозьких вольностей (за універсалом 1654 р., іноземні купці повинні були сплачувати 2 % ввізного мита); промит – штраф з товару за ухилення від сплати

мита; заповіт – штраф з особи, що ухилилася від проїзду через митницю (завжди сплачувався разом з промитом); посажене – збір, пропорційний до розмірів возів у саженях; головщина (запроваджено 1714 р.) – стягнення не з вартості товару, а з «голови» власника та осіб, що перевозили товар (у різних місцевостях головщина коливалася від

0,5 до 6 кіп грошів); кістки – різновид голівщини, що додатково збирався з супровідників товару; цло – прикордонне мито, яке стягувалось безпосередньо під час перетину державного кордону; провізне (транзитне) – за транзит і складування товарів іноземцями; ралець (конвойне) – плата за безпеку в дорозі, тобто за конвоювання з метою охорони (це коштувало дуже дорого, бо така послуга вимагала великих економічних і психологічних затрат митників: за конвой до Микитино – 8 крб, а до Кодака – 12 (від Микитинської застави)); перевізне – мито за користування перевозами з возів та худоби, залежно від кількості товару, але ж і за порожні вози стягувалися певні суми (на

Микитинському перевозі з порожнього воза брали копійку, з навантаженого – від 2 до 10 коп., з пари тяглових волів – 60 коп., а з двох пар – 1 крб 20 коп.); мостове – аналог перевізного, мито за перетинання мосту (мостове й перевізне стягувались нібито з метою покращення стану мостів та перевозів); подужне – збір з кількості возів у обо-зі, майже завжди збігалося з мостовим або перевізним; полозне – зимовий варіант подужного, збір з кількості саней; побережне – мито за причаювання до берега, але судно, що витримувало двадцятиденну обсервацію, звільнялося від його сплати.

Ченцов В.В.

ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК – результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання. **П.з.** – це художнє оздоблення або естетичний компонент виробу. Зразок може містити об'ємні елементи, такі як форма або рельєф поверхні виробу, або елементи в межах однієї площини, такі як малюнок, лінії або колірне виконання. **П.з.** застосовуються відносно різноманітних промислових виробів і творів ремісничої творчості, таких як прилади і медичне устаткування, годинник, ювелірні вироби та інші предмети розкоші, кухонне начиння, побутові електроприлади, транспортні засоби, архітектурні об'єкти (малі архітектурні форми – в Україні), малюнки на тканині і предмети дозвілля. **П.з.** можуть бути тривимірними, двовимірними і такими, яким притаманні ознаки тривимірних та двовимірних **П.з.**, кожен із яких характеризується певними ознаками.

Для забезпечення охорони відповідно до національного законодавства більшості країн **П.з.** повинен бути привабливим на вигляд. Це означає, що **П.з.** має перш за все естетичну природу і не припускає охорони яких-небудь технічних властивостей виробу, частиною якого він є. Згідно ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки», об'єктом **П.з.** може бути форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу і призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб. Не можуть одержати правову охорону: об'єкти, що суперечать публічному порядку, принципам гуманності і моралі; об'єкти архітектури (крім малих архітектурних форм), промислові, гідротехнічні та інші стаціонарні споруди; друкowana продукція як така; об'єкти нестійкої форми з рідких, газоподібних, сипких або подібних до них речовин тощо.

Завдяки використанню **П.з.** виріб придбає зовнішню і споживачську привабливість; у результаті, зростає комерційна вартість виробу і вірогідність його реалізації на ринку збуту. Якщо **П.з.** охороняється, власник – фізична або юридична особа, що зареєструвала зразок, забезпечує собі виняткове право на захист від несанкціонованого копіювання або імітації зразка третіми особами. Охорона **П.з.** сприяє економічному розвитку, активізуючи

художню творчість в промисловості і виробництві, а також в традиційних сферах мистецтва і художніх промислах. А це сприяє поживленню комерційної діяльності і експорту національної продукції. Для отримання патенту на **П.з.** необхідно подати заявку на видачу патенту в Державну службу інтелектуальної власності України (Державна служба) та оплатити офіційний збір за подачу заявки. Заявником, може бути фізична особа – резидент України, фізична особа – нерезидент України, також юридична особа – резидент України або юридична особа – нерезидент України. Також заявником можуть виступати одночасно дві і більше фізичних осіб.

Експертиза заявки проводиться ДП «Український інститут промислової власності» на відповідність вимогам, що пред'являються до промислових зразків. Відповідно до вимог при реєстрації, зразок повинен володіти новизною або оригінальністю. У різних країнах цим термінам даються різні визначення, і кожна країна може встановити свій порядок реєстрації. Відповідно до ЗУ, **П.з.** визнається новим, якщо сукупність його суттєвих ознак не стала загальнодоступною у світі до дати подання заявки до Державної служби або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Крім того, у процесі встановлення новизни **П.з.** береться до уваги зміст усіх раніше одержаних Державною службою заявок, за винятком тих, що на зазначену дату вважаються відкликаними, відкликані або за ними Державною службою прийняті рішення про відмову у видачі патентів і вичерпані можливості оскарження таких рішень. За результатами експертизи приймається рішення про реєстрацію та видачу патенту або про відмову в цьому. Після винесення рішення про видачу патенту на **П.з.** необхідно сплатити державне мито за видачу патенту, а також офіційні збори за публікацію про видачу патенту. Після оплати всіх необхідних платежів, Державна служба здійснює публікацію відомостей в офіційному бюлетені і видає патент України на **П.з.** встановленого зразка.

В Україні строк дії патенту на **П.з.** становить 10 років від дати подання заявки до Державної служби і продовжується за клопотанням власника па-

тенту, але не більш як на п'ять років. Патент надає його власнику виключне право: використовувати **П.з.** за своїм розсудом і давати дозвіл (видавати ліцензію) на використання **П.з.** на підставі ліцензійного договору; передавати право власності на **П.з.** іншій особі; забороняти іншим особам використовувати **П.з.** без його дозволу.

Залежно від конкретного національного законодавства і від самого зразка, **П.з.** може стати об'єктом охорони як витвір мистецтва відповідно до законодавства по авторському праву. У деяких країнах охорона одного і того ж об'єкту може здійснюватися паралельно: як промислового зразка і як витвору мистецтва. У інших країнах авторське право і охорона **П.з.** взаємно виключають один одного: якщо власник вибирає один варіант охорони, він не може одночасно скористатися іншим. В Україні, на витвір художнього або прикладного мистецтва можна отримати свідоцтво на твір і патент на **П.з.** – як на виріб. Звичайно охорона **П.з.** обмежується територією країни, в якій надана охорона. У відповідності до Гаагської угоди про міжнародне депонування **П.з.**, адміністративні функції якого виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІС), заявник може подати заявку на одну міжнародну реєстрацію або у

ВОІС, або в національному відомстві країни-учасниці Угоди. Потім зразку надається охорона в тих країнах-учасницях Угоди, в яких власник бажає її одержати.

Слід зазначити, що МКУ визначає механізм захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України. Так, особа, яка володіє правами на об'єкт права інтелектуальної власності, за наявності підстав вважати, що під час переміщення товарів через митний кордон України можуть бути порушені її права на даний об'єкт, має можливість подати до органів доходів і борів заяву про внесення об'єкта до Митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності. Після чого органи доходів і зборів зобов'язані вживати заходів щодо запобігання переміщення через митний кордон України контрафактних товарів з використанням внесеного до Реєстру об'єкта права інтелектуальної власності. У разі орган доходів зборів і доходів на підставі даних Реєстру виявляє ознаки порушення прав інтелектуальної власності щодо товарів, пред'явлених до митного контролю та митного оформлення, їх митне оформлення призупиняється, а товари підлягають розміщенню на складі цього органу.

Арзянцева Д.А.

ПРОМИТ – подвійне мито, штраф, що стягувався в Київській Русі, а згодом і у часи литовсько-польського панування на українських землях (XIV–XVIII ст.) за незаконне переміщення товарів через кордони держави або міста, недозволений об'їзд митниці або митної комори (застави), а також за приховування товарів і худоби від митного контролю з метою ухилення від сплати митних платежів. За ці порушення та контрабанду (перемитництво, пачкарство), що здійснювалося іноземними або місцевими купцями, митники додатково, окрім **П.**, стягували «штраф-заповідь», яка становила двітри вартості товару, що незаконно переміщувався

або приховувався. Товари і засоби їх переміщення (судна, важі-вози, фури та коні) – конфісковувалися. При цьому, половина вилученого або його вартості спрямовувалося у казну, а друга половина ділилася між митниками, котрі затримали неправий вантаж. Відповідні розпорядження митникам і державним службовцям з приводу боротьби з митними правопорушеннями були визначені у Рескрипті короля Польського і Великого князя Литовського Жигмонда-Августа (1520–1572 рр.) від 13 листопада 1567 р. і Універсалі гетьмана України Богдана Хмельницького від 28 квітня 1654 р.

Гальський К.Є.

ПРОПУСК ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН – надання органом митного контролю відповідній особі дозволу у вигляді індивідуального правозастосовчого акта на переміщення товарів через митний кордон України з урахуванням заявленої мети такого переміщення.

За формальними ознаками, що містяться в нормах МКУ та відповідних підзаконних актів, **П.** є різновидом митної процедури. Тому процедуру **П.** можна описати за допомогою загальних характеристик і ознак, визначених для митних процедур взагалі у понятті «митна процедура». Початок цієї процедури зумовлюється реалізацією права особи, що переміщує товари, на фізичне ввезення їх на митну територію або вивезення з митної території та виникненням, при цьому, обов'язку виконання митного законодавства.

Завершення процедури **П.** є результатом завершення виконання органом митного контролю покладеного на нього обов'язку із забезпечення

дотримання особою митного законодавства та видачею дозволу на законне розпорядження товаром у вигляді індивідуального правозастосовчого акта та за обумовленою законодавством формою (письмовою, усною, шляхом дії або бездіяльності) втілення акта. Принципова відмінність цього різновиду митної процедури від інших, представлених у додатках до Кіотської конвенції різновидів (у МКУ – митні режими), обумовлюється: різними критеріями допуску до початку процедури, які базуються на ступені правоспроможності особи відносно права власності на товари (права володіти, користуватися, розпоряджатися); для допуску до процедури **П.** достатньо правоспроможності особи щодо розпорядження товарами, для допуску до митного режиму – необхідний тільки повний обсяг правоспроможності; різним характером діяльності в межах процедури, що обумовлюється різницею типових намірів осіб щодо поводження з товарами по завершенні процедури, та, залежно від власти-

востей митного законодавства, різницею типових обов'язків органу митного контролю; типовим наміром особи по завершенні процедури П. здебільшого є продовження фізичного транспортування

товарів до певного місця, по завершенні процедури митного режиму – реалізація права власності на товари.

Кунєв Ю.Д., Баязітов Л.Р.

ПРОСТЕ МИТО – див. МИТО ПРОСТЕ.

ПРОТЕКЦИОНІЗМ (від англ. protectionism, від лат. protectio – захист, прикриття) – економічна політика держави, що переслідує мету захистити національне господарство від іноземної конкуренції шляхом підвищення імпорتنих мит, обмежень і заборон стосовно ввезення деяких товарів. Цей термін і спеціальне слово в теорії та практиці державного управління існує в різних інтерпретаціях із стародавніх часів і до наших днів. Його основний зміст базується на розумінні необхідності передбачення в державній політиці країни механізмів, інститутів, інструментів, направлених на підтримку, захист, стимулювання вітчизняного виробника та вітчизняної економіки в цілому на внутрішньому та зовнішніх ринках, створення законних умов підтримки конкурентоздатності власних товарів, розширення присутності певної номенклатури товарів на зовнішніх ринках. Світова та вітчизняна теорія та практика свідчать про необхідність виваженого формування та розвитку П. як складової системи діяльності, що базується на взаємопов'язаній низці послідовних заходів і реалізується на кожному етапі здійснення державної внутрішньої та зовнішньої політики країни. Зміст, форми, методи здійснення П. держави щодо власної національної економіки та вітчизняного товаровиробника, як правило, вдосконалюються з плином часу, але сутнісний зміст є мало змінюваним: він віддзеркалює ступінь реально осмислених інтересів держави та її основних впливових і зацікавлених сил у національній ідеї, національних програмах розвитку країни та здатність країни до участі у світогосподарських процесах, розподілі світового багатства тощо.

П. у різних формах існує з прадавніх часів, але набув теоретичного осмислення, узагальнення та широкого застосування в епоху, чи період первісного накопичення капіталу (Великобританія, інші країни Західної Європи), пов'язаного з виникненням мануфактур (XVI-XVIII ст.). Теоретичним витоком П. було вчення меркантилістів, що пов'язували ключове джерело суспільного багатства з активним балансом зовнішньої торгівлі, який стимулював та забезпечував приплив у країну золота та срібла. Згідно із цим, найважливішим засобом протекціонізму були митні платежі.

Історія свідчить, що в різні відрізки часу, особливо з XVII ст. в різних країнах, залягло від ступеню розвитку тих, чи інших галузей і виробництв національної економіки, реальних потреб у певних товарах, сировині тощо, застосовувався диференційований тариф (високі ввізні мита (до 75 %) на вироби галузей, що були розвинені у країні (за

Митним тарифом Росії 1724 р.), «заборонні вивізні тарифи» на певні групи промислових товарів, сировину; заборона вивозити інструменти та виїздити з країни досвідченим майстрам в певній галузі (Франція, 1660-1667 рр.) Щодо внутрішньої політики застосовувались такі методи: надання підприємцям монопольного права на виробництво та збут, податкові пільги, фінансова допомога держави, надання субсидій володарям мануфактур (Франція, Росія) тощо.

З'явившись на світ, протекціоністська доктрина знайшла багатьох прихильників та захисників в особі відомих західних економістів, зокрема Л. Клейна, Ф. Модильяні, П. Самуельсона та інших, про яких можна говорити, як про своєрідних «неомеркантилістів». Внесок меркантилістів у розвиток економічної теорії, яка панувала упродовж XVII-XVIII ст., важко перецінити, адже вони започаткували теорію міжнародної торгівлі, яка пов'язувала торговельну діяльність з економічним станом країни та станом товарного виробництва, визначили основні категорії і поняття міжнародної торгівлі, ввели поняття платіжного балансу, визначили основні напрями державного регулювання зовнішньоторговельних відносин. Незважаючи на все це меркантилістична теорія мала певні вади й призвела до ускладнення

Протягом XIX ст. П. реалізовувався здебільшого в межах митної політики, яка у різних країнах здійснювалась через: перехід до вільної торгівлі та фактичну відмову від протекціонізму держави (Великобританія), збереження та розвиток протекціонізму при зниженні окремих митних тарифів тощо. При цьому, активізується державне стимулювання розвитку промислового будівництва (розширення казенного будівництва, виплати субсидій, надання вихідних замовлень) (Німеччина, Росія, Японія), виділення земель громадського призначення підприємствам, що ефективно розвивалися (США).

Особливостями прояву П. наприкінці XIX-початку XX ст. були високі ввізні мита, що сприяли підвищенню цін на внутрішніх ринках з боку провідних монополій, застосування на зовнішніх ринках знижених – демпінгових цін (монополії США, Німеччини з виробництва сталі, цукровий синдикат Росії тощо). Слідом за цим, згідно з внутрішньою та зовнішньою ситуацією на ринку, у 30-ті рр. XX ст. йде підвищення мит (в межах 30-50% від ціни за яким ввозяться товари), застосовуються на той час нові форми регулювання зовнішньої торгівлі – контингентування та ліцензійні системи. З 50-х рр. XX ст. прослідковується зниження митних тарифів (до 12 %) з боку промислово розвинутих країн, що

стимулювало зростання обсягів їх зовнішньо торговельної діяльності; виникнення форм колективного П. (Європейське економічне співтовариство, Європейська асоціація вільної торгівлі, тощо).

Дискусії між прибічниками політики П. та вільної торгівлі призвели до поступового зближення та інтегрування різних форм прояву зовнішньоторговельної політики та зародження поміркованого П. Її представником був Олександр Гамільтон, який у своїй відомій «Доповіді про виробництво» (1791 р.) пропонував використовувати протекціоністські заходи тільки з метою захисту молодих галузей від іноземної конкуренції. Теорію «виховного» мита пов'язують з іменем німецького економіста Фрідріха Ліста (1789-1846 рр.). Даний протекціоністський інструмент у новітній формі проявляється у політиці торгової стратегії, в основі якої лежить ідея підтримки державою сектора при виході на вже зайнятий ринок (переміщення доходу) або розвитку нової промисловості (створення доходу). Тарифна система протягом всього ХХ ст. є провідним засобом протекціонізму, але поряд із нею широкого застосування набуває і нетарифне обмеження імпорту: кількісні обмеження ввозу, (особливо деталізуються та урізноманітнюються для сільськогосподарської продукції); імпорнтні податки, компенсаційні збори, регламентація якості товарів, яка поступово розвинулася у систему технічних, екологічних стандартів тощо.

Загалом, П., як про це свідчить минулий і сучасний світовий і національний досвід, дає істотні плоди для держави за обов'язкових умов коли вирішальну роль у формуванні зовнішньоекономічної політики відіграє держава у якості гаранта, проєктувальника та архітектора змін та забезпечує їх поступовість, еволюційність. Державний протекціонізм має формуватися на засадах виваженого розвитку внутрішнього правового поля та обережного настроювання національної економіки на світові реалії. Ознаками продуманого державного

П. була й націоналізація ключових галузей економіки у країнах Західної Європи, і багатьох банків – зокрема у Франції. При цьому, країни Західної Європи, які реально досягли стану саме інституційно-ліберальних систем, об'єднаних у ЄС, не застосовують лібералізм у не виважених дозах, коли їх національні держави застосовують продуманий синтез виваженого державного регулювання і доцільного обмеження суто ринкових важелів. Саме це покладено як конструктивну основу у наднаціональні норми права, що структурують економіко-господарську діяльність і взаємодію країн ЄС і дозволяють виробити та реалізувати вигідні сценарії поєднання тарифного й нетарифного регулювання ЗЕД, обмеження доступу на свій ринок спекулятивного капіталу, доцільного регулювання фінансового ринку (без надмірної чи прискореної його лібералізації) тощо.

Загалом, П. держави щодо забезпечення необхідних і достатніх умов розвитку національної економіки та її здатності випускати і продавати конкурентоздатні товари на внутрішньому й зовнішніх ринках може бути здійсненим тільки в межах завдань поступовості та спадковості розвитку якості й сили державних інститутів як основи розвитку ринкових інститутів. П. не може розглядатись у сучасному світі як розрізнена чи фрагментарна діяльність держави, адже посилюється небезпеки інституційного зриву. Ця діяльність держави (чи груп держав), особливо наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. є здійсненою за умов виваженої активізації базового комплексу державного управлінського впливу, що включає в себе державне прогнозування, планування, моніторинг, аналіз, контроль, моделювання всіх процесів і результатів економіко-господарської діяльності країни, де необхідною умовою виступають державні механізми, інститути, інструменти здійснення П. на внутрішньому й зовнішніх ринках.

Івашова Л.М., Івашов М.Ф.

ПРОТОКОЛ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО НОМЕНКЛАТУРУ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ В МИТНИХ ТАРИФАХ ВІД 1 ЧЕРВНЯ 1955 РОКУ (БРЮССЕЛЬ).

З метою уніфікації митних тарифів в основу класифікації товарів було покладено угоду 13 країн (квітень 1951 р., Брюссель) про введення єдиної класифікаційної системи для митних тарифів, так званої Брюссельської митної номенклатури (БМН). Перший варіант Брюссельської митної номенклатури був розроблений в 1951 р. Радою митного співробітництва (РМС) відповідно до Конвенції про класифікацію митних тарифів 1950 р. Цей документ набрав чинності в 1955 р., доповнення та зміни до якого вносилися в 1959, 1965 та 1972 рр.

Метою діяльності П. було вивчення питань співробітництва країн у митній справі, зокрема розробки рекомендацій для забезпечення однаковості в тлумаченні і застосуванні підписаних угод, які стосуються номенклатури товарів і мит-

них тарифів. Ця РМС в 1955 р. розробила і видала Брюссельську товарну номенклатуру (БТН), яку застосували до двох десятків країн. У 1973 р. РМС почала розробку нової вдосконаленої номенклатури товарів, для створення якої була використана не тільки Брюссельська товарна номенклатура, а й ряд інших класифікаторів, включаючи деякі міжнародні і національні класифікаційні системи. В експертизі цієї системи описування і кодування товарів брали участь 59 країн та багато урядових і міжурядових організацій. Використані в Гармонізованій системі класифікаційні системи, номенклатури товарів і міжнародні організації, що брали участь в її експертизі.

Коди товарів значно полегшують оформлення документації в сфері торговельних операцій, міжнародних економічних відносин та інших випадках, дозволяючи замінити в текстах документів (контрактів, угод) назви товарів їх цифровим

кодом. Ці коди використовуються як в первинних документах передконтрактних розробках і підписаних контрактах, так і в банківських, фінансових, транспортних, митних та інших документах. Практично, жодна експортно-імпортерна операція не відбувалась без застосування кодів товарів. Якщо ж замість кодів використовуються тільки текстуальні визначення (назви), то вірогідність помилок значно підвищується.

В основу побудови Брюссельської митної номенклатури була закладена спільність таких ознак товарів: походження; вид матеріалу, з якого він виготовлений; призначення і хімічний склад. При складанні груп товарів був закладений принцип ступеня обробки. Для побудови товарних позицій у кожній групі застосовувалась певна послідовність ознак, з яких можна виділити три основних: ступінь обробки, призначення і сировина, з якої виготовлено матеріал.

З 1970 р. в Раді митного співробітництва почалась розробка нової номенклатури товарів у міжнародній торгівлі – Гармонізована система опису та кодування товарів. Гармонізована система призначена забезпечити більш просту аналогію з Міжнародною стандартною товарною класифікацією ООН.

У червні 1983 р. Рада прийняла Гармонізовану систему назв і кодифікацій товарів, що обертаються в міжнародній торгівлі, і текст Конвенції, яка регулює правові аспекти застосування цієї системи на практиці. Розроблена система має замінити П., так звану Брюссельську митну номенклатуру. Гармонізована система становить 1240 позицій, закодованих у шести цифрах, об'єднує близько 4900 назв товарів міжнародної торгівлі, охоплених тарифною і статистичною номенклатурою. Класифікація за кількома ознаками на одному рівні

поділки приводить до того, що один і той самий товар може бути включений одночасно у різні класифікаційні групи, через те що має кілька відмінних ознак. Наприклад, відповідно до тарифної класифікації США одні і ті самі пляшки і флакони можуть бути обкладені митом у 25,50 або 75 % їх вартості залежно від засобу подачі скла у верстат, від умов наповнення пляшок і т. ін. Критерії для вибору тієї чи іншої товарної групи законом точно не встановлюються і визначаються співробітником митниці.

Починаючи з другої половини 60-х рр., митні тарифи стали об'єктом уваги і країн, що розвиваються. Проблема, яка отримала назву рекласифікації митних тарифів, неодноразово піднімалась країнами, що розвиваються, при обговоренні проблеми преференцій як у ЮНКТАД, так і в ГАТТ. Але не потрібно забувати, що митні тарифи ряду країн, що розвиваються, на жаль, все ще зберігають елементи тарифів колоніального періоду, незважаючи на те, що наприкінці 70-х рр. більшість із цих країн активізували діяльність щодо перегляду своїх національних митних тарифів у бік диференціювання митного обкладення за групами товарів. Так, наприклад, стали застосовуватися більш низькі ставки митних податків за ввезення необхідних для розвитку національних економік машин, обладнання, сировини та споживчих товарів. Предмети розкоші, до яких більшість країн, що розвиваються, відносить також легкові автомашини, або взагалі заборонені до ввозу, або обкладаються високими митними податками. До цієї групи країни, що розвиваються, відносять і товари, які виробляє національна промисловість: предмети вжитку (пряжа, тканини, взуття, металеві вироби та ін.), машини, апарати і невелике побутове обладнання.

Жданова В.П.

ПРОТОКОЛ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО СПРОЩЕННЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1999 РОКУ – документ, яким було внесено зміни до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 19 травня 1973 р. (Київська конвенція). В результаті цього Київську конвенцію було оновлено, і вона вступила в дію з 03.02.2006 р.. Україна приєдналась до Протоколу у 2006 р. на підставі Закону України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у змінений редакції згідно з Додатком I до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур» від 05.10.2006 р., а фактичне приєднання нашої держави до оновленої Київської конвенції відбулося лише у 2011 р. шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур» від

15.02.2011 р. № 3018-IV. Конвенція набула чинності для України з 15.09.2011 р.

Протокол було прийнято з метою задоволення потреб учасників міжнародної торгівлі та митних служб у полегшенні, спрощенні та гармонізації митних правил та процедур. Оновлена Київська конвенція має забезпечити митні служби дієвими процедурами, що підтримуються належними та ефективними методами контролю, та уможливить досягнення високого ступеню спрощення та гармонізації митних правил та процедур.

Змінений текст Преамбули та статей Київської конвенції, відповідно до внесених Протоколом змін, наводиться в Додатку I до Протоколу. Додатки до конвенції замінюються Генеральним додатком, наведеним у Додатку II Протоколу, та Спеціальними додатками, наведеними у додатку III до Протоколу. Протокол є відкритим для підписання країнами-учасницями Київської конвенції.

Відповідно до статті 4 оновленої Київської конвенції, вона має таку структуру: Основна частина, Загальний додаток і Спеціальні додатки (А, В, С, D,

Е, F, G, H, J, K). Загальний додаток і кожний із Спеціальних додатків до цієї конвенції складається, як правило, із розділів, на які поділяється відповідний додаток. У кожному Спеціальному додатку містяться також Рекомендовані правила.

В Україні триває процес наближення національного митного законодавства до всіх без винятку положень оновленої Кіотської конвенції. Прийнятий у 2012 р. МКУ ґрунтувався на основі зазначеної конвенції. Держмитслужбою було прийнято низку наказів, направлених на відображення положень конвенції в практиці роботи митних органів. Най-

головніше, що було зроблено для імплементації її положень, – це запровадження митного контролю, заснованого на аналізі та управлінні ризиками, запроваджено контроль після завершення митного оформлення, створено умови для розвитку електронного декларування.

Оновлена Кіотська конвенція сприяє розвитку відносин між митницею та бізнесом, подоланню закритості митного регулювання та стимулює спільну роботу в частині удосконалення митного законодавства і практики його застосування.

Разумей М.М.

ПРОТОКОЛ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ – про кожний випадок виявлення порушення митних правил уповноважена посадова особа митного органу, яка виявила таке порушення, невідкладно складає протокол за встановленою формою.

П. повинен містити такі дані: дату і місце його складення; посаду, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол; необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, якщо її встановлено; місце, час вчинення, вид та характер порушення митних правил; посилання на статтю МКУ, що передбачає адміністра-

тивну відповідальність за таке порушення; прізвища та адреси свідків, якщо вони є; відомості щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення та документів, вилучених згідно із МКУ; інші необхідні для вирішення справи відомості.

П. підписується посадовою особою, яка його склала. Якщо при складенні протоколу була присутня особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, протокол підписується і цією особою, а за наявності свідків – і свідками.

Якщо особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, відмовляється підписати протокол, до протоколу вноситься відповідний запис. Особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, має право дати пояснення та висловити зауваження щодо змісту протоколу, а також письмово викласти мотиви своєї відмови від підписання протоколу. Власноручно викладені цією особою пояснення додаються до протоколу, про що до протоколу вноситься відповідний запис із зазначенням кількості аркушів, на яких подано такі пояснення. У разі складення протоколу особою, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, роз'яснюються її права, передбачені МКУ, та повідомляється про можливість припинення провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу, про що до протоколу вноситься відмітка, яка підписується цією особою. У разі потреби в протоколі зазначаються також місце, дата і час розгляду справи про порушення митних правил. П. складається у двох примірниках, один з яких вручається під розписку особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

У разі відмови особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, одержати примірник протоколу до протоколу вноситься відповідний запис, який підписується посадовою особою органу митного контролю, яка склала протокол, та свідками, якщо вони є, після чого зазначений примірник протягом трьох робочих днів надсилається особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, за повідомленою нею або наявною

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
фінансів України
31.05.2012 № 652

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

**ПРОТОКОЛ
про порушення митних правил № _____**

"__" _____ 20__ р. _____
(місце складення протоколу)

Я, _____
(посада, митний орган, прізвище, ім'я та по батькові особи, що склала протокол)

у присутності/відсутності (непоприйнятне закреслити)
особи, що притягується до відповідальності, _____
(необов'язково для розгляду справи)

відомості про особу, що притягується до відповідальності,

якщо відсутнє: громадянство, прізвище, ім'я та по батькові,

дата, місце і рівень народження, місце народження, місце роботи, місце

або рід зв'язку, місце проживання, дані про документи, що визначають особу)

свідків:
1. _____
(прізвище, місце проживання свідка, якщо вони є) 2. _____

понятих:
2. _____
(прізвище, місце проживання позитого, якщо вони брали участь) 2. _____

керуючись вимогами статей 490, 494, 508 Митного кодексу України, склав цей протокол про порушення митних правил
Протокол складено за участю перекладача _____
(посада, місце роботи, прізвище, ім'я та по батькові, якщо перекладач брав участь)

Передбачені статтю 503 Митного кодексу України обов'язки перекладача (точно і у повному обсязі здійснювати поручений переклад) мене роз'яснено.

Підпис перекладача _____
Протокол складено за участю залізничника _____

(посада, місце роботи, розкрити документів главою частини в другій статті 500 Митного кодексу України, що підтверджують право на залізничника, що притягується до відповідальності, прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання) _____
(залежно від участі)

*Перший аркуш форми протоколу
про порушення митних правил*

в митниці адресою (місце проживання або фактичного перебування). Протокол вважається врученим навіть у разі, якщо особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, не перебувала за повідомленою нею адресою або місце проживання чи фактичного

перебування, назване нею, є недостовірним. Протокол, а також вилучені товари, транспортні засоби комерційного призначення та документи, зазначені в протоколі, передаються до митниці, в зоні якої виявлено порушення митних правил.

Гармаш Є.В.

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ МИТНОЇ СПРАВИ – цілісний безперервний процес оволодіння професійними знаннями, уміннями і навичками, необхідними для здійснення державної митної справи, адаптації працівників до професійного середовища органів доходів і зборів (до 2013 р. – митної служби). Професіоналізм є результатом цього процесу, показником успішності його здійснення, якісна характеристика працівника чи посадової особи. У сфері державної митної справи функціонує національна розвинена і зважена система неперервної професійної освіти, яка охоплює всі рівні професійної освіти: підготовку фахівців з вищою освітою, перепідготовку працівників митних органів, підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації працівників митної служби та організацію навчання працівників митної служби без відриву від роботи. Розвиток системи професійної освіти в митній службі України характеризували такі сучасні тенденції: створення дієвої системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації особового складу митної служби; централізація професійної освіти, розробка та впровадження єдиної освітньої концепції; урахування кореляції традицій підготовки особового складу митної служби, що були в державі, та досвіду європейських країн з цього питання; неперервний характер професійної освіти, а також наповнення добре апробованих форм і методів новим, актуальним для сучасного фахівця змістом.

Професійне навчання мало цілеспрямовано формувати здатність особового складу митних органів до здійснення економіко-регуляторної, фінансової, інформаційно-статистичної, міжнародно-комунікаційної, контрольно-організаційної та захисної функцій. Для виконання кожної із зазначених функцій необхідний певний рівень сформованості професійно орієнтованої компетенції фахівця.

Досвід функціонування митної служби в аспек-

ті професійної освіти свідчить про деякі позитивні відмітні моменти, які відрізняли перепідготовку особового складу в митній службі України. Серед головних слід вказати на такі: безплатність професійної освіти, що є майже винятком в системі професійної освіти; яскраво виражена спеціалізація під завдання замовника (Держмитслужби України); неперервність і плановість професійної освіти, яку забезпечують основні види підвищення кваліфікації працівників митних органів України; увага до підвищення етико-психологічного та загальнокультурного рівня працівників керівних посад, до розвитку компетенцій.

П.м.с. є складовою державної кадрової політики. Сучасна державна кадрова політика в Україні розглядає і застосовує професіоналізацію більш як систему підготовки та перепідготовки працівників органів державної влади. Розрізняють первинну та вторинну професіоналізацію.

Первинна професіоналізація (як процес становлення фахівця) включає в себе набуття професійних умінь і навичок, необхідних для успішного початку професійної діяльності у сфері державної митної справи. Первинна професіоналізація безпосередньо пов'язана з професійною освітою, її метою і результатом є становлення фахівця, тому вона може бути охарактеризована як спеціалізація. Відповідно, показником успішного проходження етапу первинної професіоналізації є закінчення професійної освіти та отримання професійної кваліфікації. Підготовку фахівців з митної справи здійснюють вищі навчальні заклади (на замовлення Міндоходів – Академія митної служби України тощо). Посадових осіб, уперше прийнятих на державну службу в органи доходів і зборів (за професійною програмою) навчають у Департаменті спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів. Специфіка первинної професіоналізації полягає в тому, що в її процесі особистість стає справжнім суб'єктом професійної діяльності і професійних відносин, знаходить професійний статус.

Вторинна професіоналізація має своєю метою перетворення посадової особи в професіонала, тобто психологічний, соціальний і світоглядний розвиток особистості, формування особливої професійної майстерності, творчого підходу до професійної діяльності та широкого професійного світогляду, що включає в себе духовно-моральний компонент. Вторинна професіоналізація являє собою становлення і розвиток професіоналізму особистості в процесі трудової діяльності на основі накопичення і використання професійного досвіду, професійної активності людини і широкого

світоглядного підходу до вирішення професійних завдань.

Вдосконаленню професійної майстерності та розвитку професіоналізму особового складу органів доходів і зборів сприяють: підвищення кваліфікації посадових осіб органів доходів і зборів на тематичних постійно діючих семінарах, навчання керівного та інспекторського складу, професійне навчання на тематичних короткотермінових семінарах, спеціалізованих короткострокових на-

вчальних курсів з іноземних мов тощо та бази навчальних закладів інших органів державної влади та цільових міжнародних семінарах. П.м.с. забезпечується впровадженням, розвитком та супроводженням програмно-інформаційних комплексів: дистанційного навчання, тестування агентів з митного оформлення, електронного навчально-методичного кабінету, професійно-психологічного добору, ідентифікації культурних цінностей тощо.

Прус Л.Р

ПРОФІЛЬ РИЗИКУ – в теорії ризиків – залежність зміни економічного показника від зміни впливу чинника. Слід зазначити, що під **П.р.** слід розуміти не лише абстрактну сукупність відомостей. Очевидно, що в разі виявлення потенційних ризиків в результаті аналізу документів, відомостей та іншої інформації, наявної в розпорядженні митниць, затверджуються **П.р.**, що є підставою для застосування певних форм митного контролю у відношенні до тих чи інших товарів або осіб. Далі **П.р.** доводиться до відома посадових осіб, які здійснюють митне оформлення та митний контроль і є підставою застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності зазначених форм та обсягів митного контролю.

В економічній літературі не існує єдиних підходів до змісту і класифікації **П.р.**, враховуючи їх функціональне призначення та особливості використання митницями.

Варто відмітити, що після формалізації, **П.р.** можуть проходити процедуру актуалізації – зміну області ризику діючих **П.р.**, переліку заходів з мінімізації ризиків, а також продовження їх терміну дії. Всі профілі повинні постійно розглядатися та коригуватись відповідно до нових загроз. Крім того, запорукою ефективності використання **П.р.** є врахування заходів безпеки відносно того, хто може змінювати профілі на усіх рівнях. Іншим важливим елементом в побудові системи є необхідність забезпечення моніторингу питань координованої взаємодії між усіма трьома рівнями вибіркової, щоб не перевищувати загальні цільові показники оглядів.

В Україні **П.р.** видаються з грифом «ДСК» (для службового користування) і призначені винятково для внутрішнього користування відповідно до Переліку відомостей, які містять службову інформацію, яким надається гриф обмеження доступу «Для службового користування». Доступ до цієї інформації учасників ЗЕД неприпустимий, що виправдано правом держави застосовувати приховані механізми забезпечення економічної безпеки.

П.р. виконують такі функції: джерело інформації про діяльність конкретного учасника ЗЕД або перевезення конкретних видів товарів; застосовуються у визначених областях ризику; застосовуються при оцінці ступеня ризиків в межах певної області ризику шляхом використання індикаторів

Джерело	Тлумачення
Київська конвенція	Посвідчення попередньо визначених факторів ризику, які містяться в рамках визначених критеріїв вибіркової, заснованих на збірній інформації, яка була проаналізована і класифікована за певними категоріями
WCO Risk-Management-Guide	Задає певне посвідчення показників ризику, заснованих на збірною, проаналізованій і класифікованій інформації
Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 № 597	Сукупність відомостей про області, індикатори ризику та заходи, необхідні для запобігання або мінімізації ризиків.
О. М. Вакульчик	Основний елемент системи управління ризиками в митній службі України. Профілювання ризиків спрямоване на аналітичну підтримку персоналу, який безпосередньо несе службу на митному кордоні, та передбачає обробку короткої інформації, визначення профілю ризику (опику загрози та алгоритму дій персоналу) і вжиття оперативних (у режимі реального часу) заходів.
А.В. Мохнюк	Сукупність інформації про загрозу у сфері безпеки державного кордону та ознак (індикаторів ризику) можливого правопорушення на державному кордоні, за якими це правопорушення може бути виявлене.
Митний кодекс Митного союзу	Доведені митним органам нормативно-правові акти Федеральної митної служби, а також затверджені технології митного контролю, що здійснюються при виконанні заходів митно-тарифного регулювання, дотримання законодавства щодо визначення митної вартості, валютного законодавства, правильності обчислення митних платежів, в складі яких доводяться висловки про необхідність застосування митними органами конкретних форм митного контролю або їх сукупності в цілях мінімізації ризиків
П.В. Пашню	Визначений набір індикаторів ризику, відібраних на основі збірної, проаналізованої і класифікованої інформації.

Трактування категорії «профіль ризику»

ризик; використовуються при складанні плану дій та визначенні типів перевірок, що повинні бути проведені (наявна інформація може використовуватися для гарантії оптимального розподілу ресурсів); застосовуються для визначення ефективності перевірок.

Найефективнішим джерелом інформації для формування **П.р.** є стандартизовані звіти про порушення митних правил. До процесу розробки **П.р.** слід підходити дуже уважно. Наприклад, митна служба Швеції оформляє 93 % декларацій в електронному вигляді, при цьому 82 % з них обробляється в автоматичному режимі і співробітник митниці навіть не проводить контрольних заходів. Крім того, тестування розроблених профілів відбувається не на реальних вантажах, а за архівом декларацій. Якщо при цьому віртуальна матриця реагує тільки на частку відсотка декларацій – такий профіль визнається придатним до роботи. Якщо в групу ризику потрапляє порівняно велика частина поставок – даний профіль ризику непридатний, він не підходить для практичної роботи. Для практики функціонування систем управління ризиками в розвинутих країнах характерна наступна структура **П.р.**:

- 1) загальні відомості: номер; термін дії;
- 2) відомості про область ризику: індикатори ризику (вага, вартість, кількість і пр.); митний орган, що здійснює митні операції з товарами; зовнішньоторговельний контракт; митний режим; вид транспорту;

Критерії класифікації	Види
За областю ризику	Експортер, імпортер, перевізник, митний брокер
	Товари
За напрямом переміщення товарів	Зовнішньоекономічна операція
	Експортний
	Імпортний
За видом порушення митних правил	Транзитний
	Контроль митної вартості
	Контроль класифікації товарів відповідно до УКТ ЗЕД
	Контроль кількісно-вагових показників
	Контроль походження товарів
В залежності від регіону застосування	Контроль порушення прав інтелектуальної власності та ін
	Загальнодержавний
	Регіональний
У залежності від термінів дії	Зональний
	Короткостроковий
	Середньостроковий
	Довгостроковий
Залежно від способу реалізації	Постійний
	Обов'язкові
	Цільові
За змістом	Випадкові
	Автоматичні
	Автоматизовані
	Неформалізовані

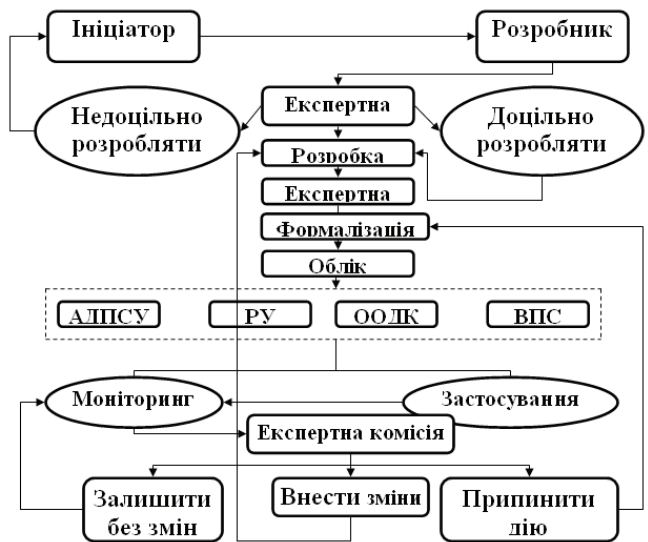
Класифікація профілів ризику

- 3) заходи щодо мінімізації ризику: вказівка про застосування заходів; тип митного огляду;
- 4) контактна інформація: контактна особа; особа, що підписала проект профілю.

Бережнюк І.Г., Несторишен І.В.

ПРОФІЛЮВАННЯ РИЗИКІВ – методика аналізу ризиків, яка полягає у виявленні (за встановленими профілями ризиків або відповідними ознаками) суб'єктів, з боку яких існує висока ймовірність протиправних дій (правопорушень), для проведення вибіркової (поглибленої) перевірки осіб і транспортних засобів.

Методологічні основи **П.р.**, як невід'ємної складової будь-якої системи управління ризиками, досліджували фахівці різних напрямів наукових досліджень: економіки, математики, фінансів, страхування, військової справи тощо. Зокрема, Н. Кузнецов, досліджуючи теорію катастрофічних ризиків, зазначив, що їх контроль можна забезпечити шляхом оцінки і зменшення ймовірності відповідних катастрофічних подій. Такий підхід практикується в теорії надійності (відмов) складних систем. Якщо в результаті катастрофічної події система відмовляє не повністю, то можна моделювати ступінь відмови або шкоди й намагтися її мінімізувати. Тому в портфельній теорії інвестицій для цих цілей використовується квантиль шкоди, тобто такий рівень шкоди (value at risk, або

Алгоритм профілювання ризиків

VaR), за якої ймовірність її перевищення не більше заданої величини. Іншим аналогічним показником є середнє з α -частки найбільшої шкоди (conditional value at risk, або a-CVaR). Зазвичай сценарії несприятливого розвитку або результату подій ба-

гато і необхідно контролювати ризики, пов'язані з усіма цими сценаріями. В такому випадку говорять про **П.р.**

А. Махнок, досліджуючи методику **П.р.** у Державній прикордонній службі України, під профілюванням розуміє одну з методик аналізу ризиків, яка полягає у виявленні за встановленими профілями ризиків або характерними (типovими) ознаками суб'єктів, з боку яких існує висока ймовірність протиправних дій (правопорушень) у сфері безпеки державного кордону, для проведення вибіркової (поглибленої) перевірки осіб і транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон або поза ними в межах контрольованих прикордонних районів. Процедура **П.р.** повинна визначати такий порядок: збирання, оброблення та систематизування інформації; устанoвлення профілю загрози, тобто опис сфери загрози (правопорушення) та сфери ризику, характерних лише для нього ознак – індикаторів ризику; формаліза-

ція шляхом реєстрації формуляра затвердженого профілю ризику та аналітичної довідки на паперових та електронних носіях; практичне застосування – **П.р.** персоналом під час несення служби, яке здійснюється за формулярами (описами) профілів ризику або характерними (типovими) ознаками можливого правопорушення; моніторинг зареєстрованих профілів, їх корегування та внесення нової інформації до формуляра профілю (реєстрація позитивних результатів або їх відсутності у разі спрацювання профілю ризику).

На думку П.В. Пашка, **П.р.** є засобом, за допомогою якого митниці застосовують управління ризиками на практиці. Основним тут є поняття індикаторів ризиків, які можна визначити як певні критерії, що разом становлять практичний інструмент для вибірки й виявлення переміщень, які містять потенційну можливість порушення вимог митного законодавства.

Несторишен І.В.

ПРЯМЕ ВІДВАНТАЖЕННЯ (ПРЯМЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ) – переміщення (відвантаження, транспортування) товарів з країни-експортера безпосередньо в країну-імпортера. Вимозі **П.в.** відповідають також товари, які внаслідок географічних, транспортних, технічних або економічних причин транспортувалися через територію однієї або декількох країн, тимчасово ввозилися або складувалися на території транзитних країн за умови, що ці товари весь час перебували під митним контролем таких держав, а також товари, закуплені імпортером на виставках або ярмарках, за умови, що ці товари не використовувались для інших, крім виставочних, цілей після відправлення на виставку або ярмарок і залишались під митним контролем у ході виставки або ярмарку.

П.в. полягає у тому, що товари з країни-вироб-

ника повинні відвантажуватися безпосередньо до країни, яка їх імпортує.

Критерій **П.в.** використовується у випадку укладання угод між державами щодо вільної торгівлі для визначення країни, товари з якої оподатковуються за пільговими ставками митних платежів. На підставі міжнародних двосторонніх або багатосторонніх угод до товарів можуть застосовуватися пільгові ставки ввізного мита (податку на додану вартість) в залежності від ряду умов, зокрема умови **П.в.** з країни, з якою укладено міжнародну угоду щодо вільної торгівлі (пільгового оподаткування товарів).

Підтвердженням **П.в.** є дані товарно-транспортних документів, які засвідчують, що товари були відправлені підприємством, розташованим у країні-експортері та завезені безпосередньо в країну імпорту.

Мартинюк В.П., Медвідь Ю.О.

ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ – речовини природного чи штучного походження, препарати, природні матеріали, які здатні викликати стан залежності та справляти депресивний або стимулюючий

Таблетки амфетаміну

вплив на центральну нервову систему або викликати порушення сприйняття або емоцій, або мислення, або поведінки і становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними, що включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Постановою КМУ від 6.05.2000 № 770.

П.р. належать до шести фармакологічних груп: наркотичних, нейролептиків (аміназин, пропразин, левомепромазин, алімемазин, метеразин, етаперазин, алкалоїди раувольфії), транквілізаторів (мебікар, мепробамат, хлордіазепоксид, феназепам, нозепам, амізіл, тріоксазин), антидепресантів (ніаламід, імізин, амітриптилін, азафен та ін.), психостимуляторів (фенамін, меридил, індопан та ін.), б) аналептиків (кофеїн, кофеїн-бензоат натрію).

Перелік **П.р.**, згруповано в таблиці I, II, III (згідно з законодавством України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВРУ). До табл. I (список № 2) віднесені особливо

небезпечні **П.р.**, обіг яких заборонено (бромамфетамін (ДОБ, DOB), діетилтриптамін (ДЕТ), 2,5-диметоксіамфетамін (ДМА), N-етилтенамфетамін (МДЕ, N-етил-МДА), етилциклідин (ФЦГ), катинол, (±)-лізергід (ЛСД, ЛСД-25), мескалін, парагексил, псилоцибін, роліциклідин (РНР, РСРУ), СТП (ДОМ), тетрагідроканнабінол (ізомери та їх стереохімічні варіанти), 3,4,5-триметоксіамфетамін (ТМА), фенциклідин та ін.). До цього списку також включають солі перелічених речовин у разі, коли їх існування можливе. До табл. II (список № 2) віднесені **П.р.**, обіг яких обмежено (амфетамін, глютетимід, дексамфетамін, левамфетамін, мекловалон, метаквалон, метамфетамін, секобарбітал, феметимін, фенметразин, ціперол та ін.). До цього списку також включають солі всіх перелічених у ньому речовин

у разі, коли існування таких солей можливе. До табл. III (список № 2) віднесені **П.р.**, обіг яких обмежено і стосовно яких допускається виключення деяких заходів контролю (адобарбітал, амінорекс, амобарбітад, барбітал, бромазепам, бутобарбітал, галазепам, діазепам, етиламфетамін, етхлорвінол, катин (+)-морпсевдоефедрин, клоназепам, лефетамін, лоразепам, медазепам, мепробамат, метиприлон, мефенорекс, нітразепам, оксазепам, піпрадрол, феназепам, фендиметразин, фенкамфамін, фенбарбітал, фенпропорекс, фентермін, хлордіазепоксид, циклобарбітал та ін.). До цього списку також включають солі всіх перелічених у ньому речовин у разі, коли існування таких солей можливе.

Мотюк К.Д.

ПУЕРТО-РІКО (англ. Puerto Rico) – див. ОФШОРНА ЗОНА ПУЕРТО-РІКО.

РАДА ІМПОРТЕРІВ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

— консультативно-дорадчий орган. Ідея щодо створення Р. виникла 25 лютого 2005 р. під час зустрічі представників Уряду з учасниками зовнішньоекономічної діяльності. Склад Р. формувався з числа підприємців за їх згодою. Постановою КМУ від 9.03.2005 № 176 було створено Р. та затверджено її Положення. Основними завданнями Р. були визнані: підготовка рекомендацій щодо формування економічної політики держави у сфері здійснення імпорتنих операцій; участь у проведенні експертизи проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань імпорту товарів (робіт, послуг), що розглядаються КМУ та запобігання недобросовісній конкуренції на внутрішньому ринку; розроблення пропозицій стосовно удосконалення митних процедур; підготовка рекомендацій щодо забезпечення розвитку системи сертифікації товарів, що імпортуються, та інфор-

маційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності; сприяння ефективній взаємодії органів виконавчої влади та суб'єктів господарської діяльності у сфері здійснення імпорتنих операцій.

З перших днів своєї праці Р. брала участь: в аналізі чинних нормативно-правових актів, які регламентують митне оформлення товарів, у бік спрощення; в обговоренні та запровадженні Державної програми «Контрабанда – СТОП»; в опрацюванні нормативних актів з вдосконалення тарифного регулювання. За поданням Р. було створено телефон довіри за участю працівників Держмитслужби, Прикордонної служби, СБУ та членів Р. Р. співпрацювала з вітчизняними виробниками, експортерами, представниками малого та середнього бізнесу. За ініціативою членів Р. Постановою КМУ від 25.07.2005 р. № 641 Р. було ліквідовано і на її базі утворено Раду з питань зовнішньоекономічної діяльності при КМУ.

Трусов С.І.

РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД (РКМС СНД)

— постійно діючий орган галузевої співпраці Співдружності Незалежних Держав, діяльність якої спрямована на забезпечення координації взаємодії митних служб у сфері митної політики, гармонізацію митного законодавства і створення єдиних митних послуг.

РКМС СНД утворено з ініціативи митної служби Російської Федерації для координації дій митних служб держав – учасниць СНД в галузі митної справи. Рішенням Ради глав урядів СНД від 23 грудня 1993 р. затверджене Положення про Раду керівників митних служб держав – учасниць Співдружності з метою реалізації Договору про створення Економічного союзу (Москва, 24 вересня 1993 р.). Положення про Раду керівників митних служб дер-

жав – учасниць Співдружності Незалежних Держав у новій редакції затверджено Рішенням Ради глав урядів СНД від 30 травня 2002 р., зміни до якого внесено 23 травня 2008 р.

Виходячи із сутності інтеграційних процесів у рамках Співдружності, основними завданнями, що стоять перед **РКМС СНД**, є:

- зближення і гармонізація митного законодавства, формування дієвих механізмів тарифного та нетарифного регулювання;
- розробка рекомендацій з уніфікації митних правил і процедур, форм документації для забезпечення митного контролю та оформлення товарів, що обертаються у сфері зовнішньої торгівлі;
- координація практичної взаємодії митних та інших зацікавлених національних служб і відомств держав – учасниць СНД по основних аспектах митної політики;
- організація обміну даними митної статистики зовнішньої торгівлі;
- встановлення ефективної протидії митним правопорушенням та контрабанді товарів;
- координація взаємодії митних служб з облаштування митних кордонів тощо.

Рада виробляє і вносить пропозиції з практичних кроків у справі створення Митного союзу; щодо міждержавних програм розвитку митної справи, підготовки кадрів для митних органів, автоматизованих інформаційних систем, митної статистики правоохорони, міжнародного співробітництва.

У 2012 р. Головою Ради був Бельянінов А.Ю.,

Засідання Ради керівників митних служб країн СНД

керівник Федеральної митної служби Російської Федерації (ФМС Росії), секретарем – Воронцова Н.А., заступник начальника Управління митного співробітництва ФМС Росії. Функції робочого апарату **РКМС СНД** виконує митна служба Російської Федерації. Функції Секретаріату Ради виконує митна служба головної в Раді держави при взаємодії з виконавчим комітетом СНД.

Членами Ради є керівники митних служб держав-учасниць Співдружності (10 держав – учасників СНД, окрім Туркменістану). Кожен член Ради вправі визначити як представника свого заступника, наділеного відповідними повноваженнями приймати рішення і відповідальністю за їх реалізацію. Керівники митних служб держав, що не є учасниками Співдружності, або їх представники можуть бути присутні за рішенням Ради на її засіданнях як спостерігачі.

Засідання Ради проходять, як правило, у

РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА – міжнародна організація, завданнями якої є узгодження та уніфікація митних вимог, удосконалення митного контролю та міжнародної співпраці щодо митних процедур – створена Конвенцією про створення Ради митного співробітництва (Брюссельської конвенцією) від 15 грудня 1950 р., яка формально проголошувала виникнення цієї організації. Перше установче засідання **РМС**, яке було представлено главами митних служб 17 держав, відбулося 26 січня 1953 р. у Брюсселі (Бельгія). Україна приєдналась до цієї Конвенції 10.11.1992 р. У 1995 р., після приєднання до Брюссельської конвенції країн Америки, Азії, Африки, Австралії і Океанії, Рада перетворюється на ВМО.

Функціями **РМС** було визначено: вивчення всіх питань, що стосуються митного співробітництва, якому Договірні Сторони погодилися сприяти згідно з основними цілями цієї Конвенції; вивчення технічних аспектів митних систем, так само як і пов'язаних із ними економічних чинників, з метою запропонування членам **РМС** практичних засобів досягнення якомога вищого рівня погодженості та однаковості; підготовка проектів конвенцій і поправок до конвенцій, а також внесення рекомендацій щодо їх прийняття зацікавленими Урядами; розробка рекомендацій, що забезпечують однакове тлумачення і застосування конвенцій, укладених як у результаті роботи **РМС**, так і конвенцій, що стосуються номенклатури для класифікації товарів у митних тарифах і оцінці товарів у митних цілях, підготовлених Групою по вивченню можливості створення Європейського Митного Союзу, а також здійснення з цією метою функцій, які йому можуть бути прямо приписані цими конвенціями відповідно до їх положень; розробка примирювальних рекомендацій для вирішення спорів по тлумаченню і застосуванню конвенцій, згаданих вище; забезпечення розповсюдження інформації, що стосується митного

м. Москва. Візні засідання відбулися в Азербайджанській Республіці, Республіці Вірменії, Республіці Білорусь, Киргизькій Республіці, Республіці Узбекистан, Україні і містах Російської Федерації. Засідання Ради проводяться по мірі необхідності, але не рідше одного разу на три місяці, як правило, в державі-учасниці Співдружності, керівник митної служби якої є Головою Ради. Рішення Ради приймаються за спільною згодою її членів або їх представників, що присутні на засіданні Ради. Будь-яка митна служба може заявити про свою незацікавленість в тому чи іншому питанні, що не повинно розглядатись як перешкода для прийняття рішення. З процедурних питань рішення приймаються простою більшістю голосів. У випадку, якщо голоси розділяються порівну, вирішальним є голос Голови або його представника. Робочою мовою Ради є російська мова.

Прус Л.Р.

регулювання і процедур; подання зацікавленим урядам за своєю ініціативою або за їх проханням інформації або порад по митних справах згідно з основною метою цієї Конвенції і внесення в зв'язку з цим рекомендацій; співробітництво з іншими міжурядовими організаціями з питань, що входять до її компетенції.

РМС скликалася не менше двох разів на рік. Для роботи **РМС** було створено Постійний технічний комітет і Генеральний секретаріат. Постійний технічний комітет скликався не менше чотирьох разів на рік. **РМС** щороку обирала з числа делегатів-членів Ради – Голову, і не менше двох заступників Голови, встановлювала свої власні правила процедури, більшістю, – не менше двох третин голосів її членів. Представники мають бути посадовими особами зі спеціальними знаннями з питань митної практики. При них могли бути експерти. **РМС** створювала Комітет по номенклатурі, передбачений Конвенцією про номенклатуру для класифікації товарів у митних тарифах, і Комітет по митній оцінці, передбачений Конвенцією про оцінку товарів у митних цілях, й інші комітети, створення яких необхідно для цілей конвенцій або інших цілей, що підпадають під компетенцію Ради.

РМС призначала Генерального секретаря і Заступника Генерального секретаря, чії функції, завдання, умови служби і посадові обов'язки визначаються Радою. Генеральний секретар призначав персонал Генерального секретаріату. Штат службовців і посадові інструкції схвалювалися **РМС**. Штаб-квартира **РМС** розташовувалася в Брюсселі. У 1973 р. під егідою **РМС** проводилася робота зі створення нової номенклатури, що могла б застосовуватися не тільки для митного тарифу, але і для класифікації товарів у статистиці і транспортних тарифах. У 1983 р. **РМС** була прийнята Конвенція про Гармонізовану систему опису і кодування товарів (ГС), що набрала з січня 1988 р.

Барановський О.І.

РАДА ПІДПРИЄМЦІВ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ – постійно діючий консультативно-дорадчий орган при КМУ, основною функцією якого є забезпечення взаємодії Уряду із бізнесом. Створена Постановою КМУ від 22.03.1993 № 210. До складу Ради під головуванням В. Суміна увійшли 16 представників бізнесових об'єднань. Постановою КМУ від 10.06.1993 № 441 Раду підприємців було перейменовано у Раду промисловців та підприємців при КМУ та розширено її склад до 30 членів. Указом Президента України від 22.11.1993 № 554/93 Раду підприємців та промисловців було ліквідовано.

Вдруге Рада була створена Постановою КМУ від 11.09.1997 № 1018. Очолив її Є. Червоненко. Постановою Уряду від 16.02.2000 № 315 було затверджено нове Положення про Раду, яким розширено її повноваження, зокрема: Голова Ради може брати участь у засіданнях КМУ та утворених ним урядових комітетів; у нарадах, які проводяться міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади з питань підприємництва. Чергові зміни до складу Ради були внесені Постановою КМУ від 16.11.2002 № 1779. Її головою було затверджено В. Гуржоса.

Постановою КМУ від 26.05.2005 № 375 було затверджено новий склад Ради на чолі з Народним депутатом К. Ляпіною. До неї увійшов 41 представник об'єднань бізнесу. З прийняттям чергової Постанови КМУ від 7.12.2005 № 1180 кількість членів Ради збільшено до 81. У 2007 р. Рада підприємців при КМУ не працювала. Втретє Раду підприємців було відновлено Постановою Уряду від 13.02.2008 р. № 54. Цим же актом було затверджено Положення про Раду. Розпорядженням Кабінету Міністрів від 11.06.2008 р. № 836-р затверджено новий склад Ради на чолі з – О. Продан.

Постановою КМУ від 21.05.2009 р. № 518 внесено зміни до Положення про Раду. Вони передбачали участь представників Ради в атестаційних комісіях і конкурсних комітетах міністерств і відомств. Змінено й механізм формування Ради. До

її складу введено не лише представників всеукраїнських об'єднань, але й представників громадських рад при центральних органах виконавчої влади та регіональних галузевих рад підприємців. 17 травня 2010 р. КМУ Постановою № 344 скасував вибори голови Ради підприємців її членами, встановивши адміністративний порядок призначення Голови та членів Ради рішенням Уряду України. Того ж дня Головою Ради підприємців затверджено Леоніда Козаченка – Президента Української аграрної конфедерації.

У 2012 р. до складу Ради входило 66 членів, серед яких – 26 є керівниками Регіональних рад підприємців в областях, містах Києві та Севастополі. Відповідно до Положення, Раду очолює Голова, який має чотириох заступників. Організаційною формою роботи Ради є засідання, які проводяться за потреби, але не рідше одного разу на місяць. Засідання Ради скликаються Головою або КМУ. Порядок денний засідання Ради формується за пропозиціями її членів. Для організаційно-технічного, методологічного та інформаційного забезпечення своєї діяльності Рада створює Секретаріат. Рада утворює постійно діючі Комісії, тимчасові робочі групи та експертні групи у відповідності до її завдань, затверджених Положенням. Склад Ради формується з числа голів регіональних рад підприємців, представників спілок, асоціацій та інших об'єднань підприємців, а також окремих суб'єктів підприємницької діяльності.

Основне завдання Ради – забезпечення взаємодії Уряду із бізнесом, створення правових, економічних та організаційних умов для подальшого розвитку підприємницької діяльності, а також підготовка пропозицій щодо формування державної економічної, податкової та митної політики, спрямованої на забезпечення захисту інтересів суб'єктів господарювання. Радою підприємців при КМУ за участю громадських організацій підприємців вживаються заходи для забезпечення державної політики у сфері підприємництва, створення відповідних умов для вільного розвитку малого і середнього бізнесу та покращення відносин між владою та підприємцями. Пріоритетним напрямком співробітництва з зарубіжними країнами є обмін інформацією стосовно розвитку малого та середнього підприємництва. З метою налагодження ділових стосунків між українськими та іноземними підприємствами Рада підтримує партнерські зв'язки з громадськими об'єднаннями та асоціаціями підприємців багатьох країн світу. На постійній основі підтримуються контакти з зарубіжними установами, які сприяють розвитку підприємництва. З деякими із них укладено меморандуми про співпрацю.

Трусов С.І.

РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ (англ. Cooperation Council for the Arab States of the Gulf) – субрегіональне ін-

теграційне об'єднання, до складу якого входять шість арабських нафтовидобувних країн Бахрейн, Катар, Кувейт, Об'єднані Арабські Емірати,

Оман і Саудівська Аравія. Рішення про створення Ради прийнято в лютому 1981 р. в Ер-Ріяді на нараді міністрів закордонних справ цих арабських монархій.

Відразу ж після створення **РСАДПЗ** підписано Єдину економічну угоду, спрямовану на уніфікацію економічної політики і господарського законодавства. Це стало основою договору 1983 р. про створення зони вільної торгівлі. Протягом наступних 20 років арабські монархії залишалися на цій початковій сходинці господарської інтеграції з обмеженим ступенем лібералізації торгівлі.

Одним із останніх досягнень на шляху інтеграції в рамках **РСАДПЗ** стало створення митного союзу. На першому етапі, старт якому дано 1 січня 2003 р., було уніфіковано експортно-імпорнтні процедури та забезпечено вільне переміщення місцевих товарів у рамках економічного блоку, затверджено єдиний 5 % тариф на товари, імпортовані з третіх країн. До 2006 р., пройшовши ще два етапи, завершився трирічний процес щодо скасування всіх перешкод на шляху вільного переміщення товарів. Однак домовитися про практичне

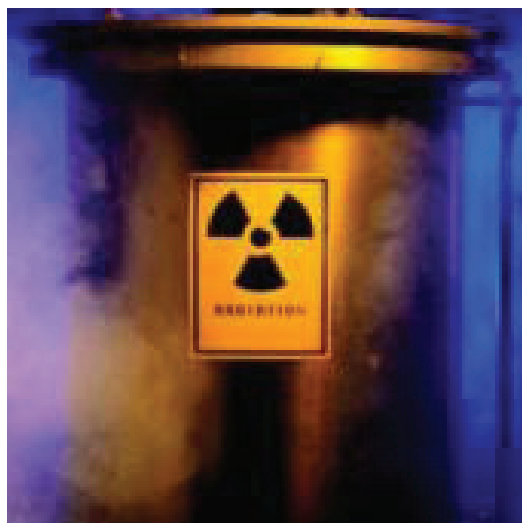

застосування єдиного зовнішнього тарифу вдалося лише в 2009 р. Формування митного союзу значно гальмувало розбіжностями між провідними в економічному й політичному відношенні державами Ради – Саудівської Аравії та ОАЕ. На відміну від ОАЕ, Саудівська Аравія відстоювала принцип «закритого регіоналізму», що передбачало збереження тарифних і нетарифних бар'єрів по периметру митного союзу і запланованих на майбутнє інтеграційних об'єднань вищого рівня (спільний ринок, економічний та валютний союзи).

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

РАДІОАКТИВНА РЕЧОВИНА – речовина, яка створює або в певних умовах здатна створювати іонізуюче випромінювання. **Р.р.** – речовина у будь-якому агрегатному стані, що вміщує радіонукліди у кількості, на яку поширюється дія санітарних норм і правил.

У навколишньому середовищі є незначні кількості **Р.р.**, які перебувають у розсіяному стані. Так, радіоактивність ґрунту у середньому становить 74 Бк/кг, води відкритих водойм – 3,7х10² Бк/л, ат-

РАДІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – комплекс заходів, що здійснюється з метою контролю виконання вимог чинного законодавства при переміщенні через державний кордон радіоактивних речовин і ядерних матеріалів. **Р.к.** всіх вантажів, що перетинають державний кордон України, у тому числі й

мосферного повітря над суходолом -4,8х10³ Бк/л, над океаном – 3,7х10³ Бк/л, у рослинах і м'яких тканинах тварин і людей – 88 бк/кг (2,4х10⁵ Кі/кг). Радіоактивність гірських порід і ґрунту зумовлена головним чином вмістом у них урану, торію і продуктів їх розпаду, калію-40; природних вод – ураном, торієм, радієм і радоном (продуктом розпаду радію); атмосферного повітря – наявністю радіоактивного ізотопу вуглецю -14, фосфору-32, радоном і торону. Радіоактивність харчових продуктів більше зумовлена вмістом калію – 40 і менше – радію та інших радіонуклідів. Активність продуктів рослинного походження в середньому на порядок вища, ніж тваринного.

У світі існують місцевості із збільшеним вмістом **Р.р.** у ґрунті і гірських породах (це призводить до підвищення радіоактивності води, рослин і частково повітря), де опромінення людей досягає 380 мБер на рік (штат Керала в Індії), 550 мБер на рік (Санта Менале – місцевості з пісками вздовж Атлантичного берега Бразилії, які містять торій) і вище. Доза 10-100 бер подвоює спонтанні мутації у людини, тому гігієністи вважають, що додаткове до фонового опромінення населення не повинно перевищувати 3 бери за 30 років. Це гарантує генетичну і бластомогенну безпеку. Цей норматив лежить в основі всіх заходів охорони навколишнього середовища від радіоактивного забруднення.

Мотюк К.Д.

транзитних, є обов'язковим.

В Україні не створена окрема служба з **Р.к.** Значений вид контролю здійснюється контролюючими службами відносно до підконтрольних їм об'єктів. Основна відповідальність за проведення радіологічного контролю покладена на органи Мі-

ністерства екології та природних ресурсів. Проставлення в товаро-супровідних документах дозвільних штампів цих органів щодо здійснення екологічного контролю свідчить про позитивні результати **Р.к.** Відповідно до Положення про екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності митниць, **Р.к.** здійснюють органи Міністерства екології та природних ресурсів.

Основними завданнями **Р.к.** є: виявлення фактів випадкового або навмисного несанкціонованого ввезення, вивезення та транзитного перевезення територією України джерел іонізуючого випромінювання у вигляді радіоактивних речовин та ядерних матеріалів; контроль за виконанням вимог, норм і правил при санкціонованому транспортуванні радіоактивних речовин та ядерних матеріалів через державний кордон; контроль за забезпеченням радіаційної безпеки персоналу, який здійснює перевезення радіоактивних речовин та ядерних матеріалів, персоналу в пунктах пропуску через державний кордон та пасажирів.

У разі виявлення спроби несанкціонованого

ввезення радіаційно-небезпечного об'єкта його переміщення через державний кордон України забороняється. Після складання акта про виявлене порушення об'єкт повертається вантажовідправнику. У разі спроби несанкціонованого вивезення радіаційно-небезпечного об'єкта він до митного огляду не допускається і його переміщення через державний кордон України забороняється. Об'єкт затримується у пункті пропуску на спеціально обладнаному майданчику до визначення подальших дій.

Під час санкціонованого перевезення радіаційно-небезпечних об'єктів у разі виявлення порушень норм і правил радіаційної безпеки при транспортуванні радіоактивних речовин та ядерних матеріалів об'єкт до митного огляду не допускається і його подальший рух через державний кордон України забороняється. Об'єкт затримується в пункті пропуску до усунення порушень. При ввезенні об'єкта на територію України усунення порушень норм і правил радіаційної безпеки повинно проводитися на території держави-відправника.

Мотюк К.Д.

РАМКОВІ СТАНДАРТИ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ – набір принципів і стандартів діяльності митних адміністрацій, які пропонуються для прийняття як мінімум того, що повинно бути зроблено державами-членами Всесвітньої митної організації в процесі модернізації діяльності своїх митних адміністрацій.

Р.с. ВМО затверджені Резолюцією Ради митного співробітництва щодо Рамкових стандартів безпеки та спрощення міжнародної торгівлі Всесвітньої митної організації, яку було прийнято під час 105/106 сесії у м. Брюссель 23 червня 2005 р. **Р.с. ВМО** мають за мету підвищення безпеки та полегшити функціонування міжнародного ланцюга поставок товарів на глобальному рівні, а також зміцнити співробітництво між митними адміністраціями, між митними адміністраціями та бізнесом. **Р.с. ВМО** – це пакет із декількох взаємопов'язаних документів, що узагальнюють прогресивну практику та досвід країн, митні адміністрації яких найповніше відповідають потребам сьогодення, насамперед США та ЄС. Ці документи окреслюють шляхи подальшого розвитку митних адміністрацій, визначаючи такі основні: удосконалення міжнародного митного співробітництва, налагодження співпраці з діловими колами, збільшення повноважень митних адміністрацій у правоохоронній сфері, застосування методів вибіркової та аналізу ризиків, підвищення ролі аналітичної й розвідувальної роботи, комп'ютеризацію, використання більш досконалих технічних засобів митного контролю. Суть **Р.с. ВМО** полягає у тому, що вони визначають, у чому саме знаходять свій прояв переваги безпеки світової торгівлі, в чому полягає спрощення митних процедур.

Р.с. ВМО складаються з чотирьох основних елементів: 1) гармонізація вимог, пов'язаних з попереднім електронним повідомленням про

вантаж, що ввозиться в країну, вивозиться чи є транзитним вантажем; 2) використання управління ризиками для вирішення питань безпеки міжнародного торговельного ланцюга постачання; 3) здійснення митних оглядів контейнерів та вантажів підвищеного ризику під час експорту з використанням неруйнівної пошукової апаратури; 4) визначення пільг, які митні адміністрації можуть надавати суб'єктам господарювання, що дотримуються мінімальних стандартів безпеки міжнародного торговельного ланцюга постачання товарів і використовують ефективні методи роботи.

Р.с. ВМО стоять на двох «опорах»: I. Система угод між митними адміністраціями; II. Партнерські відносини між митними службами та підприємницькою спільнотою. Щодо «першої опори» розробники **Р.с. ВМО** визначили 11 стандартів, щодо другої – 6. Ці «опори» передбачають наявність набору стандартів, які скомпоновані таким чином, що гарантують легке розуміння та оперативне застосування на міжнародному рівні. Члени ВМО у кількості 166 країн (станом на 23.06.2005 р.), включаючи ДМСУ, підписали Декларацію про наміри щодо імплементації **Р.с. ВМО**, згідно з якою Україна розпочала процес імплементації **Р.с. ВМО**. Основоположні принципи **Р.с. ВМО** знайшли своє відображення у прийнятому в 2012 р. МКУ. У національне законодавство впроваджено концепцію «уповноваженого економічного оператора», систему аналізу та управління ризиками, методику митного пост-аудит контролю тощо. **Р.с. ВМО** не втрачають своєї актуальності, а тому процес адаптації цих міжнародних стандартів до законодавства України триває. У 2011 р. положення **Р.с. ВМО** міжнародними експертами були переглянуті та доповнені у відповідності до сучасних вимог.

Разумей М.М.

РАХУНОК-ПРОФОРМА (англ. Proforma invoice) – містить відомості про ціну і вартість товару, але не є розрахунковим документом, оскільки не містить вимоги про сплату вказаної в ньому суми. Виконуючи решту всіх функцій рахунку, він не виконує головної функції рахунку як платіжного документа. **Р.-п.** зазвичай випикується при постачаннях товарів на консигнацію, бартер, на виставки, аукціони, постачаннях давальницької сировини по договорах на переробку, постачаннях товарів як дар або безвідплатна допомога (в цьому випадку може виписуватися тільки для цілей митної оцінки). **Р.-п.** не може використовуватися для оплати поставок.

РАХУНОК-ПРОФОРМА/PROFORMA INVOICE					
ВІД КОГО / SENT BY					
ПІБ/Name: _____					
Адреса/Address: _____					
Місто/Inchese City/Postal Code: _____					
Країна/Country: _____					
Тел./Telex/Tel./Telex No.: _____					
КОМУ / SENT TO			НАКЛАДНА №/AIRWAYBILL №.		
ПІБ/Name: _____			Кількість пірок/Number of pieces: _____		
Адреса/Address: _____			Вара Ерурок/Total Gross Weight: _____		
Місто/Inchese City/Postal Code: _____			Вара Нетто/Total Net Weight: _____		
Країна/Country: _____			Carrier: DHL Express		
Тел./Phone No.: _____					
Позначте коду коду / Full description of goods	Код TARESI Співпадіння Code	Крідна назва/Inchese Country of origin	Кількість Quantity	Ціна за од. засадка Unit/Alba, Співпадіння	Варіант засадка, Inchese Total value, Співпадіння

Зразок бланка рахунка-проформи

Р.-п. не є розрахунковим документом і являє собою одну з форм оферти продавця потенційному імпортеру. На зовнішній вигляд **Р.-п.** відрізняється від комерційного рахунку тільки назвою і

може служити пропозицією покупцеві розмістити в даній фірмі своє замовлення. **Р.-п.** виставляється також експортером на прохання імпортера, якому необхідно здійснити митні та валютні формальності ще до відвантаження товару (одержання імпоротної ліцензії та/або дозволу на обмін національної валюти на іноземну). Як правило, **Р.-п.** містить усі відомості (ціну, умови поставки), необхідні для того, щоб після одержання згоди покупця з цими умовами вважати контракт укладеним. У цьому разі всі дані **Р.-п.** переносяться у точній відповідності на комерційний рахунок, що випикується у належному порядку. Часто імпортер вимагає, щоб експортер зазначив у своєму рахунку, що всі умови відповідають умовам **Р.-п.**. **Р.-п.** може бути виписана, коли угоду ще не укладено, у таких випадках: за відправки товарів посередникові на консигнацію (у **Р.-п.** зазначаються ціни, за якими слід продавати товари); разом з офертою покупцеві (для пришвидшення підписання контракту в умовах конкуренції з боку інших постачальників); після того, як експортер прийняв пропозицію виступити умови поставок.

Не виконуючи головної функції рахунку як платіжного документа, проформа-рахунок разом з тим виконує решту функцій рахунку. Якщо проформа-рахунок містить зазначення про ціну кожного виду або сорт товару, його називають специфікованим **Р.-п.**. **Р.-п.** може бути виписаний на відвантажений, але ще не проданий товар і навпаки. **Р.-п.** може бути також кошторисом, за допомогою якого імпортер може ознайомитися з основними даними про товар, який він бажає купити, та з порядком розрахунків, а також визначити розмір витрат. **Р.-п.** (або рахунок-фактура) у складі інших документів подається декларантом для підтвердження заявлених відомостей про митну вартість товарів.

Вакульчик О.М.

РАХУНОК-СПЕЦИФІКАЦІЯ – поєднує реквізити рахунку та специфікації. У ньому, як правило, зазначається ціна за одиницю товару за видами і сортами, а також загальна вартість усієї партії товару. Випикується

у тих випадках, коли партія містить різні за асортиментом товари, доповнює рахунок на товари різних сортів та назв. Іноді має назву специфікований рахунок.

Вакульчик О.М.

РАХУНОК-ФАКТУРА – матеріально-фінансовий, платіжний і супроводжуючий вантаж (товар) документ, що оформляється продавцем товару з зазначенням назви товару, його кількості, ціни, вартості, артикулу, товарного шифру тощо. В цьому випадку **Р.-ф.** використовується як накладна, що направляється разом з товаром. **Р.-ф.** також може бути виписаний покупцем після остаточного приймання товару. Основне призначення документа – вказує суму платежу за товар, а також використовується і як платіжний документ. В міжнародній практиці аналогом **Р.-ф.** є інвойс («invoice» – англ., «rechnung» – нім., «lasku» – фін., «factura» – ісп., «fattura» – італ.).

Платник		Доповнення		
Наименования	Одничка визиру	Кількість	Ціна	Сума

Зразок бланка рахунка-фактури

Р.-ф. повинен містити інформацію про постачальника і покупця, мати порядковий номер і дату складання, найменування та кількість товару, його ціну і загальну вартість, податкову ставку і суму ПДВ. Якщо **Р.-ф.** виставляється при угоді з іноземними компаніями, то обов'язково вказується країна виробника товару та номер митної декларації.

Р.-ф. у складі інших документів подається декларантом для підтвердження заявлених відомостей про митну вартість товарів. На вимогу митних органів у багатьох країнах **Р.-ф.** випикується на встановлених бланках, і такі рахунки одночасно є

сертифікатами про проходження товару або поєднуються з ним. Рахунки можна підрозділити залежно від виконуваних ними функцій на такі види: **Р.-ф.**; рахунок-специфікація; попередній рахунок; форма-рахунок.

Попередній рахунок випикується у тих випадках, коли приймання товару відбувається при часткових поставках. Він містить відомості про кількість та вартість партії товару і підлягає оплаті. Після приймання товару або поставки усієї партії продавець випикує **Р.-ф.**, за яким здійснюється остаточний розрахунок.

Вакуличук О.М.

РЕВЕРС (від лат. reversus «зворотний») – зворотна сторона монети та творів медальєрного мистецтва. Починаючи з XVIII ст., як правило, міс-

тить інформацію про номінал.

Калашникова О.Л.

РЕВОЛЬВЕР СИСТЕМИ НАГАНА – різновид особистої вогнепальної зброї, розроблений у кінці XIX ст. бельгійськими зброярами Емілем та Леоном Наганами. Калібр – 7,62 мм, ємність барабана – 7 патронів, вага із спорядженим барабаном – 0,840 кілограма, довжина – 234 мм (в т.ч., ствола – 114 мм), прицільна дальність стрільби – 50 метрів. **Р.с.Н.** простий за своєю будовою та у використанні, досить легкий та невеликий за своїми габаритами, постійно готовий до ведення стрільби; простий та дешевий у виготовленні. Серед його недоліків – невелика місткість барабану та досить тривала перезарядка.

Прийнятий на озброєння російської армії 13 травня 1895 р. у 2 варіантах – «солдатському» та «офіцерському» (із самовзвідним ударно-спусковим механізмом). Приблизно до 1898 р. **Р.с.Н.** імпортувалися з Бельгії, а згодом їх виробництво

було розгорнуто на Тульському збройовому заводі. У 1912-1913 рр. для вершників Окремого корпусу прикордонної варті випускалися **Р.с.Н.** із подовженим до 300 мм стволом та дерев'яним прикладом, які дозволили збільшити прицільну стрільбу на відстань до 100 метрів. У 1924-32 рр. для оперативних працівників Головного політичного управління, Народного комісаріату внутрішніх справ та Митного управління Народного комісаріату зовнішньої торгівлі почали випускати, так звану, «командирську» версію **Р.с.Н.** (із довжиною ствола у 85 мм).

Активно використовувався під час російсько-японської війни 1904-1905 рр., російсько-фінської війни 1939-1940 рр.; I та II Світових воєн. Усього в СРСР було випущено, за різними даними, від 2,4 до 2,6 млн. **Р.с.Н.**

Після закінчення II Світової війни та переорієнтації армії СРСР на автоматичні зразки зброї **Р.с.Н.** було знято із виробництва, а згодом і з озброєння. Частина вилученого було передано на військові склади, а інша частина використовувалася для озброєння міліції, інкасаторських служб, підрозділів позавідомчої охорони, геологічних експедицій.

В митній службі України **Р.с.Н.** перебував на озброєнні в підрозділах митної варті, а також оперативно-чергових служб до компетенції яких належали питання забезпечення дотримання перепускного режиму, відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди, транспортні засоби, що належать митній службі або використовувалися ними, на підприємства, установи та організації, в приміщеннях та/або на території яких здійснюється митний контроль, на товари, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення.

Фрадинський О.А.

«Командирський» револьвер системи Нагана, яким озброювалися оперативні співробітники Митного управління Народного комісаріату зовнішньої торгівлі

РЕГІОНАЛЬНИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ – робота органів митного контролю з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на

мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю застосування цих заходів на основі застосування регіональних профілів ризику з урахуванням специфіки зовнішньоекономічної діяльності

регіону – зони діяльності відповідного органу митного контролю. Митниці застосовують систему управління ризиками під час митного контролю та оформлення товарів з 2007 р.. Система аналізу та управління ризиками зарекомендувала себе як ефективний інструмент прийняття управлінських рішень. Перехід до **Р.р.-м.** був зумовлений проблемами, що виникали при централізованій розробці профілів ризику, обмежуючи гнучкість застосування системи аналізу та управління ризиками на місцевому рівні.

Концептуально **Р.р.-м.** базується на шаблонному підході до застосування регіональних профілів ризику шляхом розробки так званих «рамкових» регіональних профілів ризику, які розробляються на центральному рівні, а наповнюються митницями – шляхом заповнення значень індикаторів ризику та додаткових пояснень (інструктивних повідомлень), що будуть відображатись посадовій особі при спрацюванні регіональних профілів ризику. Профіль ризику являє собою сукупність відомостей про області, індикатори ризику та заходи, необхідні для запобігання або мінімізації ризиків. Регіональний профіль ризику – це профіль ризику, який наповнюється регіональними митницями, митницями і застосовується в кожній регіональній митниці, митниці у межах визначених нею значень індикаторів ризику. При цьому під наповненням профілю ризику розуміється визначення конкрет-

них значень окремих індикаторів ризику та інших параметрів профілю ризику. Регіональний профіль ризику застосовується під час митного оформлення товарів за митною декларацією – у складі модуля автоматизованої системи аналізу та управління ризиками «Регіональні профілі ризику» програмно-інформаційного комплексу «Інспектор-2006». Електронний регіональний профіль ризику наповнюється підрозділом органів митного контролю з відповідного напрямку контролю, на який спрямовується регіональний профіль ризику, або іншим структурним підрозділом, визначеним відповідальним за наповнення відповідного регіонального профілю ризику. Наповнення електронного регіонального профілю ризику здійснюється шляхом затвердження наказом митниці доповнень до профілю ризику.

Митниці регулярно здійснюють аналіз ефективності застосування регіональних профілів ризику та актуалізують їх наповнення. Залучення митниць до процесу управління ризиками сприяє кращому розумінню природи ризик-менеджменту на регіональному рівні, що підвищує оперативність і повноту інформаційного наповнення автоматизованої системи аналізу та управління ризиками, а також посилює зацікавленість органів митного контролю у результатах застосування профілів ризику.

Разумей М.М.

РЕГУЛЮВАННЯ (від лат. *regulare* – підкоряти (підпорядковувати) правилу, приводити до порядку) – функція управління, що забезпечує функціонування керованих процесів у рамках заданих параметрів. Регулювати – впорядковувати щонебудь, керувати чимось, підпорядковувати його відповідним правилам, певній системі. Розрізня-

ють економічне та правове **Р.** Економічне **Р.** – це вплив держави в особі державних органів на економічні об'єкти і процеси та осіб, які беруть у них участь. Правове **Р.** – це процес впливу держави на суспільні процеси за допомогою юридичних норм (норм права).

Бережнюк І.Г.

РЕГУЛЮВАННЯ МИТНЕ – є складовою державного регулювання ЗЕД. Узагальнення визначень **Р.м.** показує, що в більшості публікацій науково-прикладного характеру прийнято сприймати дане поняття як сукупність митно-тарифних і нетарифних засобів, що використовуються в ролі державного інструментарію для регулювання зовнішньої торгівлі. Серед інструментів регулювання зовнішньої торгівлі традиційно прийнято виділяти економічні (фінансові) та адміністративні. Класичним економічним інструментом регулювання зовнішньої торгівлі є митні тарифи, які за характером своєї дії належать до економічних регуляторів зовнішньої торгівлі.

В науково-практичній літературі допускаються різнопланові трактування **Р.м.** Діапазон таких тлумачень надзвичайно широкий. Ототожнюють **Р.м.** з митною політикою і сприймають це поняття в ширшому сенсі, ніж митна справа. Використовують його і як синонім митної справи. Окремі науковці пов'язують **Р.м.** лише з установами митної політики. Найчастіше рівнозначно сприймаються **Р.м.**

та митно-тарифне регулювання. Так як основними засобами (інструментами) **Р.м.** є мито та інші митні платежі, митне оформлення, митний контроль, різні обмеження й формальності зовнішньоторгового ліцензування і квотування (нетарифне регулювання), тощо, то **Р.м.** визначається як комплекс митних заходів держави, що використовуються у процесі регулювання зовнішньої торгівлі.

Р.м. має дуалістичну природу. Предмет адміністративного регулювання – відносини, що виникають у зв'язку з управлінням митною системою. Предметом митного впливу є комплекс відносин, що виникають у зв'язку з переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон. Принципи регулювання митних відносин формує митна політика через систему митних правил.

Відповідно, **Р.м.** можна трактувати як вплив держави в особі державних органів (насамперед – митних) на інших суб'єктів митних відносин з метою підпорядкування їхніх дій своїм економічним інтересам.

Бережнюк І.Г.

РЕЕСТР ПІДПРИЄМСТВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ЕЛЕКТРОННОГО ДЕКЛАРУВАННЯ – електронна база даних, що була розміщена в Єдиній автоматизованій інформаційній системі ДМСУ, яка призначена для накопичення, систематизації і зберігання відомостей про підприємства, допущені до електронного декларування.

До 01.06.2012 р., коли набув чинності новий МКУ, для набуття права здійснення електронного декларування підприємство повинно було бути включеним до Р. Унесення підприємства до Р. та його ведення здійснювалось ДМСУ. Для внесення до Р. підприємство повинно було звернутися до ДМСУ із письмовою заявою довільної форми. До заяви підприємство зобов'язано було додати два оригінали про надання посадовим особам митних органів права безперешкодного доступу до фінансових і банківських документів підприємства, підписані керівником підприємства та скріплені печаткою підприємства; копію облікової картки суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності; інформацію про електронну адресу, яка буде використовуватись підприємством для передання електронних ВМД та інших електронних документів митним органам і отримання ним зворотної інформації від митних органів. Розгляд заяви та внесення підприємства до Р. здійснювалось у строк, що не перевищує тридцяти календарних днів з дня реєстрації заяви. Внесення підприємства до Р. оформлювався наказом ДМСУ. Відомості про підприємства, унесені до Р., розміщувались на веб-сайті Держмитслужби. Виключення підприємства

РЕЖИМ – як поняття вживається у різних значеннях, наприклад: 1) державний лад, сукупність засобів та методів здійснення влади; 2) чітко встановлений порядок життя (праці, відпочинку, лікування, сну тощо); 3) система обов'язкових правил, вимог, норм, принципів, встановлених для будь-якої діяльності (землекористування, мореплавства, рибальства та ін.); 4) певний стан, положення, статус кого-небудь чи чого-небудь (звідси – вираз «режимне виробництво»). Також у роботах різних авторів під режимом розуміється законність, порядок, соціальний режим певного об'єкта або виду діяльності, закріплений правовими нормами й забезпечений сукупністю юридичних засобів.

У сучасній юридичній науці поняття режим частіше розглядається як одна з найважливіших категорій юрисдикції. Досить давно наукові дослідження, що ставили за мету з'ясування особливостей правового регулювання певного виду

РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ – встановлюється міжнародними договорами України, ратифікованими ВРУ. Це встановлений міжнародним договором порядок ведення торгівлі за умов – не застосування мита, податків і зборів, що мають еквівалентну дію, а також кількісні обмеження на експорт і (або) імпорт товарів, що відправлятимуться

з Р. здійснювався у разі припинення юридичної особи (припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця).

Станом на 31.05.2012 р. у Р. налічувалося більше 3 тис. підприємств. Для включення до Р. і застосування процедури електронного декларування підприємства мали відповідати визначеним критеріям оцінки та дотримуватись відповідних умов. Новим МКУ такі обмеження було знято.

Відповідно до МКУ та Положення про митні декларації, затвердженого Постановою КМУ від 21.05.2012 за № 450, процедура електронного декларування стає доступною для усіх бажаючих підприємств, які перебували на обліку у митних органах і мали електронний цифровий підпис. Використання такої процедури було можливим в усіх митних режимах. Кодекс дозволяє використовувати електронне декларування всім бажаючим підприємцям, без будь-яких обмежень та в усіх митних режимах. МКУ не передбачає включення підприємств до будь-яких реєстрів, які дозволяють здійснювати електронне декларування, а тому відповідний Р. з 01.06.2012 р. ДМСУ не ведеться.

У МКУ велику увагу приділено використанню сучасних електронних систем і технологій, які дозволяють скоротити час проходження товарів і документів через митницю, мінімізувати суб'єктивний вплив на прийняття рішень та зменшити кількість бюрократичних процедур. Ключовим завданням ДМСУ є перехід на стовідсоткове електронне декларування.

Разумей М.М.

діяльності, особливо, коли вона має чітко окреслений об'єкт, проводилися під кутом зору правового режиму даного об'єкта або виду діяльності. Коли ж при вивченні системи права з'ясувалося, що для кожної його галузі притаманний свій, специфічний режим регулювання і в ньому якраз концентрується юридична своєрідність останньої, стало очевидним, що дане поняття виражає визначальні, вузлові сторони правової дійсності. Тому цілком виправдано, що останнім часом у вітчизняних юридичних джерелах зробилені спроби здійснити й загальнотеоретичне осмислення досліджуваної категорії. У цьому контексті можна стверджувати про існування специфічного режиму правового регулювання суспільних відносин, які складаються в економічній сфері і пов'язані із переміщенням товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України.

Царенко В.І.

ся з митної території однієї з договірних сторін і призначених для митної території іншої договірної сторони. Вилучення з цього торговельного режиму за погодженою номенклатурою товарів оформляється документами, що є невід'ємною частиною угоди. Сторони такої угоди щорічно розробляють і погоджують загальний перелік вилучень з Р.в.т., а

також методи застосування таких вилучень.

Метою таких угод є: сприяння лібералізації взаємної торгівлі, і таким чином, політичній та економічній стабільності в регіоні, гармонійному розвитку та розширенню світової торгівлі відповідно до принципів СОТ; просування, через розширення взаємовигідного торговельного режиму, передбачуваного, транспарентного і довгострокового гармонійного розвитку економічних відносин між сторонами, що сприяло б поліпшенню рівня життя і умов праці, зростанню виробництва і фінансової стабільності; забезпечення рівних умов для проведення добросовісної конкуренції в сфері торгівлі між сторонами.

Як правило, кожна із сторін угоди про вільну торгівлю бере на себе зобов'язання не застосовувати таких заходів стосовно іншої сторони угоди: прямо або побічно обкладати товари, які підпадають під дію угоди, внутрішніми податками та зборами, що перевищують відповідні податки або збори, якими обкладаються аналогічні товари внутрішнього виробництва або товари, що походять з третіх країн; застосовувати щодо складування, перевантаження, зберігання, перевезення товарів походженням з іншої договірної сторони, а також платежів та переказу платежів правила інші, ніж ті, що застосовуються в аналогічних випадках щодо власних товарів або товарів походженням з третіх країн.

РЕЖИМ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – це встановлені законодавством України з питань державної митної справи приписи, заборони та/або обмеження щодо перебування в зоні митного контролю товарів, транспортних засобів комерційного призначення та громадян, розташування в ній споруд та об'єктів, а також проведення у цій зоні господарських робіт.

Проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, громадян, які не перетинають митний кордон України, а також посадових осіб державних органів, які не здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарно-санітарний, фітосанітарний, екологічний та радіологічний контроль відбуваються з дотриманням **Р**, і допускаються тільки з письмового дозволу керівника відповідного органу митного контролю або особи, яка виконує його обов'язки, а в зонах митного контролю, розташованих у пунктах пропуску через державний кордон України – крім того, за погодженням з начальником відповідного органу охорони державного кордону.

Забезпечення схоронності товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, дотримання **Р**, забезпечення безпеки громадян, законності та правопорядку у зоні митного контролю покладаються на відповідні органи митного контролю.

Крім цього договірні сторони у взаємній торгівлі беруть на себе зобов'язання утримуватися від застосування дискримінаційних заходів, введення кількісних обмежень або еквівалентних їм заходів на експорт та(або) імпорт товарів у рамках цієї Угоди.

Сторони можуть встановлювати кількісні чи інші спеціальні обмеження в односторонньому порядку, але тільки в розумних межах і на чітко визначений термін. Ці обмеження повинні мати винятковий характер і можуть застосовуватись тільки у випадках, передбачених угодами в рамках ГАТТ. Договірна сторона, яка застосовує кількісні обмеження має по можливості завчасно надати іншій договірній стороні повну інформацію про основні причини введення, форми та передбачувані терміни застосування згаданих обмежень, після чого призначаються консультації.

Договірні сторони обмінюються на регулярній основі інформацією: про закони та інші нормативні акти, пов'язані з економічною діяльністю, в тому числі з питань торгівлі, інвестицій, оподаткування, банківської і страхової діяльності та інших фінансових послуг, з транспортних та митних питань, включаючи митну статистику, негайно повідомляють одна одній про зміни в національному законодавстві, які можуть вплинути на виконання взятих зобов'язань.

Царенко В.І.

До порушників **Р** органи митного контролю у межах своїх повноважень, визначених МКУ, мають право застосовувати примусові заходи. Зокрема, відповідно до МКУ визначено санкцію у вигляді попередження або накладення штрафу в розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Під порушенням **Р** законодавець визначає проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, перетинання меж зони митного контролю громадянами, які не перетинають митний кордон України, та посадовими особами державних органів, які не здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарно-санітарний, фітосанітарний, екологічний та радіологічний контроль та їх пересування в межах цієї зони з порушенням порядку, встановленого МКУ.

Органи митного контролю мають право у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу органів митного контролю вийшли із зони митного контролю на митну територію України, а також морські та річкові судна, які без дозволу вийшли із зони митного контролю за межі митної території України і не перебувають у територіальних водах інших держав.

Царенко В.І.

РЕЖИМ МИТНОГО ЛІЦЕНЗІЙНОГО СКЛАДУ.

МКУ не визначає окремо такий вид режиму як режим митного ліцензійного складу (МЛС). На МЛС запроваджували режим митного зберігання. МЛС – це спеціально обладнані приміщення, резервуари, майданчики, які використовувалися для зберігання товарів у режимі митного складу.

Використання МЛС при здійсненні ЗЕД дозволяло її учасникам зберігати на них під митним контролем завезену в Україну продукцію: без стягнення мита та інших податків; без застосування заходів з нетарифного регулювання (ліцензування, квотування, сертифікації й т. ін.), а також інших обмежень в період зберігання, а товари, що вивозилися за межі митної території України, зберігалися під митним контролем з моменту початку їх митного оформлення органами митного контролю України до фактичного вивезення за межі митної території України.

Із практики діяльності основними завданнями МЛС було: сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності України та її зближенню з існуючою світовою практикою; створення умов для підготовки імпортованих товарів для їх використання на території України; зниження витрат, пов'язаних із переміщенням товарів через митний кордон України, а також, як показувала практика, зменшення часу простою транспортних засобів з вантажами, що знаходяться під митним контролем.

Переваги застосування режиму митного зберігання на МЛС а) ввізні податки і збори не стягуються; б) заходи нетарифного регулювання не застосовуються; в) партії товарів можуть випускатися зі

складу з подальшим поверненням (для проведення сертифікації, для участі у виставках); г) власники МЛС можуть застосовувати спрощений порядок митного оформлення товарів за договорами консигнації або договорами про переробку ввезення давальницької сировини іноземного замовника, будучи стороною цих договорів.

Власниками МЛС були суб'єкти підприємницької діяльності, які отримали ліцензію на право відкриття та експлуатації митного ліцензійного складу. Територія таких складів була зоною митного контролю і становила невід'ємну складову митної території України, на якій діяло законодавство України, МКУ, нормативні акти ДМСУ, а також нормативні акти інших відомств, що регулювали вимоги до товарів, що ввозилися в Україну або ввозилися з України.

МЛС був відкритого типу або закритого типу. МЛС відкритого типу – МЛС, який використовувався для зберігання товарів будь-якої особи. МЛС закритого типу – МЛС, який використовувався для зберігання товарів, що належали власнику складу.

В разі прийняття начальником митниці рішення про можливість відкриття МЛС митниця встановлювала процедуру залежно від конструкції МЛС, видів товарів, які мали на ньому зберігатися, товарообігу та інших факторів функціонування конкретного складу, а в разі відмови від погодження – митниця повідомляла про це заявника письмово, із зазначенням причин відмови. Митниця могла встановити для МЛС закритого типу спрощений порядок митного оформлення товарів.

Царенко В.І.

РЕЙТЕРН МИХАЙЛО ХРИСТОФОРОВИЧ

(1820-1890 рр.) – граф, державний діяч, Міністр фінансів (1862-1878 рр.), почесний член Петербурзької академії наук.

Кавалер орденів Святої Анни 1 ступеня (1862 р.), Святого Володимира 2 ступеня (1864 р.), Святого Олександра Невського (1868), Святого Володимира 1 ступеня (1872 р.), Святого Апостола Андрія Первозванного.

Народився 24 вересня 1820 р. в м. Поріччя Смоленської губернії (сьогодні – м. Демидов, Смоленська область, Росія) в сім'ї генерал-лейтенанта, учасника Наполеонівських війн – Христофора Романовича Рейтерна. Мати – Катерина Іванівна Гельфрейх. Мав трьох сестер і брата.

Освіту отримав в Царськосільському лицейі, який закінчив в 1839 р. зі срібною медаллю.

Службу розпочав в Міністерстві фінансів, продовжив її в Міністерстві юстиції, потім в Морському міністерстві. В 1860 р. зайняв посаду завідуючого справами фінансового комітету. У 1862 р. став Міністром фінансів. В той час кожен фінансовий рік завершувався дефіцитом, борги постійно зростали. В 1864 р. Р. ввів «единство кассы доходной и расходной»: в Міністерстві фінансів зосереджувались всі державні доходи.

Р. мав репутацію ліберала серед російських бюрократів. Він входив до числа одноступів і реформаторів, які групувались навколо князя Костянтина Миколайовича. Ці люди були прихильниками манчестерської школи політичної економії. Згідно цієї теорії, економічний розвиток розглядався як природній процес, який не потребує втручання з боку держави. В перший рік керування Міністерством фінансів **Р.** розпочав оприлюднення державного розпису доходів і витрат, який вважався державною таємницею. Ним були розроблені правила складання, затвердження і виконання фінансових кошторисів міністерств.

Керуючись, головним чином, фіскальними інтересами в 1867 р. **Р.** подав імператору Олександрові доповідь про перегляд митного тарифу і про призначення для цієї роботи спеціальної комісії. В своїх пропозиціях він просив царя і в подальшому йти по шляху зниження митних зборів, домагаючись при цьому вірного співвідношення між цінами на товари і митними зборами, зменшуючи цим контрабанду. Міністр також запропонував спростити тарифну класифікацію, а також зрівняти мито на морському шляху і сухопутному кордоні. Це були найпрогресивніші ідеї Міністра фінансів – **Р.** стосовно ведення політики та організації митної справи. Новий митний тариф побачив світ у червні 1868 р. Він відіграв надзвичайно важливу роль для зародження, зміцнення та подальшого розвитку

найголовніших галузей промисловості царської Росії. Цей тариф був досить результативним: дохід від митного відомства, в порівнянні з попередніми п'ятьма роками, зріс на більш ніж на 50%.

З першими ознаками кризи 1873 р., погіршенням платіжного балансу і стану фінансів країни політика уряду почала відходити від ліберальної доктрини. Певна переорієнтація в митній політиці обумовлювалась і російсько-турецькою війною 1877-1878 рр. Перед початком військових дій **Р.** написав доповідну записку імператору Олександрові II, в якій доводив, що внаслідок війни Росія втратить все, чого було досягнуто реформами попередніх років. По закінченню війни він попросив про відставку з посади Міністра фінансів і в липні 1878 р. був звільнений, залишивши за собою членство в Державній Раді. Наступником **Р.** у 1878 р. став Грейг Самуїл Олексійович.

За сприяння процвітанню міста м. Черепкова **Р.** отримав звання почесного громадянина цього міста у 1874 р. А у 1880 р. за вклад в розвиток місцевої промисловості та торгівлі отримав звання почесного громадянина Казані. Герб графа **Р.** внесений в Частину 15 «Общего гербовника дворянских родов Всероссийской империи».

Помер **Р.** 23 серпня 1890 р., похований в Курляндській губернії (сьогодні – територія Литви).

Дворнічена І.М.

РЕЙТИНГ ПОКАЗНИКІВ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ – відносний показник оцінки діяльності митних органів за визначений період, що визначався експертним опитуванням з метою виявлення потенційних можливостей та резервів у рамках аналізу власної діяльності. Для визначення узагальненого рейтингу використовувались показники роботи митних органів, що надавались до структурних підрозділів ДМСУ згідно з табелем форм її статистичної звітності, а також дані, що містились в ЄАІС ДМСУ.

Аналіз діяльності митних органів проводився із застосуванням статистичних порівняльних методів аналізу: статистичне зведення, угруповання, порівняння з контрольним завданням, із показниками діяльності за попередній період, індексний метод, використання відносних показників. Вагові коефіцієнти визначались експертною оцінкою робочої групи, склад якої затверджувався наказом ДМСУ. Усі підрозділи ДМСУ підбивають підсумки за результатами діяльності митних органів з усіх напрямків за рік. Структурні підрозділи ДМСУ розробляли порядки розрахунку рейтингу показників роботи митних органів відповідно до напрямків, які затверджувались наказами ДМСУ.

Напрямки роботи, за якими підбивались підсумки: контроль за надходженнями платежів, сплатою податковими векселями, наданням пільг, виконанням планових завдань; контроль за визначенням митної вартості; забезпечення роботи

із засобами масової інформації; контроль організації роботи з проведення митного огляду товарів і транспортних засобів; здійснення контрольних заходів стосовно підприємств, що перебувають на обліку в митних органах; управління контролю за переміщенням вантажів; організація контролю за переміщенням вантажів і забезпечення їх доставки в митниці призначення; забезпечення заходів боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил; забезпечення правильного застосування законодавства в системі митних органів; контроль за веденням бухгалтерського обліку та складанням фінансової звітності з фінансово-господарських операцій, що здійснюються митними органами; проведення лабораторних досліджень, експертиз, прийняття рішень про класифікацію товарів згідно з УКТ ЗЕД; контроль організації діловодства й архівної справи, роботи зі зверненнями громадян; дотримання порядків застосування митних режимів, застосування та заповнення митних декларацій, порядків митного оформлення товарів громадян; контроль за здійсненням заходів щодо захисту інтересів споживачів і дотриманням суб'єктами ЗЕД стандартів товарів при їх митному оформленні; організація контролю з перевірки преференційних сертифікатів; контроль за веденням митної статистики зовнішньої торгівлі та спеціальної митної статистики; забезпечення організації роботи з питань міжнародного співробітництва; забезпечення організації фінансово-економічної

роботи в митній службі; організація кадрового забезпечення митних органів; контроль за веденням роботи з попередження правопорушень з боку працівників митних органів; контроль за дотриманням захисту державної таємниці та спеціального документального зв'язку; організація роботи з питань будівництва та експлуатації митних об'єктів; організація роботи з питань планування матеріально-технічного забезпечення; організація роботи з питань державних закупівель; організація ведення центральної бази даних; забезпечення контролю за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів ЗЕД; забезпечення організації роботи автотранспортних підрозділів митних органів.

Структурні підрозділи ДМСУ відповідно до порядків розрахунку рейтингу показників роботи за певними напрямками діяльності оцінювали роботу митних органів за такою системою: 5 балів – відмінно, 3 бали – добре, 1 бал – погано. Результати оцінювання для визначення узагальненого рейтингу показників роботи митних органів у вигляді електронної таблиці подавались до Департаменту митної статистики. Узагальнений рейтинг показників роботи митних органів розраховувався як середнє значення ненульових добутків балу митниці, який визначений кожним структурним підрозділом ДМСУ за період підбиття підсумків, та вагового коефіцієнта за формулою:

$$R_i = \frac{\sum_{j=1}^m (S_{ij} \cdot xK_j)}{m},$$

де R_i – узагальнений рейтинг показників роботи митного органу; S_{ij} – рейтинг (бал) митного органу, розрахований структурним підрозділом ДМСУ; K_j – ваговий коефіцієнт рейтингу окремого напрямку роботи митниці; m – кількість ненульових балів, розрахованих структурними підрозділами ДМСУ (S_{ij} не дорівнює 0).

Митні органи, які мали найбільшу суму балів, розрахованих за вищевказаною формулою, мали відповідно найбільший узагальнений рейтинг. Оцінювання результатів діяльності митних органів відбувалось за такою схемою: визначався узагальнений рейтинг митних органів та складався список митних органів у порядку зменшення цього рейтингу.

Виділяли 3 зони: зона лідерів, середняків та аутсайдерів. Попадання митниці в ту чи іншу зону залежало від узагальненого рейтингу, який вона отримувала, та від характеру кривої значень рейтингів, представлених у порядку зменшення. Краща митниця отримувала рейтинг, що дорівнює R_{\max} . До зони лідерів входили митниці, рейтинг яких падає в інтервал $[R_{\max} - 0,25 \cdot (R_{\max} - R_{\min}); R_{\max}]$. Митниці із середніми показниками – з рейтингом у діапазоні $[R_{\max} - 0,75 \cdot (R_{\max} - R_{\min}); (R_{\max} - 0,25 \cdot (R_{\max} - R_{\min}))]$. Аутсайдерами були митниці з рейтингом в інтервалі $[R_{\min}; R_{\max} - 0,75 \cdot (R_{\max} - R_{\min})]$. Митниці, що попадали у зону лідерів, отримували оцінку «добре», ті, що попадали у зону середняків, – «задовільно», ті, що попадали у зону «аутсайдерів», – «незадовільно».

Прус Л.Р.

	Оцінки, визначені структурними підрозділами (S_{ij})					Узагальнений рейтинг R_i	Оцінка	
	Управління справами	Департамент ОМК	Департамент декларування та митних режимів			
Коефіцієнт (K_j)	K_1	K_2	K_3	K_1			
№ (з/п) (i)	Код та назва митниці							
1	Митниця					R_{\max}	добре	
2	Митниця					R_2	добре	
3	Митниця					R_3	добре	
4	Митниця					R_4		
		
	задовільно	
		
n	Митниця					R_{\min}	незадовільно	

РЕНТГЕНОІНТРОСКОПІЧНА СИСТЕМА «ПОЛІСКАН-4» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ.

РЕСКРИПТ СТЕФАНА БАТОРІЯ ВІД 13 ТРАВНЯ 1577 РОКУ – нормативно-правовий акт, що заборонив звільнення від сплати митних платежів. На-

дані киянам привілеї щодо звільнення від сплати мита не прийняло купецтво й орендарі митних комор в тих регіонах країни, через які переміщували

Стефан Баторій (1533-1586 рр.), невідомий художник, остання чверть XVI ст.

товари київські купці. І це зрозуміло, адже вони, по-перше, створювали солідну конкуренцію місцевим торговцям і, по-друге, позбавляли митників прикордонних регіонів чималої частини заробітку. Із цього приводу до нового короля Польщі Стефана Баторія (1576–1586 рр.) звернувся воєвода і староста Кракова Петро Зборовський. Він скаржився, що київські міщани, «закриваючись якимись вольностями и привілями предковъ нашихъ», відмовляються від сплати «цла нашего соленичого и восковничого справцамъ от него мить нашихъ вольнскихъ...».

Звертаючись у зв'язку з цим до міщанської громади міста Києва, Стефан Баторій погодився з висновками краківського воєводи і у Р.С.Б. від 13 травня 1577 р. визнав, що несплата мита наносить «немалая шкода Скаръбови нашому...», і на підставі цього дав розпорядження «аби тоє мыто соленичое и восковничое ...до Скаръбу нашего отдавано быть маеть». Р.С.Б. представили луцькому гродському урядові митники луцької митної комори Морхай Мордухаевич та Мошій Юськович

у зв'язку з розглядом справи київських купців, котрих затримали урядовці луцької комори. Оскільки останні, посилаючись на права і привілеї киян, відмовилися сплачувати мито за партію воску і солі, яку вивозили за кордон. Грамоти польських монархів щодо митних пільг київському купецтву далеко не завжди виконувалися на місцях. Зрештою, і самі володарі не дотримувалися гарантій стосовно виконання норм магдебурзького права, які свого часу дали їхні вельможні попередники.

Проте кияни рішуче відстоювали свої права і привілеї. У Центральному державному історичному архіві України в Києві зберігаються документи, із яких видно, що наведений Р.С.Б. від 13 травня 1577 р. викликав невдоволення київського патриціату. На підставі архівних матеріалів можна дійти висновку, що в червні або липні того самого року до короля, який на той час перебував у військовому таборі біля села Прусци, звернулися вїт Києва Федір Черковчій і бурмістр Хатян Балика, які оскаржили прийняте монархом рішення стосовно позбавлення міста митних привілеїв. І король був змушений відступити. В універсалі від 5 серпня 1577 р. він, посилаючись «на повторне оскарження передъ нами мешчане подъданъные наши», визнав, що кияни, торгуючи воском, сіллю та іншими товарами, відвідують Польщу і Литовське князівство, у зв'язку з чим митні урядовці «противько ихъ ясным волностямъ и привилеямъ» вимагають від них сплати податків і мита. Очевидно, під тиском вагомих фактів, наведених у листі київської верхівки, Стефан Баторій був змушений визнати, що після вивчення цієї справи, він з'ясував, що «...водлуг привилеєвъ swoichъ за живота славное памяти короля Августа такт, же и за Генърика вони (київські міщани) таковыхъ цель и мить от товаров своихъ не платили».

10 травня 1588 р. польський король Сигізмунд III на подання київського магістрату і міщан підтвердив право Києва й мешканців міста «віри католицької, римської, грецької та вірменської і нащадків їх вічно» на «вольності», передбачені магдебурзьким правом. Серед цих вольностей особливе місце займало право міщан Києва «мати різні склади, продавати пиво, мед, вина і горілку зі спрямування доходу на потреби міста, а також права на утримання торгів, лавок, корчми, воскобоень».

Ченцов В.В.

РЕФРИЖЕРАТОР – транспортний засіб з холодильною установкою. Використовується для перевезення вантажів, що швидко псуються в певному температурному режимі. На автомобільному транспорті в якості Р. застосовують авторефрижератори – автомобілі, причепи та напівпричепи з теплоізолюваними кузовами. Зовнішня і внутрішня обшивка їх виконується з дюралюмінієвих листів або оцинкованого заліза. В якості ізоляції зазвичай використовують пінопласт і алюмінієву фольгу з

повітряними прошарками. Компресійні холодильні машини таких Р. приводяться в дію самостійними карбюраторними двигунами внутрішнього згорання. Діапазон регулювання температур від 9 до 18 °С. Вантажопідйомність автомобілів – Р. досягає

2,5 т, а напівпричепів – Р. – до 5 т. На залізничному транспорті в якості Р. застосовуються рефрижераторні поїзди, а на водному транспорті – рефрижераторні судна.

Коновалов Ю.О.

РИЗИК У МИТНІЙ СПРАВІ – відповідно до МКУ, під ризиком розуміється ймовірність недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. Таке визначення по суті відповідає підходу щодо загального визначення ризику як можливості недосягнення поставлених цілей управління, адже одним з основних завдань органів доходів і зборів, в тому числі й в Україні, є контроль за дотриманням законодавства з питань митної справи. В цілому, «ризик» як економічна категорія, передбачає вірогідність отримання результату, відмінного від очікуваного, тобто наслідком ризику можуть бути або збитки, або надприбутки.

С.С. Терещенко розглядає категорію Р.м.с. з позиції складової митної справи, як боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил, коли ризиком вважається ймовірність наявності контрабандних товарів або порушень митних правил під час здійснення процедур митного контролю та митного оформлення вантажів. Таке визначення більш подібне до загальноприйнятого у світовій практиці. Адже «недотримання митного законодавства» більш повно відображає суть ризику – крім явних порушень митного законодавства враховуються також випадки можливих помилок, неправильного застосування митного законодавства, що також можуть мати суттєве, з точки зору митного контролю, значення.

Крім поняття Р.м.с., також розглядають категорію «митний ризик» – кількісну величину у вигляді визначеної оцінки або ймовірності реалізації діючої чи потенційної митної загрози в зовнішньоекономічній діяльності, митних співвідношеннях та в галузі митної справи з погляду усвідомленої можливості виникнення митної шкоди. При цьому ймовірність реалізації загрози повинна збалансовано розраховуватися на підставі комплексної оцінки показників.

Аналіз митного ризику передбачає систематичне використання органами митного контролю наявної у них інформації для визначення обставин та умов виникнення ризиків, їх ідентифікації і оцінки ймовірних наслідків недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. До об'єктів аналізу ризику належать: характеристики товарів, транспортних засобів,

що переміщуються через митний кордон України; характер зовнішньоекономічної операції; характеристика суб'єктів, що беруть участь у зовнішньоекономічній операції.

Також застосовується показник «ступінь ризику» як індикатор визначення товарів, транспортних засобів, документів і осіб, які підлягатимуть митному контролю у певних формах та обсягах. Показник «ступінь ризику» є основним інструментом, який визначає обсяг митного контролю та застосовується для того, щоб, з одного боку, забезпечити вибірковість митного контролю, а з іншого – підвищити його ефективність шляхом зосередження на ризикованих експортно-імпорتنих операціях.

В чинному Митному кодексі ЄС визначення ризику більш широке і крім ймовірності події, яка перешкоджає правильному застосуванню національних чи визначених Співтовариством заходів, передбачає також ймовірність події, що загрожує фінансовим інтересам Співтовариства та його членів або представляє загрозу для безпеки Співтовариства, громадського здоров'я, навколишнього середовища. Поняття ризику визначається для подій, що відбуваються у зв'язку з в'їздом, виїздом, транзитом, передачею і кінцевим використанням товарів, що переміщуються між митною територією Співтовариства і третіх країн, і наявністю товарів, які не мають статусу Співтовариства.

Всесвітня митна організація у Керівництві до Загального додатку до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18.05.73 р. (зі змінами 1999 р.) визначає управління ризиками як систематичне застосування процедур і практик управління, які забезпечують митну службу необхідною інформацією для вжиття заходів по переміщеннях чи вантажах, які представляють ризик. Дане визначення відображає найбільш уживане розуміння ризик-менеджменту в митній справі як такого, що спрямований на відбір і вжиття заходів щодо найбільш ризикованих об'єктів контролю.

У число ризиків для органів митного контролю входять потенційне недотримання митного законодавства, а також потенційна нездатність надати сприяння міжнародній торгівлі. Такий поділ пропонує зокрема австралійський вчений Девід Віддоусон.

Пашко П.В.

РИЗИКОЛОГІЯ – наука, що визначає основні закономірності, принципи та інструментарій виявлення, врахування, оцінювання і управління ризиком. В цілому, Р. як галузь економічної науки ґрунтується на пізнанні і свідомому використанні економічних законів і закономірностей функціо-

нування та розвитку об'єктів і суб'єктів в умовах невизначеності та конфліктності зовнішнього та внутрішнього середовища. Об'єктом Р. є економічні суб'єкти, політичні утворення, процеси ендегенного та екзогенного характеру, що є джерелом ризику, предметом впливу або суб'єктом управ-

лінських дій. Предметом **Р.** є сукупність конкретних форм вияву невизначеності та конфліктності, притаманних процесам функціонування і управління об'єктом ризику, формування дієвого механізму оцінювання, моделювання, управління ним. **Р.** використовує як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження: історичний аналіз, групування і синтез, порівняння, наукову класифікацію та систематизацію. Важливе місце посідає адекватний математичний апарат (теорія ймовірності і математична статистика, теорія ігор, імітаційне моделювання, стохастичне програмування, теорія нечітких множин).

Слід зазначити, що **Р.** як наука стосується усіх без винятку сфер людської практики, і насамперед таких важливих для забезпечення безпеки життєдіяльності як економіка, екологія, право, медицина та ін. Крім того, наукові досягнення **Р.** як науки активно поширюються в усіх сферах державного управління (фінансова, політична, медична, економічна та ін.), зокрема сформовано підходи до розуміння категорій «бюджетний ризик», «валютний ризик», «воєнно-політичний ризик», «ризик, пов'язаний з управлінням боргом», «митний ризик» та ін. Аналіз функціонування державних контролюючих органів розвинутих країн світу свідчить про використання ризику як головного

інструмента, що дозволяє перевіряючим органам відмовлятися від тотальних перевірок та концентрувати свою увагу лише на недобросовісних суб'єктах господарювання.

Наукові досягнення **Р.** активно імплементуються в митній сфері. Так І.Г. Бережнюк під **Р.** в митній сфері розуміє напрям наукових досліджень про основні закономірності, механізми, принципи та інструментарій (методики, правила) виявлення, оцінювання, аналізу та управління ризиком, а також виявлення його рівня в сфері державної митної справи, який відображує характерні особливості сприйняття відповідними суб'єктами діяльності об'єктивно існуючих невизначеності, конфліктності, іманентно притаманних процесам цілепокладання, оцінювання, управління об'єктами ризику з метою визначення форм та обсягу митного контролю. Предметом **Р.** в митній сфері є митний ризик, який розглядається насамперед як різновид економічного ризику.

Варто зазначити, що за рекомендаціями ВМО, з метою мінімізації торговельних бар'єрів та затримок на кордоні, митним адміністраціям пропонується використовувати систему управління ризиками, яка є основним елементом сучасної системи митного контролю.

Несторишен І.В.

РІВНЕМІР УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ПОРТАТИВНИЙ «УУП1-П1» – див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ПОРТАТИВНІ).

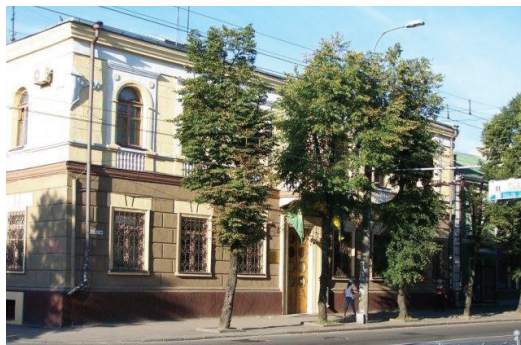
РІВНЕНСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Історія **Р.м.** розпочинається в 1990 р. із створенням Рівненського митного поста Львівської регіональної митниці. Наказом ДМКУ від 8.04.1992 р. № 73 «Про створення митних установ» на базі Рівненського митного поста створено самостійний митний орган – **Р.м.** Зоною її діяльності стала вся територія Рівненської області. В той час митниці підпорядковувалися митні пости «Здолбунів» та «Рівне-аеропорт».

З метою організації митного контролю на кордоні з Республікою Білорусь наказом ДМКУ від 04.02.1993 р. № 28 «Про створення нових митних установ та збільшення штатної чисельності існуючих» створена Дубровицька митниця з підпоряд-

кованими митними постами «Прикладники», «Городище», «Удрицьк», «Сарни». Зоною її діяльності були визначені Дубровицький, Сарненський, Зарічненський, Володимирецький та Рокитнівський райони Рівненської області. Решта районів залишались зоною діяльності Рівненської митниці.

В 1993 р. в структурі **Р.м.** відбулися зміни: наказом ДМКУ від 04.02.1993 р. № 28 «Про створення нових митних установ та збільшення штатної чисельності існуючих» створені митні пости «Костопіль», «Дубно», підпорядковані **Р.м.**

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 Рівненська та Дубровицька митниці були реорганізовані у **Р.м.** із підпорядкуванням Західній регіональній митниці.

Адміністративна будівля Рівненської митниці

Митний пост «Городище» Рівненської митниці

В квітні 1997 р. до складу **Р.м.** входило – 7 митних постів: «Дубровиця», «Сарни», «Кузнецовськ», «Костопіль», «Дубно», «Здолбунів», «Рівне-аеро-порт», штатна чисельність митниці складала – 378 чоловік.

Протягом 1997-2000 рр. митниця зазнала ряду структурних змін: з'явилися нові сектори, відділи, на які покладалися важливі завдання щодо реалізації митної політики України. В квітні 1997 р. створено відділ контролю доставки вантажів, з грудня 1998 р. в митниці діяли відділ тарифів та митної вартості, юридичний сектор, з січня 1999 р. – сектор власної безпеки. Зі змінами в структурі митниці водночас змінювались завдання та функції підрозділів митниці. З метою впорядкування митного оформлення транспортних засобів індивідуального користування в 1997 р. створюється відділ митного оформлення транспортних засобів.

Вдосконалення митної структури супроводжувалося розвитком матеріальної бази митниці. В 1997 р. на митних постах з'явилися станції супутникового зв'язку. В 2002 р. завершено будівництво та введено в експлуатацію міжнародний автомобільний пункт пропуску «Городище» на українсько-білоруському кордоні, де створено всі умови для швидкого та комфортного переміщення громадян та вантажів.

З 2005 р. в зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про припинення діяльності Західної регіональної митниці» безпосереднє координаційно-організаційне управління **Р.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

Згідно постанови КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20 березня 2013 р. № 229 **Р.м.** було реорганізова-

но в **Р.м.** Міндоходів. Зоною діяльності **Р.м.** визначено територію Рівненської області.

У 2012-2013 рр. **Р.м.** виконувала функції внутрішньої та прикордонної митниці, в зоні діяльності якої розташовувалася ділянка українсько-білоруського кордону довжиною 240 км.

У квітні 2013 р. до складу **Р.м.** входило 7 митних постів та 5 пунктів пропуску, в тому числі:

- митний пост «Сарни», пункт пропуску «Удрицьк-Горинь» (пункт контролю на залізничній станції «Сарни»);
- митний пост «Дубно»;
- митний пост «Рівне-центральний», пункт пропуску для авіаційного сполучення «Рівне-аеро-порт»;
- митний пост «Костопіль»;
- митний пост «Городище», міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Городище-Верхній Теребежів»;
- митний пост «Удрицьк», міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Удрицьк-Горинь» (станція «Удрицьк»);
- митний пост «Прикладники», міждержавний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Прикладники-Невель».

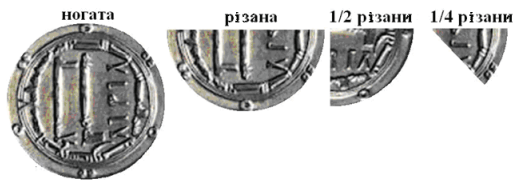
Керівники **Р.м.**:

- Райкович В. П. (1992 – 1996 рр.);
- Волошин С. Г. (1996 – 1998 рр.);
- Ярцев В. В. (1998 – 1999 рр.);
- Яблонський С. Т. (2000 – 2010 рр.);
- Трофимчук В. Ф. (2010 р.);
- Ярмольський С. І. (2010 р.);
- Похилько О. І. (2010 – 2011 рр.);
- Микитюк Р. В. (2011 р.);
- Лук'янов С.В. (з 2011 р.).

Дума Ю.Л., Туржанський В.А.

РІЗАНА (РЕЗАНА) (від «реза» або ар. رَزَزَ разана «встановлювати вагу на руці») – грошова одиниця стародавньої Русі. **Р.** називала частину арабського дирхема, що був розрізаний або розломлений на шматки.

В давньоруських скарбах часто знаходять фрагменти дирхемів. Дирхем був досить великою і дорогою монетою, тому, якщо потрібно було провести невеликий платіж, його різали на фрагменти. Половина дирхема, тобто **1Р.** дорівнювала приблизно 1,48 г. срібла 900-ї проби. В IX ст. **Р.** дорівнювала 1/50 гривні, в XII ст. прирівнювалась

вже до куні, і складала вже 1/50 гривни. **Р.** існувала до XII ст., доки не припинилось надходження срібних дирхемів із мусульманських країн.

Яковенко О.В.

РІКАРДО ДАВИД (Ricardo David; 1772 р, Лондон – 1823 р, Геткоумб Парку, графство Глостершир), англійський економіст, нащадок португальських марранів, які в кінці XVII ст. переселилися з Італії до Голландії і зайняли там чільне місце у фінансовому та діловому світі. Серед членів цієї сім'ї, що перебралися потім з Амстердама до Лондона (що став до початку XVII ст. Світовим центром ділової активності), був батько **Р.**, Аврахам Ізраель (помер у 1812 р.), який успішно поєднував суворо релігійний спосіб

життя та активну участь у житті сефардської громади з фінансовою діяльністю і на час народження третього сина, Давида, став процвітаючим маклером на Лондонській фондовій біржі. За наполяганням батька **Р.** в 14 років отримав єврейську релігійну освіту (навчався в талмуд-тора при португезській синагозі в Амстердамі, де ознайомився із основами бухгалтерії та торгової справи) і приступив до роботи в його маклерській конторі, де незабаром виявив неабиякі комерційні здібності.

Вигнаний через сім років з батьківського дому через одруження на дочці квакера та хрещення, **Р.** створив власну маклерську контору і вже до 25-ти років став мільонером. Матеріальна незалежність дозволила **Р.** присвятити частину часу самоосвіті, спочатку в галузі природничих наук (отримав ґрунтовні пізнання в математиці, хімії, геології та мінералогії), а з 1799 р. (під сильним враженням від творіння А. Сміта «Дослідження про природу і причини багатства народів») – виключно в галузі економічних наук.

Через 10 років вийшли перші статті **Р.** з питань економіки («Ціна золота», 1809 р.; «Висока ціна зливків як доказ знецінення банкнот», 1810 р., та інші), і особливо його пізніші роботи, в яких аналізувалися загальні проблеми грошового обігу («Вплив низьких цін на хліб на прибуток акціонерного капіталу», 1815 р.; «Проект економічно міцного грошового обігу», 1816 р., та інші), створили йому репутацію одного з найбільших економістів Великої Британії, а його рекомендації з відновлення ослабленого в роки наполеонівських воєн фінансового господарства країни були покладені в основу відповідних парламентських рішень.

У 1814 р. **Р.** залишив біржові справи і, усамітнівшись у придбаному ним на півдні Англії маєтку, остаточно присвятив себе науці. У 1817 р. вийшла у світ головна праця **Р.** – «Початки політичної економії та оподаткування», в якій було закладено фундамент економічної науки: розроблені її основні поняття і багато в чому зумовлені її головні напрямки та методологія; досліджені закономірності ринкової

економіки і таких основних механізмів її функціонування, як приватна власність і вільна конкуренція; розроблені трудова теорія вартості, теорія капіталу і його будови; сформульовані кількісна теорія грошей і основні закони грошового обігу; встановлені відносини між прибутком, заробітною платою і земельною рентою, і багато іншого.

Р. був активним противником оподаткування капіталу, зазначаючи, що при збільшенні рівня державного споживання за незмінності обсягів виробництва податковий тягар падатиме на капітал, тим самим підриваючи інвестиційні його можливості та скорочуючи виробництво. На думку **Р.**, непрямі податки скорочують споживання, збільшують затрати виробництва та підривають його потенціал до розширення. Він, одним із перших висунув думку про необхідність запровадження прогресивного оподаткування доходів, випередивши своїх колег-економістів на півстоліття.

Основною проблемою політичної економії **Р.** називав розподіл. Якщо А. Сміт досліджує природу зростання багатства (тобто економічного зростання), то **Р.** фактором зростання вважає розподіл. Саме тому основу його системи становить теорія заробітної плати, прибутку та ренти. Ці категорії він розглядає з погляду їхньої величини та співвідношень.

Р. багато уваги приділяв аналізу грошей і грошового обігу. Теорію грошей він будує на основі своєї теорії цінності. Гроші він розглядає як товар, що має цінність. Основою грошової системи є золото. Цінність золота та срібла, як і будь-якого іншого товару, визначається витратами праці. За даної цінності грошей їхня кількість в обігу залежить від суми товарних цін.

Великою заслугою **Р.** є розробка теорії порівняльних витрат як основи спеціалізації країн у зовнішній торгівлі. Про причини спеціалізації писав і А. Сміт, але **Р.** розробив цю теорію ґрунтовніше, побудувавши її на трудовій теорії вартості й наголосивши на національних відмінностях у величині вартості, зумовлених різними витратами праці. Він першим з економістів розробив теорію міжнародної торгівлі і показав, чим вона відрізняється від внутрішньої торгівлі. Якщо внутрішня торгівля розвивається й зумовлюється тенденцією норми прибутку до вирівнювання, то зовнішня – «порівняльними витратами». **Р.** довів, що взаємовигідна торгівля можлива навіть за умови, коли різні країни мають відносні переваги щодо виготовлення тих чи інших товарів. Відносні переваги означають, що країни мають абсолютні переваги щодо якогось одного фактору виробництва.

Останні роки життя **Р.** був також видатним політичним діячем Великої Британії. Обраний у 1819 р. у палату громад, він як економіст наполегливо відстоював принцип свободи торгівлі, а як глава християнської секти унітаріїв домагався свободи і рівноправності для всіх віросповідань.

Туржанський В.А.

РІШЕННЯ ПРО КОРИГУВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ

– закріплення результатів здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів як до, так і після їх випуску. Таке Р. приймається органом доходів і зборів у письмовій формі під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості цих товарів та якщо виявлено, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів.

Прийняте органом доходів і зборів письмове рішення про коригування заявленої митної вартості товарів має містити:

1) обґрунтування причин, через які заявлену декларантом митну вартість не може бути визнано;

2) наявну в митного органу інформацію (у тому числі щодо числових значень складових митної вартості, митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, інших умов, що могли вплинути на ціну товарів), яка призвела до виникнення сумнівів у правильності визначення митної вартості та до прийняття рішення про коригування митної вартості, заявленої декларантом;

3) вичерпний перелік вимог щодо надання додаткових документів передбачених МКУ, за умови надання яких митна вартість може бути визнана органом доходів і зборів;

4) обґрунтування числового значення митної вартості товарів, скоригованої органом доходів і зборів, та фактів, які вплинули на таке коригування;

5) інформацію про:

а) право декларанта або уповноваженої ним особи на випуск у вільний обіг товарів, що декларуються:

– у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням органу доходів і зборів про коригування митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною органом доходів і зборів;

– у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням органу доходів і зборів про коригування заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій (фінансових гарантій; гарантування на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП) 1975 р.; гарантування на умовах Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 рік) із застосуванням книжки (карнету) А.Т.А.) відповідно в розмірі, визначеному органом доходів і зборів;

б) право декларанта або уповноваженої ним особи оскаржити рішення про коригування заявленої митної вартості до органу вищого рівня відповідно до МКУ або до суду.

Форма Р. встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Під час митного оформлення при прийнятті органом доходів і зборів письмового рішення про коригування митної вартості товарів декларант або уповноважена ним особа може здійснити коригування заявленої митної вартості не пізніше 10 робочих днів з дати прийняття Р. органом доходів і зборів. Декларант може провести консультації з органом доходів і зборів з метою обґрунтованого вибору методу визначення митної вартості на підставі інформації, яка наявна в органі доходів і зборів. На вимогу декларанта консультації проводяться у письмовому вигляді.

У випадку незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням органу доходів і зборів про коригування заявленої митної вартості товарів орган доходів і зборів за зверненням декларанта або уповноваженої ним особи випускає товари, що декларуються, у вільний обіг за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю цих товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та забезпечення сплати різниці між сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною органом доходів і зборів, шляхом надання гарантій відповідно до МКУ. Строк дії таких гарантій не може перевищувати 90 календарних днів з дня випуску товарів.

Протягом 80 днів з дня випуску товарів декларант або уповноважена ним особа може надати органу доходів і зборів додаткові документи для підтвердження заявленої ним митної вартості товарів, що декларуються. У разі надання декларантом або уповноваженою ним особою додаткових документів орган доходів і зборів розглядає подані додаткові документи і протягом 5 робочих днів з дати їх подання вносить письмове рішення щодо визнання заявленої митної вартості та скасовує рішення про коригування заявленої митної вартості або надає обґрунтовану відмову у визнанні заявленої митної вартості з урахуванням додаткових документів. У такому випадку надана фінансова гарантія відповідно повертається (вивільняється) або реалізується у встановленому порядку та у визначені строки.

Якщо орган доходів і зборів протягом 5 робочих днів з дати подання додаткових документів не надає обґрунтованої відмови у визнанні заявленої митної вартості з урахуванням додаткових документів, вважається, що декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість товарів визначено правильно. У такому випадку орган доходів і зборів скасовує рішення про коригування заявленої митної вартості, а надана фінансова

гарантія повертається у встановленому порядку та строки.

Р. заповнюється посадовою особою органу доходів і зборів, що здійснює контроль правильності визначення митної вартості товарів, в електронному вигляді.

При поданні митної декларації на паперовому носії **Р.** друкується у двох примірниках. Один примірник видається або надсилається поштою декларанту, другий – з відміткою декларанта про

отримання або повідомлення про вручення залишається у справах органу доходів і зборів.

При електронному декларуванні надсилається декларанту засвідчене електронним цифровим підписом електронне повідомлення, у складі якого прийняте рішення про коригування митної вартості. **Р.** реєструються у відповідному журналі, який ведеться в електронному вигляді за допомогою програмно-інформаційного комплексу.

Долобанько В.В.

РОБОЧА ГРУПА З ПИТАНЬ БОРЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ, ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННИСТЮ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ НАРКОТИКІВ – міжвідомчий орган Організації за демократію та економічний розвиток ГУАМ. Центральними органами виконавчої влади, відповідальних за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в цій групі є СБУ, МВС, Адміністрація Держприкордонслужби, Держмитслужба за участю Генеральної прокуратури України. Координатором групи є Секретаріат ГУАМ. ДМСУ залучалась до реалізації затвердженої Радою міністрів закордонних справ

ГУАМ 6 грудня 2002 р. «Рамкової Програми ГУАМ-США із сприяння торгівлі і транспортуванню, забезпеченню прикордонного і митного контролю, боротьбі з тероризмом, організованою злочинністю і розповсюдженням наркотиків». Так, за участю правоохоронних та митних органів країн ГУАМ, Регіонального центру SECI (South East European Cooperative Initiative) і за підтримки американської сторони в червні-серпні 2005 р., була успішно проведена операція «Гармонія» по боротьбі з контрабандою наркотиків.

Прус Л.Р.

РОЗПІЗНАВАЛЬНИЙ ЗНАК МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ – круг синього кольору з жовтою каймою із зображенням на синьому полі кадуцея жовтого кольору, висота якого становить 2/3 загального діаметра круга. Ширина кайми дорівнює 1/12 діаметра круга. Відстань від верхнього краю кадуцея до кайми дорівнює 1/8 діаметра

круга, а від нижнього його краю до кайми – 1/24 діаметра.

Затверджений Постановою ВРУ «Про затвердження описів прапора та розпізнавального знака митних органів України» №181/97-ВР від 04.04.1997 р.

Фрадинський О.А.

РОЗРАХУНОК ЦІНИ (КАЛЬКУЛЯЦІЯ) ТОВАРУ – визначення затрат у вартісній (грошовій) формі на виробництво одиниці продукції, робіт, послуг. Калькуляція дає можливість визначити планову або фактичну собівартість об'єкта оцінки та слугить основою для розрахунку ціни на продукцію, яку виготовляє підприємство. Калькуляція може також розглядатись не як процес, а як результат розрахунку – це «перелік витрат у розрізі статей на одиницю продукції (робіт, послуг)».

Ціна – грошовий вираз вартості товару. Залежить, з одного боку, від вартості товару, а з іншого – від величини самої грошової одиниці, якою її вимірюють. На формування ціни впливають сума витрат виробництва і середній прибуток на авансований капітал, попит і пропозиції, величини гуртових і торгівельних знижок і націнок, умови поставок, кон'юнктура ринку, сезонність попиту та інші чинники, які діють у комплексі.

При здійсненні зовнішньоекономічної діяльності використовується поняття «ціни зовнішньої торгівлі», під якими розуміють ціни на експортні та імпорتنі товари. Встановлюються зазвичай за взаємними домовленостями між продавцями і покупцями товарів на світовому ринку. Їх фіксують у контрактах, проте контрактна ціна в багатьох випадках може не збігатися з ціною, яку покупець платить продавцеві у процесі виконання контр-

акту. Це пояснюється умовами врахування витрат, пов'язаних із транспортуванням товарів від виробника до кордону і від кордону до споживача. Ціни зовнішньої торгівлі поділяються на ціни продавця (експортера) і ціни покупця (імпортера).

Експортними називаються ціни, за якими виробники або зовнішньоторговельні організації продають національні товари на світовому ринку. Експортна ціна, з одного боку, повинна покривати прямі витрати, компенсувати непрямі витрати, які віднесені на товар (включаючи витрати на доставку товарів до пункту, обумовленого в контракті; витрати на митне оформлення), а також забезпечувати експортеру одержання прибутку, а з іншого – бути конкурентоспроможною та забезпечувати місце на ринку. Особливістю ціноутворення на експортні товари є звільнення їх від сплати непрямих податків. Імпорتنі ціни товару – ціни, передбачені контрактом, за винятком транспортних витрат, якщо вони входять у загальну контрактну ціну. Треба відрізнити від ціни імпорту, в яку входять всі витрати з придбання товару, витрати на його доставку та митні платежі (контрактна ціна, транспортні витрати, мито, акцизний податок, податок на додану вартість, тощо).

Митна вартість товару та митні платежі визначаються відповідно до МКУ, ЗУ «Про митний тариф», а також Офіційних правил тлумачення

торговельних термінів Міжнародної торгової палати (Інкотермс 2010). До митної вартості входить указана в рахунку-фактурі контрактна (договірна) ціна товару, а також витрати на транспортування до моменту перетину митного кордону, навантаження, розвантаження та страхування товару відповідно до умов поставки. При визначенні розміру акцизного податку застосовуються такі ж ставки, що діють і на вітчизняну продукцію, а податок на додану вартість при імпорті продукції визначається відповідно до ПКУ (за ставкою 20%).

Ціна, яка включає в себе митну вартість та митні платежі, є нижньою межею імпорتنної ціни. Верх-

ньою межею імпорتنної ціни є ціна реалізації імпорتنної продукції на внутрішньому ринку. Різниця між нижньою та верхньою межею ціни має покривати витрати імпортера на реалізацію товару, прибутку та ПДВ. Спільною особливістю при калькуляції експортних та імпорتنних цін є використання індикативних цін. Індикативні ціни – ціни на товари, які відповідають цінам, що склалися чи складаються на відповідний товар на ринку експорту (імпорту) на момент здійснення експортної (імпорتنної) операції з урахуванням умов постачання та умов здійснення розрахунків, визначених згідно із законодавством.

Вакульчик О.М.

РОЗСТРОЧЕННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ – надання суб'єкту ЗЕД бюджетного кредиту на суму податкових зобов'язань під проценти, тобто розподілення належні до сплати суми митних платежів на декілька податкових періодів із нарахуванням плати за тимчасове користування платником коштами, які фактично належать бюджету. Починаючи з податкового періоду, наступного за періодом надання розстрочки, платник зобов'язується сплачувати рівними долями упродовж терміну розстрочення як надану йому суму кредиту, так і нараховані на неї проценти до їх повного погашення.

Підставою для **Р.м.п.** є законодавчо регламентований перелік обставин і їх доказів, про існування реальної загрози виникнення або накопичення податкового боргу. На підставі письмової заяви платника податків центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, чи визначений ним орган доходів і зборів згідно із ПКУ можуть відстрочити або розстрочити сплату митних платежів. Розстрочення сплати митних платежів надається під проценти, розмір яких дорівнює розміру пені, визначеному згідно положень ПКУ. Якщо до складу розстроченої суми входить пеня, то для розрахунку процентів береться сума за вирахуванням суми пені.

РОЯЛТІ (від англійського Royalties – авторське) – будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, передачі (програми) організацій мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торгівельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).

Не вважаються **Р.** платежі за отримання вищезазначених об'єктів власності у володіння або роз-

Будь-який суб'єкт ЗЕД має право звернутися до митного органу із заявою про розстрочення сплати митних платежів, або податкового боргу. Підставою для розстрочення сплати митних платежів або податкового боргу є надання суб'єктом ЗЕД окрім достатніх доказів існування обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу такого платника, економічного обґрунтування, яке свідчить про можливість погашення грошових зобов'язань та податкового боргу та збільшення податкових надходжень до відповідного бюджету внаслідок застосування режиму розстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника податків.

Розстрочені суми митних платежів або податкового боргу (у тому числі окремо – суми штрафних (фінансових) санкцій) погашаються рівними частками починаючи з місяця, що настає за тим місяцем, у якому прийнято рішення про надання такого розстрочення. Розстрочення сплати митних платежів надаються окремо за кожним податком та збором. Строки сплати розстрочених сум або їх частки можуть бути перенесені шляхом прийняття окремого рішення та внесення відповідних змін до договорів розстрочення.

Мартинюк В.П.

порядження чи власність особи або, якщо умови користування такими об'єктами власності надають право користувачу продати або здійснити відчуження в інший спосіб такого об'єкта власності або оприлюднити (розголосити) секретні креслення, моделі, формули, процеси, права на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау), за винятком випадків, коли таке оприлюднення (розголошення) є обов'язковим згідно із законодавством України.

Р. відноситься до пасивних доходів фізичної чи юридичної особи. Датою отримання **Р.** є дата його нарахування, яка встановлена відповідно до умов укладеного договору.

Р. оподатковуються згідно правил, встановленими для оподаткування дивідендів, за 15 % (якщо

сума нарахованого **Р.** не перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року) або 17 % (у разі перевищення **Р.** десятикратного розмі-

ру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року) ставками податку.

Фрадинський О.А.

РУБЛЕВЕ МИТО – див. МИТО РУБЛЕВЕ.

РУБЛЬ РОСІЙСЬКИЙ – грошова одиниця Російської Федерації. **Р.р.** ділиться на 100 копійок. Валютний код **Р.р.** відповідно до ISO 4217 – RUB, до деномінації 1998 р. використовувався код RUR. Цифровий код – 643.

Купюра номіналом в 5000 RUB, аверс.

Купюра номіналом в 5000 RUB, реверс.

На території Росії рубль використовується з XIII ст. У Новгороді в XIII ст. разом з назвою «гривна» почала вживатися назва «рубль». Так стали називати новгородську гривню, яка була зливком срібла, завдовжки 14-20 см, з однією або декількома вм'ятинами на «спинці» і вагою приблизно 200 г. Перша відома згадка про рубль відноситься до кінця XIII ст. Про нього йдеться в берестяній грамоті Великого Новгороду, що датується 1281-1299 рр.

Довгий час вважалося, що слово «рубль» походить від дієслова рубати, мовляв, гривни срібла розрубувалися нашими предками на дві частини – рублі, а ті у свою чергу рубалися ще на дві частини – полтинники. Проте в даний час доведено, що гривни срібла і рублі мали однакову вагу. Більш ймовірно, рубль зобов'язаний своєю назвою стародавньої технології, по якій срібло заливалося у форму в два прийоми – на платіжних новгородських злитках добре помітний шов на ребрі. Корінь «руб» означає край, облямівка. Таким чином, термін «рубль» слід розуміти як «зливков зі швом».

Рубль набув на Русі широкого поширення. З'явився московський рубль, форма і вага якого копіювала новгородський. Також широкого поширення набули західноросійські або литовські рублі, які мали ту ж форму, що і новгородські, але

завдовжки були 10-17 см і вагою 100-105 г.

Історію **Р.р.** умовно можна розділити на три етапи: дореволюційний рубль, радянський і російський. З 1704 р. почалося регулярне карбування срібних монет номіналом в один **Р.р.**, з масою в 28 г, що ввело **Р.р.** в коло європейських монетних систем. У XVIII ст. вміст срібла в **Р.р.** поступово зменшувався, в 60-і рр. він становив 18 г і зберігся таким до 1915 р., коли припинилося карбування повноцінних срібних монет. У 1756 і 1779 рр. чекалися золоті рублі, в 1770-71 рр. було випущено близько десятка пробних мідних рублів, що одержали назву сестрорецьких відповідно до монетного двору, де вони карбувалися. З 1841 р. в обігу з'явився паперовий кредитний рубль. Введення в Росії золотого монометалізму в 1897 р. супроводжувалося переведенням рубля на золоту основу. До кінця 1-ої світової війни 1914-1918 рр. в обігу знаходився тільки знецінений паперовий рубль (керенка). Його вартість відповідала 6-7 довоєнним копійкам.

Перший радянський **Р.р.** випущений в 1919 р. у вигляді державного кредитного квитка. З 1921 р. в РРФСР карбували перші срібні рублі, з 1922 р. випускалися паперові червінці, прирівняні до 10 рублів золотом, в 1923 р. – золотий червінець (8,6 г). У 1924 р. в обіг були випущені державні казначейські білети в 1, 3 та 5 **Р.р.** і срібний **Р.р.** (18 г чистого срібла). У 1937 р. курс **Р.р.** встановлено на базі американської валюти, що містила 0,888671 г чистого золота, 1 дол = 5 руб. 30 коп. У 1950 р. було скасовано визначення курсу рубля на основі іноземних валют. **Р.р.** був переведений на золоту основу з вмістом 0,222168 г чистого золота (1 дол. = 4 руб.). У 1961 р., з підвищенням в СРСР в 10 разів масштабу цін, золотий вміст рубля був визначений в 0,987412 г чистого золота. Для внутрішнього обігу були випущені казначейські білети вартістю в 1, 3, 5, 10, 25, 50 і 100 рублів.

Сучасний **Р.р.** був введений в грудні 1991 р. паралельно з радянським рублем. Їх спільне перебування в обігу в Росії тривало до вересня 1993 р. Усі радянські монети, випущені в 1961-1991 рр., а також монети в 1, 2 і 3 копійки, випущені до 1961 р., формально залишалися законним платіжним засобом до 31 грудня 1998 р., а в 1999-2001 рр. могли бути обмінені на **Р.р.** у співвідношенні 1000:1.

Сьогодні в обігу знаходяться банкноти номіналом: 5 000, 1 000, 500, 50 і 10 рублів. Монети: 10, 5, 2 і 1 рубль, 50, 10, 5 копійок. На сучасних російських банкнотах зображуються пам'ятники архітектури різних міст Росії: на лицьовій стороні купюри номіналом 5 тис. – пам'ятник Муравйову-Амурському

в Хабаровську, на звороті – міст через Амур; 1 тис. рублів – пам'ятник Ярославу Мудрому в Ярославлі і церква Іоанна Предтечі відповідно; 500 рублів – пам'ятник Петру I в Архангельську і Соловецький монастир; 100 рублів – квадрига Аполлона і Великий театр у Москві; 50 рублів – статуя Неви і стрілка Василівського острова; 10 рублів – каплиця Параскеви П'ятниці і Красноярська ГЕС. На лицьовій стороні монет зображено номінал у рослинному орнаменті, зворотна сторона містить герб Російської Федерації, напис «Банк Росії» і рік випуску.

У 2001 р. Центральний Банк Росії випустив в обіг модифіковані банкноти номіналом 10, 50, 100, 500 рублів. У даних банкнот сріблястий номінал підсвічує в ультрафіолетовому світлі, а на більш широку захисну смугу нанесено текст.

У 2004 р. введено в обіг модифіковані банкноти номіналом 10, 50, 100, 500 і 1000 рублів. Змінено дизайн купюр, модифіковані захисна нитка, ультрафіолетовий, магнітний, інфрачервоний захист і додатково введені райдужне тиснення і перфорація.

Перший випуск російських грошей нового зразка був проведений у 1992 р. в умовах гіперінфляції. Курс обміну склав 125 рублів за долар. Відбулася відмова від копійок, і самої дрібної грошовою одиницею став 1 рубль, в 1993 р. – 10 рублів, монети не карбувалися взагалі. До кінця 1992 р. курс перевищив 400 рублів за долар. 11 жовтня

РУХОМЕ МАЙНО – матеріальний об'єкт, який може бути переміщений без заподіяння шкоди. До **Р.м.** належить майно у матеріальній формі, яке не є нерухомістю. **Р.м.** – рухомі речі, які можна вільно пересувати в просторі. Фактично – це всі речі, які не належать до нерухомих, включаючи гроші, цінні папери та права вимоги. **Р.м.** – окрема рухома річ, сукупність рухомих речей, гроші, валютні цінності, цінні папери, а також майнові права та обов'язки. Слід зазначити, що деякі дуже важливі види **Р.м.** визначені родовими ознаками (зерно, готівка) або є скороминучими чи замінними (товарні запаси, рахунки, виручка) і не можуть бути визначені однозначно. Розташування рухомої власності, як видно з назви, є ефемерним і змінним, і, відтак, таке майно не може бути визначене за місцезнаходженням. Явною відмінністю між нерухомим майном і **Р.м.** є те, що перше визначене однозначно щодо її місцезнаходження, а друге – ні.

Через невизначене місцезнаходження **Р.м.**, права на цю власність реєструються та закріплюються за

РУЧНА ПОКЛАЖА – товари, що належать громадянам і переміщуються через митний кордон України разом з цими громадянами або уповноваженими ними особами без оформлення багажних чи інших перевізних документів.

Типи **Р.п.**: маленький предмет – **Р.п.** має габарити 42x32x25 см або менше; великий предмет – **Р.п.** перевищує розмір маленького предмету **Р.п.**, але не перевищує 56 x 45 x 25 см.

Коновалов Ю.О.

1994 відбувся так званий «чорний вівторок», коли рубль подешевшав до рівня 3 926 за долар.

До кінця 1998 р. в результаті дефолту курс знизився до 20 рублів за долар (при цьому внаслідок девальвації сталося більш ніж 40 % зростання промисловості). Вдруге девальвація проводилася вже під контролем Банку Росії наприкінці 2008 р. в результаті міжнародної фінансової кризи. Тоді курс був знижений більш ніж на 30%, історичний максимум склав 36,45 рубля за долар США. Але вже навесні 2009 р. він повернувся до колишніх рівнів.

З початком інтеграції російської економіки у світову (90-і рр. XX ст.) і широкого використання у внутрішньому російському обороті іноземних валют (передусім долара, що має власний впізнаваний знак неодноразово висловлювалися пропозиції ввести знак і для **Р. р.** З появою євро і затвердженям його знака такі пропозиції стали звучати частіше і вилилися у проведення кількох неофіційних конкурсів, акцій та ініціатив щодо введення знака рубля.

У червні 2006 р. була прийнята поправка до Закону «Про Центральний банк Російської Федерації (Банк Росії)», відповідно до якої функції банку були доповнені ще одним пунктом: саме ЦБ РФ «затверджує графічне позначення рубля у вигляді знака». Проте станом на 1 січня 2012 р. конкретні рішення Банк Росії не прийняв.

Неліпович О.В.

особою (фізичною або юридичною), якій надаються ці права. Ні саме майно, ні ім'я власника не реєструються. Реєструються лише обтяження на власність. Власність рухомого майна визначається без посилання на реєстр, а реєстр слугує лише засобом з'ясування, чи дійсно певна особа відчужила права на майно. Пошуки в реєстрі здійснюються за іменем боржника, що дає змогу з'ясувати, чи дана особа передала права на майно. В практичній діяльності проводять оцінку вартості **Р.м.**, яка включає наступні етапи: ідентифікація об'єкта оцінювання; визначення мети та очікуваного способу використання оцінки, а також умов, що обмежують її використання; збір, перевірка й узгодження всіх доступних даних, що можуть бути корисними для визначення вартості; визначення вартості об'єкта й умов фінансування, за яких оцінювання є ефективним.

Вартість **Р.м.** оцінюють такими методами: ринкової вартості (ринку капіталу, операцій, галузевих коефіцієнтів) та балансової вартості.

Мартинюк В.П.

САМОА (англ. Samoa) – див. ОФШОРНА ЗОНА САМОА.

САНИТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ

– контроль товарів, що мають вірогідність нанесення шкоди здоров'ю людини: продуктів харчування; лікарських препаратів; сировини для медичної промисловості; медичного устаткування; одягу; взуття; засобів гігієни.

Відповідно до вітчизняного законодавства підприємства, установи, організації та громадяни можуть ввозити з-за кордону сировину, продукцію (вироби, обладнання, технологічні лінії тощо) і реалізовувати чи використовувати їх в Україні лише за наявності даних щодо безпеки для здоров'я населення.

На органи доходів і зборів покладено повноваження зі здійснення в пунктах пропуску через державний кордон України державного **С-е.к.** окремих товарів, що ввозяться на митну територію України, у формі попереднього документального контролю. Для здійснення **С-е.к.** харчових продуктів (під час ввезення товарів на митну територію України, крім транзиту) перевізник або експедитор чи уповноважена особа надає посадовій особі органу доходів і зборів міжнародний санітарний сертифікат, що видається країною-експортером (оригінал документа), якщо такий сертифікат вимагається санітарними заходами.

С-е.к. підлягають товари, зазначені в переліку товарів, що підлягають державному контролю (у тому числі у формі попереднього документального контролю), у разі переміщення їх через митний кордон України, що вивозяться за межі митної території України, у разі, коли цього вимагає країна-імпортер.

С-е.к. (у тому числі в формі попереднього документального контролю) не підлягають товари, зазначені в переліку: пестициди і агрохімікати, дезінфекційні засоби, готові лікарські засоби, вироби медичного призначення, медичні імунобіологічні препарати, які зареєстровано в Україні; як зразки для наукових, лабораторних досліджень, проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, тестування; транспортні засоби в кількості

однієї одиниці, що надходять на адресу управління соціального захисту населення обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; транспортні засоби в кількості однієї одиниці, що отримуються фізичними особами; що переміщуються через митний кордон України в режимі тимчасового ввезення (вивезення); як інвестиції до статутного фонду суб'єктів господарювання або на підставі договорів про спільну інвестиційну діяльність; що ввозяться як комплектний об'єкт (при наявності договору між власником товару та установою Державної санітарно-епідеміологічної служби України); як міжнародна технічна допомога; призначені для демонстрації або використання на виставках; що переміщуються через митний кордон України у режимі реімпорту, реекспорту; як матеріали для реклами; як реквізити для зйомок кінофільмів, проведення театральних вистав та аналогічних заходів; як товари, призначені для користування дипломатичними представництвами; переміщуються через митний кордон України у міжнародних експрес-відправленнях або міжнародних поштових відправленнях; як давальницька сировина для використання у виробленні готової продукції – одягу, додаткових речей до одягу (товарні групи 61, 62, товарні позиції 6301 – 6307 УКТЗЕД); взуття, гетрів та аналогічних виробів, їх частин (товарна група 64 УКТЗЕД); головних уборів та їх частин (товарна група 65 УКТЗЕД); як частини та приладдя; як насіннєвий, розсадковий матеріал, квіти, декоративні рослини за наявності сертифікатів з країни виробника про відсутність обробки їх пестицидами та іншими хімічними речовинами.

С-е.к. у формі попереднього документального контролю може бути припинено, якщо під час проведення митного огляду товарів і транспортних засобів виявлено: пошкодження упаковки, яка безпосередньо контактує з товаром; закінчення строку придатності товару; ознаки псування товару (наявність в транспортному засобі комах, невластивого для товару запаху тощо).

Мотюк К.Д.

СВІДОК У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

– учасник процесу адміністративного розслідування обставин порушення митних правил. Так як під час здійснення провадження має бути досягнуто своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин порушення митних правил, то свідок дій чи бездіяльності особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушен-

ня митних правил може відіграти ключову роль у досягненні мети розгляду справи – винесення законного рішення, покарання винних, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобігання таким правопорушенням надалі.

За визначенням МКУ свідком може бути будь-яка особа, якщо є підстави вважати, що їй відомо

обставини, що підлягають встановленню у справі про порушення митних правил.

Для забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ на свідка покладається обов'язок з'явитися у призначений час до органу, посадова особа якого здійснює провадження у справі про ПМП. Свідок зобов'язаний дати детальні та правдиві пояснення, повідомити все відоме йому у справі та відповідати на поставлені запитання. При цьому необхідно врахувати, що ст. 63 Конституції України знімає відповідальність з будь-якої особи (в першу чергу свідка) за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом. МКУ додатково до вказаного конституційного положення встановлює право свідка на відмову давати пояснення щодо себе, членів сім'ї та близьких родичів, у разі, якщо у нього немає можливості вільно, без неправомірних обмежень, отримати правову допомогу в обсязі і формах, як він того потребує.

Також МКУ визначає, що свідок має право знати, у зв'язку з чим і в якій справі він опитується; давати покази рідною мовою або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача; заявляти відвід перекладачу;

власноручно викладати свої показання в протоколі опитування; користуватися нотатками і документами при наданні пояснень у тих випадках, коли показання стосуються будь-яких розрахунків та інших даних, які йому важко тримати в пам'яті; обирати за власним бажанням захисника під час опитування чи проведення інших процесуальних дій за своєю участю відповідно до МКУ та на іншу правову допомогу в порядку, встановленому законом, а також відмовитися від запрошеного ним захисника. Захисник може запрошуватися свідком, його законним представником, а також іншими особами на його прохання чи за його згодою. Свідок також має право знайомитися з протоколом опитування і клопотати про внесення до нього змін, доповнень і зауважень, власноручно робити такі доповнення і зауваження. Свідок має право оскаржувати дії посадової особи митного органу, яка проводила опитування, в порядку, встановленому цим Кодексом та одержувати відшкодування витрат, пов'язаних з викликом для дачі пояснень. У разі наявності відповідних підстав свідок має право на забезпечення безпеки шляхом застосування заходів, передбачених законом.

Хома В.О.

СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ (англ. World Trade Organization (WTO)) – міжнародна організація, метою якої є розробка системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням. Головними цілями **СОТ** є забезпечення тривалого і стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків, лібералізація міжнародної торгівлі, поступове скасування митних і торговельних обмежень, послідовне проведення справедливої торговельної політики; забезпечення прозорості торговельних процедур.

СОТ має статус спеціалізованої організації ООН і являє собою організаційно-правову основу системи міжнародної торгівлі. Організація формує міжнародні правила, яких країни-члени повинні дотримуватися при здійсненні торговельних відносин, а також забезпечує умови для проведення багатосторонніх переговорів, направлених на глобальну лібералізацію торгівлі.

СОТ розпочала свою діяльність у січні 1995 р. після підписання відповідної багатосторонньої угоди у м. Маракеш (Марокко) 15 квітня 1994 р. Вона стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) – організації, яка проіснувала з 1947 по 1994 рр. і нараховувала 128 членів. У рамках ГАТТ було проведено вісім раундів багатосторонніх переговорів, спрямованих на лібералізацію торгівлі, скасування тарифних обмежень та зниження митних зборів. У ході переговорів, відомих під назвою «Уругвайський раунд», були досягнуті найважливіші домовленості (укладено 28 угод), які сьогодні є головною складовою нормативно-правової бази **СОТ**. Основними з них є: Генеральна Угода з тарифів та торгівлі (ГАТТ), яка визначає єдині норми і принципи міжнародної торгівлі товарами; Генеральна Угода з торгівлі послугами (ГАТС), яка регулює відносини у торгівлі послугами; Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС); Угода про розв'язання спорів; Угода про сільське господарство; Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів; Угода про технічні бар'єри в торгівлі; Угода про правила походження; Угода про процедури імпорту ліцензування; Угода про передвідантажувальну інспекцію; Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи; Угода про субсидії та компенсаційні заходи; Угода про захисні заходи.

Членами **СОТ** є 155 визнаних країн світу, частково визнаний Тайвань, 2 залежні території (Гонконг і Макао) і ЄС, на яких припадає понад 97% обороту міжнародної торгівлі. Членство у **СОТ** передбачає обов'язкову участь у всіх багатосторонніх угодах, крім декількох з обмеженим колом учас-

ників. Країни-члени **СОТ** сплачують індивідуальні внески, які розраховуються на основі часток цих країн у загальному обсязі світової торгівлі.

СОТ виконує такі основні функції: сприяє реалізації угод Уругвайського раунду та інших угод, укладених у рамках організації; є міжнародним форумом для обговорення спірних питань та тлумачення угод Уругвайського раунду; виступає арбітром у випадку виникнення спірних питань між країнами-членами; здійснює моніторинг та аналіз інформації щодо торговельних режимів країн-членів; здійснює співробітництво з іншими міжнародними організаціями; надає технічну допомогу країнам, що розвиваються, та країнам з перехідною економікою.

Діяльність **СОТ** спирається на такі основні принципи: рівні права (всі члени **СОТ** зобов'язані надати всім іншим членам режим найбільшого сприяння в торгівлі, який означає, що преференції, надані одному з членів **СОТ**, автоматично поширюються і на решту членів організації); взаємність (всі поступки в послабленні двосторонніх торговельних обмежень мають бути взаємними; прозорість (члени **СОТ** повинні повністю публікувати свої торговельні правила і мати органи, що відповідають за надання інформації іншим членам **СОТ**).

Вищим органом **СОТ** є Конференція міністрів, яка скликається раз на 2 роки і приймає найбільш важливі рішення у сфері торгівлі. Керівний орган – Генеральна Рада **СОТ**. Засідання цього органу проводяться кожні два місяці для здійснення нагляду за функціонуванням організації і виконанням відповідних угод. Генеральна Рада є вищим органом для розв'язання спорів і проведення огляду торговельної політики країн-членів. Секретаріат **СОТ** розміщується у Женеві, його очолює Генеральний директор, якому допомагають 4 заступники. Робота Секретаріату організовується у відділах за напрямками: відділ інформації та зовнішніх зв'язків, відділ економічних досліджень і статистики, відділ

правових питань, відділ торгівлі та навколишнього середовища тощо.

Україна розглядає членство в **СОТ** як системний фактор подальшого розвитку національної економіки, лібералізації зовнішньої торгівлі і створення передбачуваного прозорого середовища для залучення іноземних інвестицій. Процес вступу України до **СОТ** розпочався 30 листопада 1993 р., коли до Секретаріату ГАТТ (Генеральна угода з тарифів і торгівлі) було подано офіційну заяву Уряду України про намір приєднатися до ГАТТ. В ході переговорного процесу з приєднання України до **СОТ** було проведено 17 офіційних та низку неофіційних засідань Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до цієї організації. Загалом переговорний процес щодо вступу України до **СОТ** передбачав дві головні складові: завершення двосторонніх переговорів з доступу до ринків товарів та послуг з країнами-членами Робочої групи з розгляду заявки України про вступ до **СОТ** та гармонізацію законодавства України відповідно до вимог угод **СОТ**. 25 січня 2008 р. у ході останнього засідання країн-членів Робочої групи було схвалено проект Звіту Робочої групи разом з консолідованим розкладом по тарифах та специфічними зобов'язаннями України у сфері послуг. 5 лютого 2008 р. у Женеві відбулося засідання Генеральної Ради **СОТ**, на якому було підписано Протокол про вступ України до **СОТ**. 10 квітня 2008 р. ВРУ прийняла Закон «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі». 16 квітня 2008 р. зазначений Закон був підписаний Президентом України. Згідно з процедурами **СОТ**, з 16 травня 2008 р. Україна набула повноправного членства у цій організації.

Набуття членства у **СОТ** забезпечило міжнародно-правову основу торговельних стосунків між Україною та країнами-членами організації, створило позитивні передумови для соціально-економічного розвитку держави.

Барановський О.І.

СЕВАСТОПОЛЬСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Утворена 19 лютого 1976 р. відповідно до наказу Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР від 19.02.1976 № 69 на базі Севастопольського митного поста Феодосійської митниці з підпорядкуванням їй Ялтинського та Сімферопольського митних постів. Штатний розпис налічував 17 чоловік, в т.ч. 10 – в Севастополі, 2 – на митному посту «Ялта», 5 – на митному посту «Сімферополь». У період з травня 1985 по 1993 рр. в підпорядкуванні в **С.м.** був митний пост «Чорноморський».

Після проголошення незалежності України у спадок від колишнього СРСР Україні лишилося 26 митниць, серед яких була і Севастопольська. У 1991 р. на кошти, виділені з бюджету, було розпочато будівництво власної будівлі **С.м.** за проектом архітектора А.Л. Шефера та головного інженера

проекту А.С. Мартіросова. Ще раніш в будівлі морвокзалу був заний в експлуатацію оглядовий зал для пасажирів морських суден. У 1994 р. наказом

*Адміністративна будівля
Севастопольської митниці*

Митний пост «Севастополь-морський»

Держмиткому України **С.м.** була присвоєна 1-а категорія. Це дозволило істотно розширити штат митниці, зробити її структуру ширшою й розгалуженою. Даний період характеризується створенням нових для митниці структурних підрозділів: пасажирського відділу; відділу по роботі з особовим складом; відділу статистики, контролю і аналізу; відділу технічних засобів митного контролю і зв'язку; митної варті. Період 1994-1997 рр. позначений істотним зростанням чисельності **С.м.** з 117 до 200 штатних одиниць. У 1995 р. завершилося будівництво нової будівлі **С.м.** та її колектив переїхав в сучасний адміністративний комплекс, розташований на території Морського торговельного порту.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 **С.м.** була підпорядкована Держмитслужбі України.

Постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 **С.м.** була реорганізована у **С.м.** Міндоходів як юридична особа публічного права та територіальний орган Міністерства доходів та зборів України. Зоною діяльності митниці визначено територію м. Севастополь.

У квітні 2013 р. до складу **С.м.** входило 3 митних поста і 5 пунктів пропуску, в тому числі:

– митний пост «Інкерман». **Зона діяльності:** пункт пропуску через державний кордон України для морського сполучення «Севастопольський морський торговельний порт» з пунктами контролю на території військової частини Чорноморського флоту Російської Федерації, перевантажувальних комплексів ДП «Севастопольський морський торговельний порт», ПАТ «Севастопольський морський завод», ПАТ «Персей», зони митного

контролю, в межах яких митний пост «Інкерман» здійснює митні формальності, пункт пропуску Баллавіський судноремонтний завод «Металіст», міжнародний пункт пропуску через державний кордон в аеропорту «Севастополь» для повітряного сполучення, літальних апаратів Чорноморського флоту Російської Федерації на аеродромі «Кача», багажне відділення залізничної станції «Севастополь»;

– митний пост «Рибпорт». **Зона діяльності:** пункт пропуску через державний кордон України для морського сполучення «Севастопольський морський рибний порт» з пунктами контролю в Севастопольському дочірньому підприємстві «Південсудноремонт» АТЗТ «МІС», ЗАТ «Морбуд», ВАТ «Південрефтрансфлот», залізнична станція «Камішова бухта» Придніпровської залізниці, зони митного контролю, в межах яких митний пост здійснює митні формальності;

– митний пост «Севастополь – морський». **Зона діяльності:** пункти контролю ПАТ «Південрефтрансфлот», СП «Південторсан», пункту пропуску через державний кордон України для морського сполучення «Севастопольський морський рибний порт», місце прибуття автомобільного транспорту **С.м.**, залізничні станції «Севастополь-товарний» та «Камішова бухта», зони митного контролю, в межах яких митний пост здійснює митні формальності.

За показниками зовнішньоекономічного обороту у 2012 р. митниця відносилася до експортоорієнтованої. Найбільшими торговельними партнерами з експорту являлися: Королівство Саудівська Аравія, Арабська Республіка Єгипет, Ліванська Республіка, найбільшими торговельними партнерами з імпорту – Республіка Туреччина, Російська Федерація та Китайська Народна Республіка. Основні товари, які оформлялися при експорті – напівфабрикати з вуглецевої сталі, плавучі морські засоби (завершення режиму переробки на митній території України), зернові культури, при імпорті – риба морожена, цитрусові, частини електричних машин та обладнання.

Керівники С.м.:

- Рудкін Л.М. (1976-2004 рр.; 2005-2009 рр.);
- Сухорученков Г. М. (2004-2005 рр.);
- Румянцев О. В. (2009 – 2010 рр.);
- Нарішкін В. В. (2010 р.);
- Семенов В. П. (з 2010 р.).

Грицун І.В., Фрадинський О.А.

СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ (англ. Republic of Seychelles) – див. ОФШОРНА ЗОНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ.

СЕНТ-ВІНЦЕНТ І ГРЕНАДИНИ (англ. Saint Vincent and Grenadines) – див. ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ВІНЦЕНТ І ГРЕНАДИНИ.

СЕНТ-КІТС І НЕВІС, або Сент-Крістофер і Невіс (англ.. St. Kitts & Nevis, or St. Christopher & Nevis) – див. ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС.

СЕНТ-ЛЮСІЯ (англ. Saint Lucia) – див. ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ЛЮСІЯ.

СЕРІЯ ВИДАНЬ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» – тематичне видання наукових та навчальних праць із ключових напрямів митної справи в Україні. Заснована у 2001 р. У серії видавалися монографії, підручники, посібники, науки та науково-практичні видання за авторством провідних вітчизняних науковців і практиків, що здійснювали дослідження у сфері митної справи. Окремі книги **С.** виходили під загальною редакцією П. В. Пашка, І. Г. Бережнюка, М. М. Каленського, І. Г. Калетніка, О. Л. Калашникової, О. І. Конєва, В. П. Науменка, Л. С. Сороки, С. С. Терещенка, В. В. Ченцова.

За час існування **С.** вийшли друком: «Основи митної справи» (2002 р.); «Митний контроль та митне оформлення» (2002 р.); «Митний контроль на автомобільному транспорті» (2003 р.); «Таможенне оформлення морських грузів» (2003 р.); «Основи таможенного дела в Украине» (2003 р.); «Митне оформлення автотранспортних засобів»

(2004 р.); «Митний контроль на залізничному транспорті» (2004 р.); «Митний контроль на повітряному транспорті» (2004 р.); «Митний кодекс України та нормативно-правові акти, що регулюють його застосування» (2004 р.); «Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні» (2004 р.); «Коментар до Митного кодексу України» (2004 р.); «Порядок заповнення вантажної митної декларації» (2005 р.); «Історія митної справи в Україні» (2006 р.); «Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні» (2006 р.); «Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей» (2006 р.); «Основи митної справи в Україні» (2008 р.); «Таможенный контроль в морских пунктах пропуска» (2009 р.); «Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації)» (2009 р.); «Таможенный контроль: на пути к международным стандартам» (2009 р.); «Митне оформлення енергоносіїв» (2009 р.); «Міжнародні перевезення товарів автомобільним транспортом: теорія і практика» (2009 р.); «Святий Матфей. Митар. Апостол. Євангеліст» (2010 р.); «Історія митної діяльності: Україна в європейському контексті» (2010 р.); «Міжнародне перевезення товарів автомобільним транспортом» (2010 р.); «Особливості митної класифікації товарів» (2011 р.); «Митне оформлення автотранспортних засобів» (2010 р.); «Інфраструктура відкритих ключів: технології, архітектура, побудова та впровадження» (2011 р.); «Розподілені бази даних» (2011 р.); «Митні інформаційні технології» (2011 р.); «Митна політика та митна безпека: концептуальне визначення та шляхи забезпечення» (2012 р.); «Комп'ютерна схемотехніка» (2012 р.); «Митний кодекс України» / Коментар до ст.6» (2012 р.); «Архітектура комп'ютера» (2012 р.); «Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності митних органів» (2012 р.); «Актуальні питання теорії та практики митної справи» (2013 р.); «Історія митної діяльності» (2013 р.); «Механізми державного управління митною справою» «Механізми державного управління митною справою» (2013 р.).

С. орієнтована на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, а також фахівців митного спрямування, які цікавляться митною проблематикою та вирішують питання організації митної діяльності.

Яковенко О.В.

СЕРТИФІКАТ ВІДПОВІДНОСТІ – документ, який виданий для підтвердження того, що продукція, система якості, система управління якістю, система управління довкіллям, персонал відповідають встановленим вимогам конкретного стандарту чи іншого нормативного документу, визначеного законодавством. **С.в.** свідчить про те, що товари як продовольчі так і промислові (включно із сировиною) відповідним чином ідентифіковані й відповідають вимогам діючих

стандартів і нормативних документів. Терміни сертифікат якості та «сертифікат на систему управління якістю» є неофіційними термінами, що використовуються в практиці, як синоніми до терміну **С.в.** **С.в.** є юридичним документом, який видається Заявнику уповноваженим органом з сертифікації, який і відповідає за достовірність інформації наведеної в сертифікаті. Форма **С.в.** встановлюється в кожній з Систем сертифікації продукції, відповідно до нормативних докумен-

тів, які регламентують діяльність цієї Системи сертифікації.

Процедура видачі **С.в.** здійснюється у три етапи: подання заявки та визначених документів до територіального органу за місцем розташування; надання послуг з оцінки відповідності (сертифікації); оформлення та видача сертифіката.

В Україні діє Українська державна система сертифікації продукції (УкрСЕПРО). Форма сертифікатів відповідності в системі УкрСЕПРО встановлюються ДСТУ 3498-96 «Система сертифікації УкрСЕПРО. Бланки документів. Форма та опис». Існує два види сертифікатів УкрСЕПРО – обов'язкові (згідно з законодавством) та добровільні.

Мотюк К.Д.

СЕРТИФІКАТ ВІДПОВІДНОСТІ СЕРТИФІКАТ СООТВЕТСТВИЯ / CERTIFICATE ON CONFORMITY			
Зареєстровано в реєстрі органу з оцінки відповідності за N _____ Зареєстрировано в реестре органа оценки соответствия под N / Registered at the Record of conformity assessment body under N			
Термін Срок Term of validity is from	з до		з** /
Сертифікат Сертификат Certificate is issued on			видано выдан
Продукція** Продукция	(повне назва, тип, вид, марка, торговельна марка (товарний знак)) (полное название, тип, вид, марка, торговельна марка (товарний знак))/ (complete product name, type, kind, model, merchandise mark (trademark))	(код(и) УКТЗЕД, ДК 016) (код(и) ГНВ ЗД, ДК 016) (UKTZED code (s), DK 016)	
Відповідає вимогам... Соответствует требованиям/ Comply with the requirements	(назва та повне значення нормативних документів) (название и обозначение нормативных документов / (name and denotation of normative documents))		
Виробник(и) Производитель(и) Producer(s) Місце(а) Место(а) Place(s) of production Додаткова Дополнительная Additional information	Сертифікат Сертификат Certificate is issued by the conformity assessment body		виробництва производства/ інформація информация/ видано выдан органом органом з з оцінки оценки відповідності соответствия/ На На On the grounds of
Керівник органу з оцінки відповідності Руководитель органа оценки соответствия/ Director of the conformity assessment body	(підпис, ініціали, прізвище) (подпись, инициалы, фамилия) (signature, initials, family name) М. П. / М. П. / Stamp		
Чинність сертифіката відповідності можна перевірити в Базі даних органу з оцінки відповідності, що розміщена на _____ (назва веб-сайту) Validity of the Certificate of conformity can be checked on the base of data of the conformity assessment body, which is loaded at _____ (website name)			
Дійсність сертифіката відповідності можна перевірити в Базі даних органу оцінки відповідності, розміщеної на _____ (назва веб-сайту) Validity of the Certificate of conformity can be checked on the base of data of the conformity assessment body, which is loaded at _____ (website name)			
* У разі потреби зазначається також умови терміну дії сертифіката. В случаях необходимости указывается также условия срока действия сертификата. * * * Інформація про об'єкт сертифікації, яка дозволяє його ідентифікувати. Информация об объекте сертификации, позволяющая его идентифицировать.			

Зразок бланка сертифіката відповідності

СЕРТИФІКАТ УПОВНОВАЖЕНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА – документ встановленої форми, який підтверджує надання митницею суб'єкту господарювання статусу уповноваженого економічного оператора та включення його до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів. Підприємству може бути видано **С.** таких видів: на спрощення митних процедур; щодо надійності і безпеки; на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки.

Для отримання **С.** підприємство подає до митниці за місцем своєї державної реєстрації заяву, підписану керівником і завірену печаткою підприємства. Вид **С.** заявник обирає самостійно. До заяви про видачу **С.** додається анкета з результатами самооцінки, проведеної заявником за такими критеріями: дотримання положень законодавства України, у тому числі з питань державної митної

справи; система звітності та обліку товарів, транспортних засобів; платоспроможність; відповідність стандартам безпеки.

Окрім обов'язкових відомостей, заявник може надати органу доходів і зборів додаткові відомості, зумовлені специфікою видів зовнішньоекономічної діяльності, які він провадить. У разі прийняття рішення про надання підприємству статусу уповноваженого економічного оператора таке підприємство включиться до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів і протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення йому видається відповідний сертифікат. Підприємство зобов'язане інформувати відповідний орган доходів і зборів про зміну відомостей, заявлених ним для отримання **С.**, протягом п'яти робочих днів з дня зміни таких відомостей.

Зразок сертифіката уповноваженого економічного оператора (проект)

Для отримання **С**, підприємство повинно відповідати таким умовам: здійснення зовнішньоекономічної діяльності протягом не менше трьох років до дня звернення до митниці з заявою про надання статусу уповноваженого оператора економічної діяльності; відсутність на день звернення до митниці невиконаного зобов'язання із сплати митних платежів та пені; відсутність на день звернення до митниці заборгованості відповідно до податкового законодавства; відсутність протягом трьох років до дня звернення до митниці фактів притягнення посадових осіб підприємства до адміністративної відповідальності за порушення митних правил за статтями 472, 482 – 485 МКУ; наявність такої системи обліку товарів, яка дає змогу порівнювати документи і відомості, що надаються митним органам при здійсненні митного контролю та митного оформлення, з документами і відомостями про провадження господарської діяльності; відсутність на день звернення до митниці суми непогашеного грошового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

У разі якщо підприємство на день подання ним заяви про видачу **С** протягом трьох років не перебувало на обліку в органах доходів і зборів, воно додає до заяви письмову згоду про проведення щодо нього органами доходів і зборів протягом

шести місяців з дня отримання ним **С** позапланових перевірок обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем, безпосереднім отримувачем, відправником або перевізником яких є зазначене підприємство.

Дія **С** зупиняється митницею за наявності таких підстав: виявлення органом доходів і зборів достовірних фактів та відомостей, що спростовують відомості, надані за результатами самооцінки; подання підприємством заяви про зупинення дії сертифіката уповноваженого економічного оператора; наявність заборгованості із сплати митних платежів та пені; притягнення керівників заявника, його засновників, акціонерів – фізичних осіб, які володіють контрольним пакетом акцій, до кримінальної відповідальності за злочини проти власності, у сфері господарської діяльності та/або у сфері службової діяльності; порушення справи про порушення заявником митних правил за ст. 472, 482-485 МКУ; невиконання вимог стосовно наявності або відсутності внутрішньої системи контролю безпеки, системи доступу до інформації; наявність непогашеного грошового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки. Митниця протягом п'яти робочих днів з дати зупинення дії **С** письмово інформує про це уповноваженого економічного оператора.

С анулюється у разі: подання підприємством заяви про виключення його з Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів; припинення юридичної особи – уповноваженого економічного оператора згідно із законодавством України; набрання стосовно керівників уповноваженого економічного оператора, його засновників, акціонерів, які володіють контрольним пакетом акцій, законної сили обвинувальним вироком суду за злочини проти власності, у сфері господарської діяльності та/або у сфері службової діяльності; притягнення більше двох разів протягом року посадових осіб уповноваженого економічного оператора до адміністративної відповідальності за порушення митних правил за статтями 472, 482-485 МКУ; неподання підприємством відомостей про наявність або відсутність внутрішньої системи контролю безпеки, системи доступу до інформації протягом строку призупинення дії сертифіката уповноваженого економічного оператора.

Рішення про анулювання **С** оформлюється наказом митниці і набирає чинності з дня видання зазначеного наказу. Належним чином завірена копія цього наказу не пізніше першого робочого дня, наступного за днем його видання, вручається під розписку керівникові відповідного підприємства або надсилається цьому підприємству рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

Фрадинський О.А.

СЕРТИФІКАЦІЯ (з лат. *certifico* – засвідчую)

– процедура, за допомогою якої визнаний в установленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, систем управління якістю, систем екологічного управління, персоналу встановленим законодавством вимогам.

С. продукції – підтвердження відповідності якісних характеристик продукції стандартам якості. **С.** продукції в Україні поділяється на обов'язкову та добровільну. **С.** здійснюється уповноваженими на те органами з **С.** – підприємствами, установами і організаціями з метою: запобігання реалізації продукції, небезпечної для життя, здоров'я та майна громадян і навколишнього природного середовища; сприяння споживачеві в компетентному виборі продукції; створення умов для участі суб'єктів підприємницької діяльності в міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі.

Державну систему **С.** створює центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання – національний орган України з **С.**, який проводить та координує роботу щодо забезпечення її функціонування, а саме: визначає основні принципи, структуру та правила системи **С.** в Україні; затверджує переліки продукції, що підлягає обов'язковій **С.**, та визначає терміни її запровадження; призначає органи з **С.** продукції; встановлює правила визнання сертифікатів інших країн; розглядає спірні питання з випробувань і дотримання правил **С.** продукції; веде Реєстр державної системи **С.**; організує інформаційне забезпечення з питань **С.**. За дотримання правил і порядку **С.** продукції відповідальність несе Центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання в межах своєї компетенції.

Державна система **С.** продукції в Україні регламентується міжнародними стандартами ISO 9000, які прийняті як національні. В Україні діє державна система **С.** продукції – Єдина державна система **С.** і стандартизації УкрСЕПРО. Система УкрСЕПРО створена для перевірки якості та надійності продукції або послуг, а також стабільності виробництва на відповідність українським державним нормативним документам – стандартам (ДСТУ, ГОСТ та ін.).

Роботи по **С.** продукції і систем управління якістю в Українській державній системі **С.** УкрСЕПРО виконуються відповідно до вимог серії стандартів Системи УкрСЕПРО. В даній системі проводиться як обов'язкова, так і добровільна **С.** В процесі обов'язкової **С.** визначається відповідність параметрів продукції вимогам нормативних документів, визначених законодавчими актами України і/або вимогам нормативних документів, вказаних в «Переліку продукції, що підлягає обов'язковій **С.** в Україні». Як правило, це вимоги безпеки. При цьому, для багатьох видів продукції повинно бути отримано санітарно-епідеміологічний висновок

Міністерства охорони здоров'я України.

С. на відповідність обов'язковим вимогам нормативних документів проводиться виключно в державній системі **С.** Обов'язкова **С.** в усіх випадках повинна включати перевірку та випробування продукції для визначення її характеристик і подальший державний технічний нагляд за сертифікованою продукцією. Випробування з метою обов'язкової **С.** повинні проводитися акредитованими випробувальними лабораторіями (центрами) методами, які визначені відповідними нормативними документами, а за відсутності цих документів – методами, що визначаються органом з **С.** чи органом, який виконує його функції. Результати випробувань, проведених зазначеними лабораторіями (центрами), у подальшому не потребують підтвердження іншими акредитованими випробувальними лабораторіями (центрами). Повторні випробування за визначеними характеристиками цієї продукції не проводяться, крім випадків, коли відповідно до законодавства, встановлена недостовірність результатів випробувань.

С. продовольчої сировини та харчових продуктів тваринного походження здійснюються після проведення ветеринарно-санітарної експертизи та видачі відповідних ветеринарних документів. Під час проведення **С.** та у разі позитивного рішення органу з **С.** заявникові видається сертифікат та право маркувати продукцію спеціальним знаком відповідності. Форма, розміри і технічні вимоги до знаку відповідності визначаються державним стандартом.

Відповідність продукції (товару), яка ввозиться і реалізується на території України, стандартам, що діють в Україні, має підтверджуватися сертифікатом відповідності чи свідоцтвом про визнання відповідності, виданим або визнаним центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання чи акредитованим в установленому порядку органом із **С.**, який уповноважений на здійснення цієї діяльності в законодавчо регульованій сфері. Підтвердження відповідності харчових продуктів, продовольчої сировини, супутніх матеріалів, які ввозяться на митну територію України, здійснюється в порядку, визначеному законом.

Центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання або акредитований в установленому порядку орган із **С.**, який уповноважений на здійснення цієї діяльності в законодавчо регульованій сфері, включає сертифіковану продукцію до Єдиного реєстру сертифікованої в Україні продукції на підставі: декларації про відповідність, виданої виробником продукції на кожну партію харчових продуктів, продовольчої сировини, супутніх матеріалів, або сертифікатів відповідності чи свідоцтв про визнання відповідності.

Реалізація харчових продуктів, виготовлених із застосуванням імпоротної продовольчої сировини та супутніх матеріалів, ввезених в Україну

на підставі декларації про відповідність, виданої виробником продукції на кожну партію харчових продуктів, продовольчої сировини, супутніх матеріалів, дозволяється виключно за наявності сертифіката відповідності чи свідоцтва про визнання відповідності, виданого або визнаного центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання або акредитованим в установленому порядку органом із С., який уповноважений на здійснення цієї діяльності в законодавчо регульованій сфері.

Органи митного контролю здійснюють митне оформлення імпортованих товарів в порядку, вста-

новленому КМУ на підставі Єдиного реєстру сертифікованої в Україні продукції. Центральний орган виконавчої влади з питань технічного регулювання здійснює контроль за наявністю сертифікатів для товарів, що реалізуються юридичними або фізичними особами на митній території України. Враховуючи досвід країн-учасниць Організації економічного співробітництва та розвитку та країн ЄС, продукти харчування взагалі не потребують сертифікації. С. здійснюється виключно в межах експортно-імпортованих операцій (і лише за умови, коли її вимагає країна-імпортер).

Арзянцева Д.А. Мотюк К.Д.

СЕСТЕРЦІЙ (лат. sestertius) – давньоримська монета яка чеканилася у період із 269 р. до н.е. по кінець III ст. н.е. та дорівнювала 2,5 асам, із 217 р. д.н.е. – 4 асам. Назва монети походить від

латинського словосполучення semis (половина) та tres (три), що та означає «два з половиною». В якості грошово-рахункової одиниці С. відомий під назвою «нуммус». На початку карбувався із срібла та мав вагу, що дорівнювала 1,137 грама або

1 скрупулі, за часів імператора Юлія Цезаря – із бронзи, а в епоху імператора Августа – із ауріхалку (сплаву цинку та міді), вагою в одну унцію (27,3 грама) та без зазначення номіналу. На аверсі монети було зображено голову покровительки Риму богині Роми та позначення вартості – IIS (тобто 2 аси і 1 семіс, або 2,5 аси), а на реверсі – Діоскури верхи на конях. У 89 р. до н.е. було відчеканено срібні С. без зазначення номіналу, які дорівнювали 4 асам. Починаючи із 43 р. до н.е. С. чеканились виключно із кольорових металів або їх сплавів та після грошової реформи імператора Августа використовувалася у якості основної римської грошової лічильної одиниці, замінивши аса. В С. зазначалася вартість золотих римських монет та срібних грецьких аттичних тетрадрахм. Останні С. були відчеканені в римській провінції Галлія імператором Марком Постумом (260-269 р.н.е.).

Фрадинський О.А.

СИЛЬНОДІЮЧІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ – токсичні хімічні сполуки, що утворюються у великих кількостях в процесі промислового виробництва, і спроможні в випадку руйнувань (аварій) на хімічно небезпечних об'єктах (ХНО) надходити до атмосфери, викликаючи масові ураження населення.

За даними ВООЗ на теперішній час кількість отруйних речовин перевищила 60 тисяч хімічних сполук. Близько 500 з них відносяться до групи С.о.р. найбільш токсичних для людини. В Україні потенційно небезпечними С.о.р. вважаються хлор та аміак. Крім них, застосовуються такі С.о.р. як етиленхлоргідрин, 2,4-динітрофенол, акрилонітрил, сірководень, сірковуглець, бромистий метил, етиленоксид та діоксин.

За токсичним проявом С.о.р. в залежності від інтоксикації умовно поділяються на 6 груп: задушливої дії (хлор, фосген, хлорид сірки, хлорпикрін); загальноотруйної дії (ціанистий водень, оксид вуглецю); задушливої та загальноотруйної дії (азотна

кислота, сірчаний ангідрид, фтористий водень); нейротропні отрути, які вражають клітини центральної нервової системи (сірководень); задушливої та нейротропної дії (аміак); метаболічні отрути, які порушують обмін речовин у клітинах (дихлоретан). Існують кілька способів зберігання С.о.р.: в резервуарах під високим тиском (до 100 атмосфер); в ізотермічних сховищах під тиском; в закритих ємностях без тиску. При всіх способах зберігання можливе руйнування ємності з С.о.р. і її вихід в оточуюче середовище. Найбільш великою аварією на хімічному виробництві за всю світову історію розвитку промисловості була катастрофа в Бхопалі (Індія, 1984 р.), від якої померло близько 2500 і яка призвела до ураження більше 170 тис. чоловік.

Вітчизняним законодавством переміщення отруйних та сильнодіючих речовин через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю віднесено до контрабанди.

Боровик О.В.

СИСТЕМА – група організованих для досягнення мети елементів у динамічній взаємодії. Головне в понятті С. – не її конкретна побудова і не тотожність елементів, а наявність відповідних

зв'язків, що змінюються за формою, обумовлюють включення в С. то одних, то інших елементів, але за умови збереження прийнятності між елементами і типами зв'язку. Спосіб побудови С.,

особливості, що характеризують типи зв'язків, – це і є структура. **С.** будується з відносно самостійних елементів (одиниць). У митній **С.** такими одиницями є окремі митні органи, в межах своєї зони діяльності вони самостійно здійснюють покладені на них функції. Теоретично можна допустити, що кожна одиниця, у свою чергу, є **С.** нижчого порядку і також може бути розкладена на складові меншого рангу. Такими окремими одиницями митної **С.** можна вважати митні пости.

Теорія **С.** стверджує, що будь-яка **С.** характеризується за трьома напрямками: за особливостями елементів, з яких вона складається, за їх кількістю і за структурою цієї **С.**, тобто за типом зв'язків, які поєднують елементи. Фахівці з митного менеджменту підкреслюють важливість такої складової характеристики **С.**, як властивості її елементів.

На практиці виділяють такі види **С.**:

- дискретні **С.** – складаються з одиниць, практично не пов'язаних одна з одною. Їх об'єднує однакове відношення до середовища, що примушує їх поводитися схожим чином навіть без наявності прямого зв'язку одна з одною. Митну **С.** не можна вважати дискретною, тому що її елементи перебувають у постійному взаємозв'язку, особливо прикордонні та внутрішні митниці;

- «жорсткі» **С.** – протилежний тип **С.**, що характеризується чітко фіксованими організаційними зв'язками складових, наявність чи функція кожного з яких є необхідною умовою функціонування всієї системи. Риси «жорсткої» **С.** легко вгадуються в митній **С.**. Зокрема, внутрішні та прикордонні митниці не можуть повною мірою виконувати свої функції без чітко фіксованих організаційно-управлінських зв'язків;

- органічні **С.** – ціле, що само розвивається і під час свого індивідуального розвитку проходить послідовні етапи ускладнення та диференціації. Це пояснює такі особливості організаційних систем: наявність не лише структурних,

але й «спадкових» зв'язків, ознаки яких у митній **С.** мають зв'язки між підрозділами, що, наприклад, виконують фіскальні функції; наявність не лише координаційних зв'язків (взаємодія елементів), але й зв'язків субординації, обумовлених походженням одних елементів з інших, виникнення нових зв'язків тощо. Так, у митній **С.** при появі нових підрозділів, які відокремлюються від існуючих, з'являються і нові зв'язки як між цими підрозділами, так і між ними та іншими підрозділами; наявність особливих управлінських механізмів, через які структура цілого впливає на характер функціонування та розвитку частин, якими в митній **С.** можна вважати механізми аналізу результативності роботи всієї служби в цілому та окремих митних органів та їх підрозділів, зокрема корегування відповідним чином структури всієї митної **С.**; основні властивості частин визначаються закономірностями та структурою цілого;

- складноорганізовані **С.** – характерною ознакою є наявність у них процесів управління. Саме управління забезпечує відносну автономність поведінки **С.**, її цілеспрямований характер. Митна **С.**, безперечно, складно організована. Складність характеризує **С.** з кількісного боку (кількість компонентів і зв'язків), а впорядкованість – з якісного (відношення елементів і зв'язків **С.**);

- самоорганізовані **С.** – спроможні при активній взаємодії із середовищем змінювати свою структуру, зберігаючи одночасно цілісність і діючи в рамках закономірностей, притаманних оточенню, вибирати одну з можливих ліній поведінки. Поведінка – організована сукупність дій **С.**, обумовлених взаємовідносинами об'єкта і середовища. **С.** визначається своєю структурою та поведінкою. Основні принципи самоорганізації **С.**: тенденція до збільшення постійності внутрішнього середовища **С.**; тенденція до ізоляції від несприятливих впливів зовнішнього середовища.

Бережнюк І.Г.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ – передбачає всебічний аналіз сукупності наявних ризиків, їх ідентифікацію, оцінку і вироблення механізмів контролю. **СУР** в митній сфері – це сукупність інструментів та методів митного контролю, що базується на принципі вибіркової та дозволяє митним адміністраціям обмежуватися лише тими формами митного контролю, які є достатніми для забезпечення дотримання митного законодавства. Метою **СУР** є створення сучасної системи митного адміністрування, що забезпечує здійснення ефективного митного контролю, виходячи з принципу вибіркової, для запобігання порушень

митного законодавства України, які: мають стійкий характер; пов'язані з ухиленням від сплати митних зборів, податків у значних розмірах; підривають конкурентоспроможність вітчизняного виробника.

Основними завданнями **СУР** є: створення єдиного інформаційного простору; розробка методик (програм) з виявлення ризиків; визначення потенційних і фіксування виявлених ризиків; виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню митних правопорушень; оцінка можливого збитку в разі виникнення потенційних ризиків і збитку при виявлених ризиках; визначення можливості запобігання або мінімізації

ризиків, а також визначення необхідних ресурсів та розробка пропозицій щодо їх оптимального розподілу; розробка та практична реалізація заходів щодо запобігання або мінімізації ризиків; оцінка ефективності застосовуваних заходів з управління ризиками та коригування управлінських рішень; накопичення та аналіз інформації про результати застосування окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також про причини й умови, що сприяють здійсненню митних правопорушень, з метою вироблення пропозицій щодо вдосконалення митного контролю.

Відповідно до вітчизняного законодавства, СУР застосовується митницями для визначення товарів, транспортних засобів, документів і осіб, які підлягають митному контролю, форм митного контролю, що застосовуються до таких товарів, транспортних засобів, документів і осіб, а також обсягу митного контролю. Зокрема, цілями застосування СУР є: запобігання, прогнозування і виявлення порушень законодавства України з питань державної митної справи; забезпечення більш ефективного використання ресурсів та зосередження уваги на окремих згрупованих об'єктах аналізу ризику щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю (областях ризику); забезпечення заходів із захисту національної безпеки, життя і здоров'я людей, тварин, рослин, довкілля, інтересів споживачів; прискорення митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Несторишен І.В.

Автор	Трактування категорії СУР
Мальцев А. А.	цілісне визначення розвитку митного контролю в конкретних умовах здійснюваної державою зовнішньоекономічної діяльності та дій в цих умовах суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
Управление рисками в таможенной службе РФ	сучасна система митного адміністрування, що забезпечує здійснення ефективного митного контролю, виходячи з принципу вибірковості, заснованого на оптимальному розподілі ресурсів митної служби на найбільш важливих і пріоритетних напрямках роботи митних органів для запобігання порушень митного законодавства
Пісний П. Я.	це циклічний процес, який передбачає аналіз, оцінку ризику – формування профілю ризику – застосування профілю – моніторинг результатів застосування профілю – відповідний аналіз та реагування на зворотний зв'язок від роботи системи
Цигітко В. Н., Кононов А. А., Полікарпов А. К.	система, яка призначена для автоматизації процедур вибору режимів огляду вантажів, які переміщуються через митницю.
Терещенко С. С., Галько С. В.	система, яка дозволяє виявити, оцінити та адекватно застосувати форми митного контролю щодо запобігання або мінімізації ризиків.
Поліщук А. В., Пашко П. В.,	основний базисний принцип сучасних методів митного контролю. Цей метод дозволяє оптимально використовувати ресурси митниць, не знижуючи при цьому ефективність митного контролю і дозволяє більшості учасників зовнішньоекономічної діяльності від надмірного бюрократичного контролю

Трактування категорії «система управління ризиками» в митній справі

СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИБОРИ ТА ПРИЛАДИ – містять дві складові, що обумовлені безпосередніми об'єктами оперативного інтересу митниць й умовами, що впливають на вимоги до технічних засобів, призначеним для реалізації мети. Перша – це телевізійний контроль внутрішніх митних зон. Застосування тут технічних засобів митного контролю для телевізійного спостереження зведено до необхідності ведення контролю за оперативною обстановкою у внутрішніх приміщеннях пунктів пропуску – пасажирських залах, вантажних пакагаузах і т.п., мета якого одержання інформації про поведінку конкретних осіб, що знаходяться у цих приміщеннях, їхніх діях, контактах, спробах до приховування або передачі іншим особам яких-небудь предметів, поведінку окремих пасажирів, що прибувають з «вибухонебезпечних» або «нарконебезпечних» регіонів.

Друга складова завдання – візуальний і телевізійний контроль митних територій – припускає здійснення спостереження за допомогою техніч-

них засобів митного контролю за небезпечними з погляду контрабандної діяльності або криміноген-

Універсальний бінокль «NIKON Action EX 12X50 CF»

Прилад нічного бачення «NVB5X-2IA»

ної обстановки зонами, ділянками, об'єктами.

У якості індивідуальних технічних засобів візуального спостереження в оперативній практиці застосовуються, як правило, польові і морські біноклі зі збільшенням у 10-40 разів (серії вітчизняних біноклів БПЦ 12, БПЦ 20 і ін.), монокулярі (серії МП), спостережливі моно- і стереотруби військового зразка. Для спостереження в умовах зниженої освітленості на відстані від декілька сот метрів до кілометрів можуть бути використані армійські біноклі нічного бачення, що працюють на принципі електронно-оптичного посилення світла.

- «**NIKON Action EX 12X50 CF**» – універсальний бінокль з кратністю збільшення 12х і центральним фокусуванням. Оптична конструкція з винесеною точкою візування забезпечує хорошу видимість по всьому полю зору. Модель забезпечує широкий кут огляду, а поворотно-висувний наочник полегшують підбір правильного розташування бінокля щодо очей. Багат шарове покриття, що просвітлює лінзу і великий діаметр об'єктиву гарантують оптимальну чіткість і контрастність зображення. Корпус бінокля виконаний з міцного прогумованого композиту, який надійно охороняє оптику від ударів і

Тепловізор «Fantom IR»

вологи. Прилад може встановлюватися на штатив за допомогою адаптера.

«**NVB5X-2IA**» – прилад нічного бачення другого покоління. Приладам нічного бачення другого покоління необхідний суттєво нижчий рівень освітлення, вони дають більше світлове посилення. Тобто за допомогою приладу ви побачите зображення більшої яскравості і кращого розрішення. «**NVB5X-2IA**» – потужний бінокль з чудовою якістю нічного бачення. Біокуляр поєднує в собі кращі функції моноокуляра і бінокля. Завдяки комбінації двох окулярів з одним об'єктивом і трубкою посилення яскравості, прилад важить менше, однак при цьому є потужним і зручним.

Тепловізор «**Fantom IR**» може використовуватись в нічний і денний час; не випромінює видимі або інфрачервоні промені, придатний для використання в ситуаціях, що вимагають ведення прихованого спостереження; дозволяє працювати в інфрачервоній спектральній області; формує зображення об'єкта в умовах повної темряви, завдяки використанню технології підсвічування зображення; гумове покриття корпусу дозволяє використовувати виріб у несприятливих погодних умовах (дощ, сніг, туман).

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

СИЯКАТ – спосіб написання господарських та фінансових документів в Османській імперії у XV-XVIII ст. Полягав у використанні скорочених або зашифрованих записів які могла прочитати або написати утаємничена людина. Один із найскладніших для використання типів письма, що активно використовувалося при веденні митної документації.

При написанні використовувалися скорочення слів однією чи двома літерами; цифри писали спеціальними складними скороченнями слів. Зміст таких маніпуляцій був доволі простий – записи

на **С.** не могла прочитати стороння людина, отже їх неможливо було сфальсифікувати чи підмінити. Зазвичай до першої колонки запису заносили назву судна, яке ввійшло в порт або вийшло з порту разом із прізвиськом власника чи капітана. Друга колонка містила інформацію про купців, які супроводжували товар, до наступної графі записували характеристику товарів (кількість, приблизний обсяг, вартість). В останній графі фіксувалась інформація про утримання митних податків.

Ченцов В.В.

СКЛАД ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ – відповідним чином облаштовані приміщення та/або криті чи відкриті майданчики, резервуари, холодильні чи морозильні камери, призначені для тимчасового зберігання товарів під митним контролем до поміщення їх у митний режим. Під відкритим

майданчиком розуміють спеціально обладнану та огорожену територію, призначену для зберігання товарів та розташовану поза межами приміщень. Критий майданчик – крита, спеціально обладнана та огорожена територія, пристосована для зберігання товарів та розташована за межами при-

СКЛАД ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ

(найменування утримувача СТЗ)

Зразок вивіски складу тимчасового зберігання

мішень. Морозильна камера – будівля або апарат для заморожування і збереження харчових та інших швидкопсувних продуктів при температурі від -1°C до -35°C.

Виділяють **СТЗ** відкритого та закритого типу. Специфіка **СТЗ** закритого типу полягає у тому, що він призначений для зберігання товарів, що належать його утримувачу. **СТЗ** відкритого типу призначається для зберігання товарів, що належать будь-яким особам. Товари можуть зберігатись на **СТЗ** без їх попереднього вивантаження з транспортних засобів.

Порядок розміщення, зберігання та обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення на **СТЗ**, а також їх випуск визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Функціонування **СТЗ** передбачає виконання певних процедур щодо їх відкриття та експлуатації, регламентованих законодавством України. Відкриття та експлуатація **СТЗ** – процес отримання дозволу та забезпечення системи взаємозв'язків між утримувачем та користувачами **СТЗ**. Відкриття **СТЗ** є підконтрольною діяльністю з боку суб'єктів митного регулювання. Дозволи на відкриття **СТЗ** надаються митницями, в зонах діяльності яких розташовані відповідні території, приміщення, резервуари, холодильні чи морозильні камери, криті чи відкриті майданчики. У межах **СТЗ** та прилеглої до них території створюється зона митного контролю. Утримувач **СТЗ** повинен створити належні умови для забезпечення збереження товарів і транспортних засобів, розміщених на **СТЗ**.

Законодавством України визначаються вимоги до розташування та обладнання **СТЗ**, зокрема, він повинен розташовуватись на території України, окрім території пунктів пропуску через державний кордон України для міжнародного чи міждержавного автомобільного сполучення. **СТЗ** може мати одну або декілька поштових адрес, залежно від кількості складських об'єктів, що входять до його структури.

Утримувач **СТЗ** повинен забезпечити: наявність прилеглої до **СТЗ** території з твердим покриттям,

обладнанню для стоянки транспортних засобів; цілодобову охорону складських об'єктів або функціонування на них охоронної сигналізації; обладнання приміщення ґратами на вікнах (за їх наявності); функціонування протипожежної сигналізації на складських об'єктах (крім функціонування такої сигналізації на відкритих майданчиках), наявність засобів пожежогашіння; наявність повірених засобів для зважування товарів, а на **СТЗ**, призначеному для зберігання наливних чи насипних товарів, – повірених засобів обліку таких товарів і контролю за ними; наявність рампи, оглядового майданчика, навантажувально-розвантажувальної техніки, можливість проведення розвантажувально-навантажувальних робіт на **СТЗ** або прилеглої території; наявність і функціонування системи відеоспостереження за всіма воротами або дверними отворами **СТЗ**, через які здійснюється ввезення та/або вивезення товарів, в'їздом і виїздом з прилеглої до **СТЗ** території, фіксування такого відображення для виявлення несанкціонованого доступу до товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, а також ведення архіву відеозаписів; безперешкодний доступ працівників митниці до системи відеоспостереження; наявність і функціонування на в'їзді та виїзді з прилеглої до **СТЗ** відкритого типу території контрольно-пропускної системи, до якої входять шлагбауми, електронні ваги та засоби автоматичного зчитування реєстраційних номерних знаків транспортних засобів з функцією автоматичного внесення інформації про реєстраційний номер транспортного засобу та його загальну вагу до системи електронного обліку товарів на **СТЗ**; освітлення **СТЗ** та прилеглої території згідно із встановленими нормативними актами, санітарними нормами та правилами; обладнання робочих місць для працівників підрозділу митного оформлення згідно із встановленими нормативно-правовими актами, санітарними нормами та правилами; наявність каналів і засобів зв'язку для роботи посадових осіб митних та інших державних органів контролю у разі розміщення таких посадових осіб на території **СТЗ**; обладнання **СТЗ** не менше, ніж двома засобами нанесення забезпечення, один з яких повинен перебувати у віданні митниці, другий – у віданні утримувача **СТЗ**; наявність на складських об'єктах **СТЗ** інформаційних вивісок.

Якщо **СТЗ** входить до структури вантажного митного комплексу, дозволяється використовувати обладнання, техніку, інфраструктуру та охорону, що забезпечують функціонування цього вантажного митного комплексу.

Контроль за діяльністю **СТЗ** здійснюється шляхом проведення працівниками митниці огляду складських об'єктів **СТЗ**, у тому числі перевірки функціонування системи відеоспостереження, обліку товарів на **СТЗ**. Для розміщення товарів і транспортних засобів комерційного призначення на **СТЗ** подається відповідний пакет супровідних документів.

Строк тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів на **СТЗ** починається з дня їх фактичного розміщення та закінчується днем: завершення їх митного оформлення в обраний декларантом митний режим; передачі їх на склад митниці. Строк тимчасового зберігання товарів не переривається при переміщенні товарів з одного **СТЗ** на інший. Контролюючий орган встановлює строк для вивезення товарів із **СТЗ**, виходячи з можливостей складських об'єктів, наявних засобів для транспортування товарів, навантажувально-розвантажувальної техніки. У разі продовження строків тимчасового зберігання товарів на **СТЗ**, працівниками митниці вноситься нова дата закінчення строку тимчасового зберігання товарів на **СТЗ** до відповідного програмно-інформаційного комплексу ЄАІС.

СКЛАДИ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ – складські приміщення, резервуари, криті та відкриті майданчики, холодильні чи морозильні камери, які належать органам доходів і зборів або використовуються ними і спеціально обладнанні для зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Відповідно до законодавства приміщення **С** повинні відповідати таким вимогам: бути ізольованими від інших службових і допоміжних приміщень; мати огорожувальні конструкції, що забезпечують належне зберігання, а також міцні стіни, перегородки, перекриття підлоги й стелі; замикатися на двоє дверей; приміщення складу органу доходів і зборів обладнуються охороною та протипожежною сигналізаціями; територія складу митного органу поза спорудами митного органу повинна бути огорожена.

С повинен бути укомплектований необхідною кількістю технічного обладнання: навантажувально-розвантажувальною технікою й транспортними засобами; складським устаткуванням (стелажі, піддони, сейфи, металеві шафи тощо); ваговимірювальним обладнанням; вогнегасниками; засобами зв'язку; оргтехнікою; меблями; засобами обліку та контролю – для складів, призначених для зберігання наливних і насипних товарів.

На **С** можуть зберігатися: товари, що знаходяться на тимчасовому зберіганні під митним контролем; товари, транспортні засоби комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, якщо їх митне оформлення не може бути завершено у день пред'явлення органу доходів і зборів; товари, що вивозяться за межі митної території України та після закінчення митного оформлення, зберігаються під митним контролем до фактичного їх вивезення; товари, що перебувають у митному режимі транзиту; то-

СКЛАДНІ МИТНІ ТАРИФИ – митні тарифи, що базуються на двох, трьох і більше ставках митного оподаткування з конкретного товару. Кожна мит-

Утримувач **СТЗ** веде облік товарів, що розміщуються, зберігаються на **СТЗ** і випускаються з нього, в системі електронного обліку товарів на **СТЗ**, що містить таку інформацію: відомості про розміщення товару на **СТЗ**; кількість товару, розміщеного на **СТЗ**; вартість товару, розміщеного на **СТЗ**; відомості про випуск товарів із **СТЗ**; кількість товару, випущеного із **СТЗ**; вартість товару, випущеного із **СТЗ**; дата закінчення терміну тимчасового зберігання товару; дата закінчення терміну тимчасового зберігання товарів, продовженого контролюючим органом; утримувач **СТЗ** забезпечує доступ працівників митниць до інформації, що міститься в системі електронного обліку товарів на **СТЗ**. Утримувач **СТЗ** щомісяця до 5 числа місяця, що настає за звітним, подає органу митного контролю звіт про рух товарів на **СТЗ**.

Пуда Т.В.

вари, що перебувають у митному режимі митного складу; товари, строк зберігання яких у митному режимі митного складу закінчився; товари, транспортні засоби комерційного призначення, тимчасово вилучені; товари, доставлені перевізником до органу доходів і зборів призначення; товари, митне оформлення яких призупинено; предмети контрабанди, вилучені органом доходів і зборів відповідно до кримінально-процесуального законодавства; товари, які набули статус таких, що зберігаються на складі органу доходів і зборів.

Власники товарів, що зберігаються на **С** під митним контролем, або уповноважені ними особи можуть з дозволу та під контролем цих органів здійснювати із зазначеними товарами операції: підготовку товарів до продажу; змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик і властивостей, що істотно відрізняють її від вихідних складових; прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів; взяття проб та зразків.

Товари, транспортні засоби комерційного призначення, можуть зберігатися на **С** протягом 90 днів. Товари, виявлені (знайдені) під час здійснення митного контролю в зонах митного контролю та/або у транспортних засобах, що перетинають митний кордон України, і власник яких невідомий можуть зберігатися на **С** протягом 180 днів.

Товари, які зберігаються на **С** під митним контролем, можуть бути видані їх власникам або уповноваженим ними особами, а також особам, до яких протягом строку зберігання перейшло право власності на ці товари або право володіння ними, лише після митного оформлення зазначених товарів, відшкодування витрат органів доходів і зборів на їх зберігання та сплати відповідних митних платежів.

Попель С.А.

на ставка застосовується до товарів певних країн або груп країн. Завдяки існуванню диференціації митних ставок, залежно від країни походження то-

вару, митний тариф є дійсно дієвим інструментом регулювання товаропотоків з тієї чи іншої країни. **С.м.т.** з різним рівнем митного оподаткування дають змогу державі провадити різну митну політику відносно до інших країн.

Розвиток митного тарифу більшості країн відбувався шляхом збільшення кількості товарів, які обкладались митом, і встановлення на кожний товар декількох ставок мита (дві або більше), – тобто мало місце застосування **С.м.т.**. Низка країн застосовують митні тарифи з великою кількістю колонок. Наприклад, у тарифах Венесуели – 7 колонок, Сенегалу – 9, Малі – 17. Як правило, найвища ставка **С.м.т.** автономна, її називають максимальною або генеральною. Застосовують її до товарів з тих країн, з якими не має торговельних угод. За нею слідує мінімальна ставка для товарів з країн, на які поширюється «режим найбільшого сприяння». Такі ставки значно нижчі за максимальні. У митно-

му тарифі ЄС, наприклад, різниця між ними складає 1,5 – 2,0 рази. У США й Японії цей розрив ще більший. **С.м.т.** передбачає також особливо низьке преференційне мито. Воно використовується країнами для створення замкнених економічних угруповань, режимів асоціацій, а також у відносинах з країнами, що розвиваються.

С.м.т. за своєю природою завжди є конвенційним, тобто він формується на підставі певних домовленостей з іншими країнами. Навіть на застосування повних ставок, які приймаються за відсутності домовленості з митних відносин з іншими країнами, впливають договірні стосунки між державами чи групами держав. Так, наприклад, на прийняття рішення Україною про застосування повних ставок мита відносно товарів з Тайваню вплинула домовленість з Китаєм про існування національного режиму товарообміну між країнами.

Гребельник О.П.

СКОМАРОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ – Голова Державної митної служби України з березня по вересень 2005 р., дійсний державний радник митної служби України, кандидат економічних наук.

Народився 25 червня 1958 р. в с. Самгородок Козятинського району Вінницької області. У 1985 р. закінчив Вінницький політехнічний інститут за спеціальністю радіотехніка. З 1985 по 1988 рр. навчався в аспірантурі Вінницького політехнічного інституту.

Трудову діяльність розпочав у 1976 р. учнем слюсаря-складальника радіоапаратури на Вінницькому заводі радіотехнічної апаратури. З 1977 по 1979 рр. служив в Прикордонних військах. З 1979 по 1981 рр. працював регулювальником радіоапаратури на Вінницькому заводі радіотехнічної апаратури, з 1981 по 1992 рр. – радіомеханіком, інженер-технологом, начальником цеху «Побутрадіотехніка», з 1992 по 1995 рр. – директором Вінницького державного підприємства «Електрон-сервіс», з 1995 по 2002 рр. – генеральним директором приватного підприємства «Компанія «Владімір». З 2002 по 2005 рр. – Народний депутат України четвертого скликання, голова підкомітету з питань зовнішньоекономічної діяльності та митного законодавства Комітету з питань економічної політики.

Указом Президента України від 4 березня

2005 р. В.В. Скомаровського призначено на посаду Голови ДМСУ.

За 6 місяців під керівництвом В.В. Скомаровського ДМСУ було проведено роботи з удосконалення митної справи. Зміни відбулися в законодавчому регулюванні щодо оподаткування, декларування та митного оформлення товарів: уніфіковано та зменшено ставки ввізного мита на ряд споживчих товарів, створено рівні умови використання податкових пільг суб'єктами господарювання при ввезенні та вивезенні товарів, скасовано обмеження застосування податкових векселів при імпорті товарів, скорочено та уніфіковано перелік документів (сертифікати, дозволи, ліцензії), необхідних для митного оформлення товарів, зменшено час на оформлення вантажів на підставі окремих документів, спрощено порядок заповнення граф вантажно-митної декларації, відмінено подання декларації–зобов'язання, впроваджувалося електронне декларування.

У квітні 2005 р. введено у дію порядок митного оформлення товарів за принципом «єдиного вікна» та організовано митний контроль товарів і транспортних засобів за системою «єдиного офісу». В роботі митників встановлювалися часові нормативи виконання контрольних операцій та активізувалася діяльність у напрямі формування переліку підприємств – резидентів щодо товарів яких здійснювався спрощений порядок митних процедур із застосуванням індикаторів ризику, що розроблялися на основі даних митної статистики. ДМСУ було підготовлено Державну програму «Контрабанді – СТОП», яка затверджена Постановою КМУ 1 квітня 2005 р. Впродовж першої половини 2005 р. посилено митний контроль за ввезенням-вивезенням через митний кордон транзитних вантажів, в деяких прикордонних районах було створено міжвідомчі групи з представників СБУ, прикордонної та митної служби України.

Окремим напрямком діяльності В.В. Скомаровського на посаді Голови ДМСУ була оптиміза-

ція структури митних органів, створення нових митниць і митних постів, зміна структури центрального апарату. Здійснювалися заходи у сфері технологічного вдосконалення механізму митного контролю.

Знаковою подією стало прийняття у 2005 р. Рамкових стандартів із забезпечення безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі. Також було ініційовано приєднання України до інших конвенцій, які регулюють питання гармонізації митної справи, використання механізму міжнародних гарантій доставки вантажів до митниць призначення. Представництвом Єврокомісії в Україні започатковано проєкт постачання мобільних рентгенівських систем. У межах програми експортного контролю та безпеки кордонів українська митниця отримала засоби митного контролю та комп'ютерне обладнання для навчальних закладів.

Принциповим питанням для В.В. Скомаровського було налагодження співпраці митних органів з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадськими організаціями. З метою широкого залучення громадськості до діяльності митної служби у сфері захисту економічних інтересів країни, виконання законодавства, протидії контрабанді й іншим митним правопорушенням було

прийнято рішення про створення у складі Громадської колегії чотирьох профільних комітетів: Комітету з питань зовнішньоекономічної діяльності, який об'єднував представників суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (експортерів, імпортерів); Комітету з питань міжнародних перевезень – об'єднував представників перевізників, експедиторів; Комітету з питань митного оформлення та декларування – об'єднував представників митних брокерів, декларантів, митних складів, Комітету по роботі з фізичними особами – об'єднував представників організації, що працюють з фізичними особами, які перетинають кордон.

З 2006 р. В.В. Скомаровський працював Генеральним директором фірми «Владімір» (м. Вінниця) та займався громадською діяльністю: з квітня 2006 р. – депутат Вінницької обласної ради, заступник голови Бюджетної комісії, з липня 2006 р. – Голова Президії Інформаційно-аналітичного центру «На перехресті».

Нагороджений орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня та орденом Архістратига Михаїла, нагрудним знаком за «Заслуги». Має винагороди за авторськими свідоцтвами.

*Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А.,
Медвідь Ю.О.*

СЛУЖБА ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ РЕСПУБЛІКИ ЛАТВІЯ – підпорядкований Міністерству фінансів Латвії фіскальний орган, що контролює надходження до бюджету податкових та митних платежів. С. утворено в листопаді 1993 р. шляхом об'єднання Митного департаменту Міністерства фінансів та Державної фінансової інспекції. Основними цілями створення С. стали: розробка більш справедливої системи оподаткування; підвищення ефективності співпраці з платниками податків; просвітницька робота у суспільстві про необхідність сплати податків; підвищення рівня обслуговування платників, зменшення рівня бюрократизації та адміністративних витратків.

Відповідно до законодавства, С. – державна установа прямого підпорядкування Міністерству фінансів, яка здійснює облік податкових плате-

жів та платників податків, утримання державних податків, мит та інших встановлених державою обов'язкових платежів, здійснює митну політику та реалізацію митної справи у державі.

Завдання С. по реалізації митної політики: митний контроль товарів та інших предметів, нарахування та утримання митного податку і митних зборів, здійснення митного контролю та захист економічного кордону держави; контроль за дотриманням нормативних актів у сфері митної справи; застосування митних тарифів, контроль за дотриманням системи дозволів на ввезення і вивезення товарів та інших предметів, утримання загальнодержавних податків, митного податку та митних зборів, які відповідно до нормативних актів сплачуються на кордоні; співробітництво з митними установами інших країн; затримання контрабандних вантажів та предметів; надання звітів про роботу митних установ та статистичних даних; надання митної інформації державним інстанціям, підприємствам, організаціям та фізичним особам, відповідно до їх компетенції; проведення підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері митної справи; співробітництво з правоохоронними органами, установами державного контролю та управління, а також іншими інстанціями у питаннях дотримання нормативних актів у митній сфері; виконання міжнародних зобов'язань у сфері митної справи, облаштування прикордонних пунктів та здійснення їх будівництва; здійснення розшуку у справах по контрабанді.

С. очолює Генеральний директор, який має 4 заступників (з митних питань; з податкових питань; з питань боротьби із злочинністю; з адміністративних питань) та 2 радники. Структурно до складу С. входить 13 управлінь та департаментів – Адміністративне управління, Департамент інформатики, Податкове управління, Митне управління, Управління акцизних товарів, Управління фінансової поліції, Управління внутрішнього аудиту, Управління великих платників податків, Управління

митних розслідувань, Управління податкового контролю, Управління з юридичних справ та розгляду досудових спорів; Управління по примусовому утриманню податкової заборгованості; Фінансове управління і 5 відділів – Відділ міжнародних відносин, Відділ стратегічного управління, Відділ забезпечення режиму таємності, Відділ відносин з громадськістю, Відділ по управлінню справами керівництва.

Фрадинський О.А.

СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ІСЛАНДІЇ.

Утворена у 1929 р. С. координує роботу 27 митних районів, які збігаються з адміністративно-територіальним поділом країни на «сисли». Представник державної влади в «сислі» (шериф) одночасно є начальником місцевої митниці. Основними містами, де здійснюється митний контроль, є: Рейк'явік, Хафнар-Фьордур, Акурейри, Сейдісфьордур, Кефлавік, Аеропорт Кефлавік, Вестманнаейар, Олафсвік, Акранес, Ісафьордур, Саударкрокур, Сіглафьор-Дур, Хусавік, Нескейстадур, Ескіфьордур, Дью-Півогур.

TOLLSTJÓRINN Í REYKJAVÍK

Митний контроль в Ісландії здійснюється на підставі «Закону про митний контроль» від 30.03.1987 р. № 55, що визначає організацію митної служби, основні положення її діяльності, а також на підставі нормативних документів, інструкцій і розпоряджень, що видаються Міністерством фінансів і Міністерством юстиції. Окрім митних органів, у морських портах і аеропортах митний контроль можуть здійснювати екіпажі кораблів і гелікоптерів Служби берегової охорони Ісландії. С. підпорядковано Міністерству фінансів, яке складається із 7 департаментів. Штат центрального апарату налічує близько 250 осіб.

Найбільш важливими функціями С. є: контроль за справлянням та збір імпортних мит відповідно до встановленої товарної позиції, походженням товару та митної вартості; нагляд за сховищами для не розмитнених товарів; нагляд за торгово-економічними факторами і збір інформації для

статистики Ісландії; спостереження за факторами реалізації різних заходів безпеки та громадських інтересів; контроль за імпортом тварин, їх дезінфекція та забезпечення здоров'я оточуючих; розвиток, раціоналізація і спрощення митних процедур; запобігання й припинення незаконного ввезення наркотиків та інших заборонених речовин.

С. також займається аудитом і несе відповідальність за правильність, своєчасність та ефективність митних процедур. Іноземні громадяни при в'їзді до Ісландії не заповнюють будь-яких митних декларацій та інших документів, що вказують на вміст їх багажу. Для зручності обслуговування пасажирів митна зона в міжнародному аеропорту Кефлавік розділена на «зелений» і «червоний» коридори. Особи з дипломатичним паспортом від перевірки не звільняються. У разі відмови пасажира пройти процедуру огляд, авіакомпанія залишає за собою право не допустити його до польоту. Митний огляд у морських портах здійснюється на борту судна. В Ісландії діють правила безмитного ввезення товарів до країни, які поширюються на всіх без виключення іноземних громадян. Ніяких обмежень на ввезення і вивезення місцевої та зарубіжної валюти не існує.

Іноземні громадяни можуть повернути частину податку на придбані в країні товари, якщо їхня вартість становить не менше 4 тис. ісландських крон, включаючи податок. Для цього необхідно пред'явити чек з магазину і придбаний товар у вільній митній зоні аеропорту при в'їзді з країни не пізніше, ніж через 3 місяці після здійснення покупки. Такі митні пільги поширюються тільки на товари, призначені для особистого користування або в якості подарунка та не застосовуються щодо товарів, призначених для продажу або іншого комерційного використання. Загальні митні правила й вимоги повідомляються іноземним громадянам при в'їзді до Ісландії.

Ченцов В.В.

СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ КОСТА-РІКИ.

Службу митного контролю Коста-Ріки було створено 1780 р. Наразі Служба митного контролю Коста-Ріки має у своєму розпорядженні штат у 642 особи, її розташовано в Сан-Хосе. 75,23 % митних службовців (483 особи) працюють на митниці і митних постах, інші – 25,07 % (161

особа) в центральному офісі. Служба складається з головного митного управління, митниці, її установ та інших митних органів, співробітники яких мають професій-

ний статус. Організація й регулювання структури митної служби надані Міністерству фінансів відповідно до законодавства (Закон № 7557) та

Уніфікованих правил Кодексу Центральної Америки.

Ченцов В.В.

СЛУЖБОВЕ ПОСВІДЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – документ, який підтверджував встановлені МКУ та іншими законодавчими актами України повноваження працівника митної служби України.

Посвідчення працівнику видавалося після його призначення на посаду. Використання посвідчення допускалося протягом строку наданих працівнику повноважень. При звільненні з митних органів України посвідчення поверталось у підрозділ кадрової роботи відповідного митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи митної служби України. Строк дії посвідчення становив 5 років з дати видачі.

Про факт та обставини втрати посвідчення працівник повинен був негайно письмово повідомити керівника підрозділу кадрової роботи митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи митної служби України, у якому він працював. Окремим посадовим особам митних органів, перелік яких затверджується наказом ДМСУ, могли видаватись представницькі посвідчення, форма та опис яких затверджувався наказом МФУ.

Посвідчення виготовлялося з пластику розміром 85 x 55 мм з нанесеним графічним зображенням й імплантованим чип-модулем на базі смарт-картки. Чип-модуль містив інформацію про електронний цифровий підпис працівника митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи

митної служби України – власника посвідчення, а також його дані: прізвище, ім'я, по батькові; найменування митного органу, митної організації, спеціалізованого навчального закладу, науково-дослідної установи митної служби України, структурного підрозділу, посаду.

Лицьовий бік посвідчення: у верхній частині було розміщено зображення емблеми митної служби України та напис «Митна служба України»; під написом «Митна служба України» розміщено напис «Посвідчення №...» і зазначався шестизначний номер посвідчення; з лівого боку розміщувалося зображення обличчя працівника – власника посвідчення. Фото на посвідчення наноситься методом друку; праворуч від фото посередині трьох рядками друкувалося прізвище, ім'я, по батькові працівника – власника посвідчення; праворуч від фото внизу посвідчення двома рядками розміщувалися написи «Видано xx.xx.xxxx» та «Дійсне до xx.xx.xxxx».

Зворотній бік посвідчення: у верхній частині – напис «Ключ електронного цифрового підпису»; посередині з лівого боку розміщувався чип-модуль для введення даних про електронний цифровий підпис власника посвідчення та його даних; посередині – біла смуга, над якою розміщувався напис «зразок підпису власника»; під смугою шістьма рядками розміщувався напис: «Центр сертифікації ключів митної служби України 04119, м. Київ, вул. Дегтярівська, 11-Г тел.: (044) 481-19-46 факс: (044) 481-19-76 E-mail: csk@customs.gov.ua».

Фрадинський О.А.

СЛУЖБОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ – діяльність, що здійснюється в межах компетенції, з метою своєчасного, всебічного, об'єктивного і повного з'ясування фактичних обставин вчинення працівниками, посадовими особами дисциплінарних або інших правопорушень, пов'язаних із здій-

сненням службової діяльності. **С.р.** спрямоване на встановлення винних осіб, та визначення ступеня їх вини, характеру та розміру заподіяної шкоди, а також виявлення причин і умов, що сприяли їх вчиненню.

Прус Л.Р.

СЛУЖБОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ В МИТНІЙ СЛУЖБІ – комплекс заходів спрямованих на встановлення: наявності чи відсутності події правопорушення (факту надзвичайної події), яка стала підставою для призначення розслідування (час, місце, спосіб, інші обставини); осіб, причетних до правопорушення (надзвичайної події), наявності (відсутності) вини кожної з них, її ступеня; наявності (відсутності) нанесених правопорушенням (надзвичайною подією) збитків державі, фізичній або юридичній особі, їх характер та розмір; наявності (відсутності) в діянні суб'єкта службового розслідування ознак злочину, корупційного правопорушення, а також причинно-наслідкового зв'язку між протиправним діянням та його наслідками; обставин, що впливають на ступінь і характер від-

повідальності посадової особи (пом'якшуючі та обтяжуючі обставини), відомостей, що характеризують особу (ставлення до служби, поведінка до порушення); вимог законів чи інших нормативно-правових актів, документів ДМСУ та службових обов'язків, які регламентували дії посадової особи та були нею порушені; причин правопорушення та умов, що йому сприяли (несумлінне ставлення до виконання службових обов'язків; недосконалість нормативно-правових актів ДМСУ, митного органу; відсутність належної організації роботи підрозділу, контролю за діями підлеглих; недостатня професійна підготовка тощо).

Підставою для проведення **С.** були факти (ознаки): а) невиконання або неналежного виконання посадовою особою під час службової діяль-

ності вимог законодавства України, нормативно-правових актів та інших документів ДМСУ, митного органу, розпоряджень, доручень безпосередніх та прямих керівників, своїх службових обов'язків, що негативно вплинуло на стан виконання покладених на митну службу України завдань та функцій або створило загрозу здоров'ю, життю людей, призвело до людських жертв чи інших тяжких наслідків, порушень громадського порядку або заподіяння шкоди громадянам (їх об'єднанню), державі, підприємству, установі, організації чи порушення їх прав та законних інтересів; б) недодержання посадовою особою законодавства України про державну службу, проходження служби в митних органах, антикорупційного законодавства, а також порушення нею норм професійної етики, передбачених Дисциплінарним статутом митної служби України і нормативно-правовими актами ДМСУ; в) вчинення посадовою особою дисциплінарного правопорушення, порушення посадовою особою митної служби вимог законів та інших нормативно-правових актів України з питань митної справи, що призвело до заподіяння матеріальних збитків державі, територіальній громаді, юридичним чи фізичним особам; одноразового грубого порушення; перевищення службових обов'язків, а також здійснення повноважень, не передбачених законом; сприяння проникненню або умисного невиконання заходів з метою недопущення несанкціонованого проникнення сторонніх осіб до зони митного контролю; приховання посадовою особою митної служби фактів її судимості чи подання підроблених документів, необхідних для працевлаштування в митних органах; або іншого діяння, визначеного законодавством України як порушення службової дисципліни; г) вчинення посадовою особою чи стосовно неї у зв'язку з виконанням службових обов'язків діяння, яке містить ознаки злочину; ґ) вчинення посадовою особою у зв'язку з виконанням службових обов'язків діяння, за яке передбачена адміністративна чи цивільно-правова відповідальність; д) застосування посадовою особою вогнепальної зброї, спеціальних засобів чи фізичної сили під час виконання службових обов'язків, що призвело до людських жертв чи інших тяжких наслідків, а також порушення нею встановленого порядку застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї; е) виникнення надзвичайної події; є) приховування діянь, які містять ознаки злочину, іншого правопорушення, чи умисне непритягнення винних посадових осіб митного органу до відповідальності, встановленої законом, а також за наявності обставин, які вказують на незабезпечення повноти, всебічності та об'єктивності проведеного службового розслідування (службової перевірки).

С. могло бути проведене на вимогу посадової особи з метою зняття безпідставних, на її думку, звинувачень або підозри. Підставою могли бути:

звернення (доручення) органів державної влади, підприємств, установ, організацій, представників влади, громадськості або окремих громадян про надзвичайні події, факти (ознаки) правопорушень з боку посадових осіб при виконанні ними своїх службових обов'язків; повідомлення, оприлюднені у засобах масової інформації; безпосереднє виявлення фактів (ознак) правопорушень з боку посадових осіб або настання надзвичайної події; звернення (повідомлення), отримані від посадових осіб ДМСУ, митних органів, про факти (ознаки) вчинення іншими посадовими особами правопорушень або про надзвичайну подію; матеріали службової перевірки, іншого службового розслідування, контрольного заходу чи перевірки повідомлення, що надійшло за телефоном довіри ДМСУ; звернення посадової особи про проведення службового розслідування з метою зняття з неї безпідставних, на її думку, звинувачень або підозри.

Не могло бути приводом до проведення службового розслідування звернення, повідомлення чи документ, що не містить відомостей про підстави, які передбачені, а також анонімні заяви та повідомлення. Службове розслідування не проводилось, якщо факт правопорушення, причини та умови, що сприяли його вчиненню, ступінь вини, розмір заподіяної матеріальної шкоди та інші обставини у повній мірі встановлено під час службової перевірки, ревізії, інвентаризації, а посадова особа, винна у скоєнні правопорушення, не підлягатиме звільненню відповідно до Дисциплінарного статуту митної служби України.

Порушення стосовно посадової особи за результатами її службової діяльності кримінальної справи, складення протоколу про корупційне правопорушення, притягнення у зв'язку з цим до встановленої законом відповідальності, а також закінчення строків накладення дисциплінарного, адміністративного стягнень не звільняло керівника митного органу від обов'язку призначення службового розслідування для встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню правопорушення.

Строк проведення службового розслідування визначався з урахуванням обсягу та особливостей його проведення, але не міг перевищувати двох місяців. Якщо рішення щодо проведення службового розслідування було прийнято ДМСУ, а його проведення доручено митному органу, службове розслідування повинно було проведено у строк, визначений посадовою особою ДМСУ, яка прийняла рішення щодо його проведення. Строк проведення службового розслідування не включав час, на який призупинялося службове розслідування. Початок службового розслідування визначався датою підписання наказу про його призначення, якщо інше не передбачено цим наказом. Завершення службового розслідування визначалось датою підписання акта службового розслідування. Ця дата вважалась днем виявлення правопорушення.

С. могло бути призупинено у разі: перебування суб'єкта службового розслідування у відпустці, службовому відрядженні або у стані тимчасової непрацездатності, а також його відсутності з інших причин; неотримання до завершення терміну проведення службового розслідування запитуваної

інформації чи документів, що мають суттєве значення для досягнення мети та завдань службового розслідування. Службове розслідування могло бути поновлено у разі припинення існування об'єктів, за яких воно було призупинено.

Прус Л.Р.

СЛУЖБОВІ СОБАКИ – породи собак, які надають людині і суспільству практичну допомогу. До цієї групи відносять сильних, витривалих собак, які вимагають довготривалих прогулянок та фізичних навантажень, мають вроджені сторожові здібності. С.с. здавна охороняють житло, випасають

худобу, служать засобом пересування, використовуються у: вартовій та мінно-розшуковій службі, дотриманні громадського порядку, охороні важливих об'єктів, охороні державного кордону, пошуку і виявленні об'єктів контрабанди, використовуються як рятувальники (у горах, на воді) і провідники сліпих.

До порід С.с. відносяться вівчарки, лабрадори, спанієлі, добермани, доги, боксери, ротвейлери, ердельтер'єри, московські сторожові, сенбернари і багато інших. В органах доходів і зборів практикується робота з наступними породами собак: німецька вівчарка, бельгійська вівчарка (малінуа), лабрадор ретривер, золотистий ретривер, англійський кокер-спанієль, американський кокер-спанієль, російський спанієль, бігль, фокстер'єр.

Виноград О.В.

СЛУХАННЯ ЛІЧБИ – процедура подання звіту про надходження прибутків і видатків митниць, що були здані в оренду у Великому Князівстві Литовському. С.л. здійснювали підскарбій дворний, маршалок і писар господарський, після чого подавався звіт, який затверджувався монархом шляхом

надання визнаного листа. Якщо ж орендар розраховувався зі скарбницею не повністю, то він звертався з клопотанням («бив чолом») про відстрочку плати й давав «квитацію» (боргову розписку) урядовцям.

Ченцов В.В.

СМІТ АДАМ (англ. Smith Adam) – видатний англійський економіст мануфактурного періоду, філософ-етик, один із основоположників сучасної економічної теорії, голова митного управління Единбурга.

Народився С. у в червні 1723 р. (точна дата його народження невідома) в містечку Керколді в шотландському окрузі Файф у родині митного чиновника. Його батько, якого також звали С., помер за 2 місяці до народження сина. С. був єдиною дитиною в сім'ї, оскільки ніде не знайдено записів про його братів і сестер.

У віці 14 років вступив в Університет Глазго, де два роки вивчав етичні основи філософії під керівництвом Френсіса Хатчесона. На першому курсі він вивчав логіку (що було обов'язковою вимогою), далі перейшов до класу моральної філософії; вивчав давні мови (особливо давньогрецьку), математику, астрономію, мав репутацію дивної, але розумної людини. В 1740 р. він вступив в Бейлліол-Коледж в Оксфордї. С. критично відгукувався про якість навчання в Оксфордї, написавши в «Багатстві народів», що «в Оксфордському університеті більшість професорів протягом вже багатьох років зовсім відмовилося навіть від видимості викладання». В університеті він часто хворів, багато читав, але ще не виявляв інтересу до економіки. Влітку 1746 р. після повстання прихильників Стю-

артів С. поїхав в Керколді, де два роки займався самоосвітою.

В 1748 р. С. почав читати лекції в Единбурзі під заступництвом лорда Кеймса (Генрі Хьюмена), з яким познайомився під час однієї з поїздок в Единбург. Спочатку це були лекції з англійської літератури, пізніше – природньому праву, яке включало юриспруденцію, політичні вчення, соціологію та економіку. Саме підготовка лекцій для студентів цього університету і стала поштовхом до формулювання С. його уявлень про проблеми економіки. А вже у 1750-1751 рр. С. почав висловлювати ідеї економічного лібералізму.

У 1762 р. в Університеті Глазго С. отримав звання доктора юридичних наук (Doctor of law). В кінці 1763 р. він отримав пропозицію від Чарльза Тауншенда, за рекомендацією Девіда Юма, стати вихователем для свого пасинка, Генрі Скотта, молодого герцога Баклю. С.А. погоджується на пропозицію і подає у відставку з посади професора

Основою наукової теорії С. було прагнення поглянути на людину з трьох сторін: з позицій моралі і моральності; з цивільних і державних позицій; з економічних позицій.

У своїй найвідомішій праці «Дослідження природи та причин багатства народів» 1776 р. С. з високою деталізацією систематизує сучасні йому ідеї. «Поділ праці повинен сприяти та розвивати продуктивність робочої сили найкраще», так розпочинає С. свою працю обсягом понад 1000 сторінок. Особлива увага приділяється розгляду наступних питань: перевазі поділу праці; теорії рівноваги на ринку; теорії розподілу доходів; економічно-політичним наслідкам.

Через два роки після виходу у світ книги, С. отримав за клопотаннями впливових знайомих і прихильників, дуже вигідну посаду одного з митних комісарів Шотландії в Единбурзі з річним окладом 600 фунтів стерлінгів. В митному управлінні С. працював до кінця своїх днів, при цьому здійснював контроль за збором мита, листувався з Лондоном та направляв час від часу солдатів на затримання контрабандистів. Сміт досить багато грошей витрачав на добродійність, однак він скромний спосіб життя. Державні посади, на зразок отриманої С. у XVIII ст., давалися тільки за про-

текцією і розглядалися як синекюра. Та С., при його порядності і відомому педантизмі, ставився до своїх обов'язків відповідально і проводив на службі досить багато часу. Посада митного комісара, вік та хвороби, завадили подальшим ґрунтовним науковим дослідженням С.

Вплив С. на своїх сучасників був настільки великий, що навіть англійський прем'єр-міністр У. Пітт-молодший оголосив себе його учнем. Вони неодноразово зустрічалися та обговорювали ряд фінансових проектів. Одним із результатів цих контактів з ученим стало підписання У. Піттом в 1786 р. першого Ліберального торгового договору з Францією – договору Едена, який істотно змінив митні тарифи.

Значну увагу у своїх дослідженнях С. приділяв питанням податків і оподаткуванню. С. визначив податки як впорядковане та систематичне вилучення державою частини доходів у господарюючого суб'єкта. На думку С., держава яка запроваджує податки повинна переслідувати як власні інтереси, так і інтереси своїх підданих. Вирішення цієї проблеми він обґрунтував у своїх п'яти принципах, кількість яких пізніше зменшилася до чотирьох та отримали назву «Декларації прав платників»:

– принцип господарської незалежності та свободи податкоплатника, який базується на праві приватної власності та є найголовнішим. Наступні 4 принципи є похідними від нього;

– принцип справедливості – полягає у рівному обов'язку усіх громадян сплачувати податки співмірно величині отримуваних доходів;

– принцип визначеності – вид податку, його сума, умови та терміни сплати повинні чітко регламентуватися та наперед відомі платнику;

– принцип зручності – податки повинні стягуватися у такий час та спосіб, який є найбільш вигідним та зручним для платників;

– принцип економії – вимагає створення такої системи адміністрування при якій би витрати на збір податків були меншими за податкові надходження та яка б виключила додаткові побори з боку державних чиновників.

С. гостро критикував податки на капітал, справедливо зауважуючи що високі ставки таких податків будуть сприяти відтоку капіталу у держави із низьким рівнем оподаткування, що у свою чергу, підірватиме економічний потенціал країни, а відтак підірватиме її фінансову базу через зменшення надходження податків до скарбниці. Недоліки непрямого оподаткування він вбачав у тому, що податки на споживчі товари стимулюють ріст заробітної плати, як наслідок – зростають витрати, а прибуток зменшується. Основним об'єктом для оподаткування ним вважалася земельна рента.

У зовнішній торгівлі С. заклав основи економічної школи фрітредерства, що відстоювала принципи вільної торгівлі. В основі вчення лежить твердження про те, що багатство народу полягає

*Зображення А.Сміта
на 20 фунтовій купюрі Банку Англії*

не у володінні золотом та сріблом, а у здатності виробляти товари та послуги. На думку С. країна повинна експортувати такі товари, у виготовленні яких має абсолютну перевагу, тобто на її території на виробництво одиниці продукції витрачається менше праці порівняно із іншими країнами. С. стверджував: «Якщо яка-небудь інша країна може постачати нам певні товари по дешевшій ціні, ніж ми самі спроможні їх виробляти, набагато краще купляти товар в неї в обмін на певну частину про-

дукту нашої власної промислової праці, що прикладаються в тій області, в якій ми володіємо деякою перевагою».

Втручання держави в зовнішньоекономічні процеси за С. можливе лише у випадках захисту національних інтересів. Основне завдання податкової системи вбачалося С. у збільшенні багатства народів, яке стане джерелом поповнення доходів держави.

Бережнюк І.Г., Туржанський В.А.

СОБОЛЕВ МИХАЙЛО МИКОЛАЙОВИЧ (1869 – 1945 (за іншими даними 1947 рр.)) – російський та радянський вчений-економіст, у коло наукових інтересів якого входило дослідження питань економічної, митної та монетарної політики. Доктор політичної економії та статистики, професор, дійсний статський радник.

Народився в 1869 р. у місті Нижній Новгород в дворянській сім'ї. Навчався в місцевій гімназії, у 1891 р. закінчив навчання на юридичному факультеті Московського університету. Свою трудову діяльність розпочав у якості помічника прокурора Московської судової палати, в 1892 р. перейшов на викладацьку роботу у Московський університет, вів навчальні курси з політекономії, комерційної географії та історії торгівлі. З метою вивчення зарубіжного досвіду був відправлений у наукове дворічне закордонне відрядження результатом якого став успішний захист у 1898 р. магістерської дисертації «Мобілізація земельної власності та нова

течія аграрної політики в Німеччині». З 1899 р. С. працював на посаді професора кафедри політичної економії та статистики Томського університету, а також викладав політекономію у першому сибірському комерційному училищі та на Вищих історико-філософських курсах.

Особлива увага С. приділяється питанням міжнародної торгівлі та реалізації митної політики. Видана у 1911 р. в м. Томську монографія «Таможенна політика Росії во второй половине XIX века» була захищена автором у якості докторської дисертації та стала помітним науковим надбанням у сфері митної справи. Проаналізувавши тенденції у митній справі С. прийшов до висновку, що основною метою реалізації митної політики тогочасної Росії був аж ніяк не протекціонізм, як вважалося російськими та зарубіжними економістами, а фіскалізм – політика наповнення бюджету та формування золотого державного резерву через сплату мита у золотій валюті. Вченим було обґрунтовано основні принципи застосування протекціоністської митної політики:

- тимчасовий характер застосування протекціоністських заходів – вони доречні лише на етапі становлення національної економіки та підвищення її конкурентоздатності до рівня зарубіжних країн. Причому рівень протекціоністських заходів повинен зменшуватися пропорційно рівню зростання національного виробництва;

- протекціоністські заходи повинні застосовуватися лише для тих галузей економіки, які мають шанс стати базовими та володіють достатнім потенціалом для свого розвитку. За рахунок цього стимулюватиметься підприємницька активність та інвестицій в такі сфери діяльності. Підвищення мита на усі імпортовані товари майже не впливає на основну мету запровадження протекціоністських заходів – залучення підприємницьких капіталів;

- високий рівень митного захисту національного товаровиробника створює для нього тепличні умови діяльності через: ліквідацію зарубіжної конкуренції, відсутність потреби в розвитку виробництва та підвищення його якісних та кількісних показників;

- для прискорення розвитку вітчизняної економіки протекціонізм повинен доповнюватися іншими засобами впливу, в першу чергу – здешевленням вартості сировини, палива, техніки, у тому числі, шляхом зменшення імпортних тарифів;

- в кінцевому випадку податковий тягар від підвищення рівня імпорتنних тарифів падає на плечі населення Росії, через включення сум сплаченого мита до складу ціни на товари.

При оцінці митної політики С. робить висновок що в Росії усі позитивні теоретичні засади протекціонізму нівелюються спотвореною митною політикою високих захисних тарифів.

У знак своєї незгоди із звільненням із Міністерства просвіти окремих викладачів та професорів Томського університету С. перевівся на кафедру фінансового права Харківського університету, згодом працює на посаді декана економічного факультету Харківських Вищих економічних курсів. Після жовтневого перевороту 1917 р. працював в якості українського експерта з міжнародної торгівлі, фінансових і аграрних питань; виконував обов'язки директора Харківського комерційного інституту та очолював фінансову комісії Харківської міської думи. В 20-их рр.. ХХ ст. займався викладацькою роботою в Московському промислово-економічному інституті. Серед наукового доробку вченого

варто виокремити:

- «Очерк истории всемирной торговли в связи с развитием экономической жизни» (1899 р.);

- «Коммерческая география России. Очерк хозяйственной статистики России сравнительно с иностранными государствами» (1899 р.);

- «Экономические интересы и группировки политических партий в России» (1906 р.);

- «Таможенная политика России во второй половине XIX века» (1911 р.)

- «Перестройка принципов торговой политики России в связи с вопросом о протекционизме» (1915 р.);

- «Очерки финансовой науки (Общедоступные беседы)» (1925 р.)

- «Экономическая политика капиталистических стран» (1925 р.)

За плідну наукову та викладацьку діяльність був нагороджений орденом Святої Анни II ступеня та Святого Станіслава II ступеня, медалями.

Фрадинський О.А.

СОЛОВКОВ ЮРІЙ ПЕТРОВИЧ – Голова Державної митної служби України з травня 1998 по листопад 2001 рр., дійсний державний радник митної служби України, Почесний митник України, Почесний прикордонник України.

Народився 25 серпня 1959 р. в м. Старий Самбір Львівської області. Після закінчення у 1980 р. Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту за спеціальністю інженер-будівельник працював майстром та старшим інженером на Дарницькій дільниці цивільних споруд Південно-Західної залізниці, з травня 1984 по листопад 1985 рр. – майстром тресту «Південзахідтрансбуд», з листопада 1985 по жовтень 1988 рр. – провідним інженером управління Мінбуду УРСР, з жовтня 1988 по березень 1992 рр. – начальником відділу ППСМО «Укрмонолітспецбуд» Мінбуду УРСР.

Роботу в митних органах розпочав у 1992 р. 3 березня 1992 по червень 1995 рр. працював головним інженером, начальником відділу, заступником начальника управління, заступником начальника Київської митниці, начальником Управління організації митного контролю. З червня 1995 по січень 1997 рр. – заступник Голови ДМКУ, з січня

1997 по травень 1998 рр. – заступник Голови ДМСУ. У 1999 р. закінчив Національну юридичну академію ім. Ярослава Мудрого за спеціальністю правознавство.

Указом Президента України від 7 травня 1998 р. Ю. П. Соловков призначений на посаду Голови ДМСУ.

Очолюючи митну службу України, Ю. П. Соловков особливу увагу приділив впорядкуванню митного оформлення енергоносіїв, посиленню митного контролю за транзитними перевезеннями та імпортом товарів, визначенню їх об'єктивної митної вартості та перевірці правильності класифікації товарів з активним використанням експертиз. За його ініціативи було затверджено порядки митного оформлення нафтопродуктів, установлено перелік окремих видів товарів, ввезення яких на митну територію України здійснювалося за умови подання попередньої митної декларації, передбачено надання фінансових гарантій щодо доставки товарів до митниць призначення та впроваджено суцільне супроводження вантажів до окремих митниць. У травні 1998 р. наказом ДМСУ додатково було створено три експертні лабораторії. З метою спрощення митних процедур запроваджено Типову технологію здійснення митного контролю на автомобільних пунктах пропуску, поширювалося ведення спільного митного контролю з митними органами сусідніх держав, впроваджувалася реалізація «зеленого» і «червоного» коридорів, була створена Оперативна митниця. У дію вводилися нові сучасні пункти пропуску, митні склади, термінали та автопорти.

З метою організації боротьби з незаконним переміщенням через митний кордон України зброї та боеприпасів, вибухових, радіоактивних, отруйних та сильнодіючих речовин, наркотич-

них засобів, підакцизних товарів, культурних та історичних цінностей Ю. П. Соловков ініціював взаємодію митних органів з органами прокуратури України, СБУ, МВС України, органами прикордонної служби, Інтерполом, із митними службами країн СНД, Європейського союзу та іншими державами світу. В структурі митної служби було виділено у окрему управлінську вертикаль спеціальні підрозділи правоохоронного спрямування. Особливим напрямком роботи Ю. П. Соловкова на посаді Голови ДМСУ було забезпечення законної діяльності митних органів. Значні зусилля спрямовувалися на боротьбу з правопорушеннями і корупцією з боку працівників галузі, здійснення профілактичної роботи та організацію прямої телефонної «лінії довіри».

В рамках міжнародного співробітництва Ю. П. Соловков сприяв проведенню представницьких міждержавних форумів митних органів та підписанню ряду угод щодо взаємодії з ВМО, країнами ЄС, СНД та іншими державами світу з питань надання допомоги, обміну досвідом в організації митного контролю, проведенні митних експертиз, здійсненні верифікації сертифікатів походження товарів.

Значні заходи Головою ДМСУ були вжиті у вдосконаленні підготовки, перепідготовки і підвищенні кваліфікації митників. Значна увага приділялася питанням врегулювання соціально-трудових відносин, поліпшенню здоров'я, культурного та фі-

зичного розвитку митних працівників та їх сімей, забезпечення їхнього медичного обстеження та оздоровлення.

З 2002 по 2003 рр. Ю. П. Соловков працював у громадських організаціях та займався викладацькою діяльністю, з січня 2004 по березень 2005 рр. перебував на посаді начальника Дніпровської регіональної митниці, з травня по липень 2005 р. – на посаді першого заступника Міністра України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС, з вересня 2005 по квітень 2007 рр. працював директором ТОВ «Адео» (м. Бровари), з квітня 2007 по лютий 2008 рр. – заступником Міністра регіонального розвитку та будівництва України, з травня 2010 по березень 2011 рр. – начальником Чернігівської митниці. З березня 2011 р. очолював Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи.

Нагороджений відзнакою Президента України орденом «За заслуги» III ступеня, нагрудними знаками ДМСУ: «За заслуги», «За митну безпеку держави» II ступеня, пам'ятним нагрудним знаком «За сумлінну службу в митних органах України, медаллю «За мужність в охороні державного кордону України» та відзнаками інших державних відомств України, громадських і релігійних організацій.

*Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А.,
Медвідь Ю.О.*

СОЛЯНА КОМОРА – місце стягнення соляного мита з купців. **С.к.** засновувались на зразок звичайних митних комор, але виконували, порівняно з останніми, вужче завдання. За дорученням господарського скарбу митники-соляники ще й продавали сіль зі складів купцям і населенню із встановленою націнкою.

Існувало дві системи експлуатації **С.к.** Перша полягала в її передачі у завідування певній особі, якій доручали збирати соляне мито для господаря. У той час це називалося – дати комору «къ верной руке».

СОЛЯНИЙ СКЛАД – привілейований статус, який отримували населені пункти на території Великого Князівства Литовського.

Купці зобов'язані були зупинятись в цих населених пунктах на визначений термін і продавати в них свою сіль, за цінами, визначеними місцевою владою. Поселялись купці у коморах чи прикоморках. Сіль мали право у них купувати виключно справці складові або їх писарі. Ціна на сіль могла відрізнятись залежно від відстані до місць її видобутку.

Якщо протягом встановленого терміну сіль не була викуплена, купці могли продавати її будь-кому у місті або везти далі. Коли ж вони не хотіли залишатись на весь встановлений термін, то можна було заплатити регламентовану суму за весь товар та рухатись далі. Справці мали право продавати сіль гуртом та дрібними партіями із законодавчо визначеною націнкою. Обмеження не

Завідувач у певний термін здавав рахунки по коморі та її прибутках представникам господарського скарбу. За роботу він отримував певну частину доходу. Другою системою було здавання мита в оренду на встановлений термін за певну річну суму, яку зазначали у договорі. При виявленні порушень сіль мали вилучати у промито. В листі Жигимонта I від 9 грудня 1523 р. названі Берестейська, Більська, Луцька і Володимирська соляні та воскові комори.

Яковенко О.В.

поширювались на господарську сіль та сіль для власного споживання шляхти відповідно до шляхетських привілеїв.

За порушення права **С.с.** товар вилучався як промито. Конфіскація товару застосовувалась також при передачі шляхтичами купцям чи торговцям своїх листів про соляні пільги. Якщо порушника затримували на землі певного власника, то половина промита йшла порівну на користь казни та справців, а інша належала власникові землі. Якщо ж затримання відбулось на державній землі, то у скарб йшло три чверті, справцям – одна четверта частина.

За різними свідченнями **С.с.** існували в Володимирі, Луцьку, Острозі, Кременці, Львові, Бересті, Новому Костянтинові, Шаргороді, Коломії, Белзі, Долині, Красноставі.

Яковенко О. В.

СОЛЯНИЙ ШЛЯХ – сухопутний торговельний шлях, який сполучав Київську Русь із Кримом. Згадується у літописі під 1170 р.. Використовувався переважно для транспортування солі.

С.ш. йшов з Київщини здовж лівого берега Дніпра до гирла річки Ворскла, де переходив на правий берег і, прямуючи на південь, оминав

велике коліно Дніпра. Біля гирла річки Конка, на Кам'янському перевозі знову переходив на лівий берег. Звідси прямував на Перекоп і далі на Крим. Мав два розгалуження біля Переяслава та біля Ромен. Біля гирла р. Ворскли розгалуження з'єднувалося.

Яковенко О. В.

СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ (англ. Arab Maghreb Union, AMU) – пан-арабська організація, спрямована на формування економічної та політичної єдності у Північній Африці. Угоду про створення **САМ** укладено 1989 р. між Алжиром, Марокко, Мавританією, Лівією і Тунісом. На початку 90-х рр. лідери **САМ** прийняли ряд узгоджених рішень про формування відповідних колективних структур та інститутів, покликаних забезпечити стійке зростання інтеграційних зв'язків між країнами – учасницями Союзу.

У жовтні 1990 р. в Алжирі сесія спільної комісії з економіки та фінансів намітила перспективний план створення Економічного союзу держав Магрибу до 2000 р. Логіку створення регіональ-

ної інтеграції запозичено з успішного досвіду географічно близької Західної Європи. Вона диктувала послідовну еволюцію від простої форми об'єднання ринків – зони вільної торгівлі, до складніших і комплексних схем взаємодії (митний союз, далі – спільний ринок і, нарешті, економічний і валютний союз). Було розроблено й схвалено на міждержавному рівні механізм проходження усіх етапів. Проте основна частина цих планів так і залишилася на папері.

З 1994 р. діяльність **САМ** фактично заморожено. Позначилися такі фактори, як: невисокий рівень розвитку національних економік; однотипність промислової і сільськогосподарської продукції, виробленої магрибськими державами; конкуренція експортних галузей та їх орієнтація на ринки промислово розвинутих країн; відсутність належної політичної волі до розробки механізмів практичного втілення прийнятих рішень; ускладнення міжнародної обстановки навколо Лівії; політичні розбіжності між Марокко та Алжиром, пов'язані з урегулюванням західносахарської проблеми тощо.

Економічний статус **САМ** чітко не визначено. Незважаючи на численні декларації, інституційного оформлення зони вільної торгівлі, вільного переміщення робочої сили та капіталів у **САМ** досі не відбулося.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

Емблема Союзу арабського Магрибу

СПАНІЄЛЬ (від. англ. Spaniel) – група порід мисливських собак, яка найчастіше використовується в митницях під час здійснення митного контролю.

За класифікацією Міжнародної Кінологічної Федерації (МКФ) відноситься до групи 7 FCI «Лягаві». Секція 1. «Континентальні лягаві», 1.2 Тип «спанієлів».

Породи, які не визнані МКФ: бойкін спанієль, російський мисливський спанієль, сент-юсужський спанієль.

Виходячи із назви цієї групи собак можна зробити висновок, що походять вони з Іспанії, тому як спанієль означає «іспанський». Основним призначенням цих собак було полювання на пернату дичину.

На початку XIX ст. існувало два типи спанієлів – більший і прудкіший спрингер-спанієль та менший за розмірами кокер-спанієль. З часом кокер-спанієлі розділились на два типи – англійських кокер-спанієлів, які використовуються на полюванні та американських кокер-спанієлів, які є ефектними виставковими собаками.

Кокер-спанієлі це далеко не єдині представники породи **С**. Насправді є ще декілька підвидів **С**., офіційно зареєстрованих Міжнародним кінологічним союзом і віднесених до групи мисливських собак. Серед них: російський спанієль; ірландський водяний спанієль; англійський спрингер-спанієль; уель-

ський спрингер-спаніель; кламбер-спаніель; американські болотяні спаніелі; сусекс-спаніелі та інші.

В органах доходів і зборів України найчастіше ви-

користуються: англійський кокер-спаніель, американський кокер-спаніель, російський спаніель.

Виноград О.В.

СПЕЦИФІКАЦІЯ – технічний документ, в якому зазначено назви частин, вузлів і деталей певного виробу, а також вказано їх кількість, матеріал, вагу і т. ін.; документ з переліком певних умов, яким повинен відповідати замовлений предмет. **С.** є обов'язковим і необхідним додатком деяких видів господарських договорів. Насамперед йдеться про договори постачання (купівлі-продажу), але **С.** може бути додатком і до інших видів договорів, зокрема, міни, позички, оренди, зберігання та ін. Сам термін «**С.**» походить від французького «specification», який, в свою чергу, має латинське походження від двох слів: «spesies» – вид, рід та «fasere» – робити.

У договірному праві виділяють **С.** двох видів. По-перше, це документ, який містить детальну характеристику товару. Така **С.** дещо нагадує за змістом інший документ – паспорт на товар заводу-виробника. Всю детальну характеристику товару наводити в самому договорі недоцільно, тому її виносять у додаток, яким є **С.** По-друге, **С.** іншого виду використовується в договорах з великим переліком товару, який продається, зберігається, передається в оренду і т.п. Якщо асортимент товару широкий за найменуваннями і кількістю, то все це вказується не в самому договорі, а в **С.** як додатку до договору.

С. як і весь договір підписується уповноваженими особами, і ці підписи скріплюються печатками. **С.** може бути не одна; їх може бути декілька, особливо коли термін дії договору є тривалим

і поставки здійснюються партіями. Але всі **С.** є невід'ємними частинами господарського договору, про що робиться відповідна вказівка в тексті договору. У **С.** зазначається не лише перелік всієї продукції, а й ціни на неї та загальна вартість. Тому в розділі договору про ціну також робиться посилання на **С.** використовується у зовнішньоекономічних договорах постачання. Але у міжнародній торгівлі вживається термін «відвантажувальна **С.**» (Shipping Specification), яка є комерційним документом, що містить перелік видів і сортів товарів, які складають дану партію, з вказівкою для кожного місця, кількості і роду товару.

Відвантажувальна **С.** є одним з основних товаросупроводжувальних документів, оскільки згідно з ним приймається комплекtnість і якість товару, що постачається. Якість за **С.** може визначитися нарівні з державними стандартами та технічними умовами. **С.** містять необхідні технічні та інші параметри, що характеризують товар. І рівень якості визначається відповідністю поставленого товару параметрам, вказаним у **С.** В сфері міжнародної торгівлі складаються в основному експортерами, хоча складають їх може й імпортер і різні асоціації та інші організації, причому, як національні, так і міжнародні. В цьому випадку у зовнішньоекономічному договорі необхідно вказати організацію, яка склала **С.** до цього договору, та навести основні показники такої **С.**

Яковенко О.В.

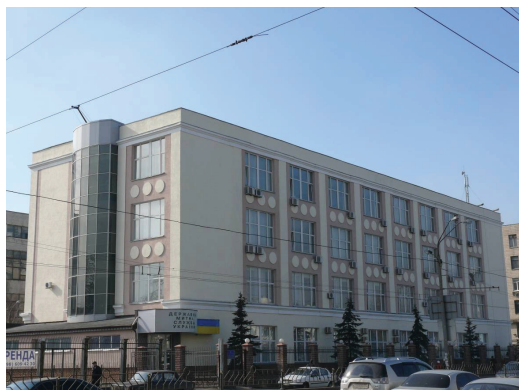
СПЕЦИФІЧНЕ МИТО – див. МИТО СПЕЦИФІЧНЕ.

СПЕЦИФІЧНІ АКЦИЗИ – див. АКЦИЗИ СПЕЦИФІЧНІ.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЛАБОРАТОРІЯ З ПИТАНЬ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ МІНДОХОДІВ – спеціалізований орган Міністерства доходів і зборів України. Утворена в 1994 р. наказом ДМКУ від

18.03.1994 р. № 84-к «Про створення Центральної митної лабораторії» як спеціалізована митна організація з покладанням на неї функцій із забезпечення якості митного контролю, проведення матеріалознавчих та товарознавчих експертиз, захисту інтересів споживачів.

У 2004 р. наказом ДМКУ від 04.02.2004 р. № 74 «Про спеціалізовані митні установи» на базі Центральної митної лабораторії було створено Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи – спеціалізований митний орган з питань експертного забезпечення, який виконує свої функції на всій митній території України. На управління було покладено завдання: здійснення заходів з експертного забезпечення діяльності митних органів шляхом проведення досліджень (аналізів, експертиз), перевірки документів та відомостей, які відповідно до законодавства, надаються митним органам для здійснення митного контролю та митного оформлення під час переміщення товарів, транспортних засобів

Адміністративна будівля лабораторії

комерційного призначення через митний кордон України, участь у запобіганні та протидії контрабанді і порушенням митних правил, виконання інших митних формальностей у межах своєї компетенції та ведення УКТ ЗЕД. Постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 на базі Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи було утворено **С.л.п.е.д.М.**

Специфіка діяльності **С.л.п.е.д.М.** полягає у: проведенні досліджень (аналізів, експертиз) проб (зразків) товарів з метою встановлення (перевірки) даних, зазначених у сертифікаті про походження товару з України; проведенні експертиз під час провадження у справах про порушення митних правил з метою з'ясування питань, що виникають, отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цих справ; здійснення, відповідно до законодавства, попередньої оцінки товарів, тран-

спортних засобів комерційного призначення, які розміщуються на складах митних органів, та проведення товарознавчої експертизи із визначенням вартості товарів і транспортних засобів комерційного призначення, вилучених митними органами у справах про порушення митних правил, оціночної діяльності у межах компетенції Управління.

Керівники **С.л.п.е.д.М.:**

- Боярський Г.Я. (1994 – 2001 рр.);
- Рувін О.Г. (2003 – 2000 рр.);
- Рамусь І.П. (2005 – 2008 рр.);
- Педешко А.І. (2009– 2010 рр.);
- Федоров О.О. (2010 р.);
- Моргун О.А. (2010 – 2011 рр.);
- Соловков Ю.П. (2011 р.);
- Ярмольський С.І. (2011 – 2013 рр.);
- Гайдаєв Ю.О. (з 2013 р.)

Ільченко В.Є., Фрадинський О.А.

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ МИТНІ ОРГАНИ – підрозділи митної служби, які утворювалися для виконання окремих завдань чи сукупності декількох завдань, покладених на митну службу України відповідно до МКУ. **С.м.о.** виконували свої функції на всій митній території України. У місцях розташування митниць, митних постів в міру необхідності могли створюватись відокремлені підрозділи та окремі робочі місця **С.м.о.**

С.м.о. були юридичними особами, мали самостійний баланс, рахунки в територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням і діяли відповідно до Конституції України, МКУ, інших нормативно-правових актів та на підставі положень, які затверджувалися наказами центрального органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Створення, реорганізація та ліквідація **С.м.о.** здійснювалися центральним органом виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи. Керівники **С.м.о.** призначалися на посади та звільнялися з посад наказами центрального органу виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, в порядку, визначеному законодавством. Необхідною умовою для призначення була наявність у кандидата стажу роботи на керівних посадах в митних органах України не менше п'яти років.

У 2012 р. до **С.м.о.** було віднесено Департамент розвитку митної інфраструктури та міжнародного співробітництва; Департамент боротьби з контрабандою, аналізу ризиків та протидії корупції, Департамент митних інформаційних технологій та статистики, Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи, Центр підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби.

Фрадинський О.А.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА – див. ВІЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АЗОВ» (англ. Special economic zone «Azov») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в межах міста Маріуполь Донецької області України.

СЕЗ утворена терміном на 60 років з метою залучення інвестицій у пріоритетні галузі виробництва, впровадження нових технологій, модернізації діючих виробництв, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, формування нових робочих місць, сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури.

Загальна площа **СЕЗ** у 314,8 га була поділена на Південну територію площею 21,58 га, Східну промислову територію площею 161,455 га і Західну те-

Виробничі потужності ВАТ «Азовсталь» - суб'єкта спеціальної економічної зони «Азов»

риторію площею 131,8 га. Інфраструктура **СЕЗ** розташована в межах міста Маріуполь, де знаходяться міжнародний аеропорт, морський торговельний порт та залізничний вузол. Через місто проходять автотраси Маріуполь – Донецьк та Мелітополь – Ростов-на-Дону. Основна мінерально-сировинна база регіону – значні запаси залізної руди, запаси вермикуліту, діабази, вогнетривкої глини.

Функціонує **СЕЗ** з 21.07.1998 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Раду з питань спеціальних економічних зон та спеціального режиму інвестиційної діяльності в Донецькій області, органи місцевого самоврядування та органи господарського розвитку **СЕЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності зони – розвиток експедиційно-складської, транспортно-сервісної та виробничої сфери. Діяльність пов'язана зі створенням казино, гральних залів та інших місць грального бізнесу в межах **СЕЗ** була заборонена. Статус резидентів **СЕЗ** отримали такі суб'єкти господарювання як ТОМ «Судноремонтний завод» (виробництво і ремонт суден) та ВАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь» (виробництво чавуну, сталі, прокату, агломерату).

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: надання органами місцевої влади в оренду земельних ділянок на строк до 60 років; звільнення від плати за землю на період освоєння підприємствами земельних ділянок, передбачений інвестиційним проектом; звільнення від сплати

ввізного мита та податку на додану вартість у разі ввезення товарів та інших предметів (крім підакцизних) на територію **СЕЗ** (за винятком бартерних операцій); звільнення від сплати вивізного мита, акцизного збору та оподаткування податком на додану вартість за нульовою ставкою операцій з вивезення з території **СЕЗ** товарів та інших предметів (за винятком бартерних операцій); відміна ліцензування та квотування імпоротно-експортних операцій, здійснюваних підприємствами **СЕЗ**; оподаткування податку на прибуток в межах **СЕЗ** за зниженою ставкою; оподаткування доходів нерезидентів отриманих на території **СЕЗ** за зниженою ставкою; звільнення від сплати зборів до Державного інноваційного фонду та до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення; звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, яка надходить на користь суб'єктів **СЕЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЕЗ** прийнято Закон України «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» від 24 грудня 1998 р. № 356-XIV та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЕЗ**.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ДОНЕЦЬК»

(англ. Special economic zone «Donetsk») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в межах міста Донецьк Донецької області України.

СЕЗ утворена терміном на 60 років з метою залучення інвестицій у пріоритетні галузі виробництва, впровадження нових технологій, модернізації діючих виробництв, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, збільшення поставок на внутрішній ринок високоякісних товарів та послуг,

формування нових робочих місць, сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури.

Територія **СЕЗ** площею 466 га. була розміщена в межах південної частини міста Донецьк в 95 км від узбережжя Азовського моря. Розгалужена мережа автомобільних доріг, Донецька залізнична дорога, Міжнародний аеропорт «Донецьк» створювали сприятливі умови транспортування сировини та товарів до **СЕЗ**, а також реалізації готової продукції на світові ринки. Основна мінерально-сировинна база регіону – значні запаси кам'яного вугілля, калійних солей, доломіту, флюсового вапняку, кварцового піску, глини, нафтогазових родовищ.

Функціонує **СЕЗ** з 21.07.1998 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Раду з питань спеціальних економічних зон та спеціального режиму інвестиційної діяльності в Донецькій області, органи місцевого самоврядування та орган господарського розвитку **СЕЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності **СЕЗ** – машинобудування, приладобудування, електротехнічна промисловість, інноваційні проекти по створенню нових матеріалів та виробничих систем. Діяльність пов'язана зі створенням казино, гральних залів та інших місць грального бізнесу в межах **СЕЗ** була заборонена. Статус резидентів **СЕЗ** отримали такі суб'єкти господарювання як СП «Відродження» (виробництво напівфабрикатів високого ступеня готовності) та ВАТ «Норд» (виробництво

Виробничі потужності ВАТ «Норд» - суб'єкта спеціальної економічної зони «Донецьк»

кондиціонерів, холодильників, газових плит та іншої побутової техніки).

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: надання органами місцевої влади в оренду земельних ділянок на строк до 60 років; звільнення від плати за землю на період освоєння підприємствами земельних ділянок, передбачений інвестиційним проектом; звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість при здійсненні операцій з ввезення товарів (крім підакцизних) на територію **СЕЗ** (за винятком бартерних операцій); звільнення від сплати вивізного мита, акцизного збору та оподаткування податком на додану вартість за нульовою ставкою при здійсненні операцій з вивезення з території **СЕЗ** за межі митної території України товарів та інших предметів (за винятком бартерних операцій); відміна ліцензування та квотування імпортно-експортних операцій, здійснюваних підприємствами **СЕЗ**; оподаткування подат-

ку на прибуток в межах **СЕЗ** за зниженою ставкою; оподаткування доходів нерезидентів отриманих на території **СЕЗ** за зниженою ставкою; звільнення від сплати зборів до Державного інноваційного фонду та до Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення; звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, яка надходить на користь суб'єктів **СЕЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЕЗ** прийнято Закон України «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» від 24 грудня 1998 р. №356-ХІV та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЕЗ**.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗАКАРПАТТЯ» (англ. Special economic zone «Zakarpattia») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в межах міст Ужгород та Мукачево, Ужгородського та Мукачівського районів Закарпатської області України.

СЕЗ утворена терміном на 30 років з метою залучення інвестицій, сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, збільшення поставок високоякісних товарів і послуг, створення сучасної виробничої, транспортної і ринкової інфраструктури.

Територія **СЕЗ** площею 737,9 га. була розміщена в західній та південно-західній частині Закарпатської області неподалік кордонів з Угорщиною та Словаччиною. Розгалужена мережа автомобільних доріг, залізниць, наявність аеропортів, міжнародних шляхів трубопровідного транспорту створювала сприятливі умови транспортування сировини і товарів до **СЕЗ** та реалізації продукції на світові ринки за її межі. Основна мінерально-

сировинна база регіону – значні запаси деревини, кам'яної солі, нафти, газу, глини, вапняку, мармуру, мінеральної води.

Функціонує **СЕЗ** з 09.01.1999 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Закарпатську обласну раду, Закарпатську обласну адміністрацію, орган господарського розвитку **СЕЗ**. На території економічної зони передбачено розміщення підприємств, які здійснюють операції з обслуговування транзитних вантажів, їх зберігання, переробки, сортування, пакування, надання транспортно-агентських та експедиторських послуг, торгівлі, а також підприємств, які застосовують новітні технології з метою виробництва товарів для експорту та внутрішнього ринку. Пріоритетні види економічної діяльності зони – логістичні послуги, обслуговування і зберігання транзитних вантажів, харчова, легка, лісова і деревообробна промисловість, машинобудування і металообробка, виробництво будівельних матеріалів. Статус резидентів **СЕЗ** отримали такі суб'єкти господарювання як ВАТ «Закарпатінтерпорт», ЗАТ «Автопорт-Чоп», ЗАТ «Єврокар», ТОВ «Ядзакі-Україна», ТОВ «Джейбіл Сьоркіт Україна» та інші. Основна продукція економічної зони – автомобілі, металорізальні верстати, електродвигуни, будівельні матеріали, меблі, продукти переробки деревини, швейні і трикотажні вироби, вина, плодоконсерви.

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість у разі ввезення товарів та інших предметів (крім підакцизних) з-за меж митної території України на територію **СЕЗ** для використання в межах зони (за винятком бартерних операцій); звільнення від сплати вивізного мита, акцизного збору та оподаткування податком на додану вартість за нульовою ставкою у разі ви-

Виробничі потужності ЗАТ «Єврокар» - суб'єкта спеціальної економічної зони «Закарпаття»

везення товарів та інших предметів, вироблених у **СЄЗ**, з території даної зони за межі митної території України (за винятком бартерних операцій); звільнення від сплати вивізного мита, акцизного збору та податку на додану вартість у разі вивезення з території **СЄЗ** за межі митної території України товарів та інших предметів, попередньо ввезених з-за меж митної території України на територію **СЄЗ** (за винятком бартерних операцій); звільнення від сплати вивізного мита та оподаткування податком на додану вартість за нульовою ставкою у разі вивезення товарів та інших предметів з митної території України на територію **СЄЗ** (за винятком бартерних операцій); оподаткування прибутку підприємств за зниженою ставкою; оподаткування доходів, одержаних нерезидентами з джерелом походження з території **СЄЗ** за зниженою ставкою; звільнення від сплати збору до Державного інно-

ваційного фонду; звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, отриманої при реалізації товарів (робіт, послуг) вироблених (наданих) у **СЄЗ**; відміна ліцензування та квотування обсягів імпорту та експорту товарів, вироблених або достатньо перероблених підприємствами **СЄЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЄЗ** прийнято Закон України «Про спеціальну економічну зону «Закарпаття» від 22.03.2001 р. № 2322-III, Указ Президента України «Про спеціальну економічну зону «Закарпаття» від 09.12.1998 р. № 1339/98 та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЄЗ**.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ» (англ. Special economic zone «Interport Kovel») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення господарської діяльності на території Ковельського району та м. Ковеля Волинської області України.

СЄЗ утворена терміном на 20 років з метою залучення інвестицій, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та транспортно-виробничої інфраструктури. Територія зони площею 56,77 га була розміщена неподалік кордонів з Білорусією та Польщею: в 70 км на північний захід від обласного адміністративного центру – міста Луцьк. **СЄЗ** має сполучення з залізничними та автомобільними дорогами в напрямку промислових міст України, Польщі, Білорусії, Росії, Словаччини, Угорщини, Румунії, Молдови. В 80 км. від зони знаходиться аеропорт міста Луцьк.

Почала функціонувати з 01.01.2000 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Раду з питань розвитку, органи місцевого самоврядування та адміністрацію **СЄЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності – торгівля, транспортно-експедиторські та логістичні послуги, обслуговування транзитних

вантажів, їх зберігання, сортування, пакування. Для створення сприятливого інвестиційного середовища у **СЄЗ** були запровадженні особливі умови діяльності: звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість при ввезенні на територію зони товарів для використання у господарській діяльності; сплата податку на прибуток підприємств за зниженою ставкою; оподаткування доходів нерезидентів, отриманих на території зони, за зниженою ставкою; звільнення від сплати земельного податку на термін до 5 років; звільнення від сплати збору до Державного інноваційного фонду; звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, отриманої суб'єктами господарювання зони від реалізації продукції.

З метою регулювання діяльності **СЄЗ** прийнято Указ Президента України «Про спеціальну економічну зону «Інтерпорт Ковель» від 22.06.1999 р., Постанову КМУ «Про спеціальну економічну зону «Інтерпорт Ковель» від 15.05.2000 р. та інші нормативні акти.

За період з 2000 по 2013 рр. у **СЄЗ** фактично не було зареєстровано жодних резидентів та не розпочато реалізації інвестиційних проектів.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «МИКОЛАЇВ» (англ. Special economic zone «Mykolaiv») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в межах міста Миколаїв Миколаївської області України.

СЄЗ утворена терміном на 30 років з метою залучення інвестицій у пріоритетні галузі виробництва для збереження існуючих та створення нових робочих місць, впровадження новітніх технологій, сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та підприємництва, підвищення ефективності використання виробничих потужностей суднобудівних підприємств та їх експортного потенціалу, збільшення поставок високоякісних товарів та по-

слуг, створення сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури.

Територія **СЄЗ** площею 865 га. була розміщена на територіях державної холдингової акціонерної компанії «Чорноморський суднобудівний завод» (площа 340 га, в тому числі акваторія річки Південний Буг – 43 га), відкритого акціонерного товариства «Суднобудівний завод «Океан» (площа 240 га, в тому числі акваторія річки Південний Буг – 30 га), державного підприємства «Суднобудівний завод імені 61 комунара» (площа 160 га, в тому числі акваторія річки Південний Буг – 40 га) та на прилеглий території земель Миколаївської міської ради. Інфраструктура **СЄЗ** розташована в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці, відстань

Виробничі потужності ДП «Суднобудівний завод імені 61 комунара» - суб'єкта спеціальної економічної зони «Миколаїв»

від лінії морського кордону України становить 69 км, територія зони з'єднується судновим ходом з узбережжям Бузького лиману. Через місто Миколаїв проходять Євроазійський транспортний коридор (Одеса – Миколаїв – Херсон – Джанкой – Керч) та коридор Чорноморського економічного співробітництва (Рені – Ізмаїл – Одеса – Миколаїв – Херсон – Мелітополь – Бердянськ – Маріуполь – Новоазовськ). Залізничний вузол, міжнародний аеропорт «Миколаїв», морські та річкові порти сполучають регіон з іншими містами України та світу.

Функціонує **СЕЗ** з 01.01.2000 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Миколаївську міську раду, Миколаївську обласну державну адміністрацію, орган господарського розвитку і управління **СЕЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності **СЕЗ** – машинобудування, суднобудування та приладобудування; будівництво елеваторів, оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, виробництво промислових газів, перероблення пластмаси, енергетика, зв'язок, обробка відходів, ремонт суден та транспортно-логістичні послуги. Статус резидентів **СЕЗ** отримали такі суб'єкти господарювання як Державне підприємство «Суднобудівний завод імені 61 комунара», ВАТ «Миколаївський суднобудівний завод «Океан», Державна акціонерна холдингова компанія «Чорноморський суднобудівний завод», ТОВ СП «Нібулон», ВАТ «Малярно-ізоляційне підприємство «Райдуга» та інші. Продукція підприємств **СЕЗ** – цивільні та військові кораблі, суховантажні

судна, балкери, баржі, буксири, катери, будівельні крани, сільськогосподарські комбайни.

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість у разі ввезення товарів та інших предметів (крім підкацизних) із-за меж митної території України на територію **СЕЗ**; звільнення від сплати ввізного мита на період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на п'ять років, операцій з ввезення імпортованих матеріалів, сировини, устаткування, обладнання та комплектуючих (крім підкацизних товарів) на територію **СЕЗ**; звільнення від оподаткування податком на додану вартість на період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на п'ять років, операцій з ввезення (пересилання) на територію **СЕЗ** імпортованого устаткування, обладнання та комплектуючих до них (крім підкацизних товарів); оподаткування податком на додану вартість за нульовою ставкою операцій з реалізації продукції, товарів (робіт, послуг) в межах **СЕЗ** по міжзаводській кооперації; звільнення на три роки від оподаткування прибутку отриманого на території **СЕЗ** від реалізації інвестиційних проектів та оподаткування прибутку отриманого з четвертого по шостий рік включно від реалізації інвестиційних проектів за ставкою 50 % діючої ставки оподаткування; звільнення на десять років починаючи з четвертого року реалізації інвестиційного проекту від оподаткування частини прибутку підприємств суднобудівної промисловості **СЕЗ**, спрямованої на розвиток виробництва в рамках реалізації інвестиційного проекту; звільнення від сплати земельного податку; звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, яка надходить на користь суб'єктів **СЕЗ**; відміна ліцензування та квотування імпорто-експортних операцій, здійснюваних підприємствами **СЕЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЕЗ** прийнято Закон України «Про спеціальну економічну зону «Миколаїв» від 13.07.2000 р. № 1909-III та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЕЗ**.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПОРТ КРИМ» (англ. Special economic zone «Port Crimea») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в місті Керч Автономної Республіки Крим України.

СЕЗ утворена терміном на 30 років з метою: залучення інвестицій у сферу виробництва, сільськогосподарства, охорони здоров'я, відпочинку та туризму; впровадження новітніх технологій; роз-

витку зовнішньоекономічних зв'язків; формування нових робочих місць, сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури.

Територія **СЕЗ** площею 27 га була розміщена в місті Керч у межах двох земельних ділянок. Розвинута транспортна інфраструктура **СЕЗ** дозволяє поставляти вантажі автомобільним, залізничним та морським транспортом. Вантажні та пасажирські перевезення до міста Керч обслуговуються Керченським аеропортом, Керченським морським

торговим портом, Керченською паромною переправою, залізничною дорогою та автомагістралями. Основна мінерально-сировинна база регіону – значні запаси лікувальних грязей, мінеральних вод, залізної руди, флюсового вапняку, нафти та природного газу.

Функціонує **СЕЗ** з 01.01.2000 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Раду з питань територій пріоритетного розвитку та **СЕЗ**, органи місцевого самоврядування, органи господарського розвитку **СЕЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності **СЕЗ** – обслуговування транзитних вантажів, їх зберігання, сортування та пакування, надання транспортно-агентських та експедиторських послуг, послуг торгівлі, виробництво товарів для експорту та внутрішнього ринку. Статус суб'єкта **СЕЗ** отримало підприємство ДП «Гюр Іншаат».

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: оподаткування прибутку підприємств, отриманого на території **СЕЗ** за зниженою ставкою; сплата підприємствами **СЕЗ** збору до Державного інноваційного фонду за зниженою ставкою у разі використання звільнених від оподаткування коштів у цілях інвестиційного проекту; звільнення від сплати податку на землю на період освоєння земельної ділянки, але не більш як на 5 років; звільнення від

обов'язкового продажу іноземної валюти, отриманої при реалізації товарів (робіт, послуг) вироблених або наданих у **СЕЗ**; звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість при здійсненні операцій з ввезення товарів (крім піддакцизних) на територію **СЕЗ** (за винятком бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною); звільнення від сплати вивізної мита, акцизного збору, та оподаткування податком на додану вартість за нульовою ставкою при здійсненні операцій з вивезення товарів з території **СЕЗ** за межі митної території України (за винятком бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною); відміна ліцензування та квотування імпортно-експортних операцій, здійснюваних підприємствами **СЕЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЕЗ** прийнято ЗУ «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку та спеціальну економічну зону «Порт Крим» в Автономній Республіці Крим» від 21.12.2000 р. № 2189-III та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЕЗ**.

Медвідь Ю.О.

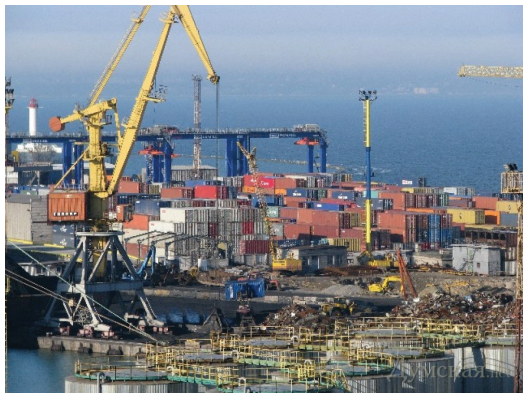
СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПОРТО-ФРАНКО» (англ. Special economic zone «Porto Franco») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в Одеському морському торговельному порту міста Одеса Одеської області України.

СЕЗ утворена терміном на 25 років з метою залучення інвестицій у пріоритетні галузі виробництва, впровадження новітніх технологій, сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і підприємництва, завантаження потужностей портового комплексу, формування нових робочих місць, сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури.

раструктури.

Територія **СЕЗ** площею 32,5 га була розміщена на території Одеського морського торговельного порту у межах штучно насапеного та намитого в акваторії Одеської затоки Чорного моря Карантинного молу. Розвинута транспортна інфраструктура дозволяє поставляти вантажі в **СЕЗ** автомобільним, залізничним, морським та річковим транспортом. В місті Одеса знаходяться один з найбільших портів України – Одеський морський порт та міжнародний аеропорт «Одеса», через місто проходять Одеська залізнична дорога, автомагістралі Одеса-Іллічівськ, Вена – Ужгород – Кишинів – Кучурган – Одеса – Мелітополь – Новоазовськ – Ростов-на-Дону, Одеса – Рені – Констанца – Ізмір – Анталія, Санкт-Петербург – Київ – Одеса – Самсун – Мерзіфон. Основною мінерально-сировинною базою регіону є природні лікувальні ресурси, в тому числі мінеральні води та мінеральні грязеві розчини.

Функціонує **СЕЗ** з 01.01.2000 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Одеську обласну державну адміністрацію, Одеську міську раду, орган господарського розвитку і управління **СЕЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності **СЕЗ** – обслуговування транзитних вантажів, їх сортування і пакування, надання транспортно-експедиторських та агентських послуг, послуг по зберіганню вантажів, сировини та готової продукції. На території **СЕЗ** передбачено розміщення підприємств, які здійснюють операції з перевалки вантажів, надання послуг зі зберігання нафтопродуктів, металів, сільськогосподарської продукції та мінеральних

*Виробничі потужності
Одеського морського торговельного порту*

добрив, виробництва телекомунікаційних систем, будівельно-оздоблювальних машин та продукції особистої гігієни.

При реалізації інвестиційних проектів в межах **СЕЗ** інвестували: спільне українсько-американське підприємство «Olimprex Soupe Int.» (реалізація інвестиційного проекту по перенавантажувальному комплексу мінеральних добрив), болгарська компанія «Pristal Oil» (реалізація інвестиційного проекту по перенавантажувальному комплексу індустріальних масел), ДП «Одеський морський торговельний порт» (реалізація інвестиційного проекту по розвитку контейнерного терміналу), ТОВ «Телекомунікаційні технології» (реалізація інвестиційного проекту по виробництву контейнерного терміналу) та ін.

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: звільнення від плати ввізного мита та податку на додану вартість при здійсненні операцій з ввезення товарів (крім підакцизних) на територію **СЕЗ** (за винятком товарообмінних операцій та операцій з давальницькою сировиною); звільнення від сплати ввізного мита, акцизного збору та опо-

даткування податком на додану вартість за нульовою ставкою при здійсненні операцій з вивезення товарів з території **СЕЗ** за межі митної території України (за винятком товарообмінних операцій та операцій з давальницькою сировиною); звільнення від оподаткування терміном на 3 роки прибутку підприємств, одержаного на території **СЕЗ**; звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, отриманої при реалізації товарів (робіт, послуг) вироблених або наданих у **СЕЗ**; відміна ліцензування та квотування імпортно-експортних операцій, здійснюваних підприємствами **СЕЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЕЗ** прийнято Закон України «Про спеціальну (вільну) економічну зону «Порто-франко» на території Одеського морського торговельного порту» від 23.03.2000 р. № 1607-III та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЕЗ**.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «РЕНІ» (англ. Special economic zone «Reni») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в місті Рені Одеської області України.

СЕЗ утворена терміном на 30 років з метою залучення інвестицій у пріоритетні галузі виробництва, впровадження новітніх технологій, сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та підприємництва, завантаження потужностей портового комплексу, формування нових робочих місць, сучасної виробничої, транспортної і ринкової інфраструктури.

Територія **СЕЗ** площею 94,36 га. була розміщена на лівому березі річки Дунай в південно-західній частині Одеської області на відстані 320 км від міста Одеса в межах Ренійського морського торговельного порту. Неподалік **СЕЗ** проходить державний кордон України з Республікою Молдова та Румунією. Наявність залізничного вузла, автомобільного транспортного коридору, морського порту та пункту пропуску через українсько-мол-

давський кордон «Рені-Джурджулешть» створює сприятливі умови транспортування сировини та товарів до **СЕЗ** і за її межі. Основна мінерально-сировинна база регіону – значні запаси солі, мінеральної води, глини, нафти та газу.

Функціонує **СЕЗ** з 17.05.2000 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Одеську обласну державну адміністрацію, Ренійську районну державну адміністрацію, Ренійську міську раду та її виконавчий комітет, а також орган господарського розвитку і управління **СЕЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності зони – переробка сільськогосподарської сировини, деревообробка, обслуговування транзитних вантажів, їх зберігання, сортування, пакування, надання транспортно-експедиторських та агентських послуг. Статус резидентів **СЕЗ** отримали такі суб'єкти господарювання як ДП «Рені-Меридіан», ДП «Укрчем», ТОВ «Рені-Лайн», ТОВ «Лагуна Рені» та ін.

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість при здійсненні операцій з ввезення товарів та інших предметів (крім підакцизних) на територію **СЕЗ** (за винятком бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною); звільнення від сплати ввізного мита, акцизного збору та оподаткування податком на додану вартість за нульовою ставкою операцій з вивезення з території **СЕЗ** за межі митної території України товарів та інших предметів, вироблених на території **СЕЗ** (за винятком бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною); оподаткування прибутку підприємств, отриманого на території **СЕЗ** за зниженою ставкою; звільнення від сплати збору до Державного інноваційного фонду; звіль-

*Виробничі потужності
Ренійського торговельного порту*

нення від обов'язкового продажу іноземної валюти, яка надходить на користь суб'єктів **СЄЗ**; відміна ліцензування та квотування імпортно-експортних операцій, пов'язаних з реалізацією інвестиційних проектів здійснюваних підприємствами **СЄЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЄЗ** прийнято Закон України «Про спеціальну економічну зону «Рені» від 23.03.2000 р. № 1605-III, Постанову

КМУ «Про спеціальну економічну зону «Рені» від 27.08.2000 р. № 1344 та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЄЗ**.
Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СЛАВУТИЧ» (англ. Special economic zone «Slavutich») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в межах міста Славутич Чернігівської області України (адміністративно місто підпорядковане Київській області).

СЄЗ утворена до 01.01.2020 р. з метою залучення інвестицій для створення нових робочих місць у місті Славутич, збільшення обсягів виробництва товарів, робіт і послуг, впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання та розвитку інфраструктури регіону.

Територія **СЄЗ** площею 2 тис. га. була розміщена неподалік кордонів з Республікою Білорусь в 10 км від річки Дніпро. На півдні від **СЄЗ** в межах 200 км знаходиться місто Київ, на південному заході в 50 км – місто Чернігів, на північному сході в 300 км – кордон Російської Федерації. Розвинена мережа автомобільних доріг та залізниць з'єднує **СЄЗ** з великими містами України, Білорусії та Росії. Річка Дніпро забезпечує транспортне сполучення з Чорним морем. Основна мінерально-сировинна база регіону – корисні копалини торфу, глини, цегляно-черепичні запаси, скляні та кварцові піски.

Функціонує **СЄЗ** з 30.06.1998 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Славутицьку міську раду та її виконавчий комітет, а також орган господарського розвитку і управління **СЄЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності **СЄЗ** – целюлозно-паперова промисловість, виробництво електронного устаткування, виробництво гумових та пластмасових виробів, обробка металу, будівельна та легка промисловість. Статус резидентів **СЄЗ** отримали такі суб'єкти господарювання як ТОВ «Відродження Полісся», ЗАТ «Перспектива», ТФВ «Влад», ТОВ «Віта-

ва», ТОВ «Кронпак» та інші. Продукція підприємств **СЄЗ** – деревообробні, будівельні, пакувальні матеріали, канцелярські та поліграфічні товари, текстильні вироби, декоративний посуд.

Протягом функціонування **СЄЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість на період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на п'ять років, при здійсненні операцій з ввезення на територію **СЄЗ** матеріалів, сировини, устаткування, обладнання, комплектуючих до них, транспортних засобів визначених за переліком КМУ (крім піддакцизних товарів); звільнення на три роки від оподаткування прибутку підприємств, отриманого від реалізації інвестиційних проектів на території **СЄЗ**; звільнення від сплати збору на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття; звільнення від сплати збору до Державного інноваційного фонду України; звільнення від сплати земельного податку в перші три роки реалізації на території **СЄЗ** інвестиційних проектів; відміна ліцензування та квотування імпортно-експортних операцій, пов'язаних з реалізацією інвестиційних проектів здійснюваних підприємствами **СЄЗ**; звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, яка надходить на користь суб'єктів **СЄЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЄЗ** прийнято Закон України «Про спеціальну економічну зону «Славутич» від 3 червня 1999 р. № 721-XIV та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЄЗ**.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ» (англ. Special economic zone of tourist and recreational type «Kurortopolis Turskavets») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в межах міста Трускавець Львівської області України.

СЄЗ створена терміном на 20 років з метою стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності, спрямованої на збереження та ефективне використання природних лікувальних ресурсів курорту Трускавець, прискорення економічних реформ у

лікувально-оздоровчій галузі та туризмі.

Територія **СЄЗ** площею 774 га. була розміщена у долині Східних Карпат на висоті 350 м над рівнем моря в 100 кілометрах на південь від Львова та в 90 кілометрах від західного кордону з Республікою Польща. Основна мінерально-сировинна база регіону – унікальні родовища мінеральних вод та поклади «гірського воску» – озокериту.

Функціонує **СЄЗ** з 01.01.2000 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Трускавецьку міську раду та її виконавчий комітет, орган господарського розвитку та управління **СЄЗ**. Пріоритетні види економічної діяльності **СЄЗ** – надання ліку-

Санаторій Трускавець «Рубін»

вально-оздоровчих, туристичних, готельно-ресторанних послуг, виробництво мінеральних вод, виготовлення молочної продукції, приладів обліку води, санітарно-гігієнічних виробів, здійснення наукових досліджень у галузі охорони здоров'я. Статус резидентів **СЕЗ** отримали такі підприємства як ТОВ «Аква Еко», МПП «Такт», ТОВ «Чемпіон», ЗАТ «Трускавецькурорт», ТОВ «Трускавецьінвест», ТОВ «Санаторій «Карпати» та інші.

СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЯВОРІВ»

(англ. Special Economic Zone «Yavoriv») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в межах Яворівського району Львівської області України, за винятком територій військового полігону та військових частин.

СЕЗ утворена до 01.01.2020 р. з метою залучення інвестицій для створення нових робочих місць, перепрофілювання вільних виробничих потужностей, збільшення обсягів виробництва високоякісної конкурентоспроможної продукції та вирішення екологічних проблем у Яворівському районі.

Площа **СЕЗ** – 116 тис. га. Територія зони сполучена з розвиненою мережею автомобільних шляхів та залізниць міжнародного значення, розташована в межах Яворівського району Львівської області і межує на заході з кордоном Республіки Польща. Основна мінерально-сировинна база регіону – значні запаси нафти, газу, сірки, керамзитових глин, піску, вапняків, деревини. В межах **СЕЗ** в районі пункту пропуску через Державний кордон України «Краковець» був створений автопорт «Краковець».

Функціонує **СЕЗ** з 17.02.1999 р. Обов'язки управління зоною були покладені на Яворівську районну раду та Яворівську районну державну адміністрацію. Пріоритетні види економічної діяльності **СЕЗ** – видобуток вуглеводів, харчова, легка, деревообробна та паперова промисловість, виробництво машин та устаткування, будівництво

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: звільнення від сплати земельного податку протягом визначеного в інвестиційному проекті періоду освоєння земельної ділянки (планування території, будівництво об'єктів інфраструктури); звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість при здійсненні операцій з ввезення на територію **СЕЗ** лікарських засобів згідно переліку КМУ, устаткування, обладнання, комплектуючих виробів до них, програмного забезпечення, об'єктів інтелектуальної власності (крім підакцизних товарів); звільнення на три роки від оподаткування прибутку підприємств, отриманого на території **СЕЗ**; звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, яка надходить на користь суб'єктів **СЕЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЕЗ** прийнято ЗУ «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс Трускавець» від 18 березня 1999 р. № 514-XIV та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЕЗ**.

Медвідь Ю.О.

та надання транспортно-логістичних послуг. Статус резидентів **СЕЗ** отримали такі підприємства як ЗАТ «Автопорт-Краковець-Глонік», ДП «Вікнабуд» ТОВ НПВП «Калина», Спільне українсько-польське підприємство «Термобуд», ДП «Дельфін», українсько-датське підприємство «Йоха Україна», українсько-польське підприємство «Яц-Бол», українсько-іспанське підприємство «Єврошпон» та інші. Продукція компаній **СЕЗ** – пінополістирильні плити, шпон, меблі, металопластикові та дерев'яні вікна, двері, різноманітні вироби з дерева, текстильні вироби.

Протягом функціонування **СЕЗ** на її території діяли різноманітні податкові, митні та фінансові пільги: звільнення від сплати ввізного мита на період реалізації інвестиційних проектів, але не більше ніж на 5 років, при здійсненні операцій з ввезення на територію **СЕЗ** (крім території автопорту «Краковець») устаткування, обладнання та комплектуючих деталей до них (крім підакцизних товарів); звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з ввезення на територію **СЕЗ** устаткування, обладнання та комплектуючих деталей до них (крім підакцизних товарів); звільнення на п'ять років від оподаткування прибутку підприємств, отриманого на території **СЕЗ** від реалізації інвестиційних проектів; звільнення від сплати збору на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття; звільнення від сплати збору до Державного інноваційного фонду; звільнення від сплати земельного податку в перші три роки реалізації інвестиційного проекту; відміна ліцензу-

вання та квотування імпорту та експорту товарів, вироблених на території **СЄЗ**.

З метою регулювання діяльності **СЄЗ** прийнято Закон України «Про спеціальну економічну зону «Яворів» від 15.01.1999 р. № 402-XIV та інші нормативні акти. У 2005 р. законодавством України

було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму функціонування **СЄЗ**.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНА МИТНА СТАТИСТИКА – система збирання, опрацювання, аналізу, поширення, збереження, захисту та використання статистичної інформації, що відображає діяльність органів доходів і зборів при здійсненні ними державної митної справи. Складовими частинами **С.м.с.** є: статистика декларування, яка містить відомості про переміщені через митний кордон України товари, транспортні засоби, предмети, що підлягають декларуванню органам доходів і зборів, та мету їх переміщення; статистика справляння податків і зборів, яка містить відомості про суми нарахованих та сплачених податків і зборів при переміщенні через митний кордон України товарів, транспортних засобів, предметів; статистика з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, яка містить відомості про виявлені органами доходів і зборів порушення митних правил, результати розгляду справ про порушення митних правил судовими органами, вилучені орга-

нами доходів і зборів товари, транспортні засоби, предмети, про результати взаємодії з правоохоронними органами тощо; статистика пасажиропотоків, яка містить відомості про кількість фізичних осіб, що перетинають митний кордон України; статистика міжнародних перевезень, яка містить відомості про переміщення через митний кордон України окремих видів транспортних засобів, що використовуються для перевезень товарів, транспортних засобів, предметів, громадян; інші види **С.м.с.**, які містять відомості з кадрових питань, з питань боротьби з правопорушеннями в митних органах, з адміністративно-господарських питань та інші відомості.

С.м.с. ведеться центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, з метою забезпечення завдань, покладених на органи доходів і зборів відповідно до законодавства.

Арзянцева Д.А.

СПЕЦІАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ. Стосовно посадових осіб органів доходів і зборів проводиться **С.п.**, у тому числі щодо відомостей, поданих особисто.

Організація проведення **С.п.** покладається на керівника (заступника керівника) відповідного органу державної влади (державного органу), на зайняття посади в якому претендує кандидат, крім випадків, встановлених законом. Для забезпечення організації проведення **С.п.** керівник органу державної влади (державного органу) чи органу місцевого самоврядування може визначити відповідальні структурні підрозділи.

С.п. підлягають відомості щодо: притягнення особи до кримінальної відповідальності, у тому числі за корупційні правопорушення, наявності судимості, її зняття, погашення; факту, чи є особа піддана або піддавалася раніше адміністративним стягненням за корупційні правопорушення; достовірності відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік; наявності в особи корпоративних прав; стану здоров'я, освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання, підвищення кваліфікації; інших відомостей, вимога щодо подання яких встановлена законом.

С.п. проводиться за письмовою згодою кандидата (встановленої форми), яка подається разом із заявою про призначення, а в разі конкурсного добору така згода подається протягом трьох днів

із дати одержання кандидатом повідомлення про результати конкурсу. У разі ненадання кандидатом згоди **С.п.** стосовно нього не проводиться і питання щодо його призначення або підготовки подання для призначення на відповідну посаду не розглядається.

Кандидат, стосовно якого **С.п.** вже проводилася, при призначенні, переведенні на посаду до іншого органу державної влади (державного органу), органу місцевого самоврядування письмово повідомляє про це відповідний орган разом із поданням заяви про призначення. Зазначений орган не пізніше наступного робочого дня після одержання повідомлення від кандидата надсилає за останнім місцем його роботи (служби), де проводилася **С.п.**, запит про надання копії довідки про результати **С.п.**, після отримання якої розглядається питання про призначення на посаду. Копія довідки про результати **С.п.** надається відповідним органом державної влади (державним органом), органом місцевого самоврядування протягом п'яти робочих днів з дня одержання запиту.

С.п. проводиться у строк, що не перевищує п'ятнадцяти календарних днів з дня надання згоди на проведення спеціальної перевірки. **С.п.** проводиться: 1) МВС України – щодо відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності, наявності судимості, її зняття, погашення, про застосування до кандидата адміністративних стягнень за корупційні правопорушення; 2) Міністерством юстиції України – щодо наявності у Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили коруп-

ційні правопорушення, відомостей про кандидата; 3) Міністерством доходів і зборів України – щодо достовірності відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік; 4) Міністерством охорони здоров'я України, відповідним органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації – щодо відомостей про стан здоров'я кандидата; 5) Міністерством освіти і науки України, відповідним органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, структурним підрозділом обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації – щодо освіти, наявності у кандидата наукового ступеня, вченого звання. До проведення **С.п.** інших відомостей, вимога щодо подання яких установлена законом, можуть залучатися спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, а в разі потреби – інші центральні органи виконавчої влади.

Відповідний орган державної влади (державний орган) чи орган місцевого самоврядування не пізніше наступного робочого дня після одержання згоди кандидата надсилає до вищезазначених органів (підрозділів), або до їх територіальних органів чи підрозділів (за наявності) запит про проведення **С.п.**, підготовлений кадровою службою (іншим підрозділом) цього органу. Запит підписується керівником відповідного органу державної влади (державного органу), а в разі його відсутності – особою, яка виконує його обов'язки, або заступником керівника цього органу відповідно до розподілу функціональних обов'язків. Запит про проведення **С.п.** відомостей щодо кандидатів на зайняття посад державних службовців, призначення на які здійснюється Президентом України або КМУ, надсилається не пізніше наступного робочого дня після одержання згоди кандидата відповідно Главою Адміністрації Президента України, керівником Секретаріату КМУ (їх заступниками або іншою визначеною ними посадовою особою) через Національне агентство України з питань державної служби.

До запиту додаються копії: письмової згоди кандидата на проведення **С.п.**; автобіографії; паспорта; документів про освіту, вчені звання, наукові ступені; декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік; медичної довідки про стан здоров'я; військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних); довідки про допуск до державної таємниці (у разі наявності); інших документів, у яких містяться відомості, вимога щодо подання яких установлена законом.

Обмін під час проведення **С.п.** відомостями між органами (підрозділами), які проводять **С.п.**, здійснюється у порядку, встановленому законодавством. Особливості взаємодії органів держав-

ної влади (державних органів) та органів (підрозділів), які проводять **С.п.**, під час проведення **С.п.** щодо осіб, які претендують на зайняття посад, перебування на яких становить державну таємницю, визначаються спільними нормативно-правовими актами заінтересованих органів державної влади (державних органів).

Інформація про результати **С.п.** та наявність даних, які перешкоджають зайняттю кандидатом посади, підписана керівником органу (підрозділу), що проводив **С.п.**, а в разі його відсутності – особою, яка виконує його обов'язки, або заступником керівника цього органу (підрозділу) відповідно до розподілу функціональних обов'язків, подається відповідному органу, який надіслав запит (за винятком випадків, передбачених абзацом другим цього пункту), не пізніше семи днів із дати надходження запиту.

Інформація про результати **С.п.** відомостей щодо кандидатів, призначення яких здійснюється Президентом України або КМУ, підписана керівником органу (підрозділу), що проводив **С.п.**, а в разі його відсутності – особою, яка виконує його обов'язки, або заступником керівника цього органу (підрозділу) відповідно до розподілу функціональних обов'язків, не пізніше семи днів із дати надходження запиту подається до Національного агентства України з питань державної служби, яке у триденний строк із дня одержання такої інформації здійснює її узагальнення та надсилає відповідно до Адміністрації Президента України або Секретаріату КМУ. Кадрова служба (інший підрозділ) органу, який надіслав запит, готує довідку про результати **С.п.** за встановленою формою, яка підписується її керівником. Довідка про результати проведення **С.п.** відомостей щодо кандидатів, готується відповідним структурним підрозділом Адміністрації Президента України або Секретаріату КМУ на підставі інформації, поданої Національним агентством України з питань державної служби.

Довідка про результати **С.п.** або копія довідки про результати раніше проведеної **С.п.** додається до документів, поданих кандидатом, або до особової справи, якщо прийнято рішення про його призначення на посаду.

У разі встановлення за результатами **С.п.** факту розбіжностей у поданих кандидатом автобіографії та/або декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік посадовою особою (органом), яка (який) проводить **С.п.**, надається можливість кандидату протягом п'яти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом та/або виправити розбіжності.

У разі встановлення за результатами **С.п.** відомостей про кандидата, які не відповідають встановленим законодавством вимогам для зайняття посади, посадова особа (орган), яка (який) здійснює призначення (обрання) на цю посаду,

відмовляє кандидату у призначенні (обранні) на посаду. У разі встановлення за результатами **С.п.** та розгляду вищезазначених пояснень кандидата факту подання ним підроблених документів або неправдивих відомостей посадова особа (орган), яка (який) здійснює призначення (обрання) на посаду, повідомляє протягом трьох робочих днів про виявлений факт правоохоронні органи та відмовляє кандидату у призначенні (обранні) на посаду.

Кандидат, щодо якого проведена **С.п.**, має право на ознайомлення з довідкою про її результати.

СПЕЦІАЛЬНА ПІВНІЧНОКРИМСЬКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СИВАШ» (англ. Special North Crimean experimental economic zone «Siwash») – економічна зона з спеціальними пільговими митними, податковими та іншими спрощеними умовами здійснення економічної діяльності в межах міста Красноперекіпськ, міста Армянськ та Красноперекіпського району Автономної Республіки Крим України.

СПЕЕЗ утворена терміном на 5 років та функціонує з 1995 по 2000 рр. з метою експериментального відпрацювання на практиці сучасних економічних механізмів та методів господарювання, впровадження передових вітчизняних і зарубіжних науково-технологічних розробок та винаходів, розвитку експортного потенціалу на основі ефективного комплексного використання сировинних, промислових та сільськогосподарських можливостей регіону, підготовки кадрового потенціалу, який відповідає вимогам організації високотехнологічного виробництва конкурентоспроможної продукції в умовах переходу до ринкової економіки, розв'язання проблеми зайнятості населення та інших соціальних проблем на території **СПЕЕЗ**, створення та розвитку виробничої і невиробничої інфраструктури. Із закінченням 5-річного терміну функціонування **СПЕЕЗ** «Сиваш» у 2000 р. була перетворена на територію пріоритетного розвитку з періодом діяльності 30 років.

Територія **СПЕЕЗ** площею 141 тис. га була розміщена в північній частині Кримського півострова

Виробничі потужності

ВАТ «Кримський содовий завод» - суб'єкта спеціальної економічної зони «Сиваш»

У разі незгоди кандидата з результатами перевірки він може подати свої зауваження у письмовій формі стосовно її результатів до відповідного органу. Рішення про відмову кандидату у призначенні (обранні) на посаду можуть бути оскаржені до суду.

Органи (підрозділи), які проводили **С.п.**, у разі надходження від кандидата зауважень стосовно її результатів надають йому письмову відповідь протягом десяти днів з дати надходження зауважень.

Корнійчук О.О.

на Перекопському перешийку в 121 км від Сімферополя. Через район проходять Північнокримський канал, автомобільні та залізничні магістралі Сімферополь-Херсон, Джанкой-Херсон. Основна мінерально-сировинна база регіону – значні запаси мінеральних солей (хлористий магній, натрій, калій, бром), гіпсу, лікувальних грязей, мінеральних вод. Обов'язки управління зоною були покладені на адміністрацію **СПЕЕЗ** у формі державної компанії.

Пріоритетні види економічної діяльності зони – добувна, хімічна, харчова промисловість, виробництво будівельних матеріалів, виробництво та переробка продукції сільського господарства, виробництво газованої води, утилізація промислових відходів та переробка сировини, надання лікувально-оздоровчих послуг. Статус суб'єктів **СПЕЕЗ** отримали такі підприємства як ДАК «Титан», ВАТ «Сивашський анілінофарбовий завод», ВАТ «Кримський содовий завод», ПП «Рисхолдинг» та інші. Продукція підприємств **СПЕЕЗ** – технічна кальцинована сода, добрива та азотні сполуки, сполуки титану, сірчана кислота, хлорне залізо для очищення стічних вод, вироби з пластмаси, продукти харчування.

За період існування **СПЕЕЗ** в її межах діяли спеціальні пільгові режими оподаткування та економічного регулювання. На початковому етапі для платників податків зареєстрованих у **СПЕЕЗ** були встановлені наступні пільгові умови економічної діяльності: сплата податку на прибуток та податку на додану вартість на продукцію власного виробництва у розмірі 50 % основних ставок; звільнення від сплати ввізного мита, податку на додану вартість та акцизного збору при імпорті товарів, робіт та послуг; не застосовувалося квотування та ліцензування до товарів, які експортуються за межі **СПЕЕЗ**; діяв режим звільнення від обов'язкового продажу іноземної валюти, яка надходить на користь суб'єктів **СПЕЕЗ**.

У 2005 р. законодавством України на території пріоритетного розвитку було припинено на невизначений термін пільгові податкові, митні, інвестиційні, інші спрощені умови здійснення господарської діяльності та гарантії стабільності встановленого правового режиму.

Медвідь Ю.О.

СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВА ЗАПОЗИЧЕННЯ (від англ. Special Drawing Rights (SDR) – спеціальні права запозичення) – міжнародний платіжний та резервний засіб, що виконує функцію світових грошей. Існує із 1 січня 1970 р. виключно у безготівковій формі та має обмежену сферу застосування. Емітується Міжнародним валютним фондом шляхом запису на спеціальних рахунках відповідно до квот країн-учасниць та призначений для регулювання сальдо платіжного балансу окремих країн, поповнення їх офіційних резервів, здійснення розрахунків із МВФ та співставлення вартості національних валют, виступає засобом страхування від валютних коливань. Держави-члени МВФ зобов'язані приймати **С.п.з.** та обмінювати на конвертовану валюту.

Курс **С.п.з.** спочатку визначався на основі золотого паритету долара – 35 доларів США за унцію золота, із 1974 р. курс **С.п.з.** визначався на основі

середньозваженого курсу 16 валют країн, зовнішня торгівля яких складала не менше 1% від світової торгівлі. Із 1981 р. курс СПЗ визначався на основі «кошика» курсів 5 провідних світових валют – долара США, марки ФРГ, японської єни, французького франка та англійського фунта стерлінгів, частка яких у корзині складала, відповідно, 42%, 19%, 15%, 12% та 12%. З 2001 р. курс **С.п.з.** визначається щоденно на основі «кошика» курсів провідних світових валют – долара США, євро, японської єни та англійського фунта стерлінгів. Питома вага валют у «кошику» коригується кожних п'ять років та залежить від частки країни у зовнішній торгівлі, а частка долара – залежно від його обсягів у міжнародних розрахунках.

Міжнародний код позначення **С.п.з.**, відповідно до стандарту ISO 4217, – XDR.

Мазаракі А.А.

СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ (англ. Commonwealth of Dominica) – див. ОФШОРНА ЗОНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ.

СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ – регіональна міжнародна організація, утворена 8 грудня 1991 р. керівниками Республіки Білорусь, Російської Федерації та України, які підписали Угоду про її створення. 21 грудня 1991 р. в Алма-Аті глави одинадцяти суверенних держав підписали Протокол до цієї Угоди, у якому підкреслили, що Азербайджанська Республіка, Республіка Вірменія, Республіка Білорусь, Республіка Казахстан, Киргизька Республіка, Республіка Молдова, Російська Федерація, Республіка Таджикистан, Туркменістан, Республіка Узбекистан та Україна на рівноправних засадах утворюють **СНД**. Грузія стала членом **СНД** у 1993 р., а 18 серпня 2009 р. офіційно вийшла з **СНД**. 26 серпня 2005 р. Туркменістан заявив про те, що буде брати участь в **СНД** у якості «асоційовано-го члена».

22 січня 1993 р. був прийнятий Статут **СНД**. Україна не підписала його, і відтак, де-юре не є державою-членом **СНД**, а має статус держави-засновниці та держави-учасниці **СНД**. **СНД** функціонує на засадах суверенної рівності всіх її учасників, які є самостійними та рівноправними суб'єктами міжнародного права. **СНД** не має наднаціональних повноважень. Взаємодія в рамках **СНД** здійснюється через її координаційні інститути, вищими з яких є: Рада глав держав (1 засідання на рік), Рада глав урядів (2 засідання на рік), Рада міністрів закордонних справ (2 засідання на рік), Економічна рада (4 засідання на рік). Ці органи функціонують згідно з Правилами процедури, решта органів – відповідно до положень про них. Виконавчий комітет здійснює функції секретаріату, його штаб-квартира **СНД** дислокується в м. Мінськ, існує відділення Виконкому в м. Москва. Функціонують також Рада постійних повноважних представників держав-учасниць Співдружності при статутних та інших органах Співдружності (1 засідання на місяць), Комісія з економічних питань при Економічній раді (1 засідання на місяць), органи галузевої співпраці (понад 60), діяльність яких охоплює всі напрями багатосторонньої співпраці: Міждержавний статистичний комітет, Економічний Суд, Міждержавний банк, Антитерористичний центр, Бюро координації боротьби з організованою злочинністю тощо.

Головування в **СНД** (в усіх вищих органах, Раді постійних представників та Комісії з економічних питань) здійснюється однією з держав-учасниць упродовж року за принципом ротації, у галузевих органах – згідно з положеннями про них. Єдиний бюджет органів **СНД** фінансується за рахунок пайових внесків держав-учасниць. Посадовими осо-

бами Виконкому є представники держав-учасниць за квотами, що відповідають внескам держав-учасниць до єдиного бюджету. Голову Виконкому – Виконавчого секретаря СНД призначає Рада глав держав. На сьогодні в рамках СНД склалася модель різноформатного і різнорівневого співробітництва, яка передбачає гнучкість та вибірковість участі у ньому держав-учасниць. Це дозволяє кожній з країн брати участь у тих сферах співробітництва та на тому рівні, які відповідають її національним інтересам.

ВРУ ратифікувала угоду про утворення СНД 10 грудня 1991 р. із застереженнями, викладеними в її Заяві від 20 грудня 1991 р. Згідно із Заявою, зокрема, «Україна заперечує перетворення співдружності незалежних держав на наддержавне утворення із своїми органами влади і управління», «...заперечує надання співдружності незалежних держав статусу суб'єкта міжнародного права», «координаційні інститути в рамках співдружності не можуть мати владний характер, а їхні рішення є рекомендаційними».

Україна не бере участі у військово-політичних угодах, спрямованих на створення оборонного союзу в межах СНД, а відтак – не є стороною Договору про колективну безпеку (ОДКБ), не бере участі й у Колективних силах СНД для підтримання миру й згідно ООН чи ОБСЄ. Де-юре Україна не є членом Міжпарламентської Асамблеї (МПА) держав-учасниць СНД, хоча делегації ВРУ беруть участь у засіданнях МПА активну участь. Загалом, Україна утримується від будь-яких дій в рамках СНД, якщо це не відповідає курсу нашої держави на інтеграцію до європейського політичного, економічного

СПРИЯННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН – діяльність посадових осіб органу доходів і зборів щодо створення відповідних умов для захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів, які містять об'єкти інтелектуальної власності через митний кордон України товарів, шляхом застосування відповідних адміністративно-правових заходів.

Питання С. під час переміщення товарів через митний кордон України урегульовані Розділом XIV «Сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України» МКУ. С., вжиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності є призначенням та одним із основних завдань органів доходів і зборів України.

До адміністративно-правових заходів, які можуть бути застосовані посадовими особами органу доходів і зборів для запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної

та правового простору. Водночас, у питаннях багатостороннього співробітництва з державами-учасницями СНД, які відповідають національним інтересам України і органічно поєднуються з курсом України на європейську інтеграцію, позиція нашої держави є досить активною.

Останнім часом Україна бере участь у всіх засіданнях керівних органів СНД на максимально високому рівні, приєдналася до Правил процедури вищих органів СНД та Положення про Національного координатора, призначила Національного координатора, поновила участь у Місії спостерігачів від СНД на виборах і референдумах, приєднується до окремих органів галузевого співробітництва і переглядає застереження до низки документів СНД.

Протягом 2011 р. в рамках СНД Україною підписано 15 міждержавних та 36 міжурядових документів, серед основних – Договір про зону вільної торгівлі; Програма інноваційного співробітництва до 2020 р.; Рамкова програма у сфері використання атомної енергії до 2020 р. «Співробітництво Атом-СНД»; Рішення щодо створення Ради зі співробітництва у сфері фундаментальної науки; Заходи з проведення у 2011 р. Року підвищення продовольчої безпеки; Програма співробітництва у протидії незаконній міграції на 2012-2014 р.; Концепція співробітництва у сфері культури та інші. Україна брала активну участь у підготовці нового Договору про зону вільної торгівлі в рамках СНД, який був підписаний 18 жовтня 2011 р. у ході засідання Ради глав урядів СНД. Основні його положення регулюють умови торгівлі України з державами СНД, у тому числі, й з членами Митного союзу.

Барановський О.І.

власності можна віднести: внесення об'єкту інтелектуальної власності в митний реєстр; ведення митного реєстру; проведення митного контролю товарів, які містять об'єкти інтелектуальної власності; призупинення митного оформлення; поміщення товарів на склад органу доходів і зборів; відбір проб і зразків товарів, щодо яких прийнято рішення про призупинення митного оформлення; знищення товару; здійснення провадження про порушення митних правил та ін.

У зв'язку із чим, доцільно говорити, що поряд із загальним порядком переміщення товарів через митний кордон України, існує й особливий, який має суттєві відмінності і зумовлений об'єктивною необхідністю застосування спеціальних заходів у випадках переміщення через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності. Таким чином, органи доходів і зборів лише створюють відповідні умови для захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України шляхом використання та застосування відповідних заходів.

Білак Н.І.

СРІБЛЯНИК (СРІБНИК) – давньоруські срібні монети, які карбувалися у X-XI ст. Назву **С.** ввели нумізмати в XIX ст., використавши термін Іпатієвського літопису, хоча із того тексту незрозуміло про які саме монети йшла мова.

Карбування власних монет було викликане, з одного боку, браком срібних монет, що пояснюється скороченням обсягів надходження арабських дирхемів, з іншого – намаганням київських князів зміцнити міжнародний авторитет Київської Русі шляхом карбування власної монети. У процесі виробництва **С.** використовувалося срібло арабських монет. Під час карбування **С.** кружки монет не вирізувалися із пластин, а були литими. Припускають, що штемпелі були із бронзи і мали вигляд щипців. Монетні штемпелі були нестійкі та швидко потребували заміни. Копіювання проводилося часто і не дуже вміло, що невпізнанно спотворювало надписи. Над кожним із типів монет X-XI ст. працював провідний майстер і декілька помічників та учнів. **С.**, які поступалися за кількістю та якістю металу перед арабськими монетами, не відігравали помітної ролі у грошовому обігу Київської Русі.

С. карбували в Києві за князів Володимира Святославича (980-1015), Святополка Володимировича (1015-16 рр., 1018-19 рр.) та Ярослава Мудрого (під час правління у Новгороді до 1015 р. та в Києві – 1019-54 рр.). Окрему групу становлять монети тмутараканського князя Олега-Михайла, які випускалися бл. 1070 р.

С. Володимира Святославича. Монети з іменем Володимира поділяються на чотири типи. На лицьовій стороні монет I типу зображений сидячий на троні князь в шапці, яка прикрашена підвісками і увінчана хрестом; в правій руці у нього хрест на довгому деревці, над лівим плечем княжий знак у вигляді тризуба. Навколо зображення є круговий напис (читається справа наліво): **ВЛАДИМИР НА СТОЛЕ**. Вершини букв звернені до центру монети. По краям монети обідок з бусинок. Другий варіант цього типу має напис на лицьовій стороні: **ВЛАДИМИР А СЕ ЕГО СРІБРО**. Монети I типу випускались одночасно з златниками. Із монет цього типу складався Київський скарб 1976 р. На лицьовій стороні **С.** II типу теж розміщено зображення князя. Круг його голови намальовано німб. З'являється також зображення престолу. На звороті зображення Ісуса Христа замінено на княжий знак, тризуб. Одяг кня-

зя прикрашений намистинками і нагадує кольчугу. Написи на обох сторонах такі як і у I типу. Літери на цих монетах важко читаються. Більша частина **С.** I та II типу мають низьку пробу. Цей тип замінив монети I типу і випускався орієнтовно у перші п'ятнадцять років XI ст. Більшість таких **С.** знайдено у Ніжинському скарбі у 1852 р.

С. III типу повторюють зображення II типу на обох сторонах, але відрізняються відсутністю німбу навколо голови, ретельним зображенням престолу і нахилом хреста (на всіх інших монетах він зображений прямо), і майже абсолютною правильністю і повнотою написання легенди. Зустрічаються екземпляри перекарбовані із **С.** II типу. **С.** цього типу теж низькопробні.

С. IV типу відрізняються від попередників правильністю малюнку та ретельністю виконання штемпеля. Зображення повторюють **С.** II і III типів. Всі штемпелі для цього типу виготовлено одним майстром, лише один відомий екземпляр виконаний грубо і незграбно.

Серед монет цього типу є рідкісний екземпляр з унікальним написом: **ВЛАДИМЕРЕ СРІБРО – СЪВАТАГО ВАСИЛА**. Це пов'язано із ім'ям даним при хрещенні Володимирі (Василь). На монетах такого типу зображені два типи головного убору князя: висока руська шапка і низенька шапочка з хрестом на вершині.

С. Святополка Володимировича. Чекан з іменем Святополка пов'язаний із IV типом **С.** Володимира: штемпелі обох типів зроблені одним майстром, що свідчить про безпосередню заміну одного монетного типу іншим, тобто дозволяє датувати монети із іменем Святополка 1015 р.. На лицьовій стороні зображення князя з круговою написом: **«СВЯТОПОЛК НА СТОЛІ [ПРЕСТОЛІ]»**. На зворотному боці: княжий знак у вигляді двозубця, лівий кінець якого завершується хрестом, і напис: **«А СЕ ЙОГО СРІБЛО»**.

На деяких **С.** Святополк іменується своїм християнським ім'ям Петрос або Петор. Невелика чисельність **С.** з іменем Петра пояснюється короткочасністю володіння київським престолом у 1018 р., в результаті захоплення міста за допомогою військ Болеслава Хороброго.

С. Ярослава Мудрого відрізняються від **С.**, які карбували Володимир та Святополк. На **С.** Ярос-

Срібляник Володимира Святославовича

Срібляник Ярослава Мудрого

лава Мудрого на одному боці замість Христа було вміщено зображення св. Георгія (Юрія), на зворотному – родовий знак роду Рюриковичів і напис «ЯРОСЛАВЛЕ СРЕБРО» без слів «на столі» (ймовірно, їх випускали у період князювання Ярослава у Новгороді).

С. Олега Святославича. До іншого типу належать

тмутараканські **С.**, на одному боці яких вміщено зображення архангела Михаїла, на зворотному – напис: «Господи, допоможи Михайлові». Їх відкарбував чернігівський князь Олег, який повертаючись із візантійського полону, захопив Тмутараканське князівство. Михаїло – його християнське ім'я.

Яковенко О.В.

СТАВКА МИТА – розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування. В Україні застосовуються такі види ставок мита:

- адвалорна – у відсотках до бази оподаткування;
- специфічна – у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування;
- комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита.

Ставки мита, крім сезонного та особливих видів мита, встановлюються виключно законами України з питань оподаткування. Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для підприємств, нараховується за ставками, встановленими Митним тарифом України. Ввізне мито є диференційованим щодо товарів, що походять з держав, які спільно з Україною входять до митних союзів або утворюють з нею зони вільної торгівлі. У разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України. До товарів,

СТАВКА МИТА ПІЛЬГОВА – знижений розмір плати, яка підлягає стягненню органами доходів і зборів за конкретний товар, що ввозиться чи вивозиться на (з) митну територію держави та який менший від загальної (повної) ставки. При ввезенні товарів, **С.м.п.** застосовується поряд з преферен-

СТАВКА МИТА ПОВНА – розмір плати, який підлягає стягненню органами доходів і зборів за конкретний товар, що ввозиться чи вивозиться на (з) митну територію держави. При ввезенні товарів **С.м.п.** застосовується поряд з преференційними та пільговими (загальними) ставками мита. Ця

СТАВКА МИТА ПРЕФЕРЕНЦІЙНА – знижений розмір плати, яка підлягає утриманню органами доходів і зборів за конкретний товар, що ввозиться чи вивозиться на (з) митну територію держави. При ввезенні товарів **С.м.п.** застосовується поряд з повними та пільговими (загальними) ставками мита залежно від рівня заохочення імпорту таких товарів. Згідно законодавства України **С.м.п.** засто-

СТАМАТАЄНКО (СТАМАТЕНКО) ЄВСТАФІЙ – наказний гетьман Правобережної України (1677–78 рр.), організатор митної служби Богдана Хмельницького (1654–1656 рр.), український посол у Стамбулі в 1675–1678 рр. Вважався безпринцип-

що походять з України або з держав – членів СОТ, або з держав, з якими Україна уклала двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України, якщо інше не встановлено законом. До решти товарів застосовуються повні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України. Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для громадян, нараховується відповідно до розділу XII МКУ.

Сезонне мито нараховується за ставками, встановленими ЗУ «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції». Особливі види мита нараховуються за ставками, встановленими рішеннями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, відповідно до ЗУ «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну».

Фрадинський О.А.

ційними та повними (загальними) ставками мита залежно від рівня заохочення імпорту цих товарів. **С.м.п.** встановлюються до товарів, що походять з країн або економічних союзів, для яких державою передбачено режим найбільшого сприяння.

Яковенко О.В.

класифікація здійснюється відповідно до рівня заохочення імпорту товарів. **С.м.п.** встановлюються до товарів, що походять з країн щодо яких не діє режим найбільшого сприяння або якщо країну походження товарів не визначено.

Яковенко О.В.

сується до держав, які входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, або в разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами за участю України, а також до товарів та інших предметів, що походять з країн, що розвиваються.

Яковенко О.В.

ним політичним авантюристом. Походив з грецької родини, що проживала на Поділлі. У джерелах відомий під прізвищами Астаматій, Остаматій, Стوماتій, Остаматенко, Стوماتенко, Стамагенко, Стомагаєнко.

В часи гетьманства Б. Хмельницького був призначений міністром (дозорцем) державного (військового) скарбу Гетьманської держави. У справах фінансів гетьман Б.Хмельницький спирався на козацьку старшину і заможне купецтво. Про це свідчать імена людей, які очолювали фінансовий апарат. Наприклад, С. Богдан Хмельницький доручив у 1654 р. збирати прикордонні мита, призначив його «екзактором». Справжнє його прізвище Астаматій, він грек за походженням, мав звання «постельника» при дворі молдавського воеводи Васіле Лупула. С. жив на південному кордоні України, в різних містах, а свої звіти надсилав гетьманові до Чигирини. Хмельницький не випадково доручив йому таку важливу справу. С. був заможною людиною і добре обізнаний з дорученою справою, бо водночас збирачі мита ставали орендарями цих доходів і сплачували державі відразу відповідну суму. Молдавія у той час мала досить розвинену торгівлю. В той час торгівля України розвивалася переважно в південному напрямі з країнами Османської імперії, зокрема з Дунайськими князівствами (Молдавією, Волощиною, Трансільванією). Оскільки греки в Османській імперії керували економічними справами, гетьман довірив цей пост знавцеві

справи греку С., який водночас також мав досвід у торгівлі з Молдавією.

У квітні 1654 р. Б. Хмельницький доручив С. збирати митний податок – індукту з російських товарів, що завозилися в Україну. Під його керівництвом діяла ціла група урядовців, а зібране ними мито передавалося до скарбу Війська Запорозького. С. активно співпрацював з Виговським, який у той час служив генеральним військовим писарем, зокрема постійно повідомляв його про міжнародні та прикордонні новини. За дорученням гетьмана Дорошенка С. виконував обов'язки українського посла в Стамбулі. Після переходу Дорошенка на бік росіян С. запропонував турецькому султану Мехмеду IV проголосити гетьманом Правобережної України Юрія Хмельницького (1677 р.). У першій половині 1678 р. очолював дипломатичну місію Юрія Хмельницького у Стамбулі. Брав участь у другому Чигиринському поході (1678 р.) турецьких військ (російсько-турецька війна 1676–1681 рр.). Відвоювавши у Польщі Немирів, Бар і Меджибіж, відмовився визнавати зверхність султана. У жовтні 1678 р. С. було страчено за наказом Юрія Хмельницького.

Крисоватий А.І.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

– система управління, яка реалізувалась ДМСУ і полягала у формулюванні стратегічних і тактичних цілей та пріоритетів діяльності митної служби України щодо реалізації державної політики у сфері державної митної справи задля задоволення запитів клієнтів (суб'єктів ЗЕД та громадян, які перетинають митний кордон та громадян України, які сплачуючи податки державі, є замовниками послуг щодо виконання економіко-регулятивних і захисних функцій митною службою України) на основі партнерства і довіри громадянської та визначення шляхів, форм, методів і принципів їх досягнення.

У систему управління митною службою України поступово імплементувались методи С.у. Держмитслужбою України реалізувалось стратегічне планування як перший етап, в результаті чого здійснювались такі відносно нові управлінські дії, як:

1) формування місії та цілей митної служби України. Так, у 2010 р. ДМСУ розпочала процес реформування управління митною службою України в рамках схваленої Колегією ДМСУ Концепції реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей», розрахованої на 2010–2015 рр. У цьому документі чітко була визначена місія митної служби України, яка полягала у забезпеченні сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, гарантуванні безпеки зовнішньої торгівлі та суспільства, захисті митних інтересів України.

Майбутню модель діяльності митної служби було окреслено в Концепції модернізації діяль-

ності митної служби України. Концепція визначала основні стратегічні напрями реформування: удосконалення нормативно-правової бази з усіх напрямів діяльності митної служби України; створення ефективного механізму управління діяльністю митної служби України; спрощення та ефективність митних процедур і технологій контролю на кордоні та всередині держави; удосконалення митної інфраструктури з такими складовими: дієвої механізми сприяння ЗЕД; ефективна система протидії контрабанді та порушенням митних правил; ефективна система роботи з персоналом митної служби; надійна ефективна система інформаційно-телекомунікаційного забезпечення всіх напрямів діяльності митної служби; розвинена система наукових досліджень.

Цілі реформування митної служби України були визначені у Концепції реформування діяльності митної служби України «Обличчям до людей»: повне дотримання правових норм в митній справі; мінімальний адміністративний тягар на законослухняних суб'єктів; прозоре прийняття рішень в державній митній справі; однаковість вимог та ставлень до всіх споживачів адміністративних послуг; дієвий захист суспільства від нечесної та нелегальної торгівлі, загроз здоров'ю та моралі громадян, ризиків тероризму, в співпраці з іншими державними органами; добросовісність прийняття рішень в митній справі; мінімальні фінансові та часові витрати на проходження митних процедур. Ключовою умовою досягнення цілей митної служби України була підтримка балансу між митним контролем та сприянню бізнесу.

2) стратегічний аналіз інституційного середовища митної служби України. Основними елементами інституційного середовища митної служби України були: громадські та суб'єкти ЗЕД, яким надавались послуги митними органами; інші суб'єкти господарської діяльності, передбачені законами України; види, обсяги та напрями товарних потоків в зоні діяльності митного органу, розподіл їх за часом, місцем, видом транспорту; наявність учасників ЗЕД, які порушували митне законодавство та їх спільників; контрабандистів та їх спільників; певних кримінальних структур та їх спільників, які намагались негативно вплинути на митні органи; відомості про їх прагнення, плани, задуми, час, місце, стратегії і тактику здійснення злочинів та порушень митних правил; ресурси митної служби України та можливості їх використання щодо виконання покладених на неї функцій і завдань; загальнодержавні заходи забезпечення економічної безпеки та захисту економічних інтересів України; наявність в зоні діяльності митних органів інших правоохоронних органів, відомств і організацій по боротьбі з контрабандою та митними правопорушеннями, можливості їх залучення для вирішення задач митних органів; середовище, в якому здійснювалась державна митна справа.

3) проведення самооцінки діяльності митної служби України. У межах запровадження Рамкових стандартів ВМО ДМСУ проводила оцінку відповідності власних інституційних спроможностей положенням даного міжнародного акта. Після проведення оцінювання власних інституційних спроможностей ДМСУ подавала довідкову інформацію про її результати до ВМО та Представництва України при ЄС. Європейська комісія ЄС включила Україну до переліку країн – членів ВМО і мала намір надати їй сприяння в розробці та реалізації національного плану дій з розвитку інституційних спроможностей для забезпечення імплементації Рамкових стандартів ВМО.

4) аналіз альтернатив та вибір стратегії. ВМО розроблена концепція розвитку митних систем, згідно якої митні адміністрації при виборі стратегії свого розвитку повинні враховувати Рамкові стандарти щодо забезпечення безпеки та спрощення торгівлі. Також на вибір стратегії суттєво впливали

інтеграційні прагнення України, а саме Порядок денний асоціації Україна – ЄС (як практичний інструмент підготовки до реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС до моменту набуття нею чинності). ДМСУ було вироблено Стратегію розвитку митної служби України на 2010-2015 р.

5) управління реалізацією стратегії. Впровадження стратегії розвитку митної служби України значною мірою стосувалось здійснення функціональних стратегій (кадрових, маркетингових, інформаційних, інформаційних тощо), що знаходило вираз у зміні систем, структур і процесів управління, які забезпечують та окреслюють певні дії, що сприяють досягненню встановлених цілей. Для ефективного впровадження стратегії митної служби України необхідно було визначити питання організаційного, соціально-психологічного, фінансово-економічного та інформаційно-аналітичного забезпечення.

6) оцінювання стратегії та її коригування. Для забезпечення узгодженості цілей функціонування митних органів, а також оцінки їх досягнення можна було застосовувати збалансовану систему показників, яка передбачала встановлення стратегічних цілей митних органів відповідно до прийнятої Стратегії розвитку митної служби України на відповідний період. У ході модернізації митної служби України можна виділити три важливі зміни – компоненти: власне стратегії розвитку митної служби України, що могло бути пов'язано із зміною чинного законодавства; компетентності митних органів, що включало структуру, ресурси та навички, управлінський потенціал митної служби України; поведінку особового складу, що включало розподіл, ставлення до змін, норми групової поведінки, системи цінностей. Послідовність цих дій істотно впливало на опір змінам. Якщо їх впровадження йде в послідовності «стратегія – організація змін – зміна поведінки», опір буде максимальним. За такою послідовністю опір буде значимим протягом всього циклу впровадження стратегії з урахуванням наростання перешкод на етапах організаційних і поведінських змін (комбінований опір «система + особовий склад»). Тому необхідно було застосовувати відповідні методи подолання опору змінам.

Прус Л.Р.

СТРОК СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ – період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку із сплати конкретного виду податку і завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений у порядку, визначеному податковим законодавством. Податок, що не був сплачений у визначений строк, вважається не сплаченим своєчасно. Момент виникнення податкового обов'язку платника податків, податкового агента, визначається календарною датою.

У разі ввезення товарів на митну територію України суми митних платежів, нараховані орга-

ном доходів і зборів, підлягають сплаті до Державного бюджету України платником податків до або на день подання органу доходів і зборів митної декларації для митного оформлення, крім випадків, якщо товари ввозяться на митну територію України із звільненням від оподаткування митними платежами.

У разі розміщення товарів на тимчасове зберігання митні платежі мають бути сплачені не пізніше дня закінчення строку тимчасового зберігання. Якщо до закінчення строку тимчасового зберігання ці товари поміщуються у митний режим, який передбачає сплату митних платежів, митні платежі

мають бути сплачені не пізніше випуску товарів відповідно до цього режиму.

У разі вивезення товарів з митної території України вивіз мито має бути сплачене не пізніше дня прийняття митним органом митної декларації для митного оформлення, якщо інше не встановлено МКУ. У разі зміни митного режиму митні платежі мають бути сплачені не пізніше дня випуску товарів у наступному митному режимі.

Строки сплати митних платежів при переми-

СУБ'ЄКТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – суб'єкти господарської діяльності, що належать до різних форм власності та самостійно здійснюють зовнішньоекономічні операції із зардонними партнерами

С. ЗЕД відповідно до законодавства в Україні є: фізичні особи – громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які мають цивільну правосдатність і дієздатність згідно з законами України і постійно проживають на території України; юридичні особи, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України, в тому числі юридичні особи, майно та/або капітал яких є повністю у власності іноземних суб'єктів господарської діяльності; об'єднання фізичних, юридичних, фізичних і юридичних осіб, які не є юридичними особами згідно з законами України, але які мають постійне місцезнаходження на території України і яким цивільно-правовими законами України не заборонено здійснювати господарську діяльність; структурні одиниці іно-

СУДНО – самохідна чи несамохідна плавуча споруда, що використовується: для перевезення вантажів, пасажирів, багажу і пошти, для рибного чи іншого морського промислу, розвідки і добування корисних копалин, рятування людей і суден, що зазнають лиха на морі, буксирування інших суден та плавучих об'єктів, здійснення гідротехнічних робіт чи піднімання майна, що затонуло в

СУДНОВА КНИГА УКРАЇНИ – документ, у якому здійснюється реєстрація суден України (крім суден, які підлягають реєстрації у Державному судновому реєстрі України) та зазначаються відомості про дату реєстрації, бортовий реєстраційний но-

мер судна, тип та призначення судна, час та місце його побудови, власника судна та його юридична адреса та інші.

Фрадинський О.А.

земних суб'єктів господарської діяльності, які не є юридичними особами згідно з законами України (філії, відділення, тощо), але мають постійне місцезнаходження на території України; спільні підприємства за участю суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України; інші суб'єкти господарської діяльності, передбачені законами України.

Вітчизняні та іноземні **С. ЗЕД** мають право відкривати свої представництва на території інших держав згідно з законами цих держав, оскільки існують деякі види зовнішньоекономічних операцій, які можуть здійснювати лише за наявності офіційно зареєстрованого представництва в країні здійснення цих операцій. Всі **С. ЗЕД** мають право на отримання будь-якої інформації, необхідної для здійснення зовнішньоекономічних операцій але у випадку, якщо інформація не становить державної або комерційної таємниці.

Попель С.А.

морі; для несення спеціальної державної служби (охорона промислів, санітарна і карантинна служби, захист моря від забруднення тощо); для наукових, навчальних і культурних цілей; для спорту; для інших цілей.

С. повинно мати свою назву. Назву судну присвоює власник. Будь-якому судну, що має обладнання зв'язку, присвоюється позивний сигнал, а також, залежно від його технічної оснащеності – ідентифікаційний номер суднової станції супутникового зв'язку і номер вибірного виклику суднової радіостанції. **С.** може бути допущене до плавання тільки після того, як буде встановлено, що воно задовольняє вимоги безпеки мореплавства, охорони людського життя і навколишнього природного середовища.

С. України можуть перебувати у всіх формах власності, якщо інше не передбачено законодавчими актами України. Ядерне судно має перебувати тільки у державній власності.

Фрадинський О.А.

мер судна, тип та призначення судна, час та місце його побудови, власника судна та його юридична адреса та інші.

Реєстрація торговельних суден у **С.к.У.** здійснюється капітанами морських портів, Укрмор-

річінспекцією, а риболовних суден – Держрибагентством та капітанами морських рибних портів. У **С.к.У.** реєстрації підлягають судна, крім: а) пасажирських, наливних суден, суден, призначених для перевезень небезпечних вантажів, а також буксирів незалежно від потужності головних двигунів і валової місткості; б) самохідних суден, у тому числі риболовних, не зазначених вище в пункті «а», з потужністю головних двигунів 55 кВт і більше; в) суден, не зазначених в пунктах «а» і «б» цього пункту, валовою місткістю 80 одиниць і більше. Також не підлягають реєстрації: військові кораблі та судна; катери, шлюпки та інші плавучі засоби, що належать будь-якому судну; спортивні судна; веслові судна, що використовуються без двигуна, довжиною до 2,5 метра.

С.к.У. повинна бути прошнурована, пронумерована, записи в ній скріплюються підписом уповноваженої особи та печаткою. Записи у **С.к.У.** повинні бути своєчасними, достовірними і відповідати записам у поданих судновласником доку-

ментах. Записи виконуються ручкою. Виправлення у записах повинні підтверджуватися словами «Виправленою вірити» і скріплюватися підписом працівника, відповідального за ведення **С.к.У.** Дані про судна повинні вноситися до **С.к.У.** послідовно, без пропусків, у порядку їх реєстрації. За наявності документа, що підтверджує сплату зборів за реєстрацію судна у **С.к.У.** та за видачу судових документів, після державної реєстрації у п'ятиденний термін з моменту прийняття заяви судновласникові видаються такі судові документи: судовий білет; довідка про зареєстровані іпотеки за наявності звернення про це судновласника, заставодавця або заставодержателя. Судно набуває право плавання під Державним прапором України після його реєстрації у **С.к.У.** та після одержання судового білета.

Відповідальність за збереження та ведення **С.к.У.** покладається на керівника відповідного органу державної реєстрації суден.

Корнійчук О.О.

СУМСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Створена 8 квітня 1992 р. Історія **С.м.** бере початок з 1985 р., коли з метою здійснення митного контролю вантажів, які направлялись для будівництва італійською фірмою «Даніелі» до заводу обважених та ведучих бурильних труб Сумського машинобудівного об'єднання ім. Фрунзе, у місті був створений митний пост Київської митниці. Тоді його особовий склад нараховував усього п'ять людей.

Із завершенням будівництва заводу, обсяги роботи на митному посту не зменшувались. Це було пов'язано з введенням декларування вантажів, які направлялись в далеке зарубіжжя. Крім того, в 1990 р. Сумський митний пост обслуговував і

суб'єктів ЗЕД Харківської області. Чисельний склад митного поста в 1989 р. зріс до 7 осіб.

8 квітня 1992 р., з метою забезпечення ефективного функціонування митної системи та успішного виконання поставлених завдань наказом Голови ДМКУ № 73 «Про створення митних установ» на базі Сумського митного поста була створена **С.м.** зі штатною чисельністю 50 одиниць та її митні пости: Шосткинський, Конотопський та Глухівський.

22 травня 1992 р., згідно з першим штатним розписом, затвердженим Головою ДМКУ, дійсним державним радником митної служби О.М. Ковалем, були створені наступні відділи та групи: вантажний відділ автомобільних перевезень; вантажний відділ залізничних перевезень та несупроводжуваного багажу; бухгалтерія; група по роботі з митними платежами; група по боротьбі з контрабандою; група по роботі з технічними засобами контролю; група по роботі з кадрами; адміністративно-господарська група.

Адміністративна будівля Сумської митниці

Митний пост «Шостка»

31 серпня 1992 р., у відповідності до штатного розпису, було затверджено посаду уповноваженого по м. Ромни та Роменському району.

З 1 січня 1993 р. розпочалося декларування товарів (предметів), що вивозились з України та ввозились до неї з держав колишнього Союзу РСР (наказ Голови Держмиткому України від 25 листопада 1992 р. № 222).

4 лютого 1993 р. наказом Голови Держмиткому № 28 «Про створення нових митних установ та збільшення штатної чисельності існуючих» на базі Глухівського митного поста **С.м.** була створена Глухівська митниця, якій також був підпорядкований і Шосткинський митний пост. Цим же наказом у зоні діяльності **С.м.** були створені нові митні пости: «Ворожба»; «Рижівка»; «Юнаківка»; «Велика Писарівка»; «Краснопілля».

Чисельний склад **С.м.** з урахуванням штатної чисельності митних постів був збільшений на 200 одиниць і всього на той час налічував 250 одиниць.

11 березня 1993 р., згідно зі штатним розписом, затвердженим Головою ДМКУ, на базі груп були створені відділи: несупроводжуваного багажу, по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, митних платежів, бухгалтерського обліку та контролю, по роботі з особовим складом, адміністративно-господарський; додатково створені: група оперативних чергових, групи уповноважених по Буринському, Лебединському, Тростянецькому, Охтирському, Недригайлівському та Кролевецькому районах.

14 травня 1993 р. з метою вдосконалення структури митних установ України наказом ДМКУ № 121 «Про створення нових митних установ та визначення зон їх діяльності» Кролевецький район визначено зоною діяльності Глухівської митниці, а з 1 липня на базі існуючих груп створені відділи: технічних засобів митного контролю та зв'язку, матеріально-технічного та речового забезпечення, пасажирський, митного контролю транспортних засобів, канцелярія. У відділі по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил були створені: відділення дізнавачів, оперативний та кінологічний сектори.

2 червня 1994 р., відповідно до наказів ДМКУ № 157 «Про віднесення митних установ до груп по оплаті праці керівників, керівних працівників», від 28.05.1993 р. № 129 «Про затвердження типової структури митниці» та від 05.10.1994 р. № 299 «Про створення підрозділів по боротьбі з контрабандою наркотиків», наказом по **С.м.** від 01.11.1994 р. № 190-К була створена Служба по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил. У склад служби цим же наказом введено два відділи: по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил з сектором по боротьбі з контрабандою наркотиків та відділ дізнання та провадження у справах про порушення митних правил.

Наказом по **С.м.** № 136-К «Про прийняття присяги державного службовця особовим складом митниці» 6-8 червня 1995 р. всім особовим складом митниці, відповідно до Закону України «Про державну службу» та згідно з рекомендаціями ДМКУ від 18.05.1995 р. № 213/10 і Східного територіального митного управління від 01.06.1995 р. № 668/23, в урочистій обстановці була прийнята присяга.

29 листопада 1996 р. Указом Президента України № 1145/96 «Про Державну митну службу України» на базі ДМКУ, територіальних митних управлінь, митниць та інших митних установ України утворені ДМСУ та її органи – регіональні митниці, митниці спеціалізовані, митні управління та організації. 20 грудня 1996 р. наказом Голови ДМСУ № 564 «Про створення регіональних митниць та митниць Державної митної служби України» створена **С.м.** ДМСУ.

З 1 квітня 1997 р., розпочав працювати новий відділ контролю за доставкою вантажів. У листопаді 1998 р. почав діяти відділ тарифів та митної вартості, а з січня 1999 р. – сектор власної безпеки.

28 серпня 1998 р. наказом Держмитслужби України № 538 були ліквідовані митні пости «Ворожба» та «Рижівка» і створено митний пост «Білопілля» з відділами у пунктах пропуску для автомобільного сполучення «Рижівка-Тьоткіно» та для залізничного сполучення «Волфіно – Глушково».

Згідно з постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 **С.м.** було реорганізовано у **С.м.** Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено територію Сумської області.

У квітні 2013 р. до складу **С.м.** входило 11 митних постів та 10 пунктів пропуску, в тому числі:

- митний пост «Бачівськ», пункт пропуску «Бачівськ-Троеборне»;
 - митний пост «Катеринівка», пункт пропуску «Катеринівка-Крупець»;
 - митний пост «Юнаківка», пункт пропуску «Юнаківка-Суджа»;
 - митний пост «Велика Писарівка», пункти пропуску «Велика Писарівка-Грайворон», «Покровка-Колотиловка», «Пушкарне-Ілек-Пенькова» (станція «Пушкарне»);
 - митний пост «Білопілля», пункт пропуску «Рижівка-Тьоткіно»;
 - митний пост «Конотоп», пункт пропуску «Волфіно-Глушково» (пункт контролю на станції «Ворожба»);
 - митний пост «Хутір-Михайлівський», пункт пропуску «Зернове-Суземка» (станція «Зернове»);
 - митний пост «Суми – центральний», пункт пропуску «Суми-аеропорт»;
 - митний пост «Тростянець»;
 - митний пост «Ромни»;
 - митний пост «Шостка».
- Керівники **С.м.**:
- Проців П. М. (1992-1994 рр.);

- Нечипуренко В. М. (1994-1996 рр.);
- Смажник М. Ф. (1996-2000 рр.);
- Вологдін В. Д. (2000-2005 рр.);
- Касьянов В. Ю. (2005-2006 рр.);

- Гришко В. М. (2006-2010 рр.);
- Орлов В. В. (2010- 2012 рр.);
- Афанасіаді Д. М. (з 2012 р.).

Бабенко Б.І.

СУПУТНИКОВА СИСТЕМА НАВІГАЦІЇ «LOWRANCE IFINDER H20 GPS» – див. ПОШУКОВО-ОГЛЯДО-ВІ ЗАСОБИ.

«СУТИЧКА З ФІНЛЯНСЬКИМИ КОНТРАБАНДИСТАМИ» (в російському оригіналі – «Стычка с финляндскими контрабандистами») – художнє полотно побутового жанру, виконане маслом у стилі реалізму російським живописцем Василем Григоровичем Худяковим в 1853 р. Розмір картини 95,6 x 133,6 см. Зліва внизу підпис: «В. Худяковъ. 1853». Картина була придбана у автора російським підприємцем та меценатом П.М. Третьяковим 10 (22) травня 1856 р. за 450 рублів, та поклала основу для створення Третьяковської га-

СУХЕ МИТО – див. МИТО СУХЕ.

СХІДНА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Свою історію бере з 1991 р., коли було утворено Донецьку митницю. У 1994-1997 рр. входила до складу Південно-Східного територіального митного управління. Згідно Указу Президента України від 29.11.1996 р. № 1145/96 ДМКУ ліквідовано і на його базі створено ДМСУ, а Донецька митниця припинила свою діяльність шляхом перетворення на Дон-

Адміністративна будівля Східної митниці

лереї у Москві – дату придбання картини прийнято рахувати датою заснування галереї.

В основу картини було покладено реальні події, що були характерними для жителів Великого князівства Фінляндського, багато з яких, у середині XIX ст., займалися контрабандою дефіцитних товарів – кави, солі, коньяку та англійської жести. Відповідно до статті 1357 Митного статуту 1842 р. «Если под тайно провозимыми иностранными товарами, пошлиной обложенными или запрещенными к провозу, задержаны лошади, повозки, суда, и будет доказано, что товары на них везли из-за границы или с черты границы или корабля, то оныя конфискуются...». Біографи художника вважають, що він був очевидцем зображуваних подій. Для картини характерна динамічна композиція, бурхливий розвиток події та вдалий вибір кульмінаційного моменту. Живописцю вдалося передати приреченість групи контрабандистів, що намагаються втекти від озброєних кінних жандармів. Приреченість контрабандистів підкреслюється їх розрізненістю – одні намагаються втекти на човні, інші прорватися берегом, а найбільш відчайдушний – вчинити активний опір.

Фрадинський О.А.

Приміщення митного поста «Норд» Східної митниці

баську регіональну митницю. Наказом ДМСУ від 18.04.2005 р. № 303 «Про припинення діяльності Донбаської регіональної та Закарпатської митниць» зі змінами, які введені наказом ДМСУ від 16.06.2005 № 537, з 9 серпня 2005 р. Донбаська регіональна митниця припинила свою діяльність шляхом перетворення на Донецьку митницю. В 2006 р. Донецька митниця припинила свою діяльність шляхом приєднання до Східної регіональної митниці. Згідно наказу ДМСУ від 29.01.2008 р. № 61 Східна регіональна митниця була ліквідована, а на її місці утворено **С.м.**

У 2010 р. до **С.м.** було приєднано Амвросіївську митницю.

Постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 **С.м.** було реорганізовано у **С.м.** Міндоходів як юридичну особу публічного права та територіальний орган Міністерства доходів та зборів України. Зоною діяльності митниці визначено територію Донецької області. Довжина ділянки кордону: сухопутної – 180 км з Російською Федерацією; морської – 132 км.

У квітні 2013 р. до складу **С.м.** входило 20 митних постів та 8 пунктів пропуску, в тому числі:

- митний пост «Донецьк-аеропорт», пункт пропуску для повітряного сполучення «Донецьк»;
- митний пост «Донецьк-північний»;
- митний пост «Донецьк-південно-східний»;
- митний пост «Донецьк-спеціалізований»;
- митний пост «Норд»;
- митний пост «Успенка», пункт пропуску для автомобільного сполучення «Успенка-Матвеев Курган»;
- митний пост «Маринівка», пункт пропуску для автомобільного сполучення «Маринівка-Куйбишево»;
- митний пост «Іловайськ», пункт пропуску для залізничного сполучення «Квашине-Успенська» (станція «Квашине»);
- митний пост «Харцизьк»;
- митний пост «Горлівка»;
- митний пост «Єнакієве»;
- митний пост «Краматорськ»;

- митний пост «Слов'янськ»;
- митний пост «Костянтинівка»;
- митний пост «Артемівськ»;
- митний пост «Азов-порт», пункти пропуску для морського сполучення «Маріупольський морський порт комбінату «Азовсталь», «Маріупольський морський торговельний порт»;
- митний пост «Маріуполь-аеропорт», пункт пропуску для повітряного сполучення «Маріуполь»;
- митний пост «Сартана»;
- митний пост «Азовсталь»;
- митний пост «Новоазовськ», пункт пропуску для автомобільного сполучення «Новоазовськ-Весело-Вознесенка».

Особливості діяльності митниці – значна кількість підприємств гірничо-металургійного комплексу та підприємств хімічної промисловості, орієнтованих на експорт. У 2012 р. розподіл товаропотоків **С.м.**, які переміщувалися через пункти пропуску для автомобільного сполучення в розрізі співвідношення по напрямках характеризувалися домінуючими показниками транзиту (59%) та експорту (32%). У структурі експорту вантажів з України у 2012 р. переважали такі товари, як сіль кухонна, прокат чорних металів, сталеві труби для нафто – і газопроводів, сода кальцинована, продукти харчування (олія соняшникова, пиво солодове, борошно, кондитерські вироби), папір, та лісома матеріали, у структурі імпорту – сировинні товари та вироби для промисловості.

Керівники **С.м.**:

- Смірнов М.І. (1991 – 1994 рр.);
- Маркелов І.І. (1994 – 1996 рр.);
- Смірнов Ю.К. (1994 – 1997 – 1999 рр.);
- Коновченко Ю.М. (1999 – 2003 рр.);
- Черкаський Р.А. (2003 – 2005 рр.);
- Калініченко М.І. (2005 – 2006 рр.);
- Ралік С.К. (2008 – 2010 рр.);
- Романчикова Є.Г. (2006 – 2008 рр., з 2010 р.).

Кіріязі Т.А., Фрадинський О.А.

ТАЙМШІТ (від англ. time sheet, от time – час и sheet – лист, відомість), або акт обліку сталійного часу – бланк особливої форми на якому в хронологічному порядку здійснено облік часу стоянки судна в порту та розрахунок часу, витраченого на завантаження чи вивантаження.

Т. містить назву судна, час його прибуття в порт, дату та час вручення капітанського ноту про готовність судна до вантажних операцій, дату та час прийняття капітанського нотису фрахтувальни-

ками (вантажоотримувачами) або їх агентами, час початку вантаження-вивантаження; час початку обліку сталійного часу, подовбий облік часу стоянки судна в хронологічному порядку, сталійний час, час на користь судовласника чи фрахтувальника (вантажоотримувача), виходячи із якого визначається сума демереджа чи диспача. Т. підписують капітан судна та фрахтувальники (вантажоотримувачі) або їх агенти.

Фрадинський О.А.

ТАЛАНТ (давньогрец. τάλαντον, лат. talentum дослівно – «той, що несе», «ваги, терези», потім – «вантаж») – в античні часи найбільша одиниця ваги та лічильно-грошова одиниця Стародавньої Греції, Єгипту, Малої Азії, Персії. Наприклад, малий аттичний (срібний, або єврейський) Т. як грошова одиниця становив 60 мін (≈ 26,196 кг.); з часів Александра Великого вага аттичного Т. рівнялася 25,902 кг.; у Римській імперії Т. як одиниця ваги відповідав масі води, за обсягом рівної одній стандартній амфорі, тобто одному кубічному римському футу (≈26,027 л.).

Прототипом давньогрецьких Т. був вавилонський Т., що мав вигляд бронзового лева на підставці. Важкий Т. важив 60,4 кг., легкий царський Т. – удвічі менше. Шістдесятя частина міни важила стільки ж, скільки гомерівський Т., і була основною найменшою одиницею для вагового визначення як благородних металів, так і всіх вагових предметів.

Як певна одиниця ваги, Т. згадується у Гомера, де ним вимірювали вагу золота; його маса дорівнювала масі семітичного шекеля (сигля, сикля), а саме важкого вавилонського шекеля у 16,8 кг. Гомерівські Т. вироблялися у формі довгих колоподібних брусків, схожих на найдавніші золоті

статери. Крім того в гомерівський час в обігу були напівталанти масою в 8,4 кг.

Крім гомерівського легкого Т., відомий Т., що відповідав трьом золотим статерам або шести аттичним золотим драхмам та важив 26,2 кг. Вже у письменників II ст. до н.е. він слугував для визначення міри ваги золотих предметів, що давалися в нагороду (вінки) або посвячувалися в храми. Залежно від перемінних визначень драхми або міни, відносно яких Т. був кратним показником (Т. ділився на 60 мін, міна на 100 драхм, тобто в Т. було 6 000 драхм), кількісне визначення Т. було досить відмінним, тим більше, що він використовувався і як вагова, і як грошова одиниця.

Цінність срібних грошових знаків визначалася відношенням, що визнавалося в давнині за норму, за яким одна золота монета прирівнювалася до 10-ти срібних рівної ваги. Втім, через зростання ціни на золото, зазвичай використовувалося співвідношення 1:13 $\frac{1}{3}$. За вагою царський Т. містив 60 царських мін, або 72 міни золота, або 54 міни срібла. Відношення Т. золота до царського Т. (за вагою) дорівнювало 5:6, Т. срібла до Т. золота 4:3, Т. срібла до царського Т. – 10:9.

Колесников К.М.

ТАЛЬМАН – фахівець, на якого покладено обов'язок здійснювати облік вантажів у порту, контроль за їх кількістю та якістю. Діяльність Т. дозволяє уникнути вагової недостачі, звести до мінімуму розкрадання вантажу та забезпечити його протягом транспортування.

Т. поділяються на портових та судових. Портові Т. – співробітники порту, які здійснюють облік вантажу при його розвантаженні чи навантаженні та складають тальманську розписку, яка є підставою для подання позову у разі недостачі вантажу. Суднові Т. – наймані незалежні експерти, які здійснюють облік вантажу не тільки під час завантажувально-розвантажувальних робіт, але й безпосередньо на самому судні. Послуги судових Т. дозволяють контролювати загальну кількість та стан вантажу на протязі усього транспортування. До компетенції судових Т. може бути віднесено визначення кіль-

кості вантажних місць на судні, перевірка кріплень вантажних місць, якість вантажно-розвантажувальних робіт. Судновий Т. також складає тальманську розписку, яка звіряється у порту із розпискою портового Т., таким чином знижуючи ризик помилки чи втрати вантажу. На основі розписки судового Т. складається штурманська розписка та коносамент.

В обов'язки Т. входить прийняття, первинний облік і здавання експортно-імпортних, каботажних, місцевих вантажів і багажу, які знаходяться в трюмах і на палубах суден, на причалах і вантажних складах у встановлені строки; участь в навантаженні й розвантаженні вантажів, супроводженні по території порту; здійснення контролю під час видачі вантажів вантажоодержувачам, передавання їх для подальшого транспортування; стеження за збереженістю вантажів; перевірка правильності маркування, цілісності кожного вантажу,

справності тари, відповідності тари та упаковки діючим вимогам. **Т.** не допускає навантаження на судна й вагони вантажів у пошкодженій тарі, без чіткого маркування; перевіряє готовність місць під вантажі на причалах, оглядає вагони й контейнери на придатність їх до навантаження вантажів, організовує сортування вантажів, визначає вагу й кількість, надає дані для оформлення нарядів на роботу, що фактично виконана, вантажні документи (тальманські звіти, виски, шляхові листи тощо); веде облік перероблення, приймання й відправлення вантажу й багажу, здійснює контроль за дотриманням правил навантаження, вивантаження й збереження вантажів у процесі вантажно-роз-

ТАЛЬМАНСЬКА РОЗПИСКА – первинний обліковий документ, у якому відображаються відомості про кількість вивантажених із судна та при-

ТАМГА – у тюркських народів знак сімейної й особистої власності, своєрідний герб племені. У кочових народів Євразійського степу (скіфів, сарматів, гунів, аварів, мадяр, хозарів, половців, татар, монголів), а також народів і культур Кавказу та Східної Європи, які знаходилися під їхнім впливом, **Т.** означала клеймо (тавро), родовий знак власності. Ним позначалися коні, верблюди та інша худоба, що знаходилася у спільній власності роду, або такі предмети як зброя, кераміка, килими тощо, виготовлені членами роду. У такій якості **Т.** з'являлося на монетах Золотої Орди і на печатках, які кріпилися до ярликів, що видаються в Орді російським князям і митрополитам.

Пізніше в країнах Сходу, і у Київській Русі **Т.** стало іменуватися торгова мито. Від слова «**Т.**» було утворено дієслово «тамжити», тобто обкласти товар митом, а місце, де товар тамжили, стало називатися «таможнею». Спочатку хани Золотої орди, а потім і російські князі стали видавати спеціальні «тарханні грамоти», яким звільняли монастирі та маєтки від сплати данини, тамги і інших мит і зборів.

Період роздробленості Київської Русі характеризувався успішним розвитком торговельних зв'язків. У Ординський період продовжувалася

ТАНКЕРНІ СУДНА (ТАНКЕРИ) – морські або річкові судна, призначені для перевезення рідких або газоподібних вантажів – нафти та продуктів її переробки, олій, кислот, прісної води, вина, бітуму, газу у спеціальних вантажних відсіках – танках. За своєю будовою **Т.** – однопалубне судно із розміщеними у кормі машинним відділенням та надбудовами. **Т.** обладнані подвійним дном та бортами, які запобігають витоку вантажу. Вантажна частина **Т.** поділена вертикальними переборками на відсіки (танки).

Залежно від тоннажу **Т.** класифікуються на групи. Перша група – місткістю до 50 тис.т., призначена для перевезення нафтопродуктів та неагресивних хімічних вантажів; друга група, тоннажністю 50-70 тис.т., – **Т.** типу «Panamax» перевозять

вантажувальних робіт, складання вантажів.

Т. несе відповідальність за: невиконання чи несвоєчасне виконання покладених на нього обов'язків, або невикористання наданих прав; недотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та протипожежної безпеки; розголошення інформації про організацію (підприємство, установу), яка відноситься до категорії комерційної таємниці; невиконання або неналежне виконання вимог внутрішніх нормативних документів та законних розпоряджень керівництва; правопорушення, здійснені в процесі своєї діяльності; заподіяння матеріальної шкоди.

Фрадинський О.А.

йнятих портом (одержувачем) товарів.

Фрадинський О.А.

торгівля руських земель, як із Заходом, так і зі Сходом. Із країнами Заходу, перш за все Ганзейским союзом, торгували Новгород і Псков; Новгород, а також північно-східні території, включаючи Твер і Москву, торгували із країнами Сходу через Крим і по Волго-Каспійського шляху. По землях Орди проходив найважливіший транзитний шлях з Китаю до Чорного моря; найважливішими пунктами на цьому шляху був Хорезм і італійські факторії і колонії в Криму, з центром у Кафі (сучасна Феодосія). На Північному Кавказі та у Причорномор'ї найважливішою факторією була Матрега або Матренга (колишня Тмутаракань на Таманському півострові). Близько 1333 р. була заснована італійська факторія Тана, що розмістилася поблизу міста Азак (сучасна Азов). Усього в Криму, Призов'ї та на Кавказі налічувалося близько 40 італійських факторій і колоній. Вони також були основними центрами работоргівлі. Поступово **Т.** перетворилася на одну з найбільш дохідних мит, що стягуються з вартості товару. Згодом назва її перейшла на всі збори, які отримали найменування митних (на російській мові – «таможенних»).

Мартинюк В.М.

сиру нафту та нафтопродукти; третя група, тип «Aframax» – мають місткість танків до 120 тис.т.; четверта група – танкери типу «Suezmax», тоннажністю до 160 тис.т. та здатні проходити Суецьким каналом; п'ята група – Т. типу VLCC (супертанкер) місткістю більше 300 тис.т. із збільшенням габари-

тів Т. з'явилася проблема наявності глибоководних портів, які здатні були б прийняти судна із великою осадкою, для їх прийому будуються нафтові причали – спеціальні споруди винесені далеко в море та з'єднані із берегом трубопроводами.

Фрадинський О.А.

ТАРИФНА ЕСКАЛАЦІЯ – підвищення рівня митного обкладання товарів у міру зростання ступеня їхнього обробки. Оптимальними тарифними ставками вважаються ті, які найбільш повно забезпечують реалізацію національних економічних інтересів. Митні тарифи багатьох країн побудовані так, щоб захистити національного виробника готових виробів від небажаної іноземної конкуренції, особливо не перешкоджаючи ввезенню сировини та напівфабрикатів. Для захисту національних виробників готової продукції і стимулювання ввезення сировини і напівфабрика-

тів часто використовується тарифна ескалація. Чим вища відсоткова ставка імпортного тарифу в міру просування від сировини до готової продукції, тим вищий ступінь захисту виробників готової продукції від зовнішньої конкуренції. Прикладом може бути те, що у США шкала тарифної ескалації у ланцюжку становить 0,8 – 3,7– 9,2 %, в Японії: 0 – 8,5 – 12,4 %, в ЄС: 0 – 2,4 – 5,5 %. За даними СОТ явище тарифної ескалація особливо сильно проявляється у країнах з розвинутою ринковою економікою.

Мартинюк В.П.

ТАРИФНА КВОТА – різновид змінних митних ставок, які залежать від обсягу імпорту товарів: при імпорті в межах певної кількості він оподатковується за базовою внутрішньоквотною ставкою мита, тобто воно є контингентним, а при перевищенні певного обсягу імпорт оподатковується за надквотною ставкою.

Головна мета застосування Т.к. – це сприяння ввезенню національними товаровиробниками сировини для виробництва готової продукції. Оскільки при митному оформленні продукції, яка ввозиться за квотами, сплачується мінімальна ставка ввізного мита, то це сприятливо впливає на ціну готової продукції, що робить її більш конкурентоспроможною. Т.к. були прийняті для забезпечення мінімального/поточного доступу на ринок сільськогосподарських товарів у тих випадках, коли

нетарифні заходи були перетворені в тарифні еквіваленти (процес тарифікації) відповідно до Угоди про поліське господарство СОТ. У разі застосування Т.к. використовується два рівні тарифних ставок – основна (мінімальна) ставка мита для певного обсягу імпорту товару (квоти), і додаткова (підвищена) ставка, коли обсяг імпорту перевищує розмір квоти. Як правило, квота розраховується шляхом порівняння обсягу внутрішнього виробництва і попиту.

Механізм Т.к. почав активно застосовуватись в Україні з 1998 р. В основному він стосувався достатньо чутливих для українського ринку позицій – деяких видів сільськогосподарської продукції (цукру-сирцю тростинного, солоду, деяких видів олії та окремих видів хмелесировини).

Гребельник О.П.

ТАРИФНА ПІЛЬГА – надання на умовах взаємності чи в односторонньому порядку пільги по сплаті мита стосовно товару, який переміщується через митний кордон України, у формах: звільнення від сплати мита, зниження митної ставки, встановлення тарифних квот на преференційне ввезення чи вивезення товарів, повернення раніше сплаченого мита. Усю сукупність існуючих пільг у сфері митного оподаткування можна систематизувати за декількома критеріями: за юридичною природою надання пільг у системі тарифного регулювання, за суб'єктом та об'єктом надання податкових пільг, відповідно до застосування певного митного режиму.

За юридичною природою можна систематизувати всю сукупність митних пільг залежно від того, на підставі якого законодавства – національного чи міжнародного, діє дана пільга. Товари, які не обкладаються ввізним митом відповідно до національного законодавства, можна класифікувати на дві групи: – звільнення від обкладення митом, тарифні пільги та преференції відповідно до митного законодавства України, основними з яких є

МКУ; – звільнення від обкладення митом, тарифні пільги та преференції відповідно до інших законодавчих актів України. Відповідно до міжнародного законодавства, звільнення від обкладення митом, тарифні пільги та преференції діють на підставі міжнародних договорів (двосторонніх та багатосторонніх угод), зобов'язань України, а також міжнародних звичаїв за принципом взаємності (товари, що ввозяться в Україну в межах договорів про вільну торгівлю; товари, що ввозяться в Україну в межах договорів про надання режиму найбільшого сприяння чи національного режиму).

Залежно від суб'єкта податкової пільги можна поділити на дві групи – звільнення від сплати тарифного податку окремих осіб, які не є резидентами та осіб які є резидентами України. До юридичних осіб, що отримали пільги за другою ознакою відносяться підприємства, які зареєстровані на території України і мають відповідні пільги.

Залежно від об'єкта оподаткування митні пільги класифікуються у такий спосіб: повне звільнення від тарифного податку; зниження рівня митного обкладення товарів; прикладом пільг залежно від засто-

сування певного митного режиму можна вважати: безмитне ввезення (вивезення) товарів, які ввозяться у спеціальні митні зони на території України для кінцевого споживання у цих зонах; умовно-безмитне ввезення та вивезення товарів, що запроваджується на товари, які тимчасово ввозяться на митну територію України та призначені для зворотного вивезення за її межі в установлені строки, незмінному стані (відремонтованому вигляді); зменшення належної до сплати за розрахунковий період суми тарифного податку і використання податкового кредиту.

Наслідки запровадження системи пільг у сфері тарифного регулювання міжнародних економічних відносин – неоднозначні. З одного боку,

позитивні зміни відбуваються у структурі зовнішньоекономічних зв'язків, з іншого – має місце негативний вплив на економічну ситуацію в країні, оскільки від системи існування пільгового режиму сплати ввізного мита втрачає, насамперед, державний бюджет. Але головний недолік полягає в тому, що порушуються умови функціонування конкуренції як рушійної сили формування ринкової моделі господарювання. За наявності пільг велика частка високоліквідних товарів ввозиться в Україну через комерційні структури. Основним видом діяльності окремих суб'єктів господарювання стала власне реалізація їх пільгового статусу.

Гребельник О.П.

ТАРИФНИЙ КОНТИНГЕНТ – дозвіл на ввезення у країну певної кількості товару за зниженим митом або безмитно. Товари, що ввозяться понад **Т.к.**, обкладаються звичайним митом. **Т.к.** – це симбіоз кількісних обмежень і митно-тарифної політики. Він відкривається, як правило, для сиро-

винних товарів, в імпорті яких за нижчими цінами зацікавлені національні виробники. При цьому передбачається, що товар виробляється всередині країни, але в кількості, недостатній для покриття внутрішнього попиту.

Крисоватий А.І.

ТАТАРО-МОНГОЛЬСЬКЕ ЯРМО: ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ СТЯГНЕННЯ. У 40-их рр. XIII ст. монголо-татарська орда вдерлася на землі Великого князівства Київського. Ординці захопили та зруйнували Київ, Переяслав, Чернігів, сотні інших міст і сіл княжої держави. Період горезвісної монгольської неволі тривав майже два століття. Чужинці вбили десятки тисяч захисників краю, їх батьків, дітей, жінок, пограбували та знищили сотні церков і монастирів. У Подніпров'ї, було встановлено жорсткий режим терору і насильства. Величезних втрат зазнала економіка краю. Занепало ремісництво, сільське господарство, торгівля. Особливо постраждала князева столиця – Київ. За свідцтвом «Київського синопису», «захопивши славний столийн градъ Києвъ, знищили церкви божественные, спустошили город, полонили або вбивали людей».

Татаро-монгольське нашествя призвело до руйнування виробничої та соціально-культурної бази Давньоруської держави, масового пограбування населення, негативне позначилося на товарно-грошових відносинах, господарській і фінансовій системі краю. До мінімуму скоротилася зовнішня торгівля. Упродовж 1257–1259 рр. монголи з метою обкладання даниною та іншими поборами провели ретельний перепис населення Русі. На захоплені

землі Подніпров'я призначалися ханські урядовці та збирачі податків. Пограбоване населення, поруч з виконанням воєнних повинностей (забезпечення ординських загонів харчами і фуражем), сплачувало обов'язкові платежі: «поплужне» (поземельний податок від кожного плуга), «корм» (на харчування ханським урядовцям), «ям» (стягнення податку кінями, волами, вівцями для війська завойовників). Серед різного роду поборів застосовувався «вихід» або «царева данина» – податок для хана Золотої орди, «почесть» – збір для родичів хана та ін. Особливим видом здирством стала «тамга» монгольська назва мита, які збирали ханські службовці на дорогах, річкових переправах та при в'їзді до міст і селищ. «Тамга» звичайно становила десяту частину продуктів або товарів, що везли купці або селяни на продаж чи для власного споживання. Це твердження знаходимо, зокрема, в Архангельському літописі: «І приде вестъ із Русі зла, яко хотять татарове тамги десятини». Від слова «тамга» – походить «протамож'є» (ухилення від «тамги» та інших податків і зборів), звідси й російська деривати – «таможня», «таможенник», «таможенна пошлина» (мити).

Основним видом податково-митної системи, введеної монголами, була грошова рента («подимщина»), що стягувалась від кожного «диму» – хати, господарства. За несвоєчасну сплату цього податку завойовники конфіскували майно або ж відправляли у рабство одного чи кількох членів родини. Усього ж, за матеріалами літопису, ординці використовували 14 видів податків, зборів і мита. Частина податків сплачувалась натурою (зерном, сіном, худобою, медом) або ваговим сріблом.

Татаро-монгольська навала значною мірою підірвала внутрішню і зовнішню торгівлю Русі, але не зупинила її. У Києві та інших великих містах продовжували діяти базари, ятки, крамниці. Як писав французький дипломат Рубрук, котрий у другій по-

ловині 50-х рр. XIII ст. відвідав Крим, руські купці привозили туди на продаж хутра білок, горностаїв, інших звірів, а вивозили з півострова сіль. Продовжувалась торгівля й з країнами Центральної та Західної Європи. Історик М. Грушевський, який всебічно досліджував ординську навалу та її наслідки, писав, що Київ про «знищення якого під час монгольського нашестя так багато говорили, не пропав». У місті залишилося чимало мешканців, збереглося багато житлових будинків, інших

споруд, зокрема, кілька церков, побудованих ще у домонгольський період. Важливим свідченням про тогочасний стан Києва, за словами М. Грушевського, був «...приїзд туди тягом цілими компаніями купців з різних країн». Серед них були торговці з Польщі, Австрії, Генуї, Пізи, Франції та ін. «Отже, – констатує виданий український історик, – Київ вів далі заграничну торгівлю, певно – не попілом від татарських згаріщ».

Гальський К.Є.

ТЕЛЕВІЗІЙНА СИСТЕМА ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЯХ «СОВА» – див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ).

ТЕПЛОВІЗОР «FANTOM IR» – див. СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНИ ПРИБОРИ ТА ПРИЛАДИ.

ТЕРКС І КАЙКОС (англ. Turks and Caicos Islands) – див. ОФШОРНА ЗОНА ТЕРКС І КАЙКОС.

ТЕРНОПІЛЬСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Утворена 8 квітня 1992 р. на базі митного поста Львівської регіональної митниці наказом ДМКУ № 73. Штат митниці на цей час складав 40 осіб, а в її структурі діяли митні пости «Чортків» та «Збараж». У травні 1993 р. в складі **Т.м.** був створений митний пост «Тернопіль-аеропорт». З серпня 1999 р. в аеропорту м. Тернополя почали здійснюватися міжнародні перевезення пасажирів. З метою здійснення контролю за доставленням вантажів, які направлялися прикордонними митницями для митного оформлення, вантажним відділом та митним постом «Чортків» було створено термінали в Тернополі та Чорткові, де здійснювався митний огляд всіх експортно-імпорتنих вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 **Т.м.** з грудня 1996 р. підпорядковувалася Подільській регіональній митниці. З лютого 2005 р. в зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про зміну підпорядкування митних органів» безпосереднє координаційно-організаційне управління **Т.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

Митний пост «Збараж»

Постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 **Т.м.** було реорганізовано у **Т.м.** Міндоходів як юридичну особу публічного права та територіальний орган Міністерства доходів та зборів України. Зоною діяльності митниці визначено територію Тернопільської області.

У квітні 2013 р. до складу **Т.м.** входило 2 митних пости та 1 пункт пропуску, в тому числі:

- митний пост «Чортків», сектор митного оформлення №1. Зона діяльності: південний регіон Тернопільської області (Чортківський, Борщівський, Гусятинський, Монастирський, Заліщицький та Бучацький райони);

- митний пост «Збараж». Зона діяльності: північний регіон Тернопільської області (Збараський, Зборівський, Лановецький, Кременецький, Підволочиський та Шумський);

- міжнародний пункт пропуску для повітряно-сполучення «Тернопіль-аеропорт».

Митна інфраструктура в зоні діяльності митниці у 2012 р. включала 2 митні склади; 6 складів тимчасового зберігання закритого типу, 9 складів тимчасового зберігання гуманітарної допомоги, 27 зон митного контролю та 4 місця доставки товарів. Основні товари, що імпортувалися суб'єктами ЗЕД Тернопільщини у 2012 р. – сільськогосподарська техніка та запчастини

*Адміністративна будівля
Тернопільської митниці*

до неї, трактори, зерносховища, мінеральні добрива, посівний матеріал. В структурі експорту значну частку займали машини, устаткування та транспорт; продовольчі товари та сільськогосподарська продукція.

Керівники **Т.м.:**

- Лісовенко М. В. (1992 – 1999 рр.);
- Буричко З. О. (1999 – 2003 рр.);

- Хмаров В. В. (2003 р.);
- Палешник І. І. (2003 – 2005 рр.);
- Микитюк Р. В. (2005 р.);
- Титор В. Й. (2005 – 2008 рр.);
- Хмаров В. В. (2008 – 2011 рр.);
- Харкавий М. О. (з 2011 р.).

Фрадинський О.А.

ТЕСТЕР ДІАМАНТІВ «JEMII» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ).

ТЕСТЕР ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ «ПРОБА-М» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ).

ТЕСТЕР ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ «ТЕСТ» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ).

ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ – форма нетарифного регулювання; в Україні – закон України або нормативно-правовий акт, прийнятий КМУ, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим. Він може також містити вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування чи етикетування, які застосовуються до певної продукції, процесу чи способу виробництва. **Т.р.** не містить вимог щодо безпечності харчових продуктів, встановлених згідно із санітарними заходами, та може включати або визначати вимоги до термінології, позначень, пакування, маркування або етикетування стосовно продукту, процесу чи методу виробництва. Метою розроблення і застосування **Т.р.** є захист життя та здоров'я людини, тварин, рослин, національної безпеки, охорони довкілля та природних ресурсів, запобігання недобросовісній практиці. Відповідність введеної в обіг в Україні продукції, процесів та послуг технічним регламентам є обов'язковою.

Під кожний затверджений регламент слід оприлюднювати перелік національних стандартів, що забезпечують відповідність до вимог регламентів. Угода про Технічні бар'єри в торгівлі вимагає, щоб **Т.р.** використовувались у відповідності з принципами найбільшого сприяння імпорту та національного режиму. **Т.р.**, на відміну від стандартів, носять обов'язковий характер, проте може встановлювати тільки мінімально необхідні вимоги в галузі безпеки, причому прийматися вони можуть тільки в певних цілях. **Т.р.** повинен містити: технічні вимоги, у тому чис-

лі щодо безпеки, до продукції, процесу або послуги, які відповідають досягнутому на момент розроблення науково-технічному рівню; процедури оцінки відповідності, які можуть або повинні бути використані для перевірки відповідності продукції технічним вимогам; вимоги до пакування, змісту маркування продукції, спеціфікації, у разі необхідності – важливої інформації для споживачів (інструкції, посібники), яка супроводжує продукцію або процес, що введено в обіг. **Т.р.** поділяють на міждержавні та національні.

Вступивши 2008 р. до СОТ, Україна взяла на себе зобов'язання реформувати національну систему технічного регулювання. Тому при розробці **Т.р.** необхідно враховувати положення директив «Нового підходу» до технічної гармонізації і стандартизації (прийнятого Радою Європи 7 травня 1985 р.) та «Глобального підходу» у сфері оцінювання відповідності (прийнятий Радою Європи 21 грудня 1989 р.). Такі підходи реалізуються через відповідні інструменти – директиви ЄС, які також затверджує Рада Європи. В Україні основну увагу зосереджено на впровадженні європейських директив «Нового підходу», гармонізації національних стандартів із міжнародними та європейськими. Європейські директиви в нашій країні впроваджуються як технічні регламенти. Принципи «Глобального підходу» запроваджені в Україні «Технічним регламентом модулів оцінки відповідності та вимог щодо маркування національним знаком відповідності, які застосовуються в технічних регламентах» та застосовані в усіх інших **Т.р.**

Прус Л.Р.

ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ – державні заходи контролю і обмежень, що пов'язані з вимогами до технічних параметрів товару, які можуть бути використані як засіб обмеження доступу тих чи інших товарів на внутрішній ринок країни. **Т.б.** належать до заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Прикладами **Т.б.**, крім санітарних і фітосанітарних заходів, можуть бути стандарти щодо ваги, розміру або упаковки; інгредієнтів або фірмового стилю; обов'язкового маркування; процедур тестування та сертифікації імпорту, вимоги до безпечності та якості продукції, її характеристик, процедури оцінки відповідності. Основною рисою всіх

типів **Т.б.** є те, що офіційна мета їх застосування полягає у забезпеченні цінності національної системи стандартизації та безпеки споживання чи використання товарів, а на практиці вони застосовуються як засіб обмеження небажаного імпорту. Досить важко провести чітку межу між дійсно необхідними заходами в сфері стандартизації та використанням національних технічних норм і вимог в якості протекціоністського інструменту. З метою упорядкування системи застосування технічних бар'єрів та уніфікації національних стандартів та інших технічних норм і правил були ухвалені наступні Угоди: Угода про технічні бар'єри у торгівлі – ТБТ (Кодекс про стандарти); Угода про застосування санітарних

та фітосанітарних заходів – СФЗ. Ці Угоди вступили в силу з початку 1995 р. і є обов'язковими для всіх учасників СОТ.

Угода про технічні бар'єри у торгівлі використовуються терміни "технічний регламент і «стандарт». Хоча ці терміни і є подібними, однак між ними існує дуже важлива розбіжність. Технічний регламент – документ, у якому визначено характеристики товару або пов'язані з ними виробничі процеси чи способи виробництва, включаючи чинні адміністративні положення, дотримання яких є обов'язковим. Він може також включати або містити тільки вимоги щодо термінології, позначок, пакування, маркування чи етикування, які застосовуються до певного товару, виробничого процесу чи способу виробництва. Стандарт – документ, який затверджено компетентним органом і який визначає призначені для загального і багатократного використання правила, інструкції або характеристики товарів чи пов'язаних з ними виробничих процесів або способів виробництва, дотримання яких є неонов'язковим. Він може також включати або містити тільки вимоги щодо термінології, позначок, пакування, маркування чи етикування, які застосовуються до певного товару, виробничого процесу чи способу виробництва. Стандарти – є добровільними («неонов'язковими»), а технічні регламенти, – є примусовими («онов'язковими»). Широке і добровільне використання стандартів підприємствами пояснюється їх прагненням до досягнення певного рівня технологічної однорідності продукції, що, безумовно, сприяє розвитку спеціалізації і кооперації, а також міжнародної торгівлі.

Вся сукупність заходів, що належать до Т.Б. в міжнародній торгівлі також розподіляється між Угодами. Так, до заходів, що визначаються і регулюються Угодою ТБТ, належать: маркування харчових продуктів, напоїв та ліків; вимоги до якості та пакування свіжих продуктів харчування; пакування та маркування небезпечних хімікатів та токсичних речовин; вимоги щодо параметрів та техніки

безпеки побутових електроприладів; маркування текстилю; процедури затвердження типового зразка, положення і стандарти радіотелефонів та радіобладнання; положення і тестування дорожніх і недорожніх транспортних засобів і обладнання; положення щодо кораблів та корабельного обладнання; положення і тестування медичних інструментів; вимоги щодо безпеки, в тому числі випромінювань, вибухонебезпечності, механічної, пожежної, промислової, термічної, хімічної, електричної, ядерної і радіаційної, а також біологічної безпеки; електромагнітна суміжність; єдність вимірювань.

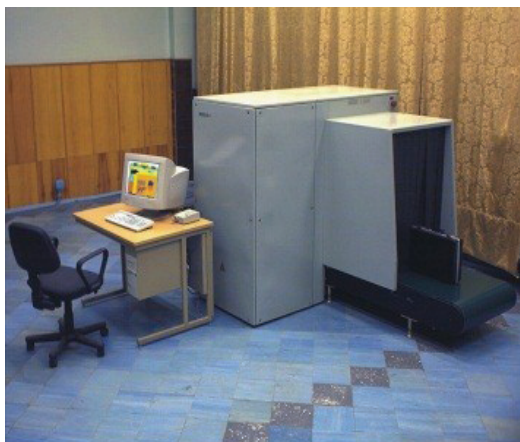
До заходів, що визначаються і регулюються Угодою СФЗ, відповідно, належать: сертифікація харчової продукції, здоров'я тварин і рослин; вплив методів переробки на безпеку продуктів харчування; вимоги до маркування, що мають безпосереднє відношення до безпечності харчової продукції; карантин тварин і рослин; вимоги до створення зон, вільних від паразитів і хвороб; процедури щодо запобігання розповсюдження, контролю та (або) знищення паразитів чи хвороб в країні; харчові добавки в продуктах харчування; забруднюючі речовини в харчових продуктах і напоях; токсини в харчових продуктах і напоях; залишки ветеринарних препаратів та пестицидів в харчових продуктах. Продукція, що підлягає оцінці відповідності технічним нормам: машини і обладнання; бойлери; електроприлади; метало- і деревообробне обладнання; медичне і харчове обладнання; фармацевтичні товари; косметика; синтетичні миючі засоби; побутові електричні вибри; відео- і телевізійна апаратура; фото і кінематографічне обладнання; автомобілі; дитячі іграшки; деякі продукти харчування, добрива; засоби від комах; ядохімікати; свіжі фрукти та овочі; фруктові соки і напівфабрикати; м'ясо та вибри з нього; молочні продукти; оброблені продукти харчування.

Яковенко О.В.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ

– призначені: для митного контролю різноманітного типу об'єктів (у тому числі великогабаритних), у процесі якого здійснюється їхня інтроскопія за допомогою інспекційно-доглядових комплексів; дистанційного контролю обсягів (кількостей) окремих категорій стратегічно важливих товарів, дистанційного виявлення серед них предметів, що переміщуються через митний кордон без відповідного оформлення.

Метод одержання візуального зображення вмісту контрольованого об'єкта без його розкриття (т.зв. метод інтроскопії) стосовно до завдань митного контролю ґрунтується на використанні рентгенівської техніки і техніки прискорення заряджених часток. Проходячи через предмет, що опромінюється ними, рентгенівські промені взаємодіють з речовиною, з якого виконаний цей

Рентгеноінтроскопічна система «Поліскан-4»

Інспекційно-доглядовий комплекс «Rapiscan»

предмет. У залежності від фізико-хімічних властивостей предмету змінюється й інтенсивність променів, що проходять через нього, викликаних їхнім поглинанням або розсіюванням речовиною. Тобто рентгенівські промені, що дійшли до реєстраційного пристрою уже несуть інформацію про конфігурацію предмета і його внутрішню будову. При перетворенні невидимого для зору людини рентгенівського випромінювання, що пройшло через предмет, в оптично видиме ми одержуємо тіньове зображення внутрішньої будови предмета. При наявності визначених навичок з аналізу тіньових зображень предметів оператор може вільно орієнтуватися в їхньому призначенні і приналежності.

На практиці використовуються рентгенівські апарати у яких тіньове зображення формується на екрані, розташованому безпосередньо (прямо) у промені рентгенівського випромінювання; рентгенотелевізійні апарати, у яких результат рентгенівського опромінення об'єкта контролю сприймається спеціальним пристроєм (детектором), перетворюється в електричний сигнал і відображається на моніторі, розташованому на значній відстані від джерела випромінювання.

Рентгеноінтроскопічна система «Поліскан-4» призначена для огляду вмісту звичайного і вели-

когабаритного багажу, посилок та інших об'єктів з метою виявлення предметів і речовин, заборонених до переміщення через кордон України. Використовується для роботи в пунктах митного контролю, в авіа – та морських портах, на вантажних терміналах, у поштових відділеннях та в інших установах, що потребують забезпечення безпеки.

Інспекційно-доглядові комплекси (ІДК) – призначені для інтроскопії великогабаритних об'єктів митного контролю, що відрізняються значними розмірами, вагою, складом конструкційних матеріалів, підвищеною компактністю завантаження різноманітними видами перевезених у них товарів. Відповідно до функціонального призначення ІДК діляться на два види: ІДК для інтроскопії легкових автотранспортних засобів (легкових автомашин, мікроавтобусів, причепів, пересувних дач, окремих вантажних упакувань, вага яких не перевищує 3-х тонн і розмірів легкових автомашин) та ІДК для інтроскопії великогабаритних об'єктів, призначених для перевезення вантажів (контейнерів, трейлерів, рефрижераторів, залізничних вагонів).

Оперативно-технічні й експлуатаційні характеристики конвеєрних рентгенотелевізійних апаратів дозволяють забезпечити: контроль ручної поклажі і багажу розміром 0,5х0,7 м необмеженої довжини і вагою до 100 кг; оптимальну, з погляду достатності часу оформлення і контролю швидкість руху конвеєра, 0,2 м/сек.; розрізнення предметів за сталеву металеву перешкодою товщиною до 8 см; можливість візуального виявлення на моніторі контрольного мідного дротика діаметром 0,15 мм; повну безпеку неекспонованих фотокіноматеріалів, продуктів харчування, ліків, що знаходяться в ручній поклажі і багажі, за рахунок низької (менше 0,15 мР) дози рентгенівського випромінювання, що одержується контрольованим предметом за один цикл контролю; гарантує повну радіаційну безпеку операторів і оточення за рахунок мінімальної потужності експозиційної дози рентгенівського випромінювання на поверхні апарата (менше 0,5 мР/годину).

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ – обладнання, вимірювальні прилади для визначення дози або потужності іонізуючого випромінювання за визначений проміжок часу.

Міністерство доходів і зборів України є одним з основних суб'єктів центральних органів виконавчої влади, якому визначені завдання з участі в реалізації міжнародних і державних актів та програм щодо нерозповсюдження зброї масового ураження, у тому числі участі у боротьбі з тероризмом шляхом вжиття заходів щодо запобігання, виявлення та припинення спроб перетинання терористами державного кордону, незаконного переміщення через державний кордон зброї, вибухових, отруйних, радіоактивних речовин та інших

Дозиметр-радіометр «МКС-05 «ТЕРРА»

Детектор радіації «PM1703 MA»

Дозиметр гамма - випромінювання індивідуальний «ДКС-02К «КАДМІЙ»

предметів, що можуть бути використані як засоби вчинення терористичних актів. Органи Міндоходів України беруть участь у виконанні заходів щодо припинення незаконного обігу. Однією із складових частин цього заходу є виявлення радіаційного (ядерного) матеріалу при митному контролі.

Дозиметр-радіометр «МКС-05 «ТЕРРА» призначений для вимірювання дози іонізуючого випромінювання, отриманої приладом, а відповідно і людиною, яка користується даними дозиметром, за певний проміжок часу: годину, добу, робочу зміну. Дозволяє безпосередньо своєму власнику зробити незалежний контроль радіаційного забруднення споруд, місцевості, транспортних засобів, будівельних матеріалів та інших предметів. Дозиметр має наступні режими роботи і індикації: вимірювання та індикація потужності еквівалентної дози (ПЕД) фотонного іонізуючого випромінюван-

ня; програмування порогових рівнів спрацювання звукової сигналізації по ПЕД фотонного іонізуючого випромінювання; індикація вимірюваного значення еквівалентної дози (ЕД) фотонного іонізуючого випромінювання; програмування порогових рівнів спрацювання звукової сигналізації по ЕД фотонного іонізуючого випромінювання; вимірювання та індикація поверхневої щільності потоку бета-частинок; програмування порогових рівнів спрацювання звукової сигналізації по поверхневій щільності потоку бета-частинок; індикація часу накопичення ЕД оператором; індикація реального часу та корекція його значення; контроль стану елементів живлення.

Детектор радіації «PM1703 MA» розроблено для пошуку радіоактивних джерел у важкодоступних місцях, в умовах недостатньої видимості і в інших несприятливих умовах. Прилад широко використовується для проведення радіаційного контролю металобрухту.

Всередині пейджера розміщені два типи скінтілятора (особлива пластмасова частина). Один з них виявляє гамма-радіацію, інша – нейтронну радіацію.

«PM1703MA/MA» діє за таким принципом: радіоактивні джерела, які випромінюють гамма або нейтронну радіацію, збуджують атоми у пластиковому скінтіляторі, надаючи їм певної енергії. Збуджені атоми потім втрачають цю енергію через випромінювання певної кількості фотонів світла. Світло фіксується фотодіодом – чуттєвою частиною приладу. Світло, яке йде від фотодіоду, трансформується у електричні імпульси, які підходять до входу у процесор. Процесор конвертує число імпульсів, отриманих на виході блоків виявлення гамма та нейтронної радіації, та порівнює їх з пороговим значенням. Коли поріг перевищено, пристрій подає сигнали тривоги, різні для випадків виявлення гамма та нейтронної радіації, які можна розрізнати на слух.

Дозиметр гамма-випромінювання індивідуальний «ДКС-02К «КАДМІЙ» – призначений для вимірювання еквівалентної дози і потужності еквівалентної дози гамма- та рентгенівського випромінювання, а також часу накопичення ЕД.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ – основним призначенням є одержання необхідної і достатньої кількості (сукупності) діагностичних ознак об'єктів, переміщення яких через митний кордон регламентується спеціальними правилами (умовами) або пропуск яких заборонено, а також визначення стану істинності таких об'єктів. До таких об'єктів відносяться: дорогоцінні метали; дорогоцінні камені; наркотичні засоби; вибухові речовини; матеріали, що розщеплюються (радіоактивні).

Ідентифікація дорогоцінних металів у ювелірних виробках, дорогоцінних каменях, наркотичних, хімічних та вибухових речовин вимагає викорис-

Енергодисперсійний рентгенофлуоресцентний аналізатор «EXPERT 3L»

тання таких методик і технічних засобів, які б у гранично короткий час в оперативних умовах з досить високим ступенем вірогідності могли б визначати, чи відноситься матеріал досліджуваного виробу до заявленого або забороненого до переміщення через митний кордон України.

Тестер «**Проба-М**» дозволяє визначати вміст наступних проб золота: 333, 375, 500, 583, 750 і 900; проб срібла: 800, 875, 925, а також ідентифікувати метали платинової групи, з точністю $\pm 10\%$. Час визначення проби не більш 7-8 секунд.

Тестер «**Тест**» використовується індивідуально як індикатор благородних металів, який реагує на срібло (якщо його більше 50% в сплаві), золото (якщо його в сплаві більше 35%), платину і метали платинової групи (якщо в сплаві більше 15% платини).

Енергодисперсійний рентгенофлуоресцентний аналізатор «**EXPERT 3L**» призначений для вимірювання масової частки елементів з атомними номерами від 11 (натрію) до 92 (урану) в однорідних монолітних зразках металевих сплавів (злитки, деталі, фольги, дріт).

Портативний експрес-аналізатор складу сплавів «**EXPERT Mobile**» призначений для неруйнівного оперативного кількісного аналізу об'єктів контролю в польових умовах методом енергодисперсійного рентгенофлуоресцентного аналізу (ЕД-РФА).

Об'єктами контролю можуть бути монолітні виробу (їх фрагменти), дріт, листи, фольга, сипучі проби, а також зливки, виробу з дорогоцінних металів. Аналізатор з успіхом можна застосовувати і в умовах стаціонарних та мобільних лабораторій.

Ідентифікатор «**HazMatID 360**» забезпечує аналіз домішок, що дозволяє провести ефективну оцінку хімічного складу зразків на предмет присутності в них більш ніж одного матеріалу, наприклад, води або пилу. Аналіз сполук, в поєднанні з можливостями класифікації хімічно небезпечних факторів, забезпечує вдосконалену обробку даних і всебічний аналіз із застосуванням високонадійної Фур'є-інфрачервоної спектроскопії в зоні зараження.

Набір тестів для попередньої ідентифікації наркотичних речовин і психотропних субстанцій в польових умовах «**Вертекс**» призначений для тестування проб у порошкоподібному вигляді. Принцип дії базується на специфічній реакції хімічних тестів на наступні наркотичні речовини і психотропні субстанції: амфетамін і його похідні, героїн, кодеїн, морфій, ЛСД, продукти Cannabis (марихуана, гашиш), кокаїн, барбітурати.

Детектор дорогоцінних каменів «**Jewel Detector**» – портативний прилад з серії «Detector» – призначений для експрес ідентифікації прозорих коштовних і напівкоштовних каменів (по 15 грамам), а також алмазів і діамантів.

Тестер діамантів «**JEMII**» призначений для

Портативний експрес-аналізатор складу сплавів «EXPERT Mobile»

Ідентифікатор «HazMatID 360»

Тестер діамантів JEMII

Детектор «NDS-2000»

Детектор «EVD-3000»

перевірки дорогоцінного каменю на його приналежність до групи алмазів, тестер муасанітів – для з'ясування, чи має камінь природне походження.

Детектор «**NDS-2000**» може виявляти найменші сліди кокаїну, препаратів опію (героїну та морфіну), канабісу (марихуани і гашишу) та стимуляторів амфетамінного типу (амфетамін, екстазі і метамфетамін).

Детектор «**EVD-3000**» є першим в світі і найбільш визнаним переносним детектором слідів вибухових речовин з широкими можливостями щодо їх виявлення. Прилад готовий до роботи через 60 секунд після включення, забезпечує видачу результату через 15 секунд. «**EVD-3000**» є детектором вибухових речовин, здатним виявити пластикову вибухівку та вибухові речовини виготовлені за методом високого тиску парів.

Детектор «**SABRE 4000**» використовується для виявлення стандартних військових хімічних бойових речовин, токсичних промислових сполук, вибухівки та наркотиків. Існує багато інтерферентів (напр. продукти на основі хвої або ментолу), які можуть призвести до фальшивої тривоги приладу, наприклад, пальне для літаків або протипожежна піна, що утворює плівку (AFFF), яка використовується для гасіння пожеж).

Детектор «**APD 2000**» призначений допомогти визначити потенційно небезпечні речовини, що можуть бути діючими засобами хімічної війни. Існують деякі інтерференти (побічні фонові речо-

Детектор «APD 2000»

*Інфрачервоний фур'є-спектрометр
«HazmatID Ranger»*

вини), які фальшують результат, даючи позитивну реакцію, і вони є широко поширеними в промисловості: вихлопні гази; очищувальні компоненти, що містять ментол (Menthol); метиловий ефір саліцилової кислоти (хвойна олія); ментолові цигарки; перцева м'ята; деякі парфуми.

Детектор «**MultiRAE Plus**» – програмувальний універсальний аналізатор газового середовища, що забезпечує постійний контроль токсичних органічних та неорганічних газів, кисню та горючих газів у промислових або небезпечних зонах.

«**MultiRAE Plus**» – зручний багатофункціональний інструмент, призначений для викорис-

тання в різних сферах у обмежених приміщеннях. «MultiRAE Plus» є пристроєм, що забезпечує захист як стандартними засобами визначення вмісту кисню, горючих і певних токсичних газів, так і за допомогою вбудованого фотоіонізаційного детектора, що дозволяє робити найбільш вірне визначення токсичних газів широкого спектру. Данні аналізу передаються в спрощеному вигляді на дисплей. Аналізатор можна використати як персональний аналізатор, ручний портативний прилад для виявлення витоків газів або стаціонарного аналізатора, що здійснює постійний контроль газового середовища.

Детектор «HazmatID Ranger» – інфрачервоний Фур'є-спектрометр (Фур'є-ІЧ), який може бути використаний для аналізу якісного складу матеріалів.

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – комплекс спеціальних технічних засобів, що застосовуються безпосередньо в процесі оперативного митного контролю усіх видів об'єктів, які переміщуються через державний кордон з метою виявлення серед них предметів, матеріалів і речовин, заборонених до ввезення і вивезення, або невідповідності декларованому змісту.

Правовою основою застосування ТЗМК є МКУ, де законодавчо закріплено, що з метою скорочення часу проведення митного контролю та підвищення його ефективності органи доходів і зборів можуть використовувати технічні та спеціальні засоби, а також службових собак. Застосування для здійснення митного контролю технічних та спеціальних засобів повинно бути безпечним для життя і здоров'я людини, тваринного та рослинного світу і не завдавати шкоди товарам, транспортним засобам.

Використання ТЗМК здійснюється з метою прискорення проведення митного контролю, підвищення його оптимізації й ефективності, одержання інформації про товари (кількість, склад, фізичні й хімічні властивості, відповідність, наявність схованок) і транспортні засоби, виявлення підробки митних документів і засобів митної ідентифікації, контрабанди й ознак порушень митних правил.

ТЗМК можуть використовуватись при здійсненні митного контролю:

– будь-яких товарів, що переміщуються через митний кордон України, супроводжуваного чи не супроводжуваного багажу, середньогабаритних вантажних (товарних) упакувань, великогабаритних вантажних упакувань (контейнери, вантажні платформи, бункери тощо);

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ОПЕРАТИВНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДОКУМЕНТІВ – призначені для оперативної діагностики документів і цілісності атрибутів митного забезпечення об'єктів, що переміщуються через митний кордон, та поданих для оформлення, із метою виявлення в них ознак повної або часткової матеріальної підробки – підвищення, хімічного травлення, дописки, додруку текстів, заміни листів багатоаркушних документів і фотографій, вклейки

Система використовує неруйнівну технологію аналізу твердих матеріалів, порошків, пастоподібних мас, гелів і рідин. На системі Ranger розміщений інтерфейс зразка з затухаючим загальним відображенням кристала алмазу. Кристал алмазу порівнюється зі зразком для вимірювання інфрачервоного спектра. Дані інфрачервоних датчиків порівнюються з цифровою бібліотекою програмного забезпечення системи Ranger для розпізнавання невідомого зразка. Система Ranger спроектована для вимірювання зразків в переносній конфігурації. Можна почати вимір зразка, використовуючи встановлений на ручці спусковий гачок або використовуючи сенсорний екран комп'ютера.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

– всіх транспортних засобів;
– міжнародних поштових відправлень;
– митних документів на товари та транспортні засоби;

– засобів ідентифікації (спеціальних марок, ідентифікаційних знаків), накладених на документи, товари та транспортні засоби й інші місця;

– окремих громадян, якщо є підстави вважати, що вони приховують предмети контрабанди чи товари, які є безпосередніми предметами порушення митних правил або заборонені для ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту через територію України.

Ефективність використання ТЗМК досягається: чітким визначенням технології митного контролю, що супроводжується використанням технічних засобів; використанням відповідно до технологічних схем митного контролю справних технічних засобів, відповідної номенклатури з високим ступенем контролюючої спроможності, простотою налагодження, швидкісним режимом функціонування й опрацювання отриманих результатів; високопрофесійною обізнаністю посадових осіб, які використовують в своїй діяльності технічні засоби, з правилами і навичками їх практичного використання та експлуатації; сумлінним виконанням посадовими особами, які використовують в своїй діяльності технічні засоби, своїх функціональних обов'язків і застосуванням власного досвіду з використання технічних засобів при здійсненні митного контролю; дієвим контролем за посадовими особами, які використовують у своїй діяльності технічні засоби, з боку керівників цих підрозділів.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

елементів і фрагментів інших документів, підробки відтисків печаток, штампів, реквізитів, підписів і ін.

На відміну від комплексу науково-технічних методів дослідження, що застосовуються при проведенні криміналістичної експертизи документів, оперативна діагностика митних документів не ставить перед собою експертних цілей через відсутність необхідної кількості часу на дану процедуру,

складності застосовуваних методів і технічних засобів, що вимагає високої професійної підготовки співробітників. До її завдань входить лише виявлення істинності і стану ознак підробки, на підставі чого приймається рішення про більш ретельний митний контроль підозрілого об'єкта і пов'язаних із ним товарів, транспортних засобів і осіб.

Завдання ідентифікації достовірності банкнот припускає оснащення всіх ділянок митного контролю методиками і технічними засобами, що дозволяють в оперативних умовах у дуже короткий час з достатнім ступенем вірогідності визначати справжність іноземних та вітчизняних банкнот.

Детектор валюти «**SUPERSCAN**» призначений для визначення достовірності іноземної валюти (долари США). Принцип дії базується на появі струму в магнітній головці приладу при проходженні головки по поверхні банкноти. Купюра протягується приладом автоматично, при цьому є два режими роботи детектора: купюра протягується та викидається з протилежної сторони детектора; купюра протягується та викидається з тої ж самої сторони детектора. При перевірці детектором валюти, активною частиною купюри вважаються ті місця, які мають магнітний захист. Активна частина доларів США є лицева сторона банкноти, всі написи та малюнки виконані чорною фарбою. При проходженні нефальшивої банкноти, яка досліджується, лицевою стороною доверху, та при її достовірності загоряється зелена лампочка «Yes». Якщо банкнота фальшива – загоряється червона лампочка «No». Одночасно на табло висвічується вартість купюри, а при проходженні декількох купюр висвічується загальна сума та кількість перевірених купюр.

Відеокомплекс «**Спектр-Відео-М2**» призначений для визначення автентичності цінних паперів і документів (митних декларацій, паспортів, акцизних марок, облігацій, акцій, водійський прав, кредитних карток і т.д.), аналізу банкнот (рублів, гривень, валюти), експертного контролю об'єктів криміналістичного характеру. Відеокомплекс забезпечує наступні види досліджень цінних паперів і документів: у відображеному видимому світлі; на просвіт у видимому світлі; характер і кольори УХ люмінесценції; метамірність фарб в інфрачервоних діапазонах 880 – 960 нм; тиснення на документах в кривопадаючому світлі; мікрозображень, структури паперу і характеру друку при середніх і великих збільшеннях; наявність щілини в задній частині робочої зони дозволяє проводити перевірку документів великого формату. Усі зображення виводяться на комп'ютерний монітор, зовнішній екран.

Відеоміша дозволяє спостерігати і фіксувати на екрані монітора і зображення фрагмента об'єкта, що досліджується у видимому та інфрачервоному спектрі. Відеоміша забезпечена вмонтованими джерелами підсвічування, що робить її

Детектор валюти «SUPERSCAN»

незалежно від зовнішнього освітлення. Джерело падаючого інфрачервоного випромінювання використовується для контролю у відображеному інфрачервоному випромінюванні, забезпечує перевірку наявності і розподілу метамірного барвника по полю документа, виявлення змін і доповнень, що вносяться одноколірними з оригіналом пишучими і штемпельними барвниками, але відмінним рівнем поглинання випромінювання інфрачервоного діапазону, візуалізація зображень під чорнилом, штемпельними фарбами, пастами кулькових ручок, виявлення підробок по наявності поперечних олівцевих надписів, дозволяє прочитання тих оптично щільних деталей на зворотній стороні

Відеокомплекс «Спектр-Відео-М2»

Детектор документів «Regula 1019.01»

листа документа і наступному листі, що поглинають інфрачервоне випромінювання.

Детектор «Regula 1019.01» призначений для експертного контролю справжності документів і захищених паперів. Принцип дії приладу заснований на візуальному вивченні зразка за спеціальних умов освітлення і порівняння його з еталоном. Дозволяє: виявляти ознаки основних властивостей поліграфічного захисту; дослідити документ у трьох діапазонах ультрафіолетового випроміню-

Детектор документів «Regula 4303»

ТЕХНОЛОГІЧНА СХЕМА – встановлена обов'язкова для виконання послідовність операцій митного контролю та митного оформлення, а також дій посадових осіб підрозділів органу доходів і зборів під час здійснення таких операцій.

Т.с. митного контролю можуть бути: типовими, детальними. Типові **Т.с.** визначають загальну мінімально-обов'язкову послідовність операцій та дій посадових осіб на окремому напрямі митного контролю. Детальні **Т.с.** розробляються митницями на підставі типових **Т.с.**, з урахуванням

вання; перевіряти наявність антистоксового і ретрорефлективного захисту; порівнювати розміри об'єктів, контролювати ширину друкарських ліній; дослідити документи на просвіт; виявляти зміни, внесені у документи.

Детектор для детальної експертизи документів «Regula 4303» призначений для детальної експертизи паспортів, водійських посвідчень, посвідчень особи, технічних та транспортних документів, банкнот та інших цінних паперів із спеціальним захистом. Принцип дії приладу заснований на візуальному вивченні зразка за спеціальних умов освітлення і порівняння його з еталоном. За допомогою приладу контролю достовірності документів «Regula 4303» є можливість здійснення перевірок документів на достовірність в наступних режимах:

1. Режим косопадаюче світло – використовується для виявлення опуклих і увігнутих ділянок зображення (металографічний друк, високий або глибокий друк та інше).

2. Режим біле донне світло – застосовується для контролю зображень досліджуваних документів на просвіт (контроль водяних знаків, смуг безпеки, знаків поєднання, щільність паперу та інше).

3. Режим коаксialeне світло – використовується для дослідження документів, що мають ретрорефлективний захист.

4. Режим білого верхнього світла – застосовується для контролю кольорових зображень документів. У приладі використано світло від люмінесцентної лампи максимально наближене до денного світла, для отримання натуральних кольорів.

5. Режим ультрафіолетового випромінювання 365 нм – використовується для дослідження документів, що мають в своєму складі речовини, які володіють люмінесценцією у видимій області при активізації їх ультрафіолетовим випромінюванням з довжиною хвилі 365 нм.

6. Режими ультрафіолетового випромінювання 313 та 254 нм – використовуються для дослідження документів, що мають в своєму складі речовини, які володіють люмінесценцією у видимій області при активізації їх ультрафіолетовим випромінюванням з довжиною хвилі 254 та 313 нм.

Войцещук А.Д., Пархоменко В.М.

особливостей характеру і способів переміщення товарів, місцезнаходження й розташування структурних підрозділів, інфраструктури тощо, і регламентують діяльність як одного окремо взятого структурного підрозділу, так і кількох структурних підрозділів органу доходів і зборів в комплексі, а також взаємодію структурних підрозділів органу доходів і зборів з підрозділами інших органів (служб), причетних до здійснення контролю осіб, товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Детальні **Т.с.** за-

тверджують керівники органів доходів і зборів. За допомогою Т.с., погоджених з відповідними службами, врегульовуються питання взаємодії

під час здійснення митного контролю та митного оформлення.

Гармаш Є.В.

ТЕХНОЛОГІЯ «ВІДДАЛЕНИЙ ВИПУСК ТОВАРИВ» – логістична технологія митного адміністрування, яка передбачає здійснення митних формальностей внутрішньою митницею (митницею призначення чи відправлення) при фактичному розміщенні товарів та транспортних засобів на складі тимчасового зберігання, який розміщено у місцях, наближених до державного кордону та здійснення обміну інформацією між органами доходів і зборів в електронному вигляді. Це технологія, за якою митна декларація подається та оформляється у внутрішній митниці, а фактичний контроль здійснюється прикордонним органом доходів і зборів, який розміщується на митно-логістичному терміналі. Створюється з метою гармонізації процесів митного оформлення та митного контролю в умовах незбалансованого забезпечення ресурсами органів доходів і зборів. В результаті, в середину країни товар відправляється вже будучи випущеним.

Т. поширюється на товари незалежно від виду перевезення. Основною перевагою її застосування є розвантаження транспортної інфраструктури України та оптимізація логістичних зв'язків між вантажовідправниками та вантажоотримувачами. Здійснення митного оформлення в одному органі доходів і зборів, і фактичний контроль в іншому дозволить підвищити якість здійснення митних процедур та унеможливити зловживання службовим становищем посадових осіб.

Т. заснована на принципі поділу митних процедур на документальний і фактичний контроль, що здійснюють різні органи доходів і зборів, допомагає суб'єктам ЗЕД знизити витрати на зберігання і транспортування товарів з урахуванням логістики доставки товарів кінцевому одержувачу. Крім того, велике значення має прозорість процесу митного декларування і скорочення строків митного оформлення, і як наслідок – відсутність можливості здійснення корупційних правопорушень.

Прус Л.Р.

ТЕХНОЛОГІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – зачасно запрограмована та розподілена, в часі й просторі послідовність виконання дій (процедур), що в результаті має призводити до отримання певних об'єктів зі заздалегідь визначеними властивостями. Т.м.к. й митного оформлення як діяльність – це сукупність методів і способів дій посадових осіб митних органів (аналізу й оцінки можливих ризиків, ідентифікації, перевірки, впливу, фіксації стану) щодо об'єктів переміщення й інформації, необхідної для підготовки, прийняття затвердженого

рішення (службовий припис) з переміщення (розпорядження) та його реалізації. Окреслення системи, в межах якої діє або має діяти технологія, дає можливість конкретизувати найменування і зміст такої технології. Для Т.м.к. та митного оформлення такою системою є сукупність визначених МКУ та іншими законодавчими, нормативно-правовими актами з митної діяльності заходів (дій, рішень) з митного контролю та митного оформлення товарів, предметів, транспортних засобів.

Гармаш Є.В.

ТЕХНОЛОГІЯ «СУХИЙ ПОРТ» («СУХОПУТНИЙ ПОРТ») – логістична технологія, яка передбачає вивантаження певних функцій, в т. ч. митного оформлення вантажів, на територію «сухих портів». «Сухий порт» має бути безпечним місцем усередині митної території країни, яке призначене для обробки, тимчасового зберігання, контролю і митного очищення вантажів, що перевозяться в процесі міжнародної торгівлі і за змістом є транспортно-логістичним центром з обслуговування вантажопотоків, який працює в режимі мультимодальних перевезень (обслуговує як залізничний, так і автомобільний транспорт). Виконує функції центру для перевалки переважно морських вантажів на внутрішніх напрямках. Технологія реалізується наступним чином: після вивантаження вантажу з борту судна воно доставляється у «сухий порт» без оформлення транзиту і перебуває під митним контролем. Спостереження за переміщенням вантажів з території морського порту на «сухий» може здійснюватися за допомогою систем електронного супроводу вантажів (наприклад системи навігації GSM-GPS (NAVSTAR), системи телебачення з функ-

цією розпізнавання образів, системи інтелектуальних радіочастотних міток). Крім того, можливо розширити функції «сухого порту» за рахунок переробки вантажів безпосередньо не пов'язаних з морським портом. Віддаленість від морських кордонів не є перешкодою. Наприклад, у французькому місті Тулуза діє «сухий порт» іспанського порту Барселони, відстань між якими 350 км. В даному випадку порт розвантаження і «сухий порт» знаходяться в різних країнах.

Перенесення митних формальностей на «сухий порт» дозволяє переформатувати вантажопотік, збільшує пропускну спроможність порту, що призводить до скорочення часу знаходження контейнера в порту і підвищення якості митного оформлення. Крім того, реалізується принцип «єдиного вікна» при здійсненні митного контролю товарів і транспортних засобів на базі попереднього інформування. Це дозволить переключити контейнерні перевезення з автомобільного транспорту на залізничний і далі через морський порт.

В першу чергу, дана схема дуже приваблива для власників консолідованих вантажів, що пе-

ревозяться в одному контейнері, так як розформувати контейнер в порту неможливо, оскільки доводиться очікувати на завершення митного оформлення всіма одержувачами товарів, а також вона цікава тим одержувачам, яким необхідний досить тривалий час для митного оформлення. Також, місцерозташування «сухого порту» знаходиться, переважно на виїзді з транспортного вузла, що є істотною перевагою для подальшого переміщення вантажу після завершення митних процедур. На прилеглих територіях до «сухого порту» мають бути розташовані комерційні склади, на яких у разі потреби можна розформувані, розфасувати, пересортувати оформлений товар для подальшого транспортування до одержувача. Для вантажовласників суттєвим є і той факт, що тарифи на зберігання завантажених та порожніх контейнерів у «сухому порту» мають бути на порядок нижче ніж у морському.

На сьогоднішній час Комітет з транспорту Економічної та соціальної комісії для Азії та Тихого океану (ЕСКАТО ООН) розробляє угоди щодо «сухих портів». Основні транспортні магістралі, які проходять територією України, на яких повинні розміщуватися «сухі порти», повинні бути визначені Міністерством інфраструктури України.

Застосування **Т.с.п.** доцільно і тоді, якщо йдеться про територію, яка немає виходу до моря, але на ній розміщені розвинуті транспортні комунікації та логістичні об'єкти і є у достатній кількості якісна робоча сила. В Україні **Т.с.п.** реалізується Одеським морським торговельним портом (ОМТП) спільно з ТОВ «Євротермінал», який передбачає створення єдиного мультимодального логістичного центру. Розвиток проекту ведеться в 2-х напрямках: як тиловий демпферний майданчик для терміналів (ОМТП) і як логістичний центр з великим спектром послуг. «Сухий порт» – один з елементів транспортно-логістичного ланцюжка: «контейнерні та термінали ОМТП – транспортна естакада – «сухий порт» – міжнародний транспортний коридор № 9». Унікальною перспективною перевагою

транспортної інфраструктури «сухого порту» є виведення вантажопотоку з/на безперервної естакади ОМТП на спеціальну автомобільну дорогу і залізничну гілку.

В Україні також створено залізничний «сухий порт» як спеціалізовану зону для проведення митного, прикордонного та інших видів контролю імпортованих вантажів у контейнерах, що прибувають через ОМТП. В цій зоні зібрані в одному єдиному офісі всі контролюючі служби, є спеціалізований контейнерний майданчик, склад тимчасового зберігання, критий склад. Переміщення вантажів у контейнерах з порту в пункт контролю проводиться за спрощеною технологічною схемою без попереднього повідомлення, попередньої декларації та митної декларації. Всі необхідні види контролю проводяться не в порту, а безпосередньо в пункті контролю. Контейнери слідує під безперервною охороною.

Т.с.п. має і низку істотних недоліків, які необхідно врахувати у розробці нормативно-правового забезпечення: власник складу тимчасового зберігання повинен на всю територію, яка буде використовуватися для зберігання імпортованих товарів, оформити і страховку, і депозит, і всі гарантії забезпечення сплати митних платежів; клієнт, отримуючи товар не у порту, а з терміналу, буде вимушений сплачувати вартість перевезення; низька інформаційна безпека процедури документального оформлення вантажів на етапах передачі прав, в першу чергу, між агентами судових ліній і експедиторами; репрофілювання прикордонних митних постів на виконання лише транзитних функцій і винесення митного оформлення на «сухі порти».

Реалізація проекту «сухого порту» вимагає достатньо великих капіталовкладень, тому в ньому повинні брати участь державні і приватні структури, в першу чергу ті, яким проект буде економічно вигідний: транспортні, експедиторські та логістичні підприємства, а також юридичні особи – великі вантажовласники.

Прус Л.Р.

ТИМЧАСОВА МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – вид митної декларації, що подається органу доходів і зборів у випадку коли декларант або уповноважена ним особа не володіє точними відомостями про характеристики товарів, необхідні для заповнення митної декларації у звичайному порядку, за умови, що **Т.м.д.** містить дані, достатні для поміщення їх у заявлений митний режим, та під зобов'язання про подання додаткової декларації у строк не більше 45 днів з дати оформлення **Т.м.д.**.

Якщо під час митного оформлення товарів за **Т.м.д.** органом доходів і зборів бралися проби (зразки) цих товарів для проведення їх дослідження (аналізу, експертизи) і рішення органу за результатами такого дослідження (аналізу, експертизи) не може бути прийнято у 30-денний строк з дня оформлення **Т.м.д.**, цей строк продовжується

органом доходів і зборів, але не більше ніж на 15 днів.

Для випуску товарів відповідно до заявленого митного режиму за **Т.м.д.** застосовуються курси валют, заходи тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, чинні на дату прийняття органом доходів і зборів **Т.м.д.** для оформлення. Якщо декларант не володіє точними відомостями, необхідними для визначення ставок митних платежів, для нарахування сум митних платежів за цією декларацією, тоді застосовується найбільша ставка митних платежів з тих, під яку може підпадати товар.

Орган доходів і зборів не має права відмовити в прийнятті **Т.м.д.**, якщо виконано всі умови, встановлені МКУ. Відмова органу в прийнятті **Т.м.д.** повинна бути вмотивованою, а про причини відмови має бути

письмово повідомлено декларанта. Оформлення органом доходів і зборів **Т.м.д.** передбачає необхідність виконання вимог законодавства, передбачених

ТИМЧАСОВЕ ЗБЕРІГАННЯ – відповідно до МКУ, передбачено, що товари і транспортні засоби з моменту пред'явлення органу доходів і зборів і до їх випуску відповідно до обраного митного режиму можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем. Такі товари і транспортні засоби до завершення митного оформлення з дозволу відповідного органу доходів і зборів розміщуються на складах тимчасового зберігання. Крім того товари на **Т.з.** під митним контролем також можуть розміщуватися на митних складах або на складах органів доходів і зборів.

Єдиним документом, необхідним для розміщення товарів на **Т.з.** під митним контролем, є уніфікований документ за встановленою формою. В цьому документі міститься опис товарів на підставі товаросупровідних документів.

ТИМЧАСОВІ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ

– місце, визначене органом доходів і зборів на митній території України, що знаходиться поза місцем розташування підрозділів митного оформлення митниці, в межах якого митниця здійснює митні процедури. **Т.з.м.к.** створюються у випадку, якщо необхідно систематично здійснювати митні процедури на одній і тій самій території. **Т.з.м.к.** встановлюються на час безпосереднього здійснення митних процедур або на період зберігання товарів та інших предметів під митним контролем:

- на повітряних суднах, стоянках повітряних транспортних засобів, у залах митного огляду та інших приміщеннях аеропортів і аеродромів, що розташовані в межах пунктів пропуску через державний кордон для повітряного сполучення;

- у вагонах пасажирських поїздів закордонного сполучення, на перонах вокзалів, на територіях залізничних станцій, що розташовані в межах пунктів пропуску (пунктів контролю) через державний кордон для залізничного сполучення;

- на суднах закордонного плавання, на причалах та інших територіях морських і річкових портів, що розташовані в межах пунктів пропуску (пунктів контролю) через державний кордон для морського та річкового сполучення;

- у місцях стоянки для транспортних засобів, які не пропущені, в межах пунктів пропуску (пунк-

ТОВАРИ – вироблені для обміну продукти праці, що задовольняють певну потребу людини; це активи, які утримуються підприємством для продажу і передбачають у подальшому отримання прибутку.

Вітчизняне законодавство визначає **Т.** як будь-яку продукцію, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші немайнові права призначені для продажу (оплатної передачі). За ПКУ **Т.**

для поміщення товарів в обраний митний режим та сплати митних платежів або забезпечення їх сплати.

Фрадинський О.А.

Власник товарів, що перебувають на **Т.з.** під митним контролем, або уповноважена ним особа з дозволу митного органу можуть проводити з цими товарами такі операції: прості складські операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів; огляд та вимірювання; усунення пошкодження упаковки; взяття проб та зразків; підготовка товарів до продажу і транспортування.

Загальний строк **Т.з.** товарів під митним контролем становить 90 календарних днів. Строк тимчасового зберігання товарів за заявою власника або уповноваженої ним особи може бути продовжено (не більше ніж на 30 днів). Товари, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання, можуть перебувати на тимчасовому зберіганні під митним контролем у межах строку збереження їх споживчих якостей.

Попель С.А.

тів контролю) через державний кордон для автомобільного сполучення;

- на територіях та в приміщеннях митниць, митних постів;

- на територіях і в приміщеннях підприємств, на складах організацій – отримувачів гуманітарної допомоги за умови дотримання ними вимог щодо забезпечення режиму зони митного контролю та здійснення митного контролю в повному обсязі;

- в інших місцях, визначених відповідно до МКУ.

З метою забезпечення митного режиму органи доходів і зборів затверджують положення про **Т.з.м.к.**, створені в зоні їхньої діяльності, на основі примірного положення про зони митного контролю. Невід'ємною частиною положення про **Т.з.м.к.** є план-схема з позначенням меж зон митного контролю, яка узгоджується з відповідним органом охорони державного кордону в пунктах пропуску через державний кордон, а у вказаних пунктах для морського, річкового, повітряного і залізничного сполучення – також з адміністрацією морських і річкових портів, аеропортів і залізничних станцій, а на територіях підприємств – із власниками територій або керівниками підприємств, в межах яких вони розташовані. Межі зон митного контролю чітко визначаються митними органами на місцевості.

Туржанський В.А.

– це матеріальні та нематеріальні активи, у тому числі земельні ділянки, земельні частки (паї), а також цінні папери та деривативи, що використовуються у будь-яких операціях, крім операцій з їх випуску (емісії) та погашення. МКУ **Т.** визначено як будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенер-

гія, що переміщується лініями електропередачі. До **Т.** не належать транспортні засоби, що використовуються для міжнародних перевезень пасажирів і товарів, включаючи контейнери та інше транспортне устаткування.

З метою митного регулювання виділяють українські товари та іноземні товари. До українських товарів належать такі, які повністю отримані (вироблені) на митній території України та які не містять товарів, ввезених із-за меж митної території України. Товари, повністю отримані (вироблені)

ТОВАРИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ – сукупність специфічних товарів та послуг, які в результаті купівлі-продажу будуть використані на військові потреби.

Т.в.п. в сукупності чи окремо: вироби військового призначення – озброєння, боеприпаси, військова та спеціальна техніка, спеціальні комплектуючі вироби для їх виробництва, вибухові речовини, а також матеріали та обладнання, спеціально призначені для розроблення, виробництва або використання зазначених виробів; послуги військового призначення – надання іноземним юридичним чи фізичним особам в Україні або за її межами послуг, у тому числі посередницьких (брокерських), у сфері розроблення, виробництва,

ТОВАРИ «ГРУПИ ПРИКРИТТЯ» – товари, що з достатнім ступенем імовірності можуть декларуватись замість товарів групи «ризик». До **Т.«г.п.»** відносять: товари, щодо яких застосовуються низькі ставки мита, і товари, щодо яких застосовуються ставки мита менші від ставок мита, що застосовуються до товарів, які класифікуються в тій же товарній позиції та/або за своїми характеристиками і зовнішнім виглядом відносяться до них; товари, які звільняються від сплати податків і зборів відповідно до законодавства України; товари, об'єми ввезення яких за даними митної статистики України значно перевищують об'єми їх вивезення за даними митних статистик країн-контрагентів.

Обов'язковою формою митного контролю **Т.«г.п.»** є проведення процедур класифікації, які передбачають виконання спеціальних заходів, що здійснюються відділом контролю митної вартості

ТОВАРИ «ГРУПИ РИЗИКУ» – товари щодо яких існує можливість декларування не за своїм найменуванням і які по відношенню до інших товарів, подібних за складом та функціями, мають значну різницю в ступені оподаткування та заходах нетарифного регулювання.

До **Т.«г.р.»** відносять товари у класифікації яких виникають труднощі, у зв'язку із тим, що зовнішні ознаки товарів та товаросупровідні документи не дають можливості однозначно класифікувати їх у відповідну підсубпозицію товарної номенклатури ЗЕД, через що такі товари можуть стати об'єктом порушення митних правил у частині неправильної

на митній території України, не мають митного статусу українських товарів, якщо вони отримані (вироблені) з товарів, які не перебувають у вільному обігу на митній території України; ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на цій території; отримані (вироблені) на митній території України. Іноземні товари – **Т.**, що не є українськими відповідно до вищевказаних ознак, а також товари, що втратили митний статус українських товарів відповідно до МКУ.

Арзянцева Д.А.

будівництва, складання, випробування, ремонту, технічного обслуговування, модифікації, модернізації, експлуатації, управління, демілітаризації, знищення, збуту, зберігання, виявлення, ідентифікації, придбання або використання виробів чи технологій військового призначення, а також надання зазначеним юридичним особам іноземної держави чи її представникам або іноземцям послуг з фінансування таких робіт; технології військового призначення – спеціальна інформація в будь-якій формі (за винятком загальнодоступної інформації), необхідна для розроблення, виробництва або використання виробів військового призначення та надання послуг військового призначення.

Долобанько В.В.

та класифікації товарів та уповноваженою особою підрозділу митного оформлення при визначенні коду товару згідно з УКТ ЗЕД. При здійсненні процедур митного контролю та митного оформлення товарів, що віднесені до **Т.«г.п.»**, проведення митного огляду із складанням акту про проведення митного огляду товарів є обов'язковим.

Митне оформлення **Т.«г.п.»**, щодо яких вже були застосовані процедури класифікації та було прийнято рішення про визначення коду товару з позначкою в реєстраційному номері «КТ», здійснюється на підставі рішення про визначення коду товару, яке було надано раніше за умов, що залишаються незмінними – відправник (експортер), одержувач (імпортёр), виробник товару, торгова марка, модель, артикул, склад, властивості, форма упакування та форма випуску (для лікарських засобів).

Несторішен І.В.

класифікації та кодування, що в свою чергу призводить до несплати митних податків у повному обсязі.

Відповідно до Концепції створення, упровадження і розвитку системи аналізу та керування ризиками та Положення про систему аналізу й селекції факторів ризику при визначенні окремих форм митного контролю **Т.«г.р.»** – це товари, які переміщуються через митний кордон України та відносно яких виявлені ризики або існують потенційні ризики. Загалом всі накази містять таку інформацію щодо **Т.«г.р.»**: товари, які мають значні об'єми переміщення і забезпечують надходження

найбільших сум митних платежів; товари, щодо яких застосовуються високі адвалерні ставки ввізних мит; товари, щодо яких застосовуються комбіновані або специфічні ставки ввізних мит; товари, об'єми ввезення яких за даними митної статистики України є значно меншими об'ємів їх вивезення за даними митних статистик країн-контрагентів; товари, які підлягають сертифікації, санітарному, ветеринарному, радіаційному та іншим видам

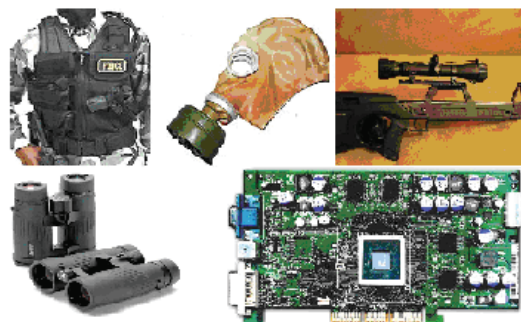
контролю або іншим обмеженням на здійснення зовнішньоекономічних операцій з ними.

Підставою для випуску **Т.«г.р.»** на митну територію України є здійснення митного оформлення згідно з чинним законодавством України та проведення процедур класифікації передбачених даним Порядком класифікації при митному оформленні **Т.«г.р.»**, які ввозяться на митну територію України.

Несторишен І.В.

ТОВАРИ ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ

– окремі види виробів, обладнання, матеріалів, програмного забезпечення і технологій, спеціально не призначені для військового використання, а також послуги (технічна допомога), пов'язані з ними, які, крім цивільного призначення, можуть бути використані у військових або терористичних цілях чи для розробки, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі – окремих видів ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів.

В Україні перелік товарів, які відносяться до подвійного використання затверджується КМУ.

Митне оформлення **Т.п.в.** здійснюється за умови надходження до митниці від Державної служби експортного контролю в електронній формі із застосуванням засобів електронного цифрового підпису спеціальних дозволів та висновків.

Під час митного оформлення **Т.п.в.** суб'єкт ЗЕД разом з іншими документами, необхідними для здійснення митного контролю та митного оформлення звичайних товарів, зобов'язаний додатково надати митниці оригінал дозволу (при експорті, реекспорті та імпорті) або висновку (при тимчасовому ввезенні, тимчасовому вивезенні та транзиті), виданого Державною службою експортного контролю. Для отримання дозволу або висновку на право переміщення через митний кордон **Т.п.в.** в рамках загальних вимог до Державної служби експортного контролю надсилається лист, заява, копія документа про державну реєстрацію договору на трансфер технології та копія свідоцтва про державну акредитацію.

Українським законодавством також встановлені додаткові вимоги при міжнародній передачі

Т.п.в., відповідно до яких суб'єкт ЗЕД у передбачених випадках надає Державній службі експортного контролю:

– при експорті – документ про зобов'язання та гарантії іноземного суб'єкта-кінцевого споживача стосовно застосування **Т.п.в.**; документ про походження товарів; копію зовнішньоекономічного договору на експорт зазначених у заяві товарів; копію договору комісії, доручення, якщо експортером є підприємство-посередник; копію довідки про ступінь секретності товару;

– при реекспорті – документ про зобов'язання та гарантії іноземного суб'єкта-кінцевого споживача стосовно застосування **Т.п.в.**; документ про походження товарів; копію зовнішньоекономічного договору на реекспорт зазначених у заяві товарів; копію договору комісії, доручення, якщо експортером є підприємство-посередник; копію довідки про ступінь секретності товару; документи, які підтверджують відсутність обмежень на реекспорт чи передачу товарів іншому кінцевому споживачеві;

– при тимчасовому вивезенні – документ, який містить відомості про найменування виставки, місце і строк експонування або випробування товарів; зобов'язання щодо зворотного ввезення товарів в Україну без зміни їх кількісних і якісних характеристик; копії документів, згідно з якими здійснюється тимчасове вивезення; довідка про ступінь секретності товару;

– при імпорті – копія зовнішньоекономічного договору на імпорт зазначених у заяві товарів; копія договору комісії, доручення, у разі, коли імпортером є підприємство-посередник; сертифікат кінцевого споживача;

– при тимчасовому ввезенні – документ, який містить відомості про найменування виставки, місце і строк експонування товарів; копії документів, згідно з якими здійснюється тимчасове ввезення товарів.

Для отримання висновку на право транзиту територією України **Т.п.в.** суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності подає Державній службі експортного контролю заяву, копію експортної ліцензії держави-експортера або офіційний документ, що містить необхідні відомості для проведення експертизи в галузі експортного контролю та інші документи залежно від категорії товару і держави-отримувача.

З метою прийняття об'єктивного рішення щодо можливості надання відповідного дозволу

ТОВАРНА ГРУПА – група однорідних товарів за гармонізованою системою опису та кодування товарів. В Україні Т.г. визначені в УКТ ЗЕД, які розроблені на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів ВМО з урахуванням Комбінованої номенклатури ЄС і узагальнені в ЗУ «Про Митний тариф України». Т.г. призначені для класифікації товарів з метою визначення ставок мита при здійсненні ЗЕД.

Т.г. в структурі УКТ ЗЕД складається із перших двох цифр десятизначного коду УКТ ЗЕД.

ЗУ «Про Митний тариф України» визначено 21 розділ, який включає 97 Т.г..

Розділ I «Живі тварини; продукти тваринного походження» містить 6 Т.г.: 01 «Живі тварини»; 02 «М'ясо та їстівні субпродукти»; 03 «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні»; 04 «Молоко та молочні продукти; яйця птиці; натуральний мед; їстівні продукти тваринного походження, в іншому місці не зазначені»; 05 «Інші продукти тваринного походження, в іншому місці не зазначені».

Розділ II «Продукти рослинного походження» містить 9 Т.г.: 06 «Живі дерева та інші рослини; цибулини, коріння та інші аналогічні частини рослин; зрізані квіти і декоративна зелень»; 07 «Овочі та деякі їстівні коренеплоди і бульби»; 08 «Їстівні плоди та горіхи; шкiрки цитрусових або динь»; 09 «Кава, чай, мате або парагвайський чай, прянощі»; 10 «Зернові культури»; 11 «Продукція борошномельно-круп'яної промисловості; солод; крохмалі; інулін; пшенична клейковина»; 12 «Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж»; 13 «Шелак природний неочищений; камеді, смоли та інші рослинні соки і екстракти»; 14 «Рослинні матеріали для виготовлення плетених виробів; інші продукти рослинного походження, в іншому місці не зазначені».

Розділ III «Жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження» містить лише Т.г. 15 «Жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження».

Розділ IV «Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його заміники» включає такі Т.г.: 16 «Готові харчові продукти з м'яса, риби або ракоподібних, молюсків або інших водяних безхребетних»; 17 «Цукор і кондитерські вироби з цукру»; 18 «Какао та продукти з нього»; 19 «Готові продукти із зерна зернових культур, борошна, крохмалю або молока; борошняні кондитерські вироби»; 20 «Продукти переробки овочів, плодів, горіхів або інших частин рослин»; 21 «Різні харчові продукти»; 22 «Алкогольні та

безалкогольні напої і оцет»; 23 «Залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин»; 24 «Тютюн і промислові заміники тютюну».

Розділ V «Мінеральні продукти» включає 3 Т.г.: 25 «Сіль; сірка; землі та каміння; штукатурні матеріали, вапно та цемент»; 26 «Руди, шлак і зола»; 27 «Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні».

Розділ VI «Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості» містить такі Т.г.: 28 «Продукти неорганічної хімії: неорганічні або органічні сполуки дорогоцінних металів, рідкісноземельних металів, радіоактивних елементів або ізотопів»; 29 «Органічні хімічні сполуки»; 30 «Фармацевтична продукція»; 31 «Добрива»; 32 «Екстракти дубильні або барвні; таніни та їх похідні, барвники, пігменти та інші фарбувальні матеріали, фарби і лаки; замазки та інші мастики; чорнило, туш»; 33 «Ефірні олії та резиноїди; парфумерні, косметичні та туалетні препарати»; 34 «Мило, поверхнево-активні органічні речовини, мийні засоби, мастильні матеріали, воски штучні та готові, суміші для чищення або полірування, свічки та аналогічні вироби, пасти для ліплення, пластилін, «стоматологічний віск» і суміші на основі гіпсу для стоматології»; 35 «Білкові речовини; модифіковані крохмалі; клеї; ферменти»; 36 «Порох і вибухові речовини; піротехнічні вироби; сірники; пірофорні сплави; деякі горючі матеріали»; 37 «Фотографічні або кінематографічні товари»; 38 «Різноманітна хімічна продукція».

Розділ VII «Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них; каучук, гума та вироби з них» включає 2 Т.г.: 39 «Пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них»; 40 «Каучук, гума та вироби з них».

Розділ VIII «Шкури необроблені, шкіра вичинена, натуральне та штучне хутро та вироби з них; шорно-сідельні вироби та упряж; дорожні речі, сумки та аналогічні товари; вироби з кишок тварин (крім кетгуту з натурального шовку)» містить 3 Т.г.: 41 «Шкури необроблені (крім натурального та штучного хутра) і шкіра вичинена»; 42 «Вироби із шкіри; шорно-сідельні вироби та упряж; дорожні речі, сумки та аналогічні товари; вироби з кишок тварин (крім кетгуту з натурального шовку)»; 43 «Натуральне та штучне хутро; вироби з нього».

Розділ IX «Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля; корок та вироби з нього; вироби із соломи, альфи та інших матеріалів для плетіння; кошикові вироби та плетені вироби» включає такі Т.г.: 44 «Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля»; 45 «Корок та вироби з нього»; 46 «Вироби із соломи, трави еспарто та інших матеріалів, які використовуються для плетіння; кошикові вироби та плетені вироби».

Розділ X «Маса з деревини або з інших волокнистих целюлозних матеріалів; папір або картон,

одержані з відходів та макулатури; папір, картон та вироби з них» включає 3 Т.г.: 47 «Маса з деревини або з інших волокнистих целюлозних матеріалів; папір або картон, одержані з відходів та макулатури»; 48 «Папір і картон; вироби з паперової маси, паперу або картону»; 49 «Друкована продукція, періодичні видання або інша продукція поліграфічної промисловості; рукописи або машинописні тексти та плани».

Розділ XI «Текстильні матеріали та текстильні вироби» містить наступні Т.г.: 50 «Шовк»; 51 «Вовна, тонкий та грубий волос тварин; пряжа і тканини з кінського волосу»; 52 «Бавовна»; 53 «Інші рослинні текстильні волокна; пряжа з паперу і тканини з паперової пряжі»; 54 «Нитки синтетичні або штучні; стрічкові та подібної форми нитки із синтетичних або штучних матеріалів»; 55 «Синтетичні або штучні штапельні волокна»; 56 «Вата, повсть і неткані матеріали; спеціальна пряжа; шпагати, мотузки, троси та канати і вироби з них»; 57 «Килими та інші текстильні покриття для підлоги»; 58 «Спеціальні тканини; тафтингові текстильні матеріали; мережива; гобелени; оздоблювальні матеріали; вишивка»; 59 «Текстильні матеріали, просочені, покриті або дубльовані; текстильні вироби технічного призначення»; 60 «Трикотажні полотна»; 61 «Одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні»; 62 «Одяг та додаткові речі до одягу, текстильні, крім трикотажних»; 63 «Інші готові текстильні вироби; набори; одяг та текстильні вироби, що використовувалися; ганчір'я».

Розділ XII «Взуття, головні убори, парасольки від дощу та сонця, палиці, стеки, батоги та їх частини; пір'я оброблені і вироби з нього; штучні квіти; вироби з волосся людини» включає такі 4 Т.г.: 64 «Взуття, гетри та аналогічні вироби; їх частини»; 65 «Головні убори та їх частини»; 66 «Парасольки від дощу та сонця, палиці, палиці-сидіння, батоги, хлисти для верхової їзди та їх частини»; 67 «Оброблені пір'я та пух і вироби з них; штучні квіти; вироби з волосся людини».

Розділ XIII «Вироби з каменю, гіпсу, цементу, азбесту, слюди або аналогічних матеріалів; керамічні вироби; скло та вироби із скла» включає Т.г.: 68 «Вироби з каменю, гіпсу, цементу, азбесту, слюди або аналогічних матеріалів»; 69 «Керамічні вироби»; 70 «Скло та вироби із скла».

Розділ XIV «Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння, дорогоцінні метали, метали, плаковані дорогоцінними металами, та вироби з них; біжутерія; монети» включає Т.г. 71 «Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння, дорогоцінні метали, метали, плаковані дорогоцінними металами, та вироби з них; біжутерія; монети».

Розділ XV «Недорогоцінні метали та вироби з них» містить такі Т.г.: 72 «Чорні метали»; 73 «Вироби з чорних металів»; 74 «Мідь і вироби з неї»; 75 «Нікель і вироби з нього»; 76 «Алюміній і вироби з нього»; 77 «(Зарезервована для використання в майбутньому)»; 78 «Свинець і вироби з нього»; 79 «Цинк і вироби з нього»; 80 «Олово і вироби з нього»; 81 «Інші недорогоцінні метали; металокераміка; вироби з них»; 82 «Інструменти, ножові вироби, ложки та виделки з недорогоцінних металів; їх частини з недорогоцінних металів»; 83 «Інші вироби з недорогоцінних металів».

Розділ XVI «Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання; їх частини; звукозаписувальна та звуковідтворювальна апаратура, апаратура для запису або відтворення телевізійного зображення і звуку, їх частини та приладдя» включає 2 Т.г.: 84 «Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини»; 85 «Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку; телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя».

Розділ XVII «Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби і пов'язані з транспортом пристрої та обладнання» включає Т.г.: 86 «Залізничні локомотиви або моторні вагони трамвая, рухомий склад та їх частини; шляхове обладнання та пристрої для залізниць або трамвайних колій та їх частини; механічне (у тому числі електромеханічне) сигналізаційне обладнання всіх видів»; 87 «Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання»; 88 «Літальні апарати, космічні апарати та їх частини»; 89 «Судна, човни та інші плавучі засоби».

Розділ XVIII «Прилади та апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, контрольні, вимірвальні, прецизійні, медичні або хірургічні; годинники всіх видів; музичні інструменти; їх частини та приладдя» включає Т.г.: 90 «Прилади та апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, контрольні, вимірвальні, прецизійні; медичні або хірургічні; їх частини та приладдя»; 91 «Годинники всіх видів та їх частини»; 92 «Музичні інструменти; їх частини та приладдя».

Розділ XIX «Зброя, боєприпаси; їх частини та приладдя» включає Т.г. 93 «Зброя, боєприпаси; їх частини та приладдя».

Розділ XX «Різні промислові товари» містить Т.г.: 94 «Меблі; постільні речі, матраци, матраці основи, диванні подушки та аналогічні набивні речі меблів, світильники та освітлювальні прилади, в іншому місці не зазначені; світлові покажчики, табло та подібні вироби; збірні будівельні конструкції»; 95 «Іграшки, ігри та спортивний інвентар; їх частини та приладдя»; 96 «Різні готові вироби».

Розділ XXI «Твори мистецтва, предмети колекціонування та антикваріат» включає Т.г. 97 «Твори мистецтва, предмети колекціонування та антикваріат»

Туржанський В.А.

ТОВАРНА НАКЛАДНА – первинний бухгалтерський документ, для обліку надходження чи відпуску товарно-матеріальних цінностей. У **Т.н.** зазначають вид товару, його кількість, ціну, загальну вартість тощо. Цей документ є документом суворої звітності, і його обов'язково скріплюють своїми підписами та особа, яка передає товар, і та, котра

його одержує. **Т.н.** є одним з основних документів у товарообігу між підприємствами і підприємцями. **Т.н.** – це і документ, супроводжувачий вантаж, наступний від Виконавця до Замовника, а також і документ, згідно з яким відбувається приймання товарних позицій за описом.

Коновалов Ю.О.

ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗЕД – 1) класифікатор товарів, що застосовується митними органами і учасниками ЗЕД з метою здійснення зовнішньоекономічних операцій. Містить перелік найменувань, описів та присвоєних кодів товарів, що використовуються для цілей митного регулювання та ведення міжнародної статистики; 2) назва українського класифікатора товарів, що застосовувався до 2004 р. – введення в дію УКТ ЗЕД. Був сформований на базі Гармонізованої системи кодування та опису товарів

(ГС) та Комбінованої номенклатури Європейського Співтовариства (КН ЄС). Ґрунтувався на 9-значному кодї: розряди 1-6 відповідали кодовому позначенню, прийнятому в номенклатурі ГС, розряди 7-8 відповідали кодам КН ЄС, а 9-й розряд був призначений для виділення в номенклатурі традиційних товарів (пізніше прирівнювався до нуля). З 1995 р. по 1999 р. в Україні діяв міждержавний класифікатор ТН ЗЕД Співдружності незалежних держав.

Яковенко О.В.

ТОКСИЧНА ЗБРОЯ – зброя, вражаючим фактором якої є білкові чи поліпептидні речовини, які є продуктом життєдіяльності ряду мікроорганізмів, тварин і рослин і які можуть спричинити загибель людей і тварин. **Т.з.** є різновидом біологічної. Різниця лише є в характері вражаючого фактору – в біологічній зброї – це живі мікроорганізми, а в **Т.з.** – продукти обміну речовин. На держави-учасниці Конвенції про заборону розробки, виробництва та нагромадження запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про їх знищення від 10 квітня 1972 р. покладено обов'язок ніколи ні за яких обставин не розробляти, не виробляти, не

набувати будь-яким іншим способом і не зберігати мікробіологічні чи інші біологічні агенти чи токсини, яким би не було їх походження чи метод виробництва, таких видів і в таких кількостях, які не мають призначення для профілактичних, захисних чи інших мирних цілей; зброю, обладнання чи засоби доставки, які призначені для використання таких агентів чи токсинів у ворожих цілях чи у збройних конфліктах. Але Конвенція допускає можливість використання агресивних біологічних агентів у дослідженнях. Такі мікроорганізми не попадають під визначення біологічної і **Т.з.**

Коновалов Ю.О.

«ТОРГ АМСТЕРДАМСКИЙ» – Амстердамський митний тариф середини XVIII ст., який використовувався на світовому рівні у період піднесення міжнародного впливу і могутності Нідерландів, розвитку їхньої економіки, науки, культури. Охоплював митні тарифи з імпорту та експорту товарів, визначав митні процедури при переміщенні різного краму морськими і судноплавними маршрутами. 1762 р. великий збірник під назвою «Амстердамський торг» було видано у Москві. Він був розрахований на великих купців і власників мануфактур, цехів, підприємців і вклучав характеристики найбільших торговельних компаній світу, умови

найму кораблів, ціни фрахту та вартість найбільш ліквідних товарів (металів, зерна, м'яса, риби, дерева, вина, прянощів, тканин). У збірнику, автором якого був голландець Людвіг Вевер, також містилася інформація щодо основних товарів тогочасного світового товарообігу, яка вперше подавалася у формі товарної номенклатури, що надало можливості українським і російським купцям своєчасно визначати доцільність і фінансові перспективи тієї чи іншої експортно-імпоротної операції. Окрім того документ містить таблиці міри, ваги, співвідношення грошових знаків різних країн.

Гальський К.Є.

ТОРГОВЕ МИТО – див. МИТО ТОРГОВЕ.

ТОРГОВЕЛЬНИЙ БАЛАНС (англ. trade balance) – звітність, в якій відображені всі торгові операції країни за певний проміжок часу, наприклад, рік. **Т.б.** є складовою платіжного балансу країни. Регулювання **Т.б.** є найважливішим узагальнюючим інструментом планування й управління зовнішньою торгівлею країни, а оскільки **Т.б.** становить більшу частку в платіжному балансі, то він має значну вагу в управлінні всією системою зовнішньоекономічних зв'язків. Оскільки значна частина зовнішньої торгівлі здійснюється в кредит, існують розходження між показниками обсягів торгівлі, платежів і надходжень, фактично зроблених за відповідний період.

Економічне значення активного (профіцитного) чи пасивного (дефіцитного) **Т.б.** стосовно конкретної країни залежить від її положення у світовому господарстві, характеру її зв'язків з партнерами і загальною економічною політикою. Для країн, що відстають від лідерів за рівнем економічного розвитку, активний **Т.б.** необхідний як джерело валютних коштів потрібних для оплати міжнародних зобов'язань за іншими статтями платіжного балансу. Для промислово розвинутих країн (Китай, Японія, ФРН, тощо) активне сальдо **Т.б.** використовується для створення другої економіки за кордоном. Пасивний **Т.б.** вважається

небажаним і звичайно оцінюється як ознака слабкості зовнішньоекономічних позицій країни. Це правильно для країн, що розвиваються, що мають недостачу валютних надходжень. Для промислового розвитку країн це може мати інше значення. Наприклад, дефіцит **Т.б.** США свідчить про активне просування на їхній ринок міжнародних конкурентів (Західної Європи, Японії, Тайваню, Південної Кореї й інших країн) по виробництву товарів

ТОРГОВИЙ СТАТУТ 1653 РОКУ – нормативно-правовий акт Московської держави, який врегулював організацію внутрішньої та зовнішньої торгівлі та запровадив єдину митну систему на основі справляння єдиного рубльового мита.

Прийнятий царем Олексієм Михайловичем та підтриманий Боярською думою 25 жовтня (4 листопада за новим стилем) 1653 р. під назвою «О взимании таможенной пошлины с товаров в Москве и в городах, с показанием по сколько взято и с каких товаров». Підставою для розробки та прийняття **Т.с.1653 р.** стала ініціатива торгових верств Московії – «гостей и гостиной и суконной и черной

Російський цар Олексій Михайлович
(1629-1676 рр.)

ТОРГОВИЙ ШЛЯХ «ІЗ ВАРЯГ У ГРЕКИ» – головна торговельна артерія, що пов'язувала Київську Русь, скандинавські та балтійські країни з Візантією і державами Південної Європи й Близького Сходу протягом IX-XI ст. Як стверджував візантійський імператор Костянтин VII Багрянородний у творі «Про управління імперією», цей складний і небезпечний маршрут складався із системи річкових шляхів і волоків завдовжки понад 3 тис. км і пов'язував Балтику з Руським (Чорним) морем. Він проходив

більшої складності. У результаті міжнародного поділу праці, більш ефективно використовуються ресурси у світових масштабах. Дзеркальним відображенням дефіциту зовнішньої торгівлі США служить активне сальдо за цими операціями у згаданих партнерів, що використовують валютні надходження для закордонних капіталовкладень, у тому числі в США.

Івашова Л.М.

сотен і слобод и городовых всяких чинов торговых людей», яка передбачала введення протекціоністських заходів стосовно московських товарів та запровадження жорсткого контролю за іноземними купцями.

Т.с.1653 р. замінив існуючу систему різноманітних дрібних зборів, що існували з часів удільних князівств на єдине торгове мито, що справлялося в розмірі 5% (10 денег) із одного рубля проданих товарів та 10% (гривеник – 20 денег) – від вартості проданої солі. При продажі риби та хутра зберігалися особливі мита, окрім того, мито для іноземних купців становило 2% (4 денги) – у прикордонних містах та 6% (12 денег) – при продажі товару у внутрішніх містах (передбачалося застосування пільгового 1% мита для купців з Греції та Персії). Норми **Т.с.1653 р.** забороняли утримувати мита при проїзді територією приватних та церковних землеволодінь. Передбачалося покарання за порушення митних правил – митним чиновникам дозволявся вільний доступ до торгових дворів та приватних помешкань, як іноземців, так і місцевого населення. При виявленні контрабандних товарів – здійснювалася їх конфіскація на користь царської казни («имати на себя Государя безповоротно»). Якщо факти контрабанди виявлялися у цієї ж особи вдруге або і більше разів – окрім стандартної конфіскації порушника били батогами. Окрім покарань контрабандистам встановлювалася відповідальність і для представників митної адміністрації, яких за зловживання службовим становищем дозволялося «чинити наказание без всякой пощады». **Т.с.1653 р.** разом із Новоторговим статутом 1667 р. діяв до середини XVIII ст. та був замінений Митним статутом 1755 р.

Із 1995 р. в Російській Федерації, щорічно, 25 жовтня (у день прийняття **Т.с.1653 р.**) відзначається професійне свято співробітників митної служби.

Фрадинський О.А.

по Варязькому (Балтійському) морю, Фінській затоці і далі – Невою, Ладозьким озером і притоками Західної Двіни аж до верхів'я Дніпра. А там – вниз Дніпровим руслом і так званими «волоками» (перетягування суден між окремими річковими затоками і вздовж порогів) до самого Чорного моря. За цих умов Київ став головним транзитним центром, що забезпечував переміщення візантійських товарів у Прибалтику, Скандинавію та країни Центральної й Західної Європи. У Києві та інших містах

і фортецях Русі на шляху «Із варяг у греки» закладалися митні застави (комори), котрі розташовувалися біля міських воріт та на річкових причалах. Тут довірені «княжі люди» й «дозорці» стягували з купців і перевізників відповідно «сухе» або «водяне» мито. До першого відносилося «подужне» (від воза), «полозове» (від «полозу» – саней). «Водяне» мито сплачувалося від кожної «ком'яги» (човен 5–10 м) або від галери чи «моноксила» (парусне судно довжиною до 40 м). Сума мита залежала від довжини судна і вартості транспортованого товару. Головним митним і торговельно-обмінним форпостом Київського князівства в кінці Дніпрового шляху у X–XII ст. була Олешня. Тут сходилися торговельні дороги, що пов'язували північні й центральні регіони Європи з візантійськими ринками і країнами Близького Сходу. В місті діяли десятки крамниць, базарів, складів. Подальший морський відтинок шляху проходив вздовж болгарського узбережжя Чорного моря й далі – до столиці імперії. Час транспортування товарів на відтинку «Київ – Константинополь» (Дніпром, морем і сухоходом)

ТОРГОВІ МИТНІ ЗБОРИ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ

– різновид обов'язкових платежів, що збиралися при здійсненні внутрішньої торгівлі. До них відносили: замито – утримання з ціни товару, яке давало право торгувати ним (на зразок ліцензії чи адвалорного збору); явка – мито з торговця за явку товару на заставі (аналог сучасного митного оформлення); амбарне (омбарне) – за наймання приміщення для товару на гостинному дворі; гостинне – збір за наймання торгових місць на гостинному дворі; полавочне – за охорону товару вночі; звальне – за зняття товару з підводи під час зважування на заставі; кантарне – особливе мито за зважування великої кількості солі; підйомне і рукоознобне – за підймання товару на терези; помірне – мито за вимірювання сипучих товарів бочками; п'ятно – збір за таврування коней під час купівлі-продажу з покупця і продавця в однаковій частці; рогове і прив'язне – за прив'язування худоби на торжищах; узлове – сплата за обв'язування товару з прикладенням

становив у середньому 10–15 дб.

Активно торгували з Константинополем київські купці. Особливістю цих торговельних операцій був давній купецький принцип: «товар на товар». Греки постачали киянам вишукані ювелірні вироби і посуд, шовкові тканини, парчу, килими, дорого зброю. Київські торговці розраховувались рабами, воском, медом, деревиною, а здебільшого хутром, на яке був особливо великий попит у грецьких володарів і патриціату.

Серйозну небезпеку для Дніпрової дороги становили печеніги. Ватаги степовиків намагалися блокувати торгівлю між Півднем і Північчю, нападали на торговельні валки, які рухалися сухоходом чи пливли суднами по Дніпру. Вони нещадно грабували та вбивали купців і перевізників, захоплювали, а потім продавали їх у рабство. Особливо небезпечними для купецьких караванів були дніпровські пороги, біля яких печеніги влаштовували засідки на судна, що перетягувались тут волоком. З метою захисту купців і товарів за розпорядженням київського князя у цьому районі практично ціле літо знаходилася княжа дружина. Іноді ж, як писав Костянтин Багрянородний, охорона супроводжувала торгові валки «до відкритої води» або до кордонів Візантії. І все ж збройний супровід купецьких караванів не міг повністю забезпечити надійність міжнародної торгівлі і головне – безпеку самого Києва інших давньоруських городів від постійних нападів печенігів. Долаючи цю життєво важливу для країни проблему, Великий князь Володимир Святославович (980–1015 рр.) розпочав будівництво розгалуженої системи міст-фортець на підступах до Києва. Як згадується у «Повісті временних лет», такі міста-застави, котрі водночас виконували функції митниць, постали понад ріками Десною, Остром, Сулою і Трубіжем.

Гальський К.Є.

митних печаток як гарантія того, що товар не буде продаватись там, де немає митних знаків; ярмаркове – мито за користування ярмарковим місцем, залежно від його розташування, від кількості й різноманітності товарів (іноземці сплачували по 30, українські та російські перевізники – по 10, торгові люди – по 4-6 грошей від одного воза товарів); ринкове – мито з торгівлі як у натуральній, так і в грошовій формі (з горілчаних напоїв бралось натуральне мито – поставне – по кварталі з того, хто купував, або з самого продавця, а крім того, від кожної купи стягувалося по карбованцю на церкву та старшину); шинкове – орендна плата за територію та будівлю, де розташовувався шинок (розмір його залежав від самої будівлі: за простий шинок – 2,5 крб., а за шинок з льохом – 4,5 крб.); мито на скарби – мито за вивезення цінностей, золота, срібла, діамантів у дзвінкій монеті (вивезення цінних металів та каменів митом не обкладалося).

Ченцов В.В.

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

– недержавна, неприбуткова самоврядна організація, що об'єднує юридичних осіб, а також підприємців та їхні об'єднання. Утворена 1973 р. на базі громадської організації – відділення Торгово-промислової палати СРСР в Українській РСР. Як **ТПП** незалежної України розвивається й зростає з 1992 р. На жовтень 2012 р. членами Палати є майже 10000 підприємств та інших суб'єктів господарювання різних форм власності. В усіх областях, Автономній Республіці Крим, а також у містах Києві і Севастополі діють регіональні торгово-промислові палати.

ТПП України є членом Міжнародної торгової палати і Всесвітньої федерації торгових палат, Асоціації торгово-промислових палат Європи, Ділової ради Чорноморського економічного співробітництва та інших міжнародних організацій.

Українська палата підтримує партнерські зв'язки з аналогічними структурами майже у 90 країнах, у 11 – працюють її представники. **ТПП** є співзасновником 30 спільних ділових рад. Її співробітники беруть участь у 69 двосторонніх міжурядових комісіях з питань міжнародного торговельно-економічного співробітництва. Засідання комісії супроводжуються, як правило, проведенням бізнес-форумів, організатором яких із української сторони виступає **ТПП** України.

Головне завдання **ТПП** України – створення сприятливих умов для вітчизняного підприємни-

цтва, представлення і захист його інтересів на всіх рівнях, включаючи вищі ешелони влади, допомога національному бізнесу у встановленні прямих зв'язків із зарубіжними партнерами, експорту вітчизняної продукції, інтеграції економіки України у світову господарську систему.

Вищим керівним органом **ТПП** є з'їзд, який скликається один раз на 5 років. Він визначає основні напрямки її діяльності, затверджує Статут, а також зміни і доповнення до нього, формує Раду і ревізійну комісію. Рада обирає зі свого складу Президію **ТПП** України, президента **ТПП** України, першого віце-президента і віце-президентів **ТПП**. Регіональні палати є юридичними особами, мають самостійний баланс, рахунки в установах банку, ведуть прийом нових членів.

З метою забезпечення ефективної співпраці суб'єктів господарювання з органами влади у формуванні державної політики з розвитку підприємництва **ТПП** здійснюється підтримка інтересів бізнесу. На засіданнях **ТПП**, галузевих і територіальних комітетів розглядаються пропозиції учасників ринку щодо внесення змін до законодавчих актів з метою створення сприятливих умов для підприємництва, питання результативності введення в дію регуляторних актів, готуються рекомендації Уряду щодо їх удосконалення. До роботи в комітетах залучаються представники науки, керівники підприємств, міністерств і відомств, експерти. При **ТПП** України діють 11 галузевих комітетів із найважливіших галузей економіки.

Міжнародні економічні зв'язки Палати спрямовані, насамперед, на сприяння українським підприємствам у збільшенні їх експортного потенціалу, просуванні продукції на зовнішні ринки. **ТПП** України організовує візити делегацій вітчизняних підприємців до інших країн, приймає зарубіжні ділові делегації.

Щороку система торгово-промислових палат України проводить близько 300 виставок і ярмарків, у тому числі за кордоном. Значна частина їх спеціалізовані і спрямовані на розвиток окремих галузей економіки країни. **ТПП** надає послуги з експертизи товарів, видачі сертифікатів походження товарів і карнетів АТА, а також здійснює штрихове кодування, лабораторні дослідження, іноземні переклади, юридичні та патентно-ліцензійні послуги. Публікує зовнішньоекономічну, юридичну, митну, податкову, цінову та іншу інформацію, ділові пропозиції зарубіжних і вітчизняних підприємців, оцінки світових ринків для членів **ТПП** України, керівників і спеціалістів підприємств усіх форм власності, бізнесменів, учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Трусов С.А.

ТРАНЗИТ (від лат. transitus – проходження, перехід) – 1) переміщення вантажів, пасажирів, пошти тощо з території однієї держави до іншої або з одного населеного пункту до іншого не без-

посередньо, а через проміжні станції, дільниці, аеропорти як усередині країни, так і в міжнародних сполученнях; 2) перевезення вантажів без перевантажування або зупинки на проміжних пунктах.

За способом транспортування розрізняють Т.: автомобільний, залізничний, трубопровідний, повітряний, морський. За взаємним розміщенням пунктів призначення та відправлення виділяють міжнародний та внутрішній Т. Внутрішній Т. передбачає переміщення вантажів, пасажирів, пошти із пункту відправлення в пункт призначення, що знаходяться на території однієї держави. Якщо пункти відправлення і призначення зна-

ходяться поза межами території певної держави – міжнародний Т. Залежно від процедури здійснення міжнародний Т. поділяють на прямий та непрямий. Прямий Т. передбачає переміщення іноземних товарів під митним забезпеченням, без поміщення на митний склад. Непрямий Т. перевезення іноземних товарів, що надходять на митні склади, а потім закордон.

Яковенко О.В.

ТРАНЗИТНЕ МИТО – див. МИТО ТРАНЗИТНЕ.

ТРАНЗИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ – потенційні можливості існуючих та додатково створених в Україні об'єктів та засобів виробничої, інституційної та інформаційної інфраструктур забезпечувати безперерйне та безпечне транспортування під митним контролем через територію України усіма видами транспорту вироблених за її межами транзитних вантажів для споживання в інших країнах.

Т.п.У. оцінюється як такий, що має найвищий рейтинг серед європейських країн. Вигідне географічне положення України на шляху основних транзитних потоків між Європою та Азією, наявність незамерзаючих чорноморських портів, розвинутої мережі залізниць, автомобільних доріг, трубопроводів у широтних та меридіональних напрямках створює всі необхідні передумови для збільшення обсягів транзиту вантажів. За багатьма ключовими напрямками перевезень комунікації України не мають альтернативи.

Загальна протяжність кордонів складає майже 7 тис. км, межі яких проходять із 7 країнами. За протяжністю транспортних шляхів Україна є найбільшою європейською країною. Транспортна система України спроможна забезпечити стаке зростання транзитних перевезень і відповідно давати додаткові стабільні доходи до державної казни. На території України функціонує транспортна мережа, до складу якої входять близько 22 тис. км залізниць та 170 тис. км автодоріг, майже 2,2 тис. км внутрішніх судноплавних водних шляхів та кілька десятків морських портів. Залізниці України взаємодіють із залізницями 7 сусідніх країн через 56 пунктів перетину кордону та 13 основних морських портів Чорного і Азовського морів.

З розширенням ЄС Україна набула статусу суміжної з ЄС держави. Це дає для країни нові стратегічні перспективи і можливості інтеграції наці-

ональної транспортної системи до європейської. Одночасно ступінь використання транспортної інфраструктури України на сьогодні є досить низький. Технологічні потужності транспортної інфраструктури України дають можливість щорічно перевозити залізничним, внутрішнім водним, автомобільним транспортом та обслуговувати в портах більше 60-70 млн. тонн транзитних вантажів. Вітчизняний трубопровідний транспорт має реальну спроможність переміщувати біля 200 млн. тонн транзитних вантажів.

Транзитне положення України – одна з багатьох рис привабливості національного ринку України для закордонних інвесторів і виробників. Міждержавний транзит через українську територію – це значний національний ресурс, який на сьогодні використовується не повною мірою. Невикористання Україною свого транзитного потенціалу призвело до того, що все частіше транспортні потоки оминають Україну на користь інших держав. Україна втрачає суттєві фінансові ресурси від надання транзитних послуг.

За період своєї незалежності з 1991 р. Україна приєдналась до ряду міжнародних конвенцій, які регулюють транзит. Українським законодавством передбачено створення умов для залучення додаткових інвестицій, розширення сфери транзитних перевезень, що має сприяти збільшенню надходжень до бюджетів усіх рівнів та інтенсивному розвитку територій. Для розширення транзитного потенціалу Україна потребує прийняття нової стратегії розвитку транзитних перевезень, запровадження ефективної системи збільшення товарних потоків і транспортних засобів через власну територію, а також запровадження дієвих механізмів одержання прибутку від використання транзитних можливостей держави.

Разумей М.М.

ТРАНСПОРТ АВІАЦІЙНИЙ – усі види підприємств, організацій та установ, діяльність яких спрямована на створення умов та використання повітряного простору людиною за допомогою повітряних суден. До складу Т.а. входять підприємства повітряного транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти, аерофотознімання, сільськогосподарські роботи, а також аеропорти, аеродроми, аероклуби, транспортні засоби, системи управління повітря-

ним рухом, навчальні заклади, ремонтні заводи цивільної авіації та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу авіаційного транспорту. До земель **Т.а.** належать землі, надані в користування під: аеропорти, аеродроми, відокремлені споруди (об'єкти управління повітряним рухом, радіонавігації та посадки, очисні та інші споруди), службово-технічні території з будівлями та спорудами, що забезпечують роботу авіаційного транспорту; вертольотні станції, включаючи вертольотодроми, службово-технічні території з усіма будівлями та спорудами; ремонтні заводи цивільної авіації, аеродроми, вертольотодроми, гідроаеродроми та інші майданчики для експлуатації повітряних суден; службові об'єкти, що забезпечують роботу авіаційного транспорту.

Т.а. – найшвидший і в той же час найдорож-

ТРАНСПОРТ АВТОМОБІЛЬНИЙ – галузь транспорту, що забезпечує задоволення потреб населення та суспільного виробництва у перевезеннях вантажів і пасажирів автомобільними транспортними засобами. Склад **Т.а.**: підприємства **Т.а.**, що здійснюють перевезення вантажів і пасажирів; авторемонтні та шиноремонтні підприємства; рухомий склад **Т.а.**; транспортно-експедиційні підприємства; автовокзали й автостанції; навчальні заклади, ремонтно-будівельні організації та соціально-побутові заклади, інші підприємства, установи й організації, незалежно від форм власності, що забезпечують роботу **Т.а.**

Діяльність **Т.а.** забезпечують працівники, які безпосередньо надають послуги з перевезення вантажів чи пасажирів, виконують роботи з ремонту та технічного обслуговування транспортних засобів, надають допоміжні послуги, пов'язані з перевезеннями.

До земель **Т.а.** належать землі, надані в користування під споруди і устаткування енергетичного, гаражного та паливно-роздавального господарства, автовокзали, автостанції, лінійні виробничі споруди, службово-технічні будівлі, станції технічного обслуговування, автозаправні станції, автотранспортні, спортивно-експедиційні підприємства, авторемонтні заводи, бази, вантажні двори, майданчики контейнерні та для перечеплення, службові та культурно-побутові приміщення й інші об'єкти, що забезпечують роботу **Т.а.** До земель дорожнього господарства належать землі, надані в користування під проїзну частину, узбіччя, земляне полотно, декоративне озеленення, резерви, кювети, мости, тунелі, транспортні розв'язки, во-

чий вид транспорту. Основна сфера застосування **Т.а.** – пасажирські перевезення на відстанях понад тисячу кілометрів. Також здійснюються і вантажні перевезення, але їхня частка дуже низька. В основному **Т.а.** перевозять швидкопсувні продукти і особливо цінні вантажі, а також пошту.

Переміщення товарів через митний кордон України **Т.а.** здійснюється через міжнародні аеропорти, в яких розташовані контролюючі органи. Для здійснення контролю за повітряним судном командир повітряного судна зобов'язаний подати відповідному органу для здійснення митного контролю документи, передбачені МКУ. Дозвіл на вивантаження товарів з повітряного судна або завантаження товарів на нього надається після перевірки поданих документів та встановлення їх відповідності вимогам МКУ.

Потушинська О.П.

допропускні споруди, підпірні стінки, смуги відведення і розташовані в їх межах інші дорожні споруди та обладнання. До складу земель дорожнього господарства входять також землі, що знаходяться за межами смуг відведення, якщо на них розміщені споруди, що забезпечують функціонування автомобільних доріг, а саме: паралельні об'їзні дороги, паромні переправи, снігозахисні споруди і насадження, протилавинні та протисельові споруди, вловлюючі з'їзди; майданчики для стоянки транспорту і відпочинку, підприємства та об'єкти служби дорожнього сервісу; будинки (в тому числі жилі) та споруди дорожньої служби з виробничими базами; придорожні лісосмуги для захисту доріг і вирощування деревини, в тому числі ділової.

Перевезення вантажів **Т.а.** у 2011 р. становило 67% від загальної кількості перевезень усіма видами транспорту, а перевезення пасажирів склало 52%.

Туржанський В.А.

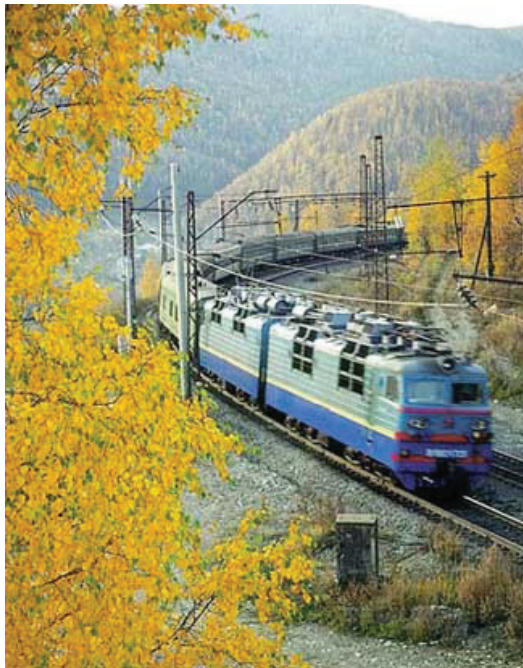
ТРАНСПОРТ ВОДНИЙ – вид транспорту, що здійснює перевезення пасажирів та вантажів по річках, озерах, каналах, уздовж морських узбереж, а також в трансокеанських рейсах. **Т.в.** найдавніший вид транспорту. До появи трансконтинентальних залізниць (друга половина 19 ст.) **Т.в.**

залишався найважливішим видом транспорту. На сьогоднішній день **Т.в.** є одним із найдешевших (після трубопровідного), а екологічні навантаження на природні комплекси – найменші. Обсяги перевезення **Т.в.** складають 60-67% всього світового вантажообігу.

До водних транспортних засобів належать: пліт (плавзасіб), судно, корабель, човен, субмарина. Водні транспортні засоби використовуються для: 1) перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти, для рибного чи іншого морського промислу, розвідки, добування корисних копалин, рятування людей і суден, що зазнають лиха на морі; 2) буксирування інших суден та плавучих об'єктів, здійснення гідротехнічних робіт чи піднімання майна, що затонуло в морі; 3) несення спеціальної дер-

ТРАНСПОРТ ЗАЛІЗНИЧНИЙ – виробничо-технологічний комплекс організацій і підприємств **Т.з.** загального користування, призначений для забезпечення потреб суспільного виробництва і населення країни в перевезеннях у внутрішньому і міжнародному сполученнях та надання інших транспортних послуг усім споживачам без обмежень за ознаками форми власності та видів діяльності тощо. Залізниця – статутне територіаль-

жавної служби (охорона промислів, санітарна й карантинна служби, захист моря від забруднення тощо); 4) наукових, навчальних, культурних і спортивних цілей.

По внутрішнім водним шляхам перевозять в основному масові вантажі – будівельні матеріали, вугілля, руду, тобто перевезення яких не потребує високої швидкості. Конкурентами виступають швидкий автомобільний та залізничний транспорт. На перевезеннях через моря та океани у **Т.в.** конкурентів немає (авіаперевезення дуже дороги, їхня сумарна частка у вантажоперевезеннях низька), тому морські судна перевозять найрізноманітніші види товарів, однак більшу частку вантажів складають нафта та нафтопродукти, зріджений газ, вугілля, руда.

Роль **Т.в.** у пасажирських перевезеннях значно знизилася, це пов'язано з його низькими швидкостями. Виняток становлять швидкісні судна на підводних крилах (що іноді беруть на себе функцію міжміських автобусів-експресів) та судна на повітряній подушці. Також значна роль належить поромам та круїзним лайнерам.

Потушинська О.П.

но-галузево об'єднання, до складу якого входять підприємства, установи та організації **Т.з.** і яке, при централізованому управлінні, здійснює перевезення пасажирів та вантажів у визначеному регіоні транспортної мережі.

4 листопада 1861 р. вперше по українській землі проїхав пасажирський поїзд «Ярослав» з Відня до Львова. Першими залізницями в Україні стали Балаклавська залізниця (1855 р.), Перемишль – Львів (1861 р.) на заході й Одеса – Балта (1865 р.) на півдні країни. Вже з 1868 р. будувалися багато залізниць.

Найважливішими залізничними магістралями України є: Київ – Коростень – Новоград-Волинський – Шепетика – Здолбунів – Львів; Київ – Фастів – Козятин – Здолбунів – Львів, Козятин – Жмеринка – Одеса, Київ – Конотоп – Шостка, Київ – Полтава – Харків – Дебальцеве, Фастів – Сміла – Дніпропетровськ, Кривий Ріг – Дніпропетровськ – Донецьк, Харків – Дніпропетровськ – Запоріжжя – Сімферополь – Севастополь, Львів – Мукачеве – Чоп тощо.

До складу **Т.з.** входять підприємства **Т.з.**, що здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, рухомий склад **Т.з.**, залізничні шляхи сполучення, а також промислові, будівельні, торговельні та поставальницькі підприємства, навчальні заклади, технічні школи, дитячі дошкільні заклади, заклади охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, культури, науково-дослідні, проектно-конструкторські організації, підприємства промислового **Т.з.** та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують його діяльність і розвиток.

Перевезення вантажів, пасажирів, багажу, вантажобагажу і пошти **Т.з.** загального користування

організується на договірних засадах. На міжнародному рівні перевезення **Т.з.** здійснюються на підставі двосторонніх і багатосторонніх міжурядових угод, що укладаються уповноваженими органами держав – учасників угод. Загальною основою міжнародних норм у сфері залізничних перевезень слугують Бернські конвенції про перевезення вантажів і пасажирів. Ухвалені ще наприкінці XIX ст., вони періодично переглядаються. Останньою редакцією стала Бернська конвенція 1980 р. під назвою «Єдина конвенція про міжнародні залізничні перевезення», яка погоджує багато важливих питань функціонування **Т.з.**

Т.з. здійснює перевезення вантажів і пасажирів по рейковим шляхам. Йому належить перше місце в перевезенні пасажирів (пасажиरोобороти) і друге (після трубопровідного) – в перевезенні вантажів (вантажообороти).

Т.з. займає провідне місце у вантажообігу (41%) і пасажирообороти (9,7%) всіх видів транспорту країни. Він має цілий ряд переваг, які і ви-

значили його домінуючий розвиток в країні: відносно вільне розміщення, надійність, регулярність, універсальність незалежно від пори року, доби та погодних умов. Він дає можливість масових перевезень вантажів і пасажирів, дозволяє економити нафтопродукти (паливо) за рахунок широкої електрифікації. **Т.з.** особливо ефективний при перевезеннях на віддалені відстані. В перспективі залізниця залишиться провідним видом для масових вантажоперевезень на далекі відстані, перевезенні пасажирів на середні відстані та в приміському сполученні. Загальна довжина залізничних шляхів України складає 22473 км. Перше місце у перевезенні вантажів **Т.з.** займають будівельні матеріали. На другому місці кам'яне вугілля і кокс, залізна руда, чавун, сталь, прокат, нафта і нафтопродукти. Ці вантажі становлять близько 75 % залізничних перевезень. Значний відсоток перевезень припадає на зерно та продукти його переробки, мінеральні добрива, ліс.

Потушинська О.П.

ТРАНСПОРТ МОРСЬКИЙ – вид транспортної сфери матеріального виробництва, який здійснює перевезення вантажів та пасажирів морськими суднами. **Т.м.** широко застосовується для міжнародних та внутрішніх перевезень.

Т.м. перевозиться більша частина вантажів у всьому світі. Особливо це стосується наливних вантажів, таких як сира нафта, нафтопродукти, скраплений газ та продукти хімічної промисловості наливом. Друге місце за обсягом перевезень **Т.м.** займають контейнери. Також до спеціалізованих суден, які призначені для перевезення одного або декількох видів вантажу, можна віднести судна-автомобілевози, рефрижераторні судна, ваговози, навалочні (балкери), ліхтеровози, буксирні тощо.

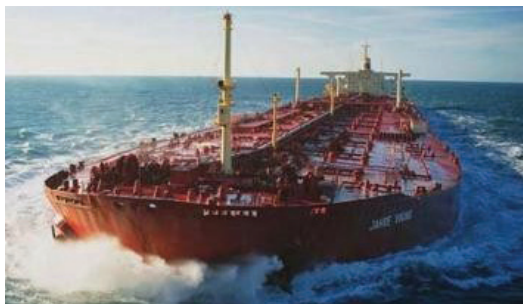
До складу **Т.м.** входять підприємства **Т.м.**, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти – порти і пристані, судна, судноре-

монтні заводи, морські шляхи сполучення, а також підприємства зв'язку, промислові, торговельні, будівельні і постачальницькі підприємства, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, фізичної культури, науково-дослідні, проектно-конструкторські організації та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу морського транспорту.

До земель **Т.м.** належать землі, надані в користування під: морські порти з набережними, майданчиками, причалами, вокзалами, будівлями, спорудами, устаткуванням, об'єктами загальнопортового і комплексного обслуговування флоту; гідротехнічні споруди і засоби навігаційної обстановки, судноремонтні заводи, майстерні, бази, склади, радіоцентри, службові та культурно-побутові приміщення та інші споруди, що обслуговують **Т.м.**

Основними перевагами **Т.м.** є: відносно низька собівартість перевезень; велика вантажопідйомність, що дозволяє перевозити значні партії вантажу; практично немає обмежень на пропускну здатність. Доставка вантажів **Т.м.** характерна своєю універсальністю, надійністю і невисокою ціною. Такий спосіб перевезення вибирається для зниження собівартості транспортування вантажу. **Т.м.** особливо ефективний при перевезенні великих обсягів. Недоліками **Т.м.** є: вимоги щодо наявності обладнаних портів; низька швидкість перевезення.

Потушинська О.П.

ТРАНСПОРТ РІЧКОВИЙ – вид транспорту, що здійснює перевезення пасажирів та вантажів, в основному, по внутрішніх водних шляхах, як природних (річки, озера), так і штучних (канали, водосховища, шлюзовані ділянки річок). Виділяють магістральні річкові шляхи, в т.ч. міжнародні, що обслуговують зовнішньоторговельні перевезення деяких країн, міжрайонні, що обслуговують перевезення між ве-

ликими районами всередині країни, і місцеві, що обслуговують внутрішньорайонні зв'язки.

Т.р. має ряд переваг перед сухопутним, зокрема: 1) готові природні шляхи; 2) використання течії води; 3) можливість одночасного транспортування великих вантажів і пасажирів; 4) утримання водних шляхів потребує набагато менших капітальних вкладень; 5) низька собівартість перевезень. Недоліки **Т.р.** є: 1)

низька швидкість; 2) сезонність.

Т.р. України перевозяться вантажі Дніпром, Дунаєм, Чорним і Середземним морями із заходом у річкові порти Румунії, Німеччини, Угорщини, Австрії, а також морські порти Туреччини, Греції, Ізраїлю, Франції, Італії. Основні водні артерії України – Дніпро з притоками Прип'ять і Десна, а також Дністер, Південний Буг. Як магістральні річкові шляхи використовуються ділянки Дністровського лиману загальною протяжністю понад 30 км, гирло Дунаю довжиною 152 км. Усі інші судноплавні річки – Десна (на північ від Чернігова), Стир, Горинь, Дністер, Самара, Південний Буг, Сіверський Донець, Інгулець, Ворскла, Псьол, Орель – за транспортним використанням належать до малих річок, їх використовують переважно для перевезення будівельних матеріалів, деякої продукції АПК. **Т.р.** України системою каналів зв'язаний з річками Білорусі та Польщі, що дає вихід до Балтійського моря. Основні вантажно-розвантажувальні роботи здійснюються в річкових портах Києва, Дніпропетровська, Запоріжжя, Дніпродзержинська, Кременчука, Черкас, Нікополя, Чернігова, Херсона, Миколаїва, Рені, Ізмаїла, Кілії, Вилкова. У структурі перевезень домінують мінеральні будівельні матеріали (будівельний пісок і тверді кристалічні матеріали), цемент, руда, метали і металобрухт, вугілля, продукція АПК. Найбільший обсяг вантажних перевезень здійснюють Київська, Дніпропетровська, Запорізька і Херсонська області.

До складу **Т.р.** входять підприємства, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти; порти і пристані; судна; суднобудівно-судноремонтні заводи; ремонтно-експлуатаційні бази; підприємства шляхового господарства а також підприємства зв'язку; промислові, торговельні, будівельні та постачальницькі підприємства; навчальні заклади; заклади охорони здоров'я; фізичної культури та спорту; культури; проектно-конструкторські організації та інші підприємства, установи і організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу **Т.р.**

До земель **Т.р.** належать землі, надані в користування під: порти, спеціалізовані причали, пристані і затони з усіма технічними спорудами та устаткуванням, що обслуговують річковий транспорт; пасажирські вокзали, павільйони і причали;

ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ГДАНСЬК – ОДЕСА» (БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ – ЧОРНЕ МОРЕ) – транспортний коридор, визначений в рамках двосторонніх відносин України та Польщі.

Протяжність транспортного коридору ста-

судноплавні канали, судноплавні, енергетичні та гідротехнічні споруди, службово-технічні будівлі; берегоукріплювальні споруди і насадження; спеціальні насадження для вирощування деревини, в тому числі ділової; вузли зв'язку, радіоцентри і радіостанції; будівлі, берегові навігаційні знаки та інші споруди для обслуговування водних шляхів, судноремонтні заводи, ремонтно-експлуатаційні бази, майстерні, судноверфі, відстійно-ремонтні пункти, склади, матеріально-технічні бази, інженерні мережі, службові та культурно-побутові приміщення, інші об'єкти, що забезпечують роботу **Т.р.**

Для робіт, пов'язаних із судноплаванням і сплавом на внутрішніх водних шляхах, поза населеними пунктами виділяється у встановленому порядку берегова смуга. Землі берегової смуги не вилучаються у землекористувачів і використовуються відповідно до законодавства України. Перевезення експортних, імпорتنних і транзитних вантажів, у тому числі в контейнерах і пакетах, **Т.р.** здійснюється за місячними планами, погодженими між учасниками перевезень, або за заявками вантажовласників, вантажовідправників, експедиторів

Місячне планування перевезень експортних та імпорتنних вантажів **Т.р.** здійснюється згідно із заявками вантажовласників. Вантажовласники за умови згоди портів на перевантаження та зберігання вантажів не пізніше як за 25 днів до початку планового місяця подають українським судновласникам або фрахтовим організаціям місячні заявки на перевезення вантажів вітчизняними або іноземними суднами із зазначенням виду і кількості вантажів, країни і порту відправлення, країни і порту призначення, термінів подачі суден під навантаження чи розвантаження. У тридобовий термін з моменту відфрахтування судна фрахтова контора інформує про це вантажовласника.

Судновласники або фрахтові організації не пізніше як за 16 днів до початку планового місяця разом з портами складають проект місячного графіка розміщення зафрахтованого флоту, а до 17 числа передпланового місяця погоджують його з вантажовласниками. З метою поліпшення розміщення і фрахтування суден під час продажу чи закупівлі експортних та імпорتنних товарів у великій кількості з тривалою поставкою вантажовласники до укладання контрактів інформують судновласників або фрахтові організації про попередні обсяги вантажів, що підлягають перевезенню.

Для вивезення експортних вантажів на умовах FOB і завезення імпорتنних вантажів на умовах CIF вантажовласники до 15 числа передпланового місяця погоджують із судновласниками, морськими і річковими портами місячний графік подачі суден.

Потушинська О.П.

новить 1816 км, в тому числі по Україні (Ягодин – Одеса): залізничний – 918 км, автодорожній – 1208,4 км (в тому числі відгалуження – 247,1 км).

У межах України довжина коридору Балтійське море – Чорне море (Ягодин – Ковель – Здолбунів

– Козятин – Жмеринка – Одеса) становить 917 км., 85,3% якого – двоколійна залізниця. Одноколіійною є ділянка Державний кордон – Ягодин – Ковель – Ківерці (від кордону з Польщею до Ковеля прокладена друга колія, шириною 1435 мм). На ділянках Здолбунів – Ковель – Ягодин використовуються тепловози 2М62 як для вантажного, так і для пасажирського руху. На окремих перегонах (Підгородне – Мацеїв, Обарів – Клевань, Ківерці – Івровище) є круті підйоми, що ускладнюють рух вантажних поїздів: швидкість руху на них -20...30 км/год.

Від Ківерців до Жмеринки ділянка електрифікована змінним струмом; для пасажирського руху тут використовуються локомотиви ЧС4, ВЛ60ПК. Розміри вантажонапруженості коливаються у великому діапазоні, кількість пасажирських поїздів до 10 пар на добу, максимальна швидкість руху пасажирських поїздів в основному 100 км/год. Частка уклонів, крутіших за 10%, більша на ділянках у межах Львівської залізниці. Значно більша також питома вага кривих радіусом до 700 м, що стримує підвищення швидкості руху.

Значення цього шляху полягає в тому, що значно скорочується транспортування вантажів із країн Північної і Західної Європи до Близького Сходу та Північної Африки і навпаки. Скорочення відстані і перевезень порівняно з морським маршрутом навколо європейського континенту становить від 2000 до 3500 км. Разом з Європейським транспортним коридором, до складу якого входять поромні переправи через Чорне і Каспійське моря, залізниці Закавказзя і Туркменістану, новий коридор забезпечить мінімальну відстань перевезень з країн Балтійського басейну до Кавказького регіону і Центральної Азії. У сполученні Гданськ – Одеса першочергового значення набуватимуть комбіновані перевезення цінних вантажів, тому найголовнішими критеріями для коридору стануть їхні строки і збереженість.

Прус Л.Р.

ТРАНШИПМЕНТ (від. англ. transshipment – перенавантаження) – режим транзиту вантажів у контейнерах, що переміщуються водним транспортом (схема «море-порт-море»), які не виходять за межі одного пункту пропуску чи зон митного контролю, при цьому митне оформлення здійснюється без подання митної декларації та без застосування заходів гарантування доставки. Декларування таких вантажів здійснюється за поданням митним органам коносаменту (BILL of Lading). Поява цього режиму обумовлена різким зростанням значення переміщення товарів за допомогою контейнерів.

Власне **Т.** передбачає перевантаження контейнерів в порту (порт **Т.**) з борту одного судна (із значною вантажомісткістю) на борт іншого судна (фідерного), при цьому вантаж розвантажується та знаходиться у зоні митного контролю до наступного відправлення до визначених пунктів призначення фідерним судном. Зазвичай **Т.** використовується, якщо у морської контейнерної лінії (регулярне морське сполучення між визначеними портами двох або декількох країн, яке здійснюється за лінійним розкладом суднами визначених типів з оплатою перевезень за встановленим тарифом лінії) відсутній сервіс, який пов'язує порт навантаження з портом вивантаження.

Цей вид транспортного бізнесу вже зіграв позитивну роль в економіці контейнерних хабів (перевалочні пункти) Середземномор'я. Очевидним при-

кладом є поява і швидке зростання контейнерних потоків **Т.** в Порт-Саїді, Дамьєтте, Констанці. В Україні практику **Т.** вперше було реалізовано ДП «Одеський морський торговельний порт» (контейнерний термінал «Бруклін-Київ Порт») у вересні 2010 р. після внесення змін до ЗУ «Про транзит вантажів» та надання тарифних преференцій Міністерством транспорту і зв'язку України на навантажувально-розвантажувальні роботи для певних видів вантажів. Застосування **Т.** дозволяє підвищити конкурентоспроможність вітчизняних торговельних портів за рахунок зростання контейнерних вантажопотоків та отримання додаткових доходів від обробки цих вантажів та обслуговування суден – контейнеровозів.

Основними факторами, що впливають на ефективність застосування **Т.** є: діяльність портів (відповідна політика ціноутворення); діяльність перевізників (організована структурна мережа і політика подачі замовлень на тоннаж); ключова роль порту (в структурі ліній океанських сервісів – для збільшення числа можливих паралельно існуючих логістичних схем); географічне розташування (при якому **Т.** в регіоні здійснюється через аванпорти і за допомогою фідерів).

Т. доцільно застосовувати за таких умов: порт розташований далеко від внутрішніх районів країни з невеликими ринками; недостатність перевантажувального обладнання в порту; наявність добре обладнаного і дешевого хаба (порту, якому основними перевізниками надається статус стра-

тегічного перевалочного пункту) в регіоні; підвищення інтенсивності заходів лінійних суден; можливість задіяти великотоннажні судна на основних лініях; розвинена мережа послуг і невисока вартість доставки в пункт кінцевого призначення; обізнаність фідерних операторів про локальні ризики.

Різновидом Т. є внутрішній Т., під яким розуміють каботажні перевезення між морськими і річковими портами усередині країни імпортерів вантажів, – перевезення контейнерів суднами невеликого тонуажу між портами України як по

річці Дніпро, так і на Азовське море, схема «річка-море», «море-море» між портами України. Його успішно використовує порт Констанца (Румунія) для доставки морських контейнерів через систему Дунаю до країн Європи.

В Україні режим Т. не поширюється на підкацзні товари та небезпечні відходи. Органами доходів і зборів здійснюється митний контроль контейнерів, які переміщуються за режимом Т. відповідно до типових технологічних схем митного контролю.

Прус Л.Р.

ТРАПЕЗИТ, ТРАПЕДИТ (τραπέζιτης, від давньогрецького траπεζα – «мінйальний стіл, банк») – мінйало у Стародавній Греції. Т. давали гроші під заставу коштовних речей, здійснювали грошові перекази в інші міста, видавали позики під проценти; за певну платню зберігали цінності й різні документи, здійснювали від імені клієнтів різноманітні операції, виступали посередниками під час підготовки й підписання договорів, сплати різноманітних платежів. Справи з банкірами уклалися переважно без свідків, оскільки вся їх діяльність засновувалася на довірі. Т. видавали позики під прості боргові розписки, хоча закони про борги були дуже суворі.

Професія Т. вважалася недостойною грецького громадянина, і нею тривалий час займалися переважно метеки й вільновідпущеники. Але при цьому рівень особистої довіри і поваги до людей цього фаху був дуже високим, через що вони зберігали позикові листи, за їх участю укладалися та розри-

валися контракти. Деякі Т. – мінйали чесним веденням справ досягали прав грецького громадянства.

У римлян мінйало або банкір називався argentarius. Були громадські банкіри, які займалися своєю справою під покровительством держави і називалися mensarii або nummularii. Перші повинні були пробувати монети і піклуватися про поміщення державних грошей, хоча могли приймати на себе також і приватні справи і комісії, як і argentarii. Нижче стояли nummularii, обов'язком яких було міняти і видавати гроші, причому і вони могли займатися приватними справами. Argentarii були, більш у вузькому сенсі, справжніми приватними мінйалами, які брали на себе всі торгіві і грошові справи, що їм доручалися. Приватні і громадські банкіри склали замкнену корпорацію (collegium) та мали свої бюро на форумі у храмі Кастора, поблизу Ianus medius, в особливих лавках, які облаштовували цензори.

Колесников К.М.

ТРУБКА ОГЛЯДОВА «ТСС540.80-70-12-Р» – див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ).

ТРУБКА ОГЛЯДОВА ГНУЧКА «ТСГ 10.1000.0-60-07-И» – див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ).

ТУРКМАНЧАЙСЬКИЙ ДОГОВІР 1828 РОКУ – мирний договір між Російською імперією та Персією, який було підписано 10 (22) лютого 1828 р. в поселенні Туркманчай (північ сучасного Ірану). Т.д. було завершено війну розпочату у 1826 р. персидським шахом з метою захоплення російських володінь у Закавказзі. Зі сторони Персії договір було підписано сином персидського шаха – Аббас-Мірзою, а зі сторони Росії – командуючим окремим Кавказьким корпусом Іваном Паскевичем та дійсним статським радником Олександром Обресковим. Участь у безпосередній підготовці та підписанні Т.д. взяв Олександр Грибоедов, російський драматург, який на той час займав посаду начальника дипломатичної канцелярії намісника Кавказу. Т.д. складається із 16 основних та 6 додаткових статей.

В політичній площині Т.д. передбачав укладення миру на «вечные времена», підтверджував перехід до складу Росії Єриванського та Нахічеванського ханств; детально визначав нові кордони, що встановлювалися по річці Аракс, Росія отримала у володіння фортецю Аббас-Абад із прилеглою

територією; персидський шах зобов'язувався у двомісячний термін вивести свої війська за межі території, що відійшла до складу Росії. Російський імператор визнавав персидського принца Аббас-Мірзу законним спадкоємцем престолу та закріплював за собою виключне право розміщення на Каспії військової флотилії; обумовив особливості переселення вірмен на територію Російської імпе-

Граф І. Паскевич та принц Аббас-Мірза на підписанні мирного договору в Туркманчای. Художник В.Машков. Приблизно 1828 рік

рії та врегулював питання амністії для населення прикордонних територій і обміну полоненими.

Економічні аспекти **Т.д.** полягали у зобов'язанні Персії сплатити контрибуцію в розмірі 10 куруров туманов радже, що в перерахунку на російські рублі склало 20 мільйонів рублів сріблом, при цьому термін, спосіб та забезпечення платежу повинні були регламентуватися спеціальним додатковим договором; сторони врегулювали питання торгового мореплавства на Каспії та зобов'язувалися надавати всебічну підтримку іноземним купцям, судна яких зазнавали аварій; з метою активізації економічних відносин передбачалося відкриття торговельних консульств.

Одночасно із **Т.д.** було підписано «Акт о торговле», яким надавалися правові гарантії підданим

Росії та Персії у сфері взаємної торгівлі та запроваджувалося єдине п'ятивідсоткове мито на імпорту російських та персидських товарів, що утримувалося одноразово при перетині товарами кордону. Підкреслювалася необхідність двосторонньої реєстрації торговельних контрактів, векселів, гарантій російським консульством та персидським суддею-гакімом. Документи, які не були завірені таким чином, не могли виступати доказовими матеріалами на судовому розгляді.

Т.д. діяв до жовтня 1917 р., він завершив багатолітнє тристороннє (Російської імперії, Османської імперії та Персії) протистояння за Кавказ, закріпив позиції Росії в Закавказзі та суттєво посилив її політичний та економічний вплив на Середню Азію.

Фрадинський О.А.

УГОДА МІЖ ВЕЛИКИМ КНЯЗЕМ КИЇВСЬКИМ ІГОРОМ І ВІЗАНТІЙСЬКИМ ІМПЕРАТОРОМ РОМАНОМ І ЩОДО ТОРГІВЛІ ТА СТЯГНЕННЯ МИТА

– підписана у Києві в липні 944 р. дипломатичним посольством Візантії і представниками київського князя Ігоря. Угода регламентувала політичні, військові, торговельні та митні аспекти стосунків між двома державами, визначила кордони між територіальними володіннями Києва і Константинополя, умови мореплавства у Чорному та Азовському морях. Тут же обумовлювалися питання надання військової допомоги, взаємної видачі злочинців. Це був новий, більш високий, прагматичний міждержавний рівень стосунків двох країн, який корінним чином відрізнявся від перемовин у Константинополі у 907 та 912 рр. На відміну від договору Олега з Візантією 912 р., в якому київський володар іменувався «світлим князем» або «світлістю», Ігор протягом усього тексту договору іменується «Великим князем руським», що суттєво підвищувало статус і міжнародний авторитет Київської держави. Окремі пункти договору з економічних і торговельних питань обговорювалися детально, з врахуванням всіх дипломатичних процедур. І не завжди на користь киян. Так, поруч із правом безмитної торгівлі і можливістю «посилати у Грецію...скільки хочуть кораблів з послами і купцями», обговорювалось право постійного контролю візантійських урядовців за переміщенням і поведінкою київського купецтва. Під приводом недопущення торговими людьми з Русі «творити пакості й безчиння», було обмежено час перебування русичів у Константинополі і встановлено контроль за вивезенням ними кожної партії «паволоків» – дорогих шовкових тканин. Відповідно до угоди 944 р. тепер дозволялося вивозити таких тканини на загальну суму не більше 50 злотників (візантійська монета вагою 4,226 г. чистого золота). Відтоді візантійські митники («царські мужі») мали контролювати кожну оборудку з експортованими товарами і на підтвердження її законності печата-

тували товар власною печаткою. Згідно з новою Угодою, купці-русичі могли заходити до столиці імперії тільки невеликими групами, лише через одну браму і обов'язково у супроводі «царських мужів». Ще одною не вигідною для русичів нормою Угоди була згода Ігоря на дозвіл візантійцям чинити риболовлю у гирлі Дніпра, що славилось, на той час, великими осетрами, білугою іншими цінними видами риби. Для молододі і зростаючої Київської держави Угода 944 р. була, до певної міри, збалансованою. Водночас врегулювання економічних і політичних відносин з могутньою Візантійською імперією свідчило про зростаючу міць і міжнародне визнання Русі. Ефективними дипломатичними заходами, Київська Русь захистила свої економічні інтереси і відкрила для себе дорогу до країн Європи та Близького Сходу.

Після затвердження Угоди торговельні зв'язки між двома державами активізувалися. Транзитні маршрути через Подніпров'я з Візантії в країни Балтії та Московщину і у зворотному напрямі, які тепер забезпечувалися великокняжою дружиною, набули регулярного характеру і помітно поповнювали княжу казну. В Києві сформувалося багате візантійське земляцтво, яке володіло власними складами, крамницями та ринковими будівлями. Візантійські купці приїжджали на Русь великими караванами, привозили сюди вишукані тканини, одяг, вироби зі скла й металу, південні фрукти й прянощі. Разом з ними дорогу на українські землі освоїли численні грецькі митці, ремісники, майстри-будівельники, які на прохання князя, а пізніше, у кінці X ст., за протекцією вищого православного духовенства, виконували найбільш складні роботи з розбудови й оздоблення храмів і княжих будівель. І хоча у стосунках між Візантією і Руссю було чимало протиріч і негативних проявів, у цілому, укладена 944 р. Угода сприяла економічному й культурному розвитку Київської Русі, піднесенню її торговельного потенціалу і міжнародних зв'язків.

Гальський К.Є.

УГОДА ПРО ЗАСТОСУВАННЯ МИТНИХ ДОКУМЕНТІВ У ПРЯМОМУ АВТОМОБІЛЬНОМУ СПОЛУЧЕННІ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ ВАНТАЖІВ (англ.

Agreement about application of custom documents in direct motor-car connection at transportation of loads from November, 17, 1983) – підписана у Варшаві 17 листопада 1983 р. Народною Республікою Болгарія, Угорською Народною Республікою, Німецькою Демократичною Республікою, Польською Народною Республікою, Союзом РСР, Чехословацькою Соціалістичною Республікою та Фінляндською Республікою з метою спрощення і

прискорення митного оформлення вантажних перевезень автомобільним транспортом.

Для України У. набрала чинності 6 липня 1985 р. З метою вдосконалення правового регулювання міжнародних автомобільних вантажних перевезень 6 березня 2002 р. у Києві було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо спрощення автомобільних перевезень вантажів в регіоні Чорноморського економічного співробітництва

У. є безстроковою; складається із 21 статті та 3 додатків. У додатку 1 дано визначення понять. Згідно з положеннями У. підставою для проведен-

на митного оформлення вантажів є Маніфест АГТ і Скандинавський митний паспорт, що іменуються митними документами і зразки яких наведені у Додатку 2 до У. Для перевезення вантажів автотранспортними засобами, зареєстрованими в одній з країн-учасниць, крім Фінляндської Республіки, застосовується Маніфест АГТ. Під час перевезення вантажів транспортними засобами перевізників, що зареєстровані в Фінляндській Республіці, застосовується Скандинавський митний паспорт. Митний документ може бути використано лише для одного перевезення, причому вантажі під час

перевезення можуть бути частково вивантажені або довантажені. Чинність митного документа припиняється після того, як уповноважені митні чи інші органи підтвердять належне закінчення перевезення вантажів. Порядок користування митними документами регламентується Додатком 3 до У.

У. також визначає порядок накладення митного забезпечення (пломбування кузова транспортного засобу), обов'язки і відповідальність перевізника за збереження митного забезпечення. У. відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою Сторін.

Хома В. О.

УГОДА ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО І ВЗАЄМОДОПОМОГУ В МИТНІЙ СПРАВІ ВІД 15 КВІТНЯ 1994 РОКУ. (англ. An agreement is about a collaboration and mutual help on custom business). Дата набуття чинності для України – 31 січня 2000.

Державами-учасницями У. є: Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Російська Федерація, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Україна.

У. складається із 17 статей. Підставами для підписання У. є: прихильність до цілей та принципів установчих документів про створення Співдружності Незалежних Держав; бажання розвивати дружні відносини, в тому числі шляхом співробітництва в галузі митної справи; прагнення шляхом співробітництва митних служб сприяти розвитку та прискоренню пасажирського і вантажного сполучення між державами-учасниками, маючи на увазі, що митні правопорушення завдають збитків економічним інтересам. Дотримання митного законодавства і боротьба з митними правопорушеннями можуть успішно реалізовуватись при співробітництві митних служб Сторін.

На підставі У. митні служби в рамках своєї компетенції та з дотриманням законодавства держав-учасниць співпрацюють з метою: удосконалення пасажирського і вантажного сполучення між Сторонами; забезпечення правильного стягнення мита, зборів та інших платежів, а також застосування митних пільг; запобігання, припинення та розслідування митних правопорушень.

У. передбачає: спрощення митних формаль-

ностей; надання свідчень; боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин; передачу відомостей; передачу документів; обмін досвідом і надання допомоги; розслідування; участь у якості експертів і/або свідків; форму і зміст запиту свідчень; виконання такого запиту; використання отриманих відомостей; відшкодування витрат.

Передбачене У. співробітництво здійснюється безпосередньо між митними службами. Митні служби видають у рамках своєї компетенції необхідні для виконання У. нормативні акти. З метою виконання У. митні служби забезпечують взаємне представництво при цих службах, встановлюють необхідні зв'язки між підпорядкованими їм митними органами, а також можуть здійснювати спільний митний контроль.

Положення У. не зачіпають зобов'язань, взятих Сторонами відповідно до інших міжнародних договорів. У. набуває чинності з дня здачі на зберігання депозитарію третього повідомлення про виконання державами-учасницями, що її підписали, внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання нею чинності. У. укладається на п'ять років і автоматично продовжуватиметься на наступні п'ятирічні періоди. Кожна держава-учасниця може заявити про вихід з цієї У., повідомивши про це в письмовій формі, не пізніше ніж за 6 місяців, депозитарія цієї У., який розсилає таку заяву всім державам-учасницям. Ця У. відкрита для приєднання будь-якої держави за згодою держав-учасниць.

Жданова В. П.

УКРАЇНЬСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (УКТ ЗЕД)

– товарна номенклатура Митного тарифу України, що використовується для цілей тарифного та інших видів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, ведення статистики зовнішньої торгівлі та здійснення митного оформлення товарів.

УКТ ЗЕД розроблено на виконання положень Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування, до якої Україна приєдналася у червні 2002 р. У її основу покладено Гармонізовану систему опису та кодування товарів і Комбіновану номенклатуру ЄС.

Структурно поділяється на 21 розділ до складу яких входить 97 груп, що деталізують інформацію про товари, які є об'єктами експортно-імпортних операцій, в частині їх назв, одиниць виміру та товарних кодів. Відповідно до УКТ ЗЕД, усі товари класифікуються у межах групи – двозначним кодом; товарної позиції – чотиризначним кодом; товарної підпозиції – шестизначним кодом; товарної категорії – восьмизначним кодом; товарної підкатегорії – десятизначним кодом.

До 2013 р. ведення УКТ ЗЕД було покладено на ДМСУ, із створенням Міндоходів України ця функція перейшла до зазначеного міністерства.

Уповноважений орган у межах своєї компетенції: здійснює підготовку пропозицій про внесення змін до **УКТ ЗЕД** у зв'язку із внесенням змін до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, пояснень та інших рішень щодо її тлумачення ВМО, а також до Комбінованої номенклатури ЄС; приймає рішення про проведення деталізації товарів в **УКТ ЗЕД** на національному рівні та запровадження додаткових одиниць виміру; визначає процедуру та встановлює форму рішення щодо класифікації товарів в **УКТ ЗЕД**; здійснює розроблення пояснень до товарних підкатегорій **УКТ ЗЕД** (національний рівень деталізації товарів) з метою забезпечення однакового тлумачення та застосування **УКТ ЗЕД**, які мають рекомендаційний характер; здійснює заходи щодо організації роботи з видання та поширення **УКТ ЗЕД** і пояснень до **УКТ ЗЕД**; поширює інформацію про застосування **УКТ ЗЕД**; веде та зберігає еталонний примірник **УКТ ЗЕД** (на паперовому та електронному носіях); виконує інші функції, пов'язані з веденням **УКТ ЗЕД**.

Для виконання функцій з ведення **УКТ ЗЕД** уповноважений орган має право: одержувати в установленому порядку від міністерств та інших центральних органів виконавчої влади необхідну інформацію; залучати фахівців центральних органів виконавчої влади та наукових установ до роботи з ведення **УКТ ЗЕД**.

Офіційне видання **УКТ ЗЕД** було розроблено та підготовлено до публікації спеціалістами Управління контролю митної вартості та номенклатури ДМСУ А.Д. Войцещуком, Н.Т. Овдiєнко, І.Г. Береж-

УКРАЇНЬСЬКА СПІЛКА АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ ТА ЛОГІСТИКИ

– громадська, не-виробнича, добровільна асоціація українських міжнародних автоперевізників, експедиторів, експортерів та імпортерів. Заснована у 2001 р. Загальними зборами представників підприємств міжнародних перевізників. Керівними органами **УСАТЛ** є Рада Засновників та Президентська Рада, повсякденну діяльність **УСАТЛ** виконує Ревізійна Комісія. Членами **УСАТЛ** на добровільних засадах є підприємства та організації всіх форм власності і фізичні особи – підприємці, що беруть участь в організації міжнародних, внутрішніх автомобільних перевезень вантажів і пасажирів та здійснюють транспортно-експедиційні, митні, складські послуги, виконують експортно-імпортні операції, інші заходи відповідно до цілей статуту.

Спілка нараховує понад 500 транспортно-експедиційних компаній та приватних підприємств, які виконують міжнародні автомобільні перевезення до країн ЄС та Митного Союзу (Білорусь, Російська Федерація та Казахстан) із використанням положень Конвенції про спільну транзитну процедуру країн ЄС та гарантій своїх партнерів у Митному Союзі.

Метою створення **УСАТЛ** є: забезпечення захисту законних прав та інтересів своїх членів в органах державної влади та управління України; надання національним та іноземним митним та

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

УКРАЇНЬСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (УКТЗЕД)

офіційне видання

КИЇВ 2004

нюком та ін. і, за загальною редакцією М.М. Каленського, побачило світ у 2004 році. Зазначеним авторським колективом, у цьому ж році, було видано Пояснення до **УКТ ЗЕД** в 4 томах.

Бережнюк І.Г.

іншим уповноваженим державним органам необхідних гарантій при використанні членами **УСАТЛ** встановлених міжнародними та державними актами систем гарантування доставки вантажів до митниць призначення; сприяння подальшому становленню та розвитку ринку міжнародних та внутрішніх автомобільних перевезень в Україні, його інтеграції в європейську транспортну систему, забезпечення партнерських зв'язків з міжнародними та іноземними організаціями і підприємствами, які працюють в галузі автомобільного транспорту та логістики; забезпечення своїх членів необхідною аналітичною, методичною, правовою та іншою інформацією з питань міжнародних автомобільних перевезень та логістики, діючого національного та іноземного транспортного і митного законодавства.

Головними напрямками діяльності **УСАТЛ** є: координація дій своїх членів з питань розвитку ринку транспортних, експедиційних та логістичних послуг внутрішніх та міжнародних автомобільних перевезень в Україні; взаємодія з державними органами та органами місцевого самоврядування, вітчизняними, міжнародними та іноземними організаціями та підприємствами щодо розробки пропозицій та рекомендацій, спрямованих на розвиток та підвищення ефективності автомобільних перевезень у внутрішньому та міжнарод-

ному сполученні; представлення інтересів членів **УСАТЛ** перед державними органами та органами місцевого самоврядування, судовими органами, вітчизняними, міжнародними і національними організаціями та підприємствами; участь у розробці конвенцій, угод та внутрішніх правил, які регулюють автомобільні перевезення у міжнародному та внутрішньому сполученні; отримання, розподіл, за погодженням з державними або іншими уповноваженими органами та організаціями, дозволів і квот на здійснення вантажних та пасажирських перевезень; надання допомоги своїм членам у створенні та впровадженні ефективних систем і форм страхування та гарантування в інтересів членів спілки; вивчення та поширення досвіду роботи, надання рекомендацій членам спілки щодо ефективного здійснення підприємницької діяльності, залучення членів **УСАТЛ** до участі у заходах, що проводяться з метою розвитку автомобільних перевезень та інших пов'язаних з ними послуг; координація діяльності у сфері спільних інтересів

членів спілки, утвердження взаємної довіри, порядності у взаємовідносинах між членами спілки.

УСАТЛ на професійній основі співпрацює з національними громадськими організаціями України та об'єднаннями, уклала договори про співпрацю із іноземними гарантами переважної більшості країн ЄС і Митного Союзу та надає своїм членам можливість використання їх гарантії при виконанні перевезень до цих країн під митним контролем. За рішенням Європейської Комісії, спілка має право надавати запити до іноземних посольств в Україні з метою отримання професійними водіями безкоштовних багаторазових віз країн ЄС. За підтримки свого стратегічного партнера у Республіці Білорусь, спілка надає своїм членам можливість скористатися комплексом транспортно-експедиторських, митних, складських та інших пов'язаних послуг у цій країні та країнах Митного Союзу. Партнери спілки забезпечують також гарантії при перевезеннях алкогольних та тютюнових виробів до країн ЄС та Митного Союзу.

Трусов С.І.

УКРАЇНСЬКИЙ СОЮЗ ПРОМИСЛОВЦІВ І ПІДПРИЄМЦІВ – громадське добровільне неурядове об'єднання організацій ділових кіл країни та суб'єктів економічної діяльності усіх форм і видів – від великих вертикально інтегрованих корпорацій до малого й середнього бізнесу.

УСПП створено у лютому 1992 р. **УСПП** ставить за мету вплив на економічну політику держави шляхом формування системи партнерства з управлінськими структурами, участі у підготовці законопроектів та інших нормативних актів. З КМУ підписано меморандум про партнерство та співро-

бітництво. Було ухвалено аналогічні угоди з іншими органами влади – Державними податковою та митною службами України, Антимонопольним комітетом, Укррексімбанком, обласними та міськими державними адміністраціями, місцевими радами. У рамках підписаних договорів було створено робочі групи «**УСПП-ДПСУ**», «**УСПП-ДМСУ**», «**УСПП-Укррексімбанк**». Представники **УСПП** беруть участь у роботі громадських рад та колегій центральних й місцевих органів влади.

УСПП є одним із вагомих центрів економічного і соціального життя країни. У складі **УСПП** – працює кілька десятків комісій з питань розвитку будівельної галузі, науки, інформатизації та технологій, правових питань тощо. Діє 27 регіональних відділень. Усього Союз об'єднує понад 38 тисяч суб'єктів господарювання. З метою поліпшення ділового клімату в державі, зміцнення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, підвищення статусу українського бізнесу всередині країни та за її межами **УСПП** сприяє консолідації зусиль промисловців, підприємців і роботодавців та об'єднанню їх потенціалів в загальнодержавних інтересах. Інфраструктура партнерства з владою сприяє реалізації складних проектів з багатьма учасниками, в тому числі у сфері державно-приватного партнерства.

Працюючи в системі **УСПП**, підприємці мають змогу реально впливати на вдосконалення податково-митної, регуляторної, дозвільної, кредитної сфери; отримувати консультації і допомогу; вносити пропозиції законотворчого характеру та брати участь в їх обговоренні. **УСПП** допомагає своїм членам у просуванні комерційних інтересів, пошуку партнерів та опануванні нових ринків; підтримує і захищає своїх членів у ситуації протистояння з контролюючими органами, обкладання необґрун-

тованими штрафними санкціями, недобросовісної конкуренції та рейдерства. Сприяє формуванню системних комунікацій між підприємцями, в тому числі – на міжнародному рівні. Підписано угоди із спорідненими об'єднаннями та торгово-промисловими палатами багатьох країн світу. За кордоном відкрито 21 представництво **УСПП**.

УСПП є партнером таких міжнародних авторитетних організацій, як Світовий Банк, UNIDO, ЄБРР, Глобальний договір ООН, USAID, UNDP, ОБСЄ, МВФ, Виконавчий комітет СНД, Фінансово-банківська рада СНД. Підтримує також партнерські взаємовідносини з діловими об'єднаннями країн, що є членами Між-

народного конгресу промисловців і підприємців, у тому числі в державах СНД, ЄврАзЕС, в Польщі, Угорщині, Китаї, Італії, Бразилії, Південно-Африканській Республіці й Індонезії. У 2008 р. **УСПП** приєднався до Глобального договору ООН – Всесвітньої ініціативи, спрямованої на сприяння соціальної відповідальності бізнесу. З ініціативи **УСПП** у 2012 р. прийнята Національна стратегія соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Вбачається, що її впровадження у життя стане стимулом для роботи підприємств і бізнесових установ (організацій) на принципах корпоративної соціальної відповідальності.

Трусов С.І.

УМОВИ ПЛАТЕЖІВ – обов'язковий розділ зовнішньоекономічного контракту, що містить інформацію про валюту угоди та валюту платежу, термін платежу, спосіб платежу, форму розрахунків, застереження, спрямовані на зменшення або усунення валютного ризику.

Валюта платежу – це валюта, в якій здійснюється оплата товару. Нею може бути валюта країни-експортера, валюта країни-імпортера або валюта третьої країни. Валюта ціни (валюта угоди) – це валюта, в якій фіксується вартість товару. Це може бути валюта країни-експортера, валюта країни-імпортера, валюта третьої країни або міжнародна розрахункова грошова одиниця. Валюта платежу може збігатися або не збігатися з валютою ціни товару. В останньому випадку в угоді зазначається курс, за яким валюта ціни має обмінюватись у валюту платежу. Це може бути курс на день платежу або середній курс за період. Сторони встановлюють у контракті конкретні терміни платежу. Якщо вони не встановлені угодою, то визначаються торговими звичаями міжнародної практики.

Способи платежу визначають співвідношення часу оплати за товар та його фактичного постачання. Основними способами платежу є: готівковий платіж; платіж авансом; платіж у кредит; кредит з опціоном, тобто правом вибору готівкового платежу. Платіж готівковий включає всі види розрахунків, за якими товар оплачується повністю: у період від моменту його готовності для експорту до моменту переходу товару або товаророзпорядчих документів у розпорядження покупця; в момент переходу товару чи зазначених документів до покупця. Формами розрахунків при готівковому платежі можуть бути чек, переказ, акредитив, інкасо.

Авансові платежі випереджають рух товарів, за які здійснюється платіж. Якщо імпортер оплачує товар авансом, він кредитує експортера. У міжнародній практиці авансові платежі вживаються у торгівлі дорогоцінними металами, ядерним паливом, зброєю. Імпорт дорогого обладнання суден і літаків, виготовлених за індивідуальним замовленням, як правило, передбачає часткові авансові платежі. Розрахунок у кредит може бути комерційним і банківським. Якщо міжнародні розрахункові операції здійснюються після переходу

товару у власність імпортера, то має місце його кредитування експортером. Комерційний кредит може передбачати надання вексельного кредиту (виставлення тратти), розстрочки платежу або кредитування за відкритим рахунком. Кредит з опціоном (правом вибору) готівкового платежу передбачає надання імпортеру права скористатися відстрочкою платежу за придбаний товар, але з позбавленням знижки, яка надається за умов готівкового платежу.

Низка товарів продається за стандартними правилами постачання, розробленими ГАТТ (вони передбачають певні форми розрахунків та інші валютно-фінансові умови). Наприклад, валютою ціни є долар США у торгівлі сировою нафтою, газовим конденсатом, цукром-сирцем, кавою, алюмінієм, нікелем, оловом, цинком, виробами з хутра. В англійських фунтах стерлінгів визначаються ціни на західноєвропейських біржах на какао-боби, картоплю, ячмінь, свинець, мідь, каучук. Відповідно до порядку котирування цін товарів на біржах визначається валюта ціни та валюта остаточного платежу.

Формами міжнародних розрахунків можуть бути чеки, переказні векселі (тратти), банківські перекази, документарне інкасо, документарний акредитив, система відкритих рахунків, пластикові картки. Для страхування від валютних ризиків використовують валютні застереження – договірні умови, які включаються в зовнішньоекономічну угоду і можуть бути переглянуті в ході виконання угоди. Раніше застосовувалося золоте застереження, яке базувалося на фіксації золотого вмісту валюти платежу на дату укладення угоди та на перерахунку суми платежу пропорційно зміні цього золотого вмісту на дату виконання угоди. На сучасному етапі застосовують валютні застереження та товарно-цінові застереження.

Валютне застереження – це умова міжнародної зовнішньоекономічної угоди, яка передбачає перегляд суми платежу прямопропорційно зміні курсу валюти застереження (фактично валюти ціни) з метою страхування експортера (або кредитора) від ризику знецінення валюти платежу. Валюта платежу ставиться у залежність від більш стійкої валюти застереження (валюти ціни). В умовах посилення нестабільності плаваючих валют

них курсів широко застосовуються багатовалютні (мультивалютні) застереження.

До товарно-цінових застережень належать: застереження щодо змінної (ковзаючої) ціни, коли ціна підвищується за умови зростання ціноутворюючих складових; індексация, яка передбачає перегляд суми платежу пропорційно зміні індексу цін за період з дати підписання до моменту виконання угоди. Є також комбіновані валютно-товарні за-

стереження, які передбачають регулювання суми платежу залежно від зміни товарних цін і валютних курсів. Якщо товарні ціни та курс валюти застереження змінюються в одному напрямку, то сума платежу перераховується на найбільший відсоток відхилення. Якщо напрямки їх динаміки не збігаються, то сума платежу змінюється на різницю між відхиленнями товарних цін і валютного курсу.

Яковенко О.В.

УМОВНЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ МИТНИМИ ПЛАТЕЖАМИ – повне або часткове звільнення від сплати митних платежів у разі поміщення товарів та/або транспортних засобів у митний режим, що передбачає звільнення від оподаткування, за умов дотримання встановлених вимог та обмежень щодо використання задекларованих товарів та/або транспортних засобів.

З метою уникнення подвійного оподаткування та спрощення митних процедур може застосовуватися умовне повне або умовне часткове звільнення від сплати митних платежів.

Умовним звільнення вважається тому, що платник податків повністю або частково не сплачує митні платежі лише за умов дотримання вимог, встановлених митним режимом, який дозволяє таке умовне звільнення. У разі порушення умов митного режиму з умовним звільнення від оподаткування товарів та/або транспортних засобів платник податків зобов'язаний сплатити у встановлених випадках податкові зобов'язання, штрафні санкції та пеню, базою для розрахунку яких є сума митних платежів, яка мала б бути сплаченою при поміщенні товарів та/або транспортних засобів у митний режим імпорту, а не у митний режим, який передбачає умовне повне або умовне часткове звільнення від оподаткування.

Умовне повне звільнення від оподаткування передбачає надання права декларанту повністю не сплачувати митні платежі при поміщенні товарів та/або транспортних засобів у митний режим, який дозволяє таке звільнення. В Україні умовне повне звільнення від оподаткування може застосовуватися при поміщенні товарів та/або тран-

спортних засобів у митні режими транзиту, тимчасового ввезення, тимчасового вивезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території України, переробки за межами митної території України, митного режиму знищення або руйнування.

Умовне часткове звільнення від оподаткування передбачає звільнення від сплати частини суми митних платежів при поміщенні товарів та/або транспортних засобів у митний режим, який дозволяє таке звільнення. В Україні умовне часткове звільнення від оподаткування може застосовуватися при поміщенні товарів та/або транспортних засобів у митний режим тимчасового ввезення.

У разі тимчасового ввезення товарів та/або транспортних засобів з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами за кожний повний або неповний календарний місяць заявленого строку перебування на митній території України товарів та/або транспортних засобів сплачується 3 відсотки суми митних платежів, яка підлягала б сплаті при випуску таких товарів та/або транспортних засобів у вільний обіг на митній території України. Сума митних платежів, сплачена на підставі умовного часткового звільнення від оподаткування митними платежами, поверненню не підлягає.

КМУ може встановлювати перелік товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами. Зміст такого переліку повідомляється Депозитарію Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 р.).

Медвідь Ю.О.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ АКЦИЗ – див. АКЦИЗ УНІВЕРСАЛЬНИЙ.

УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1 визначена наказом ДМСУ № 1 від 04.01.2005 р. (зі змінами та доповненнями). **У.м.к.** застосовується під час здійснення таких операцій:

- прийняття на зберігання органом митного контролю товарів відповідно до законодавства;
- справляння органом митного контролю з фізичних осіб та підприємств платежів, якщо законодавством не передбачено складання митної декларації на переміщенні через митний кордон України товари;
- справляння органом митного контролю з фізичних осіб грошової застави у випадках, уста-

новлених законодавством.

Бланк **У.м.к.** є документом суворої звітності (крім бланків додаткових аркушів). Виключно при сплаті єдиного збору в пунктах пропуску через державний кордон або підрозділах митного оформлення замість бланка **У.м.к.** можна застосовувати роздруковану електронну форму.

Кожний бланк **У.м.к.** складається з трьох самокопіювальних аркушів, виготовлених друкарським способом, з однаковими серією й номером. Графи «Сума чи вартість, грн.», «Сума, грн.», «Усього (літерами)» зазначених самокопіювальних аркушів зафарбовано: першого аркуша – рожевим ко-

датку за Державним реєстром фізичних осіб-платників податків та інших обов'язкових платежів (за наявності) – для фізичних осіб, що не є суб'єктами підприємницької діяльності, при цьому у верхньому правому куті **У.м.к.** закреслюються слова «за ЄДРПОУ або». У разі використання **У.м.к.** для справляння належних платежів з підприємства-резидента або в разі прийняття на зберігання органом митного контролю товарів такого підприємства зазначається його код за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України, і відповідно, закреслюються слова «або за ДРФО». Якщо зазначені в **У.м.к.** фізична особа або підприємство не є резидентами України, то код за ДРФО чи ЄДРПОУ не проставляється;

- місце проживання фізичної особи, з якої справляються зазначені в **У.м.к.** платежі чи грошова застава або від якої приймаються на зберігання митним органом зазначені в **У.м.к.** товари. Місцезнаходження підприємства – у разі використання **У.м.к.** для справляння належних платежів з підприємства або в разі прийняття від нього на зберігання митним органом товарів;

- установлені Національним банком України, на день оформлення **У.м.к.**, курси іноземних валют у разі справляння за **У.м.к.** належних платежів чи грошової застави;

- вид операції, під час здійснення якої оформлюється **У.м.к.**, шляхом проставлення позначки «Х» в одній із клітинок перед словами «Прийнято на зберігання митницею», «Сплачено платежів», «Прийнято грошову заставу»;

- підстава оформлення **У.м.к.** відповідно до вимог законодавства;

- суми, одержані в результаті складання відповідно даних рядків у графах «Сума чи вартість, грн.» і «Сума, грн.» **У.м.к.**, після слів «Усього (цифрами)». Після слів «Разом (цифрами)» – суми, одержані в результаті складання відповідно даних рядків граф «Сума чи вартість, грн.» і «Сума, грн.» **У.м.к.** і всіх додаткових аркушів до неї. Після слів «Усього

(літерами)» зазначаються літерами суми, зазначені після слів «Разом (цифрами)» відповідно під графами «Сума чи вартість, грн.» і «Сума, грн.».

Усі аркуші **У.м.к.** і додаткові аркуші до неї підписуються уповноваженою особою митного органу, яка оформила **У.м.к.**, і фізичною особою або особою, уповноваженою підприємством. При цьому особа, уповноважена підприємством, підписує аркуші **У.м.к.** і додаткові аркуші до неї, виключно якщо зазначена в **У.м.к.** суму платежів сплачено готівкою. Якщо цю суму сплачено підприємством на відповідний рахунок митного органу в безготівковому порядку, то особа, уповноважена підприємством, не підписує зазначені аркуші. Підпис уповноваженої посадової особи митного органу обов'язково засвідчується відбитком її особистої номерної печатки.

У разі відмови фізичної особи або особи, уповноваженої підприємством, підписати аркуші **У.м.к.** і додаткові аркуші до неї уповноважена особа органу митного контролю, що здійснює оформлення **У.м.к.**, вчиняє напис «Від підпису відмовився».

Незаповнені графи й рядки **У.м.к.** і додаткових аркушів прокреслюються.

У разі допущення помилки при оформленні **У.м.к.** та/або додаткових аркушів неправильний запис перекреслюється й поряд учиняється новий запис. Додатково на бланку **У.м.к.** або додаткового аркуша, на якому допущено помилку, у вільному від граф місці вчиняється напис «Виправленому вірити». Напис «Виправленому вірити» на всіх аркушах **У.м.к.** і додаткових аркушах засвідчується підписом уповноваженої особи митного органу, що здійснює оформлення **У.м.к.**, відбитком її особистої номерної печатки й підписом фізичної особи або особи, уповноваженої підприємством.

У разі допущення помилки в графі «Сума чи вартість, грн.» бланка **У.м.к.** або додаткового аркуша цей бланк підлягає анулюванню.

Туржанський В.А.

УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР – учасник зовнішньоекономічної діяльності, діяльність якого схвалена митною адміністрацією як така, що відповідає нормам ВМО або стандартам забезпечення безпеки ланцюга поставки товарів.

В Україні **УЕО** – це підприємство, створене відповідно до вітчизняного законодавства, яке відповідає умовам, встановленим МКУ, та має право користуватися спрощеними митними процедурами. Статус **УЕО** надається підприємству митницею шляхом видачі сертифіката **УЕО** та включення його до Єдиного реєстру **УЕО**. Підприємству може бути видано сертифікати **УЕО** таких видів: на спрощення митних процедур; щодо надійності і безпеки; на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки. **УЕО** може стати підприємство: яке здійснює ЗЕД протягом не менше трьох років до дня

звернення до митниці з заявою про надання відповідного статусу. У підприємства мають бути відсутні невиконані зобов'язання із сплати митних платежів та пені, суми непогашеного грошового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки, а також заборгованості відповідно до податкового законодавства; відсутні факти притягнення посадових осіб підприємства до адміністративної відповідальності за порушення митних правил; наявна така системи обліку товарів, яка дає змогу порівнювати документи і відомості, що надаються органам доходів і зборів при здійсненні митного контролю та митного оформлення, з документами і відомостями про провадження господарської діяльності.

УЕО, якому видано сертифікат щодо надійності і безпеки, можуть бути надані такі спеціальні спро-

щення: зменшений обсяг відомостей, які необхідно надати органу доходів і зборів до прибуття (вибуття) на митну територію України товарів, транспортних засобів комерційного призначення; їх тимчасове зберігання під час перебування під митним контролем на території **УЕО**; зняття митного забезпечення без отримання дозволу митниці; відправка товарів з приміщень **УЕО** без пред'явлення їх органу доходів і зборів відправлення. **УЕО**, якому видано сертифікат на спрощення митних процедур, можуть бути надані такі спеціальні спрощення: здійснення митного контролю в першочерговому порядку; розміщення товарів на складі тимчасового зберігання закритого типу без отримання дозволу органу доходів і зборів; звільнення від надання гарантії при здійсненні внутрішнього митного транзиту товарів (крім підакцизних); митне оформлення

товарів на об'єктах оператора; подання однієї митної декларації, якщо протягом певного, погодженого з органом доходів і зборів часу, товари неодноразово ввозяться на митну територію України або вивозяться за її межі однією особою за одним зовнішньоекономічним договором. **УЕО**, якому видано сертифікат на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки, можуть бути надані одночасно спеціальні спрощення, визначені для першої та другої групи **УЕО**.

УЕО нарівні з органами доходів і зборів, мають забезпечувати безпеку та надійність міжнародного ланцюга поставок товарів. У той же час для суб'єктів ЗЕД, що зареєстровані, як **УЕО**, з'являється можливість мінімізувати фінансові та часові витрати на здійснення митних операцій.

Вакульчик О.М.

УПРАВЛІННЯ МИТНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ПОДАТКІВ КОРОЛІВСТВА ІСПАНІЯ – входить до організаційної структури податкової адміністрації, яке підпорядковується Міністерству фінансів Іспанії. Загальна кількість персоналу Податкової адміністрації Іспанії становить 27 504 чол., на регіональному та місцевому рівні – 87%, на центральному рівні – 12% від загальної кількості її персоналу. При цьому більша кількість персоналу в регіоні (інспекції) свідчить про важливість регіону (інспекції). На центральному рівні найбільш чисельними є Департамент аудиту та Департамент інформаційних технологій. Питання, пов'язані з митним регулюванням, перебувають у компетенції митних офісів Податкової адміністрації Іспанії. Наразі налічується 37 митних офісів. Митні

офіси розміщуються біля кордонів Іспанії.

Податкова адміністрація була створена 1992 р. Основними її функціями стали: організація та планування діяльності податкових органів; контроль за

виконанням податкового законодавства; матеріально-технічне забезпечення регіональних, провінційних та муніципальних податкових управлінь, а також сфера митниць та особистих податків. Митниці в Іспанії розташовано відповідно до адміністративного устрою: Андалусія, Арагон, Кантабрія, Кастилія та Леон, Кастилія Ла Манча, Каталонія, Наварра, Мадрид, Валенсія, Естремадура, Галіція, Балеарські острови, Канарські острови, Ріоха, Країна Басків, Астурія.

Основні законодавчі акти, які регулюють ЗЕД та діяльність митної служби: Митний кодекс ЄС (ОІЕУ, 19 березня 1992 р.), Інструкція щодо подання єдиного адміністративного документа (ЄАД) (ВОЕ, 30 грудня 2009 р.), Постанова (ЄЕС) від 23 липня 1987 р. № 2658/87 «Про тарифну та статистичну номенклатури та спільний митний тариф» (ОІЕУ, 7 вересня 1987 р.), Регламент (ЕС) від 05 травня 2009 р. № 428/2009 «Про створення спільної системи експортного контролю, та транзиту подвійного призначення» (ОІЕУ, 29 травня 2009 р.). Іспанська митниця працює в різних програмах розвитку та модернізації митної служби. Іспанія має членство у ВМО, СОТ, ООН, Раді Європи.

Ченцов В.В.

УСНЕ ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ (англ. oral poll is of citizens and officials of enterprises) – 1) форма здійснення митного контролю, що передбачає отримання посадовою особою органу доходів і зборів інформації, що має значення для здійснення митного контролю, від осіб, які володіють такою інформацією; 2) один з прийомів методу фактичного контролю який застосовується суб'єктами фінансового контролю з метою отримання інформації від третіх осіб, що володіють інформацією

про підконтрольний об'єкт. Усне опитування проводиться посадовими особами органів доходів і зборів. Відповідно до положень МКУ під час проведення усного опитування у разі необхідності складається протокол, форма якого затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Про складення протоколу особа, яка опитується, попереджається перед початком опитування.

Івашова Л.М.

«УСТАНОВЛЕННЯ МИТНОГО УПРАВЛІННЯ ПО ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ» ВІД 24 ЧЕРВНЯ 1811 РОКУ (в російському оригіналі – «Учреждение Таможенного управления по Европейской торговле») – законодавчий акт Російської імперії, запроваджений Маніфестом імператора Олександра I 24

червня 1811 р. Визнав важливість впливу правильної організації митної справи на стан розвитку торгівлі та необхідність розробки і прийняття Митного статуту.

З метою впорядкування організаційної структури митної служби, було створено 11 митних округів, до складу яких було включено митниці та митні застави:

Об'їждчик митної варту, початок XIX ст..

1-й округ – Архангельський (митниці – Архангельська, Онежська; митні застави – Новодвінська, Кольська, Мезенська);

2-й округ – Санкт-Петербурзький (митниці – Санкт-Петербурзька, Кронштадтська, Нарвська, Выборзька; митні застави – Магдебурзька, Трандзунська, Фрідріхсгамська);

3-й округ – Ревельський (митниці – Ревельська, Гапсальська; митна застава Балтійського порту);

4-й округ – Ризький (митниці – Ризька, Болдеражська; Перновська; Аренсбургська);

5-й округ – Лібавський (митниці – Лібавська, Віндавська);

6-й округ – Палангенський (митниці – Палангенська, а також митниці і митні застави від Палангена до Брест-Литовського включно);

7-й округ – Радзивилівський (митниці – Радзивилівська, а також митниці і митні застави від Брест-Литовського до Ісаковецької митниці включно);

8-й округ – Дубоссарський (митниці – Дубоссарська, а також митниці і митні застави від Ісаковецької митниці до Овідіополя включно);

9-й округ – Одеський (митниці – Одеська; митні застави – Маякська, Херсонська, Миколаївська);

10-й округ – Феодосійський (митниці – Феодосійська, Євпаторійська; митні застави – Балаклавська, Снікольська, Керченська, Бугаська);

11-й округ – Таганрозький (митниця – Таганрозька; митна застава – Маріупольська).

Загальне керівництво митними округами покладалося на їх начальників, яким підпорядкову-

валися як митниці і митні застави так і митна варта, що входили до складу округів.

Усі митниці було поділено на: головні та звичайні. Головні митниці очолював Управляючий митницею у підпорядкування якого був необхідний штат митних чиновників та службовців, через такі митниці дозволявся пропуск іноземних товарів. Усі інші митниці відносилися до класу звичайних та мали менший штат. Необхідною вимогою штатних розписів приморських митниць була наявність у їх складі осіб, що знали іноземні мови та особливості зарубіжного діловодства і оформлення документів. Митні застави очолювалися заставними наглядачами, яким підпорядковувалися митні службовці. З метою перевірки та ревізії діяльності прикордонних сухопутних митниць, на відстані від 50 до 100 верст від кордону, створювалися контрольні митниці, які підпорядковувалися начальнику контрольних митниць.

Митний нагляд за попередженням таємного перевезення товарів через сухопутний та морський кордони покладалася на команди митної варту, які складалися із 10 рядових об'їждчиків. Зона діяльності однієї команди становила 15 верств кордону. Три команди митної варту підпорядковувалися наглядачеві та формувалися за рахунок відставних військових, які добре себе зарекомендували на службі. З метою запобігання контрабанді на річках та морях у складі митної служби передбачалася наявність озброєних суден та човнів. Керівні особи морських частин митної служби набиралися із числа чиновників Російського флоту. Необхідною умовою була наявність у них схвальних атестацій при проходженні морської служби.

Законодавчо визначалися посадові обов'язки начальників митних округів та керівництва митниць і митних застав, митних чиновників; регламентувалися їхні права та відповідальність за перешкодження їх діяльності (фінансова – штраф у 500 рублів та можливість застосування кримінальної – залежно від важкості вчиненого порушення). Якщо виявлялися факти організації або сприяння незаконному переміщенню товарів митними чиновниками то тоді, стосовно винних митників, передбачалося застосування покарання у вигляді позбавлення волі терміном від 5 до 15 років. Якщо ж такі правопорушення відбувалися у складі організованих груп, або ж із застосуванням зброї – покарання полягало у позбавленні честі та пожиттєвого виселення. Врегулювалося питання матеріального заохочення митних службовців та їхнє пенсійне забезпечення. Міністру фінансів дозволялося у своєму штаті мати чиновників для особливих доручень по проведенню ревізій митниць. Такі чиновники визначалися щорічно в розрахунку 3 осіб на один митний округ та повинні були належати до інших департаментів чи служб Міністерства фінансів.

З 1 січня 1820 р. **У.м.т.** було замінено Митним статутом по європейській торгівлі.

Фрадинський О.А.

УТРИМУВАЧ ВАНТАЖНОГО МИТНОГО КОМПЛЕКСУ

– юридична особа-резидент України, якій належить на праві власності вантажний митний комплекс. **У.** надає ряд послуг особам, що переміщують товари через митний кордон України, серед яких: обов'язкове забезпечення по наданню посередницьких послуг з декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України; надання послуг із зберігання товарів та транспортних засобів комерційного призначення що переміщуються через митний кордон України; виконання навантажувально-розвантажувальних робіт. На вантажному митному комплексі також можуть бути обладнані місця для надання додаткових послуг.

Взаємовідносини **У.** з особами, які користуються послугами комплексу, та органами доходів і зборів визначаються відповідними договорами. **У.** має враховувати вимоги до облаштування вантажного митного комплексу, які встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової і митної політики.

На **У.** покладено дотримання таких обов'язків: дотримуватися положень МКУ, виконувати умови дозволу на відкриття та експлуатацію вантажного митного комплексу та вимоги щодо конструкції, облаштування і функціонування комплексу; забезпечити безоплатний вхід та в'їзд на територію комплексу та безоплатне перебування на його території протягом перших чотирьох годин; виключити можливість несанкціонованого доступу на територію комплексу сторонніх осіб, а також вилучення з його території товарів, що перебувають під митним контролем, і транспортних засобів комерційного призначення; забезпечувати безперешкодний доступ посадових осіб органу доходів і зборів до товарів, транспортних засобів комер-

ційного призначення, що перебувають під митним контролем на території комплексу, та документів на такі товари, створювати цим особам належні умови для роботи; безкоштовно надати на договірній основі у користування облаштовані приміщення для розміщення на території комплексу посадових осіб органу доходів і зборів та облаштовані робочі місця для посадових осіб всіх державних органів, які здійснюють інші види контролю; вести облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що обслуговуються комплексом, і щоквартально подавати відповідному органу доходів і зборів звіт про такі товари, транспортні засоби за встановленою формою; забезпечити наявність та функціонування електронного обліку товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються територією вантажного митного комплексу, і безперешкодний доступ до системи такого обліку посадових осіб митних органів; забезпечити наявність та функціонування контрольно-пропускної системи при в'їзді на територію вантажного митного комплексу, та при виїзді з неї, обладнаної шлагбаумами, засобами автоматичної фіксації даних реєстраційних номерних знаків транспортних засобів та електронними вагами, з можливістю автоматичного внесення інформації про реєстраційний номер транспортного засобу та його загальну вагу до системи електронного обліку товарів і транспортних засобів; забезпечити наявність та функціонування системи відеоспостереження за входом (в'їздом) на територію комплексу та виходом (виїздом) з неї, процедурою здійснення митного контролю з фіксацією такого відображення для ведення відповідного архіву, а також безперешкодний доступ посадових осіб митних органів до зазначеної системи відеоспостереження.

Потушинська О.П.

ФАКТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ (англ. – the actual control) – контроль, суть якого полягає у встановленні реальних кількісних та якісних показників щодо стану об'єкта на момент здійснення такого контролю шляхом застосування спеціальних методів. Об'єктами **Ф.к.** є готівка в касі, основні засоби, нематеріальні активи, запаси, готова продукція, товари тощо. До методів **Ф.к.** відносяться такі прийоми:

- інвентаризація – перевірка фактичної наявності і стану збереження товарно-матеріальних цінностей. За допомогою інвентаризації можна проконтролювати кількісні та вартісні показники щодо ввезених підприємством товарів, сировини (у тому числі давальницької), стану розрахунків по зовнішньоекономічних операціях та їх відповідність даним бухгалтерського обліку;

- лабораторний аналіз – прийом **Ф.к.**, який дозволяє визначити якісні, фізичні та хімічні характеристики сировини, матеріалів, готової продукції; спостереження – прийом контролю стану об'єктів, їх якісних характеристик. Використовується, наприклад, при контролі дотримання умов зберігання товарно-матеріальних цінностей на митних складах або складах підприємства, порядку їх видачі, реалізації тощо. За допомогою цього методу можна оцінити ступінь оснащення структурних підрозділів суб'єкта ЗЕД, підраховувати устаткування, що дасть змогу визначити виробничі потужності і орієнтовно обсяги продукції, яка випускається, експортується, а також доходи від її реалізації;

- огляд товарів, що поділяється на два види: фактичний огляд товарів (здійснюється з ме-

тою встановлення законності їх переміщення на митну територію України, а також їх відповідності даним у товаросупроводжувальних, комерційних, митних та інших документах) та ідентифікаційний огляд (проводиться з метою встановлення фактичної відповідності товарів, що знаходяться під митним контролем, їх опису та кількості, заявленої у документах, визначенню країни походження, якості тощо);

- експертиза, яка здійснюється фахівцем-експертом на предмет дотримання вимог технології виробництва, технічних характеристик тощо;

- опитування дозволяє отримати в усній або ж письмовій формі докази від працівників та управлінського персоналу суб'єкта ЗЕД, а також від контрагентів підприємства та третіх осіб;

- контрольний запуск сировини і матеріалів у виробництво – застосовується для перевірки обсягів виходу готової продукції в переробній промисловості. За допомогою такої процедури можна перевірити весь технологічний процес, починаючи зі зважування сировини і допоміжних матеріалів, їх обробки і закінчуючи виходом готової продукції. Це дає можливість перевірити фактичний вихід продукції та обсяги витрат сировини і допоміжних матеріалів, порівняти з даними обліку до контрольного запуску, установити необліковані надлишки матеріальних цінностей і пов'язані з цим зловживання, що можуть виникнути в подальшому. Такий прийом особливо актуальний під час **Ф.к.** операцій з давальницькою сировиною.

Івашова Л.М.

ФАКТУРНА ВАРТІСТЬ – поняття **Ф.в.** є загальноприйнятим і використовується у зовнішньоторговельних відносинах і безпосередньо в митних правовідносинах для цілей визначення митної вартості. У МКУ зазначене поняття відсутнє. Але відповідно до роз'яснень при заповненні митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа **Ф.в.** – ціна товарів, які переміщуються через митний кордон України, зазначена в рахунку (рахунку-фактурі, рахунку-проформі тощо) або іншому документі, що визначає вартість товару.

У міжнародному праві аналогом **Ф.в.** є так звана інвойсова вартість, яка офіційно перекладається саме як **Ф.в.** (наприклад, додаткові положення до статті VII ГАТТ / СОТ, «Застосування формуляр-разетка ООН. Керівні принципи та приклади» Європейської економічної комісії ООН).

Поняття **Ф.в.** напряму пов'язано з порядком визначення митної вартості, оскільки загальна сума

за рахунком-фактурою, що виставляється продавцем покупцю, це ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за товари. Відповідно до МКУ, що регламентує порядок використання основного методу визначення митної вартості – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції), митною вартістю товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за товари, якщо вони продаються на експорт в Україну.

Ціна, що була фактично сплачена або підлягає сплаті, – це загальна сума всіх платежів, які були здійснені або повинні бути здійснені покупцем оцінюваних товарів продавцю або на користь продавця через третіх осіб та/або на пов'язаних із продавцем осіб для виконання зобов'язань продавця. Платежі можуть бути здійснені прямо чи опосередковано. Прикладом опосередкованого платежу може бути врегулювання

покупцем повністю чи частково боргу продавця. Платежі необов'язково повинні бути здійснені у вигляді переказу грошей (зокрема, але не виключно). Такі платежі можуть бути здійснені шляхом акредитива, інкасування або за допомогою інших розрахунків (вексель, передача цінних документів тощо).

Визначення поняття «**Ф.в.** товару» міститься у наказі МФУ від 22.05.2012 р. № 581, де **Ф.в.** товару – ціна товару, що переміщується через митний

кордон України, та зазначена в рахунку-фактурі (фактурі-проформі, касових або товарних чеках, ярликах, інших документах роздрібною торгівлі, які містять відомості щодо вартості таких товарів). Дане поняття не суперечить наведеному вище, а лише конкретизує документи, що можуть підтверджувати вартість товару, який переміщується через митний кордон України громадянами.

Гармаш Є.В.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ (від лат. falsifico – підробляю) – дії, які спрямовані на обдурювання отримувача і (або) споживача шляхом підробки об'єкту купівлі-продажу з корисливою метою. Об'єктами **Ф.** є: товари, послуги, грошові знаки, документи, інформація, фінансова та бухгалтерська документація,

маркувальні та ідентифікаційні знаки, історичні факти, погляди та висловлення видатних особистостей та інше. **Ф.** – один із можливих результатів ідентифікації. Ці два поняття взаємозалежні в загальній проблемі якості товарів.

Молдован Е.С.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ – родове поняття, що означає виготовлення підроблених документів за допомогою повної **Ф.д.** (виготовлення або підбору всіх складових частин документа: бланка, носія інформації, тексту, печаток, підписів, штампів) або фальсифікації окремих його елементів.

Ф.д. бувають двох видів: 1) з інтелектуальною підробкою (документ має всі реквізити, за формою правильний, але викладені в ньому дані не відповідають дійсності); 2) з матеріальною підробкою: часткова підробка – в справжній документ внесено зміни шляхом підчистки, травлення, заміни фотографії, листів та ін; повна підробка – документ сфабрикований цілком.

За вчинення особою підроблення (фальсифікації) документів, печаток, штампів та бланків, настає кримінальна відповідальність. Проте, митна

декларація не входить до зазначеного переліку документів. За фальсифікацію митної декларації передбачено адміністративну відповідальність відповідно до МКУ, а саме у випадку подання органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості.

Потушинська О.П.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ – це процес виробництва товарів, у результаті якого погіршуються їх споживні властивості або зменшуються їх кількісні параметри зі збереженням характерних, але несуттєвих для його використання за призначенням властивостей, із корисливою ціллю. Розрізняють **Ф.т.** за характеристиками товару або (і) за місцем його виробництва. За першою ознакою **Ф.т.** поділяється на: асортиментну, якісну, кількісну, вартісну та інформаційну, за другою – на технологічну та передреалізаційну.

Асортиментна **Ф.т.** – процес виробництва товару із повною або частковою заміною товару замінником іншого виду або найменування. При цьому зберігається подібність однієї або декількох ознак. До асортиментної **Ф.т.** відноситься пересортування товарів, обумовлене суб'єктивними причинами – заміна товарів вищих сортів нижчими з метою обману споживача.

Якісна **Ф.т.** – підробка оригінальних товарів, у процесі якої використовуються харчові або нехарчові добавки, або порушуються рецептури з метою поліпшення органолептичних якості товару зі збереженням або втратою інших споживних властивостей. Якісною **Ф.т.** також вважається заміна товару вищої градації якості товаром нижчої якос-

ті (пересортування). Цей вид **Ф.т.** здійснюється із застосуванням добавок і товарів того ж найменування, що і товар, зазначений на маркуванні, у супровідних документах, але нижчої градації. Як якісну **Ф.т.** розцінюють застосування дозволених і заборонених добавок, не передбачених рецептурою задля обману споживача щодо справжніх споживних властивостей товару; підфарбовування та ароматизація харчових продуктів добавками, не зазначеними в рецептурі.

Кількісна **Ф.т.** – це маніпуляції з параметрами товару (масою, обсягом, довжиною і т. ін.), що перевищують гранично припустимі норми, з метою обману споживача. На практиці цей вид фальсифікації називають недовагою або обміром. Кількісна **Ф.т.** здійснюється із застосуванням неточних засобів, неправильних методів вимірювання, неправильного виміру товару у процесі його реалізації.

Вартісна **Ф.т.** – це процес реалізації низькоякісних товарів за цінами високоякісних чи товарів з меншими кількісними характеристиками за ціною товарів з більшими кількісними характеристиками з метою обману споживача. Вартісну **Ф.т.** розглядають як незаконне підвищення цін. Вартісна **Ф.т.** поділяється на декілька різновидів: реалізація фальсифікованих товарів за цінами натурального

продукту; реалізація фальсифікованих товарів за заниженими цінами в порівнянні з натуральним аналогом; реалізація фальсифікованих товарів за цінами, що перевищують ціни на натуральні аналоги.

Інформаційна **Ф. т.** здійснюється шляхом надання споживачеві неточної інформації про товар в товарно-супровідних документах, на маркуванні та в рекламі. Інформаційна **Ф. т.** полягає у викрив-

ленні або вказуванні неточних найменування товару і його логотипу, країни походження товару, фірми-виробника і його адреси,; кількості та складу товару, умов і термінів його зберігання.

Технологічна **Ф. т.** – підrobка товарів у процесі технологічного циклу виробництва.

Передреалізаційна **Ф. т.** – підrobка товарів при підготовці їх до продажу або у процесі реалізації.

Молдован Е.С.

ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ ЛІКАРСЬКИЙ ЗАСІБ – див. ЛІКАРСЬКИЙ ЗАСІБ ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ.

ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ. Федеральна Конституція Швейцарії встановлює, що на законодавчі органи Конфедерації покладається обов'язок ведення законодавства про справляння податків та інших зборів з товарів, що переміщуються через кордон.

Одним із таких законів є Митний закон Швейцарії від 18 березня 2005 р. Цей нормативно-правовий акт, що визначає засади організації та

здійснення митної справи в Швейцарії, регулює економічні, організаційні, правові, кадрові та соціальні аспекти діяльності митної служби Швейцарії.

Одним з органів виконавчої влади є **Ф.м.а.** до складу якої входить митна та прикордонна служба держави. Прикордонний корпус – лише структурний підрозділ митниці, на якого покладено «міліцейські» функції (функції контролю). У межах її компетенції було видано наступні правові акти, що регулюють деякі аспекти здійснення митної справи у Швейцарії: митна постанова (ОП) від 1 листопада 2006 р. (останні зміни – 6 травня 2011 р.), постанова **Ф.м.а.** від 9 травня 2011 р., наказ **Ф.м.а.** від 6 травня 2011 р., наказ від 23 листопада 2011 р. «Про контроль за транскордонним переміщенням грошових засобів», наказ від 23 листопада 2011 р. «Про співпрацю в охороні кордонів Шенгенського простору» тощо.

Ф.м.а. є спеціально уповноваженим органом федеральної влади Швейцарії у питаннях переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон. **Ф.м.а.** є підрозділом Федерального фінансового департаменту. Федеральний фінансовий департамент спрямовує та координує діяльність **Ф.м.а.**, але не в оперативному порядку, а шляхом видання нормативно-правових актів. Центральним органом, що здійснює митну справу, є Головне управління **Ф.м.а.**. До його складу входять наступні підрозділи: підрозділ з кадрової роботи, оперативний підрозділ, прикордонний корпус, підрозділ митних платежів та статистики, юридичний підрозділ.

Ченцов В.В.

ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ. Історія російської митниці починається з кінця X ст., з перших згадок про торговельні податки, якими були обкладені в давньоруській державі предмети споживання на шляху їх проходження від виробника до споживача. Найдавніша з них – мит чи мито, згадувані в Руській правді Ярослава Мудрого (XI ст.).

25 жовтня 1991 р. Указом Президента РФ утворено Державний митний комітет Російської Федерації, який є федеральним органом виконавчої влади та здійснює безпосереднє керівництво митною справою, а з 2004 р. – **Ф.м.с.**

Згідно Положення про Федеральну митну службу, затвердженого Постановою Уряду РФ

ФЕДЕРАЛЬНАЯ ТАМОЖЕННАЯ СЛУЖБА

від 16 вересня 2013 № 809, **Ф.м.с.** здійснює такі повноваження: вносить в Уряд РФ проекти федеральних законів, актів Президента РФ та Уряду РФ та інші документи, за якими потрібно рішення Президента РФ та Уряду РФ, з питань, що належать до сфери діяльності **Ф.м.с.**, а також проект плану роботи та прогнозні показники діяльності **Ф.м.с.**; на підставі та на виконання Конституції РФ, феде-

ральних конституційних законів, федеральних законів, актів Президента РФ та Уряду РФ, міжнародних договорів РФ, митного законодавства Митного союзу приймає нормативні правові акти з питань митної справи; здійснює контроль і нагляд у встановленій сфері діяльності; забезпечує дотримання заборон і обмежень стосовно товарів, що ввозяться в РФ і вивозяться з РФ; забезпечує на території РФ дотримання порядку переміщення товарів і транспортних засобів міжнародного перевезення через митний кордон Митного союзу; здійснює бюджетні повноваження головного адміністратора доходів федерального бюджету; здійснює стягнення митних зборів, податків, антидемпінгових, спеціальних і компенсаційних мит, попередніх антидемпінгових, попередніх спеціальних і попередніх компенсаційних мит, митних зборів, пені, відсотків, вживає заходів щодо їх примусового стягнення; здійснює контроль митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон Митного союзу; здійснює проведення митного контролю після випуску товарів; контролює правильність розрахунку і своєчасність сплати митних зборів; визначає стратегію і тактику застосування системи управління ризиками, порядок збору та обробки інформації, проведення аналізу та оцінки ризиків, розробки та реалізації заходів з управління ризиками, а також порядок використання митними органами інформації, що мититься у встановлених профілях ризику; здійснює ведення товарних номенклатур ЗЕД, а також технічне ведення єдиної Товарної номенклатури ЗЕД Митного союзу; забезпечує проведення митного контролю, вдосконалення методів здійснення митних операцій та проведення митного контролю, створення умов, що сприяють прискоренню товарообігу при ввезенні товарів у РФ і вивезенні товарів з РФ та інші повноваження **Ф.м.с.**

Основні елементи структури **Ф.м.с.**:

- керівник **Ф.м.с.**;
- заступники керівника **Ф.м.с.** (Перший заступник керівника **Ф.м.с.**; Статс-секретар – заступник керівника **Ф.м.с.**; 3 заступників керівника **Ф.м.с.**);
- центральний апарат **Ф.м.с.** (Головне організаційно-інспекторське управління; Головне управління інформаційних технологій; Головне управління організації митного оформлення і митного контр-

олю; Головне управління по боротьбі з контрабандою; Головне управління матеріально-технічного забезпечення; Головне управління Федеральних митних доходів та тарифного регулювання; Головне фінансово-економічне управління; Головне управління митного контролю після випуску товарів; Управління митних розслідувань та дізнання; Правове управління; Управління торговельних обмежень, валютного та експортного контролю; Управління справами; Управління державної служби і кадрів; Управління по зв'язках з громадськістю; Управління з протидії корупції; Управління митного співробітництва; Управління митної статистики та аналізу; Контрольно-ревізійне управління; Управління товарної номенклатури; Аналітичне управління; Управління ризиків і оперативного контролю).

Ф.м.с. очолює керівник, який призначається на посаду та звільняється з посади Урядом РФ. Керівник **Ф.м.с.** несе персональну відповідальність за здійснення покладених на Службу повноважень у встановленій сфері діяльності.

Заступники керівника **Ф.м.с.** призначаються на посаду та звільняються з посади Урядом РФ за поданням керівника **Ф.м.с.** Заступник керівника Федеральної митної служби, який координує оперативно-розшукову роботу митних органів, з питань фінансово-господарської діяльності підзвітний керівникові **Ф.м.с.**, а з питань оперативної-службової діяльності наділяється правом прийняття самостійних рішень.

Ф.м.с. є уповноваженим федеральним органом виконавчої влади, що здійснює відповідно до законодавства РФ функції з вироблення державної політики та нормативного правового регулювання, контролю і нагляду в галузі митної справи, а також функції агента валютного контролю, функції з проведення транспортного контролю в пунктах пропуску через державний кордон РФ і санітарно-карантинного, карантинного фітосанітарного та ветеринарного контролю в частині проведення перевірки документів у спеціально обладнаних і призначених для цих цілей пунктах пропуску через державний кордон РФ (спеціалізовані пункти пропуску) та спеціальні функції із боротьби з контрабандою, іншими злочинами та адміністративними правопорушеннями.

Туржанський В.А.

ФЕМА (θέμα) – провінційний військово-адміністративний та фінансово-фінансовий округ у ранньосередньовічній Візантії. **Ф.** було створено в середині VII ст. після втрати значної частини візантійської території на користь арабо-мусульманських завойовників. **Ф.** була замінена провінційна система діоцезів, установа імператорами Діоклетіаном і Константином I.

Перші **Ф.** створювалися на основі табірних стоянок армії Східної Римської імперії, їх назви відповідали військовим частинам, що були їх прародителя-

ми. Система **Ф.** досягла свого апогею в IX–X ст., коли в сусідів було відвойовано низку старих імперських володінь; оригінальну систему **Ф.** було піддано суттєвим змінам у XI–XII ст., але термін залишався у вжитку як означення провінційної і фінансової одиниці до самого кінця існування імперії. Константин Багрянородний у своїй праці «Про **Ф.**» (X ст.) дав перелік у двадцять дев'ять **Ф.**: сімнадцять азіатських, рахуючи чотири морські **Ф.**, і дванадцять європейських, включаючи сюди ще й Сицилію та частину Криму. На українських землях Криму в складі Схід-

ФІЛАТЕЛІЯ (від грец. «φίλω» – люблю і «τέλεια» – звільнення від оплати) – колекціонування знаків поштової оплати: поштових марок, етикеток, ярликів, календарних та спеціальних штемпелів, штампів, конвертів та листівок з цими знаками – надрукованими (так звані цілісні речі) або наклеєними. Термін було введено 1864 р. французьким колекціонером Г. Ерпеном.

Поштові марки Директорії УНР.
Віденська серія. 1920 р.

У **Ф.** предмети колекціонування збираються і вивчаються за трьома аспектами: філателістичний (папір, на якому надруковано марку, водяні знаки на ньому, розмір, тип та форма перфорації, фарби, клей, спосіб друку та гасіння, дефекти та помилки друку – все, що підтверджує справжність марки, дату її створення, час використання, різновид марки, тобто відступи у поліграфічному виконанні від основного типу, проекти марок, проби друку та кольору, первинні відтиски); історичний (політичні та економічні умови появи марки, період, коли вона знаходилась в обігу, причини її вилучення, правила

використання, спеціальне гашення та надпечатки, поштові маршрути, тарифи, оформлення кореспонденції, способи доставки); тематичний (теорія і практика колекціонування за певними темами).

В хронологічних колекціях об'єкти систематизуються в порядку послідовності їх випуску. Розподіляються на генеральні – зібрання усіх випущених в світі, групі країн, окремі країни поштових марок та цілісних речей; спеціалізовані – не тільки всі випущені марки та цілісні речі, але і їх різновиди; дослідницькі – спеціалізовані зібрання, які відображають результати дослідження в будь якій області історії знаків поштової оплати та інших пам'яток поштового обігу.

Тематичні колекції – можуть бути тематичними, в основі яких особистий підхід колекціонера до обраної теми та підбору матеріалу; мотивними – підборка матеріалів, яка об'єднана спільними сюжетами зображень; документальними – зібрання марок, поштових та інших документів, які розкривають тему. Серед колекцій спеціальних областей **Ф.** – колекції повітряної пошти, корабельної, залізничної, пневматичної, поштових штемпелів (в тому числі і домарочного періоду, спеціальних, номірних...), штемпелів франкіровальних машин (ті що відзначають оплату та дату поштового відправлення), марок з фірмовими проколами, листів домарочного періоду, службової та польової пошти.

До культурних цінностей відносяться знаки поштової оплати України, випущені до 1991 р. Предмети **Ф.** виготовлені в інших державах вважаються культурною цінністю, якщо вони виготовлені до 1945 р., як твори друку.

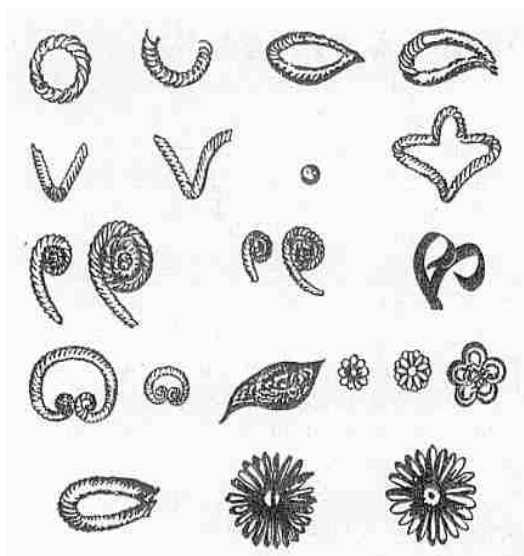
Коновалов Ю.О.

ФІЛІГРАНЬ (італ. filigrana) – ювелірний виріб з тонкого дроту. Термін **Ф.** походить від лат. «filum» – нитка і «gratum» – зерно та означає один із найдавніших видів обробки металу. У давніх слов'ян використовувався термін «скань» – звити, скрутити. Обидва терміни вказують на особливість цього виду обробки металу.

Ф. вироби виготовлялися у великокняжих, царських, королівських чи монастирських майстернях. Майстри-сканщики проектували вироби та здійснювали всі операції по їх виготовленню. З XIX ст. вироби з **Ф.** вже випускалися фабриками у великих кількостях із різноманітним асортиментом (дорогий посуд, церковні вироби, приналежності туалету).

Розрізняють такі види **Ф.**:

- ажурна **Ф.** – своєрідний мереживний візерунок із наскрізним малюнком;
- фонові **Ф.** – **Ф.** напаяна на спеціально підготовлений фон. Ажурна та фонові **Ф.** буває плоскою (брошки) та об'ємною (кулони, конусні та циліндричні сережки). Елементи ажурною і фонові

Елементи ажурної та фонові філіграні

Ф. дуже різноманітні і численні за формою, розмірами, назвою. Елементами ажурної та фонові **Ф.** можуть бути гладь, шнурочок, плетінка, ялинка, кругла доріжка, сплющена доріжка, зигзагоподібна доріжка, кільце, реп'ях, огірочок, грушка, зубчик, пелюстка, травка, завиток, листочок, завивка, жучок, розетка.

Техніка **Ф.** полягає в утворенні складних мереживних узорів зроблених вручну з відрізків тонкого, гладкого, крученого, круглого або плоского дроту різної довжини. У єдине ціле окремі елементи **Ф.** з'єднують за допомогою пайки. Часто **Ф.** поєднують із зерном (металевими дрібними куль-

ками), які паяють у заздалегідь підготовлені комірки (поглиблення). Зерно створює ефектну фактуру, гру світлотіні, завдяки чому **Ф.** вироби набувають особливо ошатний, вишуканий вигляд.

Матеріалами для **Ф.** виробів служать сплави золота, срібла і платини, а також мідь, латунь, мельхіор, нейзильбер. Прикраси, виконані в техніці **Ф.** або з елементами **Ф.** дуже часто (з метою облагородження їх зовнішнього вигляду) окислюють та посріблюють. Нерідко **Ф.** поєднують з емаллю (у тому числі фініфтою), гравіюванням, карбуванням. Технікою **Ф.** можна виготовити всі без винятку види ювелірних прикрас.

Ф. вироби широко використовувались у Європі (Венеції, Римі, Неаполі, Копенгагені, Швеції, Голландії, Португалії, Іспанії, Швейцарії, Австрії, Угорщині). Зокрема, угорці, в XVI і XVII ст., прикрашали дуже оригінальним дротовим плетінням із емаллю свої живописні костюми та зброю. На Сході **Ф.** поширена в Туреччині, Єгипті, Судані, Індії, Яві, Суматрі, Китаї, Японії. Китайські **Ф.** вироби особливо вражають формою (квіти, метелики, фігури фантастичних тварин) і дивовижною тонкістю виконання. У Росії **Ф.** була здавна у великому вжитку, і сьогодні використовується в багатьох пунктах, переважно в Московській, Ярославській, Костромській областях, а також на Закавказзі. В Україні за радянських часів **Ф.** вироби виготовлялися в експериментальному цеху Заводу столових виробів імені Т. Г. Шевченка (м. Вільнянськ, Запорізька область).

Туржанський В.А.

ФІНАНСОВА ГАРАНТІЯ – є одним із способів забезпечення сплати митних платежів поряд із гарантуванням на умовах Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенції МДП) 1975 р. та гарантуванням на умовах Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 р.) із застосуванням книжки (карнету) АТА.

Ф.г. видається гарантом і надається органам доходів і зборів особою, відповідальною за сплату митних платежів, або будь-якою іншою особою на користь особи, відповідальною за сплату митних платежів, якщо інше не передбачено МКУ. Порядок надання **Ф.г.** регламентується МКУ і використовується у випадках необхідності забезпечення дотримання вимог певних митних режимів (наприклад, тимчасового ввезення, митного складу, переробки на митній території тощо), або реалізації права декларанта – у випадках виникнення спірних питань щодо визначення розміру митних платежів – отримати товари у вільний обіг під наданням гарантії.

У випадку незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням органу доходів і зборів про коригування заявленої митної вартості товарів орган доходів і зборів за зверненням декларанта або уповноваженої ним особи випускає

товари, що декларуються, у вільний обіг за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю цих товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та забезпечення сплати різниці між сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною декларантом або уповноваженою ним особою, та сумою митних платежів, обчисленою згідно з митною вартістю товарів, визначеною митним органом, шляхом надання гарантії.

Ф.г. може бути індивідуальною (одноразовою), багаторазовою та генеральною. Індивідуальна (одноразова) **Ф.г.** у вигляді письмового зобов'язання надається на суму митних платежів за: однією митною декларацією в межах однієї зовнішньоторговельної операції; однією митною декларацією в межах однієї транзитної операції; одним документом контролю за переміщенням товарів; однією операцією з переміщення через митний кордон України товарів громадянами у випадках, визначених розділом XII МКУ.

Багаторазова **Ф.г.** надається для забезпечення сплати митних платежів за кількома митними деклараціями або документами контролю за переміщенням товарів при ввезенні товарів на митну територію України з метою транзиту або для вільного обігу на цій території для одного власника в рамках одного

зовнішньоекономічного договору. Генеральна **Ф.г.** надається для забезпечення сплати митних платежів за митними деклараціями або документами контролю за переміщенням товарів, які декларант або уповноважена ним особа планують подати протягом одного року. Випадки, умови та порядок застосування генеральної **Ф.г.**, затверджені законодавчо.

Використання гарантій, в тому числі і фінансових, закріплено і в міжнародному законодавстві в

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ (англ. financial control) – 1) одна з форм управління фінансами, особлива сфера контролю, зумовлена формуванням і використанням фінансових ресурсів у всіх структурних частинах економіки держави; 2) система контрольних заходів, що спрямовані на перевірку законності, доцільності й повноти відображення у фінансовій звітності процесів створення, розподілу і споживання фінансових ресурсів суб'єктами господарювання з метою забезпечення їх цільового й ефективного використання.

Сферою **Ф.к.** є господарські операції, здійснювані з використанням готівкових і безготівкових грошей, а в окремих випадках і без них (наприклад, бартерні угоди), він охоплює такі показники: виторг від реалізації продукції та інші надходження, основні види витрат, стан обігових коштів, активів і пасивів балансу, рентабельність, фінансовий стан і платоспроможність підприємства, розрахунки за податками та платежами з бюджетом та кредитними установами. За часом проведення **Ф.к.** буває попереднім, поточним (оперативним) і подальшим. За видами **Ф.к.** поділяється на бюджетний, податковий, валютний і митний (в частині правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати митних податків і зборів).

Основними елементами системи **Ф.к.** є: суб'єкти **Ф.к.** – органи державної влади, незалежні контролюючі структури чи власники, які відповідно до чинного законодавства мають повноваження здійснювати контрольні заходи відносно

ФІТОСАНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ – комплекс заходів, що застосовується для товарів рослинного походження та полягає у застосуванні системи заходів, спрямованих на охорону території України від проникнення з-за кордону карантинних та інших небезпечних шкідників, хвороб рослин і бур'янів, що можуть завдавати значних збитків народному господарству України. **Ф.к.** в Україні здійснюється відповідно до вимог державних актів, які надають певних повноважень інспекторському складу фітосанітарної служби. Усі імпорتنі товари рослинного походження діляться на три категорії:

I. Підконтрольні об'єкти – об'єкти, які входять до категорії підкарантинних матеріалів та об'єктів і контролюються спеціалістами Державної ветеринарної та фітосанітарної служби. До підконтрольних об'єктів належать транспортні засоби, що надходять в Україну з інших країн; приміщення, де зберігаються імпорتنі підконтрольні та підкарантинні матеріали.

Генеральній угоді з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947). Як і у багатьох інших випадках митного регулювання, сторона може вимагати розумної гарантії (застави товару на митниці чи готівкового депозиту) під сплату антидемпінгового чи компенсаційного мита до здійснення остаточного визначення фактів для будь-якого випадку підозри у демпінгу чи субсидуванні.

Гармаш Є.В.

об'єктів **Ф.к.**; об'єкти **Ф.к.** – суб'єкти господарювання (юридичні або фізичні особи) та їх фінансово-господарська діяльність, що відображена в бухгалтерському обліку та узагальненні у системі фінансової та іншої звітності; предмет **Ф.к.** – це конкретний вид фінансової діяльності (окремі фінансово-господарські операції) об'єкту фінансового контролю, на які спрямовуються контрольні дії контролюючого суб'єкта; контрольні заходи – комплекс різних контрольних дій, що здійснюється суб'єктом фінансового контролю з метою попередження, виявлення, блокування та виправлення помилок та порушень у фінансовій сфері об'єкту **Ф.к.**; контрольні дії – це окремі контрольні операції, що базуються на використанні різних методів фактичного та документального контролю та спрямовані на виявлення відхилень та порушень у сфері фінансової діяльності об'єктів контролю від установлених норм.

В чинному законодавстві України на сьогодні виокремлюється й досить часто зустрічається поняття «державний **Ф.к.**». У спеціальній літературі існує досить чітке розмежування сутності понять «**Ф.к.**» і «державний **Ф.к.**» де наголошується, що державний **Ф.к.** є однією з найбільш важливих функцій державного управління, яка полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави і є лише різновидом **Ф.к.**, що здійснюється відповідними органами державного **Ф.к.**.

Івашова Л.М.

II. Підконтрольні матеріали – матеріали, які входять до категорії підкарантинних матеріалів та об'єктів і підлягають карантинному догляду без супроводження фітосанітарними документами. До підконтрольних матеріалів належать: тара, контейнери, промислові товари, вироби з шкіри, вовни, деревини, гофрокартону, пакувальні матеріали, вироби з рослинних матеріалів, що можуть бути носіями карантинних і небезпечних шкідників, хвороб рослин і бур'янів, продукти рослинного походження, які пройшли відповідну промислову переробку, а також цукор, багаж та промислові відправлення.

III. Підкарантинні матеріали – об'єкти та матеріали, які входять до категорії підкарантинних матеріалів та об'єктів, підлягають **Ф.к.** на державному кордоні та супроводжуються фітосанітарними документами. До них належить: насіння та садивний матеріал, рослини та їхні частини, овочі, фрукти, бахчеви, продовольче, фуражне та технічне зерно,

товари зі вмістом зерна, копра, тютюну, волокна бавовни та льону, лікарські рослини, сировина рослинного походження, крупи, борошно та вироби з них, какао-зерно та какао-боби, прянощі, сушені овочі та фрукти, культури живих грибів, бактерій, вірусів, колекції комах та рослин, деревина та вироби з неї, фураж, живі квіти.

Вантажі, що належать до категорії підконтрольних, фітосанітарній сертифікації не підлягають, але повинні проходити огляд фахівців фітосанітарної служби в пунктах пропуску через державний кордон України. За відсутності зараження карантинни-

ми об'єктами вантажі безперешкодно пропускаються до місця призначення; а усі підконтрольні і підкарантинні товари, що надходять з-за кордону і пройшли **Ф.к.** на прикордонно-пропускному пункті, підлягають повторному карантинному огляду, а за необхідності – лабораторній експертизі в місці призначення. Усі перелічені об'єкти та матеріали підлягають обов'язковому знезараженню шляхом фумігації фахівцями Державної ветеринарної та фітосанітарної служби відповідно до правил спеціальних методик.

Мотюк К.Д.

ФОЛІС (follis) – з лат. «мішечок, гаманець, калитка» – римська монета, введена в рамках грошової реформи Діоклетіана у 294 р. Історія використання терміну **Ф.** як монети досить неясна, а його вживання у сучасних нумізматів значною мірою умовне. Звичай складалося монети в мішечки, опечатувати їх і прикріплювати ярлик, ймовірно, настільки ж старий, як і саме карбування. «Мішечки», які не було необхідності відкривати, самі по собі стали тоді грошовими одиницями. Засвідчений «мішечок» або **Ф.** містить 12 500 денаріїв (1000 монет із портретом імператора по 12 ½ денаріїв кожна).

Римська монета **Ф.** була однією з найбільших бронзових монет того часу. Монети, які в більшості сучасних каталогів називаються **Ф.** і вперше були випущені Діоклетіаном, спочатку мали діаметр близько 25 мм (деякі екземпляри досягають 28 мм) і легенду GENIO POPVLI ROMANI (із зображенням Генія з Патера і рогом достатку). Потім вага і розмір монети зменшуються, і десь через п'ятдесят років **Ф.** становить приблизно 15 мм. Типи реверсу теж змінюються: на них можуть бути зображені Геркулес, Марс і Сонце, ворота («табірні ворота»). При Константині I **Ф.** було знову переоцінено і зменшено їх вартість так, що вони не включали більше срібла. Візантійським імператором Анастасієм I під час грошової реформи у 498 р. їх знову введено в обіг як бронзову монету. На цих **Ф.** було позначення вартості грецькими буквами: М (= 1 **Ф.** або 40 Нуммія), К (= 1/2 **Ф.** або 20 Нуммія), І (= 1/4 **Ф.** або 10 Нуммія, т. зв. Деканумміон), Е (= 1/8 **Ф.** або 5 Нуммія, т. зв.

Фоліс Діоклетіана, близько 296-297 рр. н. е.

Фоліс Костянтина I, викарбуваний в 320 р. н. е. в Сіциї

пентанумміон).

З цього часу слово **Ф.** іноді зустрічається в документах як назва монети. Від слова **Ф.** походить назва старовинної арабської монети – Фельс, а також сучасної, розмінної монети ряду арабських держав – Філс.

Туржанський В.А.

ФОРИНТ УГОРСЬКИЙ (знак: Ft; код: HUF) – грошова одиниця Угорщини. Поділяється на 100 філлерів, які вилучені з обігу у 1999 р. Слово філлер (угор. fillér), що позначає меншу вартість для всіх угорських валют з 1925 р., походить від німецького heller. Абревіатура для нього – f. Угорська абревіатура для **Ф.** – Ft, що записується після числа з пробілом (наприклад, 15 Ft).

В обіг **Ф.** був введений 1 серпня 1946 р. після гіперінфляції пенге – національної валюти Угорщини у 1926-1946 рр. **Ф.** залишався досить стабільним до 1980 рр. Успіх **Ф.** використовувався Угорською Комуністичною партією для досягнення політичних цілей, зокрема захоплення державної влади у 1948-1949 рр. Перехід до ринкової економіки

на початку 1990-х р. знецінив **Ф.**, а темп інфляції у 1991 р. досяг рівня 35%. З 2001 р. інфляція в Угорщині становить менше 10%, а **Ф.** оголошено конвертованою валютою. **Ф.** є єдиною валютою, що в

Купюра номіналом в 1000 HUF, аверс.

свій час використовувалася соціалістичною державою Європи і все ще є в обігу. Оскільки Угорщина є членом ЄС, заміна **Ф.** на євро є однією з основних цілей державного уряду.

Назва валюти походить від міста Флоренція, де з 1252 р. чеканилися золоті монети, які називалися золотий флорин (італ. fiorino d'oro). В Угорщині флорентинус (пізніше **Ф.**), що також базувався на золоті, використовувався як валюта з 1325 р.

У 1868-1892 рр., назва **Ф.** використовувалася в угорській мові для позначення валюти Австро-Угорської імперії, в німецькій мові валюта була відома як австро-угорський гульден або австрійський флорин. Цей **Ф.** поділявся на 100 крейцерів (угор. krajcár). При введенні валюти в 1946 р. були наявні монети номіналом 2, 10 та 20 філлерів та 1, 2, 5 **Ф.** Срібна монета в 5 **Ф.** існувала до 1947 р., потім була знята з виробництва. У 1948 р. випущено в обіг монети в 5 та 50 філлерів, а у 1967 р. відновлено 5-форинтову. Далі з'явилися монети в 10 (1971 р.) та 20 **Ф.** (1982 р.). Нову серію монет було випущено в 1992 р. До неї увійшли монети номіналом 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 та (дещо інша, з 50%-м вмістом срібла) 200 **Ф.** В тому ж році припинився випуск монет в 2 та 5 філлерів, а до 1999 р. всі філлери були вилучені з обігу. З 1996 р. на за-

міну 100-форинтової монети була випущена нова, біметалічна. Срібні монети в 200 **Ф.** припинили випускатися в 1998 р., через те, що їх номінальна вартість стала заниженою в порівнянні з вартістю матеріалу; монети номіналом 1 та 2 **Ф.** знаходилися в обігу до 29 лютого 2008 р.. 15 червня 2009 р. замість відповідної банкноти з'явилася нова монета в 200 **Ф.**, виготовлена зі сплаву різних металів. У 1946 р. Національним Банком Угорщини почався випуск банкнот номіналом 10 та 100 **Ф.** Нова серія якісніших банкнот (10, 20 та 100 форинтів) була введена в 1947-1948 рр. У 1953 р. додалися 50 **Ф.**, у 1970 р. – 500, пізніше – 1000 (1983 р.) та 5000 (1991 р.).

У період між 1997 та 2001 рр. з'явилася нова серія банкнот з переробленим дизайном вартістю 200, 500, 1000, 2000, 5000, 10 000 та 20 000 **Ф.**. На кожній з них зображено відомого угорського державного діяча чи політика з одного боку, а з іншого – місце чи подія, пов'язана з ним. Всі купюри містять водяний знак, вкладену вертикальну захисну стрічку та зручні для людей з поганим зором. Банкноти в 100 **Ф.** та більше захищені вплетеною голографічною захисною стрічкою. Купюри всіх номіналів мають розмір 154×70 мм.

Геліпович О.В.

ФОРМАТНО-ЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – автоматизована перевірка правильності заповнення даних митних декларацій та повернення результатів перевірки; перевірка митних декларацій та інших документів на достовірність та законність; здійснення статистичного, валютного контролю, контролю нарахованих митних платежів, контролю правильності застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Система **Ф.-л.к.** забезпечує здійснення контролю за правильністю заповнення граф митних де-

кларацій відповідно до митних режимів, класифікаторів, що використовуються під час заповнення митних декларацій, та інших нормативно-правових актів шляхом аналізу відомостей, зазначених у митних деклараціях і поданих документах, а також відповідність поданої до оформлення митної декларації вимогам, установленим Специфікацією форматів електронних повідомлень програмно-інформаційного комплексу на рівні суб'єкт – орган доходів і зборів.

Прус Л.Р.

ФОРМЕННИЙ ОДЯГ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ – законодавчо встановлений комплект одноманітних за конструкцією та суворо регламентованих за зовнішнім виглядом предметів одягу, взуття та спорядження зі знаками розрізнення або без них.

Працівники митної служби України мали **Ф.о.** з відповідними знаками розрізнення, який вида-

вався безоплатно. Допускався пошив **Ф.о.** працівниками митної служби України за власні кошти з відшкодуванням витрат на такий пошив у межах норм забезпечення **Ф.о.** за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті на утримання митної служби України. Зразки **Ф.о.**, норми забезпечення ним та строки його експлуатації затверджувалися КМУ, а правила носіння – центральним органом виконавчої влади, що забезпечував реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Ф.о. в митній службі України поділявся за кількома ознаками:

- залежно від статті посадової особи – на чоловічий та жіночий;
- залежно від функціонального призначення – на парадний та повсякденний;
- залежно від спеціального звання посадової особи – одяг дійсного державного радника та державних радників; одяг радників та інспекторів

митної служби; одяг осіб, яким присвоєно звання курсанта, старшого курсанта та які навчаються за державним замовленням;

– залежно від кольору костюма – світло-бежевий (парадний) та кольору морської хвилі (повсякденний) для дійсного державного радника та державних радників; кольору морської хвилі (парадний) та синього (повсякденний) для радників та інспекторів митної служби;

– залежно від терміну носіння **Ф.о.** міг видаватися на 1 рік (сорочка); 2 роки (кепі); 3 роки (шапка зимова); 6 років (кашкет); 10 років (аксельбант).

До переліку **Ф.о.**, залежно відвищеперечислених ознак, було віднесено:

1. Формений одяг дійсного державного радника та державного радника митної служби.

Комплект парадної форми одягу для чоловіків: кашкет; пальто; костюм; сорочка білого кольору з довгими рукавами; сорочка білого кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; кашне. Комплект парадної форми одягу для жінок: пілотка; пальто; костюм; блуза білого кольору з довгими рукавами; блуза білого кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; кашне.

Комплект повсякденної форми одягу для чоловіків: шапка зимова або папаха; кашкет; костюм; куртка і штани; пальто утеплене; плащ; костюм утеплений; сорочка блакитного кольору з довгими рукавами; сорочка блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; черевики високі; костюм літній камуфльований з кепі; кашне чорного кольору; пасок для штанів; костюм літній світло-бежевого кольору; кепі світло-бежевого кольору. Комплект повсякденної форми одягу для жінок: шапка зимова; пілотка; костюм; штани; куртка і спідниця; пальто утеплене; плащ; костюм утеплений; блуза блакитного кольору з довгими рукавами; блуза блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; кашне чорного кольору; пасок для спідниці; костюм літній світло-бежевого кольору; пілотка світло-бежевого кольору.

2. Формений одяг радника та інспектора митної служби.

Комплект парадної форми одягу для чоловіків: кашкет; костюм; сорочка білого кольору з довгими рукавами; сорочка білого кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; кашне білого кольору; аксельбант; пояс жовтого кольору. Комплект парадної форми одягу для жінок: пілотка; костюм; блуза білого кольору з довгими рукавами; блуза білого кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; кашне білого кольору; аксельбант; пояс жовтого кольору.

Комплект повсякденної форми одягу для чоловіків: шапка зимова; кепі; куртка утеплена; плащ з підстібною; штани; куртка і штани; костюм літній синього кольору; сорочка блакитного кольору з

довгими рукавами; сорочка блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; пасок для штанів. Комплект повсякденної форми одягу для жінок: шапка зимова; пілотка; куртка утеплена; плащ з підстібною; штани; куртка і спідниця; костюм літній синього кольору; блуза блакитного кольору з довгими рукавами; блуза блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; кашне чорного кольору; пасок для спідниці.

3. Формений одяг осіб, яким присвоєно звання курсанта, старшого курсанта та які навчаються за державним замовленням.

Комплект форми одягу для чоловіків: шапка зимова; кашкет; кепі; куртка утеплена; плащ з підстібною; костюм; штани; куртка і штани; сорочка білого кольору з короткими рукавами; сорочка блакитного кольору з довгими рукавами; сорочка блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; кашне чорного кольору; пасок для штанів; аксельбант; пояс жовтого кольору. Комплект форми одягу для жінок: шапка зимова; пілотка; куртка утеплена; плащ з підстібною; костюм; спідниця; куртка і спідниця; блуза білого кольору з короткими рукавами; блуза блакитного кольору з довгими рукавами; блуза блакитного кольору з короткими рукавами; краватка; туфлі; чоботи утеплені; кашне чорного кольору; пасок для спідниці; аксельбант; пояс жовтого кольору.

Додатково міг видаватися:

- костюм утеплений; костюм польовий чорного кольору; кепі чорного кольору; теніска чорного кольору; фуфайка чорного кольору; черевики високі; черевики утеплені; рукавички трикотажні; рукавиці брезентові – працівникам митної служби, які здійснювали митний контроль товарів і транспортних засобів, що переміщувалися через митний кордон України, особовому складу підрозділів, що забезпечували виконання функцій із запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил, кінологічного забезпечення, організації митного контролю, охорони праці, управління об'єктами митної інфраструктури, розбудови митного кордону України, а також оперативно-чергових служб, до компетенції яких належали питання забезпечення дотримання перепускного режиму;

- куртка (светр) – працівникам митної служби, які здійснювали митний контроль товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України;

- костюм літній сірого кольору; кепі сірого кольору – працівникам митної служби, які виконували митні формальності в пунктах пропуску (пунктах контролю) через митний кордон України.

Фрадинський О.А.

ФОРМИ ДЕКЛАРУВАННЯ – способи заявлен-ня відомостей про товари і транспортні засоби та інших необхідних для митного оформлення відомостей відповідно до встановлених вимог до порядку їх фіксації на носіях інформації для передачі органу доходів і зборів.

Форми митного декларування безпосередньо визначені в МКУ. Декларування здійснюється у письмовій, в т. ч. електронній, усній формах та шляхом вчинення дій. При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як електронні документи, так і документи на паперовому носії. Електронне декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації, засвідченої електронним цифровим підписом, та інших електронних документів або їх реквізитів у встановлених законом випадках. Митна декларація та інші документи, подання яких органам доходів і зборів передбачено МКУ, оформлені на паперовому носії та у вигляді електронних документів, мають однакову юридичну силу.

Форми письмового декларування товарів реалізуються шляхом подання органу доходів і зборів: митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа; або митної декларації М-16; або письмової заяви за встановленою формою; або митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності; або іншого документа, що відповідно до законодавства може використовуватись замість митної декларації.

МКУ дозволяє використовувати електронне декларування всім бажаним суб'єктам ЗЕД без будь-яких обмежень та у всіх митних режимах. Зокрема, декларацію до митного оформлення можна подати через інформаційні термінали, які розміщені за місцем розташування усіх підрозділів митного оформлення. Встановлена можливість подання не тільки митної декларації в електронному

вигляді, а й документів і відомостей, необхідних для здійснення митного контролю.

Декларування шляхом вчинення дій здійснюється за спрощеної системи митного контролю, яка дає громадянам змогу здійснювати декларування, обираючи один з двох каналів проходу (проїзду транспортними засобами особистого користування) через митний кордон України (двоканальна система митного контролю товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України громадянами). При цьому канал, позначений символами зеленого кольору («зелений коридор»), призначений для декларування шляхом вчинення дій громадянами, які переміщують через митний кордон України товари в обсягах, що не підлягають оподаткуванню митними платежами та не підпадають під встановлені законодавством заборони або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території і не підлягають письмовому декларуванню. Канал, позначений символами червоного кольору («червоний коридор»), призначений для всіх інших громадян. Громадянин самостійно обирає відповідний канал («зелений коридор» або «червоний коридор») для проходження митного контролю за двоканальною системою.

Обрання «зеленого коридору» вважається заявою громадянина про те, що переміщувани ним через митний кордон України товари не підлягають письмовому декларуванню, оподаткуванню митними платежами, не підпадають під встановлені законодавством заборони та/або обмеження щодо ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території та свідчить про факти, що мають юридичне значення. Громадяни, які проходять (проїжджають) через «зелений коридор», звільняються від подання письмової митної декларації. Звільнення від подання письмової митної декларації не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів через митний кордон України.

Прус Л.Р.

ФОРМИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ – напрям діяльності посадових осіб органу доходів і зборів, що включає застосування певних методів, засобів і способів з метою перевірки дотримання митного законодавства юридичними та фізичними особами, що перетинають митний кордон.

Всі **Ф.м.к.** можна поділити на документальні та фактичні. Документальний митний контроль здійснюється шляхом перевірки документів на товари і транспортні засоби та являє собою процедуру, при якій проводиться перевірка достовірності відомостей, представлених в органи доходів і зборів при митному оформленні, з метою встановлення автентичності документів і достовірності наведених даних, та відповідності їх діючим правилам митного законодавства та повноти оформлення. Документи перевіряються перед митним оглядом або доглядом товарів і транспортних засобів.

Основними **Ф.м.к.**, що використовуються митними органами різних країн світу є:

Усне опитування – **Ф.м.к.**, яка може бути застосована щодо фізичних осіб та осіб, які є представниками організацій, що мають повноваження стосовно оформлюваних товарів і транспортних засобів. Пояснення у письмовій формі не оформляються.

Отримання пояснень – отримання відомостей від осіб, що мають відношення до переміщення товарів і транспортних засобів про обставини, які мають значення для проведення митного контролю товарів і транспортних засобів. Отримання пояснень оформляється письмово за встановленою формою.

Митне спостереження – здійснюється за перевезенням товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем або вчиненням з

ними вантажних чи інших операцій. Спостереження здійснюється візуально (безпосередньо або опосередковано).

Митний огляд товарів і транспортних засобів є однією з фактичних форм проведення митного контролю та являє собою адміністративну дію посадових осіб органів доходів і зборів, що полягає у перевірці зовнішнього вигляду багажу фізичних осіб, транспортних засобів, вантажних ємностей, митних пломб, печаток та інших засобів ідентифікації, без відкриття вантажних приміщень, тари або упаковки на предмет встановлення законності їх переміщення через митний кордон. За результатами огляду в разі необхідності може складатися акт за встановленою формою або проставляється відмітка на транспортному документі. До митного огляду відноситься огляд товарів і транспортних засобів, пов'язаний із зняттям пломб, печаток та інших засобів ідентифікації товарів, розкриттям упаковки товарів або вантажного приміщення транспортного засобу, або ємностей, контейнерів та інших місць, де знаходяться або можуть знаходитися товари. Для виявлення прихованого переміщення товарів проводиться перевірка вантажних місць, конструктивних особливостей транспортних засобів, з метою виявлення схованок, сховищ, в яких можуть бути заховані предмети. Для виконання цілей митного огляду застосовуються технічні засоби митного контролю, а також такі способи, як проколювання, розбирання конструктивних деталей, вузлів і агрегатів, порушення цілісності предмета чи його частини. За результатами митного огляду складається акт за встановленою формою.

Митний контроль, що здійснюється шляхом ідентифікації товарів і транспортних засобів, полягає в накладенні пломб, печаток, нанесенні цифрового, літерного та іншого маркування, ідентифікаційних знаків, проставлення штампів, взяття проб і зразків, описі товарів і транспортних засобів, складанні креслень, виготовленні масштабних зображень, фотографій, ілюстрацій, використанні товаросупровідної документації та інших засобів ідентифікації. Митні органи здійснюють перевірку маркування товарів спеціальними марками або наявністю на них ідентифікаційних знаків, відсут-

ність яких розглядається як підтвердження факту ввезення товарів без здійснення митного оформлення та випуску, якщо особа, у якої такі товари були виявлені, не доведе протилежне.

Огляд приміщень і територій проводиться за наявності інформації про неналежне використання або втрати товарів і транспортних засобів, що перебувають під митним контролем, або умовно випущених з метою перевірки такої інформації, а також на основі вибіркової перевірки.

Впровадження інформаційних технологій дозволяє використовувати такі нові **Ф.м.к.**, як форматно-логічний контроль, контролю співставлення, контроль із застосуванням системи управління ризиками.

Контроль співставлення – автоматизоване порівняння даних, які містяться в митних деклараціях або інших документах, поданих для митного контролю або митного оформлення, з даними, які містяться в електронних копіях митних декларацій та інших документах, що надходять з митних та правоохоронних органів суміжних держав; в уніфікованих електронних дозвільних документах, що надходять з інших державних органів, інших електронних документах, пов'язаних з перевіркою достовірності даних, що перевіряються. Форматно-логічний контроль – автоматизована перевірка правильності заповнення даних митних декларацій та повернення результатів перевірки; перевірка митних декларацій та інших документів на достовірність та законність; здійснення статистичного, валютного контролю, контролю нарахованих митних платежів, контролю правильності застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД. Контроль із застосуванням системи управління ризиками – оцінка ризику шляхом аналізу поданих документів у конкретному випадку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України з метою обрання форм та обсягу митного контролю, достатніх для забезпечення додержання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Перелік **Ф.м.к.** та особливості їх застосування визначені МКУ.

Несторишен І.В.

ФОРМУЛЯР СПЕЦИФІКАЦІЯ (ФОРМА МД-8)

– використовується замість додаткових аркушів митної декларації форми МД-3 виключно у випадках, коли декларуються товари п'ятьох або більше найменувань. **Ф.-с.** виготовляється друкарським способом або за допомогою комп'ютера. Кількість **Ф.-с.**, що становлять один комплект з основним аркушем митної декларації форми МД-2, не може перевищувати 33 аркушів, тобто за однією митною декларацією при використанні бланків МД-8 декларуються не більше 265 найменувань товарів.

Ф.-с. може застосовуватися замість бланка митної декларації форми МД-3 у таких випадках: при

Специфікація МД-8		Лицьовий бік			
УКРАЇНА (форма МД-8)					
СПЕЦИФІКАЦІЯ					
№	Опис та кількість товару	Код товару	Вага бруто, кг	Фактурна вартість	Митна вартість

митному оформленні вантажів (товарів), що надійшли на митну територію України як гуманітарна допомога; при митному оформленні товарів у режим тимчасового ввезення (вивезення); при митному оформленні запасів, призначених для споживання, що поставляються на транспортні засоби; при митному оформленні товарів, що продані в магазині безмитної торгівлі протягом календарного місяця, та

українських товарів, які перебувають в магазині безмитної торгівлі, що ліквідується; під час розміщення товару на митному ліцензійному складі, власником якого є транспортно-експедиційна організація, у режимі митного складу; при митному оформленні товарів та інших предметів, що передаються на зберігання підприємствам під митним контролем.

Туржанський В.А.

ФОТОАЛЬБОМ «2000-РІЧЧЯ РІЗДВА ХРИСТОВОГО. ПОВЕРНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СВЯТИНЬ» – двохтомний фотоальбом, виданий ДМСУ у 2001 р.

Видання містить близько 900 фотографій предметів церковного культу: ікон із зображенням Ісуса Христа, Пресвятої Богородиці, Архістратига Михаїла, Святих Миколая, Андрія, Володимира та хрестів, складнів у срібних та позолочених окладах. Ці предмети є культурними цінностями, вивезення яких за межі території України заборонено. **Ф.** включає ілюстровану та описову інформацію про культурні цінності, що були затримані працівниками митних органів на кордоні при спробі їх незаконного вивезення і повернуті релігійним установам, громадським організаціям.

Ф. має на меті сприяти ознайомленню української та світової громадськості з іконами та іншими духовними скарбами, що були врятовані та повернуті українськими митниками.

Яковенко О.В.

ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)».

ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)».

ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ)».

ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ)».

ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)».

ФРИТРЕЙДЕРСТВО (від англ. free trade – вільна торгівля) – напрям у політичній економії, історії та теорії економічних вчень, становленні та розвитку державного управління країн світу, що зародився у Великобританії у останній третині XVIII ст. у зв'язку із промисловим переворотом й характеризується відсутністю або мінімальним втручанням держави у зовнішню торгівлю, коли експортно-імпорتنі операції здійснюються в обсягах і за цінами вільного ринку, що склалися на основі співвідношення попиту і пропозиції.

Ф. було втіленням потреб промислової буржуазії, що включали: вимогу вільної торгівлі та невтручання держави у приватнопідприємницьку діяльність. Розширення географії міжнародної торгівлі, поживлення торговельних відносин між країнами вимагало пошуку нових підходів до регулювання цими процесами. Тому у 1776 р. на протипагу меркантилістичній теорії А. Сміт у своїй праці «Дослідження про природу та причину багатства народів» запропонував нову теорію, що базувалася на дослідженні витрат праці на виробництво того чи

іншого товару та визначенні абсолютних переваг щодо їх продажу чи придбання. Теорія абсолютних переваг започаткована А. Смітом показує переваги світового поділу праці та дозволяє визначати, яку продукцію доцільно експортувати, а яку імпортувати. Його вчення про міжнародний поділ праці розвиває у своїх працях Д. Рікардо («Початок політичної економії й оподаткування» 1817 р.), який визначає основні принципи вільної торгівлі та дію механізму порівняльних (відносних) переваг і вказує на залежність ціни від рівня заробітної плати. Саме А. Сміт й Д. Рікардо започатковують класичну теорію розвитку міжнародної торгівлі, що пропагує невтручання держави у торговельні відносини – політику вільної торгівлі. Прихильниками даної політики були Р. Торренс («Нарис про зовнішню торгівлю зерном») і Дж. Стюарт Міль («Про закони обміну між країнами»), які дослідили механізм формування ціни в умовах вільного ринку та конкуруючої рівноваги, який покладено в основу закону міжнародної вартості.

А. Сміт та Д. Рікардо свого часу вважали вільну торгівлю завжди вигідною, ідеальною для всіх країн і народів. Натомість, у останній третині XVIII ст. англійські фритрейдери прагматично намагались вести боротьбу проти аграрних мит (які встановлювались в інтересах великих землевласників з метою збереження високих цін на сільськогосподарську продукцію). У значному зниженні цін на сільськогосподарську продукцію у той час були зацікавлені всі верстви англійської промислової буржуазії – власники засобів виробництва – роботодавці, оскільки це безпосередньо та опосередковано впливало на зниження цін на сировину та на розміри оплати праці найманих працівників. До того ж, проста більшість промислових роботодавців була зацікавлена й у істотному зниженні всіх тогочасних митних платежів, що у зовнішньоторговельній діяльності сприяло б збільшенню вивозу англійських товарів за межі країни, особистому збагаченню приватних підприємців та збільшенню надходжень у державну казну саме за рахунок зростання обсягів зовнішньоторговельної діяльності. Все це, на тлі збережених англійських «регламентацій промислового виробництва», як своєрідного тягаря минулого, зумовило жорсткий тиск фритредерів на уряд з метою вдосконалення митної системи. У 20-ті рр. XIX ст. у Великобританії була здійснена реформа митної системи. Було відмінено, або ж значно знижено мита на багато товарних груп, високе протекціоністське мито на імпортне зерно замінено на, так звану, ковзну шкалу мит (підвищувалося мито на зерно, що ввозилося, якщо падали ціни на зерно, вирощене всередині країни і знижувалося відповідно до підвищення цін на зерно всередині країни). Протягом 30-х рр.

XIX ст. Ф. мало всі необхідні ознаки впливового загальнонаціонального руху (очолюваного текстильними підприємцями Р. Кобденом та Дж. Брайтом, які 1838 р. створили «Лігу боротьби проти законів про хліб», а згодом – й ліве крило Ліберальної партії Великобританії, зробивши м. Манчестер центром їх прихильників, звідки й походить друга назва руху фритредерів – манчестерці). Ф. досягло особливих успіхів з середини XIX ст. у Великобританії. Це зумовлено відміною законодавчих обмежень на імпорт зерна, сировини, промислових товарів. На той час були збережені лише фіскальні платежі. Тенденції Ф. знайшли відображення і в торговельних політиках інших країн у XIX ст. (Франції (особливо 50-70-х рр.), Німеччини, царської Росії (50-60-х рр.) тощо).

Загалом, Ф. сприяло зосередженню уваги урядових структур, науковців, підприємців, інших впливових і зацікавлених сил суспільства на необхідності пошуку доцільних меж припустимості та реалістичності вільної торгівлі. Це стало особливо актуальним з початком XX ст. у зв'язку із зростанням реальної впливовості великих країн-товаровиробників та їх картелей, трестів, синдикатів тощо і прагненнями до монополізації виробництва, розподілу, обміну, споживання. На це одним з перших звернув увагу Дж. М. Кейнс і довів обмеженість та неприпустимість застосування принципів вільної торгівлі в сучасних йому світогосподарських реаліях кінця XIX – першої половини XX ст.

Сучасна світогосподарська практика та стан теоретичного висвітлення доробку Ф., свідчить, що тільки ті країни (Західної Європи, скандинавські), де поступово-еволюційно були створені міцні інституційно-ліберальні системи державного управління, виявилися більш здатними щодо посилення мотивації економічної результативності глобалізації, перенесення акцентів з безпосереднього втручання держави в економіку на саморегулювання. Але це відбулось на стадії високої зрілості, коли ретельно налагоджені ліберальні інститути, у т.ч. й стратегічні макрорегулятори, дозволили скоротити економічні функції держави, оскільки в цих країнах вже існували достатньо розвинуті ліберально-ринкові інституційні системи, які не вимагали постійного і детального державного корегування й діяли у добре налагодженому на цілі національного, а не нав'язаного із зовні вибору мотиваційному, організаційному, правовому полі. Це особливо важливо для сьогодення нашої країни щодо подальшого осмислення доцільних меж лібералізації зовнішньої та внутрішньої торгівлі, створення реального інституційного середовища, що забезпечить повноцінні умови розвитку українського внутрішнього та зовнішнього ринку.

Івашова Л.М., Івашов М.Ф.

ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ – прояв сутності та способу вираження властивостей податків і

зборів. Вони показують яким чином реалізується призначення обов'язкових платежів як засобу мо-

білізації державних доходів та регулювання економічних процесів. Завдяки функціям оподаткування реалізується кількісний та якісний вплив держави на стан розвитку її економіки та ефективність функціонування фінансової системи.

Основною функцією податків і зборів та оподаткування є фіскальна – забезпечення держави необхідною величиною фінансових ресурсів, потрібних для виконання взятих на себе завдань у сфері державного управління, правопорядку, обороноздатності, фінансування освіти, науки, культури, охорони здоров'я, дотримання гарантій у галузях пенсійного і соціального забезпечення. Основними обов'язковими платежами із значною фіскальною віддачею є непрямі податки – податок на додану вартість, акцизний податок та мито; у сфері прямого оподаткування суттєвий рівень податкових надходжень забезпечується податком на прибуток підприємств та податком з доходів фізичних осіб.

Регулююча функція податків і зборів є похідною функцією від фіскальної, оскільки, держава, яка запроваджувала та адмініструвала податкові платежі, виявила, що за допомогою останніх у неї з'явилася можливість впливати на поведінку плат-

ників податків та результати їх фінансово-господарської діяльності. Такий вплив може здійснюватися незалежно від волі, бажання чи потреби держави, оскільки саме існування обов'язкових платежів, які вилучають частину доходу фізичної або юридичної особи, суттєво коригуватиме її поведінку та можливість. Якщо ж держава свідомо використовує податки та оподаткування з метою регулювання економічних процесів, то у такому випадку такий вплив слід розглядати як один із методів державного регулювання економіки. Таким чином, регулююча функція податків і зборів направлена на досягнення визначених цілей податкової політики завдяки дії податкового механізму. Вона реалізується не тільки виключно у економічній сфері, але й суттєвий вплив має і у сфері соціальної. Регулююча функція знаходить свій прояв у диференціації умов оподаткування. Основні засоби впливу полягають у: структурі податкової системи; видах податкових платежів; диференціації платників податків; розширенні чи звуженні податкової бази; розподілі податкового навантаження; зміні ставок оподаткування; наданні податкових пільг; застосуванні податкових санкцій.

Фрадинський О.А.

ХАРКІВСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України.

Датою заснування митниці вважається 1992 р. Згідно з наказом ДМКУ «Про створення митних установ» від 08.04.1992 р., № 73 **Х.м.** із штатною чисельністю 120 осіб утворена на базі Харківського митного поста. У лютому 1994 р. у складі **Х.м.** функціонували митні пости «Пісочин», «Харків-аеропорт», «Лозова», «Сокольники», «Харків-сортувальний», «Харків-промисловий».

Адміністративна будівля Харківської митниці

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 на базі ліквідованих Східного територіального митного управління та **Х.м.** було створено Східну регіональну митницю з підпорядкуванням ДМСУ. Наказом ДМСУ від 22.03.2005 р. № 194 Східна регіональна митниця була реорганізована у **Х.м.** У лютому 2010 р. на базі Харківської та Купянської митниць була створена Харківська обласна митниця.

Відповідно до постанови КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20 березня 2013 р. № 229 Харківська обласна митниця була реорганізована у **Х.м.** Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено територію Харківської області. Довжина митного кордону з Росією – 315,5 км.

У квітні 2013 р. до складу **Х.м.** входило 11 митних постів та 10 пунктів пропуску:

- митний пост «Куп'янськ», міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Тополі-Валуйки», міждержавний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Піски-Логачівка»;
- митний пост «Харків-аеропорт», міжнародний пункт пропуску для авіаційного сполучення «Харків-аеропорт», «Сокольники»;
- митний пост «Харків-центральный»;
- митний пост «Харків-автомобільний»;
- митний пост «Харків-сортувальний»;

Пункт пропуску «Гоптівка»

Пункт пропуску «Чугунівка»

– митний пост «Харків-пасажи́рський», міждержавний залізничний пункт пропуску «Одноробівка-Головчино»;

– митний пост «Гоптівка», міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Гоптівка-Нехотеевка»;

– митний пост «Плетенівка», міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Плетенівка-Шебекіно», міждержавний пункт пропуску для залізничного сполучення «Вовчанськ-Нежеголь»;

– митний пост «Козача Лопань», міжнародний пункт пропуску для залізничного сполучення «Козача Лопань-Долбіно»;

– митний пост «Пісочин»;

– митний пост «Чугунівка», міждержавний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Чугунівка-Веригівка».

Керівники **Х.м.**:

- Дьомін В. А. (1992 – 1993 рр.);
- Даниленко О. Г. (1993 – 1994 рр.);
- Рудь В. О. (1994 р.);
- Співаков В. В. (1994 – 1995 рр.);

- Добряк В. І. (1999 – 2000 рр.);
- Крестьянінов О. І. (1995 – 1997 рр.);
- Гура А. Х. (1994 – 1997 рр.);
- Пашко П. В. (1997 – 2000 рр.);
- Тютюник О. О. (2000 – 2002 рр.);
- Педешко А. І. (2002 – 2004 рр., 2009 р.);

- Карімов І. Р. (2004 – 2005 рр.);
- Прудніков М. І. (2005 – 2008 рр.);
- Вечер В. Г. (2009 – 2010 рр.);
- Іванов С. В. (2010 – 2013 рр.);
- Орлов О. О. (з 2013 р.).

Туржанський В. А.

ХЕРСОНСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. **Х.м.** була створена Указом Сенату «Про організацію в Новоросійській та Азовській губерніях портових і прикордонних митниць» в 1779 р. У зв'язку із реорганізацією, приєднанням чи ліквідацією **Х.м.** змінювала свою назву: Херсонська портова митниця Комерц-колегії (1779–1792 рр.), Херсонська митна застава Комерц-колегії (1793–1799 рр.), Хер-

Адміністративна будівля Херсонської митниці

сонська відпускна митна застава Комерц-колегії (1800–1810 рр.), Херсонська митна застава Одеського митного округу (1810–1824 рр.), Херсонська митна застава Одеського порто-франко Одеського митного округу (1824–1825 рр.), Херсонська митна застава Одеського митного округу (1825–1862 рр.), Херсонська митниця 3-го класу 2-го розряду Одеського митного округу (1862–1881 рр.), Херсонський митний пост Миколаївської митниці Кримського митного округу (1881–1882 рр.), Херсонська митниця 1-го Кримського митного округу (1882 – 1883 рр.), Херсонська митниця 1-го класу Південного митного округу (1883–1889 рр.), Херсонський митний пост Південного митного округу (1890–1903 рр.), Херсонський митний пост з правами застави Південного митного округу (1903–1906 р.), Херсонська митна застава Південного митного округу (1906 – 1912 рр.), Херсонська митниця 2-го класу Управління Одеської митної дільниці (1913–1920 рр.), відсутні документи (1920–1945 рр.), Херсонська митниця (1945–2013 рр.).

Відповідно наказу ДМСУ від 21.02.1994 р. № 50 на початку 1994 р. у складі **Х.м.** функціонували митні пости «Нова Каховка» та «Херсон-аеро-порт».

Наказом ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 **Х.м.** була підпорядкована Чорноморській регіональній митниці, яка припинила діяльність у 2005 р.

Митний пост «Херсон-центральный». Загальний вигляд будівлі, у якій розташований підрозділ митного оформлення

гідно постанови КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20 березня 2013 р. № 229 **Х.м.** була реорганізована у **Х.м.** Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено Херсонську область.

У квітні 2013 р. до складу **Х.м.** входило 4 митних поста та 3 пункти пропуску, в тому числі:

– митний пост «Херсон-Центральний». Утворений наказом ДМСУ від 28 грудня 2011 р. № 1098. Зона діяльності: м. Херсон, Голопристанський, Цюрупинський, Білозерський райони, склад тимчасового зберігання відкритого типу «Експрес брокер» та ТОВ «Транзит Юг»;

– митний пост «Скадовськ». Утворений наказом ДМКУ від 29 листопада 1995 р. № 587. Зона діяльності: пункт пропуску для морського сполучення «Скадовський морський торговельний порт», Скадовський, Каланчакський, Чаплинський райони Херсонської області;

– митний пост «Каховка». Утворений в 1991 р. Зона діяльності: Каховський, Бериславський, В. Лепетихський, Горностаївський, Новотроїцький, В. Олександрійський, Нововоронцовський, Іванівський, Високопільський, В. Рогачикський, Генічеський, Н. Сірогозький райони Херсонської області.

– митний пост «Херсон-порт». Утворений наказом ДМСУ від 26 квітня 2006 р. № 336. Зона діяльності: пункти пропуску для морського сполучення «Херсонський морський торговельний порт» та «Херсонський річковий порт» та пункти контролю ПАТ «Херсонський суднобудівний завод», Херсонський державний завод «Палада», залізнична станція «Херсон-порт», залізнична

станція «Херсон», території ПАТ «Херсонський суднобудівний завод», філії ПАТ «Судноплавна компанія «Укррічфлот», «Херсонський суднобудівний судноремонтний завод ім. Комінтерна», ХФ «Столична суднохідна компанія – завод ім. Куйбишева», ТОВ «Херсонес», ПАТ «Херсонський комбінат хлібопродуктів», ТОВ «Укрспецтранс».

Керівники **Х.м.:**

- Плотніков Д. І. (1952 – 1993 рр.);

- Дьомін Ю. М. (1993 – 1999 рр.);
- Калетнік І. Г. (1999 – 2000 рр.);
- Орлов І. М. (2000 – 2005 рр.);
- Штанько А. І. (2005 р.);
- Василенко В. Г. (2005 – 2007 рр.);
- Булюк В. В. (2007 – 2012 рр.);
- Айрапетян А. О. (2012 р.);
- Бочко О. О. (2012 р.);
- Булюк В. В. (з 2012 р.).

Смоленська Т.І., Туржанський В.А.

ХІМІЧНА ЗБРОЯ – отруйні речовини і засоби їх бойового застосування, вражаючий фактор яких ґрунтується на токсичних властивостях хімічних речовин і сполук.

До **Х.з.** належать: токсичні хімікати та їх прекурсори, за винятком, коли вони призначені для промислових, сільськогосподарських, дослідних, медичних, фармацевтичних або інших мирних потреб, для захисту від токсичних хімікатів та від **Х.з.**, для військових потреб, які не пов'язані із застосуванням **Х.з.** і не залежать від використання токсичних властивостей хімікатів як засобів ведення війни, для правоохоронних потреб, у т. ч. для боротьби із заворушеннями в країні, а також для інших потреб, не пов'язаних із придбанням, створенням, накопиченням або застосуванням **Х.з.** як засобу ведення війни, за умови, що їх види та кількість відповідають таким потребам; боєприпаси та пристрої, спеціально призначені для смертельного ураження або заподіяння іншої шкоди за рахунок токсичних властивостей зазначених токсичних хімікатів, що утворюються внаслідок використання таких боєприпасів та пристроїв; будь-яке обладнання, спеціально призначене для використання безпосередньо у зв'язку із застосуванням зазначених боєприпасів та пристроїв.

До токсичних хімікатів належать будь-які хімікати, які внаслідок свого хімічного впливу на життєві процеси можуть призвести до смерті або заподіяти довготривалу шкоду здоров'ю людини чи тваринам. До них належать усі такі хімікати,

незалежно від їх походження чи способу їх виробництва і незалежно від того, вироблені вони на об'єктах, у боєприпасах чи будь-де ще. До прекурсорів належать будь-які хімічні реагенти, які використовуються в будь-якій стадії виробництва токсичного хімікату будь-яким способом. До прекурсорів належить будь-який ключовий компонент бінарної чи багатокомпонентної хімічної системи.

Х.з. має здатність вибіркової дії – уражає людей і тварин без знищення (пошкодження) матеріальних цінностей. Результатом ураження **Х.з.** можуть бути важкі екологічні й генетичні наслідки, для ліквідації яких потрібний тривалий період. Екологічним наслідком впливу **Х.з.** є така дія на тваринні організми і рослини, а також на ґрунт, воду, повітря, яка призводить до критичного стану навколишнього середовища і утруднює існування людей. Генетичні наслідки пов'язані з порушенням апарату спадковості людини і тварини, що може негативно позначитися на наступних поколіннях. Ці властивості **Х.з.**, великі масштаби й важкі наслідки, а також морально-психологічний ефект впливу на людей і навколишнє середовище та інші ознаки характеризують хімічну зброю як один із видів масового ураження.

Вітчизняним законодавством переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю **Х.з.** віднесено до контрабанди.

Коновалов Ю.О.

ХМЕЛЬНИЦЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Датою заснування митниці вважається 1992 р. Згідно з наказом ДМКУ «Про створення митних установ» від 08.04.1992 р., № 73 **Х.м.** із штатною чисельністю 40 осіб утворена на базі Хмельницького митного поста, який до цього підпорядковувався Львівській регіональній митниці. Зона діяльності встановлювалася в межах території Хмельницької області, де функціонувало 4 новостворені митні пости **Х.м.:** «Камянець-Подільський», «Шепетівка», «Нетішин» та «Старокостянтинів».

В зв'язку з проведенням оптимізації структури митних органів за часів незалежної України **Х.м.** неодноразово змінювала своє підпорядкування.

У липні 1994 р. разом з митницями Вінницької,

Адміністративна будівля Хмельницької митниці

Митний пост «Хмельницький-центральный»

Житомирської, Київської, Полтавської, Черкаської, Чернігівської областей та м. Києва **Х.м.** увійшла до підпорядкування новоствореного Центрального територіального митного управління.

Відповідно до Указу Президента України «Про ліквідацію митних установ Державного митного Комітету України» від 29 листопада 1996 р. та наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 на базі **Х.м.** утворена Подільська регіональна митниця, якій підпорядковувалися Вінницька, Могилів-Подільська та Тернопільська митниці. У 1999 р. до підпорядкування Подільської регіональної митниці також увійшли Вадул-Сіретська та Кельменецька митниці.

З 2000 по 2005 рр. на Подільській регіональній митниці функціонували митні пости «Кам'янець-Подільський», «Шепетівка» з вантажним відділом «Нетішин» та міжнародний пункт пропуску-аеропорт «Хмельницький».

У лютому 2005 р. Тернопільська, Вадул-Сіретська, Кельменецька, Вінницька та Могилів-Подільська митниці були виведені з підпорядкування Подільської регіональної митниці. Згодом у червні 2005 р. Подільська регіональна митниця була реорганізована та перейменована у **Х.м.** з штатною чисельністю 211 осіб. Зона діяльності встановлювалася в межах Хмельницької області. Підпорядковувалася митниця центральному апарату ДМСУ.

ХОЛОДНА ЗБРОЯ – зброя виготовлені людиною для боротьби зі своїми ворогами (людьми або тваринами). За принципом дії холодна зброя може бути ріжучою, колючою, ріжучо-колючою, рубачою дії. Поділяється на типи: клинкова, древкова та ударна. Виникла в кам'яному віці і пройшла разом з людиною всі етапи еволюції, залишаючись самим чисельним та різноманітним видом серед культурних цінностей нашої планети. Поширений об'єкт колекціонування і контрабанди.

Стаття 1 Закону України від 21.09. 1999 № 1068-ХІV «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» визначає як культурну цінність «різноманітні види зброї, що має художню, історичну, етнографічну та наукову цін-

Згідно з постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 **Х.м.** реорганізована у **Х.м.** Міндоходів.

За показниками зовнішньоекономічного обороту з 2008 по 2012 рр. **Х.м.** відносилася до імпортоорієнтованої. Основні товари, які оформлювалися при експорті – сировинні матеріали, вироби для промисловості та споживчі товари, при імпорті – вироби для промисловості, сировинні матеріали, споживчі товари та засоби виробництва.

Згідно класифікатора митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України до складу **Х.м.** станом на 01.05.2013 р. входило 3 митних пости та 1 пункт пропуску, в тому числі:

– митний пост «Кам'янець-Подільський». Зона діяльності: м. Кам'янець-Подільський; Віньковецький, Кам'янець-Подільський, Дунаєвський, Чемеровецький, Ново-Ушицький райони Хмельницької області;

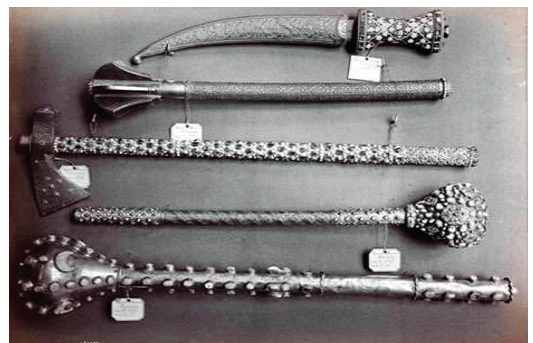
– митний пост «Славута». Зона діяльності: м. Нетішин, м. Славута, м. Шепетівка; Славутський, Шепетівський, Полонський, Ізяславський, Білогірський райони Хмельницької області;

– митний пост «Хмельницький-центральный»; пункт пропуску для повітряного сполучення «Хмельницький аеропорт». Зона діяльності: м. Хмельницький; Хмельницький, Волочиський, Городоцький, Деражнянський, Летичівський, Ярмолинецький райони Хмельницької області.

Керівники **Х.м.**:

- Салагор М. М. (1991-1994 рр.)
- Іванюк М. М. (1994-1996 рр.)
- Онишкевич В. А. (1997-1999 рр.)
- Тютюник О. О. (1999-2000 рр.)
- Крет С. О. (2000-2001 рр.)
- Войцещук А. Д. (2001-2002 рр.)
- Драпаций П. П. (2002-2005 рр.)
- Ковбасюк Б. І. (2005-2010 рр.)
- Харкавий М. О. (2010-2011 рр.)
- Конев С. І. (2011-2012 рр.)
- Булюк В. В. (2012 р.)
- Бочко О. О. (з 2012 р.)

Медвідь Ю.О.

Холодна історична зброя: кинжал, пернач, бойова сокира, булави

ність». Згідно чинного законодавства, **Х.з.** вважається культурною цінністю, якщо вона виготовле-

на до 1945 р.

Калашникова О.Л.

ХОЛОДНА ЗБРОЯ КЛИНКОВА – предмети та пристрої, уражуючим елементом яких є клинок. **Х.з.к.** зазвичай складається з клинка, рукояті (ефеса) і обмежувача (гарди). Клинок – протяжна металева бойова частина холодної зброї з вістря (шпага, стилет овальний або круглий в поперечному перерізі) і одним (мисливські, армійські ножі) або двома (кинджал, мечі та ін) лезами. Лезо – налаштована частина клинка. Частина клинка, протилежна лезу, називається обухом. Скіс обуха – це частина обуха, налаштована в бік леза і утворює з ним вістря клинка. Незаточена частина клинка між лезом і хвостовиком називається п'ятою. Клинки в перетині бувають плоскими, багатограними, круглими, овальними. Бічні поверхні плоских клинків можуть мати виїмки (доли) або ребра жорсткості. Поздовжня лінія на бічній поверхні клинка, від якої починається заточка клинка, називається лінією заточення. Рукоять кріпиться всадним, клепанним (плащатим) способами або за допомогою різьблення на хвостовику. Рукоять **Х.з.к.** зазвичай складається з черена, втулки (кільця), наверхш (наконечника). Наконечник фіксує рукоять на хвостовику.

Затримана українськими митниками клинкова зброя (шабля, 5 ятаганів, 2 кортика).

Х.з.к. розрізняють за довжиною клинка. Розрізняються **Х.з.к.** з коротким (до 40 см), середнім (від 40 до 52 см) та довгим (більше 52 см) клинком. До короткоклинкової зброї відносяться ніж, стилет, кортик. Ніж є родоначальником **Х.з.к.**. Наявність короткого клинка з одним лезом уздовж поздовжньої осі відрізняє його від інших видів холодної зброї. Ножі поділяються на нескладні, складні і розбірні. Протягом свого існування ніж за

конструктивними особливостями не зазнав істотних змін. У всіх народів з часом виробилися свої форми клинка та руків'я в різноманітному їх конструктивному поєднанні. Велике розповсюдження серед них отримали мисливські ножі. Штик-ніж – колюче-ріжуча холодна зброя, яка є приналежністю бойової ручної вогнепальної зброї (карабінів, автоматів). Характерною особливістю стилета є прямий або злегка вигнутий гострий клинок круглого, овального, трьох або чотиригранного перетину без виражених ріжучих властивостей. Зручна для утримання рукоять практично завжди має обмежувач. Клинок у кортика зазвичай має довжину 200-250 мм, довжина рукояті – приблизно 100-120 мм, між клинком і держаклом може бути фігурний обмежувач.

До середньоклинкової зброї відносять кинджал, тесак, мечете. Кинджал відомий з часів неоліту як мисливська та бойова зброя, пізніше – як національна. Клинок прямий або зігнутий, з обох боків із заточеними лезами, який різко звужується до вістря. Тесак та мечете також мають свої конструкційні особливості.

До довгоклинкової зброї відносять довгоклинову колючу, ріжучу, рубачу зброю. Її зразками є шабля, шашка, меч, шпага, рапіра і т. д. Основна особливість довгоклинкової зброї це те, що сама її конструкція визначає її належність тільки до зброї, на відміну від короткоклинкової, яка знаходила застосування і в побуті. На даний момент довгоклинова холодна зброя у своїй більшості – це музейні експонати або експонати приватних колекцій. Основні технічні характеристики шабель, шашок: загальна довжина від 730 до 1150 мм; довжина клинка від 650 до 900 мм; товщина клинка не менше 4 мм; ширина клинка від 23 до 55 мм; висота кривизни клинка від 42 до 73 мм; загальна маса від 1 000 до 2 000 гр.

В експертній практиці досить часто зустрічаються предмети, що мають схожість з **Х.з.к.**, але нею не є. Серед них – розділювальні та шкірозійомні ножі, призначені як для використання в умовах промислового або спортивного полювання (в тому числі підводного), так і для господарських потреб. Інструменти для відновлювальних і рятувальних робіт є господарсько-побутовими виробами і не відносяться до **Х.з.к.**

Згідно чинного законодавства, **Х.з.к.** може відноситись до категорії культурної цінності, за умови якщо вона виготовлена до 1945 р.

Боровик О.В.

ХОЛОДНА ЗБРОЯ УДАРНО-РОЗДРОБЛЮВАЛЬНОЇ ДІЇ – предмети та пристрої, уражуючим елементом яких є ударна частина (частини), що призначена для розтрощення м'яких тканин та роздроблення кісток і являє собою зосереджену

масу. До даного виду холодної зброї відносяться кистені, бойові батоги, кастети, ударні персні, булави та ін.

Х.з. поділяється на просту та складену. Проста **Х.з.** – це монолітні предмети (кастети, палиці), які

виготовлені з матеріалів, що забезпечують неодноразове застосування без пошкодження (руйнування) предметів. Складена **Х.з.** – це предмети та знаряддя (кістені, нунчаку), які складаються із різних за функціональними властивостями частин, що виготовлені з матеріалів, які забезпечують неодноразове застосування без пошкодження (руйнування) предметів.

Кастет (від фр. *Casse-tete*, букв. «головолом», «ламає голову»), застаріле «залізна рукавичка» – контактна **Х.з.** для кулачного бою з твердого матеріалу, що надягається на пальці або затискається між ними, з гладкою або шипованою бойовою частиною. Незважаючи на простоту конструкції, є досить небезпечним: сильний удар кастетом здатний заподіяти важку травму або смерть. Кастет виготовляється заводським, кустарним або саморобним способом з металу, твердої пластмаси (часто з текстоліту), з кістки або іншого твердого матеріалу. Відомі ножі з руків'ям у вигляді кастета (приміром, американські траншейні ножі часів I Світової війни).

Булава (від загальнослов'янської «булав» – шишка, жовно, ком, набалдашник) – **Х.з.** з дерев'яною або металевою рукояткою (стрижнем) і кулястою голівкою – ударною частиною, нерідко з шипами. Розрізняють звичайну кулясту булаву і шестопер або пернач, до голівки якого приварювалися рубачучі кромки. Довжина булави близько 50-80 см. Булава є цілком логічним розвитком палиці. Перші булави з кам'яною голівкою з'явилися в неоліті, з металевою – в бронзовому віці. Ця зброя характерна для Стародавнього Сходу. В античному світі вона застосовувалася мало; у римлян булава (к্লাва) введена лише в II ст. Булава одержала широке поширення в багатьох країнах в XIII-XVII ст., але поступово втратила бойове значення і стала символом влади воєначальника. До XIX ст. вона слугувала символом влади і гідності у турецьких пашів, польських та українських гетьманів.

У козаків збереглася до початку XX ст., як приналежність станичних і селищних отаманів. В даний час булава є офіційним символом президентської влади в Україні. Кістеня – гнучко-суглобиста **Х.з.**, яка являє собою ударний вантаж (кістаню, металеву або кам'яну гирю – било), що з'єднаний підвісом (ланцюгом, ременем або міцною мотузкою) з дерев'яною рукояттю – кістенцем. Завдяки своїй дешевизні і ефективності кістені широко використовувалися в X-XVII ст. у Європі та Азії в якості піхотної і кавалерійської зброї, а в обмеженому масштабі застосовувалися і пізніше. Нунчаки – традиційна японська **Х.з.**, що представляє собою дві з'єднані ланцюгом чи мотузкою палиці. Їх виникнення пов'язують із забороною носіння мечів в Японії. Ударні персні або бойові кільця представляють собою металеві кільця, що надягають на великий палець. Отвір кільця підганяється під товщину пальця. У деяких зразках отвір облямовується спеціальною кромкою для зручності тримання. Бойові кільця виготовляються кустарним способом, куванням із заліза або відливанням з латуні. Пізніше кільця стали виготовляти і з металевих шайб, сталевих спіральних пружин.

Згідно чинного законодавства, **Х.з.** може відноситись до категорії культурної цінності, за умови якщо вона виготовлена до 1945 р.

Боровик О.В.

ХОППЕР (від англійського *hopper* – ковш, бункер) – різновид напіввагона, що використовується для масових перевезень добрив, цементу, зерна та інших сипучих вантажів.

Існують два основних види **Х.** – відкриті і закриті: закриті використовуються при перевезенні тих матеріалів, які потрібно захищати від атмосферних опадів (використовуються для перевезення: зерна, цементу). Закриті **Х.** застосовують для перевезення зерна, цементу, технічного вуглецю (сажі). Вантаж вивантажується в міжрельсовий простір, кришки розвантажувальних люків відкриваються вручну. Для перевезення мінеральних добрив застосовують криті хопери з розвантаженням на сторону від залізничної колії за допомогою стиснутого повітря. Відкриті **Х.** використовуються для транспортування вантажів, які не потребують захисту від атмосферних опадів, їх можна легко висушити без шкідливих наслідків (використову-

ються для перевезення: вугілля, торфу, коксу). Обшивка кузова хопера для гарячих окатишів, агломерату і коксу на відміну від інших типів вагонів не з'єднується жорстко з несучим каркасом бічних і торцевих стін, що виключає жолоблення кузова під дією високих температур і забезпечує легку

заміну при ушкодженнях. Відкриті **Х**, як правило, мають дистанційну автоматизовану систему розвантаження вантажу на обидва боки залізничної колії, керовану за допомогою стисненого повітря, що надходить від силової установки локомотива. Більш широке використання роторних вагоноперекидачів дозволяє скоротити використання відкритих **Х**. Також розрізняють **Х** з розвантажуванням вантажу в міжрельсовий простір або на бік від

залізничної колії, з механізованим або ручним відчиненням розвантажувальних люків.

Окремим різновидом є хопер-дозатори. Хопер-дозатор – транспортний засіб для перевезення, механізованого розвантаження, укладання в шлях, дозування й розрівнювання баласту при будівництві, ремонті та поточному утриманні залізничної колії.

Попель С.А.

ХОРОШКОВСЬКИЙ ВАЛЕРІЙ ІВАНОВИЧ – Голова Державної митної служби України з грудня 2007 по січень 2009 рр., дійсний державний радник митної служби України, державний службовець I рангу, Генерал армії України, Заслужений економіст України, доктор економічних наук, професор.

Народився 01 січня 1969 р. в м. Києві. Трудову діяльність розпочав 1986 р. учнем токаря на київському заводі «Арсенал». З 1987 по 1989 рр. служив в Радянській армії. У 1994 р. закінчив Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю правознавство.

З листопада 1991 по лютий

1992 рр. працював директором малого виробничо-комерційного підприємства «Венеда ЛТД», з лютого 1992 по серпень 1997 рр. – президентом ТОВ «Бові», президентом концерну «Меркс Інтернешнл», з серпня 1997 по травень 1998 рр. – помічником Прем'єр Міністра України. З травня 1998 по травень 2002 рр. – народний депутат України третього скликання, з червня по серпень 2002 рр. – заступник Глави Адміністрації Президента України–керівник Головного управління з питань внутрішньої політики, з серпня по листопад 2002 рр. – перший заступник Глави Адміністрації Президента України, з грудня 2002 по січень 2004 рр. – Міністр економіки та з питань європейської інтеграції України, член Ради національної безпеки і оборони України, з лютого 2004 по березень 2005 рр. – професор кафедри фінансового права Національної академії державної податкової служби України, з листопада 2004 по грудень 2006 рр. – виконавчий директор, старший віце-президент, директор з операційної діяльності, президент ТОВ «Євразхолдинг», з грудня 2006 по травень 2007 рр. – перший заступник Секретаря Ради національної

безпеки і оборони України.

Розпорядженням КМУ від 24 грудня 2007 р. В. І. Хорошковський призначений на посаду Голови ДМСУ.

Очолюючи митну службу України, В. І. Хорошковський акцентував увагу на таких стратегічних завданнях, як розробка та імплементація митного законодавства України відповідно до міжнародних стандартів Європейського Союзу, забезпечення митною службою виконання завдань щодо наповнення Державного бюджету України, захист економічної безпеки та економічних інтересів держави на митному кордоні, удосконалення системи виявлення, попередження та недопущення правопорушень працівниками митних органів, підвищення ефективності контролю за переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон, скорочення часу на здійснення митних процедур та їх спрощення.

Окремим напрямком трансформації української митної системи В. І. Хорошковський визначив реорганізацію митних органів з ліквідацією посередницьких координаційно – керівних ланок у вигляді інституту регіональних митниць, на базі яких створювалися нові митниці, що напряму підпорядковувалися ДМСУ.

Особливу увагу В. І. Хорошковський приділив модернізації та технічному оснащенню митних органів: було придбано високотехнологічне обладнання для підвищення ефективності боротьби з контрабандою, за підтримки Європейської комісії українські митники одержали мобільні рентгенівські системи Rapiscan Eagle V–4507.

Під керівництвом В. І. Хорошковського митні органи провадили активну протидію контрабанді та іншим митним порушенням. З метою вдосконалення роботи у сфері боротьби з митними правопорушеннями та оптимізації організаційної структури підрозділів, служби боротьби з контрабандою та митної варті були підпорядковані Голові ДМСУ. Для актуалізації та посилення протидії контрабанді була затверджена програма боротьби з контрабандою та порушенням митних правил на 2008–2009 рр., основні положення якої спрямовувалися на декриміналізацію правопорушень у сфері митної справи з урахуванням досвіду іноземних держав, оптимізацію справляння ввізного мита, акцизного збору, податку на подану вартість, запровадження митними органами електронного декларування товарів,

електронного оформлення книжок МДП; облаштування пунктів пропуску новітніми системами відеоспостереження, електронними вагами та спеціальними рентгенівсько-телевізійними установками, удосконалення взаємодії відповідних державних органів, запровадження автоматизованого обліку транспортних засобів, що перетинають кордон, посилення взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами суміжних з Україною держав.

В рамках міжнародного співробітництва В. І. Хорошковський сприяв активній участі українських митників в роботі комісій і комітетів ВМО, взаємодії з митними органами країн-учасниць СНД, Європейського Союзу та інших держав світу з обміну інформацією та організацією спільного митного контролю в пунктах пропуску. Значна увага приділялася розбудові західного кордону з урахуванням проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу.

Особливим напрямком роботи в практичній діяльності керівника митної служби України був роз-

виток науково-технічної бази. За ініціатииви В. І. Хорошковського 24 вересня 2008 р. на базі Київського центру підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів Держмитслужби було створено Державний науково-дослідний інститут митної справи.

Значні заходи були вжиті В. І. Хорошковським щодо забезпечення кадрової спроможності митних колективів, якісного виконання ними завдань в умовах впровадження міжнародних стандартів.

У січні 2009 р. Указом Президента України В. І. Хорошковський призначений на посаду першого заступника Голови Служби безпеки України. З березня 2010 по січень 2012 рр. працював Головою Служби безпеки України, з січня по лютий 2012 р. – Міністром фінансів України, з лютого 2012 р. – першим віце-прем'єр-міністром України.

Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, нагрудним знаком «Золота зірка «За заслуги», іменною вогнепальною зброєю.

*Корнійчук О.Т., Фрадинський О.А.,
Медвідь Ю.О.*

ЦЕЛЬНА КОМОРА (польс. – komora celna) – місце стягнення митних оплат та контролю за провозом товарів, а також орган державної адміністрації, в обов'язки якого входило здійснення митного контролю на території Польщі.

Протягом XIV-XV ст. відбувся поділ комор на митні та цельні. **Ц.к.** створювались поблизу державних кордонів або на перехресті великих торговельних шляхів, якими здійснювався жвавий міжнародна торгівля.

*Комора у м. Заславі
(тепер м. Ізяслав Хмельницької області)*

Ц.к. розміщувались у великих польських містах. Могли бути державні та приватні «камори» (митниці), де з купців утримували митний платіж – «цдо» за ввіз чи вивіз товарів з Польщі.

ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ТА КІНОЛОГІЇ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ – утворений наказом ДМКУ від 14.12.1993 р. № 330 як Хмельницький учбовий центр перепідготовки та підвищення кваліфікації особового складу митних органів України. Наказом ДМСУ від 31 грудня 1996 р. № 595 створено

На землях Польської держави з XIV ст. **Ц.к.** мали два способи використання цельних комор: передача в оренду (wydzierżawienie) та віддання на комісію (wypuszczenie w komis). Останній спосіб більш характерний для комор, де мав місце краший контроль, який полягав у тому, що управитель цла (прикордонного мита) був зобов'язаний подати власникові цельної комори детальний звіт про рахунки. На комісію віддавались передусім ті комори, що знаходились у торгових центрах. Для провінційних комор більш притаманною була система їх передачі в оренду, за якої її власник мав сплатити затверджену орендну суму. Надання комор в оренду було вигідне тим, що не потребувало утримання власної цельної адміністрації. Управління окремими **Ц.к.** належало цельникам. Історичні джерела називають їх theloneator або thelonearius. Цельник мав заступника, щодо якого вживався термін vicethelonearius або conductor thelonei. Якщо цельник керував кількома митними установами, до нього застосовувалась назва curator thelonei.

На українських територіях головні прикордонні (цельні) комори існували, зі сторони Корони Польської – у Львові; зі сторони ВКЛ – у Володимирі (нині м. Володимир-Волинський), Луцьку, Кременці та Києві. 1578 р. до них додано Кам'янець (нині м. Кам'янець-Подільський) та Снятин, а з 1643 р. – Бар, Галич та Стрий.

Яковенко О.В.

Хмельницький центр підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів ДМСУ на базі ліквідованого Хмельницького учбового центру підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників митних органів. Після приєднання до нього у 2010 р. Кінологічного центру ДМСУ, згідно з наказом ДМСУ від 21.01.2011 р. № 40, учбовий заклад було перейме-

Будівля Департаменту

Комп'ютерний клас №1

Кінологічний навчально-тренувальний комплекс

Експозиція кабінету історії митної справи

новано в Центр підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби. Постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 на базі Центру підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби було утворено Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Міндоходів.

Основними завданнями Ц. є:

1. Підвищення кваліфікації: за професійними програмами працівників, уперше прийнятих на державну службу в органах доходів і зборів; посадових осіб керівного та інспекторського складу, кадрового резерву; за програмами тематичних короткотермінових семінарів, тематичних постійно-діючих семінарів, спеціалізованих навчальних курсів та тренінгів кінологічних команд органів доходів і зборів; посадових осіб органів доходів і зборів за програмою «Англійська мова за професійним спрямуванням».

2. Організаційна та методична допомога органам доходів і зборів у проведенні професійного навчання без відриву від роботи.

3. Проведення наукових досліджень з актуальних проблем митної справи, у т.ч. кінології.

4. Участь у проектах міжнародного співробітництва.

5. Підготовка та видання навчально-методичної літератури.

Основу колективу Ц. складають фахівці-митники із значним досвідом здійснення митного контролю та управління митною справою. Співробітниками Ц. вперше в митній системі України розроблено програмно-інформаційний комплекс підвищення кваліфікації працівників митних органів за дистанційною формою навчання, в т.ч. з англійської мови (для слухачів базового та середнього рівнів).

З метою вдосконалення кінологічного забезпечення митної служби Ц. проводиться робота із застосування під час митного контролю мобільних кінологічних груп для протидії контрабанді наркотиків, зброї, незаконному переміщенню тютюнових виробів, грошових банкнот. З метою якісного професійно-психологічного відбору кандидатів

для проходження служби в митних органах проведено наукове дослідження з питань організації професійно-психологічного відбору персоналу митних органів України.

Ц. було ліцензовано на підвищення кваліфікації 3100 працівників ДМСУ на рік за напрямом підготовки 1501 «Державне управління». Протягом усього періоду своєї діяльності Ц. у ньому підвищили кваліфікацію майже 30 тисяч працівників митної служби України. Серед особового складу Ц. – 8 кандидатів наук, 12 магістрів, 3 доценти, 1 аспірант, 1 докторант. За роки існування Ц. розроблено та видано 12 підручників і навчальних посібників (з них – 7 з грифом Міністерства освіти молоді та спорту України), навчально-методичні матеріали з питань митної справи та професійної підготовки працівників митних органів.

Ц. співпрацює з митними установами, навчальними закладами митних служб Азербайджану, Австрії, Білорусі, Вірменії, Грузії, Росії, Молдови, Польщі, Литви, Угорщини, США. Ц. бере участь у реалізації:

- Програми місії ЄС з надання прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM);

- Програми експортного контролю та безпеки кордонів за фінансовою підтримки Державного департаменту США (EXBS);

- Програми Міністерства оборони США «Ініціатива із запобігання розповсюдженню зброї масового знищення з України» (Raytheon Technical Services Company);

- Програми розвитку комерційного права Міністерства торгівлі США (CLDP);

- Програми Федерального офісу економіки та експортного контролю Німеччини (BAFA);

- Програм Комітету голів правоохоронних підрозділів Ради керівників митних служб СНД та ін.

Під егідою Всесвітньої митної організації Ц. проводяться навчальні телекомунікаційні конференції (SKYPE-зв'язок) з питань захисту прав інтелектуальної власності для працівників митної служби України.

Ц. має в своєму розпорядженні власну будівлю площею 2190 кв.м. Для навчальних потреб в наявності

ті: 7 аудиторій (з них – 3 комп'ютерних класи); бібліотека з читальною залом; експозиція кабінету історії митної справи; доступ до мережі Інтернет, бази культурних цінностей, що викрадені та знаходяться в розшуку INTERPOL, ЄАІС ДМСУ; інформаційно-правова система «Ліга: закон-юрист»; трьома комп'ютерними класами (44 персональні комп'ютери); умовним автомобільним пунктом пропуску для моделювання варіативних ситуацій з митного контролю; сучасними технічними засобами митного контролю; кінологічним навчально-тренувальним комплексом з вольєрами для утримання 30 собак.

Для проведення практичних занять із застосуванням технічних засобів митного контролю використовуються розташовані на тренувальному

майданчику **Ц.** купейний вагон, автомобільний напівпричіп, легкові автомобілі з обладтованими місцями схову предметів контрабанди.

Для проведення спільних практичних занять фахівців митної та прикордонної служб **Ц.** використовується навчально-тренувальний полігон Національної академії Державної прикордонної служби України з обладтованим прикордонним пунктом пропуску та кінологічним підрозділом.

Керівники **Ц.:**

- Корнійчук Олександр Трохимович (1993-2003 рр.);
- Бабенко Борис Іванович (2003-2005 рр.);
- Войцещук Андрій Дмитрович (із 2005 р.).

Корнійчук О.Т.

ЦЕНТРАЛЬНА РАДА АКЦИЗІВ І МИТНИЦІ ІНДІЇ (англ. Central Board of Excise and Customs) – структурна одиниця Департаменту доходів при Міністерстві фінансів Індії, основними завданнями якої є справляння митних зборів і сприяння транскордонному переміщенню товарів і послуг.

Місія **Ц.р.а.м.**, спрямована на: справляння митних податків і платежів в справедливий, рівноправний, прозорий та ефективний спосіб; сприяння торгівлі за рахунок оптимізації і спрощення митних правил; забезпечення контролю за транскордонним переми-

щенням товарів, послуг та інтелектуальної власності; створення умов для добровільного дотримання митного законодавства; боротьба з ухиленням від сплати податків, комерційними махінаціями та соціальними загрозами; забезпечення національної безпеки.

До функцій **Ц.р.а.м.** відносять: збір митних податків; реєстрація і моніторинг підакцизних товарів і їх постачальників; прийом і розгляд заяв і декларацій; запобігання контрабанді та боротьба з ухиленням від сплати митних платежів; прикордонний контроль щодо товарів і транспортних засобів; оцінка, експертиза та оформлення імпорتنих і експортних товарів; реалізація заходів щодо заохочення експорту; вирішення адміністративних спорів правовими шляхами; поширення інформації про законодавство і митні процедури, за допомогою електронних та друкованих ЗМІ; надання допомоги правовласникам у захисті своєї інтелектуальної власності; надання митних послуг.

Очолює **Ц.р.а.м.** Індії – Голова, якому підпорядковуються 5 відділів, а саме: відділ управління персоналом, відділ інформаційних технологій, відділ акцизу, відділ митного і експортного контролю, відділ боротьби з контрабандою.

Попель С.А.

राजस्व विभाग
Department of Revenue

ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК (англ. Central American Common Market – CACM) – торговельно-економічний союз країн Центральної Америки.

Угоду про створення спільного ринку Гватемали, Сальвадору, Гондурасу і Нікарагуа укладено 13 грудня 1960 р. на конференції в Манагуа, ратифіковано й надано чинності в 1961 р. У 1963 р. до угоди приєдналася Коста-Ріка. Організація розпалася в 1969 р. через футбольні війни між Гондурасом і Сальвадором, але була відновлена в 1991 р.

CACM збирається раз на три місяці, складається з міністрів економіки та координує питання регіональної економічної інтеграції. **CACM** була сформована у відповідь на потребу країн-членів співпрацювати один з одним із метою залучення промислового капіталу та диверсифікації їх економіки.

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

AFFILIATE MEMBER

ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ

– організація вільної торгівлі, наступник Вишеградської угоди між країнами, які не є членами ЄС. У лютому 1991 р. в результаті зустрічі на вищому рівні Угорщини, Польщі і Чехословаччини в м. Вишеграді (Угорщина) утворено субрегіональну організацію, що не передбачає створення постійних органів. Цю організацію згодом було названо Вишеградською групою. Створення Вишеградської групи, ініціатором якої вважається прем'єр-міністр Чехії В. Клаус, зумовлено необхідністю розвитку внутрішньорегіональної торгівлі та об'єднання зусиль з підготовки інтеграції в ЄС в умовах розвалу колишніх інтеграційних структур і проблематичності швидкої переорієнтації торгових потоків на Захід.

Бережнюк І.Г., Ченцов В.В.

ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ

(англ. Central European Free Trade Agreement – CEFTA) – підписана в грудні 1992 р. Угорщиною, Польщею, Словаччиною та Чехією, яка набула чинності 1 березня 1993 р. Спочатку країни-учасниці не передбачали прийняття нових членів, але згодом таку можливість було надано країнам, що відповідають трьом основним вимогам: наявність торгового договору з ЄС або статусу асоційованого члена Європейського співтовариства; членство в СОТ/ГАТТ; наявність двосторонніх договорів про вільну торгівлю з кожною із країн-учасниць угоди.

З 1 січня 1996 р. черговою стороною **CEFTA** стала Словенія, з 1 липня 1997 р. – Румунія, а з 1 січня 1999 р. – Болгарія.

Мета **CEFTA** – стимулювання розвитку торгово-економічних, науково-технічних і коопераційних зв'язків усередині блоку з перспективою створення до 2002 р. зони вільної торгівлі. Водночас внутрішньорегіональна інтеграція розглядається не як самоціль, а як проміжний етап вступу до ЄС, що дозволяє нівелювати деякі проблеми, пов'язані з тим, що економіки країн-учасниць **CEFTA** швидше однотипні, ніж взаємодоповнювані, їх ринки бідні капіталом, обмежені у сфері високих технологій, дефіцитні щодо сировинних (у тому числі енергетичних) ресурсів. Крім того, країни-учасниці **CEFTA** мають велике негативне сальдо зовнішньої торгівлі, більша частина якого припадає на країни ЄС. Ці та інші економічні проблеми розв'язуються не в рамках **CEFTA**, а саме в процесі інтеграції в ЄС, що відбувається нині. Робляться також кроки до зближення законодавства країн **CEFTA** з нормами Договору про Європейський економічний простір.

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

ЦЛО (польсь. cło, нім. durchfuhrzölle, zölle, лат. theloneum) – платіж, що стягувався публічною владою або за її дорученням, з товарів, що перетинали кордони держави.

Ц. стягувалось в спеціальних місцях – цільних коморах, уповноваженими посадовими особами (цельниками). Вперше фіксується у 1267 р. як один із типів митних зборів. Відносно українських земель вперше згадується в тарифі 1320 р.

Спочатку ніякої різниці між «митом» і **Ц.** не було. У XIV – XV ст. виділилося в окремих вид оплат. Уже на початку XVI ст. до **Ц.** стали відносити оплати, що бралися від купецьких товарів у певному пункті – «коморі» при перетині кордону між державами. При цьому оплати від засобу транспортування (коня, воза) здійснювались без жодного погляду на товар. Вже у XV ст. для центральних воєводств корони характерним був збір мит та **Ц.** у грошовому еквіваленті, то на Русі і надалі отримувє «in natura».

З середини XV і до кінця XVIII ст. **Ц.** означало різного роду прикордонні і внутрішні оплати, що стягувалися на користь королів чи великокнязівського скарбу від кожної одиниці товару. 1477 р. постановлено, що визначати, стягувати та запроваджувати **Ц.** може лише держава.

Ц. середини 1589 р. складалося із двох елементів: 1) оплати від вартості товару в розмірі ½ гроша від кожного золотого; 2) оплата в розмірі ½ гроша від кожного коня запряженого до воза або від кожної голови худоби. Перший елемент був обов'язковим для усіх іноземних купців. Від другого було звільнено шляхту і духовенство, щоправда лише за умови, що вони не займалися торгівлею з метою отримання прибутку. Звільнялися від сплати також селян, які везли на торги продукти харчування, а також купці, які перевозили товари власними кіньми і не користувалися при цьому послугами перевізників.

Яковенко О.В.

«ЧЕРВОНИЙ КОРИДОР» (англ. «Red Channel») – частина зони митного контролю призначена для здійснення в установленому законодавством порядку митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються громадянами через митний кордон України, підлягають обов'язковому письмовому декларуванню, а також оподаткуванню чи на переміщення яких через митний кордон України встановлено заборони чи обмеження.

Громадянин самостійно приймає рішення про проходження митного контролю «червоним» або «зеленим коридором». «Ч.к.» має відповідне кольорове позначення. Інформація, необхідна для проходження митного контролю з обов'язковим письмовим декларуванням, та про напрямки руху розміщується на інформаційних стендах та табло і

містить роз'яснення щодо відповідальності громадян згідно з чинним митним законодавством. Смуги руху громадян по «Ч.к.» визначаються таким чином, щоб унеможливити перетин шляхів громадян, які прямують по «зеленому коридору». На шляхах руху використовуються технічні засоби митного контролю (металодетектори, інтерскопи тощо). При проходженні митного контролю в режимі «Ч.к.» митне оформлення здійснюється в повному обсязі на загальних підставах із заповненням митної декларації. Громадянин, який помилково обрав «Ч.к.», може бути оформленим відповідно до критеріїв «зеленого» коридору посадовою особою митниці, до якої він звернувся, за умови, що переміщувані предмети відповідають критеріям цього коридору.

Руда Т.В.

ЧЕРКАСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Датою заснування митниці вважається 1992 р. Згідно Наказу ДМКУ від 17.11.1992 р. № 217 «Про утворення нових та збільшення штатної чисельності діючих установ» Ч.м. зі штатною чисельністю 30 осіб утворена на базі Черкаського митного поста, який було виведено зі складу Київської митниці. Зона діяльності митниці встановлювалася в межах Черкаської області. На початку 1994 р. в складі Ч.м. вже функціонувало 5 митних постів: «Умань», «Золотоноша», «Канів», «Звенигора» та «Сміла».

В зв'язку з проведенням оптимізації структури митних органів за часів незалежної України Ч.м. неодноразово змінювала своє підпорядкування.

У липні 1994 р. разом з митницями Вінницької, Житомирської, Київської, Полтавської, Хмельницької, Чернігівської областей та міста Києва Ч.м. увійшла до підпорядкування новоствореного Центрального територіального митного управління.

Наприкінці 1996 р. Ч.м. була підпорядкована

Адміністративна будівля Черкаської митниці

Полтавській регіональній митниці, у 2000 р. – Північній регіональній митниці, а з 2005 р. – ДМСУ.

Згідно з постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 Ч.м. була реорганізована у Ч.м. Міндоходів.

За показниками зовнішньоекономічного обороту з 2010 по 2012 рр. Ч.м. відносилася до експортоорієнтованої. Основні товари, які оформлювалися при експорті – сировинні матеріали, вироби для промисловості та споживчі товари, при імпорті – вироби для промисловості, сировинні матеріали та засоби виробництва.

Згідно класифікатора митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України до складу Ч.м. станом на 01.05.2013 р. входило 4 митних пости та 1 пункт пропуску, в тому числі:

– митний пост «Умань»; сектор митного оформлення №1 в м. Монастирище митного поста «Умань»;

– митний пост «Сміла»; сектор митного оформлення №1 в м. Корсунь – Шевченківський митного поста «Сміла», сектор митного оформлення №2 в м. Звенигородка митного поста «Сміла»;

– митний пост «Черкаси – південний», пункт пропуску «Аеропорт – Черкаси»;

– митний пост «Черкаси – північний».

Керівники Ч.м.:

- Яковець Р. К. (1993-1999 рр.)
- Пасинчук М. В. (1999-2004 рр.)
- Либань М. П. (2004-2005 рр.)
- Заяц В. В. (2005 р.)
- Котляренко Ю. О. (2005-2010 рр.)
- Ємельянова Н. А. (2010-2011 рр.)
- Ковальський В. К. (з 2011 р.)

Брагіда К.С., Медвідь Ю.О.

ЧЕРНІВЕЦЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України.

Датою заснування митниці вважається 2008 р. Відповідно до наказу ДМСУ «Про створення митного органу» від 22 жовтня 2008 р. № 1176 **Ч.м.** створена на базі ліквідованої Вадул-Сіретської митниці. Зона діяльності митниці встановлювалася в межах м. Чернівці та Вишницького, Герцівського, Глибоцького, Заставнівського, Кіцманського, Путильського, Сторожинівського районів Чернівецької області.

З метою оптимізації діяльності та структури митних органів у лютому 2009 р. було ліквідовано Чернівецьку та Кельменецьку митниці, а на їх базі створено Чернівецьку обласну митницю з підпорядкуванням ДМСУ.

Згідно з постановою КМУ від 20 березня 2013 р. № 229 Чернівецька обласна митниця була реорганізована у **Ч.м.** Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено територію Чернівецької області.

Згідно класифікатора митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України до складу **Ч.м.** станом на 01.05.2013 р. входило 6 митних постів та 11 пунктів пропуску (6 – для автомобільного сполучення, 4 – для залізничного, та 1 – для повітряного), в тому числі:

– митний пост «Вадул-Сірет», пункт пропуску міжнародного автомобільного сполучення «Порубне-Сірет», пункт пропуску міжнародного заліз-

ничного сполучення «Вадул-Сірет-Вікшани» (станція «Вадул-Сірет»);

– митний пост «Кельменці», пункт пропуску міжнародного залізничного сполучення «Кельменці-Ларга» (станція «Ларга»), пункт пропуску міжнародного автомобільного сполучення «Кельменці-Ларга»;

– митний пост «Чернівці», пункт пропуску повітряного сполучення «Чернівці-аеропорт»;

– митний пост «Мамалига», пункт пропуску міжнародного автомобільного сполучення «Мамалига-Крива», пункт пропуску міжнародного залізничного сполучення «Мамалига-Крива» (станція «Мамалига»);

Пункт пропуску «Порубне-Сірет» митного поста «Вадул-Сірет»

– митний пост «Росошани», пункт пропуску міжнародного автомобільного сполучення «Росошани-Брічень»;

– митний пост «Сокиряни», пункт пропуску міжнародного автомобільного сполучення «Сокиряни-Окниця», пункт пропуску міжнародного залізничного сполучення «Сокиряни-Окниця» (станція «Сокиряни»), пункт пропуску міждержавного автомобільного сполучення «Вашківці-Гріменкуць».

За показниками зовнішньоекономічного обороту з 2010 по 2012 рр. **Ч.м.** відносилася до імпортоорієнтованої, зокрема обсяг експорту у 2012 р. становив 178 млн. дол.. США, обсяг імпорту – 581 млн. дол.. США. Основні товари, які оформлювалися при експорті – соняшникова олія, промислове та лабораторне обладнання, одяг, оброблені та

Адміністративна будівля Чернівецької митниці

Пункт пропуску «Росошани-Брічень» митного поста «Росошани»

необроблені лісоматеріали, при імпорті – нафта та нафтопродукти, моторні транспортні засоби, одяг та косметичні засоби. Основні країни-торгівельні партнери при експорті – Польща, Румунія, Росія, Білорусія та Німеччина, при імпорті – Румунія, Туреччина, Польща, Німеччина та Нідерланди. За 2012 р. Ч.м. перерахувала до державного бюджету 1,57 млрд грн.. За цей період оформлено близько 33 тис. митних декларацій.

ЧЕРНІГІВСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Ч.м. була заснована 4 лютого 1993 р. наказом ДМКУ № 28 «Про створення нових митних установ та збільшення штатної чисельності існуючих».

До зони діяльності новоствореної Ч.м. увійшло 19 з 22 районів Чернігівської області. Решту районів обслуговувала Новгород-Сіверська митниця, яка була функціонувала до вересня 2010 р. Штатна чисельність митниці на момент створення становила 195 одиниць.

З метою навчання особового складу за Ч.м. були закріплені фахівці з Київської митниці, які навчали новоприйнятих митників азам професії. Вже починаючи з 1 квітня 1993 р. чернігівські митники розпочали роботу на всіх прикордонних митних

Адміністративна будівля Чернігівської митниці

Митний пост «Сеньківка»

Протяжність митного кордону у зоні діяльності Ч.м. у 2013 р. становила 373 км, з яких 207 км. з Молдовською Республікою та 203 км. з Румунією.

Керівники Ч.м.:

- Андрійків А. І. (2008 – 2009 рр.);
- Салагор М. М. (2009 – 2010 рр.);
- Вдовиченко О. А. (2010 – 2011 рр.);
- Черниш Ю. П. (з 2011 р.).

Мартинюк О.С., Медвідь Ю.О.

переходах, а з 1 серпня 1993 р. – стали працювати самостійно.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 Ч.м. була підпорядкована Київській регіональній митниці. З лютого 2005 р. в зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про зміну підпорядкування митних органів» безпосереднє координаційно-організаційне управління Ч.м. здійснювалося центральним апаратом ДМСУ.

З 1 вересня 2010 р. згідно з наказом ДМСУ від 28 травня 2010 р. № 548 до Ч.м. була приєднана Новгород-Сіверська митниця.

Згідно постанови КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20 березня 2013 р. № 229 Ч.м. була реорганізована у Ч.м. Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено територію Чернігівської області, зону відчуження ЧАЕС і м. Славутич Київської області. Довжина кордону з Російською Федерацією та Республікою Білорусь складає 472 км, з яких 184 км – Російською Федерацією, 288 км з Республікою Білорусь. Через зону діяльності митниці проходять міжнародні та міждержавні автомобільні і залізничні шляхи, що з'єднують Україну з Російською Федерацією, Республікою Білорусь, країнами Балтії і півночі Західної Європи.

У квітні 2013 р. до складу Ч.м. входило 11 митних постів: «Енергія», «Нові Яриловичі»; «Прилуки», «Сеньківка», «Щорс», «Чернігів-вантажний», «Новгород-Сіверський», «Грем'яч», «Миколаївка», «Хоробичі» та «Горностаївка».

Серед пунктів пропуску, які функціонували у зоні діяльності Ч.м. у квітні 2013 р. – 9 міжнарод-

Митний пост «Нові Яриловичі»

них пунктів пропуску та 1 міждержавний («Миколаївка – Ломаківка»), втому числі.

– автомобільні: пункт пропуску «Нові Яриловичі – Нова Гута»; «Сеньківка – Нові Юрковичі, – Веселівка», «Славутич – Комарин», «Грем'яч – Погар», «Миколаївка – Ломаківка»;

– залізничні: пункт пропуску «Горностаївка-Терюха» (станція Горностаївка); «Щорс-Терехівка» (станція «Щорс»), «Неданчичі-Юлча» (станція «Юлча»), «Горностаївка-Терюха» (пункт контролю на станції «Чернігів», «Щорс-Терехівка» (пункт контролю на станції «Хоробичі»).

Керівники **Ч.м.:**

- Лакіза П. С. (1993 – 1995 рр.);
- Коломієць Л. М. (1995 – 1996 рр.);
- Добряк В. О. (1996 – 1999 рр.);
- Новіков Є. М. (1999 – 2000 рр.);
- Остролицький С. М. (2000 – 2005 рр.);
- Ярмольський С. І. (2005 – 2008 рр.);
- Федик Г. П. (2008 – 2009 рр.);
- Симонов О. І. (2009 – 2010 рр.);
- Соловков Ю. П. (2010 – 2011 рр.);
- Пудрик Д. В. (2011 р.);
- Іванов О. В. (з 2011 р.).

Давидюк В.І., Туржанський В.А.

ЧЕСЬКА КРОНА (чеш. Koruna česká) – грошова одиниця Чехії. Офіційна назва в Чехії – koruna česká. Код стандарту ISO 4217 – CZK. **Ч.к.** складається з 100 геллерів (чеш. haléř), однак зараз в обігу вони не перебувають.

Купюра номіналом в 5000 CZK, аверс.

1 січня 1993 р. Чехословаччина мирно розділилася на Чехію і Словаччину. На території нової держави чехословацьку крону замінила **Ч.к.** Одночасно в Словаччині з'явилася словацька корона. З лютого 1993 р. в обігу перебували монети номіналом 10, 20 і 50 геллерів, 1, 2, 5, 10, 20 і 50 крон, а також банкноти номіналом 20, 50, 100, 200, 500, 1000, 2000 і 5000 крон. З 1 вересня 2008 р. Національний банк Чехії вивів з обігу всі монети-геллери. Ці монети були на території Чехії в обігу 116 років. Відтоді в обігу перебувають лише монети-крони. Після 1 вересня 2008 р. з обігу були виведені монети достоинством в 50 геллерів і банкноти достоинством 20 **Ч.к.**. Таким чином, в обігу перебувають монети номіналом 1, 2, 5, 10, 20 і 50 **Ч.к.**, а також банкноти номіналом 50, 100, 200, 500, 1000, 2000 і 5000 **Ч.к.**

Ч.к. – одна з найдавніших європейських грошових одиниць, яка бере свій початок в XII ст., коли було засновано Чеське королівство. У чеській мові слово «коруна», як його вимовляють самі чехи, досі означає не тільки національну валюту, але й корону – символ королівської влади і стабільності. Саме корона зображена на всіх банкнотах і монетах Чехії.

З 1 квітня 2011 р. з обігу були вилучені банкноти номіналом в 50 **Ч.к.**. Національний банк Чехії мотивував даний захід тим, що монети в 50 **Ч.к.** більш зносостійкі, ніж банкноти і таким чином вони зменшують витрати, пов'язані з обігом грошових знаків. Серія банкнот 20, 50, 100, 200, 500, 1000 і 5000 крон з новим дизайном була введена в кінці 1993 р. і до сьогодні використовується в обігу, за винятком перших версій купюр 1000 і 5000 крон, у яких в подальших випусках були оновлені функції захисту від підробки. На лицьовій стороні всіх банкнот зображено відомих чехів, на зворотному боці – абстрактні композиції. Сучасні захисні елементи присутні на всіх банкнотах. Всі монети в Чехії мають різну форму і розмір. Монети виготовляються здебільшого із сталі або суміші сталі з нікелем. «Сріблястий» колір монетам надається за допомогою гальванізації нікелем, «золотий» і «мідний» – міддю або сумішшю міді з цинком.

Курс **Ч.к.** досить стабільний і Чехія не поспішає переходити на євро. Тим не менш, світова фінансово-економічна криза 2008-2009 рр. все ж таки позначилася на курсі **Ч.к.** до євро (падіння становило близько 6%).

Неліпович О.В.

ЧОПСЬКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Відповідно до наказу Народного комісаріату зовнішньої торгівлі РСРП № 241 про відкриття митниці в м. Чоп датою заснування **Ч.м.** вважається 8 вересня 1945 р. Зона діяльності митниці з перших днів поширювалася на митну територію, що межувала з 4 країнами: Польщею, Чехословаччиною, Угорщиною та Румунією.

За роки функціонування в зоні діяльності **Ч.м.** існували різні митниці та митні пости.

У листопаді 1945 р. та на початку 1946 р. у

складі **Ч.м.** створюються митні пости «Мукачево», «Страж», «Тересва» та «Чорний Ардов» (останні два з лютого 1946 по травень 1947 рр. підпорядковувалися новоствореній Рахівській митниці). У травні 1947 р. у підпорядкування **Ч.м.** переходить митний пост «Солотвино», а в травні 1950 р. на базі митних постів «Солотвино» та «Чорний Ардов» відкривається Тересвянський митний пост. У листопаді 1954 р. у митний пост **Ч.м.** реорганізовується Рахівська митниця.

З прийняттям у 1989 р. постанови КМУ про спрощений перехід громадян через державний

Адміністративна будівля Чопської митниці

Митний пост «Тиса»

Митний пост «Ужгород»

кордон у складі **Ч.м.** створено митні пости «Лужанка», «Косино» та «Дзвінкове».

Зі здобуттям Україною незалежності на початку 1990-х рр. на базі підпорядкованих **Ч.м.** митних постів «Дзвінкове», «Косино», «Лужанка» та за-

лізничної станції «Батево» створена Берегівська митниця, яка у 1994 р. разом з Чопською, Ужгородською, Виноградівською та Рахівською митницями увійшла до підпорядкування Карпатського територіального митного управління.

Відповідно до наказу ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 **Ч.м.** була підпорядкована Карпатській регіональній митниці. З лютого 2005 р. в зв'язку з оптимізацією структури митних органів відповідно до наказу ДМСУ «Про зміну підпорядкування митних органів» безпосереднє координаційно-організаційне управління **Ч.м.** здійснювалося центральним апаратом ДМСУ. В зв'язку з оптимізацією структури митних органів, розташованих на території Закарпатської області згідно Наказу ДМСУ від 13 липня 2010 р. до **Ч.м.** була приєднана Ужгородська митниця.

Згідно постанови КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20 березня 2013 р. № 229 **Ч.м.** була реорганізована у **Ч.м.** Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено територію Закарпатської області.

За показниками зовнішньоекономічного обороту з 2010 по 2012 рр. **Ч.м.** відносилася до імпортоорієнтованої. Основні товари, які оформлювалися при експорті – вироби для промисловості та споживчі товари, при імпорті – вироби для промисловості, споживчі товари та засоби виробництва.

Протяжність митного кордону у зоні діяльності **Ч.м.** в 2013 р. становила 467 км, з яких 97 км. з Словацькою Республікою, 133 км з Угорською Республікою, 204 км. з Румунією та 33 км з Польською Республікою.

Згідно класифікатора митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України до складу **Ч.м.** станом на 01.05.2013 р. входило 14 митних постів та 19 пунктів пропуску (9 – для автомобільного сполучення, 7 – для залізничного, 2 – для пішохідного та 1 – для повітряного), в тому числі:

- митний пост «Тиса», пункти пропуску «Чоп-Захонь», «Малі Селменці – Велке Селменце»;
- митний пост «Павлове», пункт пропуску «Павлове – Матьовце» (станція «Павлове»);
- митний пост «Малий Березний», пункт пропуску «Малий Березний – Убля»;
- митний пост «Ужгород-вантажний»;
- митний пост «Мукачево»;
- митний пост «Виноградів»;
- митний пост «Тячів»;
- митний пост «Солотвино», пункти пропуску «Солотвино – Сігету-Мармацей», «Хижа – Тарна Маре»;

- митний пост «Дякове», пункти пропуску «Дякове – Халмеу», «Дякове – Халмеу» (станція «Дякове»), «Тересва – Кимпулунг ла Тиса» (станція «Тересва»), «Ділове, Берлібаш – Валя Вишеулуй» (станція «Берлібаш»);

- митний пост «Ужгород», пункти пропуску «Ужгород–Вишне-Немецьке», «Ужгород-аеропорт»;
- митний пост «Вилоч», пункт пропуску «Вилоч – Тісачеч»;
- митний пост «Лужанка», пункти пропуску «Лужанка – Берегшурань», «Косино – Барабаш», «Дзвінкове – Лонья»;
- митний пост «Батеве», пункт пропуску «Солвка – Еперешке» (станція «Батеве»;
- митний пост «Чоп-залізничний», пункти пропуску «Чоп – Захонь» (станція «Чоп»), «Чоп – Черна над Тисою».

Керівники **Ч.м.**:

- Тележкін Д.І. (1945-1946 рр.);
- Ральцевич А.М. (1946-1947 рр.);
- Залозний К.Д. (1947-1952 рр.);
- Бобров Л.М. (1952-1958 рр.);

- Смирнов Н.І. (1958-1964 рр.);
- Горін Ф.М. (1964-1968 рр.);
- Нечаев М.І. (1968-1974 рр.);
- Парнай І.М. (1974-1976 рр.);
- Глеба В.Ф. (1976-1980 рр.);
- Шляхта Ю.А. (1985-1994 рр.);
- Воробей Ю.І. (1994-1995 рр.);
- Василина Ю.М. (1995-1998 рр.);
- Борисов В.І. (1998-2000 рр.);
- Гоя О.В. (2000-2001 рр.);
- Палешник І.І. (2001-2003 рр.);
- Баран Ю.Ю. (2004-2005 рр.);
- Штробля Й.Й. (2005-2010 рр.);
- Лось В.П. (2010 р.);
- Поліщук Д.В. (2010-2011 рр.);
- Похилько О.І. (з 2011 р.).

Брендзевич-Капосташ Н.М, Медвідь Ю.О.

«ЧОРНИЙ СПИСОК» – перелік підприємств – суб'єктів ЗЕД, переміщення якими товарів, транспортних засобів через кордон має ознаки ймовірності порушення норм законодавства та до яких приділяється особлива увага з боку митних органів із застосуванням поглибленої форми та обсягу митного контролю. До «**Ч.с.**» включаються як підприємства-резиденти, так і підприємства-нерезиденти.

Поняття «**Ч.с.**» почало використовуватися в митній службі України у 2010 р. при запровадженні заходів поширення принципу вибіркового контролю на основі автоматизованого управління ризиками та аналізу зовнішньоекономічних операцій, які мають ознаки ризикованості або сумнівності. Метою формування «**Ч.с.**» було запобігання здійснення суб'єктами господарювання фіктивних зовнішньоекономічних операцій або зовнішньоекономічних операцій, які здійснюються з метою ухилення від сплати податків.

Основними критеріями, на підставі яких підприємство заносилося до «**Ч.с.**» були: наявність протоколів про порушення митних правил або порушення кримінальної справи щодо посадової особи підприємства; отримання митними органами інформації, яка встановлювала, що підприємство-нерезидент має ознаки сумнівності його існування або ведення ним господарської діяльності; отримання митним органом від інших митних органів, спеціалізованих митних установ, правоохоронних, податкових органів, міжнародних організацій, митних або інших адміністрацій іноземних держав інформації (орієнтування) про підприємство та його посадових осіб, якими чи за допомогою яких можуть бути вчинені митні правопорушення; наявність у підприємства-резидента непогашених податкових зобов'язань та податкових боргів за митними платежами; наявність фактів недопуску підприємством-резидентом до проведення митними органами на підприємстві перевірки системи звітності та обліку товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України; перешкоджання посадовим особам, уповноваженим на проведення перевірки, у доступі до товарів, транспортних засобів

і документів, а також непред'явлення в установленій законодавством строк без поважних причин таких товарів, транспортних засобів і документів посадовій особі митного органу; установлення митним органом на підставі інформації компетентних органів іноземних держав факту підробки (фальсифікації) поданого підприємством-резидентом при декларуванні товарів сертифіката про походження товару; позбавлення підприємства права на перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП.

«**Ч.с.**» являв собою перелік підприємств у формі реєстру, який складався з 7 розділів: розділ 1. «Порушники митних правил», розділ 2. «Підприємства-нерезиденти, діяльність яких є сумнівною», розділ 3. «Підприємства, щодо яких наявні орієнтування», розділ 4. «Підприємства-резиденти, щодо яких наявні непогашені податкові зобов'язання та податкові борги за митними платежами», розділ 5. «Підприємства-резиденти, щодо яких наявні факти недопуску до проведення перевірок чи непред'явлення документів», розділ 6. «Підприємства-резиденти, якими при декларуванні товарів подавались сертифікати про походження товарів, визнані за результатами перевірки підробленими (фальсифікованими)», розділ 7. «Підприємства, позбавлені права на перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП на підставі статті 38 Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП». Кожен розділ містив ознаки, що вказували на ризиковість, сумнівність суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності або операції, яку він здійснював, а також конкретні умови (критерії), на підставі яких суб'єкт господарювання включався до того чи іншого розділу реєстру.

З 2012 р. законодавчо поняття перелік підприємств, які включені до «**Ч.с.**» і підлягають поглибленому митному контролю не вживається, натомість передбачено подальше вдосконалення і застосування митними органами автоматизованої системи управління ризиками відповідно до міжнародних норм та стандартів.

Медвідь Ю.О.

ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА – регіональна міжнародна організація, заснована 2001 р. лідерами Китаю, Росії, Казахстану, Таджикистану, Киргизії та Узбекистану. Загальна територія країн, що входять до **ШОС** – 30 млн кв. км, тобто 60 % території Євразії, населення – 1,5 млрд чол. Головне завдання організації – зміцнення стабільності й безпеки, боротьба з тероризмом, сепаратизмом, екстремізмом, наркотрафіками.

Економічне співробітництво – найслабкіший напрямок діяльності **ШОС**. Багатосторонні проекти в економіці фактично відсутні. Аналіз десятирічного співпраці країн-членів **ШОС** показує, що економічна компонента діяльності організації залишається, мабуть, однією з найдискусійніших сфер щодо оцінки рівня реальної віддачі від участі в **ШОС**. З одного боку, абсолютно безперечний збіг позицій країн-членів організації у подоланні бідності, підвищенні добробуту, прискоренні комплексного розвитку. З іншого – настільки ж очевидна різновекторність їхніх економічних спрямувань, зумовлених ступенем залучення до міжнародного поділу праці в умовах глобалізації. У зв'язку із цим, країни **ШОС** усе більше уваги приділяють питаннями економічної інтеграції. На першому засіданні глав урядів країн-членів **ШОС** 13–14 вересня 2001 р. було озвучено наміри підвищити рівень економічного співробітництва. У

найкоротший час вдалося пройти шлях від «Меморандуму про основні завдання та напрямки регіонального економічного співробітництва» до проведення в травні і в листопаді 2002 р. перших засідань міністрів економіки й торгівлі, а також транспорту. З'явився цілий ряд спеціальних робочих груп з питань розвитку транзитного потенціалу, інформаційних технологій, порядку застосування технічних регламентів, стандартів і процедур оцінювання відповідності, митного співробітництва, електронної торгівлі, інвестиційної політики, співпраці в сферах сільського господарства та туризму.

23 вересня 2003 р. глави урядів країн-членів **ШОС** затвердили «Програму багатостороннього торговельно-економічного співробітництва», в якій зафіксовано згоду всіх країн-членів **ШОС** до 2020 р. докласти зусиль щодо її реалізації. Наступний рік ознаменовано затвердженням в аналогічному форматі «Плану заходів щодо реалізації Програми багатостороннього торговельно-економічного співробітництва країн-членів **ШОС**», а ще роком пізніше відбулося затвердження «Механізму реалізації» зазначеного плану.

Наприкінці 2010 р. розвиток **ШОС** показав – в організації відбувається процес зближення позицій різних країн щодо необхідності підтримання стабільності всього регіону Центральної Азії за рахунок зміцнення національних економік. За загальним експертним висновком, досягти цього на шляху поглиблення економічної інтеграції неможливо без подолання перешкод, що існують в умовах депресивних моделей економіки. Водночас виявилися й розходження в стратегічних підходах до інтеграції з боку ключових фігурантів економічних починань **ШОС** в особі Росії та Китаю. Відсутність належних умов для повноцінної економічної інтеграції в **ШОС** заважає дійти загального розуміння того, якою повинна стати її модель.

Ченцов В.В., Бережнюк І.Г.

ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ФРАНК (CHF) – валюта і законний платіжний засіб Швейцарії та Ліхтенштейну. Банкноти випускає центральний банк Швейцарії (Швейцарський національний банк), а монети емітуються федеральним монетним двором (Швейцарський монетний двір). **Ш.ф.** ділиться на 100 сантимів. На чотирьох офіційних мовах назва звучить так: Franken (німецькою), franc (французькою і ретороманською), franco (італійською). Одна сота частини франка називається Rap (мн. — Rappen) (Rp.) німецькою, centime (с.) французькою, centesimo (с.) італійською та gar (gp.) ретороманською.

Введення валюти в обіг сталося в 1850 р., при цьому в Швейцарії не існувало такого поняття, як

монетний двір і карбуванням монет займалися більше 75 банків і установ, при цьому власні гроші випускали як приватні банки, так і окремі міста і абатства. В обігу перебувало близько 860 видів різних за вартістю і номіналом монет. В 1850 р. національні валюти становили лише 15% від загальної кількості грошей в обігу. На додачу до цього деякі приватні банки почали випускати перші банкноти. Загальна кількість монет і банкнот, що перебували в обігу доходила до 8 000 видів. Для того, щоб вирішити цю проблему в новій Швейцарській федеральній конституції 1848 р. було передбачено, що новий Федеральний Уряд стане єдиною в Швейцарії утчановою, яка здійснюватиме грошову емісію.

Купюра номіналом в 10 CHF, реверс

Купюра номіналом в 10 CHF, аверс

Через два роки вийшов федеральний закон про монетну систему, який був прийнятий федеральними зборами 7 травня 1850 р., згідно з яким **Ш.ф.** став національною грошовою одиницею.

В 1865 р. Франція, Бельгія, Італія та Швейцарія об'єдналися в Латинський монетний союз і домовилися обмінювати свої національні валюти в співвідношенні 4,5 грами срібла за 0,290322 грами золота. Навіть після того, як монетний союз втратив свою силу в 1920-ті рр. і перестав існувати в 1927 р., Швейцарія дотримувалася цього співвідношення аж до 1967 р.

Ш.ф. традиційно відноситься до валют податкових гаваней чи офшорних зон з нульовим рівнем інфляції і законодавчо закріпленими золотовалютними запасами на рівні мінімум 40%. Проте, цю прив'язку до золота, що була введена в 20-ті рр., скасовано в 2000 р. у зв'язку з поправками до швейцарської конституції. Девальвація **Ш.ф.** була зафіксована тільки 27 вересня 1936 р. і обумовлювалася Великою депресією, коли франк знецінився на 30% слідом за англійським фунтом, долларом США і французьким франком. Значне зміцнення **Ш.ф.** відбулося в період II Світової війни, так як фінансові установи країни не постраждали під час військових дій, а банки Швейцарії використовувалися в якості зберігання золотовалютних запасів деякими країнами, що приймали участь у війні.

Випускаються монети номіналом в 1 (до 2006 р.), 2 (до 1977 р.), 5, 10 та 20 рапенів (сан-

тимів), 1/2, 1, 2 та 5 франків. Нерегулярно випускаються ювілейні та тематичні пам'ятні монети, як правило, номіналом 10, 20 та 50 франків. Емітуються банкноти номіналом 10, 20, 50, 100, 200 і 1000 франків.

На лицьовій стороні банкнот традиційно зображені портрети видатних швейцарських діячів. На купюрі у 1000 **Ш.ф.** – Якоб Буркхардт, культуролог, який стояв біля витоків цієї науки як самостійної дисципліни, на купюрі у 200 **Ш.ф.** – письменник Шарль Фердинанд Рамю, на купюрі у 100 **Ш.ф.** – Альберто Джакометті, скульптор, живописець та графік першої половини ХХ ст., на 50 **Ш.ф.** – Софі Тойбер-Арп, єдина жінка на франку, художник і скульптор, представник дадаїзму і абстракціонізму в мистецтві, на купюрі у 20 **Ш.ф.** – швейцарсько-французький композитор і музичний критик Артур Онеггер, на купюрі у 10 **Ш.ф.** – французький архітектор швейцарського походження, художник і дизайнер, піонер модернізму Ле Корбюзьє. Крім того, **Ш.ф.** різні за розміром: чим вище номінал купюри, тим вона більше.

Лицьова сторона монет Швейцарії прикрашена зображенням римської богині свободи Libertas. На звороті – тільки цифри, що вказують номінал, скорочення Fr. (франк) і латинські фрази: Helvetia і Confederatio Helvetica – римська назва Швейцарії. Від перших літер цього найменування походить банківський код країни.

Неліпович О.В.

ШТАНДАРТ ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

– зелене квадратне полотнище розміром 90 x 90 см із зображенням у центрі емблеми Державної митної служби України. Полотнище по периметру облямовано золотою лиштвою у вигляді орнаменту з дубового і лаврового листя. Сторони штандарта, крім верхнього краю полотнища, прикрашено золотою бахромою. Поле зворотної сторони штандарта без зображень. Древяк штандарта дерев'яне чорного кольору. Верхівка древяка стрілоподібна з жовтого металу, в центрі якої вміщено зображення малого Державного Герба України. Верхній край полотнища за допомогою шнура прикріплюється до основи верхівки древяка.

ШТРАФ (нім. Strafe, букв. – покарання, кара, пеня) – є основним видом адміністративного стягнення та являє собою засіб юридичного примусу грошового характеру, що встановлюється законом або договором і застосовується компетентним державним органом, судом, уповноваженою службовою особою або суб'єктом договір, право-відносин.

Відповідно до МКУ **Ш.** як адміністративне стягнення за порушення митних правил, полягає у покладенні на особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за таке правопорушення, обов'язку сплатити до державного бюджету грошові кошти у сумі, яка визначається МКУ залежно від виду та характеру вчиненого правопорушення.

КУПАП передбачено, що **Ш.** є грошовим стягненням, що накладається на громадян і посадових осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених КУПАП та іншими законами України.

Розглядаючи **Ш.** в сфері адміністративного та митного права – грошове стягнення, що накладається на громадян, службових або юридичних осіб за правопорушення у випадках і розмірі, встановлених КУПАП та МКУ.

Ш. в адміністративно-юрисдикційній практиці – домінуюча форма адміністративної відповідальності, оскільки він передбачений як єдиний або альтернативний захід стягнення за більшість адміністративних правопорушень, що містяться в Особливій частині КУПАП.

Загальною особливістю **Ш.**, як одного із видів адміністративного стягнення, є його виховний, репресивний, каральний та профілактичний характер. Він накладається на правопорушників в адміністративному або судовому порядку у випадках і межах, передбачених актами вищих органів державної влади і управління. Розмір **Ш.** визначається переважно щодо офіційно встановленого розміру неоподатковуваного мінімуму доходів громадян або, в окремих випадках у кратному розмірі до вартості проїзду або товару. Що стосується

посадових осіб на відміну від громадян, чинним законодавством встановлені більш високі розміри стягнень.

Ш. як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у покладенні на особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за таке правопорушення, обов'язку сплатити до державного бюджету грошові кошти у сумі, яка визначається МКУ залежно від виду та характеру вчиненого правопорушення.

Сплата **Ш.**, якщо при цьому не застосовується адміністративне стягнення у вигляді конфіскації товарів, транспортних засобів, зазначених у МКУ, не звільняє особу, яка вчинила порушення митних правил, від сплати митних платежів, крім випадків, передбачених МКУ.

Адміністративні **Ш.** можуть встановлюватись: у відносно визначеному розмірі (при наявності верхньої межі); з визначенням верхнього та нижнього рівнів у випадках підвищеної адміністративної відповідальності; у твердому розмірі, що визначає конкретний розмір **Ш.** Таким чином, створюються умови для накладення стягнень, виходячи з самого виду правопорушення, з урахуванням особи, майнового стану винного. На розмір **Ш.** впливає вид суб'єктів правопорушення (громадяни, посадові особи тощо), посада суб'єкта, який накладає **Ш.** або вид органу адміністративної юрисдикції. При регулюванні розмірів адміністративних **Ш.**, законодавець підвищує їх при необхідності посилення відповідальності за повторність вчинення правопорушень.

Розмаїття суб'єктів, до яких застосовується адміністративний **Ш.**, його порівняно невеликі розміри, нескладний порядок застосування, оперативність процедури стягнення свідчать не тільки про самостійний характер адміністративного **Ш.** як виду штрафної каральної санкції, а й про доцільність подальшого вивчення можливостей цих санкцій в інтересах зміцнення державної дисципліни та засад законності в державі.

Жданова В.П.

ШТРИХОВИЙ КОД (англ. Barcode) – послідовність чорних і білих смуг, яка представляє собою деяку інформацію у вигляді, зручному для зчитування технічними засобами.

Інформація, яка міститься в коді, може бути подана у вигляді розшифровки під ним. **Ш.к.** найчастіше використовуються з метою обліку товарів та їх ідентифікації. У світовій практиці прийнято використання **Ш.к.** символіки EAN для маркування товарів. Відповідно до прийнятого порядку виробник товару наносить на нього **Ш.к.**, сформований із використанням даних про місцезнаходження та код виробника. Код виробника привласнюється регіональним відділенням міжнародної організа-

Приклад штрихового коду

Структура штрих-коду

ції EAN International. Такий порядок реєстрації дозволяє виключити можливість появи двох різних товарів з однаковими кодами.

Існують різні способи кодування інформації (штрих-кодове кодування) або символіками. Розрізняють лінійні та двомірні символи **Ш.к.**

Лінійними (звичайними) на відміну від двомірних називаються **Ш.к.**, що читаються в одному напрямі (по горизонталі). Найбільш розповсюджені лінійні символи: EAN, UPC, Code 39, Code 128, Codabar, Interleaved 2 of 5. Лінійні символи дозволяють кодувати інформацію (до 20-30 символів) за допомогою нескладних **Ш.к.** Двомірними називають символи, розроблені для кодування великого об'єму інформації. Двомірний код прочитується за допомогою спеціального сканера двомірних кодів і дозволяє швидко та безпомилково вводити великий об'єм інформації. Розшифрування такого коду проводиться у двох вимірюваннях – по ори-

зонталі та по вертикалі. Двомірними символіками є: Datamatrix, Data Glyph, Aztec.

Ш.к. можна наносити при виробництві упаковок (друкарським способом) або використовувати етикетки, що самостійно клеяться та друкуються з використанням спеціальних принтерів. **Ш.к.**, як правило, складається із 13 цифр, комбінація яких є індивідуальною для кожного товару.

Перші дві цифри означають країну походження (виробника або продавця) продукту, наступні чотири або п'ять, у залежності від довжини коду країни, підприємство-виробника, ще п'ять – найменування товару, його споживачі властивості, розміри, масу, колір. Остання цифра є контрольною, що використовується для перевірки правильності прочитування **Ш.к.** сканером. У деяких випадках, код, нанесений на етикетку, не відповідає країні-виробнику, заявленій на упаковці. Така ситуація може виникати з таких причин: фірма була зареєстрована та отримала код не у своїй країні, а в тій, куди спрямований основний експорт її продукції; товар був виготовлений на дочірньому підприємстві; товар був виготовлений в одній країні, але за ліцензією фірми з іншої країни; засновниками підприємства є декілька фірм різних держав.

При реєстрації митної декларації у автоматизованій системі митного оформлення реєстраційний номер може додатково відображатись у вигляді **Ш.к.** З метою перевірки законності ввезення товарів, що продаються в Україні учасники митних формальностей разом із оформленою митною декларацією отримуватимуть спеціальні марки із **Ш.к.**, які міститимуть інформацію про товар, імпортера, виробника, сплачені податки. Таким чином, з'являється можливість

Руда Т.В.

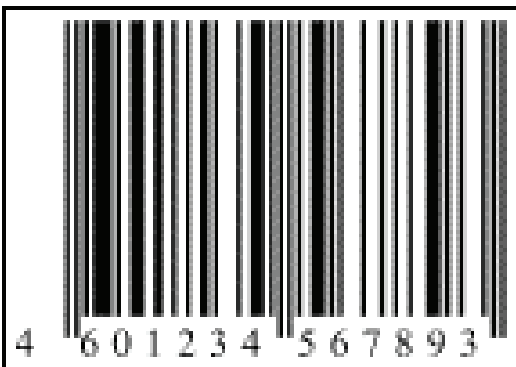
ШТРИХОВИЙ КОД EAN (англ. Barcode EAN) – унікальний ідентифікатор товару. Більше 900 тис. підприємств у 128 країнах світу кодують свою продукцію штриховими кодами EAN

На практиці розрізняють два різновиди EAN, а саме: EAN – 13 та EAN – 8. Код EAN – 13 є графічним зображенням унікального міжнародного номера товару EAN/UCC – 13, що придатний для автома-

тичного зчитування. Значення номеру дублюється арабськими цифрами в нижній частині штрихового коду (13 цифр). Код EAN – 8 – найбільш поширений стандарт для маркування товарів, кодове позначення якого може виражатися 8 цифрами. Знаки штрихового коду EAN складаються із двох штрихів та двох проміжків.

В економічній літературі виділяють ще й внутрішній штриховий код EAN, який присвоюється одиницям обліку (товару) відповідно до чинних ДСТУ, нормативних документів національної нумерувальної організації. Він є унікальним і однозначним у визначеному, обмеженому середовищі та призначений для використання тільки в цьому середовищі.

Структура коду EAN-13 є наступною: перші 3 цифри називаються префіксом EAN і присвоюються EAN International. Ними позначаються національні організації; наступні 9 цифр включають номер підприємства, зареєстрованого всередині національної організації, і номер товару. Структура 9 знаків, що формують номер підприємства і номер товару, визначається безпосередньо націо-

Зображення штрихового коду

нальною організацією. Остання 13 цифра є контрольною й призначена для перевірки достовірності зчитування штрихового коду.

Штрихове кодування EAN – 8 складається із наступних елементів: крайовий лівий знак, чотири розряди знакового набору А, центральний роздільний знак, чотири розряди знакового набору С, крайовий правий знак.

Знаки набору А включають непарне число темних модулів, а наборів В і С – парну їх кількість.

Усі різновиди коду EAN мають наступні спільні риси: символи наводяться у вигляді прямокутників, утворених послідовністю темних паралельних штрихів і світлих проміжків між ними, перпендикулярної умовної лінії та мають світлі поля з усіх сторін; світлі проміжки та темні штрихи складають-

ся із темних модулів однакової довжини; знаки в штрихових кодах утворюються сімома світлими та темними модулями, згрупованими в штрихи; темні штрихи і світлий проміжок можуть містити від 1 до 4 модулів; окрім знаків, що відображають цифри, використовуються допоміжні знаки, що містять меншу кількість модулів і використовуються, як крайові і центральні знаки для позначення початку, кінця та розподілу; символ структуровано таким чином, щоб він міг зчитуватися стаціонарним скануючим приладом або ручним зчитуючим приладом в обох напрямках; розмір символу може мінятися в певних межах з урахуванням різних методів друку; розміри визначаються тільки для одного конкретного символу «номінального розміру».

Руда Т.В.

ШТРИХОВИЙ КОД UPC (англ. Universal Product Code) – числовий код, який представлений комбінацією послідовно розташованих паралельних штрихів та проміжків між ними, розміри і розташування яких встановлені певними правилами, і який присвоюється одиницям обліку (товару) відповідно до рекомендацій Міжнародної організації Північної Америки UCC, відповідальної за їх присвоєння.

Зображення штрихового коду UPC

UPC був розроблений у 1973 р. Джорджем Джозефом Лорером. Який на той час працював інженером корпорації IBM. В червні 1974 р. перший UPC сканер був встановлений в супермаркеті Марш в місті Трой штату Огайо. Стандартизацією та реєстрацією кодів UPC займались організації UCC в США і ECCS в Канаді. У 2005 р. ці організації об'єдналися із європейською асоціацією EAN й створили глобальну організацію із стандартизації GS1.

В економічній літературі виділяють наступні різновиди коду: **UPC-A** (повний) – кодується 12 цифрами та **UPC-E** (скорочений) – кодується 8 цифрами. Код **UPC** складається лише із цифр, літерні та інші позначення не використовуються. **UPC**, що складається із 12 цифр, є попередником європейського удосконаленого коду EAN-13, що кодується 13 цифрами.

Код **UPC** – простий та практично симетричний лінійний штрих-код. Він складається із двох груп цифр, по 6 цифр в кожній групі – лівої та правої. Навколо груп цифр наносяться захисні штрих-шаблони, які містять штрихи одиначної ширини, що використовуються для синхронізації сканера штрих-коду. Ліві і праві захисні шаблони складаються із 3 штрихів одиначної ширини – двох темних і одного світлого між ними. Середній захисний шаблон складається із 5 штрихів – трьох світлих та двох темних. Все інше – цифри.

Кожна із цифр лівої і правої групи кодується за допомогою чотирьох штрихів – двох світлих і двох темних. Загальна ширина штрихів для однієї цифри завжди становить сім одиниць. Максимальна довжина темної та світлої ділянки не може перевищувати чотирьох одиниць. Загальна ширина коду завжди дорівнює 95 одиницям. В будь-якому коді 29 світлих і 30 темних штрихів. Як правило, штрих – код складається із префікса, коду виробника та коду товару.

Префікс – перша цифра коду, яка дозволяє розділити його за видами продукції, що виготовляється. Найчастіше використовуються цифри 0, 1, 6, 7, 8. Цифру 2 – зарезервовано для внутрішнього використання торговими підприємствами, для вагових товарів. Цифра 3 – використовується для позначення медикаментів та іншої продукції фармацевтики. Цифра 4 є зарезервованою для внутрішнього використання торговими підприємствами для карт споживачів, а 5 або 9 використовують для купонів у торговельних мережах.

Код підприємства – це та частина коду, яка присвоюється регулюючою організацією підприємствам, що бажать кодувати свій товар. Він розташовується в лівій частині коду **UPC**. Код товару включає 5 перших цифр правої частини коду. Кожен вид товару підприємство повинно кодувати своїм унікальним кодом. Ширина штрих-коду повинна бути стандартною і визначається модулями, ширина кожного з яких не повинна перевищувати 0,33 мм.

Руда Т.В.

ЮВЕЛІРНІ ВИРОБИ – предмети декоративно-прикладного мистецтва: прикраси, коштовні предмети побуту, зброї та інші вироби з дорогоцінних металів, часто з дорогоцінними чи напівдорогоцінними каменями, перлами, перламутром, бурштином, кісткою, склом, емаллю. Найперші **Ю.в.** виготовлялися з таких природних матеріалів, як кістка, ікла тварин, мушлі, дерево, камінь. З часом у виробництві прикрас почали використовувати метали, зокрема – дорогоцінний. З плином часу, дорогі й екзотичні **Ю.в.** почали використовувалися як індикатори соціального статусу.

За призначенням **Ю.в.** поділяють на вироби для прикраси, предмети туалету, предмети сервіровки столу, предмети прикраси інтер'єру, приладдя для

ЮРИДИЧНА ПОМИЛКА ПРИ УХИЛЕННІ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ – неправильне сприйняття особою платника податків змісту податкового обов'язку через неправильну оцінку його правової природи чи юридичних властивостей сформовану у свідомості цієї особи під впливом «зовнішніх» або «суб'єктивних» причини, внаслідок чого вона не усвідомлювала протиправність вчиненого нею діяння. **Ю.п.у.с.п.** – це випадок, коли особа незаконно діє, тому що, застосовуючи нормативно-правовий акт, неправильно тлумачить ту чи іншу його норму («правозастосовна необережність»). Під «зовнішніми» причинами, які можуть обумовлювати помилку в діях особи необхідно розуміти випадки неоднозначного (множинного) трактування прав та обов'язків підприємств і громадян, застосування податкових консультацій, винесення попереднього рішення органом дохо-

куріння, сувеніри. У залежності від застосовуваного матеріалу розрізняють **Ю.в.** з дорогоцінних і недорогоцінних сплавів, каменю, кістки та інших матеріалів. За характером виробництва **Ю.в.** ділять на серійні і одиничні. Асортимент **Ю.в.** можна класифікувати також за видами, конструкцією, способом обробки, комплектністю та ін.

Умовою пропуску через митний кордон **Ю.в.** при їх імпорті є подання прикордонній митниці копії платіжного доручення, авізованого органом доходів і зборів за місцем державної реєстрації підприємства, на суму всіх обов'язкових платежів, які відповідно до чинного законодавства повинні бути сплачені до державного бюджету при ввезенні **Ю.в.**, та попередньої митної декларації. Прикордонна митниця звіряє кількість товару у фізичних одиницях, який фактично переміщується через кордон з кількістю, яка була заявлена у попередній митній декларації, перевіряє товарно-транспортні накладні, складає провізну відомість та направляє товар на митницю призначення для повного митного оформлення.

Вивозу підлягають **Ю.в.**, які були раніше ввезені громадянами на митну територію країни під зобов'язання про їх зворотне вивезення або з метою транзиту через митну територію України та які вивозяться з митної території України за наявності ввізної митної декларації.

Долобанько В.В.

дів і зборів, при наявності помилки, яка суттєво впливає на виконання податкових обов'язків та відсутність деталізованих механізмів виконання податкових зобов'язань по обов'язковим внескам державі у діючому законодавстві. До «суб'єктивних» причин, які можуть обумовлювати помилку в діях особи відноситься відсутність належного рівня професійної підготовки та достатнього рівня практики застосування податкового законодавства у особи в наслідок чого вона не відповідає займаній посаді (якщо мова йде про відповідальних працівників юридичних осіб), та рівень правової оцінки своїх дій з боку суб'єкта та можливість доступу до юридично значимої інформації (у випадку якщо суб'єкт виконання податкового обов'язку виступає як непрофесійній з позицій правозастосування).

Огороднік К.М.

ЯГОДИНЬСКА МИТНИЦЯ – територіальний орган Міністерства доходів і зборів України. Заснована в 1944 р. наказом Головного Митного управління НКВД – СРСР від 22.10.1944 р. № 120/к. В 1954 р. **Я.м.** реорганізована в митний пост «Ягодин» з підпорядкуванням Брестській митниці; наказом Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР від 30.06.1958 р. митний пост «Ягодин» реорганізовано в **Я.м.**; наказом ГУГТК СРСР від 18.02.1991 р. № 53 **Я.м.** перейменована у Волинську митницю; наказом ДМСУ від 20.12.1996 р. № 564 ліквідовано Волинську митницю ДМСУ, яка ввійшла до складу єдиної Волинської митниці ДМСУ; наказом ДМСУ від 19.03.1999 р. № 163 створено **Я.м.** ДМСУ; згідно наказу Держмитслужби України від 13.07.2010 р. № 751 до **Я.м.** приєднано Волинську митницю.

Згідно постанови КМУ «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів» від 20 березня 2013 р. № 229 **Я.м.** була реорганізована у **Я.м.** Міндоходів. Зоною діяльності митниці визначено територію Волинської області. У 2012 р. протяжність українсько-польського кордону у зоні діяльності **Я.м.** складала 230 км, українсько-білоруського – 242 км.

У квітні 2013 р. у до складу **Я.м.** входило 11 митних постів: митний пост «Ягодин» (кордон з Польщею), «Устилуг» (кордон з Польщею), «Ізов» (кордон з Польщею), «Доманово» (кордон з Білорусією), «Дольськ» (кордон з Білорусією), «Піща» (кордон з Білорусією), «Заболоття» (кордон з Білорусією); «Луцьк», «Ковель», «Володимир-Волинський», «Нововолинський».

Пункти пропуску, які функціонували у зоні діяльності **Я.м.** у квітні 2013 р.:

– на українсько-польській ділянці кордону – міжнародні автомобільні пункти пропуску «Ягодин – Дорохуск» і «Устилуг – Зосін», міжнародні залізничні пункти пропуску «Ягодин – Дорохуск» (станція «Ягодин»), «Володимир-Волинський –

Грубешув» (пункт контролю на станції «Ізов»), «Володимир-Волинський – Грубешув» (пункт контролю на станції «Лудин»);

– на українсько-білоруській ділянці державного кордону – автомобільні пункти пропуску міжнародного значення «Пулемець – Томашівка», «Доманове – Мокрани», «Дольськ – Мохро» і міждержавного значення «Піща – Олтуш», міжнародний залізничний пункт пропуску «Заболоття – Хотислав» (станція «Заболоття»), «Заболоття-Хотислав» (пункт контролю на станції «Ковель»).

Керівники **Я.м.**:

- Остапков А. (1944-1947 рр.)
- Катран В. К. (1947 – 1947 рр.);
- Скоробагатов П. С. (1947 – 1949 рр.);
- Скудін М. С. (1950-1954 рр.);
- Гринкевич Я. Л. (1954-1956 рр.);
- Спиридонов В. В. (1958 – 1962 рр.);
- Частніков І. І. (1962 – 1964 рр.);
- Абрамов А. О. (1964 – 1966 рр.);
- Юсупов А. Ю. (1966 – 1970 рр.);
- Качеев М.А. (1970 – 1972 рр.);
- Кузін А. А. (1972 – 1989 рр.);
- Галяткін В. І. (1989 – 1993 рр.);
- Євтушок П. М. (1993 – 1995 рр.);

Митний пост «Ягодин»

Адміністративна будівля Ягодинської митниці

Митний пост «Устилуг»

- Базярук А. В. (1995-1996 pp.);
- Чернишов О. В. (1996 – 1999 pp.);
- Войтюк С. Є. (1999 – 2002 pp.);
- Покрова Ю. Л. (2003 – 2005 pp.);

- Кучман В. М. (2005 – 2010 pp.);
- Федик Г. П. (2010 – 2011 pp.)
- Микитюк Р. В. (з 2011 р.).

Котович Н.В., Туржанський В.А.

ЯДЕРНА ЗБРОЯ – ядерні заряди, ядерні боеприпаси, а також оснащені ними носії ядерних боеприпасів, комплекси ядерної зброї і носії ядерної зброї.

Я.з. побудована на використанні енергії, що виділяється під час ланцюгової реакції поділу важких ядер деяких ізотопів урану і плутонію або термоядерних реакцій синтезу легких ядер – ізотопів водню – дейтерію і тритію. Ця зброя поєднує в собі декілька вражаючих факторів: ударну хвилю, світловипромінювання, проникаючу радіацію, електромагнітний імпульс, радіоактивне забруднення. Відомі три основних види **Я.з.**: атомна зброя; термоядерна зброя; нейтронна зброя.

Атомна зброя заснована на принципі використання енергії поділу ядер урану-235 або плутонію-239, ядра яких легко розщеплюються на дві частки від ударів повільних нейтронів. Термоядерні боеприпаси містять в собі всі частини ядерної бомби і, крім того, термоядерний заряд і природний уран-238 (у корпусі бомби). Вибух термоядерної бомби відбувається в три стадії (триступенева бомба) на основі реакцій поділ – синтез – поділ. Нейтронні боеприпаси являють собою малогаба-

ритний термоядерний заряд у якого основна доля енергії виділяється за рахунок реакції синтезу ядер дейтерію і тритію, а кількість енергії, отриманої внаслідок поділу важких ядер у детонаторі мінімальна, але достатня для початку реакції синтезу. Нейтронна складова проникаючої радіації такого малого по потужності ядерного вибуху буде основною вражаючою силою для особового складу військ.

На сьогодні **Я.з.** володіють країни Ради Безпеки ООН: США (з 1945 р.), Росія (з 1952 р., як правонаступниця Радянського Союзу), Великобританія (з 1952 р.), Франція (з 1960 р.), Китай (з 1964 р.), Індія (з 1974 р.), Пакистан (з 1998 р.), КНДР (з 2006 р.). З метою запобігання розповсюдження **Я.з.** було створено спеціальний договір (Договір про нерозповсюдження ядерної зброї 1968 р). Цей договір набув чинності 5 березня 1970 р. СРСР підписав його у 1968 р. разом з США і Великобританією, а також 40 іншими країнами. Наразі учасниками договору є майже всі незалежні держави світу. Не є учасниками договору Ізраїль, Індія, Пакистан та Північна Корея.

Попель С.А.

ЯМ – у Подніпров'ї та Московщині податок, воєнна повинність, встановлена татаро–монгольськими завойовниками у другій половині XIII–XIV ст. у вигляді вилучення у населення коней, волів (або відповідних сум грошей чи вагового срібла) на військові потреби ординців. Пізніше назву «ям» перейняли поштові станції у містах і на головних торгових маршрутах, де з метою швидкого переміщення людей, товарів і

пошти міняли заздалегідь підготовлених коней. У XVII –XVIII ст. в Росії та Лівобережній Україні діяла, так звана, ямська повинність – обов'язок населення щодо утримання визначеної кількості коней, возів (бричок), фурманів і проводирів для перевезення за певними маршрутами державних чиновників (старшин) та іноземців. Відмінена у XVIII ст.

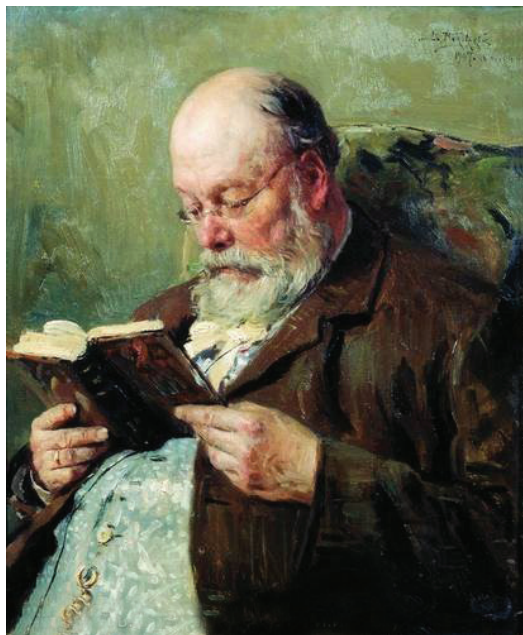
Гальський К.Є.

ЯНЖУЛ ІВАН ІВАНОВИЧ (1845 – 1914 pp.) – російський ліберальний вчений-економіст українського походження, професор Московського університету, ординарний академік Петербурзької академії наук, член Російського технічного товариства, суспільний діяч, прихильник державного соціалізму. Представник історичної школи політичної економії. Фахівець з податкової та митної політики, фабричного та трудового законодавства Російської імперії кінця XIX – початку XX ст.

Народився 1845 р. (за іншими даними – 1846 р.) в селі Янжулівка Васильківського повіту Київської губернії у сім'ї Івана Гавриловича Янжула відставного штабс-капітана, дворянина Чернігівської губернії та Марії Яківни Колмакової. Як син пораненого в боях офіцера, у 1857 р. був зарахований на навчання за казенний кошт до благородного пансіону при гімназії міста Рязані. У 1864 р. вступив на навчання до юридичного факультету

Московського університету де закінчив курс фінансового права. Вже під час навчання в університеті виявив хист до наукової діяльності – його студентські наукові роботи історико-економічна «Исторический очерк русской торговли в Средней Азии» (1869 р.) та статистично-правова «О незаконнорожденных» (1870 р.) були відзначені професором фінансового права Ф.Мільгаузенем, який запропонував **Я.** залишитися для викладацької діяльності в університеті.

З метою написання магістерської дисертації стажувався в університетах Лейпцига, Гейдельберга та Цюріха, а також працював у бібліотеці Британського музею. У 1874 р. видав наукову працю «Опыт исследования английских косвенных налогов: Акциз», яку захистив як магістерську дисертацію. Автор прийшов до висновку (незалежно від К.Маркса) що в основі фінансової системи лежить класова боротьба. На прикладі Англії він доводить,

*«Портрет академіка І.І. Янжула»,
худ. В. Маковський, 1907 рік*

що непряме оподаткування, яке було вигідним для землевласників, що складала основу правлячої еліти у XVII і XVIII ст., із розвитком промислового виробництва поступово замінюється подохідним оподаткуванням.

В 1876 р. захистив докторську дисертацію «Английская свободная торговля: Исторический очерк развития идей свободной конкуренции и начал государственного вмешательства» в якій першим із європейських економістів прийшов до висновку, що вибір тієї чи іншої системи державної торгівлі залежить від економічних та політичних інтересів країни. Восени 1876 р. обраний професором Московського університету, де читав до 1898 р. курси фінансового та поліцейського права. У 1893 р. обраний членом-кореспондентом, а в 1895 р. – ординарним академіком Історико-філологічного відділення Академії наук. Із 1898 р. переїхав на проживання в м. Санкт-Петербург де працював в Академії наук.

Наукова слава прийшла до Я. у 1884 р., коли він, займаючи посаду Московського фабричного інспектора (фахівця з контролю за дотриманням фабричного законодавства), опублікував працю «Фабричный быт Московской губернии. Отчёт за 1882—1883 год фабричного инспектора над занятиями малолетних рабочих Московской округа И. И. Янжула» в якій детально охарактеризував умови праці на тодішніх фабриках і заводах. За вказане дослідження Я. було нагороджено золотою медаллю Російського географічного товариства. Ще за одну його працю – «Основные начала фи-

нансовой науки. Учение о государственных доходах» (1890 р.) Академією наук було присуджено премію міністра фінансів С. Грейга (1000 рублів, які Я. пожертвував у Літературний фонд). Аналізуючи в зазначеній праці історію розвитку митної політики в Російській імперії, Я. прийшов до висновку про шкідливість застосування всеохоплюючих протекціоністських заходів для економіки держави. Чим більше видів діяльності охоплюється протекціоністською політикою – тим більше страждають інтереси одних людей заради інтересів інших. Землеробство приноситься у жертву промисловості, робітники – інтересам підприємців, торгівля – виробництву, споживачі – виробникам. Росія, на думку Я., повинна лібералізувати митне законодавство, завдяки чому збільшиться надходження мита до бюджету, зменшаться обсяги контрабанди, завдяки притоку іноземних товарів знизиться ціна на найважливіші товари суспільного споживання, а промисловці, позбавившись «теплих» умов роботи, активізували б свою діяльність на конкурентних засадах. Проте такі зміни повинні носити поступовий, еволюційний характер та мати на меті спільне загальне благо суспільства.

Серед найбільш помітних наукових праць Я. також варто виокремити:

- «Финансовое право. По лекциям ординарного профессора И. И. Янжула» (1881 р.);
- «Очерки и исследования. Сборник статей по вопросам народного хозяйства, политики и законодательства» в двох томах (1884 р.);
- «Отчёт за 1885 год фабричного инспектора Московского округа проф. И. И. Янжула» (1886 р.);
- «Отчёты членов Комиссии по исследованию фабрично-заводской промышленности в Царстве Польском. Ч.1. Отчёт проф. И.И. Янжула» (1888 р.);
- «В поисках лучшего будущего. Социальные этюды» (1893 р.);
- «Промысловые синдикаты или предпринимательские союзы для регулирования производства преимущественно в Соединённых Штатах Северной Америки» (1895 р.);
- «Между делом. Очерки по вопросам народного образования, экономической политики и общественной жизни» (1904 р.);
- «Из воспоминаний и переписки фабричного инспектора первого призыва. Материалы для истории русского рабочего вопроса и фабричного законодательства» (1907 р.).

Ще однією ділянкою роботи Я. стало редагування статей з політичної економії та фінансів в енциклопедії Брокгауза і Єфрона.

Узагальнюючи науковий доробок Я. варто зазначити, що вчений розкрив переваги вільного підприємництва для розвитку Росії за умов жорсткого дотримання фінансового законодавства та податкової дисципліни, обґрунтував дотримання держа-

вою протекціоністської політики у сфері зовнішньої торгівлі та підвищення заробітної плати найманих працівників і підтримку високого рівня зайнятості.

У 1904 р. **Я.** було обрано віце-президентом Société de Sociologie в Парижі та одним із співредакторів видання «Revue Economique». Вхпив до складу зарубіжних наукових товариств – American Economic Association (м. Балтімор, США), American Academy of Social Science (м. Філадельфія),

American Statistical Society (м. Бостон, США); British Economic Association (Великобританія), Gesellschaft für Vergleichende Rechtswissenschaft (Німеччина).

Весною 1914 р. **Я.** із дружиною відправився на лікування в Німеччину та не встиг повернутися до початку I Світової війни, після початку якої вчений помер 18 (31) жовтня 1914 р. у м. Вісбадені, де й був похований.

Фрадинський О.А.

ЯПОНСЬКА ЄНА (яп. 円, えん, ен) – національна грошова одиниця Японії, одна з основних резервних валют світу поруч з долларом США та євро. Міжнародний код: JPY. Латинський символ – ¥, в Японії на цінниках використовується ієрогліф 円.

Японська єна. Купюра номіналом в 1000 JPY, аверс (лицьова сторона).

Одна **Є.** складається з 100 сенів, а 1 сен з 10 рінів (розмінні монети вилучені з грошового обігу в 1953 р.; станом на 2012 р. у використанні перебувають виключно обігові монети номіналом 1, 5, 10, 50, 100 та 500 **Є.**).

Грошова одиниця, яка записується ієрогліфом «円» походить з Китаю і по-китайськи називається «юанем». У китайській імперії Цін однією з валют було срібло, яке перебувало в обігу у формі зливків. Проте у XVIII ст. до китайців стали завозити іспанські та мексиканські срібні монети, які отримали назву «срібних» або «західних юанів». Згодом у Гонконзі британці налагодили випуск місцевих срібних монет, «гонконгських долларів», які китайською називалися «гонконгськими юанями». Ця валюта стала потрапляти до Японії, де «юань» звучав вже на японський лад як «ен». З 1830 р. японці запустили виробництво власних срібних монет, аналогічних гонконгським за вмістом металів і вагою.

У 1871 р. японський уряд прийняв рішення використовувати **Є.** як основну національну грошову одиницю замість середньовічної монети рьо. Було введено золотий стандарт, за яким 1 **Є.** мала містити 1500 мг чистого золота. Японія випустила перші золоті монети західного зразка номіналом 1, 2, 5,

10, 20 і 50 **Є.**. Вміст золота у цих монетах визначив Іто Хіробумі, який перебував з візитом у США і запозичив дані з проекту Палати Представників США про вміст благородних металів у 1 доларі США. Золота **Є.** відповідала 2 старим квадратним монетами нібункін, які виготовлялися зі сплаву золота (22,3%) і срібла, або 1 середньовічному золотому рьо, тому її впровадження не викликало руйнації існуючої системи цін і відбулося без ускладнень. З 1869 р. в обороті перебувало 71 золотих і 71 срібних видів **Є.**, а з 1918 р. їх замінили паперові гроші. **Є.** отримала свою назву відповідно до зовнішнього вигляду монет, які мали круглу форму («ен» перекладається з японської як «круглий»). До того як грошова одиниця Японії стала називатися **Є.**, монети чеканилися овальної, прямокутної та інших форм. В даний час на території країни діють купюри Банку Японії номіналом 1000, 5000 і 10000 **Є.**. На купюрі номіналом 1000 **Є.** серії 1984 р. розміщений портрет відомого японського письменника Нацуме Сосеки, на банкноті в 5000 **Є.** – портрет Нітобе Іназдо, просвітителя епох Мейдзі і Тайсе, а на купюрі в 10 000 **Є.** – письменника і просвітителя епохи Мейдзі Фукудзава Юкити.

На нікелевій монеті номіналом 500 **Є.** випуску 1982 р. зображено квітку Павлонія, на монеті в 100 **Є.** випуску 1962 р. – квітка сакури, на монеті в 50 **Є.** випуску 1967 р. – квітка хризантеми, на бронзових монетах в 10 **Є.** випуску 1959 р. – зал Фенікс монастиря Бедоін, на 5 **Є.** випуску 1959 р. – рисовий колос, а на алюмінієвій монеті в 1 **Є.** випуску 1955 р. – символічне зображення саджанця. Також здійснювалося карбування кількох пам'ятних монет номіналами в 1000 і 100 **Є.**, присвячених дню відкриття Олімпійських ігор, міжнародних виставок Експо і т.д. Вперше в історії країни в 2000 р. була випущена банкнота номіналом 2000 **Є.**. На її лицьовій стороні зображені ворота Шурей в Окінаві, на зворотному – бюст автора твору «Генжі» Мурасакі Шікубу, а також сцена з самої книги. **Є.** захисний водянний знак у вигляді воріт Шурей. Основні кольори – чорний, коричневий, помаранчевий і зелений.

Неліпович О.В.

М

- 8 МАГАЗИН БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ
- 9 МАГДЕБУРЗЬКЕ ПРАВО
- 9 МАКАРЕНКО АНАТОЛІЙ ВІКТОРОВИЧ
- 10 МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА (англ. Republic of the Maldives) – див. ОФШОРНА ЗОНА МАЛЬДІВСЬКА РЕСПУБЛІКА
- 10 МАНІФЕСТ
- 11 МАРКА АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ
- 11 МАРКЕТИНГ У МИТНІЙ СПРАВІ
- 12 МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ (англ. Republic of the Marshall Islands) – див. ОФШОРНА ЗОНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
- 12 МЕДИМН
- 12 МЕНДЕЛЕЄВ ДМИТРО ІВАНОВИЧ (1834-1907 РР.)
- 14 МЕРКАНТИЛІЗМ
- 15 МЕРКОСУР
- 16 МЕРТВИЙ ФРАХТ
- 17 МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ
- 17 МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- 18 МЕТОДИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ
- 18 МЕТОДИКА ДРЕСИРУВАННЯ СОБАК
- 18 МИКОЛАЇВСЬКА МИТНИЦЯ
- 19 МИСТЕЦТВОЗНАВЕЦЬ
- 19 МИТНА АВТОНОМІЯ
- 20 МИТНА АГЕНЦІЯ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ
- 20 МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ СЛОВАЧЧИНА
- 21 МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ ХОРВАТІЇ
- 21 МИТНА БЕЗПЕКА
- 22 МИТНА БЛОКАДА
- 22 МИТНА БРОКЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
- 23 МИТНА ВАРТА
- 23 МИТНА ВАРТІСТЬ
- 24 МИТНА ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (1893-1894 РОКИ)
- 25 МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ
- 27 МИТНА ЕКСПЕРТИЗА
- 27 МИТНА ІДЕОЛОГІЯ
- 28 МИТНА КОНВЕНЦІЯ
- 29 МИТНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ ПРИВАТНИХ ДОРОЖНИХ ПЕРЕВІЗНИХ ЗАСОБІВ 1954 РОКУ
- 29 МИТНА ЛОГІСТИКА
- 30 МИТНА ЛОГІСТИКА СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- 31 МИТНА ПОЛІТИКА
- 33 МИТНА ПОЛІТИКА ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО
- 34 МИТНА ПОЛІТИКА КИЇВСЬКОЇ РУСІ
- 35 МИТНА ПРАКТИКА ЗОЛОТОЇ ОРДИ В ДАВНЬОРУСЬКИХ ЗЕМЛЯХ
- 35 МИТНА СИСТЕМА
- 36 МИТНА СИСТЕМА АВСТРІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
- 37 МИТНА СЛУЖБА ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ
- 38 МИТНА СЛУЖБА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ
- 39 МИТНА СЛУЖБА КОРОЛІВСТВА БЕЛЬГІЯ
- 39 МИТНА СЛУЖБА НІГЕРІЇ
- 40 МИТНА СЛУЖБА НІМЕЧЧИНИ
- 40 МИТНА СЛУЖБА ПАНАМИ
- 41 МИТНА СЛУЖБА ПОЛЬЩІ
- 41 МИТНА СЛУЖБА ПРИ УРЯДІ РЕСПУБЛІКИ ТАДЖИКИСТАН
- 43 МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ВІРМЕНІЯ
- 44 МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ ЛИТВА
- 45 МИТНА СЛУЖБА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
- 47 МИТНА СЛУЖБА СІНГАПУРУ
- 47 МИТНА СЛУЖБА ФРАНЦІЇ
- 48 МИТНА СПРАВА
- 48 «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ» СЕРІЯ ВИДАНЬ – див. СЕРІЯ ВИДАНЬ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ»
- 48 МИТНА СТАТИСТИКА
- 49 МИТНА СТАТИСТИКА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ
- 49 МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ГОНКОНГУ
- 50 МИТНА ТА АКЦИЗНА СЛУЖБА ЇЇ ВЕЛИЧНОСТІ (МИТНА СЛУЖБА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ)
- 51 МИТНА ТА ПРИКОРДОННА ОХОРОНА США
- 51 МИТНА ТАРИФНА ПРЕФЕРЕНЦІЯ
- 52 МИТНА ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ
- 52 МИТНА ШКОДА
- 52 МИТНЕ БЮРО РЕСПУБЛІКИ СЕРБІЯ
- 53 МИТНЕ БЮРО ФІЛІППІН
- 53 МИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
- 54 МИТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО
- 54 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ
- 55 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ
- 55 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ПРИПАСІВ
- 56 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАТРАНСПОРТІ
- 56 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ

- 56 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ
- 56 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ І РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ
- 56 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧІ
- 56 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ
- 57 МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ – див. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ
- 57 МИТНЕ ОЧИЩЕННЯ
- 57 МИТНЕ ПРАВО
- 57 МИТНЕ УПРАВЛІННЯ ШВЕЦІЇ
- 58 МИТНИЙ АТАШЕ
- 58 МИТНИЙ АУДИТ
- 58 МИТНИЙ АУДИТОРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ
- 59 МИТНИЙ АУКЦІОН
- 60 МИТНИЙ БАР'ЄР
- 60 МИТНИЙ БОРГ
- 60 МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МАЛЬТИ
- 61 МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ РЕСПУБЛІКИ КІПР
- 61 МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ СЛУЖБИ ДОХОДІВ ГРУЗІЇ
- 62 МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЯМАЙКИ
- 63 МИТНИЙ ДИРЕКТОРАТ МІНІСТЕРСТВА ОПОДАТКУВАННЯ ДАНІЇ
- 63 МИТНИЙ ІНДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ
- 64 МИТНИЙ КОДЕКС ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
- 65 МИТНИЙ КОДЕКС МИТНОГО СОЮЗУ РОСІЇ, БІЛОРУСІЇ І КАЗАХСТАНУ
- 66 МИТНИЙ КОДЕКС СРСР
- 67 МИТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
- 68 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ
- 70 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯХ
- 70 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ У МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕННЯХ
- 71 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВІАТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАТРАНСПОРТІ
- 71 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ
- 71 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ
- 71 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ МОРСЬКИМ ТА РІЧКОВИМ ТРАНСПОРТОМ – див. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ
- 71 МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТОВАРІВ, ЩО ПЕРЕМІЩУЮТЬСЯ ТРУБОПРОВІДНИМ ТРАНСПОРТОМ ТА ЛІНІЯМИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧІ
- 71 МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
- 72 МИТНИЙ ОГЛЯД
- 73 МИТНИЙ ОКРУГ
- 73 МИТНИЙ ПОСТ
- 73 МИТНИЙ ПОСТАУДИТ
- 74 МИТНИЙ РЕЄСТР ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
- 75 МИТНИЙ РЕЖИМ
- 76 МИТНИЙ РЕЖИМ БЕЗМИТНОЇ ТОРГІВЛІ
- 76 МИТНИЙ РЕЖИМ ВІДМОВИ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ
- 76 МИТНИЙ РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ МИТНОЇ ЗОНИ
- 77 МИТНИЙ РЕЖИМ ЕКСПОРТУ
- 78 МИТНИЙ РЕЖИМ ЗНИЩЕННЯ АБО РУЙНУВАННЯ
- 79 МИТНИЙ РЕЖИМ ІМПОРТУ
- 79 МИТНИЙ РЕЖИМ МИТНИЙ СКЛАД
- 81 МИТНИЙ РЕЖИМ ПЕРЕРОБКА ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ
- 82 МИТНИЙ РЕЖИМ ПЕРЕРОБКА НА МИТНИЙ ТЕРИТОРІЇ
- 83 МИТНИЙ РЕЖИМ РЕЕКСПОРТУ
- 84 МИТНИЙ РЕЖИМ РЕІМПОРТУ
- 85 МИТНИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ
- 86 МИТНИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВОГО ВИВЕЗЕННЯ
- 87 МИТНИЙ РЕЖИМ ТРАНЗИТУ
- 89 МИТНИЙ СКЛАД
- 90 МИТНИЙ СОЮЗ
- 91 МИТНИЙ СТАТУС ТОВАРІВ

- 91 МИТНИЙ СТАТУТ ПО АЗІЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ ВІД 30 ТРАВНЯ 1817 РОКУ
- 92 МИТНИЙ СТАТУТ РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ
- 92 МИТНИЙ СТАТУТ СРСР 1924 РОКУ
- 93 МИТНИЙ ТАРИФ
- 94 МИТНИЙ ТАРИФ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (1654 Р.)
- 94 МИТНИЙ ТАРИФ ГЕТЬМАНА ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО
- 95 МИТНИЙ ТАРИФ УКРАЇНИ
- 95 МИТНИЦЯ
- 96 МИТНИЦЯ ВІДПРАВЛЕННЯ
- 96 МИТНИЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ
- 96 МИТНІ ВІДНОСИНИ
- 97 МИТНІ ЗБОРИ
- 98 МИТНІ ІНТЕРЕСИ
- 99 МИТНІ ОРГАНИ
- 99 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1917–1922 РР.
- 101 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1923–1929 РР.
- 102 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1929–1953 РР.
- 103 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1953-1985 РР.
- 103 МИТНІ ОРГАНИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В 1985-1991 РР.
- 104 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 1991-1993 РР.
- 104 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 1994-1996 РР.
- 105 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 1996-2005 РР.
- 105 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 2006-2008 РР.
- 105 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ В 2009-2012 РР.
- 106 МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ З 2013 Р.
- 106 МИТНІ ПІЛЬГИ
- 107 МИТНІ ПЛАТЕЖІ
- 108 МИТНІ ПРАВИЛА
- 108 МИТНІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ
- 108 МИТНІ ПРОЦЕДУРИ
- 109 МИТНІ РЕЖИМИ ЄС
- 109 МИТНІ СПИСКИ
- 109 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ
- 110 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВІАТРАНСПОРТІ
- 110 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ
- 111 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ
- 112 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ НА МОРСЬКОМУ ТА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ
- 112 МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ ОРГАНУ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ
- 113 МИТНО-ПРАВОВА НОРМА
- 114 МИТНО-ТАРИФНА РАДА УКРАЇНИ
- 114 МИТНО-ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
- 114 МИТО
- 115 МИТО АВТОНОМНЕ
- 115 МИТО АДВАЛОРНЕ
- 116 МИТО АНТИДЕМПІНГОВЕ
- 117 МИТО ВОДЯНЕ
- 117 МИТО ГОЛОВНЕ
- 117 МИТО ЕКСПОРТНЕ
- 118 МИТО ІМПОРТНЕ
- 118 МИТО КОМБІНОВАНЕ
- 119 МИТО КОМПЕНСАЦІЙНЕ
- 120 МИТО КОНВЕНЦІЙНЕ (ДОГОВІРНЕ)
- 120 МИТО ПОДУЖНЕ (ПОДУЖЧИНА)
- 120 МИТО ПОСАЖЕНЕ
- 120 МИТО ПРОСТЕ
- 121 МИТО РУБЛЕВЕ
- 121 МИТО СПЕЦИФІЧНЕ
- 122 МИТО СПЕЦІАЛЬНЕ
- 122 МИТО СУХЕ
- 122 МИТО ТОРГОВЕ
- 122 МИТО ТРАНЗИТНЕ
- 123 МИТО У ВЕЛИКОМУ КНЯЗІВСТВІ ЛИТОВСЬКОМУ
- 123 МИТО У КИЇВСЬКІЙ РУСІ
- 123 МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РОЗВИТКУ
- 125 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ
- 125 МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО БЕЗПЕЧНІ КОНТЕЙНЕРИ
- 125 МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ВЗАЄМНУ АДМІНІСТРАТИВНУ ДОПОМОГУ У ВІДВЕРНЕННІ, РОЗСЛІДУВАННІ ТА ПРИПИНЕННІ ПОРУШЕНЬ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА
- 126 МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ГАРМОНІЗОВАНУ СИСТЕМУ ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ
- 127 МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ВИКОНАВЦІВ, ВИРОБНИКІВ ФОНОГРАМ І ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ
- 127 МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ І ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР (КІОТСЬКА КОНВЕНЦІЯ) ВІД 19 ТРАВНЯ 1973 РОКУ
- 128 МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УЗГОДЖЕННЯ УМОВ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ ВАНТАЖІВ НА КОРДОНАХ ВІД 21 ЖОВТНЯ 1982 РОКУ
- 129 МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО УНІФІКАЦІЮ ДЕЯКИХ ПРАВИЛ ПРО КОНОСАМЕНТ ВІД 25 СЕРПНЯ 1924 РОКУ
- 129 МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА
- 130 МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
- 131 МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ
- 131 МІЖНАРОДНИЙ ВЕТЕРИНАРНИЙ СЕРТИФІКАТ

- 132 МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ МИТНИЦІ
- 132 МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР
- 132 МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР З ПИТАНЬ МИТНОЇ СПРАВИ
- 133 МІЖНАРОДНИЙ ІМПОРТНИЙ СЕРТИФІКАТ
- 133 МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ
- 134 МІЖНАРОДНИЙ СОЮЗ ПУБЛІКАЦІЇ МИТНИХ ТАРИФІВ
- 135 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР
- 136 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – АЗІЯ»
- 136 МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ЄВРОПА – КАВКАЗ – АЗІЯ»
- 137 МІЖНАРОДНІ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕННЯ
- 138 МІЖНАРОДНІ ІНДЕКСИ ТА РЕЙТИНГИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОЇ СПРАВИ
- 138 МІЖНАРОДНІ МИТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ
- 138 МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ
- 139 МІЖНАРОДНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
- 139 МІЖНАРОДНІ ПОШТОВІ ВІДПРАВЛЕННЯ
- 140 МІНІСТЕРСТВО ДОХОДІВ І ЗБОРІВ УКРАЇНИ
- 141 МІНІСТЕРСТВО ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ КОРОЛІВСТВА ДАНІЯ
- 142 МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПРИКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ МОЛДОВИ ТА УКРАЇНИ
- 142 МІСІЯ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- 143 МІСІЯ МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ
- 143 МІСЦЕ ДЕКЛАРУВАННЯ
- 143 МІСЦЕ МІЖНАРОДНОГО ПОШТОВОГО ОБМІНУ
- 143 МІТАТА
- 144 МОВА ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДО МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОФОРМЛЕННЯ
- 144 МОЛОДІЖНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «СПІЛКА МОЛОДИХ МИТНИКІВ»
- 144 МОНАКО (англ. Principality of Monaco) – див. ОФШОРНА ЗОНА МОНАКО
- 144 МОНЕТА
- 145 МОНТСЕРРАТ (англ. Montserrat) – див. ОФШОРНА ЗОНА МОНТСЕРРАТ
- 145 МОРАЛЬНА ШКОДА
- 145 МОРСЬКА МИТНА ВАРТА
- 146 МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ МОРСЬКИЙ
- 146 МОТОРНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ
- 146 МУЛЬТИМОДАЛЬНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
- 148 НАБІР ТЕСТІВ ДЛЯ ПОПЕРЕДНЬОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН І ПСИХОТРОПНИХ СУБСТАНЦІЙ В ПОЛЬОВИХ УМОВАХ «ВЕРТЕКС» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ)
- 148 НАВИГАЦІЙНИЙ АКТ
- 148 НАВЧАННЯ ТВАРИН ПЕВНИХ ДІЙ
- 149 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ВETERAN МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ»
- 150 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ВІДМІННИЙ МИТНИК»
- 151 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА БОРТЬБУ З КОНТРАБАНДОЮ»
- 151 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ДОСЯГНЕННЯ В МИТНІЙ СПРАВІ»
- 153 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ЗАСЛУГИ»
- 153 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА ЗВИТЯГУ»
- 155 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА МИТНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ»
- 156 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ»
- 157 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СПРИЯННЯ МИТНИМ ОРГАНАМ УКРАЇНИ»
- 157 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СУМЛІННУ СЛУЖБУ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ»
- 159 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗОЛОТА ЗІРКА «ЗА ЗАСЛУГИ»
- 159 НАГРУДНИЙ ЗНАК «ПОЧЕСНИЙ МИТНИК УКРАЇНИ»
- 161 НАКАЗИ МОСКОВІЇ
- 162 НАРКОТИЧНІ ЗАСОБИ
- 162 НАУКОВА РАДА ДМСУ
- 163 НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПОДАТКОВО-МИТНІЙ СФЕРІ
- 164 НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ
- 164 НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ
- 166 НАУРУ (англ. Republic of Nauru) – див. ОФШОРНА ЗОНА НАУРУ
- 166 НАЦІОНАЛЬНА ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ УГОРЩИНИ
- 166 НАЦІОНАЛЬНИЙ МИТНИЙ ОРГАН РУМУНІЇ
- 167 НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ
- 167 НЕГЛАСНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯМ ТОВАРІВ
- 168 НЕТТО-БАЛАНС
- 168 НЕТТО-РЕЕСТРОВИЙ ТОННАЖ
- 168 НЕЯКІСНА ТА НЕБЕЗПЕЧНА ПРОДУКЦІЯ
- 168 НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ (англ. Netherlands Antilles) – див. ОФШОРНА ЗОНА НІДЕРЛАНДСЬКІ АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
- 168 НІМЕЦЬКА ВІВЧАРКА
- 169 НІУЕ (англ. Niue) – див. ОФШОРНА ЗОНА НІУЕ
- 169 НОВОТОРГОВИЙ СТАТУТ 1667 РОКУ

Н

- 148 НАБІР СПЕЦІАЛЬНОГО ОГЛЯДУ «ДІ-1» – див. ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ

170 НОГАТА
170 НОМЕНКЛАТУРА ПРОДУКЦІЇ

О

171 ОБЕСТКА
171 ОБІСТКА (ЯВКА)
171 ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
171 ОБ'ЇЖДЧИК
172 ОБЛАСТЬ РИЗИКУ
172 ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО СЛУЖБОВОЇ
ІНФОРМАЦІЇ
173 ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВВЕЗЕННЯ
ГРОМАДЯНАМИ ТОВАРИВ НА МИТНУ
ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ
173 ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ВИВЕЗЕННЯ
(ПЕРЕСИЛАННЯ) ГРОМАДЯНАМИ ЗА МЕЖИ
МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ОКРЕМИХ
ТОВАРИВ
174 ОБМЕЖЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ СЛУЖБОЮ В
МИТНИХ ОРГАНАХ, ОРГАНІЗАЦІЯХ
175 ОГЛЯД
176 ОГЛЯД ДІЛОВОГО КЛІМАТУ ТА
ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ
176 ОГЛЯД ТА ПЕРЕОГЛЯД РУЧНОЇ ПОКЛАЖІ,
БАГАЖУ
176 ОГЛЯД ТА ПЕРЕОГЛЯД ТОВАРИВ,
ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ
177 ОГЛЯД ТЕРИТОРІЙ ТА ПРИМІЩЕНЬ
МІСЦЬ, ДЕ ЗНАХОДЯТЬСЯ ТОВАРИ, ЩО
ПІДЛЯГАЮТЬ МИТНОМУ КОНТРОЛЮ
178 ОДИНИЦІ ВИМІРУ ТОВАРИВ
179 ОЗЕРОВ ІВАН ХРИСТОФОРОВИЧ
180 ОКРЕМИЙ КОРПУС ПРИКОРДОННОЇ ВАРТИ
181 ОКТАВА
182 ОКТРУА
182 ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
182 ОПЕРАТОР ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ
182 ОПЕРАЦІЯ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ
СИРОВИНОЮ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ
ВІДНОСИНАХ
183 ОПЕРАЦІЇ З ТОВАРАМИ, ЩО ЗБЕРІГАЮТЬСЯ
НА МИТНОМУ СКЛАДІ
184 ОПЕРАЦІЇ МДП
184 ОПІУМНІ ВІЙНИ
185 ОРГАНИ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ
185 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ
МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В
ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ
185 ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАЛІЗНИЦЬ
186 ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО
ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

187 ОРДЕН
188 ОРЕНДА МИТА
188 ОРІЄНТУВАННЯ
188 ОСОБИСТИЙ ОГЛЯД
189 ОСОБИСТІ РЕЧІ
190 ОСОБЛИВІ ВИДИ МИТА
190 ОСТРІВ ГЕРНСІ (англ. Isle of Guernsey) – див.
ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ГЕРНСІ
190 ОСТРІВ ДЖЕРСІ (англ. Isle of Jersey) – див.
ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ
190 ОСТРІВ МЕН (англ. Isle of Man) – див.
ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ МЕН
190 ОСТРІВ ОЛДЕРНІ (англ. Isle of Alderney) –
див. ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ
190 ОСТОРОВИ КУКА (англ. Cook Islands) – див.
ОФШОРНА ЗОНА ОСТРОВИ КУКА
191 ОСУДНІСТЬ
191 ОСУДНІСТЬ ОБМЕЖЕНА
191 ОТРУЙНІ (СИЛЬНОДІЮЧІ) РЕЧОВИНИ
192 ОФІЦІЙНЕ ВИДАННЯ ДМСУ
193 ОФІЦІЙНИЙ КУРС ВАЛЮТИ УКРАЇНИ ДО
ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ
193 ОФШОРНА ЗОНА
194 ОФШОРНА ЗОНА АНГІЛЬЯ
195 ОФШОРНА ЗОНА АНДОРРА
195 ОФШОРНА ЗОНА АНТИГУА І БАРБУДА
197 ОФШОРНА ЗОНА АРУБА
198 ОФШОРНА ЗОНА БАГАМСЬКІ ОСТРОВИ
198 ОФШОРНА ЗОНА БАРБАДОС
200 ОФШОРНА ЗОНА БАХРЕЙН
200 ОФШОРНА ЗОНА БЕЛІЗ
201 ОФШОРНА ЗОНА БЕРМУДСЬКІ ОСТРОВИ
203 ОФШОРНА ЗОНА БРИТАНСЬКІ ВІРГІНСЬКІ
ОСТРОВИ
204 ОФШОРНА ЗОНА ВАНУАТУ
204 ОФШОРНА ЗОНА ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ
(США)
205 ОФШОРНА ЗОНА ГІБРАЛТАР
206 ОФШОРНА ЗОНА ГРЕНАДА
207 ОФШОРНА ЗОНА КАЙМАНОВІ ОСТРОВИ
208 ОФШОРНА ЗОНА ЛІБЕРІЯ
209 ОФШОРНА ЗОНА МАЛЬДІВСЬКА
РЕСПУБЛІКА
210 ОФШОРНА ЗОНА МАРШАЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
210 ОФШОРНА ЗОНА МОНАКО
211 ОФШОРНА ЗОНА МОНТСЕРАТ
211 ОФШОРНА ЗОНА НАУРУ
212 ОФШОРНА ЗОНА НІДЕРЛАНДСЬКІ
АНТИЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
213 ОФШОРНА ЗОНА НІУЕ
214 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ГЕРНСІ
214 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ДЖЕРСІ
215 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ МЕН
216 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРІВ ОЛДЕРНІ
216 ОФШОРНА ЗОНА ОСТРОВИ КУКА

217 ОФШОРНА ЗОНА ПУЕРТО-РІКО
219 ОФШОРНА ЗОНА САМОА
220 ОФШОРНА ЗОНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
220 ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДИНИ
221 ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС
222 ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ЛЮСІЯ
223 ОФШОРНА ЗОНА СПІВДРУЖНІСТЬ
ДОМІНІКИ
223 ОФШОРНА ЗОНА ТЕРКС І КАЙКОС

П

225 ПАН-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ
КОРИДОР №3 «БЕРЛІН (ДРЕЗДЕН) -
ВРОЦЛАВ - ЛЬВІВ – КИЇВ»
226 ПАН-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР №5 «ТРИЄСТ
- ЛЮБЛЯНА - БУДАПЕШТ - БРАТИСЛАВА -
УЖГОРОД – ЛЬВІВ»
227 ПАН-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР №7
«ДУНАЙСЬКИЙ (ВОДНИЙ)»
228 ПАН-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОРИДОР №9
«ГЕЛЬСІНКІ - САНКТ-ПЕТЕРБУРГ - ВІТЕБСЬК
- КИЇВ (МОСКВА - ОДЕСА (КИШИНІВ) -
БУХАРЕСТ – АЛЕКСАНДРУПОЛІС»
229 ПАРИЗЬКА КОНВЕНЦІЯ ПРО ОХОРОНУ
ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ 1883 РОКУ
229 ПАСИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ БАЛАНС
229 ПАТРОНИ
230 ПАУШАЛЬНИЙ ПЛАТІЖ
230 ПЕРЕВІЗНИК
231 ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО ДІЇ, СПРЯМОВАНІ НА
ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ
КОРДОН УКРАЇНИ З ПРИХОВУВАННЯМ ВІД
МИТНОГО КОНТРОЛЮ
232 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ
КОРДОН УКРАЇНИ
233 ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ
КОРДОН УКРАЇНИ У СУПРОВОДЖУВАНОМУ
БАГАЖІ
234 ПИСЬМОВІ ДОКАЗИ
234 ПІВДЕННА МИТНИЦЯ
235 ПІВДЕННО-АЗІАТСЬКА АСОЦІАЦІЯ
РЕГІОНАЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ
236 ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКА УГОДА ПРО
ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ
236 ПІДАКЦИЗНИ ТОВАРИ
237 ПІДДОН
237 ПІДРОБКА
238 ПІДРОБКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА
238 ПІЛЬГОВІ СТАВКИ МИТА
238 ПІСТОЛЕТ СТЕЧКИНА
239 ПІСТОЛЕТ ФОРТ
231 ПЛАСТИД

241 ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС КРАЇНИ
242 ПЛАТНИК ПОДАТКІВ
242 ПЛОМБА
244 ПЛОМБУВАННЯ ВАГОНІВ І КОНТЕЙНЕРІВ
245 «ПОВІСТЬ ВРЕМЕННИХ ЛІТ»
245 ПОВІТРЯНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
245 ПОВНІ МИТНІ СТАВКИ
246 ПОВ'ЯЗАНІ ОСОБИ
246 ПОДАТКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ (РОЗРАХУНОК)
248 ПОДАТКОВА ТА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ
НІДЕРЛАНДІВ
248 ПОДАТКОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ
249 ПОДАТКОВИЙ ВЕКСЕЛЬ
250 ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
251 ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ
251 ПОДАТКОВО-МИТНА СФЕРА
251 ПОДАТКОВО-МИТНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ЕСТОНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
252 ПОДАТОК
253 ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ
253 ПОДІБНІ (АНАЛОГІЧНІ) ТОВАРИ
254 ПОДРАЗНИКИ
254 ПОДУЖНЕ МИТО – див. МИТО ПОДУЖНЕ
254 ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ
255 ПОЛІГКАПЕЛ
255 «ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБЛАШТУВАННЯ
ПРИКОРДОННОЇ МИТНОЇ ВАРТИ» 1827 РОКУ
256 ПОЛТАВСЬКА МИТНИЦЯ
256 ПОПЕРЕДЖЕННЯ
257 ПОПЕРЕДНЄ РІШЕННЯ
258 ПОПЕРЕДНІЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ
КОНТРОЛЬ
259 ПОПЕРЕДНІЙ МИТНИЙ АУДИТ
259 ПОПЕРЕДНЯ МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ
260 ПОРОДИ СОБАК
261 ПОРОХ
262 ПОРТ
262 ПОРТАТИВНИЙ ЕКСПРЕС-АНАЛІЗАТОР
СКЛАДУ СПЛАВІВ «EXPERT MOBILE» - див.
ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ)
262 ПОРТОВІ ЗБОРИ
262 ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ
263 ПОРУШЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
264 ПОРЯДОК ВВЕЗЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ НА
МИТНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ПРОДУКТІВ
ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ ВЛАСНОГО СПОЖИВАННЯ
264 ПОРЯДОК ВЗЯТТЯ ПРОБ (ЗРАЗКІВ) ТОВАРІВ
265 ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ ЕМБЛЕМИ І
ПРАПОРА ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ ТА
ШТАНДАРТА ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ
265 ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ КУЛЬТУРНИХ
ЦІННОСТЕЙ, ЗАТРИМАНИХ ОРГАНАМИ
МИТНОГО КОНТРОЛЮ ЧИ КОНФІСКОВАНИХ
СУДАМИ ЗА ПОДАННЯМ ОРГАНІВ МИТНОГО

- КОНТРОЛЮ
- 266 ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ МІЖНАРОДНИХ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ
- 267 ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ
- 268 ПОРЯДОК І ФОРМИ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ
- 268 ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ В УКРАЇНУ
- 269 ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПЛАТИ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ ПОЗА МІСЦЕМ РОЗТАШУВАННЯ АБО ЧАСОМ РОБОТИ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ
- 269 ПОРЯДОК НАРАХУВАННЯ І СТЯГНЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПРИ ВВЕЗЕННІ ТОВАРІВ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ
- 270 ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ СТАТУСУ ГАРАНТА
- 271 ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ГОТІВКИ ТА БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
- 271 ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ГРОМАДЯНАМИ
- 272 ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ОСОБИСТИХ НАГОРОД
- 273 ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНИХ УСТАНОВ
- 274 ПОРЯДОК ПРИСВОЄННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗВАНЬ ПРАЦІВНИКАМ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- 276 ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ
- 278 ПОРЯДОК СПРАВЛЯННЯ ЄДИНОГО ЗБОРУ, ЯКИЙ СПРАВЛЯЄТЬСЯ У ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ
- 278 ПОСАДА
- 278 ПОСАДА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
- 279 ПОСАДОВІ ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- 279 ПОСАДОВІ ОСОБИ ПІДПРИЄМСТВ
- 279 ПОСАДОВІ ОСОБИ ПРЕДСТАВНИЦТВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
- 279 ПОСАЖЕНЕ МИТО – див. МИТО ПОСАЖЕНЕ
- 279 ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 279 ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...
- НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 279 ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ)»
- 280 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ВАРТІСТЬ І ФРАХТ (...НАЗВА ПОРТУ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 280 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА В МІСЦІ (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 280 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА ЗІ СПЛАТОЮ МИТА (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 280 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ПОСТАВКА НА ТЕРМІНАЛІ (...НАЗВА ТЕРМІНАЛУ)»
- 281 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-БОРТ (... НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)»
- 281 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ)»
- 281 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ЗАВОД (... НАЗВА МІСЦЯ)»
- 281 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ)»
- 281 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 282 ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 282 ПОСТІЙНА ПАЛАТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОСУДДЯ ЛІГИ НАЦІЙ
- 282 ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ
- 283 ПОСТІЙНЕ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ (МІСЦЕПЕРЕБУВАННЯ)
- 283 ПОЧЕСНА ГРАМОТА ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- 283 ПОЧЕСНА ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ, ГРАМОТА МИТНОГО ОРГАНУ
- 283 ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (МЕТАЛОШУКАЧІ)
- 284 ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ОГЛЯДОВІ ЕНДСКОПИ)
- 285 ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ПОРТАТИВНІ)
- 286 ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)
- 287 ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ
- 288 ПРАВИЛА ПРО ОКРЕМИЙ КОРПУС ПРИКОРДОННОЇ ВАРТИ
- 289 ПРАВОВА ПОМИЛКА
- 289 ПРАВОВИЙ РЕЖИМ
- 289 ПРАВОПОРУШЕННЯ
- 290 ПРАКТІЙ
- 290 ПРАКТОР
- 290 ПРАПОР ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

- 291 ПРАПОР МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ
- 291 ПРЕДМЕТ КОНТРАБАНДИ
- 291 ПРЕДМЕТИ АНТИКВАРІАТУ
- 292 ПРЕКУРСОРИ
- 292 ПРЕМІЮВАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ ТА ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- 293 ПРЕФЕРЕНЦІЇ
- 293 ПРЕФЕРЕНЦІЙНІ СТАВКИ МИТА
- 294 ПРИКОРДОННА ТЕРИТОРІЯ
- 294 ПРИКОРДОННИЙ КОНТРОЛЬ
- 295 ПРИЛАД ДОГЛЯДОВИЙ «DIXI-06» - див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)
- 295 ПРИЛАД ДОГЛЯДОВИЙ «REGULA 3101» - див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)
- 295 ПРИЛАД НІЧНОГО БАЧЕННЯ «NVB5X-21A» - див. СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ
- 295 ПРИЛАД УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ВИМІРЮВАЛЬНИЙ «LASER TARE» - див. ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ
- 295 ПРИНЦИП «ЄДИНОГО ВІКНА»
- 296 ПРИНЦИП «ЄДИНОГО ОФІСУ»
- 296 ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ
- 296 ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СЛУЖБОЮ
- 298 ПРИПАСИ
- 298 ПРИРОДНИЙ ЗБИТОК
- 298 ПРИСТРОЇ ДЛЯ ВІДСТРІЛУ ПАТРОНІВ
- 299 ПРИСЯГА МИТНИКА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ (КЛЯТВЕННОЕ ОБЕЩАНИЕ ТАМОЖЕННИКА РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ)
- 299 ПРИХОВУВАННЯ ВІД МИТНОГО КОНТРОЛЮ
- 300 ПРИЧАЛ
- 300 «ПРО ЗАСНУВАННЯ ОСОБЛИВОЇ МИТНОЇ ПРИКОРДОННОЇ ЛІНІЇ ТА ВАРТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ТАЄМНОМУ ПЕРЕВЕЗЕННЮ ТОВАРІВ»
- 301 «ПРО ОБЛАШТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ВАРТИ НА КОРДОНАХ ЗАХІДНИХ ГУБЕРНІЙ»
- 302 ПРОБА
- 302 ПРОБІРНЕ КЛЕЙМО
- 303 ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ
- 304 ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ
- 304 ПРОЇЗНИ МИТНІ ЗБОРИ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧИ
- 305 ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК
- 306 ПРОМИТ
- 306 ПРОПУСК ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН
- 307 ПРОСТЕ МИТО – див. МИТО ПРОСТЕ
- 307 ПРОТЕКЦИОНІЗМ
- 308 ПРОТОКОЛ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО НОМЕНКЛАТУРУ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ В МИТНИХ ТАРИФАХ ВІД 1 ЧЕРВНЯ 1955 РОКУ
- 309 ПРОТОКОЛ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО СПРОЩЕННЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР ВІД 26 ЧЕРВНЯ 1999 РОКУ
- 310 ПРОТОКОЛ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ
- 311 ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ МИТНОЇ СПРАВИ
- 312 ПРОФІЛЬ РИЗИКУ
- 313 ПРОФІЛЮВАННЯ РИЗИКІВ
- 314 ПРЯМЕ ВІДВАНТАЖЕННЯ (ПРЯМЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ)
- 314 ПСИХОТРОПНІ РЕЧОВИНИ
- 315 ПУЕРТО-РІКО (англ. Puerto Rico) – див. ОФШОРНА ЗОНА ПУЕРТО-РІКО

Р

- 316 РАДА ІМПОРТЕРІВ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
- 316 РАДА КЕРІВНИКІВ МИТНИХ СЛУЖБ ДЕРЖАВ - УЧАСНИЦЬ СНД
- 317 РАДА МИТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
- 318 РАДА ПІДПРИЄМЦІВ ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
- 318 РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ
- 319 РАДІОАКТИВНА РЕЧОВИНА
- 319 РАДІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ
- 320 РАМКОВІ СТАНДАРТИ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
- 321 РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ МИТНИЙ СТАТУТ – див. МИТНИЙ СТАТУТ РАФАЛЬШТЕТТЕНСЬКИЙ
- 321 РАХУНОК-ПРОФОРМА
- 321 РАХУНОК-СПЕЦИФІКАЦІЯ
- 321 РАХУНОК-ФАКТУРА
- 322 РЕВЕРС
- 322 РЕВОЛЬВЕР СИСТЕМИ НАГАНА
- 322 РЕГІОНАЛЬНИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ
- 323 РЕГУЛЮВАННЯ
- 323 РУГУЛЮВАННЯ МИТНЕ
- 324 РЕЄСТР ПІДПРИЄМСТВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ЕЛЕКТРОННОГО ДЕКЛАРУВАННЯ
- 324 РЕЖИМ
- 324 РЕЖИМ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ
- 325 РЕЖИМ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ
- 326 РЕЖИМ МИТНОГО ЛІЦЕНЗІЙНОГО СКЛАДУ
- 326 РЕЙТЕРН МИХАЙЛО ХРИСТОФОРОВИЧ

- 327 РЕЙТИНГ ПОКАЗНИКІВ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ
- 328 РЕНТГЕНОІНТРОСКОПІЧНА СИСТЕМА «ПОЛІСКАН-4» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ
- 328 РЕСКРИПТ СТЕФАНА БАТОРІЯ ВІД 13 ТРАВНЯ 1577 РОКУ
- 329 РЕФРИЖЕРАТОР
- 330 РИЗИК У МИТНІЙ СПРАВІ
- 330 РИЗИКОЛОГІЯ
- 331 РІВНЕМІР УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ПОРТАТИВНИЙ «УУП1-П1» - див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ПОРТАТИВНІ)
- 331 РІВНЕНСЬКА МИТНИЦЯ
- 332 РІЗАНА (РЕЗАНА)
- 332 РІКАРДО ДАВИД
- 334 РІЧКОВИЙ ТРАНСПОРТ – див. ТРАНСПОРТ РІЧКОВИЙ
- 334 РІШЕННЯ ПРО КОРИГУВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ
- 335 РОБОЧА ГРУПА З ПИТАНЬ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ, ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ НАРКОТИКІВ
- 335 РОЗПІЗНАВАЛЬНИЙ ЗНАК МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ
- 335 РОЗРАХУНОК ЦІНИ (КАЛЬКУЛЯЦІЯ) ТОВАРУ
- 336 РОЗСТРОЧЕННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ
- 336 РОЯЛТІ
- 337 РУБЛЕВЕ МИТО – див. МИТО РУБЛЕВЕ
- 337 РУБЛЬ РОСІЙСЬКИЙ
- 338 РУХОМЕ МАЙНО
- 338 РУЧНА ПОКЛАЖА
- С
- 339 САМОА (англ. Samoa) – див. ОФШОРНА ЗОНА САМОА
- 339 САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ
- 339 СВІДОК У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ
- 340 СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ
- 341 СЕВАСТОПОЛЬСЬКА МИТНИЦЯ
- 342 СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ (англ. Republic of Seychelles) – див. ОФШОРНА ЗОНА СЕЙШЕЛЬСЬКІ ОСТРОВИ
- 342 СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ (англ. Saint Vincent and Grenadines) – див. ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ВІНСЕНТ І ГРЕНАДІНИ
- 342 СЕНТ-КІТС І НЕВІС, або Сент-Крістофер і Невіс (англ. St. Kitts & Nevis, or St. Christopher & Nevis) – див. ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-КІТС І НЕВІС
- 342 СЕНТ-ЛЮСІЯ (англ. Saint Lucia) – див. ОФШОРНА ЗОНА СЕНТ-ЛЮСІЯ
- 343 СЕРІЯ ВИДАНЬ «МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ»
- 343 СЕРТИФІКАТ ВІДПОВІДНОСТІ
- 344 СЕРТИФІКАТ УПОВНОВАЖЕНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА
- 346 СЕРТИФІКАЦІЯ
- 347 СЕСТЕРЦІЙ
- 347 СИЛЬНОДІЮЧІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ
- 347 СИСТЕМА
- 348 СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
- 349 СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ
- 350 СІЯКАТ
- 350 СКЛАД ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ
- 352 СКЛАДИ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ
- 352 СКЛАДНІ МИТНІ ТАРИФИ
- 353 СКОМАРОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ
- 354 СЛУЖБА ДЕРЖАВНИХ ДОХОДІВ РЕСПУБЛІКИ ЛАТВІЯ
- 355 СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ ІСЛАНДІЇ
- 355 СЛУЖБА МИТНОГО КОНТРОЛЮ КОСТА-РІКИ
- 356 СЛУЖБОВЕ ПОСВІДЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- 356 СЛУЖБОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ
- 356 СЛУЖБОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ В МИТНІЙ СЛУЖБІ
- 358 СЛУЖБОВІ СОБАКИ
- 358 СЛУХАННЯ ЛІЧБИ
- 358 СМІТ АДАМ
- 360 СОБОЛЕВ МИХАЙЛО МИКОЛАЙОВИЧ
- 361 СОЛОВКОВ ЮРІЙ ПЕТРОВИЧ
- 362 СОЛЯНА КОМОРА
- 362 СОЛЯНИЙ СКЛАД
- 363 СОЛЯНИЙ ШЛЯХ
- 363 СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ
- 363 СПАНІЄЛЬ
- 364 СПЕЦИФІКАЦІЯ
- 364 СПЕЦИФІЧНЕ МИТО – див. МИТО СПЕЦИФІЧНЕ
- 364 СПЕЦИФІЧНІ АКЦИЗИ – див. АКЦИЗИ СПЕЦИФІЧНІ
- 364 СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЛАБОРАТОРІЯ З ПИТАНЬ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ МІНДОХОДІВ
- 365 СПЕЦІАЛІЗОВАНІ МИТНІ ОРГАНИ
- 365 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА – див. ВІЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА
- 365 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «АЗОВ»
- 366 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ДОНЕЦЬК»
- 367 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЗАКАРПАТТЯ»
- 368 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ІНТЕРПОРТ КОВЕЛЬ»
- 368 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «МИКОЛАЇВ»
- 369 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПОРТ КРИМ»
- 370 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ПОРТО-ФРАНКО»
- 371 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «РЕНІ»

- 372 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СЛАВУТИЧ»
- 372 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ТИПУ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ»
- 373 СПЕЦІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «ЯВОРІВ»
- 374 СПЕЦІАЛЬНА МИТНА СТАТИСТИКА
- 374 СПЕЦІАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ПРЕТЕНДУЮТЬ НА ЗАЙНЯТТЯ ПОСАД, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ
- 376 СПЕЦІАЛЬНА ПІВНІЧНОКРИМСЬКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА «СИВАШ»
- 377 СПЕЦІАЛЬНЕ МИТО – див. МИТО СПЕЦІАЛЬНЕ
- 377 СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВА ЗАПОЗИЧЕННЯ
- 377 СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ (англ. Commonwealth of Dominica) – див. ОФШОРНА ЗОНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДОМІНІКИ
- 377 СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ
- 378 СПРИЯННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН
- 379 СРІБЛЯНИК (СРІБНИК)
- 380 СТАВКА МИТА
- 380 СТАВКА МИТА ПІЛЬГОВА
- 380 СТАВКА МИТА ПОВНА
- 380 СТАВКА МИТА ПРЕФЕРЕНЦІЙНА
- 380 СТАМАТАЄНКО (СТАМАТЕНКО) ЄВСТАФІЙ
- 381 СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ
- 382 СТРОК СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ
- 383 СУБ'ЄКТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
- 383 СУДНО
- 383 СУДНОВА КНИГА УКРАЇНИ
- 384 СУМСЬКА МИТНИЦЯ
- 386 СУПУТНИКОВА СИСТЕМА НАВІГАЦІЇ «LOWRANCE IFINDER H20 GPS» - див. ПОШУКОВО-ОГЛЯДОВІ ЗАСОБИ
- 386 «СУТИЧКА З ФІНЛЯНДСЬКИМИ КОНТРАБАНДИСТАМИ»
- 386 СУХЕ МИТО – див. МИТО СУХЕ
- 386 СХІДНА МИТНИЦЯ
- 389 ТАМГА
- 389 ТАНКЕРНІ СУДНА (ТАНКЕРИ)
- 390 ТАРИФНА ЕСКАЛАЦІЯ
- 390 ТАРИФНА КВОТА
- 390 ТАРИФНА ПІЛЬГА
- 391 ТАРИФНИЙ КОНТИНГЕНТ
- 391 ТАТАРО-МОНГОЛЬСЬКЕ ЯРМО: ПОДАТКОВЕ ТА МИТНЕ СТЯГНЕННЯ
- 392 ТЕЛЕВІЗІЙНА СИСТЕМА ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЯХ «СОВА» - див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВАЖКОДОСТУПНИХ МІСЦЬ)
- 392 ТЕПЛОВІЗОР «FANTOM IR» - див. СИСТЕМИ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ОПТИЧНІ ПРИСТРОЇ ТА ПРИЛАДИ
- 392 ТЕРКС І КАЙКОС (англ. Turks and Caicos Islands) – див. ОФШОРНА ЗОНА ТЕРКС І КАЙКОС
- 392 ТЕРНОПІЛЬСЬКА МИТНИЦЯ
- 393 ТЕСТЕР ДІАМАНТІВ «JEMII» - див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ)
- 393 ТЕСТЕР ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ «ПРОБА-М» – див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ)
- 393 ТЕСТЕР ДОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ «ТЕСТ» - див. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ (ТЗІ)
- 393 ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ
- 393 ТЕХНІЧНІ БАР'ЄРИ
- 394 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНОЇ ІНСПЕКЦІЇ
- 395 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
- 396 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ
- 399 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ
- 399 ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ОПЕРАТИВНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДОКУМЕНТІВ
- 401 ТЕХНОЛОГІЧНА СХЕМА
- 402 ТЕХНОЛОГІЯ «ВІДДАЛЕНИЙ ВИПУСК ТОВАРІВ»
- 402 ТЕХНОЛОГІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ
- 402 ТЕХНОЛОГІЯ «СУХИЙ ПОРТ» («СУХОПУТНИЙ ПОРТ»)
- 403 ТИМЧАСОВА МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ
- 404 ТИМЧАСОВЕ ЗБЕРІГАННЯ
- 404 ТИМЧАСОВІ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ
- 404 ТОВАРИ
- 405 ТОВАРИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ
- 405 ТОВАРИ «ГРУПИ ПРИКРИТТЯ»
- 405 ТОВАРИ «ГРУПИ РИЗИКУ»
- 406 ТОВАРИ ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ
- 407 ТОВАРНА ГРУПА
- 409 ТОВАРНА НАКЛАДНА
- 409 ТОВАРНА НОМЕНКЛАТУРА ЗЕД

Т

- 388 ТАЙМШІТ
- 388 ТАЛАНТ
- 388 ТАЛЬМАН
- 389 ТАЛЬМАНСЬКА РОЗПИСКА

409 ТОКСИЧНА ЗБРОЯ
409 «ТОРГ АМСТЕРДАМСКИЙ»
409 ТОРГОВЕ МИТО – див. МИТО ТОРГОВЕ
409 ТОРГОВЕЛЬНИЙ БАЛАНС
410 ТОРГОВИЙ СТАТУТ 1653 РОКУ
410 ТОРГОВИЙ ШЛЯХ «ІЗ ВАРЯГ У ГРЕКИ»
411 ТОРГОВІ МИТНІ ЗБОРИ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧИ
412 ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ
412 ТРАНЗИТ
413 ТРАНЗИТНЕ МИТО – див. МИТО ТРАНЗИТНЕ
413 ТРАНЗИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ
413 ТРАНСПОРТ АВІАЦІЙНИЙ
414 ТРАНСПОРТ АВТОМОБІЛЬНИЙ
414 ТРАНСПОРТ ВОДНИЙ
415 ТРАНСПОРТ ЗАЛІЗНИЧНИЙ
416 ТРАНСПОРТ МОРСЬКИЙ
416 ТРАНСПОРТ РІЧКОВИЙ
417 ТРАНСПОРТНИЙ КОРИДОР «ГДАНСЬК -
ОДЕСА» (БАЛТІЙСЬКЕ МОРЕ - ЧОРНЕ МОРЕ)
418 ТРАНШИПМЕНТ
419 ТРАПЕЗИТ, ТРАПЕДЗИТ
419 ТРУБКА ОГЛЯДОВА «ТССС40.80-70-12-Р» - див.
ПОШУКОВІ ЗАСОБИ (ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ)
419 ТРУБКА ОГЛЯДОВА ГНУЧКА «ТСГ 10.1000.0-
60-07-И» - див. ПОШУКОВІ ЗАСОБИ
(ОГЛЯДОВІ ЕНДОСКОПИ)
419 ТУРКМАНЧАЙСЬКИЙ ДОГОВІР 1828 РОКУ

У

421 УГОДА МІЖ ВЕЛИКИМ КНЯЗЕМ КИЇВСЬКИМ
ІГОРЕМ І ВІЗАНТІЙСЬКИМ ІМПЕРАТОРОМ
РОМАНОМ І ЩОДО ТОРГІВЛІ ТА СТЯГНЕННЯ
МИТА
422 УГОДА ПРО ЗАСТОСУВАННЯ
МИТНИХ ДОКУМЕНТІВ У ПРЯМОМУ
АВТОМОБІЛЬНОМУ СПОЛУЧЕННІ ПРИ
ПЕРЕВЕЗЕННІ ВАНТАЖІВ
422 УГОДА ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО І
ВЗАЄМОДОПОМОГУ В МИТНІЙ СПРАВІ ВІД
15 КВІТНЯ 1994 РОКУ
422 УКРАЇНСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
423 УКРАЇНСЬКА СПІЛКА АВТОМОБІЛЬНОГО
ТРАНСПОРТУ ТА ЛОГІСТИКИ
424 УКРАЇНСЬКИЙ СОЮЗ ПРОМИСЛОВЦІВ І
ПІДПРИЄМЦІВ
425 УМОВИ ПЛАТЕЖІВ
426 УМОВНЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ
МИТНИМИ ПЛАТЕЖАМИ
426 УНІВЕРСАЛЬНИЙ АКЦИЗ – див. АКЦИЗ
УНІВЕРСАЛЬНИЙ
426 УНІФІКОВАНА МИТНА КВИТАНЦІЯ МД-1

428 УПОВНОВАЖЕНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
ОПЕРАТОР
429 УПРАВЛІННЯ МИТНИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ
ПОДАТКІВ КОРОЛІВСТВА ІСПАНІЯ
429 УСНЕ ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН ТА
ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ
429 «УСТАНОВЛЕННЯ МИТНОГО УПРАВЛІННЯ
ПО ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТОРГІВЛІ» ВІД 24 ЧЕРВНЯ
1811 РОКУ
431 УТРИМУВАЧ ВАНТАЖНОГО МИТНОГО
КОМПЛЕКСУ

Ф

432 ФАКТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ
432 ФАКТУРНА ВАРТІСТЬ
433 ФАЛЬСИФІКАЦІЯ
433 ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ
433 ФАЛЬСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ
434 ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ ЛІКАРСЬКИЙ
ЗАСІБ – див. ЛІКАРСЬКИЙ ЗАСІБ
ФАЛЬСИФІКОВАНИЙ
434 ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ
434 ФЕДЕРАЛЬНА МИТНА СЛУЖБА РОСІЙСЬКОЇ
ФЕДЕРАЦІЇ
435 ФЕМА
436 ФІЛАТЕЛІЯ
436 ФІЛІГРАНЬ
437 ФІНАНСОВА ГАРАНТІЯ
438 ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ
438 ФІТОСАНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ
439 ФОЛІС
439 ФОРИНТ УГОРСЬКИЙ
440 ФОРМАТНО-ЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ
440 ФОРМЕННИЙ ОДЯГ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ
442 ФОРМИ ДЕКЛАРУВАННЯ
442 ФОРМИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ
443 ФОРМУЛЯР СПЕЦИФІКАЦІЯ
(ФОРМА МД-8)
444 ФОТОАЛЬБОМ «2000-РІЧЧЯ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО. ПОВЕРНЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНИХ СВЯТИНЬ»
444 ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ
ВІДВАНТАЖЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА
УМОВАХ «ФРАНКО-БОРТ (...НАЗВА ПОРТУ
ВІДВАНТАЖЕННЯ)»
444 ФРАНКО-ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...
НАЗВА ПОРТУ ВІДВАНТАЖЕННЯ) – див.
ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-
ВЗДОВЖ БОРТУ СУДНА (...НАЗВА ПОРТУ
ВІДВАНТАЖЕННЯ)»

- 444 ФРАНКО-ЗАВОД (...НАЗВА МІСЦЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ЗАВОД (... НАЗВА МІСЦЯ)»
- 444 ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ) - див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАНКО-ПЕРЕВІЗНИК (...НАЗВА МІСЦЯ)»
- 444 ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) - див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 444 ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ) – див. ПОСТАВКА НА УМОВАХ «ФРАХТ/ПЕРЕВЕЗЕННЯ ТА СТРАХУВАННЯ ОПЛАЧЕНО ДО... (...НАЗВА МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ)»
- 444 ФРИТРЕЙДЕРСТВО
- 445 ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Х

- 447 ХАРКІВСЬКА МИТНИЦЯ
- 448 ХЕРСОНСЬКА МИТНИЦЯ
- 449 ХІМІЧНА ЗБРОЯ
- 449 ХМЕЛЬНИЦЬКА МИТНИЦЯ
- 450 ХОЛОДНА ЗБРОЯ
- 451 ХОЛОДНА ЗБРОЯ КЛИНКОВА
- 451 ХОЛОДНА ЗБРОЯ УДАРНО-РОЗДРОБЛЮВАЛЬНОЇ ДІЇ
- 452 ХОППЕР
- 453 ХОРОШКОВСЬКИЙ ВАЛЕРІЙ ІВАНОВИЧ

Ц

- 455 ЦЕЛЬНА КОМОРА
- 455 ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ТА КІНОЛОГІЇ ДЕРЖМИТСЛУЖБИ
- 457 ЦЕНТРАЛЬНА РАДА АКЦИЗІВ І МИТНИЦІ ІНДІЇ
- 457 ЦЕНТРАЛЬНОАМЕРИКАНСЬКИЙ СПІЛЬНИЙ РИНОК
- 458 ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ

- ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ
- 458 ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА УГОДА ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ
- 458 ЦЛО

Ч

- 459 «ЧЕРВОНИЙ КОРИДОР»
- 459 ЧЕРКАСЬКА МИТНИЦЯ
- 460 ЧЕРНІВЕЦЬКА МИТНИЦЯ
- 461 ЧЕРНІГІВСЬКА МИТНИЦЯ
- 462 ЧЕСЬКА КРОНА
- 462 ЧОПСЬКА МИТНИЦЯ
- 464 «ЧОРНИЙ СПИСОК»

Ш

- 465 ШАНХАЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА
- 465 ШВЕЙЦАРСЬКИЙ ФРАНК
- 466 ШТАНДАРТ ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
- 467 ШТРАФ
- 467 ШТРИХОВИЙ КОД
- 468 ШТРИХОВИЙ КОД EAN
- 469 ШТРИХОВИЙ КОД UРС

Ю

- 470 ЮВЕЛІРНІ ВИРОБИ
- 470 ЮРИДИЧНА ПОМИЛКА ПРИ УХИЛЕННІ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Я

- 471 ЯГОДИНСЬКА МИТНИЦЯ
- 472 ЯДЕРНА ЗБРОЯ
- 472 ЯМ
- 472 ЯНЖУЛ ІВАН ІВАНОВИЧ
- 474 ЯПОНСЬКА ЕНА

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдокушин Е. Ф. Международные экономические отношения : учеб. пособие / Е. Ф. Авдокушин. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : ИВЦ «Маркетинг», 1999. – 264 с.
2. Авер'янов В. Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.
3. Австралійський долар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaio.com.ua/Австралійський_долар.
4. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Ченцова. – К. : Істина, 2010. – 208 с.
5. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник у двох томах / ред. кол. В. Б. Авер'янов (голова) та ін. – К. : Юридична думка, 2009. – 2 т.
6. Азовсталь [Електронний ресурс] // Академик. – Режим доступу : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1223141>.
7. Айгунский договор между Россией и Китаем о границах и взаимной торговле [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/FOREIGN/aigun.htm>.
8. Академія митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://amsu.dp.ua>.
9. Акварин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://okom.org.ua/kamni-1.ua.html>.
10. Актуальні питання теорії та практики митної справи : монографія / за заг. ред. І. Г. Бережнюка. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2013. – 440 с. – (Митна справа в Україні).
11. Акчурін В. О. Розробка системи розширеної реальності для моделювання тривимірних сцен [Електронний ресурс] / В. О. Акчурін. – Режим доступу : <http://www.masters.donntu.edu.ua/2012/iii/akchurin/diss/indexu.htm>.
12. Алексеева Е. В. Совершенствование организационной структуры системы управления качеством и безопасностью / Е. В. Алексеева // Пищевая промышленность. – 2007. – № 5. – С. 72–73.
13. Алфьоров С. М. Адміністративне право. Загальна частина : навч. посіб. / С. М. Алфьоров, С. В. Ващенко, М. М. Долгополова, А. П. Купін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
14. Аналіз діяльності суб'єктів спеціальних економічних зон Львівщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sta.lviv.ua/index.php?id=30&tx_ttnews%5Byear%5D=2008&tx_ttnews%5Bmonth%5D=06&tx_ttnews%5Btt_news%5D=14859&tx_ttnews%5BbackPid%5D=32&cHash=1c135b06ca.
15. Антигуа и Барбуда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gsl.ru/jurisdictions/antigua>.
16. Ардашев А. Оружие спецназа / А. Ардашев, С. Федосеев. – М. : Яуза, ЭКСМО, 2008. – 336 с.
17. Ардашев А. Н. Оружие специальное, необычное, экзотическое. Иллюстрированный справочник / А. Н. Ардашев, С. Л. Федосеев. – М. : ООО «Издательство Астрель»; ООО «Издательство АСТ», 2001. – 320 с.
18. Астаматій [Електронний ресурс] // Енциклопедія Волошина: українська енциклопедія. – Режим доступу : <http://ukrslovnyk.com.ua/article/АСТАМАТІЙ/36578>.
19. Афіньська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Міжнародною морською організацією 13 грудня 1974 р.] : [набрання чинності 9 лютого 1995 р.] – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_094.
20. Багаж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://wizzair.com/uk-UA/useful_information/baggage.
21. Базидевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. – [2-ге вид., стер.]. – К. : Знання, 2008. – 431 с.
22. Бактеріологічна зброя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://himvoiska.narod.ru/bwmain.html>.
23. Банда Толстопятовых «разбудила» советскую милицию [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://telegrafua.com/world/13003>.
24. Бандурка О. М. Податкове право / О. М. Бандурка, В. Д. Понікаров, С. М. Попова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.
25. Банковская энциклопедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bibliotekar.ru/bank-7-2/87.htm>.

26. Бар'єр митний [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakony.com.ua/econom.html?catid=47457>.
27. Бар'єри для розвитку біоенергетики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.qclub.org.ua/analytics/baryeri-dlya-rozvitku-bioenergetiki-v-ukra%D1%97ni>.
28. Барамзин С. В. Управление качеством таможенной деятельности : монография / С. В. Барамзин. – М. : Книга и бизнес, 2001. – 304 с.
29. Барятинский М. Танки ленд-лиза в бою / М. Барятинский. – М. : Эксмо. Яуза, 2009. – 320 с.
30. Бацеля В. В. Роль Б. Хмельницького в розвитку митної системи Української держави. Значення універсалу від 8 травня 1654 р. «На збирання податків з іноземних купців» в історії української митної справи [Електронний ресурс] / В. В. Бацеля. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/itpm/2010_2/Batcelia.htm.
31. Безвершук Ж. О. Культурологія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Ж. О. Безвершук, О. В. Щербакова. – Режим доступу : http://libfree.com/138791115_kulturologiyainkulturatsiya_osobistosti.html.
32. Безсмертний Е. О. Адміністративно-запобіжні заходи, що застосовуються органами внутрішніх справ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Безсмертний Євген Олександрович; Університет внутрішніх справ. – Х. : [б.в.], 1997. – 19 с.
33. Белка, бель, древнерусские единицы ценности [Електронний ресурс] // институт Русской цивилизации имени Митрополита Санкт-Петербургского и Ладожского Иона. – Режим доступа : <http://www.rusinst.ru/articletext.asp?rzd=1&id=6624&tm=13>.
34. Белов Е. А. Артефакт как структурная единица культуры [Електронний ресурс] / Е. А. Белов. – Режим доступа : <http://sibac.info/index.php/2009-07-01-10-21-16/6226-2013-02-05-15-51-46>.
35. Бережнюк І. Митне регулювання в системі категорій «митна політика» і «митна справа» / І. Бережнюк // Вісник Академії митної служби України. – 2007. – № 2. – С. 3–8.
36. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти : монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 543 с.
37. Берковський В. Заслав та Заславщина як один з важливих елементів торговельної структури Волині XVI – першої половини XVII ст. [Електронний ресурс] / В. Берковський. – Режим доступу : <http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Local/Zaslav/LandOwners/ZaslavTrade.html>.
38. Берковський В. Г. Митна система Речі Посполитої в польській історіографії кінця XIX–XX ст. / В. Г. Берковський // Історія торгівлі, податків та мита. – 2010. – № 2. – С. 38–45.
39. Библиотека – Люди и книги – мемуары великих, труды неизвестных, замечания посторонних [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://az-libr.ru/index.shtml?Persons&107/b321a9ad/index>.
40. Бизнес климат в Беларуси: основные проблемы и влияние на конкурентоспособность [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eurasia.by/upload/Paper4.pdf>.
41. Бизнес: Толковый словарь [Електронний ресурс] / Грэхэм Бетс, Барри Брайндли, С. Уильямс и др. [общая ред.: д.э.н. Осадчая И. М.]. – М. : ИНФРА-М, Весь Мир, 1998. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf>.
42. Білак Н. І. Новели проекту Митного кодексу України в частині захисту прав інтелектуальної власності // Науково-аналітичний журнал «Митна справа». – № 5. – 2011. – С. 45–55.
43. Білак Н. І. Особливості переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності / Н. І. Білак // Науково-аналітичний журнал «Митна справа». – 2011. – № 3. – С. 160–161.
44. Білак Н. І. Реформування національного та міжнародного права: перспективи та сьогодення : матеріали міжн. науково-практ. конф. (м. Одеса, Україна, 29-30 вересня 2011 р.) / Н. І. Білак. – Одеса : у 2-х частинах. – Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2011. – ч. 2. – С. 26–27.
45. Білак Н. І. Рояті та ліцензійні платежі в системі митного аудиту / Н. І. Білак // Митна безпека. – 2013. – № 1. – С. 49–54.
46. Бірюков І. А. Цивільне право України [Електронний ресурс] / І. А. Бірюков, Ю. О. Заїка. – Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/books-text-8724.html>.
47. Бланки документів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blanker.ru/doc/invoice>.
48. Блинов Н. М. Таможенный менеджмент : учеб. пособ. / Н. М. Блинов, С. И. Съедин. – М. : РИО РТА, 1996. – 244 с.
49. Блинов Н. М. Введение в таможенное дело / Н. М. Блинов, П. В. Дзюбенко. – М. : РИО РТА, 1997. – 66 с.
50. Боевое гладкоствольное оружие [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://world.guns.ru/shotgun-r.html>.
51. Бойко В. М. Історія митної справи / В. М. Бойко, Л. В. Багрій-Шахматов, Г. В. Попов. – К. : Видавець Вадим Карпенко, 2003. – 50 с.

52. Бокій О. М. Проблеми обігу холодної зброї в Україні / О. М. Бокій // Форум права. – 2008. – № 3. – С. 53–58.
53. Большая военная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zonawar.ru/index.html>.
54. Большая советская энциклопедия [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/bse>.
55. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – 5-е изд. доп. и перераб. – М. : Институт новой экономики, 2002. – 1280 с.
56. Большой энциклопедический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eslovo.com.ua/bes>.
57. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підручник / С. Я. Боринець. – [2-ге вид., перероб. й доп]. – К. : Знання, КОО, 1999. – 305 с.
58. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с.
59. Боярский В. На защите экономических интересов России на море (1801-1893 гг.) / В. Боярский, Г. Карпов, А. Плеханов // Ветеран границы. – 1996. – № 3. – С. 34–40.
60. Брежский Н. К. Министерство Финансов [Электронный ресурс] / Н. К. Брежский. – Режим доступа : <http://www.runivers.ru/lib/book4717/58058>.
61. Бречко О. В. Використання сучасних інформаційних технологій в роботі Державної митної служби України / О. В. Бречко // Наука в інформаційному просторі : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 вер. 2010 р. у п'яти томах. – Дніпропетровськ : Біла, 2010. – т. 2. – С. 3–6.
62. Бурабай – природное сокровище Казахстана [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dxb.ru/project/pr/detail.php?ID=3337>.
63. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі / І. Бураковський. – К. : Основи, 2000. – 241 с.
64. Буроменський М. В. Міжнародне право : навч. посіб. / М. В. Буроменський, І. Б. Кудас., А. А. Маєвська. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 336 с.
65. Бутенина Н. Ленд-лиз: сделка века / Н. Бутенина. – М. : Издательский дом ГУ ВШЭ, 2004. – 312 с.
66. Бутинець Ф. Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф. Ф. Бутинець, І. В. Жиглей, В. М. Пархоменко; за ред. проф. Ф. Ф. Бутиця. – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 544 с.
67. Бутинець Ф. Ф. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 338 с.
68. VAT Запоріжсталь-Smida [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/reestr/?kod=00191230.
69. Велика біографічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_biography.
70. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. редактор В. Г. Бусел. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
71. Вибухові речовини. Бризантні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kapitalizator.com/vybuhoivi-rechovynu-chy-vidhody>.
72. Вибухові речовини. Бризантні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vseslova.com.ua/word/Вибухові_речовини-17698u.
73. Види посередницьких операцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukr.vipreshbnik.ru/2012-06-26-14-16-27/1856-2011-08-07-18-57-40.html>.
74. Винагорода за брокерську діяльність та ефективність її здійснення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://megarefs.org.ua/vinagoroda-za-brokersku-diyalnist-ta-efektivnist-%D1%97%D1%97-zdijsnennya.html#>
75. Витачек Е. Ф. Очерки по истории изготовления смычковых инструментов / Е. Ф. Витачек. – М. : Музыка, 1964. – 350 с.
76. Віденська конвенція про дипломатичні зносини [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією об'єднаних націй 18 квітня 1961 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_048.
77. Віза дипломатична [Електронний ресурс] // Юридический словарь (укр.) – Режим доступу : <http://zakony.com.ua/juridical.html?catid=36592>.
78. Вілкул О. Північний гірничо-збагачувальний комбінат [Електронний ресурс] / О. Вілкул. – Режим доступу : adm.dp.ua.
79. Вінник О. М. Господарське право : [навч. посіб.] / О. М. Вінник. – 2-ге вид., змінене та доп. – К. : Правова єдність, 2009. – 766 с.

80. Вісник податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/4790>.
81. Владимирський-Буданов М. Німецьке право в Польщі й Литві : у 2-х кн. : [Розвідки про міста і міщанство на Україні-Руси в XV–XVIII в.] / М. Владимирський-Буданов. – Львів, 1903-1904. – 2 кн.
82. Влияние либерализации сферы услуг на производительность отрасли, экспорт и развитие: эмпирическое исследование в странах с переходной экономикой / под ред. Дэвида Г. Тарра [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iep.ru/files/persona/knobel/Vlijanie_liberalizatsii_sferi_uslug_empirich_issledovanija.pdf
83. Внешнеэкономический толковый словарь / под ред. И. П. Фаминского. – М. : Инфра-М, 2000. – 512 с.
84. Вогнева підготовка : навч. посіб. / за заг. ред. нач. Рівненського ВПУ ДДСО при МВС України В. В. Субота. – Рівне, 2008. – 252 с.
85. Военный энциклопедический словарь / пред. гл. ред. комиссии С. Ф. Ахромеев. – М. : Воениздат, 1986. – 863 с.
86. Воздух вместо пороха // Вокруг света. – Режим доступу : <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/1506>.
87. Восточно-европейський антикварний дом. Сребреник конца X века [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://domantik.ru/publications/new-arrivals/srebrenik-konca-h-veka>.
88. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 р. [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією об'єднаних націй з питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО) 6 вересня 1952 р.] : [чинна для України з 17 січня 1994 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_052.
89. Всесвітня поштова конвенція [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Всесвітнім поштовим союзом 10 липня 1964 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_297.
90. Втрое увеличилось число участников технопарка «Алатау» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.k1.kz/news/hitech/16687>.
91. Гаагский протокол 1955 года о поправках к Варшавской конвенции 1929 года об унификации некоторых правил, касающихся международных воздушных перевозок [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995>.
92. Гальський К. Є. Еволюція Української митниці впродовж 20 років – особистий внесок керівників / К. Є. Гальський, А. П. Павлов, С. С. Терещенко, С. І. Трусов. – К. : Панорама, 2011. – 563 с.
93. Гальський К. Є. Митниця України: кроки становлення і поступу / К. Є. Гальський, О. Б. Єгоров, С. Г. Дем'янчук, А. П. Павлов. – Одеса : Пласке, 2009. – 516 с.
94. Гальський К. Є. Торгівля і митна справа в Україні (XVI – XVIII ст.) / К. Є. Гальський. – К. : Панорама, 2010. – 400 с.
95. Гальський К. Є. Торгівля і митна справа Запорозької Січі / К. Є. Гальський. – К. : Панорама, 2005. – 256 с.
96. Гармонизированная система описания и кодирования товаров [Электронный ресурс] // Таможенный брокер. – Режим доступа : <http://www.brokert.ru/material/garmonizirovannaya-sistema-opisaniya-kodirovaniya-tovaov>.
97. Гвоздик-Прицак Л. Економічна і політична візія Богдана Хмельницького та її реалізація в державі Військо Запорозьке [Електронний ресурс] / Л. Гвоздик-Прицак // Ізборник. – Режим доступу : <http://izbornyk.org.ua/coss2>.
98. Генеральна ліцензія [Електронний ресурс] // Сайт ПАТ «Банк Народний Капітал». – Режим доступу : <http://www.nkbank.com.ua/ua/pro-bank/generalna-l-tsenz-ya>.
99. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_264.
100. Генеральна угода з торгівлі послугами 1995 р. (ГАТС) [Електронний ресурс] : [прийнято ВТО 15 квітня 1994 р.]. – Режим доступу : http://translate.google.com.ua/translate?hl=uk&sl=en&u=http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/analytic_index_e/gats_03_e.htm&prev=/search%3Fq%3Dgeneral%2Bagree ment%2Bon%2B%2Btrading%2Bin%2Bservices%2Bof%2B1995%26hl%3Duk%26biw%3D13.
101. Генеральна угода щодо застосування статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі [Електронний ресурс] : [прийнято 15 квітня 1994 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_003.
102. Генеральне лицензи на экспорт ядерних товаров и порядок их получения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.informatom.ru/rus/inter/timonuk-st4.asp>
103. Герард Мосей. О реформировании таможенной системы [Электронный ресурс] / Мосей Герард. – Режим доступа : http://vasilieva.narod.ru/ptpu/5_5_02.htm.
104. Гетьмани України : історичні портрети : збірник / упоряд. журн. «Україна». – К. : Вид-во журн. «Україна», газ. «Веч. Київ», 1991. – 216 с.

105. Гильбо Е. Фридрих Лист, который опять современен [Электронный ресурс] // Интернет-журнал «Социал-демократ». – Режим доступа : <http://www.esdek.narod.ru/22/gilbo3.htm>.
106. Горькавий С. С. Міжнародно-правова система протидії незаконному обігу наркотиків [Електронний ресурс] / С. С. Горькавий. – Режим доступу : http://www.nbuuv.gov.ua/PorTal/Soc_Gum/nzizvru/2012_2/p11_29.html.
107. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 січня 2003 р. № 436-IV]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
108. Гошко Ю. Промисли й торгівля в Українських Карпатах XV–XVII ст. / Ю. Гошко. – К. : Наукова думка, 1976. – 204 с.
109. ГП «Измайльський морской торговый порт» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.izmpor.com.ua>.
110. Грабовська Г. М. Особливості міжнародних повітряних перевезень [Електронний ресурс] / Г. М. Грабовська. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/11_nPE_2012/Pravo/13_107568.doc.htm.
111. Граве А. В. Таможенное право: учебный курс [Электронный ресурс] / А. В. Граве. – Режим доступа : http://www.e-college.ru/xbooks/xbook163/book/index/index.html?go=part-003*page.htm.
112. Гребельник О. П. Митно-тарифна політика за умов трансформації економічної системи : монографія / О. П. Гребельник. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 488 с.
113. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.
114. Греков Б. Д. Золотая Орда и ее падение / Б. Д. Греков, А. Ю. Якубовский. – М. : Богор. Печатник, 1998. – 364 с.
115. Грис Т. Мировая экономика / Т. Грис, А. Леусский, Е. Лозовская; под общ. ред. Л. С. Тарасовича. – СПб. : ПИТЕР, 2001. – 320 с.
116. Грінченко Б. Д. Словник української мови [Електронний ресурс] / Б. Д. Грінченко. – Режим доступу : <http://toloka.hurtom.com/viewtopic.php?t=777>.
117. Гроші в Україні: Факти і документи / НАН України. Ін-т історії України; Авт.: М. Дмитрієнко, В. Ющенко, В. Литвин та ін. – К. : Фірма «ARS-Ukraine», 1998. – 454 с.
118. Грузопажирский флот [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://library.riverships.ru/Books/River/63.htm>.
119. Грушевський М. Історія України-Руси [Електронний ресурс] / М. Грушевський. – т. 6. – Розділ II. – Режим доступу : <http://litopys.org.ua/hrushrus/iur60202.htm>.
120. Грушевський М. С. Історія України-Руси : в 11 т., 12 кн. / редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. – [репринтне видання]. – К. : Наук. думка, 1994. – Т. 1. – 736 с.
121. Гуаш [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eco-artdesign.com/publ/kak_ispolzovat_guash/1-1-0-14.
122. Губський А. І. Цивільна оборона : підруч. для вищих учбових закладів / А. І. Губський. – К. : Міністерство освіти, 1995. – 216 с.
123. Д. И. Менделеев. Толковый тариф, или Исследование о развитии промышленности России в связи с ее общим таможенным тарифом 1891 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://samoderjavie.ru/mendeleev-tarif>
124. Дахно І. І. Міжнародне економічне право / І. І. Дахно. – К. : МАУП, 2000. – 158 с.
125. Дахно І. І. Міжнародне приватне право [Електронний ресурс] / І. І. Дахно. – К. : МАУП, 2001. – Режим доступу : <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/711>.
126. Деловой комплекс в Липецке [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://profit-fasad.ru/full_news/26.
127. Демченко С. Совершенствование системы управления рисками – один из приоритетов развития таможенного дела / С. Демченко, В. Буланая, А. Брендак // Митниця. – 2010. – № 10 (71). – С. 19–21.
128. Демченко А. А. Управление в системе таможенных органов : курс лекций / А. А. Демченко, В. Ф. Родин. – М. : РИО РТА, 1996. – 84 с.
129. Депортація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://znaimo.com.ua/%D0%94%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.
130. Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D1%82%D0%B0_%D1%84%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%81%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B0_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.
131. Державна митна служба України: в особистостях : біографічний довідник / Серія у 3 т. / В. В. Бондар, А. Д. Войцещук, С. О. Гунько, П. В. Пашко; за заг. ред. І. Г. Калетніка. – Т.2. – К. : [б.в.], 2011. – 240 с.

132. Державна митна служба України: історія та сьогодення: ілюстрований атлас / Серія у 3 томах. / В. В. Бондар, А. Д. Войцещук, С. О. Гунько, П. В. Пашко; за заг. ред. І. Г. Калетніка. – К. : [б.в.], 2011. – Т.1. – 176 с.
133. Державна служба статистики України – офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
134. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – К. : КНЕУ, 2004. – 440 с.
135. Державне управління: плани і проекти економічного розвитку : монографія / Власик О. С., Дерюгіна Т. В., Запатріна І. В. та ін. ; за заг. ред. Кучеренка О. Ю., Запатріної І. В. – К. : ВІП, 2006. – 624 с.
136. Депман И. Я. История арифметики: пособие для учителей / И. Я. Депман. – М. : Просвещение, 1965. – 416 с.
137. Державний фінансовий контроль : навч-метод. посіб. / Н. С. Вітвицька, І. Ю. Чумакова, М. М. Коцурпатий, Т. М. Фенченко. – К. : КНЕУ, 2004. – 408 с.
138. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит / Германчук П. К., Стефанік І. Б. та ін. – К. : НВП “АВТ”, 2004. – 424 с.
139. Держмитслужба зменшила кількість митних оглядів [Електронний ресурс] // Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=243409476.
140. Деркач Л. Українська митниця: вчора, сьогодні, завтра / Л. Деркач. – К. : Державна митна служба, 1998. – 544 с.
141. Десницький А. Апостол Матфей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://otrok-ua.ru/sections/art/show/apostol_matfei.html
142. Дехтерев Б. Що таке книжкова ілюстрація [Електронний ресурс] / Б. Дехтерев . – Режим доступу : http://referaty.net.ua/referaty/referat_40930.html.
143. Деякі питання здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 5 жовтня 2010 р. № 1030] : [із змінами від 22.08.2012 р.]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=2914155&cat_id=292229
144. Деякі питання Митно-тарифної ради України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 грудня 2005 р. № 1299]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1299-2005-%D0%BF>.
145. Дзюбенко П. В. Таможенная политика России: проблемы защиты интересов отечественной экономики (концептуальный подход) : тезисы докладов научно-практ. конф / П. В. Дзюбенко // Экономическая безопасность страны: таможенные методы и средства её обеспечения. – М., 1995. – С. 23–29.
146. Дипломатичні переговори і міжнародні конференції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/books-text-4343.html>
147. Дисциплінарний статут Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 вересня 2008 р. № 373-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/373-17>.
148. Дисциплінарний статут Збройних Сил України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 24 березня 1999 р. № 551-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/551-14>.
149. Дисциплінарний статут митної служби України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 6 вересня 2005 р. № 2805-IV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2805-15>.
150. Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 лютого 2006 р. № 3460-IV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-15>.
151. Дисциплінарний статут прокуратури України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 6 листопада 1991 р. № 1796-XII]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1796-12>.
152. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. – К. : Знання, 2006. – 213 с.
153. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
154. Добро пожаловать в специальную экономическую зону «Парк информационных технологий Alatau IT-City» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.amedoro.com/doc/Alatau.pdf>.
155. Довба М. О. Спеціальна (вільна) економічна зона «Яворів» – проєкція на майбутнє / М. О. Довба // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 1. – С. 1–5.
156. Довідник з історії України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://history.franko.lviv.ua>.

157. Довідник кваліфікаційних професій працівників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jobs.ua/ukr/dkhp/articles-2016>.
158. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 66 Залізничний транспорт і метрополітен. Частина 1 «Керівники, професіонали, фахівці та технічні службовці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uazakon.com/big/text252/pg8.htm>.
159. Додін Є. В. Правові основи митної справи в Україні / Є. В. Додін // Митна справа. – 2004. – № 5. – С. 6–18.
160. Должостная инструкция тальмана [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.borovik.com/index_instruction.php?Gins=172&lang_i=0.
161. Доллар Соединённых Штатов Америки (Доллар США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globfin.ru/articles/currency/dollar.htm>.
162. Доллар США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://usa-info.com.ua/dollar/dollar.html>.
163. Долларовая зона. Большая Энциклопедия Нефти Газа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ngpedia.ru/id42939p2.html>.
164. Долуденко А. Документи / А. Долуденко // Митна справа. – 2010. – № 5 (71). – С. 97–103.
165. Доріс Л. Захист прав інтелектуальної власності : норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування : практич. посіб. / Л. Доріс. – К. : К.І.С., 2007. – 447 с.
166. Дорогоцінне каміння [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sapphire.donetsk.ua>.
167. Доценко О. О. Поняття та істотні умови продюсерського договору / О. О. Доценко // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 55. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. – С. 334–340.
168. Доценко О.О. Правовий аналіз посередницького договору у сфері шоу-бізнесу / О. О. Доценко // Правничий часопис Донецького університету. – №12. – С. 99-106
169. Дроздов О. М. Національна стратегія боротьби з наркотиками – невід’ємна складова частина світової політики протидії наркозлочинності [Електронний ресурс] / О. М. Дроздов. – Режим доступу : <http://narko.gov.ua/komnarko/uk/publish/article/97343;jsessionid=E5953D7C763C32EDBFACF885F8BB7E68>
170. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства : [навч. посіб.] / Г. М. Дроздова. – К. : ЦНЛ, 2004. – 172 с.
171. ДСТУ 3412-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Вимоги до випробувальних лабораторій та порядок їх атестації [Електронний ресурс] : [чинний від 1 січня 1970 р.]. – Режим доступу : <http://www.budinfo.org.ua/doc/1816204.jsp>.
172. ДСТУ 3498-96. Система сертифікації УкрСЕПРО. Бланки документів. Форма та опис [Електронний ресурс] : [чинний від 1 січня 1997 р.] Режим доступу : <http://document.ua/sistema-certifikaciyi-ukrsepro-blanki-dokumentiv.-forma-ta--nor9249.html>.
173. Дубініна А. А. Митна справа : підручник / А. А. Дубініна, С. В. Сорочкіна, О. І. Зельніченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
174. Дубініна А. А. Методи визначення фальсифікації товарів : підручник [Електронний ресурс] / А. А. Дубініна. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/18140310/tovarnoznavstvo/metodi_viznachennya_falsifikatsiyi_tovariv_-_dubinina_aa.
175. Дудчак В. І. Митна справа : навч. посіб. / В. І. Дудчак, О. В. Мартинюк. – К. : КНЕУ, 2002. – 310 с.
176. Думной М. М. История экономичских учений [Електронний ресурс] / М. М. Думной. – Режим доступу : <http://www.stepanenkova.ru/uchebmat/history/dumnoy/soderg/reitern/index.html>.
177. Дячок О. О. Мережа митниць на українських землях середини XIV – середини XVII ст. / О. О. Дячок // Історія торгівлі. Податків та мита : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2010. – № 1 (1). – С. 65–90.
178. Европейский банк реконструкции и развития. BEEPS 2012 (Russia only) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ebrd.com/russian/pages/research/economics/data/beeps/beeps12-russia.shtml>.
179. Единое отечество [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.otechestvo.org.ua/hronika/20051/h2801.htm>.
180. Економічна енциклопедія : у 3 т. / [редкол.: ... С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000 – 3 т.
181. Економічна енциклопедія. Словопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovopedia.org.ua/>
182. Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. / [С. В. Мочерний, Л. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій] ; за ред. С. В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – 2 т.
183. Енциклопедія Банківської справи України / [редкол.: В. С. Стельмах (голова) та ін.]. – К. : Молодь, Ін Юре, 2001. – 680 с.
184. Енциклопедія каміння [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dvegrani.narod.ru/enciklopedia.html>.

185. Енциклопедія наркотиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narcotics.su/ua>.
186. Енциклопедія юриста [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_law.
187. Ершов А. Д. Международные таможенные отношения : учеб. пособие / А. Д. Ершов. – М. : ИВЭСЭП, 2000. – 207 с.
188. Європейська Конвенція про захист прав людини: право і практика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.echr.ru/convention/index.htm>.
189. Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 р. (з виправленнями, внесеними в неї відповідно до Протоколу 1972 р. про виправлення до «Єдиної конвенції про наркотичні засоби» 1961 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_177.
190. Ермошенко М. М. Національні економічні інтереси: реалізація і захист [Електронний ресурс] / М. М. Ермошенко. – Режим доступу : http://www.nam.kiev.ua/ape/n_01_1-2/yermosh.htm.
191. Єфімов О. Оформлення гуманітарної допомоги крізь призму нового Митного кодексу [Електронний ресурс] / О. Єфімов // Головбух: Бюджет. – № 26 (794), 26 липня 2012 р. – С. 7–10.
192. Жамкочьян С. С. Из истории морской пограничной стражи в России / С. С. Жамкочьян, А. Ю. Пиджаков, Б. А. Смыслов, А. В. Татаренко // Ученые записки Санкт-Петербургского имени В.Б. Бобкова филиала Российской таможенной академии. – 2008. – № 3. – С. 6–16.
193. Жаров О. В. Захист права інтелектуальної власності: навч. посіб. / О. В. Жаров. – К. : ЗАТ «Інститут інтелектуальної власності», 2003. – 64 с.
194. Жеребцова Л. Ю. Організація митної служби Великого князівства Литовського наприкінці XV- в середині XVI ст. (до 1569 р.) / Л. Ю. Жеребцова // Історія торгівлі, податків та мита : зб. наук. пр.; за ред. О. О. Дячка. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 52–57.
195. Живопись. Краткий словарь терминов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bibliotekar.ru/slovarZhivopis/107.htm>.
196. Житомирська митниця попередила 12 випадків контрабанди наркотиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ruporzt.com.ua/vlada/24619-zhitomirska-mitnitsya-poperedila-12-vipadkv-kontrabandi-narkotikv.html>.
197. Жорін Ф. Л. Правові засади митної справи України: навч. посіб. / Ф. Л. Жорін, І. Н. Звягіна; за заг. ред. Ф. Л. Жоріна. – К. : Магістр – XXI сторіччя, 2005. – 384 с.
198. Жорін Ф. Л. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем) : навч. посіб. / Ф. Л. Жорін. – К. : КНЕУ, 2001. – 248 с.
199. Журнал «Власний бізнес» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.praktyka.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=98.
200. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – К. : Знання, 2007. – 1072 с.
201. Зайчук О. В. Теорія держави і права академічний курс : підручник [Електронний ресурс] / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/part2/401.htm.
202. Законодавчі ініціативи митниці – гарантія того, що в українські крамниці надходитимуть виключно безпечні та якісні товари, з імпорту яких сплачені усі податки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.gov.ua>
203. Законодательные акты Великого княжества Литовского (XV–XVI вв.). : сб. материалов / Подг. к печати И. И.Яковкин. – Л.: соцэкгиз, 1936. – 153 с.
204. Законодательство, факты, комментарии. Экономический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakony.com.ua/econom.html?catid=47457>.
205. Законодательство, факты, комментарии. Юридический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakony.com.ua/juridical.html?catid=42060>.
206. ЗАО «Газета «Донбасс» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://donbass.ua>.
207. Запорожсталь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.zaporizhstal.com.
208. ЗАТ «Трускавецькурорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://truskavetskurort.ua/ua/objects/details/rubin>.
209. Зброя масового ураження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://himvoiska.narod.ru/mwd.html>.
210. Здійснення митної справи : [підручник] / за ред. А. Д. Войцещука – Хмельницький : ІНТРАДА, 2011. – 552 с.
211. Зінь Е. А. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підруч. для студ. вищих навч. закладів / Е. А. Зінь, Н. С. Дука. – К. : Кондор, 2009. – 432 с.
212. Зовнішньоекономічні операції і контракти : [навч. посіб.] / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Крап'як, О. Ю. Григор'єв, А. О. Босак. – 2-ге вид. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.

213. ИА Автоцентр [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.autocentre.ua>.
214. Из истории камня Флюорит [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.catalogmineralov.ru/article/89.html>.
215. Илясов В. В. Система источников таможенного права: проблемы определения : тезисы докладов научно-практ. конф. / В. В. Илясов // Проблемы совершенствования таможенного дела в Российской Федерации. – М., 1999. – С. 359–365.
216. Индекс вовлеченности стран в международную торговлю – информация об исследовании [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://gtmarket.ru/ratings/the-global-enabling-trade-index/info>.
217. Информационно-консультационный портал для предпринимателей Автономной республики Крым. – Режим доступа : <http://www.business-crimea.gov.ua/fotos.php?catid=1&mid=9>.
218. Исландская крона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.e-allmoney.ru/banknotes/eur/iceland.html>
219. Историческая школа Германии (Ф. Лист, Л. Рошер, Б. Гильдебранд, К. Книс) [Электронный ресурс] // Интернет-журнал «Социал-демократ». – № 23. – Режим доступа : <http://esdek.narod.ru/23/list2.htm>.
220. История России в портретах. т.1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.peoples.ru/state/politics/vitte>.
221. Итоги изучения русских монет X-XI веков в Государственном Эрмитаже [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vsemonetki.ru/books/item/f00/s00/z0000018/st002.shtml>.
222. Ищенко Е. П. Криминалистика : учебн. для студ. высших учеб. заведений / Е. П. Ищенко, А. А. Топорков. – М. : Инфра-М, 2006. – 746 с.
223. Івашова Л. М. Основи митного пост-аудиту : навч. посіб / Л. М. Івашова, Т. С. Єдинак, В. Ю. Єдинак. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2011. – 200 с.
224. Инвестиционный портал Автономной Республики Крым [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.invest-crimea.gov.ua/show_content.php?alias=pere4en&mid=3&m2=321.
225. Індекс конкурентоспроможності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BE%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.
226. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів [Електронний ресурс] : правила [прийнято Міжнародною торговельною палатою 1 січня 2000 р.] – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_007.
227. Інструкція з організації перевезень вантажів повітряним транспортом [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною службою України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації 2 листопада 2005 р. № 822]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1056-06>.
228. Інструкція про заповнення ліцензії на експорт товарів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки України 9 вересня 2009 р.] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0938-09>.
229. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів [Електронний ресурс] : наказ [видано МВС України 21 серпня 1998 р. № 622]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>.
230. Інформаційний портал Автономної Республіки Крим. Красноперекопський район [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ocrim.ru/index.php?file=krasnoperekopskiy>.
231. Інформаційний портал Ренійського району [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reni.od.ua/index.php>.
232. Інформаційний сайт Запорізької митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customs.zp.ua/ua/2011-11-10-21-52-29/495-2012-06-08-20-26-23>.
233. Інформація щодо функціонування СЕЗ «Славутич» [Електронний ресурс] : [станом на 1 травня 2009 р.] – Режим доступу : http://investing.org.ua/sez_sl.
234. Ісландська крона [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://znaimo.com.ua/Ісландська%20крона>.
235. Історія економічних учень : підручник /Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко, А. М. Поручник та ін.; за ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко. – К. : КНЕУ, 2001. – 564 с.
236. Історія митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customskiev.gov.ua/index.php/pro-mitnitsyu/istoriya-mitnitsy>.

237. Історія митної справи в Україні : монографія / [К. М. Колесников, О. М. Мороз, Г. М. Виноградов та ін.]; за ред. П. В. Пашка, В. В. Ченцова. – К. : Знання, 2006. – 606 с.
238. Казахстан: специальные экономические зоны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : almaty.trade.gov.pl.
239. Калашникова О. Л. Основи мистецтвознавчої експертизи та вартісної оцінки культурних цінностей : підручник / О. Л. Калашникова. – К. : Знання. – 2006. – 46 с.
240. Каленський М. М. Митна вартість імпортованих товарів : монографія / М. М. Каленський, А. Д. Войцешук, І. Г. Бережнюк. – К. : Мануфактура, 2005. – 224 с.
241. Камень аквамарин. Свойства аквамарина. Описание аквамарина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.inmoment.ru/magic/healing/aquamarine.html>.
242. Камень оникс. Свойства оникса. Описание оникса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.inmoment.ru/magic/healing/onyx.html>.
243. Канадський долар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Канадський_долар.
244. Карманов Є. В. Банківське право України : навч. посіб / Є. В. Карманов. – Х. : Консум, 2000. – 464 с.
245. Карнети АТА. Загальні відомості: ТПП України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ata.ucci.org.ua/ua/start>.
246. Карпенко С. В. Міжнародна економіка / С. В. Карпенко, О. А. Карпенко. – К. : Університет «Україна», 2007. – 252 с.
247. Карпов Н. Тактика проведення допиту при розслідуванні податкових злочинів / Н. Карпов, В. Шершньова // Закон и жизнь : Междунар. науч.-практ. правовой журн. – 2010. – № 12 (дек.). – С. 24–27.
248. Карташов А. В. Очерки по истории русской Церкви / А. В. Карташов. – М. : Изд-во Сретенского монастыря, 2009. – С. 75–78.
249. Качан Є. П. Регіональна економіка : [підручник] / за ред. Є. П. Качана. – Тернопіль : ТНЕУ, 2008. – 800 с.
250. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. – К. : Кондор, 2006. – 477 с.
251. Київський національний університет ім. Т. Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.univ.kiev.ua/ua/geninf/history-rectors/bunge>.
252. Кириченко О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності / О. Кириченко, І. Кавас, А. Ятченко. – К. : Видавничий дім «Фінансист», 2000. – 218 с.
253. Ківалов С. В. Митна політика України : підручник / С. В. Ківалов, Б. А. Кормич. – Одеса: Юридична література, 2002. – 256 с.
254. Класифікатор митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/printable_article;jsessionid=6D9B4CCB199AD7DEF86B5DCCBDF76C?art_id=3555928.
255. Клейовий живопис [Електронний ресурс] // Лексика: українські енциклопедії та словники. – Режим доступу : http://leksika.com.ua/14630203/ure/kleyoviy_zhivopis.
256. Клейовий живопис [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Клейовий_живопис.
257. Клименко Л. П. Системи технологій : навч. посіб. / Л. П. Клименко, С. М. Соловйов, Г. Л. Норд. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 600 с.
258. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 6 липня 2005 р. № 2747-IV]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
259. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 10 грудня 1971 р. № 322-VIII]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
260. Кодекс торговельного мореплавства України [Електронний ресурс] : [прийнято Верхов. Радою 23 травня 1995 р. № 176/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр>.
261. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] : [прийнято Верхов. Радою УРСР 7 грудня 1984 р. № 8073-Х]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
262. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях / Ю. Г. Козак. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 676 с.

263. Козик В. В. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Карпак, О. Ю. Григорев, А. О. Босак. – 2-ге вид, перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
264. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко. – К. : Знання, 2004. – 408 с.
265. Козырин А. Н. Правовое регулирование таможенно-тарифного механизма (сравнительно-правовое исследование) : дис. ... докт. юрид. наук. : 12.00.02 / Козырин Александр Николаевич. – М., 1994. – 176 с.
266. Коломієць Т. М. Експертиза товарів : підручник / Т. М. Коломієць, Н. В. Притульська, О. Л. Романенко. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. – 274 с.
267. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
268. Коментар до Митного кодексу України [Електронний ресурс] / [за ред. М. М. Каленського, П. В. Пашка]. – Режим доступу : <http://uadocs.exdat.com/docs/index-282977.html?page=44>.
269. Комментарий к Таможенному кодексу Российской Федерации / А. В. Бухтияров, Б. Н. Габричидзе, Н. А. Глазунова и др. ; под общ. ред. В. А. Максимцева и Б. Н. Габричидзе. – М. : ИНФРА-М-НОРМА, 1997. – 496 с.
270. Комментарий к Таможенному кодексу Российской Федерации / А. Н. Козырин [и др.] ; ред. А. Н. Козырин. – М. : Спарк, 1996. – 624 с.
271. Комментарий к терминам и словам оставленным без перевода в Канун-наме Селима I [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Turk/XVI/1520-1540/Selimi/Kanun_name/glossar.htm
272. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про міжнародні змішані перевезення вантажів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією Об'єднаних Націй 24 травня 1980 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_189.
273. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про морські перевезення вантажів «Гамбурзькі правила» від 31 березня 1978 р. [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією об'єднаних націй 31 березня 1978 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_391.
274. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято ООН 20 грудня 1988 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_096/page.
275. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією Об'єднаних Націй 19 травня 1956 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_234/conv.
276. Конвенція про дорожній рух [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією Об'єднаних націй 8 листопада 1968 р. (з поправками від 3 березня 1993 р.) : [чинна для України з 21 травня 1977 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_041.
277. Конвенція про єдиний закон про міжнародну купівлю-продаж товарів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією Об'єднаних Націй 1 липня 1964 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b15.
278. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення (укр/рос) [Електронний ресурс] : [прийнято 13 січня 1993 р.] : [ратифіковано Законом України № 187-XIV від 16 жовтня 1998 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_182.
279. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Міжнародною організацією цивільної авіації 1 березня 1991 р.] : [ратифікована 3 грудня 1997 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_016.
280. Конвенція про митні пільги для туристів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Європейською економічною комісією 4 червня 1954 р.]. – Режим доступу : <http://translate.google.com.ua/translate?hl=uk&sl=en&u=http://www.unece.org/trans/conventn/Touring-1954e.pdf&prev=/search%3Fq%3DConvention%2Bconcerning%2Bcustoms%2Bfacilities%2Bfor%2Btourists%2Bfrom%2BJune%2B4,%2B1954%26hl%3Duk%26client%3Dfirefox-a%26hs%3Dorg%26rls%3Dorg.mozilla:ru:official%26channel%3Drccs&sa=X&ei=uInZUfa7K9HgtQbj7YHwDg&ved=0CDIQ7gEwAA>.
281. Конвенція про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу [Електронний ресурс] : [прийнято 9 жовтня 1997 р.] : [чинна для України від 14 жовтня 1999 р.]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_034.
282. Конвенція про міжнародні змішані перевезення вантажів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією Об'єднаних Націй 24 травня 1980 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_189.

283. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію (Чиказька конвенція) 1944 року [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Міжнародною асоціацією цивільної авіації 7 грудня 1944 р.] : [чинна для України від 9 вересня 1992 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_038.
284. Конвенція про право, що застосовується до договорів міжнародної купівлі-продажу товарів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Організацією Об'єднаних Націй 22 грудня 1986 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_915.
285. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Європейським економічним співтовариством 20 травня 1987 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987_012.
286. Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва від 15 грудня 1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_184.
287. Конвенція про тимчасове ввезення [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Радою митного співробітництва 26 червня 1990 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_472.
288. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень (укр/рос) ІКАО [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято 28 травня 1999 р.] : [підписано Україною 17 грудня 2008 р.]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU55011.html.
289. Конвенція ЮНІДРУА щодо викрадених або незаконно вивезених культурних цінностей [Електронний ресурс] : конвенція [видано УНІДРУА 24 червня 1995 р.] : [чинна з 1 липня 1998 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_590.
290. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято на Гаазькій конференції міжнародного приватного права 5 жовтня 1961 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_082.
291. Конвенція, якою запроваджено Уніфікований Закон про переказні векселі та прості векселі [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Лігою націй 7 червня 1930 р.] : [чинна для України від 6 січня 2000 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_009.
292. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 28 червня 1996 р. № 254к/96-вр]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
293. Корма Василик Дмитриевич. Особенности использования специальных знаний в области судебной баллистики при расследовании преступлений : дис. канд. юрид. наук : 12.00.09 / Корма Василик Дмитриевич. – Москва, 2001. – 178 с.
294. Корнійчук О. Т. Основи митної справи / О. Т. Корнійчук, І. Г. Бережнюк, М. М. Іванюк. – Хмельницький, 1996. – 333 с.
295. Коровкин В. В. Очерки истории государственного хозяйства, государственных финансов и налогообложения в Древнем мире / В. В. Коровкин. – М. : Магистр, 2009. – 733 с.
296. Королевство Бахрейн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.taxconsulting-uk.com/ru/countries/bahrain>.
297. Короткий довідник дипломатичних термінів і понять [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ualib.com.ua/br_8604.html.
298. Костенко Л. Укладення господарського договору [Електронний ресурс] / Л. Костенко. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2437>.
299. Костюченко О. А. Банківське право. Банківська система. Національний банк : навч. посіб. – 2-ге вид. – К. : А.С.К., 2001. – 257 с.
300. Кофанов А. В. ТТХ ініціюючих вибухових речовин у криміналістиці [Електронний ресурс] / А. В. Кофанов. – Режим доступу : <http://intkonf.org/kyurn-kofanov-av-tth-initsiyuyuchih-vibuhovih-rechovin-u-kriminalistitsi>.
301. Красный или зеленый – какой коридор выбрать? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.dtkr.ua/finance/personal-finance/20635>.
302. Кривенко Л. Т. Верховна Рада України / Л. Т. Кривенко. – К. : Ін-Юре, 1997. – 47 с.
303. Криминалистическая энциклопедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://criminalistics.academic.ru/852>.
304. Криміналістика / за ред. В. Ю. Шепітька. – [2-ге вид., переробл. і допов.]. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 728 с.
305. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 480 с.
306. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 квітня 2001 р. № 2341-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
307. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 квітня 2012 р. № 4651-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

308. Крисоватий А. І. Податкова система : [навч. посіб.] / А. І. Крисоватий. – Тернопіль : Карт-бланш, 2004. – 331 с.
309. Крючков Ю. Спутница адмирала: [Юлия Михайловна Грейг] / Ю. Крючков // Вечерний Николаев. – 1997. – 3 июня.
310. Культура и культурология : справочник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.artap.ru/cult/artefactum.htm>.
311. Культурология. XX век. Энциклопедия. В 2-х томах [Электронный ресурс] / гл. ред. Левит С. Я. – СПб. : Университетская книга; ООО «Алетейя», 1998. – Режим доступа : <http://terme.ru/dictionary/182>.
312. Кунев Ю. Д. Концептуальні основи розвитку митної служби України / Ю. Д. Кунев // Митна справа. – 2005. – № 6. – С. 8–13.
313. Кур'єрська служба ІнтерСітіПост [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intercitypost.com/uk/zarovnennya-invoys>.
314. Кухаренко В. Б. Управление модернизацией таможенной службы : монографія / В. Б. Кухаренко. – М. : РИО РТА, 1998. – 336 с.
315. Лавриненко И. Как продать революцию массам / И. Лавриненко // Компаньон. – 2007. – № 4 (520). – С. 25–27.
316. Лексикон неонклассики. Художественно-эстетическая культура XX века / под ред. В. В. Бычкова. – М. : РОССПЭН, 2003. – 607 с.
317. Лимская декларация руководящих принципов контроля [Электронный ресурс] : [Принята IX Конгрессом Международной организации высших органов финансового контроля (ИНТОСАИ) в г. Лиме (Республика Перу) в 1977 году] . – Режим доступа : <http://www.ach.gov.ru/international/limskay>.
318. Липов В. В. Міжнародна економіка / В. В. Липов. – Х. : ВД «ИНЖЕК», 2005. – 408 с.
319. Лютя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Лютя>.
320. Макаров А. Н. Малая энциклопедия киевской старины / А. Н. Макаров. – К. : Довіра, 2005. – 558 с.
321. Макеты стрелкового оружия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://gunsua.net>.
322. Мала гірнича енциклопедія : в 3-х т. / за ред. В. С. Білецького. – Донецьк : Донбас, 2004. – 3 т.
323. Малигіна В. Д. Основи експертизи продовольчих товарів : [навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів] / В. Д. Малигіна, Л. Д. Титаренко. – К. : Кондор, 2009. – 296 с.
324. Малиновская В. М. Таможенное право России : учебн. по публичному и частному праву в 2-х т. / В. М. Малиновская. – М. : Статут, 2008. – Т.1: Публичное право. – С. 371–487.
325. Маляренко В. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : підручник / О. С. Захарова, В. Я. Карабань, В. С. Ковальський (кер. авт. кол.) та ін.; відп. ред. В. Маляренко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 376 с.
326. Маркування та клеймування сплавів золота. Все про антикваріат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://antiquar.at.ua/publ/doslidzhennja_khimichnogo_skladu_splaviv_zolota/1_8_markuvannja_ta_klejmuwannja_splaviv_zolota/4-1-0-17.
327. Международная конвенция «О Гармонизированной системе описания и кодирования товаров» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_079.
328. Международное право : учебник / отв. ред. Ю. М. Колосов, В. И. Кузнецов. – М. : Междунар. отношения, 1994. – 608 с.
329. Международные транспортные коридоры МТК, проходящие по территории Украины, их создание, маршруты, протяженность, описание, технические характеристики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.aviorlogistics.com/globalization/international-transport-corridorsine.html>.
330. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : словник-довідник / за ред. В. П. Галушко. – К. : НУБіП України, 2010. – 165 с.
331. Мережа міжнародних транспортних коридорів на території України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mtu.gov.ua/uk/show/transport.html>.
332. Методика формування небанківськими фінансовими установами резерву для покриття ризиків неповернення основного боргу за кредитами, гарантіями, поруками, придбаними цінними паперами, іншими видами заборгованості, визнаними нестандартними [Електронний ресурс] : розпорядження [видано Державною комісією за регулювання ринків фінансових послуг України 4 червня 2004 р. № 912]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0782-04>.
333. Методичні рекомендації по відбору проб і зразків для лабораторних досліджень [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 20 вересня 2007 р. № 29/1-10.2/5628-ЕП] : [станом на 20.03.2013] // ЛІГА : ЗАКОН
334. Мещерякова А. Особливості швейцарського франка для заощадження коштів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ufin.com.ua/analit_mat/poradnyk/113.htm.

335. Миколаїв – сайт міста [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mykolayiv.osp-ua.info>.
336. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: учеб. для вузов / Е. Ф. Авдокушин, А. В. Бойченко, В. Ф. Железова, В. А. Зубенко; под ред. В. П. Колесова и М. Н. Осьямова. – 3-е изд. – М. : ФЛИНТА; Моск. психолого-социальный ин-т, 2001. – 479 с.
337. Митна комора [Електронний ресурс] // Інститут історії України НАН України. – Режим доступу : http://www.history.org.ua/?termin=Mytna_komora.
338. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято ООН 14 листопада 1975 р.] [чинна для України з 11 жовтня 1994 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_012.
339. Митна справа : Слов.-довід.: навч. посіб. / Ю. П. Соловков [та ін.] ; Державна митна служба України, Академія митної служби України. – Х. : РА, 2000. – 320 с.
340. Митне право України : навч. посіб. / [Дьомін Ю. М., Дьоміна С. Ю., Железняк М. Н. та ін.]; [за заг. ред. Юлдашева О. Х.]. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 232 с.
341. Митне право України : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В. В. Ченцова. – К. : – 2007. – 283 с.
342. Митний Індекс Асоціації: результати першої половини 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://indices.eba.com.ua/ua/ci>.
343. Митний індекс ЄБА [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eba.com.ua/uk/about-eba/indices/customs-index>.
344. Митний кодекс [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 березня 2012 р. № 4495-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
345. Митний кодекс Республіки Вірменія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.customs.am/Shared/Documents/_CL/RA_Customs_Laws/or_2000_ho83.pdf.
346. Митний кодекс України : навч.-метод. посіб. / заг. редакція М. Я. Азарова. – К. : Державна митна служба України, 2012. – 872 с.
347. Митник Ясновельможного [Електронний ресурс] // Громадсько-політичне об'єднання «Пресс центр». – Режим доступу : <http://pres-centr.ck.ua/print/news-16919.html>.
348. Митні інформаційні технології : навч. посіб. / за ред. П. В. Пашка. – К. : Знання, 2011. – 391 с.
349. Михальські Т. Управління якістю у харчовій промисловості із врахуванням Європейського харчового кодексу і міжнародно визнаних стандартів : довідник / Т. Михальські, Ф. Ліліє, А. Досін. – Л. : ПАІС, 2006. – 336 с.
350. Міжнародна економіка : підручник / [А. П. Румянцев, Г. Н. Клишко, В. В. Рокоча та ін.] ; за ред. А. П. Румянцева. – К. : Знання-Прес, 2003. – 447 с.
351. Міжнародна конвенція про адміністративну взаємодопомогу у сфері митних відносин [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Радою Митного Співробітництва 27 червня 2003 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/976_011.
352. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери [Електронний ресурс] : [прийнято Міжнародною морською організацією від 5 грудня 1972 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_013/page.
353. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Радою міжнародного співробітництва 14 червня 1983 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_079?test=XX7MfyrCSgkyiiRIZi2r/7uHI4v.s80msh8le6.
354. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято 26 жовтня 1961 р.] : [підписано Україною 20 вересня 2001 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_763.
355. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур [Електронний ресурс] : конвенція [видано Радою Митного Співробітництва 18 травня 1973 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643/print1332416330867898.
356. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Радою Митного Співробітництва 26 червня 1999 р.] : [приєднання від 05 жовтня 2006 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/976_007.
357. Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент 1924 р. [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Міжнародною морською організацією 25 серпня 1924 р.]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_221.
358. Міжнародне приватне право : навч. посіб. [Електронний ресурс] / за заг. ред. В. М. Гайворонського, В. П. Душмана. – Режим доступу : <http://radnuk.info/pidrychnuku/privat/441-gaivoronsk.html>.
359. Міжнародний Валютний Фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/russian/index.htm>.

360. Міжнародні авіаційні регламенти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aviaciya.org.ua/archives/1858>.

361. Міжнародні організації : навч. посіб. / за ред. Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Кутайні З. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 440 с.

362. Міжнародні організації : навч. посіб. / За ред. Мокий А. І., Яхно Т. П., Бабєць І. Г. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.

363. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць. – К. : КНЕУ, 2005. – 557 с.

364. Місце України за Глобальним індексом конкурентоспроможності у 2012-2013 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uintai.kiev.ua/viewpage.php?page_id=492.

365. Місця загального і незагального користування. Портал залізничників України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poizd.uz.ua/19-miscya-zagalnogo-i-nezagalnogo-koristuvannya.html>.

366. Могилев. Свободная экономическая зона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://fezmogilev.by>.

367. Мозговий О. М. Міжнародні фінанси : [навч. посіб.] / О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць. – К.: КНЕУ, 2005. – 557 с.

368. Монета Киевської Русі – тмутараканський сребренник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://infocoins.ru/monetsoss/136-tmutarakanskij-srebrenik.html>

369. Монин С. М. Маршруты ленд-лиза / С. М. Монин // Обозреватель. – 2010. – № 6. – С. 50–57.

370. Моргун О. М. Кріптографічні методи захисту інформації [Електронний ресурс] / О. М. Моргун. – Режим доступу : <http://a-morgun.narod.ru/a10-01/LK01.pdf>.

371. Морозов О. В. Митна ідеологія Російської імперії у XVIII ст. [Електронний ресурс] / О. В. Морозов. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2012_60/Gileya60/135_doc.pdf.

372. Морські терміни. Короткий словник морських термінів, які використовуються при перевезеннях [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://anleon.com.ua/info5_ua.html.

373. Мохончук С. М. Зброя масового знищення як предмет злочину, передбаченого ст. ст. 439, 440 Кримінального кодексу України / С. М. Мохончук // Університетські наукові записки. – 2006. – № 2 (18). – С. 218–223.

374. Моцак А. П. Історія та розвиток митної справи на території України / А. П. Моцак. – Львів: КолВес, 2005. – 159 с.

375. Мрамор – все о камне, свойства, применение. «ЮССА-Гран» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ussa-gran.ru/about-stone/item/32-marble-about>.

376. Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів / А. А. Музика. – К. : Логос, 1998. – 324 с.

377. Музыкальная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.music-dic.ru/html-music-keld>.

378. Налоговая реформа на Нидерландских Антильских островах [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.offshore-manual.ru/offshore-library/offshore-company/96---.html>.

379. Налоговые льготы, действующие на территориях ОЭЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.economy.gov.ru/wps/wcm/connect/3ba8d28044e5e4b3be42ffaf753c8a7e/tablica_po_nalogam_150612.doc?MOD=AJPERES.

380. Насонов А. Н. Монголы и Русь : (История татар. политики на Руси) / Акад. наук СССР, Ин-т истории. – Москва ; Ленинград : Изд-во Акад. наук СССР, 1940 (Москва). – 178 с.

381. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.profiwins.com.ua/uk/comentsnk/1626.html>.

382. Научно-технический энциклопедический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ntes>.

383. Национальная валюта [Электронный ресурс] // Экономический словарь. – Режим доступа : http://abc.informbureau.com/html/iaoeiiaeuiaass_aaepoa.html.

384. Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=P39600114&p2={nRPA}>

385. Некрасов М. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/%D0%9D%D0%B5%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0_%D0%92%D1%96%D1%81%D1%81%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.

386. Несторишен І. В. Систематизація критеріїв оцінювання ефективності діяльності митних органів / І. В. Несторишен // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2013. – Вип. 3 (40). – С. 93–97.

387. Ниуэ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.llc.com.ua/offshore/registr_off_niue_inf.html.
388. Новий тлумачний словник української мови : у 4 томах. 42000 слів / укл.: В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконіт, 2000. – 4 т.
389. Новикова А. М. Україна в системі МТК. / А. М. Новикова– К.: НІПМБ, 2003. – 493 с.
390. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підручник / В. Є. Новицький, – К. : КНЕУ, 2003. – 260 с.
391. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного%20искусства>.
392. О Государственной границе СРСР [Електронний ресурс] : закон СССР [от 24 ноября 1982 г.]. – Режим доступу : <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sss3201.htm>.
393. Об утверждении положения о главном управлении государственного таможенного контроля при совете министров СССР [Електронний ресурс] : постановление [принято Советом министров СССР 13 июля 1987 г. № 775]. – Режим доступу : <http://www.economics.kiev.ua/download/ZakonySSSR/data01/tex11977.htm>.
394. Облік та контроль ядерного матеріалу, фізичний захист ядерного матеріалу і ядерних установок. Тлумачний словник українських термінів [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним комітетом ядерного регулювання 8 червня 2004 р. № 101]. – Режим доступу : www.snrc.gov.ua/nuclear/doccatalog/document?id=37841.
395. Огородник К. М. Понятие и значение юридической ошибки при квалификации уклонения от уплаты налогов в уголовном праве Украины / К. М. Огородник // Евразийский юридический журнал. – № 6 (61). – 2013. – С. 108–112.
396. Огородник К. М. Проблеми застосування кримінально-правового компромісу у сфері оподаткування та його юридичні наслідки / К. М. Огородник // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – Вип. 20. – Ч.2. – Том. 3. – С. 59–62.
397. Огуй О. Обіг турецьких монет та їх позначення на території Буковини та Молдови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://shron.chtyvo.org.ua/Ohui_Oleksandr/Obih_turetskykh_monet.pdf.
398. Одесский порт совместно с американцами планирует восстановить зону «порто-франко» в части города [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dumskaya.net/news/Odesskij-port-sovmestno-s-amerikancami-planiruet-014380>.
399. Одеський порт є одним з перевалювальних пунктів на шляху міжнародних транспортних коридорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www1.port.odessa.ua/se.php?se=koru>.
400. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – 4-е изд., доп. – М.: ООО «ИТИ ТЕХНОЛОГИИ», 2003. – 944 с.
401. Оникс – мистические и лечебные свойства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua-present.com/index.php?option=com_content&view=article&id=60:an-onyx-is-mystic-and-medical-properties&catid=31:articles&Itemid=46.
402. ООО «КАМА-ЭКСПРЕСС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kama-express.ru/invoice>.
403. ООО «Эксимброксервис» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hotbud.org.ua/?page_id=491.
404. Оперативні дані основних показників діяльності СЕЗ і ТПР станом на 1 січня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.me.gov.ua/file/.../mon%20010112.xls.
405. Оплата за використання об'єкта права інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://legalaid.ua/oplata-za-vykorystannya-objekta-prava-intelektualnoji-vlasnosti>.
406. Организация сотрудничества железных дорог (ОСЖД) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osjd.org/statico/public/osjd?STRUCTURE_ID=976.
407. Організація судових та правоохоронних органів : підручник для студентів юрид. спеціальностей вищих навч. закладів / І. Є. Марочкін, Н. В. Сібільова, В. П. Тихий та ін.; за ред. І. Є. Марочкина, Н. В. Сібільової. – Х. : ТОВ «Одісей», 2007. – 528 с.
408. Орлюк О. П. Право інтелектуальної власності. Акад. курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
409. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс : підручник / О. П. Орлюк. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 808 с.
410. Освіта. ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20106>.
411. Ославський М. І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади : навч. посіб. / М. І. Ославський. – К. : Знання, 2008. – 216 с.

412. Основи статистики судна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.skipper.kiev.ua/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=244&Itemid=134&lang=ru.
413. Основні показники по СЕЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
414. Основы таможенного дела : учеб. пособие / авт.-сост.: С. А. Алимбаев и др.; под общ. ред. У. Т. Камилова, отв. ред.: М. М. Халмедов, М. М. Перпер ; предисл. У. Т. Камилова. Ташкент : Мир экономики и права, 1998. – 368 с.
415. Особая экономическая зона «Алабуга» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.alabuga.ru>.
416. Особая экономическая зона «Байкальская Гавань». [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.litacom.ru/projects/byryatia-republic/baikalskaya-gavan.html>.
417. Особая экономическая зона «Дубна» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dubna-oez.ru>.
418. Особая экономическая зона «Зеленоград» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.oez-zel.com>.
419. Особая экономическая зона в Тольятти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.7verst.ru/article.aspx?n=4867>.
420. Особая экономическая зона промышленно-производственного типа «Алабуга» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.business-gazeta.ru/company/64>.
421. Особая экономическая зона Тольятти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://oeztogliatti.ru/ru>.
422. Особая экономическая зона туристско-рекреационного типа «Байкальская Гавань» (ОЭЗ ТР) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.baikaltravel.ru/tourism/recreation>.
423. Особенности налогообложения в Сент-Китс и Невис: налогообложение физических и юридических лиц [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.astakhovpartners.com/tax_stkitts.html.
424. Особые экономические зоны [Электронный ресурс] // Министерство экономического развития Российской Федерации: официальный Интернет-ресурс Департамента особых экономических зон и проектов регионального развития. – Режим доступа : <http://www.economy.gov.ru/minec/activity/sections/sez>.
425. Осовська Г. В. Економічний словник / Г. В. Осовська, О. О. Юркевич, Й. С. Завадський. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.
426. Острога В. А. История таможенного дела и таможенного права Беларуси: учеб. пособие / В. А. Острога. – Минск: БИП-С, 2005. – 192 с.
427. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sta.gov.ua>.
428. Офіційний веб-сайт Державної пробірної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.assay.gov.ua>.
429. Офіційний веб-сайт компанії DHL [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dhl.com.
430. Офіційний веб-сайт компанії ТНТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.tnt.com
431. Офіційний веб-сайт компанії Федекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.Fedex.com.
432. Офіційний веб-сайт Трускавецької міської ради та виконавчого комітету. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://truskavets-city.gov.ua/modules.php?name=Vlada&op=list_content&eid=616.
433. Офіційний лист Дніпропетровської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2013 № 5-17-19-3/ 3422-ЕП
434. Офіційний лист Житомирської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.13 р. № 12/4/12-39/3279-ЕП.
435. Офіційний лист Запорізької митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 26.04.13 р. № 07-01-19-21/3334-ЕП.
436. Офіційний лист Івано-Франківської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 22.04.2013 р. № 06-38/ 4/2300 -ЕП.
437. Офіційний лист Київської обласної митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 22.04.2013 р. № 12-41/1/24-2861-ЕП
438. Офіційний лист Київської регіональної митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2013 № 14/4 -18/5832-ЕП
439. Офіційний лист Кіровоградської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 17.04.2013 р. № 01-1/03/1830-ЕП.
440. Офіційний лист Кримської митниці на адресу Державного науково-дослідного інституту митної справи від 30.04.2013 р. № 06-05/3021-ЕП.

441. Офіційний лист Луганської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 25.04.2013 р. № 13/1-19/3322-ЕП
442. Офіційний лист Львівської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.2013 р. № 34.3/6–5702-ЕП.
443. Офіційний лист Миколаївської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.2013 р. № 01/1.2-13/2605 -ЕП.
444. Офіційний лист Південної митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.2013 р. № 11/02-30/6022-ЕП.
445. Офіційний лист Полтавської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.13 р. № 19/11-2174-ЕП.
446. Офіційний лист Рівненської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 03.06.2013 р. № 01/.1/1/54–21–90-ЕП.
447. Офіційний лист Харківської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.13 р. № 11/01-31/4353 – ЕП.
448. Офіційний лист Херсонської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.13 р. № 07/14-20/12230-ЕП.
449. Офіційний лист Центру підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.2012 р. № 01-07/6"/3*-ЕП.
450. Офіційний лист Черкаської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.13 р. № 01/1.1-20/47-2275-ЕП.
451. Офіційний лист Чернівецької митниці Міндоходів на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.13 р. № 11/3-21/4134-ЕП.
452. Офіційний лист Чернігівської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 16.04.2013 р. № 03/357-ЕП.
453. Офіційний лист Чопської митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 29.04.13 р. № 1/3-6.40/3657-ЕП.
454. Офіційний лист Ягодницької митниці на адресу Державного науково-дослідного інститут митної справи від 30.04.2013 р. № 1/1.2-1/2792-ЕП.
455. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iportal.rada.gov.ua>.
456. Офіційний портал Миколаївської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gorsoviet.mk.ua>.
457. Офіційний сайт navoi Free industrial Economic Zone [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fiez.uz>.
458. Офіційний сайт Onne oil & gas free zone [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.onnefreezone.com>.
459. Офіційний сайт Santacruz Electronics Export Processing Zone [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.seepz.gov.in>.
460. Офіційний сайт Sughd Free Economic Zone [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fezsughd.tj/ru/about_sez_sughd/
461. Офіційний сайт Tangier Exportation Free Zone – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tangerfreezone.com/>
462. Офіційний сайт бюро з митних питань та охорони кордонів США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cbp.gov>.
463. Офіційний сайт Всесвітньої митної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wcoomd.org/en.aspx>.
464. Офіційний сайт Головного управління по митниці та акцизам Греції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gsis.gr>.
465. Офіційний сайт Державного митного комітету Азербайджанської Республіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.gov.az>.
466. Офіційний сайт Державного митного комітету Азербайджанської Республіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rs.ge>.
467. Офіційний сайт Державної авіаційної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.avia.gov.ua/documents/diyalnist/pidsumki%20dijalnosti/23904.html>.
468. Офіційний сайт Державної митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.gov.ua>.
469. Офіційний сайт Державної податкової служби України у Львівській області. ДПІ у м. Трускавці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sta.lviv.ua/index.php?id=391>.

470. Офіційний сайт Державної прикордонної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dpsu.gov.ua/ua/static_page/122.htm
471. Офіційний сайт Дніпропетровської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dpcustoms.com.ua>.
472. Офіційний сайт Житомирської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.zt.ua>.
473. Офіційний сайт Запорізької митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customs.if.ua>.
474. Офіційний сайт Івано-Франківської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customs.if.ua/>
475. Офіційний сайт Київської регіональної митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customskiev.gov.ua>.
476. Офіційний сайт Кіровоградської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customs.kr.ua>.
477. Офіційний сайт Ковельської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kovelrada.gov.ua>.
478. Офіційний сайт компанії ЮПС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ups.com
479. Офіційний сайт Кримської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customs.crimea.ua>.
480. Офіційний сайт Луганської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.lg.ua>.
481. Офіційний сайт Маріупольської місцевої ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marsovet.org.ua/articles/show/article/224>.
482. Офіційний сайт Митного департаменту Головного управління по митниці та акцизам Греції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://portal.gsis.gr/>
483. Офіційний сайт Митного департаменту Республіки Кіпр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mof.gov.cy>.
484. Офіційний сайт Митної служби Республіки Вірменія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.am>.
485. Офіційний сайт Митної служби Сінгапуру [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.gov.sg>.
486. Офіційний сайт Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua>.
487. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=141050&cat_id=48288.
488. Офіційний сайт міста Одеса [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.odessa.ua>.
489. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
490. Офіційний сайт Національної податкової і митної адміністрації Угорщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nav.gov.hu>.
491. Офіційний сайт Південної митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customs.odessa.gov.ua>.
492. Офіційний сайт Податкової адміністрації Мексики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sat.gob.mx/sitio_internet/home.asp.
493. Офіційний сайт Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/15534.html>.
494. Офіційний сайт Прикордонної Агенції Канади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cbsa-asfc.gc.ca/menu-eng.html>.
495. Офіційний сайт Рівненської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.rv.ua>.
496. Офіційний сайт спеціальної економічної зони «Рені» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sez-reni.narod.ru>.
497. Офіційний сайт Федеральної митної служби Російської Федерації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.ru/>
498. Офіційний сайт Харківської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customs.kharkov.ua>.
499. Офіційний сайт Центральної ради акцизів і митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cbec.gov.in/cae1-english.htm>.

500. Офіційний сайт Центру підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.center.km.ua/index.php/ua>.
501. Офіційний сайт Черкаської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oda.ck.ua/?lng=ukr&article=691>.
502. Офіційний сайт Чопської митниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://chop-customs.gov.ua>.
503. Оффшор Бахрейн: условия регистрации оффшорной компании, налогообложение, особенности организации бизнеса [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://aim-offshore.ru/bahrain>.
504. Оффшорные банковские лицензии на Ниуэ [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bre.ru/risk/8652.html>.
505. Оффшоры – рост вашего бизнеса. Оффшор Сент Винсент и Гренадины для инвестиций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ofsh.ru/98>.
506. Офшори. Офшорні зони та відкриття офшорних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narbank.kiev.ua>.
507. Оцінка актуальних загроз екологічній безпеці наземних міжнародних транспортних коридорів в Україні : аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/902>.
508. Павлов А. Українська митниця на шляху до відродження та розвитку. Правові та історичні аспекти / А. Павлов. – К. Акцент, 2002. – 417 с.
509. Павлов А. П. Торговельна і митна справа в Києві у IX-XIX ст. / А. П. Павлов, К. Є. Гальський. – К. : ЛАТ&К, 2008. – 379 с.
510. Пан-Європейський транспортний коридор V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mtu.gov.ua/article/show/article_id/82/highlight/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D1%80
511. Пан-Європейський транспортний коридор III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mtu.gov.ua/article/show/article_id/81/highlight/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D1%80
512. Паризька конвенція про охорону промислової власності [Електронний ресурс] : конвенція [прийнято Лігою Націй 20 березня 1883 р.]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_123.
513. ПАТ Північний гірничо – збагачувальний комбінат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dnopr.kiev.ua/index.php?.
514. Пашко П. В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації): монографія / П. В. Пашко. – Одеса: Акціонерне товариство «Пласке», 2009. – 628 с.
515. Пашко П. В. Митна політика та митна безпека України / П. В. Пашко, П. Я. Пісної // Фінанси України. – 2006. – № 1. – С. 74–85.
516. Пашко П. В. Основи митної справи в Україні : підручник / за ред. П. В. Пашка. – К. : Знання, 2008. – 651 с.
517. Пашко П. В. Основи митної справи в Україні : навч. посіб. / за ред. П. В. Пашка. – К. : Знання, 2004. – 732 с.
518. Пашко П. В. Таможенний контроль: на пути к международным стандартам: монография / П. В. Пашко, А. В. Полищук, Е. Б. Самсонов, С. Н. Семка, В. В. Ченцов. – Одеса: «Пласке» ЗАО, 2009. – 476 с.
519. Перелік відомостей, які містять конфіденційну інформацію митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій, що є власністю держави, і документів та інших матеріальних носіїв такої інформації, яким надається гриф обмеження доступу «Для службового користування» [Електронний ресурс] : [затв. Державною митною службою України 22 квітня 2009 р. № 377]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=2911959&cat_id=2704726.
520. Перелік суб'єктів підприємницької діяльності, що реалізують інвестиційні проекти на територіях пріоритетного розвитку та спеціальних (вільних) економічних зон : наказ [Електронний ресурс] : [видано Державною митною службою 4 листопада 2004 р. № 17/17-4965-ЕП]. – Режим доступу : <http://www.customs.com.ua/php/document.php?Sn=19958>.
521. Перелік товарів, які підлягають обов'язковому санітарному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному, екологічному контролю та контролю за переміщенням культурних цінностей у пунктах пропуску через державний кордон : наказ [затв. Державною митною службою України, Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством аграрної політики України, Міністерством культури і туризму України, Міністерством охорони навколишнього природного середовища України, Міністерством транспорту та зв'язку України 27 березня 2009 р. № 265/211/191/210/14/147/326] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vet.in.ua/menu/legislation.php?id_article=667.
522. Перша Конституція України гетьмана Пилипа Орлика. 1710 рік / [М. Т. (пер. з лат. та прим.), О. Штанко (мал.), О. Прицак (передм. та заг. наук. ред.)]. – К. : Веселка, 1994. – 76 с.

523. Петров О. П. Тлумачний митний словник-довідник / О. П. Петров. – Одеса : ЗАТ «Пласке», 2005. – 592 с.
524. Петухова Н. Е. История налогообложения в России IX–XX вв. / Н. Е. Петухова. – М. : Вузовский учебник, 2009. – 416 с.
525. Питання Державної служби України з контролю за наркотиками [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 13 квітня 2011 р. № 457/2011]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457/2011>.
526. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними [Електронний ресурс] : постанова [прийнята КМУ 21 травня 2012 р. № 451]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/451-2012-%D0%BF>.
527. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 21 травня 2012 р. № 450]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-p?nreg=450-2012-%EF&find=1&text=%CC%C4-8&x=13&y=4>.
528. Північний гірничо-збагачувальний комбінат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ua-region.com.ua/00191023.
529. Північний гірничо-збагачувальний комбінат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : rivnichniy-girnichozbagachuvalniy-kombi.
530. Підпригоро О. А. Цивільне право України (правові основи підприємництва) : навч. посіб. / Підпригоро О. А., Сумін В. О., Підпригоро О. О. – К. : Юрінформ, 1994. – 108 с.
531. Підприємницьке право : [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / Л. В. Ніколаєва [та ін.] ; ред. О. В. Старцев. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Істина, 2005. – 600 с.
532. Підприємство Публічне акціонерне товариство «Єскрі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : escrin.nssmc.gov.ua/PdfEnname_rpt2510.a
533. Підсумки роботи митних органів України у 2005 році : [інформ.-аналітичний зб.]. – К. : ДМСУ, 2006. – 58 с.
534. Підсумки роботи митних органів України у 2008 році : [інформ.-аналітичний зб.]. – К. : ДМСУ, 2009. – 76 с.
535. Письмаченко Л. М. Державна політика у сфері розвитку та використання експортного потенціалу України / Л. М. Письмаченко // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2009. – Вип. 3 (9). – С. 21–29.
536. Плеохроїзм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B5%D0%BE%D1%85%D1%80%D0%BE%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
537. Плешаков А. Биологическое оружие: понятие и уголовная ответственность / А. Плешаков // Советская юстиция. – 1993. – № 23. – С. 22–24.
538. Плохій С. Великий переділ. Надзвичайна історія Михайла Грушевського [Електронний ресурс] / С. Плохій. – Режим доступу : http://krytyka.com/cms/front_content.php?idart=1064.
539. Пневматическое оружие [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eko-czao.narod.ru/ball/metod/001/1.htm>.
540. Повітряний кодекс України [Електронний ресурс] : [прийнято Верхов. Радою 10 грудня 1971 р. № 322-VIII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>.
541. Погорілко В. Ф. Конституційне право України / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко. – Х. : Правова єдність, 2009. – 429 с.
542. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : [прийнято Верхов. Радою 2 грудня 2010 р. № 2755-VI]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
543. Подручник А. М. Міжнародна економіка / А. М. Подручник. – К. : КНЕУ, 2005. – 157 с.
544. Полезно знать [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mir-kaminov.kiev.ua/ru/news/10>.
545. Политология : Энциклопедический словарь / общ. ред. и сост. Ю. И. Аверьянов. – М. : Изд. Моск. коммерч. ун-та, 1993. – 431 с.
546. Политология : підручник для вузів / за наук. ред. А. Колодій. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2000. – 584 с.
547. Полное собрание законов Российской империи. Первое собрание (1649 – 1913 года) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nlr.ru/e-res/law_r/content.html.
548. Положение о специальной экономической зоне «Астана – новый город» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=00990&all=all>.
549. Положение о специальной экономической зоне «Парк инновационных технологий» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.government.kz/docs/u110000019320111208.htm>.
550. Положение о специальной экономической зоне «Бурабай» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kazpravda.kz/_pdf/jan08/250108law.pdf.
551. Положення про Державний реєстр лікарських засобів [Електронний ресурс] : постанова : [прийнято КМУ 31 березня 2011 р. № 411]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/411-2004-%D0%BF>.

552. Положення про екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності регіональних митниць і митниць [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України 8 вересня 1999 р. № 204]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0787-99>.
553. Положення про митний пост «Київ-східний» Київської регіональної митниці [Електронний ресурс] : наказ [видано Київською регіональною митницею 1 червня 2012 р. № 606]. – Режим доступу : <http://customskiev.gov.ua/index.php/baza-dokumentov/237-polozhennya-pro-mitnij-post-kijiv-skhidnij-kijivskoj-regionalnoj-mitnitsi>.
554. Положення про нагрудний знак «Почесний митник України» [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною митною службою України 24 квітня 1997 р. № 445] // ЛІГА : ЗАКОН.
555. Польський злотий – денежная единица Польши [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ceae.ru/Polish-zloty.htm>.
556. Польський злотий – валюта Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://allmoney.in.ua/groshi-krain-evropi-ta-snd/polskij-zlotij-valjuta-polshhi.html>.
557. Поняття боєприпасів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eko-czao.narod.ru/ball/osnov/001/metodik-5.htm>.
558. Попередній документальний контроль. Сайт Рівненської митниці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.rv.ua/component/content/article/239-2011-12-19-07-41-20>.
559. Популярна юридична енциклопедія / [кол. авт.: В. К. Гіжевський, В. В. Головченко, В.С. Ковальський (кер.) та ін.] – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 528 с.
560. Порт Саид. История Порт Саид/Порт-Саид - морские ворота ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу : 2egypt.org/portsaid.php.
561. Портовая особая экономическая зона (ПОЭЗ) в Ульяновской области [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ulregion.com/investment_projects/special_economic_zone/355.
562. Портовая особая экономическая зона. Министерство стратегического развития и инноваций Ульяновской области [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://invest.ulgov.ru/invest/zones/136>.
563. Порт-Саид [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mediterraneanunion.ru/sec9/pos2253
564. Порты Украины. Сервер морской информации [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://transportinform.com/>
565. Порядок використання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у ветеринарній медицині [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 9 квітня 2008 р. № 34]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/334-2008-p>.
566. Порядок використання формуляра-специфікації форми МД-8 [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною митною службою України 14 жовтня 2002 р. № 555]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0861-02>.
567. Порядок включення суми роялті та інших ліцензійних платежів до ціни, що фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, під час визначення їх митної вартості, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 446 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – С. 97.
568. Порядок заповнення граф картки обліку особи, яка здійснює операції з товарами [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 634]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1382-12>.
569. Порядок обліку осіб, які здійснюють операції з товарами [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерства фінансів України 30 травня 2012 р. № 634]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1381-12>.
570. Порядок присвоєння спеціальних звань митної служби України [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 15 серпня 2012 р. № 752]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/752-2012-p>.
571. Порядок реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 648]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1034-12#n20>.
572. Порядок роботи складу митного органу [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 633]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1097-12>.
573. Постатейний коментар до Кримінального кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vuzlib.org/beta3/html/1/9136>.
574. Поштова марка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/%D0%9F%D0%B%D1%88%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B0.
575. Поштова марка на честь Івана Мазепи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mazepa.name/biograph/mazepa7.html>.

576. Пояснення до УКТЗЕД / офіційне видання / А. Д. Войцешук, Н. Т. Овдієнко, І. Г. Бережнюк та ін.; за ред. М. М. Каленського / Державна митна служба України. – К., 2004. – Т. 1. – 487 с.
577. Пояснення до УКТЗЕД / офіційне видання / А. Д. Войцешук, Н. Т. Овдієнко, І. Г. Бережнюк та ін.; за ред. М. М. Каленського / Державна митна служба України. – К., 2004. – Т. 2. – 462 с.
578. Пояснення до УКТЗЕД / офіційне видання / А. Д. Войцешук, Н. Т. Овдієнко, І. Г. Бережнюк та ін.; за ред. М. М. Каленського / Державна митна служба України. – К., 2004. – Т. 3. – 446 с.
579. Пояснення до УКТЗЕД / офіційне видання / А. Д. Войцешук, Н. Т. Овдієнко, І. Г. Бережнюк та ін.; за ред. М. М. Каленського / Державна митна служба України. – К., 2004. – Т. 4. – 300 с.
580. Пояснювальна записка до проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=&pf3511=16198&pf35401=42402.
581. Правила ядерної та радіаційної безпеки при перевезенні радіоактивних матеріалів (ПБПРМ-2006) [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державним комітетом ядерного регулювання України 30 серпня 2006 р. № 32]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1056-06>.
582. Представник. Словник української мови: в 11 томах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/p/7/530/1>.
583. Представники залізничних адміністрацій Європи та Азії обговорили питання покращення міжнародних перевезень і збільшення транзитних потоків вантажів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mtu.gov.ua/uk/news/print/6391.html>.
584. Представництво в цивільному процесі: поняття, види, умови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ebk.net.ua/Book/Konspekt/CPPU/015.htm>.
585. При Міндоходів створено Інвестиційну раду. Офіційний портал Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/92292.html>.
586. Прикордонна служба в Україні. Історія, сучасність та перспективи розвитку. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ПВУ, 2011. – 192 с.
587. Про автомобільний транспорт [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 квітня 2005 р. № 2344-3] : [із змінами від 20 листопада 2012 р. № 5502-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.
588. Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою України 23 грудня 1993 р. № 3792-XII]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
589. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 березня 2012 р. № 4495-VI]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%83%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>.
590. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 7 грудня 2000 р. № 2121-III]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
591. Про безпечність та якість харчових продуктів [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 грудня 1997 р. № 771/97-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр>.
592. Про боротьбу з корупцією [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 жовтня 1995 р. № 356/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/356/95-%D0%B2%D1%80>.
593. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 липня 1999 р. № 996-XIV] : [із змінами від 22 грудня 2011 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
594. Про введення в дію рішення колегії Держмитслужби України: наказ : від 12.09.2006 № 772 / Державна митна служба України. – К. : ДМСУ, 2006. – (Нормативні директивні правові документи).
595. Про введення в дію тимчасових структури та штатного розпису Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 1 лютого 2013 р. № 1]. – Режим доступу : http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/aMDODoc.html?p_file=11&p_page=1282.
596. Про ветеринарну медицину [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 25 червня 1992 р. № 2498-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2498-12>.
597. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 21 вересня 1999 р. № 1068-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>.
598. Про виключну (морську) економічну зону України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 травня 1995 р. № 162/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/162/95-%D0%B2%D1%80>.

599. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 31 травня 2012 р. № 657]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE21981.html.
600. Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 14 січня 2000 р. № 1393-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1393-14>.
601. Про війська Цивільної оборони України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 24 березня 1999 р. № 556-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/556-14>.
602. Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту вітчизняних товаровиробників у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 лютого 2012 р. № 4436-VI]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4436-17>.
603. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 листопада 2011 р. № 4025-VI]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4025-17>.
604. Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 2 грудня 2011 р. № 4212-17]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4212-17>.
605. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 25 березня 2005 р. № 2505-IV]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=2505-15>.
606. Про внесення змін до Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 грудня 2006 р. № 530-V]. – Режим доступу : <http://www.yurist-online.com/zakoni/009/11/017045php>.
607. Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 04.07.2013 № 405-VII]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/405-18>.
608. Про внесення змін до наказу МВС України від 21 серпня 1998 р. № 622 [Електронний ресурс] : наказ [видано МВС України 16 березня 2012 р. № 207]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0403-12>.
609. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної податкової служби та у зв'язку з проведенням адміністративної реформи в Україні 5 липня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5083-17>.
610. Про внесення змін до Порядку контролю за доставкою в митниці призначення транзитних товарів залізничним транспортом з використанням накладної УМВС (СМГС) або на умовах Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) з використанням накладної ЦІМ (СІМ) [Електронний ресурс] : наказ [видано Держмитслужбою України 12 грудня 2007 р. № 1047]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1421-07>.
611. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» та Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 лютого 1995 р. № 64/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/64/95-вр>.
612. Про внесення змін та доповнень до Порядку реалізації положень Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 5 березня 2004 р. № 172]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0361-04>.
613. Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 26 березня 1992 р. № 2235-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-12>.
614. Про встановлення обсягів квот на окремі види сільськогосподарської продукції, експорт якої підлягає ліцензуванню до 30 червня 2011 р., і затвердження Порядку видачі ліцензії на експорт окремих видів сільськогосподарської продукції та розподілу квот [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 4 жовтня 2010 р. № 938]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/938-2010-п>.
615. Про Гармонізовану систему опису та кодування товарів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята 14 червня 1983 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_079.
616. Про гуманітарну допомогу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1192-14>.

617. Про День митної служби України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 22 червня 1992 р. № 353]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/353/92>.

618. Про День працівника податкової та митної справи України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 11.10.13 № 554/2013]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis-ukazi-prezidenta-ukraini/62855.html>.

619. Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 18 січня 1997 р. № 637/97-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/637/97-вр>.

620. Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17 липня 1997 р. № 468/97-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/468/97-вр>.

621. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 20 лютого 2003 р. № 549-IV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/549-15>.

622. Про державний кордон України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою від 4 листопада 1991 р. № 1777-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>.

623. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 2 грудня 2010 р. № 2735-VI]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2735-17/print1343200241202644>.

624. Про державний фінансовий контроль [Електронний ресурс] : закон України [проект від 8 лютого 2008 р. № 2020]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=31663.

625. Про Державну митну службу України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 23 березня 1998 р. № 216/98]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1145/96>.

626. Про Державну прикордонну службу України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 3 квітня 2003 р. № 661-IV]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/661-15>.

627. Про державну реєстрацію актів цивільного стану [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою України 1 липня 2010 р. № 2398-VI]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>.

628. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою України 11 лютого 2010 р. № 1952-IV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>.

629. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою України 15 травня 2003 р. № 755-IV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

630. Про державну службу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 грудня 1993 р. № 3723-XII] : [із змінами від 19 грудня 2006 р. № 489-V] // ЛІГА : ЗАКОН.

631. Про державну службу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17 листопада 2011 р. № 4050-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4050-17>.

632. Про Державну службу експортного контролю України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 8 квітня 2011 р. № 448/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/448/2011>.

633. Про державну таємницю [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 21 січня 1994 р. № 3855-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.

634. Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 28 лютого 2013 р. № 726/2012]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/96/2013>.

635. Про деякі питання валютного регулювання та оподаткування суб'єктів експериментальної економічної зони «Сиваш» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 лютого 1996 р. № 65/96-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/65/96-вр>.

636. Про деякі питання відкриття та експлуатації вільної митної зони комерційного або сервісного типу [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 25 червня 2012 р. № 1048/21360]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1048-12>.

637. Про Дисциплінарний статут митної служби України [Електронний ресурс] : статут [видано Верховною Радою України 6 вересня 2005 р. № 2805-638. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 січня 2011 р. № 2939-VI] : [із змінами від 17 травня 2012 р.]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.

639. Про екологічну експертизу [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 9 листопада 1995 р. № 45/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/45/95-вр>.

640. Про електронний цифровий підпис [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 травня 2003 р. № 852-IV] : [із змінами від 18 вересня 2012 р. № 5284-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.

641. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 листопада 1999 р. № 1212-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1212-14>.

642. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 24 лютого 1994 р. № 4004-XII]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.

643. Про залізничний транспорт [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 липня 1996 р. № 273/96-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80>.

644. Про засади запобігання і протидії корупції [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 7 липня 2011 р. № 3206-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>.

645. Про заснування відзнак Державної митної служби України [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною митною службою України 22 червня 2004 р. № 460]. – Режим доступу : <http://qdpго.com.ua/export/document/19420>.

646. Про застосування митних документів у прямому автомобільному сполученні при перевезенні вантажів [Електронний ресурс] : угода [прийнята 17 листопада 1983 р.]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/986_006.

647. Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 23 травня 2012 р. № 467]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/467-2012-п/paran10#n10>.

648. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів 20 вересня 2012 р. № 1011] // ЛІГА : ЗАКОН.

649. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю [Електронний ресурс] : наказ [затв. Службою безпеки України 12 серпня 2005 р. № 440]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/tu16/info_suddi/zvidvid.

650. Про затвердження Змін до Структури Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством доходів і зборів України 18 жовтня 2013 р. № 599] // ЛІГА : ЗАКОН.

651. Про затвердження зразка нагрудного знака «Почесний митник України», Положення про нагрудний знак, Опису нагрудного знака, зразків Посвідчення та Подання [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державним митним комітетом України 17 квітня 1996 р. № 152] // ЛІГА : ЗАКОН.

652. Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 14 квітня 1997 р. № 348]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/348-97-п>.

653. Про затвердження Інструкції з організації митного контролю та митного оформлення міжнародних експрес-відправлень, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 3 вересня 2007 р. № 728]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1081-07>.

654. Про затвердження Інструкції з організації митного контролю та митного оформлення міжнародних експрес-відправлень, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 3 вересня 2007 р. № 728]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1081-07>.

655. Про затвердження Інструкції з організації перевезень вантажів повітряним транспортом [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною службою України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації 2 листопада 2005 р. № 822]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z1403-05>.

656. Про затвердження Інструкції з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною службою України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації 28 вересня 2004 р. № 81]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/130/92-%D1%80%D0%BF>.

657. Про затвердження Інструкції з перевезення негабаритних і великовагових вантажів залізницями України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту та зв'язку України 18 листопада 2004 р. № 1026]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1640-04>.

658. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення суден і товарів, що переміщуються ними [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною митною службою

Україні 17 вересня 2004 р. № 678] : [із змінами від 4 червня 2010 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1286-04>.

659. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення повітряних суден перевізників і товарів, що переміщуються цими суднами [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 6 квітня 2004 р. № 240]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/z0522-04>.

660. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення суден і товарів, що переміщуються ними [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Державною митною службою України 17 вересня 2004 р. № 678]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1286-04>.

661. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів [Електронний ресурс] : наказ [видано МВС України 21 серпня 1998 р. № 622]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>.

662. Про затвердження Інструкції про порядок контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібною торгівлі [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством охорони здоров'я України 30 жовтня 2001 р. № 436]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0107-02>.

663. Про затвердження Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством культури і мистецтв України 22 квітня 2002 р. № 258]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0571-02>.

664. Про затвердження Інструкції щодо проведення радіаційного контролю транспортних засобів і вантажів у пунктах пропуску через державний кордон та на митній території України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством екології та природних ресурсів України 15 травня 2000 р. № 27]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0411-00>.

665. Про затвердження Інструкції щодо складання державного статистичного спостереження за формою № 2-вод «Звіт про наявність власних морських і річкових суден, вантажних та пасажирських причалів-набережних (річна)» [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним комітетом статистики України 22 лютого 2001 р. № 102]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/basft/ua-smwdr.htm>.

666. Про затвердження Інструкцій про взаємодію посадових осіб митних органів, що здійснюють митні процедури в міжнародному залізничному сполученні, і працівників залізниць України (Інструкція про взаємодію посадових осіб митних органів, що здійснюють митні процедури з товарами (вантажами), переміщуваними залізничними вантажними поїздами, і працівників залізниць України, п.1.4) [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України та Міністерством транспорту та зв'язку України 18 вересня 2008 р. № 1019/1143]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1157-08>.

667. Про затвердження інформаційних карток адміністративних послуг [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством доходів і зборів України 14 червня 2013 р. № 161]. – Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/5762>.

668. Про затвердження Критеріїв оцінки підприємств-резидентів, до товарів і транспортних засобів яких може встановлюватися спрощений порядок застосування процедур митного контролю та митного оформлення [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою 10 серпня 2009 р. № 735]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0813-09>.

669. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження діяльності митного брокера та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) [Електронний ресурс] : постанова [прийнята КМУ 21 березня 2012 № 219]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/print1361864887192433>.

670. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібною торгівлі лікарськими засобами [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Міністерством охорони здоров'я України 31 жовтня 2011 р. № 723]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1420-11>.

671. Про затвердження Методики визначення узагальненого рейтингу показників роботи митних органів [Електронний ресурс] : наказ [видано Держмитслужбою України 28 листопада 2006 р. № 1062]. – Режим доступу : <http://194.44.29.89/lzch/ch/document/0F6A00WC.lht>.

672. Про затвердження Методики товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством юстиції України, Фондом державного майна України 24 листопада 2003 р. № 142/5/2092 (у редакції наказу Міністерства юстиції України,

Фонду державного майна України від 24.07.2009 № 335/5/1159)]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1074-03>.

673. Про затвердження методичних вказівок «Радіаційно-гігієнічне регламентування проведення робіт на об'єктах ліквідованого Придніпровського хімічного заводу (ПХЗ)» [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством охорони здоров'я України 11 січня 2007 р. № 3]. – Режим доступу : <http://www.licasoft.com.ua/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=589145&menu=459596>.

674. Про затвердження методичних рекомендацій щодо впровадження положень директив Нового та Глобального підходу Європейського Союзу як технічних регламентів [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством економічного розвитку і торгівлі України 24 травня 2012 р. № 608]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-nacijonalnogo-standartu-№4-«Ocinka-majnovih-prav-intelektualnoji-vlasnosti»>

675. Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» [Електронний ресурс] : постанова [прийнята КМУ 3 жовтня 2007 р. № 1185]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF>.

676. Про затвердження нормативно-правових актів ліцензування імпорту товарів та внесення змін до порядку розгляду заявок на видачу ліцензій у сфері нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Міністерстві економічного розвитку і торгівлі [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки 14 вересня 2007 р. № 302]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1100-07>.

677. Про затвердження обсягів квот на 2012 рік, у межах яких здійснюється культивування рослин, що містять наркотичні засоби і психотропні речовини, виробництво, виготовлення, зберігання, ввезення на територію України та вивезення з території України наркотичних засобів і психотропних речовин прекурсорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 22 лютого 2012 р. № 128]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/128-2012-p>.

678. Про затвердження описів прапора та розпізнавального знака митних органів України [Електронний ресурс] : постанова [прийнята Верхов. Радою 4 квітня 1997 р. №181/97-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/181/97-%D0%B2%D1%80>.

679. Про затвердження опису та зразків форменого одягу працівників митної служби, норм забезпечення форменим одягом і строків його носіння [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 31 травня 2012 р. № 515]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/515-2012-%D0%BF/page>.

680. Про затвердження переліків товарів, на які встановлено обмеження щодо переміщення через митний кордон України постанова [прийнята Кабінетом КМУ 21 травня 2012 р. № 436]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-2012-p>.

681. Про затвердження Переліку документів, необхідних для здійснення перевезення вантажу автомобільним транспортом у внутрішньому сполученні [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 25 лютого 2009 р. № 207]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/207-2009-p>.

682. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнята КМУ 6 травня 2000 р. № 770]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-p>.

683. Про затвердження Переліку небезпечних властивостей та інструкцій щодо контролю за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацію/видаленням [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством екології та природних ресурсів України 16 жовтня 2000 р. № 165]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0770-00>.

684. Про затвердження переліку пунктів пропуску через митний кордон України, через які дозволяється переміщення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 25 грудня 2002 р. № 1950]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1950-2002-p>.

685. Про затвердження переліку товарів, вивезення (пересилання) яких громадянами за межі митної території України не допускається [Електронний ресурс] : постанова [видано КМУ 28 травня 2012 р. № 468]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/468-2012-p>.

686. Про затвердження Положення про атестацію наукових працівників [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 13 серпня 1999 р. № 1475]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1475-99-p>.

687. Про затвердження Положення про державний ветеринарний нагляд та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання щодо забою тварин, переробки, зберігання, транспортування й реалізації продукції тваринного походження [Електронний ресурс] : наказ [видано Головним державним інспектором Ветеринарної медицини України 1 вересня 2000 р. № 45]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0760-00>.

688. Про затвердження Положення про Державний реєстр баз персональних даних та порядок його ведення [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 25 травня 2011 р. № 616]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/616-2011-%D0%BF>.
689. Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 13 квітня 2011 р. № 464/2011]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/464/2011>.
690. Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 6 квітня 2011 р. № 401/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/401/2011>.
691. Про затвердження Положення про дисципліну працівників гірничих підприємств [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 13 березня 2002 р. № 294]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/294-2002-%D0%BF>.
692. Про затвердження Положення про дозвільну систему [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 12 жовтня 1992 р. № 576]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-92-p>.
693. Про затвердження Положення про екологічний контроль у пунктах пропуску через державний кордон та в зоні діяльності регіональних митниць і митниць [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 8 вересня 1999 р. № 204]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1004-12>.
694. Про затвердження Положення про здійснення операцій з банківськими металами та внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України [Електронний ресурс] : [прийнято Правлінням Національного банку України 6 серпня 2003 р. № 325]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0749-03>.
695. Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему відеоконтролю Державної митної служби України [Електронний ресурс] : наказ [затв. Мінфін України 20 грудня 2012 р. № 1389]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0352-13>.
696. Про затвердження Положення про Колегію Міндоходів України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством доходів і зборів України 29 березня 2013 р. № 13]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-polozhennja-pro-kolegiyu-mindohodiv-ukray-doc138865.html>.
697. Про затвердження Положення про консульський збір України [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством закордонних справ України 5 січня 2011 р. № 3]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0131-11>.
698. Про затвердження Положення про митний контроль та митне оформлення міжнародних поштових відправлень [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України та Державним комітетом зв'язку та інформатизації України 27 жовтня 1999 р. № 680/108]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0791-99>.
699. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 6 квітня 2011 р. № 383/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/383/2011>.
700. Про затвердження Положення про Науково-технічну раду Міністерства доходів і зборів України : наказ [затв. Міністерством доходів і зборів України 16 липня 2013 р. № 276] // ЛІГА : ЗАКОН.
701. Про затвердження Положення про обіг складських документів на зерно [Електронний ресурс] : наказ [видано Мінагрополітики України 27 червня 2003 р. № 198]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0605-03>.
702. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Правлінням Національного банку України 16 грудня 2002 р. № 508]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03>.
703. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Правління НБУ 15 грудня 2004 р. № 639]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0041-05>.
704. Про затвердження Положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 8 грудня 1998 р. № 771]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1037.29.15&nbreak=1>.
705. Про затвердження положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Правлінням Національного Банку України 15 серпня 2011 р. № 281] : [із змінами від 22 грудня 2011 р.] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1054-11>.

706. Про затвердження Положення про порядок надання гарантій та здійснення державного контролю за виконанням зобов'язань щодо використання у заявлених цілях товарів, які підлягають державному експортному контролю [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 27 травня 1999 р. № 920] : [із змінами від 25 січня 2012 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/920-99-%D0%BF>.

707. Про затвердження Положення про порядок надання небанківським фінансовим установам, національному оператору поштового зв'язку генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій [Електронний ресурс] : постанова [прийнята Правлінням Національного Банку України 9 серпня 2002 р. № 297] : [із змінами від 10 липня 2012 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0712-02>.

708. Про затвердження Положення про порядок підготовки та подання інформації про вантаж для його безпечного морського перевезення [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством транспорту України 14 грудня 1998 р. № 497] // ЛІГА : ЗАКОН.

709. Про затвердження Положення про порядок присвоєння персональних звань працівникам митних установ Державного митного комітету України [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним митним комітетом України 1 лютого 1993 р. № 35к.]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.5319.0>.

710. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання. – [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 28 травня 2012 р. № 613]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main>.

711. Про затвердження Положення про службові посвідчення працівників митної служби України та його зразок [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 635]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0986-12>.

712. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) : наказ [затв. Верхов. Радою 6 вересня 2001 р. № 201]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>.

713. Про затвердження Порядку ведення Державного суднового реєстру України і Суднової книги України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 26 вересня 1997 р. № 1069]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1069-97-n>.

714. Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2012 р. № 428]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/428-2012-%D0%BF>.

715. Про затвердження Порядку взаємодії митних органів із Центральним митним управлінням лабораторних досліджень та експертної роботи при проведенні митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, Нормативів взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи) та форми акта про взяття проб (зразків) товарів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 31 травня 2012 р. № 654] : [станом на 20.03.2013] // ЛІГА : ЗАКОН.

716. Про затвердження Порядку взаємодії підрозділів митниці при здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 30 травня 2012 р. № 647]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1033-12>.

717. Про затвердження Порядку видачі ветеринарних документів [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним комітетом ветеринарної медицини України 13 квітня 2009 р. № 85]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE16535.html.

718. Про затвердження Порядку видачі дозволів на право ввезення на територію України, вивезення з території України або транзиту через територію України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 3 лютого 1997 р. № 146] : [редакція від 11 листопада 2011 р.]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1388-2007-n>.

719. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні транзитних переміщень [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 9 жовтня 2012 р. № 1066]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z2120-12/page2>.

720. Про затвердження Порядку використання електронних замків з функцією GPS - GSM навігації : проект наказу [розроб. Міністерством доходів і зборів України]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/diyalnist/regulyatorna-politika-/regulyatorna-politika/2013-rik/116505.html>.

721. Про затвердження Порядку використання електронних замків з функцією GPS - GSM навігації [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 3 грудня 2012 р. № 1266]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z2110-12>.

722. Про затвердження Порядку використання наркотичних засобів і психотропних речовин під час дресування службових собак для розшуку таких засобів і речовин [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 липня 2009 р. № 831]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/831-2009-p>.
723. Про затвердження Порядку замовлення, видачі, зберігання, обліку та використання особистих митних забезпечень інспекторів, а також введення в дію особистих митних забезпечень нового зразка [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 17 листопада 1998 р. № 723]. – Режим доступу : <http://www.uazakon.com/document/spart65/inx65303.htm>.
724. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 651]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12>.
725. Про затвердження порядку заповнення митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 28 травня 2012 р. № 614]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1014-12>.
726. Про затвердження Порядку застосування автоматизованої системи аналізу та управління ризиками під час митного контролю та митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою 14 серпня 2009 р. № 756]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0180-11>.
727. Про затвердження Порядку застосування митного режиму магазину безмитної торгівлі [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною митною службою України 7 квітня 2011 р. № 287]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0723-11>.
728. Про затвердження Порядку застосування митного режиму тимчасового ввезення (вивезення) [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною митною службою України 28 березня 2000 р. № 173]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0250-00>.
729. Про затвердження Порядку застосування уніфікованої митної квитанції МД-1 [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною митною службою України 4 січня 2005 р. № 1]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0066-05>.
730. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками в митній службі України [Електронний ресурс] : наказ [731. П р о затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення реалізації [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 20 листопада 2003 р. № 1807]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1807-2003-p>.
732. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 28 січня 2004 р. № 86]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/86-2004-p>.
733. Про затвердження Порядку здійснення контролю за обігом наркотичних (психотропних) лікарських засобів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 18 січня 2003 р. № 58]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0754-96>.
734. Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 березня 2002 р. № 402] // ЛІГА : ЗАКОН.
735. Про затвердження Порядку нарахування митних зборів, мита, податку на додану вартість та акцизного збору при митному оформленні товарів, транспортних засобів та запасних частин до них, які переміщуються через митний кордон України і належать громадянам [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 27 березня 2000 р. № 164]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0227-00>.
736. Про затвердження Порядку організації митних аукціонів, реалізації товарів і транспортних засобів на митних аукціонах, товарних біржах або через підприємства торгівлі, а також розпорядження окремими видами товарів, що не підлягають реалізації [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 26 квітня 2003 р. № 607]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/607-2003-%D0%BF>.
737. Про затвердження Порядку оформлення розрахункових і звітних документів при здійсненні продажу проізних і перевізних документів на залізничному транспорті [Електронний ресурс] : наказ [видано Мінтрансом та ДПА України 24 жовтня 2001 р. № 712/431]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0116-02>.
738. Про затвердження Порядку перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів на території України та оформлення необхідних документів : [Електронний ресурс] :

постанова [прийнято КМУ 17 квітня 2008 р. № 366]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/366-2008-p>.

739. Про затвердження Порядку перевезення хворими, які прямують транзитом через територію України, наркотичних засобів і психотропних речовин [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 8 листопада 2007 р. № 1307]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1307-2007-%D0%BF>.

740. Про затвердження Порядку планування, формування, створення, функціонування, супроводження, систематизації електронних інформаційних ресурсів Міністерства економіки України та доступу до них [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Міністерством економіки України 16 липня 2010 р. № 854]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME100638.html.

741. Про затвердження Порядку подання авіаперевізниками або уповноваженими ними особами попередньої інформації про пасажирів, імпорتنі та транзитні вантажі, які перевозяться повітряними суднами, органам охорони державного кордону та митним органам [Електронний ресурс] : наказ [затв. Адміністрацією Державної прикордонної служби, Міністерством фінансів, Міністерством інфраструктури 27 квітня 2012 р. № 291/506/228] : [за станом на 26 жовтня 2012 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0669-10>.

742. Про затвердження Порядку прийняття, відкликання попереднього рішення про країну походження товару, затвердження форми попереднього рішення про країну походження товару [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 19 червня 2012 р. № 737]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1176-12>.

743. Про затвердження Порядку проведення атестації посадових осіб митної служби [Електронний ресурс] : постанова [прийнята КМУ 25 грудня 2002 р. № 1984]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1984-2002-%D0%BF>.

744. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 26 серпня 2003 р. № 1343]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1343-2003-p>.

745. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців [Електронний ресурс] : постанова [затв. КМУ 5 лютого 2002 р. № 169] : [із змінами від 8 травня 2005 р. № 371] // ЛІГА : ЗАКОН.

746. Про затвердження Порядку продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 29 грудня 2007 р. № 1409]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1409-2007-?nreg=1409-2007-%EF&find=1&text=%EA%E%ED%F1%E8%E3%ED&x=0&y=0#w14>

747. Про затвердження Порядку реалізації положень Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 21 листопада 2001 р. № 755] : [із змінами від 5 березня 2004 р.]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1036-01>.

748. Про затвердження Порядку розгляду звернень та особистого прийому громадян у Державній митній службі України, інших митних органах, спеціалізованих митних установах і організаціях [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 14 вересня 2009 р. № 855] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0935-09>.

749. Про затвердження Порядку розрахунково-касового обслуговування через органи Державного казначейства України митних та інших платежів, які вносяться до/або під час митного оформлення [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерства фінансів України 24 січня 2006 р. № 25/44]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0064-06>.

750. Про затвердження Порядку розроблення технічної документації щодо розміщення і кріплення вантажів у вагонах і контейнерах, які перевозяться залізничним транспортом [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту та зв'язку України 18 травня 2010 р. № 299]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0503-10>.

751. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 22 травня 2012 р. № 583]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12>.

752. Про затвердження Правил етики поведінки посадових осіб митної служби України [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 16 листопада 2009 р. № 1097]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-pravil-etiki-povedinki-posadovih-osib-mit-doc4183.html>.

753. Про затвердження Правил користування послугами поштового зв'язку [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 22 грудня 1997 р. № 1446]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1446-97-%D0%BF>.

754. Про затвердження правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України [Електронний ресурс] : наказ [затв.

Державною митною службою України 17 листопада 2005 р. № 1118]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1428-05>.

755. Про затвердження Правил обробки та відправки міжнародної пошти в місцях міжнародного поштового обміну України [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Державним комітет зв'язку та інформатизації України та Державною митною службою України 7 листопада 2000 р. № 165/626]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0112-01>.

756. Про затвердження Правил оформлення вантажних перевізних документів на перевезення морським транспортом [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту та зв'язку 13 грудня 2004 р. № 1098]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1657-04>.

757. Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні [Електронний ресурс] : наказ [затв. наказом Міністерства транспорту України 14 жовтня 1997 р. № 363]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98>.

758. Про затвердження правил передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветеринарно-санітарної експертизи м'яса та м'ясних продуктів [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державним департаментом ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України 7 червня 2002 р. № 28] : [за станом на 8 листопада 2012 р.]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0524-02>.

759. Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів [Електронний ресурс] : наказ [затв. Державною службою з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 14 березня 2006 р. № 186]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0705-06>.

760. Про затвердження Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством транспорту та зв'язку України від 23 квітня 2010 р. № 216]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0669-10>.

761. Про затвердження Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 17 липня 2003 р. № 1089]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1089-2003-p>.

762. Про затвердження Правил роздрібною торгівлі ювелірними та іншими виробами з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння [Електронний ресурс] : постанова [прийнята КМУ 25 березня 1999 р. № 460]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/460-99-p>.

763. Про затвердження Правил торгівлі антикварними речами [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерством культури і мистецтв України 29 грудня 2001 р. № 322/795]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG6346.html.

764. Про затвердження Правил ядерної та радіаційної безпеки при перевезенні радіоактивних матеріалів (ПБПРМ-2006) (Правила, розд.2) [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним комітетом ядерного регулювання України 30 серпня 2006 р. № 132]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z1056-06>.

765. Про затвердження Технології здійснення митного контролю та митного оформлення товарів та інших предметів (вантажів), що прибувають чартерними рейсами в пункт пропуску «Гостомель» [Електронний ресурс] : наказ [прийнято Державною митною службою України 5 червня 2002 р. № 453]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0453483-02>.

766. Про затвердження Технологічної схеми взаємодії митного поста «Слобідка» Ягорлицької митниці та підрозділів Укрзалізничної станції Слобідка під час переміщення через митний кордон України в пункті пропуску «Слобідка» товарів (вантажів) залізничними вантажними поїздами [Електронний ресурс] : наказ [затв. Митницею, Дирекцією залізничних перевезень 17 липня 2006 р. № 99/278/ДН-1] // ЛІГА : ЗАКОН.

767. Про затвердження Технологічної схеми митного оформлення товарів та інших предметів із застосуванням ВМД [Електронний ресурс] : наказ [видано Регіональною митницею 15 жовтня 2002 р. № 766] // ЛІГА : ЗАКОН

768. Про затвердження Тимчасового порядку проведення державної санітарно-гігієнічної експертизи [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством охорони здоров'я України 10 січня 2001 р. № 247]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0004-01>.

769. Про затвердження типових форм первинного обліку роботи вантажного автомобіля [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством транспорту, Міністерством статистики України 29 грудня 1995 р. № 488/346]. – Режим доступу : <http://www.vs.com.ua/index.php?pageid=2279>.

770. Про затвердження Типового положення про митний пост [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою 6 травня 2003 р. № 289]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0378-03>.

771. Про затвердження Типового положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 25 травня 2011 р. № 563]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/563-2011-p>.

772. Про затвердження Типової мирової угоди про припинення провадження в справі про порушення митних правил [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 28 травня 2012 р. № 607]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0985-12.
773. Про затвердження Угоди про погоджений розвиток міжнародних транспортних коридорів, що проходять територією держав - учасниць СНД [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 1 грудня 2010 р. № 1096]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1096-2010-p>.
774. Про затвердження форми Акта про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 30 травня 2012 р. № 636]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1004-12>.
775. Про затвердження форми декларації митної вартості та Правил її заповнення [Електронний ресурс] : наказ [затв. Міністерством фінансів України 24 травня 2012 р. № 599]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0984-12>.
776. Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством фінансів України 24 травня 2012 р. № 598]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0883-12>.
777. Про захист населення від інфекційних хвороб [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 6 квітня 2000 р. № 1645-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>.
778. Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 8 червня 2000 р. № 1809-III]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1809-14>.
779. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 грудня 1998 р. № 330-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/330-14>.
780. Про захист персональних даних [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 червня 2010 р. № 2297-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
781. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 лютого 1995 р. № 62/95] : [із змінами від 08.09.2011р. № 3712-VI] // ЛІГА : ЗАКОН.
782. Про заходи щодо введення системи визначення ризикових показників за суб'єктивними ознаками («Білий» та «Чорний» списки) при здійсненні митного контролю та митного оформлення [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 17 грудня 2010 р. № 1485]. – Режим доступу : http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=2447210&cat_id=296006&search_param=%D1%87%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D1%81%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA&searchForum=1&searchDocarch=1&searchPublishing=1.
783. Про заходи щодо проведення експерименту у Північнокримській експериментальній економічній зоні «Сиваш» [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 17 листопада 1995 р. №1062/95]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/1062/95>.
784. Про Збройні Сили України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 6 грудня 1991 р. № 1934-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>.
785. Про звернення громадян [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 2 жовтня 1996 р. 393/96-вр]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.
786. Про зміну підпорядкування митних органів [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою 8 лютого 2005 р. № 81]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/baseit/ua-smengu.htm>.
787. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 квітня 1991 р. № 959-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12/print1332416330867898>.
788. Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 11 липня 2002 р. № 956] : [із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 313 від 11 березня 2004 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/956-2002-p>.
789. Про інформацію [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 січня 2011 р. № 2939-VI] : [із змінами від 10 серпня 2012 р.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
790. Про Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 7 жовтня 2010 р. № 2591-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2591-17>.
791. Про каміння. Акварин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.buz.com.ua/index.php?id=5&ibid=42>.
792. Про карантин рослин [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 30 червня 1993 р. № 34] : [із змінами від 30 травня 2011 р.]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12.

793. Про комітети Верховної Ради України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>.
794. Про лікарські засоби [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 квітня 1996 р. №123/96-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр>.
795. Про ліквідацію Державної компанії «Адміністрація Північнокримської експериментальної економічної зони «Сиваш» [Електронний ресурс] : постанова [прийнята КМУ 27 грудня 2001 р. №1735]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1735-2001-п>.
796. Про ліквідацію Київської обласної митниці та створення Північної регіональної митниці [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою 27 березня 2000 р. № 170]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.4574.0>.
797. Про ліквідацію митних органів [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою України 29 січня 2008 р. № 61]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.
798. Про ліцензування певних видів господарської діяльності [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 січня 2000 р. № 1775-III]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1775-14/page>.
799. Про метрологію та метрологічну діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 11 лютого 1998 р. № 113/98-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/113/98-вр>.
800. Про митний тариф України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 квітня 2001 р. № 2371-III]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2371-14/print1350223473392502>.
801. Про митні пільги для туристів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята 4 червня 1954 р.]. – Режим доступу : <http://www.unec.org/trans/conventn/Touring-1954e.pdf>.
802. Про Митно-тарифну раду України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 7 лютого 1994 р. № 62]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/62-94-%D0%BF>.
803. Про міжнародний фінансовий лізинг [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята УНІДРУА 28 травня 1988 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_263.
804. Про міжнародні змішані перевезення вантажів [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята ООН 24 травня 1980 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_189.
805. Про міжнародну цивільну авіацію [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята 7 грудня 1944 р.]. – Режим доступу : <http://www.mcgill.ca/files/iasl/chicago1944a.pdf>.
806. Про міліцію [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 20 грудня 1990 р. № 565-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/565-12>.
807. Про Міністерство доходів і зборів України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 18 березня 2013 р. № 141/2013]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/141/2013>.
808. Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 31 травня 2011 р. № 634/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/634/2011>.
809. Про морські перевезення вантажів «Гамбурзькі правила» [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята ООН 31 березня 1978 р.]. – Режим доступу : [http:// http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_391](http://http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_391).
810. Про морські порти [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17 травня 2012 р. № 4708]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4709-17>.
811. Про назви митниць і митних постів [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним митним комітетом України 21 лютого 1994 р. № 50]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/baseri/ua-rmeqmr.htm>.
812. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 лютого 1995 р. № 60/95-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>.
813. Про Національний банк України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 20 травня 1999 р. № 679-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
814. Про обіг векселів в Україні [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 квітня 2001 р. № 2374-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2374-14/print1332416330867898>.
815. Про оборону України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 6 грудня 1991 р. № 1932-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>.
816. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 18 лютого 1992 р. № 2135-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
817. Про опрацювання та надання пропозицій до Ліцензійних умов провадження посередницької діяльності митного брокера та митного перевізника [Електронний ресурс] : лист [видано Державною

митною службою України 25 жовтня 2002 р. № 11/4-09-10044-ЕП]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0044342-02>.

818. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 9 грудня 2010 р. № 1085/2010]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.

819. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 19 червня 2003 р. № 964-IV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15%B8>.

820. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 грудня 1993 р. № 3687-XII]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.

821. Про перевезення небезпечних вантажів [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою від 6 квітня 2000 р. № 1644-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1644-14>.

822. Про передачу залізничних військ Збройних Сил України у підпорядкування Міністерству транспорту України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 27 січня 2003 р. № 46/2003]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/46/2003>.

823. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Правлінням Національного банку України 27 травня 2008 р. № 148]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08>.

824. Про персональні звання державної митної служби України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Верхов. Радою 5 лютого 1992 р. № 2099-XII]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2099-12>.

825. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 7 лютого 2008 р. № 109/2008]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/109/2008>.

826. Про першочергові заходи щодо створення національної мережі міжнародних транспортних коридорів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 16 грудня 1996 р. № 1512]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1512-96-%D0%BF>.

827. Про Північнокримську експериментальну економічну зону «Сиваш» [Електронний ресурс] : постанова [прийнята КМУ 23 квітня 1996 р. № 455]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/455-96-п>.

828. Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 21 жовтня 2010 р. № 2623-VI]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/annot/2623-17>.

829. Про підтвердження відповідності [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17 травня 2001 р. № 2406-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2406-14>.

830. Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 грудня 2004 р. № 2288-IV]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2288-15>.

831. Про Положення про Державну податкову службу України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 12 травня 2011 р. № 584/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>.

832. Про Положення про Державну пробірну службу України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 13 квітня 2011 р. № 461/2011]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/461/2011>.

833. Про Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 6 квітня 2011 р. № 400/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/400/2011>.

834. Про Положення про Державну службу України з питань захисту персональних даних [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 6 квітня 2011 р. № 390/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/390/2011>.

835. Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 10 червня 1993 р. № 198/93]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/198/93>.

836. Про Положення про Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 6 квітня 2011 р. № 381/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/381/2011>.

837. Про Положення про Міністерство культури України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 6 квітня 2011 р. № 388/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/388/2011>.

838. Про Положення про Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 8 квітня 2011 р. № 446/2011]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>.

839. Про портові збори [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ від 12 жовтня 2000 р. № 544]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1544-2000-%D0%BF>.

840. Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 вересня 2001 р. № 2681-III]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2681-14>.

841. Про порядок ввезення на митну територію України та вивезення за її межі наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [Електронний ресурс] : лист [видано Держмитслужбою України 11 березня 2004 р. № 25/9-18/2825-ен]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/basese/ua-amezee.htm>.

842. Про порядок взаємодії органів виконавчої влади та юридичних осіб, які провадять діяльність у сфері використання ядерної енергії, в разі виявлення радіоактивних матеріалів у незаконному обігу [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 2 червня 2003 р. № 813]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/813-2003-п>.

843. Про порядок вивезення (пересилання) за межі митної території України громадянами дорогоцінних металів (за винятком банківських металів, пам'ятних та ювілейних монет України із дорогоцінних металів), дорогоцінного каміння та виробів із них, а також культурних цінностей з метою їх відчуження [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 21 травня 2012 р. № 448]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/448-2012-п/para3#n3>.

844. Про порядок доставки дипломатичної пошти України [Електронний ресурс] : розпорядження [видано Президентом України 27 липня 1992 р. № 130/92-рп] : [із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 70/99 від 27.01.99]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/130/92-%D1%80%D0%BF>.

845. Про порядок ліцензування експорту товарів [Електронний ресурс] : наказ [видано Міністерством економіки України 9 вересня 2009 р. № 991]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0937-09>.

846. Про Порядок проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 25 січня 2012 р. № 33/2012]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/33/2012/para20#n20>.

847. Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 13 вересня 2002 р. № 1371]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1371-2002-%D0%BF>.

848. Про порядок формування та зберігання Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 30 березня 1998 р. № 387]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/387-98-%D0%BF>.

849. Про поштовий зв'язок [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 жовтня 2001 р. № 2759-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2759-14>.

850. Про Правила дорожнього руху [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 10 жовтня 2001 р. № 1306]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-п/page>.

851. Про правила малого прикордонного руху між Урядом Республіки Польща та Кабінетом міністрів України [Електронний ресурс] : постанова [видано Верховною Радою 16 березня 2009 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/616_138.

852. Про правовий режим надзвичайного стану [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 березня 2000 р. № 1550-III]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.

853. Про приєднання України до Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів від 19 травня 1956 р. [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 серпня 2006 р.]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/57-16>.

854. Про приєднання України до Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 р. [Електронний ресурс] : постанова [прийнята Верхов. Радою 19 червня 1992 р. № 2479-XII]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2479-12>.

855. Про приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення [Електронний ресурс] : закон України [прийнятий Верхов. Радою 24 березня 2004 р. № 1661-IV]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_472.

856. Про приєднання України до Конвенції УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг [Електронний ресурс] : закон України [прийнятий Верхов. Радою 11 січня 2006 р. № 3301-IV]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T063301.html.
857. Про приєднання України до Конвенції, що стосує вимогу легалізації іноземних офіційних документів [Електронний ресурс] : закон України [видано Верховною Радою 10.01.2002 № 2933-III]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2933-14>.
858. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів [Електронний ресурс] : указ [виданий Президентом України 17 травня 2002 р. № 466/2002]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/466/2002>.
859. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організації мовлення [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 20 вересня 2001 р. № 2730-14]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2730-14>.
860. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у зміненій редакції згідно з Додатком I до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 січня 2006 р. № 227-V]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/227-16>.
861. Про призначення О. Клименка Міністром доходів і зборів України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України № 739/2012]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/739/2012>.
862. Про прикордонний контроль [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 5 листопада 2009 р. № 1710-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1710-17>.
863. Про прикордонний режим [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 27 липня 1998 р. № 1147]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1147-98-%D0%BF>.
864. Про прикордонні війська України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 4 листопада 1991 р. № 1779-XII]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1779-12>.
865. Про проект «Концепції модернізації діяльності митної служби України» та про реформування структури митної системи [Електронний ресурс] : проект [від 08.09.2006]. – Режим доступу : https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.asmap.org.ua%2Finfo%2Fna5.doc&ei=A01NUsnAN6G04AS2tYDIBA&usq=AFQjCNHUIGjnTku3VJ8mvrOT1u8Aym4zVQ&sig2=pri_XfZDG16M-QdwyjM9BA&bvm=bv.53537100,d.bGE&cad=rja.
866. Про ратифікацію Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Верхов. Радою Української РСР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1000-12>.
867. Про ратифікацію Конвенції про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу [Електронний ресурс] : закон України [видано Верховною Радою 8 квітня 1999 р. № 581-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/581-14>.
868. Про Регламент Верховної Ради України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 10 лютого 2010 р. № 3547-IV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3547-15>.
869. Про розвідвальні органи України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верховною Радою 22 березня 2001 р. № 2331-III]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2331-14>.
870. Про символіку Державної митної служби України [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 27 червня 2003 р. № 554/2003]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/554/2003>.
871. Про систему валютного регулювання і валютного контролю [Електронний ресурс] : декрет [видано КМУ 19 лютого 1993 № 15-93]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/15-93>.
872. Про службові жилі приміщення [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Радою Міністрів УРСР 4 лютого 1988 р. № 37]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/37-88-n?nreg=37-88-%EF&find=1&text=%EA%B3%ED%EE%EB%EE%E3%E8&x=4&y=9>.
873. Про Службу безпеки України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 25 березня 1992 р. № 2229-XII]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.
874. Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку та спеціальну економічну зону «Порт Крим» в Автономній Республіці Крим» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 21 грудня 2000 р. № 2189-III]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2189-14>.
875. Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 24 грудня 1998 р. № 356-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/356-14>.

876. Про спеціальну (вільну) економічну зону «Порто-франко» на території Одеського морського торговельного порту [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 березня 2000 р. №1607-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1607-14>.
877. Про спеціальну економічну зону «Закарпаття» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 22 березня 2001 р. № 2322-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2322-14>.
878. Про спеціальну економічну зону «Інтерпорт Ковель» [Електронний ресурс] : указ [видано Президентом України 22 червня 1999 р. № 702/99]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/702/99>.
879. Про спеціальну економічну зону «Інтерпорт Ковель» [Електронний ресурс] : постанова [видана КМУ 15 травня 2000 р., № 796]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/796-2000-%D0%BF>.
880. Про спеціальну економічну зону «Миколаїв» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 липня 2000 р. № 1909-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1909-14>.
881. Про спеціальну економічну зону «Рені» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 23 березня 2000 р. № 1605-III]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1605-14>.
882. Про спеціальну економічну зону «Славутич» [Електронний ресурс]: закон України [прийнято Верхов. Радою 3 червня 1999 р. № 721-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/721-14>.
883. Про спеціальну економічну зону «Яворів» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 15 січня 1999 р. № 402-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/402-14>.
884. Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортотополіс Трускавець» [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 18 березня 1999 р. № 514-XIV]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/514-14>.
885. Про співробітництво і взаємну допомогу в митних справах [Електронний ресурс] : угода [між КМУ і Урядом Республіки Білорусь 22 вересня 2000 р.] : [станом на 30.10.2012] // ЛІГА : ЗАКОН.
886. Про спрощення формальностей у торгівлі товарами [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята 20 травня 1987 р.]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/sad-convention_on_simplification_of_formalities_en.pdf.
887. Про ставки митних зборів [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 27 січня 1997 р. № 65]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/65-97-%D0%BF>.
888. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 1 грудня 2005 р. № 3164-IV]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3164-15>.
889. Про стандартизацію і сертифікацію [Електронний ресурс] : декрет [видано КМУ 10 травня 1993 р. № 46-93]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/46-93>.
890. Про статус народного депутата України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17 листопада 1992 р. № 2790-XII]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>.
891. Про створення Ради Митного Співробітництва [Електронний ресурс] : конвенція [прийнята 15 грудня 1950 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_184.
892. Про створення регіональних митниць та митниць Державної митної служби України [Електронний ресурс] : наказ [видано Державною митною службою 20 грудня 1996 р. № 564]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.5640.0>.
893. Про створення територіальних митних управлінь [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 8 липня 1994 р. № 465] // ЛІГА : ЗАКОН.
894. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами [Електронний ресурс] : постанова [прийнято Пленумом Верховного суду України 26 квітня 2002 р.]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-02>.
895. Про судовострій і статус суддів [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 7 липня 2010 р. № 2453-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>.
896. Про схвалення Стратегії розвитку морських портів України на період до 2015 р. : розпорядження [видано КМУ 16 липня 2008 № 1051-п]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2008_07_16/an/24/KR081051.html#24.
897. Про транспорт [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 10 листопада 1994 р. № 232/94-ВР]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>.

898. Про транспортно-експедиторську діяльність [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верховною радою 1 липня 2004 р. № 1955-IV]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1955-15>.
899. Про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах [Електронний ресурс] : міжнародна конвенція [прийнята 21 жовтня 1982 р.]. – Режим доступу : <http://www.unecse.org/fileadmin/DAM/trans/conventn/harmonie.pdf>.
900. Про утворення нових та збільшення штатної чисельності діючих митних установ [Електронний ресурс] : наказ [видано Державним митним комітетом України 17 листопада 1992 р. № 217]// ЛІГА : ЗАКОН.
901. Про Федеральну митну службу [Електронний ресурс] : постанова [прийнята Урядом Російської Федерації 26 липня 2006 р. № 459]. – Режим доступу : http://www.customs.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=21&Itemid=182.
902. Про центральні органи виконавчої влади [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 17 березня 2011 р. № 3166-VI]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/page2>.
903. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 13 лютого 2006 р. № 3480-IV]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
904. Проблемы методологии системного исследования / под ред. И. В. Блауберга, В. Н. Садовского, В. Г. Юдина. – М. : Мысль, 1970. – 455 с.
905. Проектирование таможенной политики / Н. М. Блинов, В. Н. Иванов, В. Б. Кухаренко, А.Г. Пашинский; Гос. тамож. ком. Рос. Федерации. – М. : Кн. и бизнес, 2001. – 327 с.
906. Протокол № 7 до Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу : conventions.coe.int/Treaty/rus/Treaties/Html/117.htm.
907. Протокол об изменении Международной конвенции об унификации некоторых правил о коносаменте, подписанной в Брюсселе 25 августа 1924 г. (Правила Висби) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896_010.
908. Протокол про збереження і сталі використання біологічного та ландшафтного різноманіття до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат, підписаної в м. Київ 22 травня 2003 р. (ст.3) м. Бухарест, 19 червня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_366.
909. Публічне акціонерне товариство «Єнакієвський металургійний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : rada.com.ua/ukr/catalog/8340.
910. Пузанов І. І. Методологічні підходи до аналізу використання експортних субсидій у зовнішній торгівлі [Електронний ресурс] / Пузанов І. І. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Traeviv/2010_2/5.pdf.
911. Пунда О. О. Кримінальне провадження у справах про контрабанду: проблеми організації початкового етапу досудового розслідування / О. О. Пунда // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. – Серія «Право». – Випуск 22. – Частина І. – Том 3. – С. 99–102.
912. Пунда О. О. Поняття та проблеми здійснення особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування людини: монографія / О. о. Пунда. – Хмельницький – К.: Видавництво «Сергія Пантюка», 2005. – 436 с.
913. Пунда О. О. Право на свободу пересування у контексті використання електронних пристроїв дистанційного контролю / О. О. Пунда // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. – Хмельницький. – 2013. – № 3 (47). – С. 159–164.
914. Радайте Д. С. Развитие таможенной системы России по Европейской границе / Д. С. Радайте // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2012. – № 2, т. 25 (64). – С. 350–356.
915. Радник. Український юридичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://radnuk.info/pidrychnuku/mishnarod-pravo/468-repetsku/8094-32---.html>.
916. Радянська військова енциклопедія у 8 томах / під ред. Гречко А. А. – М. : Воениздат, 1981. – 8 т.
917. Райзберг Б. А. Современный энциклопедический словарь / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева. – 2-е изд., исправ. – М. : ИНФРА-М, 1998. – 479 с.
918. Реализация инвестиционных проектов: Туристские центры, Горнолыжные курорты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.kit.gov.kz/index.php/ru/razvitie-infrastruktury/realizatsiya-investitsionnykh-proektov-turistskie-tsenry-gornolyzhnye-kurorty>.
919. Регіональна політика в країнах Європи: уроки для України : [монографія] / за ред. С. Максименка. – К. : Логос, 2000. – 171 с.
920. Регулирование перевозок грузов морем [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.transinterlog.com/articles/100>.

921. Резиденты СЭЗ «Могилев» в I полугодии увеличили производство продукции в 2,6 раза [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.moyby.com/news/90711>.

922. Ренийський торговельний морський порт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.portreni.com.ua/?page=ln&lang=ukr>.

923. Решение О деятельности Совета руководителей таможенных служб государств-участников Содружества Независимых Государств от 12 сентября 2008 года, город Москва [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.e-cis.info/page.php?id=22556>.

924. Решение о Положении о Совете руководителей таможенных служб государств-участников Содружества Независимых Государств в новой редакции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_856.

925. Римський статут міжнародного кримінального суду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.un.org/russian/law/icc/rome_statute\(r\).Pdf](http://www.un.org/russian/law/icc/rome_statute(r).Pdf).

926. Рішення глав урядів Співдружності Незалежних Держав про Правила визначення країни походження товарів [Електронний ресурс] : [підписано 24 червня 1993 р.]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_055.

927. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу). Справа № 1-23/2009 30 вересня 2009 р. №23-рп/2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-9>.

928. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання) Справа № 1-28/2011 11 жовтня 2011 р. № 10-рп/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-11>.

929. РОЗДІЛ 1 Индекс глобальной конкурентоспособности 2012: Зростання продуктивності задля підтримки відновлення економіки [Електронний ресурс] / Хав'єр Сала-І-Мартін, Бен'ямін Більбао-Осоріо, Дженніфер Бланк, Роберто Кротті, Маргарета Дрзенік Хану І Тьєрі Гейгер, Керолайн Ко // Всесвітній економічний форум. – Режим доступу : http://www.competitiveukraine.org/upload/reports/4_ukr.pdf.

930. Розенберг М. Г. Контракт международной купли-продажи. Современная практика заключения. Разрешение споров / М. Г. Розенберг. – М. : Международный центр финансово-экономического развития, 1996. – С. 209–220.

931. Розпочала роботу Громадська рада при Міндоходів [Електронний ресурс] // Офіційний портал Міністерства доходів і зборів України. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/media-tsentr/novini/98035.html>.

932. Ромат Т. Є. Відповідальність органів державної влади у справах про порушення прав інтелектуальної власності / Т. Є. Ромат // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 20. – С. 98–100.

933. Російсько-український словник правничої мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://r2u.org.ua/data/Російсько-український%20словник%20правничої%20мови%20\(1926\).pdf](http://r2u.org.ua/data/Російсько-український%20словник%20правничої%20мови%20(1926).pdf).

934. Российская империя. История государства Российского [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rusempire.ru/glavy-pravitelstva-rossiyskoj-imperii/rejtern-mihail-hristoforovich.html>.

935. Российский рубль (Russian Ruble), национальная валюта Российской Федерации, RUB-RUR [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://forexaw.com/TERMs/Money/Currencies/l72_Российский_рубль_Russian_Ruble_национальная_валюта_Российской_Федерации_RUB_RUR.

936. Российский рубль [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://banksandmoneys.cc.ua/index.files/ROSRUB.htm>

937. Российское таможенное право : учебник / отв. ред. Б. Н. Габричидзе. – М. : Норма-Инфра-М, 1999. – 520 с.

938. Россия. Особые экономические зоны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.russez.ru>.

939. Ростовцев М. М. Історія методів навчання малювання : зарубіжна школа малюнка : навч. посіб. / М. М. Ростовцев. – М. : Просвітництво, 1981. – 192 с.

940. Румянцев А. П. Зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. / А. П. Румянцев, Н. С. Румянцева. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 384 с.

941. Румянцев О. Г. Юридический энциклопедический словарь / О. Г. Румянцев, В. Н. Додонов. – М. : Инфра-М, 1997. – 384 с.

942. Русско-византийский договор 911 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bibliotekar.ru/rus/1.htm>.

943. Савченко М. М. «Рациональный протекционизм» Д. И. Менделеева и таможенно-тарифная политика в России в конце XIX – начале XX вв. / М. М. Савченко // Экономический журнал. – 202. – п2. – С. 23–28.
944. Сайт Главное управление Манаус. Зона свободной торговли - SUFRAMA [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.suframa.gov.br>.
945. Сайт Министерства финансов Российской Федерации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://210.minfin.ru/node/8>.
946. Сайт НПО «Поверхность» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/MDODocFolder.FindHelp?p_file=101&p_page=259&p_dlawfld_id=01080203.
947. Салтєвський М. В. Криміналістика : підручник: у 2-х / М. В. Салтєвський. – Х. : КонСУМ, Основа, 1999. – 416 с.
948. Сандровский К. К. Таможенное право : учеб. пособ. / К. К. Сандровский. – К. : Вища шк., 1974. – 175 с.
949. Сандровский К. К. Международное таможенное право : Учебник для студ. вузов, обуч. по спец. «Правоведение» / К. К. Сандровский. – К. : О-во «Знання», КОО, 2000. – 462 с. – (Высшее образование XXI века).
950. Сандровський К. К. Митне право в Україні : навч. посіб. / К. К. Сандровський. – К. : Вентурі, 2000. – 208 с.
951. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами [Электронный ресурс]. – Вып. V. – М., 1930. – С. 46–53. – Режим доступа : <http://www.lawlibrary.ru/izdanie22077.html>.
952. Сведения об органах Содружества Независимых Государств [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.e-cis.info/page.php?id=2374>.
953. Сведения об участниках специальных экономических зон Республики Казахстан по состоянию на 21 января 2013 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.mint.gov.kz/upload/reestr.pdf>.
954. Свириденко Н. С. Еволюційні процеси у творчій діяльності Антоніно Страдіварі / Н. С. Свириденко // Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. – 2009. – № 16. – С. 1–7.
955. Свободная экономическая зона «Брест» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.fez.brest.by/ru/disposition/city>.
956. Свободная экономическая зона «Могилев» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=7841>.
957. Свободные экономические зоны [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.president.gov.by/press29000.html#doc>.
958. Свободные экономические зоны в Бразилии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rosez.ru/book/zone_brazilia.html.
959. Свойства камней и минералов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.jewellery.org.ua/stones/katalog-hrizolit.htm>.
960. Святий Матфей. Митар. Апостол. Євангеліст / за заг. ред. Пашка П. В. – Одеса : АТ «ПЛАСКЕ», 2010. – 128 с.
961. Сент-Киттс и Невис (St. Kitts & Nevis) – NBCO [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://fiveconsult.com/main/jurisdiction_info/26.
962. Сертифікація в системі УкрСепро [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrcsm.kiev.ua/index.php/uk/2009-02-12-13-16-36/2009-02-16-13-09-20/110-2009-02-16-14-15-53>.
963. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.
964. Скальковський А. О. Історія Нової Січі або останнього Коша Запорозького / А. О. Скальковський. – Дніпропетровськ : Січ, 1994. – 677 с.
965. Словарь морських термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.korabel.ru/dictionary/detail/205.html>.
966. Словарь музыкальных терминов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bibliotekar.ru/slovar-muzika>.
967. Словарь нумизмата. Акче [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://homonumi.ru/informatsiya/slovar/a.html>.
968. Словник економічних термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ekonomiks.net.ua>.
969. Словник іншомовних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=18&t=15366>.
970. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sum.in.ua/s/vatmansjkyj_papir.

971. Словник. Geograf. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.geograf.com.ua/glossary/minerals>.
972. Словопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovopedia.org.ua>.
973. Служба прикордонних нарядів : Курс лекцій. – Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2008. – 206 с.
974. Современное стрелковое оружие мира [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://world.guns.ru>.
975. Соглашение между Правительствами государств - членов Организации за демократию и экономическое развитие - ГУАМ о международных мультимодальных перевозках грузов [Электронный ресурс] : [утв. Постановлением КМУ 23 апреля 2008 г. № 396]. – Режим доступа : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/886_008.
976. Соглашение о согласованном развитии международных транспортных коридоров, проходящих по территории государств-участников СНГ [Электронный ресурс] : [утв. 20 ноября 2009 г.]. – Режим доступа : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_154.
977. Сокур І. М. Транспортна логістика : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. М. Сокур, Л. М. Сокур, В. В. Герасимчук. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 222 с.
978. Специальная экономическая зона «Астана – новый город» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sez.astana.kz/ru>.
979. Специальные экономические зоны (СЭЗ) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.invest.gov.kz/?option=content§ion=&itemid=206&lang=ru>.
980. Специальные экономические зоны (СЭЗ) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.invest.gov.kz/?option=content§ion=&itemid=206&lang=ru>.
981. Специфікація [Електронний ресурс] // Словник іншомовних слів. – Режим доступу : <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=18&t=31572>.
982. Сребреник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://slovari.yandex.ru/~книги/Гуманитарный%20словарь/Сребреник>.
983. Сребреник, серебряник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.numizm.ru/html/s/srebrnik_serebrnik.html.
984. Сребреники и златники Владимира Святославовича [Электронный ресурс] // Коллекционер антиквариата. Первые русские монеты. – Режим доступа : <http://goodcoins.narod.ru/coins/1ruscoin.htm>.
985. Срібник [Електронний ресурс] // Лексика: українські енциклопедії та словники. – Режим доступу : <http://leksika.com.ua/10350807/ure/sribnik>.
986. Стандарт державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна – 1 «Терміни, які вживаються в стандартах державного фінансового контролю» [Електронний ресурс] : наказ [затв. Головним КРУ України 9 серпня 2002 р. № 168]. – Режим доступу : <http://odoblkru.gov.ua/st1.htm>.
987. Старцев О. В. Підприємницьке право : [навч. посібник] [Електронний ресурс] / О. В. Старцев. – К. : Істина, 2006. – Режим доступу : <http://www.ebk.net.ua/Book/PP/10-6.htm>.
988. Статут Всесвітнього поштового союзу [Електронний ресурс] : [редакція від 12 серпня 2008 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_101.
989. Статут про дисципліну працівників спеціальних (воєнізованих) аварійно-рятувальних служб [Електронний ресурс] : постанова [прийнято КМУ 12 жовтня 2010 р. № 1540]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/basear/ua-zmtafr.htm>.
990. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист : підручник / М. І. Стеблюк. – 2-ге вид., перероб. – К. : б.в., 2010. – 487 с.
991. Стеттиниус Э. Ленд-лиз – оружие победы / Перевод с английского С. Луговского. – М. : Вече, 2000. – 400 с.
992. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посіб. / С. Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2007. – 624 с.
993. Страдивари Inc. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rimkor.edu.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=66&Itemid=65.
994. Стратегия экономического развития Содружества Независимых государств на период до 2020 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_k27.
995. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації : монографія / за ред. Д. Г. Лук'яненка. – К. : КНЕУ, 2001. -996. Стратегія і тактика ведення переговорів : навч.-метод. посіб. з курсу для студентів спеціальності «Міжнародні відносини» [Електронний ресурс] / за ред. А. М. Детеренко. – Режим доступу : http://istfak.org.ua/files/metodichni-materiali/mizhnarodni-vidnosini/specialist/nMP_STVP.pdf.
997. Судовой (портовый) тальман [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.iqube.biz/rus/article/tallyman>.

998. Сучасна митниця країн СНД та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://myrack.com.ua>.
999. Сучасний словник економіки Макміллана / голов. ред. Девід В. Пірс. ; пер. з англ. – [4-те видання]. – К.: АртЕк, 2000. – 640 с.
1000. Схема особой экономической зоны промышленно-производственного типа «Липець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.admlr.lipetsk.ru/rus/oez/scheme.php>.
1001. Съедин С. И. Основы управления : курс лекций / С. И. Съедин. – М. : Российская таможенная академия, 1995. – 120 с.
1002. СЭЗ «Бурабай» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.slideshare.net/Atameken/ss-15148985>.
1003. Таймшит и его значение [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// http://seaspirit.ru/kes/tajmshit-i-ego-znachenie.html](http://http://seaspirit.ru/kes/tajmshit-i-ego-znachenie.html).
1004. Таможенная конвенция о карнете А.Т.А. для временного ввоза товаров (Конвенция А.Т.А.) [Електронний ресурс] : [Брюссель, 6 декабря 1961 г.]. – Режим доступу : <http://www.tks.ru/jur/0010000005>.
1005. Таможенный барьер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vocabulary.ru/dictionary/485/word/tamozhenyi-barer>.
1006. Таможенный кодекс СССР [Електронний ресурс] : [утв. ВС СССР 26 марта 1991 г. № 2052-1]. – Режим доступу : <http://pravo.levonevsky.org/baza/soviet/sssr0358.htm>.
1007. Терещенко С. С. Міжнародні стандарти щодо статусу уповноваженого економічного оператора [Електронний ресурс] / С. С. Терещенко, Г. Д. Симонова, Г. О. Хабло. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Mbez/econ/2010_2/Tereschenko_Simonova_Khablo.pdf.
1008. Терещенко С. С. Основы митного законодавства в Україні: теорія та практика: навч. посіб. для студентів вищ. та серед. спец. навч. закл. / С. С. Терещенко, В. П. Науменко. – К. : АТ «Август», 1999. – 296 с.
1009. Терещенко С. С. Основы митного законодавства України: питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. для студентів вищ. та серед. спец. навч. закл. / С. С. Терещенко, В. П. Науменко. – К. : АТ «Август», 2001. – 422 с.
1010. Технический железнодорожный словарь [Електронний ресурс] / под ред. Н. Н. Васильева, О. Н. Исаакяна, Н. О. Рогинского и др. – Режим доступу : http://slovarix.ru/tehniceskij_jeleznodorozhnyiy_slovar.
1011. Технопарк «Алатау» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aic.kz>.
1012. Тизенгаузен В. Г. Сборник материалов, относящихся к истории Золотой Орды / В. Г. Тизенгаузен. – СПб. : [б.и.], 1884. – Т. I. – 588 с.
1013. Тимошенко В. А. Наркобізнес: національна та міжнародна протидія новим викликам : монографія / В. А. Тимошенко. – К. : НА СБ України, 2006. – 440 с.
1014. Тимошенко И. В. Таможенное регулирование ВЭД : Учеб.-практ. пособие / И. В. Тимошенко. – М. : Бератор-Пресс, 2003. – 304 с.
1015. Тишкевич И. С. Уголовная ответственность за посягательства на социалистическую собственность / И. С. Тишкевич. – Минск: Изд-во «Университетское», 1984. – 168 с.
1016. Ткач А. П. Історія кодифікації дореволюційного права України / А. П. Ткач. – К. : Наукова думка, 1968. – 356 с.
1017. Тлумачний словник економіста [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eknigi.org/gumanitarnye_nauki/144119-tlumachnij-slovník-ekonomista.html.
1018. Тлумачний словник термінів прикордонного контролю. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ПВУ, 1999. – 56 с.
1019. Толочко П. П. Древний Киев / П. П. Толочко. – К. : Наукова думка, 1976. – 207 с.
1020. Топаз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.alhimikov.net/himerunda/topaz.html>.
1021. Топазы Воыни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geo.web.ru/druza/m-topaz-F.htm>.
1022. Транспортне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. Л. Шелухін, О. І. Антонюк, В. О. Вишневецька та ін.; за ред. М. Л. Шелухіна. – К. : Вид. Дім. «Ін Юре», 2008. – 896 с.
1023. Трукін Д. Двухмерный (2D) штрих-код – Структура [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.barcoding.ru/resources/statii-obzory/dvukhmernyi-shtrikh-kod-struktura.html>.
1024. Туржанський В. А. Особливості діяльності податкової та митної служб у Республіці Вірменія : матеріали міжн. науково-практ. конф. / В. А. Туржанський // Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації, (Хмельницький, 18-20 квітня 2013 р.). – Хмельницький, Хмельницький університет управління та права, 2013. – С. 436–440.
1025. У справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні

- правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України “Про міліцію” (справа про строки адміністративного затримання) [Електронний ресурс] : рішення [прийнято Конституційним судом України 11 жовтня 2011 р. № 10-рп/2011]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-11>.
1026. Увеличена площадь СЭЗ «Астана – новый город» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://profinance.kz/2011/05/12/uveliena-pload-sz-astana-novy-gorod.html>.
1027. Угода між Україною та Словачкою Республікою по співробітництву у галузі карантину і захисту рослин [Електронний ресурс] : [підписано 14 травня 1993 р.]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/703_076.
1028. Угода між Урядом України та Урядом Російської Федерації про вільну торгівлю [Електронний ресурс] : [підписано 24 червня 1993 р.]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/643_009
1029. Угода про міжнародне залізничне вантажне сполучення (УМВС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_011/page.
1030. Угода про співробітництво та взаємодопомогу в митних справах від 15 квітня 1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_222.
1031. Угода про технічні бар’єри в зоні вільної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_a48.
1032. Угода про технічні бар’єри у торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/981_008.
1033. Угода про торговельні аспекти права інтелектуальної власності [Електронний ресурс] : [видано Світовою організацією торгівлі 15 квітня 1994 р.]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/981_018.
1034. Угорський форинт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Угорський_форинт.
1035. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) : офіційне видання / А. Д. Войцешук, Н. Т. Овдієнко, І. Г. Бережнюк та ін.; за ред. М. М. Каленського / Державна митна служба України. – К. : Лат & К, 2004. – 626 с.
1036. Українська Радянська Енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://leksika.com.ua/17870519/ure/mifologichniy_zhanr.
1037. Український економічний термінологічний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://marazm.org.ua/document/termin-economy-ua/index.php>.
1038. Український юридичний термінологічний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marazm.org.ua/document/termin/index.php?file=%C4%E5%EF%EE%F0%F2%E0%F6%B3%FF.txt>.
1039. Укрзалізниця. Поступ часу 1991-1996 : матеріали до історії залізничного транспорту України / Авт.-упоряд. П. Москаленко, Т. Мукмінова. – К. : Транспорт України, 1996. – 336 с.
1040. УкрОборонПром – державний концерн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukroboronprom.com.ua/ua/news/241>.
1041. Ульяновская портовая ОЭЗ самая эффективная в России за 2011 год. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://uldelo.ru/news/ulyanovskaya-portovaya-oez-samaya-effektivnaya-v-rossii-za-2011-god>.
1042. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів [Електронний ресурс] : [прийнято Міжнародною торговельною палатою 1 січня 1993 р. № 500]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988_003.
1043. Управление в таможенных органах (по материалам США) : учебно методическое пособие / Пер. с англ.; под ред. Н. М. Блинова, С. И. Съедина. – М. : РИО РТА, 1995. – 150 с.
1044. Управління зовнішньоекономічною діяльністю : навч. посіб. Ч. 1. / [А. І. Кредісов, С. М. Березовенко, С. М. Березовенко, Г. М. Биков та ін.]; за заг. ред. А. І. Кредісова. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : ВІРА-Р, 2002. – 552 с.
1045. Устройство и назначение основных частей и механизмов огнестрельного оружия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://eko-czaa.narod.ru/ball/osnov/001/metodik-2.htm>.
1046. Фаминский И. П. Внешнеэкономический толковый словарь / под ред. И. П.Фаминского. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 512 с.
1047. Фармацевтична енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/930/prekursori>.
1048. Федеральная служба финансовой статистики РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.gks.ru/
1049. Философская энциклопедия : в 5 т. / под ред. Ф. В. Константинова. – М. : Советская энциклопедия, 1967. – . – Т. 4. – 592 с.
1050. Фінансовий словник-довідник / за ред. М. Я. Демяненка. – К. : ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.

1051. Фінансово-економічний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fes.net.ua/?p=1110>.
1052. Флюорит // *Минералы. Сокровища земли.* – 2009. – № 10. – С. 3–4.
1053. Флюорит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://znaimo.com.ua/Флюорит>.
1054. Форма №1, документ для вивоза животного за границу (как и где его оформить) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.animal-planet.com.ua>.
1055. Фрадинський О. А. Організація діяльності митних служб на пострадянському просторі / О. А. Фрадинський // *Вісник Хмельницького національного університету.* – 2012. – № 4, Т 2. – С. 283–287.
1056. Фрадинський О. А. Історичні аспекти виникнення та врегулювання міжнародних торговельних конфліктів / О. А. Фрадинський // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* – 2012. – № 3, Т.3. – С. 16–20.
1057. Фрадинський О. А. Контрабанда в СРСР під час II Світової війни / О. А. Фрадинський // *Історія торгівлі, податків та мита : тези доповідей VII міжн. школи-семінару, (м. Дніпропетровськ, 24-25 жовтня 2013 р.).* – Дніпропетровськ. – С. 26–27.
1058. Фрадинський О. А. Ленд-ліз в СРСР як форма військово-економічної співпраці країн-союзників у II Світовій війні. / О. А. Фрадинський // *Історія торгівлі, податків та мита.* – 2013. – № 1(7). – С. 122–132.
1059. Фрадинський О. А. Митний тариф Д. І. Менделєєва і торгова війна Німеччини та Російської імперії (1893-1894 роки) / О. А. Фрадинський // *Сталий розвиток економіки.* – 2013. – № 4. – С. 52–55.
1060. Фрадинський О. А. Основи оподаткування : [навч. посіб.] / О. А. Фрадинський. – Львів: Новий світ – 2000, 2010. – 345 с.
1061. Фрадинський О. А. Становлення морської митної варті в Російській імперії (XVIII-XX століття) / О. А. Фрадинський, А. І. Машко // *Світ фінансів.* – 2012. – № 4. – С. 240–244.
1062. Франклін Р. Рут. Міжнародна торгівля та інвестиції / Р. Рут Франклін, А. Філіпенко. – К. : Основи, 1998. – 632 с.
1063. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник для студ. вищих навч. закладів / П. Л. Фріс. – К. : Атіка, 2004. – 488 с.
1064. Фунт стерлінгів – валюта Великобританії (Англії) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://allmoney.in.ua/groshi-krain-evropi-ta-snd/funt-sterlingiv-valjuta-velikobritanii-anglii.html>.
1065. Хімічна зброя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://himvoiska.narod.ru/chmweapon.html>.
1066. Хмельницький центр підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів ДМСУ. Зброя та її ідентифікація. Організація боротьби з контрабандою зброї, боєприпасів, вибухових речовин. Лекція. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.center.km.ua/old_version/library/tezy_lekcij/tezy_np/rozd4/1.6.8.html.
1067. Холодное оружие. прикладной бой [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://mywdrag.ks.ua/page/holodnoe-oruzhie>.
1068. Хронотон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.chronoton.ru/past/bio/menzinskiy>.
1069. Цивилизационные модели современности и их исторические корни / [Ю. Н. Пахомов, С. Б. Крымский, Ю. В. Павленко и др.]; под ред. Ю. Н. Пахомова. – К. : Наук, думка, 2002. – 632 с.
1070. Цивільна авіація СРСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aviaciya.org.ua/archives/612>.
1071. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 16 січня 2003 р. № 435-IV]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
1072. Циганкова Т. М. Міжнародна торгівля : навч. посіб. / Т. М. Циганкова, Л. П. Петрашко, Т. В. Кальченко. – К. : КНЕУ, 2001. – 488 с.
1073. Циганкова Т. М. Міжнародний маркетинг : навч. посіб. / Т. М. Циганкова. – К. : КНЕУ, 1998. – 120 с.
1074. Циганкова Т. М. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ [Електронний ресурс] / Т. М. Циганкова. – Режим доступу : <http://ecolib.com.ua/article.php?book=10&article=935>.
1075. Циркон – свойства, применение [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.v miretrav.ru/kamnetepariya/cirkon.html>.
1076. Цюцюра В. Д. Метрологія та основи вимірювань : [навч. посіб.] / В. Д. Цюцюра, С. В. Цюцюра. – К. : Знання -Прес, 2003. – 180 с.
1077. Ченцов В. В. Досвід модернізації митної служби США та можливості його імплементації в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Ченцов. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Patp/2009-01/ChentsovStat.pdf>.
1078. Ченцов В. В. Механізми державного управління митною справою : монографія / В. В. Ченцов. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2012. – 492 с.

1079. Чеська крона [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://znaimo.com.ua/Чеська_крона.
1080. Четвёртая сторона монеты [Электронный ресурс] // Газета «Деньги». – Режим доступа : <http://www.dengi-info.com/archive/article.php?aid=360>.
1081. Чорний В. Б. Україна і митна справа : історичний нарис / В. Б. Чорний. – К. : Комп'ютерно-видавничий інформаційний центр КВІЦ, 2000. – 349 с.
1082. Шандрович З. Універсали Богдана Хмельницького [Електронний ресурс] / З. Шандрович // В боях за волю України. – Режим доступу : <http://www.free-ukraine.com/study-19-23.html>.
1083. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л. А. Швайка – К. : Знання, 2006. – 435 с.
1084. Швейцарський франк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.banki.ru/wikibank/shveysarskiy_frank.
1085. Швидько Г. К. Джерела до історії діяльності митниць Гетьманщини XVIII століття / Г. К. Швидько // Вісник АМС України. – 2001. – № 4. – С. 118–124.
1086. Шершнева В. А. Документы по делам об уклонении от уплаты налогов, сборов, других обязательных платежей / В. А. Шершнева // *Legea si viata: hubcaticie stiintifico-practica*. – Moldova. – 2013. – Nr. 10 (262). – С. 47–50.
1087. Шершнева В. А. Повышение уровня подготовки кадров в сфере расследования налоговых преступлений / В. А. Шершнева // *Acta Univerditatis Pontica Euxinus : International Scientific Journal : Special number : V International Conference «Strategy of Quality in Industry and Education»* (June 6–13 2009, Varna, Bulgaria): Proceedings. – Vol. 2. – Днепропетровск; Варна, 2009. – С. 767–770.
1088. Шершньова В. О. Організація розслідування податкових злочинів / В. О. Шершньова // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2011. – № 3(76). – С. 185–195.
1089. Шингарёв Андрей Иванович [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ibyu.narod.ru>.
1090. Шитов В. Н. История Российского Министерства финансов в лицах его руководителей [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://venec.ulstu.ru/lib/disk/2012/Witov.pdf>.
1091. Шифр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vseslova.com.ua/word/%D0%A8%D0%B8%D1%84%D1%80-122812u>.
1092. Шишка Р. Б. Митне право України : навч. посіб. / Р. Б. Шишка, В. В. Сергієчко. – Харків : Еспада, 2002. – 296 с.
1093. Шмигельський В. В. Значення оперативного експерименту при розслідуванні злочинів пов'язаних з вчиненням хабарництва / В. В. Шмигельський // Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2011. – №1. – С. 299–305.
1094. Шмигельський В. В. Предмет та спосіб вчинення злочинів, пов'язаних із даванням або одержанням хабара у сучасному кримінальному праві України / В. В. Шмигельський // Право і суспільство. – 2012. – №1. – С. 254–258.
1095. Шостак М. Ф. Митне право: навч. посіб. для студентів юрид. вузів та факультетів. / М. Ф. Шостак. – К. : ТП Прес, 2003. – 224 с.
1096. Штрих-коды: расшифровка штрих-кода, штрих-коды стран [Электронный ресурс]. – Режим доступу : tm.ua/shtrih-kody.html.
1097. Що таке інтелектуальна власність? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://patent.net.ua/intellectus/patentbureau>.
1098. Щодо застосування положень угод про вільну торгівлю [Електронний ресурс] : лист [видано Держмитслужбою України 20 березня 1998 р. № 11/2-2782] // ЛІГА:ЗАКОН
1099. Щодо питання правил прямого відвантаження при митному оформленні рибопродукції, яка виловлена російським судном, що ввозиться на митну територію України [Електронний ресурс] : лист [видано Держмитслужбою України 9 листопада 1998 р. №14/1-700] // ЛІГА:ЗАКОН
1100. Щодо пільг при митному оформленні товарів з країн СНД, з якими укладені угоди про вільну торгівлю [Електронний ресурс] : лист [видано Держмитслужбою України 9 березня 1999 р. №14/1-558-EP] // ЛІГА:ЗАКОН
1101. Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rubricon.com/bie_1.asp.
1102. Энциклопедический словарь экономики и права [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://dic.academic.ru/contents.nsf/dic_economic LAW.
1103. Энциклопедия Кругосвет [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.krugosvet.ru/enc>.
1104. Энциклопедия музыкальных инструментов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://grenada.al.ru/enciklopedia/lu.htm>.
1105. Энциклопедия символов и знаков [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sigils.ru/symbols/kadukey.html>.

1106. Энциклопедия техники [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_tech/1180/%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B5%D1%80.
1107. Юридический словарь. Словари и энциклопедии на Академике. Таможенный пост [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/lower/18734>.
1108. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемчушенко [та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 1998. – 6 т.
1109. Юрий М. Ф. Понятия национального интереса. Национальные интересы Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ebk.net.ua/Book/political_science/uriy_politologiya/part8/1904.htm.
1110. Яворницький Д. І. Із української старовини : Пер з рос. наук.-худож. кн.: для серед. та ст. шк. віку; Мал. М. С. Самокиша та С. І. Васильківського / Д. І. Яворницький. – К. : Веселка, 2001. – 173 с.
1111. Ядерна зброя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://himvoiska.narod.ru/nclweapon.html>.
1112. Як просто [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://yak-prosto.com>.
1113. Янжул И. И. Основные начала финансовый науки: учение о государственных доходах. / И. И. Янжул. – М. : Статут, 2002. – 555 с.
1114. Янушевський Г. Е. Начало истории Русского народа по новейшим данным [Электронный ресурс] / Г. Е. Янушевський. – Режим доступа : http://guides.rusarchives.ru/browse/gbfond.html?bid=204&fund_id=709954.
1115. Asstra Associated Traffic AG. Генеральні вантажі [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://asstra.com.ua/ukr/general-cargo>.
1116. Bahrain Tax Rates [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.taxrates.cc/html/bahrain-tax-rates.html>.
1117. Cagayan free port zone not quite its Subic cousin 17 years after creation [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://Newsinfo.inquirer.net/362831/cagayan-free-port-zone-not-quite-its-subic-cousin-17-years-after-creation>.
1118. Central Intelligence Agency. Europe: Jersey [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/je.html>.
1119. CEZA – Investments&Business Expansion in Cagayan [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://ceza.gov.ph>.
1120. Clark Development Corporation [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.investphilippines.gov.ph/cdc.html>.
1121. Clark Freeport (Clark Air Base), Pampanga Philippines Clark Freeport Zone Information, Import/Incentives [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.clarksubicmarketing.com/clark.htm>.
1122. CLARK: Your Economic Haven in the Asia Pacific [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.clark.com.ph/default.asp?module=Home>.
1123. Cochin Spezial Economic Zone [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.csez.com>.
1124. CONSULTING SERVICES FOR THE MASTER PLANNING OF 36,086 – HECTARE CLARK SPECIAL ECONOMIC ZONE (CSEZ) TERMS OF REFERENCE. [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : http://www.bdda.gov.ph/file_attachments/0000/4724/CSEZ_TOR.pdf.
1125. Customs Barrier [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.investopedia.com/terms/c/customs-barrier.asp>.
1126. Department of Finance Bureau of Customs [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://customs.gov.ph>.
1127. Free economic zone «Manaus» (Brazil) [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://investments.com.ua/free-economic-zone-manaus-brazil>.
1128. Free Trade Zone from General Pico, La Pampa (FTZGP) [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://specialeconomiczone.org/free-trade-zone-from-general-pico-la-pampa-ftzgp>.
1129. Free Zone Pirot [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.freezonepirot.com>.
1130. Global Enabling Trade Report. World Economic Forum [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.weforum.org/s?s=global+enabling+trade+report>.
1131. Historical Overview [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : http://www.region.com.ar/english/province/prov_05.htm.
1132. International Trade. World Economic Forum [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.weforum.org/issues/international-trade>.
1133. Jersey Finance, Offshore and Trust Companies Information Centre [Electronic Resource]. – Режим доступу : <http://www.jersey.co.uk/finance/index.html>.
1134. Manaus Free Trade Zone: Business Opportunity and Investment in Amazon [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : http://www.mdic.gov.br/sistemas_web/renai/public/arquivo/arq1272655278.pdf.

1135. Ministry of Finance and Economy of the Republic of Serbia. Free Zones Administration [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.usz.gov.rs/en/free-zone-pirot.html>.
1136. Models of Excellence Awardees at the 4th Philippine Real Estate Festival [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://pinoydreamhousetoday.com/models-of-excellence-awardees-at-the-4th-philippine-real-estate-festival>.
1137. Pinoy Progress Philippines Forums [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.pinoyprogress.com/showthread.php?t=299>.
1138. Regulation (EC) no 450/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the Community Customs Code (Modernised Customs Code) [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://eur-lex.europa.eu/en/legis/latest/chap0210.htm>.
1139. SEZs in India - Kandla Special Economic Zone [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://sezindia.nic.in/sezindia-ksez.asp>.
1140. St. Kitts: Offshore Legal and Tax Regimes [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : http://www.lowtax.net/lowtax/html/stkitts_nevis/jvoltr.html
1141. States of Alderney [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.alderney.gov.gg>.
1142. Subic [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.subic.com>.
1143. Subic Bay Metropolitan Authority (SBMA) [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.sbma.com>.
1144. Subic Bay naval Base now Subic Bay Freeport Zone [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.clarksubicmarketing.com/subic.htm>.
1145. The Philippine Economic Zone Authority (PEZA) [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.actrav.iticilo.org/actrav-english/telearn/global/ilo/frame/epzppi.htm>.
1146. The Subic Bay Metropolitan Authority (SBMA) [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.philippinebritish.com/SBMA%20Profile.pdf>.
1147. The World Bank Group. Logistics Performance Index. International LPI: ranking [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www1.worldbank.org/PREM/LPI/tradesurvey/mode1b.asp>.
1148. The World Bank Group. Logistics Performance Index: Connecting to Compete 2012 [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/TRADE/0,,contentMDK:23188613~pagePK:210058~piPK:210062~theSitePK:239071,00.html>.
1149. TRACECA [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : http://enpi-info.eu/maineast.php?id=272&id_type=10.
1150. Trade Facilitation Implementation Guide. Logistics Performance Index [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://tfig.unece.org/contents/logistic-performance-index.htm>.
1151. UBR [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : http://ubr.ua/glossary/%E2/ves_netto.
1152. Urban Planning and GIS Section [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://cdc-gis.clark.com.ph>.
1153. Zona Franca de Manaus Modelo de desenvolvimento para Amazonia [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.receita.fazenda.gov.br/Publico/estudoTributarios/Eventos/WorkShopGastosTributarios/SUFRAMA.ppt#500,5,Слайд 5>.
1154. Zona Franca. General Pico. La Pampa [Electronic Resource]. – Mode of access : URL : <http://www.zflapampa.com.ar/english/zonafranca/beneficios.php>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ
МИТНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

у двох томах

Том 2

Колектив авторів:

Бережнюк Іван Григорович	Кунев Юрій Дем'янович
Пашко Павло Володимирович	Мазаракі Анатолій Антонович
Арзянцева Дар'я Андріївна	Мартинюк Володимир Петрович
Архирейський Дмитро Володимирович	Медвідь Юрій Олександрович
Бабенко Борис Іванович	Молдован Ельвіра Степанівна
Барановський Олександр Іванович	Морозов Олег Вікторович
Баязітов Лев Рауфович	Мотюк Катерина Дмитрівна
Білак Наталія Ігорівна	Нагорічна Ольга Степанівна
Боровик Олег Васильович	Неліпович Олена Володимирівна
Булана Віталія Володимирівна	Несторишен Ігор Васильович
Бурдін Володимир Миколайович	Огороднік Костянтин Михайлович
Вакульчик Олена Михайлівна	Пархоменко Валерій Михайлович
Виноград Олександр Васильович	Петруня Віра Юріївна
Войцещук Андрій Дмитрович	Петруня Юрій Євгенович
Гальський Климентій Євгенович	Попель Сергій Анатолійович
Гармаш Євген Васильович	Потушинська Ольга Петрівна
Гребельник Олександр Петрович	Примак Алла Федорівна
Дворнічена Інна Михайлівна	Прус Людмила Романівна
Долобанько Вікторія Василівна	Пунда Олександр Олегович
Єдинак Володимир Юрійович	Разумей Максим Миколайович
Жданова Віта Петрівна	Руда Тетяна Василівна
Івашов Михайло Федорович	Рудніченко Євген Миколайович
Івашова Людмила Миколаївна	Трусов Сергій Іванович
Калашникова Ольга Леонідівна	Туржанський Віталій Анатолійович
Колесников Костянтин Миколайович	Фрадинський Олександр Анатолійович
Коновалов Юрій Олександрович	Хома Валерій Олександрович
Корнійчук Олександр Трохимович	Царенко Володимир Іванович
Корнійчук Олеся Олександрівна	Ченцов Віктор Васильович
Кредісов Анатолій Іванович	Шмигельський Віктор Валерійович
Крисоватий Андрій Ігорович	Шнірков Олександр Іванович
	Шуляк Сергій Вікторович
	Яковенко Оксана Вікторівна

Голова редакційної колегії – **Бережнюк Іван Григорович**

Літературне редагування – **І.М. Дворнічена**

Технічне редагування – **Ю.О. Медвідь**

Дизайн обкладинки – **О.В. Миронов**

Підписано до друку 22.12.2013. Формат 60x84/8

Ум. друк. арк. 32,7. Тираж 300 прим.

Надруковано: ПП Мельник А.А.
м. Хмельницький, вул Чорновола, 37.
тел.: (0382) 74-32-22

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1942 від 15.09.2008 р.